

Godindi Hoafi

The New Testament in the Angor language of Papua New Guinea

Godind̩i Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3

Contents

Matyu	1
Mak	116
Ruk	175
Son	284
Ratüpurî	364
Rom	459
1 Korin	509
2 Korin	552
Garesia	584
Efesus	601
Firipai	614
Korosi	624
1 Tesaronaika	634
2 Tesaronaika	642
1 Timoti	647
2 Timoti	660
Taitus	669
Firemon	675
Hibru	678
Sems	718
1 Pita	731
2 Pita	745
1 Son	754
2 Son	764
3 Son	766
Sud	768
Weindahîfembo	772

Matyu

Aboedi Hoafi Matyu ai sürü papımarandı

Sisas Kraisındı amoa mamı nüngurumboemo tüküyafu manıngomo hoafi

(Ruk 3:23-38)

¹ Sisas Kraisındı amoa mamı nüngurumboemo tüküyafu manıngomo hoafane nda. Sapo Sisas ai Defitındı amoa ambeahındı tüküme fiyua asu Defit ai Abrahamındı amoaombofi tüküme fiyu ranı hoafane nda. ² Abraham ai Aisakındı afındıyuane. Asu Aisak ai Sekopındı afındıyuane. Asu Sekop ai Suda ahandı apodoho mamı ranı babıdımbo-memo ranahamundı afındıyuane. ³ Asu Suda ai Peres Sarayafandı afındıyuane. Ahafandı hondı ranai Tamarıyoane. Asu Peres ai Hesronındı afındıyuane. Asu Hesron ai Ramındı afındıyuane. ⁴ Asu Ram ai Aminadapındı afındıyuane. Asu Aminadap ai Nasonındı afındıyuane. Asu Nason ai Sarmonındı afındıyuane. ⁵ Asu Sarmon ai Boasındı afındıyuane. Ahandı hondı ranai Rahapıyoane. Asu Boas ai Obetındı afındıyuane. Ahandı hondı ranai Rutıyo. Asu Obet ai Sesındı afındıyuane. ⁶ Asu Sesi ai sapo Defit adükarı bogorı nındoumbofi manıngı ranahandı afındıyuane. Asu Defit ai Soromonındı afındıyuane. Ahandı hondı ranaiyo horombo Uriandı nımorehi-mayo. ⁷ Asu Soromon ai Rehoboamındı afındıyuane. Asu Rehoboam ai Abaisandı afındıyuane. Asu Abaisa ai Asandı afındıyuane. ⁸ Asu Asa ai Sehosafatındı afındıyuane. Asu Sehosafat ai Sehoramındı afındıyuane. Asu Sehoram ai Usiandı afındıyuane. ⁹ Asu Usia ai Sotamındı afındıyuane. Asu Sotam ai Ahasındı afındıyuane. Asu Ahas ai Hese kiandı afındıyuane. ¹⁰ Asu Hese kĩa ai Manasandı afındıyuane. Asu Manase ai Emonındı afındıyuane. Asu Emon ai Sosaiandı afındıyuane. ¹¹ Asu Sosaia ai Sekoniandı apodoho mamı ranahamundı afındıyuane. Sapo ranı-sımboanı Babiron ami Israer nendı ranaheimbo Babiron hıfına ahamundı moanı ratüpurımböhünda sowandümondürı mahomo. ¹² Ai Babiron hıfına sowandümondürı houmbo Sekonia ai Searıtierındı afındıyuane. Asu Searıtier ai Serubaberındı afındıyuane. ¹³ Asu Serubaber ai Abiutındı afındıyuane. Asu Abiut ai Eriakimındı afındıyuane. Asu Eriakim ai Asorındı afındıyuane. ¹⁴ Asu Asor ai Sadokındı afındıyuane. Asu Sadok ai Akimındı afındıyuane. Asu

Akim ai Eriutindî afindiyuane. ¹⁵ Asu Eriut ai Ereasarindî afindiyuane. Asu Ereasar ai Matanindî afindiyuane. Asu Matan ai Sekopindî afindiyuane. ¹⁶ Asu Sekop ai Sosepindî afindiyuane. Asu Sosep ranai Mariandî nindowenihi-mayu. Maria ai Sisas ranahambo wakîmarîmîndo, sapo ahambo Kraiss* sei arîhündî ra. ¹⁷ Ranîmboane munġuambo nindou Abraham nünġuambe peyo haya ho hombo Defit nünġuambe tükümeŋeyo ranai 14 amoa boagîriyomo nîmorîyomo marundî ra tükümeŋeyo. Asu Defit nünġuambe peyo haya ho hombo Babiron hîfîna sowandümondürî homondambe amboanî, mare yahurai 14 amoa kareandeimbambe ramîndümbî boagîriyomo nîmorîyomo marundî ra tükümeŋeyo. Asu Babiron hîfîna sowandümondürî homondambe peyo haya ho hombo Kraissîmbo Maria wakîrîmîndoambe amboanî mare yahurai 14 amoa kareandeimbambe ramîndümbî boagîriyomo nîmorîyomo marundî ra tükümeŋeyo.

*Sisas Kraissîmbo Maria wakîmarîmîndo hoafî
(Ruk 2:1-7)*

¹⁸ Sisas Kraiss ai tükümeŋeyu hoafî ra ndahuraiane. Ahandî hondî Maria ranahambo Sosepîmbo segodîmbo momo kürîhi hînîngîmarîhindî. Maria ranai Sosepîdîbo nîngokoateyoambeyo asu ahambo hoeirîhindane ai furümbî manînggo moanî Yifiafî Aboedîndî ngînîndînambo. ¹⁹ Ahandî nindowenihi Sosep ranai nindou mbumundî hamîndîyu, ngga ai Maria ranahambo nindou hîmboahü amoanîngambofembo-mayo ranîmbo yîboarükumbo asu ai moanî dîbo ahambo randîhe hînîngîndîhea yahu haya hohoanîmomayu. ²⁰ Sosep ai ranîmbo dîbo hohoanîmoyuane asu Adûkarîndî sünambeahîndî nendî ranai ahamboso yafogoadînambo tüküfî hoafîyundühî yahuya, “Sosep, Defitîndî amoa, se Maria sîhafî nîmorehîmbofe semîndîmbo yîhîmbondamboyafî. Yifiafî Aboedîndî hoafî sünguane Maria ai fi masemîndo. ²¹ Nîmorehî ranai nindowenihi nîmorî nderîmîndîmboe. Asu se ndürî Sisas ra kaboadîworî nîmboe sapo ai anîmbo ahandî nindou ranaheimbo ahei moaruwai hohoanîmo ranambeahîndî aboedambondearümbui,” mehundo. ²² Munġuambo ranî-moatükunî rahurai tükümeŋeyo ra, sapo Adûkarî ai ahandî hoafî hoafîyu randeimbîndî yafambe süngure haya hoafîmayu. Ai yare hoafîyuhü yahuya,

* **1:16:** Ndürî Kraiss ranana nindou God ai nindou aboedambofembohünda adûkarî bogorîmbofembohünda kamafoarî.

23 “E, n+moreh+ mam+ ai nindowenih+ d+bo hokoatendowohü ai fi ndem+nd+ haya asu nindowenih+ n+mori nder+m+nd+imboe.

Ranambo asu ahambo ndür+ ra kaboad+horüh+ Emanuer mb+sahündomboyei,” *Aisaia 7:14*

mehu ra. Ran+ hoaf+ ranahand+ n+m+nd+ hoaf+ ana God ai s+h+r+ bab+d+imbo anünguane. ²⁴ Ran+yu asu Sosep ai yang+r+fi haya Adükar+nd+ sünambeah+nd+ nend+ hoaf+mayundo süngu rareandüh+ Mariambo ahand+ n+moreh+mbore masemündu. ²⁵ Sosep ranai moai n+moreh+ ran+d+bo mamüh+ apafe r+nand+, nga moan+ n+moreh+ ranaipoan+imbo n+ngo h+imboyo asu ai nindowenih+ n+mori maser+m+ndo. Ran+yu asu Sosep ai n+mori ranahambo ndür+ Sisasani mehu.

2

Hüf+ham+nd+ süfuan+poedi ndüfosi nend+ Sisas hoeifimbo tükümefund+

¹ Herot ai Sudia h+fambe bogor+imbofi nünguambe ran+s+imboan+ Maria ai Sisas ranahambo Betrethemüh+ wak+mar+m+ndo. Hond+ ai Sisas ranahambo ser+m+nd+ hayamboyo-ane ranambe nindou bogor+ f+f+rundeimb+ ranai hüf+ham+nd+ süfuan+poedi Serusarem ngoafambe tükümefund+.

² Ai düduyafundüh+ yahomoya, “N+mori s+mbori masahor+m+ndei sapo Suda-yafe bogor+mayu ra nüngufiyua? Ro hoeir+hundan+ ahand+ mupui ranai hüf+ham+nd+ süfuan+ tüküfe mamaroamboanef+ asu ro ahambo hohoan+moyondowohü ngusüfo pefimbohünda masühifi,” mehomondamboyo.

³ Ran+yu asu Herot Adükar+ Bogor+mayu ranai ran+ hoaf+ ra h+imbor+yu haya ngusüfoambe af+nd+ hohoan+momar+ra asu munguambo nindou Serusarem ngoaf+hü mamarei amboan+ ramareandür+. ⁴ Ran+yu asu Herot ai God+imbo ses+ s+hou-rundeimb+ bogor+ nindou-memo ran+yomo asu ah+nümb+ hohoan+mo f+f+rundeimb+ nindou-memo ran+yomo munguambo ahamumbo mamüh+ gugureapur+ mbura düdufipurüh+ yahuya, “Krais ranahambo ngoaf+ nahü mandahor+m+ndeia?” yahu düdumefipuramboemo.

⁵ Asu s+mbori ai ahambo yahomoya, “Betrethem ngoaf+hü Sudia h+fambe. Sapo horombo God ai ahand+ hoaf+ hoaf+yu-randeimb+ nindou ahand+ süngu hoaf+ ra ndahuraiyu yare sürü pare mas+hend+. Ai Bukambe yare hoaf+yuhü yahuya,

⁶ “Betrethem+hünd+, se Sudia h+fambe-anei an+boadei ra awi se Sudiambo h+fandundeimb+ bogor+ ngoaf+ ranahamund+ daboadan+poedi ham+nd+yeipoan+, nga wan+.

Sihei ngoafi mbusümodidi animbo nindou adükari mami ai tükündüfi haya wandi Israer nindou ranaheimbo hïbadarümbui,” *Maika 5:2* mehu. ⁷ Ranïyu asu Herot ai sapo nindou hüfïhamïndi süfuanïpoedi ndüfosi nendi masïfomo ranahamumbo dïbo mborai yahupuri hürühepuri haya yahuya, “Nini simboani hondü hamïndïyo mupui ra tüküfe mamaro?” yahu haya düdu düdumefipuri. ⁸ Ranïyu ai nindou memo ranahamumbo Betrehemïnambo koamarïhepuri ndani süngundafundi yahuhaya hoafïyupurühi yahuya, “Se ngïfomo moani ndondu nimori ranahambo nahi ai ahambo masahorïmïndei ranahambo kokondurü. Nga asu hoeindurühi ana, asu se wambo ranühi mbïsimbo hoafïndïmondani animbo asu ro-amboani dügi ahambo hohoanïmondahandowohü ngusüfo pandïhinïmboane,” yahu koamarïhepuri. ⁹ Ndüfusi nendi-memo ranai ahandï hoafi ra hïmborïyomo houmbo ndamefundï. Ai nafïna hïfomondane, sapo mupui hüfïhamïndi süfuanï tüküfe mamaro ra asükaiyomo hoeimarundi. Mupui ranai ahamundi hanjïfoani hïfo nimori nïmarümbi worï ranï nïmoamo mamaro. ¹⁰ Ranïyomo mupui ra hoeirundani mayowa ai afïndi hïhïfi-hïhïfïmemo. ¹¹ Ranïyomo asu ai worïmayo ranambe kefou hïfomo nimori ranahambo hoeimarüwuri ahandï hondï Maria radïbo. Ranïyomo asu ai ahandï fikïmï pütapïyomo yiri yimbu pusïru nïmarïmombo ahambo hohoanïmoyomondühi ngusüfo pamarüwuri. Ranïyomo ai ahamundi arambeahïndi napo ra bokaründümo houmbo masabudo. Ranï-moatükunï ra gorïyo, fisïnarümbi mbïmbïrayo asu sanda aboedïyo, ngïnïndi napo ra masabudo. ¹² Nindou ranahamumbo God ai yafogoadï-namboya, “Se Herot nïmaru nafï ngomboemo,” mehupuramboemo. Asu süngunambo ai ranïnafï hinïngïru hou ngorü nafï ahamundi hïfïna mahomo.

Isip hïfïna Sosep ai ahandï amborï babïdïmbo aboeda mafefoehindi

¹³ Nindou ranai ndaweyafundane rani-simboani Adükariïndi nendi ranai Sosepïmbo yafogoadïnambo tükümefiyu. Asu ai hoafïyundühi yahuya, “Botïndafo, nimori ranani asu ahandï hondane ra ndowapïndïfi hawa Isip hïfïna feboehi ngei ranühi nïmboeiani asu ro hombo hoafïndahani animbo ngoründühi ngei. Nïmboe Herot ai nimori ranahambo hïfokoeffimbo kokondürï wakïndirümbui,” yahu hoafïmenduamboyu. ¹⁴ Ranïyu Sosep ai botïfi nimori ra serümündü haya ahandï hondï ranïdïbo mare ranï nïmbokoani Isip hïfïnambo mahei.

¹⁵ Hifi ranühanimbo ai nimboeiani Herot ai yifindümbui. Adükarî ai ahandî hoafiyu-randeimbi ahandî yafambe süngure haya hoafiyuhüya, “Ro wandî Nimorî Isip hifambeahindî mborai masahando,” mehu. Hoafî ra moanî anihondü hondü tükündifemboe yaho hayamboyo ranî moatükunî ranai yare yahurai tüküme feyo.

Herotindî hoafî süngu nimorî hifokoakomarîhündî

¹⁶ Hüfîhamindî süfuanipoedî ndüfosi nendî masifomo ranai ahambo ngorü-süngumarüwuri ra Herot ai kirîhai fifire hayamboyo asu ranimbo ahambo nginindî ngusüfoambe fondîrimindî mahafö. Ranîyu asu ai muŋguambo nindowenihî nimorî yimbu himbanîkoateyeimbi Betrehem ngoafîhündî asu ngoafî amurî ranî ngoafî-kimî adaburo ranambeahindî hifokoakofoefembo hoafî masendî. Sapo nindow hüfîhamindî süfuanipoedî ranai hoafîmemo ranî-simboanî mupui tüküme feyo hoafî ra fifire hayamboyo asu ai yare hoafîmepurî nimorî ra hifokoakofoefembo. ¹⁷ Ndanîmoatükunî tüküme feyo ra sapo Godindî hoafî hoafiyu randeimbi nindow Seremaiandî yafambe süngure haya horombo hoafîmareandî ra simogodühi tüküfemboyo yare tüküme feyo. ¹⁸ Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, “Ramahündî ai yasimondî mamî himborîyei.

Aranî hoafî afindî puküna asu aranî hoafî yambohai tükîfeyowa himboraye.

Reser ai ahandî amoa mamî Israerîhündî nimorî ranaheimbo aranînamborandüra

asu muŋguambo nindow ranai ngirî ahambo didîboadondîhindî ahandî ngusüfoambe farîhefembo.

Nimboe sapo ahandî nimorî ranai niŋgokoatemayeiambo wambo,” mehu ranî-süngumbo. *Jeremaia 31:15*

Sosep ai ahandî amborî babîdî asükaiyei masühüsi

¹⁹⁻²⁰ Süngunambo Herot ai yifiyuane asu Adükarîndî nendî ranai yafogoadambe Sosepîmbo Isip hifi hü tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Se amborî ndowapîndîfi hawa hihîrîndafo Israerînambo ngafi. Nindow sapo nimorî ranahambo hifokoefimbo hohoanîmomemo ranai ana yifîmemo,” mehundoamboyo. ²¹ Ranîyu asu Sosep ai botîfi nimorî ra serümündü haya hondambo kameihî asu ai hihîrîyahi Israerî hifînambo mahüsi. ²² Asu Arkeraus ai ahandî afindî Herot ranahandî fondühi Sudia-yafe adükarî bogorîmbofi manüŋgu ranî hoafî ra Sosep ai himborîyu haya ranühî niŋgombo hombo ra yihîmbomayu. Nga asu God ai yafogoadambe Sosepîmbo bidîfirî hoafî

masagadoamboyou asu ai Gariri hifinambo mahu. ²³ Raniyu asu ai hu ngoafî mamî ahandî ndürî Nasaret ranühî manüngu. Sapo mamî rani-süngumbo animbo God ai ahandî hoafiyomo rundeimbî süngu hoafiyomondühîya, “Nindou ranahambo Nasaretîhündî nindou mbîseimboyei,” mehomo yahurai anîhondü tüküfemböhündamboyou yahurai tüküme feyo.

3

Son hîmonî hundürürarandeimbî nindou ranai Godîndî hoafî bokarîhefembo tüküme feyu

(Mak 1:1-8; Ruk 3:1-9; Son 1:19-29)

¹ Rani-simboanî Son hîmonî hundürüra-randeimbîmayu tüküme feyu. Nindou ranai nîmî wohî furîkoatereandühî Sudia hîfambe ranühî manüngu. Ai piyu haya nindou rani hîfîhü amarei ranaheimbo Godîndî hoafî ra bokarîhai marandî. ² Raniyu asu ai yare hoafiyuhü yahuya, “Awî, se sîhei moaruwai hohoanîmo ranahambo daboadanambondîhindî, nga God ngînîndî hîfandarandî ra ndeara moanî akîmane,” mehu. ³ Sapo Son ranahamboyou God ahandî hoafî hoafiyu randeimbî nindou Aisaia ranahandî yafambe süngure hoafiyuhüya, “Nindou mamî ai nîmî wohî furîkoatereandühî muḅḅiyuhü yare hoafiyuhüya, ‘Adükârîndî nafî se dîdîboadondîhindî.

Ai hombo-memo nafî ra ndondondîhi hîniḅḅîndîhindî,’

Aisaia 40:4

mehu ra,” mehu.

⁴ Son ai hoearî ahandî güdemarandî ranana kamer nîniḅḅîndî nînendînambo nafiyoweimbîhündîyo. Asu ai nîniḅḅîndî hoearîhündî tîtapürîmbore güdehaya botîfohü asu wohî yîtiḅḅî nîmambeahîndî, efu hoe raniyu sesü marandî. ⁵ Raniyei asu nindou ranai Serusarem ngoafîhündî, muḅḅuambo Sudia hîfî ranîhündî asu muḅḅuambo hîfî Sodan Hoe ranîkîmî adaburo ranühündambo ai Son sowana masühîsi. ⁶ Raniyei nindou ranai ahei moaruwai hohoanîmo süngumarîhi hei ranahambo weindahîmarîhinda asu ai aheimbo Sodan hîmo hundürürarü marandî.

⁷ Nga Son ai hoeireapurane Farisi asu Sadyusi afîndî ranai ahamboya, “Yîhoefombo ai hîmonî hundürümbîramunî,” yahomo houmbo ahambo sowana mahomonda hoeimareapurî. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühî yahuya, “Awî seana amoasîrîndî nîmor-anemo! God ai sîhamumbo ngînîndînduhî moaruwaimbo ndeapurîmbui. Se nüḅḅundafu mafebou? ⁸ Se moaruwai hohoanîmo ranahambo daboadanambo-rundeimbîhündî

ana asu s̄hamund̄i n̄ine rat̄upuri rawarundi ra se moaruwai hohoan̄imo h̄n̄iŋḡifembo nafuimbend̄uramboane. ⁹ Se ŋḡiri randu bor̄ind̄imond̄uh̄ya, Roana Suda anefi, Roana Abraham̄ind̄i amoao mam̄iwambo aboedambo-ndahumboyefi, mb̄s̄imo. Awi ro s̄hamumbo hoafehapuri God aiana moan̄i n̄imoei kurayo ranamboan̄i ndem̄ünd̄i haya Abraham̄ind̄i amoao mam̄imbonde h̄n̄iŋḡindeambui! ¹⁰ N̄im̄i s̄rahambe p̄ir̄fir̄ih̄efemboh̄unda ndeara t̄ime ranai ndoram̄ind̄i engoro. Mun̄guambo n̄im̄i ra nahaniyo ai aboed̄i h̄is̄ikoateayo ana, ranahambo t̄ime ranambo h̄it̄ih̄efe hefe haiambe p̄ütifemboane. ¹¹ Roana se moaruwai hohoan̄imo ra h̄n̄iŋḡir̄ihimboanei ran̄imbo nafuimboh̄unda h̄imon̄i hund̄urar̄ihar̄ü. N̄ga nindou ŋgor̄ü ai wand̄i wagabe t̄ük̄ufemboayu ranai ana s̄heimbo Yifiafi Aboed̄inambo asu hai ranambo hund̄ür̄ündar̄umbui. Aiana moan̄i ad̄ük̄ar̄i hond̄üyuwan̄i asu ro ran̄i hoarehanah̄i. Roana awi aboed̄i ndear̄ih̄am̄ind̄iyah̄ipoan̄i ahand̄i su ra sem̄ind̄indombo. ¹² Ranan̄imbo ai fok warambe ndem̄ünd̄i haya ranambo wit h̄ip̄iri ra fut̄inde f̄indam̄ünd̄i pindendambui. Asu ai wit saf̄i aboed̄i ran̄i-yan̄ḡir̄i ndem̄ünd̄i ahand̄i wit s̄ih̄efembo wor̄i-mayo ranambe digembui. N̄ga asu h̄ip̄iri moaruwai moan̄i yan̄gorombo ranan̄imbo ai ndem̄ünd̄i sapo hai dik̄ir̄ifekoate moan̄i yare koad̄ür̄umbo koad̄ür̄umbo horoweimb̄i ranambe p̄ütind̄ifimbui,” mehu.

*Son ai Sisas̄imbo hund̄ür̄umar̄ir̄i
(Mak 1:9-11; Ruk 3:21-22)*

¹³ Mam̄i ran̄i-s̄imboan̄i Sisas ai Gariri h̄ifi h̄n̄iŋḡire haya Sodar̄i h̄imona mahanu. Son sowana ŋgahan̄i ai wambo ahand̄i war̄ina h̄imon̄i hund̄ür̄imb̄irand̄ir̄i, mehu. ¹⁴ N̄ga asu Son ai ahambo ŋgor̄ü hohoan̄imonambo yare hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “Sean̄imbo wambo hund̄ür̄üyond̄ir̄imbo-mayafi asu s̄imbor̄i se wambosowana as̄in̄ifi ro s̄hambo hund̄ür̄üyon̄in̄imbo,” mehundoamboyu. ¹⁵ Asu Sisas ai s̄imbor̄i ahambo hoaf̄iyund̄üh̄i yahuya, “I ambe, ŋga hapondan̄i ana moan̄i ro hoafayah̄i süngu randowand̄i. Se randowandan̄i moan̄i ran̄i süngu mbumund̄i hohoan̄imo mun̄gu s̄ih̄iri naf̄ind̄ihum̄indefomboane, ŋga ra aboedane,” mehundoamboyu. Asu Son ai h̄imbor̄iyu haya refemboane mehu.

¹⁶ Son ai Sisas̄imbo h̄imon̄i hund̄ür̄ür̄i hayamboyu ane, Sisas ai mam̄ihari h̄imon̄ind̄i t̄ük̄umefiyu. Ran̄iyo asu s̄unambe s̄ünü ahambo bureand̄üh̄iyo asu God̄ind̄i Yifiafi ranai wupufo nahurai kos̄i ahand̄iwam̄i p̄üh̄imayoa hoeimareand̄i. ¹⁷ Ran̄iyo asu yas̄imond̄i mam̄i ranai

sünambeahĩndĩ kosowohũ yare hoafiyowohũ yahoya, “Nindou ranana wandĩ nĩmorani, ŋga moanĩ ro ŋgusũfo parĩhineimbani. Ahamboane Ro wambo ŋgusũfoambe siaoweheandĩ,” meho.

4

Sisasĩmbo refe hoeifembo moatũkuni
(Mak 1:12-13; Ruk 4:1-13)

¹ Raniyo asu rani-sĩmboanĩ Yifiafĩ Aboedĩ ranai Sisasĩmbo Satan ai sisĩhĩmombohũnda nĩmĩ wohĩ furĩkoatereandũhĩ serĩmĩndĩ maho. ² 40 si ra Sisas ai sesĩkoate nũngu mbura asu ai wembombomayu. ³ Asu Satan, nindou sisĩnda-randeimbĩ ai ahambo-so tũkũfĩ hoafiyundũhĩ yahuya, “Se Godĩndĩ Nĩmorayafĩ ana, nĩmoei kurayo ndana-hambo hoafĩndafanĩ sesĩmbofe tũkũmbĩfeyowamboane,” mehundoamboyu. ⁴ Asu sĩmborĩ Sisas ai hoafiyuhũ yahuya, “Godĩndĩ Bukambe yahoya, ‘Sesĩ yangĩrĩ ana ai ŋgĩrĩ nindoundĩ yangĩrĩ nĩŋgombo ndendĩ. Nindou ai yangĩrĩ nĩŋgombo sahũmũndĩ arĩhũndĩ ra muŋgu hoafĩ Godĩndĩ yafambeahũndĩ sũŋgu mbĩsahũmũndĩ,’ meho,” mehu. ⁵ Raniyo asu Satan ai Sisasĩmbo Godĩndĩ adũkarĩ ŋgoafĩ Serusarem rani-nambo serũmũndũ hu haya hafumbo nĩmoamo hamĩndĩ Godĩndĩ Worĩ Adũkarĩ bogĩmondĩ ranĩwamĩ hĩnĩŋgĩmarirĩ. ⁶ Raniyo asu ai Sisasĩmbo hoafiyundũhĩ yahuya, “Asu se Godĩndĩ Nĩmorayafĩ ana, nĩmoamo ndani-wamĩnĩndĩ hĩfĩnĩ horĩpĩndafo pĩndafĩ. Sapo Baiborambe yare hoafiyowohũ yahoya, ‘God ai sĩhambo ahandĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ranahamumbo hoafĩnduanĩ asu ai sĩhambo ahamundĩ warĩnambo mbundĩndĩnĩnĩmboemo asu ŋgĩrĩ nĩmoei hoarehĩ kurayo ranai sĩhambo futĩndeanĩnĩ,’ meho,” *Buk Song 91:11-12* mehundoamboyu. ⁷ Asu Sisas ai ahambo yahuya, “Ŋga awi Baiborambe hoafĩ ranamboanĩ ai yare hoafiyowohũ yahoya, ‘Se Adũkarĩ sapo sĩhafĩ God ranahambo rando hoeindorĩmboyafĩ, ŋga yowanĩ,’ meho,” mehundoamboyu. ⁸ Raniyo asũkaiyu Satan ranai Sisasĩmbo serũmũndũ hĩfĩ wafu nĩmoamo hamĩndĩ-mayo ranĩwamĩ mahafu. Raniyo ai ranĩwamĩ nũŋgumbo Sisasĩmbo muŋguambo nindou-yafe hĩfandarundĩ raniyo asu ahamundĩ muŋguambo aboedĩ adũkarĩ moatũkuni engoro ranahambo nafuimefoendo. ⁹ Raniyo asu Satan ai hoafiyundũhĩ yahuya, “Asu se yirĩ yimbu pusĩrowandũhĩ wambo hohoanĩmoyafĩndĩrũhĩ ŋgusũfo pararowandĩrĩ ana, asu ro sĩhambo muŋgu moatũkuni nafuimehanĩnĩ ra ndahanĩnĩmboyahĩ,”

mehundoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo hoafi-yundühi yahuya, “E! Satan, se andai ragu ngafi! Baiborambe hoafi ranai yare hoafi-yowohü yahoya, ‘Adükari sapo sihafü Godimayu ranahambo yangiranimbo se hohoanimondafi ngusüfo pandoworühi asu ahandi ratüpurü yangiri ratüpuründafi,’ meho,” mehundo-amboyu. ¹¹ Asu Satan ai Sisasimbo yare hiningimarira ndamefiyua asu Godindi nendi ranai kosimo ahambo farihouwurühi hifandimarüri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi wataporimbomarandi

(Mak 1:14-15; Ruk 4:14-15)

¹² Sonimbo sowaründümo karabusambe hiningimarüwuri hoafi Sisas ai himboriyu haya Gariri hifina mahu. ¹³ Asu ai Nasaret ngoafihü hiningire haya Kaperneam ngoafi sapo Gariri kurihoe ranikimi ngoafi ranina mahu. Kaperneam Seburun hifi, Naptari hifambe engoro ranühi manüngu. ¹⁴⁻¹⁵ Sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaiani yasimondi süngu yare hoafiyuhüya,

“Seburun hifi, Naptari hifi, Gariri hoe nafi howani gogu ra,
Sodan hoe gogoanini ra nindou Sudayafe ndifoyei
Gariri hifane.

¹⁶ Nindou didiyei ai nimbini maroambe animboei
ranai ana si adükari ra hoeirihimboanei.

Yifiyorambo hifi ranambe nimbini maroani nindou
animboei
ranaheimbo ana si ranai boakifoareandürimboane,”
Aisaia 9:1-2

mehu, nga rani-simongorühümboyo rani-moatükuni ra yahurai tüküme feyo. ¹⁷ Raniyu asu rani-simboani piyu haya Sisas ai ahandi hoafi ra bokarihendühi yahuya, “Awi se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo daboad-anambondi hendi, nimboe sapo God nginindi hifandarandi engoro ranai ndeara akimi tüküfembo yangirane,” mehu.

Sisas ai ahandi sünguferambo nindou yimbuyimbu weangurühi mborai mehupuri

(Mak 1:16-20; Ruk 5:1-11)

¹⁸ Sisas ai Gariri kurihokimi huane kini wowariyafani rinandeimbi apodoho ranai manimbafanda hoeimareapiri. Ahafandi ndüri ra Saimon, Pitamboyu-randeimbi asu ahandi akidi Andruyu. Apodoho ranai andürinambo kurihoe ranambe kini wowariyafandühi manimbafani. ¹⁹ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, “Se mborai wandi süngu sinifandani animbo asu ro sihafanimbo nindou semindimbo se kini rawarineandinu nafuindahapirimboyahü,” mehupiramboyanü. ²⁰ Asu ai moani hoafi ningoambe ahafandi andüri ra rari ne sihene

hena Sisasɪndɪ sũngu ndamefɪneandɪ. ²¹ Asũkaiyu ai sũhũfi huhũndamboyu ŋgorũ apodoho ahafandɪ ndũrɪ Sems, Son ai ahafandɪ afɪndɪ Sebedi babɪdɪ botambe nɪmarɪmombo ahamundɪ andũrɪ ra dɪboadorundũhɪ mamarɪmonda hoeimareapurɪ. Asu ai ahafanɪmbo mborai mehupɪrɪ. ²² Asu moanɪ hoafɪ nɪŋgoambe ahafandɪ bot asu afɪndambo rarɪne hɪnɪŋgɪrɪne hena Sisasɪndɪ sũngu ndamefɪneandɪ.

Sisas ai hoafɪ bokarɪhendũhɪ asu aŋgũnɪmboyeimbɪ nindou aboedɪmarearũ
(Ruk 6:17-19)

²³ Ranɪyu asu Sisas ai Gariri hɪfɪ mũngu ranambe nũngu wakɪmareandɪ. Ranɪyu asu ai refihɪ Suda-yafe rotu worɪ nindou ranambe aheimbo yamundɪmareandũrɪ. Asu ai refihɪ God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ eŋgoro Aboedɪ Hoafɪ ranahambo bokarɪmarɪhendũrɪ. Mamɪ ranɪ sɪmboanɪ nindou ranahei fi ranai moanɪ ranɪpoanɪmbo ranɪpoanɪmbo aŋgũnɪ fi moaruwaimboareandũrɪ ranahambo aboedɪmarearũ. ²⁴ Ai ranɪmoatũkunɪ rawareandɪ ranahambo Siria hɪfɪ mũngu ranambe nindou amarei ranai hɪmborɪmayei. Asu ranɪyei mũnguambo nindou ranai nindou dɪdɪyei ai moanɪ mamɪkarɪ aŋgũnɪ moaruwai asu asũbusɪ afɪndɪ mamɪkararandũrɪ ranaheimbo ahambo-so fufurũhũmũndihũndũrɪ mafandɪhindɪ. Bɪdɪfɪrɪ nindou moaruwai nendɪ ahei fiambe nɪmarũmbɪ, wunũnũmboyeimbɪ asu yirɪ warɪ yɪfɪsafeimbɪ ranɪyei ai mafandɪhinda asu Sisas ai aheimbo aboedɪmarearũ. ²⁵ Ranɪyo asu nindou afɪndɪ ranai Gariri hɪfɪhũndɪ, Dekaporis ŋgoafɪhũndɪ, Serusarem ŋgoafɪhũndɪ, Sudia hɪfɪhũndɪ asu Sodan hoe gogoanɪnɪpoedɪ ranai mamɪ mũngu ahambo sũngumarɪhorɪ hei.

5

Sisas hɪfɪ wafuambe Godɪndɪ hoafɪ bokamarɪhendɪ

¹ Sisas ai hoeireandũrane nindou afɪndɪ ranai ahandɪ sũngu tũmareandamboyu asu ai hafu hɪfɪ wafu mamɪ ranɪwamɪ nɪmaru ane asu ahambo sũngururũ-rundeimbɪ ai ahambo sowanambo masɪfomo. ² Ranɪyu asu Sisas ai ahamumbo piyu haya yamundɪmareapurɪ.

Anɪhondũ hondũ hɪhɪfɪ hɪhɪfane
(Ruk 6:20-23)

³ Ranɪyu ai ahamumbo yare hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Nindou dɪdɪyei ai rarɪhi hoafɪyeihũya, Roana Godɪndɪ aboedɪ sũrũhoeimbɪ hohoanɪmo ra mbonɪmborɪ humɪndefɪ-mboanefɪ, aseɪ ana, nindou ranai hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmbeyei-amboane, ŋga God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranɪ hoarehɪ anɪboadei.

- 4 Nindou d+d+yei ai arani araniyei hei ranai ana h+h+fi h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga nindou ranaheimbo ana God ai d+d+boado-ndearühi yirümondearümbui.
- 5 Nindou d+d+yei ai h+amboari yang+ri h+findühündeimbi-mayei aiana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana n+n+moatükuni God ai aheimbo saimbo yahuhaya mas+hendi ra ndahümündimboyei.
- 6 Nindou d+d+yei ai God+ndi mbumundi hohoan+mo rana-hambo sem+ndimbo wembohühi nouehindi
 asu hoe s+im+ndimbo am+ndan+ngombo nouehindi ana, aiana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga God ai aheimbo mbumundi hohoan+mo ra da-gadürümbui.
- 7 Nindou d+d+yei ai nindou ngorümbo moani h+poambar+hündi ranai ana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga God ai h+poambondearümbui.
- 8 Nindou d+d+yei ai ahei ngusüfoambe moani aboedi sürühoeyoweimb+ hohoan+mo ra amarondüri ana, aiana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga aiana God amaru ranahambo hoeindi hor+imboyei.
- 9 Nindou d+d+yei ai moani nindouyei mbusümo raran+ moatükun+imbo bor+foferambo yang+ri nindouyei ana, aiana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana aheimboya aiana God+ndi n+moranei, mb+seimboyei.
- 10 Nindou d+d+yei ai mbumundi hohoan+mo yang+ri süngur+hindani,
 asu ran+imbo nindou amuri ai aheimbo t+ri+fo sahündürühi moaruwai moaruwaimbo-ar+hindüri ana,
 asu nindou ranai ana h+h+fi-h+h+fi mbeyei-amboane,
 nga God ng+n+ndi h+findarandi sünambe ra ahei-ane.
- 11 Nindou bod+mondi ai s+hamumboya, Aiana Sisas+imbo süngururü rundeimb-anemo, mb+seihumbo, s+hamumbo moaruwai moaruwaimbo nd+hipurühumbo, moani moaruwai wos+hoafori moatükuni watapor+ hoaf+ndühüpurani ana, asu se ran+imbo h+h+fi-h+h+fi nd+imo.
- 12 Asu se ngusüfoambe aboedi kündundühi af+ndi h+h+fi-h+h+fi na n+ngomo sapo adükar+ moatükuni tak+ni ra ai sünambe mben+gor+ipuri. Sapo God+ndi hoafi hoaf+yomorundeimbi se n+ngomondi daboadan+ man+ngomo ranahamumbo amboani nindou ai rar+hi yahurai moaruwaimbo mar+hipur+.”

Anihondümbofimbi nindou ana sor namî asu si nahurai ane

(Mak 9:50; Ruk 14:34-35)

13 “Seana hifinîndî nindou ranahei aparümbî namî nahurai-anemo. Nga asu namî ranai ahandî aparî ra hinîngîreandühi wanayo ana, asu namî ra budesowanî aparî-koatendoanî ngîrî ahandî aparî ra koadürü koadüründife hinîngîndîfeyo, nga wanî. Ranana ranî moatükunî ranai ndeara moaruwaimayoa nindou ai ngîrî ndahümündî ranambo ranîmbondîhindî, nga pifeyoanî nindou ai pütapîyehanei. 14 Seana muᅅguambo hifinîndî nindou ranahei si nahurai-anemo. Ngoafî adükari hifî wafuambe anaᅅgo ranai ngîrî dîbo naᅅgo. 15 Nindou ᅅgorü ai ngîrî ram hai ra yimunde mbundambo wambürî hoarehî ragu nindeandî, nga wanî. Nga ai moanî nîmoamo moanambühi anîmbo nindeandanî asu si ranai nindou muᅅguambo ranî worambe amarei ranaheimbo si boakîboadeandürîmboe. 16 Moanî mamî ranî-süᅅgumbo anîmbo sîhamundî si ranamboanî nindou ranahei hîmboahü si boakîboadeandüranî, asu ai nîne aboedî moatükunî rawarundî ra hoeindîhindühi rananîmbo asu ai sîhamundî Ape sünambe amaru ranahambo aboedani mbîsei-amboane.”

Ahînümbî hohoanîmombo yamundîfe hoafî

17 “Ro masînhî nda sapo Godîndî hoafî hoafîyomo rundeimbi yomondî hoafî meᅅgoro asu Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ra raguanambofembo sînimboyahîpoanî, nga asu se randu hohoanîmondîmboemo, nga wanî. Nga roana ranî hoafîmayo ranîfihî sîmᅅgorîyîmîndîmboyahî masînhî. 18 Sîhamumbo ndanahambo anîhondümbö anahî hoafîyahîpurî, süᅅgunambo sünü hifî ranai muᅅguyoambe ra ahînümbî hohoanîmo ranahandî sürü pamefeyo ane, asu ranahandî sîsamane ranî-moatükunî ra akîdou amboanî ngîrî awarîndîhoayo, nga wanî. Nga ahînümbî hohoanîmo moatükunî ra rande moanî yagodî ᅅgo ᅅgombo muᅅguambo moatükunî ranai tükündîfemboe. 19 Ranîmboane nindou düdi ai moanî akîdou amboanî ahînümbî hoafîmayo ranahambo hîmborîkoateyuhü, asu ai nindou bodîmondambo mare ranî hohoanîmo süᅅgu yamundareandürî ana, nindou ranîmayu ranahandî ndürî ra moanî akîdou hamîndî God ᅅᅅnîndî hîfandarandî ranambe yagodomboe. Nga asu nindou düdi ai ahînümbî hohoanîmo ranahambo hîmborîyu ranî-süᅅgureandühi, asu ai nindou bodîmondambo mare ranî hohoanîmo süᅅgu yamundareandürî ana, nindou ranîmayu ahandî ndürî ra God ᅅᅅnîndî hîfandarandî ranambe adükari hamîndî yagodomboe. 20 Ro sîhamumbo

nda hoafehapuri, sihamundi mbumundi hohoanimo ranai ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo ranahamundi mbumundi hohoanimo ranahambo ngasündifekoateayo ana, se ngiri God nginindi hifandarandi rani-hoarehi nimandimo, nga wani.”

*Nindou nginindi hohoanimo ranahandi yamundife hoafi
(Ruk 12:57-59)*

21 “Se himboriyomombo-anemo horombo sihamundi amoa ai hoafi ra masowandümo. Yare hoafiyohü yahoya, Se yowan nindou hifokoefepoani. Nindou düdi ai ngorümbo hifokoarariri ana, ahambo nindou yibobore-randeimbi-mayu ranahandi himboahü semündü homboani, mehomo ra. 22 Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo nginindi himboahoeyu ana, sapo yibobore randeimbi-mayu ranahandi himboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyundühüya, Seana fifirife koate-anafi, ehundo ana, nindou ranahambo kansir bogori ranahamundi himboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyundühüya, Seana hohoanimokoate-anafi, ehundo ana, nindou ranai hibadambo, hai ngoafambe homboani asu ranühi hai ahambo tikindirimboe. 23-24 Ranimboane asu se ninimoatükuni Godimbo saimbo fondi-mayo raniwami sihefembo safi hawamboayafihünda asu sihaf wandafindandi-mayo hoafi sihambo engoro ra hohoanimondafühi ana, asu se ninimoatükuni Godimbo saimbomayafi fondi-kimi rando digoefi hawa ngafi. Sapo sihaf wandafi-mayu ranidibo aboedi aboedindafine mbundinambo animbo sünguna ngafi sihaf sihefembo moatükuni-mayo ra Godimbo dabado. 25 Asu nindou ngorü ai sihambo papi-hoafiyoninimbo mbüsü haya yibobore randeimbi nindou ahambo sowanimbo hombo sihambo ndemündüninani ana, se nimai ngafi nafini aboedi aboedindafineandi. Nga asu hibadambo sihambo ai papi-hoafi ranambe sindeaninimbui. Asu se ranambe efoandi ana, asu ai sihambo yibobore-randeimbi ranahandi warambendeaninani asu ai ndemündüninani prismanindi warihündeaninani asu ai sihambo karabusambe hininjindeaninimbui. 26 Ro sihambo anihondumbo-anahi hoafehanini. Asu se sihaf papi hoafi ranahambo kaki sihefekoateayafi ana, asu se ngiri karabus ra hininjindo hawa aboedambondafoandi, nga wani. Nga se moani rando karabus ranambe nimboamboayafi.”

Nimorehi ngorü semindi yamundife hoafi

²⁷ “Se himboriyomombo-anemo horombo yaru hoafiyomondühi yahomoya, ‘Se yowanî nimorehi sisihimo asu nindowenihi birabiripoani,’ mehomo. ²⁸ Nga asu hapo ro sîhamumbo hoafehapurî nda, nindou düdi ai nimorehi hoeire haya ahambo hohoanareandi ana, nindou ranai ahandî ngusüfoambe nimorehi sisihimoyumboani. ²⁹ Ranimboane asu sîhafî himboari mamî ranai randeaninani se moaruwai hohoanîmondafani ana, himboari ra hündandîfi ragu pindowandi. Himboari mamî ranahambo yangirî ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, aboedî hamindiyopoani. ³⁰ Asu sîhafî warî mamî ranai randeaninani se moaruwai hohoanîmondafani ana, warî ra kandandîfi pindowandi. Warî mamî ranahambo yangirî ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, aboedî hamindiyopoani.”

Nimorehi semindihünda hinîngife yamundife hoafi
(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Ruk 16:18)

³¹ “Asükaiyo horombo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou düdi ai ahandî nimorehi ranahambo moei yahuhî hinîngifembo mbüsühi ana, ai nimorehi ranahambo hinîngife hoafi pepafihî sürü papîndandühi anîmboya, Ro nimorehi ndanahambo hinîngifembo anahî, mbüsü, mehomo. ³² Nga asu ro hapo sîhamumbo hoafehapurî nda, nimorehi ranai nindou ngorü-dîbo hokoateyowanî, asu ahandî nindowenihi ai moei yahuhü hinîngireanda asu ai nindowenihi ngorü aserîmîndo ana, nindou ranai nimorehi semindî ahinî ra gogonîmbo-foareandühani.”

Se hoafiyowohüya, Nimmoamo nda, yahopoani

³³ “Asükaiyomo se himboriyomombo-anemo, horombo sîhamundi amoa ranahamumbo yare hoafiyowohü yahoya, Se tikando hawa hoafîndafühi nîmoamo nda mbîsamboyafi. Nga asu se nîni moatükunîmbo dabarîfihî nîmoamo nda yahombo mbîsafombo ana, se moani anîhondümbö mamanîmbo randowadühi amboani Adükarîndî himboahü yahurai dabarîndafoandi, meho. ³⁴ Nga asu ro hapo sîhamumbo hoafehapurî nda. Se nînimbo dabarîfihî nîmoamo nda yahopoani, nga wantî. Se sünambe ranahambo dükefihî nîni-moatükunîmbo ngînemîndühi dabarîfepoani. Nga sapo sünü ranana Godîndî mungu moatükunî ra hîfandîyo nîmarîmbo fondane. ³⁵ Asu se nînimbo dabarîfihî hîfi ndanahambo dükefehümbö dabarîfepoani. Nga hîfi ranana sapo God ai nîmoamo ahandî fondîwamî nîmarümbö hîfi ranî-fihani

tĩŋarĩ türe amaru. Asu se Serusarem ŋgoafi ra ndürĩ dükefihĩ ranĩfihĩ dabarĩfepoanĩ. Nŋa Serusarem ranana Adükarĩ Bogorĩndĩ ŋgoafane. ³⁶ Asu nĩne-hoafi ranahambo ŋŋĩnemĩndĩmbohũnda mbĩrofihi kife dabarĩfepoanĩ. Nŋrĩ sĩhafĩhoarĩ mbĩrĩnanĩ mamamboanĩ ra randowadanĩ kifohĩndo asu nĩmbandĩndo ndandĩ, ŋga wanĩ. ³⁷ Se yĩnĩ ehomo ana, yĩnĩ yangĩrĩ yĩnĩ mbĩsĩmo. Se wanĩ ehomo ana, wanĩ yangĩrĩ wanĩ mbĩsĩmo. Ranĩ-hoafi ra moanĩ ndearane. Nŋa nĩne-hoafi ranĩfihĩ türe haya aho ranahambo se hoafemo ranana Satanĩndĩ-mayo hohoanĩmoane.”

*Se nindoumbo sĩmborĩ moaruwaimbofepoanĩ
(Ruk 6:29-30)*

³⁸ “Se hĩmborĩyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiwowohũ yahoya, Nindou ŋgorũ ai sĩhafĩ hĩmboarĩ nĩkondeandanĩ sĩmborĩ amboanĩ ahandĩ nĩkondowandĩ. Asu ai sĩhafĩ yahafĩ kaboadeandanĩ sĩmborĩ amboanĩ ahandĩ kaboadowandĩ, meho. ³⁹ Nŋa asu hapo ro sĩhamumbo hoafehapurĩ nda, nindou ai sĩhambo moaruwaimbo-ndeanĩnanĩ asu se sĩmborĩ moaruwaimbo-ndĩworĩmboyaifi, ŋga wanĩ. Nindou ŋgorũ ai sĩhafĩ koeho ra pakarĩndĩhenĩnanĩ asu ŋgorũgoanĩnĩ amboanĩ ahambo hĩhĩrĩndowandĩ. ⁴⁰ Nindou dũdi ai sĩhafĩ warĩ ambeimbĩ hoearĩ ra ai ndahamĩndĩ yahu haya sĩhambo papĩ hoafi fembo randĩfiyuwanĩ ana, asu sĩhafĩ ŋgĩsĩharĩ hoearĩ ŋgorũ ranambo kameihĩ dabado. ⁴¹ Nindou ai ahandĩ napo semĩndĩmbo, Se wandĩ napo ra ndowandĩfi hawa mamĩ kiromita nafĩ gebuai ra ŋgafi, mbũsuani ana, asu se ŋgorũ kiromita nafĩ gebuai ra tapandandĩfi hawa napo ra ndowandĩfi ŋgafi. ⁴² Nindou ŋgorũ ai sĩhambo nĩnĩ moatũkunĩmboyu dũdũndũfinĩnanĩ moanĩ ahambo dabado. Asu nindou dũdi ai sĩhafĩ-mayo nĩnĩ-moatũkunĩmboyu semĩndĩ mburumbo saimbo mbũsũwanĩ ŋgĩrĩ ahambo daboandĩ hĩhĩndĩworĩ.”

*Hürütũmbĩ nindoumbo ŋgunindĩmbofembo yamundĩfe
hoafi*

(Ruk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Se hĩmborĩyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiwowohũ yahoya, ‘Se sĩhafĩ ŋgunindambürĩ ranaheimbo hohoanĩmo pandowandürĩ asu sĩhafĩ hürütũmbĩ nendĩ-mayei ranaheimbo moaruwai moaruwaimbo ndoandürĩ,’ meho. ⁴⁴ Nŋa asu hapo sĩhamumbo ro hoafehapurĩ nda. Nindou sĩhamundĩ hürütũmbayei ranaheimbo se hohoanĩmo pandundürĩ asu nindou sĩhamumbo moaruwaimbo-arĩhĩndĩ ranaheimbohũnda Godĩmbo dĩdĩbafĩndafundĩ. ⁴⁵ Rananĩmbo se sapo

sìhamundi Ape God sünambe amaru ranahandi nìmorì nìngomboemo. Sapo ahandi hùfìhamìndi ra ai nindou moaruwai-anei asu aboedanei ranaheiwamì ai rareandanì boakìfoareandühane. Asu ai hoe ra rareandanì nindou moaruwaiayeì ranaheiwamì peyo asu nindou mbumundayeì ranaheiwamì amboanì peyo randühane. ⁴⁶ Asu se nindou sìhamumbo aboedi hohoanìmoyeì rìhùndeimbìmbo sìmborì aheimbo aboedi hohoanìmoemondürì ana, ranìmbo asu God ai sìhamumbo nìni-takìni madagapurìyo? Nindouyeì-mayo takis kakì sowandümo-rundeimbì aiamboanì yahurai yaru arundi. ⁴⁷ Asu se sìhamundi wandafì ranaheimbo yangrì hìhìfaründürì ana, asu sìhamundi hohoanìmo ra nindou amurì ranaheimbo nüngundo ngasündìmandowora? Nindou sapo Godìmbo fìfìrìfekoate-mayeì ranai ranì hohoanìmo se sünguarundi ra aiamboanì süngurìhindühaneì. ⁴⁸ Ranìmboane asu se moanì mbumundi hamìndi hondü nìngomo sapo sìhamundi Ape sünambe moanì mbumundi hamìndi hondü anüngu nou.”

6

Nindou ngorümbo fehéfembo hohoanìmoane

¹ Sisas yahuya, “Se hìbadümbo! Se sìhamundi aboedi ratüpuri ra nindou hìmboahü randundani asu nindou ai hoeindìhimboyeì, nga yowanì. Se ra süngu yaru randundani ana, asu se ngìrì aboedi takìni moatükunì sìhamundi Ape sünambe amarundi-mayo ra ndowandümo, nga wani. ² Ranìmboane asu se nìni-moatükunìyo nindou napokoateyeimbì ranaheimbo saimbo mbìsafìmbo ana, asu se nindou ngorümbo yìnafoaimbohündambo, Se wambo horombondafo ngafani anìmbo nindou muṅguambo hoeimbìrìhindìramboane, mbìsamboyafì. Se nindou yafuiyambo horombo aho nou refe weindahì weindahìyo hopoanì sapo yimbu yafambeimbì nindou ai rawarundi nou. Nindou ranai Suda-yafe rotu worambe asu nafì bogorì süngu yìnafoai tütüru houmbo homo-arundi, nga se ai rarundi nou refepoanì, nga yowanì. Nindou ranai rawarundi ranana sapo nindou amurì ranai yìhoefìmboya, Aiana moanì nindou aboedi hamìndanemo, mbìseiya yahomombo-anemo rawarundi. Ro sìhamumbo anìhondümbo-anahì hoafayahì nda, nindou ranai ana takìni ahamundi ra ai ndeara sowandümombo-anemo. ³ Nga asu se nindou napokoateyeimbì ranahambo farìhefìmbo hohoanìmondafühì ana, dìbo anìmbo ahambo fandìhaworì asu sìhafì fikìminìndi-amboanì nìne-moatükunì se rawarowandi ranìmbo ai fìfìrìfekoatembeyeiamboane.

⁴ Ranimboane asu sɪhafi saimbo hohoanimo ra dibo yangoromboane. Rananimbo asu sɪhafi Ape sapo ninimbo-atukuni dibo engoro ra hoeireandeimbimayu ranai simbori sɪhambo takini masihendi-mayo ra daganinimbui.”

*Godimbo didibafife yamundife hoafi
(Ruk 11:2-4)*

⁵ “Se Godimbo didibafindafunduhɪ sapo yimbu yafambe hoafumbi nindou rawefundi nou randafumboemo. Rani nindou ana munguambo nindou ai yihoefimbo hoeimbirɪhimuna yahomo houmbo-anemo. Suda-yafe rotu wori munguambo asu nafi tukufihɪ aho ra botiyafu weindahɪ ninjomombo Godimbo didibafimbo hohoanimoyomonduhanemo. Ro sɪhamumbo anihondumbo-anahɪ hoafayahɪ, nindou ranai ana takini ahamundi ra ai ndeara hifi ndanuhunda sowandumombo-anemo. ⁶ Nga asu se didibafifembo mbisafombo ana, se wori safambe keboao ngufi yipuri pando hawambo animbo sɪhafi Ape moani dibo amaru ranahambo didibafindafoandi. Rananimbo asu sɪhafi Ape sapo nine-moatukuni dibo engoro ra hoeireandeimbimayu ranai simbori sɪhambo takini daganinimbui. ⁷ Se didibafindafundanɪ Godimbo fifirife-koateyeimbi nindou rawarɪhindɪ nou randafundumboemo, nga yowanɪ. Nindou ranai Godimboya, Ai yihoefi hoafi hɪmborindumbui, sei hehi moani afindi hoandarɪ hoafi hoafiyehɪ didibafehindi. Nga se yahurai Godimbo moani fifirife-koate hoafi afindi didibafindafu-mboemo, nga yowanɪ. ⁸ Asu se rani-nindou yahuraindumonduhɪ ahamundi-mayo hohoanimo rani-sungundumboemo, nga yowanɪ. Sɪhamundi Ape ai nine-moatukuni semindimbo hohoanimoayomo ranahambo se ahambo dudufekoateyomondambe fifireamboane.

⁹ Se didibafifembo mbisimombo ana, ndandu houmbo animbo didibafindafundi,

‘Yihoefi Ape sunambe amarifi,
sɪhafi nduri ranahambo moani ahinumbi
hamindimbeyowamboane.

¹⁰ Sɪhafi nginindi hifandarandi ra nduhɪ mbokoso-amboane.

Se hohoanimoayafi sungu yangiri hifi ndanuhɪ
sungufemboane
sapo sunambe-amboani sunguarundi nou.

¹¹ Yihoefimbo sesi ndani simboani sesimbo simogoduhɪ ndawamuni.

¹² Se yihoefimbo nine-moatukuni moaruwai ramarɪhundi ranimbo amboawiyei mbisafimuni

sapo ro nindou ai moaruwai y^hoefimbo rar^hhimuna aheimbo amboawiyei sefi ar^hhundi nou.

13 Se y^hoefimbo refe hoefimuni moatükunⁱ ranambe ndowand^fi munⁱ ngamboyafⁱ,

nga se y^hoefimbo moaruwai nendⁱ ahandⁱ waram-beahⁱndⁱ aboedühⁱ ndowand^fi hⁱnⁱngⁱndowamunⁱ, mbⁱsimo.

14 Nindou ai s^hamumbo moaruwaimbo-r^hhipuranⁱ asu se ranaheimbo amboawi ehomondürⁱ ana, asu s^hamundⁱ Ape sünambe amaru ranai-amboanⁱ s^hamundⁱ moaruwai hohoanⁱmo ranahambo amboawi mbüsumbui. 15 Nga asu se nindou ngorümbö ranahambo amboawi yahokoateyomo ana, asu s^hamundⁱ Ape sünambe amaru ranai amboanⁱ ng^ri se nⁱne-moatükunⁱ moaruwai rarumboemo ranahambo amboawi mbüsu, nga wanⁱ.”

Sesi wehisao yamundife hoafane

16 “Asu se nⁱnⁱmbo sesi wehⁱndⁱmondühⁱ ana, se ngusümboarⁱ s^hamundⁱ ra amomonggo-amomongondⁱmondühⁱ wembombofi ndⁱmboemo yimbu yafambeimbⁱ nindou rawefundⁱ nou, nga yowanⁱ. Nindou ranai wembombofiayomo houmbo ai nindou hⁱmboahü hoahoangomondühanemo nindou ai ahamumboya ai ana sesi wehⁱyomondühanemo, mbⁱseiya yahomo houmbo. Ro s^hamumbo an^hondümbo-anahⁱ hoafehapurⁱ, nindou ahamumbo aboedanemo aseⁱ ana, ai ran^hhünda ahamundⁱ takⁱnⁱ sowandümombo-anemo. 17 Nga asu se sesi ra wehⁱndafühⁱ ana, s^hhafⁱ ngusümboarⁱ ra popoainda asu mbⁱro sibada mbundambo anⁱmbo ngafⁱ. 18 Rananⁱmbo nindou amurⁱ ai ng^ri s^hambo fif^ri^rndⁱhinⁱnⁱ se sesi wehayafⁱ ranahambo. Nga s^hhafⁱ Ape sapo dⁱbo anüngu ai yang^ri anⁱmbo fif^ri^rndeanⁱnⁱmbui. Rananⁱmbo asu s^hhafⁱ Ape sapo nⁱne-moatükunⁱ dⁱbo engoro ra hoeireandeimbⁱ-mayu ranai s^hambo takⁱnⁱ mas^hhendⁱ-mayo ra daganⁱnⁱmbui.”

Napo afⁱndⁱ sünambe mbenjori

(Ruk 12:33-34)

19 “Se hⁱfⁱ ndanühⁱ nⁱngomombo moanⁱ ngⁱnⁱndⁱ napo ra s^hamumbo püpindu gafomboemo. Hⁱfⁱ ndanühⁱ ana nⁱne-moatükunⁱ engoro ra kⁱdaboarⁱ ai taparühⁱ, sami ai sesi, asu h^umbuhünⁱ nendⁱ ai worⁱ b^ri^rihehi sahümündi raraor^hhündühanei. 20 Nga asu se s^hamundⁱ ngⁱnⁱndⁱ napo ra se sünambe anⁱmbo püpindu gafomo. Ranühⁱ ana ng^ri kⁱdaboarⁱ ai tapandühⁱ, sami ai dedⁱ asu h^umbuhünⁱ nendⁱ ai worⁱ b^ri^rndⁱhehi ndahümündi raro ndühündⁱ, nga wanⁱ.”

21 Nga sɪhafi aboedi napo ra pɪpira hafo yangorowohü ranühi anɪmbo sɪhafi ŋgusüfo amboani kündarɪmboe.”

*Fi ranahandi si
(Ruk 11:34-36)*

22 “Hi mboari ranana sɪhafi fi munɟuambo ranahandi ram hai nouane. Sɪhafi hi mboari ranai sürarɪhoayo ana, asu hohoanɪmo sɪhafi fiambe munɟuambo ranai si nahu-raindɪmboe. 23 Nga sɪhafi hi mboari ranai moaruwaiayo ana, asu hohoanɪmo sɪhafi fiambe munɟuambo ranai nɪmbɪ nɪmandɪmboe. Asu si sɪhafi fiambe amaro ranai nɪmbɪ nouayo ana, nɪmbɪ ra moaruwai hamɪndɪndɪmboe!”

*Nindou ŋgorü ai ŋgɪrɪ yimbu bogori nindouyafandi
ratüpurɪndu
(Ruk 16:13)*

24 “Nindou ŋgorü ai ŋgɪrɪ yimbu bogori nindouyafandi ratüpurɪyu randeimbɪ nüŋgu. Nga nindou ranai ana bogori ŋgorü ranahambo moaruwaimbondirühi asu ŋgorü bogori ranahambo dɪboadondirümbui. Ai ŋgoründɪ hoafi yangɟɪrɪ süŋgundeandühi asu ŋgoründɪ hoafi daboadanambo-ndeambui. Se ŋgɪrɪ God asu kaki mamɪ ŋgusüfoambe hohoanɪmo pandowapɪrɪ.”

*Ŋgusüfo puküyowohü afɪndɪ hohoanɪmoyo hoango hoafi
(Ruk 12:22-31)*

25 “Ranɪmboanahi ro sɪhamumbo hoafehapurɪ nda, se sɪhamundɪ yangɟɪrɪ nɪŋgombo ranahambo afɪndɪ hohoanɪmo-ndɪmboemo. Se yaru hoafɪyomondühɪya, Sɪhɪrɪ nɪnɪ-moatükunɪ madagüdifi? asu Sɪhɪrɪ nɪnɪ-moatükunɪ mandɪmɪndefi? mbɪsɪmboemo. Asu sɪhamundɪ fi ranahambo ŋgɪrɪ afɪndɪ hohoanɪmo-ndɪmondühɪya, Sɪhɪrɪ nɪnɪ moatükunɪ magüdühu? mbɪsɪmboemo, ŋga wantɪ. Yangɟɪrɪ nɪŋgombo ra ai sesɪ moatükunɪ yangɟɪrɪyopoanɪ. Asu fi ra ai yihuru moatükunɪ yangɟɪrɪyopoanɪ. 26 Asu awi se ndu nɪmoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundürɪ. Ndu ranai ana moai nɪnɪ-moatükunɪ hoarɪ hɪfɪ karɪhi, sesɪ yimɟurɪhümündi hei sesɪ worɪ ranambe gugurɪhi sɪhehi raraorɪhündi. Nga sɪhamundɪ Ape sünambe amaru ranai-ani aheimbo sesɪ sagadürühi hɪfandandürɪ arandɪ. Se ndu ranaheimbo ŋgasündundürɪ houmbo ndearɪ hamɪndanemo. 27 Nga asu nindou sehündɪ ranai-amboanɪ ŋgɪrɪ moanɪ ahandɪ hohoanɪmo ranambo yangɟɪrɪ ahandɪ yangɟɪrɪ nɪŋgo ra sühɪnde ŋgu! 28 Asu nɪmboe se hoearɪ napo ranɪmbo afɪndɪ hohoanɪmoemoa? Awi se amɪndafurɪ ahurɪ tüküfe nɪnouayo ranahambo hoeiru. Ai ana moai tɪŋɪrɪfoyeihɪ momo yibüdühɪ rɪhündi, ŋga wantɪ. 29 Nga asu awi ro sɪhamumbo hoafehapurɪ horombo nindou

adükari bogori Soromon amboani ai yihuru napo moani simbafi hamindimayusi, nga asu ai moai hoeari ra ahuri moani aboedi himboyo haya tütükiyo ninouayo yahurai yihururamüdu. ³⁰ Wohi amindafurambe amaro haponda ra asu sümbö siambe hifitiriyimindi haiambe pütifemboane. Moaruwai yahurai wohi ranamboani God ai ahambo aboedi yihurure hinjgareandi ana, asu ai sihamumbo amboani yihurundeapurümbui. Se yihuru ranahambo afindi hohoanimoymo, nga sihamundi anihondümbofe hohoanimo ana akidou ane! ³¹ Nga asu se refe afindi hohoanimo-yomondühüya, Nahanhünda sesi yihoefti ranai tükümandife? Yihoefti simindimbo moatükuni amboani? Asu yihoefti hoeari napo amboani? Rani-moatükuni ranahambo yahurai afindi hohoanimoymo hoangopoi. ³² Yahurai rani hohoanimo ranana nindou Godimbo fifirifekoate-yeimbi-mayei rananei ai yahurai rarihi hohoanimoymi hei arhündi. Sihamundi Ape sünambe amaru ranai rani-moatükuni se semindimbo hohoanimoayomo ra ai fifire türüfoare-amboani. ³³ Asu se sapo God ahandi hifandarandane asu ahandi mbumundi hohoanimomayo ranane rani-boatei-animbo se hohoanimondimo hoangomo. Ranimbo asu raniwami amuri bidifiri moatükuni ranamboani ai rani-moatükuni kapeihi ndaiyapurümbui. ³⁴ Ranimboane asu se nini-moatükuni sümbö tüküfemboayo ranahambo afindi hohoanimondimboemo. Nini-moatükuni sümbö tüküfemboayo sümbö se ranahambo hohoanimondimo. Mamami si ranai moani ahandi tinjirifo rani-simboani ndearane,” mehu.

7

*Nindou ngorümbo ahandi ninjgo ranimbo yibobofepoani
(Ruk 6:37-38, 41-42)*

¹ Sisas yahuya, “Se nindou ngorümbo yibobondundürimboemo. Hibadümbo, nga sihamumbo asukai hihindife yibobo-ndeapurimboe. ² Sapo se nindou ngoründi hohoanimo yiboboarundi rani simogodühi animbo God ai-amboani sihamundi hohoanimo yibobo-ndeapurümbui. Sapo se nindou ngorümbo yimbumarundi mamai rani simogodihü God ai sihamumbo yimbundeapurümbui. ³ Nimboe asu se sihafi wandafi ranahandi himboarambe düdübudü akidou apaiaro ra hoeiarowori, nga asu nimoko afindi sihafi himboarambe amaro ranahambo awi se moai fifirowandüyo? ⁴ Asu se nünjguro hawamboyafi sihafi wandafi ranahambo raro hoafiyafühüya, Wandafi, sihafi himboarambe düdübudü ra hündihehea samboanahi, asafi,

ɲga asu sɪhafi hɪmboarambe nɪmoko ra nɪŋgumando-a?
⁵ Awi seana yimbu yafambeimbɪ nindou-anafi! Se boatei sɪhafi hɪmboarambe nɪmoko ra hündandɪfi raguanambondo hawambo anɪmbo asu sɪhafi wandafi-mayu ranahandɪ hɪmboarambeahɪndɪ düdübudɪ akɪdou ra hündɪhoefɪndo.

⁶ Se Godɪndɪ moatükunɪ ra yaforɪ moaruwaimbo dɪgoemboemo, ɲga asu ai hɪhɪrɪndahindühɪ sɪhamumbo kündarimboyei. Asu sɪhamundɪ nɪne-moatükunɪ aboedimayo ra moateiyei wagabe pindumboemo, ɲga asu ai tɪɲarɪnambo anümi boagɪndühɪ dɪgegimboyei.”

*Nindou ai Godɪmbo dɪdɪbafehindɪ ana, dagadürɪmbui
 (Ruk 11:9-13)*

⁷ “Se düduyafu arundɪ ana, dagapurümbui. Se kokoru arundɪ ana, hoeindumboemo. Se pɪrako pɪrako arundɪ ana, yipurɪ sɪhamumbo sübüdühepurɪmboe. Asu düdi ai pɪrako pɪrako arandɪ ana, ahambo yipurɪ sübüdühoemboe.
⁸ ɲga nindou düdi ai düdufi arandɪ ana, ndemündümbui. Asu düdi ai kokora arandɪ ana, hoeindeambui. Asu düdi ai pɪrako pɪrakora arandɪ ana, ahambo yipurɪ sübüdühoendomböe.
⁹ Nindou sɪhamumbo mbüsümo ahandɪ nɪmorɪ ai mbanɪmbo sao yahumbo düduwefɪndo ra ahambo moanɪ nɪmoei meŋgoro ra madagadoyo? ¹⁰ Asu ahandɪ nɪmorɪ ranai kinɪmbo düdufɪndoanɪ ra ahambo amoasɪrɪ madagadoyo? ¹¹ Se nindou moaruwai-anemos, ɲga se sɪhamundɪ nɪmorɪ ranaheimbo aboedɪ moatükunɪ yangɪrɪ sabudürɪ arundɪ. Yahurai anɪmbo sɪhamundɪ Ape sünambe amaru ranai nindou düdi ahambo düduefiyu ana, ranahambo aboedɪ moatükunɪ dagadombui. ¹² Muŋguambo moatükunɪ hohoanɪmo ra nindou amurɪ ai sɪhamumbo yahurai rambɪrɪhimunɪ ayahomo yahurai hamɪndɪ anɪmbo se moanɪ aheimbo randundürɪ. Ranɪmoatükunɪ hohoanɪmo ranana Mosesɪndɪ ahɪnübɪ hohoanɪmo asu Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyomo-rundeimbɪ-yomondɪ yamundɪfe hoafɪmayo ranahandɪ nɪmɪndane.”

*Nafɪtambe akɪdou nafɪ ho
 (Ruk 13:24)*

¹³ “Nafɪtambe akɪdou ranɪ nafanɪmbo se kebou ɲgomo. Sapo nafɪtambe adükari ahandɪ nafɪ fuiriyandeimbɪ ranana moaruwaimbo ɲgoafɪnamboane aho. ɲga nindou afɪndɪ ai nafɪ ranɪ-süŋgu hei rɪhündühanei. ¹⁴ ɲga yipurɪ nafɪtambe hɪhɪforeandeimbɪ ranai akɪdouyo haya asu ahandɪ nafɪ tɪɲümbane. ɲga nafɪ ra yangɪrɪ koadürümbo nɪŋgombo nafane aho, ɲga ranane asu nindou yimbu mamɪ yangɪranei ai nafɪ ranahambo hoeirɪhindühɪ ranɪ-süŋgu ahei.”

*Nim+nim+ndi asu ahandi hisi ranane
(Ruk 6:43-44; 13:25-27)*

15 “God+ndi hoafi tkai hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo awi se hibadumbo. Moanambühi sipsip himboari hoafendi himboemo nahurai sihamumbo sowana asifomo, nga asu wagabe ragu ana nimambeah+ndi yaforanemo. 16 Se ahamundi ratüpurü ranambo ahamundi hohoan+mo fifir+ndumboemo. Nga anj+nanj+ tithoari tithoarümbi wofi nim+ndi ranifih+ hisimandiyo? Asu hoandasüfo sosoweimbi werifoai nim+ndi ranifih+ hisimandiyo? Ra wani. 17 Nga sapo n+ne-nim+ aboedayo ranai aboedi nim+ hisi yangir+ his+ndimboe. Asu moaruwai nim+mayo ranai moaruwai nim+ hisi ran+ yangir+ his+ndimboe. 18 Nga asu moaruwai nim+ ranifih+ ngir+ aboedi nim+ hisi ra his+ndo. Asu aboedi nim+ ranifih+ ngir+ moaruwai nim+ hisi ranai his+ndo, nga wani. 19 Munguambo nim+ ranai nim+ndi ranifih+ moaruwai hisiyowani ana, ahambo hif+tir+y+m+ndi haiambe mandifeyowohane. 20 Ran+amboane asu se God+ndi hoafi tkai hoafiyomo-rundeimbi ranahamumbo ahamundi ratüpurü hohoan+mo ranambo fifir+ndüpurü. 21 Se yaru hohoan+mo-ndimondühiya, Munguambo nindou ai wambo hoafiyehi, Adükari Adükarayeri ranai God sünambe hifandarand+ ranambe gagüsimboyei, mbisimboemo, nga wani. Nga nindou didiyei ai moani wandi Ape sünambe amaru ranahand+ hohoan+mo süngur+hi ar+hündi ranai yangir+ an+ambo God ng+n+ndi hifandarand+ ranambe keboehimboyei. 22 Nga asu yibobofembo si ranai tüküfeyoambe an+ambo nindou af+ndi ai dükand+hind+ri hoaf+ndeih+ an+amboya, ‘Adükari, Adükari, sihaf+ ndür+namboyef+ God+ndi hoafi ra hef+ watapor+ambo-r+hündühi bokar+hehu mar+hündi. Sihaz+ ndür+namboyef+ moaruwai nend+ nindouyei fiambeah+ndi raguanambo-r+hündühi hepün+feimbi moatükun+ rar+hu mar+hündi,’ mbiseimboyei. 23 Ranan+ambo asu ro hoaf+ndahühi an+amboya, ‘Ro moai siheimbo fifir+hearü. Moaruwai hohoan+mo ratüpur+yei rühündeimbi nindou-anei. Wambo sowana ndühi sin+poani, nga andai ragu ngei!’ mbisamboyah+.”

*Wor+imbor+ni r+nandeimbi nindou yimbu
(Ruk 6:47-49)*

24 “Asu, nindou düdi ai wand+mayo hoaf+yaheimbi hoafi ranahambo himbor+yu mburambo asu ai ran+sünguarand+ ana, nindou ranai sapo fifireandeimbi nindou ai ahand+ wor+ kambhoani ng+n+ndi ran+wami wor+imboarand+

nahurai-ani. ²⁵ Asu hoe afindî ranai hoeyowohü, ho-hoambu afindî ranai tüküfeyowohü werî ranai worî rana-hambo fandîhendühanesi, nga asu worî ra kambohoani fondarîmbo-wambo moai birefoai hifinî peyo. ²⁶ Asu nindou düdi ai wandî-mayo hoafiyaheimbî hoafi rana-hambo himborîyu haya asu ai ranî-süngufekoateayu ana, nindou hohoanîmokoate-ani. Sapo nindou worî moanî kambohoanî kaihurî yangîrî ranîwamî worîmboarandî nahurai-ani. ²⁷ Hoe afindî ranai hoeyo, hohoambu afindî ranai hohoambu, asu werî afindî ranai worî ranahambo fandîhenda asu worî ranai birefoai peyowohane ranî-moatükunî ranambo. Worî ra birefoendî ranana moanî moaruwai hamîndî hondane!” mehu.

²⁸ Sisas ai hoafi ranahambo hoafi-yu kîkîmaramündua, nindou afindî ranai ahandî yamundîfe hoafi himborîyei-ani mayowa mahepünehindî. ²⁹ Nga Sisas ai moai ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou yahu-rai tüküfi yamundeandürî, nga ai moanî ranî-poanîmbo ngînîndînamboyu aheimbo yamundî-mareandürî.

8

*Sisas ai nindou mîmanîho anğünümbî aboedîmarirî
(Mak 1:40-44; Ruk 5:12-14)*

¹ Sisas ai yamundîfe hoafi ra hoafi-yu haya hifî wafu-mayo ranî-wamînîndî hifîna mahanua, awai nindou ranai ahandî süngu tümareandî. ² Ranî-yu asu nindou mîmanîhoeimbî-mayu ranai Sisasîmboso tüküfi Adükarani yahu hohoanîmoyuhü yirî yimbu pusîreapîrî ahandî fikîmî piyu nîmarühî hoafi-yundowohü yahuya, “Adükari, se refembo hohoanîmondafühî ana, wambo aboedîndowandîrî,” mehundo-amboyu. ³ Asu Sisas ai warîfi hu nindou-mayu ahambo sündirühî hoafi-yuhü yahuya, “Yîni, ro randîheamboyahîsi. Nga se haponda aboedî tüküyafo,” mehuamboyu. Asu moanî mamîharî ranî-simboanî nindou ranai mîmanîhoeimbî-mayuhündî aboedîmefiyu. ⁴ Ranî-yu asu Sisas ai ahambo hoafi-yundühî yahuya, “E, Se ndühî himborîyafi! Ndani-moatükunî ndanahambo se nindou amurambo hoafiîndamboyafi. Nga se moanî ngafi Godîmbo sîhai-randeimbî nindou-mayu ranahambo anîmbo sîhafi fi ra nafuindafi. Asu Godîmbo sîhefembo moatükunî Moses refemboane mehu ra randowandî ai hoafi-mayu süngu. Ranîmboane sîhafi fi hoearî anğünî ra muñgumayo mbîsei-amboane,” mehundo.

Sisas ai Rom+hündi amiyomondi bogor+ndi ratüpur+iyurandeimbi aboed+imariri (Ruk 7:1-10)

⁵ Ran+yu asu Sisas ai Kaperneam ngoafambe tüküfiyuwane Rom+hündi ami-yomondi bogori ai ahambo ranühi hoeiriri hayambo Sisas ai mbifar+hendiri yahu haya düdu düdumarüri. ⁶ Ai yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou Adükari, wandi ratüpur+iyu-randeimbi nindou ranai anğün+imbo worambe mbeğuri. Ai ahandi tıñari yifiyo haya asübusi afindi semündü haya mbeğuri,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Awi ro nga ahambo aboed+ndi+hin+imboyahi,” mehundo-amboyu. ⁸ Asu simbori ai hoafiyundühi yahuya, “Nindou adükari, ñğiri se randafoandi. Ro ndeari hamindiyahi an+imbo se wandi worambe keboao manğüfi. Nga se moani hoafi yanğiri an+imbo hoafindafani amboani asu wandi ratüpur+iyu-randeimbi ranai aboed+mbiyu-wamboane. ⁹ Ro-amboani wambo hifandiy+ndiri+imbo nindou ami bogori adükari nünğuwani anahi asu ami bidifiri ai wandi hoarehanemo an+ngomo. Rananahi asu ro nindou ndanahambo, Se hafi, asahando ra ai huhani, asu nindou nğorü ranahambo, Se sühüfi, asahi ra ai süfuhani. Asu nindou wandi ratüpur+iyu-randeimbi ranahambo, Se rani+moatükuni raro, asahi ra ai moani rareandühani,” mehundo-amboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai rani hoafi ranahambo h+imbor+iyu haya, hepünüfih nindou afindi ahandi süngu tümareandi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro siheimbo hoafehandüri, horombo ro moai nindou mamı Israer ngoafi+hündi ndahurai an+hondümbore+andeimbi nünğua hoeir+hini. ¹¹ Awi ro nda siheimbo hoafehandüri, nindou afindi bidifiri ai hüfi+hamindi süfuan+poedi asu hüfi+hamindi hanüwan+poedi ranai fand+hi sesesi fondi man+ngo ran+kimı Abraham, Aisak asu Sekop babidi God nğin+ndi hifandarandi ranambe n+mandeimboyei. ¹² Nga asu sapo hifandarandi ranambeah+ndi nendi+mayei ranaheimbo an+imbo n+mbi n+mar+wani ndemündündüri pindeirani ranühi ai has+heindeihi ahei yahafi h+ti+hümboyei,” mehündüri. ¹³ Ran+yu asu Sisas ai ami-yomondi bogori ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Se ngoaf+nambo nğafi, nga asu se n+ne-hohoan+imo raro an+hondümbore+arowandi rani+süngu an+imbo sihambo randean+n+imboe,” mehundoamboyu. Asu moani hoafi n+ngoambe ami-yomondi bogor+ndi ratüpur+iyu-randeimbi nindou ranai aboed+mefiyu.

Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:29-31; Ruk 4:38-39)

¹⁴ Refi mbura Sisas ai Pitandi worambe kefuai hüfuhünda Pitandi yamongoamindi ranai fi hüf+yohü anğünimbo fondühi menğorowa hoeimareandi. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai ahambo watinğarühi masündeanda anğün+ ranai nimorehimbo hininğire haya makosifoendi. Raniyo asu ai botife Sisasimbo sesi kanimarerü.

Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:32-34; Ruk 4:40-41)

¹⁶ Raniyo asu ran+ nimbambe nindou bidingiri moaruwai nendi ahei fiambe nimarindüreimbi ranaheimbo Sisas sowana fufurühümüdi-hündürü mahüsi. Raniyu Sisas ai nindou ranahei fiambeahindi moaruwai nendi ranaheimbo hoafinambo yangiri raguanambo-mareandüra asu nindou ran+ anğünümü+mayei ranai munğambo aboedimehindi. ¹⁷ Sisas ai ran+moatükün+ ramareandi ra, sapo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, "Ai ahandihoari anğün+ moaruwai shafi ra ndemündühi asu shafi ran+moatükün+ ra raguanambo-mareandi," *Aisaia 53:4* mehu ran+ simogodühi tüküfemboyo ramareandi.

Nindou yimbu ai Sisasindi süngu hombo masafani
(Ruk 9:57-60)

¹⁸ Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai ahandi fikim+ rereambo menğoroamboyu, asu ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo kur+hoe Gariri ra nğorü himborani bar+hoemo ninğomo yahumbo hoafimayupuri. ¹⁹ Raniyu asu ah+nümü+ hohoanimo yamunde-randeimbi-mayu ranai Sisasimbo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, se nahanin+yo ahafi ra roana shafi süngu hombo yangiranahi," mehundo-amboyu. ²⁰ Asu ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Koko ai ahei nimar+ rambo ambe mbaninğondürü, asu ndu ai-amboani ahei apo rambo nğeri mbaninğondürü. Nga Nindou Hondü ro nimar+ apo rambo fondi-koate anahi," mehuamboyu. ²¹ Raniyu asu Sisasimbo süngurürü-randeimbi nğorü ahambo hoafiyundühi yahuya, "Adükari, awi ro hihir+ndahe, nga wandi apembo boatei hifi kandihin+ heheambo animbo," mehundo-amboyu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Wambo mborai se süngundandiri didifi, nga nindou yifiyeimbi aheihorü yifi n+moko hifi kambireand-amboane," mehundo.

Sisas hoewerimbo hoafimayua afurimareandi
(Mak 4:36-41; Ruk 8:22-25)

²³ Raniyu asu Sisas ai botambe farifi haya mahua ahambo sünggururü rundeimbi ai ahandi süngu mamai mahomo. ²⁴ Asu raniyomo ai botambe nafii hifomondane nimai hoeweri nginindi ranai tüküfihii kurihoe ranahambo yabadi marandi. Raniyo asu bot ai nimarimondeimbi ranai ndeara himoni hanimbo yangirimayo. Nga asu Sisas ai dibo boti-mayo ranambe yapombofi haya apu. ²⁵ Raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbi ranai ahambo hifomo yangirüwuri hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, yihoeimbo farihawamuni. Sihiri ana ndeara yifombo yangiranefi,” mehomondamboyu. ²⁶ Asu simbori ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboe moani yahurai yihimboemo rana? Awi se akidou hamindi anihondümboru-rundeimbanemo,” yahupuri haya, botifi hoeweriyo asu hoe ranai fifimiyowohü hani hafo marandi ranahambo rühi safi kikindandifi mehua asu hoafi ninjoambe munguambo moatükunü ranai afure pimayo. ²⁷ Munguambo botambe mamarimo ranai hepünafundühi yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ndahurai nda nini nindouyu yahuraia? Asu hoeweri hoe hani hafo marandi ranai moani ahandi hoafi himboriyondo haya afurimareandi,” mehomo.

Sisas ai nindou yimbuyafandi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi

(Mak 5:1-20; Ruk 8:26-37)

²⁸ Raniyu Sisas ai kurihoe ra gogoasürüni Gadara hifambe tüküme fiyu. Raniyafani asu nindou yimbu moaruwai nendi ahafandi fiambe nimaripireimbi ranai honguambeahindi tüküyafine sinifani Sisasimbo-so tüküme fi neandi. Nindou yimbu ranai moaruwai hamindi himbomefanda asu nindou amuri ai ahafanimbo moai hei ngasündihipiri rihündi. ²⁹ Raniyafani asu ai puküna heiyafandühi hoafiyafandühi safaniya, “Godindi Nimori, se yihoehimbo nüngufemunimboyafi? Yihoehimbo tinirifo semunimbo safomboyafi sapo refembo si ranai awi moai tüküfeyo, nga asu se yihoehimbo nüngufemunimboyafi?” safani düdumefi neando. ³⁰ Rani-fikimi moatei afindi ranai sesi sahüsi wakirihindühi buriyei. ³¹ Raniyei asu moaruwai nendi nindou yimbuyafandi fiambe mamarei ranai Sisasimbo düduyahihündühi hoafiyohündowohü seiya, “Se yihoeimbo nindou yimbu ranahafandi fiambeahindi hefoefemunimbo mbisafombo ana, moatei afindi burayei ranaheimbo sowana ahei fiambefembo koandihawamuni,” masahündoamboyu. ³² Asu Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo yare hoafiyundürühi

yahuya, “Se andai hei,” mehundüramboyei. Asu ai nindou yimbumbo h+n+ng+r+hip+r+ hehi moatei bur+maye ranahei fiambemehindi. Ran+yei asu moatei af+ndi bur+maye ranai h+r+p+n+n+ p+p+yeihanei h+mon+ pütap+yei hoe karühüsihü y+f+isaf+maye. ³³ Ran+yomo asu nindou sapo moatei moan gui mafandundi ranai adükar+ ngoafi manango ran+nambo fefou mahomo. N+ne-moatükun+ nindou moaruwai nendümb+mefan+ ranahafan+mbo tüküme fep+r+ ran+ hoafi ra watapor+mbo marundi. ³⁴ Ran+yei asu munquambo nindou adükar+ ngoafi ranüh+ndambo-maye ranai Sisas+mbo hoeifimbo hei-mar+hünd+. Asu ai hei hoeir+horüh+ ahei h+f+ ra h+n+ng+ife hefe ngorügoan+n+ hombo Sisas+mbo andai, sei hehi hoaf+mehündo habodei.

9

*Sisas ai nindou t+ngari moaruwaimbü aboed+mariri
(Mak 2:1-12; Ruk 5:17-26)*

¹ Sisas ai asükaiyu botambe far+fi haya Gariri kur+hoe ra bar+hoei haya ahand+ ngoafi Kaperneam+na mahu. ² Nindou b+id+f+r+ ai Sisas sowana nindou t+ngari moaruwaimbü fond+wam+ mananguwa sahor+m+nde mahei. Sisas ai nindou ranahei an+hondümbofe ra hoeire haya asu nindou t+ngari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoaf+yundüh+ yahuya, “Wandi n+mor+, ngusüfoambe afur+ndo kündowandi. S+hafi moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi sambo-anah+,” mehu. ³ Ran+yomo asu ah+nümb+ hohoan+mo yamundu-rundeimbi ranai moan+ ahamundi+hoari s+mbor+ hoaf+yomondüh+ yahomoya, “Nindou ndanai ana God+mbo moaruwaimbofe hoafi hoaf+mayu,” yahomo d+bo hoaf+memo. ⁴ Sisas ai f+f+reand+ n+ne-moatükun+ nindou ranai ahamundi+ hohoan+moambe watapor+mbo arundi ran+mbo. Ran+yu asu ai ahamumbo hoaf+yuhü yahuya, “N+imboe se hohoan+mo moaruwai ra yahurai yaru ngusüfoambe hohoan+moemo rana? ⁵ Ro hoaf+yahüh+ sahiya ‘S+hafi moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi,’ asahiyo asu ‘Bot+yafo hawa hafi,’ asahiyo, yimbu ra hoaf+mbo ro ng+n+ndeimbanah+. Asu yimbu hoafi ra hoaf+mbo nahan+yo h+n+ng+r+rouayo asu nahan+yo t+ngümbayo? Y+bobor+ hoaf+ndahan+ an+hondümbo tükünd+femboe. ⁶ Nga Nindou Hondü h+f+ ndanüh+ moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi yaho hoafi ra ng+n+ndi h+f+damboayu ranahambo ra an+hondümbo nafuindamboyah+,” mehupuri. Ran+yu asu ai nindou t+ngari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoaf+yundüh+ yahuya, “Se bot+yafo s+hafi fond+ ra sowand+fi hawa wor+nambo ngafi,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu nindou

ranai aboedi botifi haya ahandi worina mahu. ⁸ Nindou afindi ranuhi burimayei ranai Sisas ramareandi moatükun+ ranahambo hoeir+hi hehi y+himbo sis+r+mehindi. Ran+yei asu ai Godimbo adükarani sei hoafi+mehundo moani yahurai ham+ndi ng+n+ndi ra nindoumbo masendi sei hehi.

*Sisas ai Matyumbo Se wambo süngurandiri mehundo
(Mak 2:13-17; Ruk 5:27-32)*

⁹ Sisas ai ranihunda botifi haya nafini huhündamboyu, nindou mam+ ahandi nduri Matyu takis kaki semündü-randeimbi ranai ahandi ratüpur+ worambe mamaruwa hoeimariri. Ran+yu Sisas ai yahuya, “Se wambo süngurandiri,” mehundu-amboyu. Asu ai botifi haya ahandi süngu ndamefiyu. ¹⁰ Mam+ Sisas ai worambe n+marumbo sesi sesühi n+maru-ane, takis kaki sowandümo-randeimbi nindou afindi ran+yomo asu nindou moaruwai hohoan+moyomo-randeimbi ran+yomo ranai tükümefund+.

Sisas ai ahambo süngururü-randeimbi-memo rani-bab+d+imbo mam+ sesi fondi-mayo rani+k+mi guguriyafu mamarimo. ¹¹ Ran+yomo Farisi nindou ai rani-moatükun+ ranahambo hoeirunda mayoa, asu Sisasimbo süngururü-randeimbi-memo ranahamumbo düduyafupurühi yahomoya, “N+imboe sihamundi yamunde-randeimbi ranai yahurai nindou bab+d+imbo mam+ n+mar+mombo asesu rana?” mehomondamboyu. ¹² Asu Sisas ai hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafi+yupurühi yahuya, “Nindou angün+koate ana, dokta sowana moai hei r+hündi, nga nindou angüneimbanei dokta sowanambo hei ar+hündi. ¹³ Awi se ngomo Bukambe hoafi ndare hoafi+mayo ranahambo türüboadundi. Hoafi ranai ndare hoafi+yowohü yahoya, ‘H+poambofe hohoan+mo rani+mbo-anahi ro yifirayah+,’ nga sesi moani sihefe hohoan+mo rani+mboyah+poani,’ God ra-mehu. Ro tükümeheandi nda nindou aheihoar+imbo mbumundi hohoan+moyefeimbanefi asei ranaheimbo mborai yahomboyah+poani, nga moaruwai hohoan+moyeimbi nindou ranaheimbo mborai yahomboyah+ tükümeheandi,” mehu.

*Sisas ai sesi weh+saombo hoafi ra yamundi+mareandi
(Mak 2:18-22; Ruk 5:33-39)*

¹⁴ Asu Son hundür+rarü-randeimbi+imbo süngururü-randeimbi nindou ai Sisasimbo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “N+imboe Farisi nindou bab+d+imbo ro sesi ra weh+saoyefi, nga asu sihambo süngurun+ni-randeimbi nindou aiana moai weh+saoyomo rundi?” mehomo. ¹⁵ Sisas ai ahamumbo yare hoafi+yupurühi yahuya, “Nindou mam+

ai nimorehi simbori ndemündü haya asu ahandi ngunindi sesesiyehi rani-babidimbo niboadei-ambe ranai nindou ranahambo afindi hohoanimo-mandahünduyo? Awi ra ai ngiri randahindi, nga wani. Nga ngörü nindou ranai sesi ranambeahindi ndowarindümo ngörünambondurani rani-simboani animbo ahandi ngunindi-mayei ranai sesi wehsaondeimboyei. ¹⁶ Nindou mamai ai-amboani moai wamindafi hoeari ranai ambe niŋgowani asu simbori hoeari bidifiri kikamündi ambe ranahambo pare kakiyu randi. Nindou ai simbori kikamündü wamindafihihii parareandi ana, asu wamindafi hoeari ranai ambe afindi hamindi niŋgomboe. ¹⁷ Asu nindou ai simbori wain hoe ra wamindafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe karareandi ana, asu hipiri ranai tipondifeyowohü asu wain hoe ranai keboendühi hipiri ranai moaruwaimbondifemboe. Nga simbori wain hoe ranana simbori hipirambe animbo kefeyoani amboani asu yiboboambo moani aboedi nimboamboyafe,” mehu.

Sisas ai bogori nindoundi nimorehi nimori aboedimareandi asu nimorehi ai Sisasindi hoeari sündimareandi

(Mak 5:22-43; Ruk 8:41-56)

¹⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyuhü nŋngu ane, Suda-yomondi bogori nindou mamai ahambo-so süni yiri yimbu pusire nimarumbo ahandi hanjifoani hoafiyundühi yahuya, “Wandi nimori ai ndeara yifiyo haya mbengori. Nga asu se sinifi sihafii warii ahandi wamii nandowandani animbo asu ai aboedi yangiri botife mbiniŋgo-wamboane,” mehundu-amboyu. ¹⁹ Raniyu asu Sisas ai botifi haya nindou ranahambo süngumarüri huamboemo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai botiyafu houmbo Sisas babidi mahomo.

²⁰ Nimorehi mamai ai niŋgo hayamboyo 12 himbani amoamo watikoafira marandi ranai sinii Sisasindi daboadani niŋgombo ahandi hoeari bidifiri-mayo ranihii masündeandi. ²¹ Ai ahandi hohoanimonambo yangiri yare hoafiyowohü yahoya, “Ro moani ahandi hoeari raniyangiri asündiheandi amboani aboedindaheamboyahii,” meho. ²² Sisas ai hihirihii hoeireandühi hoafiyuhü yahuya, “Wandi nimori, se moani ngüsüfo afurindo kündowandi. Sihafii anihondümbofe ranambo aboedireanini-mboane,” mehundo-amboyu. Asu moani mamai rani simboani hamindi nimorehi ranai aboedimayo. ²³ Raniyu Sisas ai bogori nindou-mayu ranahandi worina mahu. Ranühi ai hoeireandane nindou yinafoai tüture haya mengoro nimorehi nimori ai yifimayoambo asu

nimorehi nindowenihî afîndî ranai hoafi afîndî afîndiyei wakîmarîhîndî. ²⁴ Ranîyu asu ai aheimbo hoafiyundûrûhî yahuya, “Muŋguambo nindou se ragu andai! Nîmorî akîdou ndanana moai yîfeyo, ŋga ai moanî apomboane ana,” mehu-amboyei. Asu muŋguambo nindou ranai ahambo tikîfînambo-marîhorî. ²⁵ Nindou afîndî ranaheimbo bukûrîmafoareandûra nîmorî akîdou-mayo ranahandî fondanî kefuai hûfu warûhî kûmefindoa aboedî botîmefeyo. ²⁶ Sisas ai ahambo ramareandî hoafi ranai muŋgu ranî hîfîhû nindou amarei ranai hîmborîyei pamarîhîndî.

Sisas ai hîmboatîharî nindou yimbu aboedîmareapîrî

²⁷ Sisas ai ranîhûnda botîfi haya nafîni hu ane, nindou yimbu hîmboatîharî ranai ahambo sîŋgumarînîrî hafanî. Ai hafanî Sisas ranahambo pukûna hoafiyafînandowohû safanîya, “Defitîndî nîmorî,* yîhoehîmbo se hîpoambondowamunî,” masafînando. ²⁸ Sisas ai worambe kefuai hûfu ane hîmboatîharî nindou yimbumefanî ai ahambo-so tûkûmefîneanda, asu ai ahafanîmbo dûdureapîrûhî yahuya, “Se wamboya, Ai yîhoehîmbo aboedîndeamunûmbui safanî hena anîhondûmbo-rîneandai?” mehupîramboyafanî. Asu ai hoafiyafandûhî safanîya, “Yîni, Adûkarî,” masafandamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahafandî hîmboarî ra sîndeapîrûhî hoafiyuhû yahuya, “Se sîhafandî anîhondûmbofe ranîmbohûnda ranî-moatûkunî ranai sîhafanîmbo aboedîmbeyopîramboane,” mehupîrî. ³⁰ Ranîyo asu ahafandî hîmboarî ranai bîrîmarîhoepîrî. Ranîyu asu Sisas ai ahafanîmbo ahîni hoafiyupîrûhî yahuya, “Se ndanî-moatûkunî ndanahambo nindou amurambo weindahî hoafîndamboyaafanî,” mehupîrîyosî. ³¹ Ŋga asu ai ranîhûnda botîyafîne hena hafanî ranî hoafi ranahambo, muŋguambo ranî hîfîhû nindou ranaheimbo hoafûhîmarîneanda hîmborîyei pamarîhîndî.

Sisas hoafîkoate nindou aboedîmarîrî

³² Ai ranîhûnda botîyafîne henambo nafî hafandane, nindou bîdîfîrî ai nindou ahandî fiambe moaruwai nendî nîmarî hayambo ranîmbohûnda hoafi-koateayu-randeimbî ranahambo Sisas sowana sahorîmîndei tûkûmehîndî. ³³ Sisas ai nindou ranahandî fiambeahîndî moaruwai nendî ra raguanambo-mareanda asu moanî mamî ranî-sîmboanî nindou ranai hoafi wataporîmayua muŋguambo nindou ranai mahepûnehîndî. Ai rarîhi hoafîyeihî seiya, “Ro moai Israer hîfambe yahurai moatûkunî horombo

* 9:27: Suda ai sînambeahîndî adûkarî bogorî ai kosombo hohoanîmoyeihi mamarei. Ahandî ndûrî ŋgorû Defitîndî nîmorani aseî. Nîmboe horombo hondû Defit ai Israeri-yafe adûkarî bogorani.

tüküfeyoani hoeirihundi,” masei. ³⁴ Nga asu Farisi nindou ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Moaruwai nendi-yafe bogorani ai ahandi nginindi ranambo moaruwai nendi ranaheimbo hemafoarearu,” mehomomo.

Sisas ai nindoumbo hipoambomareandüri

³⁵ Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe ndüfosi ndüfosiyuhü hoahoangu wakimareandi. Ai refihü munguambo Suda-yafe rotu worambe nindoumbo yamundireandürühi Aboedi Hoafi sapo God nginindi hifandarandi ranahambo bokarihendüri marandi. Asu nindou moani rani-poanimbo rani-poanimbo angünümbi ranaheimbo aboedireandüri marandi. ³⁶ Asu ai nindou afindi ranaheimbo hoeireandürühi ahandi ngusüfo ranai aheimbo hipoambo afindi hipoamborandüri marandi. Nimboe sapo ai afindi hohoanimoeyehi moani fehefe nindou-koateyeyi sapo sipsip aheimbo hifandi-koate buriyeyi wakarihindi nou ramehindi. ³⁷ Raniyu ai ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Sesi ra yimunguri yimindimbo ranana afindane aningo, nga asu yimunguri yimindi nindou ranana moani yikoarifo-ane. ³⁸ Yimunguri Aharambüri ahambo didibafifeyoani animbo asu ai yimunguri yimindimbo nindou bidifiri koandihenda ahandi yimunguri ra yimungurihümündi mbüsühüsi-amboane,” mehupuri.

10

Sisasindi hoafi sowandümo homorundeimbi 12
(Mak 3:13-19; Ruk 6:12-16)

¹ Sisas ai ahandi sünggururü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hühürepuri haya mamühi asu ai ahamumbo moaruwai nendi nindou fiambeahindi raguanambofe asu munguambo rani-poanimbo rani-poanimbo angünü ra aboediferambo nginindi masagapuri. ² Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi ndüranepuri nda: Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi, ahandi akidi Andru, Sems asu ahandi akidi Son ai Sebedindi nimoranafani. ³ Firip, Bartoromyu, Tomas anemo, Matyu nindou ra ai takis kakü semündü-randeimbani. Sems Arfiusindi nimorani, asu Tadiusani. ⁴ Saimon Serot* asu Sudas Iskariot nindou sapo Sisasimbo hürütümbi-yomondi warühi hiningindirümbui. Ahamundi ndüranepuri ra.

* **10:4:** Serot ai Sudahündanemo, nga mamü hohoanimo süngguru-rundeimbanemo. Rom gafman ai Suda-yafe hifi hifandimarundi, nga Serot ai Rom babidi yifiarimbo mehomomo.

*Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi 12 rana-
hamumbo ratüpurî masagapurî
(Mak 6:7-13; Ruk 9:1-5)*

⁵ Sisas ai nindou 12 ranahamumbo randafu-randafu ndundi yahuhaya hoafi sagapurî mbura koarîhepurühi yahuya, “Se nindou ngorü sirîhündiyei hifambe-ane asu bidîfirî Samariayeî† ngorafi ranambe-ane ra ngomboemo, nga yowanî. ⁶ Nga ranîni himbo-memohündi asu se moanî hîhîndafu sapo farîhehindeimbi sipsip nînihondi nou Israer nindou burîyeianî anîmbo ngomo. ⁷ Ranîni anîmbo se ngomo wataporîmbondundühi anîmboya, God ngîniñdî hîfandarandî ranai ana ndeara akîmane, mbîsîmo. ⁸ Asu se nindouyei angünî aboedîndundürî, yîfiyeimbîmbo yangîrî aboedambo botîndu hîniñgîndundürî, mîmanîhoeimbi aheimbo aboedîndundürî asu moaruwai nendî ranaheimbo raguanambondundürî. Se moanî masowandümo-ane, nga rananîmbo se moanî ndoundî. ⁹ Se ngomondühi sîhamundî hoearambe gor, sirfa, kaki ra ndowandümoemo. ¹⁰ Se arü, hoearî yimbu, su, nîmî-nîmî, muñguambo ranî-napo ra fihî ndowandümo ngomboemo, nga wanî. Nindou ratüpurîyurandeimbi ranai anîmbo nindou ngorü ahambo sesi napo ra mbîsagado-amboane. ¹¹ Se adükari ngorafîhüyo asu akîdou ngorafîhüyo nahanühîyo se tükefundî ra nindou mbumundîyuweimbi ranahambo anîmbo kokondurî. Asu se yahurai nindou hoeindurühündoanî se ai-babîdîmbo niñgomo mbundu ngorünîni ngomondühi anîmbo ahambo randu hîniñgîndüwuri. ¹² Se nindouyei worambe fandafundühi ana, nindou ranî worambeahîndî-mayeî ranaheimbo hoafîndîmondühi anîmboya, ‘God ai sîheimbo aboedî aboedî-mbîreandüramboane,’ mbîsîmondürî. ¹³ Nindou ranî worambeahîndî ai sîhamumbo worîniñdîhipuranî ana, sîhamundî hîhîfî hoafi ra randu ranaheimbo-sodîgau houmbo ngomo. Nga asu nindou ai sîhamumbo refe worîniñfepurî-koatendeianî ana, sîhamundî hîhîfî hoafi ra hîhîndu ndowandümo ngomo. ¹⁴ Asu nindou bidîfirî ai worambeyo adükari ngorafîhüyo nahi ra ai sîhamumbo worîniñfepurî-koatendei, sîhamundî hoafi ranahambo hîmborî-koatendeianî ane, ranana se sîhamundî tîñarî fihîndî hîfî hasüfî ra kîkîboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbîreandürî yaho refe nafuiyondürîmbohünda. ¹⁵ Ro sîhamumbo anîhondümbonanahî nda hoafehapurî, Yîbobofe si ra tüküfeyoambe ana, Sodom Gomora ngorafîhündî nindou ranaheimbo

† 10:5: Samaria hündîana Suda hondüyeipoanî, nga amîngîrîhoandî nahurai anei. Suda ai Samariahündî yîboaruko-marîhündî.

tɪŋɪrɪfo afɪndɪ tükündɪfemboesi, ŋga nindou sɪhamumbo worɪnɪfepurɪkoatendeianɪ, nindou ranɪ ŋgoafambe amarei ranaheimbo tɪŋɪrɪfo afɪndɪ safɪ tükündɪfemboe.”

Sisas ai ahandɪ hoafɪ sowandümo homorundeimbɪmboya, Afɪndɪ tɪŋɪrɪfo tükündɪfemboe mehupurɪ (Mak 13:9-13; Ruk 21:12-17)

¹⁶ “Se hɪmborɪyomo. Sɪhamumbo ro sipsip nou nɪmambeahɪndɪ yaforɪ afɪndɪ burɪyei-ambe koararɪheheapurɪ. Ŋga se moanɪ sapo amoasɪrɪ rawefeyo nou hohoanɪmo-ndɪmondühɪ hɪbadundɪ. Asu ndu wupufo rawefeyo nou yahurai hɪmboarɪ hoafendühɪ nɪmandɪmo. ¹⁷ Awi se hɪbadümbö, ŋga sɪhamumbo nindou bɪdɪfɪrɪ ai mbundüpundümo mbundu kotambe papɪ-hoafɪndüpurɪmboemo asu ahamundɪ rotu worɪ ranambe ndüfurɪboadɪpurɪmboemo. ¹⁸ Wambohündambo sɪhamumbo nindou ranai gafmanɪ-yomondɪ bogorɪ nindou asu bɪdɪfɪrɪ adükarɪ bogoranemo ranahamumbo sowana papɪ-hoafɪyopurɪmbo kündafu hündüpundümo ŋgomboemo. Asu se nindou ranaheimbo-ane asu ŋgorü nindou ŋgorü sɪrambe-ahɪndane ra Aboedɪ Hoafɪ wataporɪmbondündürɪ. ¹⁹ Ai sɪhamumbo papɪ-hoafɪyopurühɪ refe hoeifepurɪmbo ndowapundümo ŋgomondanɪ wanɪ asu nüngu-nahurai hoafɪ hoafɪndefühɪ asu nüngundɪhu hoafɪmandefɪ mbɪsɪmo houmbo afɪndɪ hohoanɪmo-ndɪmboemo, ŋga wanɪ. Se hoafombo-yomondɪ sɪmboanɪ anɪmbo God ai sɪhamumbo nɪne-hoafɪ hoafombo-memo ra nafuindüpurühɪ ranɪ-sünguru hoafɪyomo mbüsüpurɪmbui. ²⁰ Ranɪ hoafɪ se wataporɪmboarundɪ ra sɪhamundɪ-mayo hoafɪyopoanɪ, ŋga wanɪ. Hoafɪ ranana sɪhamundɪ Ape God ranahandɪ Yɪfiafɪ ranai-anɪmbo sɪhamundɪ yafambe süngunde haya moanɪ aimbo wataporɪmbondamboe. ²¹ Nindou bɪdɪfɪrɪ ai ahamundɪ apodoho ranahamumbo hɪfokoefembohünda ŋgorü nindou-yomondɪ warühɪndüpurɪmboemo. Asu afɪndɪ mamɪ ai ahamundɪ nɪmorɪ ranaheimbo amboanɪ moanɪ mamɪ ranɪ-süngundündürɪmboemo. Asu nɪmorɪ ai-amboanɪ ahei boagɪrɪ ranaheimbo daboaddɪ hɪhɪrɪndɪhindühɪ aheimbo hɪfokoandɪ-hindürɪmboyei. ²² Wambohündambo nindou ai sɪhamumbo yɪboarukondɪhipurɪmboyei. Ŋga asu düdi ai ranɪ-moatükunɪ tɪŋɪrɪfo ranahambo moanane yahu ŋgɪnɪndɪ kɪkɪhamündɪ hu humbo bɪdɪfɪranɪ tükefiyu aiana aboedambo-ndɪfimbui. ²³ Sɪhamumbo ŋgorü ŋgoafɪhü moaruwai moaruwaimbo-ndɪhipuranɪ ana, ranɪ ŋgoafɪ ra hɪnɪŋgɪndu houmbo ŋgorü ŋgoafɪnɪ febou ŋgomo. Ro sɪhamumbo anɪhondümbö-anahɪ hoafehapurɪ, Se Israerɪ-yafe ŋgoafɪ muŋguambo hokoateyomondambe anɪmbo

Nindou Hondü ai kudümbui. ²⁴ Yamund+hindeimb+ nindou ranai moai ahand+ yamunde-randeimb+ nindou ranahambo ngasündiri. Asu ratüpur+yu-randeimb+ nindou ranai moai ahand+ bogor+ nindou ranahambo ngasündir+ü, nga wan+. ²⁵ Nga yamund+hindeimb+ nindou ranai an+imbo ahand+ yamunde-randeimb+ nindou ran+ simogodüh+ tükefiyu ana, h+h+f+ h+h+f+i+yu-wamboane. Asu yahurai an+imbo nindou ngoründ+ ratüpur+yu-randeimb+ ai-amboan+ ahand+ bogor+ nindou ran+ simogodüh+ tükefiyu ana, ranai h+h+f+ h+h+f+i+yu-wamboane. Wor+ aharambüri-mayu ranahambo ndür+ moaruwai dükar+horüh+ Bersebur asahündo ana, nindou mam+ ran+ worambe amarei ranaheimbo amboan+ moan+ moaruwai ham+nd+ ndür+ hondü an+imbo dükand+hindür+imboyei.”

Sih+i+ God+imbo an+imbo y+h+mbond+hur+ümboane
(Ruk 12:2-7)

²⁶ “Ran+imboane asu se nindoumbo y+h+imbo s+s+r+ifepoan+. N+ne-moatükun+ hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindah+ gabud+wam+ n+moamo yagodomboe. N+ne-moatükun+ muŋguambo d+bo meŋgoro ranai weindah+ fi+inde-fi+indendamboe. ²⁷ N+ne-moatükun+ ro s+hamumbo n+mb+ n+maro-ambe hoafehapur+ ra asu se s+rüh+ si peyoan+ ro hoaf+mayah+ süngu kaind+mo hoaf+ndomo. N+ne-moatükun+ se d+bo h+mboreyomo ra asu se weindah+ wor+ bog+mond+ wam+ puküna bokar+hoemo. ²⁸ Nindou ai fi hoear+ ranahambo h+fokoarundühanemos+, nga asu ng+r+ yifiaf+ h+fokoandund+ se ranahamumbo y+h+mbond+pur+imboemo. Nga God+imbo an+imbo y+h+mbonduri, nga aian+imbo fi hoear+ asu yifiaf+ ran+ kameih+ muŋguambo Haiambe ran+nambo ndemündü moaruwaimbo-ndeambuimbohünda. ²⁹ Ndu ak+idou yimbu ra mam+ toeanambo yang+irane pem+yei sahümundi ar+hünd+. Nga asu s+hamund+ Ape ranai refembo moi ehu ana, asu ng+r+ ndu ak+idou yahurai amboan+ h+f+n+ p+ndo, nga wan+. ³⁰ S+hamumbo ana, s+hamund+ mb+r+n+n+ amboan+ muŋguambo mam+ mam+ ra tapuiyoweimbanepur+. ³¹ Se God+nd+ h+imboahü adükaranei, nga ndu af+nd+ ak+idou ane. Ran+imbohündambo an+imbo se n+n+i-moatükun+imbo y+h+mbond+imboemo.”

Sisas+nd+ ndür+ weindah+fe hohoan+mo
(Ruk 12:8-9)

³² “Nindou düdi ai wand+ ndür+ ranahambo nindou h+imboahü weindahareandür+ ana, asu s+imbor+ nindou ranahand+ ndür+ wand+ Ape sünambe amaru ranahand+ h+imboahü weindah+nd+heamboyah+. ³³ Nga asu nindou

düdi ai wandi nduri ranahambo nindou himboahü weindahife wataporimbo moei ehu ana, asu simbori amboani ranahandi nduri ranahambo wandi Ape sunambe amaru ranahandi himboahü weindahifembo moei mbisamboyahü.”

*Munguambo nindou ai Sisasimbo hohoanimo pandihori
(Ruk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Se wambo randihi hohoanimondeihiya, Ai yifiari-yifiari hifi ndanuhi engoro ra kiki fembo makusu-ane mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari-yifiari ranahambo kiki femboyahipoani makosahi, nga roana pisao yihimindi nahurai sahamindi heheamboyahü makosahi.

³⁵ Rananimbo ro randiheiarani,
Nindowenihü nimori ai afindambo hürütündürümbui.
Asu nimorehü nimori ai ahandi hondambo hürütündamboe.
Asu nimorehü ahandi ahiboarambo hürütündamboe.

³⁶ Nindowenihü mayu ahandi fikiminindi animbo

ai ahambo hürütündihorimboyei.

Maika 7:6

³⁷ Nindou düdi ai ahandi afindamboyu asu ahandi hondamboyo ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. Asu nindou düdi ai ahandi nindowenihü nimorimboyu asu ahandi nimorehü nimorimboyo ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁸ Nindou düdi ai ahandi nimi keimbi karihendeimbi ra semündü haya ro ahahi anümi süngu ho-koateayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁹ Nindou düdi ai ahandi yangiri niŋgo ranahambo kiki harimüdü ana, rani-moatükunü ra ai awarindihomboe, nga asu nindou düdi ai wambohündambo ahandi yangiri niŋgo ranahambo hinŋgareandi ana, nindou ranai ahandi yangiri niŋgo hondü ra ndemündümbui.”

*Nindou Kraisandi nendambo farihenduranü aboedi
takini ndahümündimboyei*

(Mak 9:41)

⁴⁰ “Nindou düdi shamumbo aboedi ndindoareapuri ranai ana, wambo kameihü ndindoreandirühani. Asu ai wambo ndindoareandiri ana, Nindou sapo wambo koamarhendira makosahi ranahambo amboani ndindorirühani. ⁴¹ Nindou düdi ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ranahambo ndindoariri ana, sapo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mayuambo wambo, nindou ranai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahandi takini ra simongodü ai-amboani ndemündümbui. Nindou düdi ai nindou

mbumundî ranahambo ndîndoariri ana, sapo nindou mbumundî-mayuambo wambo, nindou ranai mbumundî nindou ranahandî takîni ra sîmogodî ai-amboanî ndemündûmbui. ⁴² Ro nda sîhamumbo anîhondûmbo-anahî hoafehapuri, nindou mamî ai-amboanî ahambo horirûhî awi ai Sisasîmbo sünguriri-randeimbî nindou-ani nda, nga ro ahambo hoe ngîsîharî fuihando ehu ana, nindou ranahandî takîni ra ngîrî awandîhoayo,” mehu.

11

Son ai Sisas sowana ahambo süngururûrundeimbî koarîhepuri

(Ruk 7:18-35)

¹ Sisas ai ahambo süngururû-rundeimbî 12 ranahamumbo ra-süngundundî hoafi ra yahu sagapuri haya, ranîhûnda botîfi haya nindou ranî ngoafîkîmî amarei ranaheimbo Aboedî Hoafi bokarîhefendûrîmbo asu yamundîfindûrîmbo ahei ngoafîna mahu. ² Son hundûrîrarû-randeimbî ai karabusambe nûngumbo nîne-moatûkunî ratûpurî Kraîs ai ratûpurayu ranahambo hîmborîyu haya, asu ai ahambo süngururû-rundeimbîmbo koarîhepura ahambo sowana mahomo. ³ Ai homo Sisasîmbo düduyafundowohü yahomoya, “Se yîhoefîmbo hoafîyafîmunî. Son ai hoafîyuhüya, ‘Awi nindou wandî süngu düdümbui,’ mehu ranîyafî se ndane asu ro nindou ngorûmbo tükündûfimbui mbîsefî hoahu hîmbomandefîyo?” mehomondamboyu. ⁴ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyupurûhî yahuya, “Se nîni-moatûkunîyo hîmborayomo-ane asu hoeiarundî ranane ranî-moatûkunî ranahambo hîhîrîndafu ngomo Sonîmbo hoafîndîmondo. ⁵ Nindou hîmboatîharî ai aboedî hîmboarayei, tîngarî moaruwaimbî ai asûkaiyei aboedî ahahabodei, nindou nîmanîho fi hoearî-mayeî ai fi aboedayei asu nindou hîmbotûhüfu güreareimbî-mayeî ai asûkaiyei hoafi hîmborayeî. Nindou yîfîyeimbîhündî ai yangîrî botehindî asu nindou napo-koateyeimbî ranai Godîndî Aboedî Hoafi ra aheimbo bokarîhefendûra ai hîmborayeî. ⁶ Nindou ai wambo yimbu hohoanîmo-koatendûhî ana, nindou ranai hîhîfî-hîhîfîiyu-wamboane,” mehu. ⁷ Sonîndî süngururû-rundeimbî ranai ndamefundamboyu mamî ranî-sîmboanî Sisas ai nindou afîndî burîmayei ranaheimbo Sonîmbohûnda hoafîyundûrûhî yahuya, “Sapo se nîmî wohî furî-koateyoweimbî hîfîhü Son sowana mahei ra nîni-moatûkunîmboyei tüküfeyoanî hoeifemboane maseia? Awi se werînambo boabodarî momoanngorû-marandamboyu

hoeifembo maheia? ⁸ Asu se n̄n̄i-moatükun̄i hoeifemboyei ran̄n̄i mahei rana? Nindou ai moan̄i ran̄i-poan̄imbo hoear̄i yihururamündü haya man̄üngu ran̄i hoeifemboyei mahei? Nindou yahurai hoear̄i yihururündümöndeimbi ana bogor̄i adükar̄i nindou-yomond̄i wor̄i ranambe-ane n̄ngomo arund̄i. ⁹ Se n̄n̄i-moatükun̄i ranahambo hoeifemboyei ran̄n̄i mahei rana? God̄ind̄i hoafi hoafiyu-randeimbi ranahambo hoeifemboyei? Yin̄i, ro siheimbo hoafehandür̄i nindou se hoeimar̄ihor̄i ranana God̄ind̄i hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo ngasündireimbi adükar̄i ham̄ind̄iyu se ahambo hoeimar̄ihor̄i. ¹⁰ Nga Son ranahamboyo Baiborambe God ai hoafiyuhü yahuya,

‘Ro wand̄i hoafi sem̄ind̄i hombo nindou ranahambo boatei horombo sihaf̄i naf̄i diboard̄ifembo koand̄ihehin̄imboyahi,’ mehu. *Maikakai 3:1*

¹¹ Ro siheimbo an̄ihondümbo-anahi hoafehandür̄i nda, Son hundür̄irarü-randeimbi aiana sapo nindou muᅅgu ndan̄i hif̄ihü man̄imboadei ranaheimbo ngasündeandür̄i haya moan̄i adükar̄i ham̄indani. Nga asu nindou moan̄i ak̄idou ai God nḡin̄ind̄i hifandarand̄i ranambe an̄imboei ana, ranai Son̄imbo ngasünd̄ihor̄imboanei. ¹² Son hundür̄irarü-randeimbi ai ran̄i-simboan̄i ranambe piyu haya ho ho hombo hapondanambe-amboan̄i, nindou ai seiya, Sihir̄i yifiar̄i yifiar̄indefan̄i an̄imbo God nḡin̄ind̄i sünambe hifandarand̄i ra tükünd̄ifemboe, masei. ¹³ Ho ho hombo Son ai n̄nguambeyo God̄ind̄i hoafi hoafiyomorundeimbiyomo asu Moses̄ind̄i-mayo ah̄in̄ümbi hohoan̄imo ran̄iyö muᅅguambo ran̄i-moatükun̄i tükünd̄ifemboe yahomo ranahambo watapor̄imbo-marund̄i. ¹⁴ Nga asu se wand̄i hoafi ranahambo h̄imbor̄imboaye ana, h̄imbor̄indei. Son aiana Eras̄a-ani nindou awi tükümb̄ifiyuwambo-ane masei horombo. ¹⁵ Se h̄imboambeimb̄indeih̄i ana, awi se hoafi nda h̄imbor̄indei. ¹⁶ Nindou hapo ndanambe buraye ndanaheimbo ra n̄n̄i-moatükun̄i fih̄i aheimbo pand̄ihe siᅅngor̄ind̄ihe hoeimand̄iheira? Nindou ndanai ana n̄imor̄i b̄id̄ifir̄i nahurai-anei. N̄imor̄i ak̄id̄ibou maket fik̄im̄i n̄imareimbo, ahei bod̄imondambo hoafiyehüya.

¹⁷ Ro siheimbo fufuᅅi fufuᅅayefi,
nga asu se herumbo moei ase.
Ro aran̄i hoafi herü herayefi,
nga asu se aran̄imbo moei ase.

¹⁸ Son ai tüküfih̄i ses̄i weh̄iyuhü wain hoe ranamboan̄i siᅅm̄ind̄i-koatemayu-amboyei, asu ahambo muᅅguambo nindou ranai hoafiyhündowohü seiya, Ahand̄i fiambe ana moaruwai nend̄i n̄imar̄indo-mboane! masahündo. ¹⁹ Asu Nindou Hondü ai tüküfi ses̄i ra sesü asu wain hoe

ra sümündi raraomarandamboyei, asu muṅguambo nindou ranai hoafiyeyiḥi seiya, ‘Awi se nindou ndanahambo hoeiriḥori! Nindou ndanai ana sesi afindeimbīyu, asu wain hoe simīndi afindeimbani. Aiana takis kaki sowandūmōrundeimbi nindou-anemo asu moaruwai hohoanīmoyomōrundeimbi nindou-anemo ranahamundi ṅgunindani,’ masei. Nga asu God ai diboadore fifirire haya rareandani aboedi moatükunī tükefeyo ranühündambo nindou ai rani moatükunī anihondane mbisei fifirīndihimboyei,” mehu.

Nindou bīdīfirī ṅgoafihündi Godīndi hoafī anihondūmbofe koateyeyi ai hipoanīmbembouaneī
(Ruk 10:13-15)

²⁰ Sisas ai hepünifeimbi moatükunī afīndi safi bīdīfirī adūkarī ṅgoafihū ramareandi, nga ranī ṅgoafihündi nindou ranai ana moai ahei moaruwai hohoanīmo ra daboadanambo-rīhīndi. Ranīyu asu Sisas ai ranī ṅgoafī ranahambo watīkoafīmarandi. ²¹ Ai yare aheimbo hoafiyuhū yahuya, “Korasīn se hipoanīmbembou-aneī! Betsaida se hipoanīmbembou-aneī! Sīheimbo tīṅrīfo adūkarī safi tükündīfendūrīmboe! Nindou ṅgorū ai Tair Saidon ṅgoafambe hepünifeimbi moatükunī rambareambonana sapo ro sīhei ṅgoafambe ramarīheandi nou, ranana asu Tair, Saidon ranai horombo hasūfī parīhi sīso sīsoweimbi hoeari güdühi hehi nīmarei ahei moaruwai hohoanīmo daboadanambo-fembo nafuimbohūnda. ²² Nga ro sīheimbo hoafehandürī nda, Godīndi yībobofo si tükūfeyo-ambe ana, Tair, Saidon ṅgoafihündi nindou ranaheimbo tīṅrīfo afīndi tükündīfemboesi, nga sīheimbo ana moanī adūkarī hamīndi tīṅrīfo anīmbo tükündīfemboe. ²³ Asu Kaperneam se ra. Asu sūnambe botīfe hafombo hohoanīmoyeyiai? Nga seana Haiambe hīfīnī gadeimboyei. Nindou ṅgorū ai Sodom ṅgoafambe hepünifeimbi moatükunī rambareambonana sapo ro sīhei ṅgoafambe ramarīheandi nou, Sodom ai aboedi yangrīre yare ho. ²⁴ Nga ro sīheimbo hoafehandürī nda, Godīndi yībobofo si tükūfeyo-ambe ana Sodom ṅgoafihündi nindou ranaheimbo tīṅrīfo tükündīfemboesi, nga sīheimbo ana moanī adūkarī hamīndi tīṅrīfo anīmbo tükündīfemboe,” mehu.

Se wamboso tüküyahi nīmarei yikunīmī harīhi
(Ruk 10:21-22)

²⁵ Mamī ranī-sīmboanī Sisas ai yare hoafiyuhū yahuya, “Ape, sūnū hīfī ranahandi Adūkarī bogorī, ro sīhambo hīhīfarīhanīnī. Sapo se sīhafī hohoanīmo ra nindou hohoanīmo fifirīhindeimbi-mayeyi ranahei hīmboahū

dibonapiro mbura asu nimir akidibou ranaheimbo nafuyafinduri-mboanaf. ²⁶ Yin Ape, seana rani-moatukuni ra yahurai yare tukumbifeyo safi hawamboyafi hohoanmomayafi. ²⁷ Munguambo moatukuni ra wambo wandi Ape ranai wandi wariwami manandeandi. Nindou dudi ngoru ai moai Nimirimbo fimiriri, nga moani Afindi ai yangirani fimiririmboayu. Asu nindou dudi ngoru ai moai Afindambo fimiriri, nga moani Nimir ai yangirani fimiririmboayu. Asu nindou bidifirambo Nimir ai ahandihoari Afindambo nafuimbo yahumbo rananimbo ai-amboani Afindambo fimiririmboayu.

²⁸ Nindou se didiyei afindi tinirifoayehi flambe yiboarukoaranduri habodei ranana se mborai wambo sowana nduhi dugusiani animbo ro siheimbo afurindithe hiningindihandurimboyahi. Asu wandi nimbora nimumi kundihose rodibo yibobondahoamnde. ²⁹ Rananimbo asu wambo fimirindi-hindirimboyei, nimboe sapo roana nindoumbo himboari hoafenduhi hiningirou safi rarhearuhanahi asu wandihoari fi hifinamborihanduhanahi. Rananimbo asu se shei ngusifo ranahambo afurife kifembo hoeindihimboyei. ³⁰ Nga nimir ro siheimbo segodurimboyahi ranana tinjumbiyoponi, nga ro siheimbo semindimbo asahanduri ranana ai nimboreimbipyoponi,” mehu.

12

*Moani nimarimbo sihi ratupurikoatempo hoafi
(Mak 2:23-28; Ruk 6:1-5)*

¹ Rani-simboani moani nimarimbo si tukufeyo-ane, Sisas ai wit numburambe mahu. Asu ahambo sungururu-rundeimbi ai ranuhi wembomboyonduhiyo ai nimburi ranambeahindi witi-mayo ra hurundumo masowasumo. ² Asu Farisi ai ra hoeiru houmbo Sisasimbo hoafiyomonduhi yahomoya, “Awi se rando hoeindowandi, sihafisungurunini-rundeimbi ai rani-moatukuni rarawarundi ra yihoe fi moani nimarimbo si ahinumbi hohoanimo ranahambo gogonimbofoarunduhanemo!” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurui yahuya “Asu se Bukambe moai hoeirundiyo, sapo nine-moatukuni Defit ai ahandi nendi bidifiri ra babidimbo wembomboyomonduhi ramareandi rana? ⁴ Sapo ai Godindi wori ranambe kefuai hufu ahandi nendi bidifiri-memo rani-babidimbo bret Godimbo hoafiyosihefeimbihundi masowasumo ra. Rani-moatukuni ra ai sesimbo ahinumbiyo, sapo nindou

Godimbo sihou-rundeimbi rani yangiri bret ra sesimbo-mayo. ⁵ Asu awi se moai Mosesindi ahinumbi hohoanimo ra hoeirundiyo? Sapo munquambo moani nimarimbo si ranambe nindou sihou-rundeimbi sapo Godindi wori ranambeahi ahinumbi hohoanimo ra gogonimbofoaru marundi, nga hutiyomopoa. ⁶ Awi ro nda shamumbo hoafehapur. Godindi wori ranahambo ngasundeandeimbi nindou ndanuhi anuningu. ⁷ Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya 'Hipoambo hohoanimo ranahambo roana yifirayahi, nga asu ninihondi hifokoe fe sihefe hohoanimo ranahambo ana moai yifiriyahi,' meho. Asu se rani hoafi ra nini nimindihundimboyo yare hoafimayo ranahambo fifirihimbonana, asu nindou ai nine-moatukuni huti refe-koatemayomo se ngiri ranahamumbo papi-hoafindupuri. ⁸ Nindou Hondu ranai ana moani nimarimbo si ranahandi aharamburani," mehu.

*Sisas nindou watinari moaruwaimbu aboedimariri
(Mak 3:1-6; Ruk 6:6-11)*

⁹ Sisas ai ranihunda botifi haya, Suda-yafe rotu worina mahu. ¹⁰ Ranuhi nindou mami watinari moaruwaimbu ranai mamaru. Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo papi-hoafiyumbo yahomo houmbo mamarimo, ai ahambo duduyafundowohu yahomoya, "Moani nimarimbo sihi nindou ai aboedifembo ratupuri ratupurayu ana, asu ai yihoe fi ahinumbi hohoanimo gogonimbifoareanduhio wanayo?" mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Asu sehundi nindou mami ai sipsip ra moanguirandani ninggo haya asu moani nimarimbo sihi hifambe ambe pirayo ra ai nungumandea? Nindou ranai si ranihili ahandi sipsip ranahambo hifambe ambeahindi nimoamo hundamundi tukumandufiyo wanayo?" ¹² Nindouyei ninggo ranana sipsipiyei ninggo ranahambo ngasunde haya adukari moatukuni ane! Ranimayomboane nindou moani nimarimbo sihi nindoumbo farihfembo hohoanimo ra wanjeiayo," mehu. ¹³ Raniyu asu Sisas ai nindou watinari moaruwaimbu-mayu ranahambo hoafiyunduwohu yahuya, "Se shafi watinari ra ngurihoe fi," mehundu-amboyu. Raniyu asu nindou-mayu ranai watinari ahandi ra ngurimarihenda asu ngoru rahurai aboedimayo. ¹⁴ Raniyomo asu Farisi nindou-memo ranai homo Sisasimbo hifokoe fimbo hoafi fifirimarundi.

*Sisas ana God ai wandi ratupurimboani yahu haya
dibonimayundoani*

¹⁵ Sisas ai ahambo hifokoe fimbo hoafi ra himboriyu haya, ranuhinda botifi haya ndamefiyu. Raniyei nindou

afindî ranai ahambo süngumarîhorî hei. Raniyu asu Sisas ai aheimbo muŋgu aŋgünî ra aboedîmareandürî. ¹⁶ Ai hoafi-yundürühi yahuya, “Se nindou amurambo wandî ndürî hoafi-ndei-ani fîfirîndîhindîrîmboyei,” mehu. ¹⁷ Rani-moatükunî ai ramareandî ra sapo God ai ahandî hoafi hoafi-yu-randeimbî Aisaia ahandî yafambihî ai hoafîmayu yahurai anîhondü tükümbîfeyo yahu hayamboyu ramare-andî. ¹⁸ Sapo Aisaia ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Wandî ratüpurîyu-randeimbî nda kafoarîhini hîniŋgîmarîhini.

Asu ro ahambo ŋgusüfo parîhinühi siaowehini.

Ro wandî Yifiafi ahandî flambe hîniŋgîndîheandomboyahi asu ai wandî mbumundî hohoanîmo ranahambo muŋguambo nindou ŋgorü sîrambeahîndî ranaheimbo bokandîhendürümbui.

¹⁹ Nindou ranai ana ŋgirî watîkoafi hoafi-nduhi hoafi pukî kandîhendî.

Ŋgirî nindou ai hîmborîndei ai nafî bogorî ra puküna hoafi-ndu wakînde ndandî, ŋga wanî.

²⁰ Ai ŋgirî wohî emündü bürühoai yaŋgoroweimbî ranahambo muŋguna bûbürîboade dîgendî.

Asu ai ŋgirî ram hai akîdou nîmbîranî reandeimbî ahoro ranahambo muŋguna dikînde kosîboadeandî.

Ŋga aiana moanî ratüpurîndühi ŋgu ŋgumbo moanî aboedî mbumundî hohoanîmo tükündîfemboe.

²¹ Rananimbo asu nindou ŋgorü sîrambeahîndî muŋgu ranai ahambo yaŋgirî anîhondümbö-ndîhorî ŋgeihî ahambo hîmbondeimboyei,” *Aisaia 42:1-4*

mehu.

Sisas ai Bersebur kameihî ratüpurayu masei

(Mak 3:20-30; Ruk 11:14-23; 12:10)

²² Raniyei asu nindou bîdîfirî ai Sisasîmbo sowana nindou mamî moaruwai nendî ahandî flambe nîmarîndo haya hoafi-koate hîmboatîharî nîmarümbîmayu ranahambo sahorîmîndei mahei. Sisas ai nindou ranahambo aboedîmarira hoafi-yu hîmboarîyu arandî. ²³ Raniyei asu nindou afindî ranai nîni-moatükunîyo Sisas ramareandî ranîmbo hoeirîhi hehi mahepünehîndî. Raniyei asu ai rarîhi hoafi-yeihî seiya, “Awi nindou nda Defitîndî nîmorîmbeyu?” masei.

²⁴ Farisi nendî ai ranî hoafi hîmborîyomo houmbo sîmborî hoafi-yomondühi yahomoya, “Sisas ai moaruwai nendî raguanambore arandî ra sapo Bersebur moaruwai nendî-yafe bogorî ranai ŋgîni-ndî sagadowan-ani ai ranahandî ŋgîni-ndînambo ranî-moatükunî ra yare arandî,” mehomo.

²⁵ Sisas ai fîfirîandî Farisi ai nîni-mboyo hohoanîmoemo ranîmbo. Raniyu asu ai

ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Ngorü bîdîfîrî hîfî ranai ahafehoarî ngorügoanîni, yîbobore ngorügoanîni yîbobore haya sîmborî yîfiarî, sîmborî yîfiarayo ana, hîfî ra nîgîrî amîtata yîkürübînde pîndowohü awarîndîhoeyo. Asu bîdîfîrî ngoafîyo mamî ranî worambeahîndîyo ranai ahafehoarî yîbobore ngorügoanîni, yîbobore ngorügoanîni yîbobore haya sîmborî yîfiarayo ana, nîgîrî gedambo nîngo.

²⁶ Satan ai ahandî nendî bîdîfîrambo hîhaiboardîpuranî ana, ahandî nendî ranai ndeara yîkürübîreandüh-ani. Ranîmboane ahandî hîfandarandî ra nîgînîndî nîngombo nîngunde manîngo? ²⁷ Se yaru hoafîyomondühîya Bersebur ai nîgînîndî sendanane ai ranahandî nîgînîndînambo moaruwai nendî ranaheimbo raguanamboareandürî mehomondîrî. Refeana, asu nindou düdi sapo nindou se mamambeyafundeimbî-memo ranahamumbo moaruwai nendî raguanambofe rambo nîgînîndî masagapura? Ranîmbohündambo anîmbo asu sapo nindou se mamîmemo ranai se hütî-anemo mbîsîmo houmbo sîhamumbo papîndûpurîmboemo! ²⁸ Bersebur ranaiyopoanî, nîga Godîndî Yîfiarî wambo nîgînîndî sendîranî ranînambo moaruwai nendî ranaheimbo raguanamboarîheandürî. Ranane asu God nîgînîndî hîfandîrandî ranai sîhamumbo sowahî ndeara tükûfembo-ane ranahambo se fîfîndundî.

²⁹ Asu nîngunde nindou ngorü ai sapo nîgînîndî hamîndî harümbî ahandî worambe bîrîndîhai fandîfî ahandî napo ra fufumandamünda? Nindou ranai harümbîmayu ranahambo mbundürümündî yîrî warî hüputüpundürümündî hayambo anîmbo ai ahandî worambe bîrîndîhai fandüfî napo ra fufundamündümbui. Nîga moanî ana nîgîrîndu. ³⁰ Nindou düdi ai wambo nîgunîndîmbofendîrî-koateayu ana, ai wandî hürütümbani. Nindou düdi ai rodîbo nîne-moatükunî mamühî gugurîfe-koateayu ana, nindou ranai mamîkare pütîyu wakîreandühani. ³¹ Ranîmboane asu ro ndanî-moatükunîmbo-anahî hoafehapurî. Nindou ai moaruwai hohoanîmoayei ane asu nîne-moatükunî moaruwai hoafayei-ane ranahambo God ai amboawiyeyî mbüsümbui. Nîga asu nindou düdi ai Yîfiarî Aboedîmayo ranahambo moaruwai hoafayu ana, asu God ai nîgîrî ahambo amboawi mbüsu, nîga wanî. ³² Nindou düdi ai Nindou Hondümayu ranahambo nîne-moaruwai hoafendu ana, God ai nindou ranahambo amboawi mbüsündombui. Nîga asu nindou düdi ai Yîfiarî Aboedî ranahambo nîne-moaruwai hoafayu ana, God ai nindou ranahambo nîgîrî amboawi mbüsu hapondanane asu süngunambo aho ranamboanî.

*Nĩmĩ moaruwai ranai hisĩ moaruwai hisĩyowohane
(Ruk 6:43-45)*

³³ Nĩmĩ nĩmĩndĩ ranai aboedayo ana, hisĩ ranai-amboanĩ aboedĩndĩmboe. Asu nĩmĩ nĩmĩndĩ ranai moaruwaiayo ana, hisĩ ranai-amboanĩ moaruwaindĩmboe. Nindou ai hisĩ ra hoeindĩhindũhĩ anĩmbo nĩmĩ nĩmĩndĩ aboedĩyo, moaruwaiyo ra fifĩrĩndĩhimboyei. ³⁴ Awi seana nindou amoasĩrĩ moaruwai nahurai-anemo. Asu se nindou moaruwai-anemo asu nũngundu aboedĩ moatũkunĩ ranahambo wataporĩmbo-mandundĩ? Nĩne-moatũkunĩ ŋgusũfoambe tũkũra pire haya anĩŋgo ranane asu yafambe ai ranahambo wataporĩmbora arandĩ. ³⁵ Nindou aboedĩ ai ahandĩ ŋgusũfoambe aboedĩ hohoanĩmo afĩndĩ amarondo. Ranane asu ranĩhũndambo aboedĩ ratũpurĩ hohoanĩmo ra tũkũfe arandĩ. Nindou moaruwai ai ahandĩ ŋgusũfoambe moaruwai hohoanĩmo afĩndĩ amarondo. Ranane asu ranĩhũndambo moaruwai ratũpurĩ hohoanĩmo ra tũkũfe arandĩ. ³⁶ Ro sihamumbo nda rarihe hoafehapuri, Godĩndĩ yĩbobofe si tũkũfeyo-ambe ana, muŋguambo nindou ai nĩne-mamĩkarĩ wataporĩmayei ranahambo asũkaindo hĩhĩnde Godĩndĩ himboahũ yĩbobondeandũrĩmboe. ³⁷ Sihamundĩ hoafĩ ranĩ-sũngumbo anĩmbo God ai tũrũboade yĩbobondeapurũhĩ nindou moaruwai hohoanĩmomayafĩ mbũsũ asu nindou mbumundĩ hohoanĩmomayafĩ mbũsũndambui,” mehupurĩ.

*Nindou bidĩfirĩ ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ Sisas rande-
anda hoeindĩhu sei hehi hoafĩmayei
(Mak 8:11-12; Ruk 11:29-32)*

³⁸ Ranĩyomo ranĩ-sĩmboanĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩyomo asu Farisi nindouyomo ai hoafĩyomondũhĩ yahomoya, “Yamundo-randeimbĩ nindou, se hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ rarowanda hoeindĩhu sefombomanefĩ,” mehomondamboyou. ³⁹ Asu ai ahamumbo sĩmborĩ hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Godĩmbo hohoanĩmo-koateyeimbĩ nindou moaruwai hamĩndĩ hapondanambe anĩmboei se wamboya, Ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ nafuimbiyu, yahomo houmbo-anemo. Ŋga asu ro ŋgĩrĩ ranĩ-moatũkunĩ nafuindahĩ. Sapo Sona Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ nindou-mayu ranahandĩ hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ yangĩrĩ anĩmbo nafuindahani se hoeindĩhimboyei. ⁴⁰ Sona ai kinĩ adũkarĩndĩ bodoambe ŋgĩmĩ si ŋgĩmĩ nĩmbĩyu haya tũkũmefiyu nou yahurai-anĩmbo asu Nindou Hondũ ranai-amboanĩ hĩfambe ragu ŋgĩmĩ si ŋgĩmĩ nĩmbĩndũmbui. ⁴¹ Yĩbobofe si tũkũfeyo-ambe ana, nindou Ninifehũndĩ ai botĩndahi nĩmboeimbo nindou se hapondanambe

anımboei sïheimbo papi-hoafîndîhündürîmboyei. Nımboe sapo nindou ranî ñgoafîhündî aiana horombo Sona bokarîmarîhendî wataporî ra hîmboarîyei hehi ahei moaruwai hohoanîmo ranahambo daboadanamborîhi hehimbohündî wambo. Nğa awi ro sïhamumbo hoafehapurî, nindou mamî Sonambo ñgasündireimbî adükarî awi ndanüñgu! ⁴² Yîbobofe si tüküfeyo-ambe ana, Siba-yafe bogorî nîmorehî ñgorügoanîni-poedî ranai nindou hapondanambe anımboei sïheimbo botîndîfe nîñgombo papi-hoafîndandürîmboe. Nımboe sapo ai adükarî bogorî Soromonîndî fifîrîfeimbî hoafî ranî hîmborîmbo anğuni-poedî sîfo hayambo-hündîwambo. Nğa awi ro sïhamumbo hoafehapurî, nindou mamî bogorî Soromonîmbo ñgasündireimbî ndanüñgu!”

*Moaruwai nendî koadürana hîhîrîfe maho
(Ruk 11:24-26)*

⁴³ “Moaruwai nendî nindou ranahambo hîniñgareandî ana, asu ai hoe-koatereandî hîfîhü warî hefe nîmarîmbo kokora howohane, nğa ai fondî ra moai horeandî. ⁴⁴ Asu ai rande hoafîndowohü anımboya, Awi ro asükainda koadürü nîmboahî ana, hîhîndahe nğa, mbîsîmboe. Asu ai ho hoeireandane worî sapo horombo ranambe manîñgomayo ra nindou ai yîhoarîyo dîboadore hîniñgîmareandî. ⁴⁵ Rananîmbo asu ai nğo moaruwai nendî 7 bîdîfîrî ranaheimbo fihîndamündündürî haya ngei worî ranambe nîmandeimboyei. Weanğurühîdîdî-mayo ranahambo ñgasündîhi hehi 7 bîdîfîrî ranai ana moanî muñguna moaruwai hamîndanîmbondeimboyei. Moaruwai nendî ranai nindou ranahandî fiambe nafîndühümündî nîmandeianî anîmbo asu nindou ranai muñguna moaruwai hîmbondu haya nîmandümbui horombo rasafî mamaru yahurai nîmarî-koate. Moaruwai hohoanîmoyeimbî nindou hapondanambe anımboei aheimbo amboanî yahurai anîmbo tüküfendîndürîmboe,” mehu.

*Sisasîndî hondî asu akohoandî mamî
(Mak 3:31-35; Ruk 8:19-21)*

⁴⁶ Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo wataporîmbo-randühî nünğuna-asu ahandî hondî akohoandî ranî babîdî ahambo-so tükümehindî. Ai hîfîni tüküyahi nîmboeimbo ahambo hoafîmbo masei. ⁴⁷ Ranîyei asu nindou mamî ranambeahîndî ai Sisasîmbo hoafîyundowohü yahuya, “Se ndühî hîmboyafî, sîhafî me ai amondî mamî babîdîmbo hîfîni anîmboei ra ai sedîbo wataporîmbo seimboanei,” mehundo. ⁴⁸ Nğa Sisas ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Dîde wandî me rana? Dîdemo wandî akohoandî rana?” mehu.

49 Raniyu asu ai ahambo sünggururü-rundeimbi-memo rana-hamumbo warî nûmbuirapurühi hoafi-yuhü yahuya, “Ndühi himboyei, ndananemo wandî me, wandî akohoandi-yomo!
50 Nindou düdi ai wandî Ape sünambe amaru ranai refembo hohoanimoayu rani-süngu rawareandi ana, ai wandî rehane, wandî akîdani, wandî meane,” mehu.

13

*Nindou sesi ahurî nûmbûrambe bubuarandi hoafi
(Mak 4:1-9; Ruk 8:4-8)*

¹ Moanî mamî rani-simboanî Sisas ai worî ra hinîngîre haya kurîhoe-mayo rani himborîkîmî hu mamaru. ² Nindou afîndî ahambo wakîmarîhorî ranai afîndîwambo fondî tîre koamarandamboyu Sisas ai botambe kefuai nîmaru ane asu nindou afîndî ranai gudihî hoekîmî burîmayei. ³ Raniyu asu ai afîndî kafoefe hoafi ranambo aheimbo hoafi-mayu. Raniyu ai aheimbo yare hoafi-yuhü yahuya, “Nindou mamî ai mamîmbo sesi ahurî bubumbo ahandî nûmbûrina mahu. ⁴ Ai hu sesi ahurî ra buburandane bîdîfirî ai nafîni pütapîmayoa ndu ai tüküyahî fufumarîhüsi. ⁵ Bîdîfirî hîfî akîdou yangîrî nînggo-ambe nîmoei yahafî safambe pütapîyo. Hîfî ranai ragu hanîkoate nînggo-ambe. Hîfî ranai ragu hanîkoate-wambo sesi ahurî ranai nîmai tütükîmayo. ⁶ Asu hüfîhamîndî ai peyowohüyo ranambo ahurî hapoadumbo maforo ranahambo sore-soremarandi. Sapo ahasîharî ai ragu hîfambe hanîhanî ra-koateyo hayambo-wambo ranîyo asu ai munğu yapatîparîmayo. ⁷ Asu bîdîfirî ahurî ranai tîhoarî-tîhoarûmbî wofambe pütapîyo haya, asu tîhoarî ranambo gabudandühi moaruwaimbo-mareanda hîsi-koatemayo. ⁸ Asu ahurî bîdîfirî ai hîfî aboedambe safî pütapîyowohü ai aboedî hîsimayo. Nîmîndî mamî ranahandambo bîdîfirî ai 100 hîsiyo, bîdîfirî ai 60 hîsiyo, asu bîdîfirî ai 30 hîsiyo marandi,” mehu. ⁹ Sisas ai hoafi moendîfembo yahumbo hoafi-yuhü yahuya, “Hîmboambeimbîndeihi ana, himborîmbeyei-amboane” mehundürî.

*Sisas ai nînggure hohoanîmoyuhüyu kafoefe hoafînambo wataporîmbora marandi
(Mak 4:10-12; Ruk 8:9-10)*

¹⁰ Raniyomo asu Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai Sisas sowana sîfomo ahambo düdururühi yahomoya, “Nîmboyaî se nindou ranaheimbo wataporîmborarühi kafoefe hoafi-mefîndüra?” mehomondo-amboyu. ¹¹ Asu simborî Sisas ai ahamumbo hoafi-yupurühi yahuya, “God ngînîndî hîfandarandi ranahandi hoafi dîbo engoro ahandî

nimindi ranahambo s̄hamumboyo masayo, nga asu nindou ranaheimbo moai sayo. ¹² Nindou düdi ai b̄idifiri moatükun̄ asihendi ana, asu God ai ahambo b̄idifiri moatükun̄ ran̄wam̄ dagadombui. Ranan̄imbo asu ai ran̄i-moatükun̄ ndear̄indümbui. Nga asu nindou düdi ai ran̄i-koateayu ana God ai n̄ine-moatükun̄ sapo ak̄idou masihendi ra mun̄gu h̄ih̄inde ndemündümbui. ¹³ Ran̄imboane asu ro aheimbo kafoefe hoaf̄inambo watapor̄imbo-mar̄handür̄i.

Sapo nindou ranai hoeir̄ihindühaneisi,
nga asu ai nḡirī ndond̄ihi hoeind̄ihindi.

Ai h̄imbor̄iyehaneisi,
nga asu ai nḡirī n̄ini-moatükun̄imboyo hoafayo rana-
hambo ndond̄ihi h̄imbor̄indei f̄if̄ir̄ind̄ihindi.

¹⁴ Nindou ranaheimboyo God̄indi hoaf̄i hoaf̄iyu-randeimbī nindou Aisaia hoaf̄imayu hoaf̄i ra hapoana an̄ihondü tüküme Feyo. Hoaf̄i ranai yare hoaf̄iyowohü yahoya,
'Se hoaf̄i ranahambo af̄ind̄imbo h̄imbor̄indeimboyei,
nga asu se nḡirī f̄if̄ir̄ind̄ihindi.

Se af̄ind̄imbo h̄imboapondeimboyei,
nga nḡirī hoeind̄ihindi.

¹⁵ Sapo nindou ranai ahei hohoan̄imo ra tap̄ham̄yondür̄i,
asu ai ahei h̄imboambe ra güre pap̄reandür̄i
asu ahei h̄imboarī ra tütümondeandür̄i hayambo
wambo.

Nga asu refe-koatembeyei-mbonana ahei h̄imboarīnambo
hoeir̄ihi,
ahei h̄imboambenambo h̄imbor̄iyehī hohoan̄imo ra
f̄if̄ir̄ihi mbur̄ihumbo
asu wambo sowana sineih̄i ro d̄id̄iboado-r̄iheadür̄ani
aboed̄iyei,' *Aisaia 6:9-10*

mehu. ¹⁶ Nga asu moani seana h̄ih̄ifī-h̄ih̄if̄ind̄imo. S̄hamund̄i h̄imboarī ranai ana hoeireandüh̄i tür̄üfoareandühane. Asu s̄hamund̄i h̄imboambe ranai-
amboanī n̄ini hoaf̄iyu ranahambo h̄imbor̄iyowohü
f̄if̄ireandühane. ¹⁷ Ro s̄hamumbo an̄ihondümbu-anah̄i
nda hoafehapurī. Horombo God̄indi hoaf̄i hoaf̄iyomo-
rundeimbī nindou af̄ind̄i asu mbumund̄i nindou af̄ind̄i
ai n̄ine-moatükun̄ se hoeiarund̄i ranahambo hoeifembo
masei, nga asu ai moai hoeir̄ihindi. Asu se n̄ine-moatükun̄
hoaf̄i h̄imbor̄ayei ran̄i hoaf̄i ra h̄imbor̄imbo masei, nga asu
ai moai h̄imbor̄iyei."

*Sisas ai sesi ahuri ranahandi kafoefe hoaf̄i nimindi
tür̄üfoare hoaf̄imayu
(Mak 4:13-20; Ruk 8:11-15)*

¹⁸ "Se ndüh̄i h̄imbor̄indei. Nindou sesi ahurī
bubumarand̄i kafoefe hoaf̄i ranahandī nimindī ra
tür̄üboadīhindi. ¹⁹ Nindou sapo God̄ nḡin̄ind̄i h̄ifandarand̄i

ranahambo himboriyei hehi asu ndofe türüfoefe-koateayei nindou ranana sapo sesi ahurî nafîni pütapîmayo nahurai-ane. Nîne-moatükunî ahei ngusüfoambe sesi ahurî nou bubumayo ra moaruwai nendi-mayu Satan ranai tüküfi kosamündühani. ²⁰ Sapo sesi ahurî nîmoeiwamî pütapîmayo ranana nindou sapo hoafî himboriyu simboanî ai nîmai hîhîfi-hîhîfiyuhü masemündu nahurai-ane. ²¹ Nga ai ahurî ahasîhari-koate nahurai hoafî ranai moai ahandî ngusüfoambe ngîniñdî nîmarondowohü ai moai gedambo ngîniñdî nünngu. Ranîmboane nindou ranai afîndî hohoanîmoyo asu papî hoafîyo ranai Aboedî Hoafî ra süngufembo tükündîfendoanî asu ai ahandî anîhondümböfe hohoanîmo ra nîmai hîniñgîmareandî. ²² Sesi ahurî tîhoarî tîhoariyoweimbî wofambe pütapîmayo ranana, sapo nindou ai hoafî ra himboriyu haya mîtanaramündu nahurai-ani. Hîfiñdî moatükunî ranahambo afîndî hohoanîmoyuhü asu napo afîndî sîhefembo ranahambo ngusüfo pareandîhî ranî-moatükunî ranai Godîndî hoafî ranahambo gabudîmareandî, asu ahurî ranai ngîrî hîsîndo. ²³ Nga asu sesi ahurî hîfi aboedambe bubumayoa aboedî tüküme Feyo ranana, sapo nindou düdi ai hoafî ra himboriyu haya asu ai hoafî ranahambo fîfi-reandîhî tûmafoareandî nahurai-ane. Ranîyo ai hîsî aboedî hîsîmayo. Bîdîfirî ai 100 hîsîmayo, bîdîfirî ai 60 hîsîmayo asu bîdîfirî ai 30 hîsîmayo,” mehu.

²⁴ Sisas ai aheimbo ngorü kafeefe hoafî hoafiyuhü yahuya, “God ngîniñdî hîfandarandî ranana nindou ai aboedî sesi ahurî ahandî nûmbürambe bubuarandî nahurai-ane. ²⁵ Mamîmbo nîmbokoanî muñguambo nindou ai apusiyei-ane, hürütümbî nindou moaruwai ranai tüküfi wohî ahurî ra nindou sapo wit ahurî bubumarandî ranambe bubura hîniñgîre haya ndamefiyu. ²⁶ Wit mañgîrî ranai tütükîyowohüyo asu hîsî ranai ndeara tüküfe-tüküfe marandî. Ranîyo asu ranî mbusümo wohî ahurî amboanî tüküme Feyo. ²⁷ Nûmbürî aharambürî-mayu ranahandî ratüpuriyomo-rundeimbi-memo ranai nindou ahambo-so tüküyafu hoafîyomondühîya, ‘Nindou adükari, se sapo sesi ahurî ra moaruwaiyopoanî, nga aboedîyo sîhafî nûmbürambe bubumarandîsî. Asu dagüda wohî ra tüküfemboyo furayo rana?’ mehomondamboyo. ²⁸ Asu nindoumayu ranai simborî ahamumbo hoafiyuhüya, ‘Nindou hürütümbî ai dîbo tüküfi wohî ahurî ra bubumarandane furayo,’ mehu-amboemo. Asu ai simborî ahambo düdurüwuruhî yahomoya, ‘Ro wohî ra ho wohîrîhefembo se hohoanîmoyafai?’ mehomondamboyo.

29 Asu sɨmborɨ ai ahamumbo hoafi-yuhüya, ‘Yowanɨ refepoanɨ! Se wohɨ dɨgoundühɨ wit manɨgɨrɨ ra wohɨ bitapɨndu firɨbadɨgoumboemo, ŋga ambe. 30 Wohɨ ranai moanɨ rande wit bitapɨnde mamɨ tütükɨndo ŋgombo asu sesɨ ra yimunɨgurɨyɨmɨnd-ambe firɨbadhefemboane. Ra-sɨmboanɨ ro nindou yimunɨgurɨndümo-rundeimbɨ ranahamumbo wohɨ ra boatei wohɨ dɨgau mbundu hüputüpundu haiambe fufusɨndundühɨ, asu moanɨ wit safɨ ranɨ yanɨgɨrɨ gururɨndu wandɨ sesɨ sɨhefe worambe kurɨndundɨ mbɨsamboyahɨ!’ mehupurɨ,” mehu.

Sisas ai hoarɨ akɨdouhündɨ adükarɨ tüküfembo kafeefe hoafɨ hoafɨmayu

(Mak 4:30-32; Ruk 13:18-19)

31 Sisas ai ŋgorü kafeefe hoafɨ hoafɨmayundürɨ. Ai yahuya, “God ŋgɨnɨndɨ hɨfandarandɨ ranana ndahurai-ane. Nindou ai mastet hoarɨ hambomo nahurai ra semündü haya ahandɨ nümbürambe hɨfɨ karirühani. 32 Hoarɨ ra ai moanɨ moaruwai akɨdou tɨkaimboanisɨ, ŋga asu ai hɨfambeahɨndɨ tüküfe nɨmoamo ahafo ranana moanɨ ŋgasündeandeimbɨ moatükunɨ ane, asu munɨguambo ndu ranai tükündahi nɨmɨ düdüdü ranɨwamɨ ŋgerɨ ahei ŋgerambo-ndühümboyei,” mehu.

Sisas ai mamɨ moatükunɨ ahandɨ ndürɨ yis ranahambo süŋgunambore haya kafeere hoafɨmayu

(Ruk 13:20-21)

33 Sisas ai kafeefe hoafɨ ŋgorü hoafɨmayu. Ai hoafi-yuhü yahuya, “God ŋgɨnɨndɨ hɨfandarandɨ ranana ndahurai-ane. Nɨmorehɨ ai bret mandɨfembo yahombo ana, ai sapo fufudɨgoyo-randeimbɨ moatükunɨ, ahandɨ ndürɨ yis, ra akɨdou yanɨgɨrɨ praua adükarɨ ranambe bubufoare haya fande yamunderandanɨ munɨguambo praua ranai nɨmoamo fufudɨgoyo hafohane.”

Sisas ai kafeefe hoafɨnambo hoafɨmayu ranahandɨ nɨmɨndɨ

(Mak 4:33-34)

34 Sisas ai kafeefe hoafɨnambo munɨguambo moatükunɨ ranahambo nindou afɨndɨ ranaheimbo hoafɨmayundürɨ. Ŋga asu ai ŋgɨrɨ nɨne-hoafɨ aheimbo hoafombo mbüsümbo ra kafeefe hoafɨnambo hoafɨ-koate hoafɨndundürɨ, ŋga wanɨ. 35 Horombo, Godɨndɨ hoafɨ hoafɨyu-randeimbɨ nindou ai hoafɨmayu ranɨ sɨmogodühɨ yahurai tüküfemboyu Sisas ai yare kafeere hoafɨmayu ra. Sapo nindou ranai yare hoafi-yuhü yahuya,

'Ro aheimbo wataporimboarhandüri ana, kafoefe
 hoafinambo wataporindamboyah.
 Ro munḡu moatükunü dibo enḡoro hifi asu
 munḡu moatükunü nafi-koateyo-ambe ho hombo hapon-
 danambe fifirife-koatemayo
 ra aheimbo hoafindaharümboyah,' Buk Song 78:2
 mehu.

*Sisas ai wohimbo kafoefe hoafimayu ranahambo türüfoare
 hoafimayu*

³⁶ Raniyu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo ranühi yare
 hininḡirearü haya worambe kefuai mahüfu. Raniyomo
 asu ahambo süḡgururü-rundeimbi ai ahambo-so kefoau
 hifomo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se yihoeffimbo
 nümbürambe wohi tüküme feyo ranahandi kafoefe
 hoafi nimindi ranahambo türüfoaro hoafiyafimuni,"
 mehomondamboyu. ³⁷ Asu Sisas ai ahamumbo simbori
 hoafiyuhü yahuya, "Nindou düdi ai sapo sesi ahuri aboedi
 nümbürambe bubumarandi ranana Nindou Hondü ranani.
³⁸ Nga asu nümbürü ana hifi ndanane. Ahuri aboedi ranana
 nindou sapo God ḡḡinindi hifandarandi ranambe aniboadei
 ranane. Nga asu wohi moaruwai ranana nindou sapo
 Satanindaye ranane. ³⁹ Nga asu hürütümbi nindou wohi
 ahuri bubumarandi ranana Satan-ani. Asu yimunḡuri
 yimindiimbo si ranana hifi ndanai munḡumbo si-ane. Nga
 asu yimunḡurindümo-rundeimbi nindou ranana Godindi
 sünambeahindi nendi rananemo. ⁴⁰ Sapo ai wohi ra
 firu hüputüpuru haiambe fufusarundi yahurai-animbo
 hifi nda munḡuyo-ambe nindoumbo tükündifemboe.
⁴¹ Rananimbo Nindou Hondü ranai ahandi sünambeahindi
 nendi koandihapurümbüi. Asu ai munḡu moatükunü
 nindouyei anihondümbofe hohoanimbo ranahambo
 moaruwaimbo-reandürü arandi asu nindou bidifiri
 moaruwai hohoanimoyei arihündi rananei aheimbo
 God ḡḡinindi hifandarandi-ambeahindi fufundündimo
 raguanambo-ndundürimboemo. ⁴² Rananimbo aheimbo
 hai hüfi afindi ranambe pinduwuranü ranühi ai ahei
 yahafi hitihündühi hasiheindeimboyei. ⁴³ Rananimbo
 asu Godindi nindou mbumundi-maye ranai ahei Ape
 ḡḡinindi hifandarandi ranambe hüfihamindi nou si
 boakiboadihimboyei. Se himboambembündeihi ana,
 himborindei. ⁴⁴ God ḡḡinindi hifandarandi ranana
 ndahurai-ane. Nindou ai ḡḡinindi napo dibo hifambe
 samboeroa hoeireandühi ana, asu ai dibo yare gabude
 shendüh-ani. Ranani asu ai ranimbo hihifi-hihifihi haya
 asu hu munḡu moatükunü ai masihendi ra nindou ḡḡorümbo

fufusendühi ranihündi kaki semündü haya asu ai hihirifi hu nginindi napo yanğoroweimbi hifi ra pemimayu.”

Sisas ai boagiriyafe kaki finambore hoafimayu

⁴⁵ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai ane. Nindou ai moani nginindi moatükunî boagiri kaki nahurai ranahambo kokora randühani. ⁴⁶ Asu ai rani-moatükunî ra moani aboedi hamindi hoeireandühi animbo asu ai hu munğu moatükunî ai masihendi ra nindou ngorumbo fufusendühi ranihündi kaki semündü haya asu kaki ra pemimayu.”

Sisas ai andürimbo süngure haya kafaore hoafimayu

⁴⁷ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai ane. Nindou bidifiri kinî wowariyomo-rundeimbi ai ahamundi andüri ranambo himoni safoarundühi mam+karambo kinî gumarüwuri. ⁴⁸ Asu andüri ranai kinî ranambo tüküfeyo-anî ane ai gudianî hüründümo shoemo houmbo kinî ra yiboboarundi. Rananemo asu ai nimarimombo kinî aboedi aboedi ra wambürambe wambür+hirundühi asu moaruwai moaruwai moani yanğorombo ra ragu moenda pütiyefu arundi. ⁴⁹ Hifi nda bidifiranî si rani-simboani moani yahurai hamindi animbo tükündifemboe. Rananimbo asu sunambeahindi nendi ai nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo gugundüwuri mam+indüwuri+moemo aboedi-maye ranambeahindi. ⁵⁰ Rananimbo aheimbo hai hüfi afindi ranambe pinduwuranî ai ahei yahafi hitihündühi hasiheindeimboyei.”

Simboriyamundife hoafi asu wamindafi yamundife hoafi

⁵¹ Sisas ai ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Se ndani-moatükunî ranahambo fifiru türüfoarundai?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, ro fifirihumboanefi,” mehomondamboyu. ⁵² Asu asükaiyu ahamumbo yahuya, “Rani-mboane asu munğuambo nindou ahinümbi hohoanimoyamundu-rundeimbi-memo ai God nginindi hifandarandi ranahambo ndoru fifirarundi ranai wori aharambüri nahurai anemo. Ai kefuai hüfi ahandi napo wori-mayo ranambeahindi simbori napo asu wamindafi napo fufuaramüdu nahurai anemo.”

Nasarethündi ai Sisasimbo yiboarukomar+horî

(Mak 6:1-6; Ruk 4:16-30)

⁵³ Sisas ai rani kafaefe hoafi ra hoafiyu moendire haya, ranühinda botifi haya ahandi ngoafina hihirifi mahafu. ⁵⁴ Ai hafu ahei rotu wori ranambe hoafi yamundi-mareandüra nindou ahandi hoafi himborimaye ranai ranimbo mahepünehindi. Ai düduyahindühi seiya, “Ai

dagüdamboe fifirife ra yahurai masemündu-a? Asu ahandi hepünifeimbi moatükuni ranambo-ana? ⁵⁵ Nindou nda dadini moriyua? Ai awi nindou worimbora randeimbini nimboreyua? Asu awi Maria ana ahandi hondimbai? Awi Sems, Sosep, Saimon, Sudas ra ahandi akohoandimbemo? ⁵⁶ Awi ahandi munjuambo rehioandi ranai ndanuhi nimboreiai? Asu ai dagüdamboe munjuambo rani-moatükuni ra masemündu rana?" rarihi hoafimayei. ⁵⁷ Raniyei asu ai Sisas ahambo yiboaruko-marihori. Raniyu asu Sisas ai hoafiyundürihi yahuya, "Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo munjuambo nindou ai ahambo hihifi-hihifiyeihini nindou adükar-ani sahündo arihündi, nga asu ahandi ngoafihündi ai ana wani," mehu. ⁵⁸ Nindou rani ngoafihündi ai anihondümbowe hohoanimo-koatemayei-amboyu asu ai moai ranuhi hepünifeimbi moatükuni afindi ahei himboahü rareandi.

14

Son nindou hundürürrandeimbimayu ranai yifimayu hoafi

(Mak 6:14-29; Ruk 9:7-9)

¹ Rani-simboani Gariri hifi hifandira-randeimbi nindou ahandi ndüri Herot ranai Sisas nene-moatükuni ratüpurimayu rani hoafi himborimayu. ² Raniyu asu ai ahandi hoarehini nindou bidifiri ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyupurihi yahuya, "Ai ana sapo Son nindou hundürürrandeimbimayu ranai ana yifihündi botifimboani. Ranimbo ani anasi ai rani nginindi ra semündü haya ranambo hepünifeimbi moatükuni rawareandi," mehupuri. ³ Nimboe sapo Horombo Herot ai Sonimbo karabusifimbo hoafimayu. Raniyomo Son ahambo mburundümo hiputüpurihauwuri mburu karabusambe hinngimarüwuri. Sapo Herot ai ahandi akidi, ahandi ndüri Firip, ahandi nimorehi, ahandi ndüri Herodias, ra ndahamindi mehu. ⁴ Horombo Son ai Herotimbo hoafiyundürihi yahuya, "Herot, se nimorehi ra asowandifi ana, aboediyopoani," mehundo. ⁵ Raniyu asu ai Sonimbo hifokoandihini yahu haya ramefiyu. Nga asu ai Sudambo yihimbomarandüri sapo ai Son ahamboyo Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani sei hoafimayei. ⁶ Mamimbo Herotimbo hondi ai wakimarimindo si ranahambo hohoanimoyomondühi nindou bidifiri ai fandihi nimoreimbo sesesimayei. Raniyo asu Herodiasindi nimorehi niori ranai ahei hanjifoani moporiyo wakimareandi. Raniyu asu Herot

ai nimorehi moporimayo ranimbo siaomefiyu. ⁷ Raniyu asu ai hoafiyuhü yahuya, “Ro sihambo nda dabarehandi se nini-moatükunimboyafi wambo düduwefoandi ra ndahaninimboyahi!” mehundo. ⁸ Nimorehi nimori ranai ahandi hondi hoafimayo süngu niŋgombo Herotimbo hoafiyohü yahoya, “Moani haponda hamindi ndühi Son hundürüra-randeimbimayu ranahandi mbiro pretiwam nando ndawandi,” mehoamboyu. ⁹ Asu Herot ai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimomayu. Nga asu sapo ai nimoamo ranifihü dukare dabarimefiyuwambo asu nindou afindi ai-babidimbo nimarei masahüsi ranimbo ai hoafiyuhü yahuya, “Ahandi hohoanimo süngundundi,” mehu. ¹⁰ Raniyu asu ai nindou ahandi hoarehi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo Sonindi mbiro kiki+hefimbo hoafimepura ai homo karabus-ambe-ahindi mbiro kiki+mar+hauwuri. ¹¹ Raniyomo ai ahandi mbiro ra preti-mayo raniwami nandu sowandümo hifomo nimorehi nimori-mayo ranahambo masabudoa ahandi hondi sowana semindi maho. ¹² Raniyomo asu Sonimbo süngururü-rundeimbi ranai homo ahandi fi nimoko sowaründümo homo hifi+kar+wuri houmbo asu ai homo Sisasimbo hoafimemondo.

*Sisas ai 5,000 nindou sesi masagadüri
(Mak 6:31-44; Ruk 9:10-17; Son 6:1-13)*

¹³ Sisas ai Son ramefiyu hoafi ra himboriyu haya, ranihünda botambe farifi haya moani aimbo nindou kiki+foefe-koatereandi hifini mahu. Nindou bidifiri ai Sisas ranini mahu hoafi ra himboriyei hehi asu ai ahei ngoafi hin+ngiri+hi hehi moani hifi nafi süngumar+hor+hei. ¹⁴ Sisas ai botambeahindi kusifoendane asu nindou afindi ranai gudih menjorowa hoeireandürühi aheimbo ngusüfo afindi hipoamborandürühi ahei angün+ ra aboedimarearü. ¹⁵ Mam+ rani nimb+ hoafombo ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai ahambo-so homo tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Ndanana nindou koate-reandühane, nga ndeara hüf+ham+ndi hür+m+ndühane. Nga se nindou ranaheimbo koar+hawandürani animbo ai ngoafina nimai ahei sesi kokofefembo ndambayahindi,” mehomondamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai ngiri botindahi hehi sesi kokombo ragu ngei. Nga seanimbo sihamundihoari sesi ra ai sesimbo dabudüri!” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, “Roana hondahüfeimbi (5) bret anemo asu kin+ akidou yimbu-anafani rani yangirane sahum+ndf+imboayefi,” mehomondamboyu. ¹⁸ Asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Refe ana ndühi wambo

sowana sesi ra sowandümo sifomo,” mehu. ¹⁹ Raniyu asu ai nindou afindi ranaheimbo wohiwami nimandei mehua mamarei. Raniyu asu ai mam hondahufimbi breti-memo raniyomo asu kini akidou yimbumefani raniyafani ra semündü haya sünambe himboyu hafuhi Godimbo hihifimarüri. Refi mbura ai breti-mayo ra hifitire ahambo süngururü-rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi ranaheimbo yimbumarundüri. ²⁰ Muñguambo nindou ai sesi ra sahüsimbo ndeara nafimarihümüdi. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai sesi moani bode megoro ra 12 wambüri tükufimbi masowandümo. ²¹ Nimorehi, nimori akidibou tapuife-koate nindowenih yangiri sesi ra masowasümo ranana ai 5,000 nahurai nindouyomo masowasümo.

Sisas ai Gariri kurihoe hanjifo süngu nimoamo pütapimayu hüfu

(Mak 6:45-52; Son 6:16-21)

²² Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe fandafu houmbo se-boatei Gariri kurihoe rani goesürün ngomo mehuamboyu asu ai nimorehi nindowenihimbo ahei worinambo koarhefendürimbo mehu. ²³ Ai aheimbo koarhendüri haya hifi wafuwami ahand-amboani mahafu Godimbo didibafifendombo. Ndeara nimbi ai akimiyowohüyo asu Sisas ai moani ahand-amboani hamindi ranuhi manüngu. ²⁴ Asu ransi-mboani bot ai ndeara anguni hoe mbusümondühi weri ra hanjifoani sifohiyoy asu hoe ranai fandihoyohü bot ranahambo semindi pire semindi pire randühi maho. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai si hoafombo ahambo süngururü-rundeimbi ranhamumbo-so hoe hanjifo süngu pütapiyu hüfu tüküme fiyu. ²⁶ Asu ai ahambo hoeirüwura hoe hanjifo süngu pütapimayu hüfuwa hihamindariyomondühi yihimboyondühi yahomoya, “Rani-moatükuni ranana yifiafane,” mehomo. Raniyomo ai yihimbombo hisihememo. ²⁷ Asu Sisas ai mamihari hoafi ningoambe hoafi karihoeih yahuya, “Se nginindi nngomo, roanahinda, nga se yihimbondimboemo!” mehupuramboemo. ²⁸ Raniyu asu Pita ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “Adükari, anihondü sendafühi ana, wambo hoafiyafindira ro sihambo sowana hoe hanjifo süngu pütapinda dügi,” mehundo-amboyu. ²⁹ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Se mborai sühüfi,” mehundo-amboyu. Raniyu asu ai botambeahindi tüküfi haya Sisas sowana hoe hanjifo süngu mahüfu. ³⁰ Nga asu ai weri ra hoeireandan mayowamboyu nginindi hamindimayoa yihimboyuhü

ndeara hi+moni+ ti+pori+komefiyu hanu. Rani+yu asu ai heiyuhü hoafi+yuhü yahuya, “Adükarî, se wambo aboeda fari+hawandi+ri!” mehundo-amboyu. ³¹ Rani+yu asu Sisas ai ni+mai mamî+harî warîfi hu kiki+hi+rümündühi hoafi+yundühi yahuya, “Si+hafi+ ani+hondümbofe ra aki+dou ane. Se ni+mboe hohoanî+mo yimbumbomarowanda?” mehundo. ³² Asu ai yi+bobo botambe kefoeneandühi+mboyu asu werî ai afurî+mareandi. ³³ Rani+yomo asu nindou botambe mamarî+mo ranai Sisasî+mbo Adükarî hondani yahomo hohoanî+moyomondühi yahomoya, “Awi seana moanî Godîndî Ni+mori hond-anafi!” mehomondo.

Sisas nindou afîndî Genesaret hîfi+hündî anğünî aboedî+mareandîri
(Mak 6:53-56)

³⁴ Ai botambe kuri+hoe ra barî+hoemo hou homo Genesaret hi+fambe tükü+mefundî. ³⁵ Rani+yei asu nindou ranî hi+fi+hündî ai Sisasî+mbo fi+fi+ri+marî+horî. Rani+yei asu nindou ranî+hündambo+moyei ranai ngoafi+ daburî wakî+mareandi ranaheimbo Sisas tüküfimboani hoafi+ ra hoafü+marî+hündî. Rani+yei asu nindou ranai anğünümbo+yeimbi+ ranaheimbo fufurühümündî-hündürî mafandî+hindî Sisas sowana. ³⁶ Rani+yei asu nindou anğünümbo+yeimbi+ ai moanî Sisasîndî hoearî ranahambo sündî+fimbo hoafi+mehündo habodei. Rani+yo asu ai ranî hoearî ahandî ra sündî+hindühi ahei anğünî ra muŋguambo aboedî+mehindî.

15

God ai amoa mamî+yei ahî+nümbi hohoanî+mo hîfi+nambomareandi
(Mak 7:1-13)

¹ Rani+yo asu Farisi nindouyomo asu ahî+nümbi hohoanî+mo yamundu rundeimbi+yomo ranai Serusarem ngoafi+hündî botiyafu houmbo sinî+mo Sisasî+mbo-so tüküyafu hoafi+yomondühi yahomoya, ² “Asu ni+mboe si+hafi süngurunîni-rundeimbi ranai horombo yi+hoefî amoa mamî ai ahamundî hohoanî+mo yamunde si+hai mamaro ra süngufe-koateayomoa? Aiana moai ndoru koadürü referandî süngu ahamundî warî ra popoairî+hoemo mburu sesi+ ra sowasümo rundî,” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simborî ahamumbo hoafi+yuhü yahuya, “Asu se ni+mboe God ai hoafi+yumbî hoafi+ ra ndofe süngufe-koate moanî si+hamundî yamundî+fe hohoanî+mo ranî+süngu yangî+ri sünguaru homoa? ⁴ Sapo God ai yare hoafi+yuhü yahuya, ‘Se si+hafi meapembo ahî+nî+ndafühi fandî+hawapî+ri ndandî.’ Asu ‘Nindou düdi ai ahandî hondafî+ndambo hoafi+ moaruwai hoafi+nduanî ana, nindou ranahambo

hifokoeffimboane,' mehu. ⁵⁻⁶ Nga asu se hoafiyomo rundühi yahomoya, 'Nindou mamî ai kaki napo moatükunî hondafîndî ahafembo farîhefepîrimbo asîhendî ana, ai ahafembo hoafînduhî anîmboya, Ranî-moatükunî ranana ro Godîmbo masîheheandane ehu ana, asu ai ahandî hondafîndambo ranînambo ngîrî fandîhepîrî,' yahomo arund. Ranî hohoanîmo süngu ana, asu se Godîndî hoafî ra mbahîrîhaundühi moanî sîhamundî yamundîfe hohoanîmo ranî-süngu yangîrî sünguru homondühanemo. ⁷ Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Aisaia ai anîhondümboyu sîhamumbo horombo hoafiyuhü yahuya, ⁸ 'God ai yahuya, "Nindou ranai wambo yafambe ranambo Adükarani aseindîrî, nga asu ngusüfoambe ana moai wamboso akîmîyo, nga angunanendürî. ⁹ Ai nindou-yomondî ahînümbî hohoanîmo ranahambo bokarîhehindühi yangîrî hoafîyeihüya, 'Ndanana Godîndî hoafane,' masei. Ranînambo ai wambo ndürî adükarümbani, mbîsahündîrimboyei,"' mehu. *Aisaia 29:13*

Nînemootükunî nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai hohoanîmoyei arîhündî (Mak 7:14-23)

¹⁰ Ranîyu asu Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo mborai yahundürî haya hoafiyundürühi yahuya, "Se hoafî ndanahambo hîmborîndei hehi fîfîrîndîhindî. ¹¹ Nînemootükunî nindou ranahandî yahamo ahano ranaiyopoanî nindou ranahambo rareranî ai moaruwai hohoanîmombî nindouayu Godîndî hîmboahü. Nga nînemootükunî ahandî yahamo nafîpoedî tükefeyo ranane rareranî ai moaruwai hohoanîmombî nindouayu Godîndî hîmboahü," mehündürî. ¹² Ranîyomo asu ahambo süngururü-rundeimbî ai ahambo-so homo hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se moai fîfîrowandîyo, Farisi ai se ranî hoafî hoafîmayafî ranîmbo hîmborîyomo houmbo ahamumbo ngusüfoambe moaruwaiarapurî rana?" mehomondamboyu. ¹³ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyuhü yahuya, "Munguambo mangîrî wandî Ape sünambe amaru ai hîfîfe-koatemayu ranana firîbadî hefemboane. Farisi ai nindou yahurai anemo. ¹⁴ Se ahamumbo hohoanîmoyopurîpoanî. Nindou ranai ana hîmboatîharî nindou anemosî, nga hîmboatîharî bodîmondambo nafî nafuimbo yahomombo-anemo. Nga asu hîmboatîharî ngorü ai hîmboatîharî ngorümbo nafî nafuiarürî ana, yîbobo hoeapoarambe pîndamboyafanî." ¹⁵ Nga asu Pita ai hoafiyundühi yahuya, "Awi se yîhoefîmbo

rani kafeefe hoafi ra fifiro hoafiyafimuni,” mehuamboyu. ¹⁶ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi se-amboani rani-moatükuni ranahambo awi fifirife-koateyomoa? ¹⁷ Munju moatükuni yahamo nafi ahano ana, asu rani moatükuni ranai hani bodoambe tüküfeyoani ahandi fi ranambe hasifi tüküfihane. Se ra moai fifirundiyo? ¹⁸ Nga asu nane-moatükuni ngusüfoambeahindi hohanimoyo haya yahamo nafi tükefeyo ranane ai nindou ranahambo rarerani asu ai moaruwai hohanimo mombi nindouayu Godindi himboahü. ¹⁹ Nindou ranahandi ngusüfoambeahindi nane-moatükuni hohanimo tükefeyo ranana, sapo nindou ngorumbo hifokoefe hohanimo, nimorehi sisihimo, nindowenih birabireimbi hohanimo, hühbühün hohanimo, tikai hoafi, asu bodimondambo moaruwaimbofe hoafi ranane. ²⁰ Rani-moatükuni ranane nindoumbo rarerani asu ai Godindi himboahü moaruwaimboareri. Nga asu nindou ai waripopoi hefe-koate asesu ana, rani-moatükuni ranai ngiri nindou ahambo randeandani nindou ai moaruwai hohanimo mombi nungu, nga wani,” mehu.

*Nimorehi mamai ai Sisasimbo anihondümbomareri
(Mak 7:24-30)*

²¹ Sisas ai ranühinda botifi haya Tair Saidon ngoafi anambafe hifi rani kim mahüfu. ²² Nimorehi mamai Kenanihündi ai rani hifi hü nimar hayamboyo Sisas sowana sini pukuna hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, Defitindi Ahuri, se wambo hipoamborowandiri. Wandi nimorehi nimirindi flambe moaruwai nendi ranai nimirindo hayamboane asu ahambo fi ra moaruwai mamakararandi,” mehondo. ²³ Nga asu Sisas ai nimorehi ranahambo moai hoafi akidou-amboani kareandi. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondo hoanjomondühi yahomoya, “Se nimorehi ranahambo koarhawanda mbiho! Ai shefimbo süngu sünguramuni hoanoghane rani-moatükuni ranahambo himboso papara hoanjo,” mehomondamboyu. ²⁴ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo Israer nindou sipsip nahurai ranaheimbo sowanamboyu yangiriyu farihendürimbo koamarihendiri.” ²⁵ Nga asu nimorehi-mayo ranai sini Sisasindi yirikimi peyo nimar hoafiyowohü yahoya, “Adükari, awi se wambo farihawandiri,” meho. ²⁶ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhü yahuya, “Awi nimir akidibou-yafe-mayo sesi ra semindi hefe yaforimbo pife ana, aboedi hamindi yopoani,” mehu. ²⁷ Asu nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, ranana anihondanesi. Nga asu yafori ranai-amboani sesi fu ra fondi waminindi ahandi afindandi-mayo ra

peyoani sesowohane,” mehoamboyu. ²⁸ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Nimorehi, sihafi anihondumbofe hohoanimo ra adükar hamindane. Nine-moatükuni ro sihambo refembo se hohoanimoayafi ranana sihambo randiheaninimboyahi,” mehundo. Raniyo hoafi niŋgoambe ahandi nimorehi nimirimayo ranai aboedimayo.

Sisas ai nindou afindi aboedimarearü

²⁹ Raniyu asu Sisas ai ranihünda botifi haya Gariri kurihoe-mayo ranikimi mahu. Ai hu haya hifi wafumayo raniwami farifi hafu mamaru. ³⁰ Raniyei nindou afindi hamindi ranai nindou tŋari moaruwaimbi, himboatihari, nimariti tirinambo yangiri hahabudimbi, hoafi-koate, asu bidifiri amuri mamikarambo angunümbi ra mungu aheimbo sahümundihündürü Sisas sowana mahei. Ai hei Sisasindi yirikimi hinŋgimarhindüramboyu asu ai aheimbo aboedimarearü. ³¹ Asu nindou afindi hamindi ranai mahepünimehindi hoafi-koatemayei ranai wataporiyei, nimariti yangiri nimareimbi ai aboediyei, tŋari moaruwaimbi ai hahabodei, himboatihari ai himboariyei raraomarihünda horihi hehi. Raniyei asu ai Israeriyei God ranahambo Adükarani sei hoafimehüdo.

*Sisas ai 4,000 nindoumbosesi masagadürü
(Mak 8:1-10)*

³² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo mborai yahupuri hürühepuri haya hoafiyupurühi yahuya, “Ro nindou ndanaheimbo hipoamboatihariü sapo ai ndanühi ro babidi ŋgimi si nimareimbo asu sesi-koatemayei-ambo ai sesimbomayo ra. Ro aheimbo sesi segodürü-koate koarhefendürimbo ana moeisahi. Asu ai ŋgoafina ŋgeihünda nafini himboawurindeimboyei samboanahi,” mehuamboemo. ³³ Asu ahambo süngururü-rundeimbimemo ai düdururühi yahomoya, “Asu sihiri dagüda sesi afindi yahurai ndare nini kikefoefe-koateyowohü nda ndahumindefi hohu nindou afindi ranheimbo sesi ra mandahündüra?” mehomondamboyu. ³⁴ Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Se bret ra nüŋgunimbiyo sowandümomboemoa?” mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, “Bret 7 anemo asu kini akidimondou-anemo,” mehomondamboyu. ³⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hifini ninouyei mehündüra asu ai mamarei. ³⁶ Sisas ai bret 7-yomo asu kini akidibou-memo raniyomo ra semündü haya, Godimbo hihifirürü mbura, hifitre ahambo süngururü-rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi-mayei ranaheimbo yimbumarundürü. ³⁷ Nindou

ai sesi ra sahüsi nafiri+hümündihiyeyi asu sesi wambüri 7 ranai bode menjorowa ahambo sünggururü-rundeimbi ai fufumaründimo. ³⁸ Nindou ai sesi masahüsi ra nimorehi nimori akidibou kameih tapui-koate nindowenih yangri ana 4,000 nindouyomo. ³⁹ Ran+yu refi mbura Sisas ai nindou ranaheimbo koakor+hendüri haya asu ai botambe farifi haya Magadan hifina mahüfu.

16

Hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi hoeifembo hoafimemo

(Mak 8:11-13; Ruk 12:54-56)

¹ Farisi asu Sadyusi nindou ai Sisasimbo refi hoeifimbo yahomo houmbo ahambo-so tüküme fundi. Ai hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi nginindi rarowanda hoeindihu yahomo houmbo hoafimemondo. ² Nga asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Hüfhamindi ai hürimindihi sünü hamburi aboedi kakirandani se yaru hoafiyomondühiya, ‘Hapoana ngiri hoendo, nga yahimo aboedi ningomboe,’ yahomondühanemo. ³ Asu siambeahi se yaru hoafiyomondühiya, ‘Hapoana hoewerindimboe, nga hoenimbañiyowohü asu sünü anjusahayo,’ yahomondühanemo. Yin, se ana sünambe nine-moatükuni tükefeyo ranahambo ndoru hoerundühimboya, ‘Rani-moatükuni ra randifemboe,’ yahomondühanemosi. Nga asu se ana nine-moatükuniyo hapondanambe tükufemboayo ranahambo moai ndoru fifirundi. ⁴ Moaruwai hamindi hondü nindou anei hapondanambe aniboadei! Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou ra ro hepünifeimbi moatükuni nafuimbo düduyahindirühiyeyi, nga ro ngiri siheimbo rani-moatükuni ra nafuindahandüri. Rani-moatükuni ana ndearamboyo siheimbo horombo Sona ai nafuiyundüri masagadüri rani yangri hoeindihimboyei,” mehupuri. Ran+yu asu ai ahamumbo yare hiningirepurri haya ndamefiyu.

Farisi asu Sadyusi nindouyomondi fufudigoyorandeimbi moatükuni yis ranahandi kafeefe hoafi

(Mak 8:14-21)

⁵ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai Gariri kurihoe ra barihoe mo gogoanini mahomo, asu ai moai bret sowandümo, nga mitanimarundümo. ⁶ Ran+yu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükuni yis ranahambo awi se hibadumbo,” mehu. ⁷ Ran+yomo asu ai ahamundihorari simbori hoafiyomondühi yahomoya,

“Ai ra-mehu awi sapo sih+i+ri bret sem+i+ndi sifokoate-mayefi ran+i+mboyumuni yare hoafi+memuni,” mehomu. ⁸ Sisas ai ni+ne-moatükun+i hoafi ai watapor+i mboarundi ranahambo fi+fi+reapuri. Ran+iyu asu ai ahamumbo hoafi+yupurüh+i yahuya, “Se sihamundi an+i+hondü+bofe hohoan+i+mo ra aki+dou safane! Se ra ni+mboe sihamundi+hoari watapor+i+mboarundi bret sem+i+ndi+koateayefi yahomo houmbo rana? ⁹ Awi se fi+fi+rundai? Sapo ro hondahü+feimbi bret hi+fi+ti+ri+he heheya 5,000 nindoumbo yimbumari+heandi ra se hohoan+i+moyomondai? Asu nü+ngunü+mbi wambü+ri+yo se wambü+ri+hiru manindunda? ¹⁰ Asu bret 7 ran+iyu 4,000 nindoumbo hi+fi+ti+ri+he maseheandambo asu se wambü+ri 7 wambü+ri+hiru manindundi ra fi+fi+rundai? ¹¹ Awi se ra ni+nü+nguyafumboyomo fi+fi+ri+fe-koateayomo rana? Ro ana moai sihamumbo bret+i+mbo watapor+i+mbor+i+hapuri, nga wani. Ro ana Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufud+i+goyoweimbi moatükun+i yis ranahamboyahi awi hi+badü+mbi masahi,” mehu. ¹² Ran+iyomo asu ahambo sü+ngururü-rundeimbi-memo ranai nga+sü+fo masowandü+mo Sisas ai fufud+i+goyo-randeimbi moatükun+i yis bretambe pefe arandi ranahambo se hi+badü+mbi yahumboyupoani, nga Farisi Sadyusi nindou-yomondi yamundi+fe hoafi hohoan+i+mo ranahamboyu hoafi mayu.

*Pita ai Sisas+i+mbo Kraisani mehu
(Mak 8:27-30; Ruk 9:18-21)*

¹³ Sisas ai ahambo sü+ngururü-rundeimbi bab+i+di Sisaria Firipai hi+fi+na homondü+hi+yomo asu ran+i+s+i+mboan+i ai ranahamumbo dü+du+fi hoafi+yupurüh+i yahuya, “Nindou ai Nindou Hondü ranahambo dü+di sei hoafi+yeih+i+yeia?” mehupuramboemo. ¹⁴ Asu ai si+mbor+i hoafi+yomondü+hi yahomoya, “Bi+di+fi+ri ai seiya ‘Son sapo nindou hundü+rarü-randeimbi+mbeyu,’ asu bi+di+fi+ri ai ‘Seremai+mbeyu’ asu ‘God+i+ndi hoafi hoafi+yu-randeimbi mam+i+mbeyu’ asei,” mehomu. ¹⁵ Ran+iyu asu Sisas ai dü+du+reapurüh+i yahuya, “Asu sihamundi+hoari ro nindou di+di+yahi se nü+nguru hohoan+i+moyomondü+hi+yomoa?” mehupuramboemo. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai si+mbor+i ahambo hoafi+yundü+hi yahuya, “Seanafi Kraisayafi.* Seana God sapo yang+i+ri koadü+rumbo nü+ngumbü+mayu ranahandi Ni+mor-anafi,” mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu si+mbor+i Sisas ai hoafi+yuhü yahuya, “Saimon, Son+i+ndi ni+mori, se hi+hi+fi+hi+hi+fi+ndafi! Ran+i hoafi ra moai nindou hi+fi ndanü+hü+nda ranahandi-mayo tükü+fen+i+ni, nga moani wandi Ape sü+nambe amaru

* **16:16:** Ndü+ri Krais ranana nindou God ai nindoumbo aboedambo-fendü+rambo adü+kar+i bogor+i+mbofemböhü+nda kamafoariri+ ani.

ahandihoari sishambo masaganini. ¹⁸ Nga sishambo ro hoafehanini nda, se Pita-anafi. (Nduri Pita ana Grik hoafinambo nimoeyi yitifo ane). Asu nimoeyi yitifo raniwami animbo ro wandi nendi gugurindihearumboyahi. Rananimbo asu ngiri yifimbo nginindi amboani wandi nendi ranaheimbo hifinambondeandi. ¹⁹ Rananimbo asu ro sishambo God nginindi sunambe hifandarandi ranahandi yipur ki ndahaninimboyahi. Nine-moatukuni hifi ndanuhi se pararowandi ranana asu God ai-amboani sunambe pandeambui. Asu nine-moatukuni hifi ndanuhi se tirihoe fi asihoe fi ana, asu God ai-amboani sunambe tindihai digembui,” mehundo. ²⁰ Sisai ahambo sunggurururundeimbimbo nindou amurambo yowan Kraisi aniyahopoani yahu haya hoafimepur. Sisai ro yifinda mbundaha botindaheamboyahi yahu haya hoafimayuranimbo.

*Sisai yifindumbui mehu
(Mak 8:31-9:1; Ruk 9:22-27)*

²¹ Mami rani-simboani Sisai piyu haya ahambo sunggurururundeimbimbo nafuimefoepuri ai Serusarem ngoafinambo mbuhuwamboane. Ndanuhindambo bogori nindou, bogori Godimbo sesi shou-rundeimbi nindou asu ahinumbi hohoanimo fifirundeimbi-yomondi-mayo afindi tinjirifo tukufendombomayo ranahambo hoafimayu. Ai yare nafuiyupuri hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranai wambo hifokoandu ndririmboemosi, nga asu ngimi si sungunambo asukainda ro yangiri botindaheamboyahi,” mehupuri. ²² Raniyu asu Pita ai ahambo ngorukimi serumundü hu hininjiriri haya nginindi hoafiyundühi yahuya, “Adükari, rani-moatukuni ra se yowan sishambo yahurai tukundifeninimboe, nga yowan,” mehunduamboyu. ²³ Asu Sisai ahirifi nungumbo Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Satan, se wambo-sowahindi andai ragu biyafu! Awi se wambo nafu gurarowandiri. Awi se shafi hohoanimoayafi ranana Godindi-mayo sowandifimbo-yafipoani, nga ranana hifinindi nindou-yafe-mayo masowandifi,” mehundo. Ai munquambo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou didiyei ai wandi sungu hombo hohoanimondeihü ana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambondihi hehi nimi keimbi karhendifeimbi fihü yifimbo noundahi hehi munquambo si aho ra wambo sungumbirihindiramboane.”

²⁴ Raniyu asu Sisai ahambo sunggurururundeimbimemo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai wandi sungu hombo hohoanimoayu ana, ai moani ahandi fimbo hifinambonde haya nimi keimbi karhendeimbi fihü

yifimbo nounde wambo süngundandiri. ²⁵ Nindou düdi ai ahandi fi ranahambo aboedambofemböhünda ahandi hoari kiki haramüdu ana, asu ahandi fi yangiri ni ngombo awand hoemboe. Nga asu nindou düdi ai wambohönda ahandi fi ra moani yare hohoanimo-koate hini ngireandi ana, asu ai süngunambo ahandi fi yangiri ni ngombo ra gedühi ni ngomboe. ²⁶ Asu nindou düdi ai hifinindi moatükuni munquambo ra semündü hifanda huhü asu ahandi fi ni ngo awandihoeihi ranana ahandi munqu moatükuni nungunde nindou ranahambo mafandihera? I ra wani! Nindou mamai ai nini-moatükuninambo sisemandendi ahandi yangiri ni ngo hohoanimo ra hihirife semindimbohünda? ²⁷ Nindou Hondü ai ahandi Afindandi himboamupuimborandeimbi moatükuni rani mbusümo ahandi sunambeahindi nendimemo rani-babidimbo ndeara akimi kosimbo yangirani. Ra-simboani asu ai kusühi nindou didiyei nne ratüpur ramarihindi rani simogodühi takini dagadürümbui. ²⁸ Ro shamumbo anihondumboanahi hoafehapuri nda, nindou ndanühi aniboadei nda bidifiri ai ngiri yifindei, nga ni boadeimbo Nindou Hondü ranai bogori nindoumbondüfi akusu ra hoeindihorimboyei," mehupuri.

17

Sisasindi fi ra ranipoanimbo himbomayo
(Mak 9:2-13; Ruk 9:28-36)

¹ Refe haya 6 si ranai howane, asu ranambe Sisas ai Pita, asu Sems Son apodoho ranahamumbo sepurümundi haya hifi wafu ni moamo hamindi-mayo raniwami moani ahamund-amboani mahafomo. ² Asu ai himboyomondane ahamundi himboahü Sisas ai moani rani-poanimbo fi tükümefero. Raniyo asu ahandi ngusumboari ranai hüfihamindi nahurai sisi ngarambo randühiyo asu hoari magüdeandi ranai si nahurai kifohi hamindi tükümefero. ³ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ngimi-memo ranai Moses Eraisa ai Sisas babidimbo wataporimemonda hoeimarüpur. ⁴ Raniyu asu Pita ai ranimbo Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Adükari, awi aboedi safanefi shiri ndanühi sühifi animboefi! Se refembo hohoanimoayafi ana, awi ro dago ngimi hüründihapurimboyahi, shambo mamai, Mosesimbo mamai, asu Erasimbo mamai," mehundo. ⁵ Raniyo asu Pita ai hoafiyuhü nungu ane kifohi sisi ngarambo-randeimbi mburüngai ranai ahamumbo gabudimafoareapur asu hoafi mamai ranai mburüngai-ambeahindi tüküfih hoafiyowohü yahoya, "Nindou ndanana wandi ni mori

hondü ro ahambo ngusüfo parihineimbani. Ro ahambo siaoyamboanahi, nga ahambo himborindimondo,” meho. ⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo yihimboyomondühi hifini hifambe mbiro pütapimemo. ⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo-so süni sündiapurühi hoafiyuhü yahuya, “Boteyafu. Se yihimbondimboemo,” mehupuramboemo. ⁸ Raniyomo asu ai mbiro faründümo himboyomondane moai didi ai ranühi nüngu, nga Sisas ai yangiri manüngu. ⁹ Raniyomo asu hifi wafu-mayo rani-wamini ndi hifina hanimondühi nafini Sisas ai ahamumbo yowan hoafi hoafiyupurühi yahuya, “Yowan se nindou amurambo hoafindimboemo sapo nime-moatükun tüküme feyoa hoeimarundi ranahambo. Nga rani-moatükun ra moani rande yagodi ngombo Nindou Hondü ranai yifihündi botfiyu-ambe tükümbifeyo-wamboane,” mehupuri. ¹⁰ Raniyomo asu ai simbori ahambo düduyafundowohü yahomoya, “Asu nimboe ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ai hoafiyomondühiya Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Erasais boatei tükümbifiyu-wamboane mehomoa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, “Yini, anihondane Erasais boatei tüküfi munguambo moatükun ra ai nafiyimindi shifemboani. ¹² Nga asu ro shahumbo hoafehapuri, Erasais ai ndeara tüküfimboani, nga asu nindou ai moai ahambo ndorihori fifirihori. Nga asu ai moani ahambo ai hohoanimoayei rani-süngurihori mamikari moatükun raraoarihori hei. Mami rani-süngumbo animbo Nindou Hondü ranahambo amboani randihori moaruwaimbondihorimboyei,” mehu. ¹³ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo ai Son sapo hundürura-randeimbi-mayu ranahamboani wataporimboaramuni mehomo.

Sisas ai moaruwai nendi nimori akidoundi fiameahindi hemafoareandi

(Mak 9:14-29; Ruk 9:37-42)

¹⁴ Asu ai nindou afindi mengoro ranaheimbo sowana homo tüküyafundane, nindou mami ai Sisasimbo-so tüküfi hu yiri yimbu pusireandühi hoafiyundühi yahuya, ¹⁵ “Adükari, awi se wandi nimori ranahambo hipoamborior! Ai ana wunünümboyu randühi ranani asu ahandi fi moaruwai tüküfihimboawuwure piyu arandi asu ai afindimbo haiambe piyu asu himoni piyu arandi. ¹⁶ Ro shafi süngurunini-rundeimbi-memo ranahamumbo-so sahümind mahahi, nga asu ai ngiri

ahambo aboedindüwuri,” mehundo-amboyu. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai nüngumbo hoafiyuhü yahuya, “Awi nindou se ana anihondümbofe hohoanimo-koateaye hehi hohoanimo ndofe kife-koate nindou-anei. Nüngunimbimbo ro se babidimbo manimboahi rana? Nüngunimbimbo ro ra awi hipoambomandheandüra? Ndühi se nimorira wambo sowana sahorimindei sühüsi,” mehündüri. ¹⁸ Raniyu asu Sisas ai moaruwai nendi nimorimayu ranahandi fiambe mamaro ranahambo andai ragu hafi mehundoa asu ai nimorindi fiambeahindi kosifoai haya ragu mahoa, asu mamani ransi simboani hamindi nimorirani aboedimayu. ¹⁹ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai ahambo-so ai yangiri tüküyafu düduyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Nimboe asu ro moaruwai nendi ranahambo raguanambofe-koatemayefa?” mehomondamboyu. ²⁰⁻²¹ Ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Nimboe sapo se rani-moatükuni refe ranahambo anihondümbofe akidou yangiri-memo raniimbohünda se ngirindimo. Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri nda, sihamundi anihondümbofe hohoanimo ranai akidou hambomo hoari yahurai-ayopuri ana, asu se ni ngomombo hifi wafu ndanahambo ndühünda firihoe fi hawa gogu ranühi hafi ni marifi ehomo ana, ra ai ngomboe. Asu se ni ne-moatükuni refembo ra ngiri sihamumbo tirindapuri, nga se moani rarani-moatükuni ra randumboemo!” mehu.

Sisas ai asükaiyu sapo ai yifimboayu ranahambo wataporimbomarandi

(Mak 9:30-32; Ruk 9:43-45)

²²⁻²³ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai-babidi Gariri hifambe guguriyafu mburumbo ai hoafiyuhü yahuya, “Nindou Hondü ra ndeara nindou ranahamundi warühifembo yangirani, nga ahambo hifokoandüwurimboemo. Nga asu ai randifi haya süngunambo ngimi si yagudi mbunda yangiri botindüfimbui,” mehupuramboemo. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai afindi hohoanimomemo.

Sisas ai Godindi wori ranahambohünda kaki masihendi

²⁴ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Kaperneam ngoafihü tüküyafundane, Godindi worimbohünda nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi ai Pitambo-so tüküyafu düduwurühi yahomoya, “Sihafi yamunde-randeimbi nindou ranai Godindi worimbo takis kaki ra sihendai?” mehomondoamboyu. ²⁵ Asu Pita ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Yini, ai sihendisi,” mehu. Asu Pita ai worambe tüküme fiyua, Sisas ai rani hoafi

boatei düdufihî yahuya, “Saimon, se sîhafi hohoanîmo ra nûngu-nahuraiyo-a? Hîfi ndanühündambo bogori nindou ra dadîmayoyo mamîkarambo takis ra sowandümo arunda? Ai ra nindou mamî ranî sîrîmayei ranaheimayoyo asu nindou amurîyei-mayoyo sowandümo arundî?” mehuamboyu. ²⁶ Asu Pita ai sîmborî hoafîyundühî yahuya, “Nindou amurîyei-mayo,” mehuamboyu. Ranîyu asu Sisas ai asükaiyu hoafîyuhü yahuya, “Refe anasi, nindou mamî ranî sîrî ranai kaki ra sîhefepoanîsî, nga moanîmboane. ²⁷ Nga asu sîhîrî takisîmbo kaki sîhefekoateayefî ana, sîhefîmbo yîboaruko-ndîhimunîmboyei. Nga se ngafi Gariri hoe ranambe batüründandanî kinî weangurühî hûrarîhoefî ranahandî yahamo hîmbondafanî kaki ngûsarîmboe. Ranana wangei Godîndî worî ranahambo kaki sîhefemböhünda ndearane. Rananîmbo ndowandîfi hawa ahamumbo dabapurî sîhehî takisîmbo sîhefemböhünda,” mehu.

18

Nindou düdi God ngînîndî hîfandarandî ranambe adûkarî hamîndî hondayyu

(Mak 9:33-37; Ruk 9:46-48)

¹ Mamî ranî-sîmboanî ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai Sisasîmbo-so tüküyafu düduyafu hoafîyomondowohü yahomoya, “Nindou düdi God ngînîndî hîfandarandî ranambe adûkarî hamîndî hondayua?” mehomondamboyu. ²⁻³ Ranîyu asu Sisas ai nîmorî akîdou serümündü ahamundî mbusümo hînîngîrîrî haya hoafîyuhü yahuya, “Ro sîhamumbo anîhondümboanahî hoafehapurî nda. Se hîhîrîfe nîmorî akîdou ndahurai tüküfekoateayomo ana, asu se ngîrî God ngînîndî hîfandarandî ranambe keboundî. ⁴ Nindou düdi ai moanî ahandî fi hîfînamboreandühî nîmorî akîdou ndahuraiyu ana, nindou ranai God ngînîndî hîfandarandî ranambe adûkarî hamîndî hondü tükündüfimbui. ⁵ Nindou düdi ai wamböhünda nîmorî ndahuraimbo amboanî hohoanîmoayundürî ana, asu ai wambo amboanî hohoanîmoyundîrühani,” mehu.

Moaruwai hohoanîmo ana nindouyafe nîngo hohoanîmo ranahambo moaruwaimboreandühane

(Mak 9:42-48; Ruk 17:1-2)

⁶ Nga asu nindou düdi ai nîmorî akîdîbou mamî ndahurai wambo anîhondümboareandîrî ranahambo randeandanî nîmorî ranai moaruwai hohoanîmo sünguarandî ana, awi nindou ranahambo nîmoei hondü ra kife mburumbo ahandî amîndasümoambe foefendo hefe sîrîwara

hohoeambe safoefimbo ra aboedane. ⁷ Hifi ndanühi moaruwai moatükunî afîndî rareandani nindou moaruwai hohoanî moyei arîhündî. Anîhondane hohoanîmo ra tükündife gedühi yagodomboesi, nga hipoanîmoembou-aneî nindou ranai rarîhindanî moaruwai hohoanîmo ra tüküfe arandî. ⁸ Sîhafî warî, yirî ranai randeandanî se moaruwai hohoanîmoayafî ana, kandandîfi ragu pütindafoandî! Aboedane se warî mamümbîyo asu yirî mamümbîyo hefe yangîrî koadürümbo nîngoweimbi semîndî ra. Nga asu yirî yîboboyopîrî, warî yîboboyopîrî hefe sapo hai koadürümbo koadürümbo horoweimbi-mayo ranambe sîhambo pifenîni ana, moaruwai-ane. ⁹ Asu sîhafî hîmboarî ranai randeandanî se moaruwai hohoanîmoayafî ana, hündandîfi ragu pütindafoandî! Se hîmboarî mamümbîyo hefe yangîrî koadürümbo nîngombo ra aboedane. Nga asu hîmboarî yîboboyopîrî hefe sapo haiambe sîhambo pifenîni ana, moaruwai-ane.

*Sipsip mamî mafarîhoayo kafeefe hoafî
(Ruk 15:3-7)*

¹⁰ Se hîbadümbo sapo akîdîbou ndahurai ranheimbo ngîrî moanane yahomondühi hînîngîndündürî. Ro sîhamumbo anîhondümboanahî hoafehapurî, ahei sünambeahîndî nendî ranai ana muñguambo si ra wandî Ape sünambe amaru ranahandî ngusümboarî hoeirüwurî rundühanemo. [¹¹ Nga Nindou Hondü ana sapo dîdîyei ai awarîhehindeimbi-mayei aheimbo aboedambofendürîmboyu tükümeffyü.]

¹² “Se nûnguru hohoanîmoyomo-ndühiyomoa? Nindou mamî ai ahandî 100 sipsip moangui fandandeimbîhündî asu mamî ai afarîhoayo ra nûngumandîfia? Ai amurî 99 ranaheimbo rande hînîngîndeiaranî wafuwamî wohî dagüdi wakîndîhindanî anîmbo asu ai ngorü mafarîhoayo ranahambo kokonda wakîndeambui. ¹³ Ro sîhamumbo hoafehapurî, nindou ranai sipsip mafarîhoayo-mayo ra kokora hoeiareandî ana, ai ahandî sipsip ranahambo moanî afîndî hamîndî hîhîfi-hîhîfi-ndümbui nga, asu ngîrî amurî farîhefe-koate burîmayei ranaheimbo yahurai hîhîfi-hîhîfiîndu. ¹⁴ Mare yahurai ane sîhamundî Ape sünambe amaru ai-amboanî akîdîmondou ndahurai ranaheimbo hohoanîmoayu refe farîhefepoanî yahu haya.”

Sîhafî wandafî ai sîhambo moaruwai hohoanîmonduanî nûngumandowora

¹⁵ “Asu sîhafî wandafî ranai sîhambo moaruwai hohoanîmonduanî ana, asu se ngafî ahambo-so tükündafu sapo nîne-moatükunî ai hüti sîhambo ramareandî ra nafuindafîndo. Asu rani-moatükunî ra moanî dîbo sîhafandamboanî yangîrî anîmbo randîneandî sîhafandî

mbusümo. Ai sihafi hoafi ra himboraayuni ana, asu se sihafi wandafi ranahambo aboedambo ngunindimboro sowarindifimbo-anafi. ¹⁶ Nga asu nindou ranai sihafi hoafi ra himbora-koatenduan ana, asu se nindou maminduan, yimbundafandan yahurai ndowapndifi hawa ngafi. Rananimbo asu ai sopo nine-moatükuni tükumefeyo ranahambo anihondane mbiseimboyei. ¹⁷ Asu nindou ranai ahei hoafi himbora-koatenduan Kraisindi nendi-maye munguambo fandihindani ranaheimbo rani-moatükuni ranahambo hoafindafinduri. Bidifirani nindou ranai ahei hoafi ra himbora-koate himbosihimo-ndihoayuan ana, ranahambo randihi hohoanimondeihya nindou ranai Godimbo anihondumbofe-koate nindou asu nindou takis kaki semündü-randeimb nahurai-ani, mbisei-amboane,” mehu.

¹⁸ “Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafayahi nda. Nine-moatükuni hifi ndanuhi se kikiharündümo ranana asu God ai-amboani sunambe kikihindamündimbui. Asu nine-moatükuni se hifi ndanuhi moani raru hiniingarundi ranana asu God ai-amboani sunambe moani hiniingindeambui. ¹⁹ Awi asukai sihamumbo hoafehapuri nda. Nini-simboaniyo nindou yimbu se hifi ndanuhi nimbafanimbo nini-moatükunimboyo se refemboane safani hena ranahambo Godimbo didibafefineandi ana, rani-moatükuni ra wandi Ape sunambe amaru ranahandi wari sungu sihafanimbo tükündifepirimboe. ²⁰ Nga nindou yimbu-yafe, ngimiyei ranai wandi ndurinambo mamuhiyahindani ana, ro ranuhi ahei mbusümo nimboambo-anahi,” mehu.

Amboawi yaho hohoanimo

²¹ Raniyu asu Pita ai Sisasimbo-so tüküfi düdufi hoafiyunduhi yahuya, “Adükari, asu wandi wandafi ai moaruwai hohoanimondupündunda nguwan wambo ra, asu ro nungunümbimbo ahambo amboawi mbisa hiniingimandihina? 7 ambefimb ramandihiniyo?” mehuamboyo. ²² Asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Yowan, 7ambe ramindeimb asukai 7ambe ramindeimb asukai 7ambe ramindeimb aho ra. ²³ Nga God nginindi hifandarandi ranai ndahurai-ane. Adükari bogori nindou mam ai ahandi ratupuriyomo-rundeimb nindou ranhamundi nini-moatükuniyo ahandi-mayo sowandümo marundi ra simogoduhi tümara hu. ²⁴ Ai hapoadumbo kaki nindou ahandi-mayo masowandümo ra didiboadoreanduhi nimarua-ane, nindou mam ahandi-mayo ten mirian (10,000,000) kaki semündümbimayu ranahambo sowaründümo tükumefundi. ²⁵ Nga asu nindou ranai moai kaki yahurai shendi asukaiyo simbori ahambo segodimbo.

Ran+imboyu asu bogori+ nindoumayu ranai nindou ranahambo hoafi+yhüya, 'Nindou ranahambo, ahandi+ aborüdi+ asu ahandi+ munngu moatükuni+ ra sahündürühi+ rani+ fihindi+ kaki+ simbori+ segodi+mba mb+sahümündi+amboane,' mehu. ²⁶ Ran+iyu asu nindou ranai bogori+ nindoumayu ranahandi+ fikimi+ yimündi+ho kare pusire n+marumbo hoafi+yuhüya, 'Se awi wambo hipoamborowandirühi+ himboar+nambo yangiri+ hifandandiri+. Nga awi ro sihafi+mayo munnguambo moatükuni+ masaham+ndihi+ ra sihambo asükainda ndahan+nimboyahi!,' yahu hütihofi+mayundo. ²⁷ Ran+iyu asu bogori+ nindoumayu ranai nindou ranahambo hipoamborirühi+ ahandi+ simbori+ segodi+mba-mayo ra hini+ngire haya asu moani+ aboedi+ koamar+heira mahu. ²⁸ Ran+iyu asu ai nafi+n+ huhündamboyu ahandi+ ngörü afindi+ mam+ ratüpur+yafani+r+nandeimbi+ ai kaki+ akidou+ simbori+ ahambo segodi+mba engoro ranahambo hoeimariri+. Ran+iyu asu ai ahambo mburümündü haya am+ndasümohü fufure waramberamündühü hoafi+yuhü yahuya, 'Se wandi+mayo ngi+mi+ kina simbori+ süngu ra ndawandiri!,' mehu. ²⁹ Ran+iyu asu ahandi+ ngörü afindi+mayu ranai ahandi+ fikimi+ yim+ndoho kare pusire n+mar+imbo hoafi+yundühi+ yahuya, 'Se awi wambo hipoamborowandirühi+ himboar+nambo yangiri+ hifandandiri+, nga awi ro sihafi+mayo masaham+ndihi+ ra simbori+ hi+h+r+ndi+he ndahan+nimboyahi,' mehundo. ³⁰ Nga asu ngörü afindi+ ai ahandi+ hoafi+ himbori+koate refembo moi mehu. Ran+iyu asu ngörü afindambo serümündü hu karabus+mariri+ mam+ ahandi+ kaki+ akidou+ ra dagadowan+ ani+mba hi+n+ng+ndirümbui. ³¹ Asu ratüpur+yomo-rundeimbi+ bidifiri+ ai rani+moatükuni+ ramefeyo ranahambo hoeiru houmbo ai ngi+n+ndi+ hoafi+memo. Ran+yomo asu ai bogori+ nindoumayu ranahambo-so tüküyafu n+ne-moatükuni+ tüküme feyo ranahambo watapor+mbomarundi+. ³² Ran+iyu asu bogori+ nindou ai ratüpur+iyu-randeimbi+mayu ranahambo mborai yahundo hühüriri+ hoafi+yundühi+ yahuya, 'Se ana nindou ratüpur+yafi-randeimbi+ moaruwai ham+ndanafi+. Se wambo düdumefoandi+ asu ro afindi+ kaki+ se wandi+mayo masowandifi+ ranahambo i amboawi saheheya moani+ hini+ngi+mar+hean+ni+. ³³ Se sihafi+ mam+ ratüpur+yafani+r+nandeimbi+mayu ranahambo hipoamboroworühi+ amboawi safi+ndosi+ sapo ro sihambo ramar+hean+ni+ süngumbo,' mehundo. ³⁴ Ran+iyu asu bogori+ nindoumayu ranai ahambo ngi+n+ndi+rürühi+ karabusambe asübusi+ sem+ndi+mba koamar+heiri+. Ai karabusambe nüngumbo-ani+mba asu simbori+ saimbo ra dagadombui,"

Sisas ra-mehu. ³⁵ Ranıyu Sisas ai hoafi moendi-reandühi hoafiyuhü yahuya, “Moani mamı yahurai safı wandı Ape sünambe amaru ranai nindou munğambo sıhamumbo randeapürübui se sıhamundi ngusüfoambe sıhamundi wandafı ranahambo amboawi yaho-koateayomo ana,” mehu.

19

Sisas ai nindowenihı nımorehı semındıhündambo hınıngıfe ranımbı yamundımareandı

(Mak 10:1-12; Ruk 16:18)

¹ Sisas ai ranı hoafi wataporımbomarandı ra moendi-re haya asu ai Gariri hıfı ra hınıngıre haya Sudia hıfına Sotan hoe ngörü goesürını barıhoei mahu. ² Ranı-sımbıanı nindou afındı safı ranai ahandı süngu maheia asu aheımbı ranühi aboedımarearı. ³ Ranıyomo asu Farisi nindou bıdıfırı ai Sisasımbı-so tüküyafu ahambo refı hoeıfımbı yahomo houmbı düdururühi yahomoya, “Nindou mamı ahandı hohoanımo yangırı ahandı nımorehı hınıngıfembo ehu ana, asu sıhefı ahınümbı hohoanımo ranahambo wangeımandıyo?” mehomondamboyu. ⁴ Asu Sisas ai sımbıorı hoafiyuhü yahuya, “Awi se moai Baıborambe hoeırundıyo sapo hoafi ranai yare hoafıyowohüya ‘Weangurühi hondü Nafıra-randeımbı ai nımorehı nindowenihı nafımarapırı,’ meho ra? ⁵ Sapo God ai yare hoafiyuhü, ‘Ranımbıhündambo anımbı nindou ahandı hondı afındambo hınıngındeapırı haya ahandı nımorehı ranı dıbo mamı tapeımbı nımbafeıhi asu yımbı ai moanı mamı tükündafıne nımbıambo-yafe,’ mehu. ⁶ Asu ngırı ai yımbundafe, nga ai fı mamanafe. Sapo God ai mamambere hınıngımareandı ra asu nindou ai yükürübıfepoanı,” mehupırı. ⁷ Ranıyomo asu Farisi nindou ai Sisasımbı düdururühi yahomoya, “Nımbıoe asu nindowenihı ranai ahandı nımorehı ranahambo moei-yaho hınıngıfe ranahambo Mosesındı ahınümbı hohoanımo ranambe yare hoafıyohüya ‘Se sıhafı nımorehı hınıngırowandı ana, ahambo moei yahombo sürü pando dabado,’” mehomondamboyu. ⁸ Asu Sisas ai asükayı sımbıorı ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Se afındafındeımbıanemo ranımbıoane asu Moses ai sıhamundi nımorehı hınıngıfembo hohoanımo ranahambo moanı yare hımbıoana wamarapırı. Nga asu horombo hondü munğı-moatükunı God ai nafırandambe ana hohoanımo yahurai moai yangoro. ⁹ Asu ro sıhamumbo hoafıhapırı nda, nindou mamı ai ahandı

nimorehi ra nindowenihi ngorü-dibo hoanepoani, nga ai moani hoanpire haya nimorehi ranahambo moei yahu hinngire haya, asu ai nimorehi ngorü asemündu ana, nindou ranai nimorehi semindi hohoanmomayo ra moaruwaimbo-reanduhani.”¹⁰ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Asu nindowenihi nimorehühifembo hohoanimo yahurai rawefeyo ana, asu nindowenihi nimorehühife-koate ra aboedane,” mehomondamboyu.¹¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Ndanı hoafi nda munquambo nindou ranahamumbo hoafiyowohüyopoani, nga nindou sapo ahamumbo God ai rani nginindi masagapuri ranahamumboane hoafi ra.¹² Nga rani-poanimbo hohoanmomboane nindou ai sapo nimorehi semindikoate aningo ra. Nindou bidifiri ra nimboe sapo ai moani yahurai ningombo boagiri ai masahupurimindei, asu nindou bidifiri ra nimboe nindou ai ahamumbo moanipoanimbo mbinunguwa seihehi timofı kamarıhorı. Asu nindou bidifiri ai moani God hıfandarandı ranahambo hohoanmombo yangiriwambo ranimboane nimorehi semindikoateyomo arundi. Nindou düdi ndanı yamundıfe hoafi ra semindimboayu ana, ai moani mbısemünduwamboane,” mehupuri.

*Sisas ai nımoakıdiboumbo-hündambo didıbafımayu
(Mak 10:13-16; Ruk 18:15-17)*

¹³ Raniyei nindou ai Sisas sowana nımoakıdibou ra fufurühmündi-hündüri tükümehindi, ai aheimbo ahandı warı nandearühi didıbafımbıfindüra sei hehi. Nga asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginındımarundüri.¹⁴ Nga asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Nımoakıdibou ra ndühi aheimbo hinngirihindüra wambo sowana mbısühüsi, nga ngiri güdüwuri. Nga God nginindi hıfandarandı ra nindou nımoakıdibou ndahuraiyei-ane,” mehu.¹⁵ Raniyu ai aheiwamı warı nandandüri mbura asu ndamefiyu.

*Nindou hoarifi napo afındeimbi
(Mak 10:17-31; Ruk 18:18-30)*

¹⁶ Nindou mamı ai mamimbo Sisasimbo-so tüküme fiyu. Ai ahambo düdufi hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro yangiri koadürümbo ningombo ra semındimbo mbısambo asu ninı aboedı moatükunı ramandıhea?” mehundo-amboyu.¹⁷ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se ra nimboe wambo ninı-moatükunı ai aboedayo ranahambo hoafıyafühi düduwefoandıra-a? Aboedı mamı-yangirani moanı

aboedayu. Se gedühi aboedi yangiri niŋgombo hohoani+mondafühi ana, se moani sapo ahinümbi hohoani+momayo muŋgu rani+mba kikihi+safindandifi,” mehundo-amboyu. ¹⁸ Asu nindou-mayu ranai düdufinduhi yahuya, “Ni+ne ahinümbi hoafi rana?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sisihimopoani, se hümbühünipoani, se nindou ŋgorümbo tikefehefe papi hoafi+poani, ¹⁹ se sihafu meapembo ndondondiwapirühi ahafe hoafi himborindafi, se sihafu wandafi mamimbo ŋgusüfo pandoworü sihafu fimbo ŋgusüfo pararowandi nou,” mehuamboyu. ²⁰ Asu nindou hoarifi+mayu ranai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Ro muŋguambo rani ahinümbi hoafi ranahambo himboriya süngur+heambo-anahi. Asu ŋgorü ninimoatükuni ramand+he-a?” mehundo-amboyu. ²¹ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Asu se moani aboedi nindou hondü niŋgombo mbisafombo ana, se ŋgafi sihafu muŋgu-moatükuni masihoefi ra nindou ŋgorümbo fufundawandühi rani+fihi+ndi kaki ndowandifi mbunda, nindou moaruwai napokoate-mayei ranaheimbo kaki ra dabadüri. Rananimbo asu se sünambe napo afindeimbindamboyafi. Ŋga asu se mborai wandi süŋgu,” mehundo. ²² Raniyu asu nindou hoarifi+mayu ranai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimo kapeihi ndamefiyu sapo ahandi napo afindi rani+mba wambo.

²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi+mba hoafiyupurühi yahuya, “Ro nda sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, nindou napo afindeimbi ranai God ŋgini+ndi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, awi tihümbi safane. ²⁴ Asukai ro sihamumbo hoafehapuri nda, kemor, adükari ninihondi hos nahurai, ranai ana hoari kakimbo nür ambe akidou rani nafi kefoefembo ana, ahambo tihümb-ane, ŋga nindou napo afindeimbi ai God ŋgini+ndi hifandarandi ranambe kefoefe hifombo tihümbi safane,” mehupuri. ²⁵ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asu rani+mba mahepünafundi. Raniyomo asu ai ahambo düdururühi yahomoya, “Asu nindou didi ai refe ana, aboedambomandifi?” mehomondamboyu. ²⁶ Sisas ai ahamumbo himboari pareapurühi simbori hoafiyuhü yahuya, “Ndanimoatükuni ranana nindou ai refembo tihümbi safane, ŋga God ai refembo ana, muŋgu-moatükuni ra tihümbiyopoani,” mehuamboyu.

²⁷ Raniyu asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, “Awi se

ndühi himboyafi, ro munguambo moatükunî rarîhu kokosi+foarîhu hohu sihafî süngufemboanefî, nga nîni takîni mandahumîndefa?” mehuamboyu. ²⁸ Sisas ai ahamumbo hoafîyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anîhondumbo-anahî hoafehapurî nda, hîfî simborî tükufemboayo ranî sihî Nindou Hondü ranai sürühoeyoweimbi nîmarî fondî ranîwamî nîmanduanî, asu wambo süngurundîrî-rundeimbi se-amboanî mamî nîmarî fondî 12 ranîwamî nîmandîmboemo 12 mamîsîrî Israerîhündî ranaheimbo hîfandîyondürîmbohünda. ²⁹ Rananîmbo asu nindou munguambo dîdîyei ai ahei worî, akohoandî, rehî mamî, hondafîndî, nîmorî, asu nûmbürî ra wambohünda rarîhi hîni+ngarîhindî ana, asu ai 100 yimbumbondîhi ndahümündîhi asu aheimbo yangîrî koadürümbo ni+ngombomayo ra God ai dagadürîmbui. ³⁰ Nga nindou afîndî dîdîyei ai haponda adûkarîmbofemboayei ana, süngunambo ai akîdoumbo-ndahimboyei, nga asu nindou afîndî dîdîyei ai haponda akîdou-mboehindî ana, asu ai süngunambo adûkarîmbo-ndahimboyei,” mehu.

20

Wofî hîsî nûmbûrambe ratûpurîyomorundeimbi nindou kafoefe hoafî

¹ Sisas ai hoafîyuhü yahuya, “God ngîni+ndî hîfandarandî ranana sapo nindou mamî nûmbürî aharambürî nahuriane. Ranani asu ai siambe hamîndî hu nindou ahandî wofî hîsî nûmbürî ranambe ratûpurîmbo masepurîmündu. ² Nindou ranai ratûpurîyomorundeimbi ranî-babîdîmbo mamamî si mamamî kakî ra ai segopurîmbo hoafî mamühîru houmbo asu ahamumbo ahandî nûmbürî ranambe ratûpurîmbo koamarîhepurî. ³ Asûkaiyu ai hüfîhamîndî ngîni+ndîyuambe safî huane nindou bîdîfirî ai maketambe moanî ratûpurîkoate burîmemonda hoeimareapurî. ⁴ Ranîyu asu ai ahamumbo hoafîyupurühüya, ‘Seamboanî ngomo wandî wofî hîsî nûmbürî ranambe ratûpurîndîmo. Nga ro sihamumbo kakî ndeara segopurîmbo-mayo ranîsimogodühi ndahapurîmboyahî,’ mehupurî. ⁵ Ranîyomo asu ai ratûpurîmbo mahomo. Hüfîni+mbu asûkaiyu nîmbambe safî ai hu mamî ranî-süngumareandî. ⁶ Ndeara nîmbambe hondü hu hoeireapurani nindou bîdîfirî ai moanî ratûpurîkoate ranühi yaru manîngomondamboyu. Ranîyu asu ai ahamumbo düdureapurühü yahuya, ‘Se ra nîmboe moanî ndanühi ratûpurîkoate hüfîhamîndî gebuai afîndî ra manîngomo rana?’ mehuamboemo.

⁷ Asu ai ahambo hoafiyomondühi yahomoya, ‘Yihoeifimbo nindou ai ratüpurü saikoate-memo-ndamboanefi animboefi,’ mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühü yahuya, ‘I refe anasi, se-amboani ngomo wandi nümbürambe ratüpuründimo,’ mehupuri. ⁸ Ndeara bidifirana kinini hoafambe nümbürü aharambürü bogori-mayu ranai ahandi ratüpurüyomo-rundeimbimbo bogorimbofi hifandapurü randeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhü yahuya, ‘Ratüpurüyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo mborai mbisafipurü hawa ahamundi kaki ra dabapuri. Nindou bidifirani süngunambo hondü ratüpurü masahapurü ranhamundi fihü pindafi hawa ngafi weangurühi ratüpurümemo ranhamundi fihü tündowandi,’ mehundo. ⁹ Ranüyo asu nindou ndeara nimbambe hondü peyomo houmbo ratüpurümemo ranai kaki mamamüru masowandümo. ¹⁰ Ranüyomo asu nindou weangurühi peyomo houmbo ratüpurümemo ranai-amboani kaki semindimbo tüküme fundi. Ndanana ro afindi safi ndahumündembo yefi yahomo houmbo. Nga asu ai-amboani moani mamü yahurai kaki mamamüru masowandümo. ¹¹ Ranüyomo ai kaki ra sowandümo houmbo asu ratüpurü masagapurü nindou mayu ranahambo ‘Kaki ranimbo nimboe ndahurai masawamuni,’ yahomo houmbo üjüepomemo. ¹² Ai yahomoya, ‘Nindou sünguni se ratüpurü masagapura moani bodifombo yangirü ratüpurümemo-anemo asu se ahamumbo kaki ra yihoeifimbo masawamuni nahurai masabapuri. Roana siambe peyefi hohu hüfüni gebuai ra ratüpurü tünjüfomayefi hüfhamindi kikirihundühi,’ mehomondamboyu. ¹³ Nümbürü aharambürü ai nindou ngorümayu ranahambo simborü hoafiyundühi yahuya, ‘Wandafi, se himboriyafi, ro sihamumbo moai moaruwai dibo ninüngurüheapuri, nga wani. Asu sapo sihirü moai mamü si ratüpurümbö weangurühi mamü si ratüpurüyowohü, kaki mamamife semindimbo hoafi mamü süngurühündüyo? ¹⁴ Haponda hamindi se sihafü kaki ra ndowandifi hawambo ngoafinambo ngafi. Sapo ro kaki sihamumbo masahapurü yahurai nindou sünguni ratüpurümemo ranahamumbo amboani segopurümbö saheheamboyahü masahapurü. ¹⁵ Awi wandi kaki ra ro hohoani momayahü süngu refembo ra wanümandüyo? Rani-moatükunü ranana ai moani wandi moatükunü yangirane. Ro sapo aboedi moatükunü ramarüheanda asu se ranimbo wambo garübiröwandirühüyafi?’ mehu.” ¹⁶ Sisai ndeara hoafi moendifembo yahumbo hoafiyupurühü yahuya, “Nga nindou didüyei ai haponda adükürimbo-femboayei

ana, süngunambo ai akidoumbo-ndahimboyei, nga asu nindou didiyei ai haponda akidoumboehindi ana, asu ai süngunambo adükarimbo-ndahimboyei,” mehu.

Ngimimbo Sisas ai yifimbo ranimbo wataporimbomarandi

(Mak 10:32-34; Ruk 18:31-33)

¹⁷⁻¹⁸ Sisas ai Serusaremnambo hafuhüyu ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 memo ranahamumbo ahamundihoari bogo hoafiyupurühi yahuya, “Awi se himboriyomo. Haponda sihiri nda Serusarem ngoafinambo hahifühanefi, nga ranühi animbo Nindou Hondü ranai Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindou asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou ranahamundi warühindifimbui. Rananimbo asu ai ahambo yifimbo papihofa-ndürimboemo. ¹⁹ Rananimbo asu ai ahambo nindou amuri ranahei warambe hinngindurümboemo. Rananimbo asu nindou amuri ranai ahambo nindou himboahü tikifinambondihori habudihü ahambo ndüfuri ndüfuri boadüwurimboemo. Asu ahambo nimbi keimbi karihendeimbifihü pandüwurimboemo. Nga asu randife hayambondoi süngunambo ngimi sindu mbunda asükaindu yangiri botindifimbui,” mehupuri.

Sems Son ai adükarimbofembo masafani

(Mak 10:35-45)

²⁰ Raniyo asu Sebedindi nimorehi ahandi nimori yimbu babidi Sisasimbo-so tüküfe ahandi hanjifoani peyo yiri kakire nimarimbo ai mamimoatükuni rambireandi yaho haya düdumareri. ²¹ Raniyo asu Sisas ai ahambo düdureandühi yahuya, “Nimorehi ra se ninimoatükunimboyafi rana?” mehundo-amboyo. Asu ai ahambo simbori hoafiyondowohü yahoya, “Se wambo randiheamboyahi mbisafindiri se bogorimbofeyoani asu wandi nimori yimbu nda sihafü warihondüni nimari, sihafü kadüdanini marini rambohünda,” mehoamboyu. ²² Raniyo asu Sisas ai tinirifo ahambo tüküfemboayo ranimbo nimori yimbumbo hoafiyupürühi yahuya, “Sana moai fifirineandi se ninimboyafani düduefineandi ranimbo. Se ra ro tinirifo semindimboyahi ra mandowandifaniyo?” mehupiramboyafani. Asu ai simbori ahambo hoafiyafinadowohü safaniya, “Yini, ro randihoamboyehisi,” masafani. ²³ Sisas ai ahafanimbo hoafiyupürühü yahuya, “Yini, wandi tinirifo ndowandimboyafani. Nga asu ro sihafanimbo hoafindahapiri, düdi wandi warihondüni marini asu kadüdanini marini rambo ra ngirindahi, nga wani. Fondi

ranana wandi Ape ai nindoumbo didi boadoramundi hini ngi mareandane,” mehu. ²⁴ Raniyomo asu Sisasimbo sungururu-rundeimbi 10 memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asu ai apodoho yimbumevani ahafanimbo nginindimarupiri. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo mam gugureapuri mbura hoafiyupurui yahuya, “Se awi ranahambo fifirumbo-anemo, ngoru sirambeahindi mayei ranahei bogori nindou ranai ana nindou ranaheimbo nginindi hifandirunduruhanemo. Rananemo asu ahei adukari nindou ranai-amboani nginindi aheimbo hifandarundi. ²⁶ Nga awi ndahurai hohoanimo ndanana sihamundi mbusumo yangoripoani, nga want. Sihamundi mbusumo nindou mam ai adukarimbofe tukufembo hohoanimoayu ana, asu ranai nindou sihamundi ratupuriyu-randeimbi nindoumbofi mbunungu-wamboane. ²⁷ Asu nindou mam ai sihamundi mbusumo ro horombonipoedi nindou-anahi yahu anungu ana, nindou ranai sihamundi moani ratupuriyu-randeimbi nindoumbofi mbunungu-wamboane. ²⁸ Sapo rahurai ane Nindou Hondu aiana hifinambo makusu ra ahambo nindou ai farihetimboyuponi. Nga ai nindou afindi ranaheimbo aboedambo-fendurimbo-hundamboyu yifimbo makusu,” mehu.

*Sisas ai nindou yimbu himboatihari aboedimareapiri
(Mak 10:46-52; Ruk 18:35-43)*

²⁹ Raniyomo ai Seriko ngoafi hini ngiru hou mahomonda, asu nindou afindi safi ranai Sisasimbo sungumarihori hei. ³⁰ Himboatihari nindou yimbu ranai nafikimi nimarifani himboriyafandane, Sisas ai mahuwamboyanani, asu ai hoafi pukuna karihoeifineandui hoafiyafandui safaniya, “Defitindi ahiri! Adukari, se yihohimbo hipoambo-rowamuni,” masafani. ³¹ Nindou afindi ranai ahafanimbo se moani yafambe kikihandifani sei hehi nginindi hoafimehuri. Nga asu ai moani pukuna hamindi hoafi karihoeifineandui hoafiyafandui safaniya, “Defitindi ahiri! Adukari, se yihohimbo hipoamborowamuni,” masafani. ³² Raniyu asu Sisas ai ranui nginini mareandi. Asu ai ahafanimbo dudureapirui yahuya, “Ro sihafanimbo nini nunungufepirimboyahi asu se ranimbo hohoanimoayafana?” mehupiramboyafani. ³³ Asu ai simbori ahambo hoafiyafi-nandowohu safaniya, “Adukari, se yihohi himboari aboedi birihawamuni semboanehi hohoanimoayehi,” masafani. ³⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hipoamboreapiri haya war ahafandi himboarambe pamareapira moani mam rani-simboani

hĩmboari aboedi bĩrĩmarĩhoayopĩra hĩmboariyafandũhi,
asu ai Sisasĩndĩ sũngu mahafanĩ.

21

Sisas ai bogori nindou nahurai Serusarem ŋgoafambe tũkũmefiyu

(Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40; Son 12:12-19)

¹ Sisas ai ahambo sũngururũ-rundeimbĩ babĩdĩ Serusarem ŋgoafĩkĩmĩ akĩmĩ tĩfĩrundũhiyomo asu ai ndeara Betfage ŋgoafambe Orif Nĩmĩ Wafukĩmĩ tũkũmefundĩ. Ai ranũhi tũkũyafundũhiyomo Sisas ai ahandĩ sũnguneri-rĩnandeimbĩ ranahafanĩmbo hoafĩ ranĩ bĩtapĩre horombo koarĩhepĩrũhi yahuya, ² “Ŋgoafĩ akĩmĩ ananjo ranĩhũnda ŋgafanĩ nĩmehũnou hoeindĩneandanĩ donji mamĩ ahandĩ nĩmori ranĩdĩbo wofĩfĩhĩ kife hĩnĩŋgĩfĩmbĩ-mayo ra fufurĩndĩ-heneapĩrĩ mbundĩna wambo sowana ndowandĩfanĩ dũgũfanĩ. ³ Asu nindou ŋgorũ ai ranahambo nĩnĩ hoafĩ hoafĩnduanĩ ana, asu se hoafĩndafandũhiya, ‘Adũkarĩ ai ranahambo hoafĩmayu-amboanehi,’ mbĩsafandanĩ anĩmbo asu ai moanĩ rande hĩnĩŋgĩndeandanĩ amboanĩ ndowandĩfanĩ dũgũfanĩ,” mehu. ⁴ Ranĩ-moatũkunĩ ranana sapo horombo Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu randeimbĩ ai hoafĩmayu sĩmogodũhi tũkũfemboyo ramefeyo. Sapo ai yare horombo hoafĩyuhũya,

⁵ “Saion nindou ranaheimbo hoafĩndafĩndũrũhi anĩmboya,
‘Awi se ndũhi hĩmbondei sĩhei adũkarĩ bogori nindou
ranai sĩheimbo sowana asũfu!

Aiana moanĩ hĩmboari hoafendũhi donji ranĩwamĩ nĩmarũ
haya asũfu.

Asu aiana donji nĩmori mamĩ ranĩwamani nĩmarũ
haya asũfu,” meho. *Sekaraia 9:9*

⁶ Ranĩyafanĩ asu ahambo sũngurĩnerĩ rĩnandeimbĩ ai hafanĩ Sisas ai hoafĩmayupĩrĩ ranĩ-sũngu ramarĩneandĩ.

⁷ Ranĩyafanĩ asu ai donji hondĩ nĩmori kameihĩ ra sowapĩndĩfanĩ hũfanĩ ahafandĩ hoearĩ ra ahafewamĩ nandĩne hĩnĩŋgĩmarĩneapĩra asu Sisas ai ranĩwamĩ farĩfi mamaru. ⁸ Ranĩyei nindou afĩndĩ safĩ ranai ahei warĩ hoandarĩ hoearĩ fufurũhũmũndĩ nafĩnĩ korĩmarĩhinda asu bĩdĩfĩrĩ ai nĩmĩ warĩ emũndĩ kameihĩ hutũhũmũndĩ nafĩnĩ korĩmarĩhi hei. ⁹ Nindou afĩndĩ bĩdĩfĩrĩ ranai Sisasĩndĩ haŋgĩfoanĩ kefoehi hehi hei asu bĩdĩfĩrĩ sũngunĩmayei ranai hoafĩ pukũna karĩhehindũhi hoafĩyeihũ seiya,

“Defĩtĩndĩ ahuirĩ, ranahambo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndahũndo!

God ai ahambo aboedi aboedi-mbĩriramboane ai
Adũkarĩndĩ ndũrĩnambo asũfu ranahambo.

Godĩndĩ ndũrĩ adũkarane mbĩsefomboane,” masei. *Buk Song 118:26*

10 Sisas ai Serusarem ŋgoafambe tũkũmefiyua asu ŋgoafi adũkarĩ ranai hepũnĩ kĩkĩrandũhĩ nindou ranai dũduyahindũhĩ seiya, “Nindou dũdi rana?” masei. 11 Nindou afĩndĩ-mayeĩ ranai hoafĩyeihĩ seiya, “Nindou ndanana Nasaretĩhũndĩ Gariri hĩfĩhũndĩ Godĩndĩ hoafi hoafiyu-randeimbĩ nindou Sisas ani,” masei.

*Sisas ai Godĩndĩ worambe kefuai mahũfu
(Mak 11:15-19; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)*

12 Sisas ai Godĩndĩ Worĩkĩmĩ hũfu nindou ranũhĩ sesĩ napo kakĩfihĩ sĩmborĩ sĩseyei wakĩrĩhindũhĩ nĩnoumayei ranaheimbo bukũrũmafoarearũ. Ranĩyu ai kaki sĩsefe rambo fondĩyo asu nindou bĩdĩfĩrĩ ai wupufo nĩmarĩmombo sĩseru-rundeimbĩ nĩmarĩ fondĩ ra hĩhĩrĩmafoareapuri.

13 Ranĩyu ai hoafiyundũrũhũ yahuya, “Sapo Baiborambe sũrũ mapaiaro ra yare hoafiyohũ yahoya, ‘Wandĩ worĩ ranana dĩdĩbafĩfe worane mbĩseimboyeĩ,’ mehu. Ŋga asu se worĩ nda nĩmboe hũmbuhũnĩ nindouyeĩ dĩbonapĩfe worĩmbo-arĩhinda?” mehupuri. 14 Nindou hĩmboatĩharĩ asu nindou tĩŋarĩ moaruwaimbĩ ranai Godĩndĩ worĩ ranambe tũkũmehinda Sisas ai aboedĩmareandũrĩ.

15 Godĩmbo sesĩ sĩhou-rundeimbĩ bogoriyomo asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩyomo ranai hoeirundane, Sisas ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ ramareanda asu nĩmoakĩdĩbou ai pukũna hoafi karĩhehindũhĩ Godĩndĩ worĩ ranambe seiya, “Defitĩndĩ ahuirĩ ranahambo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmboani,” maseiamboemo asu ai rani-moatũkunĩ ranahambo ŋgĩnĩndĩmemo. 16 Ranĩyomo asu ai Sisasĩmbo dũdururũhĩ yahomoya, “Se nĩne-hoafi ai hoafayeĩ ra hĩmborĩyafai?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai sĩmborĩ ahamumbo hoafiyuhũ yahuya, “Anĩhondane, ro ra hĩmborĩyamboanahĩ. Asu se moai hoafi Baiborambe meŋgoro nda hoeirundĩyo? Sapo ai yare hoafiyowohũ yahoya,

‘God, Se nĩmori akĩdĩbou asu
akĩdĩbou hondũ tĩtĩhũndĩ ranahei yafambe
boaroworani anĩmbo
asu ai Sĩhambo adũkarani sei ndorĩhi hoafĩmbeyai-
amboane,’ meho ra,” *Buk Song*

8:2
mehu. 17 Ranĩyu Sisas ai ahamumbo yare hĩnĩŋgĩreapuri haya Betani ŋgoafĩna ranũhĩ apombo mahu.

*Sisas ai hoafĩmayua nĩmĩ fik sũfurĩ nahurai nĩmbĩmayo
(Mak 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Hapoadümbö siambe hondü Sisas ai adükari ngoafina hihirifi nafi huhüyu asu ai wembombomayu. ¹⁹ Raniyu ai huhünda nafikimi fik nimini ranai maningowa hoeire haya rani sowana mahu. Asu moai nimini ranihi fik hisi ranai kiari, nga moani emundi yangiri maningowa hoeimareandi. Raniyu asu ai nini ranahambo hoafiyuhü yahuya, “Nini ndanimbafi ndani se ngiri asükaindafi hisindafi,” mehua, asu nini ranai moani mamihari hoafi ningoambe nimbimayo. ²⁰ Raniyomo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ranai ai ramareandi ranahambo hoeiru houmbo hepünafundühi düduyafundühi yahomoya, “Nüngumareandamboyo fik nimini ranai moani yahurai nimai hamindi nimbimayo rana?” mehomo. ²¹ Raniyu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro shamumbo anihondumboanah hoafehapuri, asu se anihondumbondundühi moani yimbu hohoanimo-koateayomo ana, seamboani ro nini ndanahambo ramarheandi nou randumboemosi. Nga se hifi wafu ndanahambo hoafindimondühiya, ‘Se firihoe fi hawa shafihoi hani fi siriwara himo peyafi,’ ehomo ana, ra ai randifemboe. ²² Asu se anihondumboru houmbo nini moatükunimboyo shamundi didibafife ra hoafemo ana, asu se rani-moatükun ra ndowandumboemo,” mehupuri.

Sisasimbo düdi nginindi masagado yahomo houmbo düdumefundi

(Mak 11:27-33; Ruk 20:1-8)

²³ Sisas ai Godindi worimayo ranambe kefuai hu tüküfi nindou bidifirambo hoafi yamundeandürühi maningü. Raniyo asu Godimbo sesi shou-rundeimbi bogori nindouyomo asu nindouyei bogori nindouyomo ranai ahambo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “Nüngunahurai nginindiyo se yahurai nda sowandifi hawa ndani-moatükun refembo rana? Nindou düdi shambo nginindi yahurai ra masaganin-a?” mehomondamboyo. ²⁴ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboani shamumbo awi mamü düdufe düdundaheapurimboyah. Asu se wandi düdufe ranahambo hoafi weindaharundi ana, shamumbo nininginindi ro sahamindi hehea rani-moatükun rarihe arihandi ranahambo hoafindahapurimboyah. ²⁵ Asu dagüdamboe Son himoni nindou hundüryo rambo hohoanimo masemüdu rana? Rani-moatükun ra Godinimayo tüküfemboyo asu nindouyei-mayo tüküfemboyo?” mehupuramboemo. Raniyomo asu ai ahamundihoari bogo simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nini hoafi shiri ra

hoafi mandefa? Asu sihiri ahambo hoafiyahundowohüya, Godindi-mayo tükumefeyo ane asefi ana, asu ai simbori sihefimbo rande hoafindumunühiya, Nimboe refe ana, asu se Sonimbo anihondumbofe-koatememoa? mbüsü düdündüfimunimbui. ²⁶ Asu sihiri rarihu hoafiyefühi, Rani-moatükunî ra nindou-yafe-mayo tükumefeyo ane, asefi ana, asu nindou ranaheimbo yihimbo-ndihurimboyefi, nimboe sapo nindou ranai Sonimboya, Aiana Godindi hoafi hoafiyu randeimbî nindoumayu ani aseimbohünda,” mehomo. ²⁷ Raniyomo asu ai Sisasimbo hoafiyomondühî yahomoya, “Rani-moatükunî ra ro moai fifirihundi,” mehomondamboyu. Asu ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, “Roamboani ro ngiri sihamumbo hoafindahapuri dagüdamboe ro hohoanimo ra sahamindi hehea rani-moatükunî rarihe arihandi ra,” mehu.

Sisas ai afindi mamî ranahandambo nimorî yimbu rana-handî kafeefe hoafi hoafimayu

²⁸ Sisas ai yahuya, “Asu haponda se ra nünguru hohoanimoyomondühîyomoa? Mamimbo nindou mamî ai nindowenihî nimorî yimburapiri henüngumboyu. Ai hu ahandî amonngo nimorîmayu ranahambo hoafiyundühî yahuya, ‘Wandi nimorî nda, se ngafi wofi hisî nümbürî ranambe ratüpurîndafi,’ mehu. ²⁹ Asu nimorî ai yahuya, ‘Ro ratüpurimbo moi samboanahi,’ mehu, nga asu süngunambo hohoanimoyu hoeireanda mayoa ai ratüpurimbo mahu. ³⁰ Raniyu asu afindi ai akidambo sowana hu mamî hoafi yahurai yare hoafimayundo. Asu nimorî ai yahuya, ‘Yini Ape, ro ngamboyahi rani ratüpurimbo,’ mehu, nga asu süngunambo ai moai hu. ³¹ Nimorî yimbu ranai nahanîyu sapo afindi ai hoafimayu süngu himboriyu haya ramareanda?” mehuamboemo. Asu nindou ai hoafiyomondühî yahomoya, “Amonngo nimorî ai,” mehomondamboyu. Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Ro sihamumbo haponda hoafehapuri nda, Nindou takis kaki sowandümo-rundeimbî asu nimorehî nindowenihî birabiriyei rihündeimbî ranai sihamumbo ngasündhipuri hehi ai boatei God nginindi hifandarandi ranambe karefoehindi. ³² Nga nimboe Son sihamumbo sowahi tükumefiyu ra ai sihamumbo sapo nafi aboedi süngumbeyafunda yahumboyu nafuimayupuri. Nga asu se moai ahambo anihondümborüwuri. Nga asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbî-memoyomo, asu nimorehî nindowenihî birabiriyei rihündeimbî ai yangiriyei ahambo anihondumbo-marihori. Rani-moatükunî ra se hoerundisi, nga asu se moai süngunambo

yaru niṅgomo hohoaniṁoyomondani wani asu ahambo anihondümborüwuri,” mehu.

Nindou moaruwai wofi hisi nümbüri hifandimarundi kafoefe hoafi

(Mak 12:1-12; Ruk 20:9-19)

³³ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Awi se ṅgorü kafoefe hoafi ranahambo hımborındımo. Mamımbı nindou mamı hıfı aharambüri ai wofi hisı hıfoare mbura ginıımayu. Asu nümbüri ranambe wofi hisı ra boboeyo-rambohünda hipiri nafımarandı. Asu nümbüri ranambe niımoamo hafo giğüdıyo rambohünda yibadı ṅgerıra hafu hiniṅımareandı. Ranıyu asu ai muṅgu-moatükunı ra raraore mbura nindou kakı semındımbı ratüpurıyomo-rundeimbi ranahamundi warambe hiniṅıre haya, ṅgorü hıfına angunı mahu. ³⁴ Ndeara wofi hisı ranai süfiyoanı nindou ranai ratüpurıyomo rundeimbi ranahamumbo nindou nümbürambe ratüpurımemo ranahamumbo sowana koamarıhepura mahomo wofi hisı ra semındımbı. ³⁵ Ranıyomo asu nindou wofi hisı nümbürambe ratüpurıyomondühi manıṅgomo ranai nindou ahandı koamarıhepura mahomo ranahamumbo mbumarıpundümo. ṅgorümbo bubururı, ṅgorümbo hıfokoarüwuri asu ṅgorümbo niımoeinambo-marurı. ³⁶ Ranıyu asükaiyu nindou ranai ahandı ratüpurıyomo-rundeimbi bidıfıri afındı safı koarıhepurane, nindou nümbürambe manıṅgomo-memo ranai ahamumbo mamı horombo bidıfırambo ramarüpurı nou yahurai ramarüpurı. ³⁷ Ranıyu nindou ranai bidıfıranambo hondü ahandı niımorı ranahambo ahamumbo sowana koamarıheirü. Ranıyu ai yare hoafıyuhü yahuya, ‘Nindou ranai awi wandı niımorı ranahambo ndondüwurühi ahandı hoafi hımborındımbıemosı,’ mehu. ³⁸ Nga asu ai ahandı niımorı ranahambo hoeirüwurühi ahamundıhoarı yahomoya, ‘Niımorı ndanana sapo nümbüri aharambüri ndı niımor-ani. Awi sıhıri ahambo haponda hıfokoandıhurühi anımbı asu sıhıri ahandı-mayo napo ra fufundıhumündefomboane,’ mehomo. ³⁹ Ranıyomo asu ai ahambo mburündümo nümbürambeahındı hımboranı pirüwurı houmbo houmbo hıfokoamarüwuri.” ⁴⁰ Sisas ai yare düdufıhi yahuya, “Asu wofi hisı nümbüri aharambüri ai asükaindu tükündüfıhi ra, nindou ahandı nümbüri hıfandımarundi ranahamumbo nıṅgumandıepura?” mehuamboemo. ⁴¹ Asu ai hoafıyomondühi yahomoya, “Nindou moaruwai ranahamumbo nindou ranai hıfokoa-ndeapurümbui. Rananımbı asu ai nindou bodımondambo ahandı nümbüri

ra dagapurani asu ai hifandundühi wofi hisi süfi-
ambe nindou ranai nümbüri aharamburiambo bidifiri
dabudomboemo,” mehomo. ⁴² Raniyu asu Sisas ai
ahamumbo hoafiyuhüya, “Awi, se moai hoafi Baiborambe
apeningo ra hoeirundiyo? Hoafi ra yare hoafiyowohüya,
‘Worimboru-rundeimbi nindou ai worimbombo kambo-
hoani moaruwai ra moani yaru moei yahomo
masihoemo,
asu kambohoani ranai moani ndorihoeimbi hamindi kam-
bohoanimboboefo tüküme feyo.

Rani-moatükun ra Adükari ai ramareandane,
nga rani-moatükun ra ro hoeirihunda aboedi
hamindane, asefi,’ *Buk Song 118:22-23*
meho. ⁴³ Ranimboane asu sihamumbo hoafehapuri, ‘God
nginindi hifandarandi ranamboani sihamumbo saihündi-
mayo ra ndemündü haya asu nindou didiyei ai hisi
aboedi hifandarandambe tüküfembohünda ranaheimbo
dagadürimbui. ⁴⁴ Nindou düdi ai kambohoani raniwami
pirayu ana, ai munguna hürühumbo yagudümbui. Asu
kambohoani ranai nindou ranahandi wami pirayo ana,
ranambo ndüninderimboe,” mehu. ⁴⁵ Raniyomo asu
Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo
asu Farisi nindouyomo ranai Sisasindi kafeefe hoafi
ranahamboya ‘Yihofomboani yare kafeare hoafayu,’
yahomo fifrimarundi. ⁴⁶ Raniyomo asu ai ahambo
mbuimündumbo yahomo houmbo hohoanimomemo. Nga
asu ai nindou afindi ahambo wakireri megoro ranaheimbo
yihimbomarundi, nimboe sapo ai Sisasimboya, Ai
Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindoumbofimboani
masei ranimbo wambo.

22

*Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo kafeefe
hoafi hoafimayu*

(Ruk 14:16-24)

¹⁻² Asu asükai Sisas ai kafeefe hoafinambo
hoafiyundürühüyahuya, “God nginindi hifandarandi
ranana ndahurai-ane. Mamimbo adükari bogori nindou
ai nimorehi semindi sesesimbo sesi raraore fikimi-fikimire
mashendi ahandi nindowenihini niori ai nimorehi
semindimbomayua. ³ Raniyu ai nimarumbo ahandi
ratüpuriyomo-rundeimbi nindoumbo koamarihepuri
nindou bidifirambo sesesi si ranifihini tükündafundi yaho
hoafiyopurimbo. Nga asu rani-simboani nindou ranai
moai tüküfembo hohoanimoyomo. ⁴ Raniyu asükaiyu
ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi nindou bidifirambo
koamarihepuri. Ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Wandi

sesesimbo si ranai ndeara nafiramindimboane. Burmakau anamindi asu ninihondi bidifiri wowondumbi wandi hifokoaru mandu didiboadiru nafiramindimboane. Nga se difomo nimorehi semindimbo sesesi ra sesimbo,' yahu hoafiyu koamarihendi. ⁵ Nga asu nindou ranai moai ahamundi hoafi himboriyomo hou homo, nga wani. Nga ai ahamundi hohoanmomemo sungu ahamundi ratupurimbo bukurimefoundi. Nindou mamai ai ahandi nuburinambo-ndefi, mamai ai ahandi stoa worinambofi raraomarundi. ⁶ Asu bidifiri ai nindou ranahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo mburupundumo houmbo bubuhaiyomopurühi hifokoakomarupuri. ⁷ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ranimbo ngusüfoambe moaruwairirühiyuhü ahandi ami ranahamumbo koamarihapura ai homo nindou hifokoaru rundeimbi-memo ranahamumbo hifokoako-foarupurühi ahamundi ngoafi ra hai kamandu kamandu marundi. ⁸ Raniyu asu ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Wandi nimorehi semindimbo sesesi si ranai ndeara nafiramindimboanesi, nga asu nindou fandifembo hoafimayahi ranai moei mehomo, nga ngiri wandi worambe difomo. ⁹ Nga haponda se ngomo munquambo bogori nafi ranihünda munquambo nindou hoeindundühi ana, hoafindimondani nindou afindi safi wandi sesesimbo si ranühi ai mbifandund-amboane!' mehuamboemo. ¹⁰ Raniyomo asu ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranai munquambo nafi bogori ra homondühi munquambo nindou hoeirupurühi gugurimarundi. Nindou bidifiri aboedi, bidifiri moaruwai kapeihi, ranai munqu fandafandambo nimorehi semindi sesesimbo fondi ra nindou yangiri güremareandi.

¹¹ Raniyu bogori nindou ai nindou mafandandi ranaheimbo himboasafimbo huwane nindou mamai ranai sesesimbo hombo hoeari yihuruyimindi-koate mamaruwa hoeimariri. ¹² Raniyu asu bogori nindou ai ahambo düdurirühi yahuya, 'Wandafi, se ra nününguyafamboyafi sesesimbo sihi hombo hoeari yihuruyimindi-koate tükümefoandi ndana?' mehundoa asu nindou ranai moani hoafi-koate siri yare mamaru. ¹³ Raniyu bogori nindou ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ranahambo yiri warü huputupundumo houmbo weindani nimbü nimarö-ambe pinduwuri. Rananimbo ai heindühi yahafi hitimbürandamboane,' mehu.' ¹⁴ Ndeara Sisas ai hoafiyuhüya, "Nindou afindimboyo fandifembo hoafimayondüri, nga asu moani yimbu mamai yangiri ranaheimbo dibonimayondüri,"

mehu.

Takis kaki sai hohoanimo ranahambo Sisasimbo dūdumarīhorī

(Mak 12:13-17; Ruk 20:20-26)

¹⁵ Farisi nindou ai homo Sisas hoafayu ranahambo nīnī dūdufe hoafī sīhīrī hoafīndefūhī ranambo yirūmondīhurīmbo yahomo fīfīrīmarundī. ¹⁶ Ranīyomo ai nindou ahamumbo sūngurīpurī-rundeimbī asu Herotīndī sūngururū-rundeimbī bīdīfīrī ranahamumbo Sisas-sowana koamarīhoupurī. Ai homo Sisasimbo-so tūkūyafu hoafīyomondohū yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbī, ro sīhambo fīfīrīhunīnīmboanefī se anīhondūmbo hondū hoafīyafī arandī ra. Nindou ai nīne-hohoanimo hohoanīmoayeī ranahambo se afīndī hohoanīmo-koate seana Godīndī anīhondū hohoanimo ranahambo yamundo randūhanafī. Asu seana sīhafī hīmboahū mungua nindou sīmogodūhanei. ¹⁷ Ranana asu se yīhoefīmbo hoafīyafīmuni. Se ra ranīmbo nūnguro hohoanīmoyafūhīyafa? Romī-yomondī nindou bogorī Sisar ranahambo takis kaki saimbo ra aboedīyo wanīyo?” mehomondamboyu. ¹⁸ Nga asu Sisas ai ahamundī nīne-hoafī moaruwai fīfīrarundī ranīmbo fīfīreandī. Ranīyu asu ai ahamumbo hoafīyupurūhī yahuya, “Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Se ra nīmboe wambo ŋgorū-sūngufendīrīmbo yahomo houmboemo rana? ¹⁹ Naha ndūhī wambo kaki hoarī takis-ambe sīhefembo-mayo ra nafui-yomondīrī,” mehuamboemo. Asu ai ahambo kaki hoarī ra sowandūmo homo nafuimemondo. ²⁰ Ranīyu asu ai ahamumbo hoafīyuhū yahuya, “Se ra dade ŋgusūmboarīyo asu ndūrīyo kaki ndanīfihī apaiaro rana?” mehuamboemo. ²¹ Asu ai ahambo sīmborī yahomoya, “Adūkārī bogorī nindou Sisar ranahandane,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai hoafīyupurūhī yahuya, “I awi refeanasī nīne-moatūkunī Sisarīndayo ahambo sīhefemboane, asu nīne-moatūkunī Godīndayo ahambo sīhefemboanesī,” mehuamboemo. ²² Ranīyomo asu ai ranī hoafī ra hīmborīyomo houmbo hepūnafundūhī ahambo ranūhī yaru hīnīngīrūwurī houmbo ndamefundī.

Nindou yīfīhūndī botīfe hoafī ranīmbo Sisasimbo dūdumemondo

(Mak 12:18-27; Ruk 20:27-40)

²³ Mamī ranī sīhī Sadyusi nindou bīdīfīrī ai Sisas sowana tūkūmefundī. Ranī nindou ai-ana ŋgīrī nindou yīfīhūndī botīndīfe-ndandī yahomo rundeimbī nindouyomo. ²⁴ Ranīyomo asu ai Sisasimbo dūdūrūwurūhī yahomoya,

“Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Nindou mamî ai nîmori-koate yifînduanî ana, asu ahandî akîdî ai ahandî-mayo nîmorehî kai ra ndemündî haya yifîmayu ranahandî fondühî farîhefembo-hünda ahandî nîmori ra amonjoandî nîmori-mbiyuwamboane,’ mehu. ²⁵ Horombo yîhoefî mbusümo apodoho mamî 7 ranai manîngomo. Amongo hondü ai nîmorehî ra semündü haya nîmori mbuimîndî-koate yifîyuhüyu asu ai nîmorehî ahandî ra ranîkîmî akîdîmayu ranahambo hîniîngîmareandî. ²⁶ Ranîkîmî akîdîmayu amboanî yahurai amongo hondü ai ramefiyu nou ramefiyu. Ranîyu asu ai ranîkîmî akîdî îgorü mbusümondî amboanî îgorü yahurai ramefiyu. Moanî mamî yahurai yangîrî homo-homombo bîdîfîranî akîdî hondü 7-mayu ranahandîfihî tümareandî. ²⁷ Ndeara bîdîfîranambo hondü nîmorehî ranai yifîmayo. ²⁸ Nga asu süngunambo nindou yifîhündî yangîrî botîfembo si tüküfeambe ra nîmorehî ranai nindou dadî nîmorehîmanda? Apodoho-mamî ranai sapo ahambo munjuambo masowandümo anesî,” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahamumbo sîmborî hoafiyuhü yahuya, “Awi seana hîhîndî hohoanîmombü nindou-anemo! Awi seana nîmboe sapo Baiborambeahîndî hoafîyo asu Godîndî îgîniîndîyo ra fifîrîfekoate-wambo ranîmboanemo. ³⁰ Nindou yifîhündî botehindî ana, ai sapo sünambeahîndî nendî sünambe amarîmo yahurai tükündahîndühî anîmbo asu ai îgîrî nîmorehî nindowenihühî ndahîndî, nga wantî. ³¹ Asu sapo nindou ai yifîhündî botife ranîmbo ra, awi se moai God ai Bukambe sîheimbo hoafîmayundürî ra hoeirîhîndîyo? ³² Sapu ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Roana Abrahamîndî God-anahî, Aisakîndî God-anahî, asu Sekopîndî God-anahî!’ mehu. Aiana yangîrî nüngumbî nindou-yafe God-ani asu ai yifîhündî-yafe Godîyupoanî,” Sisas ra mehu. ³³ Nindou afîndî ranai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi Sisasîndî yamundife hoafî ranîmbo mahepünahîndî.

Nîne ahînümbî hohoanîmo bogorayo ranahambo hoafîmayu

(Mak 12:28-31; Ruk 10:25-28)

³⁴ Ranî hoafînambo Sisas ai Sadyusi nindou ahamundî hoafî kîkîmareapurî. Ranîyomo asu Farisi nindou ai ranî hoafî ranahambo hîmborîyomo houmbo ai mamühî gugurîmefundî. ³⁵ Ranîyu asu nindou mamî ahamundî mbusümo ahînümbî hohoanîmo fifîreandeimbi ranai mamî düdufe Sisasîmbo randîhinî hoeindîhinî yahu-haya

düdümariri. ³⁶ Ai ahambo düdürirühi yahuya, “Yamundo-randeimbi nindou, naha ahinümbi hoafi ranaiyo moani adükari hamindayo?” mehuamboyu. ³⁷ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Adükari sapo sihafı God ranahambo, sihafı ngusüfo muᅇguambo, sihafı hohoanimo muᅇguambo, yifiafi muᅇguambo ranambo ngusüfo pandowori.’ ³⁸ Rani ahinümbi hohoanimo ranane ai weᅇngurühi didi asu moani adükari hamindayo. ³⁹ Asu ᅇgorü ahinümbi hoafi adükari rani-kimnindi ra ndahurairane, ‘Se ᅇgunindambüri ranaheimbo ngusüfo pandowandüri sapo se sihafı fimbo rawarowandi nou.’ ⁴⁰ Mosesindi muᅇguambo ahinümbi hohoanimo aho ranane asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou-yomondi yamundife hohoanimo ranane muᅇguambo ranana yimbu adükari ahinümbi hoafi ra nimndühane,” mehu.

*Sisas ai düdi Kraisayu yahu haya düdumefiyu
(Mak 12:35-37; Ruk 20:41-44)*

⁴¹ Farisi nindou ai guguriyafu mamarimonda Sisas ai ahamumbo düdüfipurühi yahuya, ⁴² “Se ra Kraisimbo nüᅇguru hohoanimoyomondühiyomoa? Ai ra dadı amoa mamiyomondambe-ahindiyua?” mehuamboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Ai-ana Defitindi amoa-ambeahindani,” mehomondamboyu. ⁴³ Asu ai ahamumbo düdüreapurühi yahuya, “Asu nünüᅇgufemboyo Yifiafi Aboedi ranai Defitimbo hohoanimo ngusüfoambe horimarera asu ai Kraıs ranahambo Adükari-ani mehundoa? Defit ai yare hoafiyuhü yahuya,

⁴⁴ ‘Adükari Ai wandı Adükariᅇmbo yare hoafiyuhü yahuya,
“Wandı warı hondüni ndanühi ndando nimandifi ᅇgafimbo

asu süᅇguna sihambo hürütümbi nindou sihafı yirümbi hoarehi hinᅇᅇᅇindıheamboyahı,”’ *Buk Song 110:1*
Defit ra-mehu. ⁴⁵ Defit ai Kraıs ahambo Adükari yahundo marandane. Asu nüᅇᅇufimboyo Kraıs Ai Defitindi ahuirayu rana?” mehupuri. ⁴⁶ Asu nindou mamı ai-amboanı moai Sisasindi düdüfe hoafi ranimbo simbori hoafiyundo, ᅇga wanı. Raniyomo asu ai riᅇhünda peyomo houmbo ahambo düdüfembo ahinırurühi asu ai moai ahambo mamı düdüfe amboanı düduyafundo rundı, ᅇga wanı.

23

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi asu
Farisi nindou ranahamundi hoafi ranimbo ahinı hoafimayu
(Mak 12:38-39; Ruk 11:43, 46; 20:45-46)*

¹ Ran+yu asu Sisas ai nindou af+ndi ahambo wak+rer+ mengoro ranaiyei asu ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranaiyomo aheimbo watapor+mbomarendüri. ² Ai yare hoaf+yundürühü yahuya, "Ah+nümbi hohoan+mo yamundu-rundeimbi asu Farisi nindou-anemo ai si+heimbo yamundi+fembo Moses+ndi fondi kos+ründümo houmbo an+ngomo. ³ Ran+mbohündambo an+imbo asu se h+mbor+ndei sünggundhindi n+ni-moatükun+imboyo ai se rar+hi yahomo houmbo hoafemondür+ ran+imbo. Nga asu se n+ne-moatükun+ ai rawarundi rasüngu randi+himboyei, nga wan+. Aiana hoafi yang+irane ai rar+hi rar+hi-emo, nga asu ai ahamundi+hoar+ refembo ana, ng+r+ randundi. ⁴ Ahamundi ah+nümbi yamundi+fe hoafi ra t+ñümbi moatükunane. Ai-ana nindou amur+yei daboaham+ndi+wami n+mboreimbi moatükun+ ai mb+isahümündia yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu aiana ahamundi+hoar+ ng+r+ ak+idou amboani n+mboreimbi moatükun+ ai manandundi ranahambo sem+ndi+imbo moai far+houwur+, nga wan+. ⁵ Nindou ai yi+hoef+imbo hoeimbi+r+himuni yahomondühanemo ai nindou h+imboahü mun+gu-moatükun+ ra yaru arundi. Ai d+di+baf+fe wadag+ adükar+ güdu mburu yihururündümo arundi. Asu ai ahamundi+hoar+ ran+ h+mbor+fih+ moan+ ran+poan+imbo yihuru yihurumarundi. ⁶ Aiana n+mar+fond+ aboedühi n+mar+imboane hohoan+moyomo arundi af+ndi seses+imbo si si+imboanane asu Suda-yafe rotu wor+ ranambe d+ri+dühi n+mar+imbo-anemo hohoan+moemo. ⁷ Aiana nindou ai ahamumbo nindou af+ndi fand+feambe yi+hoef+imbo hi+h+fi+mbir+hümuni, yahomo asu yi+hoef+imbo yamundu-rundeimbi nindou-anemo mb+isahümuni mb+ir+hündi, yahomombo-anemo hohoan+moyomo arundi. ⁸ Nindou ai si+heimbo yowan+ yamunde-randeimbi nindou mb+isah+ndür+imboyei, nga wan+. Seana moan+ mam+ apodoho apodoho mam+ yang+irane, nga si+hei Yamunde-randeimbi Nindou aiana moan+ mam+ ai yang+irani anüngu. ⁹ Asu se nindou mam+ h+fi ndanüh+nda ranahambo ah+n+ndi+horüh+ hoaf+ndei+hiya 'Ape' mb+seimboyei, n+imboe sapo si+hei Ape mam+ yang+irani sünambe amaru. ¹⁰ Asu nindou ngorü si+heimbo hoaf+ndei+hiya 'Yamundo-randeimbi' mb+seimboyei, n+imboe sapo si+hei yamunde-randeimbi Krai yang+irani. ¹¹ Nindou düdi ai si+hei mbusümo nindou adükar+ ham+ndi anüngu ana, asu ai si+hei ratüpur+yu-randeimbi nindoumbofi mbününgu+wamboane. ¹² Nindou düdi ai ahand+hoar+ nindou adükar+nah+ ehu ana, ahand+ ndür+ h+fi+nambo gad+imboe. Nga asu nindou düdi ai ahand+hoar+ h+fi+namboareand+ ranai ana ahand+ ndür+

adükar+indimboe.”

Sisas ai ahamundi yimbu yafambe moaruwai hohoanimo yaru arundi ranimbo hoafimayu

(Mak 12:40; Ruk 11:39-52; 20:47)

¹³ “Ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, hipoanimboembou-anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana nindouyei ngusümboarüh+ God ngin+indi hifandarandi ranahambo yipur+ papiru h+n+ng+ru arundi. Asu se s+hamundi+hoar+ amboan+ moai ranambe kefoau homo-rundi. Asu asükai se moai nindou d+d+yei ai ranambe kefoefembo yif+rayei ranaheimbo h+n+ng+wura kefoehi hüsi, nga naf+ gürarundi. ¹⁴ [Ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana sapo n+moreh+ kai animboei ranaheimbo wos+hoafor+ hoafiyomo-ndündürühanemo asu se ahei wor+ kosaründimo. Rananemo asu se nindou ai hoemb+r+himuna yahomo houmbo Godimbo moan+ gedüh+ d+d+bafiyomondüh+ homo arundi. Ran+n+imbohündambo animbo süngunambo s+hamundi+ti+j+rifo ra moaruwai ham+ndi tükündifepur+imboe!]

¹⁵ Ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo se bobohar+indümo! Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana bot+wami hoe hangifo-süngu homo arundane asu hifi-süngu homo arundane ra nindou mam+ s+hamundi+ süngurapur+ randeimbi tükife n+ngombo kokombohündambo-anemo. Nindou ranai s+hamundi+ süngurapur+randeimbi nindou tüküfiyuwanane asu randüwuran+ ai haiambe naf+ gadümbui sapo se-amboan+ rawefund+ nou. Ranani nindou ranai se rarundan+ ahand+ moaruwai hohoanimo s+hamundi+ moaruwai hohoanimo ranahambo ngasündearandi.

¹⁶ Nindou himboat+har+ nindou amurambo naf+ nafuimbo-memo, se hipoanimboembou-anemo! Seana nindou yamundundüh+ya, Nindou düdi ai nin+imboyu dabar+fihi+ God+ndi wor+ ranahambo dükare ran+fihi+ dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai gor God+ndi wor+ ranambe engoro ran+fihi+ dükare dabarefiyu ana, asu ai ran+moatükun+ refembomayu ra an+hondümbo ramb+reandamboane yahomo arundi.

¹⁷ Seana himboat+har+ hohoanimo-koate nindou-anemo! Nin+moatükun+yo ai moan+ ah+nümbi moatükun+ayo, gor ranaiyo asu God+ndi wor+ ran+yo? Gor ai God+ndi worambe yanğoromboane asu God+ndi moatükun+ hondü nahurai tükefeyo. ¹⁸ Asu asükai seana yamundundüh+ya, Nindou

düdi ai sesî sîhefe hasîhoni ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai sapo sesî sîhefe hasîhoni ranîwami sesî asîhefeyo ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, asu ai ranî-moatükunî refembomayu ra anîhondümbo rambîreandamboane yahomo arundi. ¹⁹ Awi seana nindou hîmboatîharanemo! Nîni-moatükunîyo ai moanî ahînümbî moatükunayo, sesî asîhefeyo ranaiyo asu sesî sîhefe hasîhoni ranîyo? Sesî, sesî sîhefe hasîhoni ranîwami yanggoromboane asu sesî ra Godîndî yangîrî tükefeyo. ²⁰ Ranîmboane asu nindou düdi ai sesî sîhefe hasîhoni ranahambo dükare dabarefiyu ana, muŋgu moatükunî ranîwami engoro ranahambo kameihî ranîfihî dabarîfihani. ²¹ Asu nindou düdi ai Godîndî worî ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, asu God ai worî ranambe anüŋgu ranîfihî kameihî dabarîfihani. ²² Asu nindou düdi ai sünü ranahambo dükare ranîfihî dabarefiyu ana, asu ai sapo Godîndî nîmarî hîfandîmbo fondi asu ai mare fondi ranîwami amaru ranahandi-ihî kameihü dabarîfihani.

²³ Ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hîpoanîmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana muŋguambo akîdîbou sesambefembo moatükunî wambîfî nahurai ranane se yimuŋguründümo mburu asu 10 ranahandi ŋgorü bîdîfîrî ra Godîmbo yîboboru asîhoemo. Nga asu seana adükari ahînümbî hoafî bîdîfîrî ranahambo ana se hîniŋgîrumbo-anemo. Sapo ranî-moatükunî hoafî ranana ini ra, nindou muŋguambo ranaheimbo mamî simogodî hohoanîmombo hohoanîmo, nindou ŋgorümbo hîpoambo hohoanîmo, asu anîhondümbofe hohoanîmo ranane. Godîmbo nîni-moatükunîyo 10 ranahanda mamî bîdîfîrî yîbobofe sîhefe ahînümbî hoafî ra se hîniŋgîndumboemo, nga adükari moatükunî hohoanîmo hoafîmayahî ranamboani se süngundu ndundi. ²⁴ Seana hîmboatîharîyo hefe nindou ŋgorümbo nafî nafuimbo nindou-anemo! Seana hîmboafîfî ranahamumbo sîmîndî hoe ranambe foerîmonda hürühoupurühanemo, nga asu kamer nînihondî adükari ra kameihüru sîrîfoarundühanemo! ²⁵ Ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hîpoanîmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana sesî hîpîrî napo ra hîmboranî moanambühi ranane popoaiarîhoemo, nga asu wagabe ragu ana hûmbuhünî hohoanîmo asu moanî sîhamundi fi ranahambo hohoanîmo ranîmboane foafusafu hîniŋgîrundanî tüküra piareandi. ²⁶ Farisi nindou seana

hĩmboatĩharĩ nindouanemo! Awi se hĩpĩrĩ ranambe ra, wagabe ragu ranĩ boatei popoaindĩhoemondanĩ anĩmbo asu hĩmboranĩ moanambũhĩ ranamboanĩ kameihĩ aboedĩ hĩmbondĩmboe! ²⁷ Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hĩpoanĩmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana yĩfambe ranahambo yihuruyo hĩnĩngĩfeyoanĩ anĩngõ yahurai-anemo! Ranane sapo yĩfambe ranai moanambũhĩ hĩmboranĩ ranai aboedĩ hĩmboyo haya anĩngõ, ngõ asu ragu wagabe ranana yĩfĩ hambohamĩndĩ fĩsĩngarũmbĩ moaruwai ranai mamĩkarĩyombo foerĩmboane. Se sĩhamundĩ fiambe ragu ra moanĩ yahurai hamĩndanemo! ²⁸ Yahurai-anemo se-amboanĩ fi moanambũhĩ nindouyei hĩmboahũ mbumundĩ nindou hĩmboemo, ngõ asu sĩhamundĩ fiambe ragu ranana yafambe yimbumbĩ hohoanĩmo asu moaruwai hohoanĩmo ranambo gũre pireapurĩmboane.

²⁹ Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hĩpoanĩmboembou-anemo! Awi se-ana yafambe yimbumbanemo! Se-ana Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ ranahamundĩ yĩfambe nafĩru arundĩ. Asu nindou aboedĩ mbumundĩ manĩmboei-mayei ahei yĩfambe-wamĩ se yihururu hĩnĩngĩru arundĩ. ³⁰ Asu rananemo se yaru hoafĩyomondũhĩya, 'Ro horombo sĩhefĩ amoao mamĩ manĩngomo ranambe mbanĩmboefĩ-mbonana ngĩrĩ ro Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ nindou ranahamumbo hĩfokoefembo farĩhehupurĩ.' ³¹ Asu se ranĩ hoafĩ yaru hoafemo ranana asu se maru sapo nindou dĩdemo Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩmbo hĩfokoamarũpurĩ ranahamumbo nahurai-anemo weindahĩ nafuiayomo. ³² Refe ana, awi koe se nĩne-moatũkunĩ sĩhamundĩ amoao mamĩ ai ramarundĩ ranĩfih randu ngõmo nafĩndundũmo! ³³ Awi seana amoasĩranemo! Seana moaruwai amoasĩrĩndĩ nĩmorĩ hondanemo! God ai sĩhamumbo papĩfe hoafĩnduanĩ se haiambe gadĩmboemo. Nũngundu se ranahambo mafebou-a? ³⁴ Ranĩmboane asu se hĩmborĩndĩmo nda. Ro sĩhamumbo sowana Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ nindou, fĩfĩrundeimbĩ nindou asu yamundu-rundeimbĩ nindou ranahamumbo koandĩheheapurĩmboyahĩ. Rananĩmbo asu se bĩdĩfĩrĩ hĩfokoandupurĩmboemo, bĩdĩfĩrambo nĩmĩfihĩ hĩfokoefembohũnda pandupurĩmboemo, bĩdĩfĩrambo Godĩndĩ worambe bubundũpurĩmboemo. Asu bĩdĩfĩrambo ngõrũ ngõafĩhũndĩ heboadũpurĩ houmbo wandũpurĩ ngõmo ngõrũ ngõafĩhũ tũkũndafundĩ. ³⁵ Ranĩmboane asu

nindou mbumundi hifi ndanühi manimboei ranaheimbo hifokoamarundüra yifimayei, ran+ mungu moatükuni ranahambo se hütiyomo. S+hamundi hüti sünguyo sapo nindou ai mbumundi hohoan+mo süngur+hindeimbi Eber+ndi s+rambeah+ndi peyo haya ho hombo Sekaraia sapo Berekiandi n+mor+mayu ranahand+fih+ tümareand+ ranahambo hifokoamarüwuri. Se God+ndi wori asu sesi s+hefembo fondi mbusümo ranambeyo hifokoamarüwuri. Ran+imbohündambo animbo s+hamundi-wami t+ñ+rifo ranai nanjopur+imboe. ³⁶ Ro s+hamumbo an+hondümbonanah+ hoafehapur+ nda. Nindou hifokoaru marundi ranahambohünda t+ñ+rifo af+ndan+imbo God ai nindou haponda an+imboei aheiwami nandeandürümbui.”

*Sisas ai Serusarem ngoafi ranahambo hohoanimomayu
(Ruk 13:34-35; 19:41-44)*

³⁷ “Serusarem+hündi, Serusarem+hündi, se God+ndi hoafi hoafiyomo rundeimbi nindou ranahamumbo hifokoar+hipurühi asu se God+ndi hoafi sem+ndi hombo nindou s+heimbo sowana koamar+hepur+ ranahamumbo hifokoefepur+imbo safombo n+imoeinambo-r+ihüpuri mar+hündi! Ro s+hafi mbusümo nindou an+imboei ranaheimbo wag+dem+ind+indürühi war+ gabud+foefendür+imbo af+ndi hohoanimomayah+ kakaroko hond+ ai ahand+ weihoandi mbanend+ hoareharam+ind+indür+ nou. Nga asu se wambo moai refembo raro-saf+nd+r+ , nga moei masafi. ³⁸ Asu se h+mbor+ndei. God ai Ahand+ wori s+hei mbusümo h+n+ng+mareand+ asu moan+ fondar+imboe. ³⁹ Ro nda s+heimbo hoafehandür+, hapondanambe ana se ng+r+ asukai wambo hoeind+hind+r+ , nga ngo ngombo süngunambo an+imbo se rand+hi hoaf+ndeihiya, ‘God, Se nindou ai Adükar+ndi ndür+na tükefiyu ranahambo aboed+ aboed+nd+wori,’ mb+seimboyei,” mehu.

24

*Sisas ai God+ndi wori ra bir+boemboe yahu haya watapor+imbomarand+
(Mak 13:1-2; Ruk 21:5-6)*

¹ Sisas ai God+ndi wori ranambeah+ndi tüküfi haya huwane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo sowana mahomo God+ndi wori wor+imbomarund+ ra nafuiyondowohü hoaf+yondombohünda. ² Ran+yu asu Sisas ai ahamumbo hoaf+yuhü yahuya, “Y+ni, ro an+hondümbonanah+ nda hoafehapur+. Se haponda munguambo moatükuni ra hoeirundai? Ng+r+ n+moei nda süngunambo ana

rande atüboaki-atüboakindo gafuwani hoeindundi, nga munquambo n+moei ra hifi+ni pindi+himboyei,” mehupuri.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbimboya tñjirifo tükündifemboe yahu hoafimayu

(Mak 13:3-13; Ruk 21:7-19)

³ Sisas ai Orif Nimi Hifi Wafuambe n+maru ane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai yangiri hafomo ahambo-so tüküme fundi. Raniyomo asu ai düduyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Se yihoefimbo hoafiyafimuni nüngu-simboani rani-moatükuni ra tükümandife? Asu nini-moatükuni boatei tükündifeyoani hoeimandihu sapo se kosimboayafi ranane asu ndeara bidifiranambo si tüküfemboayo ranane ranahambo fifirindihumboye fi?” mehomondamboyu.

⁴ Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Awi se hibadumbo nindou ai sihamumbo wosihofori hoafindeimboyei. ⁵ Nga nindou afindi ai tükündafu wandi nduri dükandu hoafindimondühi animboya, ‘Ronda Kraisanahi!’ mbi+simondühi animbo ai nindou afindi ranahambo wosihofori hoafindimondani anihondümbondihimboyei. ⁶ Se yifiari hoafi asu yifiari yafui hoafi himborindimboemo. Nga asu se rani-moatükuni ranahambo hibadumbo, nga hepünündafumboemo rani+mba. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, nga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo ndeara bidifiranambo si ane yahopoani, nga awi wanti. ⁷ Hifi hifi ranai simbori yifiarindimboe. Asu adükari bogori nindou mamihandih nendi ranai ngörü adükari bogori nindoundih nendi rani-babidi simbori-simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifihi sesi ai wanindohü asu hifihe ranai tükündifendamboe. ⁸ Munquambo moatükuni ra tükefeyo ranana moani nimorehi ai nimori wakemindimbo asubusi boatei asemindo yahurai boatei-ane tükefeyo.

⁹ Rani+mba siheimbo mbunduründümo tñjirifombi moatükunambe sindundürühi hifokoandundürimboemo. Rani+mba munquambo hifi+ndi nindou ai wandi sünguna sihamumbo yi+boarukondühupurimboyei. ¹⁰ Rani-simboani nindou afindi ranai ahei anihondümbofe hohoanimo ra hini+ngindi+hindühi, asu ai ahei ngunindi ranahaimbo nindou amuri hürütümbi nindouyei warühindi+hindürühi asu aheihorih amboani simbori yi+boarukofirindeimboyei.

¹¹ Rani+mba asu Godindi tikai hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou afindi ranai tükündafundühi animbo asu ai nindou afindi ranahaimbo wosihofori hoafindimondani anihondümbondihimboyei. ¹² Rani+fihi animbo asu sapo moaruwai hohoanimo ranai afindi tükündifeyohü nindou ngörümba hi+poambofeihih ngusüfo pefe hohoanimo ranai akidoundimboe. ¹³ Nga asu nindou düdi ai nini-moatükuni

ahambo tükefeyo ranahambo moanane yahu kíkíhíramündí anüngu ai ngu ngumbo bídífiraní si tüküfiyuambe ranana ai aboedambondífimbui. ¹⁴ God ngíníndí hífandarandí Aboedí Hoafí ranahambo muñguambo hífí ranühi nindou muñgu ranaheimbo weindahí bokaríhefendüraní anímbo asu ndeara bídífiraní si ra tükündífemboe.”

*Moaruwai hamíndí moatükuní tükündífemboe
(Mak 13:14-23; Ruk 21:20-24)*

¹⁵ “Asu moaruwai moatükuní níngombo-mayo sürühoeimbí fondí ranahambo moaruwaimbondeambui ranahambo Godíndí hoafí hoafíyu-randeimbí nindou ahandí ndürí Danier ai wataporímbomarándí ra se hoeindumboemo. (Nindou düdi ai ndaní hoafí ra hoeifemboayu ranai hoafí ranahambo ndore fífírímbíreandamboane.) ¹⁶ Raní-símboaní anímbo nindou dídíyei ai Sudia hífambe anímboei ranai hífí wafunambo nímai mbífefoehindamboane. ¹⁷ Raní-símboaní ana sapo nindou ahandí woríkími amaru ranai ahandí napo worambe kurayo ranahambo haní semíndímbo híhíníngíndeambui. ¹⁸ Asu nindou düdi ai ahandí nümbürambe anüngu ranai ngírí ahandí hoearí masíhendí ra semíndímbo híhíríndífi ngu, nga waní. ¹⁹ Raní-símboaní nímorehí dídíyei ai nímorí furümbayei-ane asu nímorehí nímorí títí símíndeimbayei ranane ranaheimbo moaruwai hamíndí tükündífemboe. ²⁰ Se Godímbo dídíbafíndímo rananímbo asu se ngírí afíndí ngísíharí tüküfeyoambe ane asu moaní nímarímbo si ranambe ane ra se ngírí feboundí! ²¹ Raní-símboaní tíñírífo afíndí tükündífemboe. Horombo God ai hífí sünü nafímarandambe peyo haya ho hombo hapondaní tükefeyombe ana, moai afíndí tíñírífo ndahurai tüküfeyo. Nga süngunambo raní símboaní ana moaní muñgunambo tíñírífo afíndí hamíndí moatükuní anímbo tükündífemboe. Asu randífe hayambo ra süngunambo ana ngírí asükaindo tíñírífo yahurai tükündífeyo. ²² Nga asu God ai raní-símboaní ranahambo bodífoombofe kíkíhíyímíndí-koatembembonana muñguambo nindou ranai ngírí aboedamboyahíndí. Nga asu God ai muñguambo nindou sapo ranaheimbo wandanei yahu díbonímáyundürí ranímböhündambo wambo anímbo asu hapondaní ana God ai raní si ra awi bodífombonde kíkíhíndámüdümbui. ²³ Rasímboaní nindou bídífirí ai síhamumbo hoafíyeihüya, ‘Se ndühi hímmoemo, nga Kraisi ana ini nda!’ mbísei-anane, asu ‘Ai ana ini gogu ra!’ mbísei-anane ra se nindou ranahei hoafí aníhondümböndündürímboemo. ²⁴ Nímboe sapo nindou bídífirí ai

tüküyafundühi wosïhoafori hoafïndïmondühiya, ‘Ro Krais-anahi,’ asu ‘Ro Godïndï hoafi hoafiya-rihandeimbï nindou-anahi,’ mbïsimbo-memo. Asu ai hepünifeimbï moatükunï nafuindïmondühi rani-poanïmbo ngïnïndï nafuimbo ratüpurï ratüpurïndïmboemo. Ai nindou sapo God wandanei mehu ranaheimbo amboanï ndahurïmïndefïmbo mbïsimboemo, nga ngïrïndïmo. ²⁵ Rani-moatükunï ranahambo ro horombonamborïhe hoafïmehapurane, nga se ranahambo hïmborïndïmo. ²⁶ Asu nindou ai randïhi hoafïndeihiya, ‘Hoeirïhi, Krais-mayu ranai ana nïmï wohï furïkoate-reandï hïfühani anüngu,’ mbïseianï asu se raninï ngomboemo, nga wanï. Asu nindou ai randïhi hoafïndeihiya, ‘Aiana dïbo ndanambe ndanüngu nda,’ mbïseianï wanï asu se ranahambo anïhondümbondumboemo, nga wanï. ²⁷ Nga Nindou Hondü ranai ana, sapo wabürüsü sünü mungu ranïfihï hüfïhamïndï süfuanïpoedï ngu hafuanï si boakïboadeamboe yahurai-anïmbo nindou hïmboahü tükündüfimbui. ²⁸ Sapo nahanühïyo nindou ai yïfïyo haya yïfï nïmoko ranai moanambühï engoro ana, ranühï koahoeimbï ranai hei gugurïhindühanei.”

*Nindou Hondündï kosïmbo si
(Mak 13:24-27; Ruk 21:25-28)*

²⁹ “Ranï tïngïrïfombü moatükunï si ranai ndeara muñgundoanï anïmbo nïmehünou, hüfïhamïndï ai nïmbïranïnderühï asu amoamo ai ngïrï sindu.

Mupui ai sünambeahïndï firïbadïyïboai pütapïndowohü asu muñguambo ngïnïndï moatükunï sünambe anïngo ranai fïfïmïndïmboe. *Aisaia 13:10; 34:4*

³⁰ Rani-simboanï anïmbo Nindou Hondü ai tüküfembo nafuimbo moatükunï ranai sünambe weindahï tükündïfemboe. Asu hïfï ndanühündambo muñguambo sïrïhündï nindou ranai arasïranïndeimboeyi. Asu Nindou Hondü ai sünambeahïndï mburüngaiwamï nüngumbo ahandï ngïnïndï asu adükari hïmboamupuimborandeimbï moatükunï ndemündü haya ra dïbonde kuduanï ranahambo hoeindïhimboeyi. ³¹ Rananïmbo fufunï afïndï ranai hoafïndïmboe. Rananïmbo asu ai ahandï sünambeahïndï nendï ranhamumbo yimbuyimbu hïfï ra hïmboranïpoedï nindou muñgu God ai wandanei mehu gugurïfendürïmbohünda koandïhepura ngomboemo.”

*Hoandasüfo nïmïndï ranahambo yamundïfe hoafï
(Mak 13:28-31; Ruk 21:29-33)*

³² “Asu se hoandasüfo nimindi türüfoarundühi hohoanimondimo. Rani nimi ranai ahandi düdudu ranifih hoehoi tütükyohü emündü aforo ana, se fifirundi sapo ranana ndeara hoemboane. ³³ Mami ranisüngumbo animbo asu se hoeindundan munguambo ran moatükuni ranai tükündifeyoani hoeindundühi rananimbo se Nindou Hondü ai ngiri amitata kudu, nga yipuri kmani anügu, ra fifirindumboemo. ³⁴ Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri nda. Bidifiri nindou hifi ndanühi animboei yifihai-koateyeyi-ambe animbo ranimoatükuni ranai tükündifemboe. ³⁵ Sünü hifi ranai ana awarindihoeboe, nga asu wandi hoafi ranana ngiri awandihoayo, nga wani.”

Nindou mami aiamboani moai Adükari ai tüküfembo si ra fifireandi

(Mak 13:32-37; Ruk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Nga asu Nindou Hondü ai tüküfembo si raninambo nindou mamai-amboani moai fifireandi. Asu ran si tüküfemboayo ra sunambeahindi nendanemo asu Nimori aiani ra moai fifirundi. Nga moani Afindi ai yangirani ranimoatükuni ranahambo fifireamboayu. ³⁷ Nindou Hondü ranai tüküfembo si ranana Noa nungambe ra simboani nahuraindimboe. ³⁸ Sapo horombo hohoambu ai tüküfekoateyoambe ranisimboani ra nindou ai moani sesi sahüsi hoe simindei asu nimorehi nindowenih anamindühiyahi heimbo bidifirani hondü ranambe Noa ai botambe aboeda kamefuendi. ³⁹ Rani-simboani ra nindou ranai ranimoatükuni tüküfemboayo ranahambo moai fifirihindi, nga ai moani sir mbirowohi ratüpuriyeyi hei-ane asu hohoambu ranai tüküfehü aheimbo pare gogomaramindindüri. Moani yahurai-animbo sünguna Nindou Hondü ai tüküfiyambe tükündifemboe. ⁴⁰ Rani-simboani ana nindou yimbu ai nümbürambe ratüpurindafandühi nimbafandan animbo, nindou ngorumbo nderümündühi asu ngorü ai moani rande bodiboaderani nungumbui. ⁴¹ Nimorehi yimbu ai mban hiri ndafih nimbafeani animbo asu ngorumbo ndemüduani asu ngorü ai moani rande bodiboadeandan ningomböe. ⁴² Awi se hibadumbo ninggomo, nga nini-simboaniyo sihamundi Adükari ai tüküfemboayu ra se moai fifirundi. ⁴³ Awi se randu hohoanimondimo. Wori aharambüriyu haya hümbühüni nindou ai nini-simboaniyu ahandi worambe hümbühünimbo tüküfemboayu ra fifirareandi ana, nindou ranai ngiri apu. Nga ai hümbühüni nindou worambe tükündüfimbui mbüsü haya yangiri günde niamdü ngumbui. ⁴⁴ Ranimbohündambo animbo se-amboani munguambo si aho ra hibadundühi nafindündümo niamdümo. Nga Nindou Hondü ranai

tüküfembo ranahambo se mitaniründümo houmbo hidibo-
hidiboyomondambeanimbo moan ai sümbundamündü
tükündüfimbui.”

*Nindou ratüpuriyafanir+nandeimb+ aboedi asu moaruwai
ranahafand+ kafoefe hoafi*

(Ruk 12:42-46)

⁴⁵ “Asu düdi ratüpuriyu-randeimb+ kaowor+ hohoan+mo-
koate didiboadre-randeimb+ fifireandeimb+ nindouayua?
Nindou ranai ana sapo ahand+ bogor+ nindou-mayu
ranai ahamboya, ‘Se nindou ratüpuriyomo-rundeimb+
bidifiri-memo ranahamumbo hibadapuri,’ yahu haya
kafoarir+ hinngimarir+ ranani sapo ai ahamumbo ses+
segopurimbo simboan+ yibobofe segopurimbohünda.
⁴⁶ Nindou ranahand+ bogor+ nindou ai worambe tüküfi
hoeiriran+ asu nindou-mayu ranai sapo ahand+ bogor+
nindou ai refembo hoafimayu süngu rawareand+ ranana
nindou ranai moan+ hihifi-hihifimbiyuwamboane! ⁴⁷ Ro
nda sihamumbo an+hondumboanah+ hoafehapur+, bogor+
nindou ranai nindou ranahambo ahand+ muᅅguambo
moatükun+ ranahambo hifandimbo bogor+mbondir+
hinngindirümbui. ⁴⁸ Nga asu nindou ranai, moaruwai
ratüpuriyu-randeimb+ nindouayu ana, asu ai ahand+ fimbo
rande hoafinduhü animboya, Wand+ bogor+ nindou ai
ngir+ awi nimai tükündüfiyu mbüsümbui. ⁴⁹ Rananimbo
asu ai ahand+ mam+ ratüpuriyomo-rundeimb+memo
ranahamumbo piyu haya bubuhaindüpurüh+ asu ses+
dedü wakindeandüh+ bia ra ndümünd+, nindou bia
simindimo-rundeimb+ ran+bab+d+ hoanjuhü rarandu
wakindeambui. ⁵⁰ Rananimbo asu mam+ simboan+ sapo
ratüpuriyu-randeimb+mayu ranai ahand+ bogor+ nindou
ranai tüküfemboayu ra mitaniramündü haya hidibo-
hidiboyuambe animbo tükündüfimbui. ⁵¹ Rananimbo asu
ahand+ bogor+ nindou ai ahambo kibodir+ndir+ mbunda
asu nindou wos+hoafor+ hoaf+yeimb+ ranambendir+mbui.
Rananimbo asu ai ranambendifih+ heindüh+ yahaf+
sisinderimboe.”

25

Yihoar+fambor+ 10 ranahei kafoefe hoafi

¹ “Rani-simboan+ ana God nginind+ sünambe
hifandarand+ ra ndahurai animbo tükündifemboe.
Mam+imbo yihoar+fambor+ 10 ranai nindou mam+
nimoreh+ semündü haya masüfuwa asu ai ahei ram hai ra
fufurühümüdi hehi ahambo naf+n+ nafaar+fiho fihambo
mahei. ² Hondahüyahindeimb+mayei (5) ranai moan+

hohoanimo-koateyei, nga asu ngorü hondahüyahindeimbi-maye (5) ranai aboedi fifirihindeimbiyei. ³ Sapo nimorehi hohoanimo-koate-maye ranai ahei ram ra sahümündi, nga asu moai ram hoe bidifiri fuihümündi. ⁴ Nga asu nimorehi diboadore fifirihindeimbi-maye ranai ahei hoe hpiri-mayo ranambe hoe fuihümündih ahei ram diboadorhi masahümündi. ⁵ Ranıyei asu sapo nindou nimorehi semündümbi-mayu ranai nımai tükufe-koatemayuwamboyeyi asu aheimbo yapombo hımbomarandüramboyei moanı rarihi yapombo boarihehi hehi kurımayei. ⁶ Ranıyo hombo nımbi mbusümondühi nindou mamı ranai mıngıyowuhü yahuya, ‘Sapo nindou nimorehi semündümbi-mayu ana nda! Nga asu se ahambo sühüsi nafaarhorı fıhırıhorı mındeı!’ mehu. ⁷ Ranıyei nimorehi-maye ranai muıgu botıyahındühi ahei ram hai ra yımüdfembo didıboadomafandıhündı. ⁸ Ranıyei asu nimorehi hohoanimo-koateyeimbi-maye ranai nimorehi aboedi fifirihindeimbi-maye ranai hoafıyeihü seiya, ‘Awi se yıhoefımbı ndühi sıhei-mayo hoe bidifiri fıusehi, nga yıhoefı ana hümaraso,’ maseıamboyei. ⁹ Asu nimorehi aboedi fıfırıhi-rıhündeımbı ranai hoafıyeihü seiya, ‘Yowanı, nıgırı ndehündı. Hoe ndanana sıheimboane asu yıhoefımbıane ra nıgırı sımonıgoründamındımunı. Nga awı hıhırındahi nıgeı stoa worambeahındı se-amboanı sıheıpoanımbı pemındeı,’ masahündüramboyei. ¹⁰ Asu ranıyei hohoanimo-koate nimorehi-maye ranai stıanambo hoe pemımbı hıhırıyahi mbahei nou ranambo amonıgonımbı nindou nimorehi semündümbi-mayu ranai tüküme fıyu. Ranıyei asu hondahüyahindeimbi nimorehi nafırıhümündımbü-maye ranai nimorehi semındımbı sesesı fondı-mayo ranambe nindou-mayu ranı-babıdı kefoehı mahüsi. Ranıyo asu ranambe kefoefe hombo yıpurı ra pamaiaro. ¹¹ Ranıyei asu süngunambo hondahüyahindeimbi nimorehi bidifiri-maye ranai tüküme hındı. Ranıyei asu ai rarihi puküna hoafıyeihü seiya, ‘Adükarı, Adükarı, se yıhoefımbı yıpurı sübüdühawamunı dıgıfo,’ sei hoafımayei. ¹² Ranıyu asu nindou ranai sımborı aheimbo hoafıyundürühi yahuya, ‘Ro sıheimbo anıhondümboanahı hoafıyahı, se nıgırı keboehındı, nga roana moai sıheimbo fıfırıhearü,’ mehündürı.’ ¹³ Sısas ai ndeara hoafı moendıreandühi yahuya, ‘Awi se hıbadümbo, nga moai se Nindou Hondü ai tüküfembo sı ane asu ranı sımboanane ra fıfırundı,’ mehu.

Nindou nıgımi ratüpurıyomorundeımbı ranahamundı

*kafoe fe hoafi**(Ruk 19:11-27)*

¹⁴ Sisas ai asukai hoafiyuhü yahuya, “Rani si tükufe simboani ranana ndahurai-ane. Mami simboani nindou mami ai ahandi wori ra hiniñgife hefe ñgorü hifina hombo mehu. Raniyu asu ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo mborai yahupuri mbura ahandi munguambo moatükuni ahamundi warambe hiniñgimareandi.

¹⁵ Nindou-mayu ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamundi ñgusüfo ñginiñdi küru hohoani moemo rani simogodühi kaki hoari ra ahamumbo yibobore yibumareapuri. Nindou ñgorumbo 5,000 kaki hoari sagado. Ñgorumbo 2,000 kaki hoari sagado. Asu ñgorü-mayu ranahambo 1,000 kaki hoari ra sagado marandi. Raniyu asu ai ahamumbo yare hiniñgireapuri haya ñgorünamefiyu.

¹⁶ Ratüpuriyu-randeimbi nindou sapo 5,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai nimehünou kaki ranambo kaki semindi ratüpurambe sihai haya ratüpuriyuhü rani-fihindi 5,000 asukaiyu raniwami masemündu.

¹⁷ Asu mami yahurai safi nindou sapo 2,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai kaki rani-fihindi 2,000 asukaiyu raniwami masemündu.

¹⁸ Nga asu nindou sapo 1,000 masemündu-mayu ranai ahandi bogorindi kaki ra semündü hu hifambe kakirihai mbura hifambe dibo samboare hiniñgimareandi.

¹⁹ Nindou ranahamundi bogori-mayu ranai anguni hu gedühi nünghu nünghumbo asu ai ngoafina hihirifi hu tüküme fiyu. Raniyu asu ai ahandi kaki nindoumbo yibobomareapuri-mayo ranahambo nindou rani babidimbo hoafi diboadondiheapuri yahu haya.

²⁰ Nindou 5,000 kaki masemündu-mayu ranai tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo 5,000 ñgorü-mayo ra masagado. Asu ai ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Adükari, se wambo 5,000 kaki masowandiri, nga awi se nda hoeiro. 5,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ñgorü 5,000 kaki masahamindihhi nda,’ mehuamboyu.

²¹ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, ‘Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondumbo hondü ratüpuriyafirandeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni diboadi-rorandeimbanafi. Nga asu raniombohündambo animbo hapondani ana sihambo ro adükari moatükuni hifandimbo amboani bogorimbondihe hiniñgindiheaninimboyahi. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,’ mehundo.

²² Raniyu asu nindou 2,000 kaki masemündu-mayu ranai-amboani tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Adükari, se wambo

2,000 kaki masawandiri, nga awi se nda hoeiro. 2,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ngoru 2,000 kaki masahamindihhi nda,' mehuamboyu. ²³ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondumbo hondü ratüpuriyafi-randeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni diboadi-ro-randeimbanafi. Nga asu ranimbohündambo animbo hapondani ana sihambo ro adükari moatükuni hifandimbo amboani bogorimbondithe hininjingindihani-imboyahä. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,' mehundo. ²⁴ Raniyu asu nindou 1,000 kaki masemüdu-mayu ranai-amboani tüküfi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adükari, ro sihambo fifirihani-imboanahi. Seana nindou awi himboari handini-yafeimbi nginindi hamindanafi. Seana nine-moatükuni se hifrowandeimbi-hündiyoponi nümbürambeahindi sesi ra yimungurandifi arandi. Asu nindou amuri ai nini-moatükuni mangiriyo bubufoarhindeimbihündane seana sesi ra guguro arandi. ²⁵ Ranimboyahä asu ro sihambo yihimbombo sihafä kaki ra sahamindi ha hifambe kakirihä dibo masamboariheandi. Sihafä munguambo kaki ini nda, nga se rando hoeindowandi,' mehundo-amboyu. ²⁶ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Awi se ana ratüpuriyafi-randeimbi nindou moaruwai, ratüpurikoate yihoaruko yihoaruko-yafeimbi nindouanafi. Nindou ngoru ai ratüpuriyumbü ranahandi ro sesi yimungurahamindi asu nindou ai nine ahuri buburandeimbi ranahandambohündi ro sesi ra yimungurihamindi gugurithe arihandi ranahambo awi se wambo ndoro fifiriwandirimbo-wamboyahä? ²⁷ Asu awi refe anasi, se kaki wandi ra sapo kaki sihefe arandi worambe sihoefani animbo, asu ro tükündaheandühi amboani kaki bidifiri raniwami nandithe ndahamindimbohündisi. ²⁸ Haponda ahandi warambeahindi kaki ra ndowandümo mbundu nindou sapo 5,000 kakümbi-mayu ranahambo dabudo. ²⁹ Nga ai sapo nine-moatükuni simongori-maramüdu ranifihä bidifiri pandeamboe. Nga asu nindou düdi ai nini-moatükuniyo ranahambo wanayu ana, asu ai nini-moatükuniyo ai akidou asihendi ra ahandi-mayo mungu fufuimindimboane. ³⁰ Nga yihoaruko-yihoarukoyumbü nindou ranahambo weindani hondü nimbä nimarambe pinduwerü. Rananimbo ai ranambe nimandumbo heinduhü yahafi sisinderimboe,' " mehu.

Nindou Hondü ai munguambo nindou ranaheimbo yibobondearümbui

31 “Süŋgunambo Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi tükündüfhü ahandi sünambeahindi nendi rani-babidimbo ana, asu ai ahandi muŋguambo moatükunfi hifandimbo nimarfi fondfi raniwamfi nimandümbui. 32 Rananimbo asu muŋguambo hifi rani-hündambo nindou ranai ahandi haŋgifoöhü gugurindearümbui. Rananimbo asu nindou ranaheimbo sapo sipsip hifandirandeimbfi nindou sipsip ŋgorünini yibobore asu meme ŋgorünini yibobore arandfi nou rande yimbumbonde yibobondearümbui. 33 Randeandühi animbo ai sipsip ahandfi warfi hondünfi hininŋindearühfi asu meme ahandfi warfi kadüdanfi hininŋindearümbui. 34 Rananimbo asu Bogorfi nindou ai nindou ahandfi warfi hondünfi amarei ranaheimbo hoafindundürühfi animboya, ‘Se ana siheimbo wandfi Ape ai aboedfi-aboedimareandürane, ŋga se mborai sühüsi. Rananimbo asu se sühüsi God ŋginindfi hifandirandfi ranahambo sapo wandfi Ape ai siheimbo semindimbo horombo hifi sünü hapoadumbo simboriyoambe raraore nafiramündü masihendfi ra sahümündi. 35 Sapo ro wembomboyahani asu se wambo sesi masehindiri. Ro amindaniŋomboyahani asu se wambo hoe simindimbo masehindiri. Ro nindou amurfi tüküyaheandani asu se wambo sahümündihündiri sihei worinmarihindiri. 36 Ro hoeari-koate nimboahani asu se wambo hoearinambo yihurumarihindiri. Ro anŋünümboyahani asu se wambo hifandimarihündiri. Ro karabusambe nimboahani asu se wambo hei wakimafoarihindiri. Ro hoeari napo-koateyahani se wambo hoearinambo wandfi fi yihurumarihindiri,’ mehu. 37 Nindou mbumundi-mayei ranai ahambo simborfi hoafindahindowohü animboya, ‘Adükari, nüŋgu-sümboaniyo sihambo hoeirihunina wembombomefa sesi masahunini, asu sihambo hoeirihunina amindaniŋombomefa hoe simindimbo mafuihunini ra? 38 Nüŋgu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihunina nindou amurimboyafö tüküyafoanda sahumindefinini yihoeffi worinrihunini, asu hoeari-koateyafani hoeari yihurumarihunina? 39 Asu nüŋgu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihunina anŋünümboyaffi asu karabusambe nimbaffi randani ro heffi wakimafoarihunina?’ mbseimboyei. 40 Asu Bogorfi nindou ai aheimbo simborfi hoafinduhü animboya, ‘Ro siheimbo anihondumbo-anahfi hoafayahandüri, nine-moatükunfi se moani ndüri-koateyeimbfi nindou wandfi ranahambo se ramarihindfi ranana wambo rihündiri rarhi marihündiri!’ mbüsümbui.

41 Rananimbo asu ai nindou ahandfi warfi kadüdanfi animboei ranaheimbo hoafindundürühfi animboya,

'Se awar^hehindeimbiⁱ nindou-anei. Andai se wambo hⁱnⁱngⁱrⁱhⁱndⁱrⁱ ragu ngei! Seana hai moanⁱ yare koadürümbo horoweimbiⁱ God ai dⁱdⁱboadore nafamündü Satan asu ahandⁱ nendⁱ ranahamumbo hⁱnⁱngⁱmareandⁱ ranambe ngei! ⁴² Sapo ro wembomboyahanⁱ ra se moai wambo sesi sehindⁱrⁱ. Ro amⁱndanⁱngⁱomboyahanⁱ se moai wambo hoe sⁱmⁱndⁱmbo sehindⁱrⁱ. ⁴³ Ro nindou amurⁱmboyahe heheya tüküyahindanⁱ se moai wambo sahümündi-hündⁱrⁱ sⁱhei worⁱnⁱrⁱhⁱndⁱrⁱ. Ro hoearⁱ-koate nⁱmboahanⁱ se moai wambo hoearⁱnⁱmbo yihururⁱhⁱndⁱrⁱ. Ro angünⁱmboya, karabusambe nⁱmboaha raraorⁱhandⁱ se moai wambo farⁱhehindⁱrⁱ rⁱhündⁱ,⁴⁴ mbüsümbui. ⁴⁴ Asu ai-amboanⁱ sⁱmborⁱ ahambo hoafⁱndahⁱndowohü anⁱmboya, 'Adükari, nünⁱgu-sümboanⁱyo ro sⁱhambo hoeirⁱhunⁱnanⁱ se wembomboyafⁱ, hoeimbo amⁱndanⁱngⁱomboyafⁱ, nindou amurⁱmboyafo tüküyafo, hoearⁱ-koate nⁱmbafⁱ, angünümboyafo asu karabusambe nⁱmbafanⁱ ro sⁱhambo farⁱhefenⁱnⁱ-koatemayefa?' mbⁱseimboyei. ⁴⁵ Asu Bogorⁱ nindou ai aheimbo sⁱmborⁱ hoafⁱndühⁱ anⁱmboya, 'Ro sⁱheimbo anⁱhondümbo-anahⁱ hoafehandürⁱ, se sapo moanⁱ ndürⁱ-koateyeimbiⁱ nindou wandⁱ ranaheimbo farⁱhefendürⁱmbo moei aseⁱ ranana asu se wambo amboanⁱ farⁱhefendürⁱmbo moei seihane!' mbüsümbui. ⁴⁶ Rananⁱmbo asu nindou ndanai koadürümbo koadürümbo tⁱngⁱrⁱfo adükari nⁱngoweimbiⁱ ranambe mbⁱhei-amboane, nga asu nindou aboedⁱ mbumundⁱ-mayei ranai-anⁱmbo yangⁱrⁱ koadürümbo koadürümbo nⁱngoweimbiⁱ ranambe mbⁱhei-amboane," mehu.

26

Suda-yafe bogorⁱ nindou ai Sisasimbo hⁱfokoeffimbo hoafⁱ fⁱfⁱrⁱmarundⁱ

(Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ Sisas ai ranⁱ yamundⁱfe hoafⁱ ra moendⁱreandühⁱ asu ahandⁱ süngururü-rundeimbi^{mbo} hoafⁱyupurühⁱ yahuya, ² "Se fⁱfⁱrumboanemo, nga awi asoungu God Israer aboedambomareandⁱ hohoanⁱmombo Si (Pasofa) tükündⁱfemboe. Asu sesi sesⁱmbo si ranambe anⁱmbo Nindou Hondü ranahambo hürütümbⁱ nindou-yomondⁱ warⁱhündⁱfimbui ahambo hⁱfokoeffimbo-hündambo nⁱmⁱfihⁱ tⁱkondüründⁱmo pandüwurⁱmboemo," mehupurⁱ. ³ Ranⁱyomo asu Godⁱmbo sⁱhou-rundeimbiⁱ bogorⁱ nindouyomo, asu Suda-yafe bogorⁱ nindouyomo ranai bogorⁱ hondü nindou Godⁱmbo sesi sⁱhai-randeimbiⁱ ahandⁱ ndürⁱ Kaiafas ranahandⁱ adükari worambe mamⁱ gugurⁱmefundⁱ. ⁴ Ranⁱyomo asu ai Sisasimbo dⁱbo kⁱkⁱhⁱyimündⁱ hefi hⁱfokoeffimbo yahomo houmbo

hoafi ra fifiri-marundi. ⁵ Asu ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Rani-moatükunî ra nindou afîndî fandife sesesambe ana refepoanî, nga asu nindou afîndî ranai hoafi afîndafîndîndeihi ngoafi moaruwaimbo-ndîhimboyei,” mehomomo.

Betani ngoafihü nîmorehi mamî ranai Sisasîndîwamî fisînarümbî moatükunî kamareando
(Mak 14:3-9; Son 12:1-8)

⁶ Mamî, Betani ngoafihü Sisas ai Saimonîndî worambe mamaru. Nindou ranai horombo mîmanîho masîmeiyu haya mamaru. ⁷ Sisas ai nindou ranahandî worambe sesühi nîmaru-ane nîmorehi mamî ranai ahambo sowana tüküme Feyo. Ai nîmoei hipîrambe sanda aboedî fisînarümbî kaki afîndîfihî semîndî-weimbîhündî ra semîndî haya tüküme Feyo. Raniyo asu Sisas ai sesi fondi-mayo ranîkîmî nîmaruambe ai sanda ra ahandî mbîro wafuambe kamareando. ⁸ Raniyomo asu Sisasîmbo süngururü-rundeimbi ai ranî-moatükunî ramareandî ranîmbo hoeiru houmbo ngînîndî hoafiyomondühi düduyafundühi yahomoya “Nîmboe nîmorehi ndanai sanda nda yatîkîri-yatîkîri ra wakareandî? ⁹ Awi sanda ndanana kaki adükarîfihî anîmbo koarîhefihî kaki semîndî mburumbo nindou napo-koate-mayeî ranaheimbo kaki ra saimboyosî,” mehomomo. ¹⁰ Sisas ai fifîreandî ahambo süngururü-rundeimbi ai nînîmboe hoafîmemo ranîmbo ra. Raniyu asu ai ahamumbo hoafîyupurühi yahuya, “Se ra nîmboe nîmorehi ndanahambo moaruwaimboarundî rana? Ai ana moanî sîmbamîndî hamîndî moatükunîyo wambo ramareandî rananasî. ¹¹ Nindou napo-koateyeimbi ranai ana se babîdî muŋguambo si ra nîboadeimboyei, nga asu roana ngîri se-babîdîmbo muŋguambo si ra nîmboahi. ¹² Aiana sanda ranîyo wandîwamî kamareandî sapo wambo samboefendîrîmbo dîdîboadoreandühi. ¹³ Haponda ro sîhamumbo anîhondümbö-anahi nda hoafehapuri, muŋguambo hîfî ndanühi nîni ngoafîhüyo Godîndî hoafi ra wataporîmboayo ana, nîne-moatükunî ai wambo ramareandî ra ahandî hoafomböhünda wataporîmbondühi-ndühi-mboyei,” mehu.

Sudas ai Sisasîmbo bogorî nindouyomondî warühindîhinîmboyahî mehu
(Mak 14:10-11; Ruk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Raniyu asu Sisasîmbo süngururü-rundeimbi nindou mamî ahandî ndürî Sudas Iskariot ai Godîmbo sîhourundeimbi nindou bogorî-memo ranahamumbo

sowana hüfu düdufipurühi yahuya, “Se wambo nini-moatükuni mandaundi ro Sisasi-mbo sihamundi warühi yirümondihinanana rana?” mehupuramboemo. Rani-yomo asu ai ahambo kak hoari 30 ra tapuiyafu masabudo. ¹⁶ Rani-yu rani-simboani piyu haya Sudas ai Sisasi-mbo ahamundi warühi yirümofo hohoanimo tumarandi.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbi babidi sesesi sesi ra masowasümo

(Mak 14:12-21; Ruk 22:7-14; Son 13:21-30)

¹⁷ Adükari si bret yis pefe-koate weangurühi tüküfeyoambe rani simboani Sisasi-mbo süngururü-rundeimbi ai tüküyafu ahambo düdururühi yahomoya, “Nahaninayo sesesi sesi ra ro sihambo didiboadofembo se hohoanimoayafa?” mehomondamboyu. ¹⁸ Rani-yu asu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Ngoafi adükari ranühi animbo ngomo, nindou mam ranahambo hoafindimondühi animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai yare hoafiyuhü-randeimbi ai yare hoafiyuhü yahuya, “Wandi si ndeara tüküfemboane, nga ro wambo süngururü-rundeimbi babidi sihaf worambe Pasofa sesesindefo sefimboanefi,” ’mbisimo,” mehupuri. ¹⁹ Ahandi süngururü-rundeimbi-memo ranai moani mam Sisas ai hoafimayupuri süngu sapo sesi ra didiboadomarundi. ²⁰ Ndeara nimbambe Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12-memo rani-babidi sowasümondühi mamarimo. ²¹ Sesambe Sisas hoafiyuhü yahuya, “Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri nda. Sehündi mam ai wambo hürütümbiyomondi warühi yirümondandirimbui,” mehuamboemo. ²² Ahandi süngururü-rundeimbi ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo ngusüfoambe afindi hohoanimorapurühi asu ahambo ngorü ai düdufe, ngorü ai düdufeyomondühi yahomoya, “Adükari, royahi? royahi?” memo. ²³ Rani-yu asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mam wakirihu nimarefimbo bret hipiri mam ranambe foare haya asesu ranai-animbo wambo nindou hürütümbiyomondi warühi yirümondandirimbui. ²⁴ Baibor ai Nindou Hondü ranahambo hoafimayo süngu ai yifindümbui. Hiponanimoembou ani nindou düdi ai Nindou Hondü ahambo nindou hürütümbiyomondi warühi yirümoariri. Nindou ranai ana nimboe hondi ai wakimarimindo, nga ambemboyu!” mehupuri. ²⁵ Sudas sapo ai ahambo nindou hürütümbiyomondi warühi yirümorireimbi-mayu ranai hoafi karihoeihü ahambo düdururühi yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, awi se yaro hohoanimoyafühi rombayahi safimboyafi?” mehundo-amboyu. Asu Sisas

ai ahambo hoafi+yundühi yahundoya, “I sapo se hoafi+mayafi mbisesi,” mehu.

Adükarindi sesi Sisas ahandi+hoari süngururürundeimbo masagapuri

(Mak 14:22-26; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²⁶ Ai mamí sowasümondühi nimarimombo Sisas ai bret bidifiri ra semündü Godimbo hihifirüri didibafifi mbura hifitire haya ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo sagapurühi yahuya, “Ndanana wandi fi safane, nga sowandümo mburu sowasümo,” mehupuri. ²⁷ Raniyu ai asükaiyu hipiri ra semündü haya Godimbo hihifirüri mbura sagapurühi yahuya, “Munquambo se hipiri ndanambe ndimindimo. ²⁸ Ndanana wandi horane, sapo Godindi hoafi femindi sihefe nginemindimbo moatükunane. Wandi hori ra nindou afindi ahei moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambo-femböhünda kamefoendane. ²⁹ Ronda sishamumbo hoafehapuri, ro wain hoe nda ngiri asükainda ndimindihí, nga awi nga ngambo wandi Ape nginindi hifandirandi ranambeyahi animbo ro simbori wain hoe ra se-babidimbo ndimindimboyahi,” mehu. ³⁰ Raniyomo asu ai herü mamí herüyomo mburu Orif nimi wafunambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya, Ro moai ahambo fifirihini mbüsümbui, mehu

(Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³¹ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Ndaní nimbokoani ana munquambo se wambohöndambo sishamundi anihondümbofe hohoanimo hiningindumboemo. Sapó Baibor ai yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Ro sipsip hifandira-randeimbi nindou ranahambo hifokoandihinani animbo asu sipsip ranai buküründeí wakindihimboyei,’
Sekaraia 13:7

meho süngu. ³² Nga asu süngunambo ro yangiri botindahe heheambo ana, Gariri hifinambo sishamundi wagabe ro boatei ngümboyahi,” mehupuri. ³³ Raniyu Pita ai hoafi karihoeihü Sisasimbo hoafi+yundühi yahuya, “Munquambo nindou sishambohönda ahamundi anihondümbofe hohoanimo hiningarundi amboani asu roana ngiri wandi anihondümbofe hohoanimo hiningindihendi,” mehundo. ³⁴ Asu Sisas ai Pitambo hoafi+yundühi yahuya, “Pita, ro nda sishambo anihondümboanahi hoafehanini, nimbokoani kakaro ai hoafi-koateayuambe animbo se rando hoafindafühi animbo ngimimbo ‘Ro moai Sisasimbo fifirihini,’ mbisamboyafi,” mehundo. ³⁵ Raniyu Pita

ai sɨmborɨ hoafɨyunduhɨ yahuya, “Ro sedɨbo yɨfayahɨ amboanɨ i ambe, ŋga asu ro ŋgɨrɨ randɨhe yahurai hoafɨndahɨ,” mehu. Ranɨyomo asu ahambo sɨnggururɨ-rundeimbɨ-memo munɨgu amboanɨ maru Pita hoafɨmayu sɨnggu yaru hoafɨmemo.

*Sisas ai Getsemanihɨ Godɨmbo dɨdɨbafɨmayu
(Mak 14:32-42; Ruk 22:39-46)*

³⁶ Ranɨyu Sisas ai ahambo sɨnggururɨ-rundeimbɨ babɨdɨ nɨmɨ nɨmbɨrɨ mamɨ Getsemanihɨ hɨfomo tɨkɨyafunduhɨ hoafɨyupuruhɨ yahuya, “Awi se ndanuhɨ nɨmandɨmondanɨ anɨmbo asu ro gogu ranuhɨ ŋga Godɨmbo dɨdɨbafɨnda,” mehupurɨ. ³⁷ Ai Pita Sebedindɨ nɨmorɨ yimbuyafanɨ ahamumbo sepurɨmɨndɨ haya mahu. Ranɨyu Sisas ai ranɨ-sɨmboanɨ ŋgusɨfo afɨndɨ hohoanɨmoyuhɨ asu ahambo afɨndɨ ŋgusɨfoambe moaruwaimarɨrɨ. ³⁸ Ranɨyu asu ai hoafɨyupuruhɨ yahuya, “Afɨndɨ hohoanɨmo wandɨ ŋgusɨfoambe amaro ranai afɨndɨ hamɨndɨ tɨkɨfendɨrɨhane asu ai wambo borɨfe pefendɨrɨmbo yangɨrayo. Ŋga awi se ndanuhɨ nɨmandɨmombo ro-babɨdɨmbo moanɨ hɨmboarɨ yangɨrɨ hɨbadundɨ,” mehupurɨ. ³⁹ Ranɨyu asu ai akɨdou sɨhɨfi hu ahandɨ mbɨro ra hɨfinɨ hɨfambe amofihɨ Godɨmbo dɨdɨbafɨyuhɨ yahuya, “Wandɨ Ape, nɨngurɨhɨ refemboayo ana, moanɨ yahurai tɨŋrɨfombɨ hɨpɨrɨ wandɨ wamɨnɨndɨ ra sowandɨfɨ raguanamboro! Ŋga asu ranɨ-moatɨkunɨ refembo ra ro randɨhea sambo hohoanɨmoyahuhɨ-yahɨpoanɨ, ŋga moanɨ se hohoanɨmoayafɨ sɨnggu,” yahu dɨdɨbafɨmayu. ⁴⁰ Ranɨyu asu ai hɨhɨrɨfi ahambo sɨnggururɨ-rundeimbɨ ranahamumbo hoeireapurane ai yapomboyafu houmbo mapomo. Ranɨyu asu ai Pitambo hoafɨyunduhɨ yahuya, “Nindou ŋgɨmɨ ra awi se nɨmboe moanɨ bodɨfombo amboanɨ ro-babɨdɨmbo hɨmboarɨ yangɨrɨ hɨfanduhɨ nɨmarɨ-koatememoa? ⁴¹ Se moanɨ hɨbadɨmbo dɨdɨbafɨndɨmonduhɨ nɨmandɨmo. Rananɨmbo asu nɨne-moatɨkunɨ sɨhamumbo moaruwai hohoanɨmo ranahambo sɨnggu hɨhɨndeapurɨmboe. Sɨhamundɨ ŋgusɨfo aiana refembo yaho, ŋga asu sɨhamundɨ fi ranane ai awi mbosɨhoasɨrayo,” mehupurɨ. ⁴² Asɨkaiyu mamɨmbo Sisas hu dɨdɨbafɨfihɨ yahuya, “Wandɨ Ape, tɨŋrɨfombɨ hɨpɨrɨ ndanai wambo gɨbɨsɨfoefendɨrɨ-koateyowanɨ, asu ro ranɨ-moatɨkunɨ ra asɨmɨndɨhɨ ana, sapo se nɨnɨmboyo refembo hohoanɨmoayafɨ ranɨ-sɨnggu refemboane,” mehu. ⁴³ Asɨkaiyu hɨhɨrɨfi hu ahambo sɨnggururɨ-rundeimbɨmbo hoeireapurane ai moanɨ mapomo. Ai moai ahamundɨ hɨmboarɨ ra yangɨrɨ bɨrɨhoai nɨngopurɨ. ⁴⁴ Ranɨyu asu Sisas ai asɨkaiyu ahamumbo yare hɨnɨngɨreapurɨ haya ŋgɨmɨmbo

noure mamî weanğurühi hoafîmayu hoafî yahurai hoafîyuhü dîdîbafîmayu. ⁴⁵ Asükaiyu ai ahambo süngururü-rundeimbî ranahamumbo-so tüküfi hoafîyupurühi yahuya, “Awi se moanî fiharu apomondühîyomoa? Awi Nindou Hondü ranahambo moaruwai hohoanîmo-yomondeimbî nindou ranahamundî warîhüfembo akîmî tîfîreamboane. ⁴⁶ Botîyafu houmbo mborai ŋgefo. Awi se hoeiru nindou mamî ndanai wambo hürütümbî-yomondî warühi yirümayondîrimbo ndanüngu,” mehupurî.

Sisasîmbo mbumaründümo
(Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴⁷ Sisas ai wataporîmborandühî nüngu ane asu Sudas, süngururü rundeimbî 12-ambeahîndî nindou mamî, ai tükümeŋiyu. Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî nindouyomo asu Suda-yafe bogorîyomo ranai nindou afîndî safî ranahamumbo koamarîhoupura pisao yihîmîndî asu nîmîharî adükari ra fufuründümo houmbo Sudas babîdîmbo tükümeŋfundî. ⁴⁸ Nindou sapo Sisasîmbo nindou hürütümbî-yomondî warühi yirümayondî-rimbo-mayü ranai nindou afîndî ranahamumbo dîbo hoafî hoafîyupurühi yahuya, “Nindou ro ahambo wakîkîhîndühînanî anîmbo aianî, ŋga se ahambo mbundüründümo,” mehupurî. ⁴⁹ Ranîyu asu nîmai Sudas ai Sisasîmbo-so hüfu hoafîyundühî yahuya, “Yamundo-randeimbî, karîhasî,” yahuhü wakîkîhîmarürî. ⁵⁰ Ranîyu asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafîyundühî yahuya, “Wandafî, ranî-moatükunî ra se refembo asafî, nîmai raro,” mehundo. Ranîyomo asu nindou afîndî ranai tüküyafu Sisasîmbo mburündümo mburu kîkîhîsafî-marürîndümo. ⁵¹ Ranîyu asu nindou mamî Sisas dîbo manüngu ranai sîsîrîfîhîyü ahandî pisao hoearambeahîndî hüramündî nüngumboyu bogorî nindou, Kaiafas, ranahandî ratüpurîyü-randeimbî-mayü ranahandî hîmbohoearî mafoafoareandî. ⁵² Ranîyu Sisas ai nüngumbo ahambo hoafîyundühî yahuya, “Pisao ra se sowandîfî koadürambe sando. Nindou muŋguambo düdi ai pisao asowandümo ana, asu ai pisao ranambo yîfîndîmboemo. ⁵³ Asu ro wandî Apembo wambo farîhefendîrimbohünda mîŋgîndahanî asu ai sünambeahîndî nendî bîdîfîrî ami 12 ŋgasündeapureimbî ai koarîhefemboayu ra awi se moai fîfîrowandîyo? ⁵⁴ Ŋga asu ranî-süngumbo ana, nüngunde sapo Baiborambe yare hoafîyowohüya, ‘Ranî-moatükunî ra moanî yahurai rambîfeyo-wamboane,’ meho ra yahurai tükümandîfea?’ mehundo. ⁵⁵ Ranîyu asu Sisas ai nindou afîndî ahambo mbuimündümbö tükümeŋfundî ranahamumbo hoafîyupurühi yahuya,

“Awi ro hümbuhünümbi nindou meha ranimbo wambo mbuim+nd+nd+r+imbo se pisao asu n+mi+har+ ra fufuründümo houmbo s+fomomboemo? Ro af+nd+imbo God+nd+ worambe n+mar+imbo hoafi yamund+handür+ habod+ mar+handi, nga ran+simboan+ moai se wambo mburündümond+r+. ⁵⁶ Nga asu ran+moatükun+ ramefeyo ra God+nd+ hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ai Baiborambe rand+femboe yahu haya sürü pamareand+ ran+ simogodüh+yo ramefeyo,” mehu. Asu munğu süngururü-rundeimbi ranai Sisas+imbo hin+ng+rüwuri houmbo mafoar+hoemo.

Sisas ai kans+r+yomondi himboahü tüküfi hoafi didi+boadomareandi

(Mak 14:53-65; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ God+imbo s+hou-rundeimbi bogori hondü, Kaiafas+yu ah+nümbi hohoan+mo yamundu-rundeimbi+yomo asu bogori nindouyomo ranai guguru mamüh+yafu mamar+mo. Ran+yomo asu nindou ranai Sisas+imbo mburündümo houmbo nindou gugur+yafu n+mar+mondüh+ wor+na sowaründümo mahomo. ⁵⁸ Pita ai ahambo süngumarür+ hüfu, nga asu ai moai ahand+ fik+m+ ak+m+ papüh+fiyu, nga ai Kaiafas+nd+ wor+ gin+r+mayo ranambe kefuoa hüfu hifand+rundeimbi-memo ran+bab+d+imbo mamaru. Ai n+n+moatükun+ Sisas+imbo tükümand+fendo yahu haya ran+ himboasafomboyu. ⁵⁹ God+imbo s+hou-rundeimbi bogori asu munğuambo Suda-yafe kans+r ai Sisas+imbo hifokoefimbo-hündambo nindou ahambo tikefehefembo papi+hoafi+imbo kokomarurü. ⁶⁰⁻⁶¹ Nindou af+nd+ ai tüküyafundüh+ Sisas+imbo tikefehefe papi+hoafi+imbosi, nga asu ai moai n+ne moaruwai hohoan+mo ramareand+ ra mam+ amboan+ ahambo hifokoefembo-hünda fif+r+rundi. Ndeara b+d+f+ranambo hondü nindou yimbu ai bot+yaf+ne hafan+ hoafiyaf+nandowohü safan+ya, “Nindou ndanai yare hoafiyuh+ yahuya, ‘Ro God+nd+ wor+ nda b+r+boad+he mbund+ha asu moan+ ng+m+ sih+ yang+r+ asükainda fond+he hin+ng+nd+heamboyah+,’ mehu,” masafan+. ⁶² Ran+yu asu God+imbo s+hou-rundeimbi+yomondi bogori hondü ranai bot+fi nüngumbo Sisas+imbo hoafiyunduhü yahundoya, “Se moai n+n+ hoafi s+imbor+ nindou s+hambo papi+hoafi+mar+n+n+ ranahafan+imbo hoafiyop+r+imbo s+hawand+yo?” mehundo. ⁶³ Nga asu Sisas ai moai n+n+ hoafi ahambo s+imbor+ hoafiyundo, nga moan+ ai s+s+koate manüngu. Asükaiyu bogori nindou-mayu ranai ahambo hoafiyundüh+ yahuya, “God yang+r+ nüngumbü-mayu ranahand+ ndür+nambo ro nda s+hambo hoafiyahan+n+, nga hapo se n+moamo nda dabar+fimb+ hoafi s+imbor+ hoafi+ndafi. Se Kraiss, God+nd+ N+mor+ndafüh+ ana,

haponda hamindi yihoeifimbo hoafindafimuni,” mehundo-amboyu. ⁶⁴ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Ndeara se rani hoafi ra hoafiyafomboanafi. Nga ro shamumbo munguambo hoafehapuri nda. Ngiri amitata Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi God munguambo nginindeimbi ranahandi warihondani nimandü asu ai mburüngaiwami sunambeahindi kuduani hoeindüwurumboemo,” mehupuri. ⁶⁵ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ngusüfoambe hüfirürühi ahandi hoeari ra hireandühi hoafiyuhü yahuya, “Ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafayu. Hapondani ana nindou ngorü ai Sisas ranahambo nine hoafi hoafombo tüküfepoani, nga wani. Se ndeara ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafimayu ra himboriyomombo-anemo! ⁶⁶ Asu se ra ahambo nunguru hohoani moyomondühi yomo-a?” mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Ai ana sapo ai huti ramefiyumbowambo yifiyumbiyuwamboane,” mehomo. ⁶⁷⁻⁶⁸ Raniyomo asu ai ahandi ngusumboarambe nguri tifiyafundowohü bubumarüri. Asu nindou bidifiri ai pakarihourühi hoafiyomondühi yahomoya, “Krais, se nindou düdi ai shambo harayunini ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nahurai hoafindafi,” mehomo.

*Pita ai Sisasimbo Ro moai ahambo fifirihini, mehu
(Mak 14:66-72; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Pita ai weindani rani hifini ginirambe nimarwane Godimbo shou-rundeimbi bogori hondündi ratüpurio-randeimbi mamani ranai ahambo-so tüküfe hifo hoafiyohü yahoya, “Se-amboani Sisas Garirihündi rani dibomefoandane,” mehondoamboyu. ⁷⁰ Asu munguambo ahei himboahü ai wani yahuhüya, “Roana se wataporimbo arandi ranahambo moai fifirihendi,” mehu. ⁷¹ Raniyu asu ai giniri-mayo rani nafitambekimi mapenüngu. Raniyo asu nimorehi ngorü ai hoeirerühi nindou burimemo ranahamumbo hoafiyohü yahoya, “Nindou aiyu Nasaretihündi Sisas rani dibo manüngu,” meho. ⁷² Asükaiyu Pita ai wani yahumbo hoafiyuhü yahuya, “Roana haponda dabarehendi, ro nindou ranahambo ana moai fifirihini,” mehu. ⁷³ Akidou hihini ngire safoareambo nindou ranühi burimemo ranai Pitambo-so tüküfundüfi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Se ana ai babidihindi nindou-anafi. Nga shafi hoafi hoafayafi ranai Garirihüdanafi yaho weindahimareanini,” mehomo. ⁷⁴ Raniyu Pita ai dabarifihi hoafiyuhü yahuya, “Ro tikai hoafindahani God ai wambo moaruwaimbomhireandira-mboane! Nga roana nindou ranahambo moai

fifirihini,” mehu. Raniyo asu kakaro ranai hoafimayu. ⁷⁵ Asu Pita ai ngusüfo pumaramüdu sapo n+ne hoafi Sisas ai ahambo hoafimeindo ranahambo. Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, “Kakaro ai hoafi-koateayuambe animbo se ngimimbo rando wambo hoafindafühüya, ‘Ro moai ahambo fifirihini,’ mbisamboyafi,” mehundo ranimbo. Raniyu asu Pita ai ginirambeahindi tüküfi haya afindi hamindi aran+ aranimayu.

27

*Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo
(Mak 14:1; Ruk 23:1-2; Son 18:28-32)*

¹ Ndeara siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi ra fifir+marundi. ² Raniyomo asu Sisas ahambo hüputüpur+hou sowaründümo hifomo Romi-yomondi Israer hifi hifanda-randeimbi bogori nindou ahandi ndüri Pairatindi warüh+maruwuri.

*Sudas ai yifimayu
(Ratüpur+ 1:18-19)*

³ Asu Sudas sapo Sisasimbo hürütürümbi nindou-yomondi warüh+mariri ahambo pap+ hoafiyu hifokoefimbo hoafi ra h+mbor+mayu. Ranimboane ngusüfoambe afindi hohoan+moyuhü ai kaki hoari 30 ra h+h+re semündü hu Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu bogori nindouyomo ranahamumbo masagapuri. ⁴ Raniyu asu Sudas ai ahamumbo yare hoafiyuhü yahuya, “Awi ro hütiyahi moaruwai hohoan+momayahü. Ro nindou ai n+n+moatükuniyo moaruwai refekoate ranahambo nindou hürütümbi-yomondi warüh+ yirümomar+hini,” mehuamboemo. Asu ai simbor+ ahambo hoafiyomondüh+ yahomoya, “Awi ro ranahambo ra nimboe mambisefiyo? Rani-moatükuni ra y+hoefi moatükuniyo, nga sihaf+ moatükuni yang+rane ranana,” mehomondo. ⁵ Raniyu asu Sudas ai kaki hoari-mayo ra Godindi wori ranambe pire haya ndamefiyu. Raniyu asu ai hu wof+fihi kiarü ahandi fi ra ahandihoari hifokoamareandi. ⁶ Raniyomo asu Godimbo sihou-rundeimbi ranai kaki pimareandi ra fufuründümo houmbo hoafiyomondüh+ yahomoya, “Kaki ndanana nindou hifokoamefiyu ranahandi hor+ tak+n+ kakane. Sapo sihefi ah+nümbi hohoan+mo süngumbo Godindi worambeahindi kaki gugurife sihefe arandi ranambe pefepoani,” mehomo. ⁷ Kaki ranahambo watapor+imboru homo mam+ n+m+indüh+ru sihoemo houmbo asu ai kaki ranambo hifi mam+ ahandi ndüri Hifi Sospen Nafimbo

Hifi pemayomo. Hifi ra angunpoedi nindou yifiyeiani hifikendürimbo hifane. ⁸Ranimböhündamboane haponda hifi ranahambo rarhi dükarihindühya Nindou Horihifane, sei arihündi. ⁹Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mam, Seremaia, ai hoafimayu simogodüh rahurai tükumefeyo. Ai yare horombo hoafireandüh yahuya, “Ai kaki hoari 30 ra masowandümo sapo Israer nindou bidifiri ai horombo hoafimayu süngu ai nindou ranahambo pemimböhünda. ¹⁰Raniyo asu kaki ranambo Hifi Sospen Nafimbo Hifi ra pemimemo. Rani hoafi ra Adükari ai wambo randowandi mehu nou ane,” mehu. Asu moani anihondü rani yahurai safi tükumefeyo.

*Pairat ai Sisasimbo düdu düdumariri
(Mak 15:2-5; Ruk 23:3-5; Son 18:33-38)*

¹¹Sisas ai Romiyomondi bogori nindou, Pairat, ranahandi himboarühi manüngu. Raniyu asu Pairat ai ahambo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yomondi adükari bogori nindouyafi?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundüh yahuya, “Se ndeara raro hoafiyafomboanafisi,” mehundo. ¹²Godimbo sihourundeimbi bogori nindouyomo asu bogori nindouyomo ranai awi ahambo papihoafirüri hoangomosi, nga asu Sisas ai moai nini hoafi akidou ahandi yahamo tükufendo. ¹³Raniyu asu Pairat ai ahambo hoafiyundüh yahundoya, “Awi se moai hoafi ra himboriyafiyoyo sihambo ai papihoafarunini ranahambo rana?” mehundo. ¹⁴Nga asu Sisas ai simbori mam hoafi akidou-amboani hoafombo moai hoafiyu. Raniyu asu Romiyomondi bogori nindou-mayu ranai moani adükari hamindi hepünife mahepünifiyu.

*Pairat ai Sisasimboya Ai yifiyumbiyuwamboane mehu
(Mak 15:6-15; Ruk 23:13-25; Son 18:38; 19:16)*

¹⁵Müngu himbani Pasofa adükari si tükufeyoambe, münguambo nindou ranai nindou karabusambeahindi hiniñgifiyuwani aboedühi tükufembo hohoanimoeyi marihündi. Ranahambo ana Romiyomondi bogori nindou ranahamboyo hoafiyeiani ai nindou ranahambo aboedühi koarheiri marandi. ¹⁶Rani-simboani ana, münguambo nindou ai fifirihoreimbi nindou ahandi ndüri Barabas ai karabusambe manüngu. ¹⁷Asu rani-simboani nindou afindi ranai guguriyahi mamareiamboyu Pairat ai aheimbo düdureandürühi yahuya, “Se ra nindou daboe ro ahambo karabusambeahindi aboedühi koarhefimbo hohoanimoayeia? Barabasiyu asu Sisas ranahambo Kraiani sei arihündi raniyu?” mehu. ¹⁸Nga Pairat Suda nindou Sisasimbo ngusüfoambe moaruwairürühiyomo

wandi warüh+marurü yahu haya ai ranimbo ndore fifir+mareandi. ¹⁹ Pairat ai nindou hoafi yiboboferambo wori safambe n+maru-ane, ahandi n+morehi ai hoafi koar+hendühi yahoya, “Nindou ra n+n+moatükun+yo ai refe-koatemayu ranahambo hoafi ana moai yangoro, nga se ahambo n+n+nüngundor+mboyafi. Haman+ n+mbokoani ro ahambo yafogoad+nambo hoeir+hini hehea hid+id+imo apoyahühi af+ndi hohoan+momayahi,” meho. ²⁰ Nga Godimbo sihou-rundeimb+ bogori+yomo asu bogori nindou-memo ranai-yomo ai nindou af+ndi ranühi menjoro ranaheimboya “Se hoaf+indeiani an+imbo Pairat ai Barabas+imbo aboedühi koar+heirühi asu Sisas+imbo h+fokoamb+riramboane,” yahomo houmbo aheimbo hohoan+mombo ngusüfoambe bot+marundüri. ²¹ Asu Pairat ai nindou af+ndi ranaheimbo düdufindürühi yahuya, “Se nindou yimbu ra nindou daboeyei ro ahambo karabusambeah+ndi aboeda koar+hefimbo hohoan+moayeia?” mehunduramboyei. Asu ai s+mbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, “Barabas+imbo,” masei. ²² Asu Pairat ai hoafiyundurühi yahuya, “Asu refe ana, Sisas+imbo Kraisi sei ar+hündi ranahambo ra nüngumand+hina?” mehuamboyei. S+mbori munju ai ahambo hoafiyehü seiya, “N+m+fihi tokoemündi pefimboani,” masei. ²³ Asu Pairat ai aheimbo düdufindürühi yahuya, “Nindou ndanai n+ne-moatükun+ moaruwai ramareanda?” mehuamboyei. Asu ai moani puküna hoafi n+moamo kar+hehindühi hoafiyehü seiya, “Nindou ranahambo n+m+fihi tokoemündi pefimboani,” masei. ²⁴ Pairat ai ndare hoeireandane hoafi ranahambo watapor+imboyo hombo ra wan+yowohü ai ro ng+r+ndahi, nga yifiari tükündüfihü hoafi af+ndi yagodomböe mehu. Ran+yu asu hoe fuyamündi haya nindou ranahei h+imboahü war+ ahandi ra popoaifoareandühi hoafiyuhü yahuya, “Nindou ndani ahandi yifi ra i ro hütirühün+poani, nga rani moatükun+ ra siheihoaranei,” mehu. ²⁵ Ran+yei asu nindou af+ndi munjuambo ranai s+mbori ahambo hoafiyehü seiya, “Ai hütü yifi+imboayu rani-moatükun+ ra y+hoefane asu y+hoef+ n+mor+ ranahei ane!” masei. ²⁶ Ran+yu Pairat ai Barabas+imbo aboeda koamar+heira aheimbo sowana mahu. Ran+yu asu ai Sisas+imbo dabodani ndüfuri-ndüfuri+foarüwuri mehua ahambo n+m+fihi tokoemündi pefimbohünda ami-yomondi war+hümariri.

Ami ai Sisas+imbo tik+fi+namborüwurühi tir+foefe hoaf+marüri

(Mak 15:16-20; Son 19:2-3)

27 Raniyomo asu Pairatindi ami ai Sisasiṁbo sowaründümo gafmani yomondi wori ranambe mahifomondamboemo, asu muṅguambo ami nindou ranai Sisasiṁbo wakimaruwuri. 28 Raniyomo asu ai ahandi hoeari ra yimindiḅadi houndowohüyomo asu hamburi hoeari hoandarḅi ra magüdüdo. 29 Raniyomo asu ai wofi tihoari-tihoarümbinambo mbiroambe kikiṁmafoarundi. Asu ninihari sowandümo ahandi warihondü warani waramberundühi yimindiho pusiru nimarimondühi ahambo tikifinamborüwurihi hoafiyomondowohü yahomoya, “Suda-yafe adükari bogori, karihasou-anafi,” mehomondo. 30 Raniyomo asu ai ahambo ṅguri titifiyomondowohü ahandi warambeahindi ninihari-mayo ra kosiründümo ahambo mbiḅapiri kakimaruwuri. 31 Ai ahambo tikifinamborüwuri tirifoefe hoafiyomondo mburumboemo asu ahandi fihindi hamburi hoeari hoandarḅi-mayo ra yimündündümo-ndühiyomo asu hoeari ahandi hondü ra sowandümo güdu hiniṅgimarundo. Raniyomo asu ai ahambo niniḅihḅi pefi hifokoefimbohünda sowaründümo mahomo.

Sisasiṁbo nini keimbi karihendeimbiḅihḅi tikoründümo pamarüwuri

(Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

32 Ahambo sowaründümo hou homondühiyomo asu ai nindou mamḅi Sairinihündi, ahandi ndüri Saimon, ranahambo hoeimarḅori. Raniyomo asu ai nindou ranahambo Sisasiṁbi nini keimbi karihendeimbi-mayo ra sowandiḅindo yahomo houmbo hütihütimarurü. 33 Raniyomo ai homo Gorgotahü tükümeḅundi. Gorgota ranahamboane ai mbiḅapiri nahurai hifi sei arihündi. 34 Rani hifiḅüyomo ami ai Sisasiṁbo wain hoe hühütimbü moatükunḅi fandu yamundu mburu masabudo. Asu Sisasiṁbi ai rani-moatükunḅi ra sümündü hoeireanda mayoa asu ai moai sümündü. 35 Raniyomo ai ahambo nini keimbi karihendeimbiḅihḅi parüwuri hou asu ai ahandi-mayo hoeari ra ahamundi mbusümo sowandümo yiboborundümo hou ranambo ṅgorü ai mbiḅemündua yahomo houmbo piraimemo. 36 Raniyomo asu ai raraoyafu mburu ranühi nimarimo Sisasiṁbi ahambo yifimbiyu yahomo houmbo homo hiniḅoana wamarurü. 37 Ahandi mbiro wafusiḅohü ahambo papi-hoafi sürü papiru mburu tikoründümo pamarundi ranai yare hoafiyohü yahoya, NDANANA SISAS SUDAYAFE BOGORI ADÜKARI NINDOUANI, yahomo paru hiniṅgimarundi. 38 Raniyomo asu ai nindou yimbu hühühüniyafani-rinandeimbi ranahafaniṁbo

Sisas babidi ahandi fikimi pamarupiri. Ngoru Sisasindi warihondü warani paruwuri asu ngoru kadüdü warani paruwuri marupiri. ³⁹⁻⁴⁰ Ranıyei nindou afindi ranai hei ngasündihori hei rühündühı mbıro hirihirihündühı ahambo tirıfoarıhorühi hoafıyahündowohü sahündoya, “Sapo se Godındı worı ra birıfoefe mburumbo moanı ngımi sıhı yangrı fondıfe hınıngıfembo mayafıyosı! Se Godındı nımorıyafühanası, se sıhafıhoarı yaro aboedamboayafosı. Se ndahonı nımi keımbı karıhendeımbı-fihındı hıfına foarefoao peyafısi!” sei hoafımehöndo. ⁴¹ Nindou ai ramehindı ranı-süngu yahurai Godımbı sıhou-rundeımbı bogorı nindou, ahınümbı hohoanımo yamundu-rundeımbı asu ranıhündambo bogorı nindou ranai-amboanı yaru tikıfınambo-rüwurühi tirıfoarüwurühi yahomoya, ⁴² “Sisas ai nindou bıdıfıramboıyeı aboedamboreandürı marandı, nga asu ai ngıri ahandı fımbı ana aboedambondeandı! Awi aiana Israeri-yafe adükarı bogorımbıpoanı! Asu ai haponda nımi keımbı karıhendeımbı ranı-fihındı hıfını akusıfoendı ana, asu ro ahambo anıhondümbındıhurımbıoyefı! ⁴³ Ai Godımbı anıhondümbıborırühi Ahandı nımoranaı mehu. Refeanası, awı sıhıri hoeındıhu God ai ahambo farıhefımbıoyu ranahambo,” mehomondo. ⁴⁴ Asu nindou hümbühünyafanı-rınanıdeımbı Sisasındı fikımi maparıfanı amboanı ai mare moanı nindou bıdıfıri ai ramarıhorı nou yahurai rarınerı tirımafoarınerı.

Sisas ai ndeara munğuna yfımayu

(Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

⁴⁵ Refe hayamboıane hüfınımbı peyo haya hıfı munğı ranai nımbı nımarı ho ho hombo nımbambe hondü hüfıwuyıambe tükümeıfeyo. ⁴⁶ Hüfıwuyıambe safı sımogodühi Sisas ai puküna heıyühü yahıya, “Eri, Eri, rema, sabaktanı?” mehu. Ranı hoafı ra yare yahurai hoafıyowohü yahıya, “Wandı God, wandı God, se nımbıoe wambo hınıngıro-wandırımbıoyafı?” meho. ⁴⁷ Nindou bıdıfıri ranühi manımbıoeı ranai ranı hoafı ra hımborıyeı heı hoafıyeıhü seıya, “Nindou ranai ana Erası-amboanı dükarırı mıngayındo,” maseı. ⁴⁸ Nımaı nindou mamı aheı mbısumo ranai pıpııyeı hu worapo-worapoyoweımbı moatükunı nou semündü mbıra nımhıarıfıhı pare hımondamündü mbıra hühütımbü wain hoe ranambe foare hıramündı haya Sisas ai ranı moatükunı ra mbısumündü yahu haya segodımbı mehu. ⁴⁹ Nga asu bodımondı ai hoafıyahündowohü seıya, “Awi, hoeındıhu mbındıhımbıo Erasıa ai ahambo farıheıfembo tükümandıfııyeı wanımandıyo,” maseı. ⁵⁰ Ranııyeı asu Sisas ai asükayıyeı puküna heıyühü ahandı

yifiafi hiniŋgirirühi nımokomayu. ⁵¹ Raniyo asu Godindı worı safambe hoearı yipurı nafıtambehü mahetaro ranai nımoamo ŋgahi peyo haya hanı hifini gebü türeandühi yimbu kıkımareandı. Hifi ai fifimiyowohüyo muŋguambo nımoei ranai gübüdümarıhoayo. ⁵² Yıfambe ranai nafıtambe tihoai-tihoairandühi asu Godindı nındou afındı horombo yifısafımayei ranai yangırı botıyahi-botıyahi marıhündı. ⁵³ Ai yıfambe ra hiniŋgirıhi hehi Sisas yangırı asükaiyu botımefiyu ranı-süŋgunambo ai Sürühoeimbı Ŋgoafı adükari (Serusarem) ranına mahei. Raniyo nındou afındı ranai aheimbo ranühi hoeimarıhindüri. ⁵⁴ Ami-yomondı bogoriyu asu bıdıfırı amiyomo ranai ai-babıdımbo niŋgomombo Sisasımbo hımboanawarürühi manıŋgomo ranai sapo hifıheyowohü asu muŋguambo moatükunı tüküme feyoa hoeimarundı ranımbo yihımboyomondühi hoafıyomondühi yahomoya, “Awi aiana Godindı Nımorı hondüyu,” mehomo. ⁵⁵ Nımorehi afındı bıdıfırı Gariri hifi hiniŋgirıhi hehi Sisasımbo farıhefimbo süŋgumarıhorı masühüsi-mayei ranai burıyei. Ai moai akımı papühüyahındı, ŋga moanı aŋgunı goagu safı nımboeimbo hımboarı papımayei. ⁵⁶ Nımorehi burımayei ranahei mbusümo ra ŋgorü Maria Makdarahündıyo, ŋgorü ra Maria Sems Sosepiyafandı hondıyo asu sapo Sebedindı nımorehiyo rarıhi ai manımboei.

Sisasımbo Sosep Arimateahündı ai hoŋgu ambe masıherü (Mak 15:42-47; Ruk 23:50-55; Son 19:38-42)

⁵⁷ Ndeara nımbambe nındou napo afındeimbı ahandı ndürı Sosep Arimateahündı-mayu ranai tüküme fiyu. Nındou ranai-amboanı Sisasımbo süŋgurürı-randeimbı nındouyu. ⁵⁸ Ai hüfu Pairatındı hımboahü tüküfi nüŋgumbo Sisasındı yifınımoko ranahambo ndahamındı yahu haya düdumefindo. Raniyu asu Pairat ai Sisasındı yifınımoko ra Sosepiımbo dabudo mehu. ⁵⁹ Sosep ai yifınımoko serümündü mbura sımborı kifoıhi hoearıfihı parırı hımondımarırı. ⁶⁰ Raniyu ai ahandı hoŋgu nımoei ŋgınındambe sımborı nafırıhai hiniŋgımareandı ranambe masıherü. Ai nımoei yıtıfo afındı ra gügürıhai nafıtambembo güre pare mbura ndamefiyu. ⁶¹ Rani-yafe Maria Makdarıhündı-mayo ranaiyo asu ŋgorü Maria-mayo ranaiyo ai hoŋgu ra haŋgıfohü mamarıfe. ⁶²⁻⁶³ Ŋgorü sina moanı nımarımbo sı tükü feyoambe Godımbo sıhou-rundeimbı bogoriyomo asu Farisi nındouyomo ranai Pairat babıdı mamühıyafu fandu nımarımo hoafıyomondühi yahomoya, “Nındou adükari, ro hohoanı moyefımbonefi hoafı mamı sapo nındou wosıhoaforı hoafümbı-mayu

ranai yare hoafiyuhüya, ‘Ro ngim̄i sinda mbundiha asu asükainda yangir̄i botindaheamboya,’ mehu ra!
⁶⁴ Ranimbohündambo animbo asu se hoafindafani hongu ra ndore ngin̄indi hifandiyo ho ngim̄i si ranüh̄i tükufemboane. Rananimbo asu ahambo süngururü-rundeimb̄i ranai ngir̄i ahand̄i finimoko ra d̄ibo hūmbuhünimbo ndowandūmo houmbo asu ai nindou ranaheimbo hoafind̄imondüh̄ya, ‘Ai yifihünd̄i yangir̄i botimefiyu,’ mbis̄imo. Süngunambo wos̄ihoafor̄i hoafi ranai asu horombo wos̄ihoafor̄i hoafimayu ranahambo ngasūndeambo,” mehomo.
⁶⁵ Ran̄iyu asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurüh̄i yahuya, “Se hifand̄iru-rundeimb̄i nindou bid̄ifir̄i sowapundūmo houmbo ngomo moan̄i hongu ambe ra ngin̄indi ham̄indi pap̄i pap̄indu hin̄inḡindund̄i,” mehupur̄i. ⁶⁶ Ran̄iyu asu ai ranihūnda botiyafu homo hongu ambe ranahambo yowan̄i yahomombo paru hin̄inḡiru houmbo asu nindou bid̄ifirambo hifandiyo n̄imarimbo hin̄inḡimarupur̄i.

28

Sisas ai yifihünd̄i yangir̄i botimefiyu

(Mak 16:1-10; Ruk 24:1-10; Son 20:1-18)

¹ Moan̄i n̄imarimbo si ranai muᅅguyo ane, asu weangurüh̄i sihi hapoadūmbo siambe hondū hūf̄iham̄indi sifo-koateyuambe, Maria Makdarahünd̄iyu asu ᅅgorū Maria ranaiyo ai hongu Sisas yangurūmbū-mayo ra himboambo mahafe. ² Ran̄iyu moan̄i n̄imai ham̄indi hif̄ihe af̄indi ranai tükūfih̄iyu, Adūkar̄indi nend̄i ranai sūnambeah̄indi kusū n̄imoei af̄indi naf̄itambih̄i mapaiaro ra gügür̄ihai s̄ihai hayambo ran̄iwam̄i mamaru. ³ Ai wabür̄üsü nahurayowohūyo asu ahand̄i hoear̄i ranai moan̄i mbur̄iᅅgai kifoh̄i ham̄indi nahurai tükūmefeyo. ⁴ Ran̄iyomo asu nindou hongu ambe ranahambo hifandu man̄iᅅgomomemo ranai ahambo yih̄imbombo h̄iham̄indariyomondüh̄i yif̄i nahurai kor̄imemo. ⁵ Asu sūnambeah̄indi nend̄imayu ranai n̄imoreh̄i yimbumefe ahafembo hoafiyup̄irüh̄i yahuya, “Se awi yih̄imbo-ndamboyafe. Ro s̄ihafembo f̄ifir̄iheap̄ir̄imbo-anah̄i, sapo seana Sisas n̄im̄i keimb̄i kar̄ihendeimb̄ifih̄i hifokoamefiyu ranahambo kokombo-anafe nda. ⁶ Aiana moai ndüh̄i yanguru. Aiana sapo horombo hoafimayu süᅅgu yangir̄i aboeda asükai botimefiyu. Awi naha fond̄i ai meᅅguru nda hoeir̄ine. ⁷ Nga se n̄imai ᅅgafe ahambo süngururü-rundeimb̄i nindou-memo ranahamumbo hoafindaf̄inapurüh̄iya, ‘Ai yangir̄i aboeda botimefiyu. Asu haponda ai Garirinambo horombofi s̄ihamund̄i wagabe ahu, nga se ranüh̄i animbo

ahambo hoeindurümbomo!' mbisafe. Hapoana ro sihafembo hoafiyahipiri+imbo-anahi," mehupiri. ⁸ Raniyafe ai hongu ra hini+ngirine hena yhi+imboyafesi, nga asu ai hihifi-hihifi kameihü pipina Sisasi+imbo sünggururü-rundeimbi+imbo hoafombo mahafe. ⁹ Moani nimai Sisasi ai ahafembo-so tüküfi hoafiyupirühi yahuya, "Karihapisi," mehupiri. Ai ahambo-so tüküyafine yitinqarühi kikihirinandife henambo ahambo Adükarani safe hena hohoan+momefinando. ¹⁰ Sisasi ai ahafembo hoafiyupirühi yahuya, "Se yhi+imbondamboyafe. Se ngafe wandi wandafi mamimbo hoafindafeani animbo asu ai Garirinambo ngifomo tükündafu ranühi animbo ai wambo hoeindurü+imboemo," mehu.

Nindou hifandu maninqomo ranai hoafi sowandümo homo watapor+imbomarundi

¹¹ Ni+morehi yimbume fe ranai nafi mbahafe nou ranambo, bidifiri hifandu-rundeimbi nindou ranai ngoafi adükari-mayo ranina homo bogori Godimbo sihou-rundeimbi nindou ranahamumbo munquambo watapori nine-moatükuni ahamundi hi+imboahü tüküme feyo ranahambo watapor+imbomarundi. ¹²⁻¹³ Ran+yomo Godimbo sihou-rundeimbi nindou bogori+yomo asu bogori nindou-memo ranaiyomo ai mamühi+yafu houmbo hoafi fifiri+marundi. Ai kaki afindi ra ami-memo ranahamumbo sabupurühi yahomoya, "Se randu hoafindimondühi ani+mboya, 'Ni+mbokoani ro yapomboyahu mboapoefi nou ranambo ahambo sünggururü-rundeimbi ai tüküyafu hühühünimbo ahandi finimoko ra masowaründümo,' mbisimo. ¹⁴ Rani hifi bogorimbofi hifanda-randeimbi ai rani hoafi ra himborinduanu asu ro ahambo bidifiri hoafindahundoani rananimbo asu se ngiri ranimbo tinqirifo tükündifemboe mbisimo hou afindi hohoan+mondimo," mehomopuri. ¹⁵ Rani+imboane ami-memo ranai kaki masabupuri-mayo ra sowandümo hou asu ai ahamumbo hoafimemopuri süngu yaru homo hoafimemo. Ranane asu rani hoafi ra Suda-yafe mbusümo hapondanambe amboani yangörü wakareandi.

Sisasi ai ahambo sünggururürundeimbi+imboso tüküme fiyu (Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23)

¹⁶ Sisasi+imbo sünggururü-rundeimbi 11memo ranai Gariri wafunambo mahafomo sapo horombo Sisasi ai ranühi ngomo mehupuri süngu. ¹⁷ Ai homo ahambo hoeirüwuri+hüyomo asu ahambo ngüsüfo parüwuri hohoan+momemondo. Nga asu bidifiri ai ahambo hohoanimo yimbomborurü. ¹⁸ Sisasi ai akimi ahamumbo-so sühüfi hüfu hoafiyupurühi yahuya, "God ai wambo munquambo nginindi sünambeahindiyo

asu hifinindiyo ra sendirimboani. ¹⁹ Ranimbohündambo animbo asu se ngomo muᅇguambo nindou ranaheimbo ai wambo sünguyondiri-rambo nindou tüküfembohündambo randu ndundi. Asu se aheimbo Apendi ndürinambo, Nimorindi ndürinambo, asu Yifafi Aboedindi ndürinambo himoni hundüründündüri. ²⁰ Asu ro sšhamumbo hoafimehapuri ra muᅇguambo moatükuni süngufe hombohünda yamundündüri. Asu ro se babidi nimboa ᅇgambo bidifirani si tükündifemboe,” mehupuri.

Mak Aboedi Hoafi Mak ai sürü papimarandi

*Son hundürüra randeimbî ai hoafi bokamarihendi
(Matyu 3:1-12; Ruk 3:1-2; 3:15-17; Son 1:19-28)*

¹ Sisas Kraisi Godîndî nîmorîmbo aboedi hoafane nda.
² Hoafi nda boatei tüküme feyo Godîndî hoafi hoafiyo randeimbî Aisaia ai sürü papimarandi nahurai. God ai yahuya, “Ro nindou mamî wandî hoafi bokarîhefembohünda koandîhehinanî ai sîhamböhünda horombondîfi ngumbui.

Asu ai anîmbo sîhamböhüdambo nafî dîdîboadondeambui.

³ Nîmî wohî furîkoatereandühî, nindou mamîndî yasîmondî mîngîyo hoafiyo wohü yahoya, ‘Adükarîmbohünda nafî nafîndîhehindî.

Ahandî nafî dîboadondîhindî,’ meho,” mehu. *Aisaia 40:3*

⁴ Son nindou hundürüra randeimbîmayu ranai nîmî wohî furîkoatereandühî tüküfi nîmorehî nindowenihîmbo Godîndî hoafi bokarîhendühî yahuya, “Se moaruwai hohoanîmo hîni ngîfe aboedi hohoanîmo süngufembo nafuimbohünda hundüründeianî anîmbo, God ai sîhei moaruwai hohoanîmo raguanambondeambui,” mehu.

⁵ Ranîyei nindou afîndî Sudahündîyei asu Serusaremîhündîyei ai Sonîndî hoafi hîmborîmbo mahei. Ai ahei moaruwai hohoanîmo ra weindahî hoafi mayeia Son ai Soday hîmo hundürümarürî.

⁶ Asu Son aiana hoearî kamer nînendînambo nafümbî güde mbura tîtapürînambo kîkîhîrîhaimarandî. Ahandî sesi ana yîtihi asu efu hoe ranîyo sesü-marandî.

⁷ Son ai nindou ranaheimbo hoafi bokarîhendühî ndare hoafi yuhî yahuya, “Nindou ngorü süngu düdümbui ahandî ngînîndî ra wandî ngînîndîmbo ngasündeamboane. Roana amofe ahandî sufihîndî wofî ra fufurîfembo nindou aboedi hamîndîyahîpoanî.

⁸ Ro sîheimbo hoenambo hundürühândürî arîhandî, nga ai anîmbo Yifiafi Aboedînambo hundürü-ndandürümbui,” mehu.

*Son ai Sisasîmbo hundürümarürî
(Matyu 3:13-17; Ruk 3:21-22)*

⁹ Ranî-sîmboanî Sisas ai Nasaret ngoafi Gariri hîfi hîhü hîni ngîre haya masünuwamboyu Son ai Soday hîmo hundürümarürî.

¹⁰ Asu nîmehünou hoe hîni ngîre haya tüküfi süfu hoeireandane sünü ai bureandühîyo Yifiafi Aboedi ranai ahambo sowana wupufu nahurai makoso.

11 Hoafi mamî sünambeahîndî tüküfehü yahoya, “Se ana wandî ngusüfo pariheanîneimbi nîmor-anafi. Asu ro sîhamboane ngusüfoambe siaoeheandî,” meho.

Satan ai Sisasîmbo moaruwai hohoanîmombiyuwa yahuhaya rari hoeimarirî

(Matyu 4:1-11; Ruk 4:1-13)

12 Nîmehünou Yifiafi Aboedî ai Sisasîmbo nîmî wohî furîkoatereandühî koamarîhera mahu. ¹³ Ranühî 40 si manüngua Satan ahambo moaruwai hohoanîmombiyuwa yahuhaya rari hoeimarirî. Sisas ai afoendî nînîhondî babîdîmbo nünguwanî asu sünambeahîndî nendî ai ahambo mafarîhawurî.

Sisas ai Gariri hîfambe piyu haya Godîndî hoafi wataporîmbomarandî

(Matyu 4:12-17; Ruk 4:14-15)

14 Son ai karabusî-mefiyua asu Sisas ai Garirihü tüküfi, Godîndîmayo aboedî hoafi ra bokamarîhendî. ¹⁵ Ai aboedî hoafi ra wataporîmborandühî yahuya, “God ai hoafîmayu si ra ndeara tüküfehü asu ahandî ngînîndî hîfandarandî ra ndeara akîmî tüküfemboane. Nga se moaruwai hohoanîmo ra hînîngîndîhi hehi aboedî hohoanîmo süngundîhindî,” mehu.

Sisas ai nindou yimbuyimbu hoafîmayua ahandî süngu mahomo

(Matyu 4:18-22; Ruk 5:1-11)

16 Sisas ai kurîhoe Gariri hîmborîkîmî huhü Saimon Andru apodohombo hoeimareapîrî. Ai andürî kurîhoeambe mafoarîneandî, ai kinî wovarîyafanî rînandeimbi nindou wambo. ¹⁷ Sisas ai ahafanîmbo hoafîyupîrühî yahuya, “Se mborai wambo süngundînandîrî ndînandî, rananîmbo ro sîhafanîmbo nindou semîndîmbo yamundîheapîrîmboyah,” mehu. ¹⁸ Asu ai nîmehünou andürî sîhene hena ahandî süngu mahafanî.

19 Ai akîdou sühüfi hu Sebedîndî nîmorî yimbu, Sems Son apodohombo botambe nîmarîfanîmbo andürî dîboadomarîneanda hoeimareapîrî. ²⁰ Sisas ai ahafanîmbo hoafîmayupîramboyafanî, ahafandî afîndî Sebedî asu mamî ratüpürîyomo rundeimbi nindou botambe hînîngîrîneapurî hena, Sisasîndî süngu mahafanî.

Sisas ai nindou mamîndî flambeahîndî moaruwai nendî hîhaimafoareandî

(Ruk 4:31-37)

21 Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babîdîmbo moanî ngoafîmbo nîmarî sihî Kaperneam ngoafînambo mahîfomo. Ranî-sîmboanî ai Suda-yei rotu worambe

kefuai hafu nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimareanduri. ²² Raniyei asu ai ahandi yamundife hoafi ranahambo hepünimehindi. Sapo ai moai ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi nahurai yamundeandi, nga nindou adükari nginindeimbi nahurai yamundimareanduri. ²³⁻²⁴ Rani-simboani nindou mam moaruwai nendi nimarümbi-mayu ranai Suda-yei rotu worambe nimarü puküna hoafi karihoehü yahuya, “Sisas, Nasaretihöndi, se yohoeffimbo ninü nününgufemunmboyafi masinifi? Yihoefombo moaruwaimbo-fimunimbo safimboyafi? Ro fifirihéanini. Se ana Godindi mbumundi nindou-anafi,” meho. ²⁵ Asu Sisas ai moaruwai nendambo nginindi hoafiyuhi yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa kosifoao,” mehundoamboyo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai nindou ranahambo yabadihi hiniñgirerhi mbura hoafi moani puküna karihoai haya nindou ranahandi fiambeahindi makosifoendi. ²⁷ Raniyo asu muñguambo nimorehi nindowenih ranai hepünahindühi aheihoari simbori hoafiyehi seiya, “Nini-moatükunio nda yahurai tüküme feyoa? Nindou ndanai simbori moatükun bogori nindou nahurai yamundimareandi. Asu ai moaruwai nendambo hoafimayua ahandi hoafi himborimayei,” masei. ²⁸ Raniyo asu Sisasindi hoafi ranai nimehünou muñguambo hifi Garirihü ra hoango wakimareandi.

*Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Ruk 4:38-39)*

²⁹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Suda-yei rotu worambeahindi tüküyafu houmbo Sems weimbo Son babidimbo Saimon weimbo Andru-yafandi worinambo mahomo. ³⁰ Saimonindi yamongoamindi ai angünümbo fondihü mapowa asu ahandi angün ranahambo nimehünou Sisasimbo hoafimehündo. ³¹ Raniyu Sisas ai hüfu ahandi watinjarühi kikihiramündü botimareanda asu angün ahandi ranai nimehünou makosifoenda asu sesi sindimarandi.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareanduri
(Matyu 8:16-17; Ruk 4:40-41)*

³² Mami rani nimbambe hüfihamindi hürimindowa nindou ranai nimorehi nindowenih angünümbe asu moaruwai nendeimbi fufurühümündihündür Sisas sowana mafandihindi. ³³⁻³⁴ Muñguambo nindou ngoafihündi ranai hei wori Sisas nimarümbi rani yipuri-kimi burimayeia Sisas ai afindi nimorehi nindowenih muñguambo mamkarambo angünümbe aboedireanduri asu moaruwai nendi afindi raguanamboreanduri marandi. Asu moaruwai

nendi ranai ahambo fifirihori ranimboyou ai aheimbo yowani akidou amboani hoafiyopoani mehündürü.

*Sisas ai Garirihü hoahoangu wakimareandi
(Ruk 4:42-44)*

³⁵ Sisas ai siambe hondü nimbü hoangiri kiaroambe botifi haya hu gorügoanini nindou nimarikoateyohü Godimbo didibafiyuhü mamaru. ³⁶ Asu Saimon ai ahandi ngunindi babidi Sisasimbo kokomaruri homo. ³⁷ Ai homo hoeirüwuruhü hoafiyomo-ndowohü yahomoya, “Munquambo nindou ai sishambo kokorihün+nühanei,” mehomo. ³⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupuruhü yahuya, “Ngorü ngoafi akimi adaburo ranambo ngefo. Rananimbo ro aheimbo amboani Godindi hoafi hoafindahandürü. Ranimboyahi ro nda masinhi,” mehu. ³⁹ Asu Sisas ai munqu Gariri hifihü hoahoangu wakireandühi, Suda-yei rotu worambe hu, Godindi hoafi bokarihendühi asu moaruwai nendambo hihaifoareandürü marandi.

*Sisas ai nindou mamü mimanho masimeimbi
aboedimariri
(Matyu 8:1-4; Ruk 5:12-16)*

⁴⁰ Nindou mamü mimanho masimeimbi ai hu Sisasindi yirikimi piyu nimarumbo huti hoafirürühü yahundoya, “Se refembo yifirayafi ana, wandi mimanho masimeira aboedindowandiri,” mehundo-amboyou. ⁴¹ Asu Sisas ai ahambo hipoamborirühüyu, ahandi warinambo sündirühü yahundoya, “Refembo samboanahi, nga se aboediyafu,” mehu. ⁴² Raniyo masimeiranai nimehünou didikiri foendühüyo asukai nindou ranai aboedimayu. ⁴³⁻⁴⁴ Sisas ai nindoumayu ranahambo ngoafinambo koarherühü asukaiyu hoafiyundowohü yahundoya, “Se yowani nindou mamimbo amboani shafi fi ranahambo hoafiyopoani. Nga se ngafi Godimbo shai-randeimbimbo shafi fi ra nafuindafindo. Rananimbo Mosesindi ahinümbi hoafimayo süngu shafi fi aboedi tüküme feyo ra aheimbo nafuimbohünda Godimbo sesi mbisihenda-mboane,” mehu. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai hu Sisas ai ahambo aboedimariri ranahambo wataporimbo-maranda asu Sisas ramareandi hoafi ra munquambo ngoafi hihimborimayei. Ranimboyou Sisas ai nindou hoeindi-hindiri-mboyei yahuhaya moai mamü ngoafi amboani hu. Ai nindou ninngo-koateyeihü manünguyosi, nga asu nindou ranai munquambo hifihündi ahambo sowana hei marihündi.

2

*Sisas ai nindou yir+war+ moaruwaimbü aboed+marir+
(Matyu 9:1-8; Ruk 5:12-16)*

¹ Yahunümb+ si ho hayamboyoane Sisas ai asükai Kaperneam ngoaf+nambo h+h+r+fi mahu. Ran+yo ai hu worambe amaru hoaf+ ra mahoango. ² Nindou af+nd+ ranai fandambo wor+ ranai tühüforeandühi moai yipur+ik+m+ amboan+ fond+ ak+idou n+ngo. Ran+yo Sisas ai aheimbo God+nd+ hoaf+ yamundeandürühi mamaru. ³ Yimbu-yimbu nindou ai nindou yir+war+ moaruwaimbü ra fond+wam+ foarüwuri+ mburu sowaründümo mah+fomo. ⁴ Nindou ranahambo Sisas sowanambo semündü h+fombo nindou af+nd+wambo naf+ gümareandamboyo hafomo wor+wam+ Sisas nüngu s+mogodühi h+f+nambo t+t+rundeimb+ wor+ ranambe wanğeyan+r+hou mburumbo fond+ kameihü masafoarüwuri. ⁵ Ran+yu Sisas ai nindou ranahamund+ an+hondümböfe ra hoeireanda mayoa, nindou yir+war+ moaruwaimbü ranahambo hoaf+yundowohü yahuya, "Nindou hoar+fi, s+haf+ moaruwai hohoan+mo ranana amboawi sambo-anah+," mehu. ⁶ Asu ah+nümb+ hohoan+mo yamundu rundeimb+ b+d+fi+r+ ranühi mamar+mo ranai ahamund+hoar+ ngusüfoambe raru hohoan+moyomondohü yahomoya, ⁷ "N+imboe nindou ndanai hoaf+ yahurai hoafayua? Ai God+yupoan+ yahurai hoafayu. God mam+ yanğ+r+ an+mbö moaruwai hohoan+mo ra amboawi mbüsümbui," mehomo-ndamboyo. ⁸ Sisas ai n+mehünou ah+nümb+ hohoan+mo yamundu rundeimb+-yomond+ hohoan+mo ra f+fi+reand+. Ran+yu ai hoaf+yupurühi yahuya, "N+imboe se ndan+ moatükun+ nda raru hohoan+moemoa? ⁹ N+ne hoaf+yo nindou yir+war+ moaruwai ndanahambo hoaf+mbö h+n+ng+röuayoa? Ro hoaf+yahühi sah+ya, 'S+haf+ moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi,' asah+yo asu 'Bot+yafo s+haf+ fond+ sowand+fi hawa haf+,' asah+yo. Nga yimbu ra hoaf+mbö ro ng+n+ndeimb-anah+. Asu yimbu hoaf+ ra hoaf+mbö nahan+yo h+n+ng+röuayo asu nahan+yo t+ngümbayo? Y+bobö ro hoaf+ndahan+ an+hondümbö tükünd+febö. ¹⁰ Nga ro s+hamumbo rani-moatükun+ ra f+fi+r+ndund+ asah+, Nindou Hondü ai h+fi ndanühi moaruwai hohoan+mo amboawi yahombo ng+n+ndeimbani," mehu. Ran+yo asu Sisas ai nindou yir+war+ moaruwaimbü mayu ranahambo hoaf+yundowohü yahuya, ¹¹ "Ro s+hambo hoafayahan+n+, bot+yafo s+haf+ fond+ sowand+fi hawa wor+nambo haf+," mehundo-wamboyo. ¹² Nindou af+nd+ meñgoro ranahei h+mböahü yir+war+ moaruwaimbü mayu ranai n+mehünou bot+fi ahand+ fond+

semündü haya mahu. Ran+yo nindou af+ndi menjoro ranai hepünahindühi God+imbo aboedani sei hoafi+yeihi, “Moai horombo ro ndahurai moatükun+ hoeir+hund+,” masei.

Sisas ai Rifaimbo mborai wand+ süngu mehu
(Matyu 9:9-13; Ruk 5:27-32)

¹³ Sisas ai asüakai h+h+r+fi haya Gariri kur+hoe h+mbor+ k+mi hüfuane nindou af+ndi menjoro ranai ahand+ süngu tümare hoamboyu asu God+ndi hoafi yamund+mareandüri. ¹⁴ Ai huhündamboyu Rifai Arfius+ndi n+mor+ ai ahand+ takis kaki sem+ndi worambe mamaruwa hoeimariri. Ran+yu Sisas ai hoafi+yundowohü yahuya, “Mborai wand+ süngu,” mehundo-wamboyu Rifai ai bot+fi haya Sisas+ndi süngu mahu. ¹⁵ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimb+ bab+d+imbo Rifaindi worambe takis kaki sowandümo rundeimb+ nindou-yomo asu moaruwai hohoan+moyomo rundeimb+yomo ai-bab+d+imbo n+mar+mo masowasümo. Nindou yahurai ranai muñguambo si Sisas+imbo sünggururü marundi. ¹⁶ Farisihünd+ ah+nümb+ hohoan+mo yamundurundeimb+ ranai hoeirundane Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimb+ asu moaruwai hohoan+moyomo rundeimb+ nindou bab+d+imbo sesi masesu. Ran+yomo ahambo sünggururü-rundeimb+mo düdurüpurühi yahomoya, “N+imboe Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimb+ asu moaruwai hohoan+moyomo rundeimb+ nindou bab+d+imbo n+mar+imbo sesi sesü maranda?” mehomo. ¹⁷ Sisas ai ran+ hoafi ra h+mbor+yu haya ah+nümb+ hohoan+mo fi+fi+rundeimb+ ranahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Nindou anğün+koate ana moai dokta sowanambo hei r+hündi, nga anğüneimb+ anei hei ar+hündi. Mam+ yahuraiane ro makosahi nda mbumundi nindou anef+ seimb+ nindou ranaheimbo mborai yahombo-yah+poani, nga nindou moaruwai hohoan+moyei r+hündeimb+ seir+hündeimb+ ranaheimbo mborai yahomboyahi,” mehu.

Sisas ai sesi weh+saombo hoafi yamund+mareandi
(Matyu 9:14-17; Ruk 5:33-39)

¹⁸ Son+imbo sünggururü-rundeimb+ asu Farisi-yomondi sünggurundeimb+ ai mam+imbo sesi weh+memo. Ran+yo asu nindou bi+d+fi+ri ai homo Sisas+imbo düdurüwurühi yahomoya, “N+imboe Son+imbo sünggururü-rundeimb+ asu Farisi-yomondi sünggurundeimb+ ai sesi weh+saoyomo arundi, nga asu si+hafi sünggurun+ni rundeimb+ ana moai sesi weh+yomo rundi?” mehomo-ndamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai yare hoafi+yupurühi yahuya, “Nindou mam+ n+moreh+ sem+nd+imbo sihi ai bab+d+imbo nünğuaambe ra

sesi weh+mandeiyo? Nindou n+morehi sem+nd+mbomayu ranai ai-bab+id+imbo n+ngguambe ana ng+ri+ sesi weh+ndei. ²⁰ Nga s+nggunambo nindou ranahambo ndowar+nd+mo ngomondani ai-bab+id+imbo n+ngokoate-ayuambe ani+mbosesi weh+ndeimboyei. ²¹ Nindou mam+ ai+amboan+ moai hoear+ goes+ri+ s+mbor+ sem+nd+u haya wam+ndaf+ ng+is+har+ hoear+ fih+ pare kak+yu rand+. Rawareand+ ana, boboe+ndandani asu hoear+ goes+ri+ s+mbor+ ranai ak+idou yang+ri+ yagod+ mbunda ng+is+har+ hoear+ ra hir+nde+amboe. Hoear+ goes+ri+ s+mbor+ rananai wam+ndaf+ ra hir+nde+andani asu ambe af+nd+ n+ngomboe. ²² Asu nindou ngor+ ai s+mbor+ wain hoe ra wam+ndaf+ wain hoe n+n+hond+ hoear+ hip+ri+ ranambe ng+ri+ kandeand+. Rawareand+ ana, hip+ri+ ranai bor+nd+ifeih+u wain hoe ranai kebo+emboe. Nga s+mbor+ wain hoe ana hip+ri+ s+mbor+ ambe femboane,” mehu.

*Moani n+mar+imbo sihi rat+upur+ikoatembo hoafi
(Matyu 12:1-8; Ruk 6:1-5)*

²³ Mam+ ngoaf+imbo n+mar+imbo sihi Sisas ai ahambo s+nggurur+u-rundeimbi bab+id+imbo wit n+umb+ri+ mbus+mo mahomo. Ran+yo ahambo s+nggurur+u-rundeimbi ai wit ah+ri+ b+id+f+ri+ h+ur+mar+nd+mo. ²⁴ Asu Farisih+nd+ ai Sisas+imbo d+udur+uwur+h+ yahomoya, “N+imboe s+hambo s+nggurun+n+ undeimbi ai moani n+mar+imbo sihi ah+n+umb+ ra rawarunda?” mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai s+mbor+ hoafi+yupur+h+ yahuya, “Awi se Defit ai ahand+ wandaf+ mam+ bab+id+imbo sesi+koate wembomboyomond+h+ ramareand+ ra hoeirundai wan+yo? ²⁶ Sapo Abaiatar ai God+imbo sesi s+hairandei-mb+imbofi n+maruambe Defit ai God+nd+ ser worambe kefuai h+ufu bret God+imbo mas+hound+ ra masesu. Bret ranana God+imbo sesi s+hou-rundeimbi yang+irane sowas+mo arund+. Nga Defit ai ses+h+ ahand+ wandaf+ mam+imbo b+id+f+ri+ masagapuri ra moai f+f+irund+yo?” ²⁷⁻²⁸ Sisas ai as+ukai Farisimbo hoafi+yupur+h+ yahuya, “Moani n+mar+imbo si ranahambo fehefemboy-opoan+ God ai nindou naf+marand+. Nga moani n+mar+imbo si ranai nindoumbo mb+f+ar+heirambo yahuhayamboyu naf+marand+,” mehu.

3

*Sisas ai nindou wat+jar+ moaruwaimb+u aboed+mariri
(Matyu 12:9-14; Ruk 6:6-11)*

¹ As+ukai ngor+u-s+imboan+ Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai h+ufuane nindou wat+jar+ moaruwaimb+u ai ran+h+ mamaru. ² Ran+yo nindou b+id+f+ri+ ai Sisas+imbo h+imboari saf+h+mar+wuri moani n+mar+imbo sihi nindou wat+jar+

moaruwaimbü ra aboedindira papihoafindihuri yahomo houmbo. ³ Sisas ai nindou watinari moaruwaimbümayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo ndühi sühufani munguambo hoeimbirihinini,” mehu. ⁴ Raniyu Sisas ai düdureandürühiya, “Nini-moatükunyo moani nimarimbo sihi refembo ahinümbi ra aboedayo, aboedi moatükun refemboyo moaruwai moatükun refemboyo? Nindou hifokoefemboyo asu nindou aboedambofemboyo?” mehu. Nga ai moai simbori ahambo akidou amboani hoafiyomo. ⁵ Sisas ai nindou ranahamumbo hübudurapurü wakireapurane asu ahamundi ngusüfoambe ranai tapihamimayo-wamboyu hihifi-hihifi-koatemayu. Raniyu asu nindou watinari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi watinari ngurihao,” mehua ngurimarihenda aboedi tüküme feyo. ⁶ Ranio Farisi nindou memo ranai wori ra hiningiru houmbo homo Herotindi nindou babidi Sisasimbo hifokoefimbo hoafimaründümo.

*Nindou afindi ranai Sisasimbo süngumarihori
(Ruk 6:17-19)*

⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoenambo mahomonda asu nindou afindi ranai ahamumbo süngu-marihüpurü hei. ⁸ Sisas ai nindou yamunde asu aboedire arandi hoafi ra himboriyei hehi, nindou afindi Gariri, Sudia, Serusarem, Idomia, hifi Sodan hoekimi adaburo, Tair asu Saidon ngoafi ranihündi ranai Sisas sowana mafandihindi. ⁹ Sisas ai nindou afindi ra hoeireanda mayowamboyu ahambo süngurururü-rundeimbiimbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou afindane engoro, nga se bot ngorü sowandümo sifomo, nga afindi afindiindeihi wambo hoe hohoeani ninendi-hündürimboyei,” mehupuri. ¹⁰ Sisas ai horombo nindou afindi aboedimareandüri ranimboyei angünümbi nindou afindi ranai Sisasimbo sündifimbo simbori ninendürimayehei. ¹¹ Asu moaruwai nendi ranai Sisasimbo hoeirihoran mayoa ahandi wagabe piyei nimateimbo puküna hoafi karthehindühi seiya, “Seana Godindi nimor-anafi,” masei. ¹² Nga Sisas ai aheimbo nüngunahurai nindouyu yaho fifirife hoafimbo yowan mehundüri.

*Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 kafaare
hiningimareapurü
(Matyu 10:1-4; Ruk 6:12-16)*

¹³ Ai hafu hifi wafuwami nimarumbo nindou dideyomo ai hohoanimo-yupureimbi ahamumbo hoafimayua ahambo sowana mahafomo. ¹⁴⁻¹⁵ Sisas ai nindou 12

sepurimündi hiniŋgireapuri haya hoafi sowandümo homorundeimbi anemo yahu kamafoareapuri. Nindou ranai Sisas babidimbo niŋgombo ai koarifehpura ho Godindi hoafi bokarifehü asu moaruwai nendi hihaifoefembo ŋginindi masagapuri. ¹⁶ Sisas ai nindou 12 ndanahamumbo masepurimüdu: Saimon, asu Sisas ai ŋgorü nduri Pita kamafoariri. ¹⁷ Sems, Son Sebedindi nimori. Sisas ai ahafanimbo Boanerges anafani yahu dukamareapiri. Ahandi nimindi ra nimoamondi hoafi nahurai nindouane. ¹⁸⁻¹⁹ Andru, Firip, Bartoromyu, Matyu, Tomas, Sems, Arfiusindi nimori, Tadius, Saimon Serot* srambeahindiyu asu Sudas Iskariot Sisasimbo ahandi hürütümbiyomondi warihumariri.

Sisas ai Bersebur kapeihü ratüpurayu masei
(Matyu 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Sisas ai worinambo huanisüka nindou afindi ranai hei wori gümarihori. Ranimboyu ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo sesi sesi-koatememo. ²¹ Sisasindi fikimnindi ai rani hoafi ra himboryei hehi ahambo fihimündimbo mahei. Sapo ai hohoanimoeyihya, ai wunünumbo-yuhümbei sei hehi. ²² Nga Serusaremihündi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hanimo hoafiyomondühya, "Ahandi fiambe Bersebur mbamarü. Aiana moaruwai nendiyei bogori Bersebur ahandi ŋginindi-namboane moaruwai nendi nindouyei fiambeahindi hefoare arandi," mehommo. ²³ Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundüra akimi maheia kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, "Satan ai nüngunde Satanimbo hemoaboadiru? ²⁴ Asu mamihifihündi ai yibobore haya yifiarayo ana, rani hifihündi ranai ŋgiri aboedi nimandei. ²⁵ Asu mamiworambeahindi ai yiboborih hehi yifiaraye ana, ai ŋgiri aboedi nimandei. ²⁶ Asu Satan ai yifiarimbo yahuhaya ahandi nendi ranai yiboboareandi ana, ŋgiri ŋginindi niŋgo, nga ai raniwami randihi moendi-ndeimboyei. ²⁷ Ngiri nindou ŋgorü ai ŋginindi nindoundi worambe ngu napo hühbühünindu. Sapo nindou ranai hühbühünimbo hohoanimoayu ana, ŋginindi nindou ranahambo wofinambo hüputüpondiherü mbundambo animbo asu ahandi napo munju ra fufundamündümbui. ²⁸ Ro sheimbo anihondümbi-anahi hoafehandüri, nindou ai Godimbo moaruwai hoafaye ane asu moaruwai hohoanimoaye ane ra amboawi mbüsümbui. ²⁹ Nga nindou ŋgorü ai Yifafi Aboedimbo moaruwai hoafayu ana, God ai ŋgiri amboawi mbüsü, hapondani-ane asu

* **3:18-19:** Serot ai Rom hoarehi nimarimbo moei yahomo-ndeimbanemo.

süŋgunamboane. Nga moaruwai hohoanimo ranai ahambo-so koadürümbo koadürümbo yagodimboe.”³⁰ Sisas ai raní hoafi hoafimayu ra sapo ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ai ahamboya, ‘Moaruwai nendi ahandi fiambe nimarimboane,’ mehomo-ndamboyu ra-mehu.

Sisasindi fikiminindi

(*Matyu 12:46-50; Ruk 8:19-21*)

³¹ Rani-simboani Sisasindi hondí asu akohoandi ai ahambo fiambo tükümehind. Ai moanambühi nimboeimbo aheimbo sowana hombo hoafimbo nindou mamí koamaríhehorí. ³² Nindou afindi ranai Sisasimbo wakiríhorí nimareimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi amondi aborüdi ai sihambo weindani niboadei hifandaríhünini,” masei-amboyu. ³³ Asu Sisas ai simborí hoafiyundürühi yahuya, “Didiyei wandí me asu akohoanda?” ³⁴ Nindou wakiríhi mamarei ranaheimbo hübudurandürí wakirerühi yahuya, “Ndananei wandí me asu akohoand-ayeí. ³⁵ Wandí me, akohoandi asu rehíhoandi ana nindou didiyei Godíndí hohoanimo sünguríhindeimbi rananei,” mehu.

4

Sesi ahurí nümbürambe bubufoefembo kafoefe hoafi
(*Matyu 13:1-9; Ruk 8:4-8*)

¹ Sisas ai asükai Gariri kuríhoe kímí nindou yamundífe ratüpurí ra botímareandi. Nindou afindi ranai ahandí hoafi himborímbo mafandeanda botambe farífi hoe hanjifo-wamí mamaru. Asu nindou ranai gudiani hoe kímí mamarei. ²⁻³ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafinambo yamundeandürühi yahuya, “Nindou mamí ai nümbürambe hu sesi ahurí bubumarandi. ⁴ Ai hu sesi ahurí ra buburandane bidífirí ai nafíni pütapímayoa ndu ai tüküyahi masahüsi. ⁵ Bidífirí nimoei yahafi safambe hífi akídou yangirí nínjgowambe pütapímayo. Hífi ra ragu haníkoate-wambo ahurí ranai nímai tütükímayo. ⁶ Nga asu hüfíhamíndí ai píyowohüyo ahurí hapoadümbo maforo ra sore soremarandi. Sapo ahasíharí ranai hífambe ragu haníkoate-wambo asu munju yapataparímayo. ⁷ Asu bidífirí ahurí ranai tíhoari tíhoarümbí wofí ranambe pütapímayoa gabudandühi hísikoatemayo. ⁸ Asu ahurí bidífirí ai hífi aboedambe safí pütapíyowohü hísimayo. Nímíndí mamí ranahandambo bidífirí ai 100 hísiyo, asu bidífirí ai 60 hísiyo, asu bidífirí ai 30 hísiyo,” mehu ⁹ Hoafi moendí fembo yahumbo Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou ai himbo-ambeimbíndühi ana, hoafi nda himborímbiyuwamboane,” mehu.

*Sisas ai nimboe kafoefe hoafinambo wata-
porimbomand*

(Matyu 13:10-17; Ruk 8:9-10)

¹⁰ SünGUNAMBO nindou afindî ranai bukürefoendane Sisas yangirî mamaruwa ahandî süngururü-rundeimbi 12-yomo asu nindou ahambo süngurîhorî-rîhündeimbi ai kafoefe hoafi ranahambo düdumehindî. ¹¹ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyundürühî yahuya, “God ngîninîdî hîfandarandî rana-handî dîbo hoafi nîmîndî ra se fifîrifembo-hünda God ai masagadürî, nga nindou weindanî manîboadei ranaheimbo ana kafoefe hoafi yangirîyo hoafîmayu. ¹² Ranîmboane,

Ai afîndîmbo hîmboarî papîndeimboyei,

nga ai ngîrî türüboadîhi fifîrîndîhindî.

Ai afîndî hoafi hîmborîndeimboyei,

nga ahandî nîmîndî ngîrî fifîrîndîhindî.

Ranîmbo-anîmbo ai wambo sowana asükai hîhrîndahi dîdeiyânî

God ai ahei moaruwai hohoanîmo ra amboawi
mbüsümbui,” *Aisaia 6:9-10*

mehu.

Sisas ai sesi ahurî ranahandî nîmîndî fifîre hoafîmayu

(Matyu 13:18-23; Ruk 8:11-15)

¹³ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühî yahuya, “Awi se kafoefe hoafi ranahandî nîmîndî ra moai fifîrîndîyo? Asu refeana bidîfirî amurî kafoefe hoafi ra nüngundu fifîrî-mandunda? ¹⁴ Nindouyei mbusümo Godîndî hoafi wataporîmboayo ana, sapo nindou sesi ahurî nûmbürambe bubofoareandî nahuraiane. ¹⁵ Hoafi nafîni pîrayo ana, sapo nindou Godîndî hoafi hîmborîyeyihanei, nga Satan ai nîmehünou hoafi ra nindouyei mbusümonîndî semündü raguanambo-reandühani. ¹⁶ Bidîfirî sesi ahurî nîmoei yahafîsafambe pütapîmayo nahuraiane. Ai Godîndî hoafi ra hîmborîyeyi hehi nîmehünou semîndîmbo hîhîfî-hîhîfîyeyihî-anei. ¹⁷ Nga ai moai hoafi ra ndorîhi sahümündia ahei ngusüfoambe ragu ngîninîdî nîmaro, nga ai moanî akîdou yangirî ngîninîdî nîmboeihî anei. Ai Godîndî hoafi hîmborîyeyi masahümündi ranahambo refe hoeifembo nindou ngorü ai tîngîrîfo sehindanî nîmehünou hînîngîrîhindühî-anei. ¹⁸⁻¹⁹ Bidîfirî ai sesi ahurî tîhoarî-tîhoarümbi wohambe pütapîmayo nahuraiane. Nindou ranai hoafi hîmborîyeyihaneisi, nga ai hîfîndî moatükunîmbo afîndî hohoanîmoyeihî napo afîndî semîndîmbo ngusüfo parîhindühî Godîndî hoafi ranahambo gabudîfoareanda asu ahurî ranai ngîrî hîsîndo. ²⁰ Asu sesi ahurî hîfî aboedambe bubumayoa aboedi tükefeyo ranana sapo nindou düdi ai hoafi hîmborîyu haya

fifireandühi tümafoareandi nahuraiane. Raniyo bidifiri ai hisi aboedi hisiyowohü bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi,” mehu.

*Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi
(Ruk 8:16-18)*

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi nindou ai ram hai wambürü asu fondi hoarehi dibonapimandihyo? Wani, nga ram ra fondiwami nimoamo ane nindihhi arihündi. ²² Munguambo moatükuni haponda dibombo engoro ra süngunambo ana weindahi tükündifemboe. Asu nine-moatükuni gabudihhi masihendi ra süngunambo ana weindahi yagodomböe. ²³ Nindou ai himboambeimbändühi ana, hoafi nda himborimbiiyu-wamboane,” mehu. ²⁴ Asukai hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi himborayomo ra se wudipoapöndu hohoanimöndimo. Se nindoumbo yimbuarhindürü rani simogodühi animbo God ai sheimbo yimbundearühi asu ngörü bidifiri pandeambui. ²⁵ Nindou düdi ai bidifiri moatükuneimbayu ana, God ai asukai bidifiri dagadombui. Nga nindou düdi rani-koateayu ana, nine akidou ahandi warambeahindi ra ndemündü raguanambo-ndeambui,” mehu.

Sisas ai sesi ahuri tükefeyo kafoefe hoafi hoafimayu

²⁶ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, “God nginindi hifandarandi ranana nindou sesi ahuri nümbürambe bubofoareandi nahuraiane. ²⁷ Nindou ranani apuwaniyo asu yangiri ahandi ratüpuri ratüpuriyuwaniiyo nimbokoani sirühi sesi ahuri adükari tükefeyo ra ai moai fifireandi. ²⁸ Hifi yangirane sesi ahuri ra rareanda adükari tüküfehü hisiyo arandi. Ai moai fifireandi nüngureambombai weangurühi emündi boatei tükündife mbunda mbiro ahuri tükündifihü animbo ranambe hisi tükündifemboe. ²⁹ Hisi ranai ho nginindiyowa nümbürü aharambüri ranai yimungure-mindimboyö simboani yimunguramündi arandi,” mehu.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tüküfembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Ruk 13:18-19)

³⁰ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, “Sihiri God nginindi hifandarandi ranahambo nüngunahuraiane mambisefa? Ranahambo hoafimbo nini-kafoefe hoafinambo hoafimandefa? ³¹ God nginindi hifandarandi ranana hambomo hoari nahurai akidou ahandi ndürü mastet hoari hifi kararowandi nahuraiane. ³² Nga hifefeyo ana, tikoani nahurai tüküfe haya adükari hamindi amuri

nümbürambeahĩndĩ sesi ranahambo ŋgasũndeandũhane. Ranane afĩndĩ dũdũdũ papĩre haya nĩŋgowanĩ, ndu ai hei ranĩwamĩ ŋgĩsĩharũhĩ ŋgeramborũhĩ arĩhũndĩ,” mehu.

Sisas ai kafeefe hoafĩnambo hoafĩmayu ranahandĩ nĩmĩndĩ

(Matyu 13:34-35)

³³ Sisas ai nĩmorehĩ nindowenihĩ afĩndĩ ranaheimbo kafeefe hoafĩ afĩndĩ wataporĩmbomalandĩ ahei hohoanĩmo ra sĩmogodũhĩ. ³⁴ Ai ranaheimbo kafeefe hoafĩnambo yaŋgĩrĩ wataporĩmborandũrĩ marandĩ. Ŋga ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩ aiyangĩrĩ nĩmarĩmondanĩ ana, hoafĩ ranahandĩ nĩmĩndĩ ra yamundeapurĩ-marandĩ.

Sisas ai hoewerĩ hoafĩmayua afurĩmareandĩ

(Matyu 8:23-27; Ruk 8:22-25)

³⁵ Mamĩ ranĩ nĩmbambe ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩmbo yahuya, “Sĩhĩrĩ Gariri kurĩhoe ra ŋgorũ-goanĩnĩ ŋgefomboane,” mehupurĩ. ³⁶ Ranĩyo nĩmorehĩ nindowenihĩ afĩndĩ ra raru hĩnĩŋgĩrũwurĩ houmbo bot Sisas mamaru ranambe fareafu houmbo sowarũndũmo mahomo. Asu bot bĩdĩfĩrĩ amurĩ ranai amboanĩ aibabĩdĩmbo maho. ³⁷ Ai hĩfomondane, Gariri kurĩhoe ranambe ŋgĩnĩndĩ hamĩndĩ werĩ ranai tũkũmefeyo. Ranĩyo hoe ranai hafo kaifoairandũhĩ tũkũhefembo yaŋgĩrĩmayo. ³⁸ Asu Sisas ai daboadanĩ pirowamĩ mbiro nande haya apuane, ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩ ai yaŋgĩrĩ ruwurũhĩ yahomoya, “Nĩdou Yamundo-randeimbĩ, sĩhĩrĩ yĩfĩmbo yaŋgĩrayefĩ ranahambo awi se moai hohoanĩmoyafĩyo?” mehomondamboyu. ³⁹ Sisas ai botĩfi hoe asu werĩ ranahafembo ŋgĩnĩndĩ hoafĩyupĩrũhĩ yahuya, “Rũhũsafĩ kĩkĩndandĩfe,” mehua hoafĩ nĩŋgowambe kĩkamĩndũhĩyo hoe asu werĩ ai afure pimareandĩ. ⁴⁰ Sisas ai ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩmbo hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Nĩmboe se yĩhĩmboayomoa? Awi se anĩhondũmbofe-koate-wamboyo?” mehu. ⁴¹ Ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩ ai ahamundĩhoarĩ sĩmborĩ ndũwurĩyomondũhĩ yahomoya, “Nĩdou nda nũŋgunahurai nĩdouyua? Moanĩ hoe afĩndĩ-afĩndĩmayo asu werĩ ranai ahandĩ hoafĩ hĩmborĩyafehũ afurĩmarĩneandĩ,” mehomo.

5

Nĩdou mamĩndĩ fiambeahĩndĩ Sisas ai moaruwai nendĩ hemafoareandĩ

(Matyu 8:28-34; Ruk 8:26-39)

1 Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoe ra botambe barhoemo houmbo Gerasa-yafe hifambe mahomo. 2 Sisas ai bot hiniñgire haya kusifundanayo, nindou mamí ahandí fiambe moaruwai nendí nímareimbi ai yifí síhehi rihündeimbi honguambeahindí hu ahambosó tükümeñiyu. 3 Nindou ranai ana yifí síhehi rihündeimbi honguambe-ani apu arandí. Ranane ñgiri ahambo seninambo amboani yiriwari hüputüpu-ndürindümo. 4 Nindou ranahambo afindimbo seninambo yiriwari hüputüpurí-horimindei marihündí, ñga sen ra gurihaimarandí. Ai ñginindí hamindí-wambo nindou ñgorü ai-amboani moai ahambo kikh+rümündu. 5 Nimbokoani asu sirühi nindou ranai yifí síhehi rihündeimbi nímoei-ambe asu hifí wafu ranambe hoahoangura-marandí. 6 Sisas ai hapoadumbo anguni huambe nindou-mayu ranai hoeriri haya pipiyu hu ahandí wagabe yiri yimbu pusire mamaru. 7 Nindou ranai puküna hoafi karíhoehü yahuya, “Sisas, se-ana God Nímoamo Hondü ahandí nímori anafi, se wambo nini nünüñgu-fendírímboyafa? Ro síhambo düduariheanini, Se Godimbo dabaríndafoandühi ñgiri síhambo nini moatükuni randíheandí mbísafi,” mehu. 8 Ramehu ra sapo Sisas ai hoafi yuhíya, “Moaruwai nendí se nindou ranahandí fiambeahindí kosífoao,” mehu ranímboyo. 9 Asu Sisas ai düdureandühi yahuya, “Síhafí ndürí ñine?” mehuamboyu. Asu moaruwai nendí ranai yahoya, “Wandí ndürí ana amiane. Sapo ro ana afindí sirihünd-aneñí,” meho. 10 Moaruwai nendí ranai raní hifihündí yowaní yíhoefimbo hefoefemuni-poani yaho haya Sisasimbo hüti hoafimariri. 11 Raní fikimi hifí wafuambe moatei afindí ranai sesí sahüsihi buríyei wakímaríhindí. 12 Raníyo moaruwai nendí ranai Sisasimbo hüti hoafíyeihí seiya, “Se yíhoefimbo koandí-hawamuna moatei akími nda burayeí ahei fiambendahumboane,” masei. 13 Raníyo Sisas ai hiniñgi-mareandüra rasüngumehindí. Moaruwai nendí ranai nindoundí fiambeahindí kosífoehi hehi moatei akími burímayeí ahei fiambemehindí. Raníyo 2,000 moatei ranai hiripini piyei hehi gügüríyei hanimbo kuríhoeambe hoe karíhüsi hehi yifísafi-mayeí. 14 Nindou moatei hifandímarundí ranai fefou houmbo homo adükari ñgoafiyo asu akídou ñgoafi adaburo raníyo ra wataporímbomarundí. Raníyo ranühündambo nímorehí nindowenihí ranai ñine-moatükuniyo moateimbo tükümeñeyo ra hoefimbo mahei. 15 Ai hei Sisasimbosó tüküyahi hoerihindane nindou horombo ahandí fiambe moaruwai nendí afindí nímareimbi-mayu ranahambo

hoeimar+horì. Ai asükai aboedì hohoan+mo fìfìre hohoan+moyuhümbö hoearì güde haya mamaruwa hoeir+horì hehi yìh+mbomar+horì. ¹⁶ Nìne-moatükunì Sisas ramareandì hoeifembo mahei ranai asükai hìhìr+yahi hei nindou horombo moaruwai nendì nìmareimbì-mayu asu moatei ranahambo amboanì watapor+imbo-mar+hündì. ¹⁷ Ranìyo nìmorehì nindowenihì ranai ranì hoafì ra hìmbor+yeyi hehi Sisas+imbo ranì hìf+hündì ñgorü-goan+nì hombo hütì hoafìmar+horì. ¹⁸ Asu Sisas ai botambe mafar+fìyuwamboyo nindou horombo moaruwai nendì nìmareia hefoareandeimbìmayu ranai aidìbo hombo hütì hoafìmayu. ¹⁹ Nğa asu Sisas ai ahambo moai yìnì yahundo. Ai hoafiyundowohü yahuya, “Se sìhafì wor+nambo ñgafì fik+m+n+nd+imbo Adükari ai sìhafì fimbo hìpoambo-rean+nühì ramarean+nì ranahambo watapor+imbondandì,” mehu. ²⁰ Ranìyo nindou ranai hu Dekaporis hìf+hü ahandì fimbo watapor+imbo-maranda nìmorehì nindowenihì af+ndì ranai mahepünahindì.

Sisas ai nìmorehì nìmorì yìf+hündì botìre asu nìmorehì anğünümbì aboed+mareandì

(Matyu 9:18-26; Ruk 8:40-56)

²¹ Sisas ai Gariri kur+hoe ra botambe far+fì haya ñgorü goan+nì huane nindou af+ndì ranai ahandì hoafì hìmbor+imbo mafandeandì. ²² Ranìyo Suda-yeyi rotu worì hìfandìra randeimbì, ahandì ndürì Sairus, ai mahu. Ai hu Sisas+imbo hoeirirühì ahandì yirik+mì yirì yimbu pusìre mamaru. ²³ Ai Sisas+imbo hütì hoafiyundo hoanğuhü yahuya, “Wandì nìmorehì nìmorì ai yìf+imbo yangìrane, nğa se d+id+fì warì nandowandanì an+imbo aboed+imbeyo-wamboane,” mehundo-amboyu. ²⁴ Asu Sisas ai aidìbo mahua nìmorehì nindowenihì af+ndì ranai ahandì sünğu mahei. Ranìyo ahandì fik+mì gugureandühì n+nendì-mar+horì. ²⁵ Asu nindou gugur+mareandì ranambe nìmorehì mamì 12 hìmbanühì-feimb+imbo amoamo wat+koaf+ra-marandì. ²⁶ Ranìyo nìmorehì ranai dokta hoeifepur+imbo ahambo fehefembo-hündä ahandì kakì af+ndì saimarandì. Asu dokta ranai moai ahambo far+hoemondanì aboedì tüküfeyo, nğa wantì. ²⁷ Nìmorehì ranai Sisas+ndì hoafì ra hìmborìyo haya ho nindou af+ndì ranahei mbusümo manìngo. Ranìyo ai Sisas+ndì daboadanì ho ahandì hoandarì hoearì ra sünd+mareandì. ²⁸ Ai ahandìhoarì yare hohoan+mo-yowohü yahoya, “Ro ahandì hoearì yangìrì amboanì sündar+heandì ra aboed+indamboyahì,” meho. ²⁹ Ramare-andamboyo nìmehünou amoamo wat+koaf+marandì-mayo ra k+k+ram+ndühì asu ahandì fiambe anğünì

ranai aboedimayoa fifirimareandi. ³⁰ Asu Sisas ai ahandi fiambeahindi nginindi makosifoenda fifire haya hihirifi dödurearühi yahuya, “Düdi wandi hoearühi sündimareanda?” mehu. ³¹ Ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou afindi engoro ra hoeiarowandane asu düdi sündimareandi safi hawambo düduwefoanda?” mehomo. ³² Nga awi Sisas ai düdi ahandi hoeari fihü sündimareandi ra fifirindihea yahu haya kokomara hu. ³³ Nimorehi ranai ahambo ranimoatükunü tüküme Feyo ra fifire haya yihimboyohü hihamindari-mayo. Raniyo ho Sisasindi yirikimi yimindihona nimarimbo munquambo moatükunü ahambo tüküme Feyo ra wataporimbomarandi. ³⁴ Sisas ai nimorehi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nimori akidou, se anihondumbo-arowandi ranimbohünda seana asukai aboedanafi. Sihafi angünü aboedime Feyo ranimbohünda se ngusüfo afurindo künde hawa ngafi,” mehu. ³⁵ Sisas ai wataporimborandühi nunguambe nindou bidifiri ai Suda-yafe rotu hifandi randeimbindi worambeahindi sinimo hoafiyomondühi yahomoya, “Sihafi nimorehi nimori yifimayo. Nga nindou yamunde randeimbimbo tinirifo segodopoani,” mehomo. ³⁶ Asu Sisas ai moai ahamundi hoafi ranahambo hihimboriyu. Ai Suda-yafe rotu hifandirandembi ranahambo yahundoya, “Yowanü, yihimbo-yopoani, nga se moani Godimbo anihondumbondowandi,” mehu. ³⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo aibabidimbo hombo yowanü yahu hiningirerü haya, Pita, Sems, Son, asu ahandi akidi Sems ahamumbo yangiri süngureapuri haya mahu. ³⁸ Ai homo Suda-yafe rotu bogorindi worikimi tüküyafundühi Sisas ai hoeireandane arani hoafi afindi afindi-mayei. ³⁹ Ai worambe farifi hafu hoafiyundürühi yahuya, “Nimboe se arani hoafi afindi-afindayeia? Nimori ndanana yifiyopoani, nga moani apomboane,” mehuamboyei. ⁴⁰ Asu nindou ranai ahambo tikifinambo-marihori. Ai aheimbo rani worambeahindi hihaifoarearü mbura, nimori ranahandi hondafindiyafe asu ahandi süngururü-rundeimbimemo aheimbo yangiri semündündürühi haya, nimori yifi mengoro rani wori safani kamefoehindi. ⁴¹ Ai hüfu nimori ranahandi watinarihü kikihiramündi haya hoafiyundowohü yahuya, “Tarita kumi,” mehu. Hoafi ranahandi nimindi ana ndahuraiane, “Nimorehi nimori yihoarifi ro hoafehanini, se botiyafo,” yaho ranane. ⁴² Asu nimehünou nimorehi nimori ranai botife haya mahowa nindou ranai mahepühendi. Nimori ranana 12 himbanü yoweimbüyo. ⁴³ Sisas ai hoafiyundürühi

yahuya, “Se yowani nindou mamimbo amboani ndani moatükuni nda hoafiyopoani. Nimori ranahambo sesi sahündo animbo mbiseso,” mehu.

6

*Nasaretihündi ai Sisasimbo yiboarukomarithori
(Matyu 13:53-58; Ruk 4:16-30)*

¹ Sisas ai ranühi hinngire haya ahandi ngoafi hondünambo mahua asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai ababidimbo mahomo. ² Raniyo moani nimarimbo sihi Suda yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundimareandüri. Nindou afindi ranai himboriyei hehi hepünahindühi seiya, “Ndan ndofe fifirife nda nahünda semündümboyua? Asu hepünifeimbi moatükuni refembo nginindi ra nahündambo semündümboyua?” ³ Aiana worimbora randeimbi nindou yangirani. Asu ai Mariandi nimori Sems, Sosep, Sudas asu Saimon ahamundi amongoani. Asu ahandi rehimagi ai nda sihiri babidi animboei,” sei hehi Sisasimbo ngusüfoambe yiboaruko-marithori. ⁴ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai munguambo ngoafihü ndürimbani. Nga ahandi ngoafi hondühi ahandi fikimnindi-so worambe ana ndürikoateani,” mehu. ⁵ Asu Sisas ai ranühi moai hepünifeimbi moatükuni rareandi, nga yimumami angünümbi nindou yangiriyoye warimanandeanda aboedimehindi. ⁶ Raniyo nindou ahambo anihondümbofe-koatemayeia hepünimefiyu.

*Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi nindou 12 ranahamumbo koamarihapura mahomo
(Matyu 10:5-15; Ruk 9:1-6)*

Raniyu Sisas ai ranühi ngoafi adaburo ra hoahoanguhü Godindi hoafi yamundi-mareandüri. ⁷ Ai ahambo sünggururü-rundeimbi 12 ahamumbo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoefembo nginindi sagapuri mbura yimbu-yimbure koamarihepuri. ⁸ Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Se ngomondühi ra nini-moatükuni ndowandümboemo, nga niminimi yangiri animbo ndowandümo. Se yowani bret, arü asu kaki rani-moatükuni sandife semindi-poani. ⁹ Se su güdundi, nga hoeari ana güdarundi rani yangiri animbo güdu ndowandümo ngomo. ¹⁰ Asu se homo ngorü ngoafihü tüküyafu houmbo ngorü worambe ahafomo ra rani worambe yangiri nimandimo mbundumbo ngorü-goanini asukai ngomo. ¹¹ Ngomondani rani ngoafihündi ranai

sìhamumbo worì+nìfepuri-koatendeihì sìhamundi hoafì hìmborì+koatendeianì, se ñgoafì ra hìnìngìndundì. Se hombo mbìsì+mombo ana, sìhamundi tìnarì+hündì hasüfì ra püpürüfì+boadu houmbo ñgomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbìreandürì yaho nafuiyondürì+mbo-hünda,” mehu. ¹² Ranìyo Sisasìmbo süngururü-rundeimbì ranai homo nìmorehì nindowenihìmbo hoafì bokarì+hoemondühì yahomoya, “Sìhei ñgusüfoambe moaruwai hohoanìmo hìnìngìndì+hindühì sìmborì hohoanìmo süngundì+hindì,” mehomo ¹³ Asu ai homo nindoweyei fiambeahìndì moaruwai nendì hefoaru, aṅgünümbì nindoweyewamì werì hoe karunda aṅgünümbì nindou ai aboedì tüküyahi marì+hündì.

Herot ai Sisasìmboya Son hundürüra randeimbì+mbei mehu (Matyu 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Sisas ai muṅgu-moatükunì ramareandì hoafì ra adükarì bogorì Herot ai hìmborì+mayu, sapo ahambo muṅguambo nindou fìfìrì+horì hehimbo wambo. Ranìyo bìdìfìrì nindou ai seiya, “Son hundürä randeimb-ani yìfì+hündì botìfì haya. Sapo ranìmboane hepünìfeimbì moatükunì yare arandì,” masei. ¹⁵ Asu bìdìfìrì nindou seiya, “Aiana Erasais-ani,” masei. Asu bìdìfìrì nindou seiya, “Aiana Godìndì hoafì hoafìyomo rundeimbì horombo yìfì+memo nahurai-ani,” masei. ¹⁶ Herot ai ranì hoafì ra hìmborìyu hayambo yahuya, “Ro Son hundürüra randeimbì+mbo ana horombo mbìro kìkìmarì+hehinì. Nḡa asu haponda asükaiyu yìfì+hündì botìfìmboyu?” mehu. ¹⁷⁻¹⁸ Horombo Herot ai ahandì akìdì Fìripìndì nìmorehì Herodias masemündu. Ranìmbo Son ai Herotì+mboya, “Aboedì hohoanì+moyopoanì sìhafì akìdandì nìmorehì masowandìfì,” yahundo-marandì. Ranìmboya Herot ai nindou bìdìfìrì koamarì+hepura Sonìmbo kìkì+hìrundümo mburumbo karabus-ambe hìnìngìmarüwuri. ¹⁹ Herodias ai Sonìmbo ñḡinìndìrìrì+hü hìfokoeffimbo hohoanì+momayo, ṅḡa ai ṅḡirìndo. ²⁰ Sapo Herot ai Sonìmbo yì+hìmborürü+hìwambo. Ai fìfìreandì Son ai Godìndì hìmboahü mbumundì nindou-mayua ranìmbo Herot ai ahambo hìfandürì-marandì. Ai Sonìndì hoafì hìmborì+yuhü ana, ñgusüfoambe moaruwairìrì+hü afìndì hohoanì+moyuhani. Nḡa asu ahandì hoafì hìmborì+mbo hohoanì+moyuhani. ²¹ Herodias ai Sonìmbo mbìro kìkìfìmbo, nafì kokorambo hoeimareandì. Herot ai ahambo hondì ai wakìmarì+mìndo ranì sìhì gafmanì+yomondì bogorì, ami-yomondì bogorì asu Gariri hìfandu-rundeimbì ahamumbo sesì sìndì+mareandì. ²² Ai sowasümondühì nìmarì+mondane,

Herodiasindi nimorehi nimir ai hafo hihifi-hihifiyo wakimareandi. Raniyo Herot asu bidifiri boboagori sesi sowasümondühi mamarimo ai ranahambo afindi hihifi-hihifimemo. Raniyo adükar bogori Herot ai nimorehi nimir ranahambo düdureandühi yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hohoanimo-ayafi ra ndahaninimboyahi, nga se wambo hoafiyafi,” mehu. ²³ Herot ai dabarifi hoafiyundowohü yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hoafayafi ana, ndahaninimboyahi. Se hifi hifandarhandi ranahambo kikirowandiri asafi ana, ranamboani ro kikiindiheanini-mboyahi,” mehu. ²⁴ Nimorehi nimir ranai hondi sowana hihirife ho düdureandühi yahoya, “Nini-moatükunimbo düdumandahea?” mehoamboyo. Hondi ai yahoya, “Son hundürüra randeimbindi mbirombo animbo düdundafoandi,” mehondoamboyo. ²⁵ Nimorehi nimir ranai hihirife ho adükar bogorimbo anahoya, “Hapondani hamindi Son hundürüra randeimbindi mbiro pretambe foando hawa ndawandiri,” meho. ²⁶ Ai rani hoafi ra himboriyu haya ahambo ngusüfoambe moaruwai-maririsi, nga sapo nindou fandu masowasümo ahamundi himboahü nine-moatükuni se hoafayafi ro randiheamboyah mehu. Ranimboyo ai nimorehi nimir ranahandi hoafi süngufembo ambe yahokoatemayu. ²⁷⁻²⁸ Raniyu adükar bogori ranai ami mami koamariheira Sonindi mbiro semindimbo mahüfu. Ai hüfu Sonimbo karabus worambe mbiro kikiriri mbura ahandi mbiro ra pretambe foare semündü hu nimorehi nimir ranahambo masagado. Raniyo nimir ai semindi ho hondambo masagado. ²⁹ Sonimbo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi himboriyomo houmbo homo karabus worambeahindi fi-nimoko sowandümo homo honguambe masihawuri.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadiri
(Matyu 14:13-21; Ruk 9:1-17; Son 6:1-13)*

³⁰ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai homo ai-babidimbo mamüh+yafundühi wataporimemo. Ai ratüpuri rarundühi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimarundüri ranahambo. ³¹ Nindou afindi ranai fande bukürefoe-marandamboyo Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi babidimbo sesi sesi-koatememo. Ranimboyo hoafiyupurühi yahuya, “Andai sihriipoanimbo nindou nimari-koateandühi ngefühi animbo akidou fi-handihu,” mehupuri. ³² Raniyomo ai yangiri botambe fareafu houmbo nindou nimari-koateandühi mahomo. ³³ Nga nimorehi nindowenih afindi ranai hoeirihifi fifirhipuri, ranimboyo nindou

afindi ranai Sisas ahandi sünggururü-rundeimbi babidimbo homboyomondani ahei ngoafi hini ngirihi hehi Sisasimbo sowana pipina hei ai-boatei tükümehindi. ³⁴ Ranayo Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo botambe homo tüküyafundane, nindou afindi ranai hifanda mengoro. Ranayu hoeireanda mayoa sipsip hifandiyo-randeimbi nindou hifandiyo-koate nahurai fimayeia hipoambo-reandürühi afindi yamundimareandüri. ³⁵ Asu süngunambo nimbambe hüfhamindi ai hanuambe hoafiyomondühi yahomoya, “Ndanühi ana nindou nimari-koatereandühane ndeara hüfhamindi ahanu. ³⁶ Ranimbo-hündambo animbo nimorehi nindowenihi ranaheimbo koarhawandüra hei ngoafi akimi adaburo ranühi aheihoari sesi pemiyei mbisahüsi,” mehomomo. ³⁷ Nga asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi dabudüri,” mehuamboemo. Ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Awi se hohoanimoafani ro afindi handret kinanambo aheimbo bret pemiyoyaimboyo?” mehomomo. ³⁸ Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Nüngünümbi bretyo se shoemomboemoa? Homo hoeiru,” mehuamboemo. Homo hoeirunda mayoambo yahomoya, “Hondahüfeimbi bret asu yimbu kini ranane engoro,” mehomondamboyo. ³⁹ Sisas ai ahamumbo hoafimayua nindou ranaheimbo hoafimayomonda yibobo-yiboboyahi hehi mamarei. ⁴⁰ Mamarei ra bidifiri 100, asu bidifiri 50, raniyeyi yiboboyiboboyahi mamarei. ⁴¹ Sisas ai bret hondahüfeimbi asu kini yimbu ra semündü haya sünambe himboyu hafuhü Godimbo hihifirüri mbura, hifitire haya ahandi sünggururü-rundeimbiimbo masagapuri nindou ranaheimbo yimbufembo. Asükaiyu kini akidou yimbu ranamboani hifitire haya yimbumareandi. ⁴² Munguambo nindou ranai sesi ra sahusimbo simongori-marihümüdi. ⁴³ Ranayo Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai bret asu kini bidifiri bidifiri kurimayo ra 12 wambürambe wambürithiru hafombo tüküme feyo. ⁴⁴ Nindou sesi masahüsi ranana 5,000-yei.

*Sisas ai kurihoe hangifowami pütapimayu
(Matyu 14:22-33; Son 6:16-21)*

⁴⁵ Sisas ai nimehünou ahambo sünggururü-rundeimbiimbo botambe farife hefe Gariri kurihoe behefe hefe ai-boatei Betsaida ngoafinambo hombo hoafimayupuri. Nga aiana awi nimari mburimbo nindou ra koarihendürimboyu. ⁴⁶ Nimorehi nindowenihi ra koarheiri mbura asu ai Godimbo didibafifembo hifi wafuanambo mahafu.

47 Rani nimbambe ahambo sünggururü-rundeimbi ai botambe Gariri kurihoe hanġifowam+yomo, nga asu aiana ngindaniyu. 48 Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi hoeireapurane werambe bot ra ahamumbo kameihü ninendi-mareapura asu bot ra semindi hombo purina watihar+marundi. Raniyo Sisas ai si hoafimbo safi ahamumbo sowana bot ra ngasunde haya hoe hanġifowami pütapimayu hu. 49 Nga asu ai hoeirüwuran+ hoe hanġifowami pütapimayua yifiaf-ani yahomo houmbo has+heimemo. 50 Ai munġuambo hoeirüwura mayoa yihimbo-mayomondamboyu, ai ahamumbo nimehünou hoafiyupurühi yahuya, "Se yihimbo-ndimboemo, nga nginindi nimandümo. Ndanana ro-anahi," mehu. 51 Asu ai botambe farifi hafu ai-babidimbo mamaruwa hoewer+ ranai afurimareanda mahepünafundi. 52 Nga Sisas ai hondahüfeimbi bret hepünifeimbi moatükun+ ramareandi+ ra moai wudipoaporu fifirundi sapo ahamundi hohoanimo ranai tap+hamiyohü wambo.

Genesaretihü Sisas ai anġünümbi nindou afindi aboedimareandi
(Matyu 14:34-36)

53 Raniyomo ai botambe kurihoe ra bar+hoemo gudiani Genesaret ngoafikim+ bot ra himondindümo hin+ngimarundi. 54 Ai botambeahindi makusifoendambo nindou ranai nimehünou fifir+mar+hor+. 55 Ngoafi rani ngoafikim+ adaburo ranühi hahabodeihü hoafimayeiya, anġünümbi nindou afindi safisendambe-r+hindür+ Sisas nünġuh+ sahümündindür+ hei mar+hündi. 56 Raniyo munġuambo ngoafi adaburo ranühi, nahi Sisas ai huan+ anġünümbi nindou ra fufur+hü-mündindür+ hei fand+hirühündühi sihehindür+ mar+hündi. Raniyei ahandi war+ hoandari ngis+har+ hoear+ ra anġünümbi nendi ai sündimbr+hindi sei hehi hüti hoafimayei. Asu ahandi hoear+ sündimbr+hindi ranai asukai aboedi tükümehindi.

7

God ai amao mamiyei ah+nümbi hohoanimo hif+nambomareandi
(Matyu 15:1-9)

1 Farisihündi bidifiri+ ai ah+nümbi hohoanimo yamundurundeimbi nindou babidimbo Serusarem ngoafihündi sifomo Sisasimbo hoeimarüwuri. 2 Raniyo hoeirundan+ Sisasimbo sünggururü-rundeimbimemo ranai war+ popoaikoate ses+ sowasümondühi mamarimo. War+ popoaikoate sesi sesimbo ranana moaruwaiane. 3 Sapo

Farisi asu Suda-hündi aiana ai boagiri süngumarundi ranimboane ngiri waripopoaikoate sesi dagüdi. ⁴ Asu sesi maket ambeahindi pememo amboani sesi popoihefekoate ana, ngiri dowadümo. Sapo ai boagiri refemarandi süngumbo hipiri napo ra popoaindihou mbundumbo animbo mandu dowadumboemo. ⁵ Ranıyo Farisi asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Nimboe shambo süngurunini rundeimbi ai boagiri ahini ra süngufe-koateayomoa? Asu nimboe waripopoaikoate sesi asowasümoa?" mehomo. ⁶ Ranıyo Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Aisaia ana anihondumbo yimbu yafambeimbi shamumboyo hoafimayu. Ai ndare sürü papirandühi yahuya,

'Nindou ndanai ana yafambe yangirane wambo aboedani asei,

nga ahei hohoanimoana angunane engoro.

⁷ Aiana nindouyei ahinümbi hohoanimo ranane yamundihindühi Godindi hoafane nda asei,

ranimboane ai wambo hohoanimoaye ra moanipoane,'

Aisaia 29:13

mehu. ⁸ Seana Godindi ahinümbi hohoanimo ra hinigiruru houboanemo nindouyei hohoanimo yangirane sünguarundi." ⁹ Ranıyo ai hoafiyupurühi yahuya,

"Seana Godindi ahinümbi hohoanimo ranahambo ambeyaho hinigirufehumbo shamundi hohoanimo süngufembo yangirane hohoanimoemo. ¹⁰ Sapo Moses yahuya, 'Se shafi meapeyafe hoarehindafi,' asu 'Düdi ahandi hondamboyo afindamboyo moaruwai hoafayu ana, yifimbiyuwamboane,' mehu. ¹¹⁻¹² Nga se ndaru hoafiyomondühiya, 'Nindou ranai ahandi hondafindambo fehefe kaki napoeimbanisi, nga hondafindambo hoafindupirühiya, "Ndanı kaki ana ro Godimbo saimbo masihehandane," mbüsu ana, asu ngiri nindou ranai kaki ranambo ahandi hondafindambo fehefepirimbo yini mbisimo,' yahomo arundi. ¹³ Ranimboane Godindi hoafi ra hinigirundühi asu se boagiri-yafe hoafi ra süngu-arundi asu se afindi moatükuni rahurai raru arundi," mehu.

Nine-moatükuni nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai hohoanimoaye arihündi (Matyu 15:1-9)

¹⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo asukai mıngıyo hürühendüri haya hoafiyundürühi yahuya, "Muıguambo nindou se wandi hoafi nda himborındeı hehi fifirındihındeı. ¹⁵⁻¹⁶ Nine-moatükuni moanambühündi nindou fiambe ahano ai-ana ngiri nindoumbo randeranı moaruwai

hohoan+mondu. Nga n+ne-moatükuniyo nindouyei fiambeah+ndi n+mar+ haya moanambüh+ tükefeyo ranane rareandan+ nindou ai moaruwai hohoan+moayei,” mehu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo h+n+ng+reandür+ haya wor+na hafuane ahambo süngururü-rundeimbi ai ran+ kafeefe hoafi ranahambo düdumefundi. ¹⁸ Ran+yo Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Awi seana ngusüfokoate-wamboemo. Awi se moai f+f+rund+yo, sapo n+ne-moatükun+ moanambühünd+ nindou fiambe ahan+o ran+yopoan+ nindoumbo moaruwaimbore arandi. ¹⁹ Ranana ngusüfoambe hohoan+mo ranambe howohüyopoan+, nga ranana bodoambe han+ mburambo awaimboreandühane.” Sap+o Sisas ai ramehu ra mun+guambo mam+karambo ses+ ra God+nd+ h+imboahü ana aboedane yahumboyu. ²⁰ Asu asükaiyu Sisas ai hoafi+yuh+ yahuya, “N+ne-hohoan+mo nindou ahand+ fiambeah+ndi n+mar+haya tükefeyo ranane nindou ranahambo God+nd+ h+imboahü moaruwaimboarer+. ²¹⁻²² Ro hoafi+mayah+ ranana ndan+moatükun+ nindou hohoan+moambe tüküfe arandi ndan+imboyah+ hoafi+mayah+. Mun+guambo mam+karambo moaruwai hohoan+mo, h+umbühün+, n+moreh+ sis+homo asu anam+nd+hoand+ birab+ri+, nindou h+fokoeefe, n+moreh+ anam+ndeimbi d+ibomboyo, hohoan+, wos+hofori+ hoafi, bod+mondambo ng+n+nd+, moaruwai hoafi, hoafi h+imbor+koate, af+nd+af+nd+, asu mam+kari+ hohoan+mo ran+imboyah+ hoafi+mayah+. ²³ Mun+guambo ndan+moatükun+ ndanane nindou hohoan+mo-ambeah+nd+ tüküfeyoahü nindoumbo rareiran+ God+nd+ h+imboahü moaruwaimborer+ arandi,” mehu.

Fonisia hif+hünd+ n+moreh+ ai Sisas+imbo an+hondümbomarer+ (Matyu 15:21-28)

²⁴ Sisas ai ranühündambo bot+fi haya Tair ngoaf+k+mi+ mahu. Nindou ai ahambo f+f+r+nd+h+or+imboyei yahuhaya worambe mamaru. Nga ai ng+r+ d+ibo amaru ra d+ibond+f+iyu. ²⁵ N+moreh+ mam+ ahand+ n+moreh+ n+mor+nd+ fi-ambe moaruwai nend+ n+mar+weimbi ai Sisas ranüh+ amaru hoafi ra h+imbor+mayo. Ran+yo ai n+imehünou ho Sisas+imbo-so tüküfe ahand+ yir+k+mi+ peyo mamaro. ²⁶ N+moreh+ ranai ana ai-poan+imbo Fonisia sir+hünd+ Grik hoafeimbi+yo. Ran+yo ai Sisas+imbo ahand+ n+moreh+ n+mor+nd+ fi-ambeah+nd+ moaruwai nend+ hefoefembohünda hüt+hüt+imar+ri+. ²⁷ Sisas ai n+moreh+ ranahambo kafeefe hoafi hoafi+yundowohü yahuya, “S+h+r+ n+mor+ ranaheimbo ses+boatei ndahundür+ mbundühumbo an+imbo. Nga awi s+h+r+ n+mor+yeyi-mayo ses+ ra yafor+imbo ndahundürümboyei,” mehuamboyu. ²⁸ Asu n+moreh+

ranai hoafiyowohü yahoya, “Adükari, yinisi, nga yafori amboani sesifondi koambe nimboeimbo nimoriyei-mayo sesi bidifiri-bidifiri ra sahüsihanei,” mehowamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafimayafi ranimbohünda ngafi, nga moaruwai nendi ai shafi nimori ra hinngimareandi,” mehu. ³⁰ Nimorehi ranai hihirife ho worambe himboyowane, ahandi nimorindi fiambeahindi moaruwai nendi ai kosifoendühi asu fondiwami mapo.

Sisas ai nindou mamí yafambe asu himboambe moaruwaimbü aboedimariri

³¹ Raniyo Sisas ai Tair hinngire haya hu Saidonihü tüküfi mbura hu Dekaporisihü tüküfi haya hu Gariri kurihoe-kimí tükümeñiyu. ³² Sisas ai ranühi nimaruambe nindou bidifiri ai nindou mamí himbotühifo asu hihindi hoafiyu randeimi sahorimindei mahei. Raniyei ai Sisasimbo nindou ranahandiwami warí mbinandeandi sei hehi hütí hoafimayei. ³³ Raniyo nindou ranahambo nindou afindi ahei mbusümo ahambo yangiri serümündü mahu. Raniyo Sisas ai waribatendi himboambe yimbufihí pamareanda aboedimayafea asu warí boatendihí ngurí pare mbura nindou ranahandi teifühi pamareandi. ³⁴ Sisas ai sünambe himboyu hafu hanafu afindi hüfoareandühi nindou ranahambo yahundoya, “Efat.” Hoafi ranahandi nimindi ra ndahuraiane, ‘sübüduhoefi’ yahoane. ³⁵ Raniyo nimehünou ahandi himboambe ai aboediyowohü asu hoafi hihindi hoafiyumarandi ra asukai aboedi hoafimayu. ³⁶ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo rani-moatükuní hoeimaríhindi ranahambo nindou ngorümbo yowaní hoafiyopoani mehu. Ai aheimbo yowaní mehunduríyosi, nga asu ai ranahambo wataporimbomarühü hei. ³⁷ Ai hepünehindühi seiya, “Sisas ai munju-moatükuní aboedi ramareandi. Ai rareandani himbo tühifo güreyandüreimi amboani ai himboríyei asu hoafikoateyeimi ai-amboani wataporíyei maríhündi,” masei.

8

Sisas ai 4,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 15:32-39)

¹ Asu ngorüsímboani nindou afindi ranai Sisasimbo sowahi mafandihindi raniyei sesikoatemayei. Raniyo asu Sisas ai ahandi süngururü-rundeimimbo mborai yahupurí haya hoafiyupurühi yahuya, ² “Ro nindou ndanaheimbo hipoamboaríhearü. Ai ro-babidi ngimi si nimareimbo wambo asu ai sesikoateanei. ³ Ro ngiri wembopo ngoafinambo koandíhehearü, nga ai

nafi+ni himboa wuwur+ndei hehi p+ndeimboyei. Nga asu bi+di+fi+ri ana nafi+ ngun+poedanei,” mehu. ⁴ Asu Sisasi+mbu s+ngurur+ru-rundeimbi ai si+mbor+ hoafi+yomond+hi yahomoya, “Si+hi+ri ana ngoafi+ ngunanefi. Nga asu dag+u+dambo bret ra ndahum+ndifi+ hohumbo nindou ndanaheimbo mandahund+ra?” mehomo. ⁵ Rani+yu asu Sisas ai du+dureapur+hi yahuya, “Se nu+ngun+u+mbi bret+yo sowand+u+momboemoa?” mehuamboemo. Asu ai hoafi+yomond+hi yahomoya, “Ro 7 bret si+hehumboanefi,” mehomondamboyu. ⁶ Rani+yo asu Sisas ai bret 7 ra sem+u+ndu haya God+imbo hi+fi+fi+maruri. Rani+yo asu hi+fi+re mburambo ahambo s+ngurur+ru-rundeimbi+mbu bi+di+fi+ri bi+di+fi+ri ra yimbumareapur+hi. Asu ahamumbo hoafi+yupur+hi yahuya, “Se bret ra nindou ranaheimbo yimbundund+ri,” mehupur+hi. Rani+yo asu ahambo s+ngurur+ru-rundeimbi ai ras+ng+u-marundi. ⁷ Asu s+ngurur+ru-rundeimbi ai kin+ yahun+u+mbi amboan+ sowapund+mo. Sisas ai kin+ ranahambo God+imbo hi+hi+fi+ruri mburambo asu ahand+ s+ngurur+ru-rundeimbi+mbu hoafi+mayupurambo kin+ ra nindou ranaheimbo yimbumarund+ri. ⁸ Asu mu+nguambo nindou ai sesi ra sahu+si bodomayei. Rani+yo asu bi+di+fi+ri-bi+di+fi+ri sesi+mayo ra 7 wamburi wamburi+hi+marundi. ⁹ Asu 4,000 nindouyei sesi ra masahu+si rani+yo asu Sisas ai hoafi+mayund+rambo bukuri+mayahindi. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo s+ngurur+ru-rundeimbi babidi botambe fari+yafu houmbo Darmanuta hi+fi+nambo mahomo.

Farisi ai Sisasi+mbu si+si+hi+moruri hoeimari+wuri

¹¹ Farisi ai Sisasi+mbu si+si+hi+mofi hoeifimbohunda tukuyafu dudumaruwuri. Rani+yo asu Sisasi+mbu du+duruwur+hi yahomoya, “Se God+indi ni+morayafi ana, se God+indi+mayo hepuni+feimbi moatukuni randi+wandi,” mehomo. ¹² Asu Sisas ai ngu+su+foambe moaruwair+ri+hu raguambe yare hoafi+yuh+hi yahuya, “Nindou nda ni+mb+oe hepuni+feimbi moatukuni hoeifembo du+duehindi? Ro an+ihond+u+mb+oan+hi hoafehanduri, ngu+ri nafuimbo moatukuni yahurai hoeindi+hindi,” mehu. ¹³ Rani+yu asu Sisas ai Farisimbo yare hi+ni+ngi+reapur+hi hayambo ndamefiyu. Asu botambe fari+fi haya kuri+hoe bar+hoei gogoan+ni mahu.

Farisi asu Herot ahamundi yis ranahambo kafeefe hoafi

¹⁴ Sisasi+mbu s+ngurur+ru-rundeimbi ai bret adu+kar+ sem+indi hi+fombo mitan+marund+mo. Nga asu mam+hi yang+ri+ruri botambe foaru+wuri houmbo sowar+ind+mo mahifomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ah+ni hoafi+yupur+hi yahuya, “Se Farisi-yomondi asu Herot+indi yis ranahambo hi+bad+umbo!” mehu. ¹⁶ Nga asu Sisasi+mbu s+ngurur+ru-rundeimbi ai hoafi

ranahandi nĩmĩndĩ ranahambo wataporĩmbomarundi. Ai yaru hoafiyomondũhi yahomoya, “Sapo ai hoafĩmayu ra bretkoateayefĩ ranahamboyu hoafĩmayu,” mehomomo. ¹⁷ Ranĩyu asu Sisas ai fĩfĩreandi nĩnĩ-moatũkunĩmboemo wataporĩmbomarundi ranahambo. Asu Sisas ai dũdureapurũhi yahuya, “Se ra nĩmboe bretkoateayefĩ ranahambo wataporĩmboaru hoangomoa? Awi seana moai hoeirundi asu fĩfĩrundi?” ¹⁸ Awi se hĩmboarũmbũ-anemosi, ŋga moai hoeirundi asu se hĩmboambembũ anemosi, ŋga moai hĩmboriyomo. Sĩhĩrĩ horombo bretkoateyefũhi horombo ro ramarĩhendi ra se fĩfĩrundai? ¹⁹ Horombo ro hondahũfeimbĩ bret 5,000 nindoumbo maseheandi rani-sĩmboani se nũngunĩmbĩ bĩdĩfĩrĩ bĩdĩfĩrĩ bret wambũriyo wambũrihĩmarundi?” Ranĩyomo asu ai hoafiyomondũhi yahomoya, “12 wambũri,” mehomondo. ²⁰ “Asu se fĩfĩru ro bret 7 4,000 nindoumbo maseheandi ra. Asu nũngunũmbĩ bĩdĩfĩrĩ bĩdĩfĩrĩ bret wambũriyo wambũrihĩmarundi?” mehuamboyo. Asu ai hoafiyomondũhi yahomoya, “7 wambũri,” mehomondo. ²¹ Asu ai yare hoafiyupurũhi yahuya, “Awi se moai ra fĩfĩrundiyo?” mehu

Betsaidahũndĩ hĩmboatĩharĩ mamĩ Sisas ai dĩboadomarĩrĩ
²² Betsaida ŋgoafĩhũ Sisas ai ahambo sũngururũ-rundeimbĩ babĩdĩmbo hĩfomo tũkũyafundane asu ahambo sowana nindou hĩmboatĩharĩ mamĩ sowarĩndũmo mahĩfomo. Ranĩyei ai Sisasĩmbo fambĩheira seihehi hoafĩmayahũndo. ²³ Ranĩyu Sisas ai hĩmboatĩharĩmbo warĩhũ kifi hũrũmũndĩ haya ŋgoafĩ hĩnĩngĩrĩne hena hafani ahandĩ hĩmboarambe ŋguri pamarĩrĩ. Ai kĩkĩhĩrũmũndũhi dũdufinduhĩ yahuya, “Se ŋgorũ-moatũkunĩ amboani hoeirĩwandai waniyo?” mehundo. ²⁴ Asu nindou ranai hĩmboapoyu wakĩrendũhi yare hoafiyuhĩ yahuya, “Ro nindou bĩdĩfĩrĩ hoeirĩheambonanahi. Ŋga asu ro hoeirĩheandani nĩmĩ firĩbadĩhoai aho nahuriane,” mehu. ²⁵ Ŋga Sisas ai asũkaiyu ahandĩ hĩmboarũhi warĩ pamareandi. Asu ahandĩ hĩmboari ra bĩrĩmarĩhoayo. Ranĩyu asu hĩmboari ahandĩ ra aboediyowohũyo asu muŋguambo moatũkunĩ ra aboedĩ hoeimareandi. ²⁶ Asu Sisas ai worĩnambo koarĩherũhi yahuya, “Se yowani ŋgoafĩna ŋgamboyafĩ,” mehu.

Pita ai Sisasĩmboya Kraisi-ani mehu

(Matyu 16:13-20; Ruk 9:18-21)

²⁷ Ŋga asu Sisas ai ahambo sũngururũ-rundeimbĩ babĩdĩ ŋgoafĩ Sisaria Firipai ŋgoafĩkĩmĩ adaburo ranũhi mahomo. Ranĩyomo asu nafĩnambo homondũhi ahambo sũngururũ-rundeimbĩmbo dũdureapurũhi yahuya, “Wambo dĩdai-ani mbaseia?” ²⁸ Asu ai hoafiyomondowohũ yahomondoya,

“Bidiŋri ai hoafiyeihya, ‘Aiana Son hundürürandüri-randeimb-ani.’ Asu bidiŋri ai hoafiyeih ‘Aiana Erasaisani.’ Nga asu bidiŋri ai hoafiyeih, ‘Aiana Godindi hoafi hoafiyurandeimb-ani,’ masei,” mehomu. ²⁹ Asu Sisais ai düduŋpurühi yahuya, “Asu se wambo nunguru hohoan+moyomo ro didiyaha?” Nga asu Pita ai simbori hoafiyundühi yahundoya, “Seana Kraisanafi, nindou God ai diboniyun+nin hiniŋgimarean+nin nindou aboedambofendürimbohünda,” mehu. ³⁰ Asu Sisais ai hoafiyupurühi yahuya, “Se yowanin nindou ngorumbo hoafindimboemo ro nindou nungunahurayahi ranahambo,” mehu.

Sisais ai ahandi asibusu afindi semindühi yifimbo hoafimayu

(Matyu 16:21-28; Ruk 9:22-27)

³¹ Asu Sisais ai ahambo süngururü-rundeimbimbo yamundeapurühi yahuya, “Nindou Hondü aiana asibusu afindi ndemündübui. Asu ahambo ana bogori nindoumemo, Godimbo sihou-rundeimbim bogorimemo, ahinümbi fifirundeimbimemo ai ahambo yi boarukondüwurühi hifokoandüwurimboemosi, nga ngim sindu haya asukai botindifimbui.” ³² Asu Sisais ai hoafi ra fifirifoare hoafimayupuri. Raniyu asu Pita ai Sisaisimbo serümündü himboranin hu ngininndühire hoafimarüri. ³³ Asu raniyu Sisais ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbimbo hoeireapurühi asu Pitambo ngininndühire hoafiyundowohü yahuya, “Satan, andai se biyafu. Nga seana Godindi hohoanimo-yopoanin sünguarowandi, nga nindouyafe hohoanimo anandi sünguarowandi,” mehu. ³⁴ Asu Sisais ai nimorehin nindowenihin aheimbo ahandi süngururü-rundeimbim babdimbo mborai yahundüri haya hümarhendüri. Ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngufendirimbo hohoanimoayu ana, ai nindou mamini ahandi ninini keimbini karihendeimbim semindi ho yahurai ahandi yifirin ra hiniŋginde haya asu wambo süngumbirandiramboane. ³⁵ Nindou düdi ai ahandihoarin ahandi yangirin ra kikharamüdu ana, ahandi yangirin ra awarindihomboe. Asu nindou düdi ai aboedi hoafi asu wambohönda ahandi yangirin ra hiniŋgareandi ana, ai yangirin gedühi nungumbui. ³⁶ Asu nindou düdi ai muŋgua hifi ndaninhünda moatükunin ra asemüdu ana, asu ahandi yangirin niŋgombo ra awarindihombui asu muŋguambo moatükunin ranai ngirin fandiherin. ³⁷ Nga asu nindou ranini ninini takinin madagado yangirin ra simbori sifembo-hündambo? ³⁸ Asu nimorehin nindowenihin hapondanambe burayei

ai Godimbo hiniŋgiri horühi wosihoafori hohoanimoyei arihündi. Nga nindou düdyei ai wambo asu wandi hoafi ranahambo amoanŋg-arihündiri ana, asu ro wandi Apendimayo himboamupui-randeimbi asu sürühoeimbi sünambeahindi nendi babidi kosefi simboani ro aheimbo amboani amoanŋg-ndihandürimboyahi," mehu.

9

¹ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Ro sheimbo anihondumbo-anahi hoafehandüri, nindou haponda burayei ndanai yifikoateyei-ambe animbo God ŋginiindi hifandarandi ra ŋginiindeimbi kodowan hoeindihimboyei," mehu.

Sisasindi fi ranipoanimbo tüküme feyo
(Matyu 17:1-3; Ruk 9:28-36)

² Asu 6 si hoane Sisas ai Pita, Sems asu Son sepurimündü haya hifi wafu nimoamo raniwami mahafomo. Ranühi ai-yanŋiri niŋgomombo Sisasimbo hoeirüwurane ahandi fi ranai ranipoanimbo tüküme feyo. ³ Ranio asu Sisasindi hoeari ranai kifohi hamindimayo. Nga hifi ndanihündambo nindou ai ŋgiri randeandani kifohi yahurai tüküme feyo. ⁴ Ranio Eraisa asu Moses ai ranühi ahamumbo-so tüküyafine Sisas babidi wataporiyomondühi manŋgomo. ⁵ Pita ai rani moatükuni ra hoeire haya hoafiyuhi yahuya, "Yamundo-randeimbi, ndanühi animboefi ranamboani aboedanesi. Nga dago ŋgimi hüründihumboane, sihambo mam, Mosesimbo mam asu Erasambo mam," mehu. ⁶ Asu Pita ai moai nini-hoafi hoafimbo hohoanimoyu, sapo ŋgorü yimbu babidimbo ai yihimboyomondühi-wambo. ⁷ Ranio asu mburiŋgai ai kosi munŋuambo gabudimafaoreapuri. Asu mburiŋgai-ambeahindi hoafi mam ranai hoafiyohü yahoya, "Nimorinda wandi nimor-ani ro ŋgusüfo pararhini, nga se ahandi hoafi himborindomo," meho. ⁸ Nga Pita, Sems, Son ai himboapomemoyosi, nga asu Sisas yanŋiri aibabidimbo ranühi manŋgu. ⁹ Asukai hifi wafuwani poedi hihiriyafu hanimondühi Sisas ai ahambo süngururürundeimbiimbo hoafiyupurühi yahuya, "Se yowanini hoafi hoafindimboemo nine-moatükuni hoeimarundi ranahambo. Nga hibadu ŋgomombo Nindou Hondü ai yifihündi botindifiyuanini animbo nimorehi nindowenihiranaheimbo hoafindimo," mehupuri. ¹⁰ Asu Sisas hoafimayu ra hohoanimoyomo kikihirundühiyomo ahamundihoari simbori ndüwuriyafundühi yahomoya, "Sisas hoafimayu yifihündi botife ra ninea?" mehomo.

11 Asu Sisasimbo düdurıwuruhi yahomoya, “Nimboe ahınümbi hohoanımo fıfirundeimbi ai hoafıyomondühiya, ‘Eraisı boatei anımbı tükündıfımbı,’ mehomı?” mehomondamboyu. 12 Sisas ai simborı hoafıyupuruhi yahuya, “Aiana anıhondümbı anahomı raru hoafeyomı, Eraisı boatei anımbı tükündüfi munıuambo moatükunı ra dıboadondeambı. Ra anıhondanesı, ŋga Godındı bukambe hoafı apenıŋgo ranai yare hoafıyowohü yahuya, ‘Nındou Hondü ai asübusı afındı ndemünduanı nındou afındı ai ahambo moanıpo-anı mbıseimboyei?’ meho. 13 Ro sıheimbo hoafehandürı, Eraisı ana tüküfımbıanı. Godındı bukambe hoafı yare meŋgoro süngu nındou aiana moaruwai hohoanımo randıhimboyei nıne-moatükunı ai refembo hohoanımomayeı süngu,” mehu.

Sisas ai nımorı moaruwai nendı nımareimbi aboedambo-marırı

(Matyu 17:14-21; Ruk 9:37-43)

14 Sisas ai, Pita, Sems asu Son babıdımbı süngururü-rundeimbi bıdıfırı sowanambo mahomı. Ai homı hoeırundane ahınümbı hohoanımo fıfirundeimbi ranai Sisasimbo süngururü-rundeimbi bıdıfırı babıdımbı hoafınambo simborı simborı-memondamboyo nındou afındı ranai ahamumbo wakıre meŋgoro. 15 Ranıyeı asu nındou afındı ranai Sisas hoeırıhorı hehimbo hepünehindühi ahambo hıhıfımbı pıpımayeı hei. 16 Sisas ai düdufıpurühi yahuya, “Se nıanımbımo ahınümbı hohoanımo fıfirundeimbi babıdımbı hoafınambo simborı hoafımemoa?” mehupurı. 17 Ahei mbüsümo nındou mamı ai hoafıyuhı yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro wandı nındowenihı nımorı moaruwai nendı ai ahandı fıambe nımarımbı hoafıkoateyu-marandambo sıhambo sowanambo sahümındı asıhühi. 18 Asu moaruwai nendı ranai farıfendowohü wakıfoareranı hıfını piyu yanıurımbı yahamonafı ŋgasıho wutıpuıarıyuhü yahafı hıheporıyu arandı. Asu ro sıhafı sünguru rundeimbiımbı moaruwai nendı ranahambo raguanambofembo düdumeheapurı, ŋga ai ŋgırındımo,” mehu. 19 Asu Sisas ai nındou ranaheimbo hoafıyundürühi yahuya, “Se ana moai anıhondümborıhındı. Ro nüngunımbıımbıyo sebaıdı manımbıoaha? Asu ro nüngunımbıımbı sıhei tıŋrıfo ra mandahamındıha? Nımorı ra ndühi sahorımındeı sühüsi,” mehundürı. 20 Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai nımorı ra sowaründümo Sisas sowana mahıfomondamboyo moaruwai nendı ranai Sisas hoeırırühi nımorı ranahambo wakımafoarera hıfını piyu hıhıre amoahırerandühi yanıurımbı yahomonafı ŋgasıho wutıpuıarımayu. 21 Sisas ai afındambo düdurırühi yahundoya, “Nımorı nda nüngunımbıımbıyo ndahurı

ramefiyuwa?” Asu afindi ai yahuya, “Akidouyuambe piyu hayamboani raraoyu arandi. ²² Munguambo si moaruwai nendi ranai nimori ranahambo haiambe asu himoni wakifoareri arandi. Se nini-moatukuni refemboayafi ana, se hipoambondiwamunühi fandihawamuni,” mehu. ²³ Asu Sisas ai afindambo hoafiyundühi yahuya, “Se nimboe hoafiyafühiya, refemboayafi ana, fandihawamuni masafa? Anihondumbo-reandeimbi nindoumbo ana munguambo moatukuni ra tñümbüyopoani,” mehu. ²⁴ Asu nimehünou afindi ai hihifi-hihifiyuhü hoafiyuhi yahuya, “Ro anihondumborihambo-anahisi, nga se koe wambo fandihawandira anihondumbo-ndiheamboane,” mehu. ²⁵ Asu Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai pipiyei hei wakimarhoramboyo asu moaruwai nendi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Moaruwai nendi, se nindou ndanahambo rariworani himbotühifoyu asu hoafikoateyu arandi. Se nindou ndanahandi fiambeahindi kodiboawandi, nga asu se asukai yowan farifembopoani,” mehundo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai heiyohüyo nimori ranahambo yabadrani hifini pimayuwa yare siheri hayambo makosifoendi. Asu nimori ranai yifi nahurai menjuruwamboyei nindou afindi ranai yifiyumboani masei. ²⁷ Nga asu Sisas ai nimori ranahambo warihü kifi botiriri hininngimarira manüngu. ²⁸ Asu Sisas ai ahambo sünggurürundeimbi babidi hafomo worambe nimarimombo düduyafundühi yahomoya, “Nimboe ro moaruwai nendi ra raguanambofe-koatemayefa?” mehomondamboyo. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Godimbo didibafifenambo animbo moaruwai nendi ndahurai ana raguanambofe-ndürimboane,” mehu.

Sisas ai ahandi yifiyo hefembo botife ranahambo wataporimbomarandi

(Matyu 17:22-23; Ruk 9:43-45)

³⁰ Sisas ai ahambo sünggurürundeimbi babidimbo rani ngoafi ra hininngiru houmbo Gariri hifi mbusümo mahomo. Ai ramefundu ra nindou fifirindi himunimboyei yahomo houmbo didimoamboemo ranühi mahomo. ³¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou Hondumbo ana hifokoefimbo-hünda nindouyei warihündi horimboyei. Nga aiana ngimi nimbindu hayambo asukai yifihündi botindifimbui,” mehupuri. ³² Asu ahambo sünggurürundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi, nga ahambo düdufimbo yihimbomaruri.

Düdi adükari hamindayua

(Matyu 18:1-5; Ruk 9:46-48)

³³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi homo Kaperneam ngoafihü tüküyafu houmbo worinambo homo mafariyafundi. Raniyu asu ranühi nimarumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se nafimbo simbori hoafimemo sinimoa?” mehupuri. ³⁴ Nga asu moai ahambo süngururü-rundeimbi ai simbori hoafiyomondo sapo nafini simbori hoafimemo ra nindou düdi adükarayu yahomondühi wambo. ³⁵ Sisas ai nimarumbo ahandi hoafi sowandümo homorundeimbimbo hoafimayupurambo mahomo. Ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou düdi adükar bogori nindou tükufemboayu ana, ai ndürikoatendu haya munguambo nindouyei moani ratüpurüyu randeimbimbiyuwamboane,” mehu. ³⁶⁻³⁷ Sisas ai nimori akidou serümündü ahamundi mbusümo hiniñgirihi warihü kikihi rümündü nüngumbo yahuya, “Nindou düdi nimori akidou ndahuraimbo wandi sünguna afaritheirü ana, ra wamboane afarihendiri. Ai wambo yanggiriyo poani, nga nindou düdi wambo koamarihendira makosahi ahambo kapeihani,” mehu.

Nindou sihefombo moaruwaifemuni koateyei ana, sihefi ngunindanei

(Ruk 9:49-50)

³⁸ Son ai hoafiyundohü yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro hoeirihundan nindou mam sihafi ndürinambo moaruwai nendi hefoaremarandi. Raniyo asu ahambo yowan masahundo, nimboe ai sihefi srambeahindiyupoani sefahumbo,” mehu ³⁹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se yowan yahondopoani. Nindou düdi ai hepünifeimbi moatükuni wandi ndürinambo rawareandi ana, ngiri wambo moaruwai hoafundiri. ⁴⁰ Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbo-femuni koateayu ana, ai sihefi ngunindani. ⁴¹ Ro anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou düdi ai hoeireaninani se Kraisinidi-yafani sihambo hoe fuyamündi asaganini nindou ranai ahandi takini hondü ra süngunambo ndemündümbui,” mehu.

Moaruwai hohoanimo ai anihondümbofe hifinambore arandi

(Matyu 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴² Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou nimori akidou ai wambo anihondümboreandiran asu nindou ngoru ai rariran moaruwai hohoanimo süngwareandi ana, nindou ranahambo nimoei pefi hüputüpuimündi mburumbo hoe hohoe afindambe safoefiyuwani yifimbiyuwamboane. ⁴³⁻⁴⁴ Sihafi watinari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, asu kandi hawandi.

Nga wari ngorü karihoayowanî fi bidifiri yangiri koadürümbo niñgombo ra aboedane. Nga fi munquambo hai dikirifekoateyorandeimbi ranambe pifeninani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁵⁻⁴⁶ Se sifahî tñari ai randeaninani moaruwai hohoanîmondafühi ana, kandihawandi. Nga tñari ngorü karihoayowanî fi bidifiri yangiri koadürümbo niñgombo ra aboedane. Nga fi munquambo hai dikirifekoateyo randeimbi ranambe pifininani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁷ Sifahî himboari ai randeaninani moaruwai hohoanîmondafühi ana, hündihawandi. Nga himboari mameimbi yangiriyo hefe God nginindi hifandarandi ranambe kefoefe ra aboedane. Nga himboari yimbuimbüyo hefe hai didirifekoate koadürümbo horoweimbi ranambe pifeninani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁸ Asu hai ranambe kimonngimo nindoumbo asahüsihündiri ranamboani ngiri yifisafindei. Asu hai ahei fi tikrarandüri ranamboani ngiri dikirindifeyo. ⁴⁹ Munquambo nindou ranai ahei fi aboedifembohünda Godimbo sesi shefembo nami paparihindi yahurai animbo hainambo tñarifo ndahümündimboyei. ⁵⁰ Nami ana aboedi moatükun-anesi, nga asu nami ranai ahandi apari ra hinñgireandühi wanayo ana, budesowanî aparikoateayo ra ahandi apari asukai ngiri koadürü koadüründife hinñgindifeyo. Nga se nami aparayo nahurai aboedi hohoanimo süngundihindi shei wandafi mamïyei mbusümo,” mehu.

10

*Nimorehi semindihündi hinñgife hoafi
(Matyu 19:1-12; Ruk 16:18)*

¹ Sisas ai rani hifi ra hinñgire haya Sudia hifina Sodian hoe ngorü-goesürüni barihoei mahu. Ranühi nindou afindi ahandi süngu tümareandamboyu asu yamundimareandüri ai yaremarandi süngu. ² Farisi nindou bidifiri ai Sisasimbo-so tüküyafu houmbo asu randihuranî Sisas ai boarîbadamündi ngorü hoafi hoafimbiyuwambo yahomo houmbo raru hoeimarüwuri. Ai Sisasimbo düdurüwuruhî yahomoya, “Nindou mamî ahandi nimorehi hinñgifembo ehu ana, asu shefi ahinümbi hohoanimo ranahambo wanjeimandïyo?” mehomo. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupuruhî yahuya, “Moses ai nine-ahinümbi hohoanimo masagapura?” mehu. ⁴ Farisi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Moses ai hoafiyuhî yahuya, ‘Nindou ai pepa fihî sürü pande dagadowohü koandihendani ndemindi haya ngomboe,’ mehu,” mehomo. ⁵ Sisas ai hoafiyupuruhî yahuya, “Moses ai hoafi sïhamumbo

masihendi ra Godindi hoafi himbosihimo-rihoemondeimbi memondamboyu hoafi ra masihendi. ⁶ Horombo hondü God ai munguambo moatükunî nafirandühiyu nimorehi nindowenihî nafimarapiri. ⁷ Ranimayowamboane asu nindowenihî ai ahandî hondafindi hinîngindeapiri haya nimorehühîndîfimbui. ⁸ Rananimbo asu yimbu ai mamî fi tükündafineamboayafe. Asu nindou ra yimbuyafepoanî, nga mamananafe. ⁹ God ai nindou yimbu ra mamambemareapirane, nga nindou didai ngiri yikürübündeapiri,” mehu ¹⁰ SünGUNAMBO Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi worambe nimarimomboemo nimorehi semindihünda hinîngifembo hoafi ranahambo düdumarüwuri. ¹¹ Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Nindou düdi ai ahandî nimorehi ra moei yahu haya hinîngireandühî asu nimorehi ngorü asemüdu ana, ai ahandî weyangiruhüdidî ranahambo moaruwaimboreandühî nimorehi sisihimoyuhani. ¹² Asu nimorehi ai nindowenihî hinîngireri haya ngorü nindowenihî aserimindo ana, ai-amboanî nindowenihî birabiriyohane,” mehu.

*Sisas ai nimoakidoumbo God ai aboedi aboedimbreandüramboane mehu
(Matyu 19:13-15; Ruk 18:15-17)*

¹³ Nindou ai Sisas sowana nimoakidibou ra fufurühümündi tükümehindî ai aheimbo warî nandîfendürimbohünda. Nga asu süngururü-rundeimbi ranai nindou ranaheimbo ngîninîndîmarundürî. ¹⁴ Asu Sisas ai ra hoeireanda mayoa, ahamumbo ngusüfoambe nimbîmayupurî. Asu ai hoafiyuhî yahuya, “Nimoakidibou ra ndühî aheimbo hinîngîrundüra wambo sowana mbîsîhüsi. Nga ngiri bobohîndündürî. Nga God ngîninîndî hîfandarandî ra nimoakidibou ndahuraiyeiane. ¹⁵ Ro anîhondümbo-anahî hoafehandürî. Nindou düdi God ngîninîndî hîfandarandî ra nîmorî nahurai tüküfekoateayu ana, ai ngiri ranambe kebuai ngu,” mehu. ¹⁶ Asu Sisas ai nimoakidoumbo warîhü kîkîhîramündündürî mbura aheimbo warî nandearühî God ai aboedî aboedimbreandüramboane mehu.

*Nindou napo afindeimbi
(Matyu 19:16-30; Ruk 18:18-30)*

¹⁷ Sisas ai botîfi hayambo hüfuane asu nindou mamî ranai pipiyu hu ahandî hanğifoanî yimîndohonambo mamaru. Ranîyu asu ai düdufihî yahuya, “Yamundorandeimbi Aboedî, ro nînüngundîheandühî yangiri koadürü koadürümbo manîmboahi?” mehu. ¹⁸ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyundühî yahundoya, “Nîmboe se wambo aboedî asafîndîra? Moai nindou didî ai aboediyu, nga God

mami ai yangiri ani aboedayu. ¹⁹ Se ahinumbi hohoanimo nda fifirowandi: Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sishimopoani, se humbuhinipoani, se nindou ngorumbo tikefe hefe papihofipoani, se nindouyei kaki napo semindimbo tikai hoafipoani. Asu se shafi meapembo ndondondowapiri,” mehu. ²⁰ Asu nindoumayu ranai hoafiyuhi yahuya, “Ro akidouyahambe sin haponda munquambo rani ahinumbi hohoanimo ra himboriya sungurtheambo-anahi,” mehundo. ²¹ Sisai ai nindou ranahambo hubuduriruhi hipoamboriruhi hoafiyuhi yahuya, “Awi se mami-moatukuni mbonimborandifimbo-anafi. Se ngafi munqu-moatukuni asihoe fi ra kakifihimbo koandihoe fuh rani fihindi kaki ndowandifi. Asu kaki ra napokoatemaye aheimbo dabaduri. Rananimbo shambo takini sunambe yagodoninimboe. Asu rananimbo se wambo sungundowandiri,” mehu. ²² Nindou ranai hoafi ra himboriyu hayambo afindi hohoanimo kapeih ndamefiyu ai napo afindeimbi-wambo. ²³ Raniyu asu Sisai ahambo sungururu-rundeimbimbo hubudureapuri haya hoafiyupurui yahuya, “Nindou napo afindeimbimbo ana tnyomboane God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana,” mehu. ²⁴ Asu ahambo sungururu-rundeimbi ai hoafi ranahambo mahepunafundi. Raniyo asukai hoafiyupurui yahuya, “Wandi nimoakidibou, God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana tnyumbi safane. ²⁵ Tnyumbi safane napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo! Nga Kemor ai hoeari kakimbo nir ambe ranambe karefoendi ana, tnyumbiyopoani,” mehu. ²⁶ Asu raniyomo ahambo sungururu-rundeimbi ai afindi hamindi hepunafundui ahamundihoari simbori nduwurimefundi. ‘Rawefeyo ana, asu didai yangiri aboedambomandifia?’ ²⁷ Ai ahamumbo hubudureapurui yahupuriya, “Nandi moatukuni ana ngiri nindou aheihuari randihindi. Nga God animbo randeambui. God ai-animbo munquambo moatukuni randeambui,” mehu. ²⁸ Asu Pita ai Sisaimbo hoafiyundui yahuya, “Ro munquambo moatukuni hiningirihu hohu shambo sunguarihunini,” mehuamboyu. ²⁹⁻³⁰ Ai hoafiyupurui yahuya, “Ro shamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Munquambo nindou didiyei ai ahei ngoafi, apodohomami, rehimami, hondafindi, nimir asu numburi wambo sungufembo hundambo hiningarhindi ana, ai 100 raniwami nandhi ndahumundeimboyei. Asu ai hifi ndanui niboadeiambe ndahumundeimboyei. God ai munqu moatukuni dagadurumbui horombo ai

masihendi ra ngasündihi hehimbo ndahümündeimboyei. Ai wori, apodohomami, rehimami, nimorehi, boagiri nimirakidibou asu nümbüri ndahümündeimboyei. Asu aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga ai yangiri koadürümbo ndahümündeimboyei. ³¹ Nindou afindi didiyei ai haponda horomboehindi aiana süngunindeimboyei, nga haponda süngunaye ai-animbo horombondahimboyei," mehu.

*Sisas ai ahandi yifimbo ngimimbo hoafimayu
(Matyu 20:17-19; Ruk 18:31-34)*

³² Sisas ai Serusaremnambo ahandi süngururü-rundeimbi babidi mahafomo. Nga asu Sisas ai horombofi mahafua raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai afindi hohoanimo-memondamboyo asu nimorehi nindowenihi ahamundi süngu mahahüsi ranai afindi hohoanimomaye. Asükaiyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sepurimündü haya huhini-moatükuni ahambo tükufemboayo ranahambo wataporimbomarapuri. ³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Himboriyomo, sihiri ana Serusaremnamboanefi ahahifi, nga ranuh-animbo Nindou Hondü ranahambo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu Godimbo sihou-rundeimbiyomondi warihündüfimbui. Rananimbo asu rani nindou ranai Nindou Hondü ranahambo yifimbiyuwamboane mbsimboemo. Asu ranahambo Suda-yafe ndifoyei warihündi-horimboyei. ³⁴ Nindou ranai ahambo tikifindahüdo asu guri tifindahindo ndühümboyei. Asu ahambo harindimondomboemo ndifurimbi moatükuninambo hifokoandüwurümboemo. Nga asu ngami sindu hayambo-animbo asu yifihündi asukai botindifimbui," mehu.

*Sems asu Son ai adukari tükufembo hoafimefani
(Matyu 20:20-28)*

³⁵ Sems asu Son Sebedindi nimir yimbu ai Sisasimbo-so tükumefineandi. Raniyafani hoafiyafandühi safaniya, "Yamundo-randeimbi, ro sihambo yihohimbo mamimoatükuni randowandi sehoahoa düduarhoanini," masafani. ³⁶ Sisas ai düdureapirühi yahuya, "Se wambo nini-moatükunimboyafani refepirimbo yifirayafana?" ³⁷ Ai hoafiyafandühi safaniya, "Se sihafit himboamupuimbo-randeimbi fondi raniwami nimarifi hifandarandi ana, ro yifirayehi se ndowandifimuni se amarifi fondi ranambe nimandefomboane. Nga asu rananimbo ngorü ai warihondünindu asu ngorü ai kadüdanuyu mbirandamboane," masafani. ³⁸ Sisas ai hoafiyupirühi

yahuya, “Se ana moai fifirineandi nine-moatükuni se düduefineandi ranahambo. Se asübusi ro semindimboayahä ra mandowandifaniyo? Asu se ro hundürayahi yahurai ra hundürümandafaniyo?” mehu³⁹ “Ranana randihoamboyehei,” safani hoafimefani. Asu Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, “Se tñirifo ra ndowandümoemo ro asahamindihi nou. Asu ro hundürayahi yahurai se-amboani hundüründimboemo.⁴⁰ Awi, ro sihafanimbo ngiri yini mbisahapiri wandi warihondani asu kadüdanä nimarimbo ra. Nga bidifiri nindou animbo ranä fondä ranawami ana nimandeimboyei. Ranä fondä ranana aheimboyo ndindofe hinñngimefeyo,” mehu.⁴¹ Asu sünguru-ndeimbi 10 ranai ra himboriyomo mburumbo asu Son, Sems ahafanimbo nginindimarupiri.⁴² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo muñguambo mborai yahupuri hürhepuri hayambo hoafiyupurühi yahupuriya, “Suda-yafe ndifo nindou mamä ranahambo dükarihorühiya hifandirandeimbi asei. Se fifirihindi hifandirundeimbi ai ahamundi nginindi ra muñguambo nindoumbo nafuimbohünda. Asu ahei adükari hamindi horomboyafu homondeimbi, ai ahamundi nginindinambo muñguambo nindoumbo hifandarundüri.⁴³ Nga se ranä süngundumboemo. Nga nindou didai adükari tüküfembo ehu ana, ai moani farhairandeimbi nahurai mbinüñguwamboane.⁴⁴ Nindou düdi ai adükari hamindi tüküfembo hohoanimoayu ana, ai muñguambo nindouyei moani ratüpuriyu randeimbi tükümbifiyuwamboane.⁴⁵ Mamä yahuraiane, Nindou Hondü ai hifinambo makusu ra nindou ai ahambo farhefimboyopoani. Nga ai ahandi yangiri niñgo hohoanimo ra nindou ranaheimbohünda hinñngifehü aboedambofendürimboyu makusu,” mehu.

Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri

⁴⁶ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babdimbo Seriko ngoafihü tükümefundä. Ai tüküyafu mburu nindou afindi safi ranäbabdimbo heiane, Bartimeus Timeusindi nimori himboatihari kaki napombo moako moakoyu randeimbi ranai nafikimi mamaru.⁴⁷ Ai Sisas Nasaretihöndi akimi asünu hoafi ra himboriyu haya puküna hoafi karähoehü yahuya, “Sisas, Defitindi ahüri, se wambo hipoamborowandiri,” mehuamboyo.⁴⁸ Asu Nindou afindi mahei ranai nindou himboatihari ranahambo afoai hoafi kikirandifi masahündo. Nga nindou ranai asükai puküna hoafi karähoehü yahuya, “Sisas, Defitindi ahüri, se wambo hipoamborowandiri,” mehundo.⁴⁹ Sisas ai nünjumbo hoafiyuhi yahuya,

“Nindou ranahambo hoafiyahündoanî ndühi mbüsünu,” mehuamboyu. Asu nindou afîndî ranai hîmboatîharî ranahambo mborai masahündo. Ai hoafiyahündowohü seiya, “Hîhîfî-hîhîfî kapeihü botîyafa! Nga Sisas ai sîhambo mborai mehu,” masahündo. ⁵⁰ Ranîyo nindou hîmboatîharî ranai horîpîrohoei piyu haya ahandî ngîsîharî hoearî yare sîhai haya Sisasîmbo sowana mahu. ⁵¹ Sisas ai düdurîrühî yahuya, “Ro sîhambo nîni-nününgufenînimboyo se hohoanîmoayafa?” mehundoamboyu. Asu hîmboatîharî ranai sîmborî hoafiyuhî yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro asükai hîmboarînda samboanahî,” mehundo. ⁵² Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se anîhondümboarowandî ranî süngumbo aboedîyafîmboanafî, nga hafî,” mehundoamboyu. Asu mamîharî asükaiyu hoeireandühî Sisasîmbo nafîsüngu süngumarürî hu.

11

Sisas ai Serusarem ngoafambe adükari bogori nindou nahurai tüküme fiyu

(Matyu 21:1-9; Ruk 19:29-38; Son 12:12-15)

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babîdîmbo Serusarem ngoafîkimî akîmî tîfîrundühîyomo Orif hîfî wafuhî Betefage asu Betani ngoafîhü tüküme fundî. Ai ahambo süngururü-rundeimbi yimbu koarîhepîrühî yahuya, ² “Ngoafî gogu anaŋgo ranînambo ngafanî. Se ngoafambe tükündafîneandühî dongi hoarîfî nindou ai horombo semîndî hokoate nîmfîhî wofînambo hîmondîndümo hîniŋgîndundani nîngowa nîmehûnou hoeindîneamboyanî. Se wofî fufurîndîhene hena ndowandîfanî dügüfanî. ³ Asu nindou mamî ai sîhafanîmbo düdündüfîpîrühîya, ‘Nîmboe dongi ra sowandîfanî ahüfana?’ ehu ana, asu se hoafîndafînandowohü anîmboya, ‘Adükari ai ranambo ratüpurîndu mbunda ngîrî amîtata koandîhendî,’ mbîsafanî,” mehu. ⁴ Ai hafanî hoeirîneandane dongi ranai nafîni worî nafîtambe kimî hîmondîrundümo hîniŋgîrundani manîŋgo. ⁵ Ai wofî fufurîheneandane, nindou akîmî manîŋgomo ranai düdurîpîrühî yahomoya, “Se nîni-nününgufemboyo dongi ra wofî fufurarîheneanda?” mehomondambo-yafanî. ⁶ Asu Sisas ai hoafîmayupîrî süngu sîmborî hoafîmefînapurî. Ranîyo nindou-memo ranai dongi ra semîndî hombo ahafanîmbo yîni mehomopîrî. ⁷ Ai dongi ra sowandîfanî hüfanî Sisasîmbo-so tüküyafîne ahafandî hoandarî hoearî ra dongiwamî manandîneanda ranîwamî Sisas ai mamaru. ⁸ Ranîyei nindou afîndî ranai ahei ngîsîharî hoearî

yimündi badihümündi nafini korihhi hei asu bididifiri ai mbeyemu nahurai hutühümündi korimarhi hei. ⁹ Nindou afindi ranai pukuna hoafi karihhindühi seiya,

“Godimbo hihifi-hihifimboane!

God ai nindou Adükarindi ndürinambo asunu rana- hambo aboedi aboedimbiriramboane.

¹⁰ Sihifi amoao Defitindi sirambeahindi adükari bogori hapondani sihifimbo hifandiyomunimboayu rana- hambo God ai aboedi aboedimbiriramboane.

God nimoamo hondü amaru ranahambo hihifi- hihifimboane!”

Buk Song

118:25-26

masei. ¹¹ Sisas ai Serusaremihü tüküfi haya hu Godindi worambe mungu-moatükun hübudura wakimareandi. Nga asu ndeara nimbifembo yangrimayowamboyo ai ahambo süngururü-rundeimbi ¹² ranibabidimbo Betani ngoafinambo hihiriyafu mahomo.

Sisas ai fik hoandasüfo nimindi nahurai ranahambo yowanisiyopoani mehu

(Matyu 21:18-19)

¹² Ngorü sinambo Betani ngoafihündi sifomondühayo, Sisas ai wembombomayu. ¹³ Raniyu fik nimindi ranai akidou anguni safi emündü afindi momoriyo haya maningowa hoeimareandi. Ai fik hisi kiarhipo yahu haya akimi himboambo mahu, nga ai moai hisi mamamboani kiarowa hoeiriri. Ai emündü yangriyo afindi momorimayo, sapo ranana fik hisambeyopoani, nga ranimbo wamboyo. ¹⁴ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Se yowanisiyowaninindou ai fik sesipoani,” mehuamboyo. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi hoafimayu ra himborimemo.

Sisas ai Godindi worambeahindi nindou kakisemindimbo ratüpuriratüpurimemonda hemoafoareapurisi

(Matyu 21:12-17; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹⁵ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo homo Serusarem ngoafihü tüküyafu houmbo Godindi worina mahu. Ai hu himboyuwane nindou ai ranambe napo kakifihisi shou sowandümo raraomaründa bukürimafoareapurisi. Ai nindou kakinandu houmbo siseru asu nindou nimarimo ndu kakifihisi shou-marundi ahamundi nimarifondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Asu ai nindou ranahamumbo Godindi wori ranipapambe fufuemindi horambo yowanimehupuri. ¹⁷ Raniyu nindou ranahamumbo yamundeapurühi yahuya, “Godindi bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Wandi wori ana munnguambo hifi hündi nindou ai ho wambo didibafife worane,’ *Aisaia 56:7, Jeremaia 7:11* meho. Nga se humbuhüni nindouyei dibonapife fondi nahurai rawarhindi,” mehu. ¹⁸ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbiyomo ai ranühi hoafi ra himboriyomo houmbo Sisasimbo hifokoeffimbo nafi kokomarundi. Ai ramefundi ra sapo nindou ranai Sisasindi yamundife hoafi ranimbo hepünahi marihünda ranimbo yihimborurühi. ¹⁹ Asu nimbambeah Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Serusarem hininngiru houmbo mahomo.

Nindou düdi ai anihondümbofe hondü anihondümboreandühi didibafefiyu ana, ai ndemündümbui (Matyu 21:20-22)

²⁰ Ngorü-simboani siambeah Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo homondühiyo hoeirundani fik nimindi ranai nimbimayo. Ai nimbiyowohü emündü asu ahasihari munnguambo yapataparimayo. ²¹ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafimayundo ra Pita ai fifire haya hoafiyundowohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi hoeiro, fik nimindi se hoafimayafindo ranana nimbioyo haya aninngo,” mehu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se Godimbo yangiri anihondümbondundi. ²³ Ro sihamumbo anihondümbonanahi hoafehapuri. Nindou mam ai yimbu hohoanimokoateyuhü nimoei wafu ndanahambo siriwara-ambe karihoe fi hanifi ehu ana, ai hoafimayu süngu randifemboe. ²⁴ Ranimboane ro sihamumbo hoafehapuri, se nini-moatükuni semindimbo anihondümborundühi ndahumindemboyefi yahomo houmbo didibafefundi ana, rani-süngunambo animbo ndowandümbomo. ²⁵⁻²⁶ Asu se botindafu ninngomombo didibafindafundühi nindou ngorü ai sihambo moaruwai ramareandi ra hohoanimoayafi ana, amboawi mbisafindo. Rananimbo asu God ai simbori sihaf hohoanimo moaruwai ra amboawi mbüsümbui,” mehu.

Sisasimboya düdi sihambo nginindi masaganini yahomo houmbo düdumefundi (Matyu 21:33-46; Ruk 20:1-8)

²⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo asukai Serusarem ngoafihü tükumefundi. Sisas ai Godindi worambe huane Godimbo sesi sihou-rundeimbi, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu bogori nindou ai ahambosowana mahomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, “Se ndani nginindi ra nahanihündambo sowandifimboyafa? Didandi nginindi nda sihambo

masagan+namboyafi ndani ratupuri rawarowanda?" mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Roamboani shamumbo simbori mamü düdufe düdündiheapurimboyahi. Se wambo simbori hoafemondindiri ana, asu ro ndani ratupuri ratupurimbo nginindi düdi masendiri ra hoafindahapurimboyahi. ³⁰ Se wambo hoafiyomondindiri, Son ai nindou hundürüra-marandi nginindi ra Godindi-mayoyo, asu hifi ndanühindambo nindou-yomondi-mayoyo?" mehu. ³¹ Ai ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Shiri Godindi-mayoane asefi ana, ai shefimboya asu nimboe anihondümbofe-koateayomoa? mbüsümbui. ³² Nga shiri hoafiyefühüya hifinindi nindou-yafemayoane asefi ana, asu munguambo nindou ai fifirihindi Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani," mehomo. ³³ Ranimboyo ai hoafiyomondühiya, "Moai fifirihundi," mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Roamboani düdi nginindi masendiri ra ngiri hoafindahipuri," mehu.

12

Nindou moaruwai wain nübürü hifandimarundi kafeefe hoafi

(Matyu 21:23-27; Ruk 20:1-8)

¹ Sisas ai Suda-yei bobaogori ranahamumbo kafeefe hoafi hoafiyuhi yahuya, "Nindou mamü ai wain nübürü nübürüra mbura ginirimayu. Waini hisi ra bubutükimbohünda hifi ambe kiki ra mbura nübürü ra hifandimbo dago hura hinngimareandi. Nübürü ra ngörü nindou-yomondi warühi kaki semindi ratupurimbo hinngire haya ahandihoari anguni hifina mahu. ² Waini ranai hisimayowamboyo nübürü aharamburi ranai ahandi ratupuriyu randeimbi koamariheirü. Ai nguwan nübürü ranambeahindi sesi bidifiri mbisabudowa yahu haya. ³ Nga nübürü hifandimarundi ranai ratupuriyu-randeimbi ranahambo mburündümo houmbo bubururü mburu ninü akidou warambefendokoate koamarihawuri. ⁴ Asu nübürü aharamburi-mayu ranai asukai ratupuriyu-randeimbi ngörü koamariheirü. Ranüyo ranahambo amboani mbüro burüwuri mburümbo moaruwai moaruwaimbomarüwuri. ⁵ Asukai ngörü ratupuriyu-randeimbi koamariheirü. Nga ranahambo hifokoamarüwuri. Asu asukai süngunambo ahandi ratupuriyomo rundeimbi afindi koamarihepuri. Nübürü hifandirundeimbi ranai bidifiri buburupuri koamarihoupuri asu bidifiri hifokoamarupuri. ⁶ Nindou

nümbürí hífandímarundi sowana koehefembo ra nümbürí aharambürü ahandí ngusüfo parireimbi nímorí yangíríyu manüngu. Nga bídífiranambo ahamumbo sowana koamaríheirü. Afíndí ai hoafíyuhíya wandí nímoríndí hoafí anímbo hímboríndímboemo yahu haya koarmaríheirü. ⁷ Nga nümbürí hífandímarundi ranai ahamundíhoarí símborí hoafíyomondühí yahomoya, ‘Ndanana nümbürí aharambüríndí nímorí-ani. Síhírí ahambo hífokoandíhurühí anímbo nümbürí ra síhefímbeyo-wamboane,’ mehomo. ⁸ Raníyo nímorí ranahambo kíkíhíründümo mburu hífokoarüwuri houmbo ahandí finímoko ra wain nümbürí ginírí hundüní pímarüwuri,” mehu ⁹ Asu Sisas ai düdufíhí yahuya, “Nümbürí aharambürí ranai níní-nüngumandea? Ai düdü wain nümbürí hífandímarundi ra hífokoandeapurühí wain nümbürí ra ngorü nendambo asúkai dagapurümbui. ¹⁰ Awi seana Baiborambe hoafí mapeníngo ra hoeimbarundi yopoani. Ai yare hoafíyowohü yahoya, Kambohoani worímboru-rundeimbi ai moaruwaiane yahomo houmbo masíhoemo
 ranane asu hapondani worí ngínemíndímbo bogímondí kambohoanímbofemboayo.

¹¹ Adúkarí ai ahandíhoarí ramareanda tüküme feyoane, ranane ro hoeríhundani aboedíhamíndayo,” *Buk Song 118:22-23*
 mehu. ¹² Suda-yei boboagorí nindou ranai fífírundi ahamumboyo raní kafe fe hoafí ra Sisas ai wataporímbo marandí. Ranímboyo Sisasímbo ranühí kíkíhimíndímbo hohoanímomemo. Nga nindou afíndí ranaheimbo yíhímbo yomondühíyo, raru híníngírüwuri houmbo mahomo.

Takis kaki sai hohoanímbo ranahambo Sisasímbo düdumaríhorí
 (Matyu 21:18-19)

¹³ Suda-yei boboagorí nindou ranai Farisi nindou bídífiríyomo asu Herotíndí nendí bídífiríyomo ahamumbo Sisasímbo sowana koamaríhoupurí. Ai tíkefe hefemboya Sisas ai moaruwai hoafí hoafímayu yahombo yahomo houmbo mahafomo. ¹⁴ Nindou ranai homo Sisasímbo hoafíyomondühí yahomoya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro fífíríhumbóanefí, seana nindumbo yíhímbo kóate aníhondümbo-anafí hoafíyafí arandí. Seana nindou ndüreimbiyei asu ndüríkoateyei ranaheimbo moai hohoanímoyafí, nga God yífirayú hohoanímóane nindou yamundo arandí. Asu se nünguro hohoanímoyafa? Romíyafe adúkarí bogorí Sisarímbo takis kaki saimbo

ra ahinümbiyo, waniyo? Asu sihiri takis kaki saimbo ra ahinümbiyo, waniyo?" mehomom. ¹⁵ Asu Sisas ai ahamundi wosihoafi hoafi ra fifire haya hoafiyuhi yahuya, "Nimboe se wambo refe hoeifendirimbo ehomoa? Kaki hoari mamii sowaründümo sinimo animbo ro hoeindihea!" mehu. ¹⁶ Nindou ranai kaki hoari sowaründümo homo masabudowamboyu düdureapurühi yahuya, "Ndürü asu sisami nda dadea?" mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "Sisarindane," mehomom. ¹⁷ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Sisarindi moatükunayo ra Sisarimbo ndabudo. Asu Godindi moatükunayo ra Godimbo ndabudo," mehuamboemo Sisasindi hoafi ranahambo mahepünefundü.

Nindou yifihündi botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumefundo

(Matyu 22:23-33; Ruk 20:27-38)

¹⁸⁻¹⁹ Sadyusi ai hohoanimo-yomondühiya, nindou yifiyeimbi ai ngiri asukai yangiri botindahindi yahomorundeimbi ai homo Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo ndani ahinümbi hohoanimo nda sürü papimarandi. Nindou mamii ai nimorehi semündü haya nimorikoate nindowenihii ai yifayu ana, amonngoandi kai ra akidi ai mbisemündu-wamboane. Rananimbo ahandi amonngoandi fondambe nindou wanindimboemo-hünda nimori kambirineandamboane. ²⁰ Mamimbo apodoho mamii 7 maningomo. Amonngo hondü ranai nimorehi ra semündü haya nimori mbuimindikoate yifiyuhiiyu asu nimorehi ahandi ra ranikimnindi akidimayu ranahambo hiningimareandi. ²¹ Raniyo nimorehi ra asukai akidi ngorü ai semündü haya nimori kefekoate yifimayu. Raniyo asukai akidi ngorü ranikimnindi ai-amboani mamii yahurai ramefiyu. ²² Mamii yahurai apodoho mamii 7 ranai ramefundü. Raniyo süngunambo nimorehi ranai amboani yifimayo. ²³ Apodoho mamii ranai nimorehi ra munguambo masowandümo. Nga süngunambo nindou ranai yifihündi botifeambe apodoho mamii ranai botindafundühi asu nimorehi ra dadii nimorehi manda?" mehomom. ²⁴ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se moai Baiborambe hoafi apeningo ra fifirundi asu Godindi nginindi fifirundi. Ranimboane se mamii kari hoafayomo. ²⁵ Nindou yifiyeimbi ai asukai yangiri botehindi ana, ngiri anamindühi-ndahi asu nimorehühi-ndafu ndühündi. Aiana sünambeahindi nendi nahurai niboadeimboyei. ²⁶ Nga nindou yifiyeimbi yifihündi botife ra awi se Mosesindi buk nimi akidou hai imami tüküme feyo ra se hoeimbaruyo? Hoafi sürü

mapeniŋgo ranambe God ai Mosesimbo hoafiyuhī yahuya, 'Roana Abrahamindī God-anahī, Aisakindī God-anahī, asu Sekopindī God-anahī,' mehu. ²⁷ God ana yifīyeimbīyei Godī yupoanī. Nga yangirī nīboadeimbīyei God-ani. Sīhei hohoanīmo ana hīhīndī hohoanīmoane," mehu.

*Godindī weaŋgurūhīndī ahīnūmbī hohoanīmo
(Matyu 22:34-40; Ruk 10:25-28)*

²⁸ Ahīnūmbī hohoanīmo fīfireandeimbī ai sūfuane Sadyusi ai Sisas babīdīmbo sīmborī hoafīmemo. Ranīyu ai hīmborīyuane Sisas ai ahamundī dūdufe hoafī ra sīmborī aboedī hoafīmayupurī. Ranīyu Sisasimbo dūdurirūhī yahuya, "Ahīnūmbī hohoanīmo nahanīyo amurī ranahambo ŋgasūnde haya adūkari hamīndayoa?" mehuamboyu. ²⁹ Sisas ai sīmborī hoafīyundohū yahuya, "Ŋgasūndeandeimbī ahīnūmbī hohoanīmo ana ndanane: 'Israer se wudīpoapondīhī hīmborīndei. Adūkari mamī yangīrani sīhefī Godayu.

³⁰ Se sīhefī God Adūkari ranahambo ŋgusūfoambe muŋguambo, yīfiāfī muŋguambo, hohoanīmo muŋguambo, ŋgīnīndī muŋguambo ranambo ŋgusūfo pandīhorī.'

³¹ Ranīkīmīnīndī ahīnūmbī hohoanīmoane nda: Se sīhafī wandafī mamīmbo ŋgusūfo pandowandūrī sīhafī fimbo rawarowandī nou. Moai ŋgorū ahīnūmbī yimbu ndanahafembo ŋgasūndeandeimbī yangoro," mehu.

³² Ahīnūmbī hohoanīmo fīfireandeimbīmayu ranai Sisasimbo hoafīyundohū yahuya, "Nindou Yamundo-randeimbī, se hoafayafī ra aboedane. Anīhondane moai ŋgorūpoanīmbo God nūngu, ŋga Adūkari God mamī yangīrani anūngu. ³³ Ranīmboane Godīmbo ŋgusūfoambe muŋguambo, fīfīrīfe muŋguambo, ŋgīnīndī muŋguambo ranambo ŋgusūfo pefembo asu wandafī mamīmbo ŋgusūfo pefembo sīhefī fimbo rawehundī nou randīhumboane. Sīhīrī yimbu hohoanīmo ra rawarīhundī ana, Godīmbo sesī muŋgu mandīfe asu nīnīhondī hīfīkoeife mandīfe sīhefe ra ŋgasūndeamboane," mehu. ³⁴ Sisas ai hoeireandane ndore fīfīreandeimbī hoafī sīmborī hoafīmayuamboyu ai hoafiyuhī yahuya, "Se God ŋgīnīndī hīfandarandī ra akīmīsafī anīmbaŋfī." Sisas ai yare hoafīmayua amurī ranai ahambo dūdufe hoafī hoafīmbo yīhīmbomemo.

*Sisas ai dūdi Krais-ayu yahu dūdumefiyu
(Matyu 22:41-46; Ruk 20:41-44)*

³⁵ Sisas ai Godindī worambe nindou yamundearūhī dūdufihī yahuya, "Nīmboe ahīnūmbī hohoanīmo fīfīrundeimbī ai Krais, nindou ra God ai ahandī nendambo aboedambofembo kamafoarirī, ranahambo Defitīndī

nimor-ani ehomoa? ³⁶ Yifiafi Aboedi ai Defitimbo hohoanimo masagadowa hoafiyuh+ yahuya, 'Se wandi warihondü warani nimandifi ngafimbo sihafihürütümbi ra sihafihöarehi hininjginditheapuri-mboyahi,' Buk Song

110:1

mehu ³⁷ Defit ai Kraismbo Adükari yahundo-marandi, asu nungunde ahandi nimori mandü-a?" mehu.

Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo ahini hoafimayupuri

(Matyu 23:1-36; Ruk 20:45-47)

Nindou afindi ranai yangorimbo Sisasindi hoafihimborimbo hihifi-hihifimayei. ³⁸ Ai yamundeandürühi yahuya, "Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo hibadihumbo. Aiana warihöandarümbi hoeari yihuruyo hefe maketambe howani nindou ai ahiniyeihihihifimbirihümüni yahomomboanemo hohoanimoemo. ³⁹ Aiana rotumbo-hünda rotu worambe asu sesesambe ra weangurühindi fondiwam+ wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁰ Aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihöafori hoafiyomondürühi ahei wori kosiründümo asu tikarhoumbo hoandari hamindi didibafiyafu arundi. Ranimbo-hündambo animbo papihöafi yibobofeambe ahamumbo ana tinjirifo ra moaruwai hamind-animbo ndimboe," mehu.

Nimorehi napokoate Godimbo kaki masihendi

(Ruk 21:1-4)

⁴¹ Sisas ai Godindi worimbo kaki hipiri fikimi nimarwane nimorehi nindowenih+ ai hipiri ranambe hei kaki mafoarhindi. Nindou kaki afindeimbi ranai afindsafihipiri ranambe hei mafoarhindi. ⁴² Asu nimorehi napokoate kai ranai hamburi kaki yimbu toea sepirimindi ho hipiri ranambe mafoareapiri. ⁴³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo mborai yahupuri gugureapuri haya hoafiyuh+ yahuya, "Ro sihamumbo anihondümböanahi hoafehapuri. Nimorehi kai napokoate kaki Godindi wori hipirambe masihendi ranana napo afindeimbi masihendi ranhambo ngasündeamboane. ⁴⁴ Nindou napo afindeimbi ranai ana ahei adükari mbegorindüri, nga akidou mafoarhindi. Nga nimorehi kai napokoate ranai ana ahandi sesi pemimboyoweimbi-mayo ranayo munju masihendi," mehu.

13

Sisas ai Godindi wori bireboemboe mehu

1 Sisas ai Godɪndɪ worɪ hɪnɪŋgɪre tüküfiyuane ahandɪ süngururü-rundeimbɪ mamɪ ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbɪ, worɪ aboedɪ safɪ asu nɪmoei adükari ra hoeiro,” mehundo. 2 Sisas ai sɪmborɪ hoafɪyuhɪ yahuya, “Se worɪ afɪndɪ ndanahambo hoeiarowandɪ. Ngɪrɪ nɪmoei mamɪ amboanɪ ŋgoründɪwamɪ nanjo, ŋga hɪfɪtɪreboai pɪndɪmboe,” mehu.

*Sisas ai tɪŋɪrɪfo afɪndɪ tükündɪfemboe mehu
(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)*

3-4 Sisas ai Orif hɪfɪ wafuambe nɪmarü hɪmboyuane, Godɪndɪ worɪ ai angunɪ goagu mafondaro. Asu Pita, Sems, Son, Andru ai yangɪrɪ masɪfomo. Ai sɪfomo Sisasɪmbo düdurüwurühɪ yahomoya, “Hoafɪyafɪmunɪ ranɪ-moatükunɪ ra nüngsümboanɪ tükümandɪfea? Asu nɪnɪ-moatükunɪ boatei tükündɪfemboe mbɪsefɪ fɪfɪrɪmandɪhua?” mehomondamboyu. 5 Asu Sisas ai hoafɪyupurühɪ yahuya, “Se hɪbadümbo, ŋga nindou mamɪ sɪhamumbo wosɪhoaforɪ hoafɪndapurümbui. 6 Nindou afɪndɪ ranai ŋgomo wandɪ ndürɪ dükandundühɪya, ‘Ro nindou rananahɪ nda,’ mbɪsɪmo houmbo nindou afɪndɪ wosɪhoaforɪ hoafɪndundürɪmboemo. 7 Asu se yɪfiarɪndɪmondanɪ hɪmborɪndɪmondühane, asu yɪfiarɪ hoafɪ yangɪrɪ angunɪpoedɪ hɪmborɪndɪmondühane ra se yowanɪ afɪndɪ hohoanɪmondɪmboemo. Ranɪ-moatükunɪ ra tükündɪfemboesɪ, ŋga asu ranɪ-moatükunɪ tükefeyo ranahambo awi bɪdɪfɪranambo siane yahopoanɪ. 8 Hɪfɪ-hɪfɪ ranai sɪmborɪ yɪfiarɪndomboe. Asu adükari bogorɪ nindouyafe nendɪ ranai sɪmborɪ sɪmborɪndɪmboemo. Hɪfɪ bɪdɪfɪrɪ ranɪfɪhɪ sesɪ ai wanɪndɪmboe asu hɪfɪhe ranai tükündɪfemboe. Muŋguambo moatükunɪ ranana nɪmorehɪ ai nɪmorɪ wakemɪndɪmbo yaho haya asübusɪ boatei asemɪndo nahuraiane tükefeyo. 9 Ranɪsɪmboanɪ anɪmbo se hɪbadümbo. Ai sɪhamumbo mbundüpundümo houmbo kansɪrɪyafe hɪmboarühɪ papi hoafɪndüpürɪmboemo. Asu Suda-yei rotu worambe bubundüpürɪmboemo. Wambo sünguna ahamundɪ adükari bogorɪ asu hɪfandɪrundeimbɪ ahamundɪ hɪmboahü nɪŋgomboemo. Ŋga refeambe anɪmbo Aboedɪ Hoafɪ ahamumbo wataporɪmbondüpürɪ. 10 Ŋga bɪdɪfɪranambo si ranai tüküfekoateyoambe nindou muŋguambo ranai aboedɪ hoafɪ ra hɪmborɪndei hehimbo anɪmbo. 11 Sɪhamumbo mbundüpundümo houmbo kotambe ndowapundümo ŋgomondanɪ se yowanɪ nɪnɪ hoafɪ hoafɪmandefɪ yahoeffembo yɪhɪmboyopoanɪ. Moanɪ ranɪsɪmboanɪ hamɪndɪ anɪmbo se hoafɪmbo ra God ai horɪndeapurümbui. Asu ŋgɪrɪ se sɪhamundɪhoarɪ

wataporimbondundi, nga Yifiafi Aboedi ai-animbo wataporimbondamboe. ¹² Nindou ai ahamundi amonjo mamí asu akohoandambo papi hoafindüpurí mbundumbo hífokoefepurímbo hoafindímboemo Asu afíndí ai mamí yahurai randeambui. Asu nímorí ai ahandí hondí afíndambo moaruwaimbondeapírühí nindoumbo hoafínduaní hífkoandüpírímboemo. ¹³ Wambohünda munjuambo nindou ai síhamumbo moaruwaimbondíhipurímboeyei. Nga asu didíyeyi moanane sei ngíníndí anímboei hei ana, God ai aboedambo-ndearümbui,” mehu.

*Moaruwai hamíndí moatükuní tükündífemboe
(Maty 24:3-14; Ruk 21:7-19)*

¹⁴ Sisas ai hoafiyuhí yahuya, “Se hoeindundaní moaruwai hamíndí moatükuní sürühoeimbi fondíwamí níngomboe. Nindou düdi ndaní hoafi nda ritimarandí ana, ai fífírímbréandamboane. Ranísímboaní nindou Sudia hífhü anímboei ai nímai fefoehi hehi hífi wafuanambo mbíhahüsiamboane. ¹⁵ Asu nindou ai woríwamíníndí akusífoendí ra ai yowaní ahandí napo fufoemíndímbo worínambo keboembui. ¹⁶ Asu nindou düdi nümbürambe anüngu ranai yowaní ahandí waríhoandarí hoearí semíndímbo ngumbui. ¹⁷ Ranísímboaní nímoréhí warándühumbanei asu nímorí kehureimbanei aiana hípoanímboembouanei. ¹⁸ Se Godímbo didíbaíndafundaní anímbo raní-moatükuní ranai ngísíharí afíndí tüküfeyoambe tüküfekoatembeyo-wamboane. ¹⁹ Nímboe sapo raní-símboaní anímbo moaruwai hamíndí tíñírífo tükündífemboe. God ai weangurühí munju-moatükuní nafírandambe moai yahurai tíñírífo tüküfeyo, asu süngunambo amboaní ngírí yahurai moatükuní tükündífeyo. ²⁰ Asu Adükarí ai tíñírífo ranahambo bodífoahüfe kíkemíndíkoate mbeimbonana munjuambo nindou ranai ngírí aboedamboyahíndí. Nga nindou ai wandanei yahu díboníyu híníngímareandürí aheimbo hohoanímondandürühí bodífoahünde kíkíndeambui. ²¹ Ranísímboaní nindou mamí ai síheimbo hoafíndundürühíya, ‘Hoeiríhi, Krais ini nda,’ mbíseianíyo asu ‘Hoeiríhi, ini goagu ra,’ mbíseianí se yowaní aníhondümbófepoaní. ²² Nindou bídífirí ai ngomo tíkandu houmbo anímboya, ‘Ro nda Krais-anahí,’ asu ‘Ro Godíndí hoafi hoafíya ríhandeimb-anahí,’ mbísímo hou hepünífeimbi moatükuní randumboemo. Ai rarumbo-mbeimbonana God ai nindou díboníyündüreimbi ranaheimbo tíkai hoafíyomondürí. ²³ Ranímboane munju-moatükuní tüküfeyo ra se híbadíhümbó, nga munjuambo

moatükuni tüküfekoateyoambe ranahambo hoafayahapuri,” mehu.

*Süngunambo Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Ruk 21:25-28)*

²⁴ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Rani-moatükuni ranai tükündife hayambondoanî anîmbo, hüfîhamîndî ai nîmbîranî ndamîndîmboe asu amoamo ai ngîrî sindu.

²⁵ Mupui ai sünambeahîndî firîbadeboai pütapîndowohü asu munguambo sünambeahîndî ngînîndî moatükuni ranai fifîmîndîmboe. *Aisaia 13:10, 34:4*

²⁶ Ranîsîmboanî anîmbo nindou ai hoeindîhoranî Nindou Hondü ai mburîngaiwamî nanju haya ahandî himboamupuimbo-randeimbi ngînîndî kapeihî kudümbui. ²⁷ Ranîsîmboanî anîmbo ai sünambeahîndî nendî koandîhepuranî ngomo nindou God ai dîbonîyundüreimbi ra hîfî ranahandî yimbuyimbu hîmboranîpoedî gugurînduwurümboemo. Ai hîfî ranühî fufundündîmo ngomombo sünü hîfî fondeandambe ngomo tükündafumboemo,” mehu.

*Se süfuri nîmîndî ranahambo fifîrîndîhîndî
(Matyu 24:32-35; Ruk 21:29-33)*

²⁸ Sisas ai asükai hoafiyuhî yahuya, “Se süfuri nîmîndî fifîrîndundî. Nîmî ranai emündü fofoyana, se fifîrîndî ra ndeara hoembo akîmî tüküfembo yahomboane. ²⁹ Mamî yahuraiane, se hoeindundanî munguambo moatükuni tükefeyo ra se fifîrîndundî, Nindou Hondü ai ngîrî amîtata kudu, nga ndeara yipurî kîmani anüngu. ³⁰ Ro sîhamumbo anîhondümbö-anahî hoafehapuri. Bîdîfîrî nindou hîfî ndanühî anîboadei ranai yîfîkoateyeiambe anîmbo ranî-moatükuni ra tükündîfemboe. ³¹ Hîfî asu sünü ana awarîndîhoemboe, nga wandî hoafî ana ngîrî awarîndîhoayo, nga wanî,” mehu.

*Nindou mamî ai-amboanî moai Adükarî ai tüküfembo si ra fifîreandî
(Matyu 24:36-44)*

³² Sisas ai asükai hoafiyuhî yahuya, “Nindou mamî ai-amboanî moai ranî-moatükuni tüküfemboayo si ra fifîreandî. Sünambeahîndî nendî amboanî moai fifîrîndî asu Nîmorî ai-amboanî moai fifîreandî, nga Afîndî ai-yanğîrani fifîreamboayu. ³³ Se hîbadümbö nîngomo, nîmboe sapo ranî-moatükuni tüküfembo ra se moai fifîrîndî. ³⁴ Ranana nindou mamî ai ngorügoanî nî hombo yahu haya, ahandî ratüpurîyomo rundeimbîmbo hîbadündî yahu haya ratüpurî yimbureapurî mbura nindou

yipuri hifandira-randeimbimbo yipuri wudipoapondo hibandandi ehu nahuraiane. ³⁵ Ranimbo-animbo se hibandumbo nimandümo, nini simboani wori aharambürü ranai tükümandifi, ra se moai fifirundi. Ai nimbambe tükümandifiyo nimb+ mbusümbomandüyo, siambeahimandüyo ra se moai fifirundi. ³⁶ Asu ai nimehünou tükündüfi hoeindeapurani asu se apomboemo. ³⁷ Ndani hoafi ro sihamumbo hoafehapuri ra, muŋguambo nindoumbo kapeih-anahi, ŋga se hibandihumbo nimandei,” mehu.

14

Sudayafe bogori nindou ai nüngundihu Sisasimbo mbundihurimindefi hifokoamandihuri mehomo
(Matyu 26:1-5; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ God ai Israerimbo Aboedambo-mareandüra aboedi manimboei si (Pasofa) asu bret yisikoate sesimbo si ra tüküfembo yimbu si maninŋo. Raniyo Godimbo sihou-rundeimb+yomo asu ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ai Sisasimbo kikihimündi hifokoefimbo hohoanimomemo. Raniyo ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri nini-süngundihu Sisasimbo wosihofori hoafi ndihuri mbunduhu kikihindihurimindefi hoahu hifokoamandihuri,” mehomo. ² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri adukari sihi ana refepoani, ŋga nindou ai ŋginindindeih+ sihefi mbusümo yifiari botindihimboyei,” mehomo.

Nimorehi mamirani Sisasindi mbirowami fisinjarümbü moatükuni kamareandi
(Matyu 26:6-13; Son 12:1-8)

³ Sisas ai Betani ŋgoafihü Saimon horombo mimanitho masimeimboyoweimbi ahandi worambe mamaru. Sisas ai nindou ranahandi worambe sesühi nimarwane, nimorehi mamirani ai nimoiei hipirambe sanda aboedi fisinjarümbü kaki afindi fih+ semindeimbi semindi haya tüküme feyo. Raniyo Sisas ai sesühi nimarwane ai hipiri ra boborehaya sanda ra ahandi mbirowami kamareando. ⁴ ŋga asu nindou bidifiri mamarümo ranai ŋginindiyomondühi simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nimboe sanda ra yatikiri-yatikiri aranda?” ⁵ Nindou ai sanda ra kakinambo mbasahümüdi-mbonana 300 kaki hoarinambo animbo sahümündih+ kaki ra nindou napokoate-yeimbimbo sahundüri,” mehomo. Ranimboemo ai nimorehi ranahambo ŋginindimarundi. ⁶ ŋga Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimorehi ra ambe, ŋga nimboe se ahambo ŋginindarunda? Ai aboedi moatükuniyo

wambo ramareandi. ⁷ Nindou napokoateyeimbi ana munquambo si sebabidimbo nimandeimboyei. Se ninisimboanyiyo aheimbo fehefendurimbo hohoanimoaye ra fandihenduri. Nga ro ana ngiri munquambo si se-babidimbo nimboahi. ⁸ Nimorehi ndanai ninimoatukuniyo ai refembomayo raniyo ramareandi. Ai wandi fi sandanambo hundurumarandi ra yifindahani hifikefendirimbomayo ranimboyo rani boatei ramareandi. ⁹ Ro sishamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, munquambo hifi aboedi hoafi ra wataporimbondunduhi nimorehi ai ramareandi ranahambo hoafindimonda ahambo hohoanimondeimboyei,” mehu.

Sudas ai Sisasimbo bobaagori nindouyomondi warihündihinimboeahi mehu
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:3-6)

¹⁰ Ranisimboani Sisasimbo sungururü-rundeimbi mami Sudas Iskariot ai Godimbo shou-rundeimbi sowana Sisasimbo ahamundi warihufimbo mahu. ¹¹ Godimbo shou-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo hihifi-hihifiyomonduhi Sudasimbo bidifiri kaki segodombo hoafimemo. Raniyo Sudas ai Sisasimbo ahamundi warihufimbo ninungumandihе yahuhayambo hohoanimomayu.

Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbi babidimbo sesesimemo
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)

¹² Bret yisikoate sesimbo si ranai weangurühi tüküme feyo. Ranisimboani ra Pasofa sipsip nimori sesimbohunda hifokoarhi arihündi. Asu Sisasimbo sungururü-rundeimbi ai düduyafundowohü yahomoya, “Se hohoanimoyafani ro sesesimbo ra shambo nahü ngefi didiboado-mandihunda?” mehomondamboyu. ¹³ Asu Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbi yimbu koarhepirühi yahuya, “Se adükari ngoafinambo ngafani. Ranühi nindou mamihoe hiprambe ndemündü haya nafini düdi tükündüfimbui. Ahambo animbo se sungundiniri. ¹⁴ Se hoeindinerani niniorinamboyu afarifiyu ra se wori aharamburi ranahambo düdundafineanduhi animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai düdufihiya, ‘Wori nahanambe Pasofa si sesi ra sesesimandefi?’ mehuamboanehi,’ mbisafani. ¹⁵ Rananimbo adükari nimoamondi wori nafirindümo hininjimarundi ra nafuindümbui. Ranühi animbo se sesi ra sindindineandi,” mehu. ¹⁶ Sungurineririnandeimbi ranai hafani ngoafi ranühi hoeirineandane, munqu-moatukuni ai hoafimayu sungure mengoro. Raniyo ranühi sesesimbo sesi

ra sɪndɪmarɪneandi. ¹⁷ Ndeara nɪmbɪhoafi-mayoamboyo Sisas ai ahandɪ sɪngururũ-rundeimbɪ 12 ranɪbabɪdɪmbo mahomo. ¹⁸ Ai sesɪ sowasũmondũhɪ nɪmarɪmombo Sisas ai hoafiɪyupurũhɪ yahuya, “Ro sɪhamumbo anɪhondũmbo-anahɪ hoafehapurɪ. Nindou mamɪ seambeahɪndɪ anɪmbo wambo hũrũtũmbɪ nindou-yomondɪ warɪhũndeandɪrɪmbui. Nindou ranai hapondanɪ ro-dɪbombo sesɪ asesu,” mehu. ¹⁹ Sɪngururũ-rundeimbɪ ranai ranɪ hoafi ra hɪmborɪyomo houmbo ŋgusũfoambe moaruwaimarapurɪ. Ranɪyo mamai mamaiyomondũhɪ dũdururũhɪ yahomoya, “Awi rombayahɪpoanɪ?” ranɪranɪmemo. ²⁰ Sisas ai hoafiɪyupurũhɪ yahuya, “Nindou ranana seambeahɪndani. Ai bret semũndũ haya rodɪbo hɪpɪrambe afoarɪhoandɪ. ²¹ Anɪhondane Nindou Hondũ ai yɪfɪmbiyuamboane. Baiborambe hoafiɪyohũya, yɪfɪndũmbui, meho sɪngu. Ŋga nindou dũdi Nindou Hondũ hũrũtũmbɪ nindou-yomondɪ warɪharɪrɪ ranai hɪpoanɪmboembouani. Mamɪharɪ hondɪ ai ahambo ana wakemũndɪkoate mbeyowamboyo.” mehu.

Sisas ai ahambo sɪngururũ rundeimbɪmbo wain hoe asu bret masagapurɪ

(Matyu 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Sowasũmondũhɪ nɪmarũmombo Sisas ai bret semũndũ hɪfɪtɪre Godɪmbo hɪhɪfɪrũrɪ mbura ahambo sɪngururũ-rundeimbɪmbo yimbumareapurɪ. Asu ai hoafiɪyupurũhɪ yahuya, “Se sowandũmo, ŋga nda wandɪ fi safane,” mehu. ²³ Asũkai wain hoe kapambe semũndũ Godɪmbo hɪhɪfɪrũrɪ mbura masagapura ai muŋguambo masɪmɪndɪmo. ²⁴ Asu Sisas ai hoafiɪyupurũhɪ yahuya, “Nda wandɪ horane God hoafi fɪramũndũ masɪhendɪ ra ŋgɪnemɪndɪmbo. Wandɪ horɪ karefoendɪ ra muŋguambo nindoumbo fehefembo-hũndamboane. ²⁵ Ro sɪhamumbo anɪhondũmbo-anahɪ hoafehapurɪ, Ro ŋgɪrɪ asũkainda wain hoe ndɪmɪndɪhɪ, ŋga moanɪ ŋga ŋgambo God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranambe sɪmborɪ wain hoe ndɪmɪndɪmboyahɪ,” mehu. ²⁶ Ranɪyo herũ mamɪ herũyomondũhɪ adũkarɪ ŋgoafi ra hɪnɪŋgɪru houmbo Orɪf hɪfɪ wafuanambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya ai wambo daboadɪ hɪhɪrɪndeandɪrɪmbui mehu

(Matyu 26:31-35; Ruk 22:31-34; Son 13:36-38)

²⁷ Sisas ai ahambo sɪngururũ-rundeimbɪmbo hoafiɪyupurũhɪ yahuya, “Se muŋguambo sɪhamundɪ anɪhondũmbofe hɪnɪŋgɪndumboemo. Nɪmboe sapo Baiborambe yare hoafiɪyowohũ yahoya, ‘Ro sipsɪp hɪfandɪrandeimbɪ nindou hɪfokoandɪhina asu sipsɪp ai bukũrũndahimboyei,’ *Sekaraia 13:7*

meho. ²⁸ Nga yifihündi botindahe hehea roboakori Gariri hifinambo ngümboyahi,” mehu ²⁹ Pita ai hoafiyundühi yahuya, “Munguambo nindou ai sishambo anihondümbofe hohoanimo ra hiningindumboemo. Nga roana ngiri hiningindiheanini,” mehu. ³⁰ Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Ro sishambo anihondümboanahi hoafehanini, ndani nimbokoani kakaro ai yimbumbo hoafikoateayuambe animbo se ngimimbo hoafindafühya, ro moai ahambo fifirihini mbisamboyafi,” mehundo. ³¹ Nga Pita ai hoafiyuhhi yahuya, “Ro ngiri moai fifirihini mbisahhi, nga sedibo yifindamboyahi,” mehuamboemo. Asu bidifiri sünggururü-rundeimbi ai-amboani mamhi yahurai hoafimemo.

Sisas ai Getsemanih Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Ruk 22:39-46)

³² Ai homo Getsemani seiarihündi ranühi tüküyafu ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ndühi nimandümo, nga ro Godimbo didibafinda samboanahi,” mehupuri. ³³ Asu ai Pita, Sems, Son ahamumbo yangiri sepurimündü haya mahu. Raniyu asu Sisas ai ngusüfo pukiririhü ngusüfoambe moaruwai hohoanimomariri. ³⁴ Raniyu hoafiyupurühi yahuya, “Wandi ngusüfoambe pukirandirühi yifimbo yangirayahi. Nga se ndühi ndondu nimandimo hibadüdi,” mehu ³⁵ Ai akidou sühüfi hu hifini amoembü amoearumbo nafhi yagodohü ana, tinjirifo ra gübüs+mbifoareandra yahu haya didibafimefiyu. ³⁶ Ai ndare didibafihhi yahuya, “Ape, wandi Ape, se yifirayafi ana wambo tinjirifoembü moatükuni ra raguanambo-ndowandi. Nga se yowani wandi yifiri süngufepoani, nga sishafi yifiri süngundowandi,” mehu ³⁷ Ai hihirifi hu himboyuwane ahambo sünggururü-rundeimbi ranai mapomondamboyu. Ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Saimon, se apafühiyafi? Asu se awi mamhi awa amboani yangiri nimarimbo ra waniyo?” mehu. ³⁸ Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hibadu ningomombo didibafindafundi, nga sishambo refe hoiefepurimbo tükündifeyoani pindimboemo. Anihondane, ngusüfo ana refembo hohoanimoayosi, nga fiame nimborayo,” mehu. ³⁹ Asukai Sisas ai hihirifi hüfo weangurühi didibafimefiyu nahurai didibafimefiyu. ⁴⁰ Ai asukai hihirifi hu himboyuwani ahambo sünggururü-rundeimbi ai yapombo himbomarapura mapomo. Raniyo yangiri+mareapura, asu moai nini-hoafi ahambo hoafimbo fifirundi. ⁴¹ Sisas ai asukai ngimi noufimbhi hihirifi süni himboyuwane ahambo sünggururü-rundeimbi ai apusimemo. Raniyo

hoafiyupurühi yahuya, “Awi se fiharu apomomboemo? Ndearambo rani-moatükunî ranai tüküfehü Nindou Hondumbo moaruwai hohoanîmoyomondeimbi-yomondî warîhü-rüwurîmboanemo. ⁴² Hoeiru, nindou-yomondî warîhüfendîrîmbo nindou-mayu ranai tüküfimboani. Nga botiyafu houmbo ngefo,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴³ Sisas ai wataporîmborandühi nünquane Sudas sünggururü-rundeimbi 12 ambeahîndî mamî ai tüküme fiyu. Godîmbo sesî sîhou-rundeimbi bogorî nindouyomo asu Suda-yafe bogorî nindouyomo ranai nindou afîndî safî ranahamumbo koamarîhoupura pisao yihîmîndî asu nîmîharî fufuründümo houmbo ahînümbî hohoanîmo fifîrundeimbi babîdîmbo mahomo. ⁴⁴ Nindou sapo Sisasimbo nindouyomond warîhüfimbomayu ranai nindou afîndî ranahamumbo dîbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ro wakîkîhîndîhünanî anîmbo aiani, nga se ahambo mbundürîndîmo houmbo ndondu hîbadürî ngeomo,” mehupurî. ⁴⁵ Ranîyo Sudas ai nîmehünou hu Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, “Yamundo-randeimbi,” yahuhü wakîkîhîmarürî. ⁴⁶ Ranîyo nindou ranai Sisasimbo warîyomo homo mbumaründümo. ⁴⁷ Nindou akîmî burîmemo ranambeahîndî mamî ranai ahandî pisao hüramündî haya Godîmbo sîhairandeimbi adükarî bogorîndî ratüpurîyu randeimbîmbo harîmeindo. Ranîyo ahandî ngorü hîmbo hoearî mafoafoareando. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se pisao asu nîmîharî fufuründümo houmbo wambo kîkîhemîndîrîmbo masîfomo ra hûmbuhünümbî nindoumbo kîkîhimîndîmbo nahuraianemo. ⁴⁹ Ro si mamamî-rîhandühi sebabîdîmbo nîmarîmbo Godîndî worambe nindou yamundîhearü marîhandî ra asu se moai wambo kîkîhîründümondîrî. Nga Baiborambe hoafîmayo ra anîhondü tükümbîfeyoamboane,” mehu. ⁵⁰ Ranîyo ahambo sünggururü-rundeimbi ranai hîningîrîwürü houmbo pomfoundî. ⁵¹⁻⁵² Nindou hoarîfî mamî ai kîfohi hoearî yangîrî güde haya Sisasimbo süngumarürî hûfu. Asu ahambo kîkîhîründümondane hoearî yangîrî kîkîhîmaründümonda safî yangîrî mafifoendî.

Sisasimbo kansîrîyomondî hîmboahü papî hoafîmarîhorî
(Matyu 26:57-68; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵³ Sisasimbo mburündümo mburumbo Godîmbo sîhairandeimbi adükarî bogorî hondündî worambe, Godîmbo sîhou-rundeimbi, bogorî nindou asu ahînümbî hohoanîmo fifîrundeimbi gugureafu nîmarîmondanî sowaründümo

mahomo. ⁵⁴ Sowaṛündümo mahomondamboyo Pita ai akidou anġun+safı süngumarapurı hu. Ai hu Godımbosıhou-rundeımbı+yomondi bogorı hondündı worambe kefuai prisman babıdımbosı haihü mamarımo. ⁵⁵ Godımbosesi sıhou-rundeımbı bogorı asu muñguambo kansır ai nını-moaruwai moatükunırandı Sisas ai ramareandı ra fıfırıfembo-hünda kokomarundi. Ahambo hıfokoeffımbosı-hünda ahandı moaruwai hohoanımo fıfırıfembo-hünda kokomarundi, ŋga ai moai nını-akıdou amboanı moaruwai rareanda fıfırundi. ⁵⁶ Nındou afındı ahambo tıkarıhorı hehi papı hoafımarıhorı, ŋga ahei hoafı ra yimbusümoane. ⁵⁷⁻⁵⁸ Nındou bıdıfırı ai Sisasımbosı papı hoafımbosı yahomo houmbo nıñgomombo hoafıyomondühi yahomoya, “Ro hımborıyefanı ai hoafıyuhı yahuya, ‘Godındı worı nındou ahamundi warınambo worımbomarundi ra bırıboadıheamboyahı. Asu ro ŋgımi sı yangrı asükai nındou warına worımbokoateyeımbı worı ra worımbondıhamboyahı,’ mehu,” mehomo. ⁵⁹ Ŋga asu ahamundi hoafı wataporımbomarundi ranai sımogodühi hoafıkoate mamıkarı wataporımboru wakımarundi. ⁶⁰ Godımbosıhai-randeımbı adükarı bogorı ai kansrıyomondi hımbosıahü botıfı nüñgumbo Sisasımbosı düdurırühi yahuya, “Nımbosı papı hoafırunını ranahambo sımborı hoafıkoateayafa?” mehundo. ⁶¹ Ŋga Sisas ai ahamumbo moai nını akıdou amboanı hoafıyupurı. Asükai sesi sıhai-randeımbı ai düdurırühi yahuya, “Se God aboedani sei rıhündeımbı ahandı nımorı Kraısı-yafı, wanıyo?” mehu. ⁶² Asu Sisas ai hoafıyuhıya, “Rananahı. Rananımbosı se muñguambo hoeındıhoranı Nındou Hondü ai God Ŋgınındeımbındı warıhondü waranı nımandümbı asu sünambeahındı mburıñgai dıbonde kudümbı,” mehu. ⁶³ Godımbosıhai-randeımbı adükarı bogorı ranai ahandı fıhındı hoearı hıreandıhi hoafıyupurühi yahuya, “Ŋgırı nındou ŋgorü ai moaruwai ramareandı ranahambo hoafındı. ⁶⁴ Se hımborı-yomondanı ai Godımbosı tırıfoefe hoafımayı. Se hohoanımoymondanı sıhırı ahambo nını-nünüñgu-mandıhura?” mehuamboemo. Asu muñguambo ai hoafıyomondühi yahomoya, “Ai moaruwai ramareandı ranımbosıhünda yıfımbıyuwamboane,” mehomo. ⁶⁵ Bıdıfırı ai ŋgurı fıfyafundo asu hoearınambo hımbosıarı gabudıfoaru mburumbo harımemondo. Ai hoafıyomondühi yahomoya, “Hoafıyafı düdı sıhambo harımayı ra,” mehomo. Ranıyo asu prisman ai sowaṛündümo houmbo harımemondo.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu
(Matyu 26:69-75; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita ai hoafi yibobofe wori giniri mbusumondühi nimaruwane Godimbo shai-randeimbi adukari bogorindi ratüpurüyo randeimbi yihoarifi ai tükumefeyo. ⁶⁷ Ai hoeirerane Pita ai haihü mamaruwa himboari pareri ningombo hoafiyohü yahoya, “Seamboani Sisas Nasarethündi dibombo manimbafane,” mehoamboyu. ⁶⁸ Asu Pita ai wani yahu hoafiyuhi yahuya, “Se hoafayafi ranana ro moai fifirihendi,” yahu haya wori yipurikimi mahu. ⁶⁹ Asu ratüpurüyo randeimbi ranai asukai hoeireri haya nindou akimi maningomo ranahamumbo hoafiyopurühi yahoya, “Nindou ndanai amboani ai diborihindani,” meho. ⁷⁰ Nga asukaiyu Pita ai didimoyuhü wani mehu. Akidou hihiniringire mbura nindou maningomo ranai Pitambo hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondü, seamboani Garirihünd-anafi, nga se ai diborihind-anafi,” mehomo. ⁷¹ Asu asukai ai dabarifihi yahuya, “Se nindou wataporimboariori ranana ro moai fifirihini,” mehu. ⁷² Ai rani hoafi ra hoafiyu hayamboyuane, nimehünou kakaro ai asukai hoafimayu. Raniyo Sisas ai Pitambo hoafiyundowohüya, “Kakaro ai yimbumbo hoafikoate-ayumbe animbo ngimimbo wamboya moai fifirihini mbisamboyafi,” mehu ra hohoanimoyuhi asu Pita ai afindi aranimayu.

15

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo
(Matyu 27:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Son 18:28-38)

¹ Siambe hondü Godimbo shou-rundeimbi bogori, hifandirundeimbi nindou, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi munguambo kansir ai hoafi mamamberu masihondi. Raniyo asu süngunambo Sisasimbo warü hüputüpuründümo mburumbo Pairat sowanambo sowaründümo mahomo. ² Asu Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se Suda-yei adukari bogoriyafi?” Asu Sisas ai simbori hoafiyuhüya, “Se shafihorari hoafayafisi,” mehu. ³⁻⁴ Godimbo shou-rundeimbi ai afindi papü hoafimarura asu Pairat ai asukai düdurirühi yahuya, “Sihambo afindi papü hoafarunini. Asu se nimboe akidou amboani simbori hoafikoateayafa?” mehu. ⁵ Asukai Sisas ai akidou amboani hoafi-koatemayua Pairat ai mahepünifiyu.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyu wamboane mehu
(Matyu 25:15-26; Ruk 23:13-25; Son 18:39-19:16)

⁶ Muṅgu hĩmbanĩ Pasofa sesesĩ si tũkũfeyoambe Pairat ai karabusambeahĩndĩ nindou mamĩ aboedambo hĩnĩṅgĩrĩrĩmarandĩ. Nĩmorehĩ nindowenihĩ ranai aheihoiarĩ ndũrĩ dũkarĩhoranane hĩnĩṅgĩrerũ marandĩ. ⁷ Ranĩsĩmboanĩ nindou mamĩ ahandĩ ndũrĩ Barabas ai nindou bĩdĩfĩrĩsepurĩmũndũ haya gafman babĩdĩmbo yifiariyomo nindou hĩfokoamarunda karabusĩmarũpurĩ. ⁸ Nindou afĩndĩ ranai gugureandũhĩyo Pairatĩmbo horombo aheimbo yaremarandĩ rasũṅgufembo dũdumehĩndĩ. ⁹ Asu Pairat ai dũdurerũhĩ yahuya, “Se hohoanĩmoyeyianĩ sĩheimbo sowana Suda-yei adũkarĩ bogorĩ ra aboedambo koandĩhehinĩmboyo?” mehu. ¹⁰ Sapo Pairat ai ndore fĩfĩreandĩ Godĩmbo sesĩ sĩhou-rundeimbĩ ai Sisasĩmbo ṅgusũfoambe moaruwaiyomondũhĩyo ahambo sowana koamarĩhawurĩ. ¹¹ Nṅa Godĩmbo sĩhou-rundeimbĩ ai nindou afĩndĩ ranaheimbo hohoanĩmo botĩmarundũrĩ Sisasĩmbo ana yowanĩ aboedambofipoanĩ, ṅga Barabasĩmbo anĩmbo, yahomo houmbo. ¹² Asũkai Pairat ai dũdureandũrũhĩ yahuya, “Se hohoanĩmoyeyianĩ, ro nĩnĩ-nũnũṅgu mandĩhinĩ se Suda-yei adũkarĩ bogorĩ sei arĩhũndĩ ranahambo-a?” mehuamboyei. ¹³ Asu ai asũkai hoafĩ karĩhehindũhĩ seiya, “Nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfihĩ tĩkoemũndũ pefimboani,” masei. ¹⁴ Asu Pairat ai dũdureandũrũhĩ yahuya, “Nṅa asu nĩne-moaruwai ramareanda?” mehuamboyei. Asu ai pukũna hoafĩ karĩhehindũhĩ seiya, “Nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfihĩ tĩkoemũndũ pefimboani,” maseiamboyu. ¹⁵ Ranĩyo nindou afĩndĩ ranai hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyeia yahu haya aheimbo sowana Barabasĩmbo koamarĩheirũ. Asu amimbo hoafĩmayua Sisasĩmbo ndũfurĩ ndũfurĩrurĩ mburumbo nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfihĩ tĩkoemũndĩ pefimbohũnda ami-yomondĩ warĩhũmarĩrĩ.

*Ami ai Sisasĩmbo tĩrĩfoefe hoafĩmarurĩ
(Matyu 27:27-31; Son 19:2-3)*

¹⁶ Ami ai Sisasĩmbo sowarũndũmo homo Rom gafmanĩyomondĩ adũkarĩ worĩ, Pretoriam seimarĩhũndĩ, ranambe hĩnĩṅgĩrũwurĩ houmbo ami bĩdĩfĩrambo hoafĩmemonda gugurĩmefundĩ. ¹⁷ Ranĩyomo hoearĩ yimĩndĩbadĩ-hounduwohũyo hamburĩ hoearĩ gũdĩndo mburumbo tĩhoarĩ tĩhoarũmbĩ wofĩnambo at nahurai nafĩru mbĩroambe kĩkĩmafoarundo. ¹⁸ Ranĩyo ai Sisasĩmbo hoafĩyomondũhĩya, “Suda-yafe adũkarĩ bogorĩ, karĩhasĩ,” mehomo. ¹⁹ Ranĩyo ahambo nĩmĩharĩnambo mbĩrowohũ harĩyomondo, ṅgurĩ tĩfĩyafundo, adũkarĩmbo hohoanĩmombo rawefundĩ nou tĩkaruhou yimĩndĩhona nĩmarĩmo raraomarundĩ. ²⁰ Ai ahambo tĩrĩfoefĩ hoafĩmbo

munḡua-moatükuni ra raru mburu asu hamburi hoeari gudimarundo ra yimindi-ründümondühi asukai ahandi hondü ra güdymarundo. Munḡu-moatükuni raraoru mburu nim keimbi karihendeimbi-fih tikoemündi pefimbo sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nim keimbi karihendeimbfihi tikoründümo pamarüwuri

(Matyu 27:32-44; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

²¹ Sisasimbo sowaründümo houmbo heihüeyi Sairinihündi nindou mam, ahandi nduri Saimon, Areksander Rufusyafandi afindi ai adukari ngoafnambo masüfuwa hoeimarihori. Ranayo ami ai sowaründümo houmbo hoafimemondoa Sisasindi nim keimbi karihendeimbi ra masemüdu. ²² Ranayo Sisasimbo sowaründümo homo Gorgota sei arihündi ranihu tükümehindi. Gorgota ranahandi nimindi ra mbirihapiri-ane. ²³ Ranühiyo ami ai Sisasimbo wain hoeambe hühütimbü marasen fanduyamundu mburu masabudo, nga ai moai sümüdu. ²⁴ Ranayo ami ai ahambo nim keimbi karihendeimbi-fih parüwuri mburumbo ahandimayo hoeari-napo ra yimbuemindimbo yahomo hou satu piraimemo. ²⁵ Sapo Sisasimbo nim keimbi karihendeimbi-fih pamarüwuri ra siambeahi hüfhamindi kehuri süfuambeyo. ²⁶ Ahambo pap hoafi sürü paru mburu ranai yare hoafiyowohü yahoya, “SUDA-YAFE ADÜKARI BOGORI,” meho. ²⁷⁻²⁸ Asu Sisasindi fikimi nindou yimbu yifariyafani hühühüniyafani rinandeimbi ahafanimbo amboani tikorüpindümo pamarupiri. Ngorü Sisasasindi kadüdan parüwuri asu ngorü warihondani parüwuri. ²⁹ Ranিয়েi nindou afindi ranai ngasündihori heiheirühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoefe hoafi hoafiyeyih “Sapo se safiya ‘Godindi wori birifoefe hefe ngimi sihi yangiri worimbondih hini ngindiheamboyah,’ masafi. ³⁰ Hapondani se shafi fimbo farihoeft. Se nim keimbi karihendeimbi fihindi foarefoa hawambo kosafi,” masei. ³¹ Asukai mam yahurai Godimbo shou-rundeimbiyomo asu ahinümbi hohanimo yamundu-rundeimbi-yomo ai-amboani tirifoefe hoafimaruri. Ai ahamundihoari raru hoafiyomondühi yahomoya, “Ai nindou amurambo aboedamboreandüri-marandi, nga asu moai ahandi fimbo aboedamboreandi. ³² Krais Israeriyeyi adukari bogori ranai nim keimbi karihendeimbi ra hini ngire haya mbikusifuendi. Rananimbo shiri hoeindihurühi ahambo anihondumbo-ndihurimboane,” mehomo. Nindou yimbu Sisasindi fikimi pamarupiri ai-amboani mam yahurai Sisasimbo tirimafoarineri.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³ Hüf+nimbo ran+ hifihü nimb+ ranai peyo haya ho hombo hüf+ham+nd+ wuwuriyuambe tüküme feyo. ³⁴ Hüf+ham+nd+ wuwuriyuambe Sisas ai puküna heiyuhü yahuya, “Eri, eri, rema sabaktani?” mehu. Hoafi ranahand+ n+m+nd+ ra ndahuraiane: Wand+ God, wand+ God, n+imboe se wambo h+n+ng+marowand+ri. ³⁵ Nindou bidif+ri ak+mi man+imboei ranai h+imbor+yei hehi hoafi+yeih+ seiya, “H+imbor+yei, ai Erasamboani m+ngayu,” masei. ³⁶ Ahei mbusümon+nd+ nindou mam+ ai pip+yu hu poposi moatükun+ nahurai semündü mbura wain hoe ranambe foare mbura n+m+har+fih+ pare h+mondamünd+ haya masagado. Nga asu bod+mond+ ai hoafi+yeih+ seiya, “Awi hoeind+hu mbund+humbo, Erasais ai ahambo far+hefimbo tükümand+fiyu, wan+mand+yo?” masei. ³⁷ Asu Sisas ai asüka puküna heiyu mbura yifimayu. ³⁸ Refih+yu asu God+nd+ worambe hoear+ kümarund+ ranai n+moamo ngah+ peyo haya bure han+imbo gebü hif+n+ türeandüh+ yimbumbore bumareand+. ³⁹ Asu ami-yomond+ bogor+ Sisas+nd+ fik+mi manüngu ranai ai yif+mayu ra hoeireanda mayoa hoafi+yuhi yahuya, “An+hondane, nindou nda God+nd+ n+mor-ani,” mehu. ⁴⁰ N+moreh+ bidif+ri ai ak+dou angun+ saf+ n+boadei h+imboapomayei. Ahei mbusümo ra Maria Makdarahünd+yo, Maria, Sems Sosep-yafand+ hond+yo asu Saromeyo. ⁴¹ Sapo Sisas ai Garirih+ nünguambe n+moreh+ ran+yei Sisas+imbo süngur+horüh+ far+hehor+ mar+hünd+. Asu amur+ bidif+ri n+moreh+ Sisas bab+d+imbo Serusarem+nambo mahei ai-amboani ranüh+ man+imboei.

Sisas+nd+ yif+ nimoko honguambe mas+hehor+

(Matyu 27:57-61; Ruk 23:50-56; Son 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Sosep Arimateahünd+ ai kans+riyu haya munquambo nindou ai aiana aboedani sei hehi ah+n+r+hor+ hündeim+yu. Ai-amboani God ng+n+nd+ hifandarand+ ranahambo h+imboyu-marand+. Sümbo moan+ ngoaf+imbo n+mar+imboane yaho yimungur+feambe Sosep ai y+h+mbokoate hu Pairat+nd+ h+imboahü nüngumbo Sisas+nd+ fin+moko semündümbo düdumefiyu. ⁴⁴ Pairat ai Sisas yif+mayu hoafi ra h+imbor+yu haya hepün+mefiyu. Ran+yo ami-yomond+ bogor+imbo mborai mehuamboyu mahua Sisas ai yif+mbaiyu wan+yo yahu haya düdumariri. ⁴⁵ Ami-yomond+ bogor+ ranai hoaf+imayua h+imbor+yu haya Pairat ai Sosep+mboya yif+ nimoko ra ndoar+nd+fi, mehundo. ⁴⁶ Sosep ai hu kifoh+ hoear+ mam+ pem+yu mbura Sisas+nd+ yif+n+moko foarümünd+ hoearambe

paririŋgamondiŋfoariri mbura serümundi hu honŋuambe masiheiri. Honŋu ra nimo ei nimar+iweimb+ndambo nindou hüt i wowond+marundiyo. Ran+yo Sosep ai nimo ei adükar+iŋgorü gügüra hu honŋu nafitambe ra güre pare hiniŋg+mareandi. ⁴⁷ Ran+yo Maria Makdarahünd+yo asu Maria Sosep+ndi hond+yo ai Sisas+ambo masihawuri ra nimbafe himboapomayafe.

16

Sisas ai yifi+hünd+i bot+imefiyu

(Matyu 28:1-8; Ruk 24:1-12; Son 20:1-10)

¹ Moaniŋgoaf+ambo nimar+ambo si ranai munŋuyowane, Maria Makdarahünd+yo, Maria Sems+ndi hond+yo asu Sarome ai Sisas+ndi yifi+nimoko popoaimbo sei hehi b+i+d+i+firi aboedi fis+iŋarümbü moatükun+i pem+mayei. ²⁻³ Ran+yo Sande siambehondü naf+ambo hüsihü ai aheihoiar+i s+mbor+i hoafiyeih+i seiya, “Di dai sihefi+ambo fand+hemuni hayambo honŋu naf+ambehünd+i nimo ei ra ndemündü y+i+h+i+r+mandea?” masei. ⁴ Nimo ei ranai af+ndi ham+nd+yo, ŋga ai hei himboyeiane nimo ei ra y+i+h+i+r+marundi. ⁵ Ai honŋu ranambe kefoehi hei himboyeiane, nindou hoar+i+f+i mam+i hoandar+i hoear+i kifoh+i güde haya war+hondü waran+i mamaruwa hepün+i mehindi. ⁶ Nindou ranai hoafi+yundürühi yahuya, “Se yowan+i hepün+i fepoani. Ro fi+firi+heambo-anahi, seana Sisas Nasaret+i+hünd+i n+i+m+i keimb+i kar+i hendeimb-fih+i pamar+i hor+i ranahamboane kokoar+i hor+i. Aiana asüakai yanŋ+i+r+i bot+imefiyu! Aiana moai ndanühi yanŋuru. Ahambo mas+ihehor+i fondi ra hoeir+hi. ⁷ Nga se ŋgei ahambo süngururü-rundeimb+i asu Pitambo amboan+i hoaf+ndei. Sisas aiana sihamumbo Garirinambo horombofi haya mahu. Horombo hoafi+mayu süŋgu Garirihü an+ambo hoeind+i wur+i mboemo,” mehu. ⁸ Nimorehi ranai honŋuambeah+ndi tüküyahi hehi mafefoehindi. Ngüsüfoambe hepünahi h+i ham+ndar+iyei hehi y+i+h+i mboyeih+i wambo moai nindou mam+i mbo amboan+i mam+i hoafi amboan+i hoafiyei.

Maria Makdarahünd+i ai Sisas+ambo hoeimareri
(Matyu 28:9-10; Son 20:11-18)

⁹ Sisas ai Sande siambeah+hondü bot+ifi-hayamboyu Maria horombo Sisas ai moaruwai nendi ⁷ hefoareandeimb+i ahambo-so boatei tüküme fiyu. ¹⁰⁻¹¹ Nindou horombo Sisas bab+i d+i mbo hoahoanŋomo marundi ranai af+ndi hohoan+moyomondühi aran+yomondühi nimar+mondane, Maria ai ho hoafi+yopurühi yahoya, “Sisas ai yanŋ+i+r+i

manüŋguwa ro hoeimar+hini,” meho. Ai hoafi ra himbor+yomosi, nga moai an+hondümbö-rundi.

Süŋgur+neri r+nandeimbi yimbu ai Sisasimbo nafini hoeimar+neri

(Ruk 24:13-35)

¹² Asukai süŋgunambo ahambo süŋgur+neri-r+nandeimbi ai nafisüŋgu hafandane, Sisas ai ŋgorüpoan+imbo fiyu haya hu ahafan+imbo-so tüküme fiyu. ¹³ Asu ai hafan+ süŋgururü-rundeimbi bod+mondambo ran+ hoafi ra watapor+mbomar+nandi. Nga ai moai ahafandi hoafi ra an+hondümbö-rundi.

Sisas ai ahambo süŋgururü-rundeimbi+imbo-so tüküme fiyu (Matyu 28:16-20; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23; Ratüpur+ 1:6-

8)

¹⁴ Bidif+ranambo hondü ahambo süŋgururü-rundeimbi 11 ahamumbo-so sesi sowasümondüh+ n+mar+mondan+ tüküme fiyu. Ran+yo ahambo süŋgururü-rundeimbi ai ŋgusüfoambe tap+ham+yomondüh+ n+moreh+ nindowenih+ ai yang+r+ bot+imefiyua hoeir+hor+ hehi hoaf+mayei ra an+hondümböfekoate-memonda ŋgin+nd+ hoaf+mayupuri. ¹⁵ Asu Sisas ai hoaf+yupurüh+ yahuya, “Se muŋguambo hif+ ra hoahoangomondüh+ muŋguambo nindoumbo aboed+ hoafi ra watapor+mbondundüri. ¹⁶ Nindou düdi ai an+hondümböre haya hundürayu ana, God ai ahambo aboedambo-ndirümbui. Nga nindou düdi ai an+hondümböfe-koateayu ana, ai God+nd+ nindou-yafe hoafi himbor+yohü y+bobofe ranambe awar+nd+hoembui. ¹⁷ An+hondümbö-r+hindeimbi ranahei war+süŋgu God ai hepün+feimbi moatükun+ randeambui. Ai wand+ ndür+nambo moaruwai nend+ heboad+hi asu ran+poan+imbo hoaf+nambo hoaf+ndei raraond+hümboyei. ¹⁸ Ai amoas+r+ war+nambo k+k+h+nd+hümündi asu nindou ai s+m+ndei hehi yif+yei r+hündeimbi moatükun+ as+m+ndei amboan+ ranai ŋg+r+ moaruwaimbondeandüri. Asu ai aŋgünümb+ nindou-yeiwam+ war+ nand+hinda ai asukai aboed+ndeimboyei,” mehupuri. ¹⁹ Adükari Sisas ai ahambo süŋgururü-rundeimbi+imbo watapor+mborapuri mbura God ai sünambe serümund+ hafu h+n+ŋg+rira ahand+ war+hondü waran+ mbamarü. ²⁰ Asu ahambo süŋgururü-rundeimbi ai muŋguambo hif+ hoahoangomondüh+ watapor+mbomarund+. Asu Adükari ai ai-bab+d+imbo nüngumbo ahamund+ hoafi ra ŋgin+nem+nd+imbo-hünda hepün+feimbi moatükun+ yare-marandi.

Ruk Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi

Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo Tiofirusimbo sürü papimarandi

¹ Tiofirus, karihasi se adukari nindou-anafi. Nindou afandi ai nine-moatukuni God ai yihoe fi mbusumo ramareandi ranahambo diboadofe sürü papimbo mehomo. ² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratüpurü ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporimborümunü marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi. ³ Ro wandihoari muñguambo moatukuni ndorihoeimbi weangurühi tüküme fayo ra tüfoarthe fifirimarheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, shambo rani-moatukuni tüküfe-tüküfe marandi ranahambo diboadofe sürü papimbo ro hohoanimoyahani mayoa aboed-ane masahi. ⁴ Ro randiheandani animbo asu se muñguambo moatukuni shambo yamundi marihunini ra tüfoarowandühi fifirimbirowanda sahehea.

Son tüküfemboayu ranahambo sünambeahindi nendi ai Sekaraiambo hoafimayundo

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorimbofi nüñguambe nindou mamü ahandi ndürü Sekaraia ai Godimbo sesi sheferambo nindoumbofi manüñgu, aiana Godimbo sesi shoemorundeimbi Abaisa-yomondi srambeahindiyu. Ahandi nimorehindi ndürü ra Erisabetiyo ai-amboani Aronindi srambeahindiyu. ⁶ Yimbu ai Godindi himboahü mbumundi hamindi nimbafembo Adukarindi hoafi himboriyafeihü süñgurüne marinandü. ⁷ Erisabet ai purüsüyo hayamboyo ranimbo ai Sekaraia-dibo niori kefekoate nimbafembo boagirimayafe. ⁸ Mamü simboani Sekaraiandi srihündi ratüpurimbo si tüküfeyoambe sesi shefe ra Godindi himboahü ramareandi. ⁹ Sapo Godimbo sesi sheferambo dibonimbo rani hohoanimosüñgumbo ahambo dibonimemondowa Godimbo shefembo fondi wami fisinjarümbi moatukuni mandifembo Adukarindi worü ranambe kefuai mahüfu. ¹⁰ Raniyo fisinjarümbi moatukuni-mayo ranai hai tikirandühi horoambe nimorehi nindowenihü afandi ranai weindani nimböeimbo Godimbo didibafiyehi burimayei.

¹¹ Raniyo asu refeyoambe Adukarindi sünambeahindi nendi ranai ahambo-so tüküfi fisinjarümbi moatukuni mandife fondi warihondani manüñgu. ¹² Raniyu Sekaraia ai hoeirirü haya hepünfi yhimbo sisirimefiyu. ¹³ Nga asu

sünambeahîndî nendî-mayu ranai hoafîyundowohü yahuya, “Sekaraia, se yîhîmbondamboyaftî! God ai sîhafî dîdîbafîfe hoafî hîmborîyumboani. Asu sîhafî nîmorehî Erisabet ai sîhafî nîmorî nderîmîndîmboe. Rananîmbo se ahambo ndürî Son kaboadîworî. ¹⁴ Nîmorî ranai tükündîfiyuanî se afîndî hamîndî hîhîfî-hîhîfîndamboyaftî asu nindou amurî ranai-amboani afîndî hîhîfî-hîhîfîndeimboyei. ¹⁵ Nindou ranai ana Adükarîndî hîmboahü ndüreimbî hondündümbui. Aiana yowanî wain asu ñgînîndî hamîndî bia ra ndümündümbui. Ahambo hondî ai wakemîndîmbo yangîrîyoambe Yifiafî Aboedî ranai ahandî fiambe yadîdündîfemboe. ¹⁶ Rananîmbo ai Israerîhündî nindou afîndî ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hîhîndeirî ndemündündürî ñgumbui. ¹⁷ Aiana Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî, ahandî ndürî Eraisâ ramefiyu nou, yahurai ñgînîndî ndemündü haya Adükarîmbohünda ai boatei horombondüfi ñgumbui. Aiana afîndî mam-anemo asu nîmor-anemo asükai mamühîndeapura aboedî-aboedîndafu, nindou Godîndî hoafî hîmborîkoate-yei-rîhündeimbi aheimbo hîhîrîndeiranî mbumundî hohoanîmo süngundîhi, asu anîhondümborîhîndeimbî Adükari ai kosîmbo-mayu ranîmbo dîdîboadondearümbui,” mehu.

¹⁸ Sekaraia ai sünambeahîndî nendî-mayumbo sîmborî hoafîyundühî yahuya, “Asu ro nüngundîhe fîfîrîmandîhe ranî-moatükunî ra anîhondayo amboani? Roana ndeara boagîrîyamboanahî asu wandî nîmorehî amboani boagîrîyomboane,” mehundowamboyu. ¹⁹ Sünambeahîndî nendî ai sîmborî hoafîyundühî yahuya, “Ro Gebrier-anahî nda. Roana Godîndî ñgusumboarani-anahî nîmboa arîhandî. Aiyu wambo koamarîhendîra sîhambo aboedî hoafî hoafîmbo makosahî. ²⁰ Se moai wandî hoafî ra anîhondümborîrowandî ranîmbo-hünda yafadühamî tapî nîmbafî ñgafîmbo ranî-moatükunî ra tükündîfemboe. Nîni-sîmboaniyo God ai dîbonîmayu ranî-moatükunî ra anîhondümborî tükündîfemboe,” mehundo.

²¹ Ranî-moatükunî ranai refeyoambe nindou bîdîfîrî ai Sekaraiambo weindanî nîmboeimbo hîmboyahündowohü hohoanîmoyeihîya, “Ai nîmboe Godîndî worambe gedühî anüngu?” masei. ²² Ai weindanî tüküfi huhü aheimbo moai hoafî karearü, ñga wanî. Ranîyei asu ai rarîhi hohoanîmoyeihîya awî Sekaraia ai nîne awambo moatükunî ahandî hîmboahümborî Godîndî worî ranambe hoeire hayamboyu rawefiyu masei. Ai aheimbo nîni hoafî akîdou hoafîyokoate-yundürühîyu asu ai moanî ahandî warînambo yangîrî sîsamîra wakîmareandî.

²³ Godɪndɪ worambe Sekaraia ai sapo nɪne-moatükunɪ refe ratüpurɪmbo-mayu ratüpurɪ ra moendɪre hayamboyu asu ai ŋgoafɪna mahu. ²⁴ Rani-moatükunɪ ranai refe hayamboyo-ane ranambe ahandɪ nɪmorehɪ Erisabet ranai warandühumbɪyo haya asu ai moai hondahüfeimbɪ amoamo ranambe worɪ hɪnɪŋgɪre ho, ŋga wanɪ. ²⁵ Ai yare hoafɪyowohü yahoya, “Haponda ndeara bɪdɪfrani hondü Adükari ai wambo hɪpoamboreandɪrɪhü ai wandɪ amoanɪŋgɪ nindou hɪmboahü menjoro ra raguanamboareandɪ,” meho.

Sünambeahɪndɪ nendɪ ranai Mariamboya Sisandowarɪndɪmboyaɪ mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo nɪŋgoambe God ai sünambeahɪndɪ nendɪ ahandɪ ndürɪ Gebrier ranahambo Gariri hɪfambe ŋgoafɪ ahandɪ ndürɪ Nasaret ranɪnambo koamarɪherü. ²⁷ Ai mahu ra nɪmorehɪ sapo nindowenihɪ ahandɪ ndürɪ Sosepɪmbo momo kümarihindɪ ranahambo hoafɪ semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükari bogori Defitɪndɪ amoao-yomondɪ sɪrambeahɪndɪyu. Ŋga asu nɪmorehɪ-mayo ranahandɪ ndürɪ ana Mariayo. ²⁸ Sünambeahɪndɪ nendɪ-mayu ranai nɪmorehɪ ranahambo-so tüküfi hoafɪyundühɪ yahuya, “Karɪhasɪ. Adükari ai se-dɪbo nünjumbo sɪhambo aboedɪ-aboedɪmareanɪnɪ,” mehundo.

²⁹ Raniyo asu Maria ai sünambeahɪndɪ nendandɪ-mayo hoafɪ ra hɪmboriyo haya asu ai afɪndɪ hohoanɪmoyowohü nɪne-moatükunɪ hoafɪ yahurai ra yahohaya hoafɪmayo. ³⁰ Sünambeahɪndɪ nendɪ-mayu ranai ahambo hoafɪyundowohü yahuya, “Maria, se ranɪmbo yɪhɪmbondamboyafɪ, ŋga God ai sɪhambo ŋgusüfoambe aboedɪ fufurɪfoareanɪnɪmboani. ³¹ Ŋga rananɪmbo se warandühumbündafɪ hawa nindowenihɪ nɪmorɪ ndowarɪndɪfɪ mbunda asu se ahandɪ ndürɪ Sisas kaboadɪworɪ. ³² Aiana adükari hondünduanɪ ahambo moanɪ Nɪmoamo Hamɪndɪ Hondündɪ nɪmorani mbɪseimboyei. Rananɪmbo asu Adükari God ranai ahambo bogorɪmbondirɪmbui sapo ahandɪ amoao Defit ramefiyu süŋgu. ³³ Rananɪmbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekopɪndɪ ahuirɪ mamɪyei bogorɪmbondɪfi nünjuhü, ahandɪ ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranai ŋgɪrɪ moendɪndo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahɪndɪ nendɪ-mayu ranahambo hoafɪyondowohü yahoya, “I, ranɪ-moatükunɪ ra nünjunde yahurai tükümandɪfea? Asu roana nindowenihɪkoate-anahɪsɪ!” mehondowamboyu. ³⁵ Asu sɪmborɪ ai ahambo hoafɪyundühɪ yahuya, “Yifiaɪ Aboedɪ ranai sɪhafɪ fiambe

tükündifeni+hü animbo asu Godindi nginindi ranai sihambo gabudi+boadean+imboe. Ranimbo-hündambo animbo asu sürühoeimbi nimori ranahambo Godindi Nimor-ani mbiseimboyei. ³⁶ Awi se himboriyafi, sihafimbu Erisabet amboani ngiri nimori wakindamindo masei boagiri+mayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane. ³⁷ Ngiri God ai nini-moatükuni refekoate-ndu,” mehu. ³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, “Ro Adükarindi ratüpuriya-rihandeimb-anahi, nga se hoafimayafi süngu ai moani rambireandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetimbo ndüfosimbo maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ngoafi mamü Sudia hifi wafuambe anango raninambo mahafo. ⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi. ⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyorambe asu mare ranambe nimori ai ahandi furambe sangurimbo botifi piyu marandi. Raniyo asu Erisabetindi fiambe Yifafi Aboedi ranai tüküfeyowohüyo, ai puküna hoafi karihoehü hoafiyowohü yahoya, “God ai sihambo aboedi-aboedimareanini munguambo nimorehimbo refendürikoate-mayu nou. God ai nimori ranahambo amboani aboedi-aboediririmboani! ⁴³ Awi adükarimbatükuni wambo tüküfeyondiri. Nga wandi Adükarindi hondi ai wambo hoeifendirimbo tüküfeyo. ⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sihafimayo hihifi hoafi ra kefoendühi himborihamindihühiyahi asu nimori wandi furambe asanguru ranai hihifi-hihifiyuhü hohoripi-hohoripimayu. ⁴⁵ Adükarindi hoafi ra se anihondumbo-ndowandühi ana, asu se hihifi-hihifindafi sapa rani-moatükuni ranai anihondü sihambo tükündifeni+hü,” mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisaomariri

⁴⁶ Maria ai yahoya,
 “Ro wandi ngusüfoambe ra Adükarimbo adükar-ani sa hohoanimoayahü.
⁴⁷ Asu wandi hohoanimoambe ranai Godimboya
 wandi Aboedambo-reandiri-randeimbani yaho hihifi-hihifayo.
⁴⁸⁻⁴⁹ Ro ahandi ratüpuriya-rihandeimbiya hehea moanindi
 nimorehiyahü,
 nga asu ai wambo hohoanimoyuhü ndondomareandiri.
 Hapondanambe peyo haya süngunambo gogu aho ranambe amboani

nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi mb+seimboyei,
n+imboe sapo Adükar+ Ham+nd+ God ai wambo adükar+
moatükun+ ramareand+ ran+imbo-hünda.

Ahand+ ndür+ ra moan+ sürühoeimbane.

50 Nga asu ahand+ h+poambofe hohoan+mo ranana nindou
d+d+yei ahambo ah+nar+hor+

ranaheimbo-so boag+r+ tühün+imbo rande yagod+imboe.

51 Ai ahand+ war+ ng+n+nd+ ranambo adükar+ ratüpur+
ratüpur+mayu.

Ai nindou af+nd+af+nd+yeimb+ ranaheimbo ahei ho-
hoan+mo n+ne moaruwai amarondür+
ran+ kameih+ bukürümafoareandür+.

52 Ai bogor+ nindou-memo ahamund+ n+mar+fond+
wam+n+nd+ h+fin+ hemoafoareapur+.

Ran+yo asu nindou ndür+koate-memo ranahamumbo
n+moamo sepur+mündü bot+mareapur+.

53 God ai nindou wembomboyeimb+ ranaheimbo aboed+
moatükun+ yimbureandür+

asu nindou napombü-maye+ ranaheimbo n+n+ ak+dou-
amboan+ warambefendür+koate koamar+hendür+.

54 Ai ahand+ ratüpur+yei-r+hündeimb+ Israer ranaheimbo
mafar+hendür+ ra

sapo horombo hoaf+yu mas+hend+ ran+ süngumboyu
h+poambomareandür+.

55 Ai Abraham asu ahand+ ahuir+ mam+ ranaheimbo
hoaf+yondür+imbo

koadürümbo-koadürümbo ra hohoan+moyu mas+hend+
ran+ süngumboyu ramareand+,”

meho.

⁵⁶ Maria ai ng+m+ amoamo Erisabeti-d+ibo n+ngo himboyo
asu ai ngoaf+na asükaiyo h+h+r+ife maho.

Erisabet Son+imbo maser+im+ndo

⁵⁷ Erisabet ai ahand+ n+mor+ sem+nd+imbo si
tüküme Feyondowamboyo asu ran+si+amboan+ ai nindowenih+
n+mor+ maser+im+ndo. ⁵⁸ Nindou b+d+fir+ ai-bab+d+imbo wor+
yimbur+hindeimb+ ran+yei asu ahand+ wahor+ mam+yomo
munquambo Adükar+ ai n+ne aboed+ ran+poan+imbo
moatükun+ ahambo ramareand+ ra h+imbor+yeihehi ai
Erisabet+imbo ngusüfoambe hihifi-hihifi+mehündo.

⁵⁹ N+mor+ ranai mam+ wikiyu hayamboyuwane, asu ai
ahand+ fihoeari kefet+r+hefe mbur+imbo af+ndand+ ndür+
süngu Sekaraiambofi kafoefimboani sei hehi mahei. ⁶⁰ Nga
asu ahand+ hond+ ai hoaf+yowohü yahoya, “Yowan+! Ahand+
ndür+ ana Son an+mbombiyu-wamboane,” mehondür+.

⁶¹ Ran+yei asu ai ahambo hoaf+yeih+ seiya, “Asu seana s+hafi
s+rambe moai yahurai ndür+ ana yangoro,” masahündo.

⁶² Ran+yei asu ai ahand+ af+ndambo war+n+ambo yang+r+

hoafiyehi ndüri nini nimori ranahambo kamaboadihori
 masahundo. ⁶³ Sekaraia ai sürü papimbo moatükunifih
 ndüri pareandühi yahuya, "Ahandi ndüri ana Son-
 ani," mehuamboyei. Asu moani nimboe yahurai
 muṅguambo ai hepünimehindi. ⁶⁴ Refeyowohüyo asu
 moani ranambe hamindi Sekaraia ai asükaiyu hoafi
 ra wataporimbo-randühiya Godimbo aboed-ani yahu
 hoafimayu. ⁶⁵ Raniyo asu nindou ṅgoafi akimi amarei ranai
 yihimbo sisireandürühiyo, asu rani-moatükuni ramefeyo
 rani hoafi ranai Sudia hifi wafuambe ṅgoafi anaṅo
 rani-amboani ho-ho marandi. ⁶⁶ Muṅguambo nindou
 ai rani hoafi ranahambo himboriyei hehi hohoanimo
 kikiri hündühi düduyahindühi seiya, "Nimori ra nini
 moatükuni nahurai nimori tükümandifia?" masei. Ai rarihi
 fifirihindi Adükarindi ṅginindi ranai ai-dibo aninṅo ho.

Sekaraia ai Godindi hoafi hoafimayu

⁶⁷ Sonindi afindi Sekaraiandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai
 farifehüyo asu ai Godindi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,
⁶⁸ "Awi sibir Israeri-yafe God Adükari ranahambo aboed-
 ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenih ranaheimbo
 farihendürühi aheimbo aboedambofe-
 ndürimbohünda makusu-ani.

⁶⁹ Ahandi ratüpuriyu-randeimbi amao Defitindi
 sirambeahindiyu

ai sapo nindou ṅginindi sifehimbo aboedambofe-
 munimbo-mayu ranahambo dibonimayundo.

⁷⁰ Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-
 yomondi süṅgu

horombo hoafiyu masihendi hoafi ra süṅgumareandi.

⁷¹ Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuhi yahuya

ai nindou sifehimbo hürütümb-anei.

Asu yiboarukoarhimun-anei ranahei ṅginindi waram-
 beahindi

aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyu masihendi.

⁷² Ai sifehi amao mamimbo hipoambondeandürümbui.

Asu ahandi hoafi hoafiyu firamündü masihendi rana-
 hambo hohoanimondümbui.

⁷³ Sifehi amao Abrahamimbo ai dabarifih hoafiyu
 masihendi.

⁷⁴ Ai sifehi hürütümbiyei warambeahindi aboedambo
 hürühefemunühi,

asu ai sifehimbo ahandi ratüpuri yihimbo sisirifekoate
 ratüpuriimbo ra süṅgurihi yahombo hoafiyu
 masihendi.

⁷⁵ Asu rananimbo sibir yangiri nimboefambe amboani,
 sibir moani sürühehundeimbindefi mbündihu,

aboedi mbumundi hamindi ahandi h+amboahü
munguambo si aho ra n+amboefomboane.

76-77 Haponda, wandi n+mori, s+hambo ana

N+imoamo Ham+ndi Hondündi hoafi hoafiyafi-
randeimb-anafi mb+seimboyei.

Seana Adükar+imbohünda horombondafo ngafüh+ aham-
bohünda nafi d+di+boadondowandüh+

ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai hohoan+mo ra
amboawi yahohü

moaruwai hohoan+mo-ambeah+ndi aboedambofe-
ndür+imboani yahombohünda.

78 God ahandi h+ipoambofe hohoan+monambo

s+mbori si nahurai koaboadeanda kod+imboe.

79 Ranan+ambo nindou y+f+imbo y+h+imboyeih+ n+mb+
n+maroan+ an+imboei

aheimbo si boak+boadeandür+imboe.

Asu ranan+ambo s+hef+imbo aboedi n+mar+imbo nafi nafuin-
damuna ngemboyefi,”

Sekaraia ra mehu.

⁸⁰ Süngunambo Son ai adükar+yuhüambo asu Yifiafi Aboedi
ranai-amboan+ ahandi fiambe ng+n+ndi tüküme Feyo. Ai
hu n+mi wohi furikoate-reandüh+ nünngu humbo Israer so
boatei weindah+ tüküme Feyu.

2

Maria Sisasimbo maser+imindo (Matyu 1:18-25)

¹ Ran+s+imboan+ Romi+yafe adükar+ bogori Sisar Ogastas
ai munguambo nindou ran+hündambo ai ndür+ sem+nd+imbo
hoafi ra hoafiyu mas+hendi. ² Kwirinius ai Siria-yafe bo-
gor+imbofi nünnguambeyo munguambo nindou ranaheimbo
ndür+ sem+nd+imbo ra boatei tüküme Feyo. ³ Ran+yei asu
munguambo nindou ranai mamam+ ahandi+hoari ahandi
ndür+ sem+nd+imbohünda ahandi ngoafi hondü ran+nambo
hei mar+hündi.

⁴ Ran+yu asu Sosep ai-amboan+ Gariri hifambe Nasaret
ngoaf+hündi botifi haya adükar+ bogori Defit+imbo sa-
hor+m+ndeimb+ ngoafi Betrethem Sudia hifambe anango
ran+nambo mahu. Sapo ai Defit+ndi s+rambeah+nd-ani.

⁵ Ran+yo asu Maria ranahambo Sosep+imbo semündümbo
momo kümar+hind+ ran+d+ibo ndür+ sem+nd+imbo mahu.
Ran+yo asu Maria ranai warandühumb+yo. ⁶ Ran+yo asu ai
Betrethem ngoaf+hü n+mbafeambe Maria ai ahandi n+mori
wakem+nd+imbo si ranai ndeara b+d+f+ran+ tüküme Feyo.

⁷ Ai ahandi amonngo n+mori ra wakir+m+ndi haya n+mori-
yafe hoar+nambo h+monder+ mbura burmakauyei sesi

hĩpĩrambe mafoareri. Sapo nindou aporambo worĩ ranai nindou fondi muŋgu sĩmonŋgorĩmayeiambo wambo.

Sũnambeahĩndĩ nendĩ ai sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩmbo Sisas tũkũmefiyu hoafĩ sowandũmo mahomo

8 Ranĩ hĩfĩhũ sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ ai ahamundĩ sipsip fufurundũmo homo moanambũhĩ hĩfandĩrundũrũhĩ mamĩ nĩmbĩ-memo. 9 Adũkarĩndĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo-so tũkũfihũyu asu Adũkarĩndĩ hĩmboamupui-randeimbĩ si ranai ahamumbo boakĩmafoareapuri. Ranĩyomo asu ai ranĩ-moatũkunĩ rana-hambo yĩhĩmbo sĩsĩrĩmefundĩ. 10 Nŋa asu sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Se ranahambo yĩhĩmbondĩmboemo. Ro ndanĩmboahĩ nda sĩhamumbo aboedĩ hoafĩ sahamĩndĩmboanahĩ. Ranĩ-moatũkunĩ hoafĩ rananĩmbo adũkarĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ ndemĩndĩ muŋguambo nindou ranaheimbo tũkũndĩfemboe. 11 Ndanĩ-sĩmboanĩ Defitĩndĩ nŋoafĩ Betrethem ranĩhũ nindou sapo sĩheimbo aboedambofe-ndũrĩmbo-mayu ranahambo hondĩ ai wakĩmarĩmĩndo. Ai nindou God dĩbonĩmeindo Kraĩs Adũkarĩ rananĩ. 12 Nŋa asu rananĩmbo se ahambo anĩhondũmbo randu yahurai fĩfĩrĩndũwurĩ. Se hoeindũwurani nĩmorĩ ranai hoearĩnambo hĩmondĩhefimbĩ burmakau-yei sesĩ hĩpĩrambe foerũmbui,” mehupurĩ.

13 Ranĩyo asu hoafĩ nĩnŋoambe sũnambeahĩndĩ amiyomondĩ nendĩ ranai tũkũyafu sapo sũnambeahĩndĩ nendĩ nŋorũ-mayu ranĩ-babĩdĩmbo nĩnŋomombo Godĩmbo aboedani yahomo hoafĩyomondũhĩ yahomoya,

14 “God nĩmoamo hamĩndĩ hondũ anũngu ranahambo aboed-ani mbĩseiamboane.

Nĩmorehĩ nindowenĩhĩ hĩfĩ ndanĩhũ anĩmboei ranaheimbo nŋusũfo afurĩfimbĩ hohoanĩmo segodũrĩmboane.

God ai aheimbo nŋusũfo pareandũrũhĩ siyaofindũrũhani,”

mehomo.

Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou ranai homo Sisasĩmbo hoeimarũwuri

15 Sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai ahamumbo sowahĩndĩ botĩyafu sũnambe hafomondane, sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou-memo ranai ahamundĩhoarĩ bogo hoafĩ fĩrũndũmondũhĩ yahomoya, “Awi sĩhĩrĩ Betrethem nŋoafĩnambo nŋgefĩ sapo ranĩ-moatũkunĩ tũkũmefeyo ra hoeindĩhu Adũkarĩ ai hoafĩmemunĩ sũngu,” mehomo.

16 Ranĩyomo asu ai nĩmai ranĩnambo homo Maria Sosepĩmbo-so tũkũyafu mburu nĩmorĩ burmakauyei sesĩ

hĩpĩrambe mafoeru ra hoeimarũwuri. ¹⁷ Sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou-memo ranai ahafembo hoeirupĩrĩ mburu asu ai nĩne-hoafĩ nĩmorĩ ranahambo sũnambeahĩndĩ nendĩ ai hoafĩmemo hoafĩ ra hoafĩmemopĩrĩ. ¹⁸ Muŋguambo nindou ai ranĩ hoafĩ ra hĩmborĩyei hehi hepũnahi afĩndĩ hohoanĩmomayeĩ. ¹⁹ Nga asu Maria ai ranĩ hoafĩ muŋgu ra ŋgusũfoambe hohoanĩmoyo marandĩ. ²⁰ Ranĩyomo asu sipsip hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou ranai hĩhĩrĩyafu homondũhĩ Godĩmbo adũkar-ani asu ndũrĩmb-ani yahomo houmbo mahomo. Ai sapo ahamumbo sũnambeahĩndĩ nendĩ hoafĩmemopurĩ ranĩ sũŋgumbo ranĩ-moatũkunĩ ranahambo hĩmborĩyomo hoeiru houmbo wambo.

Sisasĩmbo ndũrĩ kamafoarĩhorĩ

²¹ Si ranai hoane ranĩ wagabe nĩmorĩ ranahambo hoearĩ kefetĩrĩhefihĩ ndũrĩ Sisas kafoefimbo si ranai tũkũmefeyo. Sisas ra horombo hondandĩ furambe saŋgorĩkoate-yuambe ranĩ-sĩmboanĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ai kamafoarir-ane.

Simion Ana ai Sisasĩmbo Godĩndĩ worambe hoeimarĩnerĩ

²² Mosesĩndĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmo meŋgoro ranai hoafĩmayo sũngu Maria Sosep ai aboedĩ tũkũfe nĩmarĩmbomefe ranĩ si ai tũkũmefeyopĩrĩ. Ranĩ-yafe asu ai nĩmorĩ ra sowarĩndĩfe hena Adũkarĩndĩ hĩmboahũ hĩnĩŋgĩfimbo Serusarem ŋgoafĩna mahafe. ²³ Sapo ranĩ-moatũkunĩ refembo-mayo ra Adũkarĩndĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmoambe yahurai sũrũ pare yaŋgorowohũ yahoya, ‘Muŋguambo nindowenihĩ nĩmorĩ furĩ sĩmborĩhũndĩ ranana Godĩndĩfihĩ yaŋgĩrĩ pairĩmboane,’ meho. ²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dĩbĩ weimbefeyo ranamboanĩ Godĩmbohũnda hĩfokoarĩne masĩheneandĩ sapo Adũkarĩndĩ ahĩnũmbĩ ra-meho sũŋgumbo.

²⁵ Ranĩ-sĩmboanĩ nindou mamĩ ahandĩ ndũrĩ Simion ranai Serusarem ŋgoafĩ ranĩhũ manũngu. Nindou ranai ana ai aboedĩ hamĩndĩyu haya Godĩmbo yaŋgĩrĩ hohoanĩmo parireimbĩ nindouyuhũ Israer nindou ranai aboedambo-mbeahĩndĩ yahu haya hĩmboyumbũyu manũngu. Yifiafĩ Aboedĩ ranai ahandĩ fiambe nĩmaroweimbĩyu. ²⁶ Ranĩyo asu Yifiafĩ Aboedĩ ai Simionĩmbo hoafĩ weindahĩreandowohũ yahoya, “Nĩgĩrĩ se nĩmai yĩfĩndafĩ, ŋga se nĩmbafĩ-nĩmbafĩmbo Adũkarĩ ai Nindou koamarĩheirĩ ra hoeindĩworĩ hawambo anĩmbo ndamboyafĩ,” meho sũngu. ²⁷ Yifiafĩ Aboedĩ ai Simionĩmbo hohoanĩmo botĩmareramboyu asu ai Godĩndĩ worĩna mahũfu. Sapo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo meŋgoro ranĩ-sũŋgumbo ahambo refimboyafe hondafĩndĩ ai nĩmorĩ Sisas ranahambo sowarĩndĩfe Godĩndĩ worĩ ranambe mahũfe.

28 Raniyo asu Simion ai n̄mor̄i ranahambo ahandi warambe wakir̄um̄und̄i God̄imbo h̄h̄if̄r̄ur̄uh̄i hoafi yuh̄i yahundoya,

29 “Ad̄ukari sapo horombo wambo se hoafi mayafi ra-s̄ungumbo

s̄ihafi rat̄upuriya rihandeimbi nindou nda moani rando h̄n̄īnḡindowandira

ro ngus̄üfo afur̄ind̄ihe künd̄ihe hehea yif̄indamboane.

30 Ro wandi h̄imboarinambo se yihoefombo aboedambofe-mun̄imboayafi ra hoeir̄iheamboanahi.

31 Rani-moat̄ükun̄i ra se s̄ihafi n̄imorehi nindowenih̄i ranahei h̄imboah̄ü d̄id̄iboadorand̄ifi mas̄ihoefane.

32 Rani-moat̄ükun̄i ranana weindah̄ifembo si-ane, nga s̄ihafi hohoan̄imo s̄ungu rani-moat̄ükun̄i ranai an̄imbo

Suda-yafe nd̄ifo mayei ranaheimbo si dagad̄ür̄imboe.

Asu n̄imorehi nindowenih̄i s̄ihafi Israer̄ih̄ündi-mayei ranaheimbo nd̄ür̄i ad̄ukar̄umb̄i n̄īngo hohoan̄imo ra t̄ükünd̄ifend̄ür̄imboe,” mehu.

33 Rani-yafe asu n̄mor̄ind̄i hondaf̄ind̄i ranai n̄ine-moat̄ükun̄i hoafi Simion ai watapor̄imbo-marand̄i ranimbo h̄imbor̄iyafe hena hep̄ün̄imef̄ineand̄i.

34-35 Raniyu asu Simion ai aheimbo aboedi-aboed̄ireand̄ür̄uh̄i Maria n̄mor̄ind̄i hond̄i-mayo ranahambo hoafi yundowoh̄ü yahuya, “N̄mor̄i ndanana God̄ ai ahand̄i hoari d̄ibon̄imayuani Israer̄ih̄ündi b̄id̄if̄ri ahambo an̄ihond̄ümbofekoate-ayei ranai moaruwaimbo-ndahimboyei asu an̄ihond̄ümbor̄ihori ai aboedambondahimboyei. Ai God̄ind̄i yif̄ri nafuind̄ümbui asu n̄imorehi nindowenih̄i af̄ind̄i ranai ahand̄i hoafi h̄imbor̄ikoate-ndeihi, asu ahei n̄ine hohoan̄imo d̄ibo ahei ngus̄üfoambe mamarond̄ür̄i ra weindah̄ind̄ihimboyei. Ranan̄imbo asu s̄ihambo-amboa af̄ind̄i hohoan̄imo ranai pisao nahurai s̄ihambo ngus̄üfo ra nandeamboe,” mehu.

36-37 Ranih̄ü n̄imorehi kai mam̄i ahand̄i nd̄ür̄i Ana God̄ind̄i hoafi hoafiyo-randeimbiyo man̄īngo. Ai Fanuer̄ind̄i n̄moriyo haya asu Asand̄i s̄rambeah̄ind̄i-mayo. N̄imorehi ranai 7 h̄imban̄iyo nindowenih̄üh̄imefeyo nga asu haponda 84 h̄imban̄imbo boagir̄iyomboane. Ai moai God̄ind̄i wor̄i ranahambo h̄in̄īnḡire tifoendi, nga ai moani n̄mb̄i n̄mb̄isi aho ra God̄imbo hohoan̄imoyowoh̄i wembopo d̄id̄ibaf̄ife marandane. 38 Moani rani-s̄imboan̄i ham̄ind̄i ranambe n̄imorehi ranai ak̄im̄i t̄ükufe n̄īngo God̄imbo h̄if̄ih̄imar̄iri. Asu ai nindou d̄id̄iyei sapo Serusarem ngoafi God̄ ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo h̄imbomayei ranaheimbo n̄mor̄i-mayu ranahambo watapor̄imbo-rand̄ür̄uh̄i hoafimend̄ür̄i.

Sosep ai ahandi ambori babidimbo Nasaretinambo hihiriyahi mahei

³⁹ Sosep Maria ai sapo nine-moatükuni ratüpurü Adükariñdi ahinümbi hohoanimo süngumbo refembo ratüpurimayo ra rarine mburina, asu ai ahafe ngoafi Nasaret Gariri hifambe anango raninambo hihiriyafine mahafe. ⁴⁰ Nimori ranai adükariyuhü nginimarichoayu. Raniyu asu ai ndore fifire haya God ai ahambo ngusüfoambe aboedi-aboedimariri.

Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimbi nindou babidi Godindi worambe mamaru

⁴¹ Muñguambo himban ra Sisasiñdi hondafindi ai Serusaremnambo adükari si ahandi nduri Pasofa tükufe arandi ran hoeifembo hafe marinandi. ⁴² Asu Sisas ai 12 himbanimbo nungu hayamboyuane, sapo rani moatükuni si koadürü refemarandi süngumbo ai hoeifembo mahafe. ⁴³ Adükari si ranai hümaramindo-wamboyafe asu ai ngoafina hihiriyafine hafe, nga Sisas hoarifi-mayu ranai Serusarem ngoafihü nimiru. Nga asu ahandi hondafindi ai nimarimbo-mayu ra moai fifirineandi. ⁴⁴ Ai ndanananiya nindou amuri bidifiri rani-babidimbo mbahumbai safe hena asu ai rani si peyo haya maho ra nafi süngu hafehü ngunindamburi asu mamisiri-mayei ranahei mbusümo kokomarineri hafe. ⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoateyafehü asu ai hihiriyafine hena Serusaremnambo hüfih kokomarineri hüfe. ⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ngimi sinambo hondafindi ai Godindi worambe Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi babidimbo mamaruwa hoeimarineri. Ai ranihü nimarimbo ahamundi hoafi hihimboriyu asu düdufe hoafi düdufipuri randühi mamaru. ⁴⁷ Rani nindou muñguambo didemo ai ahandi hoafi himborimemo ranai ahandi fifirifeyo asu simbori hoafimayu ranahambo hepünüfundü. ⁴⁸ Ahandi hondafindi ai ahambo hoeirinerühi hepünüyafine mburina hondi ai hoafiyondowohü yahoya, “Nimori nda se nimboe yihoehimbo ra-süngumarowanda? Sihafi ape-dibo ro sihambo afindi hohoanimoyehühi kokomarichoanini,” meho. ⁴⁹ Nimori ranai simbori hoafiyuhü yahuya, “Nimboe se wambo kokomarinandira? Ro wandi Apendi worambeahi nimboamboanahi ra se moai fifirineandiyoy?” mehu. ⁵⁰ Nga yimbu ai moai nimorindi hoafi nimindi ra ndorine fifirineandi.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandi hondafindi babidimbo Nasaret ngoafinambo hihiriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafi himboriyu marandi. Ahandi hondi Maria ai muñgu moatükuni ra ngusüfoambe hohoanimoyo kikihimareandi.

52 Sisas ai ahandi fi ra adukariyuhü asu ahandi fifirife hohoanimo ranai adukari tüküfihî God-aiyu asu nindou-ayeï ahambo hoerihora mayoa aboed-ani masahundo.

3

*Son hundürira-randeimbi ai hoafi bokarimarihendi
(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)*

1-2 Sisar Taiberius ai 15 himbani hifandirandambe Pondius Pairat ai Sudia-yafe hifi hifandimarandi. Herot ai Gariri hifi hifandirandane, ahandi akidi Firip ai Ituria hifi asu Trakonitis hifi hifandimarandi. Risanias ai Abirene hifi hifandirandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godimbo sesi shene-rinandeimbi bogori adukarimayafani. Rani simboaniyo Son Sekaraiandi nimori ahambo-so nimi wohi furikoate-reandühi Godindi hoafi ranai tüküme feyo. ³ Raniyo Son ai Sodan hoekimi ra hoahoangu wakireandühi hoafi bokarihendühi yahuya, “God ai shei moaruwai hohoanimo ra gogorihefembohünda munguambo nindou shei moaruwai hohoanimo ra hiningindihî hehi hundüründei,” mehu. ⁴ Rani-moatükuni ra Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi, ahandi ndüri Aisaia, ahandi bukambe hoafimayo sünguyo tüküme feyo. Ai yare hoafiyowohüya, “Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mamî ahandi yasimondi ranai mingingyo hoafiyowohü yahoya, ‘Adukarindi nafi wudipoapondihindi, ahambohünda nafi didiboadondihindi.’”

⁵ Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi hirindei koaboadihindühi botire ningoweimbi ra didiboadombirihindamboane.

Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra didiboadorihinda mbumundimbeyo-wamboane, asu nafi moaruwaiayo ra wudipoapombirihindamboane.

⁶ Rananimbo munguambo nimorehi nindowenihî ranai God shefimbo aboedambofe-munimbohünda ratüpurimayu ra hoembirihindamboane,” *Aisaia 40:3-5*

meho.

⁷ Nindou afindi ranai Sonimboya hundürümbiramuni sei hehi Sodan himona maheiamboyu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se ana amoasiri moaruwai ranahandi nimor-anei. Sheimbo didi ai hoafimayumamboyei God ai moaruwaimbo-fendürimboayu ranambeahindi aboedambo-fembo hohoanimoayeia?

⁸ Shei hohoanimo ra hisi nahurai-ane. Se shei moaruwai hohoanimo hiningimarihindi ra nafuimbohünda hisi aboedi nahurai hohoanimombeyei-amboane. Asu se

ngiri siheihoi si mbori hoafurindeihya, 'Abraham ana yihoe fi amoao-ani ranimboane God ai ngiri yihoe fi mbo nginindindamuni,' mbasei. Nga Abraham indi ahuri ra moanane. Haponda ro siheimbo hoafayahanduri, God ai yifirayu ana, ai nime nda Abraham indi ahurimbonde nafindanduri hininngi ndeandurumbui. ⁹ Nimi ranai aboedi hisikoate-ayo ana, nimi afimambe time yanggorimboane, hitifoefe haiambe pifembohunda," mehu.

¹⁰ Nimorehi nindowenih ranai Son hoafimayu ra himbori-yei hehi dudurihoruhi seiya, "Asu ro nunungu-mandihunda?" masei ¹¹ Asu ranayo Son ai simbori hoafiyundurui yahuya, "Nindou ngoru ai siot yimbundapirani asu ngoru ai moaninduan ahandimayo fihindi ngoru mbase sagadowamboane. Asu nindou ngoru ai sesi afindi asihendi amboani moani mam mare rani sungumbireand-amboane," mehu. ¹² Takis kaki sowandumo-rundeimbi nindou bidifiri amboani hundurumbohunda mahomo. Asu ai duduyafundui yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, asu ro nunungu-mandihunda?" mehomo. ¹³ Asu simbori Son ai hoafiyupurui yahuya, "Se takis kaki ra gafman hoafimemo simogodui yangiri ndowandumo, nga se ahei-mayo afindi hamindi semndipoani," mehu. ¹⁴ Asukai ami bidifiri ranai duduyafundowohu yahomoya, "Asu ro nunungu-mandihunda?" mehomondamboyu. Asu simbori hoafiyupurui yahuya, "Se yowani nindou bidifirambo moaruwaimbo-nduwurui ahei kaki humbuhuni-yopoani. Asu se yowani ahei-mayo kaki humbuhunimbohunda tikefehefe papi-hoafiyopoani. Sapo sihamundi ratupuri ranimbo-hunda kaki asowandumo ra ndear-ane," mehu.

¹⁵ Nimorehi nindowenih ranai rani-moatukuni ra hoeirih hehi hepunehindui afindi hohanimoyeihi seiya, "Awi Son ranana God indi nindou ranaheimbo semindi-ndurimbo kafaoriri hininngimariri sapo Krai rani-mbai," masei. ¹⁶ Ranayo asu Son ai aheimbo munguambo hoafiyundurui yahuya, "Roana siheimbo hoenambo yangir-ane hundurarihanduri, nga nindou ngoru sunguni asunu ranai ana ahandi nginindi ra wandi nginindi ngasundeamboane. Asu roana aboedi hamndiyahipoani ahandi su wofi himondi-maramundu ra fufurihfembohunda. Ai animbo hai asu Yifiafi Aboedinambo hunduru-ndandurimbui. ¹⁷ Aiana nindou sifet semundumbo nahurai animbo tukundifimbui. Rananambo wit hipiri ra fifirindhembui. Asu wit safi wit sihefe worambe digendui hipiri ra hai koadurumbo koadurumbo horoweimbi ranambe mandeambui," mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenihî afîndî ranaheimbo Son ai ahei ngusüfoambe ngorü süngurearü botîrearü randühî aboedî hoafî ra bokamarîhendürî. Asu bîdîfirî amurî hoafî ranamboanî ranîfihî türe wataporîmbo-marandî.

Herot ai Sonîmbo karabusîmarirî

¹⁹ Nga Son ai ahamundî nindou adükarî bogorî ahandî ndürî Herot ranahambo ngînîndî hoafîmayundo. Ai ramarirî ra sapo Herot ai ahandî akîdandî nîmorehî ahandî ndürî Herodias semündü asu bîdîfirî amurî moaruwai hohoanîmo ranamboa yare marandamboyo ramarirî. ²⁰ Ranîyu Herot ai moaruwai hohoanîmo ngorü hohoanîmoyuhüyu asu ai Sonîmbo karabusîmarirî.

Son Sisasîmbo hundürûmarürî
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Munguambo nîmorehî nindowenihî ai huhundürüyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboanî hundürûmayu. Ai refi mbura nîmoamo himboyuhü dîdîbafîyuhü nünguane, asu sünambe bumareandî. ²² Ranîyo asu Yifiafî Aboedî ranai wupufu hoearambefe haya kosi ahandîwamî pühîmayo. Ranîyo asu sünambeahîndî hoafî ranai tüküfihî yare hoafîyowohü yahoya, “Seana moanî wandî nîmorî hondü-anafî. Ro sîhambo ngusüfoambe siao yaheamboanahî,” yaho hoafîmayo.

Sisasîndî amoa ahamundî ndürî
(Matyu 1:1-17)

²³ Sisas ai 30 himbanîmboyuhüyu ahandî ratüpurî ra piyu haya ratüpurîmayu hu. Ranîyei asu nindou ai awi Sosepîndî nîmor-ani sei hoafîmayei. Ranühî peyo haya boagîrî maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindî nîmorîyuane asu Eri ai Matatîndî nîmorîmayu. ²⁴ Matat ai Rifaindî nîmorîyuane asu Rifai ai Merkindî nîmorîmayu. Merki ai Sanaindî nîmorîyuane asu Sanai ai Sosepîndî nîmorîmayu. ²⁵ Sosep ai Matatiasîndî nîmorîyuane asu Matatias ai Amosîndî nîmorîmayu. Amos ai Nahumîndî nîmorîyuane asu Nahum ai Esrindî nîmorîmayu. Esri ai Nagaindî nîmorîyuane asu Nagai ai Matîndî nîmorîmayu. ²⁶ Mat ai Matatiasîndî nîmorîyuane asu Matatias ai Semenîndî nîmorîmayu. Semen ai Sosekîndî nîmorîyuane asu Sosek ai Sodandî nîmorîmayu. ²⁷⁻²⁸ Soda ai Soananîndî nîmorîyuane asu Soanan ai Resandî nîmorîmayu. Resa ai Serubaberîndî nîmorîyuane asu Serubaber ai Siartierîndî nîmorîmayu. Siartier ai Nerindî nîmorîyuane, Neri ai Merkindî nîmorîmayu asu Merki ai Adindî nîmorîyuane asu Adi ai Kosamîndî nîmorîmayu. Kosam ai Ermadamîndî nîmorîyuane asu Ermadam ai Erîndî nîmorîmayu. ²⁹ Er

ai Sosuandi n̄moriyuane asu Sosua ai Erieser̄indi n̄mori-
mayu. Erieser ai Sorim̄indi n̄moriyuane asu Sorim ai
Matat̄indi n̄mori-mayu. ³⁰ Matat ai Rifaind̄i n̄moriyuane
asu Rifai ai Simion̄indi n̄mori-mayu. Simion ai Sudand̄i
n̄moriyuane asu Suda ai Sosep̄indi n̄mori-mayu. Sosep ai
Sonam̄indi n̄moriyuane asu Sonam ai Eriakim̄indi n̄mori-
mayu. ³¹ Eriakim ai Mereand̄i n̄moriyuane asu Merea ai
Menand̄i n̄mori-mayu. Mena ai Matatand̄i n̄moriyuane
asu Matata ai Natan̄indi n̄mori-mayu. ³² Natan ai Defit̄indi
n̄moriyuane asu Defit ai Sesind̄i n̄mori-mayu. Sesi ai
Obet̄indi n̄moriyuane asu Obet ai Boas̄indi n̄mori-mayu.
Boas ai Sarmon̄indi n̄moriyuane asu Sarmon ai Nason̄indi
n̄mori-mayu. ³³ Nason ai Aminadap̄indi n̄moriyuane
asu Aminadap ai Ram̄indi n̄mori-mayu. Ram ai Hes-
ron̄indi n̄moriyuane asu Hesron ai Peres̄indi n̄mori-mayu.
Peres ai Sudand̄i n̄moriyuane asu ³⁴ Suda ai Sekop̄indi
n̄moriyu-mayu. Sekop ai Aisak̄indi n̄moriyuane asu
Aisak ai Abraham̄indi n̄mori-mayu. Abraham ai Terand̄i
n̄moriyuane Tera ai Nahor̄indi n̄mori-mayu. ³⁵ Nahor
ai Seruk̄indi n̄moriyuane asu Seruk ai Reund̄i n̄mori-
mayu. Reu ai Perek̄indi n̄moriyu-ane asu Perek ai Eber̄indi
n̄mori-mayu. Eber ai Sarand̄i n̄moriyuane asu Sara
ai Kainan̄indi n̄mori-mayu. ³⁶ Kainan ai Arpaksat̄indi
n̄moriyuane asu Arpaksat ai Siem̄indi n̄mori-mayu. Siem
ai Noand̄i n̄moriyuane asu Noa ai Ramek̄indi n̄mori-mayu.
³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserand̄i n̄moriyuane asu Metusera ai
Enok̄indi n̄mori-mayu. Enok ai Saret̄indi n̄moriyuane
asu Saret ai Mahararer̄indi n̄mori-mayu. Mahararer ai
Kenan̄indi n̄moriyuane asu Kenan ai Inos̄indi n̄mori-
mayu. Inos ai Set̄indi n̄moriyuane asu Set ai Adam̄indi
n̄moriyuane asu Adam ran̄iyu God̄indi n̄mori-mayu.

4

*Satan ai Sisas̄imbo moaruwai hohoan̄imombiyuwa
yahuhaya rari hoeimarir̄i*

(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe h̄imon̄indi t̄üküfi haya Yifiafi Aboed̄i
ahand̄i fiambe far̄ifeh̄üyo kife h̄ür̄im̄indi n̄indoukoate-
reand̄i naf̄i maho. Ran̄iyu asu ran̄ih̄ü Satan ai ahambo
moaruwai hohoan̄imombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari
hoeimarir̄i.

40 si maho ranai mun̄guyoambe Sisas ai n̄n̄i sesi ak̄idou-
amboan̄i ses̄ikoate-wambo wembombomayu. ³ Ran̄iyu
asu Satan ai Sisas̄imbo hoaf̄iyund̄uh̄i yahuya, “Se God̄indi
n̄mor-ayafi ana, n̄moei kurayo ndanahambo hoaf̄indafani

bret+mbondife tükümbifeyo-wamboane,” mehundo. ⁴ Sisas ai s+mbori hoafiyundühi yahuya, “God+ndi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ai ngiri bret ranifih gedühi yangiri nungu, nga wani,’ meho,” mehundo.

⁵ Ran+yu asukai Satan ai Sisas+mba hifi wafuambe nimoamo serümündü hafu munguambo moatükuni ngin+ndi hifandarandi engoro hifi rani hoarehi ranahambo nafuimefoendo. ⁶ Ran+yu yare hoafiyundühi yahuya, “Ro s+hambo mungu moatükuni ngin+nd-ane asu nduri adükarümbi moatükuni hifi rani+hü engoro ra ndahan+n+mboyahi. Munguambo moatükuni ranana wandi yangir-ane, nga ran+mba wambo ro nindou daboe saimboayah+ ra moani wandi hohoan+monambo yangiri ndeheamboyah+. ⁷ Se wambo yangiri ngusüfo parowand+rühi hohoan+moayaf+ndiri ana, ro s+hambo mungu moatükuni ra ndahan+n+mboyahi,” mehundo. ⁸ Asu Sisas ai s+mbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “God+ndi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Sihafi Adükar+ God ranahambo yangiri an+mba ngusüfo pefihumbo ahambo hohoan+moyondowohü ahandi ratüpur+ yangiri refemboane!’ meho,” mehundo.

⁹ Ran+yu asukaiyu Satan ai Sisas+mba serümündü haya Serusarem ngoaf+na hafu tüküfi God+ndi wori-mayo rani bogimondi wami nimoamo ham+ndi ngahi hin+ngimariri. Ran+yu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se God+ndi Nimor-ayafi ana, ndani+wami+ndi s+hafi+hoari ragu horop+ndafo p+ndafi. ¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘God ai ahandi sünambeah+ndi nendambo hoaf+ndüpurani
 asu ai s+hambo aboed+ndondün+ni
 hifand+ndün+n+mbaemo.

¹¹ Ai s+hambo ahamundi war+ ra nandundani kodafi
 rani+wami p+ndafühi
 ngiri s+hafi ti+jari ra nimoeinambo kaboadeyan+ni!
 meho,” *Buk Song 91:11-12*

mehundo. ¹² Nga asu Sisas ai s+mbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se ngiri Adükar+ s+hafi God ranahambo rando hoeind+wori’ meho,” mehundo. ¹³ Satan ai ahandi refe hoeife hohoan+mo hoafi ranambo Sisas+mba ngorü-sünguriri hoeiriri ngorü-sünguriri hoeiriri ra mbura awi süngunamboane yahuhaya rani+hü ahambo rariri hin+ngiriri haya ndamefiyu.

*Sisas ai ahandi ratüpur+ Gariri hifambe boatei piyu
 ratüpur+mayu*

(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 Raniyu asu Sisas ai Gariri hifambe hihirifi hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedindi nginindi ranai ahandi fi- ambe mamarindo. Raniyo asu ai ranihu tüküfimboani hoafi ahambo ra munguambo hifi ranihu himborimayi. 15 Raniyu ai munguambo si aho ra Suda-yafe rotu wori ranambe aboedi hoafi yamundi-mareandura asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasretihündi ai Sisasindi hoafi himborimbo moei masei (Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Raniyu asu Sisas ai Nasaret ngoafina ai nungu adukarimayu ranihu mahu. Raniyu asu moani nimarimbo si tüküfeyoambe sapo koaduru refe arandi sungumbo ai Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe mahufu. Ai hufu wori ranambe nungumbo Godindi hoafi bukambe hoeire- anduhi wataporimbo-marandi. 17 Raniyomo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandi-mayo buk ra masabudo. Raniyu ai buk momondi-fimbi-mayo ra fufurihai hoeirean- dane hoafi ranambe mapenngo ranai yare hoafiyowohu yahoya,

18 'Yifiafi Adukarindi-mayo wandi fiambe amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarihendurimbo hündambo ai wandi mbirowami weri kafeanduhi dibanimayundi.

Ai wambo koamarihendiri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarihefehuya,

Nindou karabusambe nimboeimbi ana, karabusi ra hininnginidhi hehi ngeimboyei.

Nindou didiyei ai himboari tharindeih ana, asu ai asukai himboari birindihahi himboari-ndeimboyei.

Nindou moaruwai hamindi tinirifoaye

ai kiki fe fufurihafeyoani aboedambo-ndahimboyei.

19 Asu sapo Adukari ai ahandi nendi ranaheimbo aboedi hohoani moayunduri ana,

rani himbani si ra ndeara tüküfeihane yaho wata- porimboyo wakifembohunda koamarihendir-anahi nda,'

Aisaia 61:1-2

meho.

20 Raniyu asu ai nindou wori ra hifandandeimbi bo- gori ranahambo buki-mayo ra momonde mbura hihire sagado haya piyu mamaru. Raniyei asu munguambo nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai moani ahambo sowanambo yangiri himboari mamnambo- marihori. 21 Ai hoafiyundurühi yahundurüya, "Bukambe ndani bidifiri hoafi ra haponda moani anihondü hondü tüküfeyo ra sapo se ranahambo wataporimbo-mayowa

himboryeimboanei,” mehundüri. ²² Munguambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani sei hoafiyehi ahandi yahamo hoafi aboedi tükumefeyo ranahambo ngusüfo afindi ho-
hoanmomayei. Raniyei asu ai rarihi hoafiyehi seiya, “Awi nindou ndanana Sosepindi nimir-ani, nga nimboe ai ndahurai hoafayu?” sei hoafimayei.

²³ Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro anihondümboanahi hoafayahi, ndani hoafi nda se wambo randihi hoafindeihani animboya, ‘Dokta se shafihorari angüni ra aboedindowandi,’ mbisei. Rananimbo se wambo hohoanimondeihani animboya, ‘Se sapo ro himboryefani Kaperneam ngoafihü ramarowandi nou asu haponda shafi hifi hondühi amboani yarosi,’ mbiseimboyei,” mehu. ²⁴ Sisas ai asükaiyu ranifihitüre haya hoafiyuhiyahuya, “Ro anihondümboanahi hoafehandürühi, Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ai ahandi ngoafi hondühündi ranaheimbo hoafayu ana, ngiri ai ahandi hoafi ra himborindei. ²⁵ Ro nda anihondümboanahi hoafehandürühi, Horombo Erasainünguambe, Israer hifambe nimorehi bidifiri kai ra burimayei. Rani-simboani ana ngimi himbaniyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Raniyo asu hifi ranihü munguambo wembo afindi tükumefeyo. ²⁶ Ramefeyoa God ai moai Erasambo Israer ngoafihü nimorehi kai mamimbo-so amboani koiheri, nga wani. Nga ai ahambo nimorehi kai mam Saidon hifambe Sarefat ngoafihü maningoranahambo sowanamboyu koamarherü. ²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Erasai ai Israer ngoafihü nünguambe ana nindou afindi ranai munguambo masimeimbiyei hehi afindi tiriifo masahümüdi. Nga Siriahündi nindou ahandi ndüri Neman ai yangiriyo aboedimayo, nga Israer nindou-yopani,” mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai rani hoafi ra himboryei hehi nginindi hohoanimo ranai ahei ngusüfoambe tükumefeyondürühi. ²⁹ Raniyei ai botiyahindühi nimboeimbo ngoafambeahindi Sisasimbo kiahohürimindei wafuani nimoamo ahei ngoafi nanngoi mahahüsi. Ai ramarihori ra ahambo ndrifi fanisemündü safoefimbo sei hehimboyei. ³⁰ Nga asu Sisas ai nindou afindi-mayei ranahei mbusümo hu haya ahandi nafi-süngu ndamefiyu.

Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi

(Mak 1:21-28)

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi anango raninambo mahu. Ai hu ranihü nimorehi nindowenihi ranaheimbo moani nimarimbo si rani-simboani aboedi hoafi yamundimarearu. ³² Munguambo nindou ranai ahandi yamundife hoafi ra ai sapo nginindeimbi nindou nahurai wataporimbo-maranda himboriyeihehi ranahambo mahepühendi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu worimayo ranambe nindou mam moaruwai nendi ahandi fiambe nimarindoweimbiyu haya mamaru. Raniyu ai pukuna hei karihoei hoafiyuhi yahuya, “E! Sisas Nasaretihüendi, se yihoeombo nungufemunimbo safomboyafi nda masihüfa? Se ndanihü tükumefoandi nda yihoeombo moaruwaimbo-femunimbo safomboyafi? Ro shambo nda fifirtheaninimboanahi. Seana Godindi sürühoeimbi hoafi hoafiyafi randeimbi nindou-anafi!” mehoamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai nginindi hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao!” mehundowamboyo. Raniyo asu nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakifoareri sheri haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-koate fiambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi simbori hoafiyahindühi seiya, “Nine-moatükuni hoafi moani yahurai rana? Moani rani-poanimbo nginindi hamindi hoafinamboyo nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafi masagadowa asu ai nindou fiambeahindi akosifoendi!” masei. ³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani-moatükuni ramareandi hoafi ranai rani hifi mungu ranambe tükumefeyoa himbori-marihümündi.

*Sisas ai Pitandi yamongoamindambo aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai ranihü Suda-yafe rotu wori ra hininjire haya Saimonindi worina mahu. Raniyo asu Saimonindi yamongoa-mindi ranai angünimboyowohü hüfü afindi hamindi pare haya mamarowamboyo, asu nindou ranai Sisasimbo nimorehi ranahambohünda wataporimbo-marior. ³⁹ Raniyu asu Sisas ai hu ahandi fikimi botifi nungumbo hüfü afindi ranahambo nimorehi ra hininjiro hawa kosifoao yahuhaya hoafimayu. Raniyo hüfü afindi ranai ahambo hininjire haya makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari botife aheimbo sesi kanimareandüri.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hüfihamindî hürimindoanî nimbambe nindou bidifirî ranai ahei ngunindî angünî moaruwai hamindeimbî ranaheimbo sahümündihündürî Sisas sowana mafandhindî. Sisas ai nindou angünimboyeimbî munguambo mamamî ranaheimbo aheiwamî warî nandeandürühî munguambo didiboado-mareandürî. ⁴¹ Moaruwai nendî ranai nindou afindî ranahei fiambeahindî kosifoehindühî hasiheiyehî seiya, “Seana Godindî Nimor-anafi!” masei. Sisas ai moaruwai nendî ranaheimbo hoafikoate yafadühamî tapimbîyeia yahuhaya hoafmayundürî sapo ai Kraisi-ani sei fifirimarhorambo.

*Sisas ai ngorü ngoafinî hoahoangu wakimareandî.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Siambe hondü Sisas ai ngoafi ra hinngire haya nindoukouate reandühî mahu. Ranîyei asu nindou ranai ahambo kokomarîhorî. Ai kokorîhorî hoeirîhorühîyei ahambo ngumbui sei hehi kikihisafî-marîhorîmîndeî. ⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundürühî yahuya “God ai nginindî hifandarandî ranahambo aboedî hoafi ra bidifirî ngoafi ranîhü amboanî bokarîhefembo samboanahî. Sapo ro ranîmoatükunî refembo ranîmboyu God ai wambo koamarîhendîrî nda,” mehundürî. ⁴⁴ Ranîyu asu ai munguambo Suda-yafe rotu worî ranî hifambe afeburo ranambe huhurandühî ranî hoafi ra bokamarîhendî.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbî ngimî weangurühî masepurümündu

(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Mamambo Sisas ai Genesaret kurîhoe-mayo ranî gudikimî nünguane, asu nindou afindî ranai ahandî fikimî Godindî hoafi hoafiyowanî himborimbo simborî ninendürîyeihî burîmayei. ² Ranîyu ai hoeireanda bot yimbu ra hürüpündîmo gudianî masîhoupirî. Nindou kinî batüru-rundeimbî ranai bot ra raru sîhoupirî houmbo andürî popoairundühî manîngomo. ³ Ranîyu asu Sisas ai bot yimbu menjorafe ra ngorü Saimonindî-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudianîpoedî akîdou hoe safana ninendîfembohünda hoafîmayundo. Sisas ai bot ranambe nîmarumbo Godindî hoafi yamundîmarearü.

⁴ Wataporimbo ra kikamündühî nüngumbo Saimonimbo hoafiyundühî yahuya, “Bot ra asukai akîdou hohoeanambo safî ninendo hafühî anîmbo asu se sîhafî ngorü afindî yimbu ranî-babîdimbo sîhamundî andürî ra kinî wakemîndîmbohünda foandu gadîmo,” mehundo. ⁵ Saimon

ai Sisasiṁbo siṁbori hoafiyundühi yahuya, “Adükari ro niṁbi gebuai maho ra hüti-hütiyefiṁboyefane moai akidou-amboani wakiriṁhumindefi. Nga asu se rawasafi ana, ro andüri nda hiṁmoni foandithe gadimboyahi,” mehundo. ⁶ Ai andüri ra foarine hanifaniṁbo kini afindi safi andürambe piyeihü andüri ranai biṁremindi piṁbo yangiriṁmayo. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundi bidifiri wandafi mamü ṁgorü botambe mamarimo ranahamumbo warikakimemo yihoefombo sinimo farithaumuni yahomombo. Raniyomo asu ai sifomo bot yimbu ra wambürühi rupiri hafomombo bot ranai tükürini pirineandühi hiṁmoni tiporikofembo yangiriṁmayo.

⁸ Saimon Pita ai rani-moatükuni ramefeyo ra hoeire haya Sisasiṁbi hanṁgifoani yirü yimbu pusire niṁmarumbo hoafiyuhü yahuya, “Adükari, se andai ragu ṁgafi, nga wandi fikimi niṁgopoani. Nga roana moaruwai hohoaniṁmoyaheimbü nindou-anahi!” mehundo. ⁹ Saimon aiyu asu nindou bidifiri aibabidiṁbo manṁgomo ranaiyomo muṁguambo kini afindi yahurai wakimaründümo raniṁbo hoeirunda mayoa mahepünafundi. ¹⁰ Saimonindi ṁgorü afindi yimbu Sems Son Sebedindi niṁmorü ai-amboani marine mahepünafineandi. Raniyu Sisasi ai Saimoniṁbo hoafiyundühi yahuya, “Se yihiṁbo-ndamboyafi, hapondahündi ana sopo se kini afindi andürambeahi pirifimarandi yahurai aniṁbo nindou-amboani se ndowandifi wambo sowana didimboyafi,” mehu. ¹¹ Raniyomo ai bot ra gudiani kiafu hürüpündümo siṁhaupiri houmbo muṁguambo moatükuni ra raniṁhü raru kokosiṁfoaru sihoemo houmbo Sisasiṁbi süṁgumefundi.

Sisasi ai nindou mamü niṁmanihö masimeimbü aboedimariri

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Asu Sisasi ai adükari ṁgoafiṁhü niṁmaruane, raniṁgoafiṁhü nindou mamü niṁmanihö masimeimbü tiṁjiriṁfomboyuhü mamaru. Ai Sisasiṁbo hoeiriri haya ahandi fikimi yimindoho yimbu pusire hifini mbiro türe niṁmarumbo hüti hoafirürühi yahuya, “Adükari, se refembo hohoaniṁmondafühi ana, se wambo didiboado-ndowandira aboedindamboane!” mehundo. ¹³ Raniyu asu Sisasi ai warifi sündirühi yahuya, “Ro refembo samboanahi, nga se aboedi tüküyafo,” mehundo. Raniyo asu nindou ranahambo masimeiri ranai mamihari hoafi niṁgoambe hiṁniṁgimareri. ¹⁴ Raniyu asu Sisasi ai nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou amurambo

hoaf+ndamboyafi, nga se moani ngafi Godimbo sesi s+hai-randeimbi-mayu ranahambo animbo s+hafi fi ra nafuindafi. Rananimbo Moses+indi hoafi hoaf+mayo süngu Godimbo sesi s+hai-randeimbi ai s+hamböhünda sesi mbis+hendamboane. Rananimbo asu mas+mei aboedayo ra nindou amuri ranai fifir+mbir+hi-ndamboane,” mehundo. ¹⁵ Nga asu Sisas ai rani-moatükun+ yare arandi hoafi ranai af+ndi ham+ndi yangori wak+mareandi. Raniyei n+morehi nindowenihi af+ndi ranai ahandi hoafi h+mbor+imbo asu ahei fiambe angün+ ra aboed+fembohünda ahambo sowana mas+nei. ¹⁶ Nga af+ndimbo Sisas ai nindou k+kefoefekoate-reandühi Godimbo did+baf+fembo aimbo huhani.

*Sisas ai nindou mam+ yir+war+ moaruwaimbü aboed+marir+
(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Mam+imbo Sisas ai n+morehi nindowenihi ranaheimbo yamundeandürühi n+maruane, asu ran+hü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ah+nümbi hohoan+mo yamundurundeimbi-yomo ranai mamar+mo. Bidif+ri ai muṅguambo ngoafi Gariri h+fambe adaburo ranambeah+ndi, bidif+ri ai Sudiahündi asu bidif+ri Serusarem ngoaf+thündi raniyomo ran+hü mamar+mo. Raniyo asu nindoweyei fiambe angün+ moaruwai amarondür+ ra aboed+fembohünda Adükar+ndi ng+n+ndi ranai Sisas+ndi fiambe mamaro. ¹⁸ Nindou bidif+ri ai nindou mam+ yir+war+ moaruwaimbü Sisas+ndi hanğ+foan+ safoefimbo yahomo houmbo saf+send+wami nandu sowaründümo mahomo. ¹⁹ Asu n+morehi nindowenihi af+ndi ranai gümar+hi-ndamboemo ai ahambo semündü h+fombo naf+ ra hoeifekoate-yomondüh+yomo, asu ahambo wor+wami sowaründümo mahafomo. Raniyomo ai woteim+ fifah+r+hoemo mburu rani naf+ nindou-mayu ra saf+send+mayo rani kameih+ nindou-mayei ranahei mbusümo Sisas+ndi wagabe masafoarüwuri. ²⁰ Sisas ai ahamundi an+hondümbofe hohoan+mo ranahambo ndare hoeireapuran+ mayoa, nindou-mayu ranahambo hoaf+yundühi yahuya, “Wandafi, s+hafi moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi samboanahi,” mehundo.

²¹ Suda-yafe ah+nümbi hohoan+mo yamundurundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundihoari s+mbor+ hoaf+ndurü-yafundühi yahomoya, “Nindou nda n+n+ nindowyu God nahurai hoaf+yuh+ rani+nambo ahambo t+rafoarir+ ndana? God yang+r+ an+imbo moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi mbüsümbuis+!” mehomo. ²² Sisas ai ahamundi hohoan+mo amaropur+ ranahambo fifire haya ahamumbo hoaf+yupurüh+ yahuya, “Se ra n+imboemo yahurai raru hohoan+moemo rana? ²³ Ro

hoafiyahühiya ‘Si’hafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi’ asahiyo asu ‘Botiyafo hawa hafi’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanayo hiningirouayo asu nahanayo tinjumbayo? Yibobo ra ro hoafindahan anihondumbo tükündifemboe. ²⁴ Se Nindou Hondü ro nginindi masahamndihi moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo sihamumbo nafuimbo ro nindou nda aboedndihinimboyahi,” mehu. Raniyu asu ai nindou yirivar moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Haponda ro sihambo hoafehanini, botiyafo si’hafi safisendi ra sowandifi hawa ngoafinambo ngafi,” mehundo. ²⁵ Hoafi ningoambe munquambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboedi hamind-ani yahuhü ngoafina mahu. ²⁶ Raniyei asu munquambo nindou ranai munguna yahurai afindi hamindi mahepühendi! Ai rani-moatükunimbo ngusüfo kibodiri-foarhindühi Godimbo aboed-ani seihüya, “Rani-poanimbo moatükuni haponda hoeimarhundü,” masei.

*Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo
(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Rani-moatükuni ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mam ahandi ndür Rifai takis kaki semündü-randeimbi ai ahandi ratupuri worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se wandi süngu mborai,” mehindowamboyu. ²⁸ Asu Rifai ai botifi haya munquambo moatükuni yare kokosifoare haya Sisasindi süngu ndamefiyu.

²⁹ Raniyu asu Rifai ai ahandi worambe Sisasimbo sesi afindi sindimarandi. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou amuri raniyomo ai sesi ra ai-babidimbo nimarimo masowasümo. ³⁰ Raniyomo Farisi bidifiri rani rotu-ambeahindi-memo-yomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-ndeimbi bidifiri-yomo ranai Sisasindi süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo momori hoafiyomopurühi düdurüpurühi yahomoya, “Se ra nimboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amuri moaruwai hohoanimoyomo-rundeimb-anemo rani-babidimbo sesi sowasümo hoe simindimo arunda?” mehomopuri. ³¹ Sisas ai ahamumbo hihiere hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou angünikoate ana, moai dokta sowana hei rihündi, nga angüneimb-anei hei arihündi. ³² Ro tükümeheandi nda nindou aheihoarimboya ro mbumundi nindou-ane fi sei arihündi ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiningirihindühi aboedi

hohoan+moyei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoan+moyeimbi nindou ai aboedi hohoan+mo süngumbayahindi sahehea tükümeheandane," mehupuri.

*Sisas ai sesi wehi niŋgombo hoafi yamundi mareandi
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisas+ambo hoafiyeyihei seiya, "Nindou bidifiri Sonimbo süngururü-rundeimbi ana afindi+ambo sesi wehi niŋgomombo Godimbo yangiri didibafi-yomondühanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoan+mo süngurundeimbi-ranai-amboani maru rani sünguru arundi, nga sihambo süngurun+ni-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?" maseiamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundürüya, "Asu se ra nindou mamai ai nimorehi semindi+ambo yahuan rani-simboani sesi afindi raraor+hindühi ŋgunindi afand+hindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündürü mamandiyo sapo nindou nimorehi semindi+ambo-mayu ranai ai-babidi+ambo ni+manduan? I, ra wani. ³⁵ Nga süngunambo nimorehi semindi+ambo nindou ranahambo ndowar+indümo gorügoan+ni ŋgomondani rani-simboani animbo ai sesi weh+ndeimboyei," mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo ŋgorü kafeefe hoafi hoafiyundürühi yahundürüya, "Nindou mamai ai-amboani moai hoeari simbor+ndambo buramündi haya asu ŋg+sihar+ hoeari wamindafi ambe an+ŋgo rani+fihi pare haya kakiyu randi, nga wani. Ai rawareandi ana, hoeari simbori-mayo ranai bundeandani asu simbori hoeari ranai ŋg+ri wamindafi hoeari-mayo rani+fihi simongori-ndamindo. ³⁷ Asu nindou ŋgorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi nin+hondi hoeari hipiri wain keferandeimbi-mayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra bor+indeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipiri-mayo ra moaruwain+imboe. ³⁸ Nga simbori wain boboe ranana sapo simbori nin+hondi hoeari hipiri-mayo ranambe animbo kefemboane! ³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai ŋg+ri simbori simindi+ambo yifir+indu. Ai hoafiyuh+ya, 'Wamindafi wain-ane aboedayo,' mbüsümbui," mehundürü.

6

Moani ŋgoafi+ambo ni+mar+sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu

(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai wit nūmbūrambe mahu. Raniyo asu ahambo sūngrurū-rundeimbi ai wit h+si ra war+hū hūrūdūmo mburu war+ dūdūhuru h+p+ri ra hor+mar+hoayowa safi yang+ri masowasūmo. 2 Raniyomo asu Farisi nindou b+d+f+ri ai dūduyafundūhiya, “Se nimboe rani-moatūkuni ra rawarundi rana? Y+hoefi ah+nūmbi hohoanimo ranai yahoya moani ngoafimbo nimarimbo sihi rani-moatūkuni refepoani meho,” mehomondamboyu. 3 Asu simbori Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi b+d+f+ri-bab+di+imbo wembomboyuhū ramareandi hoafi rana? 4 Sapo ai God+ndi worambe kefuai hūfu God+imbo sihefeimb+hūndi bret meŋgoro ra semūdū sesūhi asu ahandi nendi b+d+f+ri-memo ranahamumbo amboani masagapuri. Y+hoefi ah+nūmbi hohoanimo sūngu amboani nindou amuri ai ŋg+ri refimb+hūndi bret ra dagūdi, ŋga moani God+imbo sesi sihou-rundeimbi yang+ri an+imbo bret ra dowadūmboemo,” mehupuri. 5 Asu Sisas ai hoafi moendireandūhi hoafiyuhi yahuya, “Nindou Hondū ranai ana moani ngoafimbo nimarimbo sihi ra ai n+m+ndani,” mehu.

*Sisas nindou war+ moaruwaimbū aboed+mariri
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

6 Ngorū moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hūfu nimorehi nindowenihimbo yamundi-mareandūri. Ranūhi nindou mam+ war+hondū war+ ahandi ranai moangorifoarer+ haya mamaru. 7 Suda-yomondi ah+nūmbi hohoanimo yamundurundeimbi b+d+f+ri+yomo asu Farisi nindou-yomo ai nini nafisūngundi+huri Sisas+imbo papi-hoaf+ndi+huri yahomo houmbo mamarimo. Raniyomo ai moani ahambo hi+imboar+nambo yang+ri hi+fand+rūrūhi mamarimo Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo si rani+hū nindou aboedireand+hūpo yahomo houmbo. 8 Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra fi+f+rehayambo-wambo nindow-mayu ranahambo hoafiyundowohū yahuya, “Bot+yafo hawa ndūhi wagabe sūhūfi,” mehundo. Raniyu asu nindow-mayu ranai bot+fi hūfu wagabe manūngu.

9 Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya, “Ro sihamumbo dūduweheandi: n+n+moatūkuni+mboyo sihefi ah+nūmbi hohoanimo ranai yowani moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Far+hefemboyo asu moaruwaimbo-femboyo? Nindou mam+ndi yang+ri niŋgombo ra d+d+boado-femboyo asu yembūfemboyo?” mehu. 10 Ai ahamumbo muŋguambo

türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafi yundowohü yahuya, “Si hafi wara ra ngurthoefi,” mehundo. Ai rani-süngumareanda, asu ahandi wara ranai asukaiyo aboedimayo. ¹¹ Asu nindou-memo ranai ngusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundihuri yahomo houmbo ahamundihoari wataporimbomarundi.

Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 masepurimüdü

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mami rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyohombo sürüfoefembohünda. ¹³ Raniyo asu simayoambo ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo mborai yahupuri hurihepuri haya asu 12 nindou sepurimündühi ahamundi nduri hoafi sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu kamafoareapuri. ¹⁴ Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu Saimon Serotihüdü raniyomo.* ¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskariot, sapo Sisasimbo hürütümbi nendi-yomondi warihürireimbi-mayu raniyu.

Sisas ai angünümboyeimbi aboedimareandüri

(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)

¹⁷ Sisas ai hifi wafu waminindi ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-memo rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou bidifiri afindi ahambo süngrurü-rundeimbi rani-babidi ndümündühi maningomo. Raniyei nindou afindi ra Sudia hifihüdü, Serusaremihüdü, Tair asu Saidoni-yafe hifihü siriwara gudikimi ngoafi adaburo ranihüdambo ai-amboani ranihü burimayei. ¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi himboriyohu asu ahei angüni ra aboedimbi-reandambo sei hehimboyei. Asu didiyei moaruwai nendi nimarindürimbo tiririfo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareandüri. ¹⁹ Muñguambo nindou ranai ahambo sindihori marihüdü ra sapo ahandi fiambeahindi nginindi ranai kosifoendühi aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo Sisas ai muñguambo nindou aboedimareandüri.

Hihifi hihifi asu tiririfo tükündifemboe hoafi

(Matyu 5:1-12)

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amao-yomondi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimo-memo. Ai Israer Romi-yomondi gafman hoarehi ningombo moei mehomo.

20 Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboari pareapurü nüngumbo hoafi'yupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga haponda God nginindi hifandarandi ra s'hamundane.

21 Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana bodoweimbi ni'ngomboemo!

Se didemo haponda arani-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana tikifinambo ni'ngomboemo!

22 Didemo s'hamumboya Nindou Hondumbo süngururü rundeimb-anemo mbiseihi
asu rani süngumbo s'hamumbo yiboarukorihipuri,
nginindi hoafi'yahupuri asu seana moaruwai-anemo sei hoafayei ana,
se hihifi-hihifindimo.

23 Rani-moatükuni ra rawefeyo ana, se hohoripi-hohoripinidimondühi hihifi-hihifindimo nimboe sapo s'hamundi takini afindi sünambe begoripuri. Nimboe sapo ahei amao mam amboani Godindi hoafi hoafi'yomo-rundeimbi ahamumbo rani-moatükuni ramarihindi.

24 Se didiyei haponda napo afindeimbayei, seana hipoanimoembou-anei!
Sapo seana hapo yangiri animbo tinirifokoate-fihandihini nimboeimboyei.

25 Se didiyei haponda bodoweimbayei, seana hipoanimoembou-anei!
nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei, seana hipoanimbembou anei!
Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

26 Nindou ai s'heimbo haponda aboed-anei sei hoafiyei arihündi, seana hipoanimoembou-anei!
Nimboe ahei amao mam amboani Godindi hoafi tikai hoafi'yomo-rundeimbi-memo ranahamumbo amboani yahurai rasei marihündane,” mehu.

S'hei hürütümbi ranaheimbo ngusüfo pandihindüri
(Matyu 5:38-48; 7:12a)

27 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se didiyei wandi hoafi himboriyei arihündi s'heimbo ro hoafayahi: Nindou didiyei s'hei hürütümbayei ranaheimbo se hipoambondihindüri. Nindou didiyei s'heimbo yiboaruko-arihündüri

ranaheimbo se ŋgusüfo pand+hindürühi hipoambond+hindürü. ²⁸ Nindou d+diyei s+heimbo hoaf+nambo moaruwaimbo-ar+hindürü ranaheimbo se God ai aboed+aboed+mb+rea-ndüramboane mb+sei. Asu nindou d+diyei s+heimbo wud+poapofe-ndürükoate-aye ranaheimbohünda se God+imbo d+d+ba+finde. ²⁹ Asu s+hambo nindou ŋgorü ai mam+koaihoan+har+nduan+asükai ŋgorü koaiho amboan+h+h+r+ndowandan+ran+fi+h+har+mbiyuwamboane. Asu nindou ŋgorü ai s+hafi ŋg+s+har+hoear+ndemünduan+ana, asükai s+hafi siot ŋgorü-amboan+mb+semünduwamboane. ³⁰ Nindou d+diyei s+hambo n+n+moatükun+imbo düdudahindan+ranaheimbo muŋguambo dabadürü. Asu nindou ŋgorü ai s+hafi n+n+moatükun+napo ndemünduan+asükai h+h+r+ife sem+nd+imbo hoaf+poan+. ³¹ Asu se nindou b+d+fi+rambo ai wambo ran+moatükun+ramb+r+hind+asafi ra se aheimbo ran+süŋgundowand+.

³² Se nindou s+heimbo hohoan+moyei-r+hündeimb+rani nindoumbo yang+r+ se hohoan+moayei ana, ŋg+r+rani süŋgu s+heimbo aboed-anei mb+sei. Nindou moaruwai hohoan+moyei-r+hündeimb+amboan+ nindou d+diyei aheimbo hohoan+moyei-r+hündeimb+ aheimbo yang+r+ hohoan+mor+hündür+ r+hündühanei! ³³ Asu se nindou s+heimbo d+d+boado-r+hindür+ ar+hünd+ranaheimbo yang+r+ se d+d+boado-ar+hindür+ ana, asu ŋg+r+rani+süŋgu aheimbo aboed-anei mb+sei. Nindou moaruwai hohoan+moyei r+hündeimb+amboan+rani süŋgurühi hündühanei! ³⁴ Asu se nindou d+diyei ranaheimbo n+n+moatükun+ndahundürü mbund+humbo h+h+r+nd+hu ndahum+ndef+ sei hehi hohoan+moyei+h+ aheimbo yang+r+ sahündür+ ar+hünd+rani+mbo ŋg+r+s+heimbo aboed-anei mb+sei. Nindou moaruwai hohoan+moyei-r+hündeimb+amboan+ nindou b+d+fi+r+ moaruwai hohoan+moyei-r+hündeimb+ ranaheimbo sahündür+ r+hündühanei, ra aheimbo masehindi nahurai h+h+r+ife sem+nd+imbohünda! ³⁵ Yowan+, ŋga se nindou d+diyei s+heimbo hürütür+hündür+r+hündeimb+imbo hipoambond+hindürü. Asükai n+n+moatükun+ nindoumbo sai mbur+imbo se yowan+ b+d+fi+r+ moatükun+ h+h+r+ife sem+nd+imbo hohoan+moyopoan+. Ranan+imbo se tak+n+af+nd+ndahümündi mbund+hü asu God N+moamo Ham+nd+ranahand+ n+mor+ndamboyafi. N+imboe aiana nindou d+diyei h+h+fi+yo-rakoate asu moaruwai hohoan+moyei-r+hündeimb+ranaheimbo aboed+iyuhani. ³⁶ Se hipoambondo ndand+ s+hafi ape ai-amboan+ hipoambore arand+ nou.”

Nindou ŋgoründ+ n+ŋgo ra türüfoefehü pap+hoaf+poan+ (Matyu 7:1-5)

37 “Se yowaní nindou ŋgoründí n̄ŋgo ra türüfoefeihi papi-hoafi-poani. Asu rananimbo ŋgiri God ai sihei n̄ŋgo ra türündandürühi papi-hoafindandüri. Se yowaní nindou ŋgoründí n̄ŋgo ra yibobofeihi moaruwai-ane yaho hoafiyopooan. Asu rananimbo ŋgiri God ai sihafi n̄ŋgo ra yibobondeandühi moaruwai-ane mbüsü. Se nindou bidifiriyei moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi aseianimbo God ai-amboani sihei moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbui. 38 Se nindou bidifirambo asahündüri animbo asu God ai siheimbo dagadürimbui. Refe süngu ana se afindi hamindi animbo ndahümindeimboyei. Sapo se anihondumbo nindou farahehindi rani simogodühi animbo sihei warambe babiboai pitapindimboe. Se nini simogodühiyo nindou bidifirambo farihendi süngu-animbo God ai siheimbo rani simogodühi randeandürimbui,” mehu.

39 Asu Sisas ai ahamumbo kafoefe hoafi nda hoafimepuri: “Nindou mamí hímboatihari ai ŋgiri nindou ŋgorü hímboatihari-mayu ranahambo nderümündí haya nafí nafuindu ŋgu. Asu ai rawareandi ana, yiboboambo hoe apoarambe pindamboyafani. 40 Yamundife nimori ai ahambo yamundiri-randeimbimayu ahandi nimoamoyupoani, ŋga muŋguambo yamundife nimori ahei yamundife ratüpurí ra muŋgundoani ana, asu aheimbo yamundu-randeimbimemo nahuraindeimboyei.

41 Asu se nimboe nindou ŋgoründí hímboarambe düdübudí akidou afoeru ranahambo yanggiri hímboapoyafühi asu sihafi hímboarambeahi nimoko bidifiri afoero ranahambo hoifeekoate-a? 42 Nüŋgundo nindou ŋgorumbo hoafindafühiya, ‘Wandafi, awi sihafi hímboarambeahi düdübudí akidou afoeru ra hündihchini samboanahi,’ mambisafi sihafi hímboarambeahi nimoko bidifiri afoero ra sihafihari hoifeekoate-a? Seana yimbu yafambeimbí nindou-anafi! Weaŋgurühi se boatei-animbo sihafi hímboarambe nimoko bidifiri afoero ra hündühoefi mbundambo-animbo asu nindou ŋgoründí hímboarambe düdübudí akidou afoeru ra wudipoapondo hoeindowandühi hündühoefindo,” mehu.

*Nimi-ane asu ahandi hisi ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

43 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nimi mamí aboedi hamindi ai ŋgiri hisi moaruwaimbü n̄ŋgo. Asukai nimi mamí moaruwai ai-amboani ŋgiri hisi aboedeimbí n̄ŋgo. 44 Muŋguambo nimi ra ahandi hisayo rani süngu-ane türüfoefeihi awi rani nimi-ane eho. Se ŋgiri nimi hisi fik ra tihari tihoreimbí nimi-fihindi hüründandifi, asu

ngiri yukui amuri nimi-fihindi hüründandifi. ⁴⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe hohoani moambeahi aboedi moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi, nga asu nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe hohoani moambeahi moaruwai moatükuni arühayo ranane bokarhai arandi. Nimboe sapo nine-moatükuniyo ngusüfoambe hohoani moambeahi amaro ranane asu yafambe ai weindahi hoafiyo arandi,” mehu.

*Nindou yimbu worimborin+rinandeimb
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nimboe wambo ‘Adükari, Adükariyei rihündühi asu wandi hoafayah ra süngufekoate-ayeia? ⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahi tüküfi wandi hoafi himboriyu mburambo rani sünguarand animbo asu ro ai nüngunahurai nindouayu ra sheimbo nafuindamboyahi? ⁴⁸ Aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya hifambe ndihi ragu kakira hanü mburambo kambohoani nimoewami mafemburifiyu nahurai-ani. Hoe ranai afindi hohoum-boyohü wori ranahambo hariyo randa moai fifimiyo, nimboe sapo ai wudipoapore worimbora hayambowambo. ⁴⁹ Nga asu nindou düdi wandi hoafi himboriyu mbura rani süngufekoate-ayu aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya kambohoani wudipoapofe feburifekoate-yuwani asu hoe ranai hohoum-boyohü wori ranahambo hariyo randani moani mamihari biramindi pirimayo nahurai-ani. Asu biramindi pirimayo ra moani afindi hamindi mamikari pirimayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorindi ratüpuriyu-randeimb
di boadomariri
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nimorehi nindowenih rani hoafi ra hoafi yundüri mbura Kaperneamühi hu tüküme fiyu. ² Nindou mam Romihündi ami-yafe bogori rani hü manüngu. Raniyu ahandi ratüpuriyu-randeimb ngusüfohöndi ranai angünümboyohü yifimbo yangrimayu. ³ Ami-yafe bogori ai Sisas rani hü anüngu hoafi ra himboriyu haya raniyu ai Suda-yafe bogori bidifiri koamarihapura ahambo hoafimbo mahifomo. Rananimbo ahandi ratüpuriyu-randeimb ra aboedimbirir-amboane yahu haya. ⁴ Ai homo Sisas sowahi tüküyafu watharürühi yahomoya, “Ai nindou aboed-ani, nga se ahambo fandihawori. ⁵ Nga ai Suda yihoe fimbo ngusüfohö

pareamuni-randeimb-ani. Nga aiyu y^hoefi rotu wori ra worimbomarandi,” mehomondamboyu.

⁶ Raniyu Sisas ai rani-babidi hu worikimi tukufiyuani ami-yafe bogori ai ahandi ngunindi Sisasimbo hoafimbo koamari-hepura homo hoafiyomonduhⁱ yahomoya, “Adukari, ambe se t^hirifondamboyafi, nga ro nindou aboediyahi animbo wandi worambe madugufi, nga ro moai munguna wandi worina didifi sahehea hohoanimoyahi.

⁷ Ranimboanahi ro aboedi hamindi-yahanimbo s^hhambo sowana madidihⁱ. Nga moani se hoafi-yangiri hoafindafani wandi ratupuriyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane.

⁸ Nimboe ro-amboani nindou wandi nimoamo ndureimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorumbo hoafindahuhi, ‘Se hafi,’ mbisahani ai hu randuhani. Asu ngorumbo hoafindahuhⁱ ‘Se sinifi,’ mbisahani ai suni randuhani. Asu wandi ratupuriyu-randeimbimbo hoafindaha-ndowohumbo, ‘Rani-moatukuni raro,’ sahani, ai rareanduhani,” mehu.

⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra hⁱmboriyu haya nindou ranahambo afindi mahepuniⁱfiyu. Raniyu hⁱhirifi nimorehi nindowenihⁱ afindi ranaheimbo hoafiyunduruhi yahuya, “Ro s^hheimbo hoafayahⁱ. Ro moai anihondumbofe ndahurai nduhⁱ hoeir^hheandi, Israerihundi amboani, nga wani,” mehu. ¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamar^hhepuri ranai homo worambe hoeiruwurane asu aboedimayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihundi botimariⁱ

¹¹ Refe hayamboyoane, asu sungunambo ranambe nimai Sisas ai ngoafi mamⁱ ahandi nduri Nen raniⁿnambo botifi mahafu. Ahambo sungururu-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihⁱ afindimayei raniyei ai mamⁱ mahahusi.

¹² Sisas ai ndeara ngoafi giniri nafitambekimi tukufiyuane asu ngoafambe-ahindi aran^hhoafi yasimondi ranai tukumefeyo. Yifi nimoko ranana sapo nimorehi kai-mayo ranahandi nindowenihⁱ nimori moani mamⁱ hamindi-mayu ranaiyu. Raniyo asu nimorehi nindowenihⁱ afindi rani ngoafihundi ranai nimorehi rani-babidimbo mamarei.

¹³ Asu Adukari ai nimorehi ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusufoambe afindi hipoamboreanduhⁱ hoafiyunduhⁱ yahuya, “Se yowani aranindafindo-mboyafi,” mehundo.

¹⁴ Raniyu Sisas ai hu yifi safisendi-mayo ra sundimareanda asu nindou yifi nimoko masowandumomemo ranai ngingniru maningomo. Raniyu Sisas ai hoafiyuhⁱ yahuya, “Nindou hoarifi ro s^hhambo hoafehanini se haponda botiyafo,” mehundo. ¹⁵ Raniyu asu yifiyumbⁱ nindou-mayu ranai botifi nimarumbo

wataporimayuamboyu asu Sisas ai nimoreh ra ahandi hondandi warihumari. ¹⁶ Raniyo asu nimoreh nindowenihi afindi ranai ngusüfo kikifoarhindühi Godimboya aiana aboed-ani sei hoafiyahündowohü seiya, “Ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi adukari hamindi ai yihoe fi mbusümo tükumefiyu! Ai ahandi nendi ranaheimbo aboedambofe-ndürimbo tükumefiyu-ane!” masei. ¹⁷ Sisas ai rani-moatükun rawareandi hoafi ranai munguambo Sudia hifi asu rani hifikimi adaburo ranambe yangori wakimareanda himborimayei.

*Son hundürüra-randeimbi ai ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu Sisas sowana koamarihepiri
(Matyu 11:2-19)*

¹⁸ Sonimbo süngrurü-rundeimbi ai mungu moatükun tükumefeyo ra ahambo wataporimbomaruri. ¹⁹ Raniyu asu Son ai ahambo süngrurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepiri haya Adukarimbo düdufimbohünda ahambo sowana koamarihepiri. Ahandi Adukarimbo düdufe hoafi ra yahuraiyo, ‘Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi raniyafi, asu ngörü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo?’ ²⁰ Asu ai Sisasimbo-so tüküyafneandühi hoafiyafinandowohü safaniya, “Son hundürüra-randeimbi ai shambo refe düdufeninimbo yihoehimbo koamarihemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ngörü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo,” masafani.

²¹ Moani rani-simboani hamindi ranihü Sisas ai nimoreh nindowenihi afindi fi moaruwaimbü, angunümbi, moaruwai nendi nimarümbi ranaheimbo aboedireandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birihendüran asukai himboariyei rarao marihündi. ²² Sisas ai Sonimbo sünguriniri-rinandeimbi ranahafanimbo simbori hoafiyupirühi yahuya, “Se ngafani Sonimbo hoafindafani se nine-moatükun hoeirine himboriyafani marinandi ra: Rani-moatükun ra sapo himboatihari ai asukai himboari birihehi himboariyei, tihari moaruwaimbi ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, manihoh masimeimbi ai aboedi popoatapo-foarhi. Himbotühüfo ai asukai hoafi himboriyei, yifiyeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoateyeimbi-mayei aheimbo wataporimboyo ramarandi ranahambo. ²³ Nindou didiyei wambo anihondümborihindiri ai-ana hihifi-hihifimbeiyei-amboane!” mehu.

²⁴ Sonimbo süngurine-rinandeimbi mefani ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo nimoreh

nindowenihi-mayei ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana nîmîwohi furîkoate-reandühi heihü ra se nîni-moatükunîmboyei tüküfeyoani hoeifembo sei hehi hohoanîmomayei a? Awi se boabodari emündü werînambo mboahuri-hendanî ra hoeifemboyei mahei? ²⁵ Nîni-moatükunî hoeifemboyei se mahei rana? Awi nindou hoearî moanî ranî-poanîmbo aboedî hoearî yihuruyu haya nûnguwani hoeifemboyei mahei? Ra want. Nindou yahurai hoearî aboedî yihuru-rîhümündeimbî ana, adükari bogorîndî worambe-ane nîmboei arîhündî. ²⁶ Se wambo ndühi yarîhi hoafiyahündîri sapo se nîni-moatükunî hoeifemboyei mahei ra? Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbî nindou ranahambo hoeifimboyei? Yinî ra anîhond-ane Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbanisî, nga ro nda sîheimbo anîhondümböanahî hoafayahandürî. Son aiana Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbî nindou ranahambo ngasündireimb-ani. ²⁷ Son ranahamboyo Godîndî Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ro nindou mamî wandî hoafi semîndî homböhünda koandîhehinanî, ai boatei se hokoate-yafambe ngumbui sîhafî nafî nafîrîhefemböhünda,’ meho,” mehu. ²⁸ Sisas ai bîdîfîrî hoafi pareandühi hoafiyuhî yahuya, “Son ana nindou moanî adükari hamîndîyu haya asu ai nindou horombo manîngomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nindou düdi ai sapo God ngînîndî hîfandarandî ranambeahîndî akîdou aiyu aiana Sonîmbo ngasündirümböani,” mehündürî.

²⁹ Muñguambo nindou ai Sonîndî hoafi hîmborîyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbî nindou-amboanî muñguambo rarîhi hoafiyehî seiya, “Yinî, Godîndî hohoanîmo ranana anîhondü hondü mbumundane,” masei. Ranîyei asu süngunambo ai ahandî warîhü hundürümayeri. ³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondî ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî-yomo ranai ahamundîhoari Godîndî hohoanîmo ra hîmborî-yowohü süngufembo moei mehomo. Ranîmboemo ai moai Sonîndî warîhü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nîmorehî nindowenihi hapodanambe anîmboei ndanaheimbo ro nîni-moatükunîfihî sîmongorîndîhe hoeimandîheara? Nindou nda ai nûngunahurai nindouyei ndana? ³² Nindou ndanai ana sapo nîmorî akîdîbou ngoafîhü nînouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nîmareimbo bodîmondî nîmoakîdîboumbo rarîhi hoafiyehîya, ‘Ro sîheimbo fufunînambo fufunî-mehündürî, nga asu se moai botîyahi yirîwarî moporîyei! Ro sîheimbo wenjîsahoafînambo marîhundürî, nga asu

se moai aran+hoafir+hündi ran+ ran+mayeri! nahurai-ane. ³³ Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe sim+indi rakoate-mayua, asu se hoafi+yehüya, 'Ahandi fiambe ana moaruwai nendi n+mar+imboane,' masei! ³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe sümündi marandambo, asu se hoafi+yehüya, 'Nindou ranahambo hoeir+hor+! Aiana sesi af+indi sesi asu ng+n+indi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai wos+hoafor+hohoan+moyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ngunind-ani!' masei. ³⁵ Nga asu nindou did+yei God+indi-mayo fifir+ife ra an+hond-ane sei şahümündimbi aiana ran+ fifir+ife ra an+hondümba nafuiyehane," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündandi worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisas+imbo sesi+imbohünda ro-dibo dowadifi mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu far+fi hafu mamaru. ³⁷ Ran+ ngoaf+hü n+morehi mam+ ai nindowenih+ birab+ri hohoan+moyo-randeimbi man+ngo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi amaru hoafi ra h+mboriyo haya, asu ai arabasta n+moei kaki af+indi fih+ sem+indümbi hip+rambe fis+jarümbi moatükun+ hip+ri tüküre sem+indi haya maho. ³⁸ Ran+yo ai ho Sisas+indi daboadan+ yirik+mi n+ngombo aran+yowohü Sisas+indi t+jar+ ra ahandi aran+h+imboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Ran+yo asu ai Sisas+indi t+jar+ ra ahandi mb+r+nan+ ranambo n+ngomb+r+hoayoa yahohaya gedühai mbura wak+k+h+rap+rüh+ fis+jarümbi moatükun+ ra t+jar+ yimbumefan+ ran+wam+ kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisas+imbo mborai mehundo ranai ran+moatükun+ ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafi+yuh+ yahuya, "Nindou nda an+hondü God+indi hoafi hoafi+yu-randeimbayu ana, ai n+ne n+morehi ahambo sündarer+ nda fifir+indeambui. Asu moaruwai yahurai nindowenih+ birab+rümb+ n+morehi an+ngo ranahambo fifir+indeambui," mehu. ⁴⁰ Sisas ai simbor+ hoafi+yundühi yahuya, "Saimon, ro s+hambo hoafi+yon+n+imbo hoafi moai s+heheandi," mehundowamboyu. Asu Saimon ai ahambo hoafi+yundühi yahundoya, "Y+ni, Yamundo-randeimbi nindou se wambo ndühi hoafi+yaf+ind+ri," mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafi+yuh+ yahuya, "Nindou yimbu n+mbafan+ henambo+yafan+ ai nindou ngoründi-mayo kaki simbor+ h+h+ind+ho ndehoamboeh+ safan+ hena masowandifan+. Nindou ngorü ai sapo kaki sairandeimbi-mayu ranahandi-mayo 500 kaki hoar+ semündu süngunambo simbor+ saimbohünda asu nindou ngorü-mayu ranai 50

kaki hoari semüdu süngunambo sïmbori saimbohünda.
 42 Nindou yimbu ranai kaki masowandifani ra sïmbori
 hihirife saimbo kaki koate-mefandamboyu asu nindou ranai
 ambe mehupiri. Nindou yimbu ra didi ai nindou-mayu
 ranahambo ngusüfo afindi pamandira?" mehuamboyu.
 43 Asu Saimon ai sïmbori ahambo hoafiyundühi yahuya,
 "Ro rarihe hohoanimoayah ana, nindou sapo ahambo
 kaki adükari masagado ranai-animbo afindi hamindi
 ngusüfo pandirümbui." Raniyu Sisas ai yahuya, "Yini, se
 anihondümboanafi hoafayafi," mehu.

44 Raniyu asu ai nimorehi-mayo ranahambo sowana
 hihirifih Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, "Se nimorehi
 ndanahambo moai hoeirowandiyoy? Ro sïhafi worambe
 mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri
 wandi tñari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi
 ndanaiyo wandi tñari ra ahandi aranihimboahonambo
 popoaira mbura ahandi mbirinanjnambo gedümarandiri.
 45 Seana moai wambo sowandifindiri worinrowandirühi
 wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana
 ro sühühambe peyo haya wandi tñari ra moai wakikih
 hiningireandi, nga wakikih hoafina hohombo haponda
 tükefeyo. 46 Se moai wambo mbïroambe kefembohünda
 orif nini hisi boboe didiboadiro sïhawandi, nga nimorehi
 aiyo wandi tñari ra fisñarümbü moatükuni ranambo
 kamareandiri. 47 Ranimboanahi ro sïhambo hoafehanini,
 nimorehi ndanai ahandi hohoanimo moaruwai afind-
 ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe
 sapo ai wambo ngusüfo afindi pamareandiri. Nga asu
 nindou daboe ahambo moani akidou yangiri amboawi
 yahoweimb nindou ana ai moani akidou yangiri ngusüfo
 pareandirühani," mehu.

48 Raniyu asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo
 hoafiyundowohü yahuya, "Sïhafi hohoanimo moaruwai
 ranana ro amboawi samboanahi," mehundo. 49 Raniyo
 asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamarimo ranai
 ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou
 nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?"
 mehomo. 50 Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo
 hoafiyundühiya, "Sïhafi anihondümbofo hohoanimo
 ranamboyo sïhafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi
 aboedambo-marïheanini, nga se ngusüfo afurindo künde
 hawa ngafi," mehundo.

8

Nimorehi bidifiri ai Sisas-babidimbo mahei

¹ Ranümbi ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükarî ŋgoafi asu akidou ŋgoafi ranambe huhü God ŋgîñîndî hifandarandî ranahambo wataporîmbo-marandî. Sisasimbo süngururü-rundeimbi 12 ai Sisasîndî süngu mahomo. ²⁻³ Ranîyei asu nîmorehî bîdîfirî dîdîyei moaruwai nendî nîmarîndüreimbi asu anğünî moaruwaimbü Sisas ai aboedîmarearü amboanî ahandî süngu mahei. Nîmorehîmayei ranai ana Maria Makdarahündî, sapo Sisas ai moaruwai nendî 7 ahandî fiambeahîndî raguanambo-reandeimbi-mayo ranayo, Soana, Kusandî nîmorehî, nindou ranai Herodîndî worî hifanda randeimbi-mayu ahandî nîmorehîyo, Susana asu nîmorehî bîdîfirî sapo ahei kakînambo Sisas asu ahandî hoafi sowandümo homorundeimbi farîhehipurî-rîhündeimbi-mayei amboanî aibabîdî mahei.

Nindou sesi ahurî nümbürambe bubumafoareandî kafeefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nindou afîndî ranai ŋgorü ŋgoafîhündî ŋgorü ŋgoafîhündî kîkîrîhefekoate Sisas sowana nümbünî tümarîhinda, ndanî kafeefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, ⁵ “Nindou mamî ai sesi ahurî semündü hu bubufoareandane, asu bîdîfirî nafîkîmî pütapîmayo. Nindou ai hahabodeihü pütapîyeiane, asu ndu ai nîmoamonîndî pühîyei masahüsi. ⁶ Bîdîfirî ahurî ranai nîmoei boatîfowamî pütapîyo mbura tüküfehündamboyo asu yapataparîmayo hîfî ranai hoe puiarî-koate nîñondî hamîndîwambo. ⁷ Asu bîdîfirî ai wohî tîhoarî tîhoarümbî nînouyoambe pütapîyo mbura ranî dibore tüküfîhîyo asu wohî ranambo gabudî-mafoareandî. ⁸ Nga asu bîdîfirî ahurî ranai hîfî aboedambe pütapîyo haya tütükîyowohüyo 100, 100-mbore hîsîmayo.” Sisas ai ranî hoafi ra moendîfembo yahumbo hoafiyuhî yahuya, “Nindou düdi ai hîmboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra hîmborîmbiyu-wamboane,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Ranîyomo ahambo süngururü-rundeimbi ai ranî hoafi ranahandî nîmîndî ranahambo düdumefundo-wambo hoafiyupurühî yahuya, “Sîhamumbo ana God ŋgîñîndî hifandarandî dîbohîndî hoafi ra masayopurane, nga nindou amurî ranaheimbo ana kafeefe hoafînamboane hoafayondürî. Rananîmbo ai hîmboarî-ndeimboyei, nga ŋgîrî hoeindîhîndî asu hîmborî-ndeimboyei, nga ŋgîrî fîfirîndîhîndî.”

Sesi ahurîmbo kafeefe hoafi ranahandî nîmîndî hoafi
(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 “Kafoe fe hoafi ranahandi nimindi ra ndahuriane. Sesi ahuri ra Godindi hoafane. 12 Sapo sesi ahuri nafini putapimboyowohu putapimayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyehaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusufoambeahindi semundu pireanduhani. Sapo Satan ranai aheimboya anihondumbo-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyei yahuhaya. 13 Sesi ahuri sapo nimo ei boatifowami pimayo ranana nindou didiyei hoafi ranahambo himboriyei hehi sahumundihihihifi-hihifiyehaneisi, nga ahei ngusufoambe hoafi ra moai kikimifoare nimaronduri. Ai hoafi ranahambo anihondumbo-rhinduhaneisi, nga asu nne-moatukuni aheimbo refe hoeifendurimbo tukufeyoambe ai peyehanei. 14 Sesi ahuri wohi thohari thoharumbi mbusumo putapimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyehaneisi, nga asu afindi hohoanimo, kaki napo sihefe hohoanimo, hifi ndanindhdambo hihifi-hihifi hohoanimo ranai gabudifoareandurani asu ai aboedi hisikoate-aye i nahuriane. 15 Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusufoambe kikihisafimarihumundi-anei. Ai ahei hohoanimoambe didiboadorihoeimbi hamindi hondu nimarindurimboyo asu ai hisi aboedi tukumefenduri.”

*Nindou ai moai si wamburi hoarehi dibonapiferandi
(Mak 4:21-25)*

16 “Nindou mamai ai moai ram hai ra yimunde mbura wamburinambo gabude, asu fondi hoarehi ninde randi, nga wani. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nindiferambo fondi-mayo raniwami nimoamo animbo nindeandani nindou didiyei worambe kebohindhuh hoeindihimboyei. 17 Nne-moatukuni dibo mengoro ranai ana weindahimoanambuhitukundifemboe. Nne-moatukuni nindou ai gabudihimasihehindirani ana weindahihai sihitukundifeyoan hoeindihimboyei. 18 Awi se hibadihumbo, himbo yangiri kundihini nimandei. Nindou dudi hohoanimo ra ndore fifirareandi ana, God ai adukari ndagadombui. Nga nindou dudi ndofe fifirifekoate-ayu ana, nne akidou fifirimareandi amboani God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

*Sisasindi hondiyasu akohoandi
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

19 Sisasindi hondiyasu ahandi akidi mamiyomo ranai Sisasimbo hoeifimbo tukumehindi, nga ai nimorehi nindowenihifafindi rani mbusumowambo moai ahandi fikimipapuhuyahindi. 20 Raniyei nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyahundowohu sahundaya, “Sihafi me-ane asu amondi

mam-anemo ai weindani animboei s+hambo hoeifeninimbo seimbo,” maseiamboyu. ²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munguambo yare hoafiyundurühi yahuya, “Nindou d+d+yei ai God+ndi hoafi h+mboriyei mburihü sünguar+hindi ranai-anei wandi me asu akohoandayomo,” mehu.

*Sisas ai hoafimayua weri afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Mamimbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo botambe fareafundühi hoafiyupurühi yahuya, “Awi s+hiri kurihoe rani goesürüni bandi hehu ngefo,” yahupuri haya mahomo. ²³ Ai botambe homondühi-yomo asu Sisas ai yapombofi menquru. Raniyo asu ngin+ndi ham+ndi hoeweri ranai kurihoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara h+moni hanimbo yangrir+memo.

²⁴ Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai Sisas sowana homo yangrir+rüwuri hoafiyomo-ndowohü yahomoya, “Adükar! Adükar! S+hiri ndeara yifimbo yangirayefi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai botifi hoewerimayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afure-andühiyo asu hoe ranai afure mafoero. ²⁵ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Asu s+hamundi anihondümbofe ra nünquria?” mehupuramboemo. Asu ai hepünafu y+himbo sisi+reapurühi simbori hoafiyafundühi yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moani hoeweri ranahambo awi-awimefiyuwa ahandi hoafi h+mboriyowohü afurimareandi,” mehomo.

Sisas ai nindou mam+ndi fiambeah+ndi moaruwai nendi hemafoareandi

(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo Gerasayafe hifinambo Gariri hoe gogoasürüni homo tüküme fundi. ²⁷ Tüküyafu mburu botambeah+ndi kusifoendane nindou mam+ rani ngoafihündi moaruwai nendi n+mar+ndoweimbi ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoeari güdeandi, nga moani yare safoeyapo manüngu-ane. Ai ngoafihü ni ngokoate yifi s+hehi r+hündeimbi honguambeyu nünquru marandi. ²⁸ Nindou ranai Sisas+imbo hoerirühi puküna heiyuhü yirik+mi piyu n+marumbo hoafiyuhi yahuya, “Sisas, God Nimoamo Ham+ndi Hondündi n+morü, se wambo nünqufendririmbo safomboyafa? Ro s+hambo hüti hoafar+hanini se yowan+ wambo tiririfo ndawandririmboyafi,” mehundo. ²⁹ Nindou ranai yare hoafimayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendi ranahambo hoafimayundoa kusifoendühiyo. Afindimbo

moaruwai nendi ranai kikihirimindi nimarواني asu munquambo nindou ranai himboari safuhirurühi seninambo hüputüpu-rihawuranı ai ranı-moatükunı ra gurıhai haya moaruwai nendi ranai fare serimindi haya nimı wohı furıkoate-yowanı ho-marandı.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufıhi yahundoya, “Ndürı sıhafı nınea?” mehundowamboyu. Asu ai sımborı hoafıyundühi yahuya, “Wandı ndürı ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafımayu ra sapo moaruwai nendi afındı ranai ahandı fıambe mamarei ranımboyu. ³¹ Moaruwai nendi-mayei ranai Sisasımbo hüti hoafıyahündowohü seiya, “Se yıhoefombo nımbı nımarümbı hıfambe ranambe koandıhawamunı-mboyafı,” masahündo.

³² Ranıyo asu moatei afındı ranai hırıpınını himborıhündühi burımayei-amboyo moaruwai nendi ranai Sisasımbo moatei ranahei fıambe koarıhefendürımbo hüti-hütimarıhora koamarıhendürı. ³³ Ranıyei nındoundı fıambeahındı kosıfoehi hehi moateiyei fıambeyahındühi asu moatei ranai hırıpınını pıpınambo hanei kurıhoeambe pıyei hoe karıhüsi hehi yıfısafımayei.

³⁴ Nindou moatei hıfandımarundı ranai hoeırunda mayoa, pıpıyomo homo ranı ngoafıhü asu nümbürambe ratüpurıyeihı burımayei ranaheimbo hoafıhümarundürı. ³⁵ Nindou ranai nını-moatükunıyo tüküme fıeyo sei hehi hoeıfembo Sisasımbo-so tükümehındı. Ranıyo tüküyahi hoeırıhindane, nindou moaruwai nendi nımarı haya kosıfoendeımbı-mayu ranai ahandı yırı kımı hoearı yıhuruyu mbura hohoanımo aboedı koadürü hohoanımoyu arandı süngu mamaruwa hoeırıhorühi yıhımbo sısırımehındı. ³⁶ Nindou hoeıfembo mahüsü ranai Sisas nındou aboedı-marırı ra hoeırıhi hehi nındou bıdıfırambo wataporımbo-marıhündı. ³⁷ Ranıyei asu munquambo nındou Gerasa hıfıhündı ranai yıhımboyeihı Sisasımbo ragu ngafı maseia asu botambe farıfı haya ndame fıyu.

³⁸⁻³⁹ Ranıyu asu nındou moaruwai nendi nımarı haya kosıfoendeımbı-mayu ranai Sisasımbo hüti hoafırürühi yahuya, “Wambo se yını safanımbı se-dıbo dıdı,” mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koarıheırühi yahuya, “Se ngoafına ngafı nını-moatükunıyo God ai sıhambo ramareanıni ra nındou bıdıfırambo wataporımbo-ndandı,” mehundo. Ranıyu asu hu nıne-moatükunı Sisas ai ahambo ramarırı ranahambo ranı ngoafıhündı-mayei ranaheimbo wataporımbo-marandı.

Sisas ai bogorindi nimorehi nimir yifihündi botire asu nimorehi anğünümbi ai Ahandi hoeari sündimareandi
(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asukai Gariri ngorü-goanini hu tüküme fiyu-wamboyei nimorehi nindouwenihi ranai ahambo hihifi-hihifimayei, sapo himbomayei hei ranimbowambo. ⁴¹ Ranühi asu nindou mamı ahandi ndürı Sairus ranı nğoafihü rotu worı hıfandıra-randeimbi ai Sisasındı yirikimi tüküfi piyu nımarumbo wandı worına düğüfi yahu haya hüti-hoafımarürı. ⁴² Ai sapo ahandi nimorehi nimir 12 himbanı mamı yangrıyo haya yifambomayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusındı worına hüfuane, asu nindou afındı ranai anğoanğomarihorı hei. ⁴³ Ahei mbusümo nimorehi mamı 12 himbanımo amoamo watıkoafımboyo mara ho ranai manıngo. Ai ahandı anğünı ra aboedıfembohünda doktambo hoeıfepurımbıo kaki afındı sai marandı, nğa asu nindou dıdı ai-amboanı moai aboedıreandı. ⁴⁴ Nimorehi ranai Sisasındı daboadanı ho nıngombo hoearı himborı-mayo ranıfihı masündeandamboyo asu ahandı horı ranai moanı ranı-simboanı hamındı kıkımarıhoayo.

⁴⁵ Ranıyu asu Sisas ai düdufihı yahuya, “Düdi wandı hoearı masündeanda?” mehuamboyo. Asu munğambo nindou ranai wanıwanıyeihı dıdımomayei-amboyo asu Pita ai hoafıyuhı yahuya, “Adükarı, nindou afındı ranai sıhafı fikimi wakıre yangrımbıo simborı koarürımayei,” mehundowamboyo. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafıyuhı yahuya, “Nindou ngorü ai wambo masündeandıra wandı fıambeahındı nğınındı ranai makosıfoandı ranımboanahı,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nimorehi ranai wambo fıfırıhi-ndırımbıoanei, nğa ro nğırı dıbo nımbıoahı yahohaya, hıhamındarı kameihı ho Sisasındı yirikimi piyo mamaro. Ranıyo ai munğambo nındouyei himboahü wataporımbıo-marandı nımbıo masünderı asu nünğureamboyo ranı-simboanı hamındı aboedımayo ranahambo. ⁴⁸ Sisas ai nimorehi ranahambo yahundıya, “Nimirı akıdou, sıhafı anıhındümbıo fı ranai sıhambo aboedımareanıni, nğa se nğusüfoambe afurındo künde hawa nğafı,” mehu.

⁴⁹ Ai wataporımbıo-randühi nünğambe, nindou mamı ai hıfandıra-randeimbindı worambeahındı tüküfi hu hoafıyuhı yahuya, “Sıhafı nimirı ana yifımayo, nğa se yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tınrıfo dabadomboyafı,” mehuamboyo. ⁵⁰ Sisas ai ranı hoafı ra himborıyu haya, Sairusımbıo hoafıyundühu yahuya,

“Se yihimbondamboyaŋi, nga anihondumbo-ndowandani animbo sihaŋi nimiru ra aboedindimboe,” mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi worambe hu tukufi haya moai nindou amuru semundundur worambe kefuendi, nga Pita, Son, Sems asu nimirindi hondafindi aheimbo yangiriyo sungurearu haya mahufu.

⁵² Nindou afindi ranihu mamarei ranai nimiru ranahambo hohoanmoyeihi aranhoafi-marhundamboyu Sisas ai yahuya, “Ai ana yifyombo-yopoani, nga ngiri aranhoafindi hunda,” mehuamboyei.

⁵³ Nindou ranai nimiru yifimayo ra fifirihindi, ranimboyo Sisasimbo tikifinamborihoruhi tirifoefe hoafimayahundo. ⁵⁴ Nga ai nimirumayo ranahandi warihu kikhambundu hoafiyundowohu yahundoya, “Nimiru akidu, se botiyafo,” mehundo.

⁵⁵ Asu ahandi yifiafi ranai hihirife ho fiambe farifehuyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimiru ranahambo sesi sahundo yahu haya hoafimayunduri. ⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepunaŋi-neandamboyu Sisas ai rani-moatukuni tukumefeyo ranahambo “Nindou ngorumbo yowan hoafipoani,” mehu.

9

Sisas ai ahambo sungururu-rundeimbimbo koamarihepuri (Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Sisas ai ahambo sungururu-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuru huruhepuru haya moaruwai nendi asu munguambo anguni aboediferambo nginindi adukaru masagapuri.

² Raniyu God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyo asu anguni aboediferambohunda koamarihepuri.

³ Ai ahamumbo yare hoafiyupuruhi yahuya, “Sihamundi hoahoango ranambe se yowan nimirimi, aru, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo.

⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yangiri nimiru mo mbundu botindafu ngomo.

⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo worinifepurikoate-ndeiani ana, asu se ngoafi ra hinngindu houmbo ngomonduhi yirifihindi hifi hasufi ra kukiboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbombi-reanduri yaho refe nafuiyo-ndurimbohunda,” mehupuri.

⁶ Raniyomo asu ahambo sungururu-rundeimbi ai ranihu hinngiru houmbo homo munguambo ngoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-runduhi nindou angunimbo-yeimbimbo aboedirunduri marundi.

*Herot ai afɪndɪ hohoanɪmomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)*

⁷ Gariri-yafe adũkarɪ bogorɪ Herot ai muŋguambo moatũkunɪ tũkũmefeyo ranahambo hoafɪ ra hɪmborɪyu haya, afɪndɪ hohoanɪmomayu. Ai yare hohoanɪmomayu ra, nindou bɪdɪfɪrɪ ai rarɪhi hoafɪyeihɪ seiya, Son hundũrũra-randeimbɪ ai yɪfɪhũndɪ botɪmefiyu masei. ⁸ Asu bɪdɪfɪrɪ ai seiya, “Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ Eraisa ai yɪhoefombo-so tũkũmefiyu.” Asu awi bɪdɪfɪrɪ ai seiya, “Nindou mamɪ Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ horombo hondũ manũngu ranai yɪfɪhũndɪ botɪmefiyu-ane,” maseiamboyu. ⁹ Herot ai yare hoafɪyuhɪ yahuya, “Ro sapo Sonɪndɪ mbɪro ra kɪkɪmarɪhehinɪ. Asu nindou dũdi nda ai yahurai ro hoafɪ nda hɪmborɪyaha tũkũmefiyu. Asu ahambo hoeifimbo samboanahɪ,” mehu.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesɪ masagadũrɪ
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)*

¹⁰ Kraisɪndɪ hoafɪ sowandũmo homo-rundeimbɪ ai hɪhɪrɪyafu homo Sisasɪmbo-so tũkũyafu muŋguambo moatũkunɪ ai ramarundɪ ranahambo wataporɪmbo-marurɪ. Ranɪyu ai sũngure sepurũmũndũ haya Betsaida ŋgoafɪnambo ai yangɪrɪ nɪmarɪmbo mahomo. ¹¹ Ŋga asu awai nendɪ afɪndɪ ranai Sisas nahanafɪyu mahu ranahambo tũrũfoarɪhi hehimbo-wambo, ai sũngumarɪhorɪ hei. Ranɪyu asu ai aheimbo mborai-mborafɪndũrɪ hɪnɪŋgɪreandũrɪ haya, God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranahambo wataporɪmbo-marandɪ. Asu nindou dɪdɪyei aŋgũnũmbɪ-mayeɪ aheimbo aboedɪmareandũrɪ.

¹² Hũfɪhamɪndɪ hũrɪmɪndoambe, sũngrurũ-rundeimbɪ 12 ai ahambo-so tũkũyafu hoafɪyomondowohũ yahomoya, “Se nindou ndanaheimbo koarɪhawandũranɪ mbɪhei. Rananɪmbo asu ai hei adũkarɪ ŋgoafɪhũyo asu hɪmboranɪyo ranɪhũ apofondɪyo asu sesɪyo ra kokombɪrɪ-hũdamboane. Ndanɪhũ ana nindou nɪmarɪkoate-yohane,” mehomo. ¹³ Ranɪyu asu Sisas ai ahamumbo hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Seanɪmbo sesɪ ra aheimbo ndabudũrũ,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafɪyomondũhɪ yahomoya, “Roana hondahũfeimbɪ bret-anemo asu kinɪ akɪdou yimbu-anafanɪ ranɪ yangɪr-ane sɪhehumboayefɪ. Asu muŋguambo nindou ranaheimbo se homo sesɪ pemɪyomo safɪmboayafɪ hohoanɪmoayafa?” mehomo. ¹⁴ Nindowenihɪ ranɪhũ mamarɪmo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo sũngrurũ-rundeimbɪ ahamumbo hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Nindou ranaheimbo hoafɪndɪmondũranɪ anɪmbo ai 50, 50-ndahi mbɪmari-amboane,” mehupurɪ. ¹⁵ Ranɪyomo ahambo

süŋgrurü-rundeimbi-memo ai himboriyomo houmbo nindou ranaheimbo rani-süŋgumarundüra mamarei. 16 Raniyu Sisas ai hondahüfeimbi bretiyo mo asu kinî yimbumefanî ra semündü haya, sünambe himboyu hafuhü sesî ranahambo-hünda Godimbo hihifirürî mbura, bret kinî hifitire ahambo süŋgrurü-rundeimbi-memo nindou-mayeî ranaheimbo yimbufe-ndürimbohünda masagapuri. 17 Nindou ranai sesî ra sahüsi muŋgu parîhindühîyei, asu Sisasîndî süŋgrurü-rundeimbi ai sesî bidifirî bidifirî korîmayo ra 12 wambürî tükuru madüburafundi.

Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God dibonimayu Kraisani mehu
(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Mamimbo Sisas ai ahand-amboanî Godimbo didibafiyuhü nîmaruwane, asu ahambo süŋgrurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarîmo. Raniyu ahamumbo düdufipurühî yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi sei?” mehu. 19 Asu simborî ahambo hoafiyomondühî yahomoya, “Bidifirî ai Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu-ani sei. Bidifirî ai sîhambo seiya ai Eraisa-ani maseiamboyei, asu bidifirî ai Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüŋgu ranai yifihündî botîmefiyu-ani masei,” mehomondo. 20 Raniyu asu ai ahamumbo simborî hoafiyupurühî yahuya, “Asu se ra wambo nüŋguru hohoanîmoyomo ro didiyaha?” mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simborî hoafiyundühî yahuya, “Seana Kraisanafi nindou God ai diboniyunîni hinîŋgi-mareanîni nindou aboedambo-fendürimbohünda,” mehundo.

Sisas ai yifinda mbundîha yifihündî botîndaheamboyahî yahu wataporîmbomari
(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

21 Raniyu asu Sisas ai ranî hoafi ranahamboya, “Se nindou ŋgorümbo yowanî hoafîndimboemo,” mehupuri. 22 Asükaiyu ahamumbo yare hoafiyupurühî yahuya, “Nindou Hondü ai ana asübusümbî tîŋîrîfo afîndî ndemündühî anîmbo ahambo bogorî nindou-anemo Godimbo sesî sîhou-rundeimb-anemo asu ahînûmbî hohoanîmo yamundu rundeimb-anemo ranai yîboaruko-ndurîmboemo. Ai ahambo hîfokoandüwuranî yifîndümbuisî, ŋga asu ai ŋgîmî sindu mbunda süŋguna yifîhündî botîndîfîmbui,” mehu.

23 Ai muŋguambo aheimbo hoafiyundürühî yahuya, “Nindou didîyei ai wandî süŋgu hombo hohoanîmondeihî ana, asu ai ahei hohoanîmo ra hîfînambo-ndîhi hehi

nimi keimbi karihendeimbifih yifimbo noundahi hehi munguambo si aho ra wambo süngumbirihindiramboane. ²⁴ Nindou düdi ai ahandi yangiri ningo hohoanimo ra ahandihoari hifandarandi ana, ai awarindihomboe. Nga asu nindou düdi wambohünda ahandi yangiri ningo hohoanimo ranahambo moanane ehu ana, ra geduhi ningomboe. ²⁵ Nindou mamai ai ratüpuriyuhumbo munguambo moatükuni napo hifindanihündambo ra gugurareandi ana, asu ahandihoari awarindihembui, nga nüngunde ahambo mafandihera? ²⁶ Nindou düdi ai, roanahi asu wandi yamundife hoafi ranane ranahambo amoaningayu ana, asu ro-amboaninindou ranahambo Ape, ro, asu sünambeahindi nendi babidi yihoe fi nginindi himboamupuimbo-randeimbi kapeihu kosahambe amoaningi-ndihünimboyahi. ²⁷ Ro siheimbo anihondumboanahi nda hoafayahandüri, nindou bidifiri didiyei ndanihu aniboadei ranai ana yifikoate yangiri nimboei-ambe God nginindi hifandarandi ra hoeindihimboyei,” mehundüri.

Sisasindi fi ranipoanambo fiyoweimbi tüküme feyo
(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu haya, 8 si howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo sepurimündü haya hifi wafunambo Godimbo didibafifembo mahafu. ²⁹ Ai Godimbo didibafiyuhü nunguane asu ahandi ngusumboari ra ranipoanambo fiyowohüyo asu ahandi hoeari ra kifohi hamindiyowohü si nahurai tüküme feyo. ³⁰ Raniyo asu rani-simboani Moses, Eraisa ai Sisas-dibo wataporiyafandühi manimbafani. ³¹ Nindou yimbu ranai himboamupuimbo-randeimbi kapeihu tüküyafine henambo-yafandühi asu Sisas ai Godindi ratüpurimoendifih Serusarem ngoafihü yifimbo-mayu ranahambo ai-babidi wataporimemo. ³² Pita ai ahandi ngunindi yimbu Son asu Sems ai ahamumbo yapombo himbomarapura mapomo. Asu himboari birihomo hoeirundane, Sisasindi himboamupuimbo-randeimbi si ranambe nindou yimbu ranai-amboani yahurai ai-dibo manimbafani. ³³ Moses Eraisa ai ndeara hombo safani henambo-yafandane, Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, aboed-ane ndanihu amarefisi, nga sihiri dago ngimi hündihupurimboane, sihambo ngorü, Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.” Pita ai yare hoafimayu ra ai ndore fifire hayamboyupoani hoafimayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburüngai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo.

35 Ranıyo asu hoafi ranai mburüŋgai-ambeahındı tüküfihı yahoya, “Wandı Nımor-ani nda, ro ahambo dıbonımayahando-ani. Se ahandı hoafi hımborındımo,” meho. 36 Ranı hoafi ra ho kıkamındoambe Sisas ai yangrı ranıhü manüŋgu. Pita, Son, Sems ai ranı-sımboanı nıni-moatükunı hoeımarundı ranahambo nındou ŋgorümbo moai nıni hoafi hoafıyomo.

Sisas ai nımorı moaruwai nendı fıambe nımarındoweımbı aboedımarıı

(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Ŋgorü sina hıfı wafu ra hınıŋrıru houmbo hanımondanı, nımorehı nındowenihı afındı ranai Sisasımbo nafını hoeımarıhorı. 38 Nındou mamı, nımorehı nındowenihı afındı-mayei ranambeahındı ai Sisasımbo puküna hoafi karıhoehü yahuya, “Nındou yamundo-randeımbı karıhası. Se sühüfı nımorı wandı hoeırıworı, ŋga wandı mamı ndearani nda. 39 Moaruwai nendı ai nımorı ranahambo kıkıhı-safırımındühane asu ai hepünüfı heıyu arandı. Moaruwai nendı ranai ahambo yabadrı wakırerıhane asu yahamo kasıau wutüpıarıyu arandı. Ai ahandı fı ranahambo muŋgunambo moaruwaimbo-rerıhane asu ahambo nımai hınıŋrıfı hombo sısamındarandı. 40 Ro sıhambo süŋgurunıni-rundeımbı ranahamumbo hütı-hütımarıhapurı moaruwai nendı ranahambo raguanambofembo, ŋga ai ŋrıı raguambondundı,” mehundo.

41 Asu Sisas ai sımborı hoafıyundühi yahuya, “Nındou nda se ana anıhondümbofe hohoanımokoate-yeihanei, asu sıhei nıŋgo hohoanımo ra moai ndorıhoayo. Nüŋgunımbımbı awı ro se-babıdımbı nımbıoambo sıhei nımborı ra mandahandıha? Nımorı sıhafı ra ndühi sowarındıfı sühüfı,” mehu 42 Nımorı ranai süfuane moaruwai nendı ranai serımındı hıfıhü purapoaporerı sıherı haya yabadımarıı. Ŋga asu Sisas ai moaruwai nendı ranahambo ŋrınındı hoafıyundo haya nımorı ranahambo aboedırıı mbura ahandı afındambo hıhırırı maserügudo. 43 Ranıyeı asu muŋguambo nındou-mayei ranai Godındı ŋrınındı adükarı ranahambo mahepünehındı.

Sisas ai asükayı yfındamboyahı yahu wataporımbımarandı

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Muŋguambo nındou ranai Sisas ramareandı ranahambo afındı hohoanımoyeihı nımbıoıambe, ai ahambo süŋgrurü-rundeımbımbı hoafıyupurühi yahuya, 44 “Ro nıne-moatükunı sıhamumbo haponda hoafıhapurı ndanahambo

mítaníndündümboemo. Nğírí amítata Nindou Hondü ndanahambo nindouyei waríwamí híníngíndíhorí,” mehu. ⁴⁵ Nğa asu ahambo süngururü-rundeimbí ai raní hoafí ranahandí nímíndí ra moai fífírundí. Raní hoafí ra ahamumbo díbo menğoro wambo ai moai ndoru türüfoarundí. Nğa asu ai Sisasímbo düdufembo ra yíhímboemo.

Nindou düdi adükarayu
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Sisasímbo süngururü-rundeimbí ai nindou düdi adükarayu yahomo humbo símborí hoafímemo. ⁴⁷ Sisas ai fífíreandí níne hohoanímó ahamundí ngusüfoambe amaro ranímbo. Raníyu asu ai nímorí akídou serümündü ahandí ngírí+safíní pamarírí. ⁴⁸ Raníyu ai hoafíyuhí yahuya, “Nindou düdi ai nímorí akídou ndanahambo wambohünda hohoanímóayundo ana, wambo amboaní hohoanímóyundírühani. Nindou düdi ai wambo hohoanímóayundírí ana, asu nindou sapo wambo koamaríhendíra makosahí ahambo amboaní hohoanímóyundohani. Nindou düdi ai síhamundí mbusümo akídou hamíndayu ai-ani moaní adükarí hamíndí hondayu,” mehu.

Nindou düdi síhefímbo moaruwaimbo-fekoate-ayu aiana síhefí ngunind-ani
(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Raníyu asu Son ai símborí hoafíyuhí yahuya, “Adükarí, ro hoeíríhundani nindou mamí ai síhafí ndürínambo moaruwai nendí raguanambomareanda, ro ahambo ranímoatükuní raguanambofembo yowaní masahundo. Ro ahambo ramaríhurí ra nímboe sapo ai moai síhambo süngureaníní ro rawehundí nou,” mehu. ⁵⁰ Sisas ai Sonímbo hoafíyundühi yahuya, “Se yowaní ahambo yowaní yahondopoaní, sapo nindou düdi ai símborí síhamumbo hoafíyopuríkoate-ayu ranai ana nindou “síhamundani,” mehupurí.

Samariahündí ai Sisasímbo ahei ngoafína hombo yowaní masei

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo sí ranai ndeara akímí tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafínambo hombo hohoanímómayu. ⁵² Raníyu ai munğambo moatükuní ahambo yimunğurífembo nindou bídífirí horombo koamaríhepura homo Samaria ngoafíhü tükümefundí. ⁵³ Nğa asu nindou raní ngoafíhü ranai moai Sisasímbo mborai sahündo ai Serusaremínambo mahuwambo wambo. ⁵⁴ Sisasímbo süngururü-rundeimbí nindou, Sems, Son ai raní ngoafíhündí ramehindí ranímbo hoeíríne hena

hoafiyafandühi safaniya, “Adükari, ro sünambeahindi hai ranahambo hoafindehani kosi nindou ranaheimbo moaruwaimbofendürimbo ra se yifirindafani ana, randihoa?” masafandamboyu. ⁵⁵ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hihirifi nginindi hoafimayupiri. ⁵⁶ Raniyomo asu ai ranihünda ngorü ngoafina mahomo.

Sisasimbo süngufe hohoanimo
(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Ai homondühiyomo nafini nindou mamai ai Sisasimbo yare hoafiyuhi yahuya, “Se nininyo ahafi ra roana moani sihambo yangiri süngundihaninimboyahi,” mehuamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhi yahuya, “Nimambeahindi yafori ana ahandi hifi ambe ra mbaningo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-anei, nga Nindou Hondü aiana fondikoate-ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo ra,” mehu. ⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehundo. Nga asu ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro nga wandi apembo hifi-kandihini heheambo asu sünguna ngamboyah,” mehu. ⁶⁰ Nga asu Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou yifiyeimbi ai aheihari yifinimoko ra hifi kambirihindamboane, nga seana ngafi God nginindi hifandarandi ranahambo animbo wataporimbo-ndandi,” mehu. ⁶¹ Nindou ngorü ai hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro sihambo süngundihaninimboyahi, nga awi ro nga wandi fikininindimayei ranaheimbo asürü ahininidhearü mbundihambo animbo süngundihenanimboyahi,” mehu. ⁶² Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamai ai nimi hitandühi daboadan kefuai himboayu ana, God nginindi hifandarandi ranahambo ngiri ratüpurindu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda koamarihepuri

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou diboniyu mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nine ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani ngoafini koamarihepuri. ² Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Nümbürambe sesi afindi burayo ranai ndeara mungu süfi yangirayo, nga asu sesi ranahambo yimungurife gugurifembo nindou ana afindiyopoani. Ranimbo-hündambo animbo asu se nümbür aharamburi ranahambo didibafindafundani animbo asu ai sesi ra yimungurife gugurifembohünda nindou afindi

safi koambi+ri-hepuramboane. ³ Hapoana se ngomo, nga awi se h+imbor+yomo! Ro s+hamumbo sipsip wei nahurai yafor+ harümb+ n+imboeambe nou koarar+heheapuri. ⁴ Se kaki sand+ferambo arü ak+idouane, napo arü ane, asu su yirambe k+k+foefemboane ndowandümb+emo, nga yowan+. Asu se nindou naf+n+ hoeindundür+h+ aheimbo war+ furüboadundür+h+ watapor+mbo-ndür+mboemo, nga yowan+.

⁵ Se n+n+ worambe-yomo afareafund+ ra, boatei randu hoaf+nd+mondüh+ an+mboya, 'Nindou ndan+ worambe amarei se ngusüfoambe afur+nd+hi künd+hind+', mb+s+mo. ⁶ Nindou b+d+f+ri ran+ worambe ngusüfoambe afur+fe kife hohoan+mombo yifir+yeimb+ n+mandian+ ana, nindou aheimbo-so ngusüfoambe afur+fe kifeimb+ hohoan+mo s+hamundi-mayo ra mbeyangoro-amboane. Nga asu wanayo ana, ran+ hohoan+mo s+hamundi-mayo ra asükaindo s+hamundi h+h+r+ife mb+howamboane. ⁷ Se moan+ wor+ mam+ ranambe yang+ri+ n+mand+mo. Nindou ran+ worambeah+nd+ ai n+n+moatükun+yo ndehüpuran+ se ran+ worambe yang+ri+ sesi dowadümo hoe nd+m+nd+mo ndund+. Nga se wor+n+ wor+n+po-nd+mboemo.

⁸ N+n+ ngoaf+hüyo se tüküyafundan+ nindou ai s+hamumbo ndahüpurümüdi wor+n+nd+hipuran+ ana, se moan+ n+ne-moatükun+ ai s+hamumbo püpimar+hind+ ra dowadümo. ⁹ Asu ran+ ngoaf+hü angünümb+ nindou amarei ranaheimbo aboed+ndundür+h+ hoaf+ndomondür+h+ an+mboya, 'God ai ng+n+nd+ h+fandarand+ ranai ndeara s+heimboso ak+m+ tüküfemboane,' mb+s+mo. ¹⁰⁻¹¹ Nga asu se n+n+ ngoaf+hüyo homondan+ nindou ranai s+hamumbo sepur+m+nd+ wor+n+ifekoate-ndeian+ ana, asu ran+ ngoaf+hü se ngomo naf+n+ n+ngomombo aheimbo hoaf+ndomondür+h+ an+mboya, 'S+hei ngoaf+hünd+ h+f+ hasüf+ y+hoef+ t+jar+fih+ apen+ngo ra s+heimbo hütimbo-hündamboane püpür+faoar+hünd+. Nga awi se rand+hi f+f+ri+nd+hind+ God ng+n+nd+ h+fandarand+ ranai ndeara ak+m+ tüküfemboane,' mb+s+mo. ¹² Ro s+hamumbo rar+he hoafehapur+, God+nd+ y+bobofembo si tüküfeyoambe ana, s+heimbo t+jar+ifo Sodom+hünd+ ranaheimbo tüküme Feyondür+ ra ngasünde haya moaruwai ham+nd+ tükünd+femboe.

An+hondümb+ofekoate-yeimb+ nindou ana h+ipoan+h+mboembou-anei

(Matyu 11:20-24)

¹³ H+ipoan+h+mboembou-anei Korasin+hünd+ se! H+ipoan+h+mboembou-anei Betsaidahünd+ se! S+heimbo moaruwai ham+nd+ tükünd+fendür+mboe. Asu ro

hepünifeimbi moatükuni sihei ngoafihü ramartheandi rahurai Tair ngoafihü Saidon ngoafihü rambarthea-mbonana, nindou rani ngoafihündi ranai horombonambo animbo moaruwai hohoanimo hinngirihhi hehi didiboadorihhi nimarei. Rananimbo ai hasufi yihuruyei mburihumbo nimarei sapo roana yihoefti moaruwai hohoanimo ranahambo hinngirihumboanefi sei hehi. ¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi tiririfo tükündifeyo, nga siheimbo ana nne moani afindi yahurai hamindi tiririfo tükümandifendüri. ¹⁵ Asu Kaperneam se ra sünambe ndüri adükar mandahümündiyo? Wani yangir-ane ana! Siheimbo ana hifini safi pindeandüran gadeimboyei!” mehu.

¹⁶ Ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuh yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemüdu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarhendiri ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemüdu,” mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameih hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adükar, sihaf ndüri dükarihunda moaruwai nendi ranai yihoefti hoafi himboriyei marihündi!” mehomo. ¹⁸ Sisai sihbora ahamumbo hoafiyuh yahuya, “Ro hoeirheandan Satan ai sünambeahindi wabürüsü nahurai pımayu. ¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyo hifitanıyo raniwami pütapiyo hombo nginindi masahapur-ane. Asu sihamundi hürütümbindi nginindi ngasünde-andeimbı nginindi masahapuri. Nga ranimbo-hündambo animbo sihamumbo ngiri nini-moatükuni moaruwaimbo-ndeapuri. ²⁰ Sapo moaruwai nendi sihamundi hoafi himborimayei ranimbo se yowanı hihifi-hihifindımoemo. Nga sapo sihamundi ndüri sünambe pare masıhepuri ranimbo-hündambo animbo hihifi-hihifindımo,” mehupuri.

Sisai Afındambo didıbafımefindo (Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedindi hihifi-hihifi ranai Sisaindi ngüsüfoambe tüküfehüyo, asu ai yare hoafiyuhı yahuya, “Ape, sünambe-ane asu hifi ndanıhü-ane se Adükar-anafi. Ro sihambo hihifarıhanını ra nımböe sapo

nindou fifirihhi mburihü d'idiboado-r'hehindeimbi-mayei aheimbo rani-moatükunî ra d'bonap'ro mbura, asu n'morî ak'idibou nahurai-mayei aheimbo nafuimef'indürî rani'mbo-hünda. Yinî, Ape se rani-moatükunî refembo yifrayafi," mehu. ²² Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, "Wandî Ape ai wambo mun'guambo moatükunî ng'n'ndî ra masend'ri. Nindou d'idî ai moai N'mor-ayu ndanahambo fifirirî, nga Af'ndî ai yang'ir-ani fifirir'imboayu. Asu nindou d'idî ai moai Af'ndambo fifirirî. Nga N'morî aiani asu nindou d'idemo N'morî ai ahand'hoarî d'bon'mayupurî sapo God'imbo fifirîfi hoafimbo-memo ai yang'ir-anemo fifirumboemo," mehu. ²³ Raniyu Sisas ai h'hirîfi n'ngumbo ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo-poan'imbo yang'irî hoafiyupurühî yahuya, "N'ne-moatükunî se s'hamundî h'imboar'nambo hoeiarundî rani-moatükunî ra nindou ai-amboanî hoeiareandî ana, ai h'hîfî-h'hîfîmbiyuwamboane! ²⁴ Ro s'hamumbo nda hoafehapurî, Godindî hoafî hoafiyomo-rundeimbi-yomo asu bogorî nindou-yomo ai n'ne-moatükunî haponda se hoeiarundî ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosî, nga ai moai hoeirundî. Asu ai n'ne hoafî se h'imborayomo ranahambo amboanî h'imbor'imbo mehomoyosî, nga asu ai moai h'imboriyomo," mehupurî.

Sudahündambo Samariahündî ai mafar'herü

²⁵ Suda-yomondî ahinümbî hohoanimo yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasimbo refi hoeifimbo tüküme'fiyu. Ai yare hoafiyuhî yahuya, "Yamundo-randeimbi, ro n'ngund'heandühî koadürümbo yang'irî n'ngombo hohoanimo ra mandaham'indîha?" mehuamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai s'imborî ahambo hoafiyuhî yahuya, "Asu n'ngureamboyo Baiborambe hoafimayoa? N'ngundo se rani-moatükunî ranahambo hoeindo fifirîmandowanda?" mehuamboyu. ²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuhî yahuya, "Adükarî aiana s'hei God-ani, rani'mboan'imbo se ahambo s'hei yifiafi, ng'n'ndî, hohoanimo ranambo ngusüfo pand'hori. Asu s'hei wandafî ranaheimbo amboanî ngusüfo pand'hindürî sapo se s'hei fimbo ngusüfo parar'hindî nou," mehu. ²⁸ Asu Sisas ai s'imborî hoafiyuhî yahuya, "Se an'hondümbo-anafi hoafayafi. Se randowandühî an'imbo yang'irî n'imboamboyafi," mehundo. ²⁹ Nga asu ai Sisasimboya ai adükarî f'f'ireandeimb-ani yahuhaya ahambo düdufinduhî yahuya, "Nindou düdi ai wandî wandafayua?" mehindowamboyu.

³⁰ Sisas ai s'imborî hoafiyundühî yahuya, "Mam'imbo nindou mamî ai Serusarem ngoaf'hündî bot'fi haya

Seriko ngoafina hanuwane, hūmbuhūni nindou ai nafini mburindūmo houmbo hoeari napo ahandi hirifoarundowohū asu ahambo bubururi yifiimbo yangiri sihawuri-houmbo ndamefundi. ³¹ Rani-moatükunī ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi sihai-randeimbi nindou ai nafi rani-sūngu mahanu. Nga asu nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³² Nindou mamī Godimbo sesi sihai-randeimbi Rifai sirihündi ai mahanu. Ai sūngunī hanū nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³³ Raniyo asu nindou mamī Samariahündi ai nafi rani-sūngu mahanu. Ai hanū nindou bubururi masihawuri ranahambo-so tüküme fiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hipoambo afindi hipoambomaruri. ³⁴ Samariahündi-mayu ranai hüfu ahandi fikimi tüküfi orif hisi weri hoeyo asu wain hisi hoeyo ra buburura horimayo raniwami kare mbura hoeari goesürinambo himondimarisheru. Raniyu ai nindou ranahambo serümündi ahandi dongi-mayo raniwami nandi serümündü haya, nindou fandihi apoei-rihundeimbi worina mahanu ranihu semündi ho hifandiyo nimarimbohünda. ³⁵ Ngorü sina Samariahündi-mayu ranai kaki sepurimündi hu nindou tüküyahi apoei-rihundeimbi wori hifandirandeimbi-mayu ranahambo sagadowohü yahuya, ‘Nindou ndanahambo se didi boadondi wori. Se ahambohünda kaki pütiafafi ana, ro asükainda hihindahe dügühühi shambo hihindihe ndahaninimboyah,’ mehundo,” mehu.

³⁶ Sisas ai asükaiyu düdufindowohü yahuya, “Se shafi hoanimonambo nindou ngimi ra düdi wandafi ranahambo ngusüfo paririmbayua?” mehuamboyu. ³⁷ Ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou sapo düdi ai ahambo hanū hipoamborirühi mafarisheru ranai-ani,” mehundowamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundohü yahuya, “Se ngafi moani rani sūngundowandi,” mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapiri

³⁸ Sisas ai ahambo sūngrurü-rundeimbi babidimbo nafi homondühi ai ngoafi mamī Mata nimarümbi rani ngoafihü tüküfiyuane asu ahambo serimindi worinimareri. ³⁹ Mata ai akidimbüyo hayamboyo ahandi nduri ra Maria ai sifo Adükarindi yirikimi nimarimbo ahandi yamundife hoafi wataporimbo-arandi ra hihimborimayo. ⁴⁰ Nga asu Mata ai afindi ratüpurī worambe engoro ranahambo tjamboyowohüyo ai moai ngusüfoambe ndore küreandi. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohü yahoya, “Adükari seana awi moai wandi akidi ranai hininjgireandirani munquambo

ratüpurî wand-amboanî rarawarîhandî ranahambo ana hoanîmoyafîyo? Se hoafîyafîndoanî anîmbo ai sinî wambo mbîfarîhendîrî,” mehondowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyundowohü yahuya, “Mata, Mata, seana muŋguambo moatükunî ranahamboanafî afîndî hohoanîmoyafühî ŋgusüfoambe ndofe kifekoate-ayafî.
⁴² Mamî moatükunî-ane adükarî hamîndayo. Maria aiana aboedî moatükunî hamînd-ane ai warîfe semîndîmboayo. Ranî-moatükunî ranai ahandî warambeahîndî ŋgîrî hündühümündî,” mehundo.

11

Sisas ai Godîmbo dîdîbafîfembo hohoanîmo yamundîmareandî

(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mamîmbo Sisas ai ŋgoründühî dîdîbafîyuhü manüŋgu. Ai dîdîbafîyu kîkamünduane, asu ahambo süŋgrurü-rundeimbi mamî ranai hoafîyundühî yahuya, “Adükarî, se yîhoefîmbo dîdîbafîyorambo ra Son ai ahambo süŋgrurü-rundeimbi mbo ramareapurî nou yamundowamunî,” mehuamboyu. ² Asu Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Se ndandu dîdîbafî-ndafundühî anîmboya,

‘Ape, sîhafî ndürî ra moanî ahînümbî-mbeyowamboane.

Sîhafî ŋgînîndî hîfandarandî ra mbîkosowamboane.

³ Muŋguambo si ro sesî semîndîmbo hohoanîmoayefî ra se ndawamunî.

⁴ Yîhoefî moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbîsafîmunî, ro-amboanî muŋguambo nindou yîhoefombo moaruwaimbo-rîhimuna, amboawi asahundürî nou.

Asu se yîhoefîmbo nîni-moatükunî refe hoiefemunîmboayo ranambe ndowandîfîmunî ŋgamboayafî,’

mbîsîmo,” mehu.

⁵⁻⁶ Ranîyu asu Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Asu se sîhafî ŋgunindî-mayu ranahandî worîna nîmbî mbusümondühî hafî hoafîyafî-ndowohüya, ‘Wandafî, se wambo bret ŋgîmî sawapurî, nîmboe sapo wandî ŋgunindî ai nafîmbo süni tükümeŋyü, ŋga ro ai sesîmbo sesî-koate-anahî.’ ⁷ Nindou worambe amaru ranai rande sîmborî hoafînduhüya, ‘Yipurî parîheamboanahî, ŋga se wambo tîŋrîfo ndawandîrî-mboyafî, ŋga ragu moeindanî ŋgafî. Roana nîmorî babîdîmbo fondîhü apoefî. Ro ŋgîrî botîndahe sîhambo nîni-moatükunî amboanî ndahanîni,’ mbüsümbui. ⁸ Ro sîhamumbo hoafîyahapurî, worî aharambürî ranai botîndüfî nîni-moatükunîyo mbonîmbo-maramündu ra worambeahîndî

fufundamündi dagadombui. Nindou ranai ahandi ngunindi ranahambo farihfimbo rareandühiyupoani, nga düdüdüpo-marürambo ranimbo dagadombui.

⁹ Ro sïhamumbo hoafehapuri nda, düdundafundani animbo God ai sïhamumbo dagapurümbui. Kokoarundi animbo hoeindumboemo. Yipurifihî pïrako-pïrakondundani animbo yipuri ranai sïhamumbo sübüdïhoemboe. ¹⁰ Anihondane, muŋguambo nindou düdüdüfi arandi hu-animbo ai ndemündümbui. Nindou düdi ai kokoara hu-animbo ai hoeindeambui. Muŋguambo nindou düdi ai yipurifihî pïrako-pïrakoara hu-animbo ahambo yipuri ra sübüdïhoemboe. ¹¹ Asu sïhafî nïmori ai kinî sao sei hehi düduehindî ra se harinendi madabudürïyo? ¹² Asu sïhafî nïmori ai songo sao sei hehi düduehindî ra asu se aheimbo hïfitanî madabundürüyo? ¹³ Se moaruwai hohoanïmoyomo-rundeimbî nindou-anemosî, nga asu se sïhamundi nïmori ranaheimbo aboedi moatükunî sabudürî arundi. Mamî yahurai-ane nindou didïyei Ape sünambe amaru ahambo düduehindî ana, Yifiafi Aboedi dagadürümbui,” mehu.

Sisasïmboya moaruwai nendi-yafe bogori Berseburindi nginindïnamboane ratüpurïyu arandi masei
(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mamïmbo Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi nindoundi fiambe nïmarïmbo nindou ranai wataporïkoateyu maranda. Nindou ranahandi fiambeahindi moaruwai nendi ranai kosïfoendühiyo, asu nindou-mayu ranai wataporïmayu. Ranïyei nïmorehî nindowenihi ranai mahepünahindi. ¹⁵ Nga asu nindou bïdïfirî ai hoafïyeihî seiya, “Sisas ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandi ndürî Bersebur, ahandi nginindïnambo moaruwai nendi ra nindouyei fiambeahindi raganambore arandi,” masei. ¹⁶ Asu nindou bïdïfirî ai Sisasïmbo refe hoeifimbo seihehi hohoanïmoyeihïya, “Ai Godindi ratüpurïyo rawareandi ra nafuimbohünda hepünïfeimbî moatükunî rambïreandamboane,” masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoanïmo ra fïfirïeandürî haya hoafïyundürühi yahuya, “Nindou didïyei ngoafi mamî papirïhi nïmareimbî ranai yimbumbore yïbobore haya yifiarayo ana, ngirî aboedi nïmboei. Asu nindou mamî ranî worambeahindi ranai yimbumbore yïboborïhi mburïhü aheihoari yifiaraye ana, ngirî aboedi nïmboei. ¹⁸ Asu Satanindi nendi ranai yimbumbore yïbobore haya ahafehoari yifiarayo ana, asu nüngunde mamühî nginindï manïngo? Se wambo seiya, ‘Ai ana moaruwai nendiyei

bogori ahandi nduri Berseburindi nginindinamboani moaruwai nendambo hefoare arandi,' masei. ¹⁹ Asu ro Berseburindi nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-mbarihea mbonana, asu sihei nendi ai dade nginindinambo moaruwai nendi ra raguanamboru arunda? Sihei nendi ranai siheimbo yibobondundurühi sihei hoafi ra anihondüyopoani mbisimo nafuindimboemo. ²⁰ Nga asu God ai ahandihoari wambo nginindi ra sendirani rani nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-aritheandi ana, awi se randihi fifirndihindi God ai nginindi hifandarandi ra siheimbo-so tüküfemboane.

²¹ Nindou hari nginindi ai munquambo yifiari niminehoari gugure haya ahandi wori ranahambo hifandarandi ana, ahandi munquambo moatükunü ranai aboedi yagodimboe. ²² Nga asu nindou ngorü hari nginindi hondü ai tüküfi nindou rani-dibo yifiariyafanimbo ahambo hifinamboariri ana, nindou munquambo nindou fehefe yifiarimbo napo ra fufundamündühi asu ahandi-mayo napo munquambo ra nindou amurambo yibobondearümbui. ²³ Nindou düdi ai wandi ngunindiyupoani ehu aiana wambo yiboaruko-reandirühani. Asu nindou düdi ai wambo farihendiri hefe nindou ranaheimbo gugurifenduri-koate-ayu ana, ai aheimbo waribadanduri wakindearümbui," mehu.

*Moaruwai nendi ranai asükaiyo tükümfeyo
(Matyu 12:43-45)*

²⁴ Sisas ai yahuya, "Moaruwai nendi nindou-mayu ranahandi fiambeahindi makosifoendi ranai nine hifi niñondi anango raninambo ranihü warihefe nimarimbo kokora howohane. Ai fondi ra mam-amboani hoeifekoate-ayo ana, ai ahandihoari hoafindowohü animboya, 'Awi ro asükainda wandi horombodidi wori hiniñgimaritheandi raninambo hihirindahe nga,' mbisimboe. ²⁵ Asu ai ngo wori ra hoeindeanda moani aboedi yihorihife didiboado-yimindümbi fondarimboe. ²⁶ Rananimbo asu ai ngo moaruwai nendi 7 bidifirambo fihindamindinduri ngo ai mamü rani worambe nimanheimboyei. Moaruwai nendi süngu tükümehindi ranai moaruwai hamindi-ndeimboyei. Munquambo ai nindou-mayu ranahandi fiambe gugurindahi nimanidiani animbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nimarikoate moani moaruwai hamindi hondü nimandümbui," mehu.

Nini nindou ai anihondümbö hihifi-hihifimandei

²⁷ Raniyo asu Sisas ai rani hoafi ra yare hoafiyuambe nimorehi mamü ai nimorehi nindowenihü afindi mengoro rani mbusümo botife Sisasimbo hoafiyowohü yahoya,

“Nimorehi ndanai sɪhambɔ wakɪramɪndɪnɪnɪ mbura tɪtɪhɪmaranɪnɪ ranai ana hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmbeyo-wamboane,” mehoamboyu. ²⁸ Asu Sisas ai sɪmborɪ ahambo hoafɪyundɪhɪ yahuya, “Nindou dɪdɪyei ai Godɪndɪ hoafɪ hɪmborɪyei mburɪhɪ rani-sɪnguarɪhɪndɪ aianɪmbo hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmbeyo-amboane,” mehu.

Nindou bɪdɪfɪrɪ ai Sisasɪmbo hepɪnɪfeimbɪ moatɪkunɪ refembo dɪdumehɪndo

(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Nimorehi nindowenihi afɪndɪ ranai tɪrehowohɪ ahambo akɪmɪ kakɪmarɪhomɪndei heiamboyu aheimbo hoafɪyundɪrɪhɪ yahuya, “Nindou hapondanambe anɪmboei ndanai ana awi nindou moaruwai hamɪnd-anei. Ai ana hepɪnɪfeimbɪ moatɪkunɪ hoeifemboanei hohoanɪmoaye sapo wamboya ai anɪhondɪ Godɪndɪ ratɪpurɪyo ratɪpurayu yaho fɪfɪrɪfembɔhɪnda. Nɪga asu aiana nɪgɪrɪ nɪnɪmoatɪkunɪyo tɪkefeyo ranahambo hoeɪndɪhɪndɪ, nɪga want. Aiana sapo nindou Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ ahandɪ ndɪrɪ Sonambo nɪne-moatɪkunɪ tɪkɪmefeyondo rani-moatɪkunɪ yanɪgɪrɪ anɪmbo hoeɪndɪhimboyei. ³⁰ Mare yahuraiyo Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ nindou Sona ai Ninife nɪgoafɪhɪ nindou amarei ranaheimbo yahurai-ane yaho nafuiyo-ndɪrɪmbohɪnda tɪkɪmefeyo. Mare yahurai-anɪmbo Nindou Hondɪ ndanai-amboanɪ tɪkɪndɪfɪmbui God ai nindou hapondanambe amarei ranaheimbo nafuiyo-ndɪrɪmbohɪnda. ³¹ God ai nindoumbo yɪbobofendɪrɪmboayu rani si tɪkɪfeyoambe anɪmbo bogorɪ adɪkarɪ nimorehi hɪfɪ warɪ kadɪdanɪpoedɪ ai tɪkɪndɪfe nindou hapondanambe anɪmboei ranaheimbo nɪnɪmoatɪkunɪ ai moaruwai ramarɪhɪndɪ ranɪmbo papɪhoafɪndandɪrɪmboe. Rani-moatɪkunɪ refemboayo ra nɪmboe sapo ai adɪkarɪ bogorɪ Soromonɪndɪ ndofe fɪfɪrɪfe hoafɪ hɪmborɪmbo-hɪndambo ahandɪ hɪfɪ bɪdɪfɪranɪ anɪgunɪpoedɪ hɪnɪnɪgɪre haya masɪno. Nɪga ro sɪheimbo hoafehandɪrɪ nindou sɪhei mbusɪmo anɪngɪ aiana Soromonɪmbo nɪgasɪndɪrɪmboani. ³² God ai nindoumbo yɪbobofe-mboayu rani si tɪkɪfeyoambe ana Ninife nɪgoafɪhɪndɪ nindou ranai botɪndahi nɪmboeimbo sɪheimbo papɪhoafɪndɪhɪrɪmboyei. Ai refemboaye ra nɪmboe sapo Sona ai hoafɪ wataporɪmbo-maranda hɪmborɪyei mburɪhɪ moaruwai hohoanɪmo ahei ra hɪnɪnɪgɪmarɪhɪndɪ ranɪmbohɪnda. Nɪga asu ro sɪheimbo hoafehandɪrɪ sɪhei mbusɪmo nindou mamɪ anɪngɪ aiana Sonambo nɪgasɪndɪrɪmboani,” mehu.

*Nindou-yafe hohoanimoambe si nahurai
(Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ Sisas ai yare hoafi-yuh+ yahuya, “Nindou d+id+ ai moai ram hai ra yimund+hi mbur+hü wambür+ hoareh+ d+bonap+rühi r+hünd+, nga wan+. Aiana moan+ sapo yimund+hi mbund+hümbö n+imoamo fond+wam+ nind+hindan+ an+imbo si ranai boak+boadeandan+ nindou d+id+yei worambe fandahindüh+ hoeind+himboyei.
³⁴ S+hei h+imboar+ ra s+hei hohoan+imo ranahand+ ram hai nahurai-anendür+. Asu s+hei h+imboar+ ra aboedayondür+ ana, s+hei hohoan+imoambe si ranai boak+boadeandür+imboe. Nga asu s+hei h+imboar+ ranai moaruwaiayo ana, s+hei hohoan+imoambe n+mb+ bündearümböe.
³⁵ Ran+imbohündambo an+imbo se h+bad+hümbö, nga asu s+hei hohoan+imoambe si amaro ranai n+mb+ndeamboe.
³⁶ Asu munquambo hohoan+imoambe s+hei fiambe ranai si yang+r+ boak+foareandüh+ gorügoan+n+ n+mb+ n+mar+koate-ayondür+ ana s+heimbo si ranai boak+boade-andür+imboe ram hai si boakafoareand+ nou,” mehu.

*Sisas ai Farisi nindouyomo asu ah+nümb+ hohoan+imo
fi+rundeimb+ bogor+yomo ahamumbo pap+hoaf+marapur+*

³⁷ Sisas ai watapor+mbora mbura asu Farisi nindou mam+ ai hoafi-yundüh+ yahundoya, “Dügüf+ dagoade-nd+hoamboane,” mehundo. Ran+iyu asu Sisas ai hüfu far+fi ses+ fond+hü mamaru.
³⁸ Ran+yo asu Farisi nindou ranai Sisas war+ popaikoate n+marü ses+ ra masesuwa hepün+mefiyu.
³⁹ Adükar+ ai hoafi-yundüh+ yahuya, “Farisi nindou seana hoe s+im+nd+ h+ip+r+ asu ses+ foefe ses+ h+ip+r+ ra moanambüh+ane ndoru popoaiar+hoemo. Nga s+hamund+ wagabeyah+ ana hümbuhün+ hohoan+imo asu munquambo moaruwai hohoan+imoane amaropur+.
⁴⁰ Seana h+h+nd+ hohoan+imo-yomondeimb+anemo n+imboe sapo God weindan+ naf+marand+ ai wagabe-amboan+ naf+marand+.
⁴¹ N+ne hohoan+imo aboed+ s+hamund+ ngusüfoambe amaropur+ ranambo nindou d+id+yei n+ne napo mbon+imbo-ar+hümünd+ ranaheimbo fand+haundür+. Rawarund+ an+imbo asu s+hamund+ munquambo moatükun+ ra aboed+ yang+r+ind+imboe.

⁴² Farisi se h+ipoan+imboembou+anemo! N+imboe sapo seana munquambo ak+id+ibou sesambefembo moatükun+ wamb+f+ nahurai ranane se yimungurundümo mburu asu 10 ranahand+ ngorü b+id+f+r+ ra God+imbo y+boboru as+hoemo. Nga seana mbumund+ hohoan+imo asu God+imbo ngusüfo pefembo hohoan+imo ranahambo h+n+ng+r+umboanemo. Se

rani hohoanimo ra afindi hohoanimo-ndimondühi asu se ngorü ahinümbi ra hinngife poani.

43 Farisi, se hipoanimoembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu wori ranambe bogorimbofe nimarimboanemo hohoanimoemo. Asu nindou ai sishamumbo nindou afindi himboahü hihifi-mbirithümuna yahomo houbmoanemo.

44 Se hipoanimoembou-anemo! Se hoeifekoateimbi yif-ambe nahurai-anemo. Nindou yif-ambe ranahambo fifirifekoate raniwami hei hehi asu raninambo moaruwai tükümehindi. Yahurai-ane sishamundi moaruwai hohoanimo wagabe ragu amaropur ranai nindou-yafe hohoanimo moaruwaimbo-ndeandürimboe,” mehu.

45 Nindou mam ahinümbi hohoanimo fifireandeimbi ai hoafiyuh yahuya, “Yamundo-randeimbi, se rani hoafi Farisimbo hoafayafi ranana yihofombo kameih moaruwaimbo-rowamunühanafi,” mehuamboyu. 46 Asu Sisas ai hoafiyuh yahuya, “Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi, Se hipoanimoembou-anemo. Seana nindou bidifiriyei daboahamindiwami nimboreimbi mbisahümüdi yahomo houbmo hupütüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ngiri akidou-amboani war pandundi nimboreimbi moatükun aheiwami manandundi ranahambo farihendüri hefe semindimbo, nga wani.

47 Se hipoanimoembou-anemo! Nga seana Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi sishamundi amoa mam hifokoa-marupuri ranahamundi yifambe yihururu arundi.

48 Seana nafuiyomo-ndühanemo, sapo sishamundi amoa Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hifokoamarupuri ranahambo aboed-ane yahombo. Nimboe sapo ai ahamumbo hifokoamarupuri, nga se ahamundi yifambe yihururu arundi. 49 Asu aboedi ndorihoyoweimbi hohoanimo Godindi-mayo ranai hoafiyowohü yahoya,

‘Ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu hoafi sowandümo homo-rundeimbi ra koandhe-heapurani bidifiri hifokoandupuri-mboemo, asu bidifirambo moaruwaimbo-ndupurimboemo,’ meho 50 Munguambo nindou hapondanambe ai hütiyomo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hifikoamarupuri. Horombo God ai hifi nda nafirandambe peyo haya sinimbo hapondadidi nimorehi nindowenih burayei aheimbo yagodimboe, nga rani süngumbo animbo tinirifo ndahümundimboyei. 51 Ai nindou hifokoako-marupuri Aber nunguwami piyo haya sin Sekaraia nunguwami kikiire hinngimareandi. Nga asu ranahambo Godimbo sesi shefe fondikimi Godindi worambeyo kefoaru marundi. Munguambo moaruwai hohoanimo ranahandi huti ra nindou hapondanambe

burayei aheimbo rani süngumbo animbo tñ+rifo ndahümündimboyei.

⁵² Ah+nümbi hohoanimo fifirundeimbi, se hipoanimoembou-anemo. Nga seana fifirife aboedi sem+ndimbo-mayo ranahambo yipuri papiru hin+ngirundühanemo. Nga seana sihamundihoari kefoundüh+yomo-poani, nga asu bidifiri ai kefoefe fifirife sem+ndimbo seiani-ane asu se nafi gürarundüri,” mehu.

⁵³ Sisas ai wori n+marümbi ra hin+ngire hayambo huane ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimbo-rüwurühi düdudumaruri. ⁵⁴ Ai ahambo refi hoeifiyuwan asu aboedi simbori hoafikoate-nduani ahambo papi-hoafindihuri yahomo houmboemo ramarüwuri.

12

Farisi-yomondi yimbu yafambeimbi hohoanimo ranahambo h+badümbö
(Matyu 10:26-27)

¹ Nindou afindi tausen gugureandühiyo asu simbori tñari yipütapür+mayeri. Raniyu asu Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi+mbö boatei hoafiyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükun+ yis ranahambo h+badümbö. Ro hoafayah+ ranana ahamundi yimbu yafambeimbi hohoanimo ranahambo anahi hoafayah+.

² N+ne-moatükun+ munquambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindah+ gabud+wami nimoamo yagodimboe. Asu n+ne-moatükun+ munquambo dibo megoro ranai weindah+ fifinde fifindendamboe.

³ N+ne-moatükun+ n+mbi n+maroan+ hoafimayeri ra asu si peyowohü h+mbor+ndeimboyei. Asu n+ne-moatükun+ sedibo yipuri parihi hehi hoafi simoas+nambo watapor+mbomar+hündi ra weindah+ wori bog+mond+wami n+mböeimbo puküna hoaf+ndeimboyei,” mehu.

Sihiri Godimbo yangiri animbo yihimbo-ndihurimboane
(Matyu 10:28-31)

⁴ “Wandafi mam+ni, ro siheimbo hoafehandüri, nindou fi hoeari yangiri hifokoaru arundi ranahambo se yihimboyopoani, nga asu ngiri yifiafi ana hifokoandundi.

⁵ Nga ro daboe yihimbombo ra siheimbo hoaf+ndamboyahi. Godimbo se yihimbondei sapo ai animbo hifokoefe mburimbo hai ngoaf+nambo koar+hefe rambo ng+n+ndeimbayu ran+mbö-hünda. An+hondane, mam+ni ranahambo yangiri animbo yihimbondefomboane. ⁶ Ndu

akidou hondahüfeimbi ra yimbu toeanambo yangirane pemiyei sahümundi arihündi. Nga asu God ai ngiri mamamboani mitanindamüdu. ⁷ Nga asu God ai nungunümbi mbirinanayo shafi mbiroambe amaro fifreamboani. Ranimbo-animbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahü ndu akidou ranaheimbo ngasündi-hindürimboanei,” mehu

*Sihiri yihimbokoate Sisasindi ndüri weindah
hoafindefomboane*

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Ro shamumbo hoafehapuri nindou düdi nindou himboahü nungumbo ro Sisasimbo anihondumbo-rihinimboanahi ehu ana, simbori nindou ranahandi ndüri Nindou Hondü ro Godindi sunambeahindi nendi-yomondi himboahü nindou ranana wandani mbisamboyahi. ⁹ Nga asu nindou düdi nindou himboahü nungumbo wamboya moai ahambo anihondumbo-rihin ehu ana, asu simbori amboani Godindi sunambeahindi nendi-yomondi himboahü ai wandiyupoani mbisamboyahi. ¹⁰ Nindou düdi ai Nindou Hondumbo moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbüsümbui. Nga nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsu, nga wani. ¹¹ Ai shamumbo rotu worinambo papi-hoafi himboriyomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomondi himboahü ndowapundümo ngomondani ro nungunahurai asu nini hoafi hoafimandefi mbisimo houmbo ranahambo afindi hohoanimondimboemo. ¹² Mami rani-simboani animbo se nine hoafi hoafimbo ra Yifiafi Aboedi ranai shamundi hohoanimoambe horinde dagapurimboe,” mehu.

*Kaki afindeimbi nindoundi hihindi hohoanimo kafeofe
hoafi*

¹³ Nindou afindi gugure mengoro ranambeahindi mami ai hu Sisasimbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, se wandi amongoambo hoafindafani ai apendimayo napo yihoehi ra yibobondihoa-mindembo,” mehuamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Didi ai hoafimayuwamboyo ro shafandi papi-hoafi himboriyohü yibobofembo rana?” ¹⁵ Asukai hoafiyundürühi yahuya, “Se ndondihi hihadihumbo, nga munguambo moatükuni semindimbo afindi hohoanimondimboemo. Nga se ngiri koadürü koadürümbo ningo napo ranifihi ndowandifi,” mehu.

16 Sisas ai kafeefe hoafi ra wataporimbo-randühiya, “Nindou napo afindeimb+ mam+ ranai hifi ran+fihi nümbür+ hifireandan+ afindi safimayo. 17 Nindou ranai aimbo n+marü hohoan+moyuhüya, ‘Ro n+n+ nününgund+heambo, nga nümbürambeah+indi ses+ ra kurifembo fondi wanayo,’ mehu. 18 Ran+yu asu hoafiyuh+ya, ‘Awi ro nda süngund+hea. Wand+ ses+ wor+ ra mungu bir+boad+he mbund+hambo mam+ afindi wor+mbond+hi mbund+hambo wit asu amur+ napo ra kund+heamboyah+.’ 19 Ranan+imbo wand+fimbo hoaf+ndahüh+ya, ‘Hapoana afindi h+imboani aho ra ses+imbo aboed+ napo ra wan+gei-ane. Nga n+mandef+ ses+ ra dagudifi hoe nd+m+ndef+ raraond+hundühi h+h+fi-h+h+f+ndefo,’ mehu. 20 Nga asu God ai hoafiyundühi yahuya, ‘Seana ngusüfokoate nindou-anafi! Hapo n+mb+koani an+imbo se y+f+ndamboyafi. Nga asu nindou d+di ai napo s+hafi-mayo ndorand+fi mas+hawand+ ra mandemünda?’ mehu. 21 Yahurai an+imbo nindou d+diyei napo afindeimbaye aheimbo tükünd+femboe, nga aiana God+nd+ h+imboahü napo-koate-anei,” mehu.

*Ngusüfo pukiyowohü afindi hohoan+moyo hoango hoafi
(Matyu 6:25-34)*

22 Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimb+imbo hoafiyuh+ yahuya, “Ro s+hamumbo hoafehapur+ nda, Se n+n+ ses+ madagudifi mb+s+imo asu n+n+ hoear+ y+hoe+ fi gabud+mand+hu mb+s+imo houmbo afindi hohoan+mond+mboemo. 23 Yang+r+ n+ngo ranane adükar+ ham+ndayo, nga ses+ ana moanane asükai fi-ane adükar+ ham+ndayo, nga hoear+ ana moanane. 24 Asu awi se ndu n+moamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundüri. Ndu ranai ana moai n+n+moatükun+ hoar+ h+fi+kar+hi, ses+ yimungur+hümündi hei worambe s+hehi raraor+hündi, nga aheimbo ana God ai ses+ ra sagadüri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ngasünd+hi-ndür+imboanei. 25 Se rani-moatükun+imbo afindi hohoan+moayafi ranai ng+r+ fand+hen+nani ak+idou gedüh+ safi yang+r+ n+mbafi. 26 Asu se ak+idou moatükun+ yahurai ra ndofe hifand+yokoate-ayafi ra asu nüngundo adükar+ moatükun+ ra h+bad+mandanda?

27 Nüngure hayamboyo wohi ahuriyei ar+hündi ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoear+ kak+yei asu ratüpur+yei r+hündi. Nga ro s+hamumbo hoafehapur+ horombo adükar+ bogor+ Soromon ai napo afindeimb+yu, nga ahand+ yihuru aboed+ yihurumaramüdu ra woh+ ahuri ranai Soromon+nd+ yihuru ra ngasündeamboane. 28 God ai woh+ hapondan+ yang+r+ amaro ra hifi+hü hoear+ yihurure h+n+ng+reandühani, nga asu sümbo ana haiambe

pifemboane. Se akidou anihondümböfe-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurimbui. ²⁹ Se ninisi sesimboyo mbisei asu ninisi simindiramboyo mbisei hehi ranahambo afindi hohoanimondei ngeimboyei, nga yowan. ³⁰ Godimbo anihondümböfe-koate-yeimbi ana mungu moatükuni ra semindimboane hohoanimoaye, nga Ape God ai fifireamboani se semindimbo afindi hohoanimoaye ra. ³¹ Nga God nginindi hifandarandi ranahambo kokondandani animbo rani amboani daga-purümbui,” mehu.

Aboedi napo gugurife hohoanimo
(Matyu 6:19-21)

³² “Sipsip afindifuri ra se yowan yihimbo-ndeimboyei, nga ndühi sühüsi, shei Ape ai sheimbo amboani nginindi hifandarandi ranambe hifandiyondürimbo yifirayu. ³³ Se sihamundi napo ra kakifih koandihou mbundu asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki ra dabuduri. Se kaki foefe hipiri yahurai ndowandümo nimai moaruwaiyo rakoate-yoweimbi asu rananimbo aboedi napo sunambe gugurindundi. Ngiri sunambe ana fandihoyo, ngiri hümbühüni nindou ndahümündi asu süsimbümü ai dagüdi. ³⁴ Shei ngüsüfo ana sapo nahi shei napo yanggorihi animbo kündarümbui.”

Nafindihümi ndi ni mandimbo hibadihündi
(Matyu 24:45-51)

³⁵ “Se hoeari yihuru-rihümündi amarei nou nimoatükuni tükufemboayo ranahambo hibadühündühi shei ram ra yimundihinda simbeyowamboane. ³⁶ Se ratüpuriyei rihündeimbi nahuraindeih asu ahei bogorimbo nindou ai nimorehi semindimbo si ra hu mbura asu hihirifi huan nou hibadihori. Ai süfu yipur fih pirako-pirakondandani nimai yipur sübüdihendi. ³⁷ Asu ahei bogori nindou ranai hu himboyuwan yapomböfekoate yanggiri nimate ahambo hifandarihori ana, ai hihifi-hihifindei. Ro sheimbo anihondümböfe hoafehanduri bogori nindou ranai ahandi warihöandarümbi ngisihar hoeari ra yimündihai mbunda hoafindündüranisi fondi kmi nimateiani düdi sesidagadürümbui. ³⁸ Ratüpuriyei-rihündeimbi ranai nimbimbusümomboyo asu si hoafimboyo hifandihumbo nimateiani ahei bogori nindou ranai hu hoeiareanduri ana, ai hihifi-hihifindeimboyei. ³⁹ Se fifindihindi sapo wori aharamburi ranai ninisi simboaniyo hümbühüni nindou tükufemboayo ra fifirareandi ana, tükündafo hümbühüni-ndimboemo mbüsi haya günde

nimandümbui. ⁴⁰ Ranimboane se-amboani hibadihümbö, nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ra mitani-rihümündi hehi hidibo-hidiboyeambe animbo kudümbui,” mehu.

Nindou ratüpuriyafani-rinandeimbi aboedi asu moaruwai ranahafandi kafeefe hoafi

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Pita yahuya, “Adükari hoafayafi nda yihoeimbo yangiriyafi asu munquambo nindoumboyafi?,” mehuamboyu. ⁴² Simbori Adükari ai hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai aboedi ndore anihondümbo fifireandeimbiyu haya aboedi ratüpuriyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandi bogori nindou-mayu ranai anihondümbo-riri hayambo wambo worambe sesinapo engoro ra hifandiyohü ratüpuriyomo rundeimbi nindou ai sesi semindi simboani segupuri ramböhünda kaboadirü hinngindirümbui. ⁴³ Nindou ranahandi bogori nindou ranai worambe tüküfi hoeirirani ratüpurayu ana, moani afindi hamindi hihifi-hihifi-mbiyuwamboane. ⁴⁴ Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi munquambo moatükunü ranahambo hifandimbo bogorimbondirü hinngindirümbui. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai yare hohoanimoyuhüya, ‘Awi, wandi bogori nindou ranai ngiri nimehünou hihirindüfi düdu,’ yahu haya bodimondi ratüpuriyei rihündeimbi nimorehi nindowenihü ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesü bia ndümündü haya hihindi hohoanimondümbui. ⁴⁶ Nga asu bogori nindou ranahambo ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai mamü simboani ngiri tükündifiyu mbüsü haya hidibo-hidiboyeambe animbo tükündüfimbui. Rananimbo bogori nindou ranai bubundurü mbunda koandihairani ngu nindou bidifiri himborikoate-yei rihündeimbi babidimbo nüngumbui.

⁴⁷ Ratüpuriyurandeimbi ranai ahandi bogori nindou ai refembo yifirayu ra fifireandi, nga ai refekoate-yu, asu bogori nindou ai yifirayu süngufekoate-ayu ana, bogori nindou ranai afindimbo bubundurümbui. ⁴⁸ Nga asu ratüpuriyu-randeimbi ranai ahandi bogori nindou yifirayu ra fifirifekoate-yu haya ndofe ratüpurikoate-ayu ana, asu yimbumamimbo safi bubumboani. Sapo nindou didiyei afindi hamindi masahümündi ana, asu simbori afindi hamindi mbi-sehindamboane. Asu nindou ranahei warihü afindi hamindi asihindi ana, asu simbori afindi masihindi ra ngasündeandeimbi segodürimbo hohoanimombeye-amboane.”

*Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürimboyu makusu
(Matyu 10:34-36)*

⁴⁹ “Ro makosahî nda hîfî ndanîhü hai püpifemboyahî makosahî asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiarayahî. ⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayei nou ro asübusî afîndeimbî hundürü-ndamboyahî, nga hundürü ra awi moai hundürüyahî ranîmboanahî ngusüfo sîhayahî. ⁵¹ Se randîhi hohoanîmondeihîya, ‘Ai ana yifiarî yifiarî hîfî ndanîhü engoro ra kîkîfembo makusu-ane,’ mbîseimboyei, nga wanî. Ro moai yifiarî yifiarî ranahambo kîkîfembo kosahî, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahî makosahî. ⁵² Hapondanî peyo haya aho ra nindou mamî ai ahandî fikîmîndî hondahüfeimbeimbayu ana, yîbobondahimboyei. Rananîmbo yimbumbündafe asu ngorü ngîmeimbîndei hehi sîmborî sîmborîndeimboyei. ⁵³ Rananîmbo yîbobondahi mbundîhü, nindowenihî nîmorî ai afîndambo asu afîndî ai nîmorîmbo hürütürîndamboyafanî. Asu nîmorehî ai ahandî nîmorehî nîmorîdîbo sîmborî hürütürîndafe asu yamongoamîndoho ai sîmborî hürütürîndafe rarandeimboyei,” mehu.

*Munguambo nindou nîne-moatükunî tükefeyo ranahandî
nîmîndî moai fîfîrîhindî
(Matyu 16:2-3)*

⁵⁴ Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo hoafi-yundürühî yahuya, “Se hoeirîhindanî hüfîhamîndî hanuwanîpoedî hoenîmbanî sîfowanî hoeirîhindühî hoendîmboe seianî asu hoeyo arandî. ⁵⁵ Asükai se hoeirîhindanî ngîrîsafînîpoedî werî sîfowanî yahîmondîmboe seianî asu yahîmoyo arandî. ⁵⁶ Seana yimbu yafambeyeimb-aneî, sapa se fîfîrîhimboaneî nîne moatükunî hîfînî asu sünambe tükefeyo ra. Asu nîmboe nîne-moatükunî hapondanî God ai ratüpurîmayuwa tükefeyo ra fîfîrîfekoate-ayeia?” mehu.

*Düdi sîhambo hoafi-mayunîni dîbo hoafi
dîdîboadondowandî
(Matyu 5:25-26)*

⁵⁷ “Nîmboe sîhafîhoarî yîbobofekoate-ayafî nîne-moatükunîyo aboedayo ranahambo? ⁵⁸ Asu nindou ngorü ai sîhambo papi-hoafi-yonîmbo mbüsü haya yîbobore-randeimbî sowana hoafi hîmborîmbo ndemündünîni nguanî ana, se nîmai ngafî nafîni aboedî-aboedîndafîneandî. Asu se refekoate-ayafandî ana sîhambo papi-hoafi ranîni-randeimbî nindou ranai hoafi hîmborîyu randeimbîndî warîhündeanîna, prisman ai karabusambe hîni-ngîndeanînimbui. ⁵⁹ Ro anîhondümboanahî

sihambo hoafehanini, se rando nmandifimbo kaki pemindafi mehomo simogodühi pemayafi animbo tükundafoamboyafi,” mehu.

13

Nindou düdi anihondümbofekoate-ayu ana awarindihombui

¹ Rani-simboani nindou bidifiri ranai Sisasimbo rarihi hoafiyehiya, “Nindou Garirihündi bidifiri ai ninihondi hifokoaru Godimbo shoundane Pairat ai hifokoamareapuri. Raniyo asu ahamundi hori ra ninihondi hori Godimbo saimbo hifokoamarundi rani bitapire mamkarimayo,” masei. ² Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Rani-moatükuni tükumefeyo ra se rarihi hohoan+moyeyiani ahei moaruwai hohoanimo ra Garirihündi bidifiri ranahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? ³ Wan, nga ro anihondümboanahi hoafehandüri, Se shei hohoanimo ra didiboadofe-koate-ayei ana, munguambo sheimbo amboani yahurai tükündifendürimboe. ⁴ Asu nunguriyei 18 nindou Siroamihündi aheimbo nmoei wori hoandari piyowohü hifokoamareandüri rana? Se rarihi hohoan+moyeyiani, Nindou worinambo hifokoamareandüri ranahei moaruwai hohoanimo ra Serusaremihündi bidifiri ahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? ⁵ Wan, nga ro anihondümboanahi hoafehandüri, se shei hohoanimo ra didiboadofe-koate-ayei ana, munguambo se-amboani yifindeimboyei,” mehu.

Nimi hisiyokoate ranahandi kafeefe hoafi

⁶ Sisas ai mam kafeefe hoafi wataporimbo-randühi yahuya, “Nindou mam ai ahandi wain nümbürambe süfuri nimindi ra hifimareandi. Raniyo süngunambo süfuri nimindi ra hisiyohüpo yahuhaya mahu, nga moai hisi mamamboani hoeireandi. ⁷ Raniyu asu nindou ranai ahandi nümbürambe ratüpuriyu-randeimbi rana-hambo hoafiyundühi yahuya, ‘Ro süfuri nimindi nda ngimi himbani sini himboyarhandi moai hisiyorandi, nga hitiboadowandi. Ai hisi-koate moani hoangire haya ningombo nübüri hifi bidifiri gabudarandi,’ mehu. ⁸ Nga asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai simbori hoafiyundühi yahuya, ‘Ritifo, awi moani mam himbani ningo hoeireandühi animbo, nga hisimboyohüpo. Asu awi ro nimi rani-fikimi hifambi kakindih mbundha, asu yafisühumi afümambe püpindih hoeindheamboyah. ⁹ Randhe hoeindheandane ngorü himbani ra hisindoani ana, aboed-ane, nga hisi-koate-ayo ana, hitifoefemboane,’ ” mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo sihi nimorehi mamí aboedimareandi

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nimarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundimareandüri. ¹¹ Raniyo ranihü nimorehi mamí, 18 himbani ahandi flambe moaruwai nendi nimarimbo amoefoe semindi haya homarandi. Asu ahandi daboadi hamindi ra fare hayamboyo asu moai mbumundi botife niñgorandi. ¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, “Me, hapoana angünimbomayafi ra aboedi anafi,” mehu. ¹³ Sisas ai ahandiwami wari manande-andamboyo asu nimehünou mbumundi botife niñgombo Godimbo aboedani yaho ngusüfo pamareri.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu wori hifandandeimbi bogori ranai nginindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Sapo 6 si-ane ratüpurimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, rani si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu. ¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sihamundi burimakau asu donji ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufurihoundüri mburu hoe simindimbo sowandümondüri homo rundiyo?” ¹⁶ Nimorehi ro aboedimarheandi, nda ai Abrahamindi nimir-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kikihiramundi manüngu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinümbiyo.” ¹⁷ Sisas ai yare hoafimayu-wamboemo asu ahandi hürütümbi-memo ranai amoaniñgambo-mefundi. Nga asu bidifiri afindi menjoro ranai aboedi moatükuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimayi.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tüküfembo kafeefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, “God nginindi hifandarandi ra nünghunahuraiyowa? Asu ro nünghündihe yibobomandíhea?” ¹⁹ Ai rahuraiane, nindou mamí ai ahandi nümbürambe mastet hoari hambomo nahurai akidou hifireandühani. Asu hoari akidou ranihündi adükari tikoani nahurai niñgowani, ndu ai raniwami ngeramborühi arihündi,” mehu.

Fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis ranahandi kafeefe hoafi

(Matyu 13:33)

²⁰ Asükai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro asükainda God nginindi hifandarandi ranahambo nini-moatükunifihí

yibobomandihea? ²¹ Nimorehi ai fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis semindi haya wambürambe fraua bubufoare mbura yis ra babifoareandaní fufudogoayo hafo nahuriane,” mehu.

Nafítambe akídou nafí ho
(Matyu 7:13-14, 21-23)

²² Sisas ai Serusarem+nambo huhüyu munguambo adükari ngoafi asu akídou ngoafi aheimbo watapor+mbo-marandüri hu. ²³⁻²⁴ Nindou ngorü ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, yimbu mamí nindou yangiri aboedambo-mandahindiyo?” mehuamboyo. Ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Yipuri nafítambe akídou ranambe kefoefembo hütihütindei, nga nindou afindi ai-amboani hütihütindeimboyei ranambe kefoefembosi, nga ngirindei. ²⁵ Süngunambo wori aharambüri ai yipuri papareandi ana, se weindani nimboeimbo yipurifihí pirako-pirakondihündühi an+mboya, ‘Adükari, yipuri sübüdhawamuni,’ mbiseimboyei. Nga simbori hoafindühiya, ‘Ro moai sheimbo fifriheandüri,’ asu ‘Se nahan+hündamboyei?’ mbüsümbui. ²⁶ Rananimbo se hoafindafühiya, ‘Ro sedibo sesi sahusifi hoe simindefi asu yihoe fi ngoafi nafí hohü yamundowamuni marandi’ mbiseimboyei. ²⁷ Asu ai sheimbo hoafindühi an+mboya, ‘Ro moai sheimbo fifriheandüri, nga asu nahan+hündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoan+moyei rihündeimbanei,’ mbüsümbui.

²⁸ Se aran+ndeihi asu yahafi hitihündühi nimboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu God+ndi hoafi hoafiyomorundeimbi ai God hifandarandi ranambe nimandeimboyei, nga asu sheimbo ana ragu moeindani pind+hirimboyei. ²⁹ Rananimbo nindou afindi ai hüf+ham+ndi süfuwan+poedi, hanuwan+poedi, himbori yimbun+poedi ai God ngin+ndi hifandarandi ranambe sesi fondikimí tükündahi nimandeimboyei. ³⁰ Rananimbo nindou d+d+yei haponda adükari+mboehindi aiana süngunambo akídoumbo-ndahimboyei, nga akídoumboehindi aiana süngunambo adükari+mbo-ndahimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi
(Matyu 23:37-39)

³¹ Rani+simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai shambo hifokoefen+imbo yahumboani!” mehomo. ³² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ngomo nindou sis+ndira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai nendi

fiambe nĩmareimbi raguanambo-rĩheandũri asu nindou aboedambo-rĩheandũrũhi anahi. Nga asu ngĩmi si anĩmbo wandi ratũpuri ra moendĩndi-heamboyahĩ. ³³ Asu ro hapo, sũmbo, asangu ranana nafi ngamboyahĩ. Nga sapo Godĩndi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngĩri amurũhi hĩfokoandũwuri, nga Serusaremĩhũ anĩmbo hĩfokoandũwuriĩmboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godĩndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sĩhambo sowana koehefepura masĩnĩmo ra nĩmoeinambo hĩfokoaroapurĩ arandĩ. Ro afĩndĩmbo sĩhafi nindou ranaheimbo kakaro hondĩ nĩmorĩ gugureandũri mbanendĩ hoareharamĩndo nou mbanendĩ hoarehĩ-fendũriĩmbo samboyahĩ, nga moai se yifirĩyei. ³⁵ Haponda sĩhafi worĩ ranambe nĩnĩ akĩdou-amboanĩ yangorĩkoate worĩ yangĩri hamĩndĩndĩmboe. Ro hoafehanĩnĩ, se ngĩri hoeĩndi-hĩndĩri, nga ngombo se wambo randĩhi hoafĩndeihiya, ‘God ai aboedĩ-aboedĩ-mbĩriramboane Adũkarĩndi ndũriĩnambo akusu nda,’ mbĩseimboyei,” mehu.

14

Sisas ai nindou angũnũmbi aboedĩmariri

¹ Moanĩ nĩmarĩmbo sihi Sisas ai Farisi bogorĩndi worambe sesi sesĩmbo mahuwa nindou ai ahambo ndorũwuri hĩmboarĩ safũhĩmarũwuri. ² Ranĩhũ nindou mamĩ yirĩwarĩ fiyuweimbi mamaru. ³ Ranĩyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahĩnũmbi hohoanĩmo fĩfĩrundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhiya, “Moanĩ nĩmarĩmbo sihi ra nindou aboedĩfemboyo asu yowanĩyo?” mehu. ⁴ Nga asu ai moai ahandĩ hoafi sĩmborĩ hoafiyomo. Ranĩyo asu Sisas ai nindou ra serũmũndũ aboedĩrirĩ mbura koamarĩherũ.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurũhiya, “Sĩhamundĩ nĩmorĩyo asu burmakauyo ai moanĩ nĩmarĩ sihi feamongoambe pĩrayo ra nĩmai hũmandĩhouyo asu wanĩmandĩyo?” mehu. ⁶ Ranĩyomo asu moai ahambo sĩmborĩ hoafiyomondo.

Se yowanĩ sĩhafi fimbo roana ndorĩhehe-andeimb-anahi yahopoanĩ

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesĩmbo hoafĩmayua tũkũmefundĩ ranai nĩmarĩfondĩ aboedĩ hamĩndĩwamĩ nĩmarĩmbo hohoanĩmo-memonda yare hoafiyuhiya, “Nindou ngorũ ai sĩhambo nĩmorehĩ semĩndambe sesesĩmbo hoafĩnduanĩ ngafũhi ra se nĩmarĩfondĩ aboedũhi ndowandĩmboyafi, nga nindou ndorĩhoeimbi ahambo amboanĩ hoafiyomondowohũpo.

⁹ Nindou sɪhafanɪmbo yɪboboambo hoafɪmayupɪra mahafanɪ ranai dɪdɪ sɪhambo hoafɪndɪhɪya, 'Nindou ndanahambo sɪhafɪ-mayo fondɪ ra sabado,' mbɪsɪmbui. Randɪfiyuwanɪ asu se amoanɪŋgɪndafɪ mbunda ŋafɪ bɪdɪfɪranɪ fondɪwamɪ nɪmandɪmboyafɪ. ¹⁰ Nɪga sɪhambo hoafɪndeianɪ ŋafɪhɪ ra fondɪ sapo akɪdou yahurɪŋgoahurɪ safɪ-mayo ranɪwamɪ anɪmbo nɪmandɪfɪ. Rananɪmbo sɪhambo hoafɪmayunɪna mahafɪ ranai ŋu hoeindeanɪnanɪ wanɪ hoafɪnduhɪya, 'Wandafɪ, fondɪ aboedɪhɪ ndanɪwamɪ sɪhɪfɪ nɪmarɪfɪ,' mbɪsɪwani asu bɪdɪfɪrɪ amurɪ mafandɪhindɪ ranai sɪhambo nindou adɪkarani mbɪseihɪ ahɪnɪndeimboyei. ¹¹ Nindou dɪdɪyei ai ahei fi botarɪhindɪ ana, God ai hɪfɪnambo-ndearɪmbui. Asu nindou dɪdɪyei ahei fi hɪfɪnambo-arɪhindɪ ana, God ai aheimbo botɪndearɪmbui," mehu.

Se takɪnɪ ndowandɪmboyafɪ

¹² Sisasɪmbo nindou hoafɪmayundoa mahu ranahambo hoafɪyundɪhɪ yahuya, "Hɪfɪnɪmboyo asu nɪmbambeyo sesesɪmbo ra, se yowanɪ sɪhafɪ ŋgunindɪ, fikɪmɪnɪndɪ, boagɪrɪ, sɪhafɪ napo afɪndeimbɪ wandafɪ aheimbo yangɪrɪ mborai yahopoanɪ. Asu sɪmborɪ amboanɪ ŋgorɪsɪmboanɪ hoafɪndeianɪ ŋafanɪ sesɪ ndahɪnɪmboyei. ¹³ Ranamboasi, ŋga se sesesɪndafɪhɪ ra napo-koate-yeimbɪ, fi moaruwaiyeimbɪ, tɪŋarɪ moaruwaiyeimbɪ asu hɪmboatharɪyeimbɪ aheimbo anɪmbo mborai mbɪsafɪ. ¹⁴ Rananɪmbo God ai sɪhambo aboedɪ-aboedɪndea-nɪnɪmbui, nɪmboe sapo aiana napo-koate-wambo asu ŋgɪrɪ sɪmborɪ nɪnɪ ndehindɪ. Nɪga aboedɪ nindou ai yɪfɪhɪndɪ botɪyahindɪ sɪmboanɪ God ai takɪnɪ daganɪnɪmbui."

Sisas ai nɪmorehɪ semɪndɪ sɪmboanɪ sesesɪmbo kafofe hoafɪ hoafɪmayu

(Matyu 22:1-10)

¹⁵ Mamɪ sɪmboanɪ nindou mamɪ sesɪ fondɪwamɪ Sisas-dɪbo nɪmarɪmbo God ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranambe nɪmareimbo seses-aye hoafɪ ra hɪmborɪyu haya hoafɪyundɪhɪ yahuya, "Nindou ranai hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmbeyei-amboane," mehuamboyu. ¹⁶ Sisas ai hoafɪyundowohɪ yahuya, "Nindou mamɪ ai afɪndɪ sesesɪmbo hohoanɪmoyu haya nindou afɪndɪmboya 'Mborai' mehupurɪ. ¹⁷ Mamɪ munɪambo sesɪ sindɪ nafɪramɪndoanɪ ahandɪ ratɪpurɪyu randeimbɪmbo hoafɪyundowohɪ yahuya, 'Nindou ro hoafɪmehapurɪ ranahamumbo sowana hafɪ hoafɪyafɪpurɪhɪ anɪmboya,

'Mborai, munḡuambo sesi sindi nafiramindimboane' mbisafi.

¹⁸ Nga asu munḡuambo nindou ranai moeimbo ḡgiri didefi mehomo. Nga ḡgorü ai boatei hoafindühiya, 'Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi ḡga hoeindihe samboanahi asu ro ḡgiri didihi,' mehu. ¹⁹ Ranikimi ḡgorü ai hoafinduhüya, 'Roana burmakau 10 ratüpurimbohünda pemiya heheambo wamboanahi ḡga randihe hoeindihe samboanahi, ḡga asu ro ḡgiri didihi,' mehu. ²⁰ Asu bidifiranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, 'Ro ana hapondani yanggiri nimorehühi-yahe heheambo wambo ḡgiri didihi,' mehu.

²¹ Ranıyo asu ahandi ratüpurıyu-randeimbi ai hıhıri-fi hüfu ahandi bogorimbo nindou ai yi boarukomemo ranahambo hoafımayundo. Ranıyu asu bogori ai ḡgüsüfoambe moaruwaiyühü hoafıyuhıya, 'Nımeöhınou asukai ḡgafi munḡuambo adükarı nafihü asu munḡuambo akıdou nafihü, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitıḡari moaruwaiyeimbi asu himboatıharı ra fufondandıfındüri dügüfi,' mehu ²² Süḡgunambo ratüpurıyu-randeimbi ai hoafıyundowohü yahuya, 'Bogori, ro ramarıheandı se hoafımayafı süḡgu, ḡga awi fondi anıḡgo,' mehuamboyu. ²³ Ahandi bogori ai hoafıyundowohü yahuya, 'ḡgafi tükündafo hawa akıdou nafı asu nımambe nafı ḡgafühı hoeindowandürühı ana hüti hoafındafanı mbüsühüsıamboane. Rananımbo wandı fondi ra simoḡgori-mbeyowamboane. ²⁴ Ro nindou weaḡgurühı hoafımehapuri ra ḡgiri didai-amboanı wandı-mayo sesi ra apındeandı,' mehu," Sısas ramehu.

Nindou düdi ai Sısasımbı süḡgufembondühı ana ndonde hohoanımondu hoeindeandühı anımbı (Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afındi ranai ahandi süḡgu tümareandamboyu asu aheimbo hıhıri-fi hoafıyundürühı yahuya, "Nindou düdi ai wambo süḡgureandırühı asu ahandi hondafındı, nımorehi, nımori, akohoandı rehımamı aheimbo asu ahandıhoarımbo amboa afındı hohoanımoayühü wambo akıdou-yanggiri hohoanımoayu ana, nindou ranai wandı süḡgureandeimbi-yupoanı. ²⁷ Nindou düdi ai wandı süḡgunambo ahambo tıḡirıfo afındı tükefeyo ranahambo moanane yahu ḡgıanıdı nıḡgokoate-ayu ana, ai wandı süḡgureandeimbi-yupoanı.

²⁸ Sapo se afındı hoandarı worımbombo hohoanımoayafı ra weaḡgurühı nımandıfi hohoanımondafı nüḡgunümbı kakınambo worı nda moendımandıhini mbisafi hohoanımondafı hoeindowandühı anımbı randowandı.

²⁹ Asu refekoate-ayafi ana, se kambohoani yangiri fondo hiniŋgindo hawa asu moendifekoate-ndafani bodimondi ai sihambo tirifoefe hoafi-ndahüninimboyei. ³⁰ Ai randihi hoafindeihiya, 'Nindou nda worimbo-marandiyosi, nga moai moendireandi,' mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ngorü ai adükari bogori ngorü-dibo yifiarimbo hohoanimoayu ana, ai nimandü hohoanimodu hoeindeandühi animbo rambüfiyuwamboane. Ai nimandü hohoanimodu hoeindeandühi animbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo wanjeimandiyoy. ³² Asu ngorüduhu ana, bogori ngorü ai anguniyuambe animbo nindou ngorü koandiheirani nimai hu hoafiyuwan asu aboedi-aboedi-mbeyafine-andamboane. ³³ Mami rahuraiane se munquambo moatükuni ranahambo ambe yahokoate-ayafi ana, ngorü se wandi süngurwandiri-randeimbi tükündafandü," mehu.

Sisasimbo anihondumbo-fimbi nindou ana sor nam nahurai-ane
(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Mami ana aboed-ane, nga nami ra budesowan aparikoate-ndoani ngorü ahandi aparü ra koadürü koadüründife hiniŋgindifeyo, nga wani. ³⁵ Mami moaruwai yahurai ana ngorü nübürambeahindi sesi ranahambo fandhendani aboedi tükündifeyo. Asu ngorü hihamoe awai bitapindihu nübürambe digehundi, nga wani. Nga nindou ai moani pindihimboyei. Se didiyeyi himboambeimbaye ana, ndondihi himborindei.

15

Sisas ai sipsip mami mafarahoayo kfoefe hoafi hoafimayu
(Matyu 18:12-14)

¹ Takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo ase raniyomo ai munquambo sinimo Sisasindi hoafi himborimemo. ² Raniyomo Farisi asu ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ai momori hoafiyomondühi yahomoya, "Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanimoyomondeimbi sepürimündü hiniŋgireapuri mbura asu nimarü aibabidi sesi sowasümo arundi," mehomo

³⁻⁴ Raniyu Sisas ai rani kfoefe hoafi ra hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mami ai ahandi 100 sipsip moan gui fandandeimbi-hündi asu mami ai afarahoayo ra nüngumandüfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hiniŋgindeirani wafuwami wohi dagüdi wakindihindani animbo asu ngorü mafarahoayo ranahambo kokonda

wakindeambui. ⁵⁻⁶ Nindou ranai sipsip mafar^hhoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana nindou ranai ahandi sipsip ranahambo afⁱndi hamⁱndi hⁱhⁱfi hⁱhⁱfiⁱndühi warambuhⁱwamⁱ nande ndemündü haya ngoafiⁱna ngumbui. Rananⁱmbo ahandi ngunindⁱ asu worⁱyimbu-rⁱneandeimbⁱ ranaheimbo hoafⁱyuhⁱya, ‘Se robabⁱdⁱ hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfiⁱndei, nga ro wandⁱ sipsip mafar^hhoayo ra asukai hoeirⁱheamboanahⁱ,’ mehu. ⁷ Ro hoafehandüri, mare yahurai-anⁱmbo nindou düdi ai moaruwai hohoanⁱmo hⁱnⁱngⁱre haya aboedi hohoanⁱmoayu ana, sünambe afⁱndi hamⁱndi hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfiⁱ anⁱmbo tükündⁱfemboe. Nga asu nindou 99 aboedi hohoanⁱmoyeimbⁱ aheimbo ana ngⁱri yahurai hamⁱndi hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfiⁱ tükündⁱfeyo,” mehu.

Kaki mafar^hhoayo kafoefe hoafi

⁸ “Nⁱmorehⁱ mamⁱ ai 10 kaki ambeimbⁱ sepurⁱmⁱndoane asu mamⁱ pⁱmayu. Rananⁱmbo asu ram yimunde mbunda yⁱhoarⁱndo wakindeandühi kokonda hoeindeamboe. ⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindⁱ asu worⁱyimbu-rⁱneandeimbⁱ ranaheimbo hoafⁱyowohü yahoya, ‘Se robabⁱdⁱ hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfiⁱndei, nga ro wandⁱ kaki mafar^hhoayo ra hoeirⁱheamboanahⁱ,’ meho. ¹⁰ Mare yahurai anⁱmbo, nindou moaruwai hohoanⁱmoyumbü ai moaruwai hohoanⁱmo hⁱnⁱngⁱre haya aboedi hohoanⁱmoayu ana, Godⁱndⁱ sünambeahⁱndⁱ nendⁱ ai hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfiⁱ-ndⁱmboemo,” mehu.

Nindowenihⁱ nⁱmoriⁱ ngoafi hⁱnⁱngⁱre angunⁱ mahu kafoefe hoafi

¹¹ Ranⁱyu Sisas ai hoafⁱyuhⁱya, “Nindou mamⁱ ai nindowenihⁱ nⁱmoriⁱ yimbumarapⁱri. ¹² Asu akⁱdⁱ nⁱmoriⁱ ai afⁱndambo hoafⁱyuhⁱya, ‘Napo sapo wambombuimbⁱ-mayo ra ndawandⁱri,’ mehu. Ranⁱyo asu afⁱndⁱ ai napo ra nⁱmoriⁱ yimbumbo yⁱbobomareapⁱri.

¹³ Ranⁱyu asu moai amⁱtata akⁱdⁱ ai ahandⁱ napo ra sagadüri mbura ranⁱfiⁱndⁱ kaki ra semündü mbura angunⁱ ngorü hⁱfiⁱna mahu. Ranühi ahandⁱ munⁱguambo kaki mamⁱkare mbirⁱmafoareandⁱ. ¹⁴ Ahandⁱ munⁱguambo kaki ra mbirⁱfoare hayamboyuane asu ranⁱ hⁱfiⁱhü sesⁱ wanⁱyowohü asu nⁱmoriⁱ ranai worambe nⁱnⁱ kⁱkefoefekoate-yuhü wembombomayu. ¹⁵ Ranⁱyu ai hu nindou mamⁱ ngoafi aharⁱhündⁱ ahandⁱ ratüpurⁱyu randeimbⁱmbo-mefiyuwa asu nⁱmbürⁱna koamarⁱheira moatei ginⁱrⁱnambo moanguimbo mahu. ¹⁶ Asu nⁱmoriⁱ ranahambo nindou ngorü ai-amboanⁱ moai sesⁱ sagado

ranıyo wembomboyuhü nımi hisi hipiri moatei masahüsi ra sesimbo hohoanımomayu.

17 Asu süngunambo ndore hohoanımoyuwa mayowamboyu, 'Wandı apendi ratüpurıyomo-rundeimbı aiana sesi afındi mbasıhoemo. Nga ndanıhü anıamboahı nda ro wembombo yifimbo yangır-ayahı. 18 Ambehoango, nga ndühi hınıngındihe hehea nga apembo hoafındahandowohü anımboya, "Ape, ro sıhambo asu Godımbı moaruwai hohoanımo-yahapırımboanahı. 19 Hapondanı ana ro nındou aboedıyahıpoanı, nga ngır se wambo wandı nımorı mbısafındırı. Nga moanı se rando hınıngındowandıra sıhafı ratüpurıya rıhandeimbı nahurai tükündaheamboane," mbısamboyahı,' mehu. 20 Ranıyu asu nımorı ranai ranıhü hınıngıre haya ahandı afındi sowana ndamefiyu. Ai angunı ngahı sünuambe afındi ai hoeırırühi ahandı nımorı ranahambo hıpoambomarırı. Ranıyu asu afındi ai pıpiyu hüfu warı kafoarırı haya wakıkıhi-marüri.

21 Nımorı ai hoafıyuhıya, 'Ape, ro moaruwai hohoanımo-yamboanahı sıhambo asu Godımbı amboanı. Nga hapondanı ana ro nındou aboedıyahıpoanı, nga ngır se wambo wandı nımorı mbısafındırı,' mehuamboyu. 22 Asu afındi ai ahandı ratüpurıyomo-rundeimbımbı hoafıyuhı yahuya, 'Nımehünou hoearı aboedı sowandümo sıfomo yihuruwuri. Asu warambeahındı moatükunı kıkıfoarüwuri, yırı hoearı güdüdo. 23 Asu burmakau nımorı safeimbı manıngo ra hıfokoandu mandu houmbo anımbı dagudıfıhümbı hıhıfı-hıhıfı-ndefomboane. 24 Wandı nımorı nda yıfımbomayuyosı, nga asu yangır haponda anıngu! Ai mafarıhoayuyosı, nga haponda hoeıarıhurı,' mehu. Ranıyo ai sesesı-yomondühi hıhıfı-hıhıfımemo.

25 Asu amonngo nımorı ai nübürambe nüngu mbura worıkımı huane gıta hoafıyowohü heırümemo ra hımborımayu. 26 Ranıyo asu ratüpurıyu-randeimbı mamımbı düdurırühi yahuya, 'Nınımbıoe ndana?' mehuamboyo. 27 Asu ratüpurıyu-randeimbı ai hoafıyundowohüya, 'Sıhafı amond-ai aboedı tükümefiyu, nga ranımboyo ape ai burmakau nımorı mamı safeimbı hıfokoare mande hayambo sahusıfıhi hıhıfı-hıhıfıyefı,' mehu. 28 Ranıyo asu amonngo ai ngınındırürühi moai sesesı-mayei ranambo hu, nga wanı. Ranıyo afındi ai hu sesesı ranambe hombo hütihüti-marüri. 29 Asu amonngo nımorı ai afındambo yare hoafıyundowohüya, 'Ro sıhambo afındi hımbanı moanı ratüpurıya rıhandeimbı nahurai hoafı hımborıyahühi farıheheanıni marıhandı. Nga se

moai wambo wandi wandafi babidi+ambo hihifi-hihifi+yohü sesesimbohünda meme nimori amboani sawandi. ³⁰ Nga sihafi nimori ranana, sihafi-mayo kaki ra nimorehi wosihofori hohoani+moyei rihüdeimbi+yei-fih moendire haya tüküme fiyu-ane asu ahambo burmakau nimori safeimbi ra hifokoaro mamandowando,' mehu.

³¹ Asu afindi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Nimoakidou, se ro-di+bo manimbafanesi, nga munquambo moatükun+ wandi-mayo ra sihafane. ³² Sihiri hihifi-hihifi-ndefomboane nimboe sapo sihafi amond-ai yifimbo-mbuimbi+yusi, nga asu haponda yangiri tüküfi anüngu. Asu ai mafar+hoayuyosi, nga haponda hoeiar+huri,' mehu," Sisas mehu.

16

Anihondü aboedi hamindi napo

¹ Sisas amboani ahambo süngrurü-rundeimbi+ambo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mam+ ai napo afindeimbi+yu hayamboyu asu ahandi napo ra hifandi+ambo nindou ngorü serümündü hini+ngimariri. Raniyomo asu nindou bidifiri ai nindou ranahambo papi+hoafirürühi yahomoya, 'Bogori, sihafi napo ra mbir+mafoareandi,' mehomondo. ² Raniyu asu napo afindeimbi+mayu ranai ahandi napo hifandandeimbi bogori+mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, 'Hoafi ra nünguriyo ro sihafi ratüpurü ranahambo himbor+mayahi? Nga se ngafi wandi kaki raninambo nini ratüpurüyo ramarowandi ra sürü papinda ndawandi, nga ngiri se wandi napo hifanda-randeimbindafi,' mehu.

³ Raniyu asu ratüpurü hifanda-randeimbi+mayu ranai aimbo hoafiyuhüya, 'Ro nüngumandahe wandi bogori ai ratüpurü ranambeahindi raguanambo-areandiri ra? Roana hifi hirimbo nginindiyahipoani asu aheimbo moakomombo amoan+ngimboanahi. ⁴ Ro fifiri+heamboanahi nine-moatükun+ süngufeyowan+ nindou ai wambo semind+ndiri worinifendiri+ambo ra,' mehu. ⁵ Raniyo napo hifandandeimbi+mayu ranai ahandi bogorindi kaki masowandümo ranahamumbo mborai yahupuri hümar+hepuri. Asu weangurühindi+did+mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nüngunümbiyo wandi bogorindi-mayo kaki masowandifi?' mehundowamboyu. ⁶ Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 adükari hipiri weriyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafiyuhü yahuya, 'Nimehünou sihafi nduri paiaroweimbi pepa ra ndowandifi hawa 50 adükari hipiri pandowandi.'

⁷ Asukai ŋgorumbo düdurüh+ya, ‘Se ra nüŋgunümbiyo masowandifi?’ mehindowamboyu. Asu ai s+mbori hoafi+yundowohü yahuya, ‘100 bek witiyo,’ mehuamboyo, asu hifand+randeimb+ ai hoafi+yundowohüya, ‘S+hafi ndür+ parundeimb+ pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowand+,’ mehu.

⁸ Ran+yo asu napo af+ndeimb+mayu ranai an+hondumbo hoafi+koate hifand+randeimb+mayu ranahambo hoafi+yuh+ yahuya, ‘Se n+ni+moatükun+yo s+hambo süŋgunambo tüküfemboayo ranahambo wud+poaporo hohoan+moayafi ra aboed-ane,’ mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hif+n+ndi moatükun+imbo hohoan+moyei ar+hünd+ ranai di+boador+hoeimb+ nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimb+ ranaheimbo süŋgunambo n+ni+moatükun+yo tüküfemboayo hohoan+mo ra ŋgasüandar+hindür+.

⁹ Ro s+heimbo hoafehandür+ hifi ndan+hündambo kak+ napo rani süŋgumbo se n+moreh+ nindowenihi bab+di ŋgunind+imboehindi, nga süŋgunambo kak+ sem+nd+imbo ra munḡuyoambe s+heimbo ndemündündür+ wor+n+ndeiran+ asu se koadürumbo koadürumbo n+mandeimboyei.

¹⁰ Nindou düdi ai ak+idou moatükun+ ndore hifandarand+ ana, asu adükari moatükun+ amboan+ ndonde h+bandambui. Nga asu ai ak+idou moatükun+ ndofe hifand+koate-ayu ana, asu ŋg+r+ adükari moatükun+ amboan+ ndonde h+bandand+.

¹¹ Asu se kak+ napo hifi ndan+hündambo moaruwai ra ndofe hifand+koate-ayei ana, asu se ŋg+r+ napo hondü ra h+bad+hünd+.

¹² Se nindou ŋgoründ+ napo ndofe hifand+koate-ayafi ana, asu se ŋg+r+ napo s+hei hondü ra ndond+hi h+bad+hünd+.

¹³ Nindou ŋgorü ai ŋg+r+ yimbu bogori nindouyafand+ ratüpurümb+ nüŋgu. Nga nindou ranai ana bogori ŋgorü ranahambo moaruwaimbo-ndirüh+ asu ŋgorü bogori rana-hambo ŋgusüfo pandirümbui. Se ŋg+r+ kak+imbo ratüpur+ asu God+nd+ ratüpur+ y+bobooambo ŋgusüfo pandowap+r+.”

Sisas ai ah+nümb+ asu ŋg+n+nd+ God hifandarand+ rana-hambo hoafi+mayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Farisi nindou, kak+imbo yang+r+ ŋgusüfo parundeimb+memo, ranai rani hoafi h+h+mbori+yomo houmbo asu Sisas+imbo t+k+fi+nambo-maruri.

¹⁵ Ai s+mbori hoafi+yupurüh+ yahuya, “Seana nindouyei h+imboahü aboed+ h+imboyomondühanemo, nga God ana s+hamund+ hohoan+mo ra fi+fi+reapur+imbo-ani. N+ne nindouyei

hĩmboahũ aboedĩ hamĩndayo ra Godĩndĩ hĩmboahũ ana moaruwai hamĩndane.

¹⁶ Mosesĩndĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmoyo asu Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo rundeimbĩ-yomondĩ hoafĩ ra wataporĩmboru sĩnĩmombo asu Son ai tũkũfi nũnguambe kaimayo. Nga Son nũnguambe peyo haya asĩno ndanana God ƚgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ aboedĩ hoafĩ ra muƚnguambo ngoafĩ tũkefeyo. Ranane asu God hĩfandarandĩ ranambe kefoefembo muƚnguambo nindou ai hamĩndĩ tũtũƚƚgarĩhehindĩ. ¹⁷ Hĩfĩ sũnũ ranai muƚgundĩmboe, ƚga Godĩndĩ-mayo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranana ƚgĩrĩ akĩdou-amboanĩ awarĩndĩhoeyo.”

*Nĩmorehĩ semĩndĩhũnda hĩnĩƚgĩfembo yamundĩfe hoafĩ
(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)*

¹⁸ “Nindou dũdi ai ahandĩ nĩmorehĩ hĩnĩƚgĩre haya asu ƚgorũ asemũdu ana, ai moaruwai wosĩhoaforĩ hohoanĩmoyumbo-ani. Asu nindou dũdi ai nĩmorehĩ horombo ahandĩ nindowenihi ai moei yahumbũ asemũdu ana ai-amboanĩ moaruwai wosĩhoaforĩ hohoanĩmoyumbo-ani.”

Napo afĩndeimbĩ asu Rasarusĩ-yafandĩ hoafĩ

¹⁹ Sisas ai hoafĩyuhĩ yahuya, “Nindou mamĩ ai kakĩ napo afĩndeimbĩyu haya asu ai hoearĩ aboedĩ-aboedĩ yihuruyu haya muƚnguambo si sesĩ aboedĩ sesũhĩ nĩmarũ marandĩ. ²⁰ Nindou mamĩ napo-koate ahandĩ ndũrĩ Rasarus ai ahandĩ fi masĩmei yaƚgĩrĩyu haya napo afĩndeimbĩndĩ yĩpurĩ nafĩtambeihũ nĩmarũ marandĩ. ²¹ Ai napo afĩndeimbĩndĩ-mayo sesĩ fu fondĩwamĩnĩndĩ pĩndoanĩ dagadĩ yahuayamboyu ramefiyu. Ranĩyo asu yaforĩ ai hei ahandĩ masĩmei ra moƚgoarũhĩ marĩhũndĩ.

²² Sũƚƚgunambo Rasarus ai yĩfĩmayuamboyo asu sũnambeahĩndĩ nendĩ ai sowarũndũmo hafomo Abrahamĩdĩbo hĩnĩƚgĩmarũwurĩ. Asu napo afĩndeimbĩ-amboanĩ yĩfĩmayuwa hĩfĩ kamarĩhorĩ. ²³ Asu yĩfĩafĩ ngoafĩhũ napo afĩndeimbĩ-mayu ranai asũbusĩ afĩndĩ masemũdu. Asu ai hĩmboyuane aƚgunĩ goagu Abraham ai Rasarus parũmũndũ haya manĩmbafanĩ. ²⁴ Ai hoafĩyuhĩya, ‘Abraham, wambo hĩpoambo-rowandĩrĩ! Se Rasarus koarĩhaworanĩ hoe warĩ foare hũramũndĩ sũfo wandĩ amĩndasũmo kusĩmbĩreandĩrĩ, ƚga wambo hai hũfĩnambo muƚƚgunambo-arandĩrĩ,’ mehu

²⁵ Abraham ai hoafĩyuhĩ yahuya, ‘Wandĩ nĩmorĩ, se yaƚgĩrĩ nĩmbafambe aboedĩ moatũkuneimbĩ-mayafĩ, ƚga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndanĩhũ aboedĩ mamaruwa asu se asũbusĩ asowandĩfĩ. ²⁶ Ngorũ-moatũkunĩ ra ai hoe apoarĩ afĩndĩ mbusũmondũhĩ kĩkĩreamunĩmboane, ƚga ƚgĩrĩ dĩdai badĩhoei ndũhĩ dũfu asu ƚgĩrĩ dĩdai badĩhoei rũhĩ dũfu,’ mehu.

27 Asu napo afindeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Ape, refe ana Rasarus koandihaworanı apendi worına mbihuwamboane. 28 Ro hondahüfeimbi akohoandeimb-anahi rananımbıo Rasarus ai hoafınduanı asübusı afındı semındı nafı kosıkoate-mbeyomo-ndamboane,' yahuhaya hoafımayu. 29 Abraham ai hoafıyuhıya, 'Ai ana Mosesındı-mayo ahınümbı hohoanımo asu Godındı hoafı hoafıyomo-rundeimbi sürü papımarundı ra hoeindundühi fıfırındumboemo.' 30 Napo afindeimbi ai hoafıyuhı yahuya, 'Wanı, Ape Abraham! Nındou düdi yıfıhündı ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundı moaruwai hohoanımo ıgorü süngundundühi asu anıhondümbıo-ndumboemo.' 31 Abraham ai hoafıyundowohü yahuya, 'Asu ai Mosesındı hoafı hımborıkoate-yomo, Godındı hoafı hoafıyomo-rundeimbi-yomondı hoafı hımborıkoate-ayomo ana, asu ıgırı nındou yıfıyeimbi-yei hoafı amboanı hımborındomo,' mehu.

17

Moaruwai hohoanımo ai anıhondümbıo hohoanımo hıfınambore arandı

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

1 Sisas ai ahambo süngırrü-rundeimbiımbıo hoafıyupurühi yahuya, "Awi süngunambo mamıkarambo moatükunı moaruwai tükündıfemboe asu ranı süngumbo wambo nımorehi nındowenihı ai moaruwai hohoanımondeimboyei. Hıpoanımbıo-mbouanei nındou düdi nımorehi nındowenihı ranaheimbo rareandıanı moaruwai hohoanımoayeı. Nındou ranahambo ana moaruwai hamındı anımbıo tükündıfemboe. 2 Asu ai rareandıanı nımorı akıdıbou ndanı moaruwai hohoanımoayeı ana nındou ranahambo amındasümoambe nımoei hondı wofıfihı kife mburımbıo hoe hohoeambeahi pıfıyuwanı hanü yıfımbıo ra aboed-ane. 3 Ranımbıo-hündambo anımbıo se hıbadıhımbıo. "Asu sıhafı wandafı ranı moaruwai hohoanımonduanı se ahambo hoafındafıhi, sıhafı moaruwai hohoanımo ra hınııgındowandı mbısafındo. Asu ai ahandı moaruwai hohoanımo ra hınııgındeandıanı ana, se ahambo amboawi mbısafı. 4 Asu nındou ranı sıhambo mamı sıhı 7-mbo moaruwai hohoanımoıyü mbura asukai 7-mbo hu sıhamboıya, 'Karıhası, ro sıhambo moaruwai hohoanımo-mayahanıı,' ehü ana, ahandı moaruwai hohoanımo ra amboawi mbısafı," mehu.

Anıhondümbıo hohoanımo

5 Ahandı hoafı sowandümo homorundeimbi ranı Adükarımbıo hoafıyomondühi yahomoya, "Se rarowandıanı yıhoefı anıhondümbıo ra afındımbıoıyü."

⁶ Mehomondamboyu asu Adükarî ai sîmborî hoafi-yupurühî yahuya, “Asu sîhamundî anîhondümböfe ranai mastet hoarî nahurai akîdouayo-amboanî se nîmî ndanahambo hoafîndîmondühî anîmboya ‘Fîrîhoefî hawa ahasîharî kameihî hafîmbo hoe hohoeambe nîmbafî,’ mbîsîmondanî asu nîmî ranai se hoafîmemo süngu randîfemboe,” mehupurî.

Ngorü nindoundî ratüpurîyu-randeimbîndî ratüpurî

⁷ Sisas ai hoafi-yuhî yahuya, “Nindou mamî seambeahîndî ai ahandî ratüpurîyu-randeimbî ranai ŋgu nûmbürambe hîfî hîrîndu asu sipsip hîfandînda mbundambo asûkai worînambo düduwanî, ai hoafîndu-ndowohüya, ‘Nîmehînou sînîfî nîmarîfîmbo sesî sowasîfî,’ mambüsîndoyo? ⁸ Wanî, ŋga ahambo anîmboya, ‘Wandî boatei sesî ra dîdîboadondo ndao hawambo anîmbo asu se hoearî güdo mbunda nîmandîfî hîbadandîranî ro boatei sesî dagadî hoe ndîmîndahaimbo nîmandîhanî anîmbo asu se sîhafî sesî ra süngu dowadîfî,’ mbüsümbui. ⁹ Asu bogorî nindou ranai ahandî ratüpurîyu-randeimbî nindou ranahambo hîhîfîmandürîyo ahandî hoafî hîmborîyuhü süngumareandî ranîmbo-hünda? Wanî. ¹⁰ Ranîmbo-hündamboane se-amboanî God ai hoafîmayu ra munju ratüpurayomo ana se randu hoafîndîmondühîya, ‘Roana aboedî ratüpurîyefî rîhundeimbîyefîpoanî, ŋga ranî ratüpurî ranana yîhoefîmbo ratüpurîndîmo yahu hoafîmayu ranîyo ratüpurîmayefî,’ mbîsîmo.”

Sisas ai mîmanîho masîmeimbî nindou 10 aboedîmareapurî

¹¹ Sisas ai Serusarem ŋgoafîna yare huhîyu Sameria asu Gariri-yafe hîfî yipupuiambe nafî mahu. ¹²⁻¹³ Ai hu ŋgoafî mamî ranîhü tüküfiyuwane, nindou 10 mîmanîho masîmeimbî ranai homo ahambo nafînî hoeimarüwuri. Ai anjunî nîngomombo raru mîŋgîyomo hoafi-yomondühî yahomoya, “Sisas! Nindou Adükarî! Se yîhoefîmbo hîpoambo-rowamunî,” mehomondo. ¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühî hoafi-yupurühî yahuya, “Se ŋgomo Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî ahamumbo anîmbo sîhamundî fi ra nafuindîmondanî anîmbo asu ai tûmbürüpuramboane,” mehu. Ai nafî homondane ahamundî fi ranai asûkai aboedî tüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mamî ahamundî mbusümo ranai hoeireandanî ahandî fi ranai asûkai aboedî-mayowamboyo, ŋgoafînambo hîhîrîfi huhü puküna hoafi-yuhî Godîmbo aboed-ani mehu. ¹⁶ Nindou ranai hu Sisasîndî yîrîkîmî piyu yanjurümbö hîhîfîmarürî. Nindou ranai ana

Samariahündiyu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri haya hoafiyuhi yahuya, “10 aboedimayafundi. Nga asu ngorü 9 ra nünguyafunda? ¹⁸ Asu nimboe nindou ngorü sirambeahindi mamí ndanai yangiri süni Godimbo hihifarüra?” ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo hawa hafi, nga sihafi anihondümbofe ranaiyo aboedambo-mareanini,” mehundo.

*Nindou Hondü ranai weindahí tükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)*

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nüngusümboani God nginindi hifandarandi ra tükümandifea?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “God nginindi hifandarandi ranai tüküfemboayo rani-moatükuni nafuimbohünda ngiri nini-moatükuni tükündifeyoani nindou ai ahei himboarinambo hoeindihindi. ²¹ Ai ngiri randihi hoafindeihiya, ‘Hoeirihiaiana ndani,’ mbisei asu ‘Goagu ra’ mbisei. Nimboe, sapo Godindi nginindi ranana sihei mbusümo-ane engoro.”

²² Raniyo asu ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Sünggunambo rani-moatükuni ranai tükündifemboe, rananimbo se Nindou Hondüni si ra hoeifembo afindi hohoanimo-ndimboemosi, nga se ngiri hoeindundi. ²³ Rananimbo sishamumbo hoafindeihiya, ‘Hoeiru, aiana goagu anüngu ra’ mbisei asu ‘Hoeiru, aiana ndanüngu,’ mbiseimboyei, nga se yowaní anihondümbofeihü ho kokopoani. ²⁴ Sapo wabürüsü ranai süni ngorü himborani tüküfe haya ho ngorü himborani kararamindo, yahurai animbo ndimboe Nindou Hondü ai ahandi tüküfembo sihi ra. ²⁵ Nga asübusi afindi boatei ndemüni mbundambo asu nindou ndani simboani animboei ranai ahambo daboadi hihirindihorimbundühumbo-ndeiani animbo ndimboe.

²⁶ Horombo Noa nünguambe ramefeyo yahurai animbo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-amboani randifemboe. ²⁷ Sapo Noa nünguambe nindou afindi ranai sesi sahüsi, hoe simindei, nimorehühiyafu, anamindühiyahi raraorühi heimbo mamí bidifiranambo sihi Noa ai botambe mafarifiyu-wamboyo hohoambu afindi ranai kosowohü nindou ra hifokoako-mafoareandi.

²⁸ Horombo Rot nünguambe ramefeyo yahurai animbo ndimboe. Münguambo nindou ranai sesi sahüsi hoe simindei, napo pemiyei, kaki semindimbo koarichehi, nümbürü hifirihü, worimborühi raraomarihündi. ²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafi ra hini ngire haya hu simboani hai asu sarfa nimoie ranai hoe nahurai sünambeahindi

pütapiyowohü munguambo nimorehi nindowenihî hîfokoako-mafoareandûri.

³⁰ Mamî yahurai animbo Nindou Hondü ranai weindahî tüküfi simboani amboani randifemboe. ³¹ Rani-simboani nindou ngoafihü amaru ranai ngiri kebui ahandî napo worambe engoro ra ndemüdu. Asu mamî yahuraiane nindou nûmbûrambe anüngu ranai ngiri ahandî worinambo hîhirîndüfi ngu. ³² Sapo Rotîndî nimorehimbo tüküme feyo ra se hohoanîmondîmo. Ai hîhirife ngoafî hoeimareanda yifîmayo. ³³ Nindou didîyei ahei yangiri nîngo ranahambo afîndî hohoanîmoyeihî kîkîharîhümündî ana, awarîndîhoemboe. Nga nindou didîyei ahei yangiri nîngo ranahambo afîndî hohoanîmokoate-aye ana, aboedambo-ndîfemboe. ³⁴ Ro sîhamumbo hoafehapuri, nindou yimbu ranai mamî fondîwamî guguyafanî apafanî ra God ai ngorumbo nderümündühi ngorü rande apofondîwamî digeirûmbui. ³⁵⁻³⁶ Nimorehi yimbu ranai mbanî hirayafe ra God ai ngorumbo ndemündühi ngorü rande hîngîdeambui,” mehu. ³⁷ Sisasimbo süngrurû-rundeimbi ai düdurüwurühi yahomoya, “Rani-moatükunî ra nahü tükümandîfea?” Asu Sisas ai simborî hoafîyupurühi yahuya, “Yifînimoko yangorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arîhündî,” mehu.

18

Nimorehi kai asu yîbobore-randeimbi-yafe kafeefe hoafi

¹ Sisas ai ahambo süngrurû-rundeimbiimbo didîbafîferambo yiboaruko-ndîmboemo yahu haya kafeefe hoafi mamî yamundîfe-purîmbohünda hoafîmayupuri. ² Sisas ai yare hoafîyuhî yahuya, “Mamî adûkarî ngoafîhü nindou yîbobore-randeimbi mamî ai manüngu. Aiana moai Godîmbo yîhîmboyu asu nindoumbo afîndî hohoanîmoyu randî. ³ Raniyo adûkarî ngoafî ranîhü nimorehi kai nîngo haya ho nindou yîbobore-randeimbiimbo hüti hoafîyondo randühîya, ‘Wandî hürütümbî ai wambo hürütarandîri, nga se wambo hoafî yîbobofe ra farîhawandîri,’ meho.

⁴ Gedühi safîyu nindou yîbobore-randeimbi ranai nimorehi ranahambo fehefembo moei mehu. Nga humbo süngunamboyu ai ahandî fimbo hoafîyuhîya, ‘Sapo ro moai Godîmbo yîhîmboya asu nindoumbo hohoanîmoya rîhandî. ⁵ Nga nimboe nimorehi kai ranai munguambo si wambo tînrîfo sai arandîmbo animbo ro ahambo fandîhehe hehea ahandî papî-hoafi ra hîmborînda. Asu ro refekoate-ayahî ana wambo sowana munguambo si didî ndandanî wambo süngunambo garîbîndea-ndîrimboe,’ mehu.

⁶ Asükaiyu Adükarî ai hoafiyuhî yahuya, “Se nindou yîbobore-randeimbî moaruwai ranahandî hoafî ra hîmborîyomo. ⁷ Nimorehî nindowenihi God ai wandanei yahundüreimbî ranai nîmbînimbi si muŋguambo Godîmbo aranî aranayei ra aheimbo fehefendürî-koate-mandüyo? Asu awî fehefendürî-koate ahei hoafî ra hîhîmborîpo-mandüyo? Wanî. ⁸ Nga ro sîhamumbo rarîhe hoafehapuri, ai ahei papî-hoafî ra nîmehûnou hîmborînduhû yîbobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudümbö nîmorehî nindowenihi hîfî ndanîhû anîmboei ahei anîhondümböfe ra hoeimandeyo?” mehu.

Farisi nindou asu takis kakî semündü-randeimbî-yafandî kafoefe hoafî

⁹ Nindou bîdîfirî ai ahamundî fimboya aiana mbumundî hamînd-anemo, nga ngorü nindou aiana mbumundî-yomopoanî ehomo ranahambo Sisas ai kafoefe hoafî hoafîmayu. ¹⁰ “Mamîmbo nindou yimbu ranai dîdîbafîfembohûnda Godîndî worîna mahafanî. Mamî ai Farisihündîyu asu ngorü ai takis kakî semündü-randeimbîyu. ¹¹ Farisihündî ranai ahandîpoanîmbo nûngumbo ngusüfoambe dîdîbafîfihîya, ‘God, ro sîhambo hîhîfarîhanîni, roana moai nindou bîdîfirî rarîhi arîhündî süngurîhe hehea dîbokorîya, tîkai hoafîya asu nîmorehî sîsîhîmoya rîhandî. Nga roana nindou takis kakî semündü-randeimbî gogu ranî nahurai-yahîpoanî. ¹² Ro mamî wik ranambe yimbumbo sesî wehîya asu muŋguambo moatükunî ro asahamîndîhî ra 10 yîboborîhe hehea sîhambo mamî bîdîfirî sîhehe arîhandî,’ mehu.

¹³ Nga takis kakî semündü-randeimbî-mayu ranai ahandîpoanîmbo akîdou angunî safî manûngu. Ai sünambe hîmbo-koate mbîro türe nûngumbo ahandî ngusüpoahûhî purükîreandûhî yahuya, ‘God, ro moaruwai hohoanîmoya rîhandeimb-anahî, nga se wambo hîpoambo-rowandîrî,’ mehu. ¹⁴ Ro sîhamumbo hoafehapuri, takis kakî semündü-randeimbî-mayu ranai worînambo nguwanî ai anîmbo Godîndî hîmboahû mbumundî nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wanî. Sapo mamî yahuraiane nindou dîdîyeyi ahei fimbo hîfînambo-arîhindî aheimbo God ai botîndearümbui. Nga asu nindou dîdîyeyi ahei fimbo botarîhindî aheimbo God ai hîfînambo-ndearümbui,” mehu.

Sisas ai nîmoakîdîboumbo hîningîrîhindüra wambo sowana mbüsühüsi, mehu
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Ranîyeyi nindou bîdîfirî ranai Sisasîmboya ai warî nande haya dîdîbafî-mbîfindüra sei hehi nîmoakîdîbou

fufur+hümündindür+ tükümehind. Nga asu ahambo sünggurü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo ng+n+ndi-marundür+. ¹⁶ Nga asu Sisas ai hoafi+yuhi yahuya, “Ni+moak+dibou ra aheimbo hi+n+ng+nd+hindüra ndühi wambo sowana mbüsühüsi, nga ng+r+ boboh+ndundüra. Sapo God ng+n+ndi hifandarandi ra ni+mor+ ak+dibou ndahurai aheiane,” mehu. ¹⁷ Sisas yahuya, “Se nda fi+ri+ndundi, nindou di+di+yei God ng+n+ndi hifandarandi ra ni+moak+dibou sahümundi ar+hünd+ nahurai sem+nd+koate+yei ana, ng+r+ keboehindi, nga wani,” mehu.

*Nindou napo afindeimbi ai Sisas-di+bo watapor+mayu
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Suda-yafe bogori nindou ranai Sisas+imbo düdurirüh+ya, “Nindou yamundo-randeimbi aboedi, ro yang+r+ koadürü koadürümbo ni+ngombo ra ni+n+moatükuni nünungond+hendühi mandaham+ndi+ha?” mehundowamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai ahambo simbor+ hoafi+yundowohü yahuya, “Ni+moae se wambo aboedi asafa? Moai nindou di+di+ ai aboedi+yu, nga God yang+r+ani aboedayu. ²⁰ Sapo se ah+nümbi hohoanimo ra fi+ri+rowandi: Se yowan+ ni+morehi si+hi+moyo asu anam+ndi+hoandi birabir+yopoani, wos+hoafor+ hoafi+yopoani, nindou hifokoefepoani, hühühün+yopoani, se yowan+ ngorümbo ti+kefe-hefe papi+hoafi+yopoani, asu se si+hafi me-apembo ah+n+ndafühi ahafe hoafi hi+mbor+ndafi,” mehu. ²¹ Nindou ranai simbor+ hoafi+yundowohü yahuya, “Ro ni+mor+ ak+douyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ah+nümbi ra sünggur+the ar+handi,” mehu. ²² Sisas ai rani hoafi ra hi+mbor+yu haya, simbor+ hoafi+yundowohü yahuya, “Awi mam+ moatükun+ se randowandi. Si+hafi+mayo napo ra nindou ngorümbo dabadürühi rani+fi+h+ndi kak+ asowandifi ra napo-koate+yeimbi ranaheimbo dabadürü. Rananimbo se sünambe napo afindeimbi+ndamboyafi. Rani boatei rani-süngundo mbundambo animbo asu wandi süngu di+di+fi,” mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafi+mayu ra hi+mbor+yu haya ngusüfoambe ni+mbi+mayu, ni+moae sapo ai napo afindeimbi wambo. ²⁴ Sisas ai horiran+ mayoa hoafi+yuhi yahuya, “Nindou napo afindeimbi ana God ng+n+ndi hifandarandi ranambe kefoefembo ti+ñümbane. ²⁵ Ni+n+hond+ mam+ ahand+ ndür+ kamer ranai ana hoear+ kak+imbo nir ambenafi kefoefembo ti+ñümb+yopoani, nga nindou napo afindeimbi ai God ng+n+ndi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, ti+ñümbane,” mehu.

26 Nindou b̄idif̄ir̄i ranai hoafi ra h̄imbor̄iyeihehi d̄udur̄hor̄uh̄i seiya, “Asu refe ana, nindou d̄id̄i ai yan̄ḡir̄i koad̄ür̄ü koad̄ür̄umbo man̄ünḡua?” 27 Sisas ai s̄imbor̄i hoafi yuh̄iya, “N̄in̄i-moat̄ükun̄iyō nindoumbo t̄n̄j̄umbayo ra God̄imbo ana t̄n̄j̄umbiyopoañ,” mehu.

28 Asu Pita ai hoafi yuh̄i yahuya, “Awil! Ro ȳihoeñi ŋgoafi h̄in̄iŋḡir̄ihu hohu s̄ihafi s̄ünḡu mas̄inefi,” mehundredwamboyu. 29-30 Sisas ai hoafi yupur̄uh̄i yahuya, “Ro s̄ihamumbo an̄ihond̄umboanahi hoafehapuri, nindou d̄üdi God̄ ŋḡin̄ind̄i h̄ifandarand̄i ranahamboh̄ünda ahand̄i ŋgoafi, n̄imorehi, akohoand̄i, boaḡir̄i n̄imoak̄id̄ibou h̄in̄iŋḡareand̄ür̄i ana, h̄ifi ndan̄ih̄ü God̄ ai aheimbo af̄ind̄i moat̄ükun̄i dagad̄ür̄umbui. Asu s̄ünḡunambo aho ra yan̄ḡir̄i koad̄ür̄ü koad̄ür̄umbo n̄iŋgo ra ndah̄ümündimboyei,” mehu.

Sisas ai ȳifiyo hefe ȳif̄ih̄ünd̄i bot̄ifembo-mayu ranahambo as̄ukai hoafi mayu

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

31 Sisas ai s̄ünḡrur̄ü-rundeimbi 12 sepur̄imünd̄ü h̄in̄iŋḡireapuri haya hoafi yupur̄uh̄i yahuya, “H̄imbor̄iyomo! Haponda s̄ih̄ir̄i Serusarem̄nambo anefi ahahifi. Ran̄ih̄ü an̄imbo sapo God̄ind̄i hoafi hoafi yomo-rundeimbi nindou ai Nindou Hond̄ü ranahambo n̄in̄i-moat̄ükun̄iyō t̄ükufembo horombo s̄ür̄ü pap̄iru mas̄ihoemo ra an̄ihond̄ü t̄ükünd̄ifemboe. 32 Ai ahambo nd̄ifoyei war̄ih̄ünd̄uwur̄imboemo. Ranan̄imbo ahambo tik̄if̄inambond̄ihori, tür̄üfoefe hoaf̄indei, asu ŋgur̄i t̄if̄indahi raraond̄ih̄ümboyei. 33 Ranan̄imbo asu ahambo nd̄üfur̄i nd̄üfur̄iboad̄uwur̄i mbund̄umbo h̄ifokoand̄uwur̄imboemo, ŋga ŋḡim̄i sindo haya s̄ünḡunambo as̄ukai bot̄ind̄üfimbui,” mehu. 34 Ŋga asu ahambo s̄ünḡrur̄ü-rundeimbi ai moai hoafi ra tür̄üfoaru f̄if̄irund̄i. Hoafi ranahand̄i n̄im̄ind̄i ra moai ahamund̄i hohoan̄imoambe weindah̄ifeyo. Asu ai moai Sisas n̄imboe hoafi mayu ra ak̄idou-amboan̄i f̄if̄irund̄i.

Sisas ai nindou h̄imboat̄ihar̄i moako-moakoyu-randeimbi aboed̄imariri

(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Sisas ai Seriko ŋgoaf̄ik̄im̄i huane nindou mam̄i h̄imboat̄ihar̄i naf̄ik̄im̄i n̄imar̄umbo nindou heiyani k̄ak̄i napombo moako-moakoyu marand̄i. 36 Ai h̄imbor̄iyuwani awai nend̄i af̄ind̄i ranai t̄ümareand̄amboyu, asu nindou ranaheimbo d̄üdüreand̄ür̄uh̄i yahuya, “Nindou ra n̄in̄ih̄ünda?” mehundredramboyo. 37 Asu nindou ranai seiya, “Sisas Nasaret̄ih̄ünd̄i ranai ndanafi mas̄inuamboan̄iyefi,” mehomondamboyu. 38 Nindou h̄imboat̄ihar̄i ranai puk̄una

hoafi kar+hoeihü hoafiyuhi yahuya, “Sisas, Defit+ndi ahuri, se wambo h+poambo-rowand+i.”

³⁹ Asu nindou horomboyahi mas+nei ranai ng+n+ndi hoafiyahündowohü seiya, “Se hoafi kik+rand+i,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asükai hoafi puküna kar+hoeihüya, “Sisas Defit+ndi ahuri, se wambo h+poambo-rowand+i,” mehuamboyu. ⁴⁰ Raniyo Sisas ai hu nüngumbo nindou h+amboar+i ranahambo ahambo sowanambo semündühombo hoafi+mayu. Nindou ranai hu manünguwa Sisas ai düdurirühi yahuya, ⁴¹ “Ro sihambo ni+ni-moatükun+i nününgufen+i+imboyu se hohoan+i moayafa?” mehundowamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nindou Adükari, ro wand+i h+amboar+i ra asükai aboed+imbeyowa samboanah+i.” ⁴² Sisas ai si+mbor+i hoafiyundowohü yahuya, “Si+hafi h+amboar+i ra aboed-ane. Si+hafi an+hondümbofe ran+i süngumboyafi se aboedayafi,” mehu. ⁴³ Asu mam+har+i ahand+i h+amboar+i ranai bi+ri+mahoeyowamboyu Sisas+ndi süngu huhü God+i+mba aboed-ani mehu. Nindou af+ndi ranai ran+i-moatükun+i ra hoeir+hinda mayoa ai-amboan+i God+i+mba aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakius+ndi wor+ina mahu

¹ Sisas ai Seriko ngoafi mbusümo naf+i hu ngasünde haya mahu. ² Huane asu nindou mam+i ran+i ngoafi+hü mamaru ahand+i ndür+i Sakius ai napo af+ndeimbi, takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomond+i bogor+yu. ³ Ai Sisas+mba nüngunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, nga ni+morehi nindowenih+i af+ndi bur+yeimbo ahambo hoe-fimbo fond+i gümar+hinda asu Sakius ai bod+i+fo wambo ran+i+mba ng+i+ri ahambo hoeindir+i. ⁴ Raniyu asu ai horombofi pi+pi+yu hu haya ni+m+ndi ni+moamo mahafu Sisas+mba hoeindihini yahuhaya. Ai fi+fi+re haya Sisas+imboya naf+i mam+i ran+i+naf+i an+i+mba düdü haya ngumbui yahuhaya.

⁵ Raniyu Sisas ai ran+i+hü tüküfi asu ni+m+i+wam+i ni+moamo h+imboyuhü Sakius+mba hoafiyundowohü yahuya, “Sakius, se kosifoao, hapoana ro si+hafi worambe di+di ni+mand+i+mboyahi,” mehundo. ⁶ Raniyu ai ni+mehünou kus+i+foendühi ngusüfoambe hi+hi+fi+hi+hi+fi+yuhü Sisas+mba ahand+i wor+ina serümündü mahu. ⁷ Nga munguambo nindou ai Sisas Sakius di+bombo mahafand+i ra hoeir+hi mbur+ihü asu momor+i hoafiyeihi seiya, “Ai ahurana moaruwai hohoan+i moyu-randeimbi+ndi wor+inamboani,” masei.

⁸ Raniyo Sakius ai nüngumbo Adükari+mba yare hoafiyunduwohü yahuya, “Adükari se h+imbor+yafi,

hapoana wandi-mayo mungu moatükuni ra yibobondihe mbundha nindou napokoate-yeimbimbo ngorü bidingiri ndehamboyahi, asu nindou ngoründi-mayo takis kaki woshihoafi hoafiya hehea sahamindihaimbi ana, asukai yimbuyimbumbo hihirindahe nga ndahandomboyahi,” mehu. ⁹ Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Hapoana God ai nimorehi nindowenih wori ndambeahindi aboedambo-reandürühani. Nimboe, nindou ranambo ai Abrahamindi amoao-ani. ¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awarihendeimb kokoyondüri aboedambo-fendürimboyu makusu,” mehu.

*Nindou 10 kaki masowandümo kafeefe hoafi
(Matyu 25:14-30)*

¹¹ Rarhi nimorehi nindowenih afindi ranai himboriyeiane, asukai Sisas ai aheimbo kafeefe hoafi mam hoafimayundüri. Nimboe sapo ai Serusarem fikimi akimmayuambo nindou ranai rarhi hohoanimoyeihya, God nginindi hifandarandi ra nimehünou animbo tükündifemboe, masei. ¹² Asu ai yare hoafiyuhi yahuya, “Mamimbo ana bogori nindou mam anguni hifina ahambo adükari bogorimbofi hini ngifimbohünda mahu. Bogorimbofe mbuiyombo asukai ngoafinambo hihirife hombo hohoanimomayu. ¹³ Nga ai hombo yahuhaya ahandi ratüpuriyomo-rundeimbimbo mborai yahupura mahomondamboyo gorinambo nafümbi kaki hoari nindou mamamimbo yimbureapurühi yahuya, ‘Se kaki ndowandümo houbmo bidingiri kaki semindimbohündambo ratüpurindimondani ro asukai tükündaheamboane,’ mehupuri.

¹⁴ Nga asu mam rani ngoafihündi ranai nindou ranahambo yiboarukomarhorü. Raniyo ai huane nindou bidingiri koamarihhipura bogori nindou mahüfu ngoafina hoafi sowandümo hifomo hoafiyomondühi yahomoya, ‘Ro moei asefi nindou ranahambo bogorimbofembo ana,’ mehomo. ¹⁵ Nga asu nindou ranai adükari bogorimbofi mbura ngoafina hihirifi mahu. Ai hihirifi hu nimarumbo ahandi ratüpuriyomo-rundeimb ranahamumbo nimehünou hoafimayupuri ahambo sowana howani gorinambo nafümbi kaki hoari masagapuri ranifih nüngünümbi mbasowandümo yaho düdufepurimbohünda.

¹⁶ Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoafiyuhi yahuya, ‘Adükari, ro shafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari mam rani nambo bidingiri kaki semindimbo ratüpuriyambo kaki hoari 10 masahamindihü,’ mehu. ¹⁷ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, ‘Se

aboedi ratüpurî ramarowandi ra aboedi hamindi hondü-ane, rani-moatükunî akîdou ra se dîboardoro hifandîmarandi. Rani-mboanahî asu ro sîhambo ngoafi 10 se hifandîmbohünda hîni-ngarîheandi,' mehu.

¹⁸ Asükai ratüpurî-yu-randeimbi ngorü ai sünî hoafiyuhî yahuya, 'Adükari, ro sîhafî-mayo gorînambo nafümbî kakî hoarî masawandi ranînambo kakî semîndîmbo ratüpurî-yambo hondahüfeimbi kakî hoarî masahamîndîhî,' mehu. ¹⁹ Asu bogorî ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Ro sîhambo hondahüfeimbi ngoafi hîbadandi sa hehea hîni-ngarîheandi,' mehu.

²⁰ Asükai ngorü ai sünî hoafiyuhî yahuya, 'Adükari, gorînambo nafümbî kakî hoarî sîhafî-mayo nda, ro hoearambe parîhe hîmondîhe sîheheanda mengoro. ²¹ Nîmboe sapo ro hoeirîhenîna, se ngîni-ndîyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nîni-moatükunî nindou bîdîfirî ai sîhehinda se sowandîfi asu sesî amboani bîdîfirî nindou ai hîfirîhinda se sowandîfi arandî ranîmboanahî ro sîhambo yîhîmboayahî,' mehu. ²² Rani-yu bogorî ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se nindou moaruwai ratüpurî-yafi randeimb-anafi. Sîhafî ranî süngumbo anîmbo sîhambo hîhînde papi-hoafîndanînimboe. Sapo se fîfîrowamboanafi ro ngîni-ndîya rîhandeimbi nindou-anahî, asu ro bîdîfirî nindou ai napo sîhehinda sahamîndî asükai sesî hîfirîhinda sahamîndî rîhandeimb-anahî. ²³ Asu nîmboe se kakî wandî beñambe sîhefekoate-mayafa? Sapo rananîmbo ro hîhîrîfe kosîhü wandî kakî ra bîdîfirî ranîfihîndî kameihî hîhîrîhe sahamîndî,' mehu.

²⁴ Nğa bogorî nindou ranai nindou akîmi burîmemo rana-hamumbo yare hoafiyupurühî yahuya, 'Se ahandî-mayo gorînambo nafümbî kakî hoarî ra sowandümo mburumbo nindou kakî hoarî 10 masemüdu ahambo dabudo,' mehu. ²⁵ Asu ai raru hoafiyîmondowohü yahomoya, 'Adükari, nindou ranai ana ndeara 10 kakî hoareimb-ani,' mehomo. ²⁶ Nğa asu bogorî nindou ranai hoafiyuhî yahuya, 'Ro sîhamumbo hoafayahî, nindou bîdîfirî napo afîndeimbi aiyomo aiana asükai bîdîfirî napo ndowandümbomo, nğa nindou ai napo akîdouyeimbi-mayei ranahei waram-beahîndî ana ngorüfemboane. ²⁷ Nğa asu wandî hürütümbî-memo, sapo wambo adükari bogorîmbofembo yowanî mehomo ranahamumbo ndühî sowapurîndümo sîfomo wandî hîmboarühî hîfokoarüpurî!' mehu. ²⁸ Sisas ai kafeefe hoafi ra hoafiyu mbura asükaiyu Serusaremîna mahüfu.

Sisas ai adükari bogorî nahurai Serusarem ngoafambe

mahu

(*Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19*)

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimî tüküfi Orif Wafu sei-arihündi-kimî homondüh+yo ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu horombo koamar+hepiri. ³⁰ Asu ai yare hoafiyup+rühi yahuya, “Se ngoafi gebü anango ran+nambo ngafani. Ranühi se dongi mamî hoarifi hoeindineanda wofina himondindümo hin+ng+ndumboemo ra moai nindou didi ai-amboani horombo ran+wami n+maruwanî serimindi ho-randi. Asu wofi fufur+gene mbundina wambo sowana ndowandifani dügufani. ³¹ Asu nindou ngorü ai sihafan+imbo düdünd+fihiya, ‘Nimboe se dongi ra fufurar+heneandi?’ mbüsuwanî asu se ahambo hoafindaf+nandowohüya, ‘Adükari ai bidifiri moatükunî refembo dongi ranambo hoaf+mayuambo an+hoandi,’ mbisafani,” mehu.

³² Sisas ai koamar+hepira hafani hoeir+neanda dongi hoarifi ranai ahafan+imbo hoaf+mayup+ri süngu ramefeyo. ³³ Ranî yimbu ai dongi ranahambo hapoadümbö wofi fufur+hoefineanda ranî afindi ai ahafan+imbo yahuya, “Nimboe se dongi ra wofi fufurar+heneanda?” mehu. ³⁴ Nga ai hoafiyafandüh+ safaniya, “Adükari ai bidifiri moatükunî refembo dongi ranambo hoaf+mayuambo an+hoandi,” masafani.

³⁵ Ran+yafani asu dongi ra Sisas+imbo sowana sowandifani mahafani. Asu ai ahafandi-mayo warî hoandarümbi ngis+harî hoearî dongiwami nand+ne mbur+na Sisas+imbo ran+wami hin+ng+marüwuri. ³⁶ Ai dongiwami n+marü haya Serusarem ngoafikimî mahuwamboyei nindou bidifiri ahei warî hoandarümbi ngis+harî hoearî ra nafinî ahambo hombohünda kur+mar+hinda ran+wami mahu. ³⁷ Sisas ai Serusarem ngoaf+nambo huhü Orif Hifi Wafu hanî nafi tüküfeambefiyuane, nindou afindi ahambo süngur+horir+hündeimbi ranai h+hifi-h+hifimayei. Sapo ai muŋgu hepün+feimbi moatükunî hoeimar+hindi ran+imbo-hünda ai puküna hoafi kar+hehindühî God+imbo adükar-ani masei.

³⁸ Ai hoafiyehi seiya,

“Adükari bogori ai Adükar+ndi süngu akusu

ranahambo God ai aboedi-aboed+mbiriramboane.

Sünambe muŋguambo ai aboedi amarei

asu God n+moamo ham+ndi hondü anüŋgu ranahambo
aboed-ani mbisei-amboane,” *Buk Song 118:26*

masei.

³⁹ Nga Farisi bidifiri nindou ranahei mbüsümo bur+memo ranai Sisas+imbo raru hoaf+yomondühî

yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sihambo süngurihünini-rihündeimbi ranaheimbo hoafindafani animbo ai ahei hoafi kiboaikimbi rihümündi-amboane!” mehomu. ⁴⁰ Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafayahapuri, nindou rani hoafi ra hoafikoate-ayei ana, nimoei ai-amboani puküna hoafindeimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo araninambomarandi

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhu ngoafi ra hoeireandühi ahambo araninambomarandi. ⁴² Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Serusarem, haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo hohoanimo nimindi ra fifirimbarowambonana, aboediyu. Nga hapondani ana awi ranimoatükunü ra moai se hoeirowandi. ⁴³ Mami simboani süngunambo ana nindou sihambo hürüturunineimbi ranai hifi sihafü ginirikimi wakindimondühi püpindu difomombo sihambo muñguambo gündüninimboemo. ⁴⁴ Rananimbo sihambo moaruwaimbo-ndüninimboemo asu se-babidi amarei ranaheimbo amboa. Asu ngiri nimoei mami amboani nimoei ngoründiwami hininngindundi. Nimboe se moai fifirowandi sapo God ai sihambo aboedambofeninimbohünda makusu ra,” mehu.

Sisas ai Godindi worambe kaki semindimbo ratüpurü ratüpurimemonda hemafoareapuri

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)

⁴⁵ Sisas ai Godindi worambe kefuai hüfu nindou kakihumbo napo sihoumarundi ra pütifoendühi hemafoareapuri. ⁴⁶ Ai yare hoafiyipurihi yahuya, “Godindi Buk ai yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandi wori ranana didibafifembo wori yangirane. Nga se hümbuhüni nindou ranahei dibofembo fondimboarihindi,’ meho.” ⁴⁷ Nga muñguambo si Godindi wori ranambe nindou yamundi reandürü marandi. Asu Godimbo sesi sihourundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi, bogori nindou bidifiri ai Sisasimbo ninisüngufe hifokoefimbo nafi kokomarundi. ⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo afindi hohoanimo mayeiambo wambo moai ahambo hifokoefimbo nafi ra fifirundi.

20

Sudahündi ai Sisasimboya düdi sihambo nginindi masendi yahomo düdumefundi

(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Mami simboani Sisas ai Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundi reandürühi aboedi hoafi ra bokarimarihendi. Raniyo Godimbo sihourundeimbi

bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo. ² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se hoafiyafimuni ninin nginindinamboyo rani-moatükuni raro aranda? Düdi sishambo rani nginindi ra masaganina?” mehomo. ³ Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboa sishambo mam moatükuni düdundaheanda asu se wambo hoafindimo. ⁴ Sapo Son ai nindoumbo hundürumarandür nginindi ra Godindi-mayoyo asu nindou-yafe-mayoyo?” mehu.

⁵ Raniyomo ahamundihoi simbori hoafindüriyomondühi yahomoya, “Sapo sishiri hoafiyefühiya, Son hundürüra marandi ranana Godindimayoane asefi ana, ai rande hoafindühiya, ‘Asu nimboe se ranahambo anihondümbofekoate-ayomoa,’ mbüsümbui. ⁶ Nga asu sishiri hoafiyefühiya, ‘Ranana nindou-yafemayoane,’ asefi ana, nindou ranai shefimbo nimoeinambondihümunimboyei. Nimboe sapo ai fifirihori Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimb-ani sei anihondümborihorühi wambo?” mehomo. ⁷ Raniyomo Sisasimbo raru hoafiyomondühi yahomoya, “Ro moai fifirihundi Son ai rani nginindi ra nahünda semündü-hayambombai,” mehomo. ⁸ Nga Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboa ngiri hoafindahapuri düdi wambo nginindi masendi ratüpurimbohünda,” mehu.

Nindou moaruwai wain nümbüri hifandimarundi kafoeffe hoafi

(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Sisas ai nindou ranaheimbo kafoeffe hoafi mam hoafiyundürühi yahuya, “Nindou mam ai wain hififembo nümbürira mbura nümbüri ra nindou bodimondi-yomondi warambe hininngimareandi ranifih kak semindimbo ratüpurimbohünda. Asu ai hu anguni ngorü hifini gedühi manüngu. ¹⁰ Asu wain ranai hisimayowamboyo nindou mam koamariheira nümbürambe ratüpurimemo ranahambo sowana bidifiri hisi nümbürambeahindi semindimbohünda mahüfu. Nga asu nindou nümbüri ranambe ratüpurimemo ranai bubururü mburumbo nin akidou-amboani warambefekoate koamarihawura mahu. ¹¹ Asükaiyu ngorü koamariheira ahamumbo sowana mahüfu. Ranio ranahambo amboani ahinikoate bubururü mburumbo nin akidou-amboani warambefendokoate koamarihawura mahu. ¹² Asükaiyu ngorü koamariheira mahüfu. Nga asükaiyomo ahambo

amboani nūmbūri hifandi-rundeimbi ranai bubururū mburumbo moanambūhi kiafu hūrūdūmo pimarūwuri.

13 Raniyu asu nūmbūri afīndi ranai hoafi yuhi yahuya, 'Haponda ro nūngumandīhea? Ro wandi nīmorī afīndi hohoanīmo-yahandoweimbi ra koandīhehinīmboyahī. Awi ahandi hoafi anīmbo hīmborīndīmboemo.'

14 Nga asu nūmbūri hifandi-rundeimbi ranai nindou ranahandi nīmorī masūfuwa hoeirūwuri houmbo sīmborī hoafi rīyomondūhi yahomoya, 'Nindou ndanana nūmbūri afīndandī nīmor-ani. Sīh rī ahambo hīfokoararīhurī anīmbo asu muᅅgu-moatūkunī ra sīhefīndīmboe,' mehomo.

15 Raniyo nūmbūri hifandi-rundeimbi ranai nūmbūrambeahīndī sowarūdūmo moanewanī tūkūyafu homo hīfokoamarūwuri. Asu nūmbūri rani afīndi ranai nindou ranahamumbo nīnī-nūnūngumandēapura? 16 Ai dūdī nūmbūri ranambeahīndī nindou ranahamumbo hīfokoandēapurūhi wain nūmbūri ra nindou bīdīfirambo dagapurīmbui," mehu. Nindou ranai hoafi ra hīmborīyei hehimbo hoafiyeihī seiya, "Awi rani-moatūkunī ra tūkūndīfemboe, nga ambembeyo-wamboane," masei.

17 Nga Sisas ai aheimbo hīmboarī pareandūrūhi nūngumbo dūdureandūrūhi yahuya, "Nīmboe asu Godīndī bukambe sūrū ra paru masīhoemoa?

'Nīmoei worīmboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomo,

nga nīmoei ra worī ranahambo ᅅgīnemīndīmbo weaᅅgurūhīdīdī bogorī nīmoeiyo.' *Buk Song 18:22*

18 Muᅅguambo nindou nīmoei raniwamī pīrayei ana, ai mbusūmo kīkīndahimboyei, asu nīmoei ranai nindouwamī pīrayo ana, nindoumbo muᅅguna mosīhoasīndīheirīmboe," mehu.

19 Raniyo ahīnūmbī hohoanīmo fīfirundeimbiyomo asu Godīmbo sesī sīhou-rundeimbi bogorīyomo ai raru fīfirīmarundī Sisas ai kafoefe hoafi hoafīmayu ra ahamumboyo. Rani-mboemo mamī rani-sīmboanī ai botīfe Sisasīmbo kīkīhimīndīmbo hohoanīmomemo, nga nīmohēhī nindowēnīhī ranaheimboya yīhoefīmbo nūnūngumandīhimunī yahomo houmbo yīhīmbomemo.

Ai Sisarīmbo takis kakī mandahūdoyō asu wanīmandīyo (Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Ahīnūmbī hohoanīmo fīfirundeimbi-yomo asu Godīmbo sesī sīhou-rundeimbi-yomo ai Sisasīmbo hīfandurūhī nindou bīdīfirī koamarīhoupura tīkaruhoumbo ahandī hoafi hīmborīmbo nouyafu mahīfomo. Nindou ranai ana tīkaru hou ᅅgorū sūᅅᅅufīhī ahandī hoafi hīmborīyowohū moaruwai hoafīmayu yaho

hefe gafman bogorindi warihü hin+ngifiyuwani papi-
hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo. ²¹ Tirifoefe
hoafombo mahifomo ranai düduyafundühi yahomoya,
“Nindou yamundo-randeimbi, fifir+humboanefi hoafi se
hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana anihond-
ane. Seana nindou ranai adükari ndüreimbi+mbayeiyio
asu ndürikoate-mbayeiyio ra moai hohoan+moyafi, nga
seana anihondümbofe hohoan+mo Godindi-mayo ranane
yamundo arandi. ²² Se yihoe+imbo hoafi+yafi, ro Sisarimbo
takis kaki ra mandahundoyo asu wanimandiyo?” mehomomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo tikaruhoumbo
woshihoafori-rurühiyomo asu simbori hoafiyuhi yahuya,
“Wambo kaki mam+ nafuiyomo. Sisami asu ndür+ kaki+fihi
apen+ngo ra dadea?” mehuamboemo. Yahomoya, “Sisarind-
ane,” mehomondamboyo. ²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo
hoafi+yupurühi yahuya, “Sisarindi moatükunayo ana, se
Sisarimbo dabudo. Asu Godindi moatükunayo ana ra se
Godimbo dabudo,” mehu. ²⁶ Raniyo Sisas ai nimorehi
nindowenih+ babidimbo nüngumbo wataporimbo-
randambe moai woshihoafori+yumbo hohoan+moyomo.
Raniyomo ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori
hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi kik+ründümo
houmbo man+ngomo.

*Sadyusi ai yifihündi botife ranahambo düdumefundi
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Sadyusihündi bidifiri ai raru hohoan+moyomondühiya,
nindou yifihündi ngiri asukai botindahindi yahomo-
rundeimbi ai Sisas sowana mahifomo. ²⁸ Ai Sisasimbo
düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi,
Moses ai shefimbo hoafi mam+ sürü pap+ra masihendi sapo
nindou mam+ nimorehi semündü mbura asu nimori-koate
yifayu ana, ahandi akidi ranai nimorehi ra asukai semündü
haya nimori wakindamindoani nimori ranai amonngoandi
nimori noumbiyuwamboane. ²⁹⁻³⁰ Mamimbo apodoho
mam+ 7 man+ngomo. Amonngo hondü ai nimorehi semündü
haya nimori-koate yifiyuane, asukai akidi mbusümonindi ai
amonngoandi kai ra semündü haya yifiyuane. ³¹ Asukai akidi
ngorü ai-amboani amonngoandi kai ra masemündü. Apodoho
mam+ 7 ranai munguambo nimorehi ra semindeimbi
yangiri+memo, nga ai nimori-koate yifisafimemo. ³² Asu
sünguna nimorehi ranai-amboani yifimayo. ³³ Munguambo
apodoho mam+ 7 ranai nimorehi ra masowandümo.
Süngunambo nindou yifihündi botifeambe nimorehi ra
dadi nimorehi-manda?” mehomomo.

³⁴ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafi+purühi yahuya, “Hifi ndanühane nindowenihi ai nimorehühi+yafu asu nimorehi ai anamindühi+yahi arihündi. ³⁵ Nga nimorehi nindowenihi yifihündi asukai yangiri botayahindi ana, ngiri nimorehühindafu asu anamindühindahi rarandihündi. ³⁶ Rani-simboani ana ai sünambeahindi nendi nahurai-wambo ngiri yifindei. Sapo God ai yifihündi botirearü hayambo wambo ai ahandi n-mor-anei. ³⁷ Sapo Moses amboani nindou yifiyeimb+ botindahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nimi akidou hai tikiri+marandi ranahambo sürü papirandühi+ya, ‘Adükar+ God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.’ ³⁸ Ranimboane asu God ranana yifiyeimbiyei Godiyupoani, nga yangiri aniboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürumbo yangiri nüngumboani,” mehu.

³⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimb+ bidingiri ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimb+ sihafi hoafi ra aboed-ane,” mehomo. ⁴⁰ Raniyomo nindou ranai asukai ngorü moatükunimbo Sisasimbo düdufembo yihimbomemo.

Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoariri ranahambo düdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Raniyo Sisas ai nindou ranaheimbo düdureirühi yahuya, “Asu nimboe nindou ai hoafiyehi+ya, ‘Krais nindou God ai nindumbo aboedambo-fembo kamafoariri ra Defitindi ahuirani,’ aseia? ⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandi+hoari Herü Buk ranambe yare hoafiyuh+ya,

‘Adükar+ ai wandi Adükarimbo hoafiyundowohü yahuya,
‘Se wandi warihondani bogorimbondafo nimandifi
ngafi+mba

ro sihambo hürütümbi ra sihafi hoarehi hin+ngi-
ndi+heapurimboane,’ Buk Song

10:1

mehu. ⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükar+ yahu marandi, asu Krais ai nüngunde ahandi ahiri+manda?” mehu.

Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo papir+hoafimarapuri

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁴⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimbori+yeiane, Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyuh+ yahuya, “Se ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbimbo hibadumbo. Ai hoandar+ hoari güdife hefe hoahoango wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuri+ramboanemo

hohoanimoemo. Aiana Suda-yafe rotu worambe fondi wagabe raniwami nimarasi sesis sesambe sia semindi nindife hefe wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁷ Nga aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihofori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbiseiya yahomo houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tñirifo afindi safi ndowandumboemo,” mehu.

21

Nimorehi kai napo-koate ai Godimbohünda kakimasihendi
(Mak 12:41-44)

¹ Sisas ai nimarü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipirambe kakimafoarihindi. ² Raniyo asu nimorehi kai napo-koate ranai hamburi kakimayimbu hipiri ranambe mafaoreanda hoeimareandi. ³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi nda hoafayahapuri, nimorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasünde-amboane. ⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbengorindürü. Nga nimorehi kai ndanana akidou mengoro ra masihendi,” mehu.

Sisas ai Godindi wori biriboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Sisasimbo süngururü-rundeimbi bidifiri ranai Godindi wori ranahambo nimoie aboednamboyo asu Godimbo saimbo moatükuninambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, ⁶ “Ro sihamumbo hoafayahapuri, ndani moatükunihoeiarundi nda mamisimboani ngiri nimoie mamamboani ngoründiwami nanjo, nga ai hifitireboai pütapindimboe,” mehu.

Sisas ai tñirifo afindi tükündifemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundorandeimbi, rani-moatükunü ra nünngu-simboani tükümandifea? Nini boatei tükümandife rani-moatükunü tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?” mehomo. ⁸ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hibadumbo, nga nindou ai mamisimboani sihamumbo tikai hoafindimboemo.

Nindou afindi ai ngomo wandi nduri dukandundühi animboya, 'Ro rananahi nda,' asu 'Ndearambo rani-moatükuni ra tüküfemboane,' mbisimboemo, nga se yowan ahamundi süngufepoani. ⁹ Asu se ngorü hifihündi nindou yifiaremo hoafi, asu ngorü ngoafihündi yifiaremo hoafi ra himborindeihü yihimbondeimboyei. Nga sapo rani-moatükuni boatei tükündifemboe, nga bidifiranambo si ana ngiri nimai tükündifeyo," mehu.

¹⁰ Raniyo aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ngorü hifihündi ai ngorü hifihündi babidimbo yifiarindimboemo asu ngorü adükari bogorindi nendi ai ngorü adükari bogorindi nendi babidimbo yifiarindimboe. ¹¹ Hifithe afindi hamindi tükündifehü asu ngorügoanini sesikoate-ndeihi wembombondei asu angünthaindei raraondihümboyei. Asu sünambe rani-poanimbo yihimboeimbü moatükuni bidifiranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda tükündifeyoani se yihimbondeimboyei. ¹² Nga rani-moatükuni ranai tüküfekoate-yoambe animbo se wambo anihondümbö-arihindiri ranimbo-hünda nindou ai sheimbo kikihindümondüri houmbo moaruwaimbondündürimboemo. Ranimbo rotu worambe papi-hoafindündürü mbundümbö karabusindündürimboemo. Asu ndowandümondürü ngomo adükari bogori asu gafmani-yomondi himboahü papi-hoafindündürimboemo. ¹³ Refeambe animbo sheimbo aboedi hoafi ra wataporimbo-yombo nafi yagodimboe. ¹⁴ Ranimboane se afindi hohoanimondeihüya, ro ninü hoafi hoafimandefi mbiseimboyei. ¹⁵ Nimboe sapo ro wandihoari animbo sheim hohoanimoambe horindihandühi ndorihoeimbü fifirife ndahandürani se hoafayei ra nindou ngorü ai-amboani ngiri gogonimbondihendühi moaruwaimbondendi. ¹⁶ Sheimbo sheim boagiri, amongo-mami, akohoandi, rehimi, mami, ngunindi rananimbo hürütümbü nindouyei warihündihindürimboyei. Ranimbo seambeahindi bidifiri ana hifokoandündürimboemo. ¹⁷ Muñguambo nindou ai sishamumbo moaruwaimbondihindürimboyei, sapo se wambo anihondümbö-arihindiri ranimbo-hünda. ¹⁸⁻¹⁹ Nga sheim mbirinanü mami ra ngiri findihoaiyo. Se nginindi aniboadei animbo se yangiri niñgombo hondü ndahümündimboyei. Ranimbo sishamundi fimbo fandihapurimboe sishamundi yangiri niñgo ranahambo," mehu.

*Sisas ai Serusaremimbo moaruwaimbondifemboe mehu
(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)*

20 Sisas yahuya, “Se hoeir+hindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se fifir+ndi+hindi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo akimane. 21 Rananimbo nindou didiyei Sudia ngoafi+hü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafi+hü amarei se ngoafi ra hini+ngi+ndi+hi hehi ngorüni ngei, asu ngorü hifi+hü animboei se yowan Serusarem ngoafinambo hopoani. 22 Rani-simboani animbo God ai tiri+ifo masahündür ranaheimbo simbori moaruwaimbo-ndearümbui, rananimbo muŋgu-moatükun Bukambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe. 23 Rani-simboani ana nimorehi warandühumbi asu nimori kehureimbi ana hipoan+himboeimbou-anei. Sapo rani-simboani animbo hifi ndan+hü nimbori afindi tükündifehü asu Godi+ndi moaruwaimbofe ra nimorehi nindowenihi ranaheiwami pindi+emboe. 24 Rananimbo hari nendi ai didimo nindou bidifirambo hifokoakondundürühi asu bidifirambo karabus nindoumbo-ndundüri muŋguambo hifina ndowandoümondüri ngomboemo. Rananimbo ahei ndifo ranai Serusarem ngoafi ra pühi+ndei nimanidi ngeimbo God ai aheimbo hifandi+embo hoafimayu süngu tükündifemboe,” mehu.

Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

25 Sisas ai hoafiyuh yahuya, “Rani-simboani ana rani-poan+embo wos+hoafori moatükun huf+ham+ndi, amoamo asu mupui rani+fihi tükündifemboe. Asu hifini siri+wara ranai afindi+afindi+ndowohü mbundo pindo ndandan nindou ai afindi hohoan+mondeih yih+mbondeimboyei. 26 Nindou afindi ranai hifi ndan+hü nini-moatükun+yo tüküfemboayo ranahambo himbondeih yih+mbombo himboari wuwur+ndearümbue. Nimbue sapo muŋguambo ngini+ndi moatükun sünambe ranai+amboani fifimindi+emboemböhünda. 27 Rananimbo nindou ai hoeindi+horani Nindou Hondü ranai mburi+ngai wami nimanidi haya ahandi himboamupuimbo-randeimbi ngini+ndi rani kapeihü kudümbui. 28 Rani-moatükun ranai hapoadumbo tüküfembo mb+si haya tükündifeyoani bot+ndahi nimbueimbo mb+ro bot+ndi+hindi sapo God ai siheimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yangirane,” mehu.

Süfuri nimi+ndi ranahambo se tür+boadi+hindi
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

29 Sisas ai kafoefe hoafi mam hoafiyupurühi yahuya, “Se süfuri nimi+nd-ane asu amuri nimi ranamboani hoein+dundi. 30 Sapo se hoeirundani nimi ranai hoaihoai

sĩmborĩ bokarĩ arandĩ ana, se fifirĩndundĩ ai ndeara hoembo yahomboane. ³¹ Mamĩ yahuraiane sapo se hoeĩndundĩ ranĩ-moatũkunĩ tũkefeyo ra se fifirĩndundĩ God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ra ndeara tũkũfembo yaŋgĩr-ane. ³² Ro sĩhamumbo anĩhondũmboanahĩ hoafayahapurĩ, ŋga se fifirĩndundĩ nĩdou hapondanĩ anĩmboei ranai yĩfĩkoateyeyambe anĩmbo ranĩ-moatũkunĩ ra tũkũndĩfemboe. ³³ Hĩfĩ sũnũ ana awarĩndĩhoemboe, ŋga wandĩ hoafĩ ana ŋgĩrĩ awarĩndĩhoeyo,” mehu.

Sisasĩmbo sũngrurũ-rundeimbĩ ai hĩbadũmbo

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafĩyupurũhĩ yahuya, “Se hĩbadũmbo! Se muŋguambo sesesĩndĩmo asu bia ndĩmĩndĩmo houmbo mamĩkarĩ hohoanĩmondĩmo asu findĩ moatũkunĩ ranĩmbo afĩndĩ hohoanĩmondĩmo ndũmboemo. Ranĩ-moatũkunĩ ranai sĩhamumbo andũrambe nĩnĩhondĩ pĩrayo nou yahurai anĩmbo randeapurĩmboe. ³⁶ Se muŋguambo si hĩbadũ nĩŋgomombo Godĩmbo dĩdĩbafĩndafu ndundĩ. Tĩŋrĩfo tũkefeyo ra ŋgĩnĩndĩ nĩŋgo hombohũnda asu Nĩdou Hondũndĩ hĩmboarũhĩ tũkũfembohũnda ranĩmbo dĩdĩbafĩndafundĩ,” mehu. ³⁷ Sisas ai muŋguambo si Godĩndĩ worĩ ranambe nĩdou yamundeandũrĩ hu asu nĩmbokoanĩ hafu Orif Hĩfĩ Wafuambe apu marandĩ. ³⁸ Asu nĩdou ranai sĩambe hondũ Sisasĩndĩ hoafĩ hĩmborĩmbohũnda Godĩndĩ worĩna hei marĩhũndĩ.

22

Suda-yafe bogorĩ nĩdou ai Sisasĩmbo hĩfokoeffimbo hoafĩ fifirĩmarundĩ

(*Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53*)

¹ Bret yisĩkoate seseĩmbo si Pasofa sei-arĩhũndĩ ranai tũkũfembo yaŋgĩrĩmayo. ² Ranĩyo Godĩmbo sesĩ sĩhou-rundeimbĩ bogorĩyomo asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo fifirundeimbĩyomo ai nĩmorehĩ nĩdownenihĩmbo yĩhĩmboyomondũhĩ Sisasĩmbo hĩfokoeffimbo nafĩ kokomarundĩ. ³ Ranĩyo Sudas Iskariot Sisasĩmbo sũngrurũ-rundeimbĩndambo mamĩ ahandĩ fiambe Satan ai mafarĩfiyu. ⁴ Ranĩyo Sudas ai Godĩmbo sesĩ sĩhou-rundeimbĩ asu prisman bĩdĩfĩrĩ Godĩndĩ worĩ hĩfandĩmarundĩ ahamumbo sowanambo ai nũnũŋgundĩrĩ Sisasĩmbo ahamundĩ warĩhũmandĩrĩ ranĩmbo fifĩrĩfembohũnda mahu. ⁵ Ranĩyomo asu nĩdou ranai hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩyomondũhĩ Sudasĩmbo kakĩ masabudo. ⁶ Ai hohoanĩmo mamĩ-sũŋguru mburumbo hĩfanda humbo nĩdou afĩndĩ ranai Sisas-dĩbo nĩmarĩkoate-yey-ambe ahamundĩ warĩhũfimbo yahu hayamboyu.

Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbi babidi sesesi si ra nimarimombo masiwasümo
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)

⁷ Bret yisi-koate sesimbo si God ai Israerimbo aboedambo-mareandürü ra tüküfeyoambe animbo sipsip nimirü ra hifokoefemboane. ⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyupürühi yahuya, “Ngafani sesi sihefimbo sindindineamuni adükari si ranihü sesesimbohünda,” mehupiri. ⁹ Asu simbori düdürinerühi safaniya, “Nahanihümayafi yihohembo sesi ra sindifembo hoafayafimuni rana?” masafani. ¹⁰ Asu simbori hoafiyupürühi yahuya, “Ngoafi adükari ranihü ngafandühi nindou mamü ai hoe hpirambe fuindamündü haya nguani hoeindinerimboyafani. Nga ahambo animbo süngundiniri ninü worambeahiyö karefuendi ra. ¹¹ Rananimbo wori aharamburi ranahambo hoafindafinadowohüya, ‘Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafiyuhi yahuya, ‘Ro wambo sünggurundiri-rundeimbi babidi wori nahanambe sesesimandefi God ai Israerimbo aboedambo-mareandürü si ra?’ mehuamboane,’ mbisafani. ¹² Asu ai sihafanimbo sesi napo kurife nimirü sesimbo fondi afindi buriyoweimbi nimoamonindi wori nafuindüpürimbui. Se ranihü sesi napo sindindineandi,” mehu. ¹³ Rani-yafani Pita weimbo Son ai hafani hoeiri-neandane asu munguambo moatükunü ra Sisas hoafimayu süngu tüküme Feyo. Rani-yafani asu ranihü sesi ra sindimarinandi.

Adükarindi sesi Sisas ahandihoari sünggurü-rundeimbo masagapuri
(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesi sesimbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbi babidimbo sesi fondühi mamarimo. ¹⁵ Ai ahamumbo hoafiyupürühi yahuya, “Ro afindi hamindi yifirayahi se-babidi sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandürü si, nga asu sünggunambo ana ro asübusi afindi ndahamindimboyahi. ¹⁶ Ro asükai ngiri sesi ndahurai dagadhi, nga ngombo rani-moatükunü ra God hifandarandi ranambe tükündifemboe,” mehu.

¹⁷ Raniyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hihifirüri mbura yahuya, “Kap hoe nda sowandümo houmbo sihamundihöari simindimo. ¹⁸ Asu ro wain boboe ra asükai simindikoate ngambo God nginindi hifandarandi ra tükündifemboe,” mehu. ¹⁹ Asu asükaiyu bret semündü Godimbo hihifirüri mbura hifitire ahambo sünggurü-rundeimbo yimbureapurühi yahuya, “Nda wandi safane asahapuri. Nga se wambo hohöanmomböhünda randu ndundi,” mehu.

20 Mare yahurai sesi sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafi-yuhi yahuya, “Kap nda wandi hori sihamumbohündambo karefoendi rananimbo simbori hoafi femindi asihefeyo ra nginindamindimboe. 21 Sihamundi mbusümo nindou mamai ai wambo hürütümbi nindou-yafe warihündeandirimbui. Nga ahandi watinjari ra wandi dibore sesi nandife fondiwami anango. 22 Nine-moatükuni God ai Nindou Hondü ahambo refimbo ho-hoanmomayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondumbo hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hipoanimbembou-ani,” mehu. 23 Raniyomo asu sünggurü-rundeimbi ai ahamundihoari rani-moatükuni ra didi ramande yahomo houmbo simborindüwurimemo.

Sünggurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafinambo simbori simborimemo

24 Sisasimbo sünggurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafiyomondühi mamarimo. 25 Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ndifoyei adükar bogori ai ana ndüreimbiyomo houmboanemo asu nimorehi nindowenih ra hifandirundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifandirundüri arundi ranahamumbo aboedi farihou-rundeimb-anemo sei arihündi. 26 Se yahurai randafumboemo, nga adükar hamindayu sihamundi mbusümo ra ai hoarifi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpuriyu-randeimbi ai fehefembo ratüpuriyu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane. 27 Düdi adükar hamindayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuareandiyu? Se raru hohoanimoyomondühiya sesesi fondühi amaruyu ai adükar hamindayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpur ratüpuriya rihandeimbi nahurai-anahi. 28 Se wambo tinjirifo tüküme Feyo ra moai hininjirundiri. 29 Ro sihamumbo hifandimbo nginindi asahapuri wandi Ape wambo hifandimbo nginindi masendir nou. 30 Se ro nginindi hifandarhandi ranambe wandi sesi fondiwami sesi dowadümo hoe ndimindimondumboemo. Asu se bogorindi nimari fondiwami nmandümombo Isiraeri-yafe siri 12 ra hibadüboemo,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadi hirindeandirimbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

31 “Saimon, Saimon, Satan ai sihaf anihondümbofe ra refe hoiefembo hoafiyumboani sapo nimorehi mban hiriyehi badini pirihindühi safi hininjarihindi nou. 32 Nga ro Godimbo didibafimeheandi sihaf anihondümbofe ra hininjindowamboyafi sahehea. Rananimbo se asukai

hihiri ndafo wambo sowanambo didifihumbo apodoho-
apodohoyomondeimbi ranahamumbo fandihawapura
nginindimbeyomo-ndamboane,” mehu. ³³ Nga Pita
ai Sisasimbo hoafiyunduwohö yahuya, “Adükari, ro
ndearambo nafirihamindimboanahi se-dibo karabusambe
hombo asu yifimbo amboani,” mehu. ³⁴ Sisas ai hoafiyuhi
yahuya, “Pita, hapo nimbikoani kakaro ai hoafikoate-
yuambe animbo se wamboya ngimimbo moai fifirihini
mbisafindirimboyafi,” mehundo.

*Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbiimbo kaki sandife arü
pisao yihimindi asu napo arü ra mbiswandümu-ndamboane
mehu*

³⁵ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ranahamumbo
hoafiyupurühi yahuya, “Horombo ro sishamumbo
koarheheapurühi sahüya, ‘Se kaki sandiferambo arüyo asu
napo sandiferambo arüyo, asu su yirambe kikifoefemboane
semindipoani’ masahi rani-simboani se bidifiri moatükuni
mbonimborundümondai?’ Ai hoafiyomondühi yahomoya,
“Wani,” mehomo. ³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya,
“Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo arü, düdi se
pisao yihimindi hamindi ra semindikoate-ayu ana, ahandi
ngisihari hoeari ra nindou ngorumbo sagadowohumbo asu
rani fihindi kaki ndemündü haya pemimbiyu-wamboane.
³⁷ Godindi bukambe hoafiyowohü yahoya, ‘Ahambo
moaruwai hohoanimoju-randeimbi nindou nahurai
randihorimboyei,’ meho ranana wamboyo, nga ranane
hapondanambe tükefeyo,” mehu. ³⁸ Ahandi süngrurü-
rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari! Hoeiro,
pisao yihimindi hamindi yimbu nda,” mehomo. Ai
hoafiyupurühi yahupuriya, “Ra ndearane,” mehupuri.

*Sisas ai Orif Wafuambe Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Sisas ai adükari ngoafi ra hiningire hayambo Orif
Wafuana mahafu sapo munguambo si refi marandi nou.
Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai ahandi
süngu mahafomo. ⁴⁰ Ai hafomo nimarimboyohü tüküfih
hoafiyupurühi yahupuriya, “Nini-moatükuni sishamumbo
rande hoeindeapurimboe ranimbo-hünda se Godimbo
didibafindafundani sishamumbo nginindi mbisagapur-
amboane,” mehupuri. ⁴¹ Sapo nimoei pifeyoani ho
pirayo rani simogodühi safi Sisas ai hu yiri yimbu pusire
nimarumbo Godimbo didibafimefiyu. ⁴² “Ape, se yifirayafi
ana, wambo asübusümbi moatükuni tüküfemboayo ra
raguanambo-ndowandi. Nga se nene yifirayafi rani

süngundowandi, nga ro yifirayahi rani süngufepoani,” mehu. ⁴³ Raniyo asu sünambeahindi nendi ai ahambo nginemündümbohünda tükümefiyu. ⁴⁴ Sisas ai asübusi afindi hamindi semindimboayu ranahambo hamindi tütüngirihoei hayambo Godimbo didibafimayu hoango. Raniyo asu ahandi yikunimihoe ranai hori nahurai pimendo hoango.

⁴⁵ Sisas ai Godimbo didibafiyu moendire hayambo ahambo süngururü-rundeimbimbo sowana huane asu mapomo sapo afindi hohoanimoyomondühi wambo. ⁴⁶ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se hapoana apusayomoa? Nga botiyafu Godimbo didibafindafundi nini-moatükuni rande hoeindeapurani nginepurimindimbohünda,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

⁴⁷ Sisas ai wataporiyuhü nünguambe awai nendi afindi ranai masifo. Sapo Sudas Sisasimbo süngururü-rundeimbi ambeahindi-mayu ranai sepurimündü haya mahafomo. Raniyo asu Sudas ai Sisasimbo wakikihimbohünda ahandi fikimi mahu. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Sudas, se wakikihimbo asafi ra Nindou Hondümbö hürütümbi nindou-yafe warihüfimbo safomboyafi?” mehu. ⁴⁹ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai hoeirundane ahambo kikihimindimbo yangirihomondamboemo hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, ro yihoe fi pisao yihimindi safi ranambo hitihupirimbo?” mehomo. ⁵⁰ Raniyo asu aihündi mamai ai pisao ndarihendühindamboyu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori hondündi ratüpuriyu-randeimbimbo warihondü himbohoeari mafoafoareando. ⁵¹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Yowan! Ndahurai refepoani!” mehu. Raniyo ahandi himbohoeari ra wari pamareanda asukai koadürü koadürümefeyo.

⁵² Nindou sapo Sisasimbo kikihimindimbo masifomo ra Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo, Godindi wori hifandiru-rundeimbi prisman bogoriyomo asu Suda-yafe boboagori raniyomo. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo masifomo ra hühübünü nindoumbö kikihemündimbo nahuraiyomo. ⁵³ Ro sebabidimbo muñguambo si Godindi worambe nimari marihandi ra moai ranihü kikihiründümondiri. Nga haponda sishamundi siane nimboe nimbai ai adükari tüküfihisi simbo ngasündeamboane,” mehu.

Pita ai Sisasimboya, Ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Son 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sisasimbo kikihiründümo houmbo Godimbo sesi shairandeimbi bogori hondü ahandi worinambo sowaründümo mahifomo. Raniyo asu Pita ai süngumarapuri hüfu. ⁵⁵ Asu ai hai wori gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

⁵⁶ Nimorehi mamati ratüpurayo-randeimbi ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndoreri türüfoarerimtura hoafiyowohü yahoya, "Nindou ndanana sapo Sisadibo hu marandani," meho. ⁵⁷ Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Nimorehi se hoafayafi ranana moai akidou-amboani ro fifirihini," mehu.

⁵⁸ Asu rani wangabeahi safi nindou ngorü ai hoeiriri hayambo hoafiyundühi yahuya, "Ngorü ana sapo seanafisi." Nga Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Wandafi, roana wananahi ana," mehu. ⁵⁹ Ran-ahandambohöndi gedühi safi homboyoane asukai nindou ngorü ai huti hoafimarüri, "Sapo nindou ndanana Sisas-diborihindani nimboe ai-amboani Garirihünd-ani." ⁶⁰ Asu Pita ai hoafiyuhuya, "Wandafi, roana moai fifirihendi se wataporimbo-arandi rana-hambo!" mehu. Raniyo asu hoafiyuambe kakaro ai hoafimayu. ⁶¹ Raniyo asu Adükari ai hihirifi Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanimomayu Adükari ai hoafimeindo ranahambo. Hapo nimbokoani kakaro ai hoafikoate-yuambe animbo se ngimimbo wambo moai fifirihini mbisafindirimboyafi. ⁶² Raniyu asu Pita ai weindani tüküfi hu afindi hamindi aranimayu.

Nindou ai Sisasimbo tirifoeffe hoafiyomondühi harimemondo

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nindou Sisasimbo hifandimaruri ranai tirifoeffe hoafiyomondühi bubumaruri. ⁶⁴ Ai ahandi himboari hoearinambo gabudifoarüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se Godindi hoafi hoafiyafi-randeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi shambo harimayunini rana!" mehomo. ⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundi.

Sisas ai kansri-yomondi himboarühi tüküfi hoafi didiboadomareandi

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)

⁶⁶ Simayowamboyo hifandirundeimbi ai mafandundi. Asu Godimbo sesi shou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ai-amboa

ai-babidi fandu mburumbo Sisasimbo sowarindumo ahamundi bogori hondü kot raninambo mahifomo. ⁶⁷ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se Krais-ayafi ana, hoafindafimuni,” mehomu. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo anihondumbo-ndundiri. ⁶⁸ Asu simbori sihamumbo ro düduehapuri amboani ngiri hoafindimondiri. ⁶⁹ Haponda ndanihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Nginindeimbi ahandi warihondü warihü nimandümbui,” mehu.

⁷⁰ Ai munquambo hoafiyomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se Godindi nimoriyafi?” Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundihoari hoafayomo rasi, nga rananahi,” mehu. ⁷¹ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Refe ana, nimboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi himboambenambo hoafimayuambo himboriyefi-mboanefisi,” mehomu.

23

Pairatimbo sowana Sisas sowaründumo mahifomo
(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)

¹ Munquambo rani bobaagori-memo ranai Sisasimbo sowaründumo Pairat sowanambo mahifomo. ² Ai ahambo papi-hoafirurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikarimarandura kikhimarihurimindefi. Ai hoafiyuhi yahuya, ‘Yowani Sisarimbo kakai saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adukari bogor-anahi,’ mehu,” mehomu.

³ Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adukari bogoriyafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Sihafihorari hoafayafisi,” mehu. ⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu awai nendi afindi mengoro ranaheimbo hoafiyuhi yahundüriya, “Ro nindou nda moai nini-moatükuni moaruwai rare-anda hoafi himboriyahi,” mehu. ⁵ Ai asükaiyei pukuna hoafiyehi seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandühi nindou yamundireandühi hohoanimo botimareandüri. Ai Gariri hifihü piyu haya sünumbo Sudia hifihü tükümefiyu,” masei.

Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamartheirü

⁶ Pairat ai hoafi ra himboriyu haya düdüfihü yahuya, “Garirihündiyu nindou nda?” mehu. ⁷ Herot ai mamii profens hifi ra hifandimarandi rani hoarehiyu Sisas ai manüngu. Ranimboyu asu Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamarheirambo mahu sapo Herot ai rani-simboani Serusaremihü mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeirirani mayowambo hihifi-hihifi mayu, nimboue sapo ai moani hoafi yangiri himboriyu hayambo asu hoeindihini mehu. Ai sapo yare hohoanimo yuhü Sisas ai hepünifeimbi moatükuni randeanda hoeindihia yahuhayambo. ⁹ Herot ai Sisasimbo düdu-düdu marüri, nga asu moai akidou-amboani nini hoafi hoafiyu, nga wani. ¹⁰ Godimbo sesi shou-rundeimbi bogori asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi akimi maningomo ranai tikarhoumbo Sisasimbo papi-hoafimaruri. ¹¹ Herot ai ahandi ami babidi Sisasimbo tirifoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori-yomondi hoeari aboedi safi yihuruwuri mburumbo asukai Pairat sowana koamarihawuri. ¹² Horombo ana, Pairat ai Heroti-dibo simbori nginindürimefaniyosi, nga rasimboani ai aboedi-aboedimefineandi.

*Pairat ai Sisasimboya yifimbiyuwamboane mehu
(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)*

¹³ Pairat ai Godimbo sesi shou-rundeimbi bogori asu Sudayei bogori muṅguambo nindou amuri raniyei aheimbo gugurimareandüri. ¹⁴ Ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou wambo sowana sahorimindei masinei ndana-hambo hoafiyehi seiya, ‘Moaruwai hohoanimo yu randeimbani’ masei. Ro ahambo shei himboarühi düdumarihini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimarihori ra nini-moatükuni moaruwai rareanda hoafi himboriyahi. ¹⁵ Asu Herot ai hoeirirani nini-moatükuni moai rareandi, nga ranimboyu hihiriri shefimbo sowana koamariheirambo masünu. Nga asu ai nini-moatükuni moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda? ¹⁶⁻¹⁷ Ro ahambo tirifo ndahando mbundihambo animbo asu moani aboedi koandihahina ngumbui,” mehu

¹⁸ Muṅguambo nindou ranai fandihhi puküna hoafiyehi seiya, “Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandihori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!” masei. ¹⁹ Barabas ra ai adükari ngoafihü gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

²⁰ Pairat ai Sisasimbo hiningifiyuwani aboedambo homboani mehu raniyu asu awai nendi afindi ranaheimbo asukai hoafimeyundüri. ²¹ Ai asukai puküna hoafi karihendühü seiya, “Nimi keimbi karihendeimbifihü pandiwuri! Nimi keimbi karihendeimbifihü pandiwuri,” raranimayei.

²² Ai asukaiyu ngimimbo düdureandürühi yahuya, “Ninemoatükuni ramareandi? Ahambo hifokoeffimbo ase ra ro hoeirihina moai nini moatükuni akidou-amboani

rareandani hoafi himboryahi. Nga moani akidou yangiri tiriifo ndahando mbundiha aboedambo koandihina mbihu,” mehu. ²³ Nga ai moani hoafi pukuna karhehinduhi huthoafiyehi seiya, “Sisas ai yifimbiyu-wamboane, yifimbiyu-wamboane,” mayei. Ai hoafimayei habodei ra moani Pairatindi hoafi ngasunde hayambo ahei nimoamo hamindimayonduri. ²⁴ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hohoanimo sungumareandi. ²⁵ Raniyu nindou mam Barabas gafman babidimbo yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamarheru. Raniyu asu ai Suda nine refembo yifirimayei sungu Sisasimbo ami-yomondi warhumariri.

Sisasimbo nim keimbi karhendeimbifih tikorundumo pamaruwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowarundumo homondane Saimon Sairinihundi ai nafini masufu ngoafinambo hifombo yahuhayambo. Raniyomo asu Sisasindi nim keimbi karhendeimbi ra sowandifi hawa Sisasindi sungu hufi yahomo houmbo huthi-huthimaruri. ²⁷ Asu awai nendi afindi ranai Sisasindi sungu hushi, nimorehi bidifiri ranambeahi mahusi ranai Sisasimbo hohoanimoeyehi araninambo sahorimindei mahusi. ²⁸ Nga asu Sisas ai hihirifi hoafiyundurui yahuya, “Serusaremihundi nimorehi se yowan wambo araninambo-yondiripoani. Nga shei fimbo asu shei nimoakidiboumbo animbo araninambo-ndihunduri. ²⁹ Awi mam si tukundifemboe rani-simboani nindou ranai hoafindeihya, ‘Nimorehi nimori wakemindikoate-ayei asu nimori titihukoate-ayei se hihifi-hihifindei. Sapo aheimbo tiriifo ra ngiri tukundifeyo,’ mbiseimboyei ³⁰ Rani-simboani animbo nindou ai nimoeyi wafumbo hoafindeihya,

‘Wamini piyafimuni,’ mbisei.

Asu asukai hifi wafumboya,

‘Gabudifoarwamuni,’ mbiseimboyei! *Hosea 10:8*

³¹ Hapondani ro nim yangiri nahurai-anah, nga wambo rawarhindiri. Nga sungunambo moaruwai tukundefeyoani se nim yapari nahurai-ayei sheimbo nungumandifendura?” mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai hohoanimoayafandeimbi amboani Sisas dibombo sowapundumo mahifomo ahafanimbo hifokoefepirimbohunda. ³³ Ai hei nimoeyi wafu mbirihapiri sisami sei arihundi ranihu Sisas asu humbuhiniyafanirinandeimbi nindou yimbu ahamumbo tikorupundimo pamarupuri ra Sisas ai mbusumoyuwane asu

ngorü ai warihondünyu asu ngorü ai kadüdanıyü yafıne pamarupıri. ³⁴ Sisas ai hoafıyuhıya, “Ape, amboawi mbısafı nımboe ai moai fıfirundi nıne-moatükunı rawarundi ranahambo,” mehu. Asu ami ai satu piraimemo dıdai Sisasındı-mayo hoearı ra mandemündü yahomo houmbo.

³⁵ Nindou afındı ranai nıboadei hımboanambo hıfandıhündı, nga boboagorı nindou ai Sisasımbo tırıfoarüwuri hoafıyomondühı yahomoya, “Nindou bıdıfırambo aboedambo-reandırı marandı. Se Godındı nımorı Kraıs-ayafı ana, yaro sıhafıhoarı aboedamboyafo,” mehomo.

³⁶ Asu ami amboanı tırıfoarıwurühi homo hühütımbü moatükunı wain hoe fınga masabudo.

³⁷ Ai hoafıyomondowohü yahomondoya, “Se Suda-yafe bogorayafı ana, yaro sıhafıhoarı aboedamboyafosı!” mehomo. ³⁸ Nımı keımbı karıhendeımbı nımoamo ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE ADÜKARI BOGORANI.

³⁹ Nindou hımbuhünıyafanı-rınandeımbı nımı keımbı karıhendeımbı fıhi mapenımbafanı ngorü ranai Sisasımbo tırıfoarırühi puküna hoafıyuhı yahuya “Se ra Kraısıyafı? Ranayafı ana, yaro sıhafıhoarı aboedamboyafosı asu yıhoehımbo amboanı aboedambo-rowamunı,” mehu.

⁴⁰ Nga asu ngorü hımbuhünıyü-randeımbı gorügoanıni mapenüngu ranai afoai yahu hoafıyundowohü yahundoya, “Se Godımbo yıhımboyafai? Nga se tıjırıfo asowandıfı nahuraiane ai-amboanı asemüdü.

⁴¹ Sıhırı tıjırıfo asahoamındehi ranana sapo nını-moatükunı sıhırı ramarıhoandı ranı-süngumboane. Nga nindou ndanana moai nını-moatükunı moaruwai rareandı.”

⁴² Asu ai hoafıyuhı yahuya, “Sisas, se sıhafı ngınındı hıfandarandambe tüküyafo amarıfı ana, se wambo hohoanımondafındırı,” mehu. ⁴³ Sisas ai hoafıyundowohü yahuya, “Ro anıhondümboanıhı haponda hoafehanını se ro-dıbo ngoafı aboedı ranıhü nımandımboyafı,” mehu.

Sisas ai yıfımayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapı hıfıhamındıkoate-yowohü wambo nımbı ranai hıfünımbı peyo haya gabudıfoare hombo nımbambe tükümefeyo. ⁴⁵ Refeyoambe asu hoearı Godındı worambe kumarundi ranai mbusümondühı yımbu bumareandı.

⁴⁶ Sisas ai pukünambo hamındı hoafı karıhoeihü “Ape, wandı yıfıafı sıhafı warıharıheandı,” yahu mburambo asu yıfımayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondı bogorı manüngu ranai nıne-moatükunı tükümefeyo ra hoeireanda mayoa asu Godımbo aboedanı yahu hoafıyuhıya, “Anıhondü-ane, nindou

ndanana moai n+n+moatükun+ moaruwai yare randi," mehu. ⁴⁸ Nindou af+ndi wak+re meŋgoro ranai hoeir+hinda mayowamboyei af+ndi hohoan+moyeih+ ahei ŋgusüfohö purük+purük+ kameih+ ŋgoaf+na mahei. ⁴⁹ Nga Sisas+ndi fik+m+n+ndiyei asu n+moreh+ Garirihünd+ ahambo süŋgumar+hor+ ranai foar+hehi n+boadeimbo h+amboanambo wamar+hor+.

Sisas+imbo hoŋguambe mas+hehor+

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mam+ an+hondümb+reandeimb+ aboed+ ham+ndi man+ŋgu ahand+ ndür+ Sosep, aiana Suda-yafe kans+r ambeah+ndi+yu. Nga asu ai moai yifir+yu b+id+fir+ bobaagor+ yomond+ hohoan+mo Sisas+imbo ramarund+ ranahambo. Aiana Suda-yafe ŋgoafi Arimateahünd+yu hayamboyu asu God ŋg+n+ndi hifandarand+ ra tük+femboayo ranahambo hifanda marand+. ⁵² Sosep ai Sisas+ndi yif+n+moko ra d+bonap+fembohünda Pairat+imbo düd+imbo mahafu. ⁵³ Asu Sosep ai Sisas+ndi fi+n+moko ra n+m+ keimb+ kar+hendeimb+ fih+ndi foar+münd+ s+herü hen+ŋgu kifoh+ hoear+nambo parir+ ŋgamond+foarir+ mbura sowaründümo homo n+moei adükar+ n+maroweimb+ hoŋgu nahurai wowond+maru hifomo ranambe mas+hawur+. Asu hoŋgu ranambe ra moai horombo yif+ s+hoemo rund+. ⁵⁴ Ai ndeara sümb+ God+imbo hohoan+moyowohü moan+ ŋgoaf+imbo n+mar+imboane sei hehimbo muŋguambo moatükun+ nap+r+hindane rani+moatükun+ ra tüküme feyo.

⁵⁵ N+moreh+ Garirihünd+ Sisas bab+d+imbo mahüsi-maye+ ranai Sosep bab+d+imbo Sisas+ndi yif+n+moko s+hefimbo hoŋguanambo mahei sapo nüŋgurüwur+imboemo as+hawur+ ra hoeifimbo. ⁵⁶ Ran+yei asu n+moreh+ ranai wor+na hei aboed+ fis+ŋarümbü moatükun+ mb+mb+rai asu marasen ndondomar+hind+. Asu Moses+ndi ah+nümb+ hohoan+mo hoaf+moyo süŋgu moan+ n+mar+imbo si ra mamarei.

24

Sisas bot+imefiyu hoafi

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

¹ Mam+ wik ranahandambo weaŋgurüh+ndi sihi+ siambe hondü n+moreh ranai Sisas samboarüwuranambo aboed+ fis+ŋarümb+ mb+mb+rai ndor+hi mas+hehind+ ra sahümündi mahei. ² Asu ai hei h+imboyeiane n+moei hoŋgu naf+tambeihü guru pamarund+ ranai paiar+koate tifeo h+h+ire amoah+ire meŋgoro. ³ Nga ai kefoehi hüsi h+imboyeiane, asu Adükar+ Sisas+ndi yif+n+moko ra moai yaŋgoro.

⁴ Rani-moatükunî ranahambo afîndî hohoan+moyeihi nîmboeiane, nîmehûnou nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî güdîne hena ahei fikîmî tüküyafîne manîmbafanî. ⁵ Asu nîmorehî ranai yîhîmbombo hîfînî mbîro pîyei hehi manîmboei. Asu nindou yimbu ranai hoafîyafandühî safanîya, “Nîmboe se nindou yangîrî nûnguweimbî ranahambo yîfîyeimbîyei fondîwamî kokoarîhora? ⁶ Aiana moai ndühî yanguru, nga botîmefiyu. Ai Garirihü nûnguambe sîheimbo hoafîmayu ranîmbo se hohoanîmondei. ⁷ Ai yahuya, ‘Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanîmoyomo-ndeimbî-yomondî warîhündüwurîmboemo nîmî keimbî karîhendeimbîfihî tîkoemündî pefimbohünda. Asu yimbu sindu haya ngaîmî noufimbî ranîfihî anîmbo botîndîfimbui,’ mehu,” masafanî. ⁸ Ranîyo asu nîmorehî-mayei ranai horombo Sisas hoafîmayu ra hohoanîmomayei.

⁹ Asu nîmorehî-mayei ranai hongu ra hîniîngîrîhi hehi hei ahambo sünggurü-rundeimbî ¹¹ asu muînguambo amurî ranîyei aheimbo muînguambo moatükunî wataporîmbo-marîhündürî. ¹⁰ Sapo honguambe muînguambo moatükunî tüküme Feyoa hoeirîhi hehi Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbîmbo hoafîmayei nîmorehî ranana Maria Makdarahündîyo, Soana, Maria Semsîndî hondîyo asu bîdîfirî amurî ranîyei. ¹¹ Nga asu ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai nîmorehî hoafîmayei ranahambo tîkarîhi hehi hoafî yangîrî anîhündî yahomo houmbo moai anîhondümborundî. ¹² Nga asu Pita ai pîpîyu hu honguambe amofi hîmboyuane, hoearî ahambo hîmondîmarîhorî ranî yangîrî menjorowa hoeimareandî. Ranîyu ai hongu ra hîniîngîre haya hüfu worambe ranî-moatükunî ranahambo afîndî hohoanîmoyuhü mamaru.

Nindou yimbu ai Sisasîmbo Emaus nafî hohü hoeimarînerî (Mak 16:12-13)

¹³ Nîmorehî ranai honguanambo hüsi sîmboanî Sisasîndî sünggurü-rundeimbî yimbu ranai ngoafî mamî Emaus Serusaremîhündî hombo ¹¹ kiromitahüfeimbî hoandarî nafî mahafanî. ¹⁴ Ai hafandühî muîngu moatükunî tüküme Feyo ranahambo wataporîmbo-marînandî. ¹⁵ Ai wataporîmbo-rîni hafandühî fîfirînandane, Sisas ai ahandîhoarî tüküfi haya ai-babîdîmbo mahu. ¹⁶ Mamî moatükunî gabudîmafoareapîra ai moai ahambo Sisas-ani safanî türüfoarînerî fîfirînerî.

¹⁷ Asu ai ahafanîmbo düdureapîrühî yahuya, “Se nîni-moatükunîmboyo wataporîmborînandühî ahafana?” mehuamboyanî. Asu ai ngaîsüamboarambe sisai

fiyafandühi man+mbafani. ¹⁸ Asu ŋgorü, ahandi ndüri Kriopas, ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Awi Serusarem+hü ndüfosimbo tükümehindi ra se yang+ranafi n+ne moatükuni ran+hü tüküme feyo ra fifir+fekoate-ayafi?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisas ai düdureap+rühi yahuya, “Nimboe watapor+imbo-ar+nanda?” mehuambo yafani. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, “Sisas Nasaret+hündi ranahamboane watapor+imbo-ar+hor+i. Aiana God+ndi hoafi hoafiyu-randeimbiyu haya God asu munguambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpur+i ra ŋg+n+ndi ham+ndiyo. ²⁰ Yihoefi bogori nindou asu God+imbo sesi sihou-rundeimbi ai gafmani-yomondi war+hü hin+ŋgimarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houmbo n+mi keimbi kar+hendeimbi+fihi tikoründümo pamarüwuri. ²¹ Nga horombo ro hohoan+moyefühiya, ‘Sisas ranana God ai Israer+hündi ranaheimbo aboedambo-fendür+imbo kafoarir+i hin+ŋgirir+imbombai,’ masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ŋg+mi noufimbi siane. ²²⁻²³ Hapo siambe hondü n+morehi bidifiri roambeahindi ai hei honguambe himboyeia moai ahandi yif+n+moko ra ran+hü hoeir+hindi. Raniyo ro hepün+mehundi. Ai s+nei yihoefimbo hoafiyehi seiya, ‘Sünambeah+ndi nendi yimbu hoeir+hup+ra ai safaniya, ‘Sisas ana yang+r+i mbanüngu,’ masafani,’ masei. ²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honguambe munguambo moatükuni ra hoeirunda n+morehi hoafimayei süngure menjoro. Nga asu moai Sisas+imbo ana hoeirüwuri,” masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafan+imbo hoafiyup+rühi yahuya, “Se ana ŋgusüfokoate-anemo, se moai God+ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo n+mehünou hohoan+moyomo. ²⁶ God+ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, ‘Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendür+imbo kamafoarir+i ra asübusi ndemündi mbundambo an+imbo asu süngunambo God+ndi himboahü ndür+i adükarümb+ndümbui,’ mehomo,” mehu. ²⁷ Raniyo Sisas ai ahafan+imbo ahandi fimbo Bukambe hoafi mapen+ŋgo ra Moses+ndi+mayo buk+fihi piyu haya God+ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü pap+ru mas+hoemo ranahambo yamund+mareap+i hu.

²⁸ Ai homo Emaus ŋgoafik+mi tüküme fundi. Raniyo Sisas ai ŋgasünde haya hombonoume fiyu. ²⁹ Nga yimbu ai huti hoafiyafandühi safaniya, “Mborai ro-bab+di apoefo, nga ndeara hüfiham+ndi hanühi n+mb+fembo ak+mane,” masafandamboyu. Raniyu hafu ahafandi worambe aibab+di mamaru. ³⁰ Ai ses+imbo yahomo houmbo

nimarimombo bret semündü Godimbo hihifirürü mbura hifitire haya masagapiri. ³¹ Rasungu-mareandamboyo ai hepünafineandühi Sisas ani safani fifirimarineri. Nga asu nimehünou asukai awarimarhoayuwa moai hoeirineri. ³² Ai ahafandihöari simbori hoafüryafandühi safaniya, “Anihondü-ane, nafini sinefühi sihehimbo wataporimbo-maramuna asu sihiri ngusüfoambe hepünimehoandi,” masafani.

³³ Refe hayamboyoane, süngurineri-rinandeimbi ranai botiyafine hena Serusareminambo mahafani. Raniyo hafani hoeirineapurani ahandambo süngurü-rundeimbi 11-memo ranai ahamundi ngunindi babidi gugureafu mamarimonda hoeimarineapuri. ³⁴ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondü-ane, Adükarai ai yifihündi botimefiyu! Ai Saimon-so tükumefiyuwa hoeimariri,” mehomo. ³⁵ Raniyo asu süngurü-rundeimbi yimbu ranai ahafanimbo-so nafini tükumefiyu asu bret hifitireanda türüfoarineri fifirimarineri ranahambo wataporimbo-marinandü.

Sisasimbo süngurü-rundeimbi ai hoeimarüwurü

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23; Ratüpurü 1:6-8)

³⁶ Ahambo süngurü-rundeimbi ranai bidifirambo rani-moatükunü ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandihöari ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane,” mehu. ³⁷ Raniyomo yifiafimbai hoeiarihuri yahomo houmbo yihimbo münguna moaruwaimemo. ³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu nimboe se nini-moatükunüyo hoeimarundi ranahambo awi fifirifekoate-ayomoa? ³⁹ Se wandi yitihari watihari hoeiru. Ro wandihöar-ana hi nda! Se sündu hoeirundihi. Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo.”

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandi fi hoeari ra nafuimepurü. ⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi ranahambo anihondümböfe-koate-afindi ho-hoani-momemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi bidifiri sihoundai?” mehu. ⁴²⁻⁴³ Asu ai kini mamandundi ra ngörü bidifiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwurü.

⁴⁴ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafimayahi ra? Ro hoafiyahapurühi sahiya, Mosesindi ahinümbi

hohoanimo ranambe, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbiyomondi bukambe asu Herü Buk ranambe muṅgu moatükunı wambo tükündifemboe masahi.”⁴⁵ Sisas ai ramehuamboemo ṅgusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifirımarundi.⁴⁶ Asu Sisas ai simborı hoafiyupurühi yahuya, “Sapo Bukambe sürü papımarundi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai ahandı nendambo aboedambo-fendürımbı koamafoarırı ra asübusı ndemündü mbunda yifındı haya ṅgımi noufımbı ranambo yifıhündı botındıfımbı. ⁴⁷ Rananımbı Serusaremıhü pındımo houmbo muṅguambo hıfı ahandı ndürınambo hoafi bokarındıhoemboemo. Rananımbı asu moaruwai hohoanimo ra hınıṅgırıhindühi aboedı hohoanimo süṅgurıhindanı God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,’ meho. ⁴⁸ Asu se ndanı moatükunı tüküme Feyo ndanahambo wataporımbındü ndündı. ⁴⁹ Wandı Ape ai Yıfıafı Aboedı koarıhefembo hoafıyu masıhendı ra koandıheheamboyahı. Nḡa awı se hokoate Serusaremıhü nımandımombı Godındımayo ṅgınındı ra ndowandümo houmbo anımbı ṅgomo,” mehu.

*Sisasımbı God ai sünambe serümündü mahafu
(Mak 16:19-20; Ratüpurı 1:9-12)*

⁵⁰ Sisas ai ahambo süṅgrurü-rundeimbiımbı se purümündı hu Betanı ṅgoafıhü kaimayu. Ranıyo God ai ahamumbo aboedı-aboedımbıreapura yahu haya dıdıbafıme fıyu. ⁵¹ Ai ahamumbo aboedı-aboedıreapurühi nüṅguane God ai ahamundı mbusümonındı serümündü sünambe mahafu. ⁵² Ai yırı yımbı pusıru nımarımombı ahambo ṅgusıfo parüwurı mburumbo Serusaremınambo hıhıfı-hıhıfı kameihı hıhırıyafu mahomo. ⁵³ Asu ai muṅguambo sı Godımbı aboed-anı yaho hohoanımombıhündı ahandı worına homo marundi.

Son

Aboedi hoafi Son ai sürü papimarandi

Yangiri ni ngombo Hoafi ra nindou bomefeyo

¹ Horombo hondü God ai hifi nda nafikoate-yuambe Hoafi nda mengoro. Hoafi ra ai Godindi fikimi mengoro asu God-ane. ² Horombo hondü Hoafi ra Godindi fikimi mengoroane. ³ God ai Hoafi raninambo munju moatükuni ra nafimarandi, nga moai ngorü-moatükuni ngorü nafi süngure tüküfeyo. ⁴ Hoafi ra yangiri ni ngombo niminduhane asu yangiri ni ngombo ra nindou-yafe si-ane. ⁵ Si ra nimbiranahambo si asagado, nga nimbira ngiri si ranahambo gabudeandi.

⁶ Nindou mam God ai koamarheira mahu. Ahandi nduri Son-ani. ⁷ Nindou ranaheimbo si ranahambo anihondumbo hoafombohünda mahu. Nindou munju ai hoafi ra himboriyei hehi anihondumbo-mbirihinda yehuenüngu mahu. ⁸ Son ra si raniyupoani, nga si ranahambo anihondumbo hoafiyu-randeimbi yangiri-ani. ⁹ Si ndanana si hond-ane asu ai hifi ndanihu tüküfe haya asu nindou munjuambo si boakifoare arandi.

¹⁰ Nga Hoafi ranai hifi ndanihu mengoro. Hoafi raninambo God ai hifi nda nafimarandi, nga asu nindou hifi ndanihu aniboadei ranai moai ahambo fifirihori. ¹¹ Ai ahandi ngoafi hondüna hu, nga asu nindou ahandi ngoafihündi ai moai ahambo fihirihorimindei. ¹² Nga didiyei ahambo anihondumbo-rihorühi fihimarhorambo asu ai aheimbo kamafoareandura ai Godindi nimori tükümehindi. ¹³ Moai hifinindi moatükuninambo Godindi nimorimboyahi tüküyahindi sihiri boagiri ramehindi nou. Wani, nga God ai ahandi hohoanimo süngu ahandi nimorimboyahi marhündi. ¹⁴ Hoafi ra nindoumbofe tüküfe mburamboyo asu shefi mbusümo manünguwa ai nduri adükarümbi ra hoeimarhuri. Nduri adükarümbi ra Godindi nimori mam yangiri ranahand-ane. Ai afindi hipoambore-randeimbi-ani asu shefimbo Godimbo afindi moatükuni anihondumbo nafuimaramuni.

¹⁵ Son ai ahambo anihondumbo hoafimayu. Ai puküna hoafiyundürühi yahuya, “Ro nindou ndanahamboyah hoafimayahanduri, ‘Ro boatei tükündaheanda ai wandi süngu tükündüfimbui, nga aiana adükari safi ngasündeandreimbi-ani. Nimböe ai boateifi manünguwa ro tükümeheandane,’ ” mehu.

16 Ahandi afindi hipoambofe rani-sungu sihefimbo afindiimbo aboedi-aboedireamuni arandi. 17 Mosesindi warisunguyo ahinumbi hohoanimo tukumefeyo, nga hipoambofe hohoanimo asu anihondumbofe hohoanimo ra Sisas Kraisindi sunguyo tukumefeyo. 18 Moai nindou mamai ai-amboani God hoeiriri, nga Godindi nimori mamai Afindandi fikimi nungumbu ai God-ani asu ai yangiriyu Godimbo hoeiriri haya sihefimbo nafuimaramuni.

*Son ai ro nindou God koamafoariri-yahipoani mehu
(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Ruk 3:1-18)*

19 Suda bogori ai Godimbo sihou-rundeimbi bidifiri Rifai sirihundi babidimbo koamari-houpura Serusarem hiniŋgiru houmbo kosimo Son sowahi tukuyafu duduyafundowohu yahomoya, “Se didiyafa?” mehomondamboyu. 20 Raniyu asu Son ai moai diboreandi, nga weindah anihondumbo hoafiyuhi yahuya, “Roana Nindou God koamafoariri Kraisi raniyahipoani, nga wani,” mehu. 21 Raniyomo asu simbori hoafiyomondowohu yahomoya, “Asu se didiyafa? Asu se Erasayafi?” mehomondamboyu. Asu Son ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Wani, roana raniyahipoani.” Asukaiyomo duduyafundowohu yahomoya, “Ro Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifandarihuri, se raniyafi?” Asukaiyu ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Wani, roana raniyahipoani,” mehupuri. 22 Raniyomo asu ahambo hoafiyomondowohu yahomoya, “Asu se didiyafi nimora? Se yihoefimbo hoafiyafan-animbo asu ro hoafi ra nindou yihoefimbo koamari-houmuni ahamumbo sowana semindi homboanefi. Se sihafifimbo nungumambisafa?” mehomo. 23 Raniyu asu Son ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro rananahi: Nindou mamai ahandi yasimondi nimit wohi furikoate-yowohu miŋgiyohu yahoya, ‘Bogorindi nafi aboedi nafindihehindi,’ meho, nga ro rananahi,” mehu. Horombo hoafi nda Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia rareamboyu yahurai bukambe hoafimayu.

24 Farisi aiyomo nindou hoafi sowandumo homorundeimbi ahamumbo koamari-houpura makosomo. 25 Nindou ranai Sonimbo hoafiyomondowohu yahomoya, “Asu se Kraisiyafiipoani, Erasayafiipoani, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyafiipoani, nga asu nimboeafi se hundürürandüri maranda?” mehomondamboyu. 26 Raniyu asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, “Roana hoenambo yangir-ane hundürühi arihandi, nga sihamundi mbusumo nindou mamai anungu, nga asu seana moai nindou ranahambo fifirihori. 27 Ro boatei weindah ratupuriya

aríhandí, nga nindou ranai anímbo süngunambo weindahí rande ratüpuríndümbui. Nga asu roana nindou aboedí hamíndíyahípoaní ahandí su wofí hímondímaramüdu ra fufuríhefembohünda,” mehu.

²⁸ Hoafí nda Betani ngoafíhü Sodan hoe gogoaníní tüküme feyoane. Asu hífí raníhüyo Son ai nímoréhí nindowenihí aheimbo hundürümarandürí.

Sisas ai Godíndí sipsip nímor-ani

²⁹ Ngorü sihí Son ai hímboyuwane Sisas ahambo sowana masünuwa hoeirürhí yahuya, “Godíndí sipsip nímorí asüfu ra hoeiríhorí. Ranahandí süngu-anímbo God ai nímoréhí nindowenihí-yafe hohoanímbo moaruwai ranahambo amboawi mbüsümbui. ³⁰ Nindou ranahamboyahí ro síheimbo hoafíyahandürhí, ‘Nindou ai ro nímboahani wandí süngu düdümbui. Nindou ai adükari bogor-ani, nga roana ai nahuraiyahípoaní,’ masahandürí. Nga asu ro níngokoate-yahambe ai manüngu. ³¹ Asu ro moai fífíríhíní, nga nindou ra dídímbéi, nga asu Israeríhündí ai ahambo fífírímbíríhora sahehea síní hundürü-maríhandürí,” mehu.

³² Son ai yare hoafíyundürhí yahuya, “Ro hoeiríheandaní Yífiáfí Aboedí wupufo nahurai sünambeahíndí kosi ahandíwamí pühíyo mamaro. ³³ Awi ro moai nindou ranahambo fífíríhíní, nga God aiyu wambo hoenambo hundürümbírandüra yehuenüngu koaríhendürhí yahuya, ‘Se hoeindowandaní Yífiáfí Aboedí kodí nindou ranahandíwamí nímandoaní ana, asu ai-anímbo aheimbo Yífiáfí Aboedínambo hundüründandürímbui,’ mehu. ³⁴ Yífiáfí Aboedí ahandíwamí kosi mamaro ra hoeimaríheandí asu aníhondümboanahí hoafayahí nindou nda Godíndí nímor-ani,” mehu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi kamafoareapuri

³⁵⁻³⁶ Ngorü si Son ai asükai raníhü ahambo süngurínérí-ríndeimbi babídímbo nüngumbo Sisasímbo hoeirirane mahuamboyu, asu Son ai hoafíyuhí yahuya, ‘Se hoeiríne. Ndanani Godíndí sipsip nímorayu.’ ³⁷ Son ai ra-mehuamboyafaní asu hímboríyafaní hena ai Sisasíndí süngu mahafaní. ³⁸ Raníyu asu Sisas ai híhírífí hoeireapírane ahandí süngu mahafandamboyu hoafíyupürhí yahuya, “Se níní kokomboyafana?” mehupíramboyafaní, asu símborí hoafíyafínandowohü safanea, “Rabai, se nahiyafí nímbaí aranda?” (Ndürí ‘Rabai’ ahandí nímíndí ra yamunde-randeimb-ane.) ³⁹ Sisas ai hoafíyupürhí yahuya, “Sühüfaní naha hoeiríne,” mehupíramboyafaní. Asu ai hüfaní worí nímärümbí ra

hoeirine hena, asu rani sihi ai-di-bo mamarifani ra ndeara nimbambeyo.

⁴⁰ Nindou yimbu ranai Sonindi hoafi himboryafani hena Sisasindi süngu mahafandi ahafandi ndüri ra ngorü ana Andru, Saimon Pitandi akidiyu. ⁴¹ Ai hu, ahandi amonjo Saimon kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, “Ro Mesaia hoeimarihuri,” mehu. (Ndüri Mesaia ra Grik hoafinambo Krais-ani.) ⁴² Raniyu Andru ai Saimonimbo serümündi Sisas sowana mahüfu-amboyu, asu Sisas ai Saimonimbo hübudurürühi hoafiyundühi yahuya, “Seana Sonindi nimori Saimon-anafi, nga sifahifi ndüri ana Sifasimbeyowamboane,” mehu. (Ndüri Sifas ranana nimoie-ane.)

Sisas ai Firip Natanierimbo fihimarapimündu

⁴³ Ngorü si Sisas ai Garirinambo hafombo yahuhaya nimarumbo, Firipimbo hoeirirühi hoafiyundühi yahuya, “Se mborai wandi süngu,” mehundo. ⁴⁴ Firip, Bet-saidahündi Andru, Pita-babidimbo mamü ngoafihünd-ani. ⁴⁵ Raniyu asu Firip ai Natanierimbo kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, “Horombo Moses ai ahinümbi hoafi sürü papirandühi nindou kudümbui mehu ra fifiro. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani ai mamü yahurai sürü papimarundi ranahambo hoeimarihori. Nindou ranana Sisas-ani Sosepindi nimori Nasarethündi,” mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Natanier ai Firipimbo düdufindühü yahuya, “Asu Nasaret ngoafihü ra aboedi moatükuni tükümandifeyo rane?” mehuamboyu. Asu Firip ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Naha se sühüfi hoeirosi,” mehu.

⁴⁷ Sisas ai Natanierimbo hoeirirani mahüfu-amboyu hoafiyuhi yahuya, “Nindou ndanana Israerihündi hondani, nga aiana anihondumbo yangiri hoafiyu-randeimbani,” mehu. ⁴⁸ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo düdufindühi yahuya, “Se wambo nünguro fifiro-wandirimboyafa?” mehundu-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Firip wambo fifirife hoafikoate-yuambe süfuri afümambe manimbafa hoeimarihéanini,” mehu. ⁴⁹ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, seana Godindi nimor-anafi! Seana Israerihündiyafe adükari bogor-anafi!” mehundo-amboyu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro sishambo süfuri afümambe hoeimarihéanini masahi ranimboanafi anihondumbo-arowandiri? Nga awi sünguna se afindi moatükuni ranahambo ngasündeandeimbi tükündifeyoani hoeindowamboayafi,” mehu. ⁵¹ Asükaiyu hoafiyuhi yahuya, “Ro sishambo anihondumboanahi hoafayahapuri: Süngunambo ana sünü sübüdühoehü sünambeahindi nendi

ai Nindou Hondündiwamî gafomo kodomo ndundani hoeindumboemo,” mehu.

2

Sisas ai boatei hepünifeimbî moatükunî ratüpurîmayu

¹ Yimbu nîmbiyomo houmbo nindowenihî ñgorü ai Gariri hîfambe Kena ñgoafîhü nîmorehî masemündu. ² Raniyo Sisasîmbo asu ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo ahamumbo amboani nîmorehî semîndî sesesî ranambe dîdîmo masei. ³ Rani-sîmboani wain hoe ra munğu masîmîndeiamboyo, asu Sisasîndî hondî ai nîmorîmbo hoafîyondowohü yahoya, “Nindou ai wain hoe munğurîhimboanei,” mehindowamboyo. ⁴ Asu sîmborî yare hoafîyundühî yahuya, “Me, nîmboe se wambo rani-moatükunîmbo hoafayafa? Ndanana sîhei siane, ñga awi ro ranîmbofembo si ra yohoyopoani.” ⁵ Ra-mehuamboyo asu hondî ai worî aharambürîndî ratüpurîyomo-rundeimbî ahamumbo hoafîyopurühî yahoya, “Sisas ai nînî-moatükunîmboyo refembo hoafînduanî ra-süngundundî,” meho.

⁶ Ngoafî ranîhü nîmoei hîpîrî 6 afîndî hoe hafo tüküfe-randeimbî Suda ai fi aboedîferambo hundürüyorambohünda burîmayo. ⁷ Raniyu Sisas ai ratüpurîyomo-rundeimbî ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, “Se hîpîrî ranambe hoe fuibîdî-hondî,” mehuamboemo. Asu ai hîpîrî ranamboe hoe fuibîdîhoumbo tüküru-tüküru-marundî. ⁸ Raniyu asu Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Se hoe ra nîmoamonîndî kaboandundüh-anîmbo nindou sesî kanîmbo ehu ahambo sowanambo ndowandümo ñgomo,” mehua-mboyomo asu ai rasüngumarundî. ⁹ Nindou sesî kanîmareandî ai hoe ra apîre hoeireandane, asu wain hoe apîmayowamboyo, ai moai fîfîreandî dagüdambombai wain hoe ra. Nga ratüpurîyomo-rundeimbî ai-yanğîrîyo hoe mafuindümo fondî ra fîfîmarundî. Raniyu asu nindou sesî kanîre-randeimbî-mayu ranai nindou nîmorehî semîndîmbo-mayu ranahambo mborai mehundo. ¹⁰ Ai hoafîyondowohü yahuya, “Ndanî-ndanî hoafühî ana nindou wain hoe aboedî boatei sîmîndei mburühümboanei, asu süngunamboane moaruwai ra sîmîndei arîhündî. Nga asu seana aboedî safî ra kîkîhandîfî nîmarîfî mburamboyafî hapondanî randî sowandîfî masînîfî,” mehu.

¹¹ Sisas ai Gariri hîfambe Kena ñgoafîhü boatei hapünifeimbî moatükunî ramareandî. Ai ahandî adükarî ñğînîndî ra nafuimayu-wamboyo asu ahambo süngururü-rundeimbî ai ahambo anîhondümbö-marüwurî. ¹² Raniyo

asu Sisas ai ahandi hondi, akohoandi asu sünggururü-rundeimbi babidiimbo Kena ngoafi hiniŋgirihi hehi Kaperneam ngoafina hei ranihu yahunümbi si manimboei.

Nindou ai Godindi worambe kaki semindimbo ratüpurimemonda Sisas ai hemafoareapuri

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Ruk 19:45-46)

¹³ God ai Israerimbo Isipihündi aboedambo-mareandüri rani adukari si Pasofa wara ra ndeara akimi tifi-mareandamboyu asu Sisas ai Serusarem ngoafina mahafu. ¹⁴ Hafu tüküfi haya Godindi worambe kefuai hu hoeireandane, nindou ai burmakau, sipsip, ndu pemiyomonda asu kaki siseru sabupuri rundühi mamarimonda hoeimareapuri. ¹⁵ Raniyu wofi hoandari nafirihai semündü haya rani-nambo ahamumbo burmakau, sipsip, ndu napo ra kameih bukuri-foareapurühiyu, asu nindou kaki siseruründühi mamarimo ahamundi kaki ra buburamündi pütifihiyu fondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Raniyu asükaiyu nindou ndu kakifih saurundühi maningomo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Napo ra fufuründümo houmbo moanewana ŋgorügoanini homo. Asu se wandi Apendi wori ndanambe maket worimborihi hehi pemiyei asu kakifihimbo seihu arihünda?” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai hoafi Baibor-ambe mapeniŋgo ra hohoanmomemo, ‘Ro sihaf wori aboedi mbifondarowa sahehea ranimboanahi afindi tiri-foayahi,’ meho.

¹⁸ Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nin hepünifeimbi moatükuni ramandowandi yihoeimbo wori ranambeahindi hemoafoarowamuni ra ŋgini-ndani yaho nafuimbohündambo?” mehomondamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafayahi, Godindi wori nda biri-boadundani asu ro asükainda ŋgimi sinambo yangiri worimbondi-hamboyah,” mehuamboemo. ²⁰ Raniyomo asu Suda ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ai wori nda 46 himban worimbomarund-ane asu se ŋgimi sihi yangiri asükainda worimbondihi mungundiheamboyah asafi?” mehomondamboyu.

²¹ Sisas ai ahandi fimboyu Godindi wori sünggunambore kafaore hoafimayu. ²² Raniyo Sisasimbo God ai honguambeahindi botiriri simboani ahambo sünggururü-rundeimbi ai horombo ahandi fimbo hoafimayu ra ŋgusüfoambe pumarindümo. Raniyo horombo Sisas hoafimayuyo Godindi bukambe sürü papimarundi raniyo ra anihondumbo-marundi.

Sisas ai munjuambo nindouyei hohoanimo fifireandi

²³ Sisas ai Suda-yafe adükarî si Pasofa ranahambohünda Serusarem ngoafihü mamaru. Raniyo nindou afîndî ranai Sisas hepünifeimbî moatükunî ramareandî ra hoeirîhi hehi anîhondumbo-marîhindî. ²⁴ Nga asu Sisas ai nindou ranahei hohoanimo ra fifire hayambo-wambo moai anîhondumbo-rearü. ²⁵ Asu nindou amurî ai Sisasimbo nindouyei hohoanimo ranahambo nafuiyondürühî hoafiyondopoanî, nga ai ahei ngusüfoambe hohoanimo ra munjuambo fifireamboani.

3

Sisas ai Nikodemus-dibo wataporimefani

¹ Nindou mamî Farisi-ambeahîndî manüngu ahandî ndürî Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu. ² Asu mamî nimbokoanî Nikodemus ai Sisas sowahî hu tüküfi hoafiyundühî yahuya, “Yamundo-randeimbî, Ro fifirî-hunînimboanefî, seana nindou yamundo-randeimbî God koamarîhenî-anafî. Nindou ngorü ai-amboanî ngîrî hepünifeimbî moatükunî se Godîndî ngînîndînambo rawarowandî ra randeandî,” mehuamboyu.

³ Asu Sisas ai simborî hoafiyundühî yahuya, “Ro sîhambo anîhondumboanahî hoafehanîni: Nindou ai simborî tüküfekoate-ayu ana, ai ngîrî God hîfandarandî ranambe ngu,” mehu. ⁴ Nikodemus ai simborî hoafiyundühî yahuya, “Asu nindou adükarîhündî ra nüngunde hondî ai wakîndîrimîndoanî asu nîmorî akîdou nahuarai tükümandîfia? Asu ngîrî nindou ai hondandî furambe daguduwanî asükai wakîndîrimîndo,” mehuamboyu.

⁵ Asükai Sisas ai Nikodemusimbo hoafiyundühî yahuya, “Nindou ai Yifiafî Aboedînambo asu hoenambo simborî tükümbüfiyu-wamboane. Refekoate-ayu ana, ngîrî God hîfandarandî ranambe gafu. ⁶ Nindoundî fi ranana ahandî hondafîndî-yafe findambo tüküme fiyuani, nga ahandî yifiafî ranana Yifiafî Aboedîndî ngînîndînambo tüküme fuyoane. ⁷ Ro hoafiyahühî se simborî tükündahîndî masahî hoafî ranambo se ngîrî hepünafoandühî afîndî hohoanîmondafî,” mehu. ⁸ Werî ranai ai hohoanîmomayo süngu werîyo hoarandî. Asu se werî fisîhoasî rani-yangîrane hîmborayafî, nga nîni-nafî tüküfe hayamboyo asu nîni-nafîyo aho ra moai fifîrowandî. Asu nindou Yifiafî Aboedînambo simborî tükehîndî amboanî mamî yahurai-ane,” mehu.

⁹ Asu Nikodemus ai Sisasimbo düdufindühî yahuya, “Asu se hoafîmayafî nda nüngu-nahurai tükümandîfea?”

mehundowamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai sɪmborɪ hoafiyundũhɪ yahuya, “Seana Israeri-yafe yamundo-randeimb-anafɪ, ŋga asu seana awi moai fɪfɪrowandɪyo? ¹¹ Ro sɪhambo anɪhondũmboanahɪ hoafayanɪnɪ, Ro nɪnɪ-moatũkunɪyo fɪfɪrɪmarɪhundɪ ranane wataporɪmbo-rɪhu arɪhundɪ. Asu ro nɪne-moatũkunɪyo hoeimarɪhundɪ ranane wataporɪmbo-arɪhundɪ. Ŋga hoafɪ ro wataporɪmbo-arɪhundɪ ranahambo se sahũmũndɪ daboadanambo-arɪhindɪ. ¹² Ro sɪheimbo hɪfɪ ndanɪhũndambo wataporɪmbo-marɪhandũrɪ, ŋga asu moai se wambo anɪhondũmbo-rɪhindɪrɪ. Asu ro sũnambeahɪndɪ moatũkunɪmbo wataporɪndahanɪ ra nũngundũhɪ anɪhondũmbo-ndɪhindũhɪ fɪfɪrɪmandɪhia? ¹³ Moai nindou ŋgorũ hɪfɪ ndanɪhũndambo ana sũnambe hafu, ŋga Nindou Hondũ sũnambeahɪndɪ makusu ai yangɪrɪyu asũkai mahafu.

¹⁴ Sapo horombo Moses ai amoasɪrɪ nɪmɪ wohɪ furɪkoate-reandũhɪ semũndũ nɪmoamo botɪmareandɪ. Asu mamɪ yahurai-anɪmbo Nindou Hondũmbo amboanɪ semũndũ nɪmoamo botɪfiamboani. ¹⁵ Rananɪmbo nindou ahambo anɪhondũmbo-arɪhorɪ ranai yangɪrɪ koadũrũmbo-koadũrũmbo nɪŋgo ra mbɪsahũmũndɪ-amboane. ¹⁶ God ai nɪmorɪ mamũmbɪyu hayamboyu nɪmorehɪ nindowenɪhɪ hɪfɪ ndanɪhũ anɪboadei ranaheimbo ŋgusũfo pareandũrũhɪyu asu ahandɪ nɪmorɪ mamɪ ra hɪfɪna koamarɪherũ. Nindou muŋgu dɪdɪyei ahambo anɪhondũmbo-arɪhorɪ ai ŋgɪrɪ awandɪhehindɪ, ŋga koadũrũmbo-koadũrũmbo nɪmboeimboyei. ¹⁷ God ai ahandɪ nɪmorɪ hɪfɪna koamarɪherũ ra ai kosɪ nindou yɪbobore-randeimbɪ nahurai hɪfɪhũndɪ nindouyei hohoanɪmo yɪbobofemboyupoanɪ. Ŋga rananɪmbo muŋguambo hɪfɪhũndɪ nindou ai ahandɪ sũngu aboedambo-mbeahinda yahu hayamboyu koamarɪheira makusu.

¹⁸ Nindou Godɪndɪ nɪmorɪmbo anɪhondũmbo-areandɪ ahambo ana ŋgɪrɪ yɪbobondirũhɪ papɪ-hoafɪndũrɪ, ŋga nindou ahambo anɪhondũmbofe-koate-ayu ranahambo-anɪmbo yɪbobondirũhɪ papɪ-hoafɪndũrɪmbui. ¹⁹ Yɪbobofe ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ndahurai-ane: Sapo si aboedɪ ra sũnambeahɪndɪ makosoyosɪ, ŋga asu ai moai ranahambo yɪfɪrɪyei, ŋga ai nɪmbokoanɪ nɪmbɪ afɪndɪ pɪmayo ranambe nɪŋgomboyei yɪfɪrɪmayei. Nɪmboe sapo ai moaruwai hohoanɪmo rarɪhindũhɪ wamboyei ramehindɪ. ²⁰ Muŋguambo nindou dɪdɪyei si ranahambo yɪboaruko-arɪhindɪ ana, ai moaruwai hohoanɪmo yangɪrɪ rarɪhindũhaneɪ. Nindou yahurai ana ŋgɪrɪ si peyoanɪ ŋgei sapo si ranai ahei moaruwai hohoanɪmo ramarɪhindɪ ra nafuindandũrɪmboe sei hehimbo wambo. ²¹ Ŋga nindou

aboedí hohoanimo yangíri semündü anüngu ranai-animbo sihi tükündüfimbui. Rananimbo nindoundí ratüpurí ra si ranai Godíndí ngíníndínamboane ratüpuríyu arandí mbísi nafuindímboe,” mehu.

Son ai Sisas tükümeñiyu nimíndí ra weindahí hoafímayu

²² Asu süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbí babídímbo randíhünda botíyafu houmbo Sudia hífína mahomo. Ai homo raníhü yahunümbí si níngomomboyu Sisas ai nindou hundürümarandürí. ²³ Aionon ngoafíhü Serim ngoafíkími hoe afíndí mafoafusowa asu raníhü Son ai-amboaní nímórehí nindowenihi hundürümarandürí. Rani-símboaní nímórehí nindowenihi afíndí ranai ahambo sowana hei maríhündamboyu ai hundürümarandürí. ²⁴ Son ai karabusífekoate nünguambeahiyo aheimbo hundürümarandürí.

²⁵ Raníyo asu Sudahündí mamí ai Soníndí süngururü-rundeimbí babídímbo Godíndí himboahü aboedí tüküfembo hundürü hohoanimo ranahambo hoafína símborí hoafímemo. ²⁶ Raoyafu mburu hífomo Sonímbo hoafíyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbí, se hohoanímoyafai nindou Sodan hoekími ai-díbo nímbafanímbo se ahandí hoafí yíhoefímbo hoafímefímuni. Nga ai haponda hundürümarandür-amboanei asu nindou ai síhefímbo sowana sífokoate ahambo sowanambo yangíri hüraramíndo,” mehomo. ²⁷ Asu símborí Son ai hoafíyupurühi yahuya, “Nindou ai ngíri raraní-moatükuní moaní ndemündu, nga God ai dagadowan-anímbo ndemündümbui. ²⁸ Horombo se hímboríyomondaní ro síhamumbo hoafíyahapurühi sahiya, ‘Roana Kraisiyahípoaní, nga ahandí nafí dídíboadofembohünda God ai kamafoareandír-anahi,’ masahi hoafí ra se síhamundíhoarí hímborímemo. ²⁹ Asu nindou ngorü ai nímórehí asemündu ana, nímórehí ra nindowenihi ranahand-ane. Asu nindowenihambo faríherü-randeimbí ai ai-díbo nüngumbo nímórehí masemündu ahandí hoafí hímboríyuhü ai híhífi-híhífi-mayu. Yahurai-ane asu haponda híhífi-híhífi ra wandí fiambe amaro. ³⁰ Asu nindou ranai adúkarí ndürímí-mbiyowamboane, nga wandí ndürí akídou-mbeyowamboane.

³¹ Nindou nímoamo sünambeahíndí makusu aiani münguambo nindou ngasünde haya adúkarí hamíndayu. Nga asu nindou hífi ndaníhündamboayu ranai ana hífi níndí wambo ai hífi ndaníhündambo wataporí rani yangíri semündü nüngumbo wataporíyuhani. Nga nindou sünambeahíndí makusu ranai ana münguambo nindou

ngasünde haya adükari hamind-ani. ³² Ranani asu ai rarani-moatükuni hoeire asu himboriyu-randeimbi ranahambo hoafiyu arandi. Nga asu nindou mamai ai-amboani moai ahandi hoafi ra anihondümboreandi. ³³ Nindou düdi ahandi hoafi ranahambo kikiharamüdu ana, asu God ai anihondümbaani hoafiyu arandi yahuhani. ³⁴ Nindou God koamaritheira makusu ranai ana ahandi hoafi yangiri-ani hoafiyu arandi. Sapo God ai moai ahambo Yifiafi Aboedi ra bidifiri-bidifire sagado.

³⁵ Afindi ai Nimorimbo afindi hamindi ngusüfo parirühi asu mungu moatükuni hifandimbo nginindi masagado. ³⁶ Nindou ngörü ai Nimori ahambo anihondümba-ari ana, asu ai aboedi koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. Nga asu anihondümbafe-koate-ayu aiana ngiri yangiri koadürümbo-koadürümbo nunggu. Asu Godindi nginindi hohoanimo ra ahambo-so koadürümbo-koadürümbo yagodimboe.”

4

Sisas ai Sameriahündi nimorehi-dibo wataporimefe

¹ Rani-simboani Farisi ai yaru himboriyomondane, “Sisas-ani Sonimbo ngasündiri haya afindi nindou hundürandüri arandi,” masei. ² (Nga moai Sisas ahandihoari ana ngörümbo hundürandüri, nga ahandi süngururü-rundeimbi ai yangiri-yomo ramarundi.) Sisasindi süngufembo nindou afindi hundürümaye hoafi Farisi ai himborimemo ra Sisas ai fifireandi. ³ Raniyu asu ai rani hoafi ra himboriyu haya Sudia hifi hiningire haya Garirinambo mahu. ⁴ Garirinambo hombo nafi ra Sisas ai Samaria-yafe hifi mbusümo nafi mahu.

⁵ Raniyu hafu adükari ngoafi Samaria-yafe hifambe ahandi ndüri Sikar ranihü tüküme fiyu. Ngoafi ranikimiyo Sekob ai ahandi nimori Sosepimbo hifi kiki-re hiningimareando. ⁶ Horombo Sekob ai hoe rambohünda kakira pumareandi ra ranihü puiaaroane, asu Sisas ai ndeara hüfinimbo nafi gebuai ra süfu süfumbo tinjambofihiyu asu foeamongo ranikimi mamaru.

⁷⁻⁸ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ranai boatei sesi pemimbo ngoafi ranambo mahafomo. Asu nimorehi mamai Samariahündi ranai hoe ra fuimindimbo makosowamboyu, Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Hoe ra wambo fuisao, nga ro simindimbo samboanahi,” mehuamboyu. ⁹ Asu nimorehi ranai hoafiyundowohü yahoya, “Seana Sudahünd-anafi, asu ro Samariahünd-anahi, nga asu se nimboe wambo hoe fuisao safi hawa düduwefoandira?” mehoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas

ai s̄imbori hoafi yundowohü yahuya, “N̄ine-moatükuni God ai s̄ihambo saimbo mehu ranahambo fifiri worühi, hoafimbefindo-mbonana, asu hoe s̄imindiwani yangiri gedühi n̄ingombo saganini,” mehuamboyo. ¹¹ Asu n̄imorehi ranai hoafiyondohü yahoya, “Adükari, hoe fuigoninimbo hipiri wani, nga foemoŋgo hoe ndanana ambeambe anguni ragu-ane. Asu hoe s̄imindiwani yangiri gedühi n̄ingombo ra naha dagüda mafuindandifa? ¹² S̄hefi amoao Sekob ai foemoŋgo ra hin̄ingimaremunane. Hoe ra ai ahandi n̄imori asu burmakau, sipsip ra-babidimbo s̄ümündi marandane. Nga asu se kosirihefe adükari mbofe n̄ingombo safomboyafi?” meho. ¹³ Asu Sisas ai s̄imbori ahambo hoafi yundowohü yahuya, “Nindou hoe nda asimindei ranai ana asükaindei n̄imai am̄ndaninombo-ndeimboyei. ¹⁴ Nga nindou didiyei ro hoe aheimbo asahandüri ranai ana ngiri asükaindei am̄ndaninombonde, nga wani. Hoe ro aheimbo saimbo saheheamboayah ranana, ahei fiambe apoandihori hoe nahurai fondihoai-fondihoaindandani asu nindou ranai yangiri koadürümbo-koadürümbo n̄imboeimboyei,” mehuamboyo. ¹⁵ Asu n̄imorehi ranai düdufendowohü yahoya, “Adükari, se wambo hoe ra sawandiri. Rananimbo ro ngiri asükainda sünguna hoembo am̄ndaninombondahühi hoe nda fuimindimbo didihi,” mehoamboyo. ¹⁶ Asu Sisas ai hoafi yundowohü yahuya, “Se ngüfi s̄ihafi nindowenihambo hoafindafindo mbundambo-animbo asükaindafi ndühi didifi,” mehundowamboyo. ¹⁷ Asu ai hoafiyondowohü yahoya, “Roana anam̄ndeimbiyahipoani, nga anam̄ndikoate-anahi,” mehondowamboyo. Asükaiyu Sisas ai hoafi yundowohü yahundoya, “Se ‘Roana anam̄ndikoate-anahi,’ asafi ra wambo anihondümbo-anafi hoafayafindiri. ¹⁸ Nga se nindowenih hondahüyafundeimbi masowapundifi, nga se haponda nindowenih-dibo animbafi ra s̄ihafi anam̄ndi hondüyupoani. Nga se wambo haponda anihondümbo-anafi hoafayafindiri,” meho. ¹⁹ N̄imorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, seana ro hoeiriheanina Godindi hoafi hoafiyafirandeimb-anafi. ²⁰ Yihoe fi amoao mami ana hifi wafu ndani-wamiyomo rotuyomo marundi, nga asu Suda se-anemo Serusarem ngoafi ranihü yangiri rotuyomboane ehomo,” mehoamboyo. ²¹ Sisas ai yahuya, “N̄imorehi, se wambo anihondümbo-rowandiri, nga se ngiri am̄tata Apembo hifi wafu raniwami asu Serusaremihü ra rotuyo ra-koate-ndei. ²² Samariahündi seana Godimbo ndorihori fifiri-horühiyeipoani ahambo rotuyei arihündi. Nga ro Suda ana God ranahambo ndorihuri fifiri-hurimboanefi.”

Nga asu sapo God+ndi nendi aboedambofembo ratüpurira Suda y+hoef+mbosowahi tüküme feyoane. ²³ Sapo ransi tükü fembo meho ra, ndeara haponda tükü femboane, nga asu nindou ai an+hondü mbo rotuyei ar+hündi ranai-an+imbo God+mbon gusüfoambe an+hondü mbo-nd+hindühi Yifiafi Aboed+ndi ng+n+nd+nambo rotundeimboyei. Ranan+imbo asu Ape ai nindou yahurai ran+imboani ahambo rotuyondombo hohoan+moayu. ²⁴ Nga God ana yifiafi-ani. Ran+imboan+imbo nindou ai God+mbon rotuyei ar+hündi ra ngusüfoambe an+hondü mbo-nd+horühi Yifiafi Aboed+ndi ng+n+nd+nambo rotumbeyei-amboane,” mehuamboyo. ²⁵ Asu n+morehi ranai simbori hoafi yondowohü yahoya, “Ro fifi+hin+imboanahi nindou God kamafoariri ra ahandi ndüri Kraisi an+imbo kudümbui. Asu ai kusü simboani s+hefi mbo munju moatükun+ ranahambo hoafi ndümun+imbui,” mehoamboyo. ²⁶ Asu Sisasi simbori hoafi yundowohü yahuya, “Ro ai-anahisi haponda se-dibo wataporayah+ nda,” mehu.

²⁷ Sisasi raoyahuambe ahambo süngururü-rundeimbi ai sesi pem+n+poedi sümbur+ndümo tükü mefund+hi. Asu ai hoeirundane Sisasi n+morehi-d+ibo watapor+mefea hepün+mefund+hi, nga nindou mam+hi ai-amboani moai düdufinduh+ya, “Se n+imboeafa?” yahundo asu “N+imboe se n+morehi ra-d+ibo wataporefea?” yahundo, nga want. ²⁸⁻²⁹ Ran+yo asu n+morehi ranai hoe fuim+ndi hi+ri+ri ra ran+hü sihai haya hifo nindou rani ngoafi hündi ranaheimbo hoafi yondürühi yahoya, “Se naha si nei nindou geba anüngu ra hoeiri hori. Ai wambo ro munju moatükun+hi ratüpur+iya mar+handi ra munju ai weindah+ hoafi mayund+ri. Nga awi ai Kraisi an+imbombel?” mehoamboyei. ³⁰ Ran+yei asu ai ngoafi ra hin+ngiri+hi hehimbo Sisasi sowana munju mahanei.

³¹ Ran+yomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai Sisasi mbo hüti-hoafi rurühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sesi ak+dounambo ngusüfo nar+wor+hi hawambo-an+imbo,” mehomondo. ³² Nga asu Sisasi hoafi yupurühi yahuya, “Sesi ro sesi mbo asahi ra seana moai fifi+rundi,” mehupuramboemo. ³³ Asu ahamund+hoari simbori düduyomondühi yahomoya, “Nindou ngörü ai ahambo sesi ra semündü sün+hi sagadomboyu?” mehomondamboyo. ³⁴ Asu Sisasi hoafi yupurühi yahuya, “Wandi sesi ranana ndahurai-ane: God ai koamar+hendira makosahane ro ahandi hoafi sünguferambo. Wandisi sesi ana ahandi yifiri süngufe asu ahandi ratüpur+yora ho moendi fembo makosahane.

³⁵ Se yaru hoafiyomondühiya, ‘Awi nümbürambeahindi sesi yimungu-remindimboana, yimbuyimbu amoamane aningomo,’ mehomo, nga asu ro hoafayahi ra se himboriyomo, naha se ndoru nümbüri ra samongoriyomo hoeiru, ninmindi ana ndeara nginindi yangir-ane. ³⁶ Nindou nümbürambeahindi sesi yimungurira-randeimbimayu ranai ndeara rani takini ahandi kaki semündü haya, asu ai sesi aboedi koadürümbo-koadürümbo ningombo safiyorambo-mayo gugurareandi. Rananimbo nindou sesi hifire-randeimbi asu yimungurira-randeimbi ai hihifi-hihifindamboyanani. ³⁷ Asu hoafi ndanana anihondane ‘Nindou ngorü ai hifireandühani, nga nindou ngorü ai yimungurandühani.’ ³⁸ Ro s’hamumbo sesi nümbüri ranambe homo yimunguri mbirunda sahehea koamariheheapuri. Asu se moai hifirundi, nga amuri ai t’jamboeyihi hifimarihindi rani-fihindi asarimbo yahomo houmbo asowandümo,” mehu.

³⁹ Nimorehi Samariahündi ranai rani ngoafihündi ranaheimbo nine-moatükuni ai ramareandi ranimbo Sisai hoafimayundo ranahambo ho wataporimbo-marandi. Raniyo asu muungambo nindou ranai Sisaimbo anihondümbo-marihori. ⁴⁰ Raniyei asu Samariahündi ranai hei Sisaimbo apombo huti-hoafimehündoa ranihü aibabidimbo yimbu apomayu.

⁴¹ Ranühi Sisai wataporimbo-maranda asukai nindou afindi safi ranai himboriyehi hehi anihondümbo-marihindi. ⁴² Asu nimorehi ranahambo hoafiyahündowohü seiya, “Boatei ro se wataporimbo-maranda anihondümbo-marihundi, nga se hoafimayafimuni ranimbo. Nga roamboani y’hoefihoari ahandi hoafi himboriyahundo hohumboanefi asu anihondümbo-arihuri. Nga ranimboane nindou ndananimbo awi hifi ndanihü muungambo nindou aboedambo-ndeandürümbui asefi,” masei.

*Sisai adükari bogorindi ratüpuriyu-randeimbindi nimir aboedimariri
(Matyu 8:5-18; Ruk 7:1-10)*

⁴³ Sisai ranihü yimbu nimbi apu mbura asu ngoafi ra hiningire haya Gariri hifina mahafu. ⁴⁴ Asu ai ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi aiana ahandi ngoafi hondühi moai ndürü yangoro,” mehu. ⁴⁵ Raniyo asu ai Gariri hifihü hafu tüküfiyuwane, ahambo hihifi-hihifimayei. Ai ramehindi ra moaniyeipoani, nga Serusarem ngoafihü Israerimbo God ai aboedambo-mareandürü Pasofa sei-arihündi rani-simboani

afɪndɪ moatükunɪ ramareanda hoeirɪhi hehimbo wamboyei tükümeɟiyuwa hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmayei.

⁴⁶ Asu Sisas ai asükaiyu Kena ŋgoafɪna Gariri hɪfambe mahu horombo ai hoe wain hoembore pureandühɪ. Nindou mamɪ adükari bogorɪndɪ ratüpurɪyu-randeimbɪ ai Kaperneam ŋgoafɪhü nünɡu hayamboyu, asu ahandɪ nɪmorɪ ranai anɡünübomayu. ⁴⁷ Asu nindou ranai, Sisas Sudia hɪfɪ hɪnɪŋɡire haya, Garirinambo sünümboani hoafɪ ra hɪmborɪyu haya, hu tüküfi Sisasɪmbo Kaperneam ŋgoafɪnambo hombo hütɪ-hütirürühɪ yahuya, “Wandɪ nɪmorɪ ai anɡünümbo yɪfɪmbo yangɪr-ani, ŋga se dɪdɪfɪ aboedɪndoworɪ,” mehindowamboyu. ⁴⁸ Asu Sisas ai yahuya, “Se mamɪkarambo hepünɪfeimbɪ moatükunɪ ra hoeifekoate-yei-mbonana, ŋɡirɪ anɪhondümbo-rɪhindɪrɪ,” mehu. ⁴⁹ Asu sɪmborɪ Sisasɪmbo hoafɪyundowohü yahuya, “Adükari, mborai se wandɪ süŋɡu sühüfi, ŋga wandɪ nɪmorɪ ai yɪfɪmbo yangɪr-ani,” mehu. ⁵⁰ Asu Sisas ai sɪmborɪ hoafɪyundowohü yahuya, “Se ŋɡafɪsɪ, ŋga sɪhafɪ nɪmorɪ ana asükai yangɪrɪ nünɡumbui,” mehuamboyu. Nindou ranai Sisasɪndɪ hoafɪ ra anɪhondümbore haya mahu. ⁵¹ Nindou ranai ŋgoafɪna mahuamboyu asu ahandɪ ratüpurɪyomo-rundeimbɪ ai nafɪnɪ hoeirüwurɪ houmbo hoafɪyomondowohü yahomoya, “Sɪhafɪ nɪmorɪ ana aboedɪ mbanünɡu,” mehomondamboyu. ⁵² Asu ai düdɪfɪpurühɪ yahuya, “Nünɡu-sɪmboanɪyo ai akɪdou aboedɪ safɪ mamarua?” mehuamboemo, asu hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Hamani nɪmbambeyo anɡünɪ hüfɪ afɪndɪ ra hɪnɪŋɡɪmareandɪ,” mehomo. ⁵³ Ranɪyu asu afɪndɪ ai ŋɡusüfo pumaramündu Sisas ai ahambo ra-sɪmboanɪ hoafɪyundowohüya, “Yɪnɪ, sɪhafɪ nɪmorɪ ana asükai yangɪrɪ nünɡumbui,” mehu ranɪmbo. Ranɪyu asu ai ahandɪ worambeahɪndɪ ranɪ-babɪdɪmbo anɪhondümbo-marɪhorɪ. ⁵⁴ Sisas ai Sudianɪpoedɪ Gariri hɪfɪnambo sünümbo hepünɪfeimbɪ moatükunɪ ramareandɪ ra yimbu noufeimbɪyo.

5

Sisas ai nindou mamɪ foeamonɡokɪmɪ dɪboadomarɪrɪ

¹ Asu ra munɡumayoambe Suda-yafe adükari si ra Serusaremɪhü tükümeɟeyoa, Sisas ai Serusaremɪnambo mahafu. ² Serusaremɪhü nafɪtambe adükari ahandɪ ndürɪ sipsip nafɪtambe ranɪkɪmɪ foeamonɡo hoe kakɪru pumarundɪ. Foeamonɡo ra Hibrueyi hoafɪ Betsada-ane. Hoe ranɪkɪmɪ mboasɪnɪ hondahüfeimbɪ (5) mafondarei. ³⁻⁴ Asu mboasɪnɪ ranɪ hoarehɪ nindou anɡünümbɪ afɪndɪ

ranai fondihü kuriyei, himboatihari, yiri moaruwaimbi, asu nindou ahei tihari yifiyoweimbi ranai ninoumayei. ⁵ Mboasin ranambe nindou mamai ai 38 himbani farasu haya angünumbo yanguru. ⁶ Asu Sisai ai nindou ranahambo hoeirane angünumbo menjuruamboyu, nindou ranana geduhi angünumboyoanani yahuhaya hoafiyunduhi yahundoya, “Se haponda aboedi nimandi safomboyafi?” mehunduamboyu. ⁷ Asu simbori nindou angünubimayu ranai Sisaimbo hoafiyunduhi yahundoya, “Nindou adukari, hoe ranai miminiyowan himoni semindindiri ho hinngifendirimbo roana nindou wani. Hoe ranai miminiyowan gadi sahehea raoyaheandani asu bidifiri ai boatei-ane horombo kosirihahi hanei rihundanane asu ro moani nimari arihandi,” mehundo. ⁸ Asu Sisai ai hoafiyunduhi yahundoya, “Botiyafo, shafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,” mehunduamboyu. ⁹ Ranayu nindou ranai nimai hoafi nngoambe botifi ahandi hoapari ra semüdü haya mahu.

Rani si ra moani ratupurikoate ngoafimbo nimarimbo siyo. ¹⁰ Ranayomo asu Suda ai nindou Sisai diboardamarira botimefiyu, ranahambo hoafiyomondowohü yahomondoya, “Hapoana moani ratupurikoate ngoafimbo nimarambeane. Asu nimboe se shafi hoapari ra sowandifi hawa ahafa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, “Nindou wambo aboedimareandiri ranai hoafiyundirühi yahuya, ‘Botiyafo, shafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,’ mehuamboanahi sahamindi ahahi,” mehupuri. ¹² Ranayo asu simbori ahambo düdururühi yahomondoya, “Düdi nimori shambo hoafiyunünühi, ‘Shafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,’ mehunini rana?” mehomondamboyu. ¹³ Asu nindou angünubimbo aboedimefiyu ranai nimorehi nindowenihafi afindi ambewambo Sisai ai shahi humarimindo ra moai nindou ranahambo fifiriri.

¹⁴ Asükaiyu Sisai ai nindou ranahambo Godindi worambe mamaruwa hoeiriri haya, hoafiyunduhi yahuya, “Se himboriyafi, se ndeara shafi fi ra aboediyafimboanafi. Nga se asükaindafi moaruwai hohoanmondamboyafi. Nga asükaindo raranimoatükuni nginindi safi shafifihim bundamindoani se mamikarindamboyafi,” mehindowamboyu. ¹⁵ Ranayu asu nindou-mayu ranai hu Sudambo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou wambo aboedimareandiri ranana Sisaiyu,” mehupuramboyomo. ¹⁶ Asu ranayomo Suda ai Sisaimbo moani hapoadumbo nou piyomo houmbo moruwaimbo-moaruwaimbo-maruri

homo. Nĩmboe asu Sisas ai moanĩ ngoafĩmbo nĩmarombo sihi nindou ranahambo aboedĩmariri yahomo houmbo.

17 Ranĩyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurũhi yahuya, "Wandĩ Ape ai ratũpurĩyu humbo hapondan-amba, ratũpurĩyuhani, ranĩmboane asu ro-amba ratĩpurayahi," mehpuramboemo. 18 Suda ai hoafi ra hĩmborĩyomo houmbo ahamundi ngusũfoambe ngĩnĩmboanĩmbo-mareapura Sisasĩmbo hĩfokoefimbo yahomo houmbo raraomemo. Asu moanĩ ngoafĩmbo nĩmarambe ratũpurĩmayu ranĩmbo yangĩrĩyomopoani. Nga ai hoafiyupurũhi, "God ana wandĩ Ape hondani," mehu ranĩmboemo hoafi ranana Sisas ai 'Ro God nahurai-anahi' mehu yahomo houmbo kameihĩyomo ahambo hĩfokoefimbo raraomemo.

Godĩndĩ nĩmorĩ ai ratũpurĩmbo ngĩnĩndeimb-ani

19 Ranĩyu Sisas ai sĩmborĩ hoafiyupurũhi yahupurĩya, "Ro anĩhondũmboanahi sĩhamumbo hoafayahapuri: Nindou nĩmorĩ ra ngĩrĩ raranĩ-moatũkuni aimbo hohoanĩmondu haya ranĩmbondandi, nga wani. Ai raranĩ-moatũkuni ratũpurayu ra Afĩndĩ ai ratĩpurayu ra hoeire hayamboani, asu nĩmorĩ ai ra-sũngure ratĩpurayu. Mũngu raranĩ-moatũkuni Afĩndĩ ai ranĩmborandan-ani asu nĩmorĩ ai yare ranĩmboarandi. 20 Afĩndĩ ai ahandĩ nĩmorĩ ranahambo hohoanĩmoyuhũ asu ai mũngu ratũpurĩyumbũ ra nĩmorĩmbo nafuimefuendo. Nga asu awi Afĩndĩ ai adũkarĩ ngĩnĩndĩ ratũpurĩ safĩ amboanĩ nĩmorĩmbo nafuindundũmbui. Haponda nafuimendu ranana akĩdouyo, nga se hepũnĩfembohũndambo sũnguna nafuiyondomboayu ranana adũkarĩ ngĩnĩndĩ safĩndĩmboe. 21 Afĩndĩ ai nindou yĩfiyeimbĩhũndĩ botĩreandũrĩ mbura asu yangĩrĩ nĩngo sagadũrĩ arandi. Ranani asu nĩmorĩ ai-amboanĩ ahandĩ hohoanĩmomayu sũngureandũhĩ nindou botĩreirĩ hĩnĩngĩrearũ arandi. 22 Moai Afĩndĩ aiana nindou-yafe hohoanĩmo yĩborore randĩ, nga wani. Mũngu ranĩ ratũpurĩ ra nĩmorĩndĩ warĩhũmareandane. 23 Ranĩmboanĩmbo asu nindou ai nĩmorĩmbo ahĩnĩndeihi aboedĩ hohoanĩmondeimboyei Afĩndambo rawarĩhorĩ nou. Asu nindou ai nĩmorĩmbo ahĩnĩyohũ aboedĩ hohoanĩmokoate-aye ana, asu Afĩndĩ ai nĩmorĩ koamarĩherũ ranahambo amboanĩ ngĩrĩ ahĩnĩndeihi aboedĩ hohoanĩmondei.

24 Ro sĩheimbo anĩhondũmboanahi hoafiyahi, nindou dũdi wandĩ hoafi nda hĩmborĩyuhũ asu wambo hĩfĩna koamarĩhendĩrĩ ranahambo anĩhondũmbo-ariri ana, nindou ranai yangĩrĩ koadũrũmbo-koadũrũmbo nũngumbui.

Asu nindou ranai ngiri Godindi papi-hoafi ranambe tükündifiyu. Nindou ranai yifiyorambo nafi hini ngire haya yangiri ni ngombo ra süngure arandi. ²⁵ Yini, sapo si tüküfembo-mayo ra ndeara haponda tüküfemboane. Nga asu rananimbo nindou yifimayei ranai Godindi Nimorindi yafambe himboringahindühi asu nindou didiyei ahandi hoafi ndorihini himboringimayei ranai aboedi yangiri yifikoate nimboeimboyei. ²⁶ Ranimboani asu Afindi ai ahandi hoari aboedi yangiri yifikoate ni ngombo ra nimindi yuhüyu, asu rani-süngunambo noure Nimoringimbo yangiri yifikoate ni ngombo nimindimboringini hini ngimariri. ²⁷ Ai Nindou Hond-ani, raniyu asu Afindi ai ahandi Nimoringimbo nindoumbi yibobofendürirambo hohoi mo ra masagado. ²⁸ Asu se ndanahambo hepünahindühi afindi hohoi mondeimboyei, nga ngiri amitata munguambo nindou yifiyeimbihündi honguambeahindi ranai ahandi yafambe ra himboringidei. ²⁹ Asu rananimbo ai honguambeahindi tükündahimboyei. Asu nindou ahandi hoafi aboedi himboringiyehi süngurini arihündi ranai aboedi yangiri yifikoate tükündahi burindeimboyei. Nga asu nindou ahandi hoafi himboringikoate-yehi moaruwai hohoi mombo ratüpurini ratüpuriyehi arihündi ai-animbo tükündahinda God ai aheimbo se hütinei mbüsümbui.”

Nindou bidifiri amboani rani-moatükuni nafuimaramuni ra Sisai Godindi nimor-ani masei

³⁰ “Ranini-moatükuni ra roana ngiri rombondihe hohoi monda hehea ratüpurindahi. Ro nindou aheimbo yiboboringe arihandi ra God ai hoafiyuwani yangir-ane yiboboringe arihandi. Wandini yibobofe ra mbumundanesi, nga ropoanimbo yifiriya hehea yiboboringeandürühi-yahipoani, nga Ape wambo hifina koaminghendiri ranai yifiriya haya hoafimayundir-amboyahi ro raringe marihandi.

³¹ Asu ro wandi hoari yangiri wandini fimbo anihondümbi hoafayahi ana, asu nindou ai ro wandini fimbo hoafayahi ra ngiri anihondümbi-ndihindi. ³² Nga asu ngorü ai wambohünda anihondümbi hoafiyu arandi ahandi hoafi ra anihondümbi hoafiyu arandi ra ro fifirihendi. ³³ Se horombo Sonimbo sowana nindou düdüfimbo koaminghehipura asu ai siheimbi anihondü hoafi hoafimayu. ³⁴ Nga nindou yangiri wambo anihondümbi hoafayu ana, ahandi hoafi ranahambo ro ngiri hohoi mondahini, nga wani. Nga God siheimbi aboedambo-mbireandüra saheheamboanahini Sonindi hoafi anihond-ane asahi. ³⁵ Son ana ram hai siayo nou yahurai

siyuhüyu asu sihei fiambe si ranai boaki+mafoa-reiramboyei asu bodifohü yangiri ahandi si ranimbo hihifi-hihifimbo masei. ³⁶ Nga ngörü-moatükuni siheimbo nafuimbohünda ra Sonindi hoafi ngasündeandeimb-ane. Rarani ratüpurü ro ratipurayahä ra wandi Ape ai sendirühi 'ratüpurindafi' mehuamboanahi ro rarihe ratipurayahä. Rani ratüpurü ranai siheimbo anihondümbo nafuimarandüri ra Ape ai wambo koamarihendira makosahi. ³⁷ Asu Ape wambo hifina koamarihendiri aiyu wandi fimbo weindahä hoafimayu. Asu se moai horombo ahandi hoafi himboriyei asu ahambo hoeirihori raraorihori. ³⁸ Nga asu se moai ahandi hoafi ra sihei ngusüfoambe nimarondüri, nimboe sapo Ape ai koamarihendira makosahi wambo anihondümbofe-koate-mayei ranimbo. ³⁹ Se rarihi hohoan+moyeihiya, "Godindi bukambe hoafi apenigo ranai yangiri koadürümbo-koadürümbo ningombo sei hehi buk ranambe muñguambo hoafi apenigo ranahambo türarihündi. Nga bukambeahindi hoafi ra wambo fifirifendirimbo hoaf-ane apenigo. ⁴⁰ Nga asu se aboedi yangiri ningombohündambo wambo sowana moai sifombo hohoan+moyei.

⁴¹ Nindou ai wambo seana nindou adükar-anafi mbiseimboyei saheheamboanahi ro moei asahi. ⁴² Nga ro siheimbo fifiri-hearümboanahi, asu sihei ngusüfoambe Godindi ngusüfo pefe hohoanimo ra moai nimarondüri. ⁴³ Ro wandi Apembo sowahindiyahi makosahi, nga asu se moai wandi hoafi himboriyei. Asu seana nindou ngörü ai aipoanimbo hohoanimoyu haya ahandi nginindi ranambo huan-anei ahandi hoafi himborayei. ⁴⁴ Asu seana siheihoar-anei nindou hond-anafi nindou hond-anafayei. Nga God mamä yangiri-ani ai siheimbo nindou hond-anafi yahombo ra se moei ase. Nga asu se nüngundhi ahambo anihondümbo-mandihora? ⁴⁵ Nga asu se ngiri wambo randhi hohoanimondei, 'Ai yihoeffombo Afindandi himboahü papi-hoafindamuni mbisei,' nga wani. Nindou siheimbo papi-hoafimarandüri ranana Mosesiyu. Asu se nindou ranahamboyei aiana yihoeffimbo fandihemunümbui masei. ⁴⁶ Se Mosesindi hoafi anihondümbo-mbarihimbonana, asu se wandi hoafi amboani anihondümbo-rihi. Nimboe sapo ai wambo hoafi sürü papimarandi ranimbohündambo wambo. ⁴⁷ Asu ai sürü papi-randeimbä hoafi ra anihondümbofe-koate-ayei ana, asu nüngundhi se wandi hoafi ra anihondümbo-mandhia?" mehu.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Ruk 9:10-17)*

¹ Sisas ai raraofi mbura ran+hünda asükaiyu Gariri kur+hoe sei asu Taiberius sei ar+hündi ra bar+hei haya gogoasürüni mahu. ² Asu n+morehi nindowenihi af+ndi ranai Sisasimbo hoeir+horani hepün+feimbi moatükuni ratüpur+yuhü nindou anğünümboyeimb+imbo aboed+rearü marandamboyei, asu ahandi süngu mahei. ³ Asu ai ahambo süngururü-rundeimbi bab+dimbo hafu hifi wafu wami mamaru. ⁴ God ai Israer Isip+hündi aboedambo-mareandür+ rani adükari si Pasofa ra ndeara aki+mi tüküfembo yangir+yowan+yo. ⁵ Sisas ai himboar+yu wakireand-ane nindou af+ndi ranai ahambo sowana masühüsiamboyu asu Firip+imbo hoaf+yundühi yahuya, “Dagüdambo si+hi+ sesi af+ndi ra pem+ndefi mbund+humbo nindou af+ndi as+hüsi aheimbo mandahundüra?” mehundo. ⁶ (Sisas ai yare hoaf+mayu ra Firip+ndi hohoan+mo refe hoeifembo-hündamboyu, nga ai sesi aheimbo segudür+imbo ra f+fire hayamboyu.) ⁷ Asu simbori Firip ai ahambo hoaf+yunduhü yahuya, “Nindou ranai sesi ra aki+dou-amboani ngusüfonamb+r+hor+ mb+sefombo ana, si+hi+ 1200 kina nahurainambo-an+imbo sesi ra pem+ndefi koand+hehumboyefi,” mehu. ⁸⁻⁹ Ahambo sünguriri-randeimbi nindou ngörü Andru, Saimon Pitandi aki+di ai hoaf+yuhü yahuya, “Nindou mam+ hoarifi ndanai bari bret hondahüyafundeimb-anemo asu kini yimbu-anafani ra sihaiamboani. Nga sesi ranana ngiri nindou af+ndi ra simonğori+nde,” mehuamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai hoaf+yupurühi yahuya, “Nindou aheimbo sowandümondündür+ sifomo hoaf+yomonda mb+mar,” mehu. Ranühi wohi af+ndi ra fur+mayowamboyei ran+wami n+noumayei. Nindou ra 5,000-yei. ¹¹ Ran+yu Sisas ai bret ra semündühaya God+imbo hi+hi+rür+ mbura asu nindou af+ndi n+noumayei aheimbo yimumareandür+. Asükaiyu kini ra ranou-ranou-mareandüramboyei asu sesi ra ai sesi+imbo hohoan+momayei simogodühi masahüsi. ¹² Ai sesi ra sahüs+imbo ndeara bodomayeiamboyu, Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbi+imbo hoaf+yupurühi yahuya, “Ai sahüs+imbü bi+di+fir+bi+di+fir+ kurayo ra fufuründümo, nga aki+dou bi+di+fir+ amboan+yeimbi+poani,” mehuamboemo. ¹³ Ran+yomo asu ai bari bret hondahüyafundeimbi aki+di+bou-mayo ranahandambo ai sahüs+imbü bi+di+fir+ kur+mayo ra fufuründümo 12 wambür+ tütük+ru manindundi.

¹⁴ Ran+yei asu nindou af+ndi n+nou-mayei ranai Sisas hepün+feimbi moatükuni ramareand+ ra hoeir+hi hehi hoaf+yeih+ seiya, “Y+n+, an+hond-ane, sapo nindou ndanana

Godĩndĩ hoafi hoafiyu-randeimbi hifina kosombo-mayu ranĩmbai,” maseiamboyu. ¹⁵ Asu nindou ranai ndeara ahambo sifo semũndũ hefimbo adũkarĩ bogorĩmbofi hũti-hũtifi hĩnĩngĩfimbo maseiamboyu Sisas ai fifire haya asũkaiyu hifi wafu ranĩwamĩ nĩmarĩmbo ahand-amboanĩ mahafu.

Sisas ai hoe hanjifowamĩ mahu
(Matyu 14:22-27; Mak 6:45-52)

¹⁶ Ranĩyomo asu nĩmbambe ahambo sũngururũ-rundeimbi ai Gariri kurĩhoe ranĩnambo mahanĩmo. ¹⁷ Asu nĩmbĩmareandamboyu Sisas ai moai ahamumbo sowahĩ tũkũfiyu. Ai hanĩmo botambe kefou houmbo gogoanĩnĩ barĩhou houmbo Kaperneam ŋgoafi nanjowaneimbi mahafomo. ¹⁸ Raoyafundane asu werĩ afĩndĩ ranai weriyowohũyo hoe ranai fondamĩndĩ hanĩ hafo marandĩ. ¹⁹ Ranĩyomo sũngururũ-rundeimbi ai ahamund-amboanĩ botĩ-mayo ranambe purĩnambo puru hifomombo 5-mbayo asu 6-mbayo kiromita simogodũhĩyomondũhĩ asu hĩmboyomondane, Sisas ai bot ranĩkĩmĩ nĩmoamo hoe hanjifo wamĩ pũhĩyu mara sũnũwamboemo asu ai afĩndĩ yĩhĩmbomemo. ²⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurũhĩ yahuya, “Se nĩmboe yĩhĩmboemoa, ŋga roanahĩ ndanana,” mehupuramboemo. ²¹ Asu ranĩyomo ai ahambo botambe semũndũ hĩnĩngĩfimbo yahomo houmbo ramefundamboyo asu bot ranai ai hombomemo ranĩnambo nĩmai ho tũkũmefeyo.

Nĩmorehĩ nindowenihĩ ai Sisasĩmbo kokomarĩhorĩ

²² Asũkaiyei siambe nindou afĩndĩ ranai Gariri kurĩhoe gogoanĩnĩ mamarei. Ai fifirĩhindĩ hamanĩ bot mamĩ yangĩrĩ ranĩhũ menjoro asu Sisas ana moai ahambo sũngururũ-rundeimbi babĩdĩmbo bot ranambe hũfu, ŋga ahambo hĩnĩngĩrũwuri houmbo ai yangĩrĩyomo mahifomo sei hehi mamarei. ²³ Asu bot bĩdĩfirĩ Taibiriasĩ-yafe-mayo ranai Sisas Godĩmbo hĩhĩfirũrũ mbura bret sahũsihĩ sĩnei tũkũmehĩndĩ. ²⁴ Asu ai hĩmboyeiane Sisas ai ahambo sũngururũ-rundeimbi babĩdĩmbo ranĩhũ nĩmarĩkoatemepondamboyei asu ai bot ranambe farĩyahi hehi Kaperneam ŋgoafĩna Sisasĩmbo kokombo mahũsi.

Sisas ai yangĩrĩ nĩngombo bret nahurai-ani

²⁵ Asu nindou afĩndĩmayei ranai Sisasĩmbo kurĩhoe gogoasũrũnĩ manũngua hoeirĩhorĩ hehi, hoafiyahũndowohũ seiya, “Yamundo-randeimbi, se nũngu-sĩmboanĩ ndanĩhũ sũhũfĩmboyafa?” maseiamboyu. ²⁶ Asu sĩmborĩ Sisas ai aheimbo hoafiyundũrũhĩ yahuya, “Se nĩmboe wambo

kokoar+hündira? Se bret afindi sahüsimbo simongori-mar+hümüdi ranimboyei wambo kokomar+hündiri sühüsi. Nga asu se ro hepün+feimbi moatükuni ramar+heandi ranimbo fifirih hoerih hehimboyeipoani wambo kokomar+hündiri sühüsi nda. ²⁷ Se sesi sümburüyo arandi ranahambo hohoan+mondeih ratüpurindeimboyei, nga se yangiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo sesi ranahambo-animbo hohoan+mondeih ratüpurindei ndühündi. Sesi ra siheimbo Nindou Hondü ai dagadürimbui, sapo God ai rani ranimbo-hünda ahambo nginindi masagado-ane,” mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou ranai ahambo düdur+horühi seiya, “Asu ro nüngundihu ratüpurimandefi Godindi ratüpur yangiri ratüpurimbo rana?” masahündowamboyu. ²⁹ Asu simbori Sisai hoafiyundurühi yahuya, “God ai siheimbo ratüpur ndanimboyu ndandih ratüpurindei mehu: Nindou ndanahambo hifina koamar+hehin ahambo anambo anihondümbo-ndihori,” mehundüramboyei. ³⁰ Asu simbori düdühori sahündoya, “Se nini hepün+feimbi moatükuni randowandani hoeindihunini houhumbo God koamar+henin-ane mbisefi sihambo anihondümbo-mandihunina? Asu se nini ratüpur ratüpurimbo safomboyafa? ³¹ Sihefi amoao horombo sesi mana masahüsi nini wohi furikoate-reandühi. Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ai sesi nimoamo sünambeahindi semündü haya sesimbo masagadüri’ meho nou,” maseiamboyu. ³² Asu Sisai hoafiyundurühi yahuya, “Yinisi, nga ro siheimbo anihondümboanah hoafayah, Moses ai moai siheimbo sünambeahindi sesi sagadüri, nga wandi Ape aiyu sesi hondü sünambeahindi ra masagadüri. ³³ Sesi God ai masendi ranana sünambeahindi kost hifi ndanihu nindoumbo yangiri niŋgombo segudürimboane,” mehuamboyei. ³⁴ Asu nindou-maye ranai Sisaimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Adükari, muŋguambo si yihofimbo sesi rananimbo ndawamuni ndandi,” maseiamboyu. ³⁵ Asu Sisai hoafiyundurühi yahuya, “Ro sesi yangiri niŋgombo nimind-anahi. Nindou ai wambo anihondümbo-reandirühi asünu ana, ngiri wembombonu asu amindaniŋombonu ndandi, nga wani. ³⁶ Ro siheimbo horombo hoafimayahandüri, se wambo hoerihindiri, nga asu moai anihondümbo-rihindiri. ³⁷ Muŋguambo nindou wandi Ape ai wandi warihümareandüri ranai ana wambo sowana dügüsimboyei. Asu nindou düdi wambo sowanambo asüfu ranahambo ro ngiri yowan mbisahi. ³⁸ Ro sünambeahindi makosahi nda wandi hohoanimo süngufembo-yahipoani. Nga ro makosahi

nda nīne hohoanimo Ape yifirayu rani hohoanimo sūngufemboyahi makosahi. ³⁹ Ai wambo koamar+hendira makosahi ahandi hohoanimo ra ndahurai-ane. Muṅguambo nindou Ape ai wandi warihūmareandūri ra ṅgiri mamamboani bodiboadihin, ṅga bidifirani si tūkūfeyoambe muṅguambo botindihea-ndūrimboyahi. ⁴⁰ Apendi hohoanimo ai ndahurai-ane, muṅguambo nindou ranai Nīmori ranahambo hoeiri+horūhi ahambo anihondūmbo-ari+horī ana, asu ai yangiri koadūrumbo-koadūrumbo ni+boadeimboyei. Asu rananimbo ro nindou ranahambo bidirifani si tūkūfeyoambe botindihinimboyahi,” mehu. ⁴¹ Raniyei asu Suda ai Sisasimbo ṅginindiri+horūhi tehūmar+horī ai hoafiyuhiya, ‘Roana yangiri niṅgombo sesi nīmīnd-anahi sūnambeahindi makosahi,’ mehu ranimbo. ⁴² Raniyei asu hoafiyahūndowohū seiya, “Nindou ndanana Sisas Sosepindi nīmori-ani. Ahandi hondafindi ana ro fifirihu-piri+mbōanefisi. Asu ai ninūngufi hayamboyu ro sūnambeahindi makosah-anahi mehua?” maseiamboyu. ⁴³ Asu Sisas ai hoafiyundūrihi yahuya, “ṅgiri se siheiharī tehūndihūndi, ṅga se hiniṅgindihi hehimbo moani nīmāndei. ⁴⁴ Nindou mamī ai-amboani ṅgiri aimbo hohoanimodu haya wambo sowana ṅgu. ṅga wandi Ape wambo koamar+hendiri ai ahambo wambo sowana koandihairani ṅguwanī asu ro ahambo hifi nda muṅguyoambe aboedi yangiri niṅgombohūnda botindihinimboyahi. ⁴⁵ Horombo Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi ai yaru bukambe sūru papirundūhi yahomoya, ‘God ai nindou muṅguambo yamundeandūrimbui,’ mehomo. Asu muṅgu ai Apendi hoafi hīmbori+yeihī ahandi wambeahindi fifirife ra asahūmūndi ana, ai wambo sowana dūgūsimboyei. ⁴⁶ Asu nindou mamī ai-amboani moai Godimbo ahandi hīmboarīnambo hoeiriri, ṅga nindou Godindi-mayu makusu rani yangiriyu Godimbo hoeimariri. ⁴⁷ Ro sihamumbo anihondūmboanahi hoafayahapuri, nindou dūdi wambo anihondūmbo-areandiri ana, ai yangiri koadūrumbo-koadūrumbo nūṅgumbui. ⁴⁸ Roana yangiri niṅgombo sesi ra nīmīnd-anahi. ⁴⁹ Horombo sihei amoao sesi ahandi ndūri mana ra nīmī wohi furikoateyowohū masahūsi, ṅga asu ai moai ni+boadei, ṅga rani sesi ra sahūsi mburihūmbo yifimayei. ⁵⁰ ṅga roana sesi sūnambeahindi makosah-ane, nindou dūdi asesu aiana ṅgiri yifindu, ṅga aboedi nūṅgumbui. ⁵¹ Roana sesi koadūrumbo niṅgo-randeimbi sūnambeahindi makoso rananahi nda. Asu nindou ai sesi nda asesu ana, ai yangiri koadūrumbo koadūrumbo nūṅgumbui. Sesi nda ro ndahandūrimboyahi ra wandi fi safi ranane, nindou hifi ndanihū aniboadei

ai aboedi yangiri koadürümbo koadürümbo mbini boadeia samboanahi," mehu. ⁵² Ranimboyei asu Suda ai aheihoari nginindi yifiarimbo hoafi timonimarihündi. Asu ai hoafiyehi seiya, "Nüngunde nindou ndanai ahandi fi safi ra ndenda madagudifa?" maseiamboyu. ⁵³ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Yini, asu se Nindou Hondündi-mayo fisafi ra sesi asu ahandi hori ra simindi ra-koate-aye ana, ngiri sihei flambe koadürümbo-koadürümbo ni ngombo ra ni mandondüri. ⁵⁴ Nindou ranai wandi safi asu hori ra sesü sümündi arandi ana, ai yangiri koadürümbo-koadürümbo nünguwani, asu ro ahambo hifi nda munguyowambe botindihini mboyahi. ⁵⁵ Wandi safi nda aboedi sesi hond-ane, asu wandi hori nda aboedi simindi hoe hond-ane. ⁵⁶ Nindou ranai wandi safi sesü asu wandi hori sümündi arandi ana, ro ai-dibo ni mandihani asu ai ro-dibo ni mandümbui. ⁵⁷ Ape koadürümbo nüngumbü ai wambo koamarihendirambo kosi ahandi nginindinambo animboahi ra ai ni mindüh-ani. Rani süngunamboane asu nindou ranai wambo asesundiri aiana wandi-mayo yangiri ni ngombo ra ndemündümbui. ⁵⁸ Ranimboane asu, sesi ndanana sünambeahindi makoso-ane. Nga sesi ra horombo sihei amoamo sahüsi hehimbo yifimayei yahuraiyoponi, nga wani. Nga sesi hapondadidi nda nindou ai asesu ana, ai aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo nüngumboani," mehu. ⁵⁹ Hoafi nda Sisas ai Kaperneam ngoafihü Sudayei rotu worambe nindou yamundeandürühi hoafimayu.

Yangiri ni ngombo hoafi

⁶⁰ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi afindi ranai hoafi ra himboriyomo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, "Hoafi ndanana awi afindi tüngümb-ane. Hoafi ra didi himborimandü rana?" mehomondamboyu. ⁶¹ Asu Sisas aimbo ngusüfoambe hohoanimoju fifire haya hoafiyuhi yahuya ndanana hoafi ndanahamboanemo teihümarundi yahu haya, hoafiyupurühi yahuya, "Hoafi nda sihamundi anihondümbofe ra mamikari-marapuramboemo? ⁶² Asu Nindou Hondü sünambeahindi makusu ranai hoeindürani asükaindu horombo ni maruwanambo gafuwani ra se nüngundahumbo yahomomboemo? ⁶³ Yifiafi Aboedi ranane yangiri ni ngombo sai arandi. Nga nindou-yafe nginindi ranana moai yangiri ni ngombo sai randi. Hoafi siheimbo hoafimayahandüri ranana Yifiafi yangiri ni ngo sairandeimbi ranahamboyahü hoafimayahü. ⁶⁴ Rananemo asu moai bidifiri se-amboani hoafi ranahambo anihondümbo-rundi," mehu. (Sisas ai nindou horombo ahambo anihondümbofe-koate-mayei ra fifireandi. Asu ai

fifireandi nindou ranai-animbo ahambo hürütümbi nindou-yomondi warihündirümbui.) ⁶⁵ Ranıyu asu hoafıyuhı yahuya, “Hoafı nımındı ndanahamboyahı ro sıhamumbo hoafımayahapuri, ‘Ape ai nindou ranahambo wambo sowanambo sıfombo yını yahokoate-ayu ana, asu nindou ranai ngırı wambo sowana düfu,’” mehu.

⁶⁶ Hoafı ra hımborıyomo mburumboemo asu ahambo süngururü-rundeimbi bıdıfırı ai ahandı süngu hokoate hınıngırüwuri houmbo hıhırıyafu mahomo. ⁶⁷ Ranıyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ahamumbo hoafıyupurühi yahuya, “Asu se-amboanı wambo hınıngıfendırı hefe hombo yahomomboemo?” mehuamboemo. ⁶⁸ Asu Saimon Pita ai sımborı hoafıyuhı yahuya, “Adükarı, asu ro dabo sowana manğefa? Seana sapo aboedı yangırı koadürümbo-koadürümbo nıngombo hoafı ra sowandıfı-mboanafısi. ⁶⁹ Asu ro haponda sıhambo anıhondümbo-rıhu fıfırı-hunınımbonefı, seana Nindou sürühoeimbi Godındı-mayafı makosaf-anafı,” mehuamboyu. ⁷⁰ Asu sımborı Sisas ai yahuya, “Nımböe sapo sünguru-rundeimbi 12 sıhamumbo ro kamafoarıheapurane. Nğa sıhamundı mbusümo nindou mamı ranai ana moaruwai hohoanı moyumb-ani,” mehu. ⁷¹ Hoafı nda Sisas ai Sudas Saimon Iskariotındı nımorı ahamboyu yare hürühai hoafımayu. Aiana Sisasımbo süngururı-randeimbiyusı, nğa asu sünguna humboyu Sisasımbo hürütümbi-yomondi warihündirümbui.

7

Sisasındı akıdı mamı ai moai ahambo anıhondümbo-rüwuri

¹ Refehayamboyoane, Sisas ai Gariri hıfambe hoahoangu wakımareandı. Suda-yafe bogorı ai ahambo hıfokoefimbo yahomo houmbo raraomemondamboyu asu ai ahei hıfambe hombo moei mehu. ² Asu Suda-yafe rotumbo si adükarı dagoambe nımarımbo sei arıhündı ranai ndeara akımı tıfımareandamboemo. ³ Asu Sisasındı akohoandı mamı ai ahambo hoafıyomondowohü yahomoya, “Hıfı nda hınıngıro hawambo Suda-yafe hıfınambo hahüfuh-anımbö, se sıhafı hepünıfeimbi moatükunı rarowandanı sıhafı süngurınını-rundeimbi ranai hoeimbirundamboane. ⁴ Nindou ranai muıgu ahambo fıfırımbırıhi-ndıramboane yahumbo ana, moai dıbo raranı ratüpuri ratüpuriyu randı, nğa weindah-ani ahei hımböahü ratüpuriyu arandı. Asu se hepünıfeimbi moatükunı ratüpurayafı ra muıguambo nindou hıfı-hıfı afındı burayei ahei hımböahü weindahı

nimbafan-animbo, asu ai sishambo hoeimbiri-hinin-amboane,” mehomo. ⁵ Ahandi akidimami amboani ahambo anihondumbofe-koate-wamboemo ai yaru hoafimemondo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Awi ro hafombo si ranana moai tüküfeyo. Nga nini-simboaniyo se ahafomo ra wanjei-ane. ⁷ Nindou hifi ndanihü aniboadei aiana ngiri sishamumbo hürütündühüpuri, nga wambo hürutarihündiri ro aheimbo moaruwai hohoanimoyei arihündi ranimbo weindahi hoafiyahandüri arihandi ranimbo. ⁸ Seana Suda-yafe adükari si Serusaremihü tükefeyo ranimbo gafomo. Nga roana wandi hafombo si ra awi tüküfekoate-mayowambo, asu ngiri haponda ngahi,” mehu. ⁹ Ai ahamumbo yare hoafiyupuri mbura Garirihimamaru.

¹⁰ Ahandi akohoandi mami ai adükari si ra hoeifembo mahomondamboyu, asu ai-amboani sünguna mahu. Asu ai moai weindahi tüküfi haya hu, nga dibo ahamundi süngu mahu. ¹¹ Asu Sudahündi nindou bogori-memo ranai Sisasimbo adükari si ranihü kokorurühi yahomoya, “Nindou ra nahü nüngua?” mehomo. ¹² Raniyei nindou afindi mengoro rani-simboani Sisasimbo-dibo teihumarihori. Bidifiri ai seiya, “Aiana nindou aboedani,” asu bidifiri ai seiya, “Wani, aiana aboediyupoani, nga aheimbo woshihoafori hoafiyu-randeimbani,” masahündo. ¹³ Nga Suda-yafe bogori nindou ranahamumbo yihmborihüpürühi asu moai ahambo weindahi yafambe farihi hoafiyei.

¹⁴ Adükari si mbusümondühi Sisas ai tüküfi hafu Godindi worikimi nüngumbo nimorehi nindowenih aheimbo yamundi-mareandüri. ¹⁵ Asu Suda ai ahandi hoafi ranahambo hepünafu afindi hohoanimoyomondühi yahomoya, “Nimboe nindou nda nindou ngörü ai yamundifikoate asu ai moani hoafi nda fifirareanda?” mehomondamboyu. ¹⁶ Asu simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya “Ro haponda yamundarheandüri hoafi nda wandi-mayo yamundife hoafiyupoani, nga Nindou wambo hifina koamarhendiri ahandi-mayo-ane. ¹⁷ Asu nindou ranai Godindi hoafi süngumbo yifirayei ana, ro hoafi hoafiya arihandi nimindi nda fifirindihimboyei. Asu ai hoafi nda Godindi-mayombayo asu ro wandi hohoanimonambo hohoanimoya hehea hoafiyahühi-mbayahiyoy ra fifirindeambui. ¹⁸ Nindou ai moani ahandi hohoanimonambo hohoanimoyu haya hoafayu ranana ai adükari ndürümbinda yahumboani. Nga asu nindou ngörü ahambo koamarherü ranahambo ‘ndüri adükarümbi-mbiyu’ ehu ranai ana aboedi mbumundi safani, nga moai tikai hoafiyu randi. ¹⁹ Horombo shEFI

amoambo Moses ai ah+nümbi hohoan+mo ra masagadüri. Nga asu moai se mam-amboan+ hohoan+mo ra süngur+hindi. Asu n+mböe se wambo h+fokoefe-ndi+r+mböe yahomo houmbo rarawemoa?" mehuamboyei. ²⁰ Asu nindou af+ndi bur+mayei ranai seiya, "Moaruwai nendi s+hafi fiambe mafar+feyowamboya fi ran+ hoafi ra hoafayafi. Düdi s+hambo h+fokoefen+n+mböe yahuhaya raraomayua?" maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai s+mbori hoaf+yundürühi yahuya, "Ro ngoaf+imbo n+mar+imbo sihi ratüpur+yahühi nindou d+boadomari+hina ran+mböeyei se munguambo mahepünehindi. ²² Horombo s+heimbo Moses ai hoeari kefe tir+heferambo hohoan+mo ra nafuimarandüri. (Ran+ hohoan+mo ranana Moses+ndi-mayo hohoan+moyopoan+. Nga ranana s+hei amoa-yafe hohoan+moane.) Ran+imboane asu seana ngoaf+imbo n+mar+imbo si ran+fihi nindowenih+ n+moak+d+bou-yomondi fi hoeari karu tir+hoemo arundi. ²³ Seana Moses+ndi hoafi ran+ yang+ir-ane ran+süngurundühi asu se ngoaf+imbo n+mar+imbo sihi n+moak+d+bou-yomondi hoeari karu tir+hapuri arundi. Asu ro ngoaf+imbo n+mar+imbo sihi nindou angünümbo-mayu ahandi fi d+d+boado-mar+hina, asu se n+mböe wambo ng+n+ndi+marundira? ²⁴ Asu nindou ngöründi hohoan+mo ra se h+imboar+nambo yang+iri hoeindu houmbo y+bobondumboemo, nga se mbumundi hohoan+mo süngundundühi ndondu y+bobondundi," mehurüri.

Nindou ranai nda Kraisiyu düdi masei

²⁵ Asu nindou bi+d+fi+r+ Serusarem+hündi ai düduyahindühi seiya, "Sapo nindou ndanahamboemo bogori nindou ai h+fokoefimbo yahomo houmbo raraomarüwura? ²⁶ Nindou ra ai weindah+ ahamundi h+imboarühi hoaf+mayuwambo hoeir+hor+ asu h+mbori+yei ari+hündi, nga ai moai ahambo hoafi karüwuri. Awi nindou ranahambo bogori nindou ai Kraisi-ani yahomo hohoan+moyomo houbombemoyo? ²⁷ Nindou God ai d+bon+iyu h+n+ng+mariri Kraisi ra tükefiyu ana, ng+iri nindou ai ahandi ngoafi ra fi+fi+r+ndi+hindi. Nga roana nindou ndanahandi ngoafi hondü ra fi+fi+r+hurumboanef+ ran+mböyu ai Kraisi+yupoan+," masei. ²⁸ Asu Sisas ai God+ndi worambe aheimbo yamundeandürühi puküna hoaf+yuh+ yahuya, "Se wambo asu wand+ ngoafi ro mas+hühi ra ndor+hi fi+fi+r+hindi+ri. Nga ro, wand+poan+imbo hohoan+moya hehea kosamboyah+poan+, nga Ape wambo koamar+hendira makosahane. Seana moai ahambo fi+fi+r+hor+. ²⁹ Nga roana ahambo sowah+ndi koamar+hendira kos+heheambo wambo fi+fi+r+hin+imboanahi," mehu.

³⁰ Ran+yomo asu b'idifiri ai ahambo k'ik'himündimbo yahomo houmbo raraomarüri. Nga asu nindou ngorü ai moai ahambo k'ik'hirümündu sapo ahambo h'ifokoefimbo si ra awi tüküfekoate-mayowambo. ³¹ Ran+yei n+morehi nindowenih+ af'ind+ ranai ahambo an+hondümbo-r'horühi hoafiyeih+ seiya, "Krais tükefiyu ana, ng'iri Sisas hepün+feimb+ moatükun+ ramareand+ nda ngasündiri. Nga ai Krais+mbeyu?" masei.

Sisas+imbo k'ik'him+nd+imbo prisman koamar+houpur+

³² Farisi ai n+morehi nindowenih+ Sisas+imbo ran+ watapor+mayei ra h'imbor+yomo houmbo God+imbo sesi sihou-rundeimb+ bogori-bab'id+imbo prisman b'id+ifirambo koamar+houpura Sisas+imbo k'ik'him+nd+imbo mahifomo. ³³ Asu Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, "Awi se-bab'id+imbo ak+dou gedühi safi n+ngo-n+ngondahe heambo-an+imbo asu ro nindou wambo koamar+hendiri ahambo sowana gagümboyahi. ³⁴ Ranan+imbo se wambo kokond+hündir+imboyeisi, nga asu ng'iri hoeind+hindiri. Asu ro n+mar+imboayah+ ranambe se ng'iri d+dei," mehu. ³⁵ Ran+yomo Sudahünd+ bogori nindou-memo ranai ahamund+hoar+ simbor+ hoafürüyomondühi yahomoya, "Nindou ra ai nahanafi nguan+ kokond+hur+imbo hoeifekoate-mandefa? Asu ai Grik+i-yomond+ ngoafi adükari ran+hü ngu sihefi nend+ n+mareihü Grik+imbo hoafi yamundi-mandeandür+yo? ³⁶ Ai yare hoafi+yuh+ yahuya, 'Se wambo kokond+hündir+imboyei, nga asu se ng'iri hoeind+hindiri,' asu 'Se ro n+mar+imboayah+ ranambe ng'iri ngei,' mehu, ra n+imboe yare hoafi+mayua?" mehomo.

Yang'iri n+ngombo hoe

³⁷ Suda-yafe amoao-yomond+ dagoambe n+mar+imbo hohoan+mombo si ranahand+ b'id+ifirani si ra adükari ham+nd-ane. Ran+ sih+ Sisas ai bot+fi puküna hoafi+yundürühi yahuya, "Nindou d+d+yei ai hoe s+im+nd+imbo am+ndan+njombondeih+ ana, wambo sowana d+dei nd+im+ndei. ³⁸ Ai God+nd+ bukambe yare hoafi+yowohü yahoya, 'Nindou ranai wambo an+hondümbo-ar+hindiri ana, asu ahei ngusüfoambeah+nd+ yang'iri n+ngombo hoe ranai af'ind+ tükünd+fe haya ngomoe,'" mehu. ³⁹ Sisas ai yare hoafi+mayu ra hoe hondümboyupoan+, nga Yifiafi Aboed+ ranahamboyu hoafi+mayu. Nindou ai ahambo an+hondümbo-ar+hor+ ai-an+imbo Yifiafi Aboed+ ra ndahümündimboyei. Nga ran+ simboan+ ana Yifiafi Aboed+ ra awi moai sahümündi Sisas ai y+fi+yo mburümbo sünambe hafokoate wambo.

Nimorehi nindowenih ai simbori hoafiyehi yibobomehindi

⁴⁰ Nindou afindi mafandihindi ranambe nindou bidifiri ai Sisas hoafimayu ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, "Anihond-ane, nindou ndanana Godindi hoafi hoafiyurandeimb-ani," masei. ⁴¹ Asu bidifiri ai hoafiyehi seiya, "Aiana Kraisi nindou aboedambo-fembo God kafoariri hinngimarir-ani," sei, nga asu bidifiri ai hoafiyehi seiya, "Ai Kraisyupoani, nga Kraisi ana ngiri Gariri hifinipoedi dufu!" ⁴² Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya, 'Kraisi ana adukari bogori Defitindi srambeahindindu hayambo-animbo asu ai horombo Defit nunguhu Betrethem ngoafihu nimorimbondufi tukundufimbui,' meho," masei. ⁴³ Ranimboyei asu nindou ranai Sisasimbo hohoanimo yimbombo-yimbomborihinduh ai asu nindou ranai yimbombore yibobomareandi. ⁴⁴ Raniyei asu bidifiri ai ahambo kikhimundimbo yahomo houmbo raraomaruri, nga asu moai kikhirurundumo.

Suda-yafe bogori nindou ai moai Sisasimbo anihondumbo-ruwuri

⁴⁵ Raniyomo asu prisman Sisasimbo kikhimundimbo koamarihoupuri ranai hihiriyafu bogori nindouyomo asu Farisi ahamumbo sowana mahomo. Asu ai dudurupurui yahomoya, "Se nimboe ahambo semundu sinikoatemoa?" mehomondamboemo. ⁴⁶ Asu prisman ai simbori hoafiyomopurui yahomoya, "Horombo moai nindou ngoru ai haponda hoafiyu arandi nahurai hoafiyu, nga wani!" mehomondamboemo. ⁴⁷ Asu simbori Farisi ai ahamumbo duduafupurui yahomoya, "Asu ai shamumbo woshihoafori hoafirapurai waniyo?" ⁴⁸ Farisanemo asu bogori nindou roanefi hoeirumuna nindou roambeahindi mamai-amboani anihondumbo-rirai asu waniyo? ⁴⁹ Nimorehi nindowenih aiana moai Mosesindi ahinumbi hohoanimo fifirihindi, nga ranimboanei ai Godindi himboahu moaruwai nngoyei! Ai yangiri Sisasimbo anihondumbo-marihori," mehomo.

⁵⁰⁻⁵¹ Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu haya horombo Sisas sowana mahu. Ranimboyu ai yare hoafiyupurui yahuya, "Sihafi ahinumbi hohoanimo ana nindoumbo moani hoanngirife hefe papi-hoafirihunduruiyefi asu waniyo? Ahandi hoafi boatei wudipoapondi hu himborindefi mbundihumbo-animbo asu ratupuri ai rawareandi ra fifirindhumboyefi," mehuamboemo.

⁵² Asu sɪmborɪ ahambo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Asu se kameihɪ amboanɪ Garirihündɪwamboyafɪ? Bukam-beahɪndɪ hoafɪ ra se ndoro fifɪrɪndowandɪ, ɲga moai Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyu-randeimbɪ ana Garirihündɪ süfu randɪ,” mehomo. ⁵³ [Ranɪyei asu nindou ranai ahei ɲgoafɪnambo bukürümehindɪ.

8

Anamɪndɪhoandɪ bɪrabɪreimbɪ nɪmorehɪ Sisasɪmbo sowana sowandümo masɪnɪmo

¹ Ranɪyei asu nindou ranai ahei ɲgoafɪnambo bukürümehindamboyo, asu Sisas ai asükaiyu Orif Wafunambo mahafu. ² Hapoadümbö siambe asükaiyu Godɪndɪ worɪnambo mahu. Ai hu tüküfi nɪmaruane, asu nɪmorehɪ nindowenihɪ ranai ahambo sowana maheiamboyo yamundɪmareandürɪ. ³ Ahɪnümbɪ hohoanɪmo fifɪrundeimbɪ asu Farisi bɪdɪfɪrɪyomo ai nɪmorehɪ mamɪ hoeirundane nindowenihɪ-dɪbo serɪmɪndɪ mahoamboemo asu ai ahambo sowandümo nindou hɪmboahü mbusümo hɪnɪɲgɪmarundɪ. ⁴ Ranɪyomo asu ai Sisasɪmbo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Yamundo-randeimbɪ, nɪmorehɪ ranai nindou ɲgorü-dɪbo meɲgorafea asu hoeimarupɪrɪ. ⁵ Mosesɪndɪ ahɪnümbɪ hohoanɪmo yare hoafɪmayo ranana yahurai-ane, ‘Nɪmorehɪ yahurai refewanɪ ana, nɪmoeinambo hɪfokoefe-ndürɪmboane.’ ɲga asu se haponda nüɲgundo hoafɪmandafa?” mehomo. ⁶ Ai hoafɪ yaru hoafɪmemo ra moanɪ Sisasɪmbo yürümombo nahuraiyomo ranɪ-süɲgundɪhuranɪ ai nüɲgu mbüsüwanɪ papɪ-hoafɪndɪhurɪ yahomo houmbo.

ɲga Sisas ai hɪfɪnɪ yimɪndɪho yimbunambo nɪmarümbö hɪfɪfihɪ warɪmbuifɪnambo sürü-sürümarandɪ. ⁷ Nindou ranai ranɪhü nɪɲgomombo Sisasɪmbo düdüdüpomamaruramboyo asu ai botɪfi hoafɪyupurühɪ yahuya, “Nindou sɪhamundɪ mbusümo moaruwai hohoanɪmokoate-mayu ranai boatei-anɪmbo nɪmoeinambo harɪmbindowamboane.” ⁸ Yare hoafɪyupurɪ mbura asükaiyu hɪfɪnɪ piyu yimɪndɪho yimbunambo nɪmarümbö hɪfɪfihɪ sürü-sürümarandɪ.

⁹ Nindou ranai Sisas ranɪ hoafɪ hoafɪmayu ra hɪmborɪyomo houmbo ahambo hɪnɪɲgɪrürwurɪ houmbo mamai kɪkefoefe mamai kɪkefoefeyomombo ndamefundɪ. Amoɲgohoandɪ boateiyomo ndamefundɪ. Asu Sisas yangɪrɪ nüɲguane nɪmorehɪ ranai ahandɪ hɪmboahü manɪɲgo. ¹⁰ Ranɪyu asu ai botɪfi hoafɪyundühɪ yahuya, “E, nindou nda munɲu bukürümefoendɪ. Asu nindou sɪhambo papɪ-hoafɪyonɪnɪmbo ra mamamboanɪ nüɲguai?” mehuamboyo.

¹¹ Asu n+morehi ranai Sisasi+mbobo hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, moai nindou mamamboani nünggu.” Asu Sisasi ai hoafiyuhü yahuya, “Ro-amboani ngiri+sihambobo papihofindihanini. Se ngafi, nga yowanü asükaiyo moaruwai hohoan+moypoani,” mehu.]

Sisasi ai hifinindi nindou-yafe siani

¹² Asu ngorü-simboani Sisasi ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Roana hifi ndanahandi si nimirand-anahi. Nindou ai wandi süngu ahu ana, ai ngiri+simbokoani hoango wakindeandi, nga wani. Nindou ranai koadürümbo-koadürümbo yangiri+ningo ranahandi si ra ndemündümbui,” mehu.

¹³ Raniyomo asu Farisi ai Sisasi+mbobo hoafiyomondühi yahomoya, “Seana sihafü fimbo-anafi hoafi ra weindahü hoafiyafi arandi. Ranimboane asu sihafü hoafi ra ngiri+an+hondümbo-ndifeyo,” mehomondamboyu. ¹⁴ Asu Sisasi ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Yini, an+hond-ane rananasi, roana wandi fimbo-anahi weindahü siheimbo hoafiya arihandi. Nga asu wandi hoafi ranana an+hondü hoaf-ane. Asu wandi hoafi ra nimboe an+hondü hoafayo? E! Hoafi ra yahurai-ane. Ro fifirihendi nahaninipoediyahi tükümeheandi asu nahanamboyo homboayahü ra. Nga asu seana moai wandi ngoafi hondü ana fifirundi. Asu ro nahanafiyomo homboayahü ranamboani se moai fifirundi. ¹⁵ Asu se hifinindi hohoan+mo sünggurundühi nindumbo yiboboru-rundeimb-anemo, nga roana moai nindou mamimbo amboani yiboborihе rihandi. ¹⁶ Nga asu, ro nindou daboe yiboboarihendi ana, wandi yibobofe ra an+hondü hondündömböe. Asu roana ro yangiriyahipoani, nga wani. Ape wambo koamarihendiri ai ro-dibo rani-moatükuni ratüpuriyuhani. ¹⁷ Sihei ahinümbi hohoan+mo yare mengoro. Nindou yimbu ai hoafi mamiranhambobo yibobo hoafefandi ana, ra an+hond-ane. ¹⁸ Asu ro wandi fimbo an+hondümbo hoafiyahanane Ape wambo koamarihendiri ranai wambo an+hondümbo hoafiyu arandi,” mehuamboyei. ¹⁹ Asu ai Sisasi+mbobo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi ape nahi anünggu?” maseiamboyu. Raniyu asu Sisasi ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Seana moai wambo fifirihindiri asu wandi Apembo fifirihori raraorihori. Asu se wambo fifirihindirimbonana, wandi Apembo amboani fifirihori,” mehu.

²⁰ Hoafi Sisasi ai yare hoafimayu ra Godindi worikimi aheimbo yamundearühüyo hoafimayu, kaki foarihirihündeimbi hipiri+ningo fikimi. Sisasi+mbobo

kikihimindimbo si ra awi tüküfekoate-mayoa asu nindou mamai-amboani ngiri Sisasimbo kikihindürimüdu.

Sisas ai nimorehi nindowenihimbo ro ahahiranambe ngiri ngei mehu

²¹ Asükaiyu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Roana ndeara ndefembo samboanahi, nga asu se wambo kokondihündirimboyei. Nga asu se sihei moaruwai hohoanimo ranambo-animbo ngei ngeimbo yifindeimboyei. Asu seana ngiri ro ahahiranambe ngei,” mehu. ²² Raniyomo asu Suda-yomondi bogori nindou ranai hoafiyomondühi yahomoya, “Sisas ai yare hoafiyuhiya, ‘Seana ngiri ro ahahiranambe ngei,’ mehu. Ai hoafi yare hoafimayu ra ahandihoari hifokoefe yangorombo yahumboyu?” mehomo.

²³ Asu Sisas ai hoafiyuhühi yahuya, “Seana hifinindi poedanei, nga roana nimoamo sünambeahindi tükümeheandanahi. Seana hifi ndanihünda tükümehind-ane, nga roana hifi ndanihünda tüküyaheambo-yahipoani. ²⁴ Ranimboanahi asu ro siheimbo hoafiyahühi, seana sihei moaruwai hohoanimo ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyei masahi. Asu ro dideahi se wambo anihondümbofe-koate-aye ana, se sihei moaruwai hohoanimo ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyei,” mehuamboyei.

²⁵ Asu ai düduyahindühi seiya, “Asu se didiyafi nimore?” maseiamboyu. Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Ro sapo siheimbo horombo hoafimayahandürü ran-anahi nda. Nga se wambo moai anihondümborihindiri. ²⁶ Ro sihei hohoanimo ranahambo afindi hoafinda samboanahi. Süngunambo sihei hohoanimo yibobondiheamboyahahi. Nindou ai wambo hifina koamarhendiri aiana anihond-anisi. Asu ro nimorehi nindowenihühi aheimbo hoafayahühi ra ro ahandi-mayo hoafi himboriya heheamboanahi hoafayahühi,” mehu.

²⁷ Asu Sisas ai ahandi Afindambo aheimbo hoafimayundürü ranimbo moai fifirihindi. ²⁸ Ranimboyu asu Sisas ai hoafiyuhühi yahuya, “Se Nindou Hondü ranahambo nimoamo sahorimindei botirihorühi nimi keimbü karihendeimbü fihü parariorühi ana, asu se ranisimboan-animbo fifirindi-horimboyei. Rananimbo asu ropoanimböfe hohoanimoyo hefembo ratüpurikoate-ya arihandi ra se fifirindihimboyei. Ro hoafi hoafiya arihandi ra Ape ai nafuiyundüranane siheimbo rani-süngurihe hoafayahandürü. ²⁹ Nindou wambo hifina koamarhendiri ranai ngiri wambo hiningindeandiri, nga ai wandi fikimi nüngumboani, nüne-moatükunü ai yifiryu haya

hohohanimoayu ra munguambo si ratupuriya arihandi,” mehu ³⁰ Nimorehi nindowenihi afindi ranai Sisasindi hoafi himboriyei hehi ahambo anihondumbo-marihori.

Sisas ai moaruwai hohoanimo ambeahindi aboedambofembo hoafimayu

³¹ Raniyu asu Sisas ai nindow Sudahündi ahambo anihondumbo-marihori aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Asu se ro yamundi-ri-hendüreimbi hoafi ranahambo himboriyeihani rani-süngurihindi ana, asu se wandi anihondü süngurihindi-reimbindeimboyei. ³² Asu se anihondü hohoanimo ra fifirindhindani asu hohoanimo ranai siheimbo aboedi koandihaira ngeimboyei,” mehu. ³³ Asu Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, “Roana Abrahamindi ahuir-anehi. Asu roana moai nindow ngoründi moani hefi ratupuriyefi rihundi. Nimboefi se yihoefimbo hoafiyafimunühi hoafi ranai ‘siheimbo aboedi koandihaira ngeimboyei,’ masafa?” maseiamboyu.

³⁴ Raniyu asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Yini, nindow munguambo moaruwai hohoanimo yei arihündi ranai moaruwai hohoanimo ranahandi moani ratupuriyei-rihündemb-anei. Nga ranimboyo ro ramasahi. ³⁵ Nindow moani ratupuriyu arandi ranai moai fikiminindi babidi worambe nimarü randi, nga wanti. Nga nindow ahandi nimori ai-animbo ahandi fikiminindi babidi worambe nimandümbui. ³⁶ Ranimboane asu Godindi Nimori ranai siheimbo aboedi nimarimbohünda fandihendürani asu se aboedi hamindi nimanideimboyei. ³⁷ Ro siheimbo fifirihearumboanahi se Abrahamindi ahuir-anei. Nga wandi hoafana moai sihei hohoanimoambe nimarondüri. Ranimboane asu se wambo hifokoefendirimbo sei hehimbo raraoaye. ³⁸ Nini-moatükuni ra ro wandi Apendi-mayo hoeirthe heheamboanahi siheimbo hoafiyahandüri arihandi. Nga asu seana rani-moatükuni ratupuriyei arihündi ra sihei apendi-mayo-ane sahümündi hehimbo rani-süngurühi ratupuriyei arihündi,” mehu.

³⁹ Asu simbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, “Yihoe fi ape ana Abraham-ani,” maseiamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Asu se Abrahamindi nimori hondümbeyei-mbonana, asu Abrahamindi hohoanimo ra süngurühi. ⁴⁰ Ro siheimbo hoafi hondü Apendi-mayo himborimayahani raniyo weindahani hoafimayahandüri. Ranane asu se wambo haponda hifokoefendirimbo sei hehimbo rarawarihündüri. Abraham ana moai yare rani hohoanimo yu randi. Nga se yangir-anei

rarihi moaruwai hohoanimoaye. ⁴¹ Asu seana raranimoatükuni ra sihei apemami-yomondi hohoanimo yangiri süngurihündühanei,” mehuamboyei. Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Roana boagiri fifirifekoate nafi mbusümonindi nimoriyefipoani. Roana yihoefti ape mam God ai yangiri-ani anüngu asu ro ahandi nimori hond-anefti,” maseiamboyu.

⁴² Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “God ai anihondü sihei apembeimbonana, asu se wambo aboedi hohoanimori hündirisi. Nga ro Godidibo nimboa heheamboyah asu makosahi. Ro makosahi ra ropoanimo hohoanimo ya hehea kosamboyahipoani, nga God ai wambo koamarihendiramboyah makosahi. ⁴³ Asu se nimboyei wandi hoafi ndofe fifirifekoate-mayeia? Asu seana ngiri wandi hoafi ra awi himborindei. ⁴⁴ Sihei ape ana Satan-ani. Rananei asu se sihei apendi hohoanimo rani yangiri sahümündi aniboadei. Horombo hondü aiana nindou hifokoarandaimbiyu manüngu. Raniyu asu ai moai anihondü hohoanimo süngure randi sapo anihondü hohoanimo ra ahandi fiambe nimarikoate-wambo. Tikai hoafi ai hoafiyu arandi ra ahandi hoafi hond-ane. Aiana nindou tikai hoafiyu-randeimb-ani, nga ranimboani asu tikai hoafi ranahandi nimindühani. ⁴⁵ Nga ro siheimbo anihondümbö hoaf-ane hoafayahandüri. Ranane asu se wandi hoafi ra anihondümböfoke-koate-aye. ⁴⁶ Sihei mbusümo nindou mam rani wandi hohoanimo-ambeahindi hohoanimo moaruwai weindahmandeyo wanimandiyo? Asu ro anihondü hoafi hoafiya arihandi ana, asu se nimboe wandi hoafi anihondümböfoke-koate-mayeia? ⁴⁷ Godindi nimori ana Godindi hoafi mungu ra himboriyehanei. Seana Godindi nimoriyepoani. Ranimboanei asu se ahandi hoafi himborikoate-yei arihündi,” mehu

Sisas asu Abraham

⁴⁸ Asu Suda ai Sisasimbo simbori tirifoarihori hoafiyehi seiya, “Roana sihambo rarihu hoafiyahuninühanefti: ‘Seana Samariahünd-anafi asu sihafi fiambe moaruwai nendi mam mbamari,’ asefti. Ra anihondüyo?” maseiamboyu. ⁴⁹ Asu Sisas ai aheimbo yare hoafiyuhi yahuya, “Wandi fiambe ana moai moaruwai nendi nimaro, nga wani. Roana wandi Ape ranahambo, adükar-ani sahühanahi, nga se wambo moaruwaimbo-arihindiri. ⁵⁰ Ro wandi fimbo ndürümbanahi yahomboyahipoani. Nga Nindou mam wambo ndürümbani yahombo hoafi yibobore-randeimbi mbanüngu. ⁵¹ Ro siheimbo anihondümböanahi hoafayah, nindou ngörü ai wandi hoafi ra sünguarandi

ana, ai ngiri yifindu, nga wani,” mehuamboyei. ⁵² Asu Suda ai hoafiyahündowohü seiya, “Haponda ro sishambo anihondü fifiri-huninimboanefi, sishafi fiambe moaruwai nendi amaronini. Abraham yifyu asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani yifisafimemo. Ranane asu se hoafiyafühiya ‘Nindou mamai ai wandi hoafi rani-süngwareandi ana, ngiri yifindu,’ masafi. ⁵³ Se yaro hohoanimoyafühi sifehi amao Abrahamimbo ngasündi worimboyafi? Aiana sapo yifimayu rasi. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani ai yifimemo rasi. Asu se didiyafa?” maseiamboyu.

⁵⁴ Asu Sisai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Asu ro wandihoari wandi fimbo ‘adükar-anahi’ mbasahi-mbonana, asu ro moan-anahi. Nga wandi Ape aiani wambo ‘adükar-ani,’ yahu arandi, nga se hoafiyehi ‘ai yihoe fi God-ani,’ asei. ⁵⁵ Asu seana moai ahambo fifirihori. Nga roana ahambo fifirihinimboanahi. Asu ro hoafiyahühi, ‘Roana moai fifirihini,’ mbasahi-mbonana, asu ro se rawehindi nou tikai hoafiya. Nga roana ahambo ndorihini fifirihini hehea asu ahandi hoafi ra sünguriheandühanahi. ⁵⁶ Horombo shei amao Abraham ai ro tüküfembo-mayahi ra hoeifembo hohoanimoyuhü hihifi-hihifi mayu. Ai ra hoeire hayamboyu asu ahandi ngusüfo ndore küre mamaru,” mehu.

⁵⁷ Ranimboyei asu Suda ai Sisaimbo hoafiyehi seiya, “Seana awi moai 50 himbaniyafipoani, nga se Abrahamimbo hoeimarihini asafi?” maseiamboyu. ⁵⁸ Asu Sisai asükaiyu aheimbo hoafiyuhi yahuya, “Yini, ro sheimbo anihondümboanahi hoafehandüri horombo hondü Abraham ai tüküfekoate-yuambeahiyahi ro boatei manimboahi,” mehuamboyei ⁵⁹ Raniyei asu Suda ai nimoei hüründümo houmbo Sisaimbo nimoeinambombo mehomo, nga asu ai Godindi wori hiningire haya dibu ndamefiyu.

9

Sisai nindou himboatihari diboadomariri

¹ Sisai nafi-süngu huhündamboyu nindou himboatihari hoeimariri. Nindou ra hondi ai himboatihari yahurai wakimarimindo. ² Raniyomo asu ahambo süngurürundeimbi ai hoafiyomondowohü yahomoya, “Yamundorandeimbi, dade moaruwai hohoanimo nindou ndanahambo ramarera asu ai himboatiharayua? Ahandi moaruwai hohoanimoyo, asu hondafindi-yafe-mayoyo?” mehomondamboyu.

³ Asu Sisas ai ahamumbo sɨmborɨ yahuya, “Nindou ndanahandɨ hɨmboatɨhari ra ahandɨ-mayo, asu hondafɨndɨ-yafe-mayo moaruwai hohoanɨmo ranambo rareranɨ re-fimboyupoanɨ. Nga nindou ai yare hɨmboatɨhari-mayu ra Godɨndɨ hepɨnɨfeimbɨ moatɨkunɨ refewanɨ hoeifembohɨndamboyu yare hɨmboatɨhari-mayu. ⁴ God ai wambo koamarɨhendɨra makosahane, nga hɨfɨhamɨndɨ ndare nɨngambe sɨhɨrɨ ahandɨ ratɨpurɨ ratɨpurɨ-ndefomboane. Nga nɨmbɨ pɨrayo ana, asu ngɨrɨ nindou ngorɨ ai-amboanɨ ratɨpurɨndu. ⁵ Ro hɨfɨ ndanɨhɨ nɨmboahambe ana ro nɨmorehɨ nindowenihɨ-yafe si-anahɨ,” mehu.

⁶ Ranɨyu Sisas ai yare hoafɨyu mbura, hɨfɨfihɨ ngurɨ tɨfɨfɨ fandeamunde mbura, nindou hɨmboatɨhari-mayu ahandɨ hɨmboarambe pamareandɨ. ⁷ Ranɨyu ahambo hoafɨyundɨhɨ yahuya, “Se ngafɨ Siroam kakɨmarɨhɨndɨ hoeambe sɨhafɨ hɨmboarɨ ra popoaindandɨ,” mehu. (Hoafɨ Siroam ra ‘koarɨhefeyoa ho’ hoaf-ane.) Ranɨyu asu nindou ranai hu ranɨhɨ ahandɨ ngusɨmboarɨ ra popoaira mbura, hɨhɨrɨfɨ sɨfumbo aboedɨ hɨmboarɨmayu.

⁸ Ranɨyei asu nindou akɨmɨ worɨ yimburihi nɨmareimbɨ asu ahambo horombo hoeirɨhoreimbɨ, ai horombo nɨmorehɨ nindowenihɨmbo kakɨnapombo moako-moakoyu marandɨ ranɨmbo hoeirɨhorɨ hehimbo hoafɨyeihɨ seiya, “Awi sapo nindou ndanɨmbaiyu nɨmarɨ yanɨgɨrɨ nɨmarɨmbo aheimbo moako-moakoyu marandɨ?” masei. ⁹ Bɨdɨfɨrɨ ai hoafɨyeihɨ seiya, “Yɨnɨ, nindou aiyu refɨ marandɨ.” Asu bɨdɨfɨrɨ ai hoafɨyeihɨ seiya, “Wanɨ. Ai nindou yahurayusɨ, nga ai-yupoanɨ, nga nindou ngorɨyu,” masei. Nindou amurɨ ai ranɨ wataporɨmayeiamboyu asu ahandɨhoarɨ yahuya, “Ro-anahɨ,” mehu. ¹⁰ Asu ai ahambo dɨduyahindowohɨ seiya, “Asu sɨhafɨ hɨmboarɨ ra nɨngure bɨrɨhoaimboyoa?” maseiamboyu. ¹¹ Asu ranai sɨmborɨ yahuya, “Nindou Sisas sei-arɨhɨndɨ ranai hɨburukonambo wandɨ hɨmboarambe fandɨfoareandɨrɨhɨ yahuya, ‘Se ngafɨ Siroam kakɨmarɨhɨndɨ hoe ranambe hɨmboarɨ sɨhafɨ ra popoaindandɨ,’ mehuamboyahɨ ro ha popoairɨhanda asu wandɨ hɨmboarɨ ra aboedɨ hɨmboarɨmayahɨ,” mehuamboyei. ¹² Asu ai dɨdurɨhorɨhɨ seiya, “Nindou ra nahi amarua?” maseiamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nahɨmbei amaru ra moai fɨfɨrɨhinɨ,” mehuamboyei.

¹³ Ranɨyei ai nindou hɨmboatɨhari-mayu Sisas aboedɨmarirɨ ranahambo Farisimbo sowana sahorɨmɨndei mahɨ. ¹⁴ Ngoafɨmbo nɨmarɨmbo si ranɨ-sɨmboanɨyu Sisas ai nindou ranahandɨ hɨmboarɨ aboedɨmareandɨ. ¹⁵ Asu Farisi ai nindou-mayu ranahambo dɨdururɨhɨ yahomoya

“Si'hafi h'imboari ra nungure aboediyomboyoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Sisas ai hüburuko wandi h'imboarambe pamareandiramboyahi asu ro ha popoaimarhandamboyo wandi h'imboari ra aboedimayo,” mehu.

¹⁶ Ranimboemo asu Farisi bidifiri ai yahomoya, “Nindou ndanahambo God ai koarheira kusumboyupoani, nga ai moai moani ngoafimbo nimarimbo hohoanimo ra süngureandi,” mehomo. Asu bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, “Asu nindou moaruwai hohoanimoyumbü ai ngiri hepünifeimbi moatükuni yahurai ratüpurindu?” mehomo. Raniyomo asu bidifiri ai ngörü hohoanimoyomo asu bidifiri ai ngörü hohoanimoyomo marundi.

¹⁷ Raniyomo asu nindou h'imboatihari-mayu ahambo hihiriyafu asükaiyomo hoafiyomondowohü yahomoya, “Nindou si'hafi h'imboari aboedimareanini ranahambo se nunguro hoafiyafindoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Aiana Godindi hoafi hoafiyurandeimb-ani,” mehu.

¹⁸ Nindou ra ai horombo h'imboatihari-mayu-anisi, nga asu ai ranahambo anihondümbofembo moei mehomo. Ranimboemo asu nindou h'imboatihari-mayu ahandi hondafindambo rani hoafi ra fifirifemböhünda mingingyomo hümarihapiri.

¹⁹ Asu ai ahafembo düdurüpirühi yahomoya, “Nindou nda si'hafe nimoriyu? Asu se safeya ro h'imboatihari yahurai wakimari-horimindehane masafe, nga asu nimboe ai haponda aboedi h'imboarayua?” mehomo.

²⁰ Asu ahandi hondafindi ai safeya, “Yini, ro ahambo fifirihori ai yihoehi nimor-ani asu ai horombo h'imboatihari wakimari-horimindehi.

²¹ Nga haponda moai ahambo fifirihori ai nününgufimbombi ahandi h'imboari ra aboedi h'imboarayu. Asu ro moai fifirihori nindou ahandi h'imboari aboedimariri ranahambo. Düduyafundosi, ai adükariwambo sihamumbo ahandi fimbo hoafindüpurimbui,” masafe.

²² Hondafindi ai Sudambo yihimborinapurühiyafe ai ahamumbo rari ne hoafimefe. Horombo Suda ai yaru hoafiyomondühi yahomoya: “Nindou ai weindahi hoafiyehi, ‘Sisas ra nindou God ai ahandi nendambo aboedifembo kafoariri hiningimari Krais-ani,’ seiani ana, asu aheimbo rotu worambeahindi hihaiboardundura ngiri ai-babidi rotunde,” mehomo.

²³ Ranimboyafe asu hondafindi ai hoafiyafeihü “Ahambo düduyafundosi, nga ai adükariwambo sihamumbo ahandi fimbo hoafindüpurimbui,” masafe.

²⁴ Raniyomo asükai nindou h'imboatihari-mayu ranahambo mingingimemonda masünu. Asu ahambo

hoafiyomondühi yahomoya, “Se Godimbo ndürü adükarümb-ani mbisafindowohü anihondümbo hoafindafi. Ro fifirihumboanefi nindou ndanana moaruwai hohoan+moyu-randeimb-ani,” mehomo. ²⁵ Asu nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Ro moai ahambo fifirihini, nga awi ai moaruwai hohoanimo-yumbümbeiyu asu wanümbeiyu. Mami moatükuni ro fifirimaritheandi ana, yini ro horombo himboatihari manümboahiyahi, nga hapondanana ro aboedi himboarayahi,” mehu. ²⁶ Asu Suda ai düduyafundowohü yahomoya, “Sihambo nününgureaninimboyu? Sihafi himboari ra nününgure aboedireaninimboyu?” mehomondamboyu. ²⁷ Asu ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafimayahapuriyo, nga asu se hoafi ranahambo moai himboriyomo. Asukai se himborimbo yahomomboemo? Se-amboa ahambo sünggurü-rundeimbimbo tükufembo yahomomboemo?” mehu.

²⁸ Asu Suda ai nindou ranahambo nginindirurühi moaruwai hoafiyomondowohü yahomoya, “Seana Sisaimbo süngguri-randeimb-anafi. Nga roana Mosesimbo sünggurihu-rihundeimb-anefi. ²⁹ God ai Mosesimbo hoafimayundo ra ro fifirihundi. Nga nindou ranaimbo ai dagüdambuia? Roana moai ahambo fifirihuri,” mehomo.

³⁰ Asu nindou ranai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ndanana wambo rani-poanimo moatükun-ane! Aiyu wandi himboari aboedimareanda asu ro aboedi himboarayahi. Nga nimboemo se hoafiyomondühiya, ai nahaninipoediyu ro moai fifirihuri ehomoa? ³¹ Ro fifirihumboanefi, nga God ana moai moaruwai hohoan+moyomo-rundeimbiyomondi hoafi ana himboriyu randi, nga wani. Nga nindou ranai Godimbo hohoan+moyuhü asu ahandi hoafi sünggumareandi ranahandi hoaf-ane God ai himboriyu arandi. ³² Moai horombo nindou mami hondü ai himboatihari wakiriminidoani asu nindou ngorü ai ahandi himboari aboedi-mariri hoafi ra yangoro, nga wani. ³³ Asu God ai nindou nda koehefikoate-mbei-mbonana, asu ngiri raranimoatükuni hifi ndanihu ratüpuriyu,” mehu.

³⁴ Asu simbori ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Horombo me ai sihambo moaruwai hohoanimo ranambo wakimaramindinini asu se himboatihari mayafi ranimboanefi ro fifirihunini. Se nindou moaruwai hohoanimo-yafeimb-anafi. Asu se yihoeumbo yamundifemunimbo safomboyafi?” Ai ahambo yaru hoafiyomondowohüyomo rotu worambeahindi hihaifoaruwuri weindani hinijgimarüwuri.

Nindou anihondümbfofe-koate-ayei ai himboatiharî nahurai-anei

³⁵ Sisas ai ranimbo himboriyu haya, kokorürî hu hoeirirühî yahuya, “Se Nindou Hondü ranahambo anihondümb-oworai wanîyo?” mehundowamboyu.

³⁶ Asu nindou ranai simborî hoafiyundowohü yahuya, “Adükari, Nindou Hondü ra düdia? Se wambo hoafiyafin-dîran-animbo ro ahambo anihondümb-ndîhinî.” ³⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühî yahuya, “Se ahambo hoeimarîworî. Aiani se-dîbo wataporayu nda,” mehuamboyu. ³⁸ Asu nindou ranai hoafiyuhî yahuya, “Adükari, ro anihondümb-ârîheanîni.” Ai yahu mbura Sisasimbo yimîndîho yimbu pusîre nîmarümbo hohoanîmomayundo.

³⁹ Asu Sisas ai yahuya, “Ro nindouyei hohoanîmo yîbobofemboyahî hîfî ndanîhü makosahî. Ranimboane asu nindou Godîndî hoafî fîfîrîfekoate-yeimbî ai nindou himboatiharî aboedehindî nahurai fîfîrîndîhimboyei asu Godîndî hoafî fîfîrîhundeimb-aneîfî aseî ai himboatiharî nahurai fîfîrîfekoate-ndeimboyei,” mehu.

⁴⁰ Farisi bîdîfîrî ai ahandî fikîmî nîngomombo ahandî hoafî ra himboriyomo houmbo yahomoya, “Asu ro-amboa himboatiharîyefî?” mehomondamboyu. ⁴¹ Asu Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Asu se himboatiharîmbemombonana, hohoanîmo moaruwai ra moai sîhamundî fiambe nîmaropurî. Nga se hoafiyomondühî, ‘Yîhoefî himboarana aboed-ane,’ yahomo arundî, ranimboane asu hohoanîmo moaruwai ra awi sîhamundî fiambe amaropurî,” mehu.

10

Sisas ai sipsip hîfanda-randeimb-ani

¹ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Ro anihondümbonanî sîhamumbo hoafayahî, nindou ai moai sipsipî-yafe ginîrî yipurî nafî kefuai randî, nga amurî himborî nafî kefuai arandî, nindou ranai ana hûmbuhünîkorî napo fufuramündü-randeimb-ani. ² Asu nindou yipurî nafîtambe nafî karefuendî ranai ana sipsip ahei afînd-ani. ³ Nindou yipurî hîfanda-randeimbî ai-animbo nindou ahu ranahambo yipurî ra tindîhembui. Rananei asu sipsip ai ahandî yafambe ra himborîyei arihündî. Ranani asu ai ahei ndürî ra dükarearü yîsîboasîyuhî asu ai aheimbo ginîrambeahîndî semündündürî moanambühî tüküfi ahu. ⁴ Asu ai ahandî sipsip ra munju ginîrambeahîndî semündündürî moanambühî tüküfi hayambo asu ai horombofi huanî ahandî süngu ahei. Sapo sipsip ranai ahandî yafambe himborîyeihî ranimboane ahandî süngu ahei.

⁵ Aiana ngiri nindou amurindi süngu ngei, nga wanti. Nindou amuri ai huanani ana, ai ahambo yihimborihorühi fefoehindühanei. Ahandi yafambe himborkoate-ayei ranimbo wambo.” ⁶ Sisasi aheimbo kafeefe hoafi ra yare hoafimayundüri, nga asu moai kafeefe hoafi ranahandi nimindi ra fifirihindi.

Sisasi aipsip hifandirandeimbi aboedani

⁷ Raniyu Sisasi asükaiyu hoafiyuhi yahuya, “Ro shamumbo anihondumboanahi hoafayahi. Roanahi sipsipi-yafe yipurayahi. ⁸ Asu nindou ai ro sünguyahani horomboyahi ahei aiana hühbühün+yeyihi raranani napo moani fufurühümündi rihündühanei. Asu sipsip ai-amboani moai ahei hoafi himboryeyi rihündi. ⁹ Ro-anahi yipurayahi. Asu nindou didiyeyi wambo sowanambo sinei giniri ranambe karefoehindi ana, God ai aheimbo aboedampondeandürümbui. Ranimbo asu ai keboehi tükündahi ndühündühi asu ai giniri ranambe sesimbo amboani keboehi tükündahimboyeyi. ¹⁰ Nindou hühbühün+yu-randeimbi giniri ranambe karefuendi ra moaniyupoani karefuendi. Nindou karefuendi ra ai kefoefe hefe hifo sipsip hühbühünimbo hifokoeffindürümbo yahumboani. Nga roana keboeheadühi sipsip aboedi yangiri diboadeimbi asu ahei fiambe aboedi hohoanimo yangiri ni ngombo afindi mbimarindüra samboanahi asihühi.

¹¹ Roana sipsip hifandiri-handeimbi nindou aboedi saf-anahi. Nindou sipsip hifandira-randeimbi aboedi ranai ana aheimbo farifehe-ndürimbohünda yifindümbui. ¹² Nindou kakisi semindimbo ratüpuriyu arandi aiana sipsipyeyi afindiyupoani. Asu ai sipsip aheimbo hifandirarü-randeimbiyupoani. Asu aiana nimambeahindi yafori moaruwai howani hoeimareandi ra fiboembui. Ranimbo asu yafori ranai sipsip ranaheimbo waribadarü wakindeandüra buküründeimboyeyi. ¹³ Nindou ranai ana moani kakisi semindimbo yangiri hohoanimoyuhü wambo ngiri sipsip ranaheimbo hifandiyondürimbo hohoanimöndu.

¹⁴ Nga roana sipsipyeyi hifandi-hifandiyondürirambo nindou aboedi saf-anahi. Ro ana wandisi sipsip ranaheimbo fifirihendürani asu ai-amboani wambo fifirihindirimboanei. ¹⁵ Hoafi ra yahurai-ane, ro wandisi Apembo fifirihinani asu Ape ai wambo fifirareandiri nou. Ranimbo asu ro sipsipimbo farifehe-ndürimbohünda yifindamboyahi. ¹⁶ Asu wandisi sipsip bidifiri mbaniboadei ranana ndani ginirambeahi moai niiboadei. Aheimbo amboani giniri ndanambe

semündündürî koafoefendürîmbo samboanahî. Rananîmbo asu ai ro hoafiyaheimbî wandî yafambahündî ra hîmborîndeimboyei. Rananîmbo sipsip ranai mamambe nîboadeiya asu nindou aheimbo hîfandîyondürîmbo ra mamî yangîrî nüngumbui.

¹⁷ Ro yîfiyo hefe asûkai botîfemboayahî ranîmboane Ape ai wambo ngusûfo parareandîrî. ¹⁸ Ngîrî wambo nindou mamai-amboanî hîfokoefendîrîmbo hohoanîmondu. Nga ro hohoanîmomayahî süngu wandî yangîrî nîngo ra hîfokoefe-ndîrîmbohünda hînîngî-ndîheamboayahî. Asûkainda ro hohoanîmomayahî süngu wandî yangîrî nîngo ra hîhîndîhe ndahamîndîmboayahî wandî Ape ai randafoandî mehu süngu,” mehu.

¹⁹ Suda ai ranî hoafi ra hîmborîyomo houmbo asûkai yimbumburowî yîbobomefundî. ²⁰ Ranîyomo asu bîdîfirî ai yahomoya, “Moaruwai nendî ahandî fiambe mamaroamboani ai yare wunünümbo-wunünümboayu. Asu se nîmboemo ahandî hoafi ra hîmborayomoa?” mehomo. ²¹ Asu bîdîfirî ai yahomoya, “Hoafi ndanana nindou moaruwai nendî nîmarümbîndî hoafîyopoanî. Asu moaruwai nendî ranai ngîrî nindou hîmboatîharîndeianî ahei hîmboarî ra aboedîndeandî,” mehomo.

Suda ai moai Sisasîndî hoafi hîmborîyomo

²² Serusarem ngoafîhü horombo Godîndî worî ahandhoar-ane masei ranahambo asûkai hîhîfî-hîhîfîmbo si tüküme Feyo. Ranî si ra ngîsîharîyowambeyo tüküfe marandî. ²³ Ranîyu asu Sisas ai Godîndî worambe Soromonîndî weindanî yibadîwamî mahüfu. ²⁴ Ranîyomo asu Suda ai sîfomo ahambo wakîrurü nîngomombo yahomoya, “Ro yimbu hohoanîmoayefî hefî ra asu nüngusümbaanî se hoafîmandafîmuna? Asu se Kraisyafana yîhoefombo weindahî hoafîyafan-anîmbo ro hîmborîndefosî,” mehomondamboyu.

²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, “Ro sîhamumbo hoafi ra hoafîma-yahapurîyosî, nga asu se moai wandî hoafi ranahambo anîhondümborîndî. Munğu hepünîfeimbî moatükunî wandî Apendî ngînîndînambo ratüpurayahî ranai ro didîmbayahî ra nafuiyoarandî. ²⁶ Nga asu seana wandî sipsip ranî dîborîhîndî-yomopoanî. Ranîmboanemo asu se wandî hoafi anîhondümborîndî-koateyomo arundî. ²⁷ Asu wandî sipsip ranana ro hoafiyaheimbî ra hîmborîyeihü asu ro aheimbo fîfirîheandürananeî asu ai wandî süngu hei arîhündü. ²⁸ Asu ro aheimbo yangîrî koadürümbo-koadürümbo nîngombo asahandürî ra ai ngîrî yîfîndei. Asu ngîrî nindou mamai-amboanî

wandi warambeahindi hündamündündüri. ²⁹ Wandî Ape ai sipsip wandî ra wambo masendür-anei. Asu ai munḡuambo moatükunî ranahei ḡḡinîndî ḡḡasünde haya ḡḡinîndî saf-ani. Asu ḡḡrî nindou mamai-amboanî Apendî warambeahindi hündamündündüri. ³⁰ Ape-ani asu roanahî roana mamanehî,” mehu.

³¹ Ranîyomo asu Suda ai nîmoei hûmaründümo Sisasimbo pifendombo yahomombo. ³² Ranîyu asu Sisas ai yahuya, “Ro sîhamumbo Apendî ratûpurî afîndî nafuimehapurî. Asu se nînî ratûpurî aboedî ranahambo hohoanîmo-yomondühîyomo wambo nîmoeinambo hîfokoefendîrimbo yahomo houmbo rawefunda?” mehuamboemo. ³³ Asu sîmborî Suda ai ahambo hoafîyomondowohü yahomoya, “Roana sîhafî ratûpurî aboedî ramarowandî ranîmboyefîpoanî nîmoeinambo hîfokoefenînimbo asefî, ḡḡa wanî. Se moanî nindou yangîr-anafî asu Godîmbo moaruwaimbofe hoafîrîrühî, ‘Roana God-anahî’ masafî ranîmboanefî,” mehomondamboyu.

³⁴ Asükaiyu Sisas ai ahamumbo sîmborî hoafîyupurühî yahuya, “Hoafî nda sîhamundî ahînümbî hohoanîmo Bukambe ndare meḡoro: God ai yahuya, ‘Ro sîheimbo hoafîmayahî, seana god-anei,’ meho. ³⁵ Nindou God ai ahandî hoafî masagadürî ranaheimboyo ai god-anei mehondürî. Asu ḡḡrî Baiborambeahîndî hoafî ranana ḡḡorü-süḡgunde hoafîndo. ³⁶ ḡḡa Ape aiyu ahandîhoarî wambo kafaoreandîrî mbura, asu hîfîna koamarîhendîra makosahî. Ranîmboyahî ro hoafîyahühî, ‘Roana Godîndî nîmor-anahî,’ masahî asu nîmboe se wambo hoafîyomo-ndîrühîya, ‘Nîmboe se Godîmbo gogonîmbo-rîhaworühî hoafayafî,’ mehomoa? ³⁷ Asu ro Apendî ratûpurî ratûpurîkoate-ndahanî ana, asu se wandî hoafî ra yowanî anîhondümbo-ndümboemo. ³⁸ ḡḡa asu ro ahandî ratûpurî ratûpurîyahanî se wandî hoafî ranahambo anîhondümbofembo moeimbo ana, asu ratûpurî ranî yangîrî anîhondümbo-ndündî. Rananîmbo asu se hohoanîmo ra ndondu hohoanîmo-ndîmondühî fîfîndümboemo Ape ai ro-dîbo mam-anehî amarehî,” mehu. ³⁹ Asükaiyomo Suda ai hoafî ra hîmborîyomo houmbo ahambo kîkîhîmündümbo yahomo houmbo ramefundî, ḡḡa asu Sisas ai aboedambo mahu.

⁴⁰ Sisas ai asükaiyu hîhîrîfî hanü Sodan hîmo horombo Son hundürürarü randühî manḡgu. ⁴¹ Ai nünḡuane, nindou ranai ahambo sowana sühüsîhü seiya, “Horombo Son ai moai hepünîfeimbî moatükunî ratûpurîyu. ḡḡa munḡu raranî-moatükunî hoafî nindou ndanahambo hoafîmayu

ranana anihond-ane,” masei. ⁴² Raniyei asu nindou afindi ranihü ranai ahambo anihondümbö-marihori.

11

Sisas ai Rasarus yifihündi botimariri

¹ Nindou mamih andih ndürh Rasarus Betani ngoafihündih ranai anghünimbo mamaru. Betani ra Maria asu Mata apodoho nimari-feimbi ngoaf-ane. ² Maria aiyo werih fisihjarümbih Sisasindi tihjariwamih kafeare mbura, asu andih mbirihnaninambo gedümarihendi. Nihmoreh ih mamih ranahandih ranihiyu Rasarus anghünimbo Betani ngoafihüh menghuru. ³ Raniyafe asu apodoho ranai Sisasimbo hoafimbo nindou koarihenerüh ih safeya, “Adükari, nindou se nghusüfo pamarihworih ranai anghünümboani,” masafeamboyu.

⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafe hoafih ra hihmborihyu haya hoafihyuh ih yahuya, “Anghünih ranana yifimbo anghünüyopoan ih, nga wan ih. Ranana moan ih Godimbo ndürh adükari segodimbo-hündamboane tükefeyo asu rani-süngumboan imbo Godihndih Nihmorih amboan ih ndürh adükari ndemündümbui,” mehu. ⁵ Sisas ai Mata apondoho asu Rasarus aheimbo nghusüfo pareandürh marandih. ⁶ Nga asu Sisas ai Rasarus anghünümboayu hoafih ra hihmborihyu haya, ranihüh yimbu si mamaru.

⁷ Asükaiyu sünguna nihmarümbo ahambo süngururüh-rundeimbimbo yahuya, “Asükai mborai, Suda-yafe hihfinambo ngefombo,” mehuamboemo. ⁸ Asu sihmborih hoafihyomondowöhüh yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sapo hapondan iyomo Suda ai sihambo nihmoeinambo hihfikoefeninimbo yahomo houmbo raraomarühnihisi. Asu se asükai Suda-yafe hihfinambo hihfombo safomboyafih?” mehomondamboyu. ⁹ Asu sihmborih Sisas ai ahamumbo hoafihyupurüh ih yahuya, “Mamih si ra gebuai-ane anihngo. Nindou ai si rüh ih ana nghirih pihndu si ra hoeireambowambo. ¹⁰ Nga asu nindou ai nihmbokoan ih ahu ana, piyu arandih si yanghorihkoate wambo.”

¹¹ Ahamumbo yare hoafihyupurüh mbura asükaiyu hoafihyupurüh ih yahuya, “Sihhefih wandafih Rasarus ai mapuamboanah ih awi ro nghüh ahambo botihndihhin ih samboanah ih,” mehuamboemo. ¹² Asu ahambo süngururüh-rundeimbi ih hoafihyomondüh ih yahomoya, “Adükari, nindou ra apo yanghirih apu ana, asükai andih anghünüh ra aboedihndümbui,” mehomondamboyu. ¹³ Sisas ai hoafihmayupurüh ra, Rasarus ana yifihmayu yahumboyu, nga ahambo süngururüh-rundeimbi ana moan ih apo hondüh mapu-amboani yare hoafiyu mehomö. ¹⁴ Raniyu asu Sisas

ai ahamumbo dibo adire hoafiyupurühi yahuya, “Rasarus ana munguna yifimayu. ¹⁵ Rani-simboani ro moai ai-dibo nimarühi, nga ro ranimbo-hündambo hihifi-hihifayahi. Ranimimbo asu se wambo anihondumbo-ndundi. Nga hapondani shiri ahambo sowana ngefimboane,” mehupuri. ¹⁶ Ranyu asu Tomas ahambo Didimas sahündorihündeimbi ai Sisasimbo süngururü-rundeimbi ahamumbo yahuya, “Wai shiri andai ngifi, Sisas-babidimbo Sudiahü yifindefo,” mehu.

Sisas ai yangiri ni ngombo niminduhani

¹⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo hifomo Betanihi tüküyafundühiyomo Rasarus ai yifimayua honguambe masihori ra yimbuyimbu si homboane hoafi ra himborimayu. ¹⁸ Betani ngoafi ana Serusaremihündi anguniyopoani. Betani ngoafihündi botife hefe Serusarem ngoafina aho ra ngimi kiromita-ane. ¹⁹ Rasarus yifimayua raniei asu Sudahündi afindi ranai Mata Mariambo kikimifoefepiri nimaroi ngusufu abodi kürine mbimarifeya sei hehimbo masühüsi.

²⁰ Mata ai Sisas masüfu hoafi ra himboriyo haya, ahambo nafoarimbo ho, nga asu Maria ai worambeahi nimaroi. ²¹ Mata ai Sisasimbo hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, asu se ndanihü mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu. ²² Nga ro fifirihamboanahi, asu se hapondani amboani Godimbo ninimbo didibafefoando ana, shambo daganinimbui,” mehoamboyu. ²³ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Shafi ranihi ana yangiri abodi hifambe-ambeahindi botindüfimbui,” mehundowamboyu.

²⁴ Asu Mata ai ahambo asükaiyo hoafiyowohü yahoya, “Ro ranimbo fifirihamboanahi, nga ai asükaindu süngunambo hifi nda munguyowambe yangiri abodi botindifimbui,” mehoamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai yahuya, “Yifihündi yangiri botife ni ngo ra ro nimind-anahi. Nindou ai wambo anihondumbo-reandiri haya yifayu ana, ai asükaindu yifihündi botindüfi nüngumbui. ²⁶ Nga nindou mungu yangiri nimboeimbo wambo anihondumbo-arihindiri ana, ngiri yifindei, nga ai koadürumbo-koadürumbo yangiri ni boadeimboiei. Asu se hoafi ndanahambo anihondumbo-rowandai waniyo?” mehuamboyu. ²⁷ Asu Mata ai yahoya, “Yini, Adükari, ro shambo anihondumbo-rheaninimboanahi seana God kifoare hinngimareanini Krais-anafi. Seana Godindi niori horombo hifinambo nindou kudumbui mehu ran-anafi,” meho.

Sisas ai aranimayu

28 Mata ai yare hoafiyo haya, ahandi akidambo hifo hiniŋgrou himboambeambe hoafiyondowohü yahoya, "Yamunde-randeimbi ana ndanihü süfumboani sihambo düdumefinini," mehoamboyu. 29 Asu Maria ai rani hoafi ra himboriyo haya, nimehünou botife haya Sisasimbo sowana maho. 30 Sisas ai awi moai ngoafihü tüküfiyu, nga nafini Mata ho hoeirerühi ranihü manüŋgu. 31 Raniyo Maria ai nimai botife haya pipinambo mahowamboyei asu Suda Maria-babidimbo worambe ahafembo kikimifoarhipiri mamarei ranai ahandi süŋgu mahei ndanana Rasarus yangurühi ho arani-hoafimboane aho sei hehi.

32 Maria ai ho Sisas nüŋguhü tüküfe ahambo hoeirerühiyo ahandi fikimi yiri yimbu pusire yimindiho yimbunambo nimarimbo hoafiyowohü yahoya, "Adükari, se ndanihü mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu," mehoamboyu. 33 Sisas ai Mariambo hoeireandane arani-hoafimaranda, asu Suda ahandi süŋgu masinei ranai kameihi arani-hoafi-marihündamboyu. Asu Sisas ai ahandi ŋgusüfoambe moaruwaimariri. 34 Asu Sisas ai aheimbo düdufindürühi yahuya, "Se ahambo nahü sihehora?" mehuamboyei. Asu ai seiya, "Adükari, naha se sühüfi hoeiro," maseiamboyu.

35 Asu Sisas ai aranmayundo. 36 Asu Suda ai hoafiyehi seiya, "Hoeirihi. Sisas ana nindou ranahambo afindi hamindi ŋgusüfo parirühi wamboani," masei. 37 Nga bidifiri ai hoafiyehi seiya, "Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri. Nga asu ai nimboe Rasarusimbo fehefiyua yangiri niŋgombo ra wanmayua?" masei.

Sisas ai Rasarus botimariri

38 Asükaiyu Sisas ai ahandi ŋgusüfoambe moaruwai mahafowamboyu hu honguambe tüküme fiyu. Hongu ra nimeoi nimaroweimbi wowondi marihündiyo raniyo nimeoiambe nafitambe ra nimeoi ŋgorünambo gürühi pamarihindi. 39 Asu Sisas ai yahuya, "Nimeoi ambembo gürühi pamarihindi ra farihehi," mehuamboyu. Asu Mata nindou yifimayu ranahandi rehi ai yahoya, "Adükari, Rasarus ana yimbuyimbu si honguambe yangurimb-ani. Nga fisinirümbi nawe," mehoamboyu.

40 Asu Sisas ai yahuya, "Sapo hapoasüŋgu hoafiya-hanineimb-ane. Asu se wambo anihondumbo-arowandiri ana, se Godindi ŋgini ndi ra hoeindowamboyafi," mehuamboyei. 41 Raniyei asu ai nimeoi ra mafarihendamboyu, Sisas ai nimoamo himboariyuhü yahuya, "Ape, ro sihambo hihifarihanini. Se wandi hoafi himboriyafomboanafi. 42 Ro fifirihendi ro hoafiya arihandi

ra se afindimbo himbori-yafi randühanafi. Nga nindou ndanihü maniboadei-amboanahi ro ndarthe hoafayahi. Rananimbo se wambo koamarhawandira makosahira anihondumbo-mbirihindi-ramboane.”⁴³ Raweyahu haya puküna mñg+yuhü yahuya, “Rasarus, se weindana tüküyafa sinifi,” mehuamboyu.⁴⁴ Raniyu asu Rasarus ai honguambeahindi tüküfi haya masünu. Ahandi yitñari watñari ra hoeari goesürinambo hüputüpürühümüdi hinñgimarhindio, asu ahandi ngusumboar hoearinambo gabud-mafoarhindio rani-kameih tüküme fiyu. Raniyu asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Hoeari ra fufurhehindoan-animbo ai mbühu,” mehündüri.

Suda-yafe bogori ai Sisasimbo hifokoefimbo hohoanmomemo
(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2)

⁴⁵ Raniyei asu Suda bidiriri ranihü Mariambo hoeifembo masühüsi ranai rani-moatükun Sisas ai ramareandi ranimbo hoeirih hehi asu ahambo anihondumbo-marhor.⁴⁶ Nga asu bidifiri ai Farisi sowana hei, Sisas ratüpurimayu ranahambo ahamumbo hoafimehüpuri.⁴⁷ Raniyomo asu nindou Godimbo shou-rundeimbi bogori ai Farisi bidifiri-babidimbo kansirimbo gugurüpuri houmbo hoafiyomopürüh yahomoya, “Sihiri nda nüngumandahua? Nindou ndanani ai hepünifeimbi moatükun afindi ratüpuriyu arandi.⁴⁸ Sihiri ahambo moani rarihur hinñgirihurani ai hepünifeimbi moatükun ratüpuriyu randani nindou afindi ai ahambo anihondumbo-arhor ana, Rom bogori shefimbo hifandarimuni ai difomo shefimbo moaruwaimbo-ndimunühi asu shefi Godindi wori ra biriboadumboemo,” mehomo.

⁴⁹ Raniyo asu rani himbanifih nindou mam ahandi ndüri Kaiafas ai Godimbo shai-randeimbi adükari bogorimbofi manüngu. Ai hoafiyupürüh yahuya, “Seana moai rani-moatükun fifirundi!⁵⁰ Se ndoru fifirundai? Nindou mam ai nindou amuri aheimbohünda yifayu ranana aboed-ane, nga Suda shefimbo munquambo moaruwaimbofe ana, moaruwai-ane,” mehu.⁵¹ Kaiafas ai yare hoafimayu ra ahandi hohoanimonambo yangriyupoani. Nga rani himbanifih Godimbo shai-randeimbi adükari bogorimbofi nimarümbowambo Sisas ai aheimbohünda yifimboayu ranimbo horombo hoafireandühiyu.⁵² Ai Sudambo farihefembo yangriyupoani yifayu ra, nga Godindi nimori munqua hifihü buriyei wakarhindi aheimbo semündündüri mamambefendürani mamisirimboyahi mbiniboadeia mbüsi hayambo-animbo yifindümbui.

⁵³ Asu raniyomo rani-simboani piyomo houmbo, Suda-yomondi bogori ai Sisasi-mbo hifokoeffimbo yahomo houmbo hoafi fifirimarundi. ⁵⁴ Rani-mboyu asu Sisasi ai moai Suda-yomondi himboahü weindahi tüküfiyu. Raniyu ai Sudia hifi ra hiningire haya, ngorü hifi nimi wohi furikoate-reandühi ngoafi ngorü ahandi ndürü Efraim ranihü hu ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo manügu.

⁵⁵ God ai Sudambo Isipihündi aboedimareandürü si Pasofa ra awi tüküfekoate akimi tüküfembo yanggiriyoambe nindou ngorü ngoafihündi ngorü ngoafihündi ranai Serusarem ngoafinambo ahei fi Godindi himboahü aboedi tüküfembohünda mafandihindi. ⁵⁶ Raniyei asu ai Sisasi-mbo kokorihori wakirihora mayoa Godindi worambe nimboeimbo aheihoari wataporiyehi seiya, "Se nüngurühi hohoanimoayeia? Sisasi ai adükari si tükefeyo nda hoiefembo madüfuyo wanimandüyo?" masei. ⁵⁷ Nindou Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai Farisi-babidimbo yaru hoafimemo: 'Nindou mamai ai Sisasi-mbo hoerirani anügu ana, asu ahamumbo ranih-ani anügu yahopuran-animbo ahambo papi-hoafiyumböhünda kikihi-mbirundümondamboane,' mehomo.

12

*Maria ai Sisasi ndi tinaruwami weri kamafoareandi
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Adükari si ra tüküfembo awi 6 si ningowane, asu Sisasi ai Betani ngoafinambo mahu. Ngoafi ra Rasarusindi ngoafane. Rasarus ranahamborüri Sisasi ai honguambeahindi yifihündi botimariri. ² Rani ngoafihündi ai Sisasi-mbo sindirühündühi mamarei. Mata ai sesi kakireandi, nga Rasarus ai nindou Sisasi-babidimbo nimarei masahüsi rababidimbo nimaru. ³ Maria ai weri fisinarümbi hpiri mbuisamonggo-ramindeimbi kaki afindihihü sahümündimbi ra semindi haya Sisasi ndi tinaru wami kare mbura, asu ahandi mbirinaninginambo gedumarihendi. Raniyo asu weri ranahandi fisinarü aboedi ranai worambe kikihimayo. ⁴ Nga asu nindou mamai ahambo süngurüri-randeimbi ahandi ndürü Suda Iskariot ai-amboani ranihü nimaru. Nindou ranai-animbo Sisasi-mbo nderümündü ahandi hürütümbi ahamundi waruwamindirümbui. Ai moai Maria ramareandi ranahambo hihifi-hihifiyu. ⁵ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Nimboe weri aboedi nda nindou ai sahümündihü asu ranifihü 300 kaki semindi mburimbo nindou napokoateimbi aheimbo segudürimbomayoa?" mehu. ⁶ Nga nindou napo-koateimbi

aheimbo hohoanimoyundüri haya hoafiyumboyupoani, nga wani. Nindou ranai hūmbuhūnyu-randeimb-ani ranimboane asu ai yare hoafimayu. Aiyu kaki hīpiri ahamundi ra hifandimarandi raniyu asu ai kaki foarīhi marihūndi ra bidifiri hūmbuhūnyu marandi.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai yahuya, “Nimorehi ranahambo se hīnīngīndihindi. Ai wandi yifi si ranahambo horombonambo noure rarendūhane fisīngarūmbi moatūkuni aboedi ra afandifoareandiri. ⁸ Nindou napo-koateimbi ai-animbo se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei asu se aheimbo fandīhehi-ndürīndihūndi, nga roana ngiri se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboahi,” mehu.

⁹ Suda ai Sisas Betani ngoafihū anīngu hoafi hīmboriyei hehimboyei, raninambo mahūsi. Ai mahūsi ra Sisasimbo hoeifimbo yangiriyeipoani, nga Sisas Rasarusimbo yifihūndi honguambeahīndi botimariri ranimbo hoeifimbo kameihīyei mahūsi. ¹⁰ Raniyu asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai Rasarusimbo kameihī hīfokoefimbo yahomo houmbo hoafi didiboado-marundi. ¹¹ Nimboe sapo Suda bidifiri ai Sisas Rasarus yifihūndi botimariri ranahambo hohoanimoyeihī asu ahei bogori-yomondi ratūpuri ra hīnīngirihi hehimbo Sisasimbo yangiri anihondümbo-marīhora ranimbo wambo.

Sisas ai Serusarem ngoafihū adūkarī bogori nahurai tükimefiyuwa mungu ai hīhifi-hīhifimayeī
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40)

¹² Nimohoafirehi nindowenihi afīndi ranai adūkarī si ra hoefembo masūhūsi ranai ranihū nimareiane. Asu ngorū sihi Sisas ai Serusarem ngoafinambo asūfu hoafi ra hīmborimayeī. ¹³ Ranīyei asu ai mbe emūndi nahurai hutei sahūmūndi hehi, nafīna nafaarīhorī hehū hoafi afīndi-afīndīyeihīyeihī seiya,

“Godimbo hīhifi-hīhifīndefo!

Nindou Adūkarīndi sūngu tūkefiyu ranahambo ‘aboed-ani’
mbīsefomboane.

Israerī-yafe adūkarī bogorimbo aboed-ani
mbīsefomboane,”

Buk Song 118:25-26

masei.

¹⁴ Sisas ai dongi semūndū haya ranīwamī masūfu Baiborambe hoafimayo sūngu. ¹⁵ Ai yare hoafiyowohū yahoya, “Saion ngoafi, se yihīmbondamboyafi!

Sīhafī Adūkarī bogorī asūfu ra hoeirīworī.

Aiana dongi nīmorī ranī wamani nīmarūmbo asūfu,”

Sekaraia 9:9

meho.

16 Horombo ana ahambo sünggururü-rundeimbi ai ranani moatükuni moai wudipoaporu fifirundi. Nga sünguna Sisas ai sünambe hafuane, rasimboani ai hohoanmomemo Baibor ahambo hoafimayo ra. Raniyomo asu nindou ai Sisasimbo raraorihori marihündi ranahambo fifirimarundi.

17 Horombo Rasarus ai yifyu haya honguambeahi yanguruane, asu Sisas ai ahambo mingimayua honguambeahindi tükumefiyu ra nindou afindi ranai ai-dibo niboadeimbo hoeimarihori. Asu nindou afindi ranai Rasarusimbo honguambeahindi botimariri hoafi ra sahümündi hehimbo, weindahi wataporiyei wakimarihindi.

18 Nindou afindi ranai Sisas hepünifeimbi moatükuni ramareandi hoafi ra himboriyei hehi nafini nafoamarihori hei.

19 Raniyomo asu Farisi ai ahamundihoari wataporiyomondühi yahomoya, “Haponda shiri ra hoerihumboanefti. Nimorehi nindowenih munju ahandi hoafi sünggurihindühi wambo ngiri nine hohoanimo shiri hohoanmomefi ra aboedindo,” mehomu.

Grik ai Sisasimbo kokomaruri

20 Nimorehi nindowenih ai Pasofa adukari si ra Serusarenambo Godimbo hohoanmombo masühüsi. Asu raniyei Grik bidifiri Suda-yafe rotu hohoanimo sünggurihindeimbi ai Suda-babdimbo masühüsi. 21 Nindou Griki-mayei ranai Firip Betsaidahündi Gariri hifambeahindi ahambo sowahi sinei düduyahindowohü seiya, “Ritifo, ro Sisasimbo hoeindihuri sefimboanefti,” maseiamboyu. 22 Asu Firip ai hu Andrumbo hoafiyundo haya, hafani Sisasimbo hoafimefinando.

23 Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Ndeara ndani simboani ana Nindou Hondü ai nduri adukari ndemündumbui. 24 Ro shafanimbo anihondumboanahi hoafayahapiri: Wit mangiri ra hifini pirikoate-yo haya nimbayo ana, asu mamani rani yangiranimbo ningombu. Nga asu wit mangiri ra hifini peyo haya nimbayo ana, asu aboedi tükündifehü hisi aboedi hisindimboe. 25 Asu nindou ai ahandi fi ranahambo yangiri afindi hohoanimoayu ana, awandihombu. Nga asu nindou ranai hifi ndanihü ahandi yangiri ningo hohoanimo ra dabodanambo-areandi ana, koadürumbo-koadürumbo nungumbui. 26 Nindou mamani ai wandi ratupuri asemüdu ana, asu ai moani wandi hohoanimo süngu yangiri süngumbi-randamboane. Ro ngoafi animboahi ranih-animbo nindou wandi ratupuriyu-randeimbi ai ro-dibo nungumbui. Nindou ra wandi ratupuri rani yangiri

semündü anüŋgu ana, asu wandi Ape ai ahambo ndüri adükarî dagadombui,” mehu.

Sisas ai yifimbomayu ranahambo hoafimayu

²⁷ Sisas ai yahuya, “Haponda wandi ŋgusüfoambe moaruwai-arandiri. Asu ro nüŋgumambisaha? Asu ro hoafindahühi, ‘Ape wandi fiambe nini-moatükuniyo tüküfembo yahohaya rarawayo nda sowandifi piro,’ mambisahiyo? Roana ŋgiri randihe hoafindahi, ŋga wani. Ŋga ro wambo rambifeyowambo saheheamboanahi ndanihü tükeheandi. ²⁸ O Ape, sîhafi ndüri ra adükarim-beyowamboane.” Sisas ai yare hoafimayuwamboyo asu hoafi mamî sünambeahindi ndahurai kosîwohü yahoya, “Ro wandi ndüri ra adükarimbo-rîheamboanahi, ŋga wandi ndüri ra randiheandanî asükai adükarî safî tükündifemboe,” meho. ²⁹ Nîmorehi nindowenihi akîmî manîboadei ranai hoafi ra hîmborîyei hehi hoafîyeihî seiya, “Nîmoamondîhoafi bürügoayo,” masei. Asu bidîfîri ai seiya, “Sünambeahindi nend-ani ahambo hoafeindo,” maseiamboyu.

³⁰ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyuhî yahuya, “Hoafi se hîmborîmayei ranana wambo farîhefendîrîmbo tüküfehüyopoanî, ŋga wani. Ranana sîheimbo farîhefendîrîmboane tükefeyo. ³¹ Haponda God ai nindou hîfi ndanihü anîboadei ranaheimbo yîbobo-ndearümbui. Rananîmbo asu ai Satan ndani hîfi ndanihü bogorîmbofi anüŋgu ra nderümündü pindirümbui. ³² Rananîmbo ai wambo botîndîhindîra, asu ro randîheandîra nindou afîndî ai wambo sowana ŋgeimboyei.” ³³ Sisas ai ranî hoafi hoafimayu ra, nindou ai ahambo nîmî keimbi karîhendeimbîfîhî panduwuranî yifîndümbui.

³⁴ Ranîmboyei nindou ai ahambo sîmborî hoafiyahündowohü seiya, “Krais ai yangîri koadürümbo-koadürümbo nüŋgumbui, ahînûmbî hohoanîmo Bukambe ranîmbo hoafimayoa hîmborîmayefî. Asu se nîmboeafi haponda hoafiyafühi, ‘Nindou Hondü ahambo nîmoamo ndahorîmîndei botîndîhora yifîndîmbui,’ masafa? Asu Nindou Hondü ra düdia?” maseiamboyu. ³⁵ Asu sîmborî Sisas ai yahuya, “Si ra se-babîdîmbo akîdoumbo anîmbo nîŋgomboe. Si yagodowanî nîmbî tüküfekoate-yoambe-anîmbo si ra-dîbo ŋgei. Nindou ai si wanîyowanî nîmbokoanî ahu ana, ai moai nafî hombo ra fîfîreandi. ³⁶ Haponda si ra sîheimbo sowahî manîŋgowa hîfandîhümbonei, ŋga se si ranahambo anîhondümbondîhindüh-anîmbo, asu ahandî nîmorîndei,” mehu.

Suda afindî ai moai Sisasindî hoafî anihondümborihindî

Sisasî ranî hoafî ra rare hoafiyu mbura asu ai ahei himboarîhü hu dîbonapimefiyu. ³⁷ Ai hoeirîhora hepünifeimbî moatükunî afindî ahei himboahü ratüpuriyu marandiyosî, nga asu ai moai ahambo anihondümborîhorî. ³⁸ Ranîmboyo asu Godindî hoafî hoafiyu-randeimbî Aisaiandî hoafî ra anihondü tüküme feyo. Ai hoafiyuhî yahuya,

“Adükari, düdi nindou yîhoefî hoafî ranahambo anihondümboreanda?”

Asu Adükari ranai daboe ngînindî hohoanîmo ra nafuiayundoa?” *Aisaia*

53:1

mehu.

³⁹⁻⁴⁰ Aisaia ai ngorü hoafînambo yare sürü papîrandühî yahuya,

“God ai ahei himboarî ra gabudearümboni.

Ranîmboanei asu ai ngîrî raranî-moatükunî ahei himboarînambo ndondîhi hoeindîhindî.

Ahei ngusüfoambe ragu God ai nîmoei nahurai ngînindî ramareandüra tüküme feyo.

Ranamboane asu ai ngîrî ngusüfoambe ndondîhi hohoanîmondeihî wambo sowana hîhindahi dügüsianî dîboadondîhearü, nga wani,” *Aisaia 6:10*

mehu. Aisaia ai ra-mehu ranîmboanei Suda ai Sisasîmbo ngîrî anihondümborîhorî. ⁴¹ Horombo hondü

Sisas hîfîni nîngokoate-yuambe Aisaia ai ahandî-mayo himboamupuimbo-randeimbî hoeire hayamboyu ahambo hoafî ra yare hoafîmayundo.

⁴² Nindou afindî bogorîmboyafo mamarîmo ai-amboa Sisasîmbo anihondümborîarüwurî. Nga Farisimbo yîhimboyomondühî wambo ai anihondümborîarüwurî hoafî ra moai weindahî hoafîyomo. Ai hohoanîmoyomondühî yahomoya “Weindahî hoafîndefanî yîhoefîmbo rotu worambeahîndî hîhaiboadi-munîmboemo,” mehomo.

⁴³ Nindou ranahamumbo nindou ai aboed-anemo mbîseiya yahomo hohoanîmomemo, nga God ai ahamumbo ‘aboed-anemo’ yahombo moai yifîryomo.

Sisasindî hoafî ranai nindouyei hohoanîmo yîbobondeamboe

⁴⁴ Ranîyu Sisas ai puküna hoafîyuhî yahuya, “Nindou wambo anihondümboreandîrî aiana wambo yangîrî anihondümboreandîrühîyupoanî. Nga ai Ape wambo koamarîhendîra makosahî ahambo kameihani anihondümborîrî. ⁴⁵ Asu nindou wambo hoeiareandîrî ranai Ape wambo koamarîhendîra makosahî ahambo kameihani hoearîrî.

46 Roana, hifi ndanihü si nahurai, nindou ai wambo anihondumbo-rihindirühi nimbini maroambe ningokoate-mbeyeia saheheambo makosah-anahi.

47 Asu nindou mamini ai wandi hoafi himboriyuhü, süngufekoate-ayu ana, ro ngirini ahandi hohoanimo yibobondihini. Roana hifi ndanihü nindou aheimbo yibobofendürimbo kosamboyahipoani, nga wani. Roana aheimbo aboedambo-fendürimbo makosah-anahi. 48 Asu nindou ai wambo daboadi hihireandirühi wandi hoafi semindikoate-ayu ana, ahambo ahandi hohoanimo yibobofe hoafi ra yagododomböe. Hoafi ro hoafimayahi rananimbo bidifirani si tüküfeyoambe yibobondeirimboe. 49 Hoafi nda ropoanimbo hohoanimo ya hehea hoafiyahühi-yahipoani, nga wani. Ape wambo koamarihendira makosahi ranai mungu moatükuni Se hoafindafindürü, mehuamboanahi hoafayahi. 50 Ro hoafi ra fifirihamboanahi. Apendi hoafana aboedi yangirini koadürümbo-koadürümbo ningo-randeimb-ane. Ranimböanahi Ape ai wambo hoafimayundira asu mungu hoafi nda siheimbo hoafayahi," mehu.

13

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-yomondi yitinari popoairapurini

1 Sudayei mamini adükari si Pasofa sei-arihündi ranai tüküfembo yangiriyöambe Sisas ai hifi nda hini ngife hefe, ahandi Afindi sowanambo hafombo si ra tüküfeyöa fifirimareandi. Ai ahandi nendi afindi hifi ndanihü burayei aheimbo afindi ngüsüfo pamareandürü. Ai aheimbo horombo piyu haya ngüsüfo pareandürü huhumbo ndeara yifimbo yangiriyuhü afindi hamindi ngüsüfo pamareandürü.

2 Sapö Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo sowasümondühü nimarimondane asu Satan ai Saimonindi nimori Sudas Iskariot ahandi fiambe hohoanimo moaruwai masagadöwa Sisasimbo ahandi hürütümbi-yafe warihüfimbo mehu. 3 Sisas ai fifireandi Afindi ai ahambo munguambo moatükuni hifandimbo nginindi adükari masagado ra. Asu Godimbo sowahindi makusu ra fifireandi ranimbo ai Ahambo sowana gafumbui. 4 Ranimboyu asu ai sesi sesambeahindi hini ngire botifi, ngisihari hoeari yimündamündü mbura, tawor mamini semündü ahandi mbüsümondühü hühüre hini ngimareandi. 5 Raniyu asu ai hoe semündü disambe kare mbura, ahambo süngururü-rundeimbiimbo ahamundi tinari ra popoairapurühi tawor mbüsümondühü hühümareandi ranambo gedümarapurini.

6 Raniyu asu Sisas ai Saimon Pitambo sowana masünuwamboyu, asu Pita ai hepün+fi hoafi+yundüh+ yahuya, “Adükari, se wandi tñari popoaimbo safimboyafi?” mehuamboyu. 7 Asu Sisas ai simbori hoafi+yundüh+ yahuya, “Ro haponda ratüpurayah+ ndanana se moai fifirowandi. Nga süngunambo-animbo ranahambo fifi+indowamboyafi,” mehuamboyu. 8 Asu Pita ai yahuya, “Se wandana tñari ra popoaindamboyafi, nga yowani,” mehuamboyu. Asu Sisas ai simbori kafaore hoafi+yunduhü yahuya, “Asu ro sihambo popoaiyoninikoate-ayah+ ana, asu se ngiri wandi sünguro-randeimb+indafoandi,” mehindowamboyu. 9 Asu Saimon Pita ai simbori yahuya, “Adükari, ambe, wandi tñari yangiri popoaiyondiri ana. Nga wandi watñari ngusumboari ra kameih+ amboani popoaindandiri,” mehuamboyu.

10 Asu Sisas ai ahambo yahuya, “Nindou ai ahandi fi ra muᅅgu hundüriyu hayamboayu ana, asu asükaindu ngiri hundürümbo hohoanimodu. Ai tñari yangiri amboani popoai+foareandi ra afisaho pai+koate aboediyuhani. Se afisaho-koate aboedi aningomo, nga se muᅅguamboemopoani,” mehu. 11 (Sisas ai nindou mam+ ahambo ahandi hürütümbi-yomondi war+hüfimbo mehu ahambo fifiriri. Ranimboyu ai ahamumbo hoafi+yupurühi, “Seana moai muᅅguambo afisaho-koate ningomo,” mehupuri.)

12 Sisas ai ahamundi tñari popoairapuri mburamboyu, asu asükaiyu ahandi ngis+har+ hoeari ra güde haya, sesi yangoro fondani mahu. Hu ni+marümbo ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Haponda sihamundi tñari popoaimar+handi. Se wandi ratüpur+i nda fifirundai? 13 Se wambo dükarundürühi ‘Yamundo-randeimb+,’ asu ‘Adükari,’ yahomo arundi, ranana an+hond-anesi, nga ro ran-anahi. 14 Roana sihamundi Adükari+mboya asu Yamundi+he-r+handeimb-anahi. Raniyah+ asu ro sihamundi tñari popoaimar+hapuri. Asu yahurai se-amboani sihamundi+hoari ngoründ+ hoareh+ndimondüh+ simbori fehefir+ndimo. 15 Ro sihamumbo nafuimbohünda ramar+heandi nou, se nindou ngorümbo ran+süngundundi. 16 Ro an+hondümboanahi hoafayahapuri: Ratüpur+iyu-randeimb+ nindou ai ahandi bogor+imbo ngasündirümboyupoani. Asu nindou ratüpur+imbo ahu ranai nindou ahambo koamar+herü ahandi ni+moamoyupoani. 17 Asu se ran+moatükun+ ranahambo an+hond-ane yahomo fifirundüh+, ran+sünguarund+ ana, se ran+imbo hi+hi+fi+hi+hi+find+imboemo.

18 Ro sihamumbo munguambo hoafiyahapurüh+yahipoani. Ro sihamumbo dibonimehapuri fifiri+heapuri+mboanahi. Nga sehündi mamı wambo refendiri+mbo-mayu ranahandi hoafi Baiborambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe. Hoafi ra yare hoafiyohü yahoya, “Nindou sesi mamühi asahoasehi ranai wandi hürütümbi tükündüfimbui,” meho. 19 Awi ndani moatükuni ra moai haponda tüküfeyoani+yahipoani ranahambo hoafayahı. Rananımbonani moatükuni ra süngunambo tükündüfeyoani, asu se wambo anihondümbondundiri ro God ai siheimbo aboedambo-fembohünda koamarıhendiri-anahi. 20 Ro anihondümbonani sihamumbo hoafayahı: Nindou düdi ro nindou koarari+hehinı ranahambo aserümündü ana, ai wambo kamehi semündündirühani. Asu nindou düdi wambo asemündündiri ranai nindou wambo koamarıhendiri ahambo amboani serümündühani,” mehu.

Sudas ai Sisasımbon ahandi hürütümbi-yomondi warihündirimbui
(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Ruk 22:21-23)

21 Sisas ai yare hoafiyuwane asu ahandi ngusüfoambe moaruwai-mariri. Asu ai hoafiyuhi yahuya, “Ro anihondümbonani sihamumbo hoafayahapuri: Nindou mamı sihamundi mbusümo anüngu ai-anımbon wambo hürütümbi-yomondi warihünda-ndiri+imbui,” mehu.

22 Sisas ai yare hoafimayumboemo asu ai simbori himboapefirümemo. Asu ai moai fifirundi Sisas ai nindou dabombeı yare hoafimayu ra. 23 Nindou Sisasımbon süngururü-rundeımbi ahandi ngusüfoahündi ai ahandi fikimi mamaru. 24 Raniyu asu Saimon Pita ai ahambo mbiro kareandühi yahuya, “Se Sisasımbon düdurıworı, ai nindou daboe yare hoafayu rana,” mehuamboyu. 25 Asu ai Sisasımbon sowana sühüfi hüfuhü düdufindühü yahuya, “Adükari, nindou ra düdia?” mehundowamboyu. 26 Asu Sisas ai simbori yahuya, “Awi ro bret bidifiri sesi hoeambe foandıhe hehea ndahandomboyahi. Ro sesi asahando nindou aiani,” mehu. Raniyu asu ai bret bidifiri ra sesi hoeambe foare mbura, Sudas Iskariot, Saimonındi nimorımayu, ahambo masagado. 27 Sudas ai Sisasındi hürütümbi-yomondi warihüfımbon hohoanı+moyuhü sesi ra semündü hayamboyuwane asu Satan ranai ahandi fiambe mafarifiyu.

Raniyu asu Sisas ai ahambo yahuya, “Se rani-moatükuni ratüpurımbon ana, nımai ratüpurıyafisi,” mehu. 28 Nindou sesi fikimi nınoumemo ai mamai-amboani moai Sisas hoafimayu ranahambo fifireandi. 29 Nindou bidifiri ai Sudas ahamundi kaki hipiri hıfandarandi ai adükari

si sesesimbo hoafimayundowambo sesi pemimboani yahomo asu nindou kakikoate-mayei aheimbo saimboani yahomo raraomarundi. ³⁰ Nimbimamarowamboyu Sudas ai bret bidifiri Sisas masagado ra semündü haya hifinambo makusifoendi.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo simbori ahinümbi hohoanimo masagapuri

³¹ Sudas ai hifina makusifoendamboyu, asu Sisas ai yahuya, “Haponda Nindou Hondü ai ndürümb-ani yahombo ra weindahi tükündifemboe. Rananimbo asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindahindirimbui. ³² Asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindahariri ana, asu God ai ahandi süngu Nindou Hondü ndürümbayu ra niméhünou weindahindirimbui. ³³ Nimmoakidibou, ro ngiri se-babidimbo gedühi nimboahi. Se wambo kokondundirimboemo, nga se ngiri hoeindundiri. Horombo Sudambo hoafimayahi ro homboayahi ngoafi ranambe se ngiri ngei. ³⁴ Ro sïhamumbo simbori hohoanimo asahapuri. Wandafi mamä, se sïhamundihöari simbori ngusüfo pefirindimo, ro sïhamumbo ngusüfo parariheapuri nou. ³⁵ Asu se sïhamundihöari simbori ngusüfo pefirindimondananimbo nindou ai sïhamumbo amboa ‘ahambo süngururü-rundeimb-anemo’ mbiseimboyei,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ro moai ahambo fifirihini mbüsümbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita ai hoafiyunduhü yahuya, “Adükari, se nahanamboyafa?” mehundowamboyu. Asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, “Ro nahanafiyö ahahi ra-nafi ana se ngiri wandi süngu ngafi. Nga süngunambo-animbo ra-nafi wandi süngu ngamboyafi,” mehundowamboyu. ³⁷ Asu Pita ai asükaiyu simbori hoafiyunduhü yahuya, “Asu nimboe ro haponda sïhafi süngu sïnikoate-ayaha. Sïhamböndünini asu wamböndündiri ndümboemo,” mehuamboyu. ³⁸ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Se wamboyondiri asu sïhamböyonini rambo hoafayafisi, nga ro sïhambo anihöndümboanahi hoafayahanini: Kakaro hoafikoate-yuambe-animbo se ngimimbo hoafindafühi animboya ‘Ro moai Sisasimbo fifirihini,’ mbisamboyafi,” mehu.

14

Sisas ai Ape God sowanambo ho naf-ani

1 Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ngusüfoambe hepünafundühi afindü hohoanimo-ndimboemo. Nga se Godimbo-animbo anihondumbo-nduwuri. Asu se wambo amboani anihondumbo-ndundiri. 2 Wandü Apendü wori ana fondi afind-ane. Nga roana sïhamumbo fondi dïboadïfembo kameihi hahühühanahi. Asu rani-moatükuni ra tikaimbe-mbonana, ro ngiri sïhamumbo hoafiyahapuri. 3 Ro nga sïhamumbo fondi dïboadondïhe hinïngïndïhe heambo-animbo, asükainda sïhamumbo sepurimindimbo kodamboyahï. Asu rananimbo se ngoafi ro amarihi ranihü se-amboani nïmandimboemo. 4 Ro ahahi nafi ho ra se fifirumboanemo,” mehuamboemo.

5 Asu Tomas ai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, roana moai fifirihundi se hombo asafi ranana. Nüngundïhu ro fifirïmandïhu ra-nafi ho rana?” mehuamboyu. 6 Asu Sisas ai sïmbori hoafiyunduhü yahuya, “Roanahi nafayahi, anihondü hoafi, asu yangiri nïngombo ra nïmindühayahi. Nindou mamai-amboani ngiri ngorü nafïndüfi Ape sowahi tükündïfiyu, nga roanahi nafayahi. 7 Asu se wambo fifirarundiri ana, wandü Apembo amboani fifirïndü-wurimboemo. Nga hapoadumbo se hoeirüwuri houmbo fifirarüwuri,” mehuamboemo.

8 Asu Firip ai hoafiyunduhü yahuya, “Adükari, se yïhoefimbo Ape ra nafuiyafïmunï. Rananimbo yïhoefimbo wangei-mbeyowamboane,” mehuamboyu. 9 Asu Sisas ai sïmbori hoafiyunduhü yahuya, “Firip, ro se-babidimbo gedühi manimboahi ranane asu se wambo fifirïfendiri-koate-ayafi? Düdi wambo hoeimareandiri ranai ana Apembo-amboani hoeiriri. Asu se ngiri hoafïndafühi, ‘yïhoefimbo Ape ra nafuiyafïmunï,’ mbïsafï. 10 Seana moai anihondumbo-mbaropoani ro Ape sowahi animboahi asu Ape ai wambo sowahi anüngu ra? Hoafi ro masahapuri ra ropoanimbo hohoanïmoya hehea sahapurimbo-yahïpoani. Nga Ape ro dïbofihani ai ahandï ratüpuri ra ratüpuriyu arandi. 11 Se hoafi ndanahambo anihondumbo-ndundi: Ro Ape-dïbo-anahi asu Ape ai ro-dïbo-ani. Ra wanïndoani ana, asu se ro mungu hepünïfeimbï moatükuni ratüpuriya marïhandï ranahambo hohoanïmondïmondühi anihondumbo-ndundiri. 12 Ro sïhamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Nindou ai wambo anihondumbo-areandiri ana, ai-amboani hepünïfeimbï moatükuni rande ratüpuriñdümbui. Rananimbo asu ai wandü ratüpuri ngasündeandeimbï ratüpuriñdümbui sapo ro Ape sowana hahühühi wambo. 13 Asu se mungu moatükuni wandü ndürï sünguna dïdïbafefundi ana, ro randïheamboyahï Ape ai wandü süngu

ndürî adükari semîndîmbohünda. ¹⁴ Asu munju moatükunî se wandî ndürîna didîbafefundî ana, ro randîheamboyahî.”

Sisas ai Yifiafî Aboedî dagadürîmbui

¹⁵ “Asu se wambo ngusüfo pararundîrî ana, se wandî-mayo hohoanîmo ra süngundumboemo. ¹⁶ Asu ro Apembo didîbafi-ndaheandani ai sîhamumbo ngorü farîhefe-mbohünda dagapurîmbui. Asu ai se-babîdîmbo koadürümbo-koadürümbo nîngomboe. ¹⁷ Farîhe-randeimbî ndanana anîhondü hoafîyo-randeimbî Yifiafî Aboedî ranane. Hifînîndî nindou aiana ngîrî Yifiafî Aboedî ndanahambo ndahümündî. Asu ai moai Yifiafî hoeirîhi fifîrîhi raraorîhündî, nga wanî. Nga se ahambo fifîrundî asu aiana se-babîdîmbo sîhamundî mbusümo nîngomboe.

¹⁸ Ngîrî ro hînîngî-ndîheapuranî asühî nîmorî nahurai nîngomo, nga sîhamumbo sowana kodamboyahî. ¹⁹ Nindou hifî ndanîhündambo ai ngîrî amîtata wambo hoeife-ndîrîkoate-ndei, nga seana wambo hoeindundîrîmboemo. Ro hifî ndanîhü yangîrî nîmboahambo wambo asu se-amboanî yangîrî nîngomboemo. ²⁰ Ro yifîhündî botîndaheandani rani-sîmboanî ro wandî Ape-dîbo nîmboahanî asu se ro-dîbo nîngomondani asu ro se-babîdîmbo anîmboahî ra fifîrîndumboemo. ²¹ Nindou wandî hohoanîmo ra süngwareandî ranai ana wambo ngusüfo pareandîrühani. Nindou wambo ngusüfo parareandîrî ranahambo wandî Ape ai ngusüfo parirühani. Asu ro-amboanî, ahandî hîmboahü weindahî tükündaheandühî, asu ahambo ngusüfo pandîhinîmboyahî,” mehuamboyu.

²² Asu Sudas, (Sudas Iskarîotî-yupoanî, nga ngorü Sudas,) ai Sisasîmbo hoafîyundühî yahuya, “Adükari, se nîmboeafî yîhoefî hîmboahü weindahî tükündafoandühî asu nindou hifî ndanîhü anîboadei ahei hîmboahü weindahî tüküfekoate-ayafa?” mehuamboyu. ²³ Asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafîyundühî yahuya, “Nindou ranai wambo ngusüfo parareandîrî ana, ai wandî hoafî rani-süngundeambui. Rananîmbo asu wandî Ape ai ahambo ngusüfo pandirümbui. Rananîmbo asu ro Ape-dîbo ahambo sowahî nge ai-babîdî koadürümbo-koadürümbo nîmboemboeyehî. ²⁴ Nindou wambo ngusüfo pefendîrîkoateyu-randeimbî-mayu ranana wandî yamundîfe hoafî moai süngureandî. Hoafî haponda se hîmborayomo nda wandî hoafî yangîrî-yopoanî, nga wanî. Wambo Ape koarîhendîra makosahî ahandî-mayo-ane hoafî nda.

²⁵ Awi ro se-babidimbo nimboamboanahi asu ro s'hamumbo ndani moatukuni hoafi nda hoafayahapuri.
²⁶ Nga Farihai-randeimbi ranana Yifiafi Aboed-ane. Asu wandi nduri sungunambo-animbo ahambo Ape ai koandihendani kodimboe. Ai-animbo s'hamumbo mun'gu moatukuni ranahambo yamundeapurimboe. Asu ai s'hamumbo ngusüfoambe horindeapura s'hamumbo ro hoafiyahapureimbi ra asükaindimbo hohoanimondimboemo. ²⁷ Ro s'hamumbo randiheapurani se ngusüfo afurindu kundumboemo. Ngusüfo afurife kife hohoanimo wandi-mayo ra asahapuri. Ro ngusüfo afurife kife hohoanimo asahapuri nda nindou hifi ndanihündambo asahupuri nahurai-yopoani, nga wani. Se ngusüfo s'hamundi ra afindi hohoanimo-ndimondühi yihimbondimboemo.

²⁸ Ro rani hoafi s'hamumbo masahapuri ra se fifirundi: 'Roana ndearambo s'hamumbo hin'ngiri-heapurühanahi, nga asükainda tükündaheamboyahä.' Se wambo ngusüfo pambarundiri-mbonana, asu ro haponda Ape sowana ahahühi ndanimbo hihifi-hihifiyomo. Nimboe sapo Ape ai adükarä saf-ani asu wambo ngasündeandiri-mboani.
²⁹ Yifiafi Aboedi kosowani-yahipoani hoafiyahapuri. Rananimbo asu sungunambo ra tükündifeyoani ranahambo anihondumbo-ndundiri. ³⁰ Hifi ndanihündambo hifandi-randeimbi Satan ai ndeara haponda tüküme'fiyuwambo ro ngiri se-babidimbo afuri gedühi wataporindahi. Satan ai ngiri wambo hibadandiri. ³¹ Nga nindou hifi ndanihü aniboadei ranai ro Apembo ngusüfo parihini arihandi ranimbo fifiri-mbirihindamboane. Ranimboane asu Ape ai hoafimayundrambo ratüpurüya arihandi. Se botiyafu houmbo, mborai s'hiri ngefombo," mehu.

15

Sisas ai wain nimindi hond-ani

¹ "Roana wain nimindi hond-anahi. Asu wandi Ape ai wain nübürü rani aharambür-ani. ² Wandi düdüdü ra hisikoate-yowanä, asu nübürü aharambürü ranai düdüdü ra hifitiri-hairandühani. Düdüdü hisiyorandeimbi ranana Ape ai afindi hisimbeyowa yahuhaya diboardore-randühani. ³ Seana ro hoafi hoafimayahapuri ranambo ndeara afindi hisimbohünda hifitirihoemombo nahurainemo an'ngomo. ⁴ Asu se wandi hoafi sunguarundanimbo, se ro-dibo ni'ngomboemo asu ro-amboani se-babidimbo nimboamboyahä. Asu wain düdüdü ra nimindi ranifihä pefekoate-ayo ana, ngiri nimi ra hisindo ndandi.

Ranĩmboane asu se-amboanĩ ro-dĩbo nĩngokoate-ayomo ana, ngĩrĩ hĩseimbi nĩmĩ nou nĩngomo.

⁵ Ro wain bogorĩ nĩmĩnd-anahĩ, nga asu se wain nĩmĩndĩ ranahandambo dũdũd-anemo. Nindou ranai ro-dĩbo nũnguanĩ asu ro ai-dĩbo anĩmboahĩ ana, ai hĩsĩ afĩndĩ hĩsĩyu randũhani. Nga se wambo hĩnĩngarundĩrĩ ana, asu se ngĩrĩ raranĩ moatũkunĩ randundĩ. ⁶ Asu nindou mamĩ ai ro-dĩbo nĩngokoate-ayu ana, ai wain dũdũ rawefeyo nou kandĩhauranĩ asu yaparĩndũmbui. Rananĩmbo nindou ai dũdũdũ ra gugundu mbundumbo, haimbo mandĩfembohũnda haiambe pũtindafumboemo. ⁷ Asu se ro-babĩdĩmbo nĩngomombo wandĩ hoafĩ sũnguarundĩ ana, se nĩnĩ-moatũkunĩmboyo hohoanĩmoemo ranahambo dĩdĩbafĩndafundĩ. Rananĩmbo se nĩnĩ-moatũkunĩmboyo dĩdĩbafĩmefundĩ ra sĩhamumbo sowahĩ tũkũndĩfemboe. ⁸ Asu se nĩmĩ nou afĩndĩ hĩsĩ hĩsemo ana, se wandĩ sũngurundeimbĩmbondafu nĩngomboemo. Rananĩmbo asu wandĩ Ape ai ndũreimbĩndũmbui.

⁹ Asu ro sĩhamumbo ngusũfo pamarĩheapurĩ Ape ai wambo ngusũfo pamareandĩrĩ nou. Se koadũrũmbo-koadũrũmbo ngusũfo pefe hohoanĩmo wandĩ-mayo ndanĩ mbusũmo nĩngomo. ¹⁰ Asu se wandĩ hoafĩ ranĩ yangĩrĩ sũnguarundĩ ana, se wandĩ ngusũfo pefe hohoanĩmo ranĩ mbusũmo nĩngomboemo. Ro-amboanĩ wandĩ Apendĩ hoafĩ ranĩ-sũngurĩhe hehea, asu ahandĩ ngusũfo pefe hohoanĩmo ranĩ mbusũmo anĩmboahĩ. ¹¹ Asu se ro hĩhĩfĩ-hĩhĩfayahĩ nou hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyomonda sahehea hoafĩ munũgu ra hoafĩmayahapurĩ. Asu hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ ra sĩhamundĩ ngusũfoambe afĩndĩ safĩ tũkũmbĩfeyoa sambanahĩ. ¹² Wandĩ hoafĩ ndanana ndahurai-ane: Ro sĩhamumbo ngusũfo pararĩheapurĩ nou-anĩmbo se-amboanĩ sĩhamundĩ wandafĩ mamĩmbo ngusũfo pandũpurĩ. ¹³ Asu nindou mamĩ ai ahandĩ ngunindĩ fehefembohũnda yĩfayu ana, moai nindou ngorũmbo ngusũfo pefe hohoanĩmo ranahambo ngasũndeandĩ, nga wanĩ. ¹⁴ Asu se ro hoafayahĩ ra sũngurundũhĩ rawarundĩ ana, se wandĩ wandafĩ mam-anemo. ¹⁵ Haponda ro ngĩrĩ sĩhamumbo wandĩ ratũpurĩyomo-rundeimbĩ mbĩsa dũkandĩheapurĩ, nga wanĩ. Sapo ratũpurĩyu-randeimbĩ ai ana ahandĩ bogorĩndĩ hohoanĩmo ra ngĩrĩ fĩfĩrĩndeandĩ. Nga asu ro haponda sĩhamumbo ‘wandafĩ mam-anemo’ asahapurĩ. Nĩmboe ro munũgu moatũkunĩ wandĩ Apendĩ-mayo hoafĩ hĩmborĩya heheambo wamboanahĩ rawasahĩ. ¹⁶ Seana moai wambo ‘ai yĩhoef-ani’ yahomo dĩbonĩyomondĩrĩ, nga wanĩ. Nga sĩmborĩ sĩhamumboyahĩ ro ‘ai wand-anemo’ sa dĩbonĩya

hininḡi-mariheapuri. Raniyahi ro sihamumbo ratupurifihitumarheapuri nimi nou hisiyomondühi, asu mare hisiyangiri mbininḡowa sahehea. Ranimbo-hündambo-animbo se Apembo wandi ndürinambo didibafindefundaniraranimoatükuni se didibafimefundi ra dagapurumbui. ¹⁷ Hoafinda ro sihamumbo randundi asahapuri, se sihamundihoarisimborinḡusüfo pefendürindimo,” mehu.

Hifi ndanihündambo nindou ai Sisaimbo süngururü-rundeimbimbo yiboaruko-ndihipurimboyei

¹⁸ “Asu nindou hifi ndanihündambo ai sihamumbo yiboaruko-arhipuri ana, se fifirindundi horombo wambo boatei yiboaruko-marihindirane. ¹⁹ Asu se hifi ndanihündambombemo-mbonana, nindou hifi ndanihündambo sihamumbo, ‘yihoeft wandafi mam-anemo’ mbiseihü ḡusüfo pandihipurimboyei. Nga ro sihamumbo hifi ndanihündambo fihimarihapurimindühane, nga seana hifi ndanihündambo-yomoponi. Nga ranimboanei asu nindou hifi ndanihündambo ai sihamumbo yiboaruko-arhipuri. ²⁰ Ro sihamumbo hoafayahapuri nda ndondu hohoanimondimo: Ratupuriyurandeimbi nindou ai ahandi bogori ranahambo ḡasündirumbo-yupoani. Wambo moaruwaimbo-arhindiri nou-animbo asu sihamumbo amboani moaruwaimbondihipurimboyei. Asu ai wandi hoafi süngumbarihimbonana, sihamundi hoafi amboani süngundihimboyei. ²¹ Asu aiana moai Ape wambo koarhendira makosahiranahambo fifirihori. Se ro diborihindi-memondambo wambo sihamumbo raranimoatükunimbo moaruwairandihipurimboyei. ²² Asu ro kosi aheimbo rani hoafi ra hoafikoate-mbayahi-mbonana ahei moaruwai hohoanimo ranahambo ḡiri hütiei. Nga hapondanana ro hoafiyahandüri heheambo wambo ai ḡiri ahei moaruwai hohoanimo ra ḡorü-süngundhi hoafindei. ²³ Nindou ranai wambo yiboaruko-areandiri ana, asu ai wandi Apembo amboani yiboaruko-riruhani. ²⁴ Ro raraniratupuri nindou amuri ai ratupurikoate-mayei raniyo ahei mbusümo ratupurimayahi. Asu ro rani ratupuri refekoate-mbehi-mbonana ai ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hütieipoani. Nga haponda ro ratupurimayahi ra hoeirihimboaneisi, nga asu Ape-dibo yihoehimbo yiboaruko-marihimuni. ²⁵ Ahinümbi hoafi sürü pare masihendi ranai yare hoafiyohü yahoya, “Wambo moani hoangirihi hehi yiboaruko-marihindiri,” meho. Hoafi ra anihondumbo tüküfemböhünda ai wambo yiboaruko-marihindiri.

²⁶ Ro Far^hhai-randeimbi Ape sowah^hndi koand^hheheanda sihamumbo sowana kod^hmboe. Yifiafi ranana an^hhondü hondü hoafiyo-randeimb-ane. Ai kod^h wand^h ratüpur^h rana-hambo sihamumbo hoaf^hnd^hpur^hmboe. ²⁷ Horombo se ro-bab^hd^hmbo man^hngomonda asu ro ratüpur^h ra wean^hgurühi peya hehea ratüpur^hmayahi, asu hapondan^h amboan^h se an^hngomo. Ran^hmbo-hündambo-an^hmbo se-amboan^h hoafi ra weindah^h tükündafu hoaf^hnd^hmo,” mehu.

16

¹ Sisas ai yahuya, “Sihamund^h an^hhondümbofe ra h^hn^hng^hndumboemo saheheamboyahi hoafi ra rar^hthe hoaf^hmayahapur^hi. ² Sihamumbo ai-bab^hd^hmbo rotumbo yowan^h mb^hs^hmboemo. Süngunambo ran^h-moatükun^h ra tükünd^hfeyoan-an^hmbo asu ai hoaf^hnd^hmondühi an^hmboya, ‘Si^hiri God^hmbo ratüpur^hndefühi Sisas^hmbo süngururü-rundeimbi h^hfokoa-nd^hhupur^hmboane,’ mb^hs^hmboemo. ³ Ai moai Apembo fi^hriwuri asu wambo fi^hrirund^hri, nga want^h. Ran^hmbo-hündambo-an^hmbo ai ran^h hohoan^hmo ra randu ratüpur^hnd^hmboemo. ⁴ Ro sihamumbo ran^h-moatükun^h ra hoaf^hyahapureimb-ane. Nga asu süngunambo-an^hmbo ran^h-moatükun^h ra tükünd^hfeyoan^h horombo ro hoaf^hmayahapur^hi ranahambo hohoan^hmo-nd^hmo.”

Yifiafi Aboed^hnd^h ratüpur^hi

“Ro se-bab^hd^hmbo n^hmboambowambo asu horombo moai sihamumbo hoafi ra hoaf^hyahi. ⁵ Nga roana Nindou koamar^hhend^hra makosah^h ahambo sowana hahühühanahi. Nga moai nindou seyafundeimbi ranai wambo düdufih^h, ‘Se ra nahanamboyafi ahafa?’ yahu. ⁶ Hapoana sihamumbo ro Ape sowana hafombo hoafi ra hoaf^hmehapura asu se af^hnd^h hohoan^hmoemo. ⁷ Nga ro sihamumbo an^hhondümbaanahi hoafayahapur^hi: Sihamumbo ro h^hn^hng^hr^hheapur^hi hehea ahahühi ranana sihamumbo fehefepur^hmboane. Asu ro hafokoate-mbayahi-mbonana, Far^hhepur^hi-randeimbi ai ng^hr^hi sihamumbo sowana koso. Nga ro ahahüh-an^hmbo sihamumbo sowana koand^hheheanda kod^hmboe. ⁸ Ranan^hmbo Far^hhend^hr^h-randeimbi ai kod^h nindou h^hfi ndan^hhü an^hboadei aheimbo türüboade nafuindandüra ai moaruwai hohoan^hmo, mbumund^h hohoan^hmo, asu God^hnd^h y^hbobofe hohoan^hmo n^hm^hnd^h ra fi^hnd^hhimboyei. ⁹ Ai moai wambo an^hhondümbor^hhind^hri, nga ran^hmboane asu ai hüt^hyei mb^hs^h aheimbo nafuindand^hr^hmbui. ¹⁰ Mbumund^h hohoan^hmo n^hm^hnd^h ranan^hmbo ai nafuindand^hr^hmbui. Ape ai wamboya, ‘mbumund-ani,’ mbusümbui asu ro ahambo sowana gagühan^h wambo ng^hr^hi asükain^hmo hoeindund^hri. ¹¹ God ai aheimbo y^hbobofe hohoan^hmo

ra rande nafuindandürimbui. Hifi ndanihünda hifandirandeimbi Satanimbo God ai yiboboriri haya hütimb-animu mehu asu aheimbo amboani yibobondearümbui.

¹² Hoafi afindi awi ro siheheamboanahi, nga se ngiri haponda mungu ndowandümo. ¹³ Yifiafi hoafi anihondumbo hoafiyorandeimbi tükündifemboanimbo sihamumbo hoafi hondü ranambo didiboadondeapurimboe. Aiana ngiri aipoanimbo hohoanimondo haya ratüpurindo, nga wani. Ai hoafi himborimayo rananimbo asu sihamumbo weindahi hoafindimboe. Rananimbo ai sihamumbo raranimoatükunisiungunambo tükufemboayo ranahambo hoafindipurimboe. ¹⁴ Asu ai wandimayo hoafi ra ndemindi hayamboanimbo sihamumbo weindahi hoafindimboe. Raninambo ai wandi ndürimbo adükar-animbisiimboe. ¹⁵ Apendi moatükunisiungunambo ra wand-ane. Ranimboanahi sihamumbo haponda hoafiyahapurühiya: 'Yifiafi animbo wandimayo hoafi ndemindi haya sihamumbo weindahi hoafindipurimboe,' asahapuri," mehu.

Afindi hohoanimondi fondühi hihifi-hihifi tükündifemboe

¹⁶ Sisasiyifimbo-mayuranimbo hoafiyuhiyahuya, "Akidoumbo yangiranimbo se ngiri wambo hoeindundiri asu siungunambo akidoumbo yangiranimbo se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo," mehu. ¹⁷ Ahambo siungururü-rundeimbi bidifiri ai ahamundihorinaru wataporiyomondühi yahomoya, "Nini hoafi nimindi ranahandambo ai yihoeffimbo yare hoafemuna? Asu ai yare hoafiyuhiya, 'Akidoumbo yangiranimbo se ngiri wambo hoeindundiri asu siungunambo akidoumbo yangiri se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo,' mehua? Asu yahuya, 'Sapo roana Ape sowanambo hahühühi wambo,' mehu." ¹⁸ Asu ai yaru düduyafundühi yahomoya, 'Akidoumbo yangiranimbo,' ai hoafimayu nda nüngufe-nünguferamboyoa? Roana moai hoafimayu ndanahandambo nimindi ana fifirihundi," mehomondamboyu. ¹⁹ Sisasi hoeireandane ahambo düdufimbo yahomo houmbo raraomemo ra fifirimareapuri. Ranimboyu asu ai hoafiyuhiyahuya, "Awi seana ro hoafimayahapuri ndanimbo nimindi hoafi ra fifirifembo yahomomboanemo düdu-düduyomowakarundi? Ro hoafiyahühi sahiya, 'Akidoumbo yangiranimbo se ngiri wambo hoeindundiri asu siungunambo akidoumbo yangiranimbo se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo,' masahi," mehu. ²⁰ Sisasiyifiyohefe botifembo-mayuranimbo

hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Awi seana afindi hohoanimo-ndimondühi aranindimboemo. Nga nindou hifi ndanihü burayei aiana hihifi-hihifindeimboyei, nga seana ngusüfoambe afindi hohoanimondimboemo. Sihamundi ngusüfoambe afindi hohoanimo ra munjundowohü asu hihifi-hihifi hohoanimo sihamundi mbusümo tükündifemboe.
²¹ Nimorehi ai nimori wakemindimboayo ra rani si tüküfeihü ngusüfoambe afindi hohoanimo kürareandi. Asu süngunambo nimori ra wakiramindi mburambo ana, ai asübusi ranimbo ngiri afindi hohoanimondo, nga wani. Asu aiana nimori wakimaramindo ranimbo hihifi-hihifindimboe.
²² Ranimboanemo se haponda hohoanimo afindi küru amarimo. Nga asu ro asükainda sihamumbo hoeindiheapurani se asükaindimbo ngusüfo aboedi kundumboemo. Asu ngiri nindou ngorü ai sihamundi ngusüfo aboedi kife nimari hihifi-hihifi ra ndemündü pindeandi, nga wani.
²³ Rani-si ra tüküfe simboani ana ngiri se wambo ninimbo akidou düdundafundiri. Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Asu se Apembo rarani-moatükuni mbisenda yahomo houmbo, didibafefundi ana, asu ai wandi ndüri süngunambo sihamumbo rani-moatükuni ra dagapurimbui.
²⁴ Horombo ana moai se wandi ndürinambo didibafiyafu rundi rarani-moatükuni semindimbo yahomombo ra. Se ahambo didibafindimondani ana, ai sihamumbo dagapurimbui. Rananimbo asu se afindi hihifi-hihifindimondumboemo.”

Sisas ai hifi ndanihündambo nginindi ngasündimareandi

²⁵ “Ro sihamumbo kafeefe hoafiyahi hoafimayahapurisi, nga süngunambo ana ngiri sihamumbo kafeefe hoafinambo hoafindahapuri, nga wani. Nga ro sihamumbo Apembo hoafi hondü hoafinda-hapurimboyahi.
²⁶ Rani-simboan-animbo se wandi ndüri süngunambo Apembo didibafindafundo. Wandihoari ana ngiri Apembo sihamumbo farifepe-purimbohünda didibafindahi, nga wani. Se sihamundihoari ahambo didibafindafumboemo.
²⁷ Nga Ape ahandihoar-ani sihamumbo ngusüfo parareapuri. Nimboe sapo Ape wambo koamarihendira makosahi ranimbo anihondumbo-rundühi ngusüfo pararundiri ranimbo wambo.
²⁸ Horombo ro Ape-dibo nimboa mburhamboyahi, asu ahambo hininngirihini hehea hifina makosahi. Nga asu hapondani ana ro asükai hifi nda hininngife mburimbo Ape sowana hafombo samboanahi,” mehuamboemo.

²⁹ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, hapondani ana se moai kafoefe hoafinambo hoafiyafi, nga hoafi hond-ane hoafayafi. ³⁰ Hapoana sihambo ro fifirihuninimboanefi. Yihoe fi ngusüfoambe düdufembo hohoanimo ran-amboa se fifirowandi asu ngiri sihambo düdundahundi. Se mungu moatükuni fifirimarowandi. Ranimboanefi se God-dibo nimbafi hawa makosafi ranahambo anihondumbo-arihundi,” mehomu.

³¹ Raniyu asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Hapoana se akidou anihondumbo-arundiri. ³² Nga se himboriyomo! Rani si ra ndearambo tükufembo yahomboane asu sihamumbo bukürü-boadühipurani mami-mami se sihamundi worina ngomboemo. Rananimbo asu se wambo yangiri hiningindundira nimboamboyahi. Nga asu ro yangiriyahipoani animboahi, nga Ape ai ro-dibo nüngumbui. ³³ Se ro-dibo ningomondani sihamundi ngusüfo afure kumbearowa samboanahi hohoanimoayahi. Ranimboyahi ro sihamumbo rani hoafi ra rarihe hoafimehapuri. Hifi ndanihu ana se afindi hohoanimo kundu nimandimboemo. Roana hifi ndanihundambo hohoanimo ranana hifinambo-rheamboanahi, nga sihamundi ngusüfo rananimbo se ngininidi kundu nimandimo,” mehu.

17

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-mbohünda Godimbo didbafimefiyu

¹ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünambe himboyuhü hoafiyuhi yahuya, “Ape, rani si ra tükufemboane. Se sihafi Nimori ranahambo nduri adükarümb-ani mbisafi nafuindafindüran-animbo asu simbori Nimori ai sihambo adükar-ani mbüsü nafuindandürimbui. ² Nga nindou munguambo ahei bogorimboriwori kafoariwori hiningi-marior-ani. Asu munguambo se ahambo masabaduri ranaheimbo ai-animbo aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo ningombo hohoanimo dagadürimbui. ³ Asu nindou ai se mam God hond-anafi fifirihinini asu Sisas Kraisimbo koamar-hawora makusu ranahambo fifirahori ana, ai koadürümbo-koadürümbo yangiri ni-boadeimboyei. ⁴ Ro mungu ratüpur se wambo ratüpurimbohünda masawandiri ra mungumarheandi raninambo hifi ndanihu ro se nindou adükar-anafi sa nafuimayahi. ⁵ O Ape, horombo ro hifi nda tüküfekoate-yoambe se-dibo nimboahambe ro se nahurai

aboedi hamindi manimboahi asu hapondani ro sishambo sowahi dügühühi amboani ndürü adükari ndawandiri.

⁶ Se wambo nindou hifi ndanihündambo masawapuri ranahamumbo sishambo weindahimaritheapuri. Nindou ra sifahiyomo, asu se wambo ndeara sawapurimboanafi. Asu ai sifahü hoafi yangiri sünguarundi. ⁷ Asu haponda se wambo munju moatükuni masawandiri ra 'ahandi-mayo makosoane' yahomo fifirarundi. ⁸ Munju hoafi se wambo masawandiri ra ro ahamumbo hoafimayahapuri. Asu ai himboriyomo houmboanemo ro horombo se-dibo nimboa hehea makosahi ranimbo anihondumbo fifirarundi. Asu ai se wambo koamarhawandira makosahi ranimbo anihondumbo-arundi.

⁹ Ro ahamumbo-hündamboanahi didibafeheanini. Nga roana nindou hifi ndanihü aniboadei aheimbo farihefendürimboyahipoani didibafeheandi, nga nindou se wambo masawapuri ahamumboanahi sifahimemondambo wambo didibafeheandi. ¹⁰ Asu munju moatükuni wandimayo ra sifah-ane. Asu munju moatükuni sifahimayo ra wand-ane. Asu ahamundi warisüngu nindou ai rarihi fifirihindi ro ndürü adükarümb-anahi. ¹¹ Hapoana ro ngiri hifi ndanihü nimboahi, nga sishambo sowana asihühi. Nga aiana hifi ndanihü ningomboemo. Ape, moai ngorü se nahurai nüngu. Se nindou wambo masawapuri ra sifahü hohoanimo süngundowandühi ahamumbo hibadapuri. Rananimbo se ndürü wambo masawandiri rani-süngunambo mbiningomondamboane. Rananimbo ai-amboani mamihohoanimo süngumbiru-ndamboane shiri mamihohoanimo sünguarühoandi nou. ¹² Ro ai-babidimbo nimboahambe se wambo nginindi masowandiri raninambo ahamumbo hifandimarühapura aboedambo aningomo. Ro ahamumbo ndorühe hifandimarühapura asu moai mam-amboani farihoei raraorandi. Nindou ai farihefembo-mayu rani yangiriyu mafarühoayu. Rananimbo asu Baiborambe horombo hoafimayo ra anihondü weindahü tükümegefeyo.

¹³ Hapoana ro sishambo sowana asihühi. Ro awi hifi ndanihü ndarihe hoafayahü. Rananimbo wandi hihifi-hihifi hohoanimo ra ahamundi fiambe afindi mbimarowa sahehea. ¹⁴ Sifahü hoafi ro ahamumbo masahapura asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai ahamumbo yiboaruko-marühipuri. Ai ramehindi ra nimboe sapo roana hifi ndanihündambo-yahipoani asu ai-amboani hifi ndanihündambo-yomopoani. ¹⁵ Ro ahamumbo hifi ndanihündambo sepurimindi raguanambo-fepurimbo didibafi-yaheandühi-yahipoani, nga wani. Se ahamumbo

hifandirapurani asu Satan ai ahamumbo moaruwai hohoanimo refekoate-mbiyuwa saheheamboanahi didibafeheandi. ¹⁶ Ro-amboani hifi ndanihündamboyahipoani maru ai-amboani hifi ndanihünda-mbo-yomopoani. ¹⁷ Se ahamumbo shafi anihondü hohoanimona shafihoi kaboadowapuri. Nga shafi hoafi ranana anihondü hohoanimo niminduhane. ¹⁸ Horombo se wambo koamarihawandira kosa, nindou hifi ndanihü burayei ahei mbusümo manimboahi. Mare yahurai-animbo asu ro-amboani ahamumbo koamariheheapura homo nindouyei mbusümo aningomo. ¹⁹ Ro ahamumbo fehfe-purimbohünda wandi fi shambo maseheandi rananimbo ai anihondü shafi ratüpuriyomo-rundeimbi tükümbeafunda sahehea.

²⁰ Nga asu ro didibafeheandi ra ranimbo farihfefepurimbo yangiri-yopoani, nga wan. Nga ro didibafeheandi ra nindou ai sünguni ahamundi hoafi himboriyei hehi, asu ai wandi hoafi anihondümbö-ndihimboyei ranaheimbo kameih-anahi didibafeheandi. ²¹ Ape se ro-dibo animbafi asu ro se-dibo animboahi, nga ai-amboani yahurai-animbo mamihohoanimo süngundhi mbini-boadei sahehea hohoanimoayahi. Ranimboanahi asu ai shiri-babidimbo mbini-boadei-amboane. Rananimbo asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo anihondümbö-ndihimboyei. ²² Nduri adukari wambo masawandiri yahurai ahamumbo sahapurimboanahi. Asu shiri rawehoandi nou ai-amboani mamiboedi rani hohoanimo yangiri sowandümo mbini-ngomonda asahi. ²³ Ro ai-babidimbo animboahi, nga asu se ro-dibo animbafi. Ranimboanahi asu ai-amboani aboedi mamirani hohoanimo yangiri hohoanimombemo asahi. Rananimbo nindou hifi ndanihündambo ai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fifirimbiri-hinda asahi.

²⁴ Ape, se wambo nindou masawapuri ra ro animboahi ranihü mbini-ngomonda samboanahi hohoanimoayahi. Ai wandi-mayo himboamupuimbo-randeimbi hoeimbirundi samboanahi. Horombo hifi nda tüküfekoate-yoambe se wambo ngusüfo parowandirühi himboamupuimbo-randeimbi ra masawandiri. ²⁵ Ape, se mamiranyangiranafimbumundayafi. Nindou hifi ndanihündambo ana moai fifirihinini, nga roana shambo fifirihena-nanimboanahi. Nga nindou ndan-anemo se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fifirumboemo. ²⁶ Ro ahamumbo shambo nafuimayahapuri. Asükainda ro nafuindahapurimboyahi se wambo ngusüfo pamarowandi nou

ai-amboani ngusüfo preferü-mbeyomondamboane. Asu ro-amboani ai-babidiimbo nimbamboyahî,” mehu.

18

Sisasimbo kikihimaruründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53)

¹ Ranïyu asu Sisas ai didibafiyu kikamündü haya, ahambo süngururü-rundeimbi babidiimbo Kidron hoe apoari hanimo bamarhoemo. Orif nimi nümbürî mamî ranai gogoanini yangoroane, ai ranafi hanimo barhoemo houmbo nümbürambe nafi mahafomo. ² Sudas, nindou sapo Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihüfimbo-mayu ranai nümbürî ra fifireandi. Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidiimbo nümbürî ranî fikimi homo guguriyafu nimarimo marundi, ranimboyu Sudas ai ranahambo fifirîmareandi. ³ Ranimboyu Sudas ai ami bidifiriyomo asu prisman Godimbo shou-rundeimbi bogori ai koamarîhoupuriyomo, Farisi bidifiriyomo sepurümündü haya, nümbürî yangoro nafi mahafomo. Ai ranafi hfomondühüyomo, ram haiyo, asu hai hondü yimundu sowandümo, asu yifiarimbo napoyo ra raraoru sowandümo houmbo mahifomo.

⁴ Asu Sisas ai ahambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo ra fifireandi. Ranimboyu ai ahamumbo sowahi akimi hüfu hoafiyupurühi yahuya, “Se ra daboe kokoarura?” mehuamboemo. ⁵ Asu ai simborî yahomoya, “Ro ana Nasaretihündî Sisasimbo kokomboanefî,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai yahuya, “Ro Sisas-anahî ndasî,” mehuamboemo. Asu Sudas Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihüfimbo-mayu ranai ai-babidiimbo manüngu. ⁶ Ranïyu asu Sisas ai “Ro Sisas-anahî ndasî,” mehupuramboyo nindou ranai daboadanambo sühiyafu-ndühündamboemo hifini pütapimemo.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai ahamumbo asükaiyu düdufipurühi yahupuriya, “Se nindou dabo kokomboemoa?” mehupuramboemo. Asu ai hoafiyomondühî yahomoya, “Sisas Nasaretihündî,” mehomondamboyu.

⁸ Asu Sisas ai simborî yare hoafiyuhî yahuya, “Ro shamumbo hoafiyahapureimb-ane, ro Sisas-anahî. Se wambo kokondundürühi ana, asu wandî süngururü-rundeimbi hinîngîndupurani mbîhomondamboane.”

⁹ Ai yare hoafimayu ra sapo ai horombo hoafimayu ra anihondü tükümbîfeyoa yahuhayamboyu yare hoafimayupuri. Sapo ai ndare hoafiyuhî, “Nindou wambo se masawapuri ra ro moai mam-amboani hinîngîrîhini,” mehu. Ranimboyu asu ahamumbo

far+hefepur+imbo hohoan+imoyuhü “Wandi süngururü-rundeimbi hin+ng+indüpuran+ mb+homondamboane,” mehupuri.

¹⁰ Saimon Pita ai pisao yih+m+ndi semündü hayamboyu pisao ra God+imbo s+hou-rundeimbi+yomondi adükar+ bogor+ndi ratüpur+iyu-randeimbi+ndi war+hondü himbohoeari mafoafoareandi. Nindou ratüpur+iyu-randeimbi ahandi ndür+ ra Markus. ¹¹ Ran+iyu asu Sisas ai Saimon Pita-mbo hoafi+yundühi yahuya, “Pisao ra asükaiyafi koadürambe sando! Ro Ape ai wambo asübusi saindir+imboayu ra ng+r+ hin+ng+ndi+heandi,” mehu.

Sisas ai God+imbo s+hai-randeimbi adükar+ bogor+ Anas+ndi himboahü manüngu

(Matyu 26:57-58; Mak 14:53-54; Ruk 22:54)

¹² Ran+imboemo asu amiyomo, ahamundi bogor+iyu, asu Suda-yomondi prisman+yomo ranai Sisas+imbo mburündümo mburu hüputüpu-mar+hawuri. ¹³ Ran+yomo asu ai Anas sowanambo boatei sowaründümo mahomo. Anas ai Kaiafas+ndi yamongoam+ndiyu haya rani himban+fih+ God+imbo s+hai-randeimbi adükar+ bogor+imbofi mamaru. ¹⁴ Kaiafas ran+iyu nindou Sudahünd+imbo horombo yare hoafi+yupurüh+ya, “Nindou mam+ ai h+f+ ndan+hü burayei aheimbo far+hefembohünda y+f+mbiyu-wamboane,” mehu.

Pita ai Sisas+imbo ro moai fif+r+ihin+ mehu

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Ruk 22:55-57)

¹⁵ Saimon Pita ai Sisas+imbo süngurü+imbo-randeimbi ngorü-d+bo Sisas+imbo süngumar+n+r+ hafani. God+imbo s+hai-randeimbi adükar+ bogor+ ai süngurü+imbo-randeimbi ngorü-mayu ahambo fif+riri. Ran+iyu asu ai God+imbo s+hai-randeimbi adükar+ bogor+ndi gin+rambe Sisas d+bo kamefoeneandi. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai weindan+ yipur+k+m+ nüngu. Ran+imboayu asu Sisas+imbo süngurü+imbo-randeimbi ngorü God+imbo s+hai-randeimbi adükar+ bogor+ ai fif+r+ireimbi+mayu ranai hu, n+moreh+ yipur+ hifanda-randeimbi+mayo ahambo hoafi+yundo haya Saimon Pitambo gin+rambe serümundü kamefuendi. ¹⁷ N+moreh+ yipur+ hifanda-randeimbi ai Saimon Pitambo yahoya, “Awi se-amboan+ nindou ndanahambo süngur+r+imbo-randeimbi-anafi?” mehoamboyu. Asu Pita ai yahuya, “Roana wani,” mehu.

¹⁸ Nindou ratüpur+iyu-rundeimbi+yomo asu prisman+yomo ai hai mam+ püpiru hin+ng+iru houmbo ng+s+har+imboemondühi wak+yomo n+ngomombo haihehümemo. Asu Pita amboan+ ai-bab+d+imbo nüngumbo haihehü-mayu.

Godimbo s'hai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo düdumefindo

(*Matyu 26:59-66; Mak 14:56-64; Ruk 22:66-71*)

¹⁹ Rani-simboani Godimbo s'hai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo süngururü-rundeimbi asu hoafi nindou yamundearü marandi ranimbo düdumefindo. ²⁰ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro nimbi-nimbisi Godindi worambe, Suda ai muᅅgu fandhi nimatei riᅅündambe ranihüyahi ro aheimbo hoafi ra yamundi-martheandüri. Nga ro moai hoafi mam-amboani dibo hoafiyahi. ²¹ Se nimboe wambo düduefoandira? Nindou hoafi himborimayei aheimbo-animbo düduyafoandürisi. Ai ro hoafiyaheimbi ra fifirihimboaneisi."

²² Sisas ai ra mehuamboyu, asu prisman mam manüᅅgu ranai Sisasimbo pakarümündü pürirühi hoafiyuhi yahuya, "Nᅅgiri se Godimbo s'hai-randeimbi adükari bogorimbo rando hoafindafi," mehindowamboyu. ²³ Asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro moaruwai hoafindahani animbo se hoafi ra weindah ndowandifi wataporimbondandi. Nga asu ro aboedi hoafayah ana, se nimboe wambo harimayafa?" mehu. ²⁴ Asu wofina hüputüpumaruründümo ra fufurhefikoate mbanᅅgo nou, Anas ai ahambo Godimbo s'hai-randeimbi adükari bogori Kaiafas sowana koamarherü.

Pita ai asükaiyu ro moai Sisas fifirihin mehu

(*Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Ruk 22:58-62*)

²⁵ Saimon Pita ai haikimi haihü manüᅅguamboemo. Nindou Pita-dibo manᅅgomo ranai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se-amboani ahambo sünguriri-randeimbimbayafi?" mehomondamboyu. Asu ai didimofih yahuya, "Roana wani," mehu. ²⁶ Nindou mam Godimbo s'hai-randeimbindi ratüpuriyu-randeimbiyu haya, asu Pita himbo hoeari mafoafoariri ahandi mamisiri ranai hoafiyuhi yahuya, "Awi seana Sisas-dibo nümbürambe mamarifa hoeimarheanini," mehuamboyu. ²⁷ Asu Pita ai asükaiyu "Roana wani," yahuambe asu kakaro ai hoafimayu.

Sisas ai Pairatindi himboahü manüᅅgu

(*Matyu 17:1-2; Mak 15:1-5; Ruk 23:1-5*)

²⁸ Raniyomo asu ai hapoadumbo siyoambe Kaiafasindi wori hinᅅgiru houmbo, Romi-yafe gafman bogorindi worinambo Sisasimbo sowaründümo mahomo. Asu Suda ai moai gafman bogorindi worambe kefou hifomo ai adükari si Pasofa ra sesimbo yahomombo wambo. Suda nindou ai ndifo-yafe worambe kefoefembo ra ahnümb-ane. Nga asu ai karefoahundi ana, asu ᅅgiri Pasofa sesi ra

dagüdifî,' yahomo houmboemo. ²⁹ Ranîyomo asu ai weindanî nîngomondane Pairat ai ahamumbo sowahî tüküfi hu hoafîyuhî yahuya, "Se nîmboe nindou ndanahambo papî-hoafîyumbo yahomo houmboemoa?" mehuamboemo.

³⁰ Asu simborî hoafîyomondühî yahomoya, "Asu nindou ndanai moaruwai hohoanîmo süngufekoate-mbeimbonana, ngîrî ndarîhu sîhambo sowana sahurümîndefî sînefi," mehomondamboyu. ³¹ Asu Pairat ai ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, "Se sîhamundîhoarî sowaründümo houmbo sîhamundî ahînümbî süngu papî-hoafîndürî," mehuamboemo. Asu Suda ai hoafîyomondowohü yahomoya, "Yîhoefî papî-hoafambe ngîrî nindou ngorümbo hîfokoandîhundî," mehomo. ³² Horombo Sisas ai yahurai randîhe yîfîndamboyahî mehu. Asu ranî hoafî ra anîhondü tüküfembohünda Suda ai ra-süngumarundî.

³³ Ranîmboyu asu Pairat ai gafman bogorîndî worambe asükai kefue hüfu Sisasîmbo mborai mehundowa mahüfuwa düdufindühü yahuya, "Se Suda-yomondî adükarî bogorîyafî?" mehuamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafîyundühü yahuya, "Awi sîhafîhoarî hohoanîmoyafî hawamboyahî se yaro hoafayafî, asu nindou amurî ai wambo yaru hoafîmemondamboyahî yaro hoafayafî?" mehuamboyu. ³⁵ Asu Pairat ai simborî hoafîyuhî yahuya, "Roana Sudayahîpoanî. Nga sîhafî nendîyomo Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî-babîdîmbo wambo sowana sowandümonîni masînimbo. Asu se nîni nününgurowamboyahî?" mehundowamboyu.

³⁶ Asu Sisas ai simborî yahuya, "Ro ngînîndî hîfandarîhandî ranana hîfi ndanîhündambo-yopoanî. Ranî hohoanîmo wandî ra hîfi ndanîhündambombembonana, asu wandî ratüpurîyomo-rundeimbî ranai yîfiarîndîmonda asu ngîrî nindou ranai wambo Suda-yomondî warîhündundîrî. Nga wandî ngînîndî hîfandîmbo ranana hîfi ndanîhündambo-yopoanî," mehu. ³⁷ Ranîyu asu Pairat ai yahuya, "Refe ana, asu se adükarî bogorîwamboyahî!" mehuamboyu. Sisas ai simborî hoafîyundühî yahuya, "Sîhafîhoarî anîhondümbonanafî yaro hoafîyafühî, 'Se adükarî bogorî-anafî,' asafî. Roana anîhondü moatükunî ro hoeimarîheandî ranîmbo anîhondümbö hoafîmbohünda makosahî. Ranîmboyahî Ape wambo koamarîhendîra makosaha me ai wambo wakîmaramîndîndîrî. Nîndou ai hohoanîmo hondü ranî-süngurîhindeimbî ana ai wandî yafambehündî hoafî hîmborîyei rîhündühaneî," mehuamboyu. ³⁸ Asu Pairat ai ahambo hoafîyundühî yahuya, "Anîhondü hohoanîmo ra nînea?" mehu.

Pairat ai Sisasiṁbo nṁi keimbi karihendeimbifihitikonduṁmo pandiwuri mehu

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Ruk 23:13-25)

Ai yare hoafiyu haya, asukai Suda sowana kusifoai haya mahu. Ai hoafiyuhṁ yahuya, “Nindou ndanahambo papi-hoafimbohündambo moai nṁi-moatükunṁ moaruwai nṁimaroanṁ hoerihēandṁ. ³⁹ Nga sihamundṁ boagiri hohoanṁmo ranṁ-süṁgunambo adükari si Pasofa ranihü ro nindou mamṁ sihamundṁ hohoanṁmo süṁgu ahambo karabusambeahindṁ aboedambo koarṁhehinṁ arṁhandṁ. Se hohoanṁmoyomondanṁ ro ‘Sudayei adükari bogori’ nda aboedambo koandṁhehinṁmboyo?” mehuamboemo. ⁴⁰ Ranṁyomo asu ai simborṁ puküna hoafiyomondühṁ yahomoya, “Aiana wanṁ, nga se Barabasimbo-animbo hinṁngṁndiwori!” mehomo. Barabas ra gafman-babṁdimbo yifariyu nindou hifokoare randeimb-ani.

19

¹ Ranṁmboyo asu Pairat ai hoafimayua ami ai Sisasiṁbo sowaründümo houmbo ndufuri-ndufurimaruwuri. ² Asu ami ai adükari bogorindṁ at tṁkai wofṁ tṁhoari tṁhoarümbinambo nafiru mburu, Sisasindṁ mbṁroambe kṁkṁmafoarundṁ. Ranṁyomo asu adükari bogorindṁ hamburi hoerṁ güdu hinṁngṁmarundṁ. ³ Asu ai ahambo tüküyafu sisindṁ hoafiyomondowohü yahomoya, “Suda-yomondṁ adükari bogori nindou, karihasi,” yahomondühṁyomo asu ahambo harṁmemondo.

⁴ Pairat ai asukaiyu weindanṁ tüküfi hu hoafiyundürühṁ yahuya, “Hṁmborṁyeyi! Ro ahambo weindanṁ siheimbo sowana sahümindṁ tükehandṁ. Rananṁmbo se fifirṁndṁhindṁ. Ro moai papi-hoafimbo nṁi-moatükunṁ fifirihēandṁ,” mehu. ⁵ Ranṁyu asu Sisasi ai weindanṁ tükümeṁfiyu. Asu ahandṁ mbṁroambe at tṁhoari tṁhoarümbi wofinambo nafimarundṁ, asu hamburi hoerṁ ra güdaroane ranṁ kameihṁ tükümeṁfiyu. Ranṁyu Pairat ai hoafiyuhṁ yahuya, “Nindou ranani nda,” mehu. ⁶ Ranṁyomo Godṁmbo sihou-rundeimbṁyomo asu prismanṁyomo ai hoerüwurṁ houmbo puküna hoafiyomondühṁ yahomoya, “Nṁi keimbi karihendeimbifihitikonduṁmo paruwuri! Nṁi keimbi karihendeimbifihitikonduṁmo paruwuri!” raramaruri. Pairat ai yahuya, “Sihamundṁhoari animbo nṁi keimbi karihendeimbifihitikonduṁmo paruwuri. Nga ahandṁ hohoanṁmoambe ro moai nṁi-moatükunṁ ṁgorü-süṁgufe hohoanṁmo nṁimaroa hoerihēandṁ,” mehu. ⁷ Asu Suda ai simborṁ hoafiyomondühṁ yahomoya, “Roana yihoefi ahinümbi hohoanṁmo süṁgu yare hoafiyohü yahoya,

'Nindou ndanana ai yifimbiyu-wamboane,' meho. Nimboe sapo ai yahuya, 'Ro Godindi nimir-anahi,' mehu," mehomo.

⁸ Ranimboyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya yihimbo afindi yihimbomayu. ⁹ Raniyu asu asukai gafmani-yomondi wori ranambe kefuai hufu Sisasimbo yahuya, "Se nini-nipoedyafa?" mehundo. Nga Sisas ai moai simbori ahambo hoafiyundo. ¹⁰ Raniyu asu Pairat ai yahundoya, "Nimboe se wambo hoafikoate-ayafindira? Roana shambo moani koehefeniniyo asu nimi keimbi karhendeimbifihitikoemindinini pefeniniyo ra refembo nginindi hifandihamboanahi. Awi asu rani hohoanimo ra fifirifekoate-wamboayafi?" mehundowamboyu.

¹¹ Asu Sisas ai simbori ahambo yahuya, "God nimoamo amaru ranai shambo nginindi hohoanimo ra segoninikoate-mbei-mbonana, asu se nginindi hohoanimoyowohu wambo hifinambofendiri hohoanimo ra ngiri hohoanimoyafi. Ranimboane asu nindou ai wambo shafi warihumareandiri ranahandi moaruwai hohoanimo ana shafi moaruwai hohoanimo ranahambo ngasunde haya adukari hamind-ane," mehuamboyu. ¹² Raniyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo koandihahina mbuhu yahuhaya nafi kokora wakimareandi. Nga asu Suda ai pukuna hoafiyehi seiya, "Asu se ahambo koarhaworan ahu ana, se ngiri Romi-yafe adukari bogori Sisarindi ngunindindafi. Nindou ai hoafiyuhi 'Roana adukari bogoranahi,' ehu ana, asu nindou ranai Sisarimbo yiboaruko-riruhani," mehomondamboyu.

¹³ Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo weindani serumundu tukumefiyu. Raniyu ai hu, papi-hoafi himboriyu rambo nimirifondi mamani maningo 'nimoei yibadi' sei-arihundi raniwamani mamaru. (Hiburu-yafe hoafinambo nimoei yibadi ra Gabata-ane.) ¹⁴ Rani si ranana Suda-yafe adukari si Pasofa ranimbo sesi napo fikimifimifembo si-ane. Asu ndeara hufinimboyowane, Pairat ai Sudambo hoafiyunduruh yahuya, "Sihe adukari bogori ranahambo hoeirihori," mehuamboyei. ¹⁵ Asu ai pukuna hoafiyehi seiya, "Koarhawori! Koarhawori! Nimi keimbi karhendeimbifihitikorindifi pariwori," maseiamboyu. Pairat ai Sudambo dudureanduruh yahuya, "Sihe adukari bogori ranahambo ro nimi keimbi karhendeimbifihitikuimindi pefimbo yini seiai?" mehuamboyo. Asu Godimbo shou-rundeimbi adukari bogorimemo ranai simbori hoafiyomondowohu yahomoya, "Yihoefi adukari bogori ana moai ngoru nungu, nga Sisar yangir-ani anungu," mehomondamboyu. ¹⁶ Raniyu asu Pairat ai

Sisasimbo ahamundi warambe hini ngimariri, nimi keimbi karihendeimbifihitikuimindi pefimbohunda.

Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo pamarüwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43)

Raniyomo asu ami ai Sisasimbo masowaründümo. 17 Ran+yu asu Sisas ai ahandi hoari nimi keimbi karihendeimbi ra semündü haya ngoafi ra hini ngir+hi hehimbo, wafu mam+ mbir+hapiri nahurai wafu sei-ar+hündi ran+nambo mahei. (Hiburu-yafe hoafana 'Gorgota-ane'.) 18 Ranühi ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo pamarüwuri. Asu nindou ngörü yimbu amboani Sisas-dibo tikoripündümo pamarupiri ra ngörü ai gogoan+niyu asu ngörü ai gogoan+niyu, nga asu Sisas ai mbusümo. 19 Pairat ai hoafi mam+ nimi keimbi karihendeimbi-mayo ran+fihitürü papira pareandühi yahuya: 'SISAS NASARETHÜNDI SUDAYAFE ADÜKARI BOGORI' yahu pamareandi. 20 Sisasimbo tikoründümo pamarüwuri ra ngoafi adükari ran+ fikim+ safiyo. Ran+amboyo hoafi Pairat ai hoafimayua pamarundi ra nindou afindi ranai hei hoeimar+hindi. Pairat ai hoafi sürü papira pamareandi ra, Hiburu-yafe hoafi, Romi-yafe hoafi, asu Griki-yafe hoafi ran+namboyo sürü papimarandi. 21 Ran+amboemo Godimbo shou-rundeimbi bogori ai Pairatimbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se nimboe 'Suda-yafe adükari bogori' safi sürü papira pamar+wanda? Nga ndaro papira parowandai: 'Nindou ranai hoafiyuhiya, "Ro Suda-yomondi adükari bogoranahi," mehu,' safi parowandai," mehomondamboyo. 22 Asu Pairat ai yahuya, "Hoafi ro sürü papimar+handi ra ngiri asükainda ngörü-süngund+he pand+heandi," mehu.

23 Ami ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo parüwuri houmboemo, asu ahandi mayo hoari napo ra mungu fufuründümo mburümbu yimbu-yimbumbu yimbumarundi. Raniyomo ami ai napo ra mamam+ru fufumaründümo. Asu ai ahandi hoandari hoari kamehi masowandümo. Nga asu hoandari hoari ra moai ngörü hoari ran+fihitiparihi kak+yei, nga mam+ ran+ yanggiriyo kak+mayei. 24 Ran+amboemo asu ami ai ahamundi hoari yahomoya, "Hoari ndanana shiri kikifepoani, nga yowani. Nga hoari ran+mböhunda shiri satu piraindefomboane, nindou ngörü ai sem+nd+mböhunda." Nindou ai yaru hoafimemo ra sapo horombo Baiborambe yare hoafimayo süngu. Ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Wandi hoeari napo yimbumaründümo.

Asu hoeari wandi ranahambo nindou mamai semindimbohündambo satu piraimemo,” *Buk Song 22:18*

meho. Ranıyo asu ami amboani ranı-süngumarunda hoafımayo ra anıhondü tüküme feyo.

²⁵ Sisasındı hondıyo, asu ahandı akıdıyo, asu Maria Koropasındı wuhıyo, asu Maria ŋgorü Makdarahündıyo ai Sisasındı nımi keimbi karıhendeimbi-mayo ranı fikımi manımboei. ²⁶ Ahandı hond-aiyo asu süngururü-randeimbi Sisas ai ahambo ŋgusüfo parırı-randeimbidıbo manımbafea hoeimarearı. Ranıyu ai hondambo yahuya, “Nımorehi, ndanana sıhafı nımor-ani,” mehu. ²⁷ Asu ahambo süngurürı-randeimbi-mayu ahambo yahuya, “Ndanana sıhafı me-ane,” mehuamboyu. Asu ranı-sımboani ai Mariambo ahandı worınambo semündü hu ai-dıbo manımbafe.

Sisas ai yifımayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49)

²⁸ Ranıyo süngunambo Sisas ai ahandı ratüpurı hıfı ndanıhü ra munguyohane yahu fıfırımareandı. Ranıyo asu Godındı hoafı Baiborambe anıhondü tükümbı feyoa yahuhaya ndare hoafıyuhı yahuya, “Amındanıŋoarandırı,” mehu. ²⁹ Hıpırı mamı yangrı hayamboyo ranambe hühütımbü hoe fınga ranai mapuiaro. Ranıyo asu ai sırıwara-ambeahındı hoe kıkıhamındeimbi semündü hayambo, fınga ambe foareanda tüküfe haya manıngo. Asu ai hisop nımi harıfıhı pare hımondamündı mbura, Sisasındı yafambehü tümareandı. ³⁰ Sisas ai fınga ra sümündü mbura hoafıyuhı yahuya, “Munguayo,” yahu mbura mbıro hıfını piyuhü yifımayu.

³¹ Ranı si ra Suda-yafe moanı ŋgoafıambo nımarı si ranahambo mungu moatükunı dıboadı fembo sıyo. Si ra moanı adükarı hamındıyo ranıyo asu Suda ai ranı sıhı nindou nımi keimbi karıhendeimbi fıhı parıambo ra yowanı mehomo. Ranıamboemo Parıatıambo nindou ranahamumbo tıŋarı kehefepura nımai yıfındımonda foepumındı raguanambofe purıambo hoafımemondo. ³² Ranıamboemo asu ami ai nindou yımbu Sisas-dıbo tıkorüpündımo pamarupırı ahafanıambo tıŋarı ra kamarıhaupırı. ³³ Ŋga asu ai Sisasıambo sowahı tüküyafu hoeırüwurane, ai munguna yifımayuamboemo asu ahandı tıŋarı ra moai karıhaandı. ³⁴ Ŋga ami mamı ai yangırı yıfıarınambo ŋgırısafını wafusımarümündü. Ranıyo asu nımai horı ranai hoe dıbore haya ahandı fıambeahındı pımayo. ³⁵ Nindou

hoeimareandi ranai ranahambo hoafi yuweimb-ane. Asu ai hoafi mayu ra anihondü hoaf-ane, asu ahandi hoari amboani hoafi hond-ane yahu fifireandi. Ranimbo-hündamboane asu se-amboani ranahambo anihondumbo-ndihindi. ³⁶ Rani-moatükuni tüküme feyowamboyo, Baiborambe hoafi pamaiaro süngu yare hoafiyowohü yahoya, 'Ngiri ahandi hamindi ngörü kandundi,' meho. ³⁷ Nga asu hoafi ngörü ranambe megoro ra yahoya, "Asu ai-animbo nindou wafusimarü mündu ahambo himboapondeimboyei," meho.

Sisasimbo honguambe masihelor

(*Maty 27:57-61; Mak 15:42-47; Ruk 23:50-56*)

³⁸ Süngunambo Sosep Arimateahündi ai Pairatimbo Sisasindi yifinimoko ra semündumbo yahuhaya hoafimayundo. Sosep ai Sisasimbo süngurürirandeimbiyu, nga ai Sudambo yihimborapurühiyu asu ahandi anihondübofe hohoanimo ra moai weindahireandi. Pairat ai ahambo ndowarindifisi mehuamboyo, asu Sosep ai Sisasimbo serü mündü mahu. ³⁹ Nikodemus, horombo Sisas sowahi nimbokoani mahafu, ranai amboani Sosepdibo mahafani. Asu ai fisinirümbi moatükuni sanda nimi hori yimbu mamamberu fanduyamundu houmbo nafirundeimbi ra semündü haya mahu. Nimi hori ranahandi nimbora 30 kirogramyo. ⁴⁰ Raniyafani ai Sisasindi yifinimoko ra sowarindifani mburina, Suda ai yifinimoko raru arundi süngu fisinjarümbi moatükuni sanda parine mburina hoearinambo himondimarheneri. ⁴¹ Sisasimbo nimifihitikoründümo parüwurühi nümbürimami ranai yangoroane, asu nümbüri ranambe hongu simborambori yifi shefekoate maningo. ⁴² Suda ai moani ngoafimbo nimarimbo si ranahambo sesi napo diboado-marhindamboyanani. Asu hongu ra akimi ningo hayamboyanane, Sisasindi yifinimoko ra sowandifani hafani masiheneandi.

20

Sisas ai botimefiyu

(*Maty 28:1-10; Mak 16:1-8; Ruk 24:1-12*)

¹ Sande hapoadumbo siambe nimbü hoangiri kiarowane, Maria Makdarahündi ai hongu rani sowana mahifo. Ai hifo hongu rani fikimi tüküfe himboyowane, nimoei adükari nafitambeihü mapaiaro ra paiarikoate-mayo. ² Ranimboyo asu ai Saimon Pita asu süngurürirundeimbi ngörü ahandi ngüsüfoahündi ranahafanimbo sowana pipimayo ho. Ai ho, hoafiyopirühi yahoya, "Adükarimbo nindou ai

honnguambeah+ndi masowaründümo, nahü mbasihawuri, nga moai fifiri+huri,” mehoamboyafani.

³ Rani+mboyafani Pita asu Sisasi+ndi ngorü süngurüri-randeimbi+mayu ranai ni+mai honngu sowana mahafani.
⁴ Ai yi+bobo pi+pi+na mahafani+yo, nga asu ahambo süngurüri-randeimbi ngorü ranai Pitambo ngasündirü haya, ai boatei hu honngu fik+mi tüküme+fiyu. ⁵ Asu ai hu ni+marumbo amuifoai hoeireandane hoeari Sisasi+mbi hi+mondüfi+ndi ra menjoroa hoeimareandi. Nga asu ai moai kefuai honnguambe hüfu. ⁶ Asu Saimon Pita ai sünguni hu tüküfi hayamboyu, ai honnguambe kefuai mahüfu. Ai hüfu hoeireandane hoeari Sisasi+mbi hi+mondü+hefimb+hündi ra kuri+mayo. ⁷ Asu hoeari ngorü Sisasi+ndi mbi+ro hi+mondü+hefimb+hündi ranamboani menjorowa hoeimareandi. Hoeari ranana moai amuri kuri+mayo rani+dibo yangoro, nga wani. Rani+poani+mboyo nindou ngamondi+fe si+hefembo nahurai kare pare haya menjoro. ⁸ Rani+yu asu ahambo süngurüri-randeimbi ngorü boatei honngu sowana mahu, ranai asükaiyu sünguni honnguambe kefuai hüfu, hoeari yangiri menjoro ra hoeire haya anihondumbo-mareandi. ⁹ (Rani simboani ana moai ai fifiri+neandi Baiborambe yare hoafiyowohüya, “Honnguambeah+ndi boti+ndi+fimbui,” meho ra.)

*Sisas ai Maria Makdarahündi sowahi tüküme+fiyu
 (Mak 16:9-11)*

¹⁰⁻¹¹ Rani+yafani asu ahambo süngurüni+ri+r+nandeimbi ai worina hi+hi+ri+yafine mahafani, nga Maria ai honngu fik+mi ni+ngombo aran+yohü man+ngo. Asu ai aran+yowohüyo honngu-mayo ranambe amoefoe hi+mbomayo. ¹² Asu ai hi+mboyowane, sünambeah+ndi nendi yimbu ki+fohi hoearümbi Sisasi+mbi si+hehorü wami+ mamarifanda hoeimareapi+ri. Ngorü ai mbi+rowani ni+maru, asu ngorü ai yiri+mbonani ni+maru. ¹³ Ai Mariambo safani+ya, “Ni+morehi, se ni+mboeafi aranayafa?” masafandamboyo. Asu ai ahafani+mbi hoafiyopi+rühü yahoya, “Nindou ai wandi Adükarimbo sahorü+mindei hehimbo, nahü mbasi+hehori ro moai fifiri+hini, nga rani+mboanahi,” meho.

¹⁴ Ai raweyaho haya hi+hi+ri+feyowane, asu Sisasi ai daboadanü manünguwa hoeimareri. Nga asu Maria ai moai Sisasi-ani yaho fifireri. ¹⁵ Sisasi ai yahuya, “Ni+morehi, se ni+mboe aranayafa? Se dabo kokori+hüyaafa?” mehuamboyo. Asu Maria ai nümbürü aharambür-ani yahohaya hoafiyondowohü yahoya, “Se Sisasi+mbi sowari+ndi+fühi ana, sowari+ndi+fi hafi si+haworühü nafuindafan-ani+mbi ro ahambo ndahümü+ndi

ngamboane,” mehoamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai yahuya, “Maria,” mehuamboyo. Asu Maria ai hihirife, ahambo fifireri haya Hiburu-yafe hoafinambo yahoya, “Rabonai,” meho. (‘Rabonai’ ra Hiburu-yafe hoafinambo ‘Yamundo-randeimbane’.) ¹⁷ Sisas ai yahuya, “Se wambo kikihindandifindirimboyafi. Awi ro moai wandi Ape sowana hahühi. Nga se wandi wandafi mamí sowana ngafi rando hoafindafipurühi animboya, ‘Roana wandi Ape, sihamundi Ape asu wandi God, sihamundi God, ahambo sowana hahühühanahi,’ mbisafi,” mehuamboyo.

¹⁸ Asu Maria Makdarahündi ai ho ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyopurühi yahoya, “Ro Adükarimbo hoeimarihini,” asu Sisas hoafiyuweimbi hoafi ra hoafimepuri.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sowahi tüküme fiyu (Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49)

¹⁹ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai Sudambo yihimborupurühyomo wori ai nimarimondeimbi ra yipuri paru houmbo mamarimo. Raniyu asu Sisas ai Sande nimbambeahi tüküfi, ahamundi mbusümo manüngu. Ai yahuya, “Se ngusüfo afurindu kündundi,” mehupuri. ²⁰ Ai yare hoafiyupurühyu asu ahandi watinari ngiri safini ra ahamumbo nafuimepuri. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahamundi Adükarí ranahambo hoeirüwuri houmbo hihifi-hihifimemo. ²¹ Asu Sisas ai asükaiyu yahuya, “Se ngusüfo afurindu kündundi. Wambo Ape ai koamarihendira makosahi yahurai-animbo asu ro sihamumbo koandiheheapuraní ngomo,” mehu. ²² Ai raweyahuhüyu, ahamumbo sowanambo yafambenambo ahandi yafui ra foehepurühi yahuya, “Se Yifiafi Aboedi sowandümo. ²³ Asu se ngorü nendi-yafe hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mbisimondani ana, God ai amboawi mbusümbui. Nga asu ngorü nendi-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo se amboawi yaho hoafikoate-ayomo ana, asu God ai ngiri ranahambo amboawi mbüsü,” mehu.

Tomas ai Sisasimbo hoeimariri

²⁴ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sowahi tüküfiyuwane, asu süngurüri-randeimbi mamí ai moai amuri ra-babidimbo nmaru. Nindou aiana Tomasíyu, nga asu ahandi ndürí ngorü ra Didimus-ani. ²⁵ Raniyomo bidifiri ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Roana Nindou Adükarimbo hoeimarihuri,” mehomo.

Nga asu Tomas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Asu ro ahambo tikomaruründimo ambe ra hoefekoate-ya, asu

ahambo wandi warinambo ambe ranambe sundifekoateya, asu yifariinambo ngirisafini wafusumarundumo sundifekoate-ayah ana, ro ngiri ranimbo anihondumbo-ndiheandi, nga wani,” mehu.

²⁶ Asukaiyo mam wi ho hayamboyanane, ahambo sungururu-rundeimbi ai Tomas-babidimbo worambeahi mamarimo. Ai yipuri mungu papiru houmbo nimarimondane, asu Sisas ai ahamundi mbusumo tukufi manungu. Raniyu ai yahuya, “Se ngusifo afurindu kundundi,” mehu. ²⁷ Raniyu asu Tomasimbo hoafiyunduwohu yahuya, “Sihafi wari bantendi naha ndanifih sundowanduh-animbo, asu se wandi watihari ra hoeiro. Asu se wandi ngirisafini wari paro. Se ndanahambo yimbu hohoanimo-ndamboyanafi, nga anihondumbo-ndowandi,” mehuamboyan.

²⁸ Asu Tomas ai simbori ahambo yahuya, “Se wandi Adukari asu wandi God-anafi,” mehuamboyan. ²⁹ Asu Sisas ai hoafiyunduhu yahuya, “Se wambo hoeirowandiri hawambo wamboanafi anihondumbo-arowandiri. Nga nindou ai wambo hoeifendirikoate-yehu anihondumbo-arihindiri ana, ai hihifi-hihifi-mbeyeamboane,” mehu.

Son ai buk nda suru papimarandi ahandi nimindi

³⁰ Sisas ai God sowahindi makusu ra nafuimbohunda hepuni-feimbi moatukuni afindi ahambo sungururu-rundeimbi-yomondi himboahu ratupurimayu ra ro moai buk ndanambe mungu suru papirihandi. ³¹ Nga ro ndani hoafi nda suru papirihamboanahi. Ro suru papimarhandi nda Sisas ai Krais-ani asu Godindi Nimorani ranimbo anihondumbo-mbirihinda samboyanhi suru papimarhandi. Nga asu se ranahambo anihondumbo-arihindi ana, asu aboedi yangiri ningombo hohoanimo ra ndahumundimboyan.

21

Sisas ai sungururu-rundeimbi 7 ahamumbo sowahi tukumefiyu

¹ Asukaiyu sungunambo Sisas ai ahambo sungururu-rundeimbi sowahi Taiberias kurihoe puaruh ndahurai ndare tukumefiyu. ² Saimon Pita, Tomas, nduri ahandi ngoru Didimus yahomo-rundeimbiyu, Natanier Kenihundi Gariri hifihundiyu, Sebedindi nimori yimbuyanafi, asu ngoru yimbu ahambo sunguri-neandeimbiyanafi ai maningomo. ³ Raniyu asu Saimon Pita ai ahandi horombodidi ratupuri asukai semindimbo hohoanimo-yuhu yahuya, “Ro ana andurinambo kini wowarimboanahi,”

mehuamboemo. Asu ai yahomoya, “Ro-amboani se-di-bo ngefo sefomboanefi,” mehomo. Raniyomo ai homo houmbo, botambe mafareafundi. Nga rani nimb+nambo ai moai kin+ mam-amboani hürühoundi, nga wani. ⁴Hapoadumbo siambe hüf+ham+ndi for+for+yuambe, Sisas ai hoe kim+ manüguambo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai Sisas+ambeipoani mehomo. ⁵Raniyu ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Wandafi mam+ se moai kin+ wak+ründ+moyoa?” mehuamboemo. Asu ai simbori hoafi+yomondühi yahomoya, “Wani,” mehomondamboyu.

⁶Asu ai hoafi+yupurühi yahuya, “Andür+ ra naha se war+hondü warani bot ran+hundün+ daboadundan-animbo, se kin+ bi+d+fi+ri hoeindumboemo,” mehuamboemo. Asu ai andür+ ra hoafi+mayu ranambe masafaarunda, kin+ af+ndi ranai andiri ra tüküme Feyoa, him+ndimbo sisam+ndimarundi. ⁷Sisas ahambo süngurü+randeimbi wud+yafandeimbi+mayu ranai Pitambo yahuya, “Pita, nindou ranana Sisas-ani,” mehunduamboyu. Asu Saimon Pita ai nimai ahandi ng+si+har+ hoear+ yimünd+hai mas+hendi ra hüh+re h+n+ng+re haya h+mon+ p+mayu. ⁸Asu bi+d+fi+ri ai botambe gudi sowana hafomo mburu, andür+ ra kin+ kameih+ hüründümo. Asu ai gudi rani fik+m+ angun+ safiyomopoani, nga 100 mitayo man+ngomo. ⁹Gudik+m+ hifomo tüküyafu hoeirundane, asu hai ranai gudiwam+ horowohüyo ranambe kin+ mam+ huru asu bret mam+ yanğurü marandi. ¹⁰Raniyu Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Kin+ haponda wak+maründümo bi+d+fi+ri ra sowandümo sifomo,” mehuamboemo.

¹¹Raniyu asu Saimon Pita ai botambe kefuai n+marumbo, andür+ ra gudiana hüramünd+ masüfu. Raniyo asu andür+ ranambe kin+ af+ndi boag+ri+boag+ri 153 pütap+mayo. Kin+ ranai af+ndiyosi, nga asu andür+ ranai moai kiki+feyo. ¹²Raniyu Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Se sifomo, kin+ sowasümo!” mehu. Nga asu moai nindou mam+ ai ahambo düdurirühi, ‘Se di+d+yafi?’ yahundo. Nga ai munğambo Adükar-ani yahomo fi+fi+rüwuri. ¹³Raniyu Sisas ai süfu kin+ ra yimbureapur+ mbura asu bret ranamboani rasüngu-rasüngumareapur+. ¹⁴Sisas ai honğumabe-ah+ndi tüküfi hayamboyu, asu ahambo süngururü-rundeimbi+yomondi himboahü ng+m+imbo tüküme Feyu.

Sisas ai Pitambo hoafi+mayundo

¹⁵Ai sowasümondühi n+mar+imomboemo, Sisas ai Saimon Pitambo yahuya, “Saimon, Son+ndi n+mor+ awi se nindou ndanahamumbo ngasünowapur+ hawambo, wambo se af+ndi hohoan+mo-yaf+ndi+rühi-yaf+ndi+ri?” mehuamboyu.

Asu Pita ai hoafiyundühi yahuya, “Yini, Adükari, se fifirowandi, ro sihambo aboedi hohoanimoayahanini,” mehuamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi,” mehu. ¹⁶ Asükaiyu yimbumbore hoafiyunduhü yahuya, “Saimon Sonindi nimori, se wambo anihondü hohoanimo-yafindirai waniyo?” mehundowamboyu. Asu Saimon ai hoafiyunduhü yahuya, “Yini, Adükari, se fifirowandi ro sihambo hohoanimo-yahanini,” mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi,” mehu. ¹⁷ Asükaiyu ngimimbore hoafiyunduhü yahuya, “Saimon, Sonindi nimori, se wambo hohoanimo-yafindirüh+yafi?” mehuamboyu. Ranimboyu asu Saimon Pita ai ngusüfo afindi kumareandi Sisas ai ngimimbore hoafiyuhi, “Se wambo hohoanimo-yafindirüh+yafi,” mehu ranimbo. Ranimboyu ai Sisasimbo yahuya, “Adükari, se munğu moatükuni fifir+wamboanafi. Se fifirowandi ro sihambo hohoanimoyahanini,” mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi. ¹⁸ Ro anihondumboanahi hoafayahanini, se horombo hoarifi nimbafambeyafi ret sihaf hondü ra güdo hawa hifi se hombo yifir+mayafi rani-sungu yangiri mahahabodifi. Nga sungunambo se boagiri+yafambe ana, sihaf watinari ra ngurindohoefi hawa asu nindou ngörü ai sihaf ret ra sihambo güdeanini haya, se nahaniniyo hombo moei safani nindou ranai sihambo ndemündünini ngumbui,” mehu. ¹⁹ Sisas rani hoafi yare hoafimayu ranahandi nimindi ra: Sungunambo Pita ai Sisasindi ratüpurü ratüpurimayu ranimbo Godimbo ndürü adükari segodomböhünda yifindümbui. Ai Pitambo hoafiyunduhü yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehu.

Sisasimbo süngurürü-randeimbi ahandi ngusüfoahündi

²⁰ Pita ai hihirifi hoeirirane, Sisas ahambo süngurürü-randeimbi ngusüfoahündi-mayu ai ahafandi sungu mahu. Nindou ranana horombo sowasümondühi nimarimombo Sisasindi hangifoani nimarumbo hoafiyuhi, “Adükari, nindou didai sihambo hürütümbi-yomondi warihümandeanini?” mehu, aiyu ahandi sungu mahu. ²¹ Pita ai hoeiriri haya, Sisasimbo yahuya, “Adükari, nindou nda nüngufimboyua?” mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Ai nünguanü ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoayahü ana, asu

rani hohoanimo ra sihafiyoy? Se wambo süngundandiri!” mehu. ²³ Raniyo asu yafui hoafi ra nindou munḡu ahei mbusümo tüküfeyowohü yahoya: ‘Süḡgurüri-randeimbi ra ḡḡiri yifindu,’ meho. ḡḡa Sisas ai moai hoafiyu, ‘Ai ḡḡiri yifindu’ yahumboypooani. ḡḡa ai yahuya, ‘Ai nüḡguanri ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoayahana, asu rani hohoanimo ra sihafiyoy?’ mehu. ²⁴ Süḡgurüri-randeimbi ranai-ani ndanri hoafiri nda sürü papimarandiri. Asu ro rarihu fifirihundi ahandiri hoafiri anihond-ane.

Bidifirani hoafi

²⁵ Afindiri moatükuniri bidifiriri Sisas ratüpurimayu ra enḡoro, ḡḡa moai munḡu sürü papiyoy. ḡḡa asu nindou ai munḡu moatükuniri Sisas ratüpurimayu ra munḡu hondü mamamiri randühiri paparandiri ana, asu buk ranambe sürü ra afindiri safiri papindimboe. Asu ro hohoanimoayahana munḡuambo hifiri ḡḡiri simonḡorindo.

Ratüpurî Hoafi Sowandümo Homo-rundeimbi-yomondi Ratüpurî

Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai Ahandî hoafi Serusarem ngoafîhü bokamarîhoemo

¹⁻² Tiofirus, Sisas ai piyu haya ratüpurîyu asu nindou yamundera humbo God ai ahambo sünambe serümündî mahafu ranahamboyo weangurühî bukambe sürü papîmarîhandî. Sünambe hafokoate-yuambe, Sisas ai ahandî hoafi semîndî horambo kafoare hîniŋgîmareapurî ahamumbo-so tüküfi Yifiafi Aboedîndî ŋgîniŋdînambo ratüpurî ai süŋgunambo refembo ra hoafi mayupurî. Refehayambo yowane, asu süŋgunambo God ai serümündü mahafu. ³ Ai yîfiyu mbura ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-so tüküfi Ai yîfi hündî botîmefiyu ra nafuimbohünda afîndî moatükunî ramareandî. Raniyo 40 si ranambe Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hoeimarüwurî. Raniyo ai God ŋgîniŋdî hîfandarandî ranahambo wataporîmbo-marapurî. ⁴ Raniyo ai ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babîdîmbo sowasümondühî ni marîmombo ahamumboya, “Se yowanî Serusarem hîniŋgîfepoanî. Nga Ape ai saimbo hoafi mayua asu ro hoafi mayahî ranahambo se hîmbondîmondühî niŋgomo. ⁵ Son ai nindumbo hoenambo hundürandürî marandî, nga asu yahunümbî si süŋgunambo Yifiafi Aboedînambo hundürîndeimboyei,” mehu.

Sisas ai sünambe mahafu

⁶ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai gugurîyafu ni marîmombo düdu-rüwurühî yahomoya, “Adükari hapondanî ndanî-simboanî se Israerîmbo ŋgîniŋdî dabupura ahamundîhoarî hîfandî-mandundîyo, wanîmandîyo?” mehomondamboyu. ⁷ Asu Ai simborî hoafiyupurühî yahuya, “Ranana se fifîrifembo moatükunîyopoanî. Nga Ape yanggir-ani ni ni-simboanîyo rani-moatükunî refembo ra fifîreamboayu. ⁸ Nga süŋgunambo Yifiafi Aboedî ai sihamumbo sowana akoso ana, se ŋgîniŋdî ndowandümoemo. Asu rananîmbo wandî hoafi Serusarem, Sudia, Samaria asu munğu hîfi ra wataporîmbo-ndümoemo,” mehu.

⁹ Sisas ai ranî hoafî ra wataporîmbora mbura ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbi ai nîngomo hîmboapo-yomondane, nîmoamo mahafu. Ranîyo mburîngainambo gabuderühî asu ahambo hoeifikoate-memo. ¹⁰ Sisas ai hafuwane, ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbi ai sünambe hîmboapo-yomondühî nîngomondane, nîmehünou nindou yimbu ranai kifohî hoearî güdîne hena ahamundî fikîmî manîmbafanî. ¹¹ Nindou yimbu ranai safanîya, “Garirihündî nindou, nîmboe se nîngomombo hîmboapoayomoa? Sisas se hoeirüwuri marundî ranana God ai sünambe serümündü mahafu. Se hoeirüwura mahafu yahurai anîmbo asükai hîhîrîndüfi kudümbui,” masafanî.

Sudasîndî ratüpurî fondi semîndîmbo kamafoariüwuri

¹² Ranîyo asu Sisasîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbi ranai Orif Wafu ra hînîngîru hou Serusaremînambo mahomo. Orif Wafu ranana Serusarem ngöafîhündî angunî hamîndîyopoanî, nga mamî kiromitane. ¹³ Ai adükari ngöafî ranîhü tüküyafu mburu worî nîmoamo yibadî ahamundî nîngomo-rundeimbi ranambo mahafomo. Ranana Pita, Son, Sems, Andru, Firip, Tomas, Bartoromyu, Matyu, Sems Arfiusîndî nîmorî, Saimon Serot-yomondî hohoanîmo süngure randeimbi asu Sudas Semsîndî nîmorî ranîyomo.* ¹⁴ Nindou ranai muŋgu mamühî gugureafu nîmarîmombo Godîmbo didîbafîmemo. Bîdîfirî nîmorehî asu Maria Sisasîndî hondîyo ahandî akohoandî-yomo ai-amboanî muŋgu gugureahi nîmareimbo didîbafîmayei.

¹⁵ Ranî-sîmboanî Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi ranana 120-yei. Pita ai ahei mbusümo botîfi nüŋgumbo Godîndî hoafî wataporîmbo-randühî yahuya, ¹⁶⁻¹⁷ “Amongo-mamî asu rehi-mamî Godîndî bukambe Yifiafî Aboedî ai Defitîndî yasîmondî süngure hoafîmayo Sudas ai Sisasîmbo hürütümbî nindou-yomondî warîhüfimbo ra asu hapondanî anîhondü tüküfemboane. Ai-amboanî ro-ambeahîndî mamî ratüpurîyefî-rîhundeimbani,” mehu.

¹⁸ Sudas ai Sisasîmbo hürütümbî nindou-yomondî warîhürirühî ranî-takîni kakî masemündu ranînambo hîfî pemîmayu. Asu süŋgunambo hîfî ranîhü yîfî piyuhümbö bodo bureandühî furî ranai bokarîmefoendî. ¹⁹ Ranîyo süŋgunambo nindou Serusaremîhü amarei ranai fîfirîhi hehî hîfî ra ahei hoafînambo Akerdama sei marîhündî. Ahei hoafînambo Akerdama ranana horî kefoendeimbi

* **1:13:** Serot ranana Rom-yomondî hoarehî nîngombo moei yahomo rundeimb-anemo. Asu ai Israer ahei hohoanîmo yangîrî süŋgufembo hohoanîmo-yomo rundeimb-anemo.

hîf-ane. ²⁰ Pita ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Herü bukambe hoafi sürü papîmarundî ranana ndahurai-ane,

‘Hîfi ra nindou ŋgorü ai ndemündümbui,

ŋga moani yare mbîniŋgo-wamboane.’ *Buk Song 69:25*

Asu ŋgorü bîdîfîrani buk ranambe yare hoafi-yowohü yahoya,

‘Ahandî ratüpurî ra nindou ŋgorü ai mbîsemündu-amboane,’
meho. *Buk Song 109:8*

²¹⁻²² Ranîmboane nindou mamî ahei mbusümonîndî hîniŋgî-ndîhurîmboane sîhîrî-babîdî Sisas ai yîfîhündî botîmefiyu hoafi semîndî horambo. Sapo nindou ranana sîhîrî-ambeahîndî Sisas ai sîhîrî-babîdîmbo huranda Son ai nindou hundürürandürî ra humbo asu Sisas ai hîniŋgîreamunî haya sünambe mahafu rananîmbo wataporîmbo-mbîrundamboane,” mehu.

²³ Ai nindou yimbu ndürî pamarupîrî: Sosep Barsabas, ahandî ŋgorü ndürî Sastus yahomondo-rundeimbî, asu ŋgorü Matias. ²⁴⁻²⁵ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî ranai yaru dîdîbafîyafundühî yahomoya, “Adükari, se muŋguambo nindou-yei hohoanîmo fîfîrowamboanafî. Se yîhoefîmbo nafuindafî nindou yimbu nda daboe se kamafoarîworî ndani ratüpurîmbohünda. Yîhoefîmbo nindou dîdai sîhafî hoafi semîndî horambo tükümandîfi Sudasîndî fondambe. Sudas ai yîhoefîmbo hîniŋgîreamunî haya ai niŋgombooyu ranînambo mahu,” mehomo. ²⁶ Ai ni-marîmombo nindou dîdai Sudasîndî fondühî ratüpurî ra mandemündü ranîmbo ni-moei pütimemo. Ranîyo ni-moei ranai Matiasîndî tüküme-feyoa asu Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî 11 ranî-babîdîmbo hoafi sowandümo homo-rundeimbî nindoumbo-mefundî.

2

Yîfiáfî Aboedî makoso

¹ Nümbür-ambeahîndî sesî yimuŋgu-remîndîmbo hîhîfî-hîhîfî si Pendikos sei arîhündî ranai tüküfeyoambe Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbî nindou ranai mamî worambe gugurîmehîndî. ² Ranîyo ni-mehünou ŋgîniîndî hamîndî werî nahurai sünambeahîndî kosî worî ai gugurîyahi ni-mareimbî ranahambo sîmoŋgoramîndî haya meŋgoro. ³ Asu ranîhü hai imami teifî dîdîŋarîyohü ahoro nahurai tüküfe haya muŋguambo mamamî aheiwamî ni-nouyo wakîmareandî. ⁴ Ranîyo Yîfiáfî Aboedî ranai ahei fiambe farîfehü ahandî ŋgîniîndînambo ŋgorü-poanîmbo ŋgorü-poanîmbo hoafi-nambo wataporîmayei.

⁵ Asu Serusarem ngoafihü munnguambo hifi adaburo ranihündi Suda bidifiri Godimbo hohoanimoeyeri-hündeimbi ai tüküyahi mamarei. ⁶ Werî nahurai tüküme Feyo ra himboriyeyi hehi nindou afindi ranai gugurimehindi. Ranîyo asu himboriyeyianî Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi nindou ranai wataporimayeyi ra ahei hoafinambo wataporimayeia himboriyeyi hehi mahepünehindi. ⁷ Asu Sudahündi-mayeyi ranai hoafi wataporimbo-marihündi ranahambo hepünehi hehimbo hoafiyeyihî seiya, “Awi nindou ranana munnguambo Garirihündi-mbayeyiyo? ⁸ Siharî ana mamî ngoafihündi-yefipoanî, nga nungurîhi hehimboyo asu munnguambo mamamî shefi hoafinambo wataporimayeia ahei hoafi ra himborayefa? ⁹⁻¹⁰ Siharî ana Partia, Midia, Eram, Mesopotemia, Sudia, Kapadosia, Pondus, Esia, Frigia, Pamfria, Isip asu Sairini ngoafikimî Ribia distrik ranambe ngoafi adaburo asu Rom, hifi ranihündambo nindou-ane fi nda fandihu animboefi. ¹¹ Suda sihar-ane fi asu nindou amurî shefi Godimbo hohoanimo süngurîhi arihündi anei, Kritihündi asu Arebiahündi munnguambo himboriyefanî God ai nginindi-moatükunî ramareandî ranahambo shefi hoafinambo wataporimbo-arihündi,” masei. ¹² Asu nindou munnguambo ranai hepünahi afindi hohoanimoeyeyihî aheihoarî simborî hoafuriyeyihî seiya, “Nine-moatükunîyo hapondanî nda yahurai tükefeyoa?” masei. ¹³ Nga asu bidifiri ai tirifoefe hoafi-yahündürühî seiya, “Awi aiana wain hoe afindi hamindi simindei hehi mamîkarî hohoanimo-yeyihîmbayeyi,” masahündürî.

Pita ai hoafi bokamarihendi

¹⁴ Asu Pita ai Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi 11 ranî babidimbo nîngomombo puküna hoafiyuhü yahuya, “Wandî wandafi mamî, Suda anei asu nindou bidifiri haponda Serusaremihü amarei, se ro ndanî-moatükunî tükefeyo ranahambo hoafayahî nda himboyangirî kündîhi nîmandimbo himborindei. ¹⁵ Se hohoanimoeyeyihîya, nindou nda wain hoe simindei hehi mamîkarî hohoanimoeyeyihaneî asei, nga awi hapondanî ana 9 kirok siambeahanefi. ¹⁶ Nga ndanî-moatükunî tükefeyo ranana Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Soer hoafimayu süngu-ane tükefeyo.

¹⁷ God ai hoafiyuhü yahuya, ‘Bidifiranambo si ranai akimî tüküfemboyoambe
 ro wandî Yifiafi munnguambo nindou-yeyiwamî
 koandîhe-heamboyahî.

Sîhei nindowenihi nîmori asu nîmorehi nîmori ai Godîndî
hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai wataporîmbo-
ndühümboyei.

Sîhei nindowenihi nîmori hoarîfambori ai ranî-
poanîmbo moatükunî yafogoadînambo nahurai
hoeindumboemo
asu boagîrî nindou ai yafogoadîndîmboemo.

18 Asu ranî-sîmboanî ana ro wandî ratüpurîyei-rîhündei
nîmorehi nindowenihi yîboboambo, aheiwamî Yifiafi
koandî-heheanda

Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai
hoafîndeimboyei.

19 Bîdîfîranambo si ra nafuimbohünda
ro hepünîfeimbi moatükunî sünambe asu hîfîhü nafuin-
damboyahi.

Hori, hai asu hasîheimî afîndî tükündîfemboe.

20 Adükari ai ahandî adükari hîmboa-mupuimbo-randeimbi
si ra tüküfekoate-yoambe anîmbo

hüfîhamîndî ai nîmbîndîrî-mîndowohü
asu amoamo ai horî nahurai hamburî tükündîfimbui.

21 Ranî-sîmboanî anîmbo muŋguambo nindou ai aheimbo
fehêfendürîmbo hûnda

Adükariambo dîdîbafehindî ranaheimbo aboedambo-
ndeandürümbui, mehu.” *Joeî*
2:28-32

22 Pita yahuya, “Israerîhündî nindou se wandî
hoafi nda hîmborîndei. Sisas Nasaretîhündî aiana
ranîpoanîmbo nindouyu. God ai sîhei mbusümo ahandî
warîsüŋgu hepünîfeimbi moatükunî ramareandî ra se
fîfîrîhindî. 23 God ai horombo hondü hoafi fîramündü
sîhai mburamboyu Sisasîmbo sîhei warîhümarirî, ŋga
hürütümbî nindou ai nîmî keimbi karîhendeimbi
fihî tîkoründümo pamarüwura yîfîmayu. 24 Ŋga God
ai ahambo yîfîndî asübusî ŋgînîndîkoate-yoweimbi
ranambeahîndî botîmarirî. Nîmboe sapo yîfî ai ŋgîrî
ahambo bobohîndîrîmîndo. 25 Horombo Defit amboanî
ahambo yare hoafiyuhü yahuya,

‘Ro hoeirîhinanî Adükari ai muŋguambo si wandî-fikîmî
anüŋgu.

Ai wandî fikîmî nüŋgumbo wambo ŋgîrî nînî-
moatükunî amboanî asübusî ndendîrî.

26 Ranîmboane ro ŋgusüfoambe aboedî hîhîfî-hîhîfîyahühî
God ai wambo aboedî moatükunî refemboayu rana-
hambo hîmboayahî.

27 Asu se ŋgîrî wambo yîfî ambe-ambe rando
hînîŋgîndowandîrî.

Sapo se ŋgîrî sürühoeimbi nindou kafaaro hîniŋgi-marîworî ra hîniŋgi-ndowora yîfî ambe ambe sümburîndu.

²⁸ Rananîmbo se yangîrî aboedî niŋgombo nafî ra yamundo wandîrimboyafî.

Asu se yîni mbîsafanî ro se-di-bo nîmboambo afîndî hîhîfî-hîhîfî-ndamboyahî,' *Buk Song 16:8-11*

mehu. ²⁹ "Amoŋgo mam-ane mo asu rehi mam-anei, ro siheimbo anihondumboanahi hoafehandüri, sihefi amoao Defit ai yîfîmayuwambo masamboarîhurî. Asu ahandî yîfî ambe ranai haponda sihefîmbo sowahi aniŋgo ho.

³⁰ Defit ai-ana Godîndî hoafi hoafi-yu-randeimbi wambo fîfîreandî God ai ahambo hoafi-yundowohüya, 'Süŋgunambo sihafî sîrambeahîndî mamî sihafî fondî semîndîmbohünda ahambo bogorîmbondîhinî hîniŋgi-ndîhinîmboyahî,' mehu.

³¹ Defit ai nîni-moatükunî tükündîfembo ra fîfîreandühi wataporîmbo-randühiya, 'God ai ŋgîrî ahambo yîfîyeimbiyei ŋgoafîhü hîniŋgi-ndîri, asu ŋgîrî yîfî ambe ambe sümburîndu,' mehu. God ai ahandî nendambo aboedambo-fendürîmbo Kraîs yîfîhündî botîmarîrî ranahamboyu wataporîmbo-marandî.

³² Sisasi-mboyo God ai yîfîhündî botîmarîrî. Muŋguambo ro hoeirîhu hohu ranahamboane wataporîmbo-arîhundî.

³³ Sisasi-mbo God ai sünambe serümündü hafu hîniŋgîriranî ahandî warîhondü waranî mbamarü. God ai horombo hoafi-mayu süŋgu Sisasi-mbo Yîfi-afî Aboedî masagado, ranîyo asu Sisasi ai sihefîwamî koamafoareandî, ran-ane haponda se hoafi hîmborîyei asu hoeirîhi arîhündî.

³⁴⁻³⁵ Defit ai moai sünambe hafu Sisasi ramefiyu nou, ŋga ai hoafi-yuhü yahuya, 'Adükari ai wandî Adükari-mbo hoafi-yundowohü yahuya,

"Se wandî warî hondünî nîmandîfî ŋgafî-mbo

asu sihafî hürütümbî ra sihafî hoarehi hîniŋgi-ndîheapuranî se hîbadapurî-mboyafî,"' mehu. *Buk Song 110:1*

³⁶ Ranîmboane Israer nindou muŋguambo se nda ndondîhi fîfîrîndîhindî. God ai Sisasi se nîmî keimbi karîhe-ndeimbi-fîhî tîkorîhomondei pamarîhorî ranahambo Adükari-mborîrî asu ahandî nendambo aboedambofembo nindomborîrî kafaorîrî hîniŋgi-marîrî," mehu.

³⁷ Pita ai ranî hoafi ra wataporîmbo-maranda nindou afîndî ranaheimbo ŋgusüfoambe horîmareandüra bîdîfîrî amurî Kraîsîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babîdîmbo ahamumbo düdurîhipurühî seiya, "Asu nîni nünüŋgu-mandîhunda?" maseiamboyu. ³⁸ Asu Pita ai sîmborî hoafi-yundürühî yahuya, "Muŋguambo mamamî se sihei

moaruwai hohoanîmo ra hîniŋgîndîhi hehi sîmborî hohoanîmo süngundîhindühi Sisasîndî ndürînambo hundüründeianî anîmbo God ai sîhei moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbüsümbui. Rani-süngundîhindanî anîmbo God ai sîheimbo Yifiafi Aboedî dagadürümbui. ³⁹ God ai Yifiafi Aboedî saimbo hoafi fîramündü masîhendî ranana se, sîhei nîmorî asu süngudîdî nîmorî hondü sîheimbo muŋguamboyo. Rani-moatükunî ranana nindou muŋguambo God ai wand-anei yahundüreimbi aheimbo hoafi-yu masîhend-ane,” mehu.

⁴⁰ Pita ai amurî bîdîfirî hoafi ranîfihî pare haya wataporîmbo-marandî. Ai hütîhoafi-yupurühî yahuya, “Se hîbadîhümbö, ŋga nindou moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi ranî-babîdîmbo moaruwaimbo-ndahimboyei.”

⁴¹ Pita hoafi wataporîmbo-marandî ranai nindou afîndî ranaheimbo ŋgusüfoambe botîmareandüra hundürümayeri. Rani-sîmboanî 3,000 nindou-yei Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi horîmbodîdî ranîfihî pamareandî. ⁴² Nîmorehî nindowenihi ranai ranîhü Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondî yamundîfe hoafi hîmborîyeihî bîdîfirî wandafi ranaheimbo fehefendürîmbohünda sesi mamî sahüsihi Godîmbo dîdîbafîyahi marîhündî.

Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi ai mamî hohoanîmo süngumarîhindî

⁴³ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondî warîsüŋgu God ai hepünîfeimbi moatükunî ramareanda nindou afîndî ranai yîhîmboyehî ahînimarîhorî.

⁴⁴ Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi nindou ranai mamühîyahi nîmareimbo mamamî ahei napo ra ahei mamühî nahuraimayo. ⁴⁵ Ai ahei hîfi asu napo ra

nindou ŋgorümbo sehindühi ranîfihîndî kakî sahümündî hehi kakî ra nindou napokoate-yeimbi-mbo sehi marîhündî. ⁴⁶ Muŋguambo si Godîndî worambe gugureahi marîhündî. Asu ai ahei worambe gugureahi nîmareimbo

sahüsi rîhündühi aheimayo napo ra nindou ŋgorümbo ŋgusüfoambe hîhîfi-hîhîfi kapeihü sehi marîhündî.

⁴⁷ Nindou ranai muŋguambo si Godîmbo aboed-ani sei hohoanîmoyeia asu muŋguambo nindou ranai aheimbo hîhîfi-hîhîfi-yahündürî marîhündî. Muŋguambo si Adükarî ai nindou bîdîfirî semündündüra asu Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi nindou ranai afîndî safî tüküfe marandî.

3

Pita ai nindou mamî tîŋarî moaruwaimbü aboedîmarirî

1 Mami nimbambeahi Pita ai Son-dibombo dîdîbafîfembohünda Godîndî worîna mahüfanî. 2 Raniyo ginîrî yipurî Aboedî Yipurî sei arîhünd ranîkîmî nindou tîŋarî moaruwaimbü mamaruwa hoeimarînerî. Ahandî tîŋarî ra hondî ai yahurai wakîrîmîndî hayamboyo munġuambo si ginîrî nafîtambe ranîkîmî sahorîmîndei hei hînîŋgîrîhoranî nîmarümbö nîmorehî nindowenihî Godîndî worîna heianî kaki moako-moakoyu-marandî. 3 Nindou ranai hoeireandane, Pita ai Son-dibombo Godîndî worîna mahüfandamboyo kaki moakomayu. 4 Pita weimbo Son ai ahambo hîmboarî parînerî nîmbafanîmbo safanîya, “Yîhoehîmbo sowana hîmboyafî,” masafandamboyo. 5 Nindou ranai ahafanîmboya wambo kaki saimbo-mbayafanî yahu haya hîmbomayu.

6 Nġa Pita ai hoafîyundowohü yahuya, “Ro moai kaki sîhambo saimbo sahamîndîhî, nġa ro sîhambo mami-moatükunî ndahanînimboyahî. Sisas Kraiss Nasaretîhündî ahandî nġîndînambo botîyafo hawa hafî,” mehundo. 7 Ranîyu Pita ai ahandî warîhondü watîŋarî kîkîhîramündü mbura botîmarîra nîmehünou ahandî tîŋarî asu yimîndîho ranai nġîndîramîndîwohü botîmefiyu. 8 Ai horîpîrîhoei piyu nūŋgu mbura mahu. Ai Pita weimbo-babîdîmbo Godîndî worambe hu nūŋgu wakîreandühi hohorîpî-hohorîpiyu randühi Godîmbo adükar-ani mehu. 9-10 Munġuambo nindou ranai fîfîrîhindî sapo nindou ranaiyu Godîndî worî ginîrî yipurî Aboedî Yipurî sei arîhündî ranîkîmî nîmarümbö kaki moako-moakoyu-marandî. Asu hapondanî hoeirîhoranî nindou-mayu ranai hoahoanguhü Godîmbo aboed-ani yahu hoafîmayua nindou ranai nūŋgure-hayamboyo ranî-moatükunî ra tükümeŋeyo sei hehi mahepünahîndî.

Pita ai Godîndî worambe hoafî bokamarîhendî

11 Nindou-mayu ranai Pita weimbo Sonîmbo kîkîhîrapümündî nūŋguambe nîmorehî nindowenihî afîndî ranai hepünahi hehi Soromonîndî yibadî sei arîhündî Godîndî worambe ranînambo pîpîmayei hei. 12 Pita ai nindou afîndî mahüsi ra hoeireandürî haya hoafîyundürühi yahuya, “Israerîhündî nindou se nîmboe hepünehînda? Se nîmboe yîhoefîmbo hîmboapoayei ahafandî nġîndî asu ai-ana mbumundî nindowambo mbayafandî nindou ra aboedîmarînerî sei hehimboa? 13 Abraham, Aisak, Sekop asu sîhefî amoaoyei God ai ahandî ratüpurîyu-randeimbî Sisas ahambo nġîndî masagado, nġa se hîfokoe-fimbohünda hürütümbî nindoweyei warîhümarîhorî. Pairat ai aboedambo koarîhefîmbo hohoanîmoyuwane, asu se Pairatîmbo seiya, ‘Ro moai

Sisasimbo aboedambo koarîhefimbo hohoanîmoyefî, masei. ¹⁴ Se moai aboedî sürühoeimbî ranahambo hohoanîmoyei, nga ahambo semündumbo hündî-mayo ranîyo asu yifiarîyu nindou hîfokoare randeimbî-mayu ra masahorîmîndei. ¹⁵ Se nindoumbo koadürümbo-koadürümbo yangîrî nîngombo nafî semîndîndürî hombomayu ra hîfokoamarîhorî ranahamboane wataporîmborîhu arîhündî. ¹⁶ Sapo se nindou hoeiarîhorî nda se fifîrîhorî, ro Sisasimbo anîhondümbo-arîhoandî ranîmboyo nindou tîjarî moaruwai nda aboedîmefiyu. Se munguambo aboedî hamîndî tükümefiyuwa hoeiarîhindî ra Sisasimbo anîhondümbofe ranînamboyo.

¹⁷ Amongo-mamî asu rehi-mamî, ro fifîrîheandî se Sisasimbo ramarîhorî ra moai sîhei boboagorî nindou ranîbabîdîmbo nîni-moatükunîyo ramarîhindî ra fifîrîhindî. ¹⁸ God ai ahandî hoafî hoafîyomo-rundeimbî-yomondî yasîmondî süngure hoafîyuhüya, 'Krais ai asübusî ndemündü haya yîfîndümbui,' mehu. Ranîyo asu God ai haponda anîhondü ndanîsüngure hîniîngîmareanda tükümefeyo.

¹⁹ Ranîmbo-anîmbo se sîhei ngusüfoambe hohoanîmo ngorü süngundîhindühi God sowana hîhîrîndahi dîdeiyani anîmbo asu sîhei moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbeyahuamboane. Rananîmbo Adükari ai fi hefe nîmarîmbo si ra koandîhembui. ²⁰ Rawehindî anîmbo God ai nindou sîheimbo fehefendürîmbo kafoarirî hîniîngîmarirî Krais Sisas ra, koandîherümbui. ²¹ Sapo horombo ahandî hoafî hoafîyomo-rundeimbî-yomondî yasîmondî süngu hoafîmayu süngu. Sisas ai sünambe nüngu ngumbo God ai mungu-moatükunî sîmborî tüküfembo hoafîmayu ranambe tükündüfimbui. ²² Horombo Moses yahuya, 'Nindou mamî ro nahurai Godîndî hoafî hoafîyorambo Adükari God ai seambeahîndî kaboadirî hîniîngîndirümbui. Asu mungu-moatükunî ai hoafîyuweimbî ra süngundîhindî,' mehu. ²³ Nindou Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî ahandî hoafî hîmborîyo süngufekoate-ayei ana, God ai hîfokoandeira yîfîndeimboyei asu ngîrî Israerîyei sîrambeahîndîndei.

²⁴ Nindou Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî Samuer nünguambe peyo haya sînimbo ahandî wagabe ra munguambo mamî ranî hoafîyo wataporîmboru homombo asu hapondanambe tükefeyo. ²⁵ Se-ana Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî ahamundî ahuirî mam-anei. Asu God ai sîhei amoaŋ mamî-babîdîmbo hoafî fîramündü masîhendî ra sîheimbo-hündamboane. Ai sîhei ape Abrahamîmbo hoafîyundowohü yahuya, 'Sîhafi ahuirî

ranahambo süngunambo an+ambo munnguambo nindou ndanî hîfîhü an+boadei ranaheimbo aboedi+aboedi+ndîheandürî-mboyahî,' mehu. ²⁶ Sîheimbo aboedi+aboedîfendüra sîhei moaruwai hohoanîmo hî+nîngîfembohünda God ai weanğurühi ahandî ratüpurîyu-randeimbî Sîsas sîheimbo sowahî koamarîherü," mehu.

4

Pita weimbo Sonimbo kansîrîndî himboahü papi-hoafîmarupîrî

¹ Pita ai Son-dîbo nîmorehî nindowenihîmbo wataporîmbo-rînandürühi nîmbafandambe, Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî-yomo, ami Godîndî worî hîfandîrundeimbî-yomondî bogorî-yomo asu Sadyusi-yomo ai aheimbo sowahî hafomo tükümefundî. ² Ahamumbo ngusüfoambe moaruwai marapurî ra sapo Kraîsîndî hoafî sowandîfanî hafanî-rînandeimbî ranai nindoumboya, Sîsasîndî ngî+nîndînambo yîfîhündî botîndahimboyei hoafî ra yamundî-marîneanda ranîmboyo ahafanîmbo ngusüfoambe ngî+nîndî-marupîrî. ³ Suda-yafe bogorî nindou ranai Pita weimbo Sonimbo kîkîhîrupîndümo houmbo papi-hoafîyopîrîmbo mehomo. Nga asu nîmbîfembo yangîrî-mayoamboyo sümbo papi-hoafîyopîrîmboane yahomo houmbo karabusambe hî+nîngîmarupîrî. ⁴ Pita, Son ai wataporîmbo-marînanda nindou afîndî ranai hoafî wataporîmbo-marînandî ra hîmborîyei hehi Sîsasîmbo anîhondümbö-marîhindî. Nindou ahafandî hoafî hîmborîyei hehi anîhondümbö-marîhindî ranana 5,000-yei.

⁵ Süngunambo ngorü sinambo Suda-yei hîfandîrundüreimbî, bogorî nindou asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî ai Serusarem ngoafîhü mafandundî. ⁶ Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî, Anas, Kaiafas, Son, Areksander asu munnguambo Godîmbo sîhou-rundeimbî-yomondî fikîmî+nîndî ai-amboanî ranîhü mafandîhindî. ⁷ Ai Pita weimbombo sowapündümo ahamundî himboahü hî+nîngîrupîrî houmbo düdurîpîrîhî yahomoya, "Se nî+nî-ngî+nîndînamboyo ranî-moatükunî ra ramarîneanda?" mehomondamboyu.

⁸⁻⁹ Pitandî fiambe Yîfiafî Aboedî ranai tüküfehüyo sîmborî hoafîyupurühi yahuya, "Hîfandî-rundeimbî asu bogorî nindou, se nindou tîğarî moaruwaimbü ranahambo aboedî moatükunî ramarîhoandî ranîmboyo yîhoehîmbo düduwefundî? Asu düdi aboedîmarîrî yahomomboemo yîhoehîmbo düduwefundî?" ¹⁰ Refe ana ro hohoanîmoyehanî munnguambo se-anemo asu Sudahünd-anei nda fîfîrîndîhindî, nindou ranai ana Sîsas

Nasaretihündî ahandî ndürinamboyu aboedî tüküme fiyu. Se nîmî keimbî karîhendeimbî fihî tikorîhorîmîndei pamarîhorî, nga asu God ai yîfîhündî botîmarîrî. Nindou ndanai tînarî moaruwaiyusi, nga Sisasîndî ngîndînambo aboedîfi haya haponda sîhei wagabe ndanüngu. ¹¹ Sisas ai ana,

‘Kambohoanî worîmboru-rundeimbî nindou ai ambe meho-
moyosî,

nga asu worî ngînemîndîmbohünda bogîmondî kambo-
hoanî noumbofi tüküme fiyu.’ *Buk Song*
118:22

¹² Sisasîmbo yangîrîyo hîfî ndanîhü God ai nindou aboedambofembo ngîndî masagado. Ahandî süngu anîmbo sîhîrî aboedambo-ndahumboyefî asu ai yangîrî anîmbo nindou aboedambo-ndeamunîmbui,” mehu.

¹³ Suda-yafe bogorî nindou ranai fîfîrîndî Pita weimbo Son ai moai skurî-yafanî, nga moanîndî nindou-yafanî yîhîmbokoate-wataporî-mayafandamboyo nindou ranai mahepünafundî. Ranîyo horombo Sisas babîdîmbo hoahoangomo marundî ra ai fîfîrîmarundî. ¹⁴ Nîmboe sapo nindou aboedîmarînerî ranai ahafandî fikîmî manünguwamboyo asu ahafanîmbo nîndî akîdou-amboanî hoafîkoate-memo. ¹⁵ Suda-yei bogorî nindou ranai hoafîmemonda Pita ai Son-dîbo tüküyafîne hena mahafanî. Ai hafandanîyo bogorî nindou ranai nîmarîmombo ahamundîhoarî bogo sîmborî ndüwurîmefundî. ¹⁶ Ai hoafîyomondühî yahomoya, “Nindou ndanahafanîmbo nîndî nününgu-mandîhupîra? Muñguambo nindou Serusarem ngoafîhündî ai fîfîrîhîndî sapo ai hepünîfeimbî moatükunî ramarîneandî ra. Nga ranî wambo asu sîhîrî ngîrî dîdîmondefühî wanî mbîsefî. ¹⁷ Nga ranî hoafî ra muñguambo nindoumbo goago wakînde-amboembohünda yowanî mbîsefomboane. Yowanî mbîsefanî anîmbo nindoumbo Sisasîndî ndürî ranahambo wataporîmbo-yondürîkoate-mbeyafandamboane,” mehomo.

¹⁸ Ai asükaiyomo mîngîyomo hürîhaupîrî houmbo yahomopîrîya, “Se yowanî Sisasîndî ndürî ranahambo nindoumbo wataporîmbo-yondürî asu yamundîfendürî-rapoanî,” mehomo. ¹⁹ Nga asu Pita ai Son-dîbo sîmborî hoafîyafandühî safanîya, “Nîne-hohoanîmo God ai yîfirayû ra se türüboadundî. Ro sîhamundî hoafî süngu-mandîhoyo asu Godîndî hoafî süngu-mandîhoyo? ²⁰ Sapo ro nîne-moatükunî hoeirîho asu hoafî hîmborîye marîhoandî ranahambo wataporîmbo-hündambo ngîrî ro yafambe kîkîhîndîhoamîndehî,” mehu.

²¹ Ai moai ahafanîmbo karabusî-fepîrîmbo nafî fifîrundi, sapo nindou munḡuambo ai hepûnîfeimbi moatükunî ramarîneandî ranîmbo Godîmbo adûkar-ani seihü wambo. Ranîyo Suda-yei bogorî nindou ranai Sisasîndî ndürî ranahambo wataporîmboyo asu nindou yamundîferambo ḡḡîndî hamîndî yowanî yahomo mburumbo asûkai aboedambo koamarîhaupîrî. ²² Nindou hepûnîfeimbi moatükunî rarîneandühî aboedîmarînerî ranana 40 himbanî ḡgasûnde-andeimbîyu.

Anîhondümborîhindeimbîyei dîdîbafîfe hoafî

²³ Suda-yafe bobogorî ranai Pita weimbo-babîdîmbo hoafî dîdîboado-marundî. Ranîyafanî ranîhündambo ai mamî anîhondümborîhindeimbî aheimbo-so hîhîreafîne hafanî Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî asu Suda-yafe bobogorî wataporîmbo-marundî ra wataporîmbo-marînanî. ²⁴ Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbî nindou ranai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi munḡuambo Godîmbo dîdîbafîyeihî seiya, “Adûkarî serandî hîfî, sünü, sîrîwara asu munḡu-moatükunî ranambe enḡoro ra nafîmarandî. ²⁵ Horombo yîhoefî amoa Defit sîhafî ratüpurîyu randeimbîmbo Yifiafî Aboedîndî süḡgu se hoafîyafühî safîya,

‘Nîmboe munḡuambo hîfîhündî nindou ra ḡḡîndîyei?

Asu nîmboe nindou ranai ḡḡusüfo hohoanîmo-koate hoafî fîrarîhümündî?

²⁶ Hîfîndî adûkarî bobogorî nindou ranai yifiarîmbo yahomo houmbo gugurîyafu hoafî fîrarîndümo.

Ran-ane hîfandî-rundeimbî bobogorî ranai Adûkarî asu Kraîs nindou aboedambofembo kafoarirî hînîḡḡîmarîrî ahafanîmbo hîfînambo-fepîrîmbo hoafî fîrarîndümo,’
Buk Song 2:1-2

²⁷ Herot, Pondius Pairat, Suda-yafe ndîfo asu Suda ai Serusarem ḡḡoafîhü mamühîyahi Sisas Kraîs sîhafî ratüpurî, ratüpurîyu-randeimbî se nindoumbo aboedambofembo kafoarîworî hînîḡḡîmarîworî ranahambo hoafî fîmarîhümündî. ²⁸ Nindou ndanai ndanî-moatükunî ramarîhindî ra sîhafî yifîrî süḡguyo, sapo se horombo sîhafî ḡḡîndînambo hoafî fîrandîfühî ndanî-moatükunî nda tükümbîfeyo-wamboane safî masîhawandî süḡguyo. ²⁹ Asu haponda Adûkarî se yîhoefîmbo yîhîmbombîyeia sei hehi hoafî wataporîmbo-marîhündî ra hîmborîndafî. Sîhafî ratüpurîyefîrîhundeimbî yîhoefîmbo fandîhawamunanî anîmbo yîhîmbokoate-sîhafî hoafî ra wataporîmbo-ndîhumboane.

30 Asu se sɪhafi warɪ aŋgūnūmbi nendiyei-wami nandowandūrani aboedindahindūhi Sisas sɪhafi ratūpurīyu-randeimbɪ ahandɪ ndūrɪ sūŋgu hepūnifeimbɪ moatūkuni ratūpurīndafi.”

31 Ai rarɪhi Godɪmbo didɪbafiyei kɪkɪrɪhūmūndianīyo, worɪ guguriyahi nɪmareimbɪmayo ranai yabadɪmarandɪ. Ranīyo Yifiafi Aboedɪ ranai ahei fiambe tūkūfehūyo yɪhɪmbokoate Godɪndɪ hoafi ra wataporɪmbo-marɪhūndɪ.

Sisasɪmbo anɪhondūmbo-rɪhindeimbɪyafe fehefe hohoanɪmo

32 Munguambo anɪhondūmbo-rɪhindeimbɪ ranai hohoanɪmo mamamberɪhi hehi mamɪ hohoanɪmo sūŋgumarɪhindɪ. Ranīyo asu ahei napo ra moai yɪhoefɪ yaŋgɪr-ane sei, ŋga nindou mamamɪ ahei napo ra munguambo aheimayo. 33 Hoafi sowandūmo homo-rundeimbɪ ai God Sisasɪmbo yɪfɪhūndɪ botɪmarirɪ hoafi wataporɪmbo-marundɪ ra ŋgɪnɪndɪyo. Ranīyo asu God ai nindou ranaheimbo fehefendūrɪmbo hohoanɪmo-yundūrūhi afɪndɪ aboedɪ-aboedɪ-mareandūrɪ. 34-35 Nindou afɪndɪ ranambeahɪndɪ moai mamɪ ai-amboanɪ nɪnɪ-moatūkuni mbonɪmboramūndu. Nindou hɪfɪ asu woreimbɪ-mayei ranai kakɪfɪhɪ koarɪhehi mburɪhū kakɪ ra sahūmūndi hei hoafi sowandūmo homo-rundeimbɪmbo sehinda ai nindou napokoate-yeimbɪ mbonɪmbo-rɪhūmūndianɪ yimbundūrɪ marundɪ.

36 Nindou mamɪ ahandɪ ndūrɪ Sosep ranɪhū manūŋgu asu ranīyo hoafi sowandūmo homo-rundeimbɪ ai ahambo ŋgorū ndūrɪ Barnabas kamafoarūwuri. Ndūrɪ Barnabas ranana ahandɪ nɪmɪndɪ ra ŋgusūfoambe ŋgɪnɪramɪndɪ randeimb-ane. Asu aiana Rifai sɪrambeahɪndɪ Saiprusɪhūndɪyo. 37 Ai hɪfembūyu hayamboyu hɪfɪ ra kakɪfɪhɪ sai mbura kakɪ ra semūndū hu hoafi sowandūmo homo-rundeimbɪmbo masagapuri.

5

Ananias asu Safaira yɪfɪmayafe

1 Nindou mamɪ, ahandɪ ndūrɪ Ananias, ai ahandɪ nɪmorehɪ Safaira-dɪbo hɪfɪ bɪdɪfɪrɪ nindou ŋgorūmbo kakɪfɪhɪmbo masabɪnando. 2 Ai kakɪ ra ahambohūnda bɪdɪfɪrɪ masɪhenda nɪmorehɪ ai-amboanɪ fɪfɪreandɪ. Ŋga asu bɪdɪfɪrɪ yaŋgɪrɪ semūndū hu hoafi sowandūmo homo-rundeimbɪmbo masagapuri.

3 Asu Pita ai hoafɪyundowohū yahuya, “Ananias, nɪmboe Satan ai sɪhafi hohoanɪmoambe nɪmarūmbo Yifiafi Aboedɪ ranahambo wosɪhoaforɪ-randūhɪ kakɪ hɪfɪ-hūndɪ masowandɪfɪ ra bɪdɪfɪrɪ dɪbonapɪ-marowanda?

4 Se hɪfɪ masowandɪ ra sɪhafi hohoanɪmo yaŋgorɪyo, asu

kakî masowandîfî ra se nîni-moatükunî refemboayafî ra sîhafî hohoanîmo yangîriyo. Nga asu nîmboe se rasûngu-marowanda? Yîhoefîmbo-yopoanî wosîhoafî hoafîmayafî, nga Godîmboyo wosîhoafî hoafîmayafî.”

⁵⁻⁶ Pita ai hoafîmayuwa Ananias ai hîhîmborî-yuhündamboyu yîfî pîmayuwa akohoandî nîmorî ai ahandî fi-nîmoko ra hoearînambo hîmondîwurî sowarîndümo homo dîbonapîmarûwurî. Ranîyo nindou afîndî ranai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi yîhîmbomaye. ⁷ Ahandî nîmorehî ai ranî-moatükunî ramefeyo ra moai fîfîreandî, ranîyo ngîmî awa hohayamboyawane, ai asûkai maho. ⁸ Pita ai ranahambo düdureandühi yahuya, “Se hoafîyafîndîrî, hîfî-hündî kakî masowandîfe ra ndearamboyawai?” mehuamboyo. Asu sîmborî Safaira ai hoafîyowohü yahoya, “Yîni, ra ndearîyo,” mehoamboyu. ⁹ Asu Pita ai ahambo sîmborî hoafîyundowohü yahuya, “Se nîmboe sîhafî nindowenihî-dîbo Adûkarîndî Yîfiafî ranahambo refe hoeifembo hoafî fîmarînandîfea? Hoeiro, nindou sîhafî nindowenihambo hîfîkamarûwurî ranai yîpurîkîmî anîngomo. Asu sîhambo amboanî ndowandümonîni ngomo hîfî kandunî-nîmboemo,” mehuamboyo. ¹⁰ Hoafî nîngoambe Safaira ai Pitandî yîrîkîmî peyo yîfîmayo. Ranîyo nindou akohoandî ranai sîfomo hoeirunda yîfîmayowamboyo sowandümo homo ahandî nindowenihandî fikîmî hîfî kamarundî. ¹¹ Ranîyo Kraisîndî nendî-yei asu amurî bîdîfîrî ranîyei ranî hoafî ra hîmborîyei hehi yîhîmbomaye.

Hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai hepünîfeimbî moatükunî ramarundî

¹² Hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai nindou-yei mbusümo hepünîfeimbî moatükunî ramarundî. Ranîyo anîhondümborîhindeimbî nindou ranai Godîndî worambe Soromonîndî Yîbadî sei arîhündî ranîhü gugurîmehîndî. ¹³ Nindou bîdîfîrî ranai moai ai-babîdîmbo fandîhindî, nga ai aheimbo ahînimaye. ¹⁴ Ranîyo nîmorehî nindowenihî afîndî hamîndî ranai Adûkarîmbo anîhondümborîhindühi, asu weangurühi anîhondümborîhindeimbî manîboadei ahefîhî pamarîhindî.

¹⁵ Ranîmbo-hündamboyo nindou ranai anğünümbî nendî fufurîhümü-ndîndürî hei nafî hohü fondîwamî asu hoaparî foasîhi hehi kurîmarîhindürî. Ai hohoanîmo-yeihîya, Pita ai ngu ngasündeandanî hüfîhamîndînambo ahandî hüfîhamîndîhündî yîfiafî ranai boakîmbîfoareanda sei hehi. ¹⁶ Serusarem ngoafîkîmî ngoafî adaburo ranîhündambo nindou afîndî ranai anğünümbî asu moaruwai nendî nîmareimbî fufurîhümü-ndîndürî

tükümehindî. Raniyo nindou munguambo ranai aboedîmehindî.

Suda-yafe bogorî ai hoafî sowandümo homo-rundeimbîmbo yowanî mehomopurî

17 Hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai ranîmoatükunî ra ramarunda Godîmbo sîhou-rundeimbî ai Sadyusi-babîdîmbo ŋgînîndî-memo. 18 Raniyo ahamumbo kîkîhîrîpundümo mburumbo karabusambe hîniŋgîmarupurî. 19 Nga asu nîmbokoanî Adükârîndî sünambeahîndî nendî ai karabus worî yipurî ra sübüdîmarîhenda tüküme fundî. Raniyo sünambeahîndî nendî ranai hoafîyuhü yahuya, 20 “Ŋgomo Godîndî worambe nîŋgomombo nîmorehî nindowenihîmbo sîmborî hohoanîmo ranahambo wataporîmbo-ndundürî,” mehupurî. 21 Raniyo hoafî sowandümo homo-rundeimbî ranai ranî hoafî ra hîmborî-yomo houmbo Godîndî worîna siambe hondü homo nîmorehî nindowenihîmbo yamundîmarundürî.

Godîmbo sîhai-randeimbî ai ahandî wandafî-babîdîmbo tüküyafundühî-yomo Suda-yei kansîr asu bogorî hondü ahamumbo gugurîfe wataporîmbo hoafîmemo. Raniyo nindou bîdîfîrî hoafî sowandümo homo-rundeimbîmbo karabus worambeahîndî sepurîmîndîmbo koamarîhoupurî. 22 Nga asu nindou ranai homo hîmboyomondane, hoafî sowandümo homo-rundeimbî ranai karabusî worambe moai nîmarîmo. Raniyo hîhîrîyafu homo Suda-yei bogorî ranahamumbo hoafîmemopurî. 23 Ai homo hoafîyomondühî yahomoya, “Karabus worî yipurî ra paru mburumbo karabus hîfandîru-rundeimbî ai yipurî hîfandu manîŋgomo. Nga asu yipurî sübüdîhoehü hîmboyefane, worî yanŋîrî mafondaro,” mehomo. 24 Karabus worî hîfandîru-rundeimbî-yomondî bogorîyu asu Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî-yomo ai ranîmoatükunî ranahambo nününgufemboyo yahomo houmbo afîndî hohoanîmo-memo.

25 Nindou mamî ranai sünî hoafîyupurühî yahuya, “Hîmborî-yomo, nindou se karabusîmarüpurî ranana Godîndî worambe nîmorehî nindowenihîmbo yamundundürühî mbanîŋgomo,” mehu. 26 Raniyo bogorî-mayu ranai ratüpurîyomo-rundeimbî sepurîmündü haya homo hoafî sowandümo homo-rundeimbî ra masîwapundümo. Nga asu nindou yamundîmarundürî ranaheimboya, “Yîhoefîmbo nîmoeinambo ndîhîmunîmboyei,” yahomo houmbo moai nîni nününgurüpurî.

Hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai yihombokoate-kansir'imbo Godindī hoafi watapor'imbo-marundī

²⁷ Karabus hifandirundeimbi nindou ranai sowapurindūmo homo guguriyafu watapor'imbo-marundī ranambe Suda-yei bogori-yomondī hīmboahū wagabe hinṅgimarupurī. Godimbo sīhai-randeimbi ai dūdureapurūhī yahuya, ²⁸ “Ro sīhamumbo nīmorehī nindowenihimbo nindou ranahandī ndūrī ranahambo watapor'imbo yowanī masefī. Nga se watapor'imbo marunda muṅguambo nindou Serusarem ṅgoafihū ranai sīhamundī hoafi ra hīmborimayei. Ran-ane se yihoefimboya, se-rurī nindou ranahambo hīfokoamarūwurī yahomo houmbo papihofarimunī,” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Pita ai hoafi sowandūmo homo-rundeimbi bīdīfirī-babīdīmbo nīṅgomombo sīmborī hoafiyupurūhī yahuya, “Ro Godindī hoafi yangrī animbo sūṅgundīhumboyefī, ṅga ṅgīrī hīfī ndanīhūdambo nindou-yei hoafi ana sūṅgundīhundī. ³⁰ Se Sisasimbo nīmī keimbi karīhendeimbīfihī tīkorūdūmo parūwurī mburūmbo hīfokoa-marūwurīyosī. Nga sīhefī amoaoyei God ranai yīfīhūdī botīmarirī. ³¹ God ai sūnambe serūmūdī hafu ahandī warīhondū waranī nindou sīhefīmbo aboedambofembo bogorīmborirī hinṅgīrira anūṅgu. Ahandī sūṅgu animbo muṅguambo Suda ai moaruwai hohoanīmo hinṅgī-ndīhindūhī aboedī hohoanīmo sūṅgundīhinda ahei moaruwai hohoanīmo ra amboawi mbūsūmbui. ³² Ranī-moatūkunī God ai ramareandī ra hoeirīhu hoahu anīhond-ane sefī wataporīmborīhu arīhundī. Asu Yifiafī Aboedī ai-amboanī anīhond-ane yaho arandī. Asu muṅguambo nindou dīdīyeyi Godindī hoafi sūṅgurīhinda ranaheimbo Yifiafī Aboedī sagadūrī arandī,” mehu.

Gamarier ai kansir'imboya hoafi sowandūmo homo-rundeimbimbo hinṅgīrou-safīndūpurī mehu

³³ Pita ai ranī hoafi ra hoafīmayuwa Suda-yei bogorī nindou ranai ṅgīnīndīyomondūhī hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranahamumbo hīfokoefepurimbo hohoanīmo-memo. ³⁴ Nga guguriyafu watapor'imbo-marundī ranambe ahīnūmbī hohoanīmo yamunde-randeimbi nindou Farisihūdī mamī ahandī ndūrī Gamarier ahambo ahīnīyeyi rīhūndeimbī manūṅgu. Ranīyu hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranahamumbo guguriyafu watapor'imbo-marundī ranambeahīndī akīdou tūkūmbeafundī mehu. ³⁵ Hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai botīyafu houmbo homondane Gamarier ai kansir ranahamumbo haofiyupurūhī yahuya,

“Israer nindou se ranî-moatükunî ra hohoanîmondîmo hoeindundühi anîmbo randundî mehupurî. ³⁶ Se Tadius tüküfi manüngu ra fîfîrundai. Ai hoafîyuhü yahuya, ‘Ro adükari bogorî nindou-anahi,’ mehua 400 nindou ahambo süngumarurî. Nga ahambo gafman ai hîfokoamarîwura ahambo süngururü-rundeimbi ai fefondühi ahamundî ratüpurî ra hînîngîmarundî. ³⁷ Asükai süngunambo gafman ai ndürî semîndambe Garirihündî nindou mamî ahandî ndürî Sudas amboanî gafmanî-babîdî yifiarîmbo nindou bîdîfîrî masepurîmündu. Ai ahambo süngururü-rundeimbi masepurîmündu, nga ahambo hîfokoa-marîwuramboyo ahambo süngururü-rundeimbi ranai mafefoundî. ³⁸ Ranîmboane ro haponda sîhamumbo hoafehapurî, Se nindou ndanahamumbo nînî nününgu-fepurîpoanî. Ranî-moatükunî ai rawarundî ra hîfî ndanîhündambo nindou-yomondî ratüpurayo ana, ngîrî aboedîndo. ³⁹ Asu ranî-moatükunî ra Godîndî-mayoayo ana, se ngîrî yowanî mbîsîmo kîkîhî-ndüpurîndümo. Rawarundî ana, se God-babîdîmbo-anemo yifiar-ayomo,” mehuamboemo.

⁴⁰ Suda-yafe bogorî ranai Gamarierîndî hoafî süngurundühi hoafî sowandümo homo-rundeimbi mîngîyomo hürîhoupura mahomondamboyo buburupurî mburumbo moanî koarîhoupurühi yahomoya, “Se yowanî nîmorehî nindowenihîmbo Sîsasîndî ndürî ranahambo wataporîmbo-yondürîpoanî,” mehomopurî.

⁴¹ Ranîyo hoafî sowandümo homo-rundeimbi ranai hîhîf-hîhîfî kapeihî mahomo. Sapo God ai ahamumbo Sîsasîndî sünguna tîngîrîfo masagapurî ranîmbo. ⁴² Ranîyo muṅguambo si Godîndî worambe asu nindou-yei worambe homo aboedî hoafî yamundî-rundürühi nindou ranaheimboya, Sîsas Kraîs ranana God ai ahandî nendambo aboedambo-fendürîmbo kafoarirî hînîngî-marî-ani, mehomo.

6

Hoafî sowandümo homo-rundeimbi mehefembo nindou 7 kafoaru hînîngîmarupurî

¹ Ranî-sîmboanî süngurîhindeimbi ranai afîndî hamîndî tükümehîndî. Ranîyo asu süngurundeimbi Grik hoafî hoafümbî ai Aram hoafî hoafümbî ranahamumbo ngînîndîmarundürî. Ai yaru hoafîyomondühi yahomoya, “Muṅguambo si sehündî nindou sesîkoate-yeimbi ranaheimbo farîhehindürî arîhündî, nga nîmorehî kai rohündî ranaheimbo ana moai farîhehindürî rîhündî,” mehomo. ² Ranîyo hoafî sowandümo homo-rundeimbi

12 ranai muᅅguambo süᅅgurîhindeimbi mborai yahomo hürîhoundürî houmbo hoafîyomondühî yahomoya, “Asu ro Godîndî hoafî bokarîhefe ra hîniᅅᅅᅅife hefe sesi yimbufe ana, aboedî hamîndîyopoani. ³Ranîmboane wandafî mamî se sihejambeahîndî nindou 7 ndofe fifîrîfe hohoanîmo asu Yifiafî Aboedî ahamundî fiambe nîmarîpureimbi kaboadu hîniᅅᅅᅅîndüpurî. Rananîmbo sîhîrî ranî ratüpurî ra hîfandîmbo ahamumbo hîniᅅᅅᅅîndîhu-purîmboane. ⁴Rananîmbo asu ro nindoumbo Godîndî hoafî yamundîfe asu dîdîbafîfe ra randîhumboane,” mehomo.

⁵ Muᅅguambo nindou ranai ranî hohoanîmo ranahambo yifîrîmayei. Ranîyo Stifen ᅅᅅîniᅅᅅî anîhondümbore haya Yifiafî Aboedî ahandî fiambe adükarî nîmaroweimbiyu, Firip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas asu Nikoras Suda-yafe ndîfohündî ahei rotu süᅅᅅureandeimbiyu.

⁶ Nindou ranahamumbo hoafî sowandümo homorundeimbi-yomondî hîmboahü hîniᅅᅅᅅîmarupurî. Ranîyo ranî ratüpurî ra refembohünda kafoefe hîniᅅᅅᅅîfembo ahamundîwamî warî nandu houmbo dîdîbafîmefundî.

⁷ Ranîyo Godîndî hoafî ranai muᅅguambo hîfî hoahoᅅᅅohü Serusaremîhü nindou süᅅgurîhindeimbi ranai adükarî tükümehîndî. Ranîyo asu Godîmbo sîhou-rundeimbi afîndî ranai hoafî ra hîmborîyomondühî anîhondümbomarundî.

Suda ai Stifenîmbo papî-hoafîmarurî

⁸ Stifenîmbo God ai aboedî-aboedîrirühî ᅅᅅîniᅅᅅî masagadowa nîmorehî nindowenihîyei mbusümo hepünîfeimbi moatükunî yare marandî. ⁹ Asu Suda-yafe rotu, moanî ratüpurambeahîndî aboedambomehîndî sei arîhündî ranambeahîndî nindou bîdîfîrî ranai tüküyafu Stifen babîdîmbo hoafînambo sîmborî hoafî-memo. Aiana Sairini, Areksandria ᅅᅅoafî asu Sisiria, Esia profens hündî-yomo. ¹⁰ ᅅᅅa asu Yifiafî Aboedî ranai Stifenîmbo farîherühî ahandî hoafî ranai ᅅᅅîniᅅᅅîyo haya ndorîhoeimbi-mayoa moai ai-babîdîmbo hoafînambo sîmborî-sîmborî-yomo.

¹¹ Ranîyomo nindou bîdîfîrambo dîbo hütî-hütîmarüpurî ho hoafîyowohüya, “Ro hîmborîyefanî Stifen ai Moses asu Godîmbo tîrîfoefe hoafîmayu,” yahombo. ¹² Ramehomo-ndamboyo Suda-yafe boboagorî, ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi asu nindou muᅅguambo aheimbo ᅅᅅusüfoambe moaruwai-marandürî. Ranîyo homo Stifenîmbo kîkîhîrundümo houmbo Suda-yafe boboagorî-yomondî fandîfe hoafî fifîrîfe ranambe sowaründümo mahîfomo. ¹³ Ranîyo nindou bîdîfîrî sowapurîndümo hîniᅅᅅᅅîmarupurî tîkefehefe Stifenîmbo wosîhoaforîyuhüya, “Nindou ndanai ana Godîndî worî

asu Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ranahambo tirîfoefe hoafîmayu. ¹⁴ Ro hîmborîyefanî ai hoafîyuhü yahuya, 'Sisas Nasaretîhündî ai worî nda birîboade mbunda asu Mosesîndî hohoanîmo horombo sîhefîmbo masendî ra ŋgorü-süŋgundeambui,' mehu," mehomo. ¹⁵ Muŋguambo nindou hoafî fîfîrîfembo gugurîmefundî ranai Stifenîndî ŋgusüamboarambe hoeirundane, ahandî ŋgusüamboarî ranai sünambeahîndî nendî-yomondî ŋgusüamboarî nahuraimayo.

7

Stifen ai kansîrîmbo hoafî bokarîmarîhendî

¹ Godîmbo sîhai-randeimbi adükarî bogorî ranai Stifenîmbo düdurîrühî yahuya, "Ndanî-moatükunî wataporîmbo-arundî ra anîhondüyo?" mehuamboyo. ² Asu sîmborî Stifen ai hoafîyuhü yahuya, "Amoŋgo mam-anemo asu ape mam-anemo, awi se wandî hoafî hîmborî-yomo. Sîhefî amoao Abraham ai Haran ŋgoafînambo hokoate Mesopotemia hîfîhü nüŋguambe Adükarî God Ŋgînîndeimbi ranai ahambo-o tükümeŋfiyu. ³ Ranîyo God ai hoafîyundowohü yahuya, "Sîhafî hîfî asu fikîmînîndî hînîŋgîndo hawa ŋgorü hîfî ro nafuindahani ranînambo ŋgafî," mehundo. ⁴ Ranîyo Abraham ai Kardîa hîfî hînîŋgîre haya hu Haran ŋgoafîhü manüŋgu. Asu ahandî afîndî ai yîfîmayuamboyo God ai koamarîheira haponda se anîŋgomo ndanîhü hîhîrîfî sünî manüŋgu. ⁵ God ai moai Abrahamîmbo hîfî ra akîdou-amboanî kîkîreando. Ŋga Abraham ai nîmorîkoate-yuambe God ai hoafîyuhüya, "Hîfî nda ndahanînanî sîhafî nîmorî asu ahuirîhoandî ahei hîfîndîmboe," mehundo. ⁶ God ai Abrahamîmbo ndare hoafîyundowohü yahuya, "Sîhafî ahuirîhoandî ranai hîfîkoate-ndei hehimbo ŋgorü nindou-yei hîfîhü ŋgei nîmboeimboyei. Rananîmbo nindou ranî hîfîhündî ranai 400 hîmbanî aheimbo moanî ratüpurîyei rîhündeimbiombo ndîhindürühî moaruwaimbo-ndîhindürîmboyei. ⁷ Ŋga asu süŋgunambo ana nindou dîdîyei aheimbo moanî ratüpurîyei rîhündeimbiombo-arîhindürî ranaheimbo tîŋrîfo ndahandürîmboyahî. Asu süŋgunambo ahei nîmorî ai ranî hîfî ra hînîŋgîndîhi hehi ndühî dîdei wambo ŋgusüfo pandîhindürîmboyei. ⁸ Fihoearî kefe tirîhefe hohoanîmo ra God ai Abraham-dîbo hoafî fîramündî masîhendî. Ranîyo süŋgunambo Abraham ai ahandî nîmorî Aisakîmbo 8 siyuambe fihoearî kari tirîmarîherü. Aisak amboanî ahandî nîmorî Sekopîmbo hoearî kari tirîmarîherü, asu Sekop amboanî ahandî nîmorî 12 sîhefî amoao mamî ahamumbo ramareapurî.

9-10 Sekopîndî nîmori apodoho mamî-memo ranai ahamundî akîdî Sosepîmbo yîboaruko-rüwurühi-yomo Isipînambo moanî ratüpurîyo randeimbî nindoumbo-fembo nindou-yomondî warîhümarüwuri. Nga God ai, ai-dîbofihî ahandî tîñîrîfo ranambeahîndî aboedambomarirî. God ai Sosepîmbo ndorîhoeimbî fîfirîfe masagado ranîmbo ahandî adükarî bogorî ranai ahînrürühi hohoanîmoyundo marandî. Ranîmboyo Isip-yafe adükarî bogorî ranai gafmanî-yomondî adükarî bogorîmbomarira ahandî worambe munğu-moatükuni engoro ra hîfandîmarandî.

11 Ranîyo süngunambo Isip asu Kenan hîfîhü yahîmo afîndî tüküfehü nümbürîhündî sesi yapataparîyohü sesîkoate-yeihî wembo afîndî tüküme Feyo. Ranîyo Sekopîndî nîmori sîhefî amoa mamî ranai sesîkoate-memo. 12 Nga asu Sekop ai Isipîhü wit engoro hoafî hîmborîyu haya ahandî nîmori sîhefî amoa mamî ra weangurühi hondü koamarîhepurî. 13 Asükai hîhîrîyafu mahomondamboyo Sosep ai ahandî amonço mamîmbo ro Sosep-anahî mehua asu Isip-yafe adükarî bogorî ranai Sosepîndî amonço mamî ra fîfirîmareapurî. 14 Ranîyo Sosep ai ahandî afîndî Sekop asu fikîmînîndî 75 nîmorehî nindowenihî ra semîndîndürî Isipînambo homböhünda nindou koamarîhepurî. 15 Ranîyo Sekop ai ahandî nîmori-babîdîmbo homo Isipîhü nîngomombo sîhefî amoa mamî ra ranîhü munğu yîfîsafîmemo. 16 Ranîyo asu ahamundî fi-nîmoko ra Sekem ngoafînambo sowapurîndümo mahîfomo hîfî-kefepurîmbohünda. Sapo Sekem ngoafîhü horombo Abraham ai Hamorîndî nîmori-yomondî-mayo yîfî samboefembo hîfî kakînambo pemîmayu ranambe samboefe-purîmbohünda.

17 Horombo God ai Abraham-dîbo hoafî fîramündî masîhendî ra asu anîhondü tüküfehü Israerîhündî nindou Isipîhü anîmboei ranai afîndî safî tükümehîndî. 18 Asükai süngunambo nindou mamî Sosepîmbo fîfirîfîkoate ai adükarî bogorîmbofî tüküfi haya Isip hîfandîmarandî. 19 Ranîyo süngudîdî adükarî bogorîmayu ranai sîhefî amoa mamîmbo wosîhoaforîrandürühi aheimbo moaruwaimbo-mareandürî. Ranîyo ahei nîmori ra yîfîsafîmbeyeia yahuhaya moanambühi hînrîngîfendürîmbo hütîhoafîmarandürî. 20 Ranîsimboanîyo Mosesîmbo hondî ai wakîmarîmîndoa aboedî hîmbomayua asu God ai ahambo hohoanîmoyundo. Ranîyo Mosesîmbo ahandî afîndandî worambe ngîmî amoamo hîfandîmarîhorî. 21 Asu Mosesîmbo moanambühi masîhehoramboyo Isip-yei adükarî bogorîndî

nîmorehî nîmori ai serîmîndî haya ahandî nîmorîmbore moanġuimarîrî. ²² Ranîyo Isipîhündî ranai Mosesîmbo ahei muġuambo hohoanîmo aboedî ra yamundîmarîhorî. Asu ai ŋġîndî nindouyu haya muġu-moatükunî ai hoafi-yuhü yare marandî.

²³ Moses ai 40 hîmbanîyu haya ahandî nendî Israer aheimbo ho hoeifendürîmbo hohoanîmo-mayu. ²⁴ Moses ai huane Isipîhündî nindou mamî ai Israerîhündambo moaruwaimbomarîrî. Ranîyo Israerîhündî-mayu ranahambo hoarehîrümündî haya Isipîhündî-mayu ranahambo buburî hîfokoamarîrî. ²⁵ Moses ai ahandî nendambo hohoanîmoyuhüya, God ai wandî warî süġu afarîhendürî ra fifîrîmbîrîhî-ndamboane mehu, ŋġa ai moai fifîrîhindî. ²⁶ Ŋgorü sinambo asükai huane Israerîhündî yimbu ranai yifiarî-mayafandamboyu kîkîfepîrîmbo mehu. Ranîyu hoafi-yupîrühî yahuya, 'Se nîmboe sîmborî buburî-ayafandî, ŋġa se-ana apodohanafanî,' mehupîrî. ²⁷ Ranîyu nindou ŋgorü, ŋgorü-dîbo yifiarî botîmareandî ranai Mosesîmbo nîndîrî pirirühî yahundoya, 'Düdi sîhambo yîhoefî bogorîmbore asu nindou yîboboferambore hîŋġîmareanîna?' ²⁸ Se hamanî Isipîhündî hîfokoamarîworî nou asu wambo hîfokoa-mandowandîrîyo?' mehuamboyu. ²⁹ Moses ai ranî hoafi hîmborîyu haya Isip hîfî hîŋġîre haya hu Midian hîfîhü manüġu. Ai ranîhü nüġumbo süġuna nindouwenihî nîmorî yimbu kamareapîrî.

³⁰ Asu 40 hîmbanî howane süġunambo sünambeahîndî nendî ranai Mosesîmbo-so nîmî-wohî furîkoate-reandühî Sainai wafukîmî nîmîwamî hai imami ambere tükümeŋiyu. ³¹⁻³² Moses ai ranî-moatükunî ra hoeire haya hepünîfi afîndî hohoanîmoyuhü akîmî türüfoefe hoeifembo mahu. Ranîyo Adükarî ai hoafi-yundowohü yahuya, 'Ro sîhafî amoa mamî, Abraham, Aisak, Sekop ahamundî God-anahî,' mehuamboyu Moses ai hîhamîndarîyuhü hoeifembo yîhîmbomayu. ³³ Adükarî ai hoafi-yundowohü yahuya, 'Sîhafî yirî hoearî ra safurîhoefî ŋġa, se hîfî haponda anîmbafî ndanana wandî yangîr-ane. ³⁴ Wandî Israer nindou ranaheimbo Isipîhü nîne moaruwai moatükunî ramarîhindî ra hoeirîheandî. Asu ro ahei aranî ra hîmborîya heheamboyahî Isipîyei warambeahîndî aboedambo-fendürîmbo makosahî. Ranîmboane haponda Moses sîhambo asükai Isipînambo koandîheheanîna ŋgamboyafi,' mehu.

³⁵ Moses mamî ranahamboyu weanġurühî Israerîhündî yimbu ai hoafi-yafî-nandowohüya, 'Düdi sîhambo

bogorimbo-mareanini asu hoafi himboriyohū yiboboferambo mareanina?' masafinando. Asu mamī aiyu God ai sūnambeahindi nend nīmīwamī hai imamiambe tükūmefiyu ahandi ṅginindinambo ahambo bogorimbofe asu Israerimbo aboedambofembo koamarīherū. ³⁶ Moses ai Israerihündi nindou ranaheimbo Isipihündi semündündürī mahu. Ai hepūnifeimbī moatükunī Isipihū asu Hambur siriwara ranihū rareandühī ⁴⁰ himbanī nīmīwohī furīkoate-reandühī manīboadei. ³⁷ Moses mamī ranaiyu Israer nindoumbo hoafiyundürühī yahuya, 'God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbī ro nahurai seambeahindi ndagadürimbui' mehündürī. ³⁸ Moses mamī ranaiyu Israer-babidimbo nīmīwohī furīkoate-reandühī guguriyahi mamarei. Asu ahamboyu Sainai wafuambe sūnambeahindi nendi ai hoafīmayundo. Ai Godīndi hoafi yangiri niṅgo hohoanimo sairandeimbī ra semündū haya sihefimbo masendi.

³⁹ ṅga sihefi amoa mamī ranai moai Mosesīndi hoafi himboriyei. Ai ahandi hoafi sahümündi pirīhi hehi asūkai Isipinambo hombo hohoanīmomayei. ⁴⁰ Ai Aronimbo hoafiyahündowohū sahündoya, 'Moses ai yīhoefimbo Isipihündi semündūmunī masūfu, ṅga ahambo nini-moatükunīyo tükūmefeyo ra ro moai fifirihündi. Ranimbo animbo se god mamī nafīndandani ai yīhoefimbo aboedi nafi semündūmunī mbīhuwamboane,' masei. ⁴¹ Ranīyo nindou-mayei ranai tikai god burmakau nīmorī nahurai nafirühū mburihū sesi sihehindühī warinambo hūti nafiyoweimbī tikai god ranahambo hihifi-hihifimayei. ⁴² Ranimboyo God ai aheimbo daboadi hihiri-mareandūra ai hüfihamīndi, amoamo, mupui ranahambo hohoanīmomayei. Sapo Godīndi hoafi hoafiyomorundeimbī-yomondi bukambe mapeniṅgo süṅgu. God yahuya,

"Israer, se nīmī wohī furīkoate-reandühī ⁴⁰ himbanī
manimboei
ra moai wambohūnda sesi sihehindī.

⁴³ Se ser worimbombo sahümündi mahei ra wambo-
hündambo-yopoanī,
ṅga tikai god Morek asu
Refan ranī god sisamī mupuiyo nafirühū mburihū ho-
hoanīmoyei marihündi.

Ranimbo-hündambo animbo ndühīndambo koandīhe-
headüranī
Babiron hifinambo ṅgeimboyei," *Amos 5:25-27*
mehu.

⁴⁴ Nīmī wohī furīkoate-reandühī nīmboeiambe
worimbombo ser ra ai-babidimbo mengoro ranambeyo

God ai sîhefî amoaο mamîmbo hoafîyu marandî. Ser ranînambo worîmbombo hohoanîmo ra God ai Mosesîmbo hoafîmayu-ndowamboyo ahandî hohoanîmo-mayu sünguru worîmbomarundî. ⁴⁵ Asükai süngunambo amoaο mamî ranahei nîmorî ranai ser ra sahümündi hehi Sosua-babîdîmbo ηgorü nindou-yei hîfî kosemîndîmbo mahei. Sîhefî amoaο mamî ranai tükümehindamboyo God ai ahei hîmboarühi ηgorü nindou ranaheimbo hemafoareandürî. Ranîyo ser ranînambo worîmborühü hîniηgîrîhinda niηgo hombo adükari bogorî Defit nünjuambe tüküme Feyo. ⁴⁶ Sapo Defit, God ai ahambo hîhîf-hîhîfîyundo-randeimbî-mayu ranai dîdîbafîfihî yahuya, ‘Se yîni mbîsafanî, ro Sekopîndî God sîhambo aboedî worî worîmbondîha,’ mehundo. ⁴⁷ Nga Soromonîyu Godîndî worî ra worîmbomarandî. ⁴⁸ Nga God Nîmoamo Hondü ranai ana moai worî nindou worîmbo-rundeimbî ranambe nîmaru, sapo Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî ai hoafîmayu süngu. ⁴⁹ God ai hoafîyuhü yahuya, ‘Sünü ana wandî nîmarîmbo muηgu-moatükni hîfandîmbo fond-ane,

asu hîfî ana wandî yitîηari pühîyo nîmarîmboane.

Asu se wambohünda nîni-moatükunî worî worîmbo-mandundîyo?

Asu ro fi hefe nîmarî fondîmbo ra hohoanîmoyahai?

⁵⁰ Sapo se fîfîrî-ndîhindî ro wandî warînamboyo muηgu-moatükunî ra nafîmarîhandî,’ *Aisaia 66:1-2*

Adükari ra mehu,” mehu.

⁵¹ Stifen ai kansîrîmbo hoafîyupurühî yahuya, ‘Sîhamundî hohoanîmo ana anîhondümbofekoate nindou-yei nahurai tapîhamîyomboane. Se-ana hîmboambekoate-yomondühî moai Godîndî hoafî hîmborî-yomo rundî. Ranîmboane se Yifafî Aboedîndî hoafî hîmborîkoate-ayomo sîhamundî amoaοmamî ramefundî nou.

⁵² Sîhamundî amoaο ai Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî horombo hondü manîηgomonda hîfokoefepurîmbo mehomo. Ranai horombo hondü hoafîyomondühî yahomoya, ‘Süngunambo nindou mamî Mbumundî Hohoanîmo-yurandeimbî tükündüfimbui,’ mehomo, nga sîhamundî amoaο ai hîfokoamarüpurî. Asu se haponda ranahambo daboadî hîhîrundühî hîfokoamarüwuri. ⁵³ Se Mosesîndî ahînûmbî hohoanîmo God ai sünambeahîndî nendandî süngu masagado ra masahümündiyosî, nga se moai süngurîhindî,” mehu.

Stifenîmbo nîmoeinambo hîfokoamarüwuri

⁵⁴ Kansîrî-memo ranai ranî hoafî ra hîmborîyomo houmbo Stifenîmbo ηgîniîndîrurühî yahafî hitîmarundî.

⁵⁵ Nga Yifiafi Aboedi ranai Stifenindi fiambe farifehūyo sūnambe himbomayu hafu. Raniyo ai Godindi hīmboamupuimbo-randeimbi si ra hoeireandane, asu Sisas ai ahandi warihondū warani manūngu. ⁵⁶ Asu Stifen ai hoafi yuhū yahuya, “Himboriyomo! Ro hoeirheanda sūnū ai bureandūhūyo Nindou Hondū ranai Godindi warihondū warani manūngu,” mehu.

⁵⁷ Ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo, himbo tūhifo warinambo kiki ru papirūdūmo mburu pukūna hoafi karihoemo houmbo pipiyomo homo Stifenimbo kiki hīmarūdūmo. ⁵⁸ Raniyo ngoaf-ambeahindi moanambūhi sowarūdūmo homo hifokoefimbo yahomo houmbo nīmoeinambo hūfūtīmaruri. Nindou horombo ahambo papihoaifimaruri ranai ahamundi warihondū ngisihar hoeari ra yimūndīndūmo nindou mamihoaifi ahandi nduri Sor ahandi yirikimi kurimarundi. ⁵⁹ Stifenimbo nīmoeinambo hūfūtīrūwrambe didibafihī yahuya, “Adūkarī Sisas, se wandi yifiafi ndowandifi,” mehu. ⁶⁰ Ai piyu yimīndoho yimbunambo nīmarūmbo pukūna hoafi karihoehū yahuya, “Adūkarī se yowanī ahamumbo moaruwai hohoanimo ndanīmbohūnda

8

tīnjirifo segupuripoani,” yahu mbura yifimayu. ¹ Stifenimbo hifokoamarūwuri ra Sor ai aboed-ane, mehu.

Sor ai Sisasimbo anihondūmbo-rīhindeimbimbo moaruwaimbo mareandūri

Rani-simboanī muṅguambo anihondūmbo-rīhindeimbimbo Serusaremhū maniboadei ranaheimbo piyei hehi moaruwaimbo marihindūra Sudia asu Samaria-yafe hifina bukūrumaye. Nga hoafi sowandūmo homo-rundeimbimbo ai yangiri Serusaremhū manīngomo. ² Anihondūmbo-rundeimbimbo nindou bidifiri Godindi hohoanimo yangiri sūngurundeimbimbo ai Stifenimbo pukūnambo aranīhoafiruri mburu hifi-kamarūwuri. ³ Raniyo asu Sor ai anihondūmbo-rīhindeimbimbo-yafe hohoanimo moaruwaimbo-reandūrihi hu worini-woriniyuhū worambeahindi nīmorehi nindouwenihī kifi hūramūndīndūri hu karabusambe hīnīngīreandūri marandi.

Firip ai Sameria ngoafihū aboedi hoafi bokamarihendi

⁴ Anihondūmbo-rīhindeimbimbo ai muṅguambo ngoafi bukūrumaye ranihū aboedi hoafi bokarihoemo marundi.

⁵ Raniyo asu Firip ai Sameria-yafe adūkarī ngoafina hanū Sisasimbo ai Krais-ani yahu wataporimbo-marandi.

⁶ Raniyo asu nindou afindi ranai ahandi hoafi himboriyeihī

hepün+feimb+ moatükun+ ramareanda hoeir+hindüh+ ahand+ hoaf+ wud+poapor+hi h+mbor+mayeri. ⁷ Nindou ranahei fiambe moaruwai nend+ mamarondür+yos+, nga Firip ai hemafoareandüra wurün+yombo gorefoendüh+ nindou ranaheimbo hin+ng+mar+hindür+. Asu nindou af+nd+ yir+ war+ n+imokoyeimb+ t+ngar+ moaruwaimbü ranai-amboan+ aboed+mayeri. ⁸ Ran+yo asu nindou af+nd+ ranai ran+ ngoaf+hü af+nd+ h+h+ft-h+h+ft-mayeri.

⁹⁻¹⁰ Nga nindou mam+ ahand+ ndür+ Saimon ran+ ngoaf+hü manüngu. Ai h+moarokora randeimb+yu, ran+yo asu Samariahünd+ ai hepün+mehind+. Saimon ai hoaf+yu randüh+ya, “Ro adükar-anah+,” yahu marandamboeyi, amonogohoand+ asu akohoand+ munguambo ahand+ hoaf+ wud+poapor+hi h+mbor+mayeri. Nindou ranai hoaf+yeih+ seiya, “Nindou ra ngin+ndeimb-ani asu ngin+nd+ ra God+nd+ nahurai adükar-ane,” sei mar+hünd+. ¹¹ Asu Saimon ai af+nd+imbo ngonngoan+ hoaf+ yare maranda hepünahindüh+ ahand+ sünguyahi mar+hünd+. ¹² Nga Firip ai God ngin+nd+ h+fandarand+ asu Sisas Krais+nd+ aboed+ hoaf+ ra watapor+imbo maranda n+moreh+ nindouwenih+ ranai Firip+nd+ hoaf+ h+mbor+yeih+ hundürümayeri. ¹³ Saimon amboa God+nd+ hoaf+ an+hondümbo-mareanda ahambo hundürümarüra asu Firip-d+bo manüngu. Ai hoeireandane, Firip ai hepün+feimb+ moatükun+ ramareanda, asu ai af+nd+ hohoan+mo-mayu.

¹⁴ Nga asu ran+yomo hoaf+ sowandümo homo-rundeimb+ Serusarem+hü man+ngomo ai hoaf+ h+mbor+yomondane, Sameriahünd+ ai God+nd+ hoaf+ an+hondümbo-mar+hind+. Ran+yo Pita asu Son aheimbo sowana koamar+haup+ra mahan+fan+. ¹⁵ Ai tüküyaf+ne an+hondümbo-r+hindembimayeri, ranaheimbo-hündambo God+imbo d+d+bafi-yaf+neandüh+ safan+ya, “S+haf+ Yifiaf+ Aboed+ aheimbo dabadür+,” masafan+. ¹⁶ Nindou ranai Sisas+nd+ ndür+nambo yang+riyei hundürümayeri. Nga awi moai ran+ simbon+ Yifiaf+ Aboed+ ai aheiwam+ koso. ¹⁷ Nga asu süngunambo hoaf+ sowand+fan+ hafan+r+nandeimb+ ai ahafand+ war+ aheiwam+ nand+ne mbur+nambo, d+d+bafi-mef+neanda, Yifiaf+ Aboed+ ranai aheiwam+ makoso.

¹⁸ Saimon ai hoeireap+rane hoaf+ sowand+fan+ hafan+r+nandeimb+ ai ahafand+ war+ aheiwam+ manand+neanda, Yifiaf+ Aboed+ ahei wam+ makoso. Ran+yu asu Saimon ai kaki semündü-haya, ahafan+imbo sowana hu hoaf+yup+r+hü yahuya, ¹⁹ “Ngin+nd+ ra wambo amboa seneand+r+, ranan+imbo asu ro-amboa wand+ war+ nindou ranaheiwam+ nand+heandan+, Yifiaf+ Aboed+ aheiwam+ mb+koso-amboane,” mehu. ²⁰ Nga Pita ai simbor+ hoaf+yuhü yahuya,

“Ranî-moatükunî God ai moanî asendî ra, asu se nîmboe kakînambo pemîmbo hohoanîmoayafa? Ranana se sîhafî kaki ranî bitapîndo yîfîndamboayafî. ²¹ Se ngîrî Godîndîmayo ratüpurî ndanambe keboawandî. Nîmboe sapo sîhafî hohoanîmo ra Godîndî himboahü aboediyopoanî, nga moaruwai-ane. ²² Nga ranîmboane se didîboadîndo hohoanîmondafühî anîmbo, sîhafî moaruwai hohoanîmo randühîndo hînnîngîndowandî. Asu se Adükarîmbo didîbafîndafoando rananîmbo ai sîhafî ngusüfoambe moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbüsümbui. ²³ Ro fifîrîheandî, se-ana hohoanî afîndeimbanafî asu sîhafî ngusüfoambe moaruwai ranî hohoanîmo ran-ane nîmarîrînnîmbo hîfandaranînnî,” mehu. ²⁴ Saimon ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Se wambo farîhefembohündambo Adükarîmbo didîbafîndafoandanî anîmbo, asu rananî moatükunî se hoafîmayafî ra ngîrî tükündîfeyo,” mehu.

²⁵ Asu Pita weimbo Son ai nînnî-moatükunî Adükarî ai ramareandî ra ai hoafîyafînandürî mburînambo, asükai Serusaremînambo hîhîrîyafîne mahahüfanî. Nafînambo hahüfandühî, Samaria-yafeihî muḅgua ngoafî adaburo ranaheimbo Adükarîndî hoafî ra bokamarîheneandürî.

Firip ai Itiopia-hündambo aboedî hoafî bokamarîhendî

²⁶ Sünambeahîndî nendî mamî ai Firipîmbo Serusaremîhü hoafîyuhü yahuya “Botîyafo, gebü Gasa ngoafînambo nindou ngoafî nanḅokoateyo nafî gadîfi,” mehu. ²⁷ Ranîyu asu Firip ai botîfi yaha hanühî ranî nafîhü Itiopiahündî mamî hoeimarirî. Nindou ra Itiopia-yafe adükarî bogorî nîmorehî Kandas ahandî kaki hîfandîrandeimbî bogorîyu. Nindou ranai timoefî karîwurimb-ani. Ai rotumbohündambo Serusaremînambo mahafu. ²⁸ Asükai ahandî karisambe ngoafîna hîhîrîfi mahu. Karisambe huhü Aisaia Godîndî hoafî hoafîyu randeimbî ai bukambe sürü papîmarandî ra nafîna hübudümara hu. ²⁹ Ranîyo Yifiafî Aboedî ai Firipîmbo hoafîyohü yahoya, “Akîmî ngafî karisîkîmî nîmbafî,” meho.

³⁰ Ranîyu Firip ai pîpîyu hu, karisî fikîmî-fiyuane, nindou ranai buk Aisaia sürü papîmarandî ra ritimîmaranda hîmborîyu haya düdufihî yahuya, “Hoafî se ritimîmarandî ra awi fifîrohawambo wamboayafî?” mehuamboyu. ³¹ Asu ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Nindou wambo hoafî rana-handî nîmîndî fifîrîfe hoafîkoate-ayu ana, ro ngîrî aboedî fifîrîndîheandî. Nga se mborai sîhüfi, fareafu, ro-dîbo karisambe nîmandembo,” mehundo.

³² Nindou buk hoeimareandî ranai ndare hoafîyohü yahoya,

“Ahambo sipsip hîfokoefembo sowandümo ahomo nahu-raiyo sowaründümo mahomo.

Sipsip wei nînendi tüpurî-hehindani, heikoate-ayo nou nindou nda moai sîmborî yafambe fare hoafiyo.

³³ Ai ahambo amoani-ŋgeimbi moatükunî rarîhindühî moai dîdîboa-dorîhorî papi-hoafirîhorî.

Hîfî ndanihü hîfokoa-marüwura ai nîmorîkoate yîfîmayu,

ranîmboane ahandî nîmorî nîŋgo-koateayeî,” meho.

Aisaia 53:7-8

³⁴ Kaki hîfandîra randeimbi ranai Firipîmbo düdufindowohü yahuya, “Hoafîndafîndîrî, Godîndî hoafî hoafîmbî ra dabui hoafîmayu? Ahandî fimboyu, asu nindou ŋgorümboyu?” mehuamboyo. ³⁵ Ranîyo asu Firip ai ahambo Aisaianî buk ranîhü pîyu hayambo, Sisasinî aboedî hoafî ra yamundîmarirî.

³⁶⁻³⁷ Ai nafîsüŋgu hanîfanî, hîmonî tükümeîneandî. Nindou kaki hîfanda randeimbi ranai hoafîyuhü yahuya, “Hoeiro, hoe apuiaro ra, ŋga wambo hundürüyondîrimbo ra moai nîni-moatükunî gureandîrî,” mehu. ³⁸ Nindou ranai karis ŋgîŋgîni-mareanda manîŋgo. Ranîyafanî hanîfanî hîmonî kosîfoene Firip ai ahambo hundürümarürî.

³⁹ Hoe hîniŋgirîne hena hahüfandane, Adükarîndî Yîfiáfî ai Firipîmbo nîmai serîmîndî maho. Nindou kaki hîfanda randeimbi ranai Firipîmbo moai asükai hoeirî, ŋga nindou ranai ahandî nafîsüŋgu hîhîf-hîhîfî-kameihî mahu. ⁴⁰ Firip ai Asdot ŋgoafîhü tüküfi haya Sisasinî aboedî hoafî wataporîmbora hüfumbo Sisaria ŋgoafîhü tükümeîfiyu.

9

Sor ai Sisasinbo anîhondümbomarirî

¹⁻² Ranîsîmboanî Sor ai Adükarîmbo süngurîhoreimbiimbo hîfokoako-foefendürîmbo hoafî, hoafîyumarandî. Ranîyu asu Godîmbo sesî sîhai-randeimbi bogorî adükarî sowahî hu, hoafîyundühî yahuya, “Damaskus ŋgoafîhü Suda-yei rotu worambe fandîhi arîhündî ranaheimbo pas papînda koandîhawandî. Pas ranambe hoafîndafühî anîmboya, ‘Sor ai nindowenihîyu nîmorehîyo Sisasinî nafî süngurîhindeimbi ranaheimbo hoeiareandürî ana, watîŋarî hüputüpu-ndîhendürî ndemündündürî Serusaremîna ŋgumbui,’ mbîsafî,” mehu.

³ Ranîyo asu Sor ai pas ra semündü hu Damaskus ŋgoafîkîmî tüküfiyuane, nîmehünou sünambeahîndî wabürüsî nahurai ahandî fihî sümäfoareandî. ⁴ Sor ai hîfîni pîyu yanğurîmbo hîmborîyuwane, hoafî mamî hoafîyondowohü yahoya,

“Sor, Sor, nîmboeafi se wambo moaruwaimbo arowandîri?” mehondo. ⁵ Ranîyu asu ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Adükari, Se didiyafa?” mehuamboyu hoafi ranai sîmborî hoafîyondowohü yahoya, “Ro Sisas-anahi, se wambo moaruwaimbo arowandîri. ⁶ Se botîyafö, hawa adükari ngoafînambo ngafi. Ranîhü nindou mamî ai se nîni-moatükunîyo refembo ra hoafîndünînimbui,” mehu.

⁷ Sor-babîdî nindou mahomo, ranai hoafîkoate homo manîngomo. Hoafi ra hîmborîyomo, nga asu nindou fi ra moai hoeirüwurî. ⁸ Ranîyo Sor ai botîfi hîmboarî birîhoei hîmbomayu, nga asu moai nîni-moatükunî hoeireandî. Ranîyo asu nindou ai-babîdimbo mahomo ranai Damaskusînambo wamburündumo mahomo. ⁹ Asu ngîmî sihî ahandî hîmboarî ranai rahurai yangîrî manîngo howa moai sesî sesü, hoe sümündî randî.

¹⁰ Sisasîmbo süngureandeimbi nindou mamî Damaskusîhü manüngu ra, ahandî ndürî Ananias. Ai ranîpoanî moatükunî yafogoadînambo nahurai hoeireandane, Adükari ai hoafîyuhü yahuya, “Ananias,” mehuamboyu. Ananias ai yahuya, “Adükari, ro-ana ndanîmboahî nda,” mehu. ¹¹ Adükari yahuya “Botîyafö hawa, Nafî Mbumundî aho rasüngu ngafi Sudasîndî worambe se Tarsusîhündî nindou mamî hoeindîworîmboyafi, ahandî ndürî Sor. Ai didîbafîyuhü mbamarü. ¹² Sor ai yafogoadînambo nahurai ranîpoanîmbo moatükunî ranambe hoeireandane, nindou mamî ahandî ndürî Ananias ai ahandî hîmboarî birîmbîhoayuwambo yahu haya worambe kefuai nindou ranahandîwamî warî manandeandî,” mehu. ¹³ Nga Ananias ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Adükari, nindou afîndî ai Sorîmbohünda wambo hoafîmehündîrî. Sîhafî nindou Serusaremîhündî ranaheimbo moaruwaimbo mareandürî, ranahambo. ¹⁴ Godîmbo sesî sîhou-rundeimbi bogorî ai ahambo kamafoarüwurî, ai nindou afîndî ndanîhü sîhafî ndürîmbo hohoanîmoyeihî didîbafî-yahünîni arîhündî ranaheimbo karabusî-fendürîmbohünda,” mehu. ¹⁵ Nga Adükari ai Ananiasîmbo hoafîyunduhü yahuya, “Se ngafi. Nindou ra wandî ratüpurîyu-randeimb-ani. Suda-yafe ndîfo, nindou adükari bogorî, asu Suda, ranaheimbo sowana hombo, ai wandî ndürî fîfîrîfembohünda kamafoarîhin-ani. ¹⁶ Muḅguambo tîḅrîfo wambohünda ahambo tükündîfemboe ra ro ahambo nafuindahandomboyahî,” mehu.

¹⁷ Ranîyu asu Ananias ai hu, worambe kefuai, Sorîndî wamî ahandî warî nande haya hoafîyundühî yahuya, “Wandafi Sor, Adükari Sisas nafîni sîhambo sowahî tükümeḅiyu ranai wambo koamarîhendîra makosahane

se asükai wudîpoapofe hîmboariyo asu Yifiafi Aboedi sîhafî fiambe tüküfembohünda,” mehu. ¹⁸ Ranîyo asu hîmboarihü kinî yapurî nahurai foare mapaiaro ranai nîmai foarîhoai pirîmayo-wamboyo asu wudîpoapore hîmboari-mayu. Ai botîfi mamaru-wamboyo ahambo hîmoni hundürümarürî. ¹⁹ Asu süngunambo Sor ai sesi sesühîyu, ahandî fi ra ngîninîmarîmîndo. Ai Damaskusîhü yahunümbî si Sisasîmbo süngururü-rundeimbi-babîdî manüngu.

Sor ai aboedi hoafi Damaskusîhü hoafi-mayu

²⁰ Ai nîmehünou Suda-yafe rotu worambe hoahoangu waîkîre randühî yahuya, “Sisas ra Godîndî nîmorani,” yahu marandî. ²¹ Ahandî hoafi hîmborîyeihî, hepünahi hehi, hoafiyeihî seiya, “Nindou ndanîmbaiyu Serusaremîhü nindou afîndî Sisasîndî ndürîna dîdîbafîyei arîhündî, ranaheimbo moaruwaimbo-rendürî marandî? Ranîyo horombo ndanîhü Sisasîmbo süngurîhorîrîhündeimbi-mbo watînarî hüputüpuhefe semîndî Godîmbo sesi sîhou-rundeimbi bogorî sowana hombo hohoanîmomayu ranîmbeyu?” masei. ²² Sorîndî hoafi ngîninîndî ho-hombo adükarî tüküme feyo. Asu ai Sudahündî Damaskus ngoafîhü anîboadei ranî-babîdî watapori-mayua ahei hohoanîmoambe seiya nîninîhoafiyo anîhondayo masei. Ranîyo asu ai anîhondümbö hamîndî aheimbo nafuiyundürühî yahuya, Sisas ra Nindou God ai nindou aboedambo-fendürîmbo kamafoarir-ani mehu.*

Sudahündî Sorîmbo yîboaruko-marîhora mafîfoendi

²³ Afîndî siyo-hayamboyo, Suda ai hoafi firündümo sîhou hou hoafi-yomondühî yahomoya, “Sîhirî Sorîmbo hîfokoa-ndîhurîmboane,” mehomo. ²⁴ Nga asu ranî hoafi ra Sor ai hîmborîmayu. Ranîyo asu nîmbî-nîmbî si Suda ai ngoafî adükarî nîmoei ginîrî yipurîkîmî Sorîmbo hîfokoeffimbo-hündambo sîrîfoaru nîmarîmo marundî. ²⁵ Nga nîmboambo ahambo süngururü-rundeimbi ai arambe sandüwurü hou ginîrî nafîtambe nafi masaföarüwuri hanîmo.

*Sor ai Serusaremîhü manüngu
(Ratüpurî 4:26)*

²⁶ Sor ai Serusaremînambo hu Adükarîmbo süngururü-rundeimbi babîdîfembo mehu. Nga asu ai ahambo yîhîmborurühî, ai-ana Sisasîmbo süngurirî randeimbi-yupoanî mehomo. ²⁷ Nga asu Barnabas ai fîfîreapurî ai Sorîmbo yîhîmbomemonda asu ai Sorîmbo serümündü haya Godîndî hoafi sowandümo

* 9:22: Suda-yafe hoafînambo nindou ra ahandî ndürî Mesaia-ani.

homo-rundeimbi sowana hu ahamumbo hoafi yupurūhi yahuya, Sor ai Damasakusina nafi huhu Adūkarimbo hoeimarira ai ahambo hoafimayundo. Asu Damasakusihū Sor ai yihimbokoate Sisasindi hoafi bokarimarihendi, mehu. ²⁸ Ranīyo asu Sor ai süngururū-rundeimbibabidi nūngumbo Serusaremi hū muṅguambo hoahoangu wakireandūhi yihimbokoate Sisasindi hoafi bokarihendūri marandi. ²⁹ Suda Grik hoafi fifirundeimbi ai Sor-babidi simbori hoafi, simbori hoafiyomo marandi. Ranīyo ahambo hifokoeffimbo-hūdambo nini-sūngundihuri, nini-sūngundihuri-memo. ³⁰ Ranīyo asu süngunambo Sisasimbo anihondūmbo-rundeimbi ai ra fifiru mburūmbo asu ahambo sowarūdūmo hanimo Sisaria ŋgoafihū koamarhawura Tarsusnambo mahu.

³¹ Ranīyo asu muṅguambo anihondūmbo-rihindeimbi Sudia, Gariri, Sameria-yafeambe manimboei, ranai aboedi maniboadei. Adūkarimbo ahiniyei-ane, Yifiafi Aboedi aheimbo ŋgini mara-mindindūra asu nindou afindi Sisasimbo anihondūmbo-rihindūhi aboedi mamambeyahi maniboadei.

Pita ai Ainasimbo aboedimariri

³² Pita ai muṅgua ŋgoafi hoahoanguhū ŋgorū-simboani Godindi nendi Ridahū amarei ranaheimbo sowana ndūfosimbo mahu. ³³ Ranihū ai nindou mamahandi ndūri Ainas hoeimariri. Ai yiri warini mokoyu haya 8 himbanīyu worambe yangiri mamaru. ³⁴ Pita ai ahambo hoafiyundūhi yahuya, “Ainas, hapoana Sisas Kraisi ai sihambo aboedareanini. Botiyafo, sihafifondi diboadiro,” mehundoa nimehūnou botimefiyu. ³⁵ Ridahūndi nindou-yei asu Seronihūndi-yei ai hoeirihora mayoa ai Adūkarimbo anihondūmbo-marihori.

Pita ai Tabitambo botimareandi

³⁶ Sopa ŋgoafihū süngureandeimbi mamahandi ra ahandi ndūri Tabita-ane. Griki-yafe hoafinambo ana, Dokas. Nimorehi ra ahandi hohoanimo aboediyo haya ai nindou napokoate-yeimbimbo farihendūri marandi. ³⁷ Ranisimboani ai aṅgūnūmboyo mbura moaruwaimayo. Ranīyo ahandi yifinimoko ra hundūruhū mburihūmbo, nimoamo yibadwami manandihindi. ³⁸ Rida ra Sopa ŋgoafikimane. Asu Pita ai Rida ŋgoafihū nimarwane, Sopahūndi süngurihindeimbi ai himboriyei hehi nindou yimbu ahambo sowana koamarhehipira mahafani. Asu ai ahambo hoafiyafinandowohū safaniya, “Mborai, nima ro-babidi ŋgefombo,” masafinando-amboyu.

³⁹ Pita ai botifi haya, ai-babidimbo homo tükūyafu hou ahambo nimoamo yibadinambo sowarūdūmo mahafomo.

Asu ranîhü nîmorehî kaisahoabedî ai hei, Pitandîkîmî nîboadeimbo Dokasîmbo hohoanîmoyeihî aranîyehî seiya, “Hoandari hoearî asu bîdîfirî hoearî ro gudarîhundi nda Dokas yangîrî nîngombo nafîmarand-ane,” sei hehi ahambo nafuimayeî. ⁴⁰ Asu Pita ai munnguambo nindou hîhaimafoa-reandûra weindanî maheiya, yirî yimbu pusîre nîmarûmbo, Godîmbo dîdîbafîfi mbura asu hîhîrîfihî yahuya, “Tabita, se botîyafô,” mehundo. Ranîyo asu nîmorehî ranai hîmboarî bîrîhoai, Pitambo hoeirera mayowa, asu botîfe mamaro. ⁴¹ Ranîyu asu Pita ai wambuamündî nûngumbo anîhondûmbo-rîhindeimbî asu nîmorehî kaisahoabedîmbo hoafîmayua kamefoehinda ai Dokas nafuimendûrî. ⁴² Pita ai Dokasîmbo yîfîhündî botîmareandî hoafî ra Sopa ngoafî munngu ho meŋgorowa, nindou afîndî ranai hîmborîyehî hehi, Adûkarîmbo anîhondûmbo-marîhorî. ⁴³ Ranîyo Pita ai Sopahü afîndî si manûngu. Nindou mamî burmakau hoearî nafîra randeimbî Saimon ra-dîbo manûngu.

10

Pita ai Korniriusîmbo Godîndî hoafî hoafîmeindo

¹ Suda-yafe ndîfo nindou mamî adûkarî ngoaf Sisariahü manûngu, ahandî ndürî Kornirius. Ai Romî-yafe ami ranambe 100 ami Itari sei arîhündî ra hîfandapurî randeimb-ani. ² Ai Godîmbo hohoanîmo parirî randeimbîyu haya asu ahandî fikîmînîndî babîdî Godîmbo ahînîyehî rîhîndeimb-aneî. Asu Suda ai napo mbonîmbo-marîhümündia ahandîmayo kakî adûkarî sagadürî randühî asu Godîmbo munnguambo si dîdîbafîfi marandî. ³ Nîmbambe safî yafogoadînambo nahurai hoeireandane, Godîndî nendî mamî ahambo sowahî kusü hoafîyundühî yahuya “Kornirius,” mehu. ⁴ Asu Kornirius ai ahambo yîhîmboyuhü hîmboa parirühü hoafîyundühü yahuya, “Adûkarî, se nînîmboeafa?” mehuamboyu. Asu Godîndî nendî ai sîmborî yahuya, “God ai sîhafî dîdîbafîyafô marandî ra hîmborîyumboani. Asu ai hoeireandî se nindou afîndî napo mbonîmbo rîhümündebîmbo farîhawandürî marandî ranahambohünda God ai sîhambo hohoanîmoyumboani. ⁵ Haponda se nindou bîdîfirî Sopa-nambo koandîhawapurî nindou ahandî ndürî Saimonîmboyu Pitamboyu randeimbîmayu ranahambo fîhimündî sînîmbohünda. ⁶ Ai ndürî mboafô Saimon burmakau hoearî nafîra randeimbî-dîbo manûngu. Ahandî worî ra sîrîwara hoekîmî mafondaro,” mehu. ⁷ Godîndî nendî Korniriusîmbo hoafîmeindo ra huane asu Kornirius ai ahandî ratüpurîyafanî rînandeimbî asu ami mamîyu ranahamumbo mborai mehupurî. Ami ra Godîmbo

hohoanîmo parirî randeimbiyu haya asu Korniriusîmbo farîherü randeimbiyu. ⁸ Asu Kornirius ai muŋgu-moatükunî tükümeŋeyo ranahambo ndore wataporîmbo-rapurî mbura Sopanambo koamarîhepura mahomo.

Pita ai ranîpoanîmbo moatükunî hoeimareandî

⁹ Ngorü sina ai homo Sopa ŋgoafi tebünanî tüküyafundane, hüfünîmbo Pita ai Godîmbo dîdîbafi-fembohünda worî bogîmondîwamî mahafu. ¹⁰ Ranîyo asu Pita ai wembomboyuhü sesî sesîmbo hohoanîmomayu. Nŋa awi sesî dîdîboadombarîhi nou ranîpoanîmbo moatükunî yafogoadînambo nahurai Pitambo tükümeŋeyoa hoeimareandî. ¹¹ Ai hoeireandane, sünü sübüdîhoehiyo, asu nîni-moatükunîmbai hoearî adükari yimbuyimbu hîmborümbî nahurai hîfînambomare koso. ¹² Muŋgua mamîkarambo yimbuyimbu tîŋarümbî nîni-hondî asu wako, amoasîrî ai hîfîsüŋgu hahabodei, asu ndu ai nîmoamo botîrîhehi arîhündî ranambe nînoumayo. ¹³ Asu yafambe mamî Pitambo hoafi-yohü yahoya, “Pita, se botîyafu, nîni-hondî hîfokoaro, mando, sowasîfî,” meho. ¹⁴ Pita ai sîmborî hoafi-yundowohü yahuya, “Adükari, ro sesî Sudambo ai moaruwai-ane sei arîhündî ra ŋgîrî dagadîhi,” meho. ¹⁵ Asu yafambe ranai asükaiyo yimbumbo hoafi-yohü yahoya, “Nîni-moatükunîyo God ‘aboed-ane’ mehu ra, se ŋgîrî ‘moaruwai-ane’ mbîsafî,” meho. ¹⁶ Yafambe ra ŋgîmîmbo yare hoafîmendowa, asu ranî-moatükunî ra nîmehünou sünambe asükai hîhîrîfe mahafo.

¹⁷ Asu Pita ai ranîpoanîmbo moatükunî ahandî nîmîndî ranahambo hohoanîmoyuane, nindou Kornirius koamarîhepurî ranai sînîmo tüküyafu hou asu Saimonîndî worî ranahambo düduyafu hou homo, ahandî ginîrî yipurîkîmî manîŋgomo. ¹⁸ Asu ai mîŋgîyomo düduyafundühi yahomoya, “Saimonîmboyu Pitamboyu randeimbi ranai nîŋguwai wanîyo?” mehomo. ¹⁹ Pita ai yafogoadînambo nahurai hoeimareandî ranahambo hohoanîmoyuhü nîŋguwane, Yifiafî Aboedî ai hoafi-yohü yahoya, “Se hîmborîyafî. Nindou ŋgîmî ai sîhambo kokoarunîni. ²⁰ Se botîyafu hawa, hanîfî hîfîni yibadînambo asu se ŋgîrî ai-babîdî ŋgafîhü afîndî hohoanîmondafî. Nŋa ranana ro koamarîhehepura masîni-mo-ane,” meho.

²¹ Pita ai ranahamumbo sowana hanü hoafi-yupurühi yahuya, “Se wamboemo kokomaründîrî, nŋa ro-ana nda. Nîmboemo se masîni-mo-a?” mehuamboemo. ²² Asu ai hoafi-yomondühi yahomoya, “Godîndî sünambeahîndî nendî ami bogorî Korniriusîmbo hoafîmeindoa ai

koamarīhemuna masīnefi sīhambo hoafiyowani se ahandi worina hifombohūnda. Ai mbumund-ani asu Godimbo ahinīyuhū ndore hohoanīmoyumb-ani. Muṅgua Suda ai 'Aboedi hohoanīmoeimb-ani' sei marihūndi. Godindi sūnambeahīndi nendi ai ahambo hoafiyundowohū yahuya 'Se Pitandi hoafi hīmborīmbohūnda ahambo hoafīndafi koaboadi-wandūhi anīmboya, "Wandi worina dīdīfi," mbīsafi,' mehu." 23 Pita ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya "Se sīnīmo mamī nīmbi ro-dībo apoefo," mehuamboyo. Apomo mburu asu siambe ai botifi napoamūndi haya mahomonda asu Sopahūndi Sisasimbo sūngururū-rundeimbi bīdīfirī ai Pita-babīdī mahomo.

Pita ai Korniriusīndi worina mahu

24 Ngorū sīhī ai homo Sisariahū tūkūmefundī. Asu Kornirius ai ranīhū ahamumbo hīfandapurī mamaru. Ai ahandi mamīsīrī, asu ṅgunīndi ranaheimbo hoafīmayundūra ahandi worambe Pitandi hoafi hīmborīmbohūnda gugurīyahi mamarei. 25 Pita ai hu worambe kefuai Korniriusīndi hīmboahū tūkūfiyuane Kornirius ai ahambo adūkar-ani yahu haya ahandi yīrīkīmī piyu mamaru. 26 Nga asu Pita ai ahambo hoafiyundowohū yahuya, "Se botīyafo. Ro-amboa nīndou se nahurai-anahī," mehu. 27 Pita ai Kornirius-dībo wataporīyu hu kefuai, asu nīndou afīndi fanda meṅgoro ra hoeimareandī.

28 Asu Pita ai yare hoafiyundūrūhi yahuya, "Se sīheihoarī fīfirīhīndi ro yīhoefī ndīfo-babīdī nīmarīpoanī asu ahei worambe kefoefepoanī sei arīhūndi. Nga God ai wambo nafuimayu, ro ṅgīrī nīndou mamī moaruwai-ani mbīsahī. 29 Ranīmboanahī asu ro moai sīmborī hoafi kīkīhīrīheandī wambo ndanīhū sīnīmbo hoafīmemo ra. Asu haponda sīheimbo dūduweheandī, nīmboyei se wambo sīnīmbo hoafīmayeia?" mahuamboyo.

30 Asu Kornirius ai hoafiyuhū yahuya, "Ranīhūndi ro wandi worambe nīmbambe safī Godimbo dīdībafīyaheandane, asu nīmehūnou sūnambeahīndi nendi mamī ai wandi hīmboarūhī hīmboarambe forīhoeimbi hoearī gūde haya manūngu. 31 Asu ai hoafiyuhū yahuya, 'Kornirius, God ai se dīdībafīyafo marandī ra hīmborī-yumboani. Asu se napo mbonīmbo-rīhūmūndi-mbīmbo kaki napo sabadūrī arandī ra fīfīreamboani. 32 Ranīmboane asu se sīhafī nīndou bīdīfirī koandīhawapura Sopa-nambo ṅgomo Saimon Pitambo hoafīndīmondowa mbūsūfuwamboane. Saimon ai ahandi ndūrīmboafō Saimon-dībo-ani anūngu. Ngorū Saimon ai burmakau hoearī nafīra randeimb-ani. Ahandi worī ra sīrīwara hoekīm-ane afondaro,' mehu. 33 Ranīmboyo asu sīhambo sowana nīndou bīdīfirī

nimehūnou koamarīheheapurī. Asu se aboedī hamīndīyo ndanīhū masīfomo. Asu haponda muṅguambo ro sūhifī ndanīhū Godīndī hīmboarūhī anīboadefī. Muṅguambo hoafī Adūkarī ai sīhambo hoafīmayu ra se hoafīyowanī ro hīmborīmbo asefī,” mehu.

Pita ai Korniriusīndī worambe hoafī bokamarīhendī

³⁴ Asu Pita ai hoafīyuhū yahuya, “Haponda ro wudīpoaporīhe fifīrīhea-mboanahī nindou muṅgua Godīndī hīmboahū sīsīmogodī yangīr-anefī. ³⁵ God ai muṅguambo nindou ahambo ahīnīyeihī ahandī hohoanīmo sūngurīhinda ranaheimbo hohoanīmoyundūrī arandī. ³⁶ God ai Israer yīhoefīmbo aboedī hoafī koamarīhendī ra se fifīrīhindī. Hoafī ra rahurai-ane, ‘Sisas Krais ai muṅguambo nindou ahei Adūkar-ani asu ai sīhefīmbo God-babīdīmbo mamūhī-mareamunī.’ ³⁷ Horombo Sudia-yafeambe muṅguambo nīnī-moatūkunīyo tūkūmefeyo ra se fifīrīhimboanei. Horombo Son ai Garirihū boatei nindou hundūrīmbo hoafīmayu. ³⁸ Se Sisas Nasaretīhūndī ra fifīrīhorī God ai Yifīafī Aboedī ṅgīnīndī kameihī masagado. Ai hoahoangu wakīreandūhī nindou farīhendūrūhī muṅgua Satanīndī ṅgīnīndī hoarehī manīmboei ranaheimbo aboedambo-mareandūrī sapo God ai-dībo nūṅgumbo wambo. ³⁹ Suda-yafe hīfambe asu Serusaremīhū muṅgu-moatūkunī ramareandī ra hoeirīhu hohu anīhond-ane sefī arīhundī. ṅga Suda ai ahambo Serusaremīhū nīmī keimbī karīhendeimbīfihī parūwuri hou hīfokoamarūwuri. ⁴⁰ ṅga ṅgīmī siyo haya God ai ahambo botīmarira nindou hīmboahū weindahī tūkūmefiyu. ⁴¹ Nindou muṅgua moai ahambo hoeirīhorī, ṅga wanī. ṅga yīhoefīmbo horombo God ranahambo hoeife hefe hoafīmbohūndambo kafoare hīnīṅgī-mareamunī ro yangīrī hoeimarīhurī. God ahambo yīfīhūndī botīmarirī asu ro ai-babīdī sesī sahusifī, hoe sīmīndefī marīhundī. ⁴² Asu ai yīhoefīmbo hoafīyuhū yahuya, ‘Nindou muṅguambo se aboedī hoafī bokarīndīhoemo-ndūhī anīhondūmbo hoafīndomondūhī anīmboya, “God ai ahambo nindou yangīrī nīboadeimbī asu yīfīyeimbī aheimbo refe yībobofembōhūnda kamafoarir-ani,” mbīsīmo,’ mehu. ⁴³ Horombo muṅgua Godīndī hoafī hoafīyomo-rundeimbī ahambohūndambo yaru hoafīyomondūhī yahomoya, ‘Muṅgua ahambo anīhondūmbo-ndīhoranī ahandī ṅgīnīndīna ranaheimbo God ai ahei moaruwai hohoanīmo ra gogorīndīhendūrīmbui,’ mehomo,” Pita ramehu.

God ai ahandī Yifīafī Aboedī Suda-yafe ndīfoambo koamarīhenda masahūmūndī

44 Pita ai hoafiyuambe Yifiafi Aboedi ai nindou munguambo hoafi himbormayei ranaheiwami makoso. 45 Sudahündi anihondumbo-rundeimbi Pita-babidi masifomo ai hepünafu hou yahomoya, “God ai ahandi Yifiafi Aboedi Suda sifehi ndifoambo amboani masagadüri,” mehomu. 46 Suda-yafe ndifo ai ranipoanimbo ranipoanimbo hoafina wataporiyehü ‘God ai aboedani’ masei ra himbormemo. 47 Asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, “Aheimbo hironi hundürumbo nindou didai yowanî mambüsindura. Ai Yifiafi Aboedi masahümündi shiri masahumîndefi nahurai-ane,” mehu. 48 Asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Sisasindi ndürinambo sheimbo hundürü-ndürimboemo,” mehu. Asu ai Pitambo hoafiyahündowohü seiya, “Se ro-babidi yahunümbimbo nimbafi,” masei.

11

Pita ai Serusaremihü anihondumbo-rundeimbi ahamumbo ranimoatükunî tükumefeyo ranimbo wataporimbo-marandi

1 Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu anihondumbo-rundeimbi Suda-yafe hifambe aningomo ai himboryomondane Suda-yafe ndifo ai-amboa Godindi hoafi ra masahümündi. 2-3 Ranayo asu Pita ai Serusaremîna hafuane anihondumbo-rundeimbi nindou fihoeari karu tirihoundeimbi ai ahambo nginindi hoafiyomondowohü yahomoya, “Se-ana nindou fihoeari kefe tirihefekoateyomondi worambe apafi asu ai-babidi sesi masowasifi,” mehomu.

4 Ranayo asu Pita ai piyu haya mungu-moatükunî tükumefeyo ra ndore wataporimbo-marandi. 5 “Sapo ro adükari ngoafi Sopahü nimboambo Godimbo didibafiyaheandühi nimboahani ranipoanimbo moatükunî yafogoadinambo nahurai wambo sowahi tükumefeyoa hoeimartheandi. Ranayo hoeari adükari nahurai ninimbai yimbuyimbu himboranî kikihamindi haya asu wambo sowana sünambeahindi afurimare koso. 6 Ro wagabe ragu himboyahanayo nîmambeahindi ninihondi, yimbuyimbu tirarümbi, amoasiri asu ndu ra hoeimartheandi. 7 Asu ro himboryaha yafambe mamî wambo hoafiyondirühi yahoya, ‘Pita, se botiyafo, ninihondi hifokoaro mando sowasifi,’ meho. 8 Nga ro hoafiyahühi sahiya, ‘Adükari, wanî. Suda ro sesi moaruwai-ane sefi arihundi ra moai sahasi rihandi,’ masahando. 9 Nga yafambe ranai sünambeahindi asukai wambo hoafiyondirihü yahoya, ‘Nini-moatükunî God nafimarandi ranana aboed-ane, nga se ngiri moaruwai-ane mbisafi,’ meho. 10 Rani-moatükunî

ra refe hayambo-yowanîyo asu munğua nînoumayo ra sünambe asükaiyo hümaramîndo hafo.

¹¹ Asu ranî sîmboanî hamîndî nindou ngîmî ai sînîmo worî ro nîmboahmeimbî rasowahî tükümfundî. Nindou mamî Sisariahündî ai wambo fihemîndîrî hîfombohündamboemo koamarîhepura masînîmo. ¹² Yifiafî Aboedî ai wambo hoafîyohü yahoya, ‘Se yîhîmbokoate ai-babîdî ngafi,’ meho. Ranîyo anîhondümborundeimbî 6 anîngomondanamboa ro-babîdî mahomo. Asu ro hefî Korniriusîndî worambe mafarîyahündî. ¹³ Asu ai hoafîyumunühî yahuya sünambeahîndî nendî mamî wandî worambe farîfi manünguwa hoeimarîhinî. Ai yahuya, ‘Nindou bîdîfirî Sopa-nambo koandîhawapurî ndürî Saimonîmboyu Pitamboyu-randeimbî ranahambo hoafîyowanî sîfombohünda. ¹⁴ Ai sîhambo hoafîndünînimbui asu hoafî ranînambo God ai se sîhafî fikîmînîndî-babîdî aboedambo ndeandürîmbui,’ mehu.

¹⁵ Ro peya hehea wataporîmbo-rîhandambe Yifiafî Aboedî aheiwamî makoso, weanğurühî sîhefîwamî makoso nou. ¹⁶ Ro Adükarîndî hoafî asükai hohoanîmo-mayahî. Horombo ai yahuya, ‘Son hoenambo hundüra-marandürî, nga Yifiafî Aboedî ai kosowohü ranambo se hundürîndeimboyei,’ mehu. ¹⁷ Horombo sîhîrî Adükarî Sisas Krais anîhondümbor-marîhura God ai Yifiafî Aboedî moanî masemunî, nga haponda Yifiafî ra Suda-yafe ndîfoambo amboanî moanî masagadürî. Nga ro nüngunahurai nindouyahî anîmbo Godîndî nafî kikîndîhe gündîheandanî hundürîkoate-mandeia?” mehu.

¹⁸ Asu Sudahündî ai hoafî ra hîmborîyomo hou moai sîmborî ahambo asükai hoafîyomo, nga Godîmbo adükarîni yahomo hoafîyomondühî yahomoya, “God ai sîhefî ndîfoambo amboa mafarîhendüra ahei hohoanîmo moaruwai hînîngîndîhi hehi asu yangîrî koadürümbo nîmboeimboyei,” mehomo.

Aboedî hoafî Andiokîhü tükümfefeyo

¹⁹ Horombo Stifenîmbo hîfokoarîhorî hehimboyowanî Sisasîmbo anîhondümbor-rîhindeimbî ranaheimbo moaruwaimbo marîhindüra bukürümehindî. Ai hei Finisia hîfîhü, Saiprus hîfîhü, Andiokîngoafîhü tüküyahi hehi aboedî hoafî Sudambo yangîrî hoafîmehündürî. ²⁰ Nga anîhondümborundeimbî bîdîfirî Saiprusîhündî, Sairinîhündî ai Andiokînambo homo Grikîmbo amboanî Sisas Adükarîni yahomo hou aboedî hoafî ra hoafîmemo. ²¹ Asu Adükarîndî ngînîndî ai-babîdî manîngowa nindou afîndî ai Ahambo anîhondümbor-rîhindühî süngumarîhorî.

²² Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi Serusaremihü hoafi ranahambo himboriyei hehi Barnabas koamarihhora Andiokina mahu. ²³ Barnabas ai hu tüküfi God ai nondou aboedi-aboedi-mareandürî ra hoeire haya hihif-hihif+yuhü ahei ngusüfoambe nginamündindürühi yahuya, “Nimbi-nimbi si se Adükarimbo aboedi süngundi hori,” mehu. ²⁴ Barnabas ai nondou aboed-ani, nga Yifiafi Aboedeimbiyu haya asu afindi hamindi anihondumbo-reandeimb-ani. Asu nondou afindi ai Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi babidimbo mamambe-mehindi.

²⁵ Raniyu asu Barnabas ai Sorimbo kokombo Tarsus ngoafina mahu. ²⁶ Ahambo hoeiriri mbura serimündü Andiokina mahafani. Mamihimbanayo haya nondou yimbu ranai Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi babidimbo fandhimbo afindi yamundi-marineandürî. Asu Andiokihü weangurühididi Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi ranaheimbo Kristen anei masahündürî.

²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi bidifiri ai Serusarem hiningiru hou Andiokina makosimo. ²⁸ Nondou mamihündi Agabus-ani. Yifiafi Aboedi ai ahambo hoafimendoa ai botifi hoafiyundürühi yahuya, “Süngunambo mungu hifi ndanihü wembo adükari tükündifemboe,” mehu. Ai yare hoafimayu, nga süngunambo Krodius ai Romiyafe adükari bogori nünguambe wembo ra tüküme fayo. ²⁹ Raniyu asu süngurihindeimbi ai Sudahündi wandafi mamifarihefembo-hündambo kakikoarihefembo hoafi fimarihümündi. Mamami ai aheimbo kakisaimbo sei hehi hohoanimoeyihü kakibidifiri yiboborihimasihehindürî. ³⁰ Ai Barnabas asu Sor koamari-hehipira kakira sowandifani hena Serusaremna hahufani hifandi-rundembimbo masabinapurî.

12

Herot ai Sems hifokoarirü mbura Pitambo karabusimariri

¹ Rani-simboani bogori adükari Herot ai Kraisindi nendi bidifirambo moaruwaimbo-mareandürî. ² Ai hoafimeyuwa Sems Sonindi amonjo pisao yihimindinambo hifokoamarüwuri. ³ Herot ai hoeireanda Suda ai ranahambo aboed-ane maseiamboyu Pitambo kameihikarabusimariri. Suda ai bret yisikoate-sesesimayei rasimboa Herot ai ramareandi. ⁴ Ai Pitambo serimündü karabus worambe hiningimarira, yimbuyimbu bidifirambe yimbuyimbu ami ai hifandimaruri. Herot ai yare hohoanimoeyihüya, “Awi Suda ai bret yisikoate-sesesindei mbundühümbo animbo ro Pitambo weindahipapihoafindühünimboeahi,” mehu. ⁵ Asu Pita ai karabus

worambe mamaru, nga anihondümborihindeimbi ai ahambohünda Godimbo didibafiyei marihündi.

Pita karabus wori hinjgimareandi

⁶ Ndanî nimbînambo sümbu noufe Herot ai Pitambo papi-hoafimbo yahumboyou sen yimbunambo hüputüpurundümo ami yimbu-yafandi mbusümo sihawura mapu. Asu hifandiru-rundeimbi ai karabus wori yipurikimî hifandimarundi. ⁷⁻⁸ Nimehünou Adükarîndî sünambeahündî nendî ai manünguamboyou asu worambe si pimayoa Pitambo ngirîsafîni sindira botimewiwa hoafiyuhü yahuya, “Nimai botiyafo!” mehuamboyou nimehünou asu sen ai Pitandî warihündî fufurimarichoayo. Sünambeahîndî nendî ai Pitambo hoafiyuhü yahuya, “Hoearî yihuruyafî mbura su güdo,” mehuambo Pita ai rasüngu-mareandi. Asu sünambeahîndî nendî ai yahuya, “Sihafî hoandarî hoearî güdo mbura wandî süngu sinîfi,” mehu. ⁹ Ranîyu asu Pita ai ahandî süngu karabus wori safambeahîndî tükümeñiyu. Nga Pita ai sünambeahîndî nendî ramarirî ra moai weindahane yahu, nga yafogoadî-nambombai yahuhayamboyou. ¹⁰ Yîbobo ai hafanî yimbu hifandîrinandeimbi ngasündîne hena karabus ain yipurî ra-sowahî tükümeñineandi. Yipurî ra ahafanîmbo moanî timarichoayowamboyouafanî weindanî tüküyafîne hena adükarî nafî süngu hafanî asu nimehünou sünambeahîndî nendî ai ahambo hinîngîmarirî.

¹¹ Pita ai wudîpoapore fifîre hohoanîmoyuhü yahuya, “Haponda ro anihondümbu fifîrîhe-amboanahî Adükarî ai ahandî nendî koamarîheira kusü mafarîhendîra Herot ai ngîrî wambo moaruwaimbo-ndeandîrî. Suda ai wambo moaruwaimbo-fendîrîmbo mehomo, nga ngîrî randundîrî,” mehu. ¹² Ranîyu asu ai Maria, Sonîmboyou Makîmboyou-randeimbi hondandî worîna mahu. Nindou afîndî ai ranîhü Godîmbo didibafî-fembo-hündambo gugurîmehîndî. ¹³⁻¹⁴ Ranîyu asu Pita ai hu yipurühî pirako-pirakomaramandamboyou nîmorehî ratüpurîyo-randeimbi ahandî ndürî Roda ai yipurî sübüdühefembo ho Pitandî yasîmondî himborîyo haya hîhîfî-hîhîfîmayo. Ranîyo asu yipurî moai sübüdühendî, nga hîhîrîfe worî safana pipîyo ho hoafîyondürühî yahoya, “Pita yipurî nafîtambehü anüngu,” mehoamboyou. ¹⁵ Asu ai ahambo hoafîyeihî seiya, “Se ra hîhîndî-hîhîndî-yafühîyafî!” masei. Nga asu ai yahoya, “Tîkaipoanî, nga anihondümbu asahî,” yahoenîngo asükaiyo hoafîmayo. Asu ai hoafîyeihî seiya, “Awi sünambeahîndî nendî Pitambo hifandîrürî-randeimbi-mbai ranana?” masei.

16 Asu Pita ai asükaiyu pîrako-pîrako-marandamboyo ai yipurî sübüdî-hehindîhünda hoeirîhorî hehi hepünîmehindî. 17 Pita ai aheimbo warînambo afoai yahu haya Adükarî ai ahambo karabus worambeahîndî serümündü moanambühî tüküme fiyu hoafî ra wataporîmayu. Ai yahuya, “Sems asu wandafî mamî ranahamumbo hoafîndahüpurî,” mehu. Asu ai Pita ranîhü hîniŋgîrîri haya ŋgorü goanîni mahu.

18 Asu ranîyo ŋgorü siambeahi Pita ai nîmarîkoate-mayuwa, ami ai hepünafundühî afîndî hohoanîmo-yomondühî yahomoya, “Pita nûngufiyuwa?” mehomo. 19 Herot ai Pitambo karabus worî munŋu kokofefimbo hoafîmepuramboemo ramarundî, ŋga asu moai hoeirüwürü. Ranîyo asu karabus hîfandî-rundeimbîmbo Pita ai aboedambomefiyu ranîmbo düdumareapurî, ŋga ai moai dîdîboadoru hoafîyomo. Ranîyo asu ahamumbo hîfokoe-fe-purîmbo hoafîmayu. Sünguna ai Sudia hîfî hîniŋgîre haya hanü Sisaria ŋgafîhü mamaru.

Herot ai yîfîmayu

20 Herot ai Tairîhündî asu Saidonîhündî ranaheimbo ŋgîniîndî-marandürî. Ranîyei asu ai fandîhi hehi nîndou bîdîfîrî ahambo sowana koamarîhehipura mahomo. Weaŋgurühî ai Brastus, bogorî adükarîndî ratüpurîyu ran-deimbî-mayu, ranahambo yahomoya, “Farîhawamunî,” mehomo-ndamboyu. “Fandîhehea-purîmboyahi,” mehu. Ai Herot soana homo hoafîyomondühî yahomoya, “Sîhîrî aboedî-aboedî-ndahumboane,” mehomo. Nîmboe hîfî ra Herot ai hîfandîmarandî ranîhü Tair asu Saidon ai ahei sesî sahümündi rîhündühî wambo. 21 Ranîyo Herot ai mamî sihî ware haya, ahandî adükarî bogorî hoearî yihuru-ramündü haya, ahandî adükarî bogorî nîmarî fondîwamî nîmarûmbo nîndou afîndî ranaheimbo wata-porîmbo-marandürî. 22 Asu nîndou ranai puküna hoafî karîhehindühî seiya, “Ndanana god mamîndî yafambe-ane! Ŋga nîndou-yomondî yafambeyopoan!” masei. 23 Asu Herot ai ahei hoafî ranîmbo moai ambe yahu asu ai moai Godîmbo adükar-ani yahu. Ranîmboyo sünambeahîndî nendî hari-memondowa nûngarî ahandî safî ra sahüsi wakîrîhi marîhünda yîfîmayu.

24 Ŋga asu Adükarîndî hoafî ai ŋgîniîndî tüküfe haya munŋuambo ŋgoafî maho. 25 Asu Barnabas, Sor ai ratüpurî Serusaremîhü moendîrîne hena hîhîreafîne Andîok ŋgoafîna mahafanî. Ai Son Mak sowarîndîfanî hena ai-babîdîmbo mahomo.

13

Barnabas Sorîmbo Godîndî ratüpurîmbo koamarîhaupîra mahafanî

¹ Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi Andiokîhü anîboadei ranahei mbusümo Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbi asu yamundu-rundeimbi manîngomo. Ahamundî ndürî ra Barnabas, Simion, ahamo fi nîmbandî sei marîhündî, Rusius Sairinîhündî, Manayen, ai Herot bogorîndî ngunîndîyu asu Sor. ² Ai Godîmbo hohoanîmoyeihî sesî wehîyeiane, asu Yifiafî Aboedî ai hoafiyohü yahoya, “Ro Barnabas weimbo Sor wandî ratüpurî ratüpurîmbo dîbonîmehapîr-ane, nga se ahafanîmbo ranî ratüpurîmbo kaboadîhi hîninîngîndîhipîrî,” meho. ³ Ranîmboemo ai sesî wehîyomondühî ahamundî warî ahafandîwamî nandu houmbo koamarîhaupîra mahafanî.

Barnabas asu Sor Saipîrasîhü Godîndî hoafi hoafîmefanî

⁴ Yifiafî Aboedî ai Barnabas, Sor ahafanîmbo koamarîhepîra Serusia ngoafîna mahanîfanî. Ranîhü ai sipambe farefîneanda sip ai Saiprus airanînambo sepîrîmîndî maho. ⁵ Ai Saramis ngoafîhü tüküyafîne hena Suda-yei rotu worambe Godîndî hoafi wataporîmbo-marînandî. Son Mak ai-babîdîmbo manüngu ahafanîmbo farîhefepîrîmbohünda.

⁶ Ai Saiprus airanîngasündîne Pafosîhü tükümeffîneandî. Ranîhü tîbagîre randeimbi mamî hoeimarînerî, ahandî ndürî Barsisas. Ai Sudahündîyu asu tîkarehaya hoafiyuhüya, “Ro Godîndî hoafi hoafîya rîhandeimb-anahî,” mehu. ⁷ Ai gafman bogorî Sergus Paurus-dîbo mamaru. Sergus Paurus ana aboedî hohoanîmoyu kükühîfoare fîfîreandeimb-ani. Ai Godîndî hoafi hîmborîmbo yîfiriyuhü asu Barnabas Sorîmbo mborai mehupîrî. ⁸ Nga asu tîbagîre randeimbi Erimas ai gafman bogorî ranahambo Sisasîndî hoafi anîhondümbofembo ra yowanî yahundombo Sor weimbo Banabasîmbo hîfînambo-mareapîrî. (Tîbagîre randeimbi Barsisas ndürî ra Grik hoafînambo Erimas-ane masei.) ⁹⁻¹⁰ Nga Sor, Grik hoafîna ahandî ndürî Por. Yifiafî Aboedîndî ratüpurî worîborî kîdaboarî-mayu ranai Erimasîmbo hîmboa parirühî yahuya, “Se-ana Satanîndî nîmor-anafî asu se-ana aboedî hohoanîmo ranahandî hürütimb-anafî. Muñguambo tîkai hoafi, moaruwai hohoanîmo sîhafî ngusüfoambe amaro ranana afîndî hamînd-ane. Se-ana muñguambo Adükarîndî aboedî nafî moaruwaimboro randüh-anafî. Awi se ranî hohoamîmo ra hîninîngîfembo moei safîmboayafa? ¹¹ Asu se

hîmborîndafi! Hapondani Adükarî ai sîhambo hîmboari sündianînanî se tütümondamboyafi. Haponda se ngîrî hüfîhamîndî hoeindowandî, nga akîdou gedühi safî nîmandîmboayafi,” mehundo. Ranîyo asu nîmehûnou mburîngai peyowohüyo Erimasîmbo nîmbî mamaro. Ranîyu asu ahambo watîngarîhü kîkîhimündî hefembo nafî nafuimbohünda nafî kokomarandî. ¹² Gafman bogorî ai ra hoeire haya anîhondümbomareandî. Asu ai Adükarîmbo yamundîfe hoafî hoafîmefanî ra hîmborîyu haya hepünîmefiyu.

Barnabas Sor ai Andiok ngoafîhü Pisidia-yafeambe Adükarîndî hoafî hoafîmefanî

¹³ Por asu nindou bidîfirî ai-babîdî Pafos ngoafî ngasündundanîyo sip ai sepurîmîndî haya Perga ngoafînambo Pamfîria-yafeambe maho. Nga Son Mak ai hînîngîreapurî haya hîhîrîfî Serusaremînambo mahu. ¹⁴ Ai Perga ngasündîne hena, hafanî Andiokîhü Pisidia-yafeambe tükümeîneandî. Ranîyo asu moanî ngoafîmbo nîmarîmbo si rasîmboanî ai Suda-yafe rotu worambe kefoene mamarîfanî. ¹⁵ Mosesîndî ahnûmbî hoafî asu Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbi-yomondî hoafî ra bokarîhoemo mburumbo asu hîfandî-rundeimbi ai hoafîyomondühi yahomoya, “Wandafî weimbo, se nindouyei ngusüfoambe ngînemîndîmbo hoafî hohoanîmondafandühi ana, hoafîndafanî,” mehomo. ¹⁶ Por ai botîfi nûngumbo warî pakarîfoareandühi hoafîyuhü yahuya, “Wandaf, Israerîhündî asu nindou amurî Godîmbo ahînrîrîhorî rîhündeimbi se hîmborîndei. ¹⁷ Israer-yafe God ai sîhefî amoa kamafoareandür-ane. Ai Isipîhü fehefehündî-yahi nîboadeiane, God ai ngorü süngumareanda nindou afîndî momorîmayei. Süngunambo ahandî adükarî ngînîndînambo ai semündündürî Isip hînîngîrîhi hehi mahei. ¹⁸ Nîmî wohî furîkoate-reandühi nîboadeimbo 40 hîmbanî Godîndî hoafîmbo moei masei, nga asu God ai aheimbo fehefendürîmbohünda tîngîrîfomayu. ¹⁹ Kenan-yafe hîfîhü 7 sîrî God ai aheimbo yîhîrîrearühi hîfî ra Israer aheimbo masagadürî horombo hoafîmayu süngu. Horombo Israer ai Isip sowana hei nîmareimbo asu süngunambo Kenanînambo mahei ra 450 hîmbanîyo. ²⁰ Süngunambo God ai Israerîmbo hîfandîyo-ndürîmbohünda yîboboru rundeimbi nindou kamafoareapura ai hîfandîrundürî homomboyo süngunambo Samuer Godîndî hoafî hoafîyurandeimbi ai tüküfi ahamundî fondî kasîmaramündu.

²¹ Ranî-sîmboanî Israer ai adükarî bogorî semîndîmbo hoafîmehündowamboyu asu God ai Sor, Kisîndî nîmorî,

ahei adükari bogori kamafoariri. Ai-ana Bensaminindi sirambeahindani. Raniyu ai adükari bogorimbo 40 himbani mamaru. ²² Nga God ai ahambo raguanamboriri mburambo Defit ahei adükari bogorimbo hinngimariri. God ai ahambo hoafiyuhü yahuya, 'Ro Sesindi nimori Defit fifirihini, nga wandi ngusüfo ai nindou rahurai rana-hambo anahi hohoanimo-ayahi. Nimboe ai animbo wandi hohoanimo süngundeambui,' mehu. ²³ God ai Defitindi sirambeayahindi Sisas shefimbo aboedambo-fembohünda Israer sowana koamaritherü horombo hoafimayu süngu.

²⁴ Sisas ai weindahi tüküfekoate-yuambe Son ai Israerihündi mungu ranaheimbo aboedi hoafi bokarihendürühi yahuya, 'Shei hohoanimo moaruwai daboadanambo-ndihinda asu sheimbo hundüründihandürimboyahi,' mehu. ²⁵ Ndeara Son ai ahandi ratüpurî munqumbo yangiri-yoaniyo ai hoafiyuhü yahuya, 'Se hohoanimoyeiya ro dideyaha? Ro-ana nindou sapo se hifandarihündi raniyahipoani. Se himboriyei! Nindou ra sünguna tükündifimbui, nga ro-ana ahandi sufihindi wofi fufurihfembo ra aboediyahipoani,' mehu.

²⁶ Wandafi mamî, se-ana Abrahamindi ahurî anei, asu Suda-yafe ndifo se Godimbo hohoanimoyei arihündi God ai aboedambo-ndeamunimbui hoafi ranana ai shefimbo soana koafoareamboani. ²⁷ Serusaremihündi nindou anei asu ahei bogor-anemo ai moai Sisasimbo aboedambore randeimbani sei ndorihori fifirihori. Asu ai moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi munquambo ngoafimbo nimarimbo si ranambe hoeiru marundi ra fifirihindi, nga wani. Ai ahambo papi-hoafimarihori horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi rani-moatükunî tükündifemboe mehomo süngu. ²⁸ Nga yibobofeambe Sisasimbo hifikoefimbo moai hoafi yangoro, nga asu moani hoangirihî hehimboyei papi-hoafirihorühi Pairatimbo hoafiyehi seiya, 'Hifokoarîworî,' masei. ²⁹ Ai munquambo moatükunî ramarihindi ra horombo Baiborambe hoafimayo süngu. Raniyo süngunambo nimî keimbî karîhendeimbîfihîndî foarîndümo hanîmo honquambe masîhawurî. ³⁰⁻³¹ Nga God ai ahambo yifihündi botîmariramboyo nindou ai-babîdî Gariri hinngîru hou Serusaremînambo afîndî si mahafomo ranai ahambo hoeimarüwurü. Nindou ranai haponda Sudambo ranimbo wataporîmboru marundi.

³²⁻³³ Haponda ro sheimbo yarîho hoafayehî: God ai shefiî amoa mamimbo horombo hoafimayu süngu haponda ahei ahurîmamî shefimbo anîhondümbö tüküme Feyo ra Sisas

yîfîhündî botîmarirî. Ndani-moatükunî hoafîmayo ra Herü Buk yimbu ranambe amboa mbapenîngo.

‘Se wandî nîmor-anafî,

haponda ro sîhafî ape-anahî.’

Buk Song 2:7

³⁴ God ai yîfîhündî ahambo botîmarirî, nga ai ngîrî hîhîndüfi ngu yîfî ambe-ambe sümbondu. Rani-moatükunî ra God ai hoafîmayu süngu,

‘Ro sîheimbo aboed-aboed-ndîheandürühi

asu anîhondü aboedî moatükunî ndahandürî-mboyahî

horombo ro Defitîmbo saimbo hoafîmayah süngu.’

Ai-saia 55:3

³⁵ Rani-mboyo ngorü Herü Bukambe hoafîyohü yahoya,

‘Sürîhoeimbi nindou ranahambo se ngîrî hînîngîndoworani sümbondu,’ meho.

Buk Song

16:10

³⁶ Defit ai nûnguambe Godîndî hohoanîmo süngu ratüpurîmayu. Süngunambo ai yîfîmayuwamboyo ahandî amoa-babîdîmbo masamboarîhora asu ahandî fi ra sümbomayo. ³⁷ Nga sapo nindou God ai honguambeahîndî yîfîhündî botîmarirî ranana moai ahandî fi ra sümboyo.

³⁸⁻³⁹ Rani-mbo-anîmbo, wandafî mamî, se fifîrî-mbîrîhinda-mboane, ro sîheimbo hoafî aboedî hoafîyefühi sefiya, Nindou ndanana wanjei sîhei moaruwai hohoanîmo gogorîndîhembui. Mungu moaruwai hohoanîmo ra Mosesîndî ahînûmbî hohoanîmo ana ngîrî gogorîndîhe

mbunda nindou mbumundî mbîso. Nga nindou Sisasîmbo anîhondümbö-arîhorî ana, ahei moaruwai hohoanîmo gogorîhendühî nindou mbumundî mbüsümbui. ⁴⁰ Rani-mbo anîmbo se hîbadühündî! Nga rananî moatükunî Godîndî hoafî hoafîyomo-rundembî hoafîmemo ra sîheimbo sowahî tükündîfemboe. ⁴¹ Ai yaru hoafîyomondühî yahomoya,

‘Anîhondümbö-fekoate-yeimbi, se hîmborîndei,

Se-ana hepünündahi mbundühî njei yîfîndei.

Nîmboe se nîboadeiambe ro mamî-moatükunî ratüpurî-ndamboyahî.

Nindou mamî ai ratüpurî ranahambo hoafayu ana,

se ngîrî anîhond-ane mbîsei,’

Habakuk 1:5

mehomo,” mehu.

⁴² Asu Por, Barnabas ai Suda-yafe rotu worî hînîngîrîne hena hafandanîyo, nîmorehî nindowenihi ai hoafîyeihî seiya, “Ngoafîmbo nîmarî si ranambe hoafî nda süngunambo asükai yîhoefîmbo hoafîndafanî,” masei. ⁴³ Rotu worî hînîngîrîhi moanambühî tüküyahindanî, Suda nindou asu ndîfo Suda-yafe rotumbo hei-rîhündeimbi ai Por Barnabas yafandî süngu mahei. Aheimbo dîbafîrînearühî safanîya,

“Se Godîndî moanî hîpoambofe ranambe nîmboei ngei,” masafanî.

⁴⁴ Asükai ngorü ngoafîmbo nîmarîmbo si ranambe nindou adükarî ngoafîhündî muŋguambo ai Adükarîndî hoafî hîmborîmbo mafandîhindî. ⁴⁵ Asu Suda ai nindou afîndî hoeirîhi hehi nġusüfoambe moaruwaimayei. Ranîyo ai Porîndî hoafî hîfînambo-rîhindühi moaruwai moaruwaimbo-marîhindî. ⁴⁶ Ranîmboyo Por weimbo Barnabas ai yîhîmbokoate hoafîyafandühi safanîya, “Godîndî hoafî sîheimbo boatei mbîhowamboane. Nġa asu se hoafî ndanahambo daboadanambo-arîhindî. Ro rarîhe hohoanîmoayahî, se sîheihoarî hohoanîmoyeihî seiya, ‘Rona koadürümbo-koadürümbo nîngombo ra nġîrîndefî,’ asei. Ranîmbo anîmbo se hîmborîndei! Haponda sîheimbo hînîngîrîhorü hohoa sîhei ndîfo sowana ahehî. ⁴⁷ Adükarî ai yîhoefîmbo hoafîyuhü yahuya,

‘God ai nindou aboedambo-fembo ranahambo muŋguambo hîfî semîndî hombohünda ro sîhambo Suda-yafe ndîfombo si nahurai hînîngîmarîheanîni,’” masafanî.

⁴⁸ Suda-yafe ndîfo ai hoafî ra hîmborîyeyi hehi hîhîf-hîhîfîyeyihî Adükarîndî hoafî aboed-ane masei. Muŋguambo nindou God ai yangîrî gedühi nîngombo kamafoareandürî ranai anîhondümbo-marîhindî. ⁴⁹ Adükarîndî hoafî ra muŋgu hîfî ranîhü maho. ⁵⁰ Ranîyo asu Suda ai ngoafî hîfandî-rundeimbî asu Suda-yafe ndîfo nîmorehî bogorî Godîmbo hohoanîmoyei rîhündeimbi ranaheimbo hohoanîmo botîmarîhindüra Por Barnabasîmbo moaruwaimbo-rîhipîrühî ahei ngoafîhündî hemafoarîhipîrî. ⁵¹ Ranîmboyanî ai ahei hohoanîmo moaruwai ra fîfîrîmbîrîhinda safanî hena nafuimbohünda hîfî hasüfî ahafandî yirîfîhindî kükifoarîne mburîna asu Aikoniamînambo mahafanî. ⁵² Yîfiáfî Aboedî ai Andiokîhündî Sisasîmbo süngurîhoreimbî ranahei fiambe tüküme Feyondüra afîndî hîhîf-hîhîfîmayei.

14

Por Barnabas ai Aikoniamîhü aboedî hoafî hoafîmefanî

¹ Aikoniamîhü Por weimbo Barnabas ai asükai mamî rasüŋgu-marîneandî. Ai Suda-yafe rotu worambe hafanî kefoene hoafî dîboadorîne wataporîmbo-marînandî ranî süŋgu asu Suda-yafe ndîfo afîndî ai anîhondümbo-marîhindî. ² Nġa Suda bîdîfîrî anîhondümbo-fekoateyeyimbî ai nîmorehî nindowenihî Suda-yafe ndîfo bîdîfîrî-yafe nġusüfoambe botîmarîhi-ndüramboyei anîhondümbo-rîhindeimbîmbo yiboaruko-marîhindürî. ³ Ai gedühi

Aikoniamihü nimbafanimbo Adükariimbo-hündambo yihimbokoate hoafiyafani marinandî. Ranîyo Adükari ai ahafanimbo nginindî masagapira hepünifeimbi asu nginindî moatükunî ramarineanda ai ahafandî hoafi ranai Adükarindî hipoambo ra anihond-ane yaho nafuimeyondürî. ⁴ Nga nimorehi nindouwenihî adükari ngoafihündî ai yikürübümehindî. Bidifirî ai Suda-babidimbo-yahindî asu bidifirî ai Kraisindî hoafi sowandifanî hafanî-rinandeimbi babidimbo-yahindî. ⁵ Sünğunambo Suda-yafe ndifo asu Suda ahei bogorî-babidimbo sübabî hoafirundühî yahomoya, “Sihirî ahafanimbo moaruwaimbo-ndihupirühî nimoeinambo hifokoandihu-pirimboane,” mehomo. ⁶ Ranîyo ai ra fifirîne hena fefoene hena Rikonia-yafeambe yimbu adükari ngoafî Ristra asu Debi ngoafihü tüküyafîne mburîna ranî hifikimî mahafanî. ⁷ Ranîhü amboanî nimbafanimbo aboedî hoafi wataporimbo-marinandî.

Por Barnabas ai Ristrahü asu Debihü aboedî hoafi hoafimefanî

⁸ Ristrahü nindou mamî tîjarî moaruwaimbü mamaru. Ahandî hondî ai rahurai wakîmarîmîndo-ane, nga ngirî hoahoangu ndandî. ⁹ Asu ai Porindî hoafi himborî-mayua, ahambo himboarî parirî nüngumbo hoeirira ahandî anihondümbofe ranînambo God ai wanjei aboedîndirîmbui. ¹⁰ Ranîmboyu Por ai puküna hoafiyuhü yahuya, “Sihafî tîjarînambo botiyafî nîmbafî,” mehindowamboyu horîpirîhoei piyu mburambo hoahoangu wakîre marandî.

¹¹ Nindou afîndî ai Por ramareandî ra hoeirîhi hehi Rikonia-yei hoafînambo puküna hoafîyeihî seiya, “God bidifirî nindoumbo-yafîne henambo sihefimbo sowana makosafanî,” masei.* ¹² Asu Barnabasimbo ndürî Sus dükamarîhorî. Asu Por ai hoafi wataporîmbora randeimbî-mayua ranîyo asu ahambo Hemis-ani masahündo. ¹³ Susindî adükari rotu worî adükari ngoafî himboranîkîmî mafondaro. Ranîyo Susimbo sesî sihai-randeimbî ai burmakau anamîndî bidifirî asu nîmî ahurî wofî amboa sifimbî semündü haya adükari ngoafî yipurî nafîtambekîmî sünü tükümefiyu. Nindou afîndî ai-babidî Por Barnabasimbo, “Ai yîhoeî god-anafanî,” sei hehi burmakau hifokoefe segopimbo masei.

* **14:11:** Ai rarîhi hohoanîmoyeihî Sus ai ahei adükari bogorî god-ani asu Hemis ai Susindî yasîmondîhündî hoafi semündü hu hoafîyu-randeimb-ani masei.

14 Nga Kraisîndî hoafî sowandîfanî hafanî-rînandeimbi ai ranî hoafî hîmborîyafanî hena yowanîmbo hohoanîmo-yafandühî ahafandî hoearî hîrîne hena pîpîyafanî hafanî nindou afîndî-yafe mbusümo puküna hoafîyafandühî safanîya, 15 “Wandafî mamî se, nîmboe ramarîhinda? Ro-ana nindou yangîrî se nahurai-anehî. Ro sîheimbo aboedî hoafî wataporîmbo-rîhoanda se nîmîndîkoate-moatükunî ra hînîngîndîhi hehi God Yangîrî Nüngumbü sowana ŋgei. Ai sünü, hîfî, sîrîwara asu muŋgu-moatükunî ranambe engoro ra nafîmarandî. 16 Horombo God ai nindou muŋguambo hîfîhü hînîngîreandüra, ahei hohoanîmo süngu hei marîhündî. 17 Nga ai anüngu ra nafuimbohünda sîhefîmbo aboedîreamunî arandî. Ai sîheimbo sünambeahîndî hoe koafoare nûmbür-ambeahîndî sesî yimuŋgu-remîndambe sagadürî arandî. Ai sesî afîndî asu ŋgusüfoambe hîhîf-hîhîfî sagadürî arandî,” masafanî. 18 Ai ranî hoafî ra wataporîmbo-marînandî, ŋga nindou ai ahafanîmbo burmakau hîfîkoefe sîhefembo hohoanîmo-mayei hei, ŋga ai kîkîfoefe-ndürîmbohünda tîŋîrîfomefanî.

Ai Porîmbo nîmoei pîmarundî

19 Ranîyo Andiokîhündî-yomo asu Aikoniamîhündî-yomo Suda bîdîrîfî ai sînîmo nindou-yei ŋgusüfoambe botîmarundüra ai Porîmbo yîfîmbiyuwa yahomo houmbo nîmoeinamborurü mburu asu ŋgoafî bîdîfîranî kiafu hüründümo mahomo. 20 Nga Sisasîmbo süngurîhorî-rîhündeimbi ai sînei wakîrîhorî manîmboeia ai botîfi haya, asükai adükarî ŋgoafîna mahu. Ranîyu asu ŋgorü sina Barnabas dîbombo Debinambo mahafanî. 21-22 Ranî ŋgoafîhü aboedî hoafî ra bokarîmarî-heneanda asu nindou afîndî ai Sisasîmbo süngurîhorî-rîhündeimbi-mboyahi tükümehîndî. Ranîyo asu ai hîhîrîyafîne Rîstra, Aikoniam, asu Andiok ranînambo hafanî süngurîhorî-rîhündeimbi ŋgînandîfî-nandürühî safanîya, “Se Godîmbo ndondîhi anîhondümbö-ndîhorî ndühündî. Tîŋîrîfo afîndî sîhefîmbo tükündîfemboe sîhîrî God ŋgînîndî hîfandarandî ranambe hombohünda,” masafanî. 23 Asu mamamî ŋgoafîhü anîhondümbö-rîhindeimbi ranaheimbo nindou hîfandî-yondürî rambo kafoarîneapurî hena asu sesî wehîyafandühî Godîmbo dîdîbafî-mefîneandî. Asu ai Adükarîmbo anîhondümbö-marîhorî ahandî warîwamî aheimbo hînîngî-marîneandürî.

Ai hîhîrîyafîne Siria-yafe-ambe Andiokînambo mahafanî

24-25 Ranîyo ai Pisidia-yafe mbusümo hafanîmbo Pamfîria-yafeambe tüküyafîne Pergahü hoafî-wataporîmbo-rînrü mburîna asu Atarianambo mahafanî. 26 Ateriahü ai

sipambe fariyafîne hena Andiokînambo sepîmîndî maho. Ranîhû horombo Sisasiambo anîhondümborîhindeimbi ai ahafaniambo Godîndî ratüpurî ratüpurîmbohünda hîniŋgi-rîhipîrûhi seiya, “God ai sîhafaniambo hîpoambo-ndeapîrûhi mbîfarihepîr-amboane,” masei. Asu ai ratüpurî ra ratüpurîyafani moendî-marîneandî. ²⁷ Ai Andiokîhû tüküyafîne hena, anîhondümborîhindeimbiambo gugurî-marîneandürî. Asu muŋgu-moatükunî God ai ahafandî warî süŋgu ratüpurî-mayu ranahambo hoafîmefanî. Ai hoafîyafandühî safaniya, “God ai ŋgorü nafî nafîmaranda Suda-yafe ndîfo ai-amboanî Godîmbo anîhondümborîmarîhori,” masafanî. ²⁸ Asu ai afîndî si Sisasiambo süŋgurîhori-rîhindeimbi-babîdîmbo mamarîfanî.

15

Serusaremîhû Sisasiambo anîhondümborîhindeimbi-yafe bogorî ai gugurî-mefundî

¹ Ranîyo asu nindou bîdîfirî ai Sudianîpoedî Andiokîna kosîmo Suda-yafe ndîfo Sisasiambo anîhondümborîwureimbiambo yamundîrûpurûhi yahomoya, “Se Mosesîndî hohoanîmo süŋgufekoate-ndîmondühî sîhamundî fihoeari kefe tîrîhefekoate-ndîmondanî asu ŋgîrî aboedambo-ndafundî,” mehomo. ² Asu Por Barnabas ai Sudiahündî-babîdîmbo hoafîna sîmborî sîmborî-memo. Ranîmboemo anîhondümborîrundeimbi ai hoafî fîründümondühî yahomoya, “Por, Barnabas asu nindou bîdîfirî-amboanî ai Serusaremînambo mbîhomo-ndamboane. Asu ai hoafî ra Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbi asu hîfandî-rundeimbi-babîdîmbo dîdîboado-mbîrundamboane,” mehomo. ³ Anîhondümborîhindeimbi ai koamarî-hehipura mahomo. Ai Finisia asu Samaria-yafeambe mbusümondühî homo hoafîyomondürûhi yahomoya, “Asu sîhefî ndîfo amboanî Sisasiambo anîhondümborîmarîhori,” mehomonda asu anîhondümborîhindeimbi muŋguambo ai afîndî hîhîfî-hîhîfî-mayei.

⁴ Ai homo Serusaremîhû tüküme funda anîhondümborîhindeimbi Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbi asu hîfandî-rundeimbi ai ahamumbo hîhîfî-marîhûpurî. Asu Por Barnabas ai muŋgua-moatükunî God ai ahafandî warî süŋgu ratüpurî-mayu ranahambo hoafîmefînandürî.

⁵ Nga asu anîhondümborîrundeimbi Farisihündî bîdîfirî ai botîyafu hoafîyomondühî yahomoya, “Sîhefî ndîfo ai ahamundî fihoeari karu tîrîmbîhou-ndamboane asu ai Mosesîndî ahînûmbî hohoanîmo süŋgu-mbîrîhindamboane,” mehomo.

6 Ranimboemo Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi wataporîyo didiboado-fembohünda gugurimefundi. 7 Ai wataporîyomo homo munḡumayo asu Pita ai nünḡumbo hoafiyupurühi yahuya, “Wandafi mamî, se fifirundi horombo hondü God ai seambeahindi wambo kafoare hinḡimareandi sihefi ndifo ranaheimbo wandi yasimondinambo aboedi hoafi hoafiyowanî himboriyohü anihondumbo-fembohünda. 8 God ai munḡumbo nindouyafe hohoanimo ra fifireandi. Ai sihefi ndifo ranaheimbo yini mehu ra nafuimbohünda Yifiafi Aboedi masagaduri sihefimbo masemunî nou. 9 Ai moai sihefimbo ḡgorü süḡgureandühi aheimbo ḡgorü süḡgurearü, ḡḡa wanî. Ai anihondumbo-marîhinda asu God ai ahei ḡḡusüfoambe ramareandüra sürühehindeimbi tükümehindi. 10 ḡḡa nimboe asu se Godimbo randihu hoeindihurü yahomo houmba? Se ḡḡiri sihefi ndifoambo sihamundi fihoeari karu timbirihound-amboane mbisimondühi aheiwami nimboreimbi moatükunî nandundi. ḡḡa horombo sihefi amoao asu sihir-amboanî nimboreimbi moatükunî ra ḡḡiri ndahumîndefi. 11 Suda sihirî ndarîhu anihondumbo-arîhundî ana, Sisasinî hipoambonambo aboedambo-ndahumboyefi, ḡḡa asu sihefi ndifo ai-amboanî raninambo aboedambo-ndahimboyei,” mehu. 12 Barnabas Por ai Godindi ḡḡinîndî nafuimbo moatükunî asu hepünifeimbi moatükunî ra God ai Suda-yafe ndifombo ahafandi warisünḡu ramareandi ranahambo ndorîne wataporîmbo-marînandi. Asu munḡu ai wataporî ra hihimboriyomondühi himbo yangiri kûmarundi.

13 Hoafi moendîmayowa asu Sems ai hoafiyuhü yahuya, “Wandafi mamî. Se wandi hoafi himboriyomo. 14 Saimon ai haponda ndore korîfoare hoafiyuhü yahuya, God ai ahandî hipoambofe hohoanimo nafuiyuhü sihefi ndifo bidifirambo weanḡurühi wand-anei mehu. 15 Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi-amboa mamî yahurai-ane. Ai yaru hoafi nda sürü papîmaründî: 16 Adûkarî ai hoafiyuhü yahuya,

‘Defitîndî mamîsirî ai worî nahurai birîmefoendi,
ḡḡa süḡḡunambo ro hihîndahe koda
asu ahandî mamîsirî ra asûkainda botîndîhe-amboyahî
nindou ai worî birîfoare mbura simborî worîmbo-
arandî nou.

17-18 Rananimbo asu nindou amurî ai randîhi Adûkarîmbo kokondi-horîmboyei.

Asu munḡumbo Suda-yafe ndifo ro wand-anei masahî
ranai-amboa kokondi-horîmboyei. Hoafi nda

horombo hondü ndani-moatükuni tükündifemboe mehu-ane.

Adükari ai yare hoafimayu ai rani-moatükuni raremarandi, asu horombo hondü nindou ai ra fifiri-marihindi, mehu.”

Amos 9:11-12

¹⁹ Rani-mboyo asu Sems ai hoafiyuhü yahuya, “Ro rarihe hohoani-moayahî sîhefi ndifo ai hîhîriyahi Godimbo sowana mahei ranaheimbo sîhîri ngîri tîjîri-fo ndahundûri.

²⁰ Wani, nga sîhîri aheimbo pasambe ndandîhu hoafînde-fomboane.

Kabomombo sesi didibafife sîhefeimbi sesipoani, nîmorehî sîsîhimopoani asu anamîndîhoandi birabîriyopoani, nînihondi amînda-wofifeimbi asu horî sesipoani.

²¹ Ai ngîri randîhindi ra nîmboe horombo peyomo houmbo haponda muŋguambo ngoafi adükarambe nindou ai Mosesîndî hoafi bokarihoemo arundî. Asu muŋguambo ngoafimbo nîmarîmbo si ranambe Suda-yei rotu worambe ritimîru arundî,” mehu.

Suda-yafe ndifo anîhondümborîhindeimbi ahei pas-ane nda

²² Rani-mboane asu Kraisiîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomo hîfandîru-ndeimbi-yomo asu anîhondümborîhindeimbi-yei ai hoafi firîhümündihî seiya, “Sîhîri-hündî bidîfirî ai Por Barnabas babîdîmbo Andiokînambo homböhünda koandîhehu-purîmboane,” masei. Ai Sudas, ahandî ndürî ngorü Barsabas, asu Sairas ahafani-mbo ngafani sei hîniŋgî-marîhipîri. Yimbu ai anîhondümborîhindeimbi-yei bogori-yafani. ²³ Ahafandî warîhü ai pas mamî koarîhoe-mondühî hoafîyo-mondühî yahomoya:

“Ro Kraisiîndî hoafi sahumîndefî hefî rîhundeimb-ane-fî asu hîfandîrîhu-hundeimb-ane-fî. Suda-yafe ndifo anîhondümborîhindeimbi Andiokîhü, Siriahü, Sirisiahü anîboadei, se karîhasî-handürî.

²⁴ Ro hîmborî-yefîmboane-fî rohündî bidîfirî ai homo wataporî-memondamboyo sîhei hohoani-mo mamîkari-marandürî, nga asu ro moai ahamumbo randundî sefi.

²⁵ Rani-mboane asu ro hoafi firîhumîndefî mburîhu sefiya ro nindou sîheimbo sowana koandîhe-hupurîmbo-yefî. Ro nindou ra yîhoefî ngunindî Barnabas asu Por-babîdî koamarîhehupîri.

²⁶ Ai moai ahafandî fimbo hohoani-mo-yafani, nga ai sîhefi Adükari Sisas Kraisi ahambo-hündambo ahandî ratüpurî ratüpurî-mayafani.

²⁷ Rani-mbo-yefî ro Sudas asu Sairasîmbo koandîhehupîra ngafani hoafi ro sürü paparîhundî rahurai randîne ahafandî yafambenambo hoafîndambo-yafani.

²⁸ Yifiafi Aboedî ai yîhoefî mbusümo nîmarîmbo asu ro mamî

mamamberîhu hohoanîmo-yefühî sefiya, ‘Ro ngîrî ngorü tîñümbî hohoanîmo sîhei wamî nandîhundî,’ masefi, nga se ndanî hohoanîmo yangîrî anîmbo randîhimboyei. ²⁹ Se kabomombo sesî dîdîbafife sîhefeimbî sesîpoanî, horî sesîpoanî, nîñîhondî amînda-wofîfeimbî sesîpoanî, nîmorehî sîsîhîmopoanî asu anîmîndîhoandî bîrabîrî-yopoanî. Se ranî hohoanîmo süngufepoanî. Se ranîmoatükunî ra hîñîngarîhindî ana, aboedîndeimboyei. Yîhoefî hoafî ndear-ane, nga se aboedî nîboadei,”

mehomo.

³⁰ Ranîyo asu Serusaremîhündî anîhondümborîhindeimbî ai nindou yimbuyimbu ra koamarî-hehipura Andiokînambo mahanîmo. Asu ai anîhondümborîhindeimbî gugurundürî mburu pas ra masabudürî. ³¹ Anîhondümborîhindeimbî ai pas ranambeahîndî aheimbo ngînemîndîndürîmbo hoafî hoeirîhi hehimbo hîhîf-hîhîfî-mayei. ³² Sudas asu Sairas ai Godîndî hoafî hoafîyafanî rînandeimb-anafanî. Ranîyo asu yimbu ai aheimbo afîndî ngînemîndîmbo hoafî hoafîyafînandürî marînandî. ³³⁻³⁴ Yimbu ai Andiokîhü nîngî-nîngî-yafîne mburîna anîhondümborîhindeimbî ai ahafanîmboya, “God ai aboedî-aboedî mbîreapîr-amboane asu ngîsüfoambe afurînde kündeambui,” sei hehi nindou koamarî-houpîrî ranahamumbo sowana koamarîhehipîra hîhîrîyafîne mahafanî. ³⁵ Nga Por asu Barnabas ai Andiokîhü manîmbafanî. Ranîhü yimbu ai nindou bodîmondîbabîdî Adükârîndî hoafî bokarîhe-neandühî yamundîmarîneandürî.

Por Barnabas ai yûkürübî-mefîneandî

³⁶ Süngunambo Por ai Barnabasîmbo hoafîyundühî yahuya, “Sîhîrî muñgu ngoafî adükârî sapo Godîndî hoafî horombo bokamarî-hehoandî ranî ngoafînambo anîhondümborîhindeimbî ai nüngumbayahi ranîndüfosimbo gagimboane,” mehu. ³⁷ Barnabas ai Sonîmboyu Makîmboyu randeimbî-mayu ranahambo ai-babîdî semündü hombo mehu. ³⁸ Horombo Son Mak ai Pamfiria ngoafîhü ahafanîmbo hîñîngîmareapîrî, nga moai ai-babîdî Adükârîndî ratüpurî, ratüpurîyu hu. Nga asu Por ai ahambo moai semündü-hombo yifîryu. ³⁹ Yimbu ai sîmborî hoafîyafîne hena yûkürübî-mefîneandî. Barnabas ai Mak serümündü haya sipambe farîyafîne hena Saiprusînambo mahafanî. ⁴⁰ Nga Por ai Sairas serümündü mahafanî. Anîhondümborîhindeimbî ai ahafanîmbo hoafîyeihî seiya, “Adükârî ai sîhafanîmbo moanî hîpoambo-ndeapîrühî

mbifarîhepîr-amboane,” masei. ⁴¹ Yimbu ai Siria, Sirisia-yafeambe hahabodîfanî wakîrîneandühi anîhondümborîhindeimbîmbo ngîniîmarî-nandîfînandürî.

16

Timoti ai Por-diîbo mahu

¹ Por ai Derbe ngoafî hu ngasünde haya Ristra ngoafîna mahu. Sisasîmbo süngurürî-randeimbî mamî, ahandî ndürî Timoti ai ranîhü mamaru. Ahandî hondî ai Sudahündî anîhondümboreandeimbîyo, nga asu ahandî afîndî anîmbo Grikîhündîyo. ² Ristrahündî asu Aikoniamîhündî anîhondümborîhindeimbî ai Timotimbo ahîniyeihî seiya ai nindou aboed-ani masei. ³ Asu Por ai Timotimbo ahandî süngu semündü-hombo yahu haya hohoanîmo-mayu. Ai Sudahündî ranî hîfîhü manîngomo ranahamumbo hohoanîmoyuhü ahambo serümündü haya ahandî fi hoearî ra karirî tîmarîherü. Sapo muŋguambo ai fîfîrundî Timotindî afîndî ra Grikîhündî-mayuwambo. ⁴ Ai ngoafî adûkarînambo homo tüküyafu, homo tüküyafu rundühiyo asu horombo Kraisîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbî asu hîfandî-rundeimbî Serusaremîhü hoafî ranî sünguru masîhoemo ra anîhondümborîhindeimbîmbo masabudürî. ⁵ Asu ranîmboyo Kraisîndî nendî ranai hoafî ranînambo ngîniîndî anîhondümborîhindühi muŋguambo si aho ra nindou ai afîndî tüküyahi marîhündî.

Por nindou mamî Masedoniahündî hoeimarirî

⁶ Ngîmî ai Frigia, Garesia-yafeambe homondane, Yifiafî Aboedî ranai ahamumbo nindou Esia hîfambe ranaheimbo Godîndî hoafî hoafîyo-ndürîpoanî meho. ⁷ Ranîyomo ai Bitinia hîfînambo hombo yahomo houmbo Misia-yafe yûpupuikîmî tüküyafundane, asu Sisasîndî Yifiafî ranai ahamumbo ranafî hombo yowanî mehopurî. ⁸ Ranîyomo asu ai Misia nafîyafu hou Troas ngoafînambo mahanîmo. ⁹ Ranîyu asu ranî nîmbokoanî Por ai yafogoadînambo nahurai ranîpoanîmbo moatükunî hoeireandane, nindou mamî Masedoniahündî ai botîfi nüŋgumbo hütî-hütirürühi yahuya, “Se ndanafî kosafî yîhoefombo farîhawamunî,” mehu. ¹⁰ Por ai ranî-moatükunî hoeire hayamboyo ro hohoanîmo-yefomboanefî God ai ranaheimbo ahandîmayo hoafî ra hoafîmbohündâ koamarîhemunî. Ranîmboane asu nîmehünou ro Masedonia hîfînambo hombo naporîhundühi nafî kokomarîhundî.

Ridia ai Godîndî hoafî süngumareandî

¹¹ Sipambe farîyahu Troas ngoafî hîniîngîrîhu hohu asu Samotres airanînambo hefî asu ngorü sihü Neapolis

ŋgoafihü tükümehundi. ¹² Raniyefi asu ranihü hinŋgiriŋhu hohu hefi, Firipai ŋgoafihü tükümehundi. Masedonia-yafe hifambe Firipai ŋgoafi adükarî Rom ai hifandimarundi. Ranihü tüküyahu yahunümbi nîmbi manimboefi. ¹³ Ŋgoafimbo nîmarimbo si tüküfeyoane, asu ro hefi ginrûmbi ŋgoafi tebünani tüküyahu mburîhu, hoekimî mahefi. Hoe rani fikimî ranipoanîmbo fondi Godimbo didibafî-fembohünda fondi mbanîŋgoyo sefi hoahumboyefi mahefi. Ranihü nîmorehi bidîfirî ai guguriyahi nîmareiane asu ro ai-babîdî wataporîmayefi. ¹⁴ Nîmorehi mamî adükarî ŋgoafi Taiatairahündi, ahandî ndürî Ridia, ai hoafi ro hoafîmayefi ra hîmborîmayo. Ranai ana Godimbo didibafîfe hoafîyorandeimbî asu ai hamburî hoearîfihî kaki semîndî-randeimb-ane. Adükarî ai ahandî ŋgusüfoambe hohoanîmo botîmare-andamboyo Por ai hoafi, hoafîmayu ra anîhondümbö-mareandî. ¹⁵ Ai ahandî worambeahîndî-babîdîmbo hîmonî hundürümayeri. Ai hîmonî hundürüyo mbura yîhoefîmbo hoafîyohü yahoya, “Se ro Godimbo anîhondümbö-marîhinî ra fifîrîndundühî ana, se wandî worambe dîfomo nîmandomo,” meho. Ai yîhoefîmbo hütî-hütî-maramuna-mboyefi, asu ro ahandî hoafi süŋgu mahefi.

Por ai Sairas-dîbo Firipai ŋgoafihü karabusî-mefîneandî

¹⁶ Mamîmbo ro Godimbo didibafîfembo fondühî hefane, moanî ratüpurîyo-randeimbî nîmorehi mamî yîhoefîmbo nafîni hoeimareamunî. Nga moaruwai nendî ahandî fiambe nîmarîmbo nîni-moatükunî süŋgunambo tüküfemboayo ra hoafîyo-marandî. Ranîmboyo asu nindou ai ahandî hoafi hîmborîmbo ranahambo hîfandîru-rundeimbî ahamumbo kaki adükarî sahüpurî marîhündi. ¹⁷ Ranîyo nîmorehi ranai Por-babîdîmbo yîhoefî süŋgu hohüyo asu ai yare puküna hoafîyowohü yahoya, “Nindou ndanai ana God Nîmoamo Hondü amaru ranahandî ratüpurîyomo-rundeimb-anemo. Rananemo asu God ai siheimbo aboedambo-fendürîmboayu hoafi ra hoafîyomo rundühanemo,” yaho marandî. ¹⁸ Muŋguambo si ai rapomayo hoamboyo asu Por ai ranahambo yîboarukoyîboarukofi haya, asu ai hîhîrîfî nüŋgumbo moaruwai nendî amaro ranahambo hoafîyundühî yahuya, “Ro Sisasîndî ndürînambo hoafayahî se nîmorehi ranahambo hinŋgîndo hawa ŋgafi,” mehundo. Ranîyo asu moaruwai nendî ranai mamî rani sîmboanî hinŋgîre haya maho.

¹⁹ Ahambo hîfandîru-rundeimbî ranai ahamundî kaki semîndî nafî awarîmarîhoayo ra fifîrîmarundî sapo nîmorehi ra ŋgîrî nîni-moatükunî tüküfemboayo ra asükai hoafîndo. Ranîmbo-anemo ai Sairas asu Por ahafanîmbo kîkîhîrîpîndümo mburümbö kiafu

hürüpündimo nindou adükari ahamundi koadürü guguru nîmarîmo rundühi mahomo. ²⁰ Ai ahafanîmbo sowapündümo nindou hoafi himboriyomo-rundeimbi ahamumbo soana homo hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou yimbu ndanana Sudahünd-anafani, nga aiyafani nindou sihefi adükari ngoafihü amarei ranaheimbo moaruwai hohoanîmo botîmarîneandi. ²¹ Ran-anafani nindou Romîhündi sîhirî ahînümbi hohoanîmo süngukoatembo-mayo ranahambo yamundarîneandi,” mehomo. ²² Ranîyei asu nindou afîndi ranai ahafanîmbo ranîmbohünda papî-hoafi-marîhüpîrî. Ranîyomo asu hoafi himboriyomo-rundeimbi ai ahafandi hoearî yümündühaupûrî mburu hoafiyomondühi yahomoya, “Ahafanîmbo wofi bogorînambo harîmbemopîra-mboane,” mehomo. ²³ Ranîyomo asu ahafanîmbo wofi bogorîmayo ranambo puküna buburüpîrî mburu, asu karabusîmarupîrî. Ranîyomo nindou karabus worî hîfandîrandeimbi ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se ahafanîmbo wudîpoapondo hîbadapîrî,” mehomo. ²⁴ Ranîyu nindou ranai hoafi ranahambo himborîyu mbura ahafanîmbo karabus worî safambe ragu nîmî ahi yîrîfoneimbinambo yitîngarîhü hüputüpu-rapûrîmündi hîniŋgîmareapîrî.

²⁵ Ranîyafani Por Sairas ai nîmbi mbusümondühi nîmarîfanîmbo herüyafandühi Godîmbo didîbafîmefîneando. Asu nindou bidîfirî karabusîyafu mamarîmo ranai ahafanîmbo himborî-memopîrî. ²⁶ Asu nîmehünou hîfîhe afîndi tüküfehüyo karabus worî kambohoani ranai fîfîmîmayo. Ranîyo nîmai yipurî ranai sübüdîhoehüyo nindou karabus worambe mamarîmo ahamundi fîhîndi sen makiaro ra fufurîmarîhoayo. ²⁷ Ranîyu asu karabus hîfandarandeimbi ranai botîfi yipurî sübüdîhoai meŋgorowa hoeire haya nindou ai mbafefou yahu haya yîhîmboyuhü penau hoandarî semündü haya wandîhoarî hîfokoandîhea yahu haya ramefiyu. ²⁸ Nga Por ai heiyuhü yahuya, “E! Se sîhafî fi yimbündamboyafi! Ro-ana muŋgu amarefi,” mehuamboyu. ²⁹ Ranîyu karabus hîfandîrandeimbi ai nindumbo hai sowandümo sînîmo yahu mîŋgiyu hoafîyu mbura nîmai worî safambe pipîyu hu Por Sairas yafandi yîrîkîmî hîhamîndarîyuhü piyu meŋguru. ³⁰ Ranîyu ai ahafanîmbo sepîrîmündi weindani hüfu nîmarümbö hoafîyupurühi yahuya, “Rîtîfo yimbu, ro nîni nününgundîheanda God ai wambo aboedambo-mandeandîra?” mehuamboyafani.

³¹ Asu ai sîmborî safanîya, “Se Sisas Adükari

ranahambo anihondümbö-ndiworani animbo asu God ai sïhambo, sïhafî worambeahîndî-babîdî aboedambo-ndeandürümbui,” masafanî. ³² Asu ranîyo Por Sairas ai karabus hîfandî-randeimbi-mayu ranahambo nindou mamî ranî worambe manîmboei aheimbo kameihî parînerî hena Adükarîndî hoafî hoafîmefîinandürî. ³³ Ranîyo asu ranî nîmbokoanî karabus hîfandî-randeimbi-mayu ranai ahafanîmbo sepîrîmündî mbura ahafandî masîmei ra popoaimarandî. Ranîyo asu ai ahandî fikîmîndî-babîdîmbo munju hundürümeyei. ³⁴ Ranîyu ai ahafanîmbo sepîrîmündî hafu ahandî worambe nîmarümbö sesi sagapîra masowasîfanî. Asu ai ahandî fikîmîndî-babîdî haponda Godîndî hoafî hîmborîyeyi mburîhü anihondümbö-marîhindî ranîmbohünda hîhîf-hîhîfîmayei.

³⁵ Ranîyomo siambe hoafî hîmborîyomo-rundeimbi ai prisman bidîfirî koarîhoupurühî yahomoya, “Hapoana se nindou yimbu ranahafanîmbo hîningîndowapîra mbîhafanda-mboane,” mehomö. ³⁶ Ranîyu nindou karabusîmbo hîfandî-randeimbi ai Porîmbo hoafîyundühî yahuya, “Hoafî hîmborîyomo-rundeimbi ai ‘hîningîndowapîra mbîhafanda-mboane,’ mehomonda-mboanahî sînî hoafayahapîrî, nga hapoana se aboeda ngafanî,” mehupîrî. ³⁷ Asu Por ai prismanîmbo hoafîyupurühî yahuya, “Ro-ana Romîhünd-anehî, nga ai yîhoehîmbo nînhümböyo hoafî hîmborambe nindou hîmboahü buburümünî mburu, karabus worambe koamafoarümünî. Asu ran-anemo haponda ngoafîna yîhoehîmbo dîbo semîndîmunî koehefembo hohoanîmoemo. Refeana wanî! Nga ahamundîhoarî animbo sîfomo sowandümömunî koarîhoumuna ngemboyehî,” masafandamboemo.

³⁸ Asu prisman ranai ahafandîmayo hoafî ra hoafî hîmborîyomo-rundeimbi-mbo hoafîmemo-puramboemo. Ranîyomo asu Por Sairas ai Romîhünd-anafanî hoafî ra hîmborîyomo mburu yîhîmbo-memo. ³⁹ Ranîyomo asu ai homombo ahafanîmboya, “Karîhapîsî, ro hütîyefî,” yahomo mburu moanambühî sowapündümo mahomo. Asu ranîyomo ahafanîmbo hoafîyomopîrühî yahomoya, “Se ngoafî nda hîningîndîne hena ngorü goanîndî ngafanî?” mehomö. ⁴⁰ Ranîyafanî ai karabus worî ra hîningîrîne hena Ridiandî worîna mahafanî. Ranîhü anihondümbö-rîhindeimbi ai mafandî-hîndamboyo asu aheimbo ngusüfoambe kîkîmî-foarîneirî hena mahafanî.

Tesaronaika-hündî ai Por Sairasimbo hürütümarîhüpîrî

¹ Ranîyafanî Por Sairas ai hafanî Amfiporis Aporonia ŋgoafî kefoene hena hafanî Tesaronaika ŋgoafîhü tükümeŋneandî. Ranîhü Suda-yafe rotu worî mamî mafondaro. ² Ranîyu asu Por ai yaremarandî süŋgu Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nîmarümbo ŋgîmîmbo moanî nîmarîmbo si ra ai-babîdîmbo Baibor-ambeahîndî hoafî ranahambo ndorîhi wataporîmbo-marîhündî. ³ Ai aheimbo Godîndîmayo hoafî ranahandî nîmîndî ra wataporîmbo-randühî yahuya, “Nindou God ai ahambo nîmorehî nindowenihîmbo aboedambo-fendürîmbo kafoarîrî hinîŋgîmarîrî ra Krais-ani asu ai asübusî afîndî semündü haya yîfîyu mbura asükaiyu botîmefîyu,” mehu. Asükaiyu hoafîyuhü yahuya, “Sisas ndanahambo ro sîheimbo hoafayahî ai Krais-ani,” mehu. ⁴ Nindou bîdîfîrî ranîhündambo ai hoafî ranahambo anîhondümbo-rîhi mburîhü, Por Sairasî-yafandî süŋgu mahei. Nindou bîdîfîrî Grikîhündî Godîmbo hohoanîmo parîhoreimbî asu nîmorehî afîndî bogorîmbo-yahindeimbî ai-amboa ahafandî süŋgu mahei.

⁵ Ranîmboyo asu Sudahündî bîdîfîrî ai ŋgusüfoambe moaruwai-marapura nindou bîdîfîrî funîru wakîrundeimbî maketambe manîŋgomo ranahamumbo gugurîmarüpura ai homo nindou afîndî gugurîpurî mburümbo hohoanîmo botîmarîpura ŋgoafambe ŋgînîndî hoafemo wakîmarundî. Ranîyomo asu ai Por Sairas kîkîhepîmîndî nindou afîndî burîmemo ranahamumbo sowana sepîmîndî hombohünda ahafanîmbo kokorupîrühî Sesonîndî worîna pîpîna mahomo. ⁶ Ŋga ranîyomo ahafanîmbo hoiefepîrîkoate-yomondühî-yomo, ai Sesonîyu asu anîhondümbo-rundeimbî bîdîfîrî-yomo ahamumbo nindou bogorîmboyafu mamarîmo ahamumbo sowana kiafu hürüpundümo mahomo. Ai homo puküna hoafîyomondühî yahomoya, “Nindou ndanai ana muŋguambo hîfî ranîhü moaruwai hohoanîmoyomo marundî ran-anemo asükai haponda ndanîhü tüküyafu anîŋgomo. ⁷ Asu Seson ai ahafanîmbo worînîmareapîrî. Ŋga nindou muŋgu ndanai ana adükarî bogorî hondü Sisarîndî ahînümbî hohoanîmo gogonîmbo-rîheneandühî safanîya, ‘Awi nindou adükarî bogorî ŋgorü manüŋgu, ŋga ahandî ndürî Sisas-ani,’ safanî marînandî,” mehomo. ⁸ Ranîyomo ŋgoafîhündî bogorî-yomo asu nindou afîndîyei ranai hoafî ranahambo hîmborîyei hehi afîndî hohoanîmoyeihî ŋgusüfoambe moaruwai-marandürî. ⁹ Ranîmboemo nindou bogorî ai Sesonîyu bodîmondî-

yomo ahamumbo kot pemindomo mehomonda asu ai kaki masabupura hininjimaripura mahomo.

Por Sairas ai Beria ngoafihü mamarifani

¹⁰ Mamî ranî nimbokoanî anihondumbo-rîhindeimbi ai Beria ngoafinambo Por Sairas koamarîhehipira mahafanî. Ai hafanî Beria ngoafihü tüküyafîne mburîna Suda-yafe rotu worî mafengoro ranambe kefoene mahüfanî. ¹¹ Beria ngoafihü Suda mamarei ahei hohoanîmo ra Tesaronaikahündî-yafe hohoanîmo ngasündîmareandî. Beriahündî ai Por Sairas-yafandî hoafi hîmborîyei mburîhü, asu hoafi ranahambo masahümündî. Ranîyo ai munguambo si maho Bukambeahî hoafi ra hoeirîhi marîhündî ahafandî hoafi ra anihondümbayo sei hehi. ¹² Ranîyei asu Sudahündî afîndî ranai hoafi ranahambo anihondümbomarîhindî. Asu Grikîhündî nîmorehî ndüreimbi bogorîmboyahindeimbi afîndî asu nindouwenihî afîndî ai hoafi ranahambo anihondümbomarîhindî.

¹³ Por ai Beriahündambo Godîndî hoafi bokarîmarîhendürî ranahambo Tesaronaikahündî Suda ai hîmborîyei hehi Beria ngoafihü amboa hei tükümehindî. Ranîyo asu Tesaronaikahündî ai nindou Beriahündîmayei ahei ngusüfoambe moaruwai hohoanîmo botîmarîhindürî. ¹⁴ Ranîyei asu anihondümborîhindeimbi ai hohoanîmoyeihî seiya Porîmbo moaruwaimbo ndîhorîmboyei sei hehi ahambo hoekîmî koamarîhehora mahanu, nga Sairas Timoti ai Beriahü mamarifanî. ¹⁵ Ranîyomo nindou bîdîfirî ai Por sowaründümo hou aibabîdî Atens ngoafîna mahomo. Asu Por ai yahuya, “Sairas Timoti ai nîmai wambo-sowana mbîsînî-fandamboane,” mehuamboemo asu hoafi ra sowandümo hou hîhîrîyafu Berianambo mahomo.

Porî ai Atens ngoafihü Godîndî hoafi hoafîmayu

¹⁶ Por ai Atens ngoafihü Sairas asu Timoti ahafanîmbo hîfandapîrühî nîmarümbö hoeireandane, ngoafi ranîhü tikai god sisamî afîndî burîmayo ranîmbo ngusüfoambe nîmbîmayu. ¹⁷ Ranîyu Por ai Suda-yafe rotu worambe Grikîhündî bîdîfirî asu Suda bîdîfirî anihondümbö Godîmbo hohoanîmoyomo-rundeimbi ahamumbo wataporîmbo-marapuri. Ranîyu munguambo si maho ra nîmorehî nindowenihî maketambe gugureyahi nîmareiane, hu aibabîdî nîmarümbö wataporîyu marandî. ¹⁸ Ranîyomo Epikurian asu Stoik fîfîrundeimbi nindou ranai Porbabîdî hoafînambo sîmborî-sîmborî-memo. Ai yaru hoafîyomondühî yahomoya, “Nindou hoafi afîndeimbi ndanai nînî hoafi, hoafînda yahumboyuwa?” mehomo.

Asu bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, “Awi, ai ndifo-yafe sisami god mamî ranahambo hoafimbo yahumboani,” mehomo. Nga Por ai Sisas yifihündi botimefiyu hoafi ra hoafimayuwambo ranimboemo asu ai rahurai yaru hoafimemo. ¹⁹ Raniyomo ai kansir Areopagus wafuwami mafandundi ahamumbo sowana Porimbo sowaründumo mahafomo. Ai homo ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Ro simbori hoafi nda se nindou aheimbo hoafiyafi arandi ra himborimbo sefomboanefi. ²⁰ Asu ro sihafî hoafi ra himboriyefî hohu hoafi ranahandi nimindi ra fifirindihu sefomboanefi,” mehomo. ²¹ Nga nindou Atens ngoafihü amarei anei asu ngorü ngoafihündi sühüsi Atens ngoafihü amarei anei ranai moai amuri hohoan+moyei rihündi, nga wanî. Ai ana hoafi simbori engoro ranahamboane hoafiyoy asu himboriyoy ranimbo yangiri hohoan+moayei.

²² Raniyu asu Por ai Areopagus wafuwami kansiryomondi mbusümo nüngumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou Atensihündi, ro hoeir+heandane se-ana munguambo god ranaheimbo süngufe hohoan+mo-ane hohoan+momemo. ²³ Nga ro nafina habodihühi sihei sisami god hoeimar+heandüri. Asu sisami godimbo sesi sihefe randeimbi fondi mamî hoeimar+heandi ranifihî se sürü papimar+hündi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ndanana sisami god ro fifirifekoate-mayefi ran-ane,’ meho. Nga asu se moai ranî god ra ahambo fifirihori, nga se ahambo moani hohoan+moyei mar+hündi God ranahambo haponda ro hoafindahandüri samboanahi.

²⁴ God ai hifi nafira mbura asu munguambo moatükunî ranifihî nafira hinîngimareanda anîngo ranai Adükarani sünambeahi asu hifini. Ranimboani aiana ngiri nindou ai ahei warinambo worimbo-rihündeimbi wori ranambe ana nîmandu, nga wanî. ²⁵ Ai moai rananî moatükunî mbon+mboramündi randi ranimboane asu ngiri nindou ahei warina ahambo raranî-moatükunî fand+hehuri. Sapo ai-ani nindoumbo yangiri nîngombo hohoan+mo, yafui asu munguambo ranî-moatükunî ra saimuni arandi. ²⁶ Amoao mamî ranahandambo-hündiyo God ai nindou mungua siri nafimarandi munguambo hifihü nîngombohünda. Asu ai ahandihoari horombo nindou ranihü nîngombo asu hifi yüpupui kikire hinîngimareandi. ²⁷ God ai yare hinîngire hayambo hohoan+moyuhü yahuya, ‘Ranihü diboadimbo animbo asu ai wambo ro animboahi ra koko-mbri+hündi-r-amboane,’ mehu. Ranimbo-hündambo animbo nindou ai God nahi anîngu ranahambo kokondi-hori hoeindohori-mboyei. Nga God ai mamami sihefimbo sowahi annguniyupuanî. ²⁸ Sihiri

ai-dîbo yangîrî anîmboefî, ai-dîbo ahahabodefî asu ai-dîbo-aneî anîboadeî. Rahurai-ane sîhei herü fîfirundeimbi bîdîfirî ai yaru hoafîyomondühi yahomoya, ‘Sîhîr-amboanî Godîndî nîmor-aneî anîmboefî,’ mehomomo.²⁹ Sîhîrî Godîndî nîmor-aneî asu ngîrî sîhîrî randîhu hohoanîmondefühîya, God ai gor, sirfa kapa, nîmoei ranî sîsamîyu mbîseî. Asu ngîrî hohoanîmondefühîya, God moanî sîheîhoarî hohoanîmoyefî hohu sîheî warînambo nafîmarîhur-ane mbîseî, nga yowanî. God ai-ana gor, sirfa kapa, nîmoei ranî sîsamîyupoanî.

³⁰ Horombo nindou ai Godîmbo fîfirîfîkoate-mayeiamboyu rasîmboanî ai moai aheimbo ngînîndîrandürî. Nga hapondanambe ai munğuambo nindou munğuambo hîfîhü ranaheimbo yahuya, ‘Se sîhei hohoanîmo moaruwai daboadanambo-ndîhi hehi wandî hohoanîmo süngundîhindî,’ mehu.³¹ Nga asu ai mamî sîhî dîbonîyu hînîngîmareandî si ranambe ai mbumundî hohoanîmo süngundeandühi ahei hohoanîmo ranî sîmogodühi munğuambo nindou yîbobo-ndeandürîmbui. Nga ai nindou mamî ranî-moatükunî ra hîfandîmbohünda hînîngîrirîmboani. Nindou ra yîfîmayuwa God ai honğuambeahîndî botîmarîrî ranani, nga ranahambo anîmbo sîhîrî anîhondümbö-ndîhurîmboane,” mehu.

³² Nindou bîdîfirî ai nindou yîfîhündî yangîrîfembo hoafî ra hîmborîyomo houmbo-yomo asu ai ahambo sîsîndî hoafîmarurî. Nga bîdîfirî ai hoafîyomondühi yahomoya, “Asükaindefî ranî-moatükunî ranahambo sîhafî hoafî hîmborîndefo,” mehomondo.³³ Asu Por ai kansîrî-yomondî wataporî yare hînîngîreapurî haya mahu.³⁴ Nindou bîdîfirî ai ahambo süngurîhorühi hoafî ranahambo anîhondümbö-marîhindî. Nindou mamî ahandî ndürî Dionisius Areopagusîhündî ai kansîrîmboîfî mamaru. Asu nîmorehî ahandî ndürî Damaris ai-amboanî anîhondümbö-mareanda asu nindou bîdîfirîyei hoafî ranahambo anîhondümbö-marîhindî.

18

Por Korin ngoafîhü amaru

¹ Süngunambo Por ai Atens ngoafî hînîngîre haya Korin ngoafîna mahu.² Ranîhü ai Sudahündî mamî ahandî ndürî Akwira hoeimarîrî. Aiana Pondus-hündîyu. Nindou ranîyu ai ahandî nîmorehî Prîsîra-dîbo Itarî hîfî hînîngîrîne hena asu Korinîna mahafe. Nindou mamî Rom ngoafîhü adükarî bogorîmboîfî nîmarümbî ahandî ndürî Krodius ai Sudahündî nindou munğu aheimbo yahuya, “Se Rom ngoafî nda

hîniŋgîndîhi hehimbo ŋgorü hîfîna-ndahindî,” mehuam-boyafe ai Korinînambo mahafe. Ranîyu asu Por ai ahafembo ranîhü hoeifepîrimbo mahu. ³ Nindou yimbu ranai Porbabîdî mamî ranî ratüpurî ra ratüpurîyei rîhûndeimbî wamboyu Por ai, ai-dîbo nûngumbo serî worî kakîyei marîhündî. ⁴ Muŋguambo moanî ŋgoafîmbo nîmarîmbo si Por ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nûngumbo Sudahündî nindou ranaheimbo wataporîyu marandî. Nindou Sudahündî asu Grikîhündî aheimboya ahei ŋgusüfoambe botîndîheiranî asu Sisasîmbo anîhondümbombrîhinda yahuhayamboyu hüfu hoafîmendürî.

⁵ Sairas asu Timoti ai Masadonia hîfî ra hîniŋgîrîne hena Korin ŋgoafîna kosafandanî Por ai Sudahündî ranaheimbo aboedî hoafî yamundeandürühi manûngu. Ai Suda-mayei aheimbo anîhondümbom hoafîyundürühi yahuya, “Sisas ana nindou God ai nindou aboedambofembo kafoarirî hîniŋgîmarir-ani,” mehu. ⁶ Nga ai ahandî hoafî ra sahümündî pirîhi mburîhü asu ahambo tîrîfoarîhorî hoafîmehündo. Ranîyu asu Por ai ahandî hoearî fihîndî düdübudî pûpürüfî-foareandühi sîmborî hoafîyundürühi yahuya, “Se hoafî ra hîmborîkoate-yeihî awararîhehindî ana, ro hütîrîharüpoanî, nga sîheihoar-anei. Nga haponda ndühünda ro-ana sîheimbo hîniŋgîndîhearü hehea asu nindou sîhefî ndîfo sowana, ŋgamboyahi,” mehu. ⁷ Ranîyu asu ai rotu worî ra hîniŋgîre haya worî akîmî Titius Sastusîndî worîna mahu. Nindou ranai ana Suda-yafe ndîfoyu, nga asu Godîndî hoafî süngure randeimbîyu. ⁸ Suda-yafe rotu worî hîfanda-randeimbî ahandî ndürî Krispusîyu asu ahandî fikîmînîndî-yei ai Adükarîmbo anîhondümbom-marîhorî. Asu nindou afîndî Korin ŋgoafîhündî ranai Porîndî hoafî ra hîmborîyei mburîhü anîhondümbom-marîhinda aheimbo hundürümarandürî.

⁹ Por ai mamî nîmbokoanî ranîpoanîmbo moatükunî yafogoadînambo nahurai hoeireandane, God ai hoafîyundühi yahuya, “Se yîhîmbo-ndamboyafî, nga hoafîndafî ndandî. ¹⁰ Nga ro se-dîbo nîmboamboanahî ranîmboane asu sîhambo nindou ŋgorü ai ŋgîrî moaruwaimbo-ndeanîni. Nga wandî nendî afîndî ai adükarî ŋgoafî ndanîhü nîmandeimboyei,” mehu. ¹¹ Ranîmboyu Por ai mamî hîmbanî asu 6 amoamo ranîhü nûngumbo Godîndî hoafî aheimbo yamundeandürî marandî.

¹² Gario ai Akaia-yomondî gafman bogorîmbofi nûnguambeahîyo asu Suda ai mamîhüyafu mburümbom Porîmbo ŋgînîndîmarurî. Ranîyomo ai ahambo sowaründümo hoafî dîdîboadofe worîna mahomo. ¹³ Ai

yahomoya, “Nindou ndanai ana nîmorehî nindouwenihî aheimbo Godîmbo hohoanîmombo ra ranîpoanîmbo yamunde-andürühani asu ai ahînümbî hohoanîmo hîfînambo-mareandî,” mehomo. ¹⁴ Por ai sîmborî ahamumbo hoafîyupurîmbo yahuhayamboyusî, nga Gario ai Sudambo hoafîyupurühî yahuya, “Nindou ndanai sîhefî gafmanî-yafe hohoanîmo ra hîfînamboreandühî moaruwai hohoanîmombei-mbonana ro sîhamundî hoafî ra hîmborîya. ¹⁵ Nga Suda se-ana sîhamundî hoafî, ndürî asu sîhamundî hohoanîmo ranîmboanemo se wambo sîfomo düdufundîrî, nga ambe, ranî-moatükunî ana sîhamundîhoarî ngomo dîdîboadondundî. Ro-ana yahurai hoafî hîmborîyo mburîmbo yîbobofembo-yahîpoanî, nga wanî,” mehu. ¹⁶ Ranîyu asu ai ahamumbo hoafî dîdîboadofe worî ranambeahîndî koamarîhepurî. ¹⁷ Ranîyomo nindou bîdîfirî ai nindou ahandî ndürî Sostenis, Suda-yomondî rotu worî hîfanda-randeimbî bogorî, ranahambo kîkîhîrundümo mburu hoafî dîdîboadofe worî ranî hanğîfoanî harîmemondo. Nga asu Gario ai moai ranî-moatükunî ranahambo afîndî hohoanîmoyu, nga wanî.

Por Andiok ngaofîna hîhîrîfî mahüfu

¹⁸ Por ai Korin ngaofîhü afîndî si nüngu mbura asu ai anîhondümborîhîndeimbî aheimbo hîningîreandürî haya Senkrianambo mahu. Ranîyo Prisira asu Akwira ai Porîndî süngu mahafe. Horombo Por ai Godîmbo hoafîyunduhü yahuya ro mamî moatükunî randîheamboyahî mehu. Ranîmbo nafuimbohünda ai ahandî mbîro ra tüpurîmarandî. Ranîyei asu ai Sirianambo sipambe farîyahi hehi mahei. ¹⁹ Ai hei Efesus ngaofîhü tüküyahi mburîhümboyei asu ranîhü Prisira Akwira hîningîreapîrî haya ai yangîrî Suda-yafe rotu worî ranambe kefuai hüfu nüngumbo Godîndî hoafî ai-babîdîmbo wataporîmayu. ²⁰ Ranîyomo asu ai ahambo hoafîyomondowohü yahomoya, “Awi se ndanîhü gedühî nîmbafî,” mehomondo, nga “Ngîrîndahî,” mehu. ²¹ Asükaiyu ahamumbo hîningîfepurîmbo yangîrî hoafîyupurühî yahuya, “God ai yîfirayu ana, awi ro asükainda hîhîrîndahe dîdîmboyahî,” mehu. Ranîyu asu ai sipambe farîfî mbura Efesus ngaofî hîningîre haya mahu. ²² Ranîyo asu sip ai ho Sisaria ngaofîhü tüküme Feyo-wamboyu asu Por ai kusîfoai haya hafu Serusarem ngaofîhü anîhondümborîhîndeimbîmbo hîhîfirîrü haya Andiokînambo mahanu.

Aporos ai Godîndî hoafî Efesus ngaofîhü hoafîmayu

23 Ranîyu asu Por ai Andiok ngoafîhü gedühi nünghu mburamboyu Garesia asu Frisia-yafeambe ngoafî daburî wakîreandühi ranîhü Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbi amarei aheimbo kîkîmîfoefendürîmbo mahu.

24 Nindou mamî, ahandî ndürî Aporos Sudahündî, Areksandria ngoafîhündî Efesus ngoafîhü manünghu. Nindou ai-ana hoafî aboedî hoafîyu-randeimbi asu Godîndî hoafî ra aboedî hamîndî ndore fifîreandeimbiyu.

25 Horombo ahambo Adükarîmbo süngufî hombo ranî hohoanîmo ra yamundî-marîhor-ane. Ranîyu asu ai ngusüfoambe botîreirühi nîmorehi nindowenihî ranaheimbo hoafî aboedî sagadürühi Sisas ai nindou God koamafoarirî ranahambo wudîpoapore hoafîyundürî marandî.

Nga ai moai Sisasîndî hoafî aboedî müngua fifîreandî, nga Son hundürü-marandürî ranahambo yangîrî fifîrîmareandî. 26 Asu ai hüfu Suda-yafe rotu worambe kefuai nünghumbo yîhîmbokoate piyu haya Godîndî hoafî hoafîmayundürî. Prisira asu Akwira ai ahandî hoafî hîmborîyafe hena ahambo sowarîndîfe hüfe ahafe worambe Godîmbo süngufîmbo hohoanîmo ra ndorîne hoafîmefînando.

27 Ranîyu asükai Aporos ai Akaia-yafe hîfîna nga yahu haya ramefiyu-wamboyei, Efesusîhündî ai ahambo farîhehorî hehi Aporos ai tükündîfiyuanî ndahorîmîndei sei hehi Godîndî hoafî süngurîhîndeimbi mbo pas sürü papîmarîhündî. Ranîyu Aporos ai hu Akaia hîfambe tüküfi mbura asu nindou ranîhündî God ai aheimbo hîpoambo-mareandüra anîhondümborîhîndî ranaheimbo afîndîmbo aboedî mafarîhendürî.

28 Ai Suda-babîdî sîmborî-sîmborîyuhî ndore hoafîyuhî ahei hoafî hîfînambo-mareandî nîmorehi nindowenihîyafe hîmboahü. Ai Godîndî Bukambe hoafî ranînambo Sisas ra God ai nindou aboedambo-fendürîmbo kafoarirî hînîngîmarîr-ani yahu hoafîyuhü nafuimayundürî.

19

Por ai Efesus ngoafîhü ratüpurîmayu

1 Aporos ai Korin ngoafîhü nünghambe Por ai hîfî wafuambe ngoafî adaburo ra hoahoangu hu Efesus ngoafîhü tüküfi Sonîmbo süngururü-rundeimbi hoeimareapurî.

2 Asu ai ahamumbo dudufipurühi yahuya, “Se Godîmbo anîhondümborîwuranî ahandî Yifiafî Aboedî sîhamundî wamî kosowai wanîyo?” mehuamboemo. Asu ai sîmborî ahambo hoafîyomondowohü yahomoya, “Yifiafî Aboedî ra ro moai hîmborîyefî,” mehomondoamboyu.

3 Ai yahuya, “Nînî süngure hayamboyu sîhamumbo hundürü-marapura?” mehuamboemo. Asu ai ahambo

hoafiyomondowohü yahomoya, “Sonîndî sünguyo hundürü-maramunî,” mehomondamboyu.

⁴ Por ai hoafiyuhü yahuya, “Sonîndî hundürü ranana nindou ai moaruwai hohoanîmo daboadanambofe hefembo aboedî hohoanîmo süngufembo-hündamboane. Ranîyu asu ai nindou Israerîhündî ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, ‘Se nindou wandî süngu tükefiyu ranahambo anîhondümbö-ndîhorî. Nindou ranana Sisas-ani,’ mehu. ⁵ Sonîmbo süngururü-rundeimbî ai hoafî ra hîmborîyomo houmbo Adükarî Sisasîndî ndürînambo hundürü-memo. ⁶ Ranîyu Por ai ahamundîwamî warî manande-apuramboemo Yifiafî Aboedî ranai ahamundî wamî kosîwohü ranîpoanîmbo hoafînambo wataporîyomondühi Godîndî hoafî hoafiyomo-rundeimbî nahurai hoafîmemo. ⁷ Ramefundî ranana 12 nindou-yomo. ⁸ Ngîmî amoamo Por ai Suda-yafe rotu worî ranambe kefuai hüfu nüngumbo yîhîmbokoate hoafiyu marandî. Ai aheimboya, God ngînîndî hîfandarandî ranahambo anîhondümbömbîrîhinda yahuhayamboyu wataporîmborarü marandî. ⁹ Nga nindou bîdîfîrî ai ahei hohoanîmo tapîhamîrandürühi anîhondümböfe-koateyeihî Sisasîndî nafî ranahambo nindou hîmboahü moaruwai hoafîmayei. Ranîyu asu Por ai aheimbo ranîhü hînîngîrearü haya, Sisasîmbo süngururü-rundeimbîmbo sepurümündî haya hu Tiranusîndî yamundîfe worambe muŋguambo si wataporîmbora marandî. ¹⁰ Ranî-moatükunî ra yimbu hîmbanî yare marandamboyei Sudahündî asu Grikîhündî muŋguambo Esia hîfîhü amarei, ai Adükarîndî hoafî ra hîmborîmayei.

Skefandî nindouwenihî nîmorî

¹¹ God ai ranîpoanîmbo hepünîfeimbî moatükunî Porîndî warîsüngu yare marandî. ¹² Ranîyo nindou bîdîfîrî ai yikunîmî gedühefe hoearî asu güdîfe hoearî ra Porîndî fî sündiandeimbî sahümündî hei nindou anğünümboyeimbî aheiwamî manandîhinda ahei anğünü ranai muŋguyowohü moaruwai nendî ranai hînîngî-rîhindürî hehi mahei.

¹³ Nga Sudahündî bîdîfîrî ai hoahoanğomo wakîrundühi moaruwai nendî nindou fiambeahîndî ranîpoanîmbo ngînîndîna raguanamboru marundî. Ai moaruwai nendî hefoefemböhönda Sisasîndî ndürîna yaru hoeimarundî. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Por Sisasîndî hoafî hoafiyu marandî ranahandî ndürî ranînambo ro sîheimbo anîhondümböanefî hoafayefî, nga se nindou ranaheimbo hînîngîrîhindürî,” mehomo. ¹⁴ Nindou mamî Sudahündî Godîmbo sesî sîhai-randeimbî bogorî ahandî

ndürî Skefa. Ahandî nîmori 7-yomo ai ranî-moatükunî ra ratüpurîyomo marundî. ¹⁵ Nga asu mamî sihi moaruwai nendî ranai hoafi-yopurühi yahoya, “Ro Sisasi-mbo fifirîhini asu Porî-mbo fifirîhini, nga se didemoa?” mehopurî. ¹⁶ Ranîyu asu nindou mamî ahandî fiambe moaruwai nendî nîmarümbî-mayu ranai ahamundî wamî horîpîrîhoei piyuhü bubuhaimepura ai horî kapehü ahandî worambeahîndî safî yangîrî mafefoundî. ¹⁷ Nindou muŋgu Sudahündî asu Grikîhündî Efesus ngoafîhü mamarei ranai hoafi ra himborîyei hehi, yîhimboyeihî Adükarî Sisasi-mbo adükar-ani masei. ¹⁸ Ranîyei asu Sisasi-mbo anîhondümborîhoreimbî ai nindou himboahü tüküyahi moaruwai moatükunî ratüpurîyei marîhündî ranahambo weindahî hoafîmayei. ¹⁹ Himoarokoru-rundeimbî bidîfirî ranai ahei buk ranîpoanî-mbo himoarokombo hoafi ranambe engoro ra mamambe-mamamberühi sahümündi hei nindou-yei himboahü fufusîmarîhindî. Horombo buk masahümündi kakî ra tapuiyei heimbo 50,000 kakîfihîyo masahümündi. ²⁰ Ranî hohoanîmo ranînamboyo Adükarîndî hoafi ranai ngînîndî tüküfehü muŋguambo hîfî yangori wakîmareandî.

Efesus ai Porî-mbo himbosî papîmarîhorî

²¹ Ranî-moatükunî ranai ramefeyo-wamboyo Por ai hohoanîmoyuhü yahuya, ro Masedonia asu Grikî hîfî, ngasündî-heapîrî mbundîha sipambe fandahe hehea Serusaremînambo, ngamboyahî mehu. Ai yahuya, “Ranî nafî boatei nga heheambo anîmbo, asu nga Rom ngoafî hoeindîhea,” mehu. ²² Ranîyu ahambo farîhenerîrînandeimbî, Timoti asu Irastusî-mbo Masedonianambo koarîhepîra ai-boatei mahafanda, asu ai Esia hîfîhü akîdou gedühi safî manüŋgu.

²³ Ranî-sîmboani Efesus ngoafîhü Sisasiîndî hohoanîmo ranahambo hümbö hoafînambo sîmborî-sîmborîmayei. ²⁴ Nindou mamî Demitrius ai sirfanambo muŋguambo sîsamî nafîra randeimb-ani. Ranîyu ranî-moatükunî-nambo tikai god sîsamî Atemisîndî rotu worî nafîramarandî. Asu sîsamî nafîru rundeimbî ai ranîfihî kakî afîndî sowandümo marundî.* ²⁵ Ranîyu Demitrius ai sîsamî nafîru-rundeimbî-yomo asu nindou amurî muŋgu sîmogodî ratüpurî, ratüpurî-yomorundeimbî ahamumbo gugureapurî haya hoafi-yupurühi yahuya, “Wai, se fifîrarundî sîhefî ratüpurî ndanamboane kakî ra tüküfehü.”

* **19:24:** Atemis ai tikai god sîsamî nîmoreh-ane. Ahandî rotu worî adükarî Efesus ngoafîhü mafondaro, nga muŋgu ai worî ranahambo aboedî saf-ane masei.

26 Sîhamundîhoari se hoeirundi asu hîmborîyomo nîne-moatükunî Por ratüpurîmayu ra. Ai yare hoafi-yuhü yahuya, 'Sîsamî god warînambo ratüpurîyo-weimbîhündî ana god hondüyopoanî,' yahu arandî. Nindou afîndî ranaheimbo gugurearü haya hohoanîmo ngorü sünguarearü marandî ra Efesus hîfîhündî yangîrî randürîpoanî, nga bîdîfîrî munğu Esia hîfîhündî kameihî randürî. 27 Porîndî hoafi ranambo ana sîhefî kaki semîndîmbo ratüpurî ra moaruwai-ane mbîseimboyei. Ranî yangîrîyopoanî, nga sîsamî god rehî Atemisîndî worî ra nindou-yei hîmboahü moaruwai hîmbondîmboe. Asu ahandî ndürî adükarî ra hîfînambo-ndeamboe. Sapo nindou afîndî Esia hîfîhü asu munğumho hîfîhü ahambo dîdîbafîyahindo arîhündî," mehu.

28 Ranî hoafi ra hîmborîyei hehi nindou ranai ngînîndîyeihî puküna seiya "Efesusî-yafe Atemis ana Adükar-ane!" masei. 29 Ranîyo hoafi ra adükarî ngoafi Efesusühi mahoamboyo nindou ranai munğumbo hoafi warapomaye. Ranîyomo bîdîfîrî ai Masedoniahündî Gaius asu Aristakusîmbo kiafu hürîpîndîmo ahei gugurîhi nîmarei rîhündanambo mahomo. Nindou yimbu ra Por-babîdî hahabodîfanî rînandeimbîyafanî. 30 Ranîyu Por ai nindou afîndî ahei mbusümo nga mehuamboemo asu süngururü-rundeimbî bîdîfîrî ai ranambe hombo yowanî mehomondo. 31 Porîndî ngunîndî Esia hîfîhündî, gafman bogorî ai-amboanî hoafi-yomo koarîhoemondühi yahomoya, "Ambe, se gugurîfe wataporîyorambo ranambe hopoanî," mehomo.

32 Nindou afîndî ai mamîkarî hohoanîmoyeihî nînügyefühîyefî masei. Bîdîfîrî ai ngorü-moatükunî hoafiyeiane, asu bîdîfîrî ai ngorü-moatükunîmbo hoafîmayei. Nga nindou afîndî nîmboyei munğu mafandîhindî ra ai moai fîfîrîhindî. 33 Ranîyomo Sudahündî bîdîfîrî ai Areksandambo ahei hîmboahü nînendîhorî hei hînîngîmarîhora manüngu. Ranîyo nindou bîdîfîrî ai hoeirüwurü houmbo moaruwai hohoanîmo nîmîndîhümbai mehomo. Ranîyu Sudambo fehefendürîmbo hündä ai warî nîmoamo-mareandî hoafi kîkîmbîrîhümündia yahu haya. 34 Nga ai Sudahündîmayuwa ahambo fîfîrîhorî ranîyei puküna yimbu awa mamî afîndî hoafiyeihî seiya, "Efesus-yafe Atemis ana adükar-ane," masei.

35 Ranîyu asu Efesus-yafe kuskus ai ahei hoafi gobadîhendürühi yahuya, "Efesusîhündî se hîmborîyei. Munğumbo ai fîfîrîhindî nîmoei sîsamî Atemis sünambeahîndî pîyo haya makoso asu ahandî hoafi-yorambo worî Efesus ngoafi ra ai hîfandarandî. 36 Nindou mamî ai-amboanî ngîrî hoafi ndanahambo tîkai-ane

mbüsu. Nga ranimbo-hündambo-animbo se sihei hoafi ra kikiñdihümündi. Nga se awi ranahambo hohoanimokoate-yirünimbo randihimboyei. ³⁷ Asu se nindou yimbu ndanahafanimbo sahüpürimündi masühüsi. Nga asu ai moai nin+moatükünî sisamî godindî worambeahi hühmbühünîyafanî asu worî moaruwaimborineandî. Asu moai ai nimorehî god sihefî ranahambo tirifoefe hoafi, hoafiyafanî. ³⁸ Nga asu Demitrius ai ahandî mamî ratüpurîyomo-rundeimbî babidimbo ahamundî hoafi engoro ranana awi ngorü-simboanî ranipoanîmbo animbo fifirîfemboane. Asu bogorî gafman ai nîmarîmo-mboanemo, nga ai animbo hoafi ranahambo fifirîndumboemo. ³⁹ Nga sihamundî hoafi ra yagodowanî ana, mamî wataporambe animbo ranahambo anihondü wataporimbo-mboane. ⁴⁰ Haponda sihirî hoafi afindî ndahumî-ndemboyefî, nimboe sihirî ndanî sihi simborî hoafîmayefî ranîmbohünda. Ranahandî nîmîndihündî ana moai hoafi yangoro, nga moaniyefî simborî hoafîmayefî. Nga sihefî gugurife moaruwai ranahambo düduwehimunî ana, asu anikîrî simborî hoafîmandefî,” mehu. ⁴¹ Ai yare hoafiyundürî mburamboyu asu koamarîheira bukürümehindî.

20

Por ai Masedonia asu Grik hifîna mahu

¹ Süngunambo hoafi afindî-afindîmayei ranai ho sisihî-mareandamboyu, Por ai Sisanimbo anihondümborîhindeimbî gugureandürî haya ngusüfoambe ngîñîramîndürî mbura asürahîñî-mareandürî. Ranîyu asu ai yare hîñîngîrearü haya Masedonia hifîna mahu. ²⁻³ Ranîyu ai ranî hîfambe huhü Sisanimbo süngurîhindeimbî afindî ranaheimbo ngusüfoambe ngîñîndî kürîhi hohoanîmo-mbeyeia yahuhaya hoafîmeindürî. Ranîyu asu Masedonia hifî hîñîngîre haya Grik hifîhü tüküfi ngîmî amoamo manüngu. Ranîyu süngunambo ai Siria hifîna sipambe hombo hohoanîmo-mayuwamboemo, Suda ai ahambo hîfokoeffimbo yahomo houmbo hoafi fîmaründümo. Ranîmboyu asu asükai hîhirîfe hefe Masedonianambo hombo hohoanîmo-mayu. ⁴ Asu Sopater, Pirasîndî nîmorî, Beria ngoafîhündî ai Por-dîbo mahüfu. Ranîyo Tesaronaikahündî Aristarkus Sekundus yafanî, Gaius, Derbe-hündîyu, Timotiyu asu Tikikus, Trofimus Esia hifîhündî-yafanî ai muñgu Por-babîdî mahîfomo. ⁵ Muñgu ai-boatei hîfomo Troas ngoafîhü nîmarîmo yîhoefimbo hîmbomemo. ⁶ Ranîyefî Suda

ai Bret yisîkoate sesîmbo si ranai munğumayowamboyo Firipai nğoafîhündî sipambe farîyahu hohu hondahüfeimbî siyefî mburîhu hefî Troas nğoafîhü ahamumbo sowahî tükümehündî. Ranîyefî Troas nğoafîhü 7 si mamarefî.

Por ai Yutikusîmbo yîfîhündî botîmarirî

⁷ Ranîyefî asu Sande Adükarîndî sesi, sesîmbohünda gugurîmehündî. Ranîyu Por ai sümbo nafî hîmbowambo nindou afîndî ranaheimbo gedühî wataporîyu humbo nîmbî mbusümondühî tükümeñiyu. ⁸ Worî ro nîmarefî wataporîyefeimbî ranambe nîmoamo yibadîwamî ram afîndî siyowohü hanğîfoanî burîmayo. ⁹ Nindou hoarîfî mamî ahandî ndürî Yutikus ranai nafîtambe karîhoemo hînîngîmarundî ranîwamî mamaru. Por ai hoafîmayu hoanğumboyu Yutikus ai yapombo hoafînambo kümeru. Ranîwamî yapombofi nîmarühündamboyu fîmaramündu yangîrî hanü ngîmî yibadî nğasünde haya hîfîñî pîmayu. Bidîfirî ai hanîmo sowaründîmondane, ai nîmoko menğuru. ¹⁰ Ranîyu Por ai hanü ahandî fi kameihî amofi hanühüyu wagîdîrümündühî hoafîyundürühî yahuya, “Se awi nğusüfo kîkîboadîhindühî afîndî hohoanîmo-ndeimboyei, nğa nindou ndanana yangîrî-ani,” mehu. ¹¹ Refî mburamboyu asükaiyu nîmoamo farîfi hafu bret hîfirîre mbura masahüsi. Ai aheimbo gedühî wataporîmbo-randürî mbura süngunambo siambe hüfîhamîndî masüfuwamboyu hînîngîrearü haya mahu. ¹² Yutikus ai yîfîhündî yangîrîmefiyu-wamboyei asu ai ahambo nğoafîna sahorîmîndei hei nğusüfoambe aboedî kürîhi hehimbo mamarei.

Por Troas nğoafî hînîngîre haya Miretusînambo mahu

¹³ Nğa ro-boatei sipambe farîyahu hohu Asos nğoafîhü Porîmbo fihimündî hefe hombohünda mahefî. Ai hîfî nafî huhü hoafîyumunühî randafundî mehumunamboyefî ahambo nafîñî fihimîndîmbo mahefî. ¹⁴ Ranîyu asu Por ai yîhoefîmbo Asos nğoafîhü süfu mbureamunî haya, asu sipambe sahurîmîndefî hohu, Mitirini nğoafînambo mahefî. ¹⁵ Ranîyefî sipambe farîyahu hohu Mitirini nğoafîhündî hefîmbo siambe Kios airanîkîmî tükümehündî. Apoefî simayowamboyefî asu siambe Samos airan tüküyahu mburîhu asükai nğorü sihî Meretus nğoafîhü tükümehündî. ¹⁶ Por ai Efesus nğoafî nğasündîfe hefe Esia hîfîhü gedühî hîfo nîngombo moei yahuhayamboyu hohoanîmomayu. Ai nîmehünou Serusaremînambo hîfo ahei hîhîfî-hîhîfîmbo si Pendikos tüküfemboayo ra hoefîmboyu hohoanîmomayu.

Por ai nindou bogorî Efesusîhündî ahamumbo asürähîñire hîñîngîmareapurî

17 Por ai Miretus ngoafîhü tüküfi nîmarümböyü Efesus ngoafînambo hoafî koamarîhendî Kraisîndî nendîmbo hîfandü-rundeimbîmbo ai sîfomonda hoeindîheapurî yahuhaya. 18 Ai sîfomo tükümfundamboyü hoafîyupurühî yahuya, “Ro boatei tüküyahe Esia hîfîhü nîmboambo asu munquambo si se-babîdî anîmboahî nîñî-moatükunîyo ramarîheandî ra sîhamundîhoarî se fîfirumboanemo. 19 Rani-simboanî Suda ai wambo moaruwaimbofendîrîmbo hoafî fîmarîndümonda, ranîyo asu afîndî hohoanîmoyahühî aranîmbo yangîrîmayahî. Ro wandî fi hîfînambo-rîheandühî Adükârîndî ratüpurî ranî yangîrî sahamîndî manîmboahî. 20 Se fîfirundî ro sîhamumbo farîhefepurîmbo aboedî hoafî bokarîhefembo moai awi sahî, nga nindou afîndî hîmboahü asu sîhamundî mamamî worambe yamundîheapurî marîhand-ane. 21 Ro Suda, Grik yîboboambo ahîñî hoafîyahîndurühî sahîya, ‘Se sîhei hohoanîmo moaruwai hîñîngîndîhi hehi Godîmbo hohoanîmondei asu Sisas sîhefî Adükârî ranahambo anîhondümbö-ndîhorî,’ sa marîhandî. 22 Nga hapoana Yifiafî Aboedî ranai wambo koamarîhendîra Serusaremînambo ahühî, nga ro ranîhü ngühanî nîñî-moatükunî wambo tüküfemboayo ra ro moai fîfirîheandî. 23 Nga ro rarîhe fîfirîheandî, Yifiafî Aboedî ai mamamî ngoafîhü tüküyaheandanî wambo hoafîyondîrîhü yahoya, ‘Se hîbadambo ngafî, nga karabusîndafo nîmborî afîndî ndowandîfî ndamboyafî,’ yaho arandî. 24 Nga ro moai wandî fimbo adükârî moatükun-ane sahî. Nga Adükârî Sisas ai wambo ratüpurî asendî ra tîñîrîfoyo ho moendîfembo saheheamboanahî hohoanîmoayahî. Wandî ratüpur-ane nda, God ai nindou moanî hîpoamboreandürî arandî ranînambo aboedî hoafî ranahambo anîhondümbö hoafîndamboyahî.

25 Horombo ro sîhamundî mbusümo hahabodühî God ngîñîndî hîfandarandî ranahambo hoafîya marîhandî. Nga haponda ro fîfirîheandî süngunambo ana se munquambo ngîrî wandî ngusümboarî asükaindîmo hoeindundî. 26 Ranîmboanahî haponda ro sîhamumbo anîhondümbö hoafehapurî. Sîhamundî mbusümo nindou mamî ai awararîhoayu ana, ro hütîrühünîpoanî. 27 Ro moai Godîndî hohoanîmo munquambo sîhamumbo ranahambo hoafîmbohünda mbosîyahî. 28 Se sîhamundîhoarî asu munquambo Godîndî nendî amboa wudîpoapöndü hîbadündürî. Yifiafî Aboedî ai aheimbo hîbadîyondürîrambo kafaore hîñîngîmareapurî. Se

Godīndī nendī hībadundūdūrī sipsip hīfandīra-randeimbi nou. Nga aheimbo ahandī horīna pemīyu haya masemūndūdūrī. ²⁹ Ro fifirīheamboanahī, sīhamumbo hīnīngī-rīheapurī hehea ahahī ana, wosīhoafī hoafeimbi nendī ai nīmambeahīndī yaforī nahurai tūkūndahi sīhamundī mbusūmo nīmboeimbo sipsip ra moaruwaimbo-ndīhindūrīmboyei. ³⁰ Asu nindou bodīmondī sīheiambeahīndī anīmbo bogorīmbondafu nīngomboemo. Ai anīmbo Sisasīndī sūngurīhī-ndeimbīmbo ahamundī sūngu hombohūnda tīkai hoafī yamundūdūra asu ai ahamundī sūngu ŋgeimboyei. ³¹ Ranīmbo-hūndambo anīmbo se hībadūmbo nīngomo! Nga se ranīmbo ndondu fifirīndundī. Ngīmī hīmbanī maho ra nīmbi-nīmbsi ro aranī kapehū moai mamamī sīhamumbo ahīnī hoafīmbo mbosīyahī. ³² Asu haponda ro sīhamumbo Godīndī warīwamī hīnīngarīheapurī asu se ahandī hīpoambofe hoafī ranahambo hohoanīmondīmo. Hoafī rananīmbo sīhamumbo ŋgīnīndamīndī-purīmboe asu muṅguambo aboedī-moatūkunī God ai nindou wandanei mehu ranaheimbo dagadūrūmbui.

³³ Ro-ana moai nindou ŋgorūdī gor, kaki, hoearī napo ranīmbo hohoanīrīhe rīhandī. ³⁴ Se sīhamundīhoarī yaru fifirundī, ro wandīhoarī wandī warīnambo ratūpurīmayahī ra nīne-moatūkunī ro mbonīmbo-rīhamīndīhūhī wandī fi farīhehe-rīhandīhūmbo asu nindou ro-dībo nīngomondeimbi ranahamumbo farīheheapurī marīhandī. ³⁵ Ro raranī ratūpurī, ratūpurīyahūhī sīhamumbo rarīhe nafuimehapurī nindou dūdi ai fi ŋgīnīndīkoate ranaheimbo fandīhe-hurīmboane. Adūkārī Sisas ai yare hoafīyuhū yahuya, ‘Nindou ai ŋgorūmbo raranī napo segodombo hīhīfī-hīhīfayū ana, asu nindou ai napo semīndīmbo hīhīfī-hīhīfī ŋgasūndeamboane,’ mehu ranahambo sīhīrī ndondīhu fifirīndīhumboane,” Por ra mehu.

³⁶ Por ai ahamumbo ranī hoafī ra hoafīyupurī mburamboyu, asu nindou bogorī-memo ranī-babīdīmbo yimīndīho pusīre nīmarūmbo Godīmbo dīdībafīmefīyu. ³⁷ Ranīyomo asu ai muṅguambo arasīranī-yomondūhī-yomo Porīmbo mburūdūmo houmbo wakīkīhīmarūwurī. ³⁸ Ranīyu Por ai hoafīyupurūhī yahuya, “Hapondanī ana se ŋgīrī kainīmo wandī ŋgusūmboarī hoeīndundī,” mehuamboyomo, asu ai ranīmbo ŋgusūfo afīndī kūrūdūhī hīpoambo-marūwurī. Ranīyomo asu ai ahambo sip sowanambo koakomarūrī hanīmo.

21

Por ai Serusaremînambo mahu

¹ Ranîhü Efesusîhündî hîfandî-rundeimbî hîniŋgîrîhupurî mburîhu sipambe farîyahu hohu refe ho refe ho rakoate Kos airanîna mahefî. Ranîhünda simayowa Rodes airanîna hefî mburîhu asükai hefî adükarî ŋgoafî Patarahü tükümehundî. ² Ranîhü tüküyahundane, sip mamî ranai Finisia hîfîna hombo yahohaya ramefeyo-wamboyeŋ hoeirîhu hohu ranambe farîyahu hohu mahefî. ³ Mamî hefî Saiprus airan hoeirîhu hohu warî kadüdanî hefî hohu Siria hîfînambo mahefî. Ranîyefî asu hefî Tair ŋgoafîhü tükümehundî sip ai ranîhü napo mbahîbadîfoefembomayowa. ⁴ Ranîhü hefî nindou Adükarîmbo süŋgurîhindeimbî mamareia hoeirîhurî hohu asu ai-babîdî 7 si manîmboefî. Yifiafî Aboedî ranai aheimbo ŋgusüfoambe botîmareandüra Porîmbo hoafîyeihî seiya, “Se yowanî Serusaremînambo hîfopoanî,” masahündo. ⁵ Ndeara ranîhü nîmboefî mburîhumboyeŋ asu ranîhünda botîyahu hohu mahefî. Ranîyomo asu Adükarîmbo süŋguru-reimbî ai ahamundî nîmorehî nîmoakîdîbou-babîdî adükarî ŋgoafî tebünanî sahümündihümunî hei gudihî tüküyahu yirî yimbu pupusîrîhu nîmarefîmbo ai-babîdî Godîmbo didîbafîmefî. ⁶ Ranîyefî sîmborî hîhîfürîyefî mburîhu asu ro sipambe farîyahu hohu mahefa ai asükai hîhîrîyahi ŋgoafîna mahüsi.

Sisaria ŋgoafîhü Godîndî hoafî hoafîyu randeimbî nindou Agabus ai Porîmbo hoafî masagado

⁷ Sipambe farîyahu hohu hefî Tair ŋgoafî hîniŋgîrîhu hohu hefî Toremes ŋgoafîhü tükümehundî. Ranîyefî ranîhü anîhondümborîhindeimbî wandafî mamî aheimbo hoeirîhundürî hohu asu ranîhü mamî si mamarefî. ⁸ Asükai ŋgorü sihî Toremes ŋgoafî hîniŋgîrîhu hohu hefî Sisaria ŋgoafîhü tükümehundî. Asu nindou mamî Firip aboedî hoafî hoafîyu-randeimbîndî worambe farîyahu mapoefî. Nindou ranai ana farîhündürî rundeimbî 7 ranambeahîndî mbusümonîndîyu hayamboyu. ⁹ Nindou ranai ana nîmorehî nîmorî yimbuyimbu anamîndîhüfekoate Godîndî hoafî hoafîyei rîhündeiimbîyei afîndîyu. ¹⁰ Ro Sisaria ŋgoafîhü yahunümbî nîmbî nîmarefanîyo asu Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî mamî ahandî ndürî Agabus ai Sudia hîfî hîniŋgîre haya Sisaria ŋgoafînambo makusu. ¹¹ Ranîyu ai yîhoefîmbo sowahî kusü tüküfi haya Porîndî-mayo hoearî kîkîhîrîhefembo ret ra semündü haya ahandî yitîŋarî watîŋarî ra ahandîhoarî hüputüpo-marîhoayu. Ai hoafîyuhü yahuya “Yifiafî Aboedî ai yare

hoafimayo, 'Ndahurai nindou Sudahündi Serusaremihü mamarimo ranai ana hoeari kikihirihefembo aharambüri ndanahambo hūputūpugawuri mbundu Suda-yafe ndifombo dabupurimboemo ahambo moaruwaimbo-fimbohūnda,' mehu," mehu.

¹² Nimorehi nindouwenihi rani ŋgoafihündi-babidi rani hoafi ra himboriyefi hohumboyefi asu Porimbo Serusarem ŋgoafina se hafopoani sefi hohu kikifoefimbi hoafi hoafimehundo. ¹³ Raniyu asu Por ai simbori hoafiyuhū yahuya, "Se nimboe arani-araniyehi wandi hohoanimo moaruwaimbo-arihinda? Ro moai karabusimbo yangiri hohoanimoyahi, ŋga ro Serusarem ŋgoafihü Adükari Sisasindi süngu yifimbo wanjei samboanahi hohoanimoayah," mehu. ¹⁴ Ŋga ro ŋgiri Porindi hohoanimo ŋgorü-süngundihundi sefi hohumboyefi asu hoafi ranahambo ambe masefi. Raniyefi hoafiyefühi sefiya, "Adükarindi hohoanimonambo yangir-animbo rani moatükuni ra tükümbifeyo-wamboane," masefi.

Por ai Serusarem ŋgoafihü hafu tüküme fiyu

¹⁵ Yahunümbi nimbiyefi mburihu asukai yihoe fi napo fufurihumindexi hohu Serusaremnambo mahahifi. ¹⁶ Raniyei asu süngurihindeimbi nindou Sisariahündi ai ro-babidi mahüsi. Ai yihoe fimbo nindou mam Saiprusihündi horombo ai boatei Sisasimbo süngurireimbi ahandi ndüri Nason ahandi worinambo sowandümüni houmbo mahefi ahandi worambe niŋgomböhūnda. ¹⁷ Hefi Serusarem ŋgoafihü tükümehu-ndamboyei süngurihindeimbi ai yihoe fimbo hoeirihimuni hehi hihifi-hihifimayei. ¹⁸ Ŋgorü sihi Por ai ro-babidi Semsimbo hoeifimbohūnda hefane, asu hifandi-rundeimbi muŋgu ranihü mamarimo. ¹⁹ Por ai ahamumbo hihifirapurī mbura muŋgua-moatükuni God ai ahandi warī süngu Suda-yafe ndifoyei mbusūmo ramareandi ranahambo ndore wataporimbo-marandi.

²⁰ Raniyomo ai hoafi ra himboriyomo hou Godimbo aboed-ani mehomo. Asu ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Wandafi, se fifirowandi. Sudahündi nindou afindi tausen ai Sisasimbo anihondumbo-rihorimboane. Ŋga muŋgua anihondumbo-rihindeimbi ranai Mosesindi ahinümbi hohoanimo ra süngufemböhūnda titaboarayei. ²¹ Ŋga nindou bidifiri ai shamböhūnda hoafiyahündürühi seiya, 'Por ai Suda bidifiri Grikī-yomondi hifihü aniboadei aheimbo hoafiyundürühü yahuya, "Mosesindi hohoanimo ra se süngundihindühi asu nimoakidibou-yomondi hoeari kandihī tirindihehimboyei. Yaboateihündi hohoanimo ranana se süngundühümboyei," mehu,' masei. ²² Se

sühüfîmboanafî hoafî ra ai hîmborî-ndeimboyei. Nga sîhambo moaruwaimbofembo hohoanîmo-ndeyeiya, asu sîhîrî nûngumanda-hunda? ²³ Nga ro sîhambo mamî hoafî hoafîndahunînanî anîmbo asu se ranî-sûngundîwandî. Yîhoefî-memo nindou yimbuyimbu Godîmbo mamî moatükunî refemboane yahomo houmbo-anemo anîngomo. ²⁴ Se ai-babîdî ngafühî anîmbo asu ahamundî fi Godîndî hîmboahü aboedî tüküfembo hohoanîmo ra randundî. Asu ahamumbohünda kakî dabapura ai ahamundî mbîrînanî ra kîkîmbîru-ndamboane. Ai randundanî rananîmbo asu Suda ai sîhambo nîne hoafîmemo ra nindou-yei hîmboahü tîkai nahurai hîmbondîmboe. Rananîmbo ai-amboanîya awi Por amboanî ahînümbî hohoanîmo ranahambo sûngureandeimb-ani mbîseimboyei. ²⁵ Suda-yafe ndîfo anîhondümborîhindeimbî ranaheimbo pas sürü papîrîhu koarîhehundühî hoafîmayefî sapo horombo ro Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ranahambo masîhehundî ranîmbohünda. Pas ranambe se sîsamî godîmbo sesî didîbafîfe sîhefeimbî sesîpoanî, se horî sesîpoanî, se nînîhondî amîndawofîfeimbî sesîpoanî asu se nîmorehî sîsîhîmoyo nindouwenihî bîrabîrî-yorapoanî, masefî,” mehomo. ²⁶ Ranîyu Por ai ngorü sihî nindou ranahamumbo sepurîmündü haya hanü fi aboedî tüküfembo moatükunî ra ai-babîdî ramareandî. Ranîyu ai Godîndî worambe kamefuendî. Ranî si fi aboedî tüküfembo hohoanîmo ra moendîndowanî anîmbo asu mamamî Godîmbo sesî segodîmbo ranahambo Por ai sesî sîhou-rundeimbîmbo hoafîmepurî.

Godîndî worambe Porîmbo Suda ai kîkîhî-marîndümo

²⁷ Fi aboedî tüküfembo moatükunî moendîmayowamboyo 7 si ra muŋgumbo yangîrî-yoambeyahî Suda bîdîfîrî ai Esia hîfîhündî Porîmbo Godîndî worambe hoeimarüwuri. Ranîyomo asu ai nindou afîndî ranahamumbo ngusüfoambe botîmarîpura Porîmbo kîkîhîmarîndümo. ²⁸ Ai puküna hoafîyomondühî yahomoya, “Israerîhündî nindou, se farîhaumunî! Nindou ndan-ani muŋguambo hîfî ra hoahoangühü nindou muŋguambo sîhîrî Israerîhündî asu sîhefî ahînümbî hohoanîmo asu Godîndî worî ndanahambo hîfînambore arandî. Ranî yangîrîyopoanî, ngâ haponda ai nindou Grikîhündî sîhefî Godîndî worî ndanambe sepurîmündü kefue raraorandühî worî nda moaruwaimbo-reamboani,” mehomo. ²⁹ Grikî hîfîhündî Efesus ngöafîhündî Trofimus ai Por-dîbo Serusarem ngöafîhü manüŋguwa hoeirüwurî houmboemo ai yaru hoafîyomondühî yahomoya, “Nindou yîhoefî ndîfohündî ndanana Por ai Godîndî worî ranambe serîmündü

kambeifuai,” yahomo houmbo hoafimemo. ³⁰ Ranîyo hoafi ra Serusarem ngoafihü mahowa hîmborîyomo houmbo munğu fandu mburu pipîna mahomo. Ranîyomo asu ai Porîmbo kîkîhîründümo houmbo Godîndî worambeahîndî weindana kiafu hüründümondühi nîmai worî yipurî ra pamarundî.

³¹ Ranîyei nindou afîndî ranai Por hîfokoefimbo sei hehimbo hohoanîmomayeî. Ranîyo hoafi afîndî afîndîmayeîya, Rom ami bogorî hondü Serusaremîhü amaru ranai tîñîrîfo tükefeyo yahu fîfîrîmareandî. ³² Ranîyo asu nîmehünou ami bogorî hondü ai ahandî ratüpurîyomo-rundeimbi bogorî-yomo asu ami bîdîfîrî-yomo ahamumbo sepurümündü haya ahamumbo sowana pipîmemo hanîmo. Nindou afîndî ranai ami bogorî asu ami hoeirüpurî houmboemo Porîmbo bubumarüwurî hündî kîkîmaründümo. ³³ Ranîyu ami bogorî ai Por sowana hüfu kîkîhîrümündî mbura hoafiyuhü sen yimbunambo hüputüpugawurî mehu. Ranîyu ai düdufîhi yahuya, “Nindou nda düdia? Asu ai nîni-moatükunî moaruwai rareanda?” mehuamboyo. ³⁴ Ranîyomo asu bîdîfîrî ai ngorü hoafi hoafiyomo asu bîdîfîrî ai ngorü-moatükunî hoafiyomondühi hoafi afîndî afîndîmemo. Ai mamîpo hoafîkoate ngorü kiafu ngorü kiafu raraomarundamboyu ami bogorî ai fîfîrîfekoateyuhü ahandî amimbo yahuya, “Ndowaründümo ami worîna gafomo keboundî,” mehupurî. ³⁵ Por ai yîpîñî saboagoambe tüküfiyuane, nindou afîndî ranai ahambo bubumbo mehomonda ami ai hoeiru houmbo warîhü-warîhuru sowaründümo mahafomo. ³⁶ Ranîyomo asu nindou afîndî Porîndî süngu mahomo ranai puküna hoafiyomondühi yahomoya, “Ahambo hîfokoarüwurî,” mehomo homo.

Por ai Sudambo ahandî anîhondümbofe ranahambo hoafîmendürî

³⁷ Ami ai ndeara Porîmbo ahamundî worî safanambo sowaründümo hafomo kefoefembo yangîrî-memondamboyu asu Por ai ami bogorî hondümbö hoafiyundowohü yahuya, “Ro awi sîhambo mamî hoafi hoafîndahanîni samboanahî,” mehuamboyu. Asu ami bogorî ai düdufindowohü yahuya, “Se Grik hoafiyafirandühiyafi?” ³⁸ Hamanda Isipîhündî mamî ai gafmanbabîdî yîfiarî botîmareandî. Ai 4,000 yîfiarîyomorundeimbi sepurîmündü nîmî wohî furîkoate-reandühi mahu. Se-mbayafînawe masahî, nga wanî. Nîmboe se Grik hoafi fîfîrowandî,” mehundowamboyu. ³⁹ Asu Por ai sîmborî hoafiyundühi yahuya, “Ro-ana Sudahünd-anahî.

Ro-ana Tarsus ŋgoafi Sirisia hifihünd-anahi. Ŋga wandi ŋgoafi ana ndürî adükarî yaŋgorümb-ane. Ŋga karihasi awi ro nindou ndanaheimbo hoafinda samboanahi,” mehuamboyu. ⁴⁰ Asu ami-yomondi bogori ai hoafi+yafi+purî mehuamboyu Por ai yîpîŋ+wamî botîfi nüngumbo nindou ranahamumbo warîna pakamafoareapurî. Muŋgu ai hoafi kibodîrî-maründümo-ndamboyu Por ai Hibru ahamundi hoafinambo hoafimepurî.

22

¹ Por ai yahuya, “Wandi wandafîmamî, asu apemamî se himborîyomo ro wandî fimbo hoafi hoafombo samboanahi,” mehu. ² Por ai Hiburu ahamundi hoafinambo wataporî-mayuamboemo asu ai hoafi kibodîrîndümo houmbo manîŋgomo-ndamboyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, ³ “Ro-ana Sudahündî asu Tarsus ŋgoafihü Sirisia hifambe tükümeheandi, ŋga asu Serusarem ŋgoafi ndanîhü adükarîmayahi. Raniyahî ro Gamerier-dîbo nîmboambo ai wambo sîhefî boagîrî-yomondi ahînümbî hohoanîmo ra yamundi-mareandîra ro wudîpoaporîhe fîfîrî-marîheandi. Raniyahî ro Godîndî hohoanîmo süŋgufembo tîŋîrîfomayahî haponda se tîŋîrîfoayei nou. ⁴ Nindou bîdîfîrî Adükarîndî Nafi süŋgurîhindeimbî aheimbo ro moaruwaimbo-marîheandüra bîdîfîrî ai yîfîmayei. Ro bîdîfîrî aheimbo senînambo hüputüpurîhehearü mburîha karabusîna sahamîndîharü mahahi. ⁵ Sesî sîhairandeimbî adükarî bogoriyu asu kansîr muŋgu ai ro nindou moaruwaimbo-marîheandi hoafi ra anîhondane mbîsîmo hoafîndîmboemo. Sudahündî Damaskus ŋgoafihü amarei ra aheimbo ai pas sürü papîru koamarîhoemonda sahamîndî Damaskusînambo mahahi. Raniyahî ro nindou Sisasîmbo anîhondümbö-rîhindeimbî ranîhü amarei ranaheimbo hüputüpurîhefendürî semündîndürî Serusaremîna ho karabusî-fendürîmbohünda mahahi.

⁶ Ro ha ndeara Damaskus ŋgoafîkîmî hüfînîmbo tüküyaheandane nîmehünou sünambeahîndî si adükarî ranai kosî wambo boakîmafoareandîrî. ⁷ Raniyahî ro hîfînî piya yaŋgora himborîyahane hoafi mamî ranai hoafîyohü yahoya ‘Sor, Sor, se nîmboe wambo moaruwai-mborowandîrî aranda?’ mehondîrî. ⁸ Asu ro düdyaheandühi sahiya, ‘Adükarî, se dîdîyafa?’ ‘Ro Sisas Nasaretîhünd-anahi, ŋga asu se wambo süŋgurîhindeimbîmbo moaruwaimbo-arîwandürî ana, wambo amboa moaruwaimbo rowandîrüh-anafi,’ mehondîrî. ⁹ Ranîyomo asu wandî wandafî mamî ai si ra hoeimarundî, ŋga asu ai nindou düdi wambo hoafîmayundîrî ranahandî

hoafi moai himboriyomo. ¹⁰ Asu ro düduyaheandühi sahiya, 'Adükari, ro nüngumandahea?' masahamboyu. Asu ai hoafiyundirühi yahuya, 'Se botindafo hawa Damaskusinambo ngafi, nga ranihü animbo God ai sihambo mungu-moatükunî ratüpurîndafi mehu ra nindou ranihü amaru ranai hoafîndünînimbui,' mehundîri. ¹¹ Si ranai ngîniîndî hamîndiyo haya himboamupui-randühi mungu-moatükunî hoeifekoate-mehamboemo nindou rodibo masinimo ranai wambo warihü kîkîhi-rundümondîri houmbo Damaskusinambo mahefi.

¹² Ranihü nindou mamî ahandî ndürî Ananias Suda sihefi Godimbo ahînrürühi Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ra ndore süngureandeimbî manüngu. Nindou ranahambo Sudahündî Damaskusihü animboei ranai aboed-ani masei. ¹³ Nindou ranai wandî fikîmî süfu nüngumbo hoafiyundirühi yahuya, 'Wandafi Sor, se asükaindafi ndondo himboarîndafi!' mehundîri. Asu hoafi ra niñgowambe asükaiya aboedî himboarîyahühi ahambo hoeimarîhini. ¹⁴ Ranîyu asu Ananias ai yahuya, 'Sihefi amoao-yafe God ai sihambo, ahandî yifirî süngufembo horombo hondü kafoare hinîngîmareanîni. Nindou mbumundî hamîndî Sisas ranahambo hoeifihî asu nîne hoafi ahandî yahamonîndî tükefeyo ra himborîmbohünda kafoare hinîngîmareanîni. ¹⁵ Seanîmbo munquambo nindou ranahaimbo Adükari-mbohünda weindahî hoafîndafîndürî nîne-moatükunî se hoeiro asu himborîyafî marandî ranahambo. ¹⁶ Asu se haponda nimboe gedühi hîfandaranda? Botîyafö hawa hundüründafühi asu ahandî ndürînambo hoafînda-fîndoanî sihafî moaruwai hohoanîmo ra popoaimbîhenda-mboane,' mehu.

God ai Porimbo koamarîheira Suda-yafe ndîfo sowana mahu

¹⁷⁻¹⁸ Por ai hoafiyuhü yahuya, "Asükaiya ro Serusaremînambo ha ranihü Godîndî worî ranambe didîbafî-yaheandühi nimboahanî yafogoadînambo nahurai ranambe Sisasîmbo hoeimarîhini. Ranîyo ai wambo yare hoafiyundirühü yahuya, 'Nîmai se Serusarem ngoafi hinîngîro hawa hafî, nga nindou ndanî ngoafîhündî ranai ana se wambohünda hoafayafî ra ngîrî himborîndei,' mehundîri. ¹⁹ Asu ro simborî hoafiyahühi sahiya, 'Adükari, horombo ro Suda-yafe rotu worî afîndî mafeburo ranambe kefoehe hühühi nindou sihambo anîhondümborîhinînei-mbîmbo karabusî-rîherü hehea harîyahandürî marîhandî ra ai fifîrîhindî,' masahî. ²⁰ Sihambo wataporîmbora randeimbî Stifen hîfokoarüwuri simboanî ro fikîmî nimboambo wandî ngusüfoambe aboed-ane masahî. Ranîyahî asu nindou ahambo hîfokoamarüwuri

ranahamundi hoandari hoear ra sahamindi manimboahi.
²¹ Ranıyo asu adükari ai hoafiyundirühi yahuya, ‘Hafisi, nga ro sihambo anguni Suda-yafe ndifo sowana koandihheanina ngamboyafi,’ mehu.

Rom ami-yomondi bogori Porimbo mafarisherü

²² Nindou afindi ranai ahandi hoafi hihimborıyei heimbo asu ‘Suda-yafe ndifo’ ra hoafımayu-wamboyei puküna hoafıyeihü seiya, “E, ahambo hıfokoeffimboani, nga nindou ndahurai ana ngırı yangırı nüngu!” masei. ²³ Ranıyei ai puküna hoafi karıhehindühi ahei hoearı-mayo ra wurakamo-rıhündühi hıfı hasüfi nımoamo karühümüdi pimarıhındı. ²⁴ Ranımboyu asu ami bogori ai amimbo hoafıyupurühi yahuya, “Por ndowaründümo gafomo sihamundi worambe koaboadıwurı. Suda ai ahambo puküna hoafımemondo nımındı ra fıfırıfemböhünda ahambo bubundürühi düdundafundo,” mehu. ²⁵ Nga asu ai ahambo bubumbohünda kıkıhıruründümo mburumbo hüputüpo-marıhawu-ramboyu asu Por ai ami bogori ngorü akımı manüngu ranahambo hoafıyundühi yahuya, “Romıhündı mamı ahandi hoafi dıboadıfekoate-ayambe ahambo bubumbo ra ahınümbı hohoanımo yangoroai wanıyo?” mehuamboyo.

²⁶ Asu ami bogori ai hoafi ra hımborıyu haya hu ahamundi bogori hondü hıfanda randeimbı ranahambo hoafıyundühi yahuya, “Se ngırı rasüngundıworı. Nindou ndanana Romıhünd-ani,” mehu. ²⁷ Ranıyu asu ami bogori hondü ai Porımbı hüfu hoafıyundühi yahuya, “Se wambo hoafıyafındırı, se Romıhündı hondüyafı?” mehuamboyu. Asu Por ai simborı hoafıyundühi yahuya, “Yını, ro rananahi,” mehundo. ²⁸ Ranıyu asu ami bogori hondü ai hoafıyuhü yahuya, “Ro kakı afındı pırıheandühiyahı asu Romıhündımboyahe tükümeheandı,” mehu. Asu Por ai yahuya, “Nga wambo wandı me ai wakımaramındı-ndıramboyahı ro Romıhündımboyahe manimboahi,” mehu. ²⁹ Ranıyomo asu nindou bıdıfırı ahambo düdufihı bubumbo yangırı-memo ai hoafi ra hımborıyomo houmbo nımai hınngırıwıwıwı süsühümefundı. Ranıyu asu ami bogori hondü ai ahambo hoeirira mayowa nindou ranai Romıhündı-mayuwa ai senına hüputıpo-marıhawurı ranahambo ai-amboanı yıhımbımayu.

³⁰ Porımbı Suda ai papi-hoafımarürı nımındı ra amıyomondi bogori hondü ai wudıpoapondıhe fıfındıhea mehu. Ranımboyu asu ai rasinambo Porımbı senınambo hüputüpo-marıhawurı ra fufurıherü haya Godımbı sesı shıou-rundeimbı bogori-yomo asu Suda-yafe kansır-yomo

ai babîdî gugurife wataporimbo hoafimepurî. Ranîyu asu ai Porimbo ahamundî hîmboahü nîngombohünda serümündü mahu.

23

Por ai Suda-yomondi kansirîmbo hoafimepurî

¹ Por ai kansirîmbo hübudureapurühi yahuya, “Wandî wandafî mamî, ro Godîndî hîmboahü moai nîni moaruwai yarîheandî. Ro nîne wandî ngusüfoambe aboed-ane masahî ranîyo yarîhe marîhandî,” mehu. ² Ai hoafîmayuwamboyu asu sesî sîhai-randeimbî adûkarî bogorî Ananaias ai nindou Porîndî fikîmî manîngomo ahamumbo Porîmbo yafambe hoearühî harîmbo hoafimepurî. ³ Asu Por ai ahambo hoafîyundühi yahuya, “Se-ana yimbu hohoanîmoeimb-anafî. Nga asu God ai harîndününîmbui. Se ndanîhü amarîfî ra ahînümbî hohoanîmo süngufehü wambo hoafî dîboadofembo safîmboanafî, nga se-ana ahînümbî hohoanîmo ra sowandîfî pirowandühi wambo harîmbo hoafîmefîpurî,” mehuamboyu.

⁴ Nindou Porîndî fikîmî manîngomo ranai hoafîyomondowohü yahomoya, “Awi se-ana Godîmbo sîhai-randeimbî adûkarî bogorî ranahambo moaruwai hoafîyafîndowohanafî,” mehomondo. ⁵ Asu sîmborî ai yahuya, “Wandî wandafî mamî, nindou ranai Godîmbo sîhai-randeimbî adûkarî bogorî-mayu ra ro moai fîfîrîhinî. Godîndî Buk ai hoafîyowohü yahoya, ‘Nindou sîhei bogorî ranahambo se moaruwai hoafîndamboyafî,’ meho ra fîfîrîheandî,” mehu. ⁶ Por ai fîfîreandî kansirî bîdîfîrî ai Sadyusi-yomo asu bîdîfîrî ai Farisi-yomo. Ranîmboyu ai ahamumbo puküna hoafîyupurühi yahuya, “Wandî wandafî mamî, ro-ana Farisi ambeahînd-anahî asu wandî ape-amboanî Farisi-ambeahînd-ani. Ro anîhondümbo fîfîrîheamboanahî nindou yîfîyeimbîhündî ranai ana asükaindei botîndahi-mboyei ranî hoaf-ane nda hoafayahî. Ranîmbo-hündamboane wambo hoafî engoro,” mehu.

⁷ Ranîyo Por ai ranî hoafî ra hoafîmayuwambo Sadyusi Farisi ai ahamundîhoarî sîmborî hoafîyomo-ndühiyomo yîbobomarundî. ⁸ Nga Sadyusi ai hoafîyomondühi yahomoya nindou yîfîhündî botîfe asu sünambeahîndî nendî ai yîfiakîkoate-anei yahomo marundî. Nga Farisi ai munguambo hoafî ranahambo anîhondümboru marundî. ⁹ Ranîyo asu Sudahündî ranai pukünambo hoafîyomo wakîmarundî. Asu Farisi-ambeahîndî ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî ai botîyafu nîngomombo puküna sîmborî hoafîyomondühi yahomoya,

“Nindou ndanahambo ana ro hoeirihuranî moai ahandî nîni hoafi yangoro. Ao, yifiafi mamimbayo asu sünambeahîndî nendîmbayo ahambo hoafimendo ra anihondüyohüpo,” mehomom. ¹⁰ Simborî hoafi ranai moanî afîndî hamîndî tüküme feyo-wamboyu asu ami bogorî hondü ranai Porîmboya hîfokoandüwurî-mboemo yahuhaya yihîmbomayu. Ranîyu asu ai ahandî amimbo se hanîmo Porîmbo ahamundî warambeahîndî hüründümo houmbo sîhamundî worîna hafomom mehu.

¹¹ Ngorü nîmbokoanî Adükarî ai Porîmbo sowahî tüküfi nüngumbo hoafiyundowohü yahuya, “Se ngîniîndî nîmbafi! Serusarem ngoafîhü ndanîhü se wambohünda anihondümbom hoafîmayafi, nga asu Rom ngoafîhü amboanî rahurai anîmbo hoafîndafi,” mehu.

Suda ai Porîmbo hîfokoeffimbo hoafi fîmaründümo

¹² Ranîyomom asu siambe Suda bîdîfîrî ai gugurîyafu hoafi fîmaründümo. Ranîyomom ai dabarîyafundühi yahomoya, ngîrî sesi dagudîfi hoe ndîmîndefî ndîhundî, nga Porîmbo hîfokoandîhurî hohumbo anîmbo randîhumboyefî mehomom. ¹³ Nindou bodîmondî 40 ngasünde-andeimbî-yomom hoafi ra fîründümo masîhoemom. ¹⁴ Ranîyomom ai Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî asu Suda-yomondî bogorî sowahî hafomom hoafiyomondühi yahomoya, “Ro-ana Porîmbo hîfokoandîhurî hohumbo anîmbo sesi dagudîmboyefî sefi anihondümbom dabarîmehundî. ¹⁵ Ranîmbo-hündambo anîmbo se-anemom asu kansîr-anemom se ami bogorî hondü ranahambo sîhamumbo sowana Porîmbo semündü-kosîmbohünda hoafi koandîhoemom. Rananîmboya kudüwanî ahandî hoafi engoro ra wudîpoapondîhu fîfîrîndîhumboane mbîsîmomo. Nga ro-ana munguambo moatükunî nafîrîhumîndefom-mboanefî, nga ndühi tüküfe koate-yuwambe anîmbo nafîni ahambo hîfokoa-ndîhurîmboyefî,” mehomom.

¹⁶ Nga Porîndî amîngîrî ai hoafi fîmaründümo ra hîmborîyu haya ami-yomondî worambe farîfi hu Porîmbo ranî hoafi ra hoafîmeindo. ¹⁷ Ranîyu asu Por ai ami bogorî ngorü hoafîmeinduwa makusuwambo hoafiyundowohü yahuya, “Nindou hoarîfi nda sowarîndîfi ami bogorî hondü sowana hafî. Ai bîdîfîrî moatükunî ahambo hoafendombom yahumboani,” mehundo. ¹⁸ Ranîyu asu ami-yomondî bogorî ranai Porîndî amîngîrî serümündü haya hahüfanî bogorî hondü-mayu ranahambo sowahî tüküyafîne hoafiyundühi yahundoya, “Sapo karabusîhündî Por ranai wambo hoafîyu koamarîhendîra nindou hoarîfi nda sîhambo sowana sahümîndî asîhühî. Ai sîhambo mamî hoafi hoafîyonîni-mbohünda,” mehundo.

19 Ran+yo asu ami bogorî hondü ranai nindou ranahambo wamburümündî haya aipoan+imbo hafanî düdüfindühî yahuya, “N+nî hoaf+imboyafî hoaf+iyond+r+imbo masafa?” mehundo. 20 Asu Por+ndî am+ng+rî ai hoaf+iyundühî yahuya, “Suda ai s+hambo t+kandu houmbo an+imboya sümbu se Por kans+r+imbo sowana semündü hanî ahamumbo sowahî ahandî hoafî engoro ra wud+poapofe fif+r+fembo hündä mb+s+imboemo. 21 Se hoafî ranahambo an+hondümbö-ndowamboya+fî, nga sapo nindou bod+imondî 40 ngasündeandeimbi naf+nî worar+indu houmbo h+badümböemo Por+imbo h+fokoe-fimbohündä. Ai yahomoya awi ng+rî sesi dagudifî hoe nd+m+indefî nd+hundi, nga ahambo h+fokoand+hurî hohumbo an+imbo rand+humböyefî mehomo. Ai-ana ndeara mun+u-moatükunî naf+rundümo houmbo-anemo asu s+hamboane türu h+fandarundî se y+nî mb+safanî an+imbo yahomo houmbo,” mehundowamboyu. 22 Ran+yu asu amiyomondî bogorî hondü ranai hoaf+iyundühî yahuya, “Se nindou ngorümbo hoaf+ndafüh+ya wamboya ahambo rar+he hoaf+mehando mb+samboya+fî, nga yowanî.” Rayahundo mburamboyu asu ai nindou hoar+fî-mayu ranahambo koamar+heira mahu.

Por+imbo Feriks sowana koamar+hawurî

23 Ami bogorî hondü ai ahandî hoarehî bogorî-mefanî ahafan+imbo hoaf+yup+rühî yahuya, “Ami 200 pisao sowandümondeimbi, asu 70 nindou hos wamî n+mar+mondeimbi ngorü, 200 nindou yifari sowandümondeimbi ra gugur+nd+neapurî mbund+na mun+u-moatükunî naf+ndündümo d+gau houmbo an+imbo asu Sisaria ngoaf+na n+moak+d+bou boabofoefeambe gad+mo. 24 Hos b+d+f+rî Por ai ran+wamî han+imbohündä kokoboadu h+n+ng+indu mbundümbö an+imbo asu ahambo ndondurî Rom bogorî nindou Feriks sowana h+badürî gad+mo,” mehu. 25 Ran+yu asu amiyomondî bogorî ranai pas ra ndare sürü pap+rändüh+ya.

26 Kar+hasî, Ro Krodius Risias-anahî gafmanî-yomondî bogorî adükarî Feriks+imbo pas nda sürü papar+handî: 27 Suda ai nindou ndanahambo mburündümo houmbo ndeara ak+mî h+fokoeffimbo yang+r+imemo. Nga asu ro h+imbor+maya+hî anan+ya ai ana Rom+hündî mayuwamboya+hî asu ro wandî ami-bab+d+imbo ahambo ahamundî warambeah+ndî hümar+hehurî. 28 Ai n+imborurî ahambo papî-hoafarurî saheheamboya+hî asu ro ahamundî kans+r sowana sahüm+ndî mahan+hî. 29 Ro hoe+r+heandanî ana ai ahamundî ah+nümbî hohoan+imo ran+imboyo moanî

hoangirüwuri houmbo papi-hoafimaruri. Nga moai nini hoafi ahambo hifokoeffi asu karabusifi rambo papi-hoafi ranambe tüküfeyo, nga wani. ³⁰ Suda ai Porimbo hifokoeffimbo hoafi dibo masihoemo ra ro himborimayahi. Ranimboanahi asu sihambo sowana ro ahambo nimai koarthehina akusu. Nindou düdi ahambo papi-hoafimaruri ranahamumbo sihambo sowahi tüküyafu hoafi didiboado-mbirundamboane sahehea hoafimehapuri.

³¹ Raniyomo asu ami ai ahamundi ratüpuriwambo refembo yahomo houmbo Porimbo sowaründümo rani nimbokoani Andipatris ngoafina mahanimo. ³² Ngorü sihi ami hifinafi mahanimo ranai ahamundi worina hihiriyafu Serusaremnambo hafomondühi-yomo asu hosiwami homo-rundeimbi ahamumbo koamari-haupura Porimbo Sisaria ngoafinambo sowaründümo mahanimo. ³³ Ai sowaründümo hanimo Sisaria ngoafihü tüküyafu gafmaniyomondi nindou bogori Feriksambo pas sabudowohü asu Porimbo ahambo sowahi pamarüwuri. ³⁴⁻³⁵ Feriks ai pas ra hoeireandani mayowamboyu asu Porimbo se nini hifihündiyafi yahu haya düdumefindo. Por ai Sirisia hifihündi-mayu ranimbo ai fifire hayamboyu asu ai hoafiyuhü yahuya, “Awi ro shafi hoafi himbori-ndamboyahi nindou sihambo papi-hoafimaranini ranai kodimondani,” mehu. Raniyu asu Herotindi wori adükari ranambe Porimbo koafoefi mburumbo hifandumbo hoafimayu.

24

Suda ai Porimbo papi-hoafimaruri

¹ Hondahüfeimbi si munğumayowa asu Godimbo shairandeimbi bogori adükari ahandi nduri Ananaias ai nindou bogorimbo yafundeimbi-yomo asu Terturus Romiyafe ahinümbi hohoanimo fifireandeimbi nindou ra-babidi Sisaria ngoafina mahanimo. Raniyomo asu ai tüküyafu gafman bogori hondü Feriks ahandi himboahü Porimbo papi-hoafimaruri. ² Raniyo Porimbo mborai yahundowanı süfu tükümefiyuwa asu Terturus ai ahambo papi-hoafirürühi yahuya, “Feriks nindou adükari, se hifandamunambe ana, ro moai yifiari-yifiariyefi rihundi, nga aboedi hamindi manimboefi. Raniyo asu shafi-mayo hohoanimo aboedi ranambo ndani hifihü ro simbori hohoanimo süngurihu marihundi. ³ Ranimbo-hündamboane munğumbo ngoafi munğumbo si yihoeffi ngusüfoambe aboedi fufurifoare-amunühi asu sihambo hihifarihunini.

4 Awi ro sîhambo gedühi kîkîhemîndîmbo moeisahi, nga yîhoefîmbo hîpoambo-ndowamunühi yîhoefî hoafî akîdou nda hîmborîndafî sefomboanefî. 5 Ro hoeirîhurani nindou ndanana afîndîmbo moaruwai hohoanîmoyu randeimb-ani asu muŋguambo hîfî Suda-yomondî mbusümo ai harî hoafî botîre-arandî. Por ai nindou bîdîfîrî aipoanîmbo hohoanîmoyei rîhûndeimbî Sisas Nasaretîhündî süngurîhurî-rîhundeimb-aneffî sei arîhündî ahei bogorîyu. 6-7 Ranîyu asu Godîndî worî ranamboanî moaruwaimbo-ndîheya yahuhaya hohoanîmo-mayuwa asu ro ahambo kîkîhîmarî-hurîmîndefî. Ro ahambo yîhoefî ahînümbî hohoanîmo ranambo yîbobofembo maseffî, nga ami bogorî hondü Risias ai kusü ahandî ngînîndî-nambo yîhoefî warambeahîndî hûmarümündü. 8 Ranîyu Risias ai hoafîyuhü yahuya, ‘Ahambo papî-hoafîmbo nindou ranai sîhafî hîmboahü tükümbîyafu-ndamboane,’ mehu. Asu nindou ranahambo düduarîworî ana, se sîhafîhoarî muŋgu-moatükunî ro ahambo papî-hoafî-marîhurî ra anîhondümbö fîfîrîndowamboyafî,” mehu. 9 Muŋguambo Suda ai Terturus-babîdî Porîmbo papî-hoafîrurühi yahomoya, “Ranîmoatükunî ra e, anîhond-ane,” mehomo.

Por ai Feriksîndî hîmboahü hoafîmayu

10 Ranîyu asu Feriks ai Porîmbo hoafîyafî yahumbo warînambo yangîrî koamarîherü. Ranîyu asu Por ai hoafîyuhü yahuya, “Se afîndî hîmbanî ndanî hîfîhü yîboboro-randeimbî manîmbafî ra ro fîfîrîhe-amboanahî. Ranîmboanahî ro ahamumbo sîmborî hoafomböhünda moai yîhîmboyahî. 11 Se düdu-düduyafî ana, fîfîrîndowamboyafî, nga 12 si maho ra ro Godîmbo hohoanîmomböhünda Serusaremînambo hahühane. 12 Romana moai nindou ŋgorü-dîbo Godîndî worambe sîmborî hoafîyahî. Asu ro moai Suda-yafe rotu worambe adükarî ŋgoafîhü amboanî harî hohoanîmo botîrîheandî. Ro raweheanda asu Suda ai moai hoeiründîrî, nga wanî. 13 Haponda ai wambo papî-hoafaründîrî ra ngîrî aboedî hoafîndomondanî fîfîrîndowandühi anîhond-ane mbîsafî.

14 Nga ro nda anîhond-ane asahî. Ro yîhoefî amoao-yafe Godîmbo hohoanîmoyahando arîhandî nafî ra Suda ai ŋgorüpoanîmboane aseî. Asu muŋguambo hoafî ahînümbî hohoanîmoambe engoro ranane asu Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî sürü papîmaründî anîhondümbö-arîheandî. 15 Rananahî asu ro anîhondümbö-rîheandühi God ai moaruwai asu aboedî hohoanîmoyeimbî yîfîmayei muŋguambo botîfendü-rîmboayu ranî si ranahambo hîfandarîhandî nindou ranai hîfandaründî nou. 16 Ranîmboanahî asu ro muŋguambo si wandî

ngusüfoambe aboedi hohoanimo God asu nindou-yafe himboahü aboedi mbimarowa sahehea tñirifoayahî.

17 Ro afindi himbanî maho ra habodi+mboyahî asu süngunambo wandi sïrambeahindi Suda aheimbo saiwanî Godimbo saimbohündambo Serusarem+na mahahühi. 18 Ro rarihe hehea wandi fi aboedi tüküme Feyowa Godindi worambe Godimbo siheheandane, Suda ai wambo hoeimarundi. Nga asu rani-simboani ranihü nindou afindi moai ro-dibo ni ngombo hoafi gobadirundi, nga wani. 19 Nga asu Esia hifihündi Suda bidifiri ai maningomo. Ai-boatei wambo papi+hoafimarundi. Nga nindou ranai ahamumbo sowahi wandi hoafi engorona, ai shambo sowahi ndühi sifomo wambo papi+hoafimbiründiramboane. 20 Ai refekoate-ayomo ana, asu nindou ndanai ro Suda-yomondi kansir ahamundi himboahü nimboambo nïne moaruwai ramarheandi ra hoeiarundi ana, asu ai ndühi tükündafu shafi himboahü hoafindi-ninimboemosi. 21 Mami hoafi yangiri mbenjorimbai? Horombo ro kansir ahamundi mbusümo nimboambo rarihe pukuna hoafiyahühi sahya, "Yifïyeimbi aiana botindahimboyei sa anihondumbo-arihendi masahi ranimboanemo ai shafi himboahü hoafemo ranana?" masahi," mehu.

22 Feriks ai Adükariimbo anihondumbo-rihoreimbi-yafe hohoanimo ra aboedi fifireandi, nga ranimboyu asu Sudambo awi hibadu ni ngomo mehupuri. Asu ai Suda ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi ami bogori hondü Risias ai kudüwanî animbo asu ro shamundi hoafi ra didiboado-ndiheamboyahî," mehupuri. 23 Raniyu asu ami bogorimbo hoafiyundühi yahuya, "Se ahambo hibadirihü awi hini ngirou-hini ngiroundiri. Asu Porindi ngunindi ai ahambo nïne akidou moatükuni farihelimbo ra se yowanî mbsamboya fi," mehu.

Feriks ai Porimbo yimbu himbanî karabusî-fimbohünda hüputüpo-mariherü

24 Yahunümbi nimbïyo hayamboyawane, Feriks ai ahandî nimorehi Drusira-dibo makosafe. Ahandî nimorehi ranai ana Suda sïrambeahindiyo. Raniyu asu Feriks ai Porimbo mborai yahundo hürüherü haya Porindi Sisas Kraisiimbo anihondumbofe hoafi himbori-mayundo. 25 Raniyu Por ai mbumundi hohoanimo, nindou ai ahandî hohoanimo ra ndonde hibadandi hoafi, asu God ai süngunambo shelimbo yibobonde-amunümbui hoafi ra hoafimayuwa asu Feriks ai hoafi ranahambo yihimbomayu. Raniyu asu Feriks ai hoafiyundühi yahuya, "Andai ngafi, nga awi

süŋgunambo ranîpoanîmbo ambe-yaŋgîrûhî sîhambo mb-orai mbîsahanîmboyahî,” mehundo. ²⁶ Nga asu Feriks ai mamî moatükunîmbo kameihîyu hîmboyu marandî. Ai ndanananiya Por ai kakî ndembui yahuhayamboyu asu afîndîmbo ahambo mborai yahundo haya wataporîmborürî marandî. ²⁷ Süŋgunambo yimbu hîmbanî ranai howane, asu nindou mamî ahandî ndürî Posius Festus ai Feriksîndî fondî masemündu. Ranîyu asu Feriks ai Sudambo hoafî nafîreapurûhî Por karabusambe hîniŋgîmarirî.

25

Por ai Rom adükarî bogorî Sisar papî-hoafî hîmborîmbo hoafîmayu

¹ Festus ai Sudia-yafe adükarî bogorîmbofi haya hu ranîhü tükümeŋiyu. Asu ŋgîmî nîmbî howane, ranî-sîmboanî Festus ai Sisaria ŋgoafî hîniŋgîre haya hafu Serusarem ŋgoafîhü tüküfi manüŋgu. ² Ranîyo ranîhü Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî-yomo asu Suda bogorî bîdîfirî-yomo ranai ahambo sowana Porîmbo papî-hoafîyumbo hoafî sowandümo mahomo. ³ Ai Festusîmbo düdu-düduyomo-ndühî yahomoya, “Se yîhoefîmbo fandîhawamunî hawambo anîmbo Porîmbo koandîhaworanî Serusaremînambo mbîsüfu-wamboane,” mehomo. Ai ramehomo ra nafîni worarîfe nîmarîhefe Porîmbo hîfokoefîmbo yahomo houmboemo. ⁴ Ranîyu asu Festus ai ahamumbo sîmborî hoafîyupurûhî yahuya, “Por ana Sisaria ŋgoafîhü karabusambe mbanüŋgu. Nga ro-amboanî ŋgîrî amîtata Sisaria ŋgoafînambo hîhîrîndahe gadîhî. ⁵ Rananîmbo asu sîhamundî bogorî nindou bîdîfirî ranai ro-babîdî mbîhanîmo-ndamboane. Asu nindou ranai moaruwai hohoanîmonduanî ana, ai ahambo ranîhü papî-hoafîmbîru-ramboanesî,” mehu.

⁶ Festus ai, ai-babîdî 8 simbaiyo asu 10 simbaiyo nîmarü mbura asükaiyu Sisaria ŋgoafînambo hîhîrîfi mahanu. Ranîyu asu ranî sinambo papî-hoafî dîdîboadofe worî ranambe nîmarümbö Porîmbo papî-hoafîmbohünda ndowaründümo tükündafundî mehu. ⁷ Ranîyo asu Por ai ahambo sowahî tükümeŋiyu-wamboemo Suda Serusarem ŋgoafî hîniŋgîru houmbo makosomo ranai botîyafu ahandî fikîmî wakîru nîŋgomombo ahambo papî-hoafîmarurî. Ai moaruwai moatükunî ramareandî yahomo houmbo hoafî ranahambo anîhond-ane yahombo moai nîni Festusîmbo nafuiyomo, nga wanî. ⁸ Ranîyu asu Por ai sîmborî ahamumbo güre-güererapurûhî yahuya, “Ro moai nîni moaruwai moatükunî nünüŋgurîheandî. Suda-yomondî

ahinümbi hohoanimo, Godindî adükari wori asu Romi-yafe bogori adükari Sisarimbo amboani muŋguambo ro moai ninî moaruwai nününgurîheandi, ŋga wani,” mehuamboyu. ⁹ Ranîyu asu Festus ai Suda-memo hihif-hihifi-yopurimbohünda Porimbo düdufindowohü yahuya, “Awi se Serusaremnambo hafombo safomboyafi? Refe-anasi ro sihafî papi-hoafi engoro ra gagü Serusarem ŋgoafihü fifirindîheamboane,” mehunduwoamboyu. ¹⁰ Ŋga asu Por ai hoafiyuhü yahuya, “Haponda hoafi didîboadofe wori ndanambe animboahi nda ai Romi-yafe bogor adükari Sisarindî wor-ane. Worî ndanambe animbo wandî hoafi nda ndanîhü didîboadofemboane. Ŋga se wudîpoaporo fifirowandai ro moai Suda ahamumbo ninî-moaruwai nününgurîheapuri. ¹¹ Asu ro ahinümbi hohoanimo ra hifinambo-rîheandühi ninî-moatükunî rawarîheandi ana, ai wambo hîfokoandundîra yifimbo aboed-ane anasi. Ŋga ro moai fefoefembo hoafiyahi. Ŋga asu ai wambo papi-hoafarundîri ranî-moatükunî ai tikai yangîrayo ana, asu didai wambo ahamundî warîhündeandîri, ŋga wani. Ŋga awi ro Sisarimbo hoafîndahani animbo ai wandî hoafi nda hîmborîmbiyu-wamboane,” mehu. ¹² Asu Festus ai kansîr-babîdî watapori-yomo mburu hoafiyuhü yahuya, “Se Sisarimbo ai sihafî hoafi ra hîmborîmbiyu-wamboane masafi ranîmbohünda se ahambo sowana ŋgafi,” mehundo.

Festus ai Agripambo Porîndî hoafimbo düdumefiyu

¹³ Ranîyo asu yahunümbi nimbi howane, Suda-yafe adükari bogori ahandî ndürî Agripa ai ahandî rehî Bernaisi-dîbo Sisarianambo makosafe Festusimbo wakîfoefimbohünda. ¹⁴ Afîndî si Agripa ahoro ho ai ranî ŋgoafihü nimbafe hafembo mefeyamboyu asu Festus ai adükari bogori Agripambo Porîndî hoafi ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamî ndanîhü mbanüŋgu horombo Feriks ai karabusambe hîniŋgîmariri. ¹⁵ Horombo ro Serusarem ŋgoafihü tüküyahe nîmarîhane, Godîmbo sihou-rundeimbî bogori asu Suda-yafe bogori ai Porîmbo papi-hoafîrurühi-yomo asu ai wamboya se ahambo wagîriyafîsi, ŋga karabusi-ndafoandî mbîsafîndo mehomondîri. ¹⁶ Ranîyahî asu ro ahamumbo hoafiyahapurühi sahiya, ‘Rom-yafe hohoanimo süŋgu ro-ana moai moaruwai hohoanimo ratüpurî ra nindou ŋgorümbo moani-hoangîrîhu hohu nîmborî sehu rîhundî. Nindou ranai ahambo hoafi engoro ana, ai sapo düdi nîmorî ai ahambo papi-hoafîmarürî ahamundî hîmboahü nünŋuanî animbo asu ahambo nafî sihefendowanî ai ninî-moatükunîmboyo hoafi-memondo ranahambo ahandîhoari

güre-gürerandühimbo fifire hoafimbiyu-wamboane,' masahi.

¹⁷ Ranimboanahi asu ai tükümfunda ro moai afurî hihiniŋgi-rîheandi. Nga rasinambo siambe hoafi didiboadofe worî ranambe nîmarimboyahi nindou ranahambo sowaründümo sifomo masahapuri. ¹⁸ Nga asu nindou sapo ai ahambo papi-hoafiyumbo-memo ranai botiyafu manîngomo, nga asu ai moai ahambo moaruwai moatükunimbo papi-hoafirurî. Asu ro ahambo rani-moatükunî ranimbo randüwurimboemo masahi, nga wantî. ¹⁹ Nga ai-ana Porimbo hoafinambo yangiriyoo ahamundi Godimbo süngufi asu nindou mamî ahandî ndürî Sisas yifîmayu ranahambohünda raraomarurî. Nga Por ai yahuya, Sisas ai moai yifîyu, nga yangirî mbanüngu mehu. ²⁰ Ro hoafi ranahandi nîmîndîhündî ra fifirîndîhe türüboadihea saheheamboyahîsi, nga asu wambo hohoanîmo ranai mamîkar-andîrühîyo ro moai fifirîheandi. Ranimboyahi asu ro Porimbo Serusaremînambo gagüfanî anîmbo ranîhü sîhafî hoafi ra yîbobo-mbîrundamboane sahehea düdumeheando. ²¹ Ranîyu asu Por ai hoafiyuhü yahuya, 'Ro-ana moeisahi, nga awi moanî ratüpurîndahîhü nîmboahanî Sisar ai anîmbo hoafi wandî ra didiboado-mbîreand-amboane,' mehu. Ranimboane ahambo awi karabusambe kîkîhîrümündî mbura sünguna Sisar sowana Romînambo koandîheira mbühuwa samboanahi," mehu. ²² Agripa ai Festusîmbo yahuya, "Ro wandîhoari Porîndî hoafi ra hîmborî-ndahando samboanahi," mehindowamboyu. Asu sîmborî Festus ai hoafiyundühî yahuya, "Refe-anasî, sümbu anîmbo hoafi ra hîmborîndafîndo," mehundo.

²³ Ranîyo asu siambe Agripa ai Bernaisî-dîbo yihuru sahari-sahariyafe hena mahüfe. Ranîyafe ai ami-yomondî bogorî-yomo asu nindou ranî ngoafîhündî bogorîmbo-yafundeimbi-babîdî hoafi didiboadofe worî ranambe kefoehî mahüsi. Ranîyu asu Festus ai hoafîmayuwa Porîmbo sowaründümo mahîfomo. ²⁴ Ranîyu asu Festus ai hoafiyuhü yahuya, "Adükari bogorî Agripa-ani asu nindou se munğu ro-babîdî anîngomo ran-anemo se munğuambo nindou ndanahambo hoeirüwuri. Nindou ranahambo afîndî Sudahündî ai ana Serusaremîhü asu ndanîhü amboanî wandî hîmboahü ahambo papi-hoafirîhorühî puküna hoafîyeihî seiya, 'Ahambo hîfokoandîworî, nga ai-ana ngîrî asükaindu yangirî nünğu!' masei. ²⁵ Asu ro hoeirî-heandanî ana ai moai nîni-moatükunî moaruwai ratüpurîyuwanî wambo ahambo hîfokoa-mandüwuri-yopoanî. Nga ahandîhoari Rom adükari bogorî

hondü Sisarimbo yahuya, ai animbo wandi hoafi nda didiboado-mbireand-amboane, mehu. Ranimboanahi ro ahambo koarihefiyuwani hombo hoafi nda didiboadorihe asiheheandi. ²⁶ Nga ro hoeirihendanî moai ahandî hoafi ra aboedi fifirihendi, ranimbo-hündambo animbo asu ro sihefi bogori adükarimbo sowana pas nda sürü papindihî koandihheamboyahî. Bogori Agripa, ranimboanahi se-anafi asu nindou munquamboanei siheimbo sowana nindou nda sahümindî koarihehina asünu. Sihirî ahandî hoafi bidifirî ndondihu himborîndefî mbundihumbo animbo asu ro bidifirî papi-hoafi pasambe Sisar sowanambo sürü papindihamboane. ²⁷ Asu ro nindou karabusihündî koarihihinühi nine hoafi nindou ranahambo papi-hoafarîhorî ra pasambe pefe koehefekoate-ayahî ana, wandi himboahü aboedi hamindiyopani,” mehu.

26

Por ai Agripandi himboahü hoafimayu

¹ Ranîyu asu Agripa ai Porimbo hoafiyundühi yahuya, “Hapooanani se sihafî fimbo hoafi ra hoafiyafisi,” mehuwamboyu. Ranîyu asu Por ai ahandî warî nîmoamoreandühi ahandî fimbo yare hoafiyuhü yahuya, ² “Bogori adükari Agripa, ro hohoanîmoyahani aboedi safane sihafî himboahü Suda ai wambo papi-hoafi-maründirî ranahambo weindahî hoafîndamboyahî. ³ Ndanana awi anihond-ane, ranî-moatükunî ra nîmboe se Suda yîhoefî Godimbo hohoanîmo simborî hoafiyefî arîhundî ra wudîpoporo fifîrowandi. Ranimbo animbo asu se wandi hoafi nda afurîndo nîmandîfî himborîndafi.

⁴ Horombo ro akîdoyahambe peya hehea hahambo haponda ndani simboani tükeheandi ra Suda ai ro hohoanîmo sünguarîheandi ra fifîrundi. Horombo ro wandi hîfîhüyo asu Serusarem ngoafîhü nîmboahambe peyomo houmbo ai wandi hohoanîmo fifîrundi. ⁵ Farisi-yafe hohoanîmo ranana ai tûjümbî safîyo hayamboyo asu Suda yîhoefî hohoanîmo ranahambo ngasünde-andeimbiyo. Ro ranî hohoanîmo süngumarîhandî. Ai fifîrundi-rî-mboanemo, nga asu ai hoafîndîmondühi ana, ra anihond-ane mbeyahomo-ndamboane. ⁶ Nga haponda ro ndanîhü manîmboaha ai wambo papi-hoafaründirî. Ndanahandî nîmindî nda yahurai-ane: God ai yîhoefî amoao mamî ranaheimboya siheimbo aboedi-aboedi ndîheandürî-mboyahî mehu ranimbo anihondümborîhe heheamboanahi hîfandîhî animboahi. ⁷ Yîhoefî 12 sirî ranai Godimbo nîmboambo sirühî didîbafîyahindo rîhündühi ranî-moatükunî ranahambo yangîrîyei ai

anîhondümborîhi hehi hîfandîmarîhündî. Nğa Bogorî, ro-amboanî hoafî ranahamboane anîhondümborîhe hehea hîfandarîhandî. Nğa ranahandî nîmîndîhündîyo Suda ai wambo papîmaründîrî. ⁸ Nîmboe bîdîfîrî se nğîrî ro-ana God ai yîfîyeimbî nendî botareandürî ranahambo anîhondümborîndîhündî aseia? God ai aboedî-aboedîndemünüî yîfîhündî botînde-amunîmbui.

⁹ Horombo ro wandîhoarî rarîhe hohoanîmoyahüî sahîya awî ro Sisas Nasaretîhündî ahandî ndürî hîfînambofîmbo afîndî ratüpurî ratüpurînda masahîyosî. ¹⁰ Ranîyo asu ranî-moatükunî ra Serusarem nğoaîfîhü ramarîheandî. Ranîyahî ro Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî-yomondî nğînîndî sahamîndî hehea asu Godîndî nendî aheimbo karabusî-marîheandürî. Ranîyahî asu ro nindou bîdîfîrî-babîdîyahe hehea aheimbo hîfokoefendürîmbo sahehea refemboane masahî. ¹¹ Asu ro aheimbo afîndîmbo Suda-yafe rotu worî munğambo ranambe tîñîrîfo afîndî sahandürî marîhandî. Ro aheimbo ramarîheandürî ra Adükarîmbo moaruwai-moaruwaimbofe hoafî, hoafîmbeyahündowa saheheamboyahî ramarîheandürî. Ro nğusüfoambe nğînîndî-rîhandürüî aheimbo nğoaîfî adükarî anğunî manango ranîhü amboanî ha kokofoa-rîheandürî marîhandî.”

Por ai Sisasîmbo anîhondümborî-marîrî ranahambo hoafîmayu

¹² “Ranîyo Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî ai wambo yîni yahomo houmbo nğînîndî masaundîra Damaskus adükarî nğoaîfînambo mahahî. ¹³ Nindou Bogorî Adükarî, ro hîfînimbo nafî mbusümo hahüî si mamî sünambeahîndî makosowa hoeimarîheandî. Si ranai ana hîfîhamîndî siayu ranahambo nğasünde-andeimbîyo. Ranîyo asu si ranai nindou ro-babîdî nafîsüngu mahefî yîhoefîmbo kosî boakîma-foareamunî. ¹⁴ Ranîyefî asu ro munğambo hîfîni pütapîyefî korîyefîmbo ro hîmborîyahane, hoafî mamî ai yare hoafîyowohü Hibru-yafe hoafînambo yahoya, ‘Sor! Sor! Nîmboe se wambo moaruwai-mboarowandîra? Se ana yîhîmîndî moatükunîmbo yitarowandî ranîmboane asu sîhafîhoarî asübusîmboayafî,’ mehoamboyahî. ¹⁵ Asu ro duduyaheandüî sahîya, ‘Adükarî, se dîdîyafa?’ masahamboyu. Asu sîmborî Adükarî ai hoafîyundîrîhî yahuya, ‘Ro Sisas-anahî, nğa asu se-ana wamboane moaruwaimbo-arowandîrî. ¹⁶ Se botîyafo nîmbafî. Ro tükümeheandî nda sîhambo wandî ratüpurî-mbohünda kaföefe hîni-nğîfenînanî wandî ratüpurî semîndîmboyahî. Ro sîhambo nîne-moatükunî haponda nafuimehanîni,

asu süngunambo nafuinda-haninimboyahî rani-moatükunî ranahambo nindou bîdîfîrambo anihond-ane mbîsafî. ¹⁷ Ro ŋgîrî hîninŋî-ndîheanînanî, sîhafî nendî Suda anei asu ahei ndîfo anei ranai moaruwaimbo-ndîhinîni. Ŋga ro aheimbo sowanamboanahî koarari-heheanîni. ¹⁸ Rananimbo se ahei hîmboarî bîrîdîhawandûra nîmbî ra hîninŋgîrîhi hehi si rani-sowana mbeyahindamboane. Asu Satanîndî ŋgînîndî ra hîninŋgîrîhi hehi God sowana mbeyahindamboane. Rananimbo asu wambo anihondümbö-ndîhindîranî ahei moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbîsahani asu nindou God ai wand-anei mehündürî ranîbabîdîmbo nîmandeimboyei,' Adükarî ai ramehundîrî," mehu.

Por ai ahandî ratüpurîmbo hoafîmayu

¹⁹ Por ai asükai hoafîyuhü yahuya, "Bogorî Agripa, ro sünambeahîndî moatükunî tükümeŋeyo ra hoerîhe heheambowambo asu ro ŋgîrî hoafî hîmborînda hîninŋî-ndîheandî. ²⁰ Ŋga Damaskus ŋgoafîhü boatei hoafîyahandürî heheamboyahî asu Serusarem ŋgoafîhü, Suda-yafe hîfambe, Suda-yafe ndîfo aheimbo amboanî hoafîmehandürî. Ro sahiya, 'Se sîhei moaruwai hohoanîmo hîninŋîndîhi hehi God sowana ŋgei. Asu se sîhei moaruwai hohoanîmo hîninŋîfembo nafuimbohünda aboedî hohoanîmo süngundîhindî,' masahî. ²¹ Ranîmbo-hündamboyo Suda ai wambo Godîndî worambe kîkîhîründümondîrî mburu hîfokoe-fendîrîmbo mehomo. ²² Ŋga God ai mafarîhendîra aboedî nîmboambo nindou moanînd-anei asu bogorîmbo-yafundeimb-anemo mamamî sîheimbo hoafî nda hoafehandürî. Ro ŋgorüpoanîmbo hoafîrîhandîpoanî hoafayahî, ŋga Godîndî hoafî, hoafîyomo-rundeimbî asu Moses ai hoafîmemo ranahandambohönd-ane hoafayahî. ²³ Ai yaru hoafîyomondühi yahomoya, 'Krais ranai yîfîndu mbunda asu muŋguambo nindou ai botîfekoate-yeiambe ai-boatei botîndüfîmbui. Rananîmbo Suda anei asu ahei ndîfo ran-anei aheimbo aboedî hoafî ra wataporîmbo-ndandürümbui,' mehomo," mehu.

Por ai Agripambo anihondümbö-ndowandî mehu

²⁴ Por ai ranî hoafî ra ahandî fimbo güre-gürerandühi hoafîmayu huwamboyo asu Festus ai ahambo hoafîyundühi yahuya, "Por, se-ana mamîkarî hohoanîmoayafî. Se sîhafî fîfîrîfe afîndî yamundîmara hafî, ranînamboane sîhambo mamîkarî hohoanîmoaranîni," mehuamboyo. ²⁵ Asu Por ai sîmborî hoafîyundühi yahuya, "Adükarî Festus, ro-ana moai mamîkarî hohoanîmoyahî. Ro wudîpoaporîhe fîfîrîhe heheamboanahî anihondümbö hoafayahî. ²⁶ Bogorî Adükarî

Agripa ai ndani-moatükunî ra munḡu fifireamboani, ḡa ahambo yîhîmbokoate-nimboambo hoafayahando. Ro fifirîheandî ai moai rani-moatükunî ra mamamboani bodifoareandî, ḡa nîni-moatükunî Sisasimbo tükümefeyo ra moai dîbo tüküfeyo. ²⁷ Bogorî Adükarî Agripa, se Godîndî hoafi, hoafiyomo-rundeimbî yomondî hoafi anîhondümborowandai? Awi ro fifirîheamboanahî, se-ana rambefoandî!" mehuamboyu.

²⁸ Asu Agripa ai Porimbo hoafiyundühî yahuya, "E, nimboea, hapondanî yangîrî hamîndî se wambo rando hoafîndafîndîra Sisasimbo anîhondümborîheandeimbî tükümandaheyo?" mehu. ²⁹ Ranîyu asu Por ai simborî hoafiyuhü yahuya, "Bodîfohüyo asu hoandarühîyo ranambo aboed-ane. ḡa ro yarîhe Godimbo dîdîbafehandî. Se-anafi asu nindou munḡu düdi ai haponda wandî hoafi hîhîmborayeri munḡuambo se ro nahurai tükündahindî samboanahî. ḡa asu sîheimbo senînambo nahurai hîmondi-hefendüra se karabusambe nîmarimbo ro moei asahî," mehuamboemo.

³⁰⁻³¹ Asu ranîyomo bogorî adükarî Agripa, gafmanî-yomondî bogorî Festus, Bernaisi asu nindou bîdîfirî aibabîdî mamarei ranai bobotiyahi hehimbo ḡgorü-goanîni heihü ai rarîhi hoafiyehî seiya, "Nindou ndanai ana moai nîni moaruwai ratüpurî mamambo rareandî, ḡa ranimboane ai ḡîrî yîfîndu asu karabusîndüfiyu," masei. ³² Ranîyu asu Agripa ai Festusimbo hoafiyundühî yahuya, "Nindou ndanai Sisarimbo hoafiyowanî ahandî papî-hoafi hîmborîkoate-yumbonana se ahambo moanî koarîhawuranî hu," mehu.

27

Porimbo Romînambo hombohünda sipambe hîniḡmarüwuri

¹ Ro Itari hîfînambo sipambe hombo hoafi ra fîmarîndümo. Ranîyo Romîhündî ami-yomondî bogorî Surius ai Por asu karabus nindou bîdîfirî ahamumbo Itarinambo hîfandîmarapurî hu. Surius ai Romî-yomondî bogorî adükarîndî ami bîdîfirî-ambeahînd-ani. ² Ro sipamî Adramitium ḡgoafîhündî-mayo ranai ndeara Esia hîfambe hîmbomayo ranambe kefohu hohu mahefi. Nindou mamî ahandî ndürî Aristarkus Tesaronaikahündî Masedonia hîfambeahîndî ranai-amboanî ro-babîdîmbo mahu. ³ Siambe hefî Saidon ḡgoafîhü tükümehündî. Ranîyo asu ranîhü Surius ai Porimbo aboedî ndore hohoanî-moyundowohü yahuya, "Se ḡgafî sîhafî ḡḡunîndî sîhambo fehfenînimbo hoeindowapurî," mehundo. ⁴ Asu ranîhünda

botiyahu hohu sipambe hefane werinambo semindimuni koamarihemuna Saiprus airanikimi mahefi. ⁵ Asu ro Sirisia hifi asu Pamfiria hifikimi siriwara hangifo süngu hefi Risia hifambe Maira ngoafihü tükümehundi. ⁶ Ranihü ami-yomondi bogori ranai ngörü sip Areksandriahündi Itari hifinambo himbomayo ra ffire hayamboyu asu ai yhoefimbo sip ranambe koamarihemuni. ⁷ Asu sip ranai weri afindiwambo moani hinngirou mahowa ranambe yahunümbi siyefi hohu, moani afindi tñrífombü hinngirou safi Nidus ngoafikimi tükümehundi. Nga ranafi hombo weri ranai gümareamunambo tñrífoyefühi asu Krit airan Sarmone bidifiran raguan hundüni wakimehundi. ⁸ Asu ro siriwara hmbor süngu moani hürütumbo hefi hohoe mam ahandi ndür Hohoe Aboedi sei arihündi Rasea ngoafikimi ranihü tükümehundi.

⁹ Ro moani gedühi nimatefi hefi hefimbo asu Suda ai sesi wehimbo si ranai ho hayambo wambo siriwara ranai afindi-afindi mayowambo sipambe hombomayo ra moaruwai hamindiyoy. Ranimboyu asu Por ai ahamumbo ahini hoafimayupuri. ¹⁰ Ai yahuya, “Wai, ro rarihe fifirihendi shiri moani haponda botiyahu ahefi ana, moaruwai hamindi tükündifemboe asu ngiri napo sip yangririndo, nga shir-amboa kapeihü animbondemboyefi,” mehu. ¹¹ Nga asu ami-yomondi bogori ranai moai Porindi hoafi ranahambo anihondumbo-reandi, nga sip semündühurandeimbi nindou-mayu asu sip aharambür ranahafandi hohoanimo süngumareandi. ¹² Aboedi hohoe ranana ai weri afindiyowambe ra aboediyopoani sip ho paiari rambo. Raniyomo asu nindou afindi sipambe mamarimo ranai ranihünda botife hefe siriwara süngu ho Finiks hohoeambe nimarimbo hohoanimo-memo. Finiks hohoe Krit airanihane apuiaro. Ranihü animbo ai weri afindambe aboedi nimateimboyei.

Siriwara ambe hoeweri afindi tüküme feyo

¹³ Refe hayamboyowane, süngunambo weri akidou ranai hoarinafinpoedi werimayo. Raniyomo asu nindou ranai yaru hoafiyomondühya awi ndandifeyowan ana, aboedi safi ngemboyefi mehomo. Raniyomo ai sipimbo kikihiyimindi nngombo moatükun ahandi ndür anga ra hüründümo foaru houmbo ai Krit airani hmborikimi mahomo. ¹⁴ Nga asu homondane, moai amitata nginindi hamindi weri ahandi ndüri ‘Ndihoanipoedi Wer’ ranai Krit airan ranafipoedi masino. ¹⁵ Ranio asu werambe sip semindi himbomayo ra ngirindimo. Nga ro moani rarihu hinngirihundane, weri ai sip ra semindi maho. ¹⁶ Raniyefi

asu ro rebanafi airani akidou mamî ahandî ndürî Kauda hundünî werikoate-yowanî wakimehundî. Ranîhü ro sapo bot akidou sipambeahîndî makiaro ranahambo hürütümbo tîñîrifoyefühî kiahu hühîmarîhundî. ¹⁷ Ranîyomo asu bot akidou ranahambo sipambe hüründümo nandu hüputüpumaründümo. Asu wofi ñgîñîndî bîdîfîrî sip hoarehî safoaru hanîmo mburu hühîru hîñîñgîmarundî. Sip ranai Ribia-yafe hîfîkîmî gudi karîhoeimbî ranî süngu ñgomboe yahomo houmbo yîhîmbo-yomondühî ser sipîfîhî makiaro ra hîfînamaru hanîmo. Sip ra werînambo yangîrî funamîndî mbîho yahomo houmbo. ¹⁸ Moanî afîndî hamîndî hoewerî ranai yare matiyaro-wamboemo, asu ñgorü sinambo bîdîfîrî napo sip ranambeahîndî hîmonî fufumafoarundî. ¹⁹ Asükai ñgorü sina ai sip ranahandî napo ra masaföarundî. ²⁰ Afîndî si maho ra moai ro akidou-amboanî hüfîhamîndî mupui hoeirîhundî. Nga werî ranai moanî afîndî ñgîñîndî hamîndî tümero ho. Ranîyefî asu ro ñgîrî aboedambo-ndahundî sefî hohu hohoanîmomefî.

²¹ Nindou sipambe mamarîmo ranai sesi, sesikoate-moanî gedühî heimbo süngunambo Por ai botîfi hanîfoanî nüngumbo hoafîyuhü yahuya, "Awi se wandî hoafî ra hîmborîmbei-mbonana ñgîrî Krit airan ra hîñîñgîrîhi hei. Asu ranîmbe-mbonana ñgîrî muñguambo napo ra yare yahurai moaruwaimbo reandühî yeimbîrîhundî, nga wantî. ²² Nga asu ro haponda sîheimbo nda hoafehandürî, awi hapoana ñgusüfoambe afurîndîhi kündîhindî! Nindou se-ana ñgîrî mamî ai-amboanî yîfîndu, nga sip ranai yangîrî anîmbo awarîndîhoemboe. ²³ Ro Godîndî nindouya hehea asu ahambo hohoanîmoya rîhandeimbî mayahambo nîmbokoanî ahandî sünambeahîndî nendî wambo-so tükümeñyu. ²⁴ Ai wambo hoafîyuhü yahuya, 'Por, awi se yîhîmbo-ndamboyafî! Nga se Romî-yomondî bogorî hondü Sîsarîndî hîmboahü mbîñîmbafamboane. God ai sîhambo aboedî hohoanîmo-yunîñühî nindou se-babîdîmbo sipambe ahei ranai ñgîrî moaruwaimbo-ndahîndî,' mehu. ²⁵ Ranîmbo-hündambo anîmbo awi nindou nda se ñgusüfoambe afurîndîhi kündîhindî! Ro Godîmbo anîhondümborîhinîmboanahî, nga ranîmoatükunî ra sünambeahîndî nendî hoafîmayundîrî yahurai hamîndî anîmbo tükündîfemboe. ²⁶ Nga awi sîhîrî hoe mbusümondühî ñgorü airanî amaro ranî hîmborîkîmî ñgefî tîrîmondî-humboyefî," mehu.

²⁷ Ndeara 14 nîmbîyefî hohu hoewer-ambeahîndî Edriak Sîrîwara ambe mahefî. Nîmbî mbusümondühî nindou sip sowandümo homondeimbî-memo ranai yaru hohoanîmo-yomondühüya, ndeara gudianî tüküyahu-ndühanefî

mehomo. ²⁸ Raniyomo asu ai wofī hoandari ranīfihī nimboreimbi moatükunī paru hīmondi-marundūmo ra hīmonī simonḡgoru hoeirundane, asu hoe hohoe ranai 40 mita simonḡgorīfihī hanī kaimayo. Asūkaiyomo akīdou sūhīyafu homo mburumbo safoaru simonḡgorundane, 30 mita simonḡgorūhū hanī kaimayo. ²⁹ Sip ranai nīmoei yahafī hīmonī nīnouayo ranīfihī ḡgo pandarīmboe yahomo houmbo yīhīmbo-yomondūhī-yomo, asu ai sip kīkīhīyīmīndī moatükunī anḡa yimbuyimbu ra sipambeahīndī daboadanīpoedī safoarundūhī simbeyowa yahomo houmbo dīdībafīmemo. ³⁰ Raniyomo asu nindou bīdīfīrī sip sowandūmo homo-rundeimbi-memo ranai sipambeahīndī fefefe hefe aboedambofembo yahomo houmbo nafī kokomarundī. Raniyomo ai botī akīdou sipambe mafoero ra sowandūmo houmbo sip haḡḡfoanī anḡa safoefe tītanīmemo. ³¹ Nḡa asu Por ai ami-yomondī bogorī-mayu asu ami bīdīfīrī ranahamumbo hoafīyupurūhī yahuya, “Asu nindou ndanai sipambe refe nīmarīkoate-ayomo ana, asu se ḡḡrī aboeda gudianī ḡgomo tükündafundī,” mehupurī. ³² Raniyomo asu ami ai wofī botīfihī makiaro ra kīkīmarunda bot ranai hīmonī pīmayo.

³³ Ndeara simbo yanḡrīmayo-wamboyu Por ai aheimbo sesī sahūsi yahuhaya hoafīmendūrī. Ai yare hoafīyundūrūhī yahuya, “Se 14 nīmbi ra afīndī hohoanīmoyeihī hīfandīmarīhū hei-ane. Asu ranambe se moai nīnī sesī akīdou-amboanī kīkīfoarīhindī. ³⁴ Haponda ro sīheimbo hūti hoafehandūrī, ḡḡa se yanḡrī nīḡgombohūnda sesī bīdīfīrī dagūdi. Asu ḡḡrī sīhei akīdou moatükun-amboa moaruwaindo, ḡḡa se moanī aboedī nīboadeimboyei.” ³⁵ Por ai ranī hoafī ra hoafīyu mbura sūḡḡuna bret bīdīfīrī fufuramūdū haya ahei hīmboahū Godīmbo hīhīfīrūrī mbura karamūdī haya masesu. ³⁶ Raniyei asu muḡḡuambo nindou-mayei ranai aheimbo ḡḡsūfoambe aboedī ndore kūrēandūrūhī asu ai-amboanī sesī ra sahūmūndī hehi masahūsi. ³⁷ Nindou muḡḡuambo ro sip ranambe mamarefī ra 276 nindou-yefī. ³⁸ Ndeara muḡḡuambo nindou ai sesī, sesī sīmogodūhī sahūsi nafīrīhūmūdihī nīboadeimbo sip ranai nīmborīkoate yīmoeimbīreandī yahomo houmbo wit bīdīfīrī ra sīrīwara ambe fufumafoarundī.

Sip ra ho gudīfihī pareandūhī butakī-marīhoayo

³⁹ Ndeara sifoai peyoane, asu ai moai hīfī gudīkīmī ra ndoru hoeirundūhī fīfīrundī. Nḡa asu ai wafōeho kare sīhendānī gudi aboedī pīmaramīndo ranī yanḡrī hoeiru

houmbo awi s̄h̄ir̄i ranambe an̄imbo sip sem̄ind̄i homboane yahomo houmbo hohoan̄imomemo. ⁴⁰ Ran̄iyomo asu ai an̄ga ranahand̄i wof̄i ra kibod̄iru mburu sir̄iwara ambe fufumafoarund̄i. Rarund̄uh̄i n̄ngomomboemo asu ai maru wof̄i sapo sip n̄im̄ind̄i kik̄ihem̄ind̄i horambomayo ran̄ifih̄i h̄imond̄imem̄indo ra fufur̄imar̄ihoemo. Ran̄iyomo asu ai ser̄i han̄ḡifoan̄i bot̄imaru hafomo sip̄imbo sem̄ind̄i mb̄ihowa yahomo houmbo. Ran̄iyef̄i asu ro gudian̄i mahef̄i. ⁴¹ N̄ga asu sip ranai gudian̄i h̄ifo h̄imon̄i gudiambe kik̄ih̄iyohaya mamaro. Ran̄iyosip han̄ḡifoyowan̄i ranai kik̄ih̄iyowoh̄u asu daboadan̄i ranai wer̄iyafuinambo butak̄imar̄ihoayo. ⁴² Ran̄iyomo asu ami ai karabus nindou ranahamumboya, h̄ifokoand̄ihupuran̄i an̄imbo mam̄i ai-amboan̄i bobor̄iyosip aboedambofekoate-mbeyomonda yahomo houmbo, hoaf̄i fif̄ir̄imarund̄i. ⁴³ N̄ga asu ami-yomond̄i bogor̄i ranai Por̄imbo aboedambolimbo yahuhaya hohoan̄imo-mayundo. Ran̄iyosip asu ai ami ranahamumbo refe hohoan̄imo ana yowan̄i yahuhaya refe-poan̄i mehupur̄i. Ai ahamumbo hoaf̄iyupur̄uh̄iya, nindou mun̄guambo d̄udi ai bobor̄iyosip-randeimb̄i ranai boatei sipambeah̄ind̄i h̄imon̄i hor̄ip̄indohoi p̄indu haya gudian̄i bobor̄indu n̄gu t̄ükünd̄ufiyu,” mehupur̄i. ⁴⁴ Ran̄an̄imbo asu amur̄i ai n̄im̄i goesur̄i asu sip butak̄i-r̄ihoeimb̄i-mayoran̄ifih̄i kik̄ih̄i-nd̄ünd̄imo houmbo fun̄i-fun̄indu n̄gomo mehupur̄i. Ai rawoyafu houmboemo bobor̄iyosip homo gudian̄i mun̄gua aboed̄i t̄ükümefund̄i.

28

Por ai Marta airan̄ih̄u man̄ūngu

¹ Asu ro aboeda gudian̄i t̄ük̄uyahu hoeir̄ihu-nd̄uh̄iyef̄i awi nda Marta airan̄i sei ar̄ih̄ünd-ane, masef̄i. ² Nindou ran̄ih̄ündambo mayei ranai ȳihoef̄imbo aboed̄i-boed̄imar̄ihimun̄i. Hoeyowoh̄umbo n̄gis̄ihari-mayowamboyei, asu ai hai p̄upir̄ih̄ünduh̄i ȳihoef̄imbo mun̄guambo se mborai s̄üh̄usi haiheh̄üyei, masei. ³ Por ai hai d̄idar̄i fufuram̄ünd̄u hai-mayo ran̄iwam̄i dabur̄ifiyuwane, amoas̄ir̄i ai ranambeah̄ind̄i hai h̄üf̄inambo t̄üküme Feyo. Ran̄iyosip ai Por̄ind̄i war̄ifih̄i n̄gamondam̄ind̄i haya makiaro. ⁴ Nindou ran̄ih̄ündambo-mayei ranai hoeir̄ihindane, amoas̄ir̄i ranai Por̄ind̄i war̄ih̄u n̄gamondam̄ind̄i haya makiaro-wamboyei, ai aheihoar̄i simbor̄i nd̄uwur̄iyahind̄uh̄i seiya, “Awi nindou ndanai nindou h̄ifokoare randeimb̄-ani. Ai sir̄iwara ambe moai ȳif̄iyu, n̄ga asu mbumund̄i hohoan̄imo ranai moai ahambo yanḡir̄i n̄ngombo hohoan̄imoyo,” masei. ⁵ N̄ga asu Por ai amoas̄ir̄i

ranahambo kîkimarîhoayuwa haiambe kîkefoai pîmayo, nga Porîmbo moai nîni-moatükunî akîdou-amboanî tüküfeyo. ⁶ Ai ahambo watîngarî fimandîyo asu moanî nîmai yîfî pîmandüyo sei hehi hîfandîmarîhorî. Ai ahambo gedühî hîfandühî heimboyeianî ahambo nîni-moatükunî moaruwai tüküfendokoate-mayowa, asu sünguna ngorü süngurîhi hohoanîmoyeihî seiya, “Awi ai-ana god-ani,” masahündo.

⁷ Asu nindou mamî hîfî ranîhündä bogorî ahandî ndürî Pubrius ahandî hîfî ra ngoafîkîmî manîngo. Ranîyu nindou ranai yîhoefîmbo aboedî hamîndî mborai-mborafi semündümünî ahandî worîni-mareamuna asu ro ahambo-so ngîmî si manîmboefî. ⁸ Ranîyo asu ranîhü Pubriusîndî afîndî ranai furîmboyuhü anğünümbo fondîhü mapu. Ahandî fi ranai hüfî afîndî tüküfe asu furîmboyuhü ahandî fondanî mapu. Ranîyo asu Por ai kefuai hüfu warî ahandîwamî nandê mbura dîdîbafîfihî anğünü ra aboedîmarirî. ⁹ Por ai ranî-moatükunî ra ramareandamboyo asu muŋguambo anğünümî nindou hîfî ranîhündambo-mayei ranai masîneia ahei anğünü ra aboedîmareandürî. ¹⁰ Ranîyei ro sipambe hombo masefa ai yîhoefîmbo bîdîfirî moatükunî ro mbonîmbo-marîhumîndefî ra fufumasehümünî.

Por ai Romînambo mahu

¹¹ Asu ro ngîmî amoamo ranîhü nîmboefîmbo süngunambo sip mamî airanî ranîhü hoewerî afîndîmayowa mamaro ranambe kamefoehundî. Sip ranana Areksandriayafe sipîyo. Asu sip hanğîfoyowamî Mboafö god sîsamî ra mapaiaro. Ranîyefî ro sipambe kefoehu hohu ranî hîfî ra hîniŋgîrîhu hohu mahefî. ¹² Ranîyo asu hefî hefîmbo Sirakyus ngoafîhü tüküyahu ranîhü ngîmî si mamarefî. ¹³ Asükai ranîhündä botîyahu hohu hefî hefîmbo Regium ngoafîhü tükümehundî. Mamî ngorü si ranambo werî ranai hoarinîpoedî werîmayo asu yimbu siyefî mburîhu hefî Puteori ngoafîhü tükümehundî. ¹⁴ Ranîhü ro anîhondümbo-rîhindeimbî manîmboeia hoeimarîhundürî. Ranîyei ai yîhoefîmbo ai-babîdîmbo ranîhü mamî wik nîngombo hoafîmayeia manîmboefî. Nîmboefî mburîhu asu sünguna Rom ngoafîhü hefî tükümehundî. ¹⁵ Romîhündî anîhondümbo-rîhindeimbî ai ro ranî ngoafîhü tüküyahumboanefî hoafî ra hîmborîyei hehimbo, asu ai Apiusîndî Maket sowahî nindou aporambo worî ngîmî fondarühî sînei mbumarîhimünî. Ranîyu Por ai aheimbo hoeireandürî haya, Godîmbo hîhîfirürühî ngüsüfoambe afure kümareandî.

Por ai Romihü Godîndî hoafî bokamarîhendî

16 Hifî Rom ngoafambe tüküyahundane, ranîhünda gafman nindou ranai Porîmboya se sîhaf-amboanî worî mamî ranambe nîmbafanî ami mamî ai sîhambo hîfandî-mbîranînamboane mehomondo. 17 Ngîmî si ra howane, asu Por ai Suda-yei bogorî-memo ranahamumbo wataporîmbohünda mborai yahupurî haya hümarîhepurî. Ai munğu mafandunda, hoafîyupurühi yahuya, “Wandafî mamî. Ro moai nîni akîdou-amboanî rarîheandî sîhefî nindou asu sîhefî amoaο mamî-yomondî ahînümbî hohoanîmo ranahambo hîfînambo-fembohünda. Nga Suda ai moanî wambo Serusaremîhü kîkîhîründümondîri mburu Romî-yomondî warîhümarundîri. 18 Ranîyomo Rom ai wandî papî-hoafî hîmborî-yomonda ro moai nîni-moatükunî rarîheanda hoeirundî wambo hîfokoeferîmbohünda. Ranîyo ai wambo aboedambo koarîheferîmbo mehomo. 19 Nga asu Suda ai ranî hoafî ra hîmborîkoate-memonda asu ro hoafîmbo moai ngorü nafî yangoro. Ranîyahî ro Rom adükarî bogorî Sisar ai wandî hoafî ra awi hîmborîmbiyu masahî. Ranî-moatükunî rameheandî ra ro moai akîdou-amboanî nindou ro-mayeî ranaheimbo papî-hoafîrihandürî, nga moanî hamîndîyo rameheandî. 20 Ranî hoafî ranîmboyahî ro sîhamumbo mborai-sa hümarîheheapurî hoiefepurühi wataporîmbo-yopurîmbo sambo. Ro anîhondümborîhe heheamboanahî hîmboayahî sapo nîne-moatükunî Israer munğuambo hîmboayeî ranahambo. Ranî-moatükunî ranahandî nîmîndîhünd-ane sen haponda wambo hüputüpu-rîhendîri-mboayo,” mehupurî. 21 Ranîyomo asu ai ahambo sîmborî hoafîyomo-ndowohü yahomoya, “Ro moai Sudia-yafe-mayo pasî sîhambohünda akîdou-amboanî sahumîndefî. Asu moai yîhoefî wandafî mamî Suda ai ranîhündambo sîhambo hoafîmbo hündî hoafî sowandümo sîfomo. Asu moai sîhambo moaruwai hoafîyoweimbî hündî hoafî ra tüküfe raraorandî, nga wanî. 22 Nga awi ro sîhafî hohoanîmo ra hoafîyafanî hîmborîmbo sefomboanefî. Ranî-moatükunî ra nîmboe sapo ro fifîrihündî munğuambo nindou Sisas ai Godîndî nîmor-ani seimbî aipoanîmbo-mehindî ranai se nîmbafambeahîndî ranahambo moaruwaimbofe hoafîmayei,” mehomondo.

23 Ranîyomo asu ranî-sîmboanî fandîhumboane yahomo houmbo, nindou afîndî ranai Por nîmarühi mafandundî. Ranîyu Por ai God ngînîndî hîfandarandî ranahambo wataporîmbo-marandî. Ranîyo nindou ranai Sisasîmbo anîhondümborî-mbîrûwuramboane yahu haya Mosesîndî-mayo ahînümbî hohoanîmo asu Godîndî

hoafi hoafiyomo-rundeimbi yomondi-mayo hoafi sürü pefe masihéfeyo ranahandi nîmîndî ra wataporîmbo-marandi. Rani-moatükunî ra moanî hapoadümbö siambe piyu haya wataporîmbora hu-hu-humbo nîmbokoanî kîkîmaramüdü. ²⁴ Raniyomo asu nindou-memo ranai bîdîfirî ahandî hoafi ra anîhondümborundî, nga asu bîdîfirî ai awi moai ranahambo anîhondümborundî. ²⁵ Por ai mamî hoafi ra hoafiyu hayamboyuwane, asu süngunambo ai bobotiyafu houmbo ahamundîhoarî hoafi ranahambo sîmborî hoafiyomo houmbo bukürümfundî. Sapo Por ai yare hoafiyuhü yahuya, “Yifiafi Aboedî ranai Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ranahandi yafambe süngure haya asu sîhamundî amao mamî ranahamumbo anîhondü hoafîmayu! ²⁶ Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Se ngafi nindou ndanaheimbo hoafîndafîndürî.

Se hîmborî yangîrî hîhîmborîpo-ndeimboyei,
nga asu ngîrî fîfîrîndîhi türüboadîhindî.

Se hîmboapondei ngeimboyei,
nga asu ngîrî hoeindîhindî.

²⁷ Nîmboe sapo nindou ndanahei hohöanîmo ranai tapîhamî-yondürühi
ahei hîmboambe ra güre papîreandürî
asu ahei hîmboarî ra dîkîreandürî raraora hayambo wambo.

Refekoate-ndeianî, nindou ranî-mayeî ranai awi ahei hîmboarînambo hoerîhi,
ahei hîmboambe ranambo hîmborîyei
asu ahei hohöanîmo ranai korîfoareandürühi
ai wambo sowana hehüpo ro aheimbo aboedî-aboedî
fendürîmbo-hünda,’ *Aisaia 6:9-10*
mehu,” mehu.

²⁸⁻²⁹ Raniyu asu Por ai ndeara bîdîfirana hoafiyuhü yahuya, “Awi se ranî-moatükunî ranahambo hohöanîmo türüboadühi fîfîrîndîhindî. Sapo God ai nindou aboedambofembo hoafi ra Suda-yafe ndîfo ranaheimbo-so maho-ane, nga asu ai-amboanî hoafi ranahambo hîmborî-ndeimboyeisî!” mehu. ³⁰ Por ai worî mamî ahandî pemîyu haya ranambe yimbu hîmbanî manüngu. Raniyu asu ai nindou dîdîyei ahambo-so tüküyahindanî mboraimborai fî semündündürî dîdîboado-reandürî marandî. ³¹ Ai rarearühi God ngînîndî hîfandarandî ranahambo aheimbo yîhîmbokoate-wataporîmbo-randürühi Sisas Kraîs Adükari-mayu ranahambo yamundeandürî marandî, nga nindou mamambo moai yowanî yahundo.

Rom Pas Por ai Rom+hündambo sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı ro Por-anahı, roana Kraıs Sıasındı moanı ratüpurıya-rıhandeimb-anahı. God ai wambo Kraısındı hoafı semındı ho-rambohünda kafaore hınıngıreandırühi asu se aboedı hoafı ra bokandıhawandı mehu-anahı nda. ² Aboedı hoafı ndanahambo God ai horombo hoafımareandı asu hoafı ra ahandı hoafı hoafıyomo-rundeımbı ai ahandı Bukambe sürü paru masıhoemo. ³ Aboedı hoafı ranana ahandı Nımorı ranahamboane hoafımayo. Nımorı ra Sudahündı nındou adükarı bogorı Defıtındı sırambeahındı nındoumbofi tükümeıyü. ⁴ Nğa ahandı sürühoeımbı yıfıafı ranahambo ana God-anı ahandı afındı hondayı. Ai Godındı Nımor-anı ranımbı weındahı randeanda tüküfembohünda God ai ahandı ngınındı afındınambo ahambo yıfıhündı botımarırı. Sapo aiana sıhefı Adükarı Sıas Kraıs ra. ⁵ Ahandı sünguyo ro hoafı semındı ho ratüpurı ra masahumındefı. Asu Suda-yafe ndıfo nımorehı nındowenihı muıguambo hıfıhü ranai Sıasımbı anıhondümbı-ndıhorühi ahandı hoafı ra süngumbırıhındı yahuhaya ranımbı-hünda God ai yıhoefımbı kamafoareamunı. ⁶ Asu nındou Rom ngoafıhü amarei ra sıheimbo kameihıyü hoafı ra hoafımbı koamarıhemunı. Sapo sıheimbo God ai Sıasınd-aneı mehündürı. ⁷ Se Rom ngoafıhü amarei sıheimboyu sapo God ai ngusüfo parearühi asu ai nındou wand-aneı yahuhaya dıbonımendürı, sıheimboanahı ro sürü nda paparıhandı. Sıhefı Ape God asu Adükarı Sıas Kraıs ai sıheimbo moanı hıpoambo-ndıneandırühi ngusüfoambe afurıfımbı hohoanımo mbısabına-ndüramboane.

Por ai Rom+hündı hoeıfendürımbı yahumboanı

⁸ Ro randıhe hoafındahandürı samboanahı, muıguambo hıfı nındou amarei ranai se anıhondümbı-rıhındeımbı nındou anımbıoeı ranımbı wataporımbı-arıhündı ranımbıanahı asu Sıas Kraısındı süngu sıheimbohünda wandı God ranahambo hıhıfarıhünı. ⁹⁻¹⁰ Godındı Nımorı ranahambo aboedı hoafı ra hoafıya rıhandühi wandı muıguambo hohoanımo Godımbı ratüpurı-yahühanahı. Ai fıfıreamboanı sapo ro nımbı-nımbı sıheimbo hohoanımoyahühi ahambo dıdıbafıya arıhandı. Ai wambo sıheimbo hoeıfendürımbı farıhefe-ndırımbıbohündambo

hohoanimoayu ana, asu ro süngunambo didi sheimbo hoeindi-heirimboyahi. ¹¹ Ro Yifiafi Aboedindi-mayo moatükuní sheimbo nginemindi-ndürimbohünda segodürimbo sambo, ranimboanahi asu ro sheimbo hoeifendürimbo hohoanimo-ayahandüri. ¹² Hoafi nda rahurai-ane: Sifehi anihondümbofe ranina simbori-simbori nginimbi-ramindimun-amboane samboanahi hohoanimoayahi.

¹³ Wandafi mamí, se ndoríhi fifirindihindi, ro sheimbo sowana afindimbo sinimbo samboanahi hohoanimoayahi. Nga asu wambo afindimbo bidifiri moatükun-ane nafi güreandiri marandi. Ro Godindi ratüpurí ratüpuríyahühi Suda-yafe ndifo aheimbo faríheheandürani ahandi hoafi anihondümbo-ríhindeimbi nindou tüküyahi maríhünd-ane. Nga ranimboanahi sheimbo sowanambo amboani sinimbo samboanahi, sihei anihondümbofe hohoanimo ra faríhefembohünda sapo aheimbo mafaríheheandürí nou. ¹⁴ God ai wambo raní ratüpurí masendira ranimboane asu roana nindou Grikindi adükarí ngoafihü amarei-anei asu nindou nimambe burayei-ane, nindou fifiríhindeimbi rananei asu fifirífekoate-mayei rananei munguambo aheimbo hoafi ro moani bokandíhehea samboanahi ngusüfoambe fufurafoareandiri. ¹⁵ Ranimboanahi asu Godindi aboedí hoafi nda Rom ngoafihü amarei sheimbo amboa bokandíheheandürí sa hehea ro hürütayahi.

Aboedí hoafi ana Godindi nginind-ane

¹⁶ Nga ro moai aboedí hoafi ranahambo amoaníngiyahi. Nimboe sapo ranana Godindi hoafi nginindi hamindiyo hayamboane asu ai didíyeyi anihondümbo-aríhindi ranaheimbo aboedambo-reandürí-randeimbi mayowambo wambo. Sudahündí aheimbo-so boatei tüküfe mburamboyo asu sünguna ahei ndifo ranaheimbo-so amboa tüküfefeyo. ¹⁷ Nga aboedí hoafi ra sapo God ai nindou anihondümbo-aríhindi ranaheimboya nindou mbumund-anei ehündürí asu Godindi mbumundí hohoanimo hoafi ra ranambeah-ane weindahí tükéfeyo. Mbumundí hohoanimo ranana anihondümbofe hohoanimo raní-süngu yangíri weangurühi peyo haya hombo bidífirani tükéfeyo. Nga Baiborambe hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ranai ana anihondümbofe hohoanimo raní-süngu yangíri nimboeimboyei,' meho.

Munguambo nindou Godimbo daboadanambo-aríhorí

¹⁸ Nindou sapo Godimbo daboadanambo-ríhorühi asu moaruwai hamíndí hohoanímoyeíhi ahei moaruwai hohoanímonambo ahandí anihondü hoafi ra gürühi aríhündí.

God sünambe amaru ahandi hürütü ra ranaheimbo weindahi tükufe arandi. Asu ai ranambo nindou rahurai ranaheimbo yibobondearimbui. ¹⁹ Nga nindou ai God ranahambo fifirifembo hohoanimo ra moai dibo yangoro. Nga God ai ahandihoari rani-moatükunü ra aheimbo weindahi-mareandüri. ²⁰ Yinü, God ai hifi nda nafimarandi asu horombo hondü peyo haya ho-hombo hapondani amboani rani-moatükunü ai nafimarandi ra nindou ai hoeirihimboane. Rani-nambo asu nindou ranai God ahambo ngiri himboari hondunambo hoeindihorisi, nga ai nungu-nahurayu ranahambo fifirindihimboyei. Ai ahandi koadürümbo yangoroweimbi nginindi ra fifindihindi asu ai God hondayu ranahambo fifirindihimboyei. Rani-mboane asu ai ngiri roana moai ranahambo fifirihundi mbi-sei.

²¹ Sapo nindou ai Godimbo fifiri-marihoriyosi, nga asu ai moai Ahambo adükar-ani seihü, sihefi God-ani sahündowohü hihifirihori rihündi. Nga asu moanindi moatükunimbo ngusüfo pamarihindi asu ahei hohoanimokoate hohoanimonambo ahei ngusüfo ra nimbü mamarondüri. ²² Asu ai rarihi hoafiyeihü seiya, roana fifirihundeimbi nindou-anehi, masei, nga ai nindou fifirifekoate tükümehindi. ²³ Asu ai God koadürümbo-koadürümbo nunguweimbi ranahambo hinngirihü hehi asu ai sümbuyo-randeimbi moatükunü, nindou, ndu, ninihondi, wako sisami ranahambo hei didibafiyei rihündühi hihifi-hihifiyei marihündi.

Mamikari hohoanimo

²⁴ Nindou ranai moaruwai rani hohoanimo-mayei-amboyu asu God ai aheimbo yare moani hinngi-mareandüra asu ai yikoarifo hohoanimo ngusüfoambe botimareandüri asu amoanüngümbi moatükunü simbori hoyei marihündi.

²⁵ Nindou ra Godindi anihondü hoafi ranahambo hinngirihü hehi asu tikai hoafi süngurihü arihündi. Raniyei asu ai nine-moatükunü God nafimarandi ranahambo hohoanimoyeihü didibafiyei marihündi, nga asu ai God mungu-moatükunü nafimarandi ranahambo moai anihondumbo-rihorühü didibafiyahindo rihündi. Nga awi sihiri munguambo si aho ra ahambo adükar-ani mbisefimboane, nga anihond-ane.

²⁶ Nindou ranai moaruwai hohoanimo ramarihindi ranimbo-hündambo God ai aheimbo amoanüngümbi hohoanimo ngusüfoambe amaro ra-süngure hinngi-mareandüri. Ranimboyei asu nimorehi ai-amboani nindowenihü-dibo aboedi ningokoate-yeihü ngorü nimorehi dibo mamü rani hohoanimo süngumarihündi. ²⁷ Asu nindowenihü ai-amboani rani-süngumboemo ai hohoanimo

aboedi ahamundi nimorehi-babidi refembo ra hiningiru houmbo nindowenihi ahamundihoari bogo moaruwai hohoan+mombo mehomo. Ran+yomo asu ai amoan+ngümbi moatükun+ yaru arundi ran+imbo-hünda asu ahamundihoari t+nrifo afindi masowandümo sapo ai ramefund+ rani smogod+hümbö.

²⁸ Nindou ai God+ndi an+hondü hohoan+mo fifirife ranahambo süngufembo moei masei ran+imboyu asu God ai ahei yikoarifo hohoan+mo moaruwai yare hiningimareandüra, asu ai rani-moatükun+ refembo yowan+imbo-mayo ra ai rani-süngumar+hindi. ²⁹ Asu aheimbo hohoan+mo moaruwai ham+ndi mengoro ranai tüküra pimareandüri yikoarifo hohoan+mo, sümbuyö-randeimbi hohoan+mo, hohoan+ife hohoan+mo, ngörümbo yifiari hohoan+mo, ngörümbo ngusüfoambe moaruwaimbofe hohoan+mo, nindowmbo hifokoefe hohoan+mo, ngin+ndi hoafi hohoan+mo, ngörümbo tkai hoafi hohoan+mo, ngörümbo moaruwaimbofe hohoan+mo, muñgu hohoan+mo ra süngumar+hü hei. ³⁰ Ran+yei asu ngörümbo daboadan+ hoafi hohoan+mo, ngöründi ndür+ weindah+ ham+ndi moaruwaimbofembo hohoan+mo, God+imbo yiboarukofi hohoan+mo, hoafi mbah+r+hefimb+ hohoan+mo, af+ndi-af+ndeimbi hohoan+mo, ahei fi ranahambo bor+ hohoan+mo, muñguambo ra süngumar+hü hei. Ai simbor+ moaruwai hohoan+mo ranahambo refembo hohoan+mo, asu hond-af+ndi-yafe hoafi h+mbor+koate, hohoan+mo muñgu ra rareiran+ hohoan+mo muñguambo ra rar+hi mar+hündi. ³¹ Ai ngusüfo hohoan+mokoate-anei, asu moai ahei hoafayei ranahambo k+k+h+r+hümündi, moai ahei fik+m+n+nd+imbo hohoan+moyei, asu ai moai nindou ngörümbo hipoambo-r+hindühi far+hehindüri. ³² Nindou ranai God+ndi mbumundi hohoan+mo hoafi ra ndor+hi fifir+hindi. Hoafi ra yare hoaf+yowohü yahoya, 'Nindou düdi ai hohoan+mo yahurai hohoan+moayu ana, yif+imbiyuwamboane,' meho. Nindou ai ra fifir+hindisi, nga moaruwai rawar+hindi. Asu rani yang+r+yopoan+, nga nindou bid+firi ai rawar+hindi ranaheimbo siaoyahi ar+hündi kameih+.

2

God+ndi y+bobofe hohoan+mo ai mbumund-ane

¹ Ran+imboane asu nindou did+yei nindou ngörümbo papi-hoaf+r+hündürani, se ng+r+ ro hüt+yef+poan+ mbisei. Nga se ngörümbo papi-hoaf+r+hündürani se s+hei-fimbo amboan+ papi-hoaf+rüh+ ar+hündi, n+imboe se rani moatükun+ ai rawar+hindi ra sapo se-amboan+ rawar+hindi ran+imbo

wambo. ² Nindou sapo moaruwai hohoanimo rahurai rawar+hindi ranaheimbo God ai papi+hoafarandüri, nga ahandi yibobofe hohoanimo ra mbumundi saf-ane, ra sihir+i fifir+hundi. ³ Nga se nindou bidiframbo ai hohoanimo rahurai hohoanimoayu ranahambo papi+hoafir+hündühaneisi, nga se-amboa siheihoari rani hohoanimo rahurai rar+hindühanei, nga se nüngurihi ranahambo hohoanimo-yeih+yeia? Asu se Godindi yibobofe tüküfeyowambe ra aboedambo-ndahumboyefi seimboyei? ⁴ God ai siheimbo hohoanimo aboedi safi hohoanimo+yundürühi siheimbo ni+mai yibobofe-ndür+koate gedühi hifandarandüri. Nga ahandi hohoanimo ra se moanane seimboyei? Godindi aboedi hohoanimo ra siheimbo didi+boado-fendürani asu se hihir+ife ahambo süngufimbo-hündamboane, nga se ranahambo moai fifir+hindiyo? ⁵ Nga se afindi+afindeimb-ane asu ngiri sihei moaruwai hohoanimo ra hin+ng+ndi+hindi. Mami rani hohoanimo süngu Godindi+mayo ngin+ndi hamindi hohoanimo ra siheiwami papi+r+hündühi nou-ane. Asu se süngunambo God ai ngin+ndi+ndühi ahandi mbumundi hohoanimo süngu yiboboreandambe animbo rani+simboani weindahi tükündifeyoani asübusümbi hohoanimo ra ndahümündimboyei. ⁶ Nga nindou mamami n+ne-moatükuni ai rawar+hindi rani simogodi+hümbi animbo God ai aheimbo yibobondearümbui. ⁷ Nindou bidifiri didi+yei aboedi hohoanimo ra sünguarühi hei ana, sapo God sihefimbo ndür+i adükar+imboane asu sümbokoate yangiri n+ngombo ranane muñguambo rani+moatükuni mbisemuna seimboanei rawar+hindi. Nindou rahurai ranaheimbo-an+imbo God ai yangiri koadürümbo n+ngoweimbi ra dagadür+imbui. ⁸ Nga asu nindou bidifiri didi+yei ai ahei fimbo yangiri hohoanimo+yeih+i anihondü hohoanimo ranahambo yiboaruko-rühindühi asu n+ne hohoanimo moaruwai meñgoro ra süngufembo hohoanimo+mayei ranaheimbo-an+imbo God ai ngin+ndi+ndühi tñiri+fo afindi dagadür+imbui. ⁹ Rani+simboan-an+imbo nindou muñguambo sapo hohoanimo moaruwai meñgoro sünguar+hi hei ranaheimbo tñiri+fo-ane asu asübusi afindi ranane rani+moatükuni ra dagadür+imbui. Rani+moatükuni ra Sudahündi aheimbo-so boatei tükündifendür+i mbundambo-an+imbo asu süngunambo muñguambo nindou amuri+mayei aheimbo-so amboani tükündifendür+imboe. ¹⁰ Nga asu nindou muñguambo didi+yei ai sapo hohoanimo aboedi ra-sünguar+hindi ranaheimbo-an+imbo God ai ahandi himboamupui-randeimb-ane, ndür+i adükar-

ane asu ngusüfo afurife kife-ane munguambo ra dagadür+mbui. Ran+moatükun+ ra Suda aheimbo boakor+ dagadür+ hayambo-an+ambo asu nindou amur+mayei ranaheimbo amboan+ dagadür+mbui. ¹¹ God aiana ng+r+ nindound+ sir+ ranahambo hohoan+mondu, nga munguambo mam+ hohoan+mo süngu türüfoa-reandür+hani y+boboareandür+ arand+. Nga n+ne-moatükun+ nindou ai rawar+hind+ ran+süngu yang+r+ an+ambo ai türüboadeandüh+ y+bobondeambui. ¹² Nga nindou d+d+yei Moses+nd+mayo ah+nümb+ hohoan+mo ranahambo fif+r+fekoate-mayei-aneis+, nga moaruwai hohoan+mo süngur+hindan+ God ai ah+nümb+ hohoan+mo ranahambo hohoan+mokoate-nduhü aheimbo randeandüra awand+hehimboyei. Asu Suda ai ah+nümb+ hohoan+mo fif+r+hind+is+, nga asu d+d+yei moaruwai hohoan+mo süngur+hindan+ ah+nümb+ hohoan+mo ran+süngu y+bobondearümböe.

¹³ Nga nindou d+d+yei ah+nümb+ hohoan+mo ranahambo h+mbor+mayei ran+yeipoan+ ai God+nd+ h+mböahü aboed+ mbumund+ nindou an+amboei, nga wan+. Nga nindou ai ah+nümb+ hohoan+mo ranai hoaf+mayo ranahambo süngur+hindüh+ rawar+hi hei ranai-an+ambo God+nd+ h+mböahü aboed+ mbumund+ nindou tükündahimboyei. ¹⁴ Nga nindou Suda-yafe nd+fo aiana moai ah+nümb+ hohoan+mo ra fif+r+hind+is+, nga b+d+f+r+ ai moan+ ahei hohoan+monambo yang+r+ aboed+ moatükun+ ah+nümb+ hohoan+mo ranai hoaf+mayo ran+süngu-anei ratüpur+yei ar+hünd+. Ai ah+nümb+ hohoan+mo ra fif+r+fekoate-aye+ amboan+ asu ai aboed+ hohoan+mo ra aheihoar+ pur+hümündihü hohoan+moyeihanei. ¹⁵ Ran+ hohoan+mo ai ran+süngur+hi hohoan+moyei ar+hünd+ asu ahei aboed+ hohoan+mo ranai-ane ahei ngusüfoambe ah+nümb+ hohoan+mo sürü apaiaro ranahambo nafuiarand+. Ran+yei asu ahei ngusüfoambe ranai-amboan+ ah+nümb+ hohoan+mo ra purar+hümündi ranahambo nafuiayo, nga ngoambo yiboarukureandür+ asu ngoambo ndoreandür+ randühane. ¹⁶ Y+bobofe si ra tüküfe simboan-an+ambo mungu-moatükun+ sapo rahurai ham+nd+ nindou aheimbo-so tükünd+fendür+mböe God ai Sisas Krais+nd+ war+süngu nindou-yei hohoan+mo d+bo megoro ra türüboadeandüh+ y+bobondea-ndür+mbui. Hoaf+ yahurai ranane ro s+heimbo aboed+ hoaf+ hoafayah+ndürüh+ bokar+hehe ar+hand+.

Sudah+nd+ asu ah+nümb+ hohoan+mo

¹⁷ Asu se nünгу-mandahia? Se hoaf+yeih+ya, roana Suda-aneft+, nga ran+ambo-hündambo ah+nümb+ hohoan+mo ra fif+r+r+hünd+ ran+ambo wambo God+nd+ y+bobofeambe

sihēfimbo aboedambo-ndeamunūmbui asei. Asu se ro-
 anefi Godindi nindou-ayefi sei hehi ranahambo borīyei
 arihūndi. ¹⁸ Sapo se ahinūmbi hohoanimo ra yamundihi
 mburihū fifirihī hehimbo wambo God ai nīne aboedi
 hohoanimo-ane ehū ra fifirarīhindi asu mbumundi
 hohoanimoayo ranahamboane yifirayei. ¹⁹⁻²⁰ Asu se
 hoafayeihiya ahinūmbi hohoanimo ranambe fifirife
 hohoanimo asu anihondū hoafi ra munḡu fifirarīhundi
 asei. Ranimbo-hūndambo animbo himboatihari-mayei
 ranaheimbo nafi nafuinda-hundūrimboyefi asu nindou
 nimbi nīmaroanī anīboadei ranahei si rahurai-ane. Asu
 roana sapo ḡusūfokoate nindouyei didīboadorīhundūri-
 rihundeimbanefi asu nīmoakīdībou yamundihundūri-
 rihundeimb-ane. ²¹ Se nindou bodīmondambo
 yamundarīhindūri ana, asu nīmboe sihei fimbo
 yamundīfekoate-ayeia? Se hoafīyeihīya, se hūmbuhūnīpoanī,
 asei-anesī, ḡga asu se ra siheihoarī hūmbuhūnīyeihīyei
 wanīyei? ²² Se hoafīyeihīya, se nīmohēhī
 sisihimo, nindowenihī birabirīpoanī, asei-anesī,
 ḡga asu se siheihoarī ra raweyahindūhīyei wanīyei?
 Se sisamī god ranahambo yiboarukoarīhūndīsī, ḡga asu
 se sisamī godīndī worambeahīndī napo hūmbuhūnīyei
 rihūndai wanīyeiai? ²³ Se ahinūmbi hohoanimo
 ranahambo ro fifirīhumboanefi seihū ranahambo borīyei
 rihūndūhaneisī, ḡga se hohoanimo ra sūḡgufekoate-
 yeihī asu rananimbo se Godīndī ndūri moaruwaimbo-
 rihindūhīyei wanīyei? ²⁴ ḡga ranahambo Bukambe hoafi
 ranai yare hoafīyowohū yahoya, ‘Suda sihei sūḡguna
 nindou ḡgorū sirihūndī ranai Godīndī ndūri ranahambo
 moaruwaimborīhi hoafīyei arihūndī,’ meho.

*Hoeari kefe tirihēfe hohoanimo asu ḡgusūfoambe ho-
 hoanimo-ane*

²⁵ Asu Suda se ahinūmbi hohoanimo ranahambo
 sūḡguarīhi hei ana, sihei hoearī kefe tirihēfe hohoanimo
 ra mbumundi saf-ane. ḡga asu se hohoanimo ranahandī
 sūḡgufe hokoate-yeianī hoearī kefe tirihēfe hohoanimo
 ranai refekoate himbondeimboyei. ²⁶ Asu nindou ḡgorū
 sirihūndī sapo didīyei ahei fihoearī ra kefe tirihēfekoate-
 aneisī, ḡga asu ai ranī ahinūmbi hohoanimo ra sūḡguarīhi
 hei ana, nindou ranaheimbo God ai nindou ranai ana
 fihoearī kefe tirihēfimbi himboyeimboanei mambūsīyo?
²⁷ Yinī, asu Suda seana ahinūmbi hohoanimo ra
 Bukambe mbeḡgorīndūrīsī asu sihei fihoearī kefe tirihēfe
 hohoanīmoyeimbanēisī, ḡga asu se ahinūmbi hohoanimo
 ranahambo sūḡgufekoate-yei arihūndī. ḡga nindou ḡgorū
 sirihūndī aiana moai ahei fihoearī karīhi tirihēhi rihūndīsī,

nga asu ah+nümbi hohoanimo ra sünguar+hindi ana, nindou rahurai ana ahei aboedi hohoanimonambo s+heimbo papi+hoafarandüri. ²⁸ Nga nindou ai moani fi yang+ri Sudahünd-ani ranai ana Suda hondüyopoani. Asu fihoeari kefe tiri+hefe hohoanimo hondü ranana moani fi ranahambo hohoanimo yang+riyopoani. ²⁹ Nga nindou düdi ai God+ndi-mayo moatükun+ ra ahandi ngusüfoambe amarondo ana, ai Suda hond-ani. Fihoeari kefe tiri+hefe hohoanimo hondü ranana ai ngusüfoambeah+ndi hohoanimo yang+ri-ane. Rani hohoanimo ranana moani fimbo hohoanimoyopoani, nga Yifiafi+ndi hohoanimo-ane. Nindou rahurai ai nindouyei himboahü ndürümbi adükar+iyopoani, nga God+ndi himboahü ndürümbi nindou-ane.

3

Moaruwai hohoanimo ra ngiri aboedi hohoanimo hifi+nambondeandi

¹ Ranana asu nüngunde Sudahündi-yei ni+ngombo ranai ngorü siri+hündi-yei ni+ngombo ranahambo ngasünd+mandea? Asu fihoeari kefe tiri+hefe hohoanimo ranambe ni+ne-moatükun+ aboedi tüküfe aranda? ² E! Af+ndi mun+guambo moatükun+ aho ra rani+poan+ rani+poan+reamboane. Mam+ adükar+ moatükun+ ranane God ai Suda aheimbo ahandi hoafi hondü ai aheimbor+hi hifand+mbiri+hünda yahuhaya masagadüri. ³ Asu nindou bidi+firi ai hoafi ranahambo an+hondümbö süngufekoate-aye ranana asu nüngumandifea? Nindou ai rani+moatükun+ rawari+hindi rani+mböhünda asu God ai+amboani an+hondümbö hohoanimo hoafi ahandi ra hini+ngimandeyo? ⁴ Tikaiyopoani, nga an+hond-ane, God ai ngiri rani+moatükun+ ra randeandi! Nindou ai tikari+hi hehi hoafaye amboani asu God aiana moani an+hondümbö mam-an+imbo hoafi+ndi+mbui. Sapo Bukambe hoafi ranai God ranahambo yare hoafi+yowohü yahoya, 'Nüngu-simboaniyo se hoafi+ndafani nindou hoafi ra an+hondayo fifi+ri+mbiri-hindamboane.

Asu nüngu-sümböaniyo nindou sihambo papi+hoafi+ndi+hünani sihaf+ hoafi ra ahei hoafi ranahambo ngasünd+mbi+reandüramboane,' *Buk Song 51:4*

meho.

⁵ Nga asu sihefi moaruwai hohoanimo ratüpur+ rani hohoanimo ranai God+ndi mbumundi hohoanimo ranahambo weindah+ndeandan+ ana, sihir+ ranahambo nüngu mambi+sefa? God ai sihir+ moaruwai hohoanimoyefi ar+hundi rani+mbö-hünda ai sihefi+mbö simbor+ tiri+ifo asemuni ana, asu ahandi hohoanimo ra moaruwai-ane, randihu ramambi+sefiyo wan+mandefiyo? (Nindou

sihēfi hohoanimo sünguanahi moani ndarihe hoafiyahi.)
 6 Rani-moatükunī ra ai wanī! Asu God ai mbumundi hohoanīmokoate-ayu ana, asu nūngunde ai nindou hifi ndanihū anīmboei ranaheimbo türüboadeandürühi yibobomandeandüra? 7 Asu wandi tikai hoafi hohoanimo ranambo Godīndi hoafi hondü ra weindahiriheandanī asu ahandi ndürī adükari tüküfeyo ana, asu nīmboe wambo moaruwai hohoanimo-yaheimbī nindou nou God ai papi-hoafarandira? 8 Refeana, sihiri randihu hoafīndefihüya, awi sihiri moaruwai hohoanimo rani yangir-animbo süngundihu ŋgefani ranimbo asu aboedi hohoanimo ra rani-süngu tükündifeyoani mambi-sefiyo? Karīhasīhandürī wanī. Nindou bidifiri wambo tikai hoafiyahü-ndiri hüya Por aiana yahurai hoaf-ane wataporimbora arandi aseī. Süngunambo-animbo God ai aheimbo ramarīhindi süngu türüboadeandürīhi tīŋirīfo dagadürimbui, ŋga rani-moatükunī God ai refemboayu ra ai aboed-anesi.

Nindou moai mbumundi mamī ai-amboanī hifini nūngu

9 Awi refe ana, Suda sihiri nindou ŋgorü sirihündi ranaheimbo ŋgasündihurümbo-mbeyefiyo? Ra ai wanī! Ro rani-moatükunī ranahambo hoafiyaheimb-ane, nindou ŋgorü sirihündi ranane, asu Suda ranane, muŋguambo sihiri ana mamī simogodi nindou yangir-ane fi asu muŋguambo moaruwai hohoanimo süngurihu-rīhundühi sihefihoari hūti-ane fi. 10 Ŋga Bukambe hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

‘Nindou mamī ai-amboanī moai mbumundi nūngu.

11 Nindou mamī ai-amboanī moai Godīndi moatükunī ranahambo fifireandi,
 nindou mamī ai-amboanī moai Godimbo kokoruri randi.

12 Muŋgoambo ai Godimbo daboadi hihirihori-mboanei.

Muŋguambo ai nindou moaruwai saf-ane i tükümehindi.
 Nindou mamī ai-amboanī nīne-moatükunī aboedayo rani-moatükunī moai rareandi, ŋga wanī,’ *Buk Song 4:1-3; 53:1-3; Saveman 7:20*

13 ‘Muŋgu yafambe ana yifambe gabudifekoate anīŋgo rahurai-anendüri.

Tikai hoafi moaruwai ranai ahei teifi rani-süngu hihire ho piyowohü moani yangoroweimbī hoafi ranai tüküfih-ane.’

Buk Song 5:9

‘Amoasiri ndi yahafambe nindou hifokoefembo tībagi amaro nahurai.’

Buk Song 40:3

14 ‘Ahei yafambe ambe ana nindoumbo God ai moaruwaimbo-mbireandüra-mboane yaho hoafi

asu moaruwai hühütimbü hoafi ranî yangîr-ane
hoafiyei arîhündî.’ *Buk Song 10:7*

15 ‘Aiana nindou hîfokoefembo hohoanîmoayeî.

16 Aiana nahanîniyo ahei ra munġu-moatükunî
moaruwaimbofe howohü tîŋîrîfo afîndî saimbo
yangîrî nindou-aneî.

17 Aiana nindou ŋgorü-babîdîmbo moai wudîpoaporîhi
nîmareî.’ *Aisaia 59:7-8*

18 ‘Aiana moai Godîmbo akîdou-amboa ahînrîhorühî
yîhîmboyahündo rîhündî,’ *Buk Song 36:1*

meho.

19 Asu sîhîrî fîfîrîhumboanefî, munġuambo hoafi
ahînümbî hohoanîmo ai hoafayo ra nindou dîdîyei
ranahandî hoarehîndeiġî süngumbîrî-hindamboane.
Ranîmboane asu nindou mam-amboa ŋġîrî hoafîndühî
ro mbumund-anahî mbüsu, ŋġa wanî. Asu
nindou munġuambo Godîndî hîmboahü hütî-aneî ra
nafuimbohünda ahînümbî hohoanîmo eŋgoro. 20 Ŋġa
ahînümbî hohoanîmo süngufembo ranînambo ŋġîrî nindou
mamîmbo amboanî Godîndî hîmboahü nindou mbumund-
anahî mbüsu. Ahînümbî hohoanîmo ranai ahandî ratüpurî
sîhefî hohoanîmo moaruwai nafuiyamunî randühane.

*Anîhondümböfe süngu nindou ai Godîndî hîmboahü
mbumund-aneî*

21 Ŋġa hapondanî ana God ai ahandî nindumbo
mbumund-aneî ehu hohoanîmo ranana ai weindahî
tüküfemboane. Ŋġa asu ranî-moatükunî ra sapo ahînümbî
hohoanîmo meŋgoro ranî-süngupoanî tükümeŋyosî, ŋġa
ahînümbî hohoanîmo ranîyo Godîndî hoafi hoafiyo-
rundeimbî ranai-amboanî ranî-moatükunî ranahambo
weindahîru masîhoemo. 22 Godîndî-mayo mbumundî
hohoanîmo ranana ndahurai-ane: Nindou munġuambo
dîdîyei ai Sisas Kraismbo anîhondümbö-arîhorî,
ranaheimbo God ai nindou mbumund-aneî ehu ahei
anîhondümböfe hohoanîmo ranîmbo-hündambo. Ŋġa
nindou ranai ŋgorü-poanîyombo-yopoanî. 23 Wanî, ŋġa
nindou munġuambo moaruwai hohoanîmo-yeimboaneî
asu mbumundî sürühoeimbî hohoanîmo God ai siaoyu ra
mbonîmbo-rîhümündimboaneî. 24 Ŋġa asu God ai aheimbo
moanî hîpoamboarandürî. Ranîmboyu asu ai nindou
ranaheimbo aboedî mbumund-aneî mehündürî sapo Kraiss
Sisas ai aheimbo aboedambo-mareandürî ranahandî süngu.
25 God ai Kraiss ahamboya, ahandî horî ranai pîndowohü-
anîmbo nindou dîdîyei ahambo anîhondümbö-arîhorî ranai
moaruwai hohoanîmoayeî ra popoaimbî-ramîndüramboane
yahu hayamboyu. God ai ranî-moatükunî ramareandî ra

ahandi hohoani mo moani mbumundi hamindi hondayo ra nafuimbohünda ramareandi. Nga horombo ana nindou ai moaruwai hohoani momayeisi, nga God ai rani moatükuní ranahambo hinjgrou safi hifandandühi asu ai moai nimai rani moatükuní ranahambo simbori tñrifo saimbo hohoani moyu. ²⁶ Yiní, ai Sisasimbo maserü ra haponda ndanambe ana ahandi mbumundi hohoani mo ra weindahi nafuimbo-hündamboyo. Rani süngumboane ro fifirihundi ra God ai ahandi hoari mbumundi hamindi hond-ani asu nindou düdi ai Sisasimbo anihondumbo-ariri ranahambo seana nindou mbumund-anafi yahu arandi.

²⁷ Asu refe ana, nine moatükuní ranahambo shiri borimandefi habodefa? Ngiri moani borindefi. Asu nimboe rani moatükuní rana? Rani mbumundi moatükuní ra sapo ahinümbi hohoani mo mengoro ra süngufembo-hündamboyo? Wani, nga sapo shiri anihondumbo-arihundi ranimbo-hündamboane. ²⁸ Nga shiri ana ra fifirihundi, nindou moani anihondumbo-arihindi ranaheimbo-animbo God ai nindou mbumund-anei mbüsümbui, nga ahinümbi hohoani mo ra süngufembo ranimbo-hündambo ngiri ran-dearü.

²⁹ Asu nimboe rana? Asu God ai Suda-yei God yangiriyu? Asu nindou ngörü sirihündiyeyi God kameihiyu? Yiní, God ai nindou ngörü sirihündiyeyi God amboan-ani. ³⁰ God aiana moani mamani. Raniyu hayambo ranani Suda sapo ai ahei fihoeari karihi tirihehi arihundi ranai anihondumbo hohoani mo süngu aheimbo nindou mbumund-anei mbüsümbui. Asu nindou ngörü sirihündi sapo ai ahei fihoeari kefe tirihеfekoate ranai anihondumbo hohoani mo süngu aheimbo amboa nindou mbumund-anei mbüsümbui. ³¹ Asu shiri rani anihondumbofe hohoani mo ranambo sapo ahinümbi hohoani mo mengoro ra moanane sefai? Ai ra wani! Nga ahinümbi hohoani mo ahandi nimindi ra nginiri-humündefühanefi.

4

God ai Abrahamimbo nindou mbumund-anafi mehundo

¹ Asu shiri shefi amoa Abraham ranahambo nüngu mambisefa? ² Abraham ai nine aboedi moatükuní ratüpurimayu ranahambohünda God ai ahambo nindou mbumundi aboed-ani mbehu-mbonana, asu ranimbo-hünda borimbomayu-hündiyosi. Nga ranimbo-hünda Godindi himboahü ngiri borindu. ³ Nga Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranimboyo asu God ai ahambo nindou mbumund-anafi mehundo

ahandî anihondümböfe hohoanimo rani-süngumbo
wambo,' meho. *Stat 15:6*

⁴ Sihiri fîfirihundi ra, nindou ai nîne ratüpurî ratüpurayu
ana, ai rani takini kaki semündüh-ani. Ahandî
kaki ra moani sabudowanî semündühüypoani, nga
sapo ai ratüpurîmayu rani takinimbo asabudo-ane.

⁵ Nga asu nindou düdi ai ahandî ratüpurî ranahambo
hohoanîmokoate-yuwohü asu ai moani God sapo nindou
hohoanîmo moaruwaimbü aheimbo nindou mbumund-
anei ehu ranahambo anihondümoariri ana, asu ai
ahandî anihondümböfe hohoanîmo ranahambo mbumundî
hohoanîmo-ane yahu arandi. ⁶ Nindou rahurai-ane God
ai ahambo mbumundî nindou-ani ehu, nga moai ahandî
ratüpurîmbohünda, nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-
ani yahu. Nga Defit amboa ranahambo hoafîmayu. ⁷ Ai yare
hoafîyuhü yahuya,

'Nindou ai hîhîndî hohoanîmoyeiani asu God ai amboawiyei
yahuhü ahei moaruwai hohoanîmo ranahambo gabu-
dareandi,

nindou ranai ana hîhîfi-hîhîfümbî nindou-anei.

⁸ Nindou ai moaruwai hohoanîmoyuwanî asu Adükarî ai
ranahambo hohoanîmokoate-ayundo ana,
nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-ani,' *Buk Song*
32:1-2

mehu.

⁹ Sapo hîhîfi-hîhîfi hohoanîmo ranahambo Defit
hoafîmayu ra, nindou fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmo
süngurundeimbî ranaheimbo yangirîyu hoafîmayu? Wanî.
Nga nindou fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmo süngufekoate-
ayei ranaheimbo kameihîyu ai yare hoafîmayu. Nga
sihîri rarihu fîfirihundi ra, God ai Abrahamîndî
anihondümböfe ra hoeireandanî mayoa ahambo nindou
mbumund-ani mehu, asefi. ¹⁰ Nga nüngüsümboaniyo
rani-moatükunî ra ahambo tüküme Feyowa? Abraham ai
ahandî fihoeari ra kefe tirîhefekoate-yuwambeyo asu
kare tirîhai hayamboyuwambeyo God ai ahambo yare
hoafîmayundo ra? Sapo ai fihoeari kefe tirîhefekoate-
yuwambeyo, nga süngunambo-yopoani. ¹¹ Ai ahandî fihoeari
ra kefe tirîhefekoate nünguambe Godîmbo anihondümbö-
marira asu God ai ahamboya se nindou mbumund-anafi
mehundo. Ra nafuimbohünda God ai ahambo fihoeari kefe
tirîhefe hohoanîmo masagado. Ranîmboani Abraham
ai münguambo nindou moai fihoeari ahei ra karîhi
tirîhehindîsi, nga asu ai Godîmbo anihondümbö-arîhorî
ranahei amoao amboanayu. Ranîmbo-hündamboyo asu
God ai aheimbo amboanî se nindou mbumund-anei

mehundürí. ¹² Nindou bidífirí ai fihoearí karíhi tíríhehindeimbi yangírí-yeipoaní, nga aníhondümboríhindeimbi kapeih-anei asu síhefí amoaó Abrahamíndí aníhondümbófe hohóanímo sünguríhi aríhündí. Asu horombo Abraham ahandí fihoearí kefe tíríhefekoate-yuambe aníhondümbómareandí raní-süngumefundí ranímbo-hündamboani ai ahei amoaó-ayu.

Godíndí horombo hoafí ra munquambo aníhondümboríhindeimbi-yafe-ane

¹³ God ai Abraham asu ahandí amoaó mamí ranaheimbo hífí munquambo ra ndahandürímboyahí yahuhaya horombo hoafímareandürí. God ai ahambo raní hoafí ahínümbí hohóanímo süngufembo raní-sünguyopoaní ai horombo hoafímareandí. Nga Abraham ai Godímbo aníhondümbó-mariramboyu asu God ai nindou mbumundani mehundo. Nga raní-süngumboyu raní-moatükuní semíndímbo God ai horombo hoafí ra hoafímeindo. ¹⁴ Sapo nindou ai ahínümbí hohóanímo ra süngurí-hündeimbi-mayei ai yangírí Godíndí munqu-moatükuní ra asahümündi ana, asu aníhondümbó hohóanímo ra moaní níngombo nou-ane. Asu Godíndí horombo hoafí ranamboaní yafuí hoafí yangírí nou-ane. ¹⁵ Sapo ahínümbí hohóanímo ra yangorühí asu Godíndí ngíníndíyowohü tíjírífo saimbo hohóanímo ai-amboa yangoromboane. Nga asu ahínümbí hohóanímo ra yangoríkoate-yowohü asu ngírí nindou ai ahínümbí hohóanímo ranahambo süngufekoate-ayeí mbísefí hoafíndefí.

¹⁶ Ranímboane asu raní-moatükuní ranahambo sapo God ai saimbo horombo hoafímareandí ra aníhondümbófe hohóanímomayo raní-süngu tükéfeyo. Ranímbo-hündambo-anímbo raní-moatükuní ra sapo ahandí hípoambofe hohóanímomayo raní-süngu yangírí-ane tükéfeyo. Nindou dídíyeyi sapo ahínümbí hohóanímo ranahambo sünguaríhindí ranaheimbo yangíríyopoaní, nga nindou sapo aníhondümbó-aríhindí ana, Abraham ai aníhondümbó-mareandí nou ai-amboaní ra ndahümündimboyeisí. Abraham ai ana munquambo síhefí amoaó nahurai-ani. ¹⁷ Raníyo Bukambe hoafí ranai yare hoafíyowohü yahoya, 'Ro síhambo afíndí hífí hífí nindou ranahei amoaombeyafa sahehea híníngí-maríheaníní,' meho. Raníyo raní hoafí ra aníhond-ane nímbóe sapo God ahandíhoarí hoafímayu. Abraham ai Godímbo aníhondümbó-marírí ranai-ani nindou yífíhündí yangírí botíre asu níne-moatükuní munquambo tükéfekoate ra ahandí hoafí süngu hoafí yangírí moaní aimbore tükéfe arandí.

18 God ai Abraham+imboya, 'Si+hafi amoao mam+ ana tapuiyowa ng+ri+ k+ik+indeandi,' mehundo ra ai moai fif+reandi n+ungunde ran+moat+ukuni ahambo t+uk+umandife. Nga Abraham ai ran+ hoaf+ ranahambo h+imbor+iyu haya God+imbo an+hond+umbo-rir+uh+ h+imbomayu hu. Ran+imboane asu nindou af+ind+ h+if+in+ ranahei amoao t+uk+umefiyu God ai yare hoaf+imayu nou. 19 Abraham ai ndeara 100 h+imban+ boag+ri+ safiyusi, nga asu God+imbo an+hond+umbo-fimbo hohoan+imo ranai moai warambe hoaf+rer+ ahand+ fi ranai ndeara ak+im+ y+if+imbo yang+ri+yowambe ra. Asu ahand+ n+moreh+ Sara amboan+ ahand+ fi ra ndeara boag+ri+yowoh+u wambo ng+ri+ n+mor+ wak+ndam+ndo. 20 God ai Abraham+imbo mam+ moat+ukuni ndahandomboyah+ yahuhaya horombo hoaf+mendu ran+imbo moai yimbumbore hohoan+moyu, nga God+imbo ng+in+ind+ an+hond+umbo-rir+uh+ aboed-ani mehu. 21 Ran+iyu ai n+ne hoaf+ God ahambo rand+heamboyah+ mehu ran+imbo an+hond+umbo ai randeambui yahuhaya h+imbomayundo. 22 Ai yare hohoan+momayu-wamboyu asu God ai ahamboya, 'Seana mbumund-anaf+ wand+ h+imboah+u,' mehundo.

23 Baiborambe yare hoaf+iyowoh+u yahoya, 'God ai ahambo nindou mbumund-anaf+ wand+ h+imboah+u,' mehu ra Abraham ahambo yang+ri+ ham+nd+ hoaf+yumbo-yupoan+, nga wani. 24 Nga ran+ hoaf+ ra si+hef+imbo kameih+iyu hoaf+memuni. Si+h+ri+ sapo God Sisas si+hef+ Ad+ukar+ ranahambo y+if+h+und+ bot+marir+ ranahambo-an+imbo an+hond+umbo-nd+hur+imboane. Ranan+imbo asu God ai si+hef+ an+hond+umbofe hohoan+imo ranahambo hoaf+nduh+ya ran+ an+hond+umbofe ranana mbumund+ hohoan+mo nou-ane mb+us+umbui. 25 God ai Sisas ranahambo h+if+ ndan+h+u y+if+mboh+unda koamar+her+u ra si+hef+ moaruwai hohoan+imo ranahambo gogori-hefemboh+undamboyu. Asu God ai as+ukaiyu y+if+h+und+ bot+marir+ ra si+hef+imbo wand+ h+imboah+u nindou mbumund-anei yahomboh+undamboyu bot+marir+.

5

God ai si+hef+imbo nindou mbumund-anei ehumun+

1 Si+hef+ an+hond+umbofe hohoan+imo ran+imbo-h+undambo God ai si+hef+imbo nindou mbumund-anei ehumun+. Ranane asu haponda si+h+ri+ si+hef+ Ad+ukar+ Sisas Kraisi+nd+ s+ungu-ane+ God-bab+i+imbo aboed+aboed+yahumboayef+. 2 Si+hef+ an+hond+umbofe hohoan+imo ra Ad+ukar+nd+ s+unguyo naf+ menjorowa si+h+ri+ God+ind+ moan+ h+ipoambofe ranambe kefoehu an+imboef+. Ranane+ asu si+h+ri+ God ai si+hef+imbo sem+nd+munan+ asu ahand+ s+ur+uhoeimb+ h+imboamupui-randeimb+ ranahambo sem+nd+imbo

an+hondümbö-r+hündühi hihifi-hihifiyefühi himboayefi.
³ Asu ranahambo yangiri+yefi+poani hihifi-hihifiyefi
 arihundi, nga wani. Nga nine tiri+fo sihefimbo-
 so tükefeyo ranahambo kameihanefi hihifi-hihifiyefi
 arihundi. Nga sihiri fifirihundi tiri+fo tükefeyomuni
 ranai moanane yaho hohoanimo ra sünguarandi.
⁴ Asu moanane yaho hohoanimo ra nginindi ningombo
 hohoanimo sünguarandi. Asu nginindi ningombo
 hohoanimo ra Godimbo an+hondümbö himboyondombo
 hohoanimo sünguarandi. ⁵ Asu sihiri rarihu yahurai
 an+hondümbö himboayefi hefi ana, asu ngiri ngüsüfoambe
 moaruwaindamuni, sapo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi
 semuni mbura rani-süngu ahandi-mayo ngüsüfo pefe
 hohoanimo ra sihefi ngüsüfoambe botimareamuni wambo.
⁶ Nga horombo sihiri nginindi ningokoate-yefambe
 rani-simboani God ai kamafoareandi nindou ahambo
 daboadi hihirihi-rihündeimbi ranaheimbohünda Kraisi
 yifimayu. ⁷ Nindou mbumundi hohoanimo+yeyimbi amboani
 ngiri ahambohünda yifimbo hohoanimodu. Nga nindou
 mamani ai nindou ngörü aboedi-mayu ranahamböhünda
 yifimbo hohoanimomandüyo asu wanimandüyo. ⁸ Nga asu
 sihiri moaruwai hohoanimo süngu yangiri süngurihündühi
 nimboefambe Kraisi ai sihefimböhündambo yifimayumuni.
 Raninambo asu God ai sihefimbo ngüsüfo pamareamuni
 ra nafuiyumuni arandi. ⁹ Ranana asu haponda Kraisi
 hori rani-süngu God ai sihefimbo ai mbumund-anei ehu
 ana, asu sihiri fifirihundi ahandi süngu Godindi hürütü
 ranambeahindi aboedambo-ndahumboyefi. ¹⁰ Horombo
 ana sihiri Godindi hürütümbiyefi, nga asu hapondani
 ana Godindi Nimori yifimayu rani-süngumboyo God-
 babidi ngunindimbore hin+ngimareamuni. Asu haponda
 sihiri ahandi yifi süngu ndarihu Godindi ngunindayefi
 ana, sihiri fifirihundi ra ahandi yangiri ningombo
 hohoanimo rani-süngu aboedambo-ndahumboyefisi. ¹¹ Nga
 asu rani yangiri+yopoani, nga sihiri sihefi Adükari Sisas
 Kraisi+ndi süngu Godimbo hihifi-hihifiyahu-ndowohanefi.
 Ranahandi süngu sihefimbo Godindi ngunindimbore
 hin+ngimareamuni.

*Adam ai yifi hohoanimo nimindihüyu asu Kraisi ai yangiri
 ningombo hohoanimo nimindihüyu*

¹² Nindou mamani ranahandi sünguyo hohoanimo
 moaruwai ranai hifi ndanihü tüküme feyo. Nga moaruwai
 hohoanimo ranai yifiyorambo hohoanimo rani dibore
 tüküme feyo. Raniyo asu yifi hohoanimo ranai munquambo
 nindou ranaheimbo-so tüküme feyo sapo munquambo

nindou moaruwai hohoan+momayeï ran+imbo. ¹³ Nga ah+nümbi hohoan+mo tüküfekoate-yowambe moaruwai hohoan+mo ranai hifi ndan+hü menjoro-ane. Nga asu ah+nümbi hohoan+mo yangori+koate-yowambe ana, moaruwai hohoan+moyeian+ ra moai ranahambo hoafi yangori+ randi. ¹⁴ Nga an+hond-anesi, horombo Adam ai nunguwambe peyo haya ho-hombo Moses nunguwambe tüküme feyo ranambe ana munguambo nindou ranaheimbo yifi+imbo hohoan+mo ranai hifand+marandür+ howa yifi+safimayeï. Nindou bidifiri Adam moaruwai hohoan+momayu ai moai rahurai rahindisi, nga aheimbo yifi+imbo hohoan+mo ranai hifand+marandür+.

Adam aiana Nindou sünguna tüküfemboayu ahandi sisami nahuraiyu ramefiyu. Nga asu nindou yimbu ahafandi hohoan+mo ra ngörü-poan+ ngörü-poan+mboyo. ¹⁵ Nga God+ndi moan+ saimbo moatükun+ ranana Adam+ndi moaruwai hohoan+mo rahurai simogod+yopoan+, nga wanti. Nga nindou mam+ ahandi moaruwai hohoan+mo süngu nindou afindi yifi+yei mar+hündi. Nga asu God+ndi moan+ hipoambofe hohoan+mo, moaruwai hohoan+mo ra afindi ngasündareandi. Nga Nindou mam+ Sisas Kraiss ahandi moan+ hipoambofe hohoan+mo süngu moan+ saimbo moatükun+ nindou afindi ranaheimbo tüküfe marandi. ¹⁶ Ranane asu God+ndi moan+ sai moatükun+ asu nindou mam+ ahandi moaruwai hohoan+mo ra ngörü-poan+ ngörü-poan+ reamboayo. Nga nindou mam+ ahandi hohoan+mo moaruwai ranahandi sünguyo God ai nindou aheimbo papi+hoafiri+rühi aheimbo hüt-anei mehu. Nga asu God+ndi moan+ sai moatükun+ ranahandi sünguyo nindou hohoan+mo moaruwai afindi ramar+hindisi, nga asu God ai aheimbo nindou mbumund-anei wandi himboahü mehündüri. ¹⁷ Nga sapo nindou mam+ ranahandambohündi ahandi moaruwai hohoan+mo süngu yifi hohoan+mo ranai tüküfe haya hifandarandür+. Nga asu nindou didi+yei God+ndi-mayo moan+ hipoambofe afindi safi ranane asu ahandi moan+ sai moatükun+ sapo mbumund-anei ehu hoafi ranane ra asahümündi ranai yangiri+ nimboeimbo hibad+hümboyei.

¹⁸ Ranane asu nindou mam+ ahandi moaruwai hohoan+mo ran+imbo-hünda munguambo nindou ranaheimbo God ai se hüt+yei, nga ran+imbo-hünda moaruwai-mbeyeiamboane mehu hoafi ra tüküme feyondür+. Mare yahurai-ane Nindou mam+ ahandi mbumund+ hohoan+mo ran+imbo-hünda munguambo nindou ranaheimbo God+ndi himboahü se mbumund+ nindou-anei hoafi ranane asu yangiri+ ningombo hohoan+mo-ane munguambo tüküme feyondür+. ¹⁹ Nindou mam+ ai God+ndi hoafi süngufekoate-mayu asu ran+imbo-

hünda nindou afîndî ranai hohoanîmo moaruwaiyeimbi tükümehindî. Mare yahurai-ane Nindou mamî ai Godîndî hoafî süngure haya asu ranîmbo-hünda nindou afîndî ranai Godîndî hîmboahü hohoanîmo mbumundîyeimbi nindou tükündahimboyei.

²⁰ Ahînümbî hohoanîmo moaruwai hohoanîmo ratüpurî afîndî tüküfembohünda tüküme feyo. Nga asu moaruwai hohoanîmo ranai afîndî tüküme feyo-wamboyo Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ranai afîndî hamîndî tüküme feyo.

²¹ Asu hoafî ra rahurai-ane, horombo moaruwai hohoanîmo ranai nindoumbo hîfandîmarandürî asu ranî-süngu yîfî hohoanîmo tüküme feyondürî. Mare yahurai-ane haponda Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ranai nindoumbo hîfandîrandüra ranî-süngu nindou Godîndî hîmboahü mbumundî tükehindî. Ranîhünd-ane yangîrî koadürümbo anîmboei sîhefî Adükarî Sisas Kraisîndî süngu.

6

Moaruwai hohoanîmo süngumbo yîfîmbo nahurai-mayefî, nga Kraisîndî süngu yangîrî anîmboefî

¹ Asu refe ana sîhîrî nüngu mambîsefa? Sîhîrî moaruwai hohoanîmo ranî yangîrî randîhu ngefa Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ranai afîndî tükümbî feyo-wamboane, mbîsefî hoafîmandefîyo? ² Ranîmoatükunî ra ai ngîrî randî feyo, nga wanî! Sapo sîhîrî moaruwai hohoanîmo ranahambo yîfî nahuraimayefî. Asu nüngundîhu moaruwai hohoanîmo ra süngumandîhu ngefa? ³ Sîhîrî Sisas Krais-babîdî nîmboefîmboye fî hîmonî hundürîmayefî ra. Ranana asu sîhîrî ai-babîdî yîfîmayefî ra se moai fîfîrîhindîyo? ⁴ Sîhîrî hîmonî hundürîmayefî ra ai-babîdîmbo yîfîyefa asu ai-babîdîmbo masamboareamunî nou-ane. Ranîmbo-hündambo Apendî ngînîndî afîndî ranînambo Kraisîmbo yîfîhündî botîmarirî yahurai-ane asu sîhîrî amboanî sîmborî hohoanîmo yangîrî süngundîhumboane.

⁵ Sîhîrî ai-babîdî mamî yîfîmayefî sapo ai yîfîmayu nou. Ranana asu sîhîrî ai-babîdî mamî yîfîhündî botîndahumboane ai botîmefiyu nou.

Sîhîrî Krais-babîdî yangîrî nîmboemboye fî

⁶ Asu sîhîrî fîfîrîhundî nda, sîhefî wamîndafî hohoanîmo ra ai-dîbo nîmî keimbi karîhendeimbi fihî yîfîmayo, moaruwai hohoanîmo sapo sîhefî fiambe hoangohü ratüpurîyo arandî ra ahandî ngînîndî ra raguanambofembohünda. Asu ranîmbo-hündambo ngîrî sîhefîmbo

moaruwai hohoanimo ranai hibadamuni ngo. ⁷ Nga nindou düdi ai yifayu ana, asu moaruwai hohoanimondi nginindi ranahambo aboedambofih-ani.

⁸ Asu sihiri Krai-babidi yifi-yefeimbihündi nouehundi ana, rani-moatükuni ra sihiri anihondumbo-rihu fifirihumboanefi, ranana awi sihiri ai-babidi yangiri nimboemboyefi. ⁹ Krai ai yifihündi botifi hayambo wambo asükaindu ngiri yifindu. Asu yifimbo hohoanimo ranai ngiri ahambo ahandi nginindinambo hibadiri ngo. Nga sihiri rani-moatükuni ranahambo fifirihumboanefi. ¹⁰ Sapo ai munguambo moaruwai hohoanimo ra hifinambofembo mamimbo yangiri yifimayu. Nga asu haponda ai yangiri anungu ranimbo kameihyo. Nga haponda ai yangiri anungu ranana God-dibo-ani anungu. ¹¹ Mam rani-sungumbo-animbo se sihei fimbo hohoanimondei, se moaruwai hohoanimo ranahambo yifimayei nou asu ahandi nginindi hoarehi moai niboadei hei, nga wani. Nga se sihefi Adükari Sisas Krai ahandi sungu God-babidi yangiri aniboadei.

¹² Rananimbo asu se sihei yifio-randeimbi fi ra moaruwai hohoanimo ranai hibadarümboe, nga yowan. Moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hühundeiran asu se sihei wamindafi hohoanimo ahandi yifiri moaruwai ranahambo süngundhimboyei, nga yowan. ¹³ Asu se sihei fi mam bidingiri amboani moaruwai hohoanimo ranahambo hiningindowandan ndemindimboe. Mamkar hohoanimo moaruwai fifaningareimbi ra refembohünda hohoanimondeimboyei. Nga se siheihoi Godimbo ndahünda sapo se nindou yifihündi botifi yangiri anungu nou-anei. Asu sihei bidingiri fi munguambo ra ahambo hiningindhindo mbumundi hohoanimo refembohünda. ¹⁴ Nga moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hibadarü ngomboe, nga yowan. Nimboe sapo ahinümbi hohoanimo ahandi hoarehi se moai niboadei, nga se Godindi moani hipoambofe hohoanimo ranahandi hoarehi animboei.

Sihiri ana mbumundi hohoanimondi moani ratüpuriyefi rihundeimb-anefi

¹⁵ Ranana asu sihiri ra nüngumandahuwa? Haponda sihiri ahinümbi hohoanimo mengoro rani hoarehi ningokoate, nga sihiri Godindi moani hipoambofe hohoanimo rani hoarehi animboefi. Asu ranimbo-hünda sihiri ra moaruwai hohoanimondefi mandihundiyo? Rani hohoanimo ra sihiri ngiri randihündi, nga wanane! ¹⁶ Se nindou ngorüdi hoarehi niboadeimbo ahandi hoafi himborayei ana, asu se ahandi moani ratüpuriyei-rihundeimbi nahurai-anei. Asu se

moai ranimbo fifirihindiyoy? Se moaruwai hohoanimondi hoafi sünguarihündi ana, asu ranimbo yifindeimboyei, nga se Godindi hoafi sünguarihündi ana, asu ranimbo ahandi himboahü mbumundi nimandeimboyei. ¹⁷ Yin, horombo ana se moaruwai hohoanimo ranahandi moani ratüpuriyei-rihündeimbi nindou manimboeiane. Nga asu hapondani ana se anihondü yamundife hoafi masahümündi ra shei munguambo hohoanimo ra süngurihindühanei. Nga ranimbo-hündambo-animbo God ahambo hihifindihurimboane! ¹⁸ Seana moaruwai hohoanimondi nginindi ranambeahindi aboedamboyahi hehimboane asu mbumundi hohoanimo ranahandi ratüpuriyei-rihündeimbi nindou-yahimboanei. ¹⁹ Rani hoafi ranai himborimbo sheimbo tijnümb-ane ranimboane asu ro moani nindou shefi hohoanimonambo ndarthe hoafayahandüri. Horombo ana shei fi ra moaruwai hohoanimo refembohünda rarhi hinjgirihi hehimbo moaruwai hohoanimo ra rasüngumarhi hei. Mami yahurai-ane hapondani ana shei munguambo fi ra randhi hinjgindihindi mbumundi hohoanimo asu sürühoeimbi hohoanimo refembohünda.

²⁰ Horombo se moaruwai hohoanimo ranahandi ratüpurimoani ratüpuriyeambe se moai aboedi mbumundi hohoanimo ranahandi ratüpuriyei-rihündeimbi niboadei. ²¹ Amoaningeimbi moatükuni se ramarhinda ra-süngumbo asu nine moatükuni aboedi tükümefoyowa? Hohoanimo ranihündi yifi yangir-ane tükefe arandi. ²² Nga hapondani ana se moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedamboyahi tüküyahi hehi Godindi moani ratüpuriyei-rihündeimbi yangiri nindou tüküyahimboanei. Hohoanimo ranihündi se sürühoeimbi hohoanimo sahümündi asu yangiri koadürümbo-koadürümbo ninjombo hohoanimo ra tüküfeyondüri arandi. ²³ Nga moaruwai hohoanimo ra ahandi ratüpuriyei-rihündeimbi ahei ratüpurü süngu rani takini sagadüri arandi, sapa takini ra ai yifi hohoanimo ranane. Nga asu God ai moani shefimbo sai arandi ahandi moani saimbo moatükuni ra sapa yangiri koadürümbo ninjombo ranane, shefi Adükari Sisas Kraisindi süngu.

7

Simbori hohoanimo süngufe

¹ Wandafi mami, ro haponda nini hoafiyoy hoafimbo sa heheamboayahü nda, se fifirihimboanei sapa seana munguambo hifinindi ahinümbi hohoanimo mengoro ra fifirihü hehimbo wambo. Nindou ai yangiri nünquambe yangir-ane ahinümbi hohoanimo ranai ahambo hifandiriri

arandi. Nga nindou ai yifinduwanı, ahınümbö hohoanımo ranai ana ngırı asükaindo ahambo hıfandındırı. ² Mamı moatükunı yahurai-ane, nımorehı mamı ai ahandı nindowenihı anüngu ana, ahınümbı hohoanımo ranai ahambo ahandı nindowenihı ra-dıbo kıkıhıramındoanı ai moanı ahandı nindowenihı-dıbo yangırı nıngomboane. Nga asu ahandı nindowenihı ai yıfayu ana, asu ahınümbı hohoanımo nindowenihı ahandı ranı-dıbo kıkıhımaramındo ranai ranı hohoanımo ranambeahındı hınıngıreamboane. ³ Ahandı nindowenihı nünguani nindowenihı ngorü-dıboefeyo ana, nımorehı ranahambo nindowenihı bırabırıyo-randeimb-ane mbısei. Nga asu ahandı nindowenihı ranai yıfiyuwanı, nımorehı ranai nindowenihı ngorü aserımındo ana, ai nindowenihı bırabırıyohı-yopoanı, sapo ai ahınümbı hohoanımo mengoro ranambeahındı hınıngıre tükufe hayambo wambo. ⁴ Wandafı mamı, mare yahurai hohoanımo-ane sıheimbo-so amboanı engorondürı. Seana Krais-babıdı nıboadei hehi asu ranımbo-hünda ai-babıdı yıfımayei nou. Ranınambo asu ahınümbı hohoanımo ranai sıheimbo moai kıkıhıra-mündündürı. Ranımbo wambo asu se hapondanı ana nindowenihı ngorü sahorımındeimbo nahurai-aneı sapo God ai yıfıhündı botımareir-ane sıhırı aboedı hohoanımo ra süngufemböhünda. ⁵ Nga horombo sıhırı wamındafı hohoanımo ranambe nıamboefambeyo ahınümbı hohoanımo mengoro ranai sıhefı fındı moaruwai hohoanı hohoanımo botıreamuna asu sıhırı ranınambo moaruwai hohoanımo ratüpurı aho ra rarıhu marıhündı. Asu hohoanımo ra yıfı hohoanımo yangırı-ane yare marandı. ⁶ Nga asu hapondanambe ana sıhırı yıfıyefı mburıhumbo ahınümbı hohoanımo kıkıhamındımunı manıngo ranambeahındı hınıngırıhumboanefı. Ranımboane asu hapondanı ana sıhırı moai wamındafı ahınümbı hohoanımo sürü paru masıhoemo ranı-süngurıhu ratüpurıyefı, nga sıhırı Yıfiadındı-mayo sımborı hohoanımo ranı-süngurıhu ratüpurıyefı arıhündı.

Moaruwai hohoanımo ai sıhefımbö moaruwaimbo-mareamunı

⁷ Asu ranımbo sıhırı nüngumambısefa? Ahınümbı hohoanımo ra moaruwai hohoanımoıyo? Ranana ai wanı! Nga ahınümbı hohoanımo mengoro ranaiyo wambo moaruwai hohoanımo ranahambo hoafıyowohü nafuimendıra ro fıfirımarıheandı. Ranı-moatükunı ra yahurai-ane: Ahınümbı hohoanımo ranai hoafıyowohüya, se nindou ngoründı napo hohoanı-ndowamboıyafı, hoafı ra nafuıyondırıhü hoafıyondırı-koatembe-mbonana, asu

ro ngiri nindou ngorüdü napo hohoanife hohoanimo ranahambo fifirihendi. ⁸ Nga moaruwai hohoanimo ranaiyo ahinümbi hohoanimo hoafi rani süngu nafi ranahambo kokofoare semindi haya asu ai wandi ngusüfoambe mamikarambo hohoanifeimbi hohoanimo ranahambo botire marandi. Ahinümbi hohoanimo ranai yanggorikoate-mbembonana, asu moaruwai hohoanimo ranai ngiri nginindiyo. ⁹ Horombo ana ro ahinümbi hohoanimo ra fifirifekoate-yahambe yangiri aboedi manimboahi. Nga asu ahinümbi hohoanimo hoafi rani tüküfihüyo wambo-so, moaruwai hohoanimo ranai yangiri botife maningowa asu ro yfiyambo nahuraimayahi. ¹⁰ Asu ahinümbi hohoanimo ranai nindou yangiri ningombo hohoanimo saimbo ra nimindühyo, nga asu ahinümbi hohoanimo rani-süngu moai yangiri ningombo hohoanimo sai-randi, nga sihaf moaruwai hohoanimo süngu yifindafi yaho marandi. ¹¹ Nga moaruwai hohoanimo ranai ahinümbi hohoanimo hoafi rani-süngu ahambo kokofoare masemindo ranahandamboyo hoafi rani wambo yirimomarandira asu ro rani-süngumaritheanda wambo moaruwai hohoanimo ranai hfokoa-mareandira ro yfiyambo nahuraimayahi.

¹² Nga asu ahinümbi hohoanimo mengoro ranai ana Godindi-mayo-ane. Asu ahinümbi hohoanimo hoafi raniamboani Godindi-mayo wambo mbumundiyo haya aboed-ane. ¹³ Nga asu ahinümbi hohoanimo aboedi ranai wambo ramareandira ro yfiyahai? Ai ra wani! Nga moaruwai hohoanimo aboedi moatükuni süngu ramareandira yfimayahi. Asu raninambo moaruwai hohoanimo ai moaruwai hamindi moatükun-ane ra weindahimefeyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimo rani-süngu sihiri ndondi hu fifirindihumboane, moaruwai hohoanimo ranana ai munguna moaruwai hamindi moatükun-ane.

Moaruwai hohoanimo ai sihefi hohoanimo ranahambo kikihamindimboane

¹⁴ Sihiri fifirihundi, ahinümbi hohoanimo ranana Godindi moatükun-ane. Nga asu roana sümbuyo-randeimbi fiambeahindi nindou-anahi. Rananahi asu moaruwai hohoanimo ahandi hoarehi nimboamboyahahi ahandi moani ratüpuruya-rihandeimbi-mayahi. ¹⁵ Roana ratüpurayahahi ranahambo fifirihendi-yahipoani, nga wani. Nga ro hohoanimo refembo yifirayahahi ra moai rarihe rihandi. Nga hohoanimo yiboarukoayahahi ra asu ro rarihe rihandühanahi. ¹⁶ Nane-moatükuni ro refembo yiboarukoayahahi ra rawarihendi. Asu ro rarihe hoafiyahühüya, ahinümbi

hohoanimo ranana anihondü aboed-ane sa arihandi.
 17 Asu ro rani-moatükunî ratüpurîya arihandi ranana
 wandî-hoariyahîpoanî. Nga moaruwai hohoanimo wandî
 fiambe amaro ranai-ane moaruwai rani hohoanimo
 arandi. 18 Ro fifirîheamboanahî, wandî fiambe ana
 aboedî hohoanimo moai nîmaro, sapo wandî wamîndafî
 hohoanimo moaruwai ranambeahîndî wamboanahî
 asahî. Nga ro aboedî hohoanimo ra refembo sa hehea
 hohoanimo-yahühanahîsi, nga asu ro ngîrî rani-moatükunî
 ra randîheandi. 19 Ro aboedî mbumundî ratüpurî refembo
 sahehea hohoanimoayahî ranana asu ro ngîrî randîheandi.
 Nga asu nîne moaruwai fifanîngarimbî hohoanimo ratüpurî
 ro refembo moei-asahî ranane rarîhe arihandi. 20 Ro moei
 saheimbî hohoanimo rawarîheandi ana, ro wandîhoari-
 yahîpoanî rani-moatükunî ra rawarîheandi, nga wanî. Nga
 sapo moaruwai hohoanimo wandî fiambe amaro ranai-ane
 wambo yaro yahoanî rawarîheandi.

21 Ranane asu ro hoeirîheandanî nîne hohoanimo aboedî
 ra refembo sa heheamboyanahî, asu fifanîngarimbî,
 moaruwai hohoanimo amaro ra aboedî hohoanimo
 ranahambo semîndî gîgîranambore arandi. 22 Wandî
 hohoanimo ragu asaŋgoro ranai ana Godîndî hohoanimo
 ranîmbo yangîr-ane süngufembo hohoanimo
 habodarîhandî. 23 Nga asu ro hoeirîheandanî hohoanimo
 ŋgorü wandî fiambe amaro asu ŋgorü hohoanimo ranai
 wandî fiambe ragu asaŋgoro rani-dîbo simborî-simborîyafe
 arînandî. Ranane asu wandî fiambe moaruwai hohoanimo
 amaro ranahandî ratüpurî hohoanimo ranai wambo
 kîkîhamîndîndîrî anîŋgo. 24 Roana hîhîfî-hîhîfîkoate
 nîdou hamînd-anahî! Nîdou dîdai wambo yîfîmbo
 hohoanimo ranambeahîndî aboedambo-mandeandîra?
 25 Godîmbo hîhîfarîhünî. Sîhefî Adûkarî Sîsas Kraisîndî
 süngu ai wambo aboedambo-ndeandîrîmbui! Asu ndanana
 moanî wandî hohoanimo-ane: Roana yangîrî Godîndî
 hohoanimo rani hoarehî anîmboahî, nga asu wandî
 wamîndafî hohoanimo ranai moaruwai hohoanimo
 ranahandî hoarehî nîŋgombo ahandî hohoanimo
 ratüpurîyo ho arandi.

8

Yîfiyfî Aboedîndî süngu yangîrî nîŋgombo hoaf-ane nda

1 Ranîmboane asu haponda nîdou dîdîyeyî Sîsas
 Krais-babîdî anîmboeyî aheimbo ana se hütîyeyî, nga
 yîfîndeimboeyî yaho papî-hoafî ra moai yangoro, nga
 wanî. 2 Nga Krais Sîsasîndî süngu yangîrî nîŋgombo sai-
 randeimbi Yîfiyfî Aboedîndî hohoanimo ranai wambo

moaruwai hohoanimo-ane asu yifiyorambo hohoanimo-ane ranambeahindi humarhendira aboedambo-meheandi. ³ Ahinumbi hohoanimo ranimbo fifirifembo rani-sungu shiri moai moaruwai hohoanimo ranahambo aboedambo-yahundi sapo wamindafi hohoanimo shefi ra ngiri ahinumbi hohoanimo ra sungundihundi, nga ranimbo wambo. Nga asu rani-moatukuni ra ahinumbi hohoanimo ranai ngiri randeandi, rani-moatukuni ana God ai ahandi hoariyu ramareandi. Sapo ai ahandi Nimori mami koamarheira nindou shiri moaruwai hohoanimoyefeimbi shefi fi himboyimbü tüküfi manungu. Nimori ra moaruwai hohoanimo ahandi nginindi mungufembo-hündamboyu kusü yifimayu. ⁴ Mbumundi hohoanimo ahinumbi hohoanimo ranahambo hoafayo ranai shefi fiambe tükümbifeyo-wamboane yahuhayamboyu ai rani moatukuni ra ramareandi. Ranimbo-hündambo haponda nine hoafi ahinumbi hohoanimo ranai mbumundi hohoanimo ranahambo hoafayo, ra shiri sungundihumboyefi. Sapo Yifiafi Aboedi ranahandi hohoanimo rasungu hefi arihundi, nga wamindafi hohoanimo shefi fiambe amaro ra moai sungurihundi.

⁵ Nindou didiyei wamindafi hohoanimo sungu ahahabodei ranai ana wamindafi hohoanimo ranahambo yangiri hohoanimo-yeihanei. Nga asu nindou didiyei Yifiafi Aboendi hohoanimo sungu ahahabodei ranai ana Yifiafi Aboendi moatukuni ranahambo yangiri hohoanimo-yeihanei. ⁶ Nindou ahandi hohoanimo wamindafi ranahambo yangiri hohoanimoayu ana, ai yifindimbui. Nga nindou Yifiafi Aboendi hohoanimo ranahambo yangiri hohoanimoayu ana, yangiri ningombo hohoanimo asu ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo rani yangiri ndemündü nungumbui. ⁷ Nga nindou wamindafi hohoanimo sunguareandi ana, Godindi hürütümb-ani nimboe ai ahandi ahinumbi hohoanimo rani hoarehi ngiri nungu. ⁸ Nindou didiyei ai ahei wamindafi hohoanimo ranahambo sungurihindühi ahahabodei ranai God ai refembo yifirayu ra ngiri randihindi. ⁹ Nga asu seana shei wamindafi hohoanimo moai sungurihindi. Nga Godindi Yifiafi shei fiambe amaro ana, se Yifiafindi hohoanimo ra sungundihimboyei. Asu düdi ai Kraisindi Yifiafi ra ahandi fiambe nimarindokoate-ayo ana, nindou ranai Kraisindi yupoani, nga wani. ¹⁰ Nga Kraisi ai shei fiambe amaru ana, shei fi ranana moaruwai hohoanimo ranimbo-hündambo yifindowohü sumbondimboesi, nga shei yifiafi ranai ana yangiri aboedi ningomboe sapo se Kraisindi sungu Godindi himboahü mbumundiyeih wambo. ¹¹ Sapo God

Sisasimbo yifihündi botimariri ahandi Yifiafi ranai shei fiambe amaronduri ana, asu mare God Kraisimbo yifihündi botimariri ranai süngunambo ahandi Yifiafi rani-süngu shei yifiyorandeimbi fi ranahambo yangirindeambui.

Yifiafi Aboedi ai Godindi nimorimbo-areamuni

¹² Nga ranimboane wandafi mamii, shiri Yifiafi Aboendi hohoanimo ra süngundihumboane, nga shefi wamindafi hohoanimo ai hoafemuni ra ngiri süngundihu ngefi. ¹³ Nga se shei wamindafi hohoanimo rani-süngu ahabodei ana, se yifindeimboyei. Nga asu se Yifiafi rani-süngu shei fiambe moaruwai hohoanimo amaro ra hiningarihindi ana, asu yangiri aboedi nimboeimboyei. ¹⁴ Nindou didiyei Godindi Yifiafi nafuiyandürani süngurthi arihündi ranai ana Godindi nimor-anei. ¹⁵ Nga Yifiafi se masahümündi ranai moai sheimbo rareandura se moani ratupuriyehihundeimbi tüküyahinduh yihimboyei, nga wani. Nga se sapo Yifiafi sheimbo Godindi nimorimbo reiran masahümündi rani-süngu shiri Godimbo Ape yihoe fi Afindi sefuhane fi. ¹⁶ Yifiafi ranai-ane shefi yifiafi-babidimbo shefimbo ragu ngusüfoambe weindahi yare hoafiyowohüya, Se Godindi nimor-anei yaho arandi. ¹⁷ Asu shiri God ahandi nimorimboyahu aniboade fi ana, süngunambo shefi Ape God ai ahandi nimorimbo ahandi aboedi moatükuni dibonyu shai giginimayu ra ndahumindemboyefi. Asu shiri Krai-babidi tñirifombü moatükuni ai masemüdu nou asahuminde fi ana, aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni ai-babidimbo ndahumindemboyefi.

Süngunambo aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni ndahuminde-mboyefi

¹⁸ Nga ro ranahamboanahi hohoanimoayahi nda, haponda ndani simboa shiri tñirifo afindi tñirifoayefi habode fi ranana moanane. Nga Godindi aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni shefimbo weindahi tükufemunimboayo ranana adukari hamind-ane. ¹⁹ Munguambo moatükuni God nafimarandi ranai tükufe yangori himboyowohü ai ahandi nimor munguambo weindahi tükufemboayo si ra tükümbifeyowa yahohaya himboayo. ²⁰ Hapondanambe ana sapo mungu-moatükuni God nafimarandi ranai moaruwaimbofe buriyombo sümboyorandühane. Rani-moatükuni refe arandi ra ahandihoari hohoanimoyo hayambo refe-randühiyopoani, nga God ai ahandihoari huti rani-süngundafoandi mehuamboane refe arandi. Nga asu aboedi moatükuni ranahambo himbondohü yagodomboe. ²¹ Süngunambo

God nafimarandi ranai sũmbuyo-randeimbi hohoanimo kikihamindi aninggo ranambeahindi aboedambo-ndeambui asu rani-simboani ai Godindi nĩmorĩmbondahi tũkũndahi aboedi safi ninggo ranambe keboehi nĩmboemboyei.

²² Nga sihiri fifirihundi horombo peyo haya hohombo hapondanambe ana muŋguambo moatũkuni God nafimarandi ranai nĩmorehi nĩmori wakemindimbo hoafiferandũhi amaro nahurai hĩmboyohũ engoro.

²³ Nga rani-moatũkuni ra muŋgu Godindi warĩhũ tũkũmefeyowambo rani yangĩriyopoani, nga wani. God ai ahandi-mayo Yifiafi sapa ahandi weaŋgũrũhi moani saimbo moatũkuni ŋgorũ ra masemuni. Nga sihiri amboani kameihanefi raguambe ŋipoyefi habodefũhi God ai sihefi fi ra ahandi nĩmorĩmboreamuni aboedambo-mbĩreamuni sefi hohu hĩmboayefi habodefĩ. ²⁴ Nga sihefi ranahambo anĩhondũmbo asu hĩmbombo hohoanimo ranimbo wambo God ai sihefimbo aboedambo-mareamuni. Nga asu nĩne moatũkuni sihiri hoeirihundeimbi-mayo ranahambo tũkũfeyoani hoeifembo sefi hohu hĩmboayefi ana, rani hĩmbo sihefi ra hĩmbo hondũyopoani. Nga nindou didai hoeireandeimbi moatũkuni ra tũkũndifeyoani hoendĩhea mbũsũ haya hĩmbomanda? ²⁵ Nga asu sihiri nĩne-moatũkuni hoeifekoate-yefeimbi hĩmboayefi ana, moani sihiri sisikoate tũkũmbifeyowa mbĩsefi hohu hĩfandarĩhundi.

²⁶ Mare yahurai-ane nindou sihiri ŋĩnĩndi nĩngokoate-yefani Yifiafi ranai-amboani tũkũfe farĩhemuni arandi. Sihiri moai wudĩpoapofe Godimbo didĩbafifembo fifirihundi, nga asu Yifiafi ranai ahandihoari sihefimbo farĩhemunũhi Godimbo didĩbafifemuni arandi ra ŋĩri weindahĩ hoafĩndo. ²⁷ Asu God, sapa nindou-yei ŋusũfoambe hoeire-randeimbi-mayu, ranai Yifiafi ai hohoanĩmoyohũ hoafimbo-mayo ranamboani fifireandi. Nga Yifiafi ranai Godindi nindou ranaheimbohũnda ahambo hoafiyondombo ahandi hohoanĩmo sũŋgu yahohaya hohoanĩmoayo.

²⁸ Asu sihiri rarĩhu fifirihumboanefi, nindou didiyei ai God ahambo ŋusũfo parĩhorĩ arĩhũndi ranaheimbo ana muŋgu-moatũkuni tũkũfeyoani God ai rareandani aheimbohũnda aboedi tũkefeyo. Sapa ranaheimbo God ai ahandi hohoanĩmoyu masĩhendĩ sũŋgu aheimbo mborai mehundũri. ²⁹ Nga nindou didiyei God ai aheimbo horombonambo fifimareandũri ranaheimbo amboani dĩboniyu hĩnĩngĩrĩmareandũri.

Wandi nĩmorĩndi hohoanĩmo nahurai hondũre tũkũmbĩyahindamboane asu ranahandi ana Nĩmori ranai nindou afĩndi ranahei amonjo nĩmorĩmbofi mbĩnũŋguwamboane yahuhayamboyu

ramareandi. ³⁰ Raniyu asu nindou didiyei God ai ahambohünda diboniyu hininjgi-mareandürí ranaheimbo amboaní ahambo sowanambo hombo mborai mehündürí. Asu nindou daboe God ai mborai mehündürí ranaheimbo amboaní aiana wandí hímboahü nindou mbumund-aneí mehündürí. Asu nindou didiyei aheimbo mbumund-aneí mehündürí ranaheimbo ai ahandí hímboamupuimbo-randeimbi ra masagadürí.

Godíndí hipoambo ai ngírí hininjgíndeamuní

³¹ Rani-moatükuní ra God ai ramareandi ranahambo síhírí nüngumambísefa? God ai síhefímbo yare yahurai faríhemuní arandí ra, asu nindou didí nímorí ai síhefímbo moaruwaimbo-mandeamuna? ³² God ai moai ahandí Nímorí ranahambo warambe kíkíhírímündu, nga ai muñguambo síhefímbohünda koamaríheira nímí keimbi karíhendeimbífihi yífímayu. Asu ai síhefímbo ahandí Nímorí ra asemuní ana, asu ai bídfírí muñgu-moatükuní moaní raníwamí nandeamunümbui.

³³ God ai nindou wand-aneí yahundüreimbíhündí ranaheimbo ra, nindou didai hoafímandündüra? God ai ahandíhoarí anímbo aheimbo hoafíyundürühíya, ai wandí hímboahü ana mbumund-aneí yahu arandí. ³⁴ Asu nindou didai aheimbo papi-hoafíyondüríhí se hitíyei asu ranímbo-hündambo se asübusí afíndí ndahümündimboyei hoafí ra hoafímandündüra? Waní. Krais Sisas sapo ai yífíyu asu yífíhündí yangírí botífi mbura Godíndí hangífoaní anüñgu, ai yangír-ani síhefímbo faríhefemunímbohünda Godímbo hoafíyu arandí.

³⁵ Ranane asu nindou didai síhefímbo Kraisíndí hipoambofe hohoanímó ranambeahíndí yikürübü-mandeamuna? Asu níne tíñrífo tükündífemunühane, asübusümbí hohoanímó-ane, nindou ai moaruwaimbo-ndíhimunühane, wembombondefühane, safí yangíríndefühane, níni-moatükuní ai síhefímbo moaruwaimbo-femunímbo yahohaya aho-ane asu síhefímbo-so hífokoefe moatükuní tükündífeyowohane, raní-moatükuní ranai síhefímbo Kraisíndí ngusüfo pefe hohoanímó ranambeahíndí yikürübü-mandeamuníyo? Waní. ³⁶ Aníhond-ane, yahurai raní-moatükuní síhefímbo tüküfearandí ra Buk Baibor ai ranahambo yare hoafíyowohü yahoya,

‘Síhambo-hündamboanefí ro moaruwaiambe yífímbo yangírí muñguambo sí ra hefí aríhündí.

Roana sapo sipsip hífokoefembo sei hehi rawehindí nahurai hímboyefomboanefí,’ *Buk Song 44:22* meho. ³⁷ Nga asu muñguambo raní-moatükuní síhefímbo tüküfeyomuní ai daboadan-ane, nga sapo

Nindou düdi ai s+hef+imbo ngusüfo pamareamuni ranai ana far+hemuni randani aboedi ham+indi har+hehu tüküyahundühanefi! ³⁸⁻³⁹ Nga Ro an+hondümbo f+f+r+heandi, ng+r+i n+n+i-moatükuni ai ahandi ngusüfo pefe hohoan+mo ranambeah+indi yikürübü-ndeamuni: Yifi hohoan+mo-ane, yang+r+i n+ngo hohoan+mo-ane, God+indi nend-anemo, sünambeah+indi bogor-anei, hif+n+indi bogor-anei, n+ne-moatükuni haponda tükefeyo-ane, sünguna tüküfemboayo-ane, n+ne-moatükuni n+moamo an+ngo-ane, asu n+ne-moatükuni hifi hoareh+ ragu engoro ranane. N+ne-moatükuni muḅguambo God ai naf+randeimb+hünd+ ranai ng+r+i God+indi ngusüfo pefe hohoan+mo s+hefi Adükar+ Sisas Krais+indi süngu ranambeah+indi yikürübü-ndeamuni. Nga wani.

9

Por ai Israer+imbo af+indi hohoan+mo-ayundür+

¹ Ro an+hondümboanahi hoafayah+. Ro Krais+indi nindouya hehea ng+r+i ro t+kai hoaf+ndah+. Yifiafi Aboedi ai wandi ngusüfoambe hifandarandi asu wandi ngusüfoambe wandi hoafi ranahambo an+hond-ane yahohane. ² Ro wandi mam+s+r+i Sudahündi nindou ranaheimbo muḅguambo si aho ra ngusüfo af+indi kürüheandühi af+indi ham+indi hohoan+mo amarondiri+. ³ God ai wambo moaruwaimbo-reandira asu Israer, wandi mam+s+r+i hondü, ai an+hondümbo-r+hindeimbi nindoumboyahi tükümbeyahi-mbonana ra aboed-ane sa. ⁴ Raniyu God ai Israer ranaheimbo wandi n+mor-anei yahuhaya asu ai ahandi h+imboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra hoeimar+hindi. Asu God ai hoafi f+ramündü mas+hendi ranane asu ah+nümbi hohoan+mo ranane ra masahümündi. Asu God+imbo ndofe hohoan+mombo hohoan+mo ranane asu God ai horombo hoafi+re mas+hendi hohoan+mo ranane ai ra masahümündi. ⁵ Amoao mam+ horombo weangurühi man+ngomo ranai ana ahei amoao mam-anemo. Suda ahei s+rambeah+iyu Kraisi ai nindoumbofi tüküfi manüngu. Ranani asu Kraisi ai muḅgu-moatükuni burayo ranahei mb+royu haya hifandarandi. Aiana God hond-ani, nga ran+imbo-hündambo-an+imbo muḅguambo si aho ra ahambo Adükar-ani mb+sefomboane! An+hond-ane.

God ai ahandi nendi ranaheimbo wandanei ehundür+

⁶ Israer+hündi muḅguambo Israer+hündi hondüyeipoani. Nga God+indi horombo hoafi ra moai peyo, nga wani. ⁷ Abraham+indi ahuir+mam+ ranai ana muḅguambo ahandi ahuir+ hondüyeipoani. Nga sapo God ai Abraham+imbo yahuya, 'Aisak+indi ahuir+mam+ yang+r-an+imbo s+hafi

sirimbo-ndahimboyei,' mehundo. ⁸ Asu ranane nindou Abraham+ndi ahuir+mami ranai munquamboyo poani God+ndi n+imori hond-aye, nga nindou ai God+imbo horombo hoafi re masihendi+hündi tükümehindi rananei ai Abraham+ndi ahuir+ hond-aye. ⁹ Nga God+ndi horombo hoafi ranai ndare hoafi mayo, 'Sapo ro hoafi ya masihehandi rani-simboan-an+imbo ro asükainda tükündaheandühi asu Abraham+ndi n+imorehi Sara ai nindowenihi n+imori nder+im+nd+imboe,' meho.

¹⁰ Nga asu rani yang+ri+yopoani. Nga asu süngunambo Aisak+ndi n+imorehi Rebekandi mboafu n+imori yimbu af+ndi mami ranahandambo masep+ri+m+indo. Nga ahafandi af+ndi mami aiana Aisak sapo sihefi amoao-ani. ¹¹⁻¹² N+imori yimbu tüküfekoate-yafandambe God ai n+imori mami ranahambo d+ibon+mayundo moani ahandi hohoan+monambo yang+ri ham+nd-ane. Sapo God+ndi nindoumbo d+ibon+mayu hohoan+mo ra nindou n+ne rareanda tüküfemboyo poani, nga God ai ahandi hoariyu nindoumbo kafoariri hin+ngiriri arandi. Rani+imboane asu n+imori yimbu ranai tüküfe n+ne ratüpuru aboediyo moaruwaiyo ra refekoate-yafandambeyu, God ai Rebekambo hoafi yundühi yahuya, 'Amongo n+imori ai ak+dandi hoarehi mb+nünguwamboane,' mehu. ¹³ Rahurai God ai 'Sekopi+imbo ngusüfo pamar+hini, nga Isombo yi+boaruko-mar+hini,' mehu hoafi ra Bukambe yare hoafi mayo.

¹⁴ Asu rani+imbo sihiri nüngumamb+sefa? God aiana moai ndore ratüpuru+yu-randi mamb+sefiyo? Ng+ri ra-mb+sefi, nga wani. ¹⁵ Ai Moses+imbo yare hoafi yundowohü yahuya,

'Nindou daboe ro wandi hohoan+monambo ahambo amboawi yahando-mboayah+ ana, asu ro amboawi mb+sahandomboayah+.

Asu nindou daboe ro wandi hohoan+monambo hi+poambo-fimboayah+ ana, ro hi+poambo-nd+hin+imboayah+,' *Kisim Bek 33:19*

yahu hoafi meindo. ¹⁶ Ranahandamboane God ai nindou d+ibonayu ra n+ne-moatükun+ nindou ai hohoan+moayu-ane asu rawareandi ranane rani hohoan+mo sünguyopoani, nga God+ndi hi+poambofe hohoan+mo rani+namboane d+ibonayu. ¹⁷ Nga Bukambe hoafi ranai God ai Isip-yafe nindou bogori Ferombo hoafi meindo ra yare hoafi yowohü yahoya, 'Ro wandi ng+n+ndi ra munquambo nindou ranaheimbo nafuindahürani asu wandi ndüri ranahambo munquambo hifi ndani+hü bokari-mb+ri+hehind-amboane samboanahi. Rani+imbo-hündamboane ro sihambo bogori+imbo-ri+hean+ni

hĩnĩngarĩheanĩnĩ,' meho. ¹⁸ Asu ranĩmboane sĩhĩrĩ fĩfĩrĩhundi God ai moanĩ ahandĩ hohoanĩmonambo yangĩrĩ nindou daboe amboawi yahuhani, asu nindou daboe ahambo afĩndĩ-afĩndeimbi tũkũmbĩfiyu-wamboane yahuhaya ranahambo randeandanĩ afĩndĩ-afĩndeimbi tũkũndĩfimbui.

Godĩndĩ ngĩnĩndĩ hohoanĩmo asu hĩpoambofe hohoanĩmo

¹⁹ Ranĩmbo-anĩmbo nindou mamĩ se hoafi-ndafĩndĩrũhĩ anĩmboya, asu refe ana, nĩmboe God ai nindou moaruwai hohoanĩmoyei arĩhũndĩ ranaheimbo ai hũti-aneĩ mambũsa? Nindou dĩdai Godĩndĩ yifĩrĩ ranahambo daboadi hĩhĩrĩmandĩhinda? ²⁰ Nga nindou se dĩdeyafĩ se ra Godĩmbo afĩndĩ-afĩndeimbi yahurai hoafi-mandafĩndoyo? Wambũrĩ ai nindou dũdi sapo wambũrĩ sũmarandĩ ranahamboya, 'Se nĩmboe wambo ndaro sũmarandĩrĩ?' mambĩsĩyo. ²¹ Nindou dũdi sũra-randeimbi ranai purũkinĩ ra kandamũndũhĩ moanĩ ahandĩ hohoanĩmonambo purũkinĩ mamĩ ranahand-ambohũndĩ wambũrĩ yimbu sũndapĩrĩmbui. Rananĩmbo asu wambũrĩ yimbu ra ngorũ aboedĩ safĩ ahandĩ hohoanĩreandeimbi ra raranĩ hoafũhĩ sesĩ ranambe raraofe rambohũnda ndonde dĩgembui. Nga asu ngorũ moanĩ yahurĩ ngoahurĩ nahurai ra moanĩndũhĩ yafĩsũhumĩ ranambe raraofe-rambohũnda dĩgembui.

²² Mare yahurai God ai ahandĩ hũrũtũ hohoanĩmo ra weindahĩ nafuimbo yahuhayambo asu ai muĩguambo nindou ahandĩ ngĩnĩndĩ ranahambo fĩfĩrĩmbĩrĩhind-amboane yahuhayambo hohoanĩmoayusĩ. Nga asu awi ai nindou ngĩnĩndayundũrĩ ranaheimbo afurĩ gedũhĩ hĩfandarandũrĩ. Nga nindou ranaheimbo moaruwaimbo-fendũrĩmbo-hũndambo nafĩmara-mũndĩndũrĩ. ²³ Asu God ai nindou muĩguambo ahandĩ hĩmboamupuimbo-randeimbi ra nafuimbohũndambo afurĩ gedũhĩ hĩfandarandũrĩ. Nindou daboe ai hĩpoamboareandũrĩ ranaheimbo ahandĩ hĩmboamupuimbo-randeimbi ra segudũrĩmbo yahumboani. Ai ahandĩ hĩmboamupuimbo-randeimbi moatũkuni ra semĩndĩmbohũnda nafĩmara-mũndĩndũrĩ. ²⁴ Sĩhĩrĩ amboa, God ai sĩhefĩmbo dĩbonĩyuhũ mborai mehumunĩ. Sudahũndĩ ranaheimbo yangĩrĩpoanĩ, nga nindou ngorũ sĩrĩhũndĩ ranaheimbo kameihĩ mborai mehũndũrĩ. ²⁵ God ai Hoseandĩ Buk ranambe ai ndare hoafĩyuhũ yahuya,

"Nindou dĩdĩyeyi wandĩ nendĩyeipoanĩ,
ranaheimbo ana wandĩ nend-aneĩ mbĩsaha-ndũrĩmboyahĩ.

Nindou daboe ro ngusũfo pefekoate-ayahĩ,

ranaheimbo ro ngusüfo pandi-hearümboyahi. *Hosea*
2:23

26 Asu nini hifihündi-yei ranaheimbo hoafiyahündürühi
seiya, 'Ai ana Godindi nendiyepoani,' masei,
nga hifi ranih-animbo nindou ranaheimboya 'God
yangiri nungu-randeimbi ranahandi nimir-anei,'
mbiseimboyei," *Hosea 1:10*

Hosea ra mehu.

27 Asu Aisaia ai Israer ranaheimbo yare hoafiyuhü yahuya,
'Nindou Israerihündi ai himonindi gudi kikirri afindi nahu-
rai afindiyeksi,
nga asu moani yimbu mamii yangir-animbo
aboedambo-ndahimboyei.

28 Nga Adükari ai ngiri afindi hoafindu,
nga nindou munguambo hifihü aniboadei ranaheimbo
nimai papi-hoafindandürühi
ahei moarwai hohoanimo ranimbohünda munguna
rani takini tigrifo dagadürimbui,' *Aisaia 10:22-23*

mehu. 29 Horombo Aisaia ranahambo amboani yare
hoafiyuhü yahuya,
'Adükari Munguambo Nginindeimbi ranai sihefi amoa
mamii bidifiri ranaheimbo hiningifendüri-
koatembei-mbonana,
sihiri Sodomihündi nahurai tüküyahundühümbo
asu Gomorahündi nahurai nimboefi,' *Aisaia 1:9*

mehu.

30 Asu sihiri nungumambisefa? Rani-moatükuni ranana
ndahurai ane: Suda-yafe ndifo sapo tigrifoyokoate
moani mbumundi hohoanimo süngufemboayei ranai
ana nindou mbumundi Godindi himboahü tükümehindi.
Sapo mbumundi hohoanimo ranaiyo anihondümbofe
rani-süngu tüküfe arandi. 31 Nga asu Sudahündi sapo
tigrifoyowohü mbumundi hohoanimo Godindi himboahü
semindimbo ahinümbi hohoanimo yangiri süngufembo
rani-süngu ana moai mbumundi nindou Godindi himboahü
tüküyahindi. 32 Nimboe sapo ai anihondümbofe hohoanimo
rani-süngu mbumundi hohoanimo ra semindimbo moai
hohoanimoayei, nga wani. Nga ai ahei moani ratüpurü rani-
süngu yangiriyoy mbumundi hohoanimo ra semindimbo
hohoanimoayei. Nimoei tigrarühi bemareandi raninambo
bendeirani bübürindei ngei pindeimboyei. 33 Bukambe
ranahambo yare hoafiyowohüya,

'Hoeirühi, ro Saion wafuambe Serusarem ngoafihü nimoei
masihini,
nga ranai-animbo nindou ranaheimbo bendeirani
bübürindeimboyei,

n+moei yitifo rananimbo aheimbo randeirani ai p+ndeimboyei.

Nga asu nindou düdi ai ahambo an+hondumbo-ariri ana, nindou ranai ngiri amoan+ngi-ndu,' *Aisaia 8:14; 28:16* mehu.

10

Israer ai moai God+ndi-mayo mbumundi hohoanimo ra sahümündi

¹ Wandafi mam+, ro ngusüfoambe wandi nindou Israer ranai aboedambo-mbeahindi samboanahi hohoanimoayah! Ranimboanahi ro aheimbohünda Godimbo didibafiyahando arihandi. ² Nga ro aheimbo ndor+he fifir+he heheamboanahi hoafayahi, ai ana awi God+ndi hohoanimo ran+ yangiri süngufemboanei ngusüfo parar+hindi. Nga ahei ngusüfo pefembo hohoanimo ra an+hondü süngupoani. ³ Aiana moai ndor+hi fifir+hindi God ai nindoumbo mbumund-anei yahu hohoanimoayu ranana, nga aiana aheipoanimbo mbumundi tükufe hohoanimo-ane süngur+hi arihünda. Ranane asu God ai nindou mbumundi hohoanimo hin+ngimareandi ra moai sahümündi. ⁴ Nga sih+ri fifirar+hundi, nindou an+hondumbo-ar+hor+ ana, ranaheimbo ndeara Krais ai ah+nümb+ hohoanimo süngufe ho ra moendimareandi. Ranimboane asu nindou ai an+hondumbo-ar+hor+ ana, ai God+ndi himboahü mbumund-anei.

⁵ Moses ai nindou ah+nümb+ hohoanimo rasüngu mbumundi nindou tükufemboayo ranahambo sürü pare masihendi. Ai yahuya, 'Nindou düdi ai ah+nümb+ hohoanimo menjoro mungu ran+süngure huhü rananimbo ai yangiri gedüh+ nüngumbui,' mehu. ⁶ Nga asu nindou ai Godimbo an+hondümbofiwan+ asu God ai nindou ranahambo seana mbumund-anafi yahu arandi. Mbumundi tükufe hohoanimo ranana ndahurai-ane. Se ngiri rand+hi hohoanimondeih+ya, 'Nindou didai sünambe magafua?' mbisei. Hoafi ranahandi nim+ndi ra 'Didai sünambe gafu Krais sihefimbo nderümündü makuda?' ⁷ Asu se ngiri rand+hi hohoanimondeih+ya, 'Nindou didai hifini yifambe ranambe magada?' mbisei. Hoafi ranahandi nim+ndi ra 'Didai gadü honguambeahindi Krais nderümündü madüfua?' ⁸ Nga mbumundi tükufembo hohoanimo hoafi ra ndahurai-ane: 'Hoafi ranana akimi sihaf+ fik+m-ane, sihaf+ yafambe hoeari ran+wami engoro asu sihaf+ ngusüfo ranambe.' Sapo an+hondümbofe hohoanimo hoafi ranane ro bokar+hehu arihundi ra. ⁹ Se sihaf+ yafambenambo weindah+ yaro hoafiyafihüya, 'Sisas ai wandi Adükar-ani,' safi mbura,

asu sihafi ngusüfo ranambo God sapo Sisasiṁbo yifihündi botimariri ranahambo anihondümbowandana, se aboedambo-ndafoamboya. ¹⁰ Nga sihafi ngusüfoambe anihondümbowandana God ai nindou mbumundanafi yahuhaya asu sihafi yafambe ranambo weindahi hoafiyafani God ai aboedambo-ndeaninimbui.

¹¹ Bukambe hoafi ranai hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ahambo anihondümbowariri ana, nindou ranai ngiri amooanngindu,' meho. ¹² Suda-anei asu Suda-yafendifo rananei ranai ngorü-poanimbo ngorü-poanimbonyahimboyeipoani, nga nindou Godindi himboahü mamisiṁmogodi yanggiri-anei. God aiana muṁguambo nindou ranahei Adükarani. Asu nindou muṁguambo didiyei aiamboya farihawandüri sei arihündi ranaheimbo aboedi-aboedireandüri arandi. ¹³ Ranimboyo Bukambe yare hoafiyowohüya, 'Muṁguambo nindou ai Adükarimboya farihawandüri sei hoafiyei arihündi ana, ai aboedambo-ndahimboyei,' meho. ¹⁴ Nga asu nindou ranai anihondümbowe-koatendehi ana, ngiri ahambo hoafindahüdo. Asu ai hoafi ranahambo himborikoatendehi ana, ngiri ahambo anihondümbowandihori. Nindou ranai hoafi ra bokari-hefekoate-ndimondani asu ai ngiri himborindei. ¹⁵ Asu nindou koehefepura hokoate-ayomo ana, ai ngiri bokandihoundi. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou aboedi hoafi sahümündi asinei ra aboedi safane,' meho.

Israer ai moai aboedi hoafi ranahambo sahümündihü süngurihindi

¹⁶ Nga asu Suda yimbu-mamisi yanggiri ai aboedi hoafi ranahambo sahümündi süngurihimboanei. Nga Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Adükari, nindou ai yihoeftimayo hoafi ra moai anihondümbowandana,' meho. ¹⁷ Nga ranimoatükuni ra ndahurai-ane: aboedi hoafi ra himboriyehiyei asu anihondümbowe tükümeṁfeyo. Asu Kraisi ranahambo hoafi bokari-heṁfembo aboedi hoafi ra himboriyehiane.

¹⁸ Nga asu haponda ro düdueheandi, Anihondüyo Suda ai Godindi hoafi ra himborikoate-mayei? Wan. Hoafi ra ai anihondü himborimayei. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Muṁgu-moatükuni God ai nafimarandi ranahandi hoafi ra muṁguambo hifi ranihü ho tükümeṁfeyo,
ahei hoafi muṁguambo hifi kaiyowohü ho tükümeṁfeyo,'
Buk Song 19:4

meho. ¹⁹ Asükaiya ro düdueheandi, Awi Israer ai moai fifirihindiyo? Ai fifirimarhindi. God ai Mosesindi süngure hoafiyuhü yahuya,

‘Ro Suda-yafe ndifo ai mamî ranîni-poediyefipoanî ranaheimbo fandîheheirani,
asu Israer se ngusüfoambe moaruwai-ndeimboyei.

Ro Suda-yafe ndifo ai fifirifekoate-yeimbî ranaheimbo fandîhehe-andürani,
asu Israer se ngusüfoambe ngîniîndî-ndeimboyei,’ *Io 32:21*

mehu. ²⁰ Asu süngunambo Aisaia ana ai moai hoafimbo yihimboyu, nga God ai ahandî süngure yare hoafiyuhü yahuya,

‘Nindou wambo kokoendîrîkoate-mayeî ranîyeî wambo hoeimarhindiî.

Roana nindou wambo hohoanîmoyokoate-mayeî ranaheimbo sowahî weindahî tükümeheandi,’ *Aisaia 65:1*

mehu. ²¹ Nga asu Israerimbo ai yare hoafiyuhü yahuya,

‘Ro nîmbî-nîmbîsi nindou hoafî mbahîrîhe-hindeimbî asu hîmborîkoate-yeimbî

ranaheimbo wandî warî kîkîhîrîha-mîndîndürî arîhandî ai-babîdî aboedî-aboedîfembohûnda,’ *Aisaia 65:2*

mehu.

11

God ai Israer bidifirambo hipoambo-mareandürî

¹ Ranîmboanahî asu ro rarîhe düdueheandi nda, Asu God ai ahandî nindou Sudahündî munguambo daboadanambo-mbareandürîyo asu wanîmbeiyo? Wanî! Ro Por amboanî Sudahünd-anahî. Ro Abrahamîndî ahuir-anahî asu Bensaminîndî sîrambeahînd-anahî. ² God ai ahandî nendî Sudahündî tüküfekoate-yeiambeahî fifireandürühî wand-anei mehu ranaheimbo ana moai daboadanambo-reandürî, nga wanî. Asu se hoafî Eraisa ai Sudambo papi-hoafîrandürühî yare Godimbo didîbafîmefiyu ra fifirihindai? Ai Godimbo yare didîbafîndowohü yahuya,

³ ‘Adükari, aiyomo nindou sîhafî hoafî hoafîyomorundeimbî ahamumbo mungu hîfokoamarüpuri. Asu ai sîhambo sesi sîhefe didîbafîferambo fondi ra birîmafoarundî. Nga ro mamî yangîr-anahî anîmboahî. Asu ai wambo hîfokoefendîrîmbo mehomo,’ mehu. ⁴ Nga asu God ai ahambo asükaiyu nüngure sîmborî hoafîyundoa? Ai hoafîyundühî yahuya, ‘Ro 7,000 nindou wandambofimbî sahapurîmîndî anîmboahî ai tikai god Ber ahambo yirî yimbu pusîfekoate-mayeî,’ mehu.

⁵ Rahurai-ane hapondani amboani nindou yimbunamam+ God ai ahandi moani hipoambofe ranambo d+bon+mayuwa an+boadei. ⁶ God ai aheimbo moani hipoamboreandürühi d+bon+mayundürü, nga ai nine ratüpur+mayei ran+mböhünda d+bon+yu-ndür+imboyupoani. Nga nindou ranai rani ratüpur+yeian+ God ai d+bon+mbeyundür+mbonana, asu ng+r+ moani hipoambofe ra moani hipoambofe hondü tüküfeyo.

⁷ Asu ranimbo-hünda s+hi+ri nüngumambisefa? Rani-moatükun+ ranahambo Israer ai hüti kokomar+hünd+ ra asu ai moai sahümündi. Nga nindou b+d+f+r+ God ai d+bon+mayundür+ ranai yang+r+yei rani-moatükun+ ra masahümündi, nga asu b+d+f+r+ ranai himbotühüfo pap+mareandür+ Baibor yare hoaf+mayo nou. ⁸ Ai yare hoaf+yowohü yahoya,

‘God ai aheimbo ramareandüra moai ngusüfoambe hohoan+mo pur+hümündi.

Asu ahei himboar+nambo ng+r+ hoeind+hind+

asu ahei himboambenambo ng+r+ himbor+ndei,

nga yare n+ngo hombo hapondanambe tükefeyo,’ *Io 29:4;*

Aisaia 29:10

meho. ⁹ Defit ai hoaf+yuhü yahuya,

‘Nindou aiana sesesi-ndeian+ kin+ t+f+ñambe ahanei nou mb+haneia asahi.

Asu ahei hohoan+mo moaruwai rani-süngumbo n+moEIFIH+ p+mbeyeia asahi.

¹⁰ Ahei himboar+ amboani d+k+reandür+himbo asu ai hoeifekoate-mbeyei-amboane.

Asu se aheimbo daboaham+ndi pupurügur+hi

hehi yahurai koadürümbo-koadürümbo rar+hi

mb+n+imboeia samboanahi,’ *Buk Song 69:22-23*

mehu.

God ai Suda-yafe ndifo masemündündür+

¹¹ Ran+imboane asu ro haponda düdueheand+ nda, Sapo Suda ai bübür+mayei peyehü muᅅguna moaruwaimbo-reandür+imboyo? Ai ra wanana! Nga sapo ai moaruwai hohoan+mo-mayeiamboyu asu God ai Suda-yafe ndifo ranaheimbo ngusüfoambe gar+bi+mb+r+hindür-amboane yahuhayamboyu ahei ndifo ranaheimbo aboedamboomareandür+. ¹² Suda ai moaruwai hohoan+mo süᅅgumar+hündamboyu asu God ai nindou muᅅguambo ranaheimbo d+d+boado-mareandür+. Ai God+imbo daboadanambo-mar+horamboyu asu God ai ahei ndifo ranaheimbo mafar+hendür+. Ran+imboane asu muᅅguambo Suda ai God sowana asukai gugur+ndahindani an+imbo nindou muᅅgu ai aboed+ ham+ndi hondü n+mandeimboyei.

13 Suda-yafe ndifo s̄heimbo haponda ro hoafehandür̄i nda. S̄heimbohünda God ai wambo ahandi hoafi saham̄ndi har̄ihandemb̄i kamafoareand̄ri. Ran̄imboanahi asu ro ndan̄i ratüpur̄i nda ranahambo bor̄iyahühi yifirayahi. 14 Ran̄imbo asu wand̄i nend̄i ranai God ahei ndifo afar̄ihendür̄i ra hoeind̄ihindüh̄imbo ran̄imbo ngusüfoambe gar̄ib̄ind̄ihimboyei. Ran̄imbo asu ro b̄id̄if̄irambo fand̄iheiran̄i asu ai Ape sowana n̄geian̄i aboedambo-ndearümbui. 15 God ai Sudambo daboadanambo-mareandür̄i asu ahei ndifo ranaheimbo ngunind̄imbo-mareandür̄i. God ai Sudambo asükai asemündündür̄i ana, ra nüngumand̄ifea? Ai nindou yif̄ihünd̄i botefeyo nahurai-anei!

16 Bret mam̄i ranahandambo b̄id̄if̄iri kemünd̄i God̄imbo asayo ana, asu bret ȳpoate mun̄gu ra ahand̄i yanḡir̄-anendo. Asu n̄im̄i ahar̄i mam̄i ranahand̄i ahambo asegado ana, asu düdüdü ranamboan̄i ahand̄i yanḡir̄-anendo. 17 Orif n̄im̄i h̄if̄ifehünd̄i ranahandambo düdüdü b̄id̄if̄iri ai t̄itaboari-hendüh̄iyu asu n̄im̄ambeah̄ind̄i orif n̄im̄i düdüdü ranai ran̄if̄ih̄i pap̄imareand̄i. Suda-yafe ndifo seana n̄im̄ambeah̄ind̄i orif n̄im̄i nahurai-anei. Ranane asu haponda se aboed̄i emündü momor̄iyeh̄i Sudayei-mayo yanḡiri n̄ingombo hohoan̄imo ra hoe nahurai asahümundi. 18 Ran̄imbo-hündambo-an̄imbo asu Suda orif düdüdü nou t̄itaboari-mefoehind̄i ranaheimbo se ȳboarukond̄ihindür̄imboyei. Nüngundahi bor̄imandeia? Seana moan̄i düdüdü yanḡir̄-anei, nga seana n̄im̄i ahar̄i ranahambo t̄üpür̄ihindüh̄i-yeipoan̄i. Nga n̄im̄i ahar̄i ranane s̄heimbo t̄üpareandür̄i.

19 Nga sean̄imbo hoaf̄indeih̄iya, Ȳni, nga sapo düdüdü ranai t̄itaboari-foar̄indüh̄iyu asu ȳhoef̄imbo ran̄i fondüh̄imbo fond̄i h̄in̄nḡimareamun-ane, mb̄isei. 20 Ȳni, ranana an̄ihond-ane. Ai t̄itaboari-mefoehind̄i ra God̄imbo an̄ihondümbofekoate-wamboyei ramehind̄i, nga asu seana ran̄ihü rar̄ih̄i an̄imboei ra an̄ihondümbor̄ih̄i hehimbo-wamboyei ahei fondüh̄i an̄imboei. Nga asu se ranahambo af̄ind̄i-af̄indeih̄i s̄heihoar̄imbo bor̄indeimboyei, nga awi ȳh̄imbondei. 21 Suda ai düdüdü hond-anei, nga God ai aheimbo moai n̄im̄indüh̄i h̄in̄nḡirearü, nga t̄itaboari-mafoareand̄i. Nga se h̄ibad̄ihünd̄i. Se düdüdü hondüyeipoan̄i, nga God ai s̄heimbo amboan̄i n̄im̄indüh̄i nḡir̄i h̄in̄nḡindearü, nga t̄itaboari-boadeandür̄immbui. 22 God̄ind̄i h̄ipoambo hohoan̄imo asu nḡin̄ind̄i hohoan̄imo ra s̄hir̄i d̄iboadond̄ihu f̄if̄ir̄ind̄ihumboane. Nindou ahand̄i hoafi h̄imbor̄iyeis̄i, nga h̄in̄nḡimar̄ihind̄i ranaheimbo nḡin̄ind̄i-ndarümbui. Nga asu se Suda-yafe ndifo ahand̄i h̄ipoambofe hohoan̄imo ran̄i-sün̄gu ahei ana, asu ai

sìheimbo hìpoambo-ndearümbui. Nga se-amboani ahandi hohoani+mo rani-süngu hokoate-ayei ana, randihi titaboari-boegimboyei. ²³ Suda ai anihondümbu-arihindi ana, God ai asukai aheimbo n+m+ndihü pap+ndearümbui. God ai yifirayu ana, asukai aheimbo koadürü n+m+ndihü pap+nde h+n+ngi+ndeandür+mbui. ²⁴ Suda-yafe ndifo se-amboani n+mambeah+ndi orif dödüdü-aneisi, nga asu aboedi orif n+m+ndi ran+fihi pap+r+himboanei, nga ranahandi hondüyopoani. Suda-anei ai hififehündi orif n+m+ndi hondü-ayei. Ran+amboane asu aheimbo ana God ai dödüdü hondü titaboari+mefoendi ra semündü asukaiyu koadürü n+m+ndi hondüfihi papareandür+ ana, ai asukai aboedi ham+ndi ran+fihi pen+boadeimboyei.

God ai nindou munjambo hìpoamboareandür+

²⁵ Wandafi mam, diboh+ndi hoafi ran+amboanahi se fifir+mb+r+hinda sahehea. Se sìheihoari randihi hohoani+mondeih+ hoaf+ndeihiya, 'Roana fifir+hu hohoani+mo-yefeimb-anehi,' mb+seimboyei saheheamboanahi. Hoafi nda yahurai-ane, Israer b+d+firi ana hoafi h+mbor+koate-yeimb-anei. Rani hohoani+mo ranana ahei ngusüfoambe n+mandündür+ ngu-ngombo asu Suda-yafe ndifo nungunümb+yei God ai d+bon+mayundür+ ranai fondi ra simongor+ndam+ndimboe. ²⁶ Rani süngumbo-animbo God ai Israer aheimbo aboedambo-ndearümbui. Buk Baibor ai yare hoaf+yowohü yahoya,

'Aboedambore-randeimb+ ai Serusaremi-n+poedi kudu
 Sekop+ndi ahuri Suda ranaheimbo randeandürani,
 ahei God+imbo hohoani+mo-koate hohoani+mo
 h+n+ngi+nd+hi-mboyei.

²⁷ Rananimbo ro ahei hohoani+mo moaruwai ra gogor+ndi-heheandühi

ran+simboan-animbo ai-bab+di hoafi fem+ndi sìhefe ra
 rand+hea-mboyahi,' *Aisaia 59:20-21*

meho. ²⁸ Nga Suda ai aboedi hoafi h+mbor+koate-mayei ran+amboane asu God ai Suda-yafe ndifo sìheimbo fehefemböhündambo hohoani+momayu ran+yo asu Suda ai ahandi hürütimb-anei. Nga God ai Sudambo d+bon+mendür+ ran+amboane asu ai ahandi horombo hoaf+mareandi Suda-yafe amoaombo ranahamumbo hohoani+moyuhü aheimbo ngusüfo pareandür+ arandi. ²⁹ Nga asu nindou God ai aheimbo aboedi moatükun+ masagadür+ asu d+bon+mendür+ ranaheimbo ng+r+ hohoani+mo ngorü-süngundeandi, nga wani.

³⁰ Horombo se God+ndi hoafi h+mbor+koate-mayei, nga hapoana God ai sìheimbo hìpoamboareandür+, Suda ai God+ndi hoafi h+mbor+koate-mayei ran+imbo-hündambo.

31 Asu hapoana God ai siheimbo hipoambo-mareandüri ranimboane asu Suda ai Godindi hoafi himborikoate-mayei. Rani-moatükunü tüküme Feyondürü ra God ai aheimbo hipoambofe-ndürimbo-hündamboyo. 32 God ai nindou munguambo aheimbo hipoambofe-ndürimbo yahuhaya ranüyo asu nindou munguambo ahei himborikoate hohanimo ranina bobohiramündürü hininjgimarearü.

God adükar-ani mbiseiamboane

33 Godindi ngasündeandeimbi hohanimo ra adükari hamind-ane!

Ahandi aboedi hohanimo asu fifirife ra hoandar saf-ane!

Nindou didai ahandi hohanimoyuhü hoafayu ra fifirinde hoafimanda?

Asu didai Godindi nafi munguambo ra fifirimandea?

Godindi hoafi hoafiyohü yahoya,

34 'Didi Adükarindi hohanimoambe amaro ra fifireamboayua?

Didi nindou ai ahambo ratüpurimbo rasünguro rasünguro-meyundoa?

35 Nindou düdi Godimbo ninimoatükunüyo masagado, asukai ai süngunambo ahambo hihirife segodimbo-hündambo?' *Aisaia*

40:13

meho. 36 Mungu-moatükunü ra God ai ahandihoari nafimarend-ane asu ahandi nginindinamboane aninjgo asu ahand-ane. Munguambo si Godimbo adükar-animbiseiamboane. Nga anihond-ane.

12

Sihefi fi ra Godimbo ndahundimboane

1 Wandafi mamü, Godindi-mayo hipoambofe hohanimo adükari ranimbo-hündamboane ro siheimbo hoafehandüründa. Sihei fi yangiri ninjgoambe ra se moani Godimbo ndahündo ahambo sesi sihefeyo nou. Se ahandi yangirindeian-animbo asu God ai ranimbo hihifi-hihifindümbui. Se randhindüh-animbo wudipoapondihi Godimbo hohanimondahündo. 2 Se hifi ndanhindambo hohanimo süngundhimboyei, nga sihei hohanimoambe simbori hohanimo süngundhindi. Rananimbo God ai hohanimoayu ra se ndondihi fifindihi mbundihü rasüngundhimboyei. Ninimoatükunü ai aboedayo asu nine ai yifirayu asu nine ai aboedi ndorihoeimbi hamindi hondayo ra se fifindhimboyei.

God ai sihefimbo hohanimo moani masendi ranambo ratüpurindefimboane

³ Nga God ai wambo ahandi-mayo moani hipoambofe hohoanimo masendi ranimbo munguambo siheimbo ro bidifiri hoafi hoafinda samboanahi. Se siheihoari sihei fi ranahambo yangiri afindi hohoanimo-ndeimboyei, nga wani. Nga God ai siheimbo anihondumbofe hohoanimo masagaduri rani simongoruhi safi sihei fi ranahambo ndondi hohoanimondei. ⁴ Sihiri ana fi mamam ranihi afindi moatukuni ngoru-poani ngoru-poani fi ra hifoareamboane. Ranane asu ngoru-poani ngoru-poanimbo fi ranai ahandi ngoru-poani ngoru-poanimbo ratupuri mbenjori. ⁵ Rahurai-mayowamboane asu sihiri nindou afind-anefti, nga asu Sisas Kraisindi finambo ana sihiri fi mam rananefti. Ranimboane asu sihiri ana nindou ngoru-ngoru ra sihiri mam wandafi mam yangiri-anefti fi mam ranihi.

⁶ God ai shefimbo moani hipoambo-reamunuhuyu asu ai nindou mamam shefimbo rani-poanimbo rani-poanimbo fifirife moani masemuni. Godindi hoafi hoafimbohunda nindumbo ratupuri ra segodoa asemundu ana, sapo anihondumbofe hohoanimo ai asemundu rani-sungu animbo hoafendomboane. ⁷ Dudi ai farihefembo ratupuri ra asemundu ana, ai ndonde mbifari-hendamboane. Asu yamundifembo ratupuri ra asemundu ana, ndonde yamundi-mbireandamboane. ⁸ Nindou mam ai ngusüfoambe kikimofeendurimbo ratupuri ra asemundu ana, asu ngusüfoambe kikimo-mbifoareanduramboane. Nindou dudi ai nini-moatukuni napoyo masihendi ra nindou bodimondambo yibobofe saimbo ratupuri asemundu ana, ai afindi saimbo nimbonindu. Nindou dudi bogorimbofe niingombo ratupuri ra asemundu ana, ai ratupuri ra tihirifombiyuwamboane. Dudi ai hipoambofe ratupuri asemundu ana, ai moani hihifi-hihifinambo nindou ngorumbo mbifari-heiramboane.

Wandafi mamimbo aboedi hohoanimoyondo hohoanimo

⁹ Nindou ngorumbo anihondumbo ngusüfo pandihindi. Nine-moatukuni moaruwai-ayo ranahambo yiboarukon dihindi. Nine-moatukuni aboedayo ranahambo kikihisafindi humundi. ¹⁰ Se munguambo simbori hohoanimurindei se sihei fikiminimbo hohoanimoaye nou. Asu nindou amuri ranaheimbo wambo ngasündihindireimbanei mbisei hohoanimondei. ¹¹ Afindi tihambombu ratupurimbo hohoanimondei, nga asu se yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Se ratupuraye ra Adukarimbohunda ratupurindei. ¹² Se Adukarimbo anihondumbo-ndihoruhi hibadhoruhi hihifi-hihifindei. Tihirifo siheimbo tukundifeyoani se afurindihinduhi

nimandei. Nimb+ni+mb+si se Adükar+imbo d+id+baf+indahi nd+hünd+.

¹³ S+hei an+hondü+mb+o-r+hindeimbi wandaf+ mam+ ai napo mbon+imbo-nd+hümündian+ se aheimbo s+hei-mayo ndahündür+. Asu nd+fo nindou tükündahindan+wan+ aheimbo amboan+ wor+n+nd+hindür+.

¹⁴ Nindou s+heimbo moaruwaimbo-ar+hindür+ ranaheimbo God ai aboed+aboed+mb+reandüramboane mb+sei hehi d+id+baf+ndahindür+. God+imboya aheimbo d+id+boado-mb+reandüramboane mb+sei, nga ng+r+ se God+imboya aheimbo moaruwaimbo-ndowandür+ mb+sei. ¹⁵ Nindou h+h+fi-h+h+fayei rani-bab+id+ h+h+fi-h+h+fi+mbeyei-amboane, asu nindou aranayei rani-bab+id+imbo amboan+ aran+mbeyei-amboane. ¹⁶ S+hei wandaf+ mam+ rani-bab+id+ wud+wud+ndahindi. Se ng+r+ aboed+ nindou yang+r+ hohoan+mondei wud+nd+hindür+, nga se nindou moaruwai rani-bab+id+ ni+mb+oei. Asu se s+hei fimbo hohoan+mondeih+ ro f+fi+r+heandeimb-anah+ mb+seimboyei.

¹⁷ Nindou ngorü ai s+heimbo moaruwai-moaruwaimbo-nd+hindüran+, asu se s+mbor+ aheimbo moaruwaimbo-nd+hindür+imboyei, nga yowan+. Ni+ne hohoan+mo nindou ai aboed-ane ase ana, se rani yang+r-an+imbo rand+hindi. ¹⁸ Se munguambo nindou-bab+id+ aboed+ ni+mar+imbohündambo naf+ kokond+hünd+. ¹⁹ Wand+ wandaf+, nindou ai s+heimbo moaruwaimbo-nd+hindüran+ asu se s+heihoar+ rani-moatükun+ ranahambo s+mbor+ h+h+r+nd+hi rand+himboyei. Nga moan+ rand+hi h+n+ng+nd+hindan+ God ai aheimbo ng+n+nd+mb+randür+imboane. Bukambe yare hoaf+yowohü yahoya,

‘Nindou ngorü+imbo h+h+r+ife moaruwaimbofe ranana wand+ ratüpur-ane.

Wand+hoar-an+imbo ro aheimbo s+mbor+
moaruwaimbo-nd+hearü+mb+oyah+,’ *Io 32:35*

mehu Adükar+ ai. ²⁰ Nga asu, Bukambe yare hoaf+yowohü yahoya,

‘Nindou s+hambo hürütüran+n+randeimbi ranai wembombonduan+, ahambo sesi dabado,
asu am+ndan+ngombo-nduan+, hoe dabado.

Se ahambo randoworan+ ana, ai s+hambo ramarean+n+ ran+imbo asu ai amoan+ng+ndümbui,’ *Sindaun 25:21-22*

meho. ²¹ Moaruwai hohoan+mo ai ng+r+ s+hambo ngasü+ndean+n+ haya h+fi+nambondean+n+. Nga se aboed+ hohoan+mo rani-sü+ngundowandühi ratüpur+ndafan-an+imbo asu se moaruwai hohoan+mo ranahambo h+fi+nambondowamboyafi.

13

Sihiri gafmani-yomondi hoareh-indefomboane

¹ Nindou munquambo gafmani-yomondi hoareh-animbo niŋgomboane. Nga moai gafman ai aimbo hoanŋiru tüküyafundi, nga Godindi hoafi süngu ahandi warihünd-anemo. Munquambo gafman ra God ai kahoare hiniŋgimareapur-anemo. ² Ranimbo-hündamboane nindou ai gafmani-yomondi hoafi mbahirarihehindi ra asu Godindi hoafi kameih-ane mbahirarihehindi. Ranimbo wamboane asu ai tiriŋifo ndahümündimboyei. ³ Gafman ai nindou aboedi hohoanimo ratüpurirawarihindi aheimbo refendürimboyoponi, nga nindou düdi ai moaruwai hohoanimoayu ranahambo refembo-hündamboanemo aningomo. Gafmanimbo yihimbombo se moeimboyafi? Refe ana, se moani aboedi ratüpurirani yangir-animbo süngundwandani asu ai sihambo aboed-anafi mbisimo hoafindimboemo. ⁴ Gafman aiana Godindi ratüpuriyomorundeimb-anemo se aboedi mbinimbafa yahomo houmbo aningomo. Nga asu se moaruwai ratüpurirandowandühi rananimbo se yihimbondafi ranahambo. Nga aiana moai moani nginindi moatükuni ra semüdu. Aiana God kahoare hiniŋgimareandi wambo asu ai Godindimayo nginindi nindou moaruwai-mbofe hohoanimo ra semündümboani nindou ai moaruwai hohoanimoaye aheimbo moaruwaimbo-fendürimbohünda. ⁵ Ranimbo-hündambo-animbo asu se gafmanindi hoarehi nimboei. Asu rani-moatükuni sünguefeyo ra moaruwai-mbofe ranahambohünda yihimbombo yangiriyoponi, nga gafmani-yomondi hoarehi niŋgo ra aboedi hohoanimo süngufe-ane.

⁶ Ranimbo-hündamboane asu se gafmanimbo takispirihi arihündi. Gafman aiana Godindi ratüpurirratüpuriyomondühi rananemo asu ai rani ratüpurirani yangiri hifandiru arundi. ⁷ Gafman nindou ranahamumbo ninimoatükuniyo segodürimboaye ana, aheimbo moanirani-moatükuni ra dagadüri. Gafman ai ninini-moatükunitakisimboyo hoafindimondani, se ahamumbo ndehindi. Asu bogorinindou ranahandi hoarehindeihiasu ahambo ahinindei. Asu nindou ndüradükarümbirranahambo ndüradükarümb-animbisei hohoanimondei.

Simbori ngusüfo pefembo hohoanimo

⁸ Se nindou ngoründimayo ninimoatükuni ndowandifimbunda simborisaimbo-mayo ra hiniŋgindowanda gedühi niŋgomboe, nga yowan. Se saponisimbori ngusüfo pefe hohoanimo rani yangir-animbo süngundihindi. Nindou

düdi ai ngorumbo ngusüfo parareandi ana, ai munguambo ahinümbi hohoanimo mengoro ra süngureandeimbi nindou-ani. ⁹ Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nimorehi nindowenihi-yafe hohoanimo moaruwaimbo-fepoani. Nindou hifokoefepoani. Hübuhünipoani. Nindou ngoründi napo hohoanifepoani,' meho. Mungu rani ahinümbi hohoanimo ranane asu amuri munguambo engoro ranane munguambo mamambere haya n+mindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Se nindou amurambo ngusüfo pandowandi se s+hafi fimbo ngusüfo pararowandi nou,' meho. ¹⁰ Nindou düdi ai nindou ngorumbo ngusüfo parariri ana, ai ngr+ ahambo moaruwaimbo-ndiri. Ran+amboane nindou ai ngorumbo ngusüfo parariri ana, asu ai ahinümbi hohoanimo hondü munguambo ra süngurandüh-ani.

S+hiri moani mbumundi hahabodefomboane

¹¹ Se fifrihimboanei haponda n+ni siyo s+hiri animboefi ran+amboane se rani hohoanimo süngund+hindi. Ndeara rani si ra se mapoei-ane, nga hapondan-ana se botindahindi. Horombo s+hiri Godindi hoafi an+hondümbor+hundeimbi nindou n+amboefimbo God ai s+hefimbo aboedreamuneimbi-mayu rani si ra akim+yo, nga hapondani ana ndeara akimi safi tükufembo yangir-ane. ¹² N+mbi ai ndeara mungumbo yangiriyowohü asu si ai ndeara akimi simbo yahomboane. Nimbokoanindi ratüpuri ra hin+ngifemboane, nga asu sir+hündi yifiari napo ra ndahum+ndefo-mboane. ¹³ Nindou sir+hü aboedi anüngu nou s+hiri n+amboefomboane. S+hiri mamikari hohoan+moyo wakife asu bia simindi hefe mamikari hohoan+moyo wakifepoani. Nimorehi sis+himoyo wakife asu moaruwai hohoan+moyo wakifepoani. Watikoafi hoafiyu asu nindou ngorumbo ngusüfoambe moaruwaimbo-fepoani. ¹⁴ Nga se Sisas Kraimbo yangir-an+ambo yifiari n+minehoar+ambo-ndi+hor+ s+heifih+ güd+hor+. Nga s+hei horombod+di moaruwai hohoanimo ngusüfoambe amaro ranahambo süngund+himboyei.

14

Wandafindandi hohoanimo ra s+hiri yibobondihumboyefti, nga wani

¹ Nindou mam+ ai Godimbo an+hondümborirani asu ahandi an+hondümbofe ra kehur+ndoani ana, asu se ahambo Godindi nendi s+hei mbusümo ndahor+m+nde+ ngei. Asu ai n+ne hohoanimoayu ranahambo s+mbori watapor+ambo-ndüh+mboyei. ² Nindou mam+ ai ahandi

anihondümbofe hohoanimo nginindi sünguareandi ana, ai munguambo sesi ra sesuhani, nga asu nindou ngorü ai ahandi anihondümbofe ra kehurayo ana, ai ngiri safi aboedi dedu, nga wandümo yangiri sesuhani. ³ Nindou ai munguambo sesi sesü-randeimbi ana, asu nindou moani wandümo yangiri sesümbi-mayu ranahambo yowan moaruwai hohoanimo-yondopoani. Asu nindou wandümo yangiri sesü-randeimbi ranai nindou mungu-moatükuni sesümbi-mayu ranahamboya, aiana moaruwai hohoanimo-yu-randeimb-ani yahopoani. God ai nindou ranahambo amboani serümündümboani mbohünda. ⁴ Nindou se didiyafi, asu se nindou ngorüdi ratüpurüyu-randeimbi nindumbo yiboboarwora? Nindou sapo ahambo hifandarandi ai-animbo ahandi ratüpurü ra aboedimbayo wanimbayo mbüsü yibobondeambui. Nga asu ratüpurüyu-randeimbi ahandi ratüpurü aboedi ngomboe nimboe sapo Adükari ai ahambo nginirümündü nungumbo wambo.

⁵ Nindou mamai aiananiya mamai si ranana ai adükari hamindiyo haya amuri si aho ranahambo ngasündeamboane yahuhani. Nga asu nindou ngorü aiananiya munguambo si aho ra simogod-ane yahuhani. Nindou mamami se sifeihoari ngusüfoambe hohoanimondei hoendihindüh-animbo hohoanimondei. ⁶ Nindou düdi ai mamai si ra adükari si-ane yahuhani ana, ai Adükariimbo yangiri hohoanimo-yundowohani. Asu nindou düdi ai munguambo sesi sesü arandi ra ai Adükariimbo hohoanimo-yuhani asesu. Rani sesi ra Godimbo hihifirüri mburamboani asesu. Asu nindou düdi ai munguambo sesi wehayu ra Adükariimbo hohoanimo-yundowohani wehayu. Asu ai amboani Godimbo hihifirürühani.

⁷ Nindou mamami sifiri moai sifehi hohoanimonambo yangiri nimboefi. Asu mamami sifiri moai sifehipoanimbo hohoanimonambo yangiri yifiyefi rihundi. ⁸ Sifiri yangiri animboefi ra Adükariimbo hohoanimo-yefühanefi. Asu sifiri yifayefi ra Adükariimbo hohoanimo-yefühi yifayefi. Sifiri nimboefühindowani asu yifindefühindowani ra moani sifiri Adükariindi yangiri hamind-anehi. ⁹ Ranahambo sünguyo nindou yangiri animboei-anei asu yifimayei-anei ahei Adükariimbofe ningombo-hündamboyu Sisas amboani yifyu mbura asu honguambeahindi yangiri botimefiyu.

¹⁰ Asu se, nimboe sifahi wandafindandi hohoanimo ranimbo yiboboarwora? Asu se, nimboe sifahi wandafindambo yiboaruko-arowora? Sifiri ranahambo fifirindihumboane, nga munguambo sifiri Godindi

hĩmboahũ nĩmboemboyefĩ ai sĩhefĩmbo yĩbobofe-
munĩmbohũnda. ¹¹ Bukambe hoafĩ ra yahoya,
Adũkarĩ ai yahuya, 'Ro yangĩrĩ nĩmboambo dabareheandĩ
nindou munũguambo ranai wambo yirũyĩmbu pusĩndũhi-
ndĩhũmboyei

asu nindou munũguambo ahei yafambenambo weindahĩ
hoafĩndahũndũrũhĩ God Adũkar-ani mbĩseimboyei,'

Aisaia 45:23

mehu. ¹² Ranĩmbo-hũndambo-anĩmbo asu munũguambo
sĩhĩrĩ sũnguna Godĩndĩ hĩmboahũ sĩhĩrĩ nĩne ratũpurĩ
ratũpurĩmayefĩ ranahambo hoafĩnda-hundĩmboyefĩ.

¹³ Ranĩmbo-hũndambo-anĩmbo asu wandafĩ-babĩdĩ
sĩmborĩ yĩboboferũpoanĩ, ŋga rũhĩsafĩ hĩnĩŋgĩfemboane.
Ŋga sĩhĩrĩ ŋgorũ hohoanĩmo sũngundĩhumboane. Sapo
sĩhĩrĩ mamĩ moatũkunĩ refeyoanĩ ana, wandafĩ ai
bũbũrũndũhĩ moaruwai hohoanĩmo sũngundĩfimbui
ranĩ hohoanĩmo ana hĩnĩŋgĩfemboane. ¹⁴ Ro Adũkarĩ
dĩbo-anahĩ, ŋga ranĩmboanahĩ ranĩ-moatũkunĩ ra ro
fifĩrĩheamboanahĩ. Moai nĩnĩ sesĩ ai ahandĩhoarĩ
moaruwaiyo. Nindou ai ranĩ-moatũkunĩ ra moaruwai-ane
ehu ana, moanĩ ai ahambo moaruwai-ane. ¹⁵ Ra ai yahurai-
ane. Se nĩnĩ-moatũkunĩyo sowasĩfanĩ ranĩmbo-hũnda
sĩhafĩ wandafĩ ai hoeireanĩnũhĩ afĩndĩ hohoanĩmoayu
ana, asu se ahambo moai hohoanĩmoyafĩ. Sisas nindou
ranahambohũnda yĩfĩmayuane, ŋga asu sĩhafĩ sesĩ
hohoanĩmo ranambo se nindou ra moaruwaimbo-
ndĩworĩmboyafĩ. ¹⁶ Se mamĩ moatũkunĩ ranahambo aboed-
ane asafĩ ana, se hĩbadambo. Sĩhafĩ hohoanĩmonambo
yangĩrĩpo, ŋga moaruwai-ane mbĩseimboyei. ¹⁷ Sesĩ,
sesĩ asu hoe sĩmĩndĩ hohoanĩmo ranana God ŋgĩnĩndĩ
hĩfandarandĩ ranahandĩ nĩmĩndĩyopoanĩ, ŋga wanĩ. Ŋga
God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranĩ nĩmĩndĩ hohoanĩmo-
ane nda. Mbumundĩ hohoanĩmo, ŋgusũfo afurĩfimbĩ
hohoanĩmo, asu Yifiafĩ Aboedĩndĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ hohoanĩmo
ra. ¹⁸ Nindou ai Sisas Kraĩsĩndĩ ratũpurĩmbo yangĩrĩ ranĩ
hohoanĩmo sũngu anũngu ana, God ai ahambo hĩhĩfĩ-
hĩhĩfĩndundowanĩ asu nindou amurĩ ai-amboanĩya ai
nindou aboed-ani mbĩsahũndomboyei.

¹⁹ Ranĩmbo-hũndambo-anĩmbo asu munũguambo ai
sĩhefĩmbo mamambefemunĩ hohoanĩmo asu wandafĩ
mamĩyei hohoanĩmo ŋgĩnemĩndũndũrĩ ranĩ yangĩrĩ
sũngunĩ-ndĩhumboane. ²⁰ Se sesĩ ranahambo yangĩrĩ
hohoanĩmondeihĩ asu God ai nĩne-moatũkunĩ ramareandĩ
ranahambo moaruwaimbo-ndĩhimboyei. Munũgu sesĩ
moatũkunĩ ranana aboed-ane. Ŋga asu se nĩne sesĩ
sowasĩfanĩ nindou ŋgorũ ai ranahambo ahandĩ fimbo

moaruwai-ane yahu mbura asesu ana, ai moaruwai hohoan+moyuhani asu ranan+imbo se-amboan+ moaruwai hohoan+mo-yafühanafi. ²¹ Asu se nin+hond+ sowasifi, bia sim+indifi, asu amur+ moatükun+ aho ra rarowandan+ ran+imbo sihafi wandafi ranai hohoan+mo moaruwai hohoan+monduan+ ana, asu se ran+moatükun+ ra hin+ng+indowandi. Ranane aboedayo. ²² Se nine hohoan+mo an+hondümb+arowandi ranan+imbo God-d+bo se yang+ri+ hohoan+mondafi kik+h+indowandi. Nindou ai moan+ ahand+hoar+ mam+ moatükun+imbo aboed-ane yahu hohoan+moayu ana, ra aboed-ane. Asu ran+ hohoan+mo ranai ahand+ fi ranahambo papi+hoaf+koate-ndoan+ ana, asu ai h+h+ifi-h+h+ifi+mbiyu-wamboane! ²³ Nga asu nindou ranai yimbu hohoan+mo süngu sesi ra asesu ana, ai ra ahambo moaruwai-ane sapo ai nine sesi ranahambo moaruwai-ane yahuhaya asesu ran+imbo-hünda. Nindou ai hohoan+mo mam+ ranahambo aboed-ane yaho an+hondü-mbofekoateyu randüh+ yare arand+ ana, asu ai moaruwai hohoan+mo-yumboani.

15

Krais+ind+ hohoan+mo yang+ri+ sih+ri+ süngund+imboane

¹ Nindou sih+ri+ d+d+iyefi an+hondümb+ofe hohoan+mo ng+n+ind+ sahumündefeimb+ sih+ri+ nindou düdi ai an+hondümb+ofe kehur+ arand+ ranahambo far+hefimboane ng+n+ind+ n+ngomböhünda. Nga sihefi fimbo yang+ri+ hohoan+mopoan+. ² Sih+ri+ mamam+ nindou sihefi wandafi ranaheimbo aboed+ n+ngomböhünda did+iboado-nd+hündüran+ ai h+h+ifi-h+h+ifi+ndeimboyei. Ranan+imbo asu ai ng+n+ind+ n+imboeimbo an+hondümb+o-nd+himboyei. ³ Nga Sisas Krais ana ai moai ahand+ fimbo yang+ri+ hohoan+moyu. Nga asu ai ramefiyu ra, Bukambe hoaf+imayo nou, 'Ape, nindou sihambo moaruwaimbo-mar+hin+n+ hoafi ra sin+ wambo gabud+mafoareand+ri,' mehu. ⁴ Munguambo hoafi horombo Bukambe sürü pap+marand+ ra sihefi+mbo yamund+fe-mun+imbohündamboyo sürü pap+marand+. Ran+ hoafi ra sihefi+mbo ngusüfoambe ng+n+ram+ind+muni asu afur+hemuna an+hondümb+ond+hu himbondefühi n+imboemboyefi. Ran+imboane asu sih+ri+ an+hondümb+o-nd+hündüh+ n+imboemboyefi. ⁵ God ai ngusüfoambe ng+nem+ind+imbo asu afur+fe n+ngombo hohoan+mo ra sai arand+ ai siheimbo mb+far+hendür-amboane ranan+imbo asu se Sisas Krias+imbo süngur+hi ar+hünd+, sihei mbusümo mam+ hohoan+mo yang+ri+ süngund+himboyei. ⁶ Ranan+imbo asu se hohoan+mo, yafambe mamambend+hi mbund+hü, sihefi Adükari

Sisas Kraisiñdi God asu afiñdi ranahandambo adükar-ani mbisefiñboane.

Krais ai Suda asu Suda-yafe ndifo ranaheimbo mafar+iheirü

⁷ Nindou ai Godimbo aboed-ani hoafimbohündambo se siheihor+i ndahümündihündür+i sapo Krais ai siheimbo masemindündür+i nou. ⁸ Nga ro siheimbo hoafehandür+i, Sisas ai Suda-yafe ratüpur+iyu-randeimb+i nindoumbofi manüñgu. Rananimbo asu God ai ahei amoa mamimbo horombo hoafire masihendi ra anihondumbo ramareandi ra nafuimbohünda Sisas tükümeñyu. ⁹ Rananimbo asu Suda-yafe ndifo ai-amboani Godindi hipoambofe hohoanimo raninambo ahambo adükar-ani mbiseiya yahuhayamboyu rameñyu. Sapo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Rananimbo Suda-yafe ndifo ranahei himboahü ndür+i adükarümb-ani mbisa hoafindamboyah+i.

Asu sihaf+i ndür+i herüna kakisaondi-haninimboyah+i,' *2 Samue+i 22:50*

meho süñgu. ¹⁰ Asükaiyo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Suda-yafe ndifo se-amboani Godindi nendi rani-bab+i di hihifi-hihifindei,' *Io 32:43*

meho. ¹¹ Asükai hoafiyowohü yahoya,

'Suda-yafe ndifo muñgu se Adükarimbo ndür+i adükarümb-ani mbisei.

Asu muñguambo nimorehi nindowenihi se ahandi ndür+i herüna kakisaondi-hori,' *Buk Song 117:1*

meho. ¹² Asükai Aisaia ai hoafiyuhü yahuya,

'Sesindi ahur+i ai tükündüfimbui.

Nindou ranai-animbo Suda-yafe ndifo ranahei bogorimbondifi nüñgumbui.

Rananimbo nindou ranai ahambo anihondumbo-ndihorühi h+bad+horühi nimböeimboyei,' *Aisaia 11:10*

mehu. ¹³ God ai anihondumbofe himboyondombo hohoanimo ra nimiridhani. Se ahambo anihondumbo-r+ihori arihünd+i ranimbo-animbo asu ai siheimbo ahandimayo hihifi-hihifi asu ñgusüfo afurife kife hohoanimo ra afiñdi safi mbisagadür-amboane. Rananimbo Yifiafi Aboedindi ñg+n+nd+nambo sihei Godimbo anihondumbofih+i himboyondombo hohoanimo ranai adükar+i hamindi ñgomboe.

Por ai Suda-yafe ndifo-yafe ratüpur+iyu-randeimb-ani

¹⁴ Wandafi mam+i, ro ñgusüfoambe anihondumbo-r+heamboanahi se aboedi hohoanimo hohoanimoyei arihünd+i ranimbo. Se muñguambo mamami fifirife ra aboedi fifir+himbo wambo asu se siheihor+i simbor+i yamundi-fir+iñdei. ¹⁵⁻¹⁶ Ro sihei hohoanimo asükainda

botindihearü saheheamboanahi asu yihimbokoate bidifiri hoafi sheimbo sürü papimarhandi. Nimboe sapo God ai wambo rani-poanimbo nginindi masendi ranina Sisas Kraisindi ratüpurü Suda-yafe ndifo aheimbo farihefendürimbohünda. Roana Godimbo sesi shai-randeimbi nahurai ahandi-mayo aboedi hoafi ra Suda asu ahei ndifo ranaheimbo hoafiyahandürü arhandi. Ro ranaheimbo God sowana ndahamindi-handürü ngahani asu Yifiafi Aboedi ranai randeira asu ai Godindi yangiri tükumbeyahinda samboanahi. Rananimbo asu ro Godindi warihündi-hearümboyahi sapo ahambohünda ninthondi hifokoaru shoemonda hihifefiyu nou.

17 Rani ratüpurü ra Sisas Kraisi-dibo ratüpurayahi ana, asu ro Godindi ratüpurayahi ranimbohünda hihifi-hihifindamboyahi. 18-19 Ro ngiri amuri moatükunü ranahambo hoafindahi, nga nini ratüpurüyo Kraisi ai wambo ramareandi rani-sünguyu Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süngumarihindi rani yangirimboanahi hoafinda sahehea. Ai wandi hoafi, ratüpurü ranahandamboyu farihendiri haya ratüpurümayahi. Raniyu asu Yifiafi Aboeindi nginindinambo ai wambo mafarhendira hepünufeimbi moatükunü asu Godindi nginindi nafuimbo moatükunü ra ramarheandi. Ranimboyahi ro Serusarem ngoafihü peya hehea Kraisindi aboedi hoafi munguambo ra wataporimbo-rihi hambo asu Iririkum hifihü tükumeheandi. 20 Rani ratüpurü ra nindou bidifiri ai Sisasindi ndürü himborkoate-yeimbi ranaheimboanahi ro ho aboedi hoafi bokarhefembo hohoanimoayahi. Roana worü moani ngorü nindoundi kambohoaniwami worimbombo-yahipoani hohoanimoayahi, nga wani.

21 Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou didiyei ai Kraisi ahambo hoafiyondürü-koatemepondürü ai-animbo hoeindihorimboyei.

Nindou didiyei ai ahandi hoafi himborkoate-yeimbi ai animbo ahambo fifirindihorimboyei,' Aisaia 52:15 meho ranimboanahi refembo hohoanimoayahi.

Por ai Spen hifina hombo hohoanimomayu

22 Ranimbo-hündamboanahi asu ro sheimbo sowana afindimbo tükufembo kikiriheheandi. 23 Nga asu ndani hifini ro ratüpurimbo ratüpurü moai ningo. Afindi himbani maho ra ro sheimbo sifo hoeifendürimbo sahehea hohoanimomayahi. 24 Nga hapondani ana awi refembo himboayo. Ro Spen hifina gagühühi asu nafina sheimbo sinü hoeifendürü hefe homboanahi hohoanimoayahi. Rananimbo awi ro didi asu ranihü se-babidi akidou

nimandi hihifi-hihifinda sahehea. Siheimbo hoeindihe hiniŋgindihearü heheambo-animbo, asu se wambo Speninambo hombo ranafi fandihehindira ŋgamboane.

²⁵ Nga awi haponda hamindi ana Serusaremnambo Godindi nindou ra farifehe-ndürimbo hahühanahi. ²⁶ Godindi nendi bidingiri Serusarem-yafe mbüsumo amarei ranai napokoate-mayeiamboyei Masedonia asu Akaiahündi Godindi hoafi süngurihindeimbi ai kaki gugurife mburümbo farifehe-ndürimbohündambo hoafi firihümüdi masihehindi. ²⁷ Ai ahei hohoanimonambo yangiri moani kaki ra gugurahi masihehindi. Suda ai ahei ndifo nindou ranaheimbo Godindi aboedi hohoanimo rananamboyo farihendürihi didiboado-marhindüri. Ranimboane asu Suda-yafe ndifo ranamboani Sudambo ahei fi niŋgo hohoanimo ranimbo simbori mbifarhehi-ndüramboane. ²⁸ Rani-moatükun ra ro muŋgundihe mbundühambo-anambo samboanahi. Ro kaki Suda Serusaremihündi ranahei warambe hiniŋgindihe heheambo-animbo, asu ro Spenina ngahühi nafina rühi didi siheimbo hoeindihearümboyah. ²⁹ Siheimbo sowana asinhi ana, ro firiheamboanahi Kraisindi-mayo didiboadofe hohoanimo rani simongorühi didimboyah.

³⁰ Wandafi mam, Adükari Sisas Kraisindi süngu asu Yifafi ai ngusüfo pefe sai-randeimb-ane ranisüngu ro shei ngusüfoambe botirheandühi siheimbo hoafehandüri nda: Se wambo fandihehindiri hehimbo Godimbo didibafifembo ra tiririfo-ndefomboane ai wambo farifehe-ndürimbohünda. ³¹ Nindou Sudiahündi Godindi hoafi süngufekoate amarei ra wambo-yindirimbo maseimbo se wambohünda Godimbo didibafi-ndahindani animbo asu ai wambo ahei warambeahindi aboedambo-mbireandiramboane. Asu se didibafi-ndahindan-animbo ai wambo fandihendira Godindi nendi Serusarem ngoafihü amarei ranai wandi-mayo fehefe ratüpur ra ndorhi mbisahümüdi-amboane. ³² Ranimboane asu God ai yare hohoanimoayu ana, ro siheimbo sowana hihifi-hihifümbi dügühühimbo se-babidimbo fi handihe nimandimboyah.

³³ Sapo God, afurifimbi hohoanimo nimindühayu ranai muŋguambo se babidi mbiniŋguwamboane. Nga anihondane.

16

Nimorehi nindowenih afindi aheimbo Por ai hihifimarandüri

¹ Se shefi rehi Fibimbo fihindühümüdi samboanahi hoafayah. Sapo ai Senkria ngoafihündi anihondümborihindeimbi farihendüri-randeimbi-mayo ranahambo.

² Se Adükarîndî süngu Fibimbo fihîndühümündi se-
 babîdimbo sihei mbusümo mbîniŋgo-wamboane. Ranî
 hohoanîmo ranane aboedayo, ŋga Godîndî nindou sihirî
 ranî hohoanîmo rananîmbo süngundîhumboane. Asu
 ninîmboyo ai mbonîmbo-ndamîndowanî ra se ahambo
 fandîhehindî. Nimboe ai nindou afîndî ranaheimbo
 farîhendürî marandî asu wambo amboanî mafarîhendîrî.
³ Sisas Kraisîndî ratüpurî ro mamî ratüpurîyefî-
 rîhundeimbi Prisira, asu Akwirambo wandî-mayo hîhîfî
 hoafî nda hoafîndahüpîrî. ⁴ Nindou yimbu ai yîfîmbo moai
 yîhîmboyafe wambo farîhefe-ndîrîmbohünda. Ranane
 asu ro yangîrîyahîpoanî ahafembo hîhîfarîhapîrî, ŋga
 wanî. Suda-yafe ndîfo Godîndî hoafî süngurîhindeimbi
 muŋgu ranamboanî ahafembo hîhîfirî-hüpîrühanei.
⁵ Asu wandî hîhîfî hoafî nda nindou ahafe worambe
 fandîhi arîhündî aheimbo hoafîndahündürî. Wandî
 wandafî hondü Epainetusîmbo amboanî wandî-mayo
 hîhîfî hoafî nda hoafîndahündo. Nindou ra ai boateiyu
 Esia hîfîhündî Godîndî hoafî masemündu. ⁶ Maria
 nîmorehî sapo siheimbohünda ratüpurî tîŋîrifomayo
 ho ranahambo amboanî se wandî hîhîfî hoafî nda
 hoafîndahündo. ⁷ Wandî hîhîfî hoafî nda nindou yimbu
 Andronikus asu Suniasîmbo hoafîndahüpîrî. Nindou
 yimbu aiana wandî sîrambeahîndî-anafanî, ŋga aiyafanî
 ro mamî muŋgu karabusambe manîmboefî. Nindou
 aiana Godîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbi
 ahamundî mbusümo ndürîmb-anafanî. Ai boateiyafanî
 wambo ŋgasündîrîneandîrî hena asu ai Kraisîmbo
 süngunîmarînrî. ⁸ Ambriatus ai wandî wandafî hond-
 anî Adükarîndî hohoanîmo ranî-süngu ahambo wandî-
 mayo hîhîfî hoafî nda hoafîndahündo. ⁹ Urbanus ana
 Kraisîndî ratüpurî ra mamî sihirî-babîdimbo ratüpurîyu-
 randeimb-ani. Asu wandî-mayo hîhîfî hoafî nda ahambo
 hoafîndahündo. Asu Stakisîmbo wandî-mayo hîhîfî hoafî
 nda hoafîndahündo nîmboe ai wandî wandafî hond-
 ani. ¹⁰ Aperes ahandî Kraisîmbo süngufe hohoanîmo
 ra rarîhi hoeirîhinda mayowa ŋgînrînd-ane masei, ŋga
 ahambo wandî hîhîfî hoafî nda hoafîndahündo. Asu
 Aristoburusîndî worambe nindou-anîmboei aheimbo
 wandî hîhîfî hoafî nda hoafîndahündürî. ¹¹ Herodion,
 wandî sîrambeahîndî nindou, ahambo wandî hîhîfî
 hoafî nda hoafîndahündo. Asu Narsisusîndî worambe
 nindou Adükarî-babîdî amarei ranaheimbo wandî-mayo
 hîhîfî hoafî nda hoafîndahündürî. ¹² Adükarîndî ratüpurî
 tîŋîrifoyafe-rînandeimbi Trifina asu Trifosa ahafembo
 wandî-mayo hîhîfî hoafî nda hoafîndahüpîrî. Persis wandî
 wandafî hond-ane asu ai-amboanî Adükarîndî ratüpurî

tijamboyo-randeimb-ane ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahundo. ¹³ Rufus ana nindou aboedi hamind-ani Adükarimbo süngufimbo. Asu ahandi hondi ai wambo amboani ahandi nimori hondümboreandiri haya didiboado-mareandiri. Nga ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpri. ¹⁴ Asinkritus, Fregon, Hermes, Patrobas, asu Hermas-anemo asu wandafi mamai ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁵ Firorogus Suria-anafe, Nereus, asu ahandi reh-ane, Orimbas asu Godindi nendi ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁶ Godindi nendi-yafe hohoanimo wandafi mamai ranaheimbo simbori wakikih-ndürimboane. Mungu ai sheimbo hihifarihündüri.

Kraisindi nendimbo yikürübiru-rundeimbi

¹⁷ Wandafi mamai, sheimbo ro hoafehandüri nindou yikürübiru asu shei anihondümbofe hohoanimo moaruwaimboru arundi ranahamumbo se hibadihumbo. Asu anihondumbo hoafi se masahümündi ranahambo gogonimbofoaru-rundeimb-anemo se ahamumbo sowahi ngeimboyei, nga bündahindi. ¹⁸ Yahurai nindou ana shefi Adükarisi Sisas Krais ranahandi ratüpri ra rarundühi-yomopoani, nga moani ahamundi fimbo hihifi-hihifi hohoanimo rani yangir-ane ratüpriyomo arundi. Ahamundi aboedi asu aparümbi hoafi ranambo asu nindou ai fifrifekoate-mayei ranaheimbo tikai hoafimemo. ¹⁹ Se Godindi hoafi sünguarihündi ranimbo hoafi ra mahowa nindou ai himboriyei parihimboanei. Ranimboanahi ro sheimbo hihifi-hihifayahi. Nga roana sheimbo se aboedi hohoanimo ra fifrindi-hindi samboanahi, nga moaruwai hohoanimo se fifrindi-himboyei, nga yowan, saheheamboanahi hoafayahi. ²⁰ God ana ngüsüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo ra niminduhani asu ngiri amıtata Satanimbo yirüna pühindu shei yiri hoarehi hifnambondiri. Shefi Adükarindi-mayo hipoambofe hohoanimo ra se-babidi mbimari-ndüramboane.

Nindou bidifiri ai Romohündambo hihifi hoafi koamarihendi

²¹ Ro mamai ratüpriye-rihoandeimbi Timoti ai sheimbo hihifarandüri. Asu Rusius, Seson, Sosipater mamai amboani wandi srambeahind-anemo ai sheimbo hihifi hoafi hoafemondüri. ²² Ro Tertius-anahi. Ro Porindi yafambehündi hoafi nda sahamindi heheamboanahi sürü papimarihandi. Adükarindi ndürinambo ro sheimbo hihifi hoafi nda hoafayahindüri. ²³⁻²⁴ Gaius

ai s̄heimbo h̄h̄if̄i hoaf̄i hoafeyund̄ür̄i. Ro ahand̄i worambe-ane an̄imboah̄i. Asu nindou b̄id̄if̄ir̄i God̄ind̄i hoaf̄i süngur̄ihindeimb̄i ahand̄i worambe amboan̄i mare rar̄ihi ar̄ihünd̄i. Erastus ai gafman̄i-yomond̄i kak̄i h̄ifand̄i-randeimb-ani ndan̄i ngoaf̄ih̄ü asu sihef̄i wandaf̄i Kwartus-ani ai s̄heimbo h̄h̄if̄i hoaf̄i nda hoafefan̄i.

S̄h̄ir̄i God̄imbo aboed-ani mb̄isef̄imboane

²⁵ Asu ro Sisas Kraism̄bo aboed̄i hoaf̄i hoaf̄iya ar̄ihand̄i ran̄nambo s̄heimbo God ai nḡin̄inda-mündür̄imbui. D̄ibo hoaf̄i nda horombo ana d̄ibo menjoroyo, nga asu hapondan̄iyo God ai ra semündü weindah̄imareand̄i. ²⁶ God koadür̄umbo-koadür̄umbo n̄üngumbü ai hoaf̄imayuwa asu ahand̄i hoaf̄iyomo-rundeimb̄i hoaf̄i sürü pap̄iru maš̄hoemo ran̄nambo d̄ibo hoaf̄i ra weindah̄i tükümeſeyo asu nindou ai ranahambo f̄if̄ir̄imar̄ihind̄i. Munguambo s̄ir̄ihünd̄i ai hoaf̄i ra an̄ihondümb̄o-r̄ihindüh̄i süngumb̄ir̄ihind̄i yahuhayamboyu God ai ramareand̄i. ²⁷ God mam̄i ai f̄if̄ireandeimb̄i hond-ani asu Sisas̄nd̄i süngu munguambo si ahambo aboed-ani mb̄isef̄imboane. Nga an̄ihond-ane.

1 Korin Pas mam+ Por ai Korin+hündambo sürü pap+marandi

¹ Ro Por-anahi God aiyu wambo Sisas Krais+ndi hoafi sem+ndi horambohünda kafoare hin+ngi-mareandiri.
² Wand+ wandafi Sostenes-dibo nimareamboanehi Krais+ndi nendi Korin ngoaf+hü amarei siheimbo pas nda sürü papar+handi. God ai siheimbo Krais-dibo ni+ngombohünda wand+ yangir-anei yahu hin+ngi-mareandüri. Raniyu asu ai nindou mu+nguambo sihefi Adükar+ Sisas Krais+ambo did+baft+yei ar+hünd+ ranaheimbo ai-bab+di+ambo ni+ngombohünda kafoare hin+ngi-mareandüri. Adükar+ ranai ana ahei asu sihefi mu+nguamboani. ³ Ape God asu sihefi Adükar+ Sisas Krais ai siheimbo moani hi+poambo-nd+neandüri+hi asu ngusüfoambe afur+fembü hohoan+mo mb+isab+na-ndüramboane.

Por ai God+ambo hi+hi+farüri

⁴ Sisas Krais+ndi sünguyu siheimbo God ai moani hi+poambo-mareandüri ran+ambo-hündambo-an+ambo asu ahambo siheimbohünda mu+nguambo si hi+hi+fir+hüni ar+handi. ⁵⁻⁶ Krais+ndi hoafi ro siheimbo hoafi+mehündüri ranana sihei ngusüfoambe ng+n+ndi ni+mar+ndüri+amboane. Se Krais-bab+di an+boadei ran+süngu God ai ahandi hoafi hoafi+yorambo asu ahambo fi+fir+fembo moatükuni ra siheimbo masagadüri. ⁷ Ran+amboanei asu se sihefi Adükar+ Sisas Krais ai weindah+ tüküfemboayu ranahambo hi+mboyeih+ asu se-ana moai Yifiafi Aboed+ndi-mayo moatükuni ra mbon+ambo-r+hümündi, nga want. ⁸ Asu ai siheimbo ng+n+ndi kiki+hi-ndamündündüri nüngu ngumbo bi+di+firani si asu ai kos+ambo tüküfiyuambe ngir+ se hüt+iyei mbüsu. ⁹ Asu ai ni+ni-moatükuni hoafayu ai randeambui. Ahandi ni+mor+ Sisas Krais sihefi Adükar+ bab+di wud+mbeyeia yahuhayamboyu ai siheimbo mborai mehündüri.

Krais+ndi nendi ai yikürübümehind+

¹⁰ Wandafi mam+, sihefi Adükar+ Sisas Krais+ndi süngu siheimbo hüt+i hoafayahandüri. Mu+nguambo se mam+ hohoan+mo ran+ yangir-an+ambo hohoan+mondei. Nga asu se yikürübünde+i wak+ndi+himboyei. Se moani mam+ hohoan+mo süngu-an+ambo moani mam+mbondahi ni+mboei. ¹¹ Wandafi mam+, nindou bi+di+fir+ Kroendi worambeah+ndi ai hoafi+mehündüri sihei mbusümo

sĩmborĩ hoafĩ hohoanĩmo engoro ranahambo. ¹² Awi ro ndarĩhe hoafayahi: Nindou mamamĩ se rani-poanĩmbo rani-poanĩmbo hoafĩyo hoafĩmayei. Ngorũ ai hoafĩyohũ yahoya, “Roana Porĩndĩ sũngueheandĩ,” ngorũ ai, “Roana Aporosĩndĩ sũngueheandĩ,” ngorũ ai, “Roana Pitandĩ sũngueheandĩ,” asu ngorũ ai, “Roana Kraĩndĩ sũngueheandĩ,” rani hoafĩ hoafĩmayei. ¹³ Asu Sisas Kraĩ ai yikũrũbũ-reandeimbĩyu? Asu Por ai sĩheimbo-hũndambo nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfihĩ yifĩyuwai? Porĩndĩ sũngurĩhorĩ-rĩhũndeimbĩmboyahi hundũriyeyi-ai? ¹⁴ Ro moai sĩheimbo ana dabo hundũrihandũri, nga Krispus asu Gaius ahafanĩmbo yangĩrĩhapĩrĩ hundũri-marĩhapĩrĩ. Ranĩmbo-hũndamboanahĩ ro Godĩmbo hĩhĩfarĩhũnĩ. ¹⁵ Ranĩmbo-hũndambo-anĩmbo nindou mamĩ ai ngĩrĩ wandĩ ndũrĩnambo hĩmonĩ hundũri-mayei mbũsũ haya hoafĩndu, nga wanĩ. ¹⁶ Awi yĩnĩ, ro Stefanosĩyu asu ahandĩ fikĩmĩnĩndĩ aheimbo amboanĩ hundũri-marĩhandũri, nga nindou amurambo hundũri-yondũrimbo ana, moai hohoanĩmoyahi. ¹⁷ Sisas Kraĩ ai wambo moai nindou hundũri-yondũrimbo koarĩhendĩrĩ, nga aboedĩ hoafĩ ra bokarĩhefembo-hũndamboyo koamarĩhendĩrĩ. Nga roana, fĩfĩrundeimbĩ nindou tĩkai hoafĩyomo arundĩ nahurai rani hoafĩ moai hoafĩya rĩhandĩ. Ranĩmbe-mbonana asu Sisas Kraĩ nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩ-fihĩ yifĩmayu ranai ngĩnĩndĩmbeyu-poanĩ.

Kraĩ ana Godĩndĩ ngĩnĩnd-ani

¹⁸ Sisas Kraĩ nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfihĩ yifĩmayu hoafĩ ranana nindou moaruwaimbo-femboayei ranaheimbo hĩhĩndĩ hohoanĩmo-anendũri, nga asu nindou God ai aboedambo-reamuneimbĩ sĩhefĩmbo ana rani hoafĩ ra Godĩndĩ ngĩnĩnd-anemunĩ. ¹⁹ Bukambe yare hoafĩyowohũ yahoya, “Hĩfĩnĩndĩ ndorĩhi hohoanĩmoyeimbĩ-yeyi ndofe hohoanĩmo ranana moaruwaimbo-ndĩheandũhĩ asu nindou hĩfĩnĩndĩ aboedĩ hohoanĩmo-yomondeimbĩ-yafe hohoanĩmo ra gĩgĩranambo-ndĩheamboyahĩ,” meho. ²⁰ Refe-anasĩ asu nahi ndoru hohoanĩmoyomo-rundeimbĩ manĩngomoa? Asu ahĩnũmbĩ fĩfĩrundeimbĩ nindou amboanĩ nahiyomo anĩngomoa? Asu nahiyomo hĩfĩ ndanĩhũndambo sĩmborĩ hoafĩ nafĩru-rundeimbĩ anĩngomoa? Nindou hĩfĩ ndanĩhũ anĩmboei ranahei ndofe hohoanĩmo ranahambo God ai hĩhĩndĩ hohoanĩmo-ane yahu nafuimayu!

²¹ Godĩndĩ ndofe hohoanĩmo sũnguyo hĩfĩ ndanĩhũndambo nindou ndorĩhi fĩfĩrĩhindeimbĩ ai ahei hohoanĩmonambo yangĩrĩ ngĩrĩ Godĩmbo fĩfĩrĩndĩhorĩ. Hoafĩ ro hoafĩyefĩ arĩhundĩ ra nindou ranahambo hĩhĩndĩ

hohoanimo-ane ase, nga God ai yifiriyu haya nindou Kraismbo anihondumbo-arior; ranaheimbo aboedambo-ndiheanduri-mboyahi, mehu. ²² Hoafi ranahambo anihond-ane yahombohunda Suda ai hepuni-feimbi moatukuni ranimboanemo hoeindihu ehomo, nga asu Grik ai fifirife hohoanimo ranimboanemo yifirayomo. ²³ Nga sihefimbo ana Sisas Krai nimi keimbi karihendeimbifih; yifimayu ranahamboane ro bokarihuhu arihundi. Rani hoafi ranane Suda-yomondi hohoanimo ranahambo mamikarapuri arandi. Asu Grik ana ndani hoafi ndanahamboya rani-moatukuni ana hihindi hohoanimo-ane yahomo houmbo hohoanimo-yomonduhanemo. ²⁴ Nga asu sihir-ane, Sudahund-anei asu Grikihund-anei munguambo sihefimbo God ai mborai mehumuni ra himboriyeifembu sihefimbo ana Krai ai Godindi nginindi moatukuniyu haya, asu ahandi ndofe hohoanimo-ani. ²⁵ God ai hihindi hohoanimombayu-mbonana, ahandi hohoanimo ra nindou-yei ndofe hohoanimo ngasunde. Asu God ai kehuri-mbeyu-mbonana, ahandi kehuri ra nindou-yei nginindi ngasunde.

²⁶ Wandafi mam, se ndandhi hohoanimondei sapo horombo siheimbo God ai hoafimayundura ahandi nindou tukumehindi ranimbo. Sihei mbusumo nindou afindi ai hifinindi hohoanimo fifirihindeimbi-yeipoani. Nindou afindi ai nginindi-yeipoani. Nindou afindi ai adukari ndurimbi-yeipoani. ²⁷ Nga asu hifi ndanihundambo nindou ai hohoanimoyehi hihindi hohoanimoyeimb-anei masei ranaheimbo God ai moani hohoanimoyu haya masemundundur; ndorhi hohoanimoyei-rihundeimbi nindou aheimbo amoanngambo-fendurimbo-hunda. Asu hifi ndanihundambo nindou ai ra nginindikoate-yeimb-ane masei ranaheimbo God ai hohoanimoyu haya masemundundur; nindou nginindi hifandi-rihundeimbi aheimbo amoanngambo-fendurimbohunda. ²⁸ Raniyu asu ai hifi ndanihu ndurikoate-yoweimbi moatukuni raniyo, asu nindou ai rani-moatukuni ana moanane seihu yiboaruko-marihindi ra God ai masemundu nindou ai abodi hamind-ane masei ranahambo hifinambo-fembohunda. ²⁹ Rani-mayowamboane nindou mam ai ngiri Godindi himboahü ahandihoarimbo borindu. ³⁰ Nga God ai siheimbo Sisas Krai-babidi hinngimarear-anei. God ai ahambo sihefi fifirife hohoanimo, Godindi himboahü mbumundi nngo hohoanimo, suruhoeimbi hohoanimo sungufembo hohoanimo, asu aboedambo-femunmbo hohoanimo ranahambo nimindimboriri hinngimariri. ³¹ Ranimboane Godindi hoafi ai hoafiyohu yahoya, "Nindou ai borimboayu ana, ai Adukarimbo yangiri-

animo borimbiyu-wamboane,” meho.

2

Por ai Sisas yifimayu ranahambo hoafimayu

¹ Wandafi mamí, sápo síheimbo sowana sühühühi Godíndi-mayo díbohíndi hoafi hoafiyahühi ro moai ndoríhoeimbi hamíndi hoafi nahurai hoafiyahi asu moai hohoanimo ndoríheandeimb-anahi sahehea hoafiyahi. ² Ro se-babídi nimboambo ana raríhe hohoanímoyahühiya, ngírí ngorü-moatükunimbo yamundíheandi, nga Sisasimbo asu ai ními keimbi karíhendeimbi-fíhi yifimayu ranahambo yangír-animbo yamundíheamboyahi, masahi. ³ Ro síheimbo-so nimboahambe hamíndi kemíndikoateyahühi híhamíndari kapeihiyahi manimboahi. ⁴ Ro yamundíheandühi asu bokarí-maríheheandi ra fífirundeimbi nindou-yomondi-mayo fífirife hoafinamboyopoani hoafimayahí. Nga ro hoafiyahane Godíndi Yífiáfíndi ngíníndinambo ratüpurímayahi ranai wandí hoafi aníhond-ane yaho nafuimeyondüri. ⁵ Síhei aníhondümböfe ra se nindou-yei fífirife hohoanímonambo tüküfembo moeisahi, nga Godíndi ngíníndinambo-animbo tükümbífeyo-wamboane.

Godíndi ndofe hohoanimo

⁶ Nga nindou ngíníndimbo-yahindeimbi aheimboane ro ndofe hohoanimo hoafi ra hoafiyahandüri aríhandisi, nga ndofe hohoanimo ranana hífi ndaníhündambo-yopoani asu hífi ndaníhündi bogoríyafe-mayopoani. Nga ahei ngíníndi afure arandi. ⁷ Godíndi ndofe hohoanimo-ane yamundíhe aríhandi. Hohoanimo ranana díbo mergoro-ane. God ai mungu-moatükuní nafíkoate-yuambeyo ai raní ndofe hohoanimo ranahambo síhefímbo ai ndürümbi mbímariamboane yahuhaya ahandi hohoanímonambo yangírí hoafiyu masíhendí. ⁸ Hífi ndaníhündambo nindou bogorí mamí ai-amboani ndofe hohoanimo ra moai fífireandi. Asu ai fífirímbaru-mbonana ngírí nindou Adúkarí hímbóamupuimbo-randeimbi-mayu ra sowarüdümo houmbo ními keimbi karíhendeimbi-fíhi parüwurí, nga wani. ⁹ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

“Nindou Godímbo hohoanimo paríhori-ríhoreimbi ranahe-
imbo ai afíndi moatükuní dídíboadore masíhendí.
Raní-moatükuní ra hímbóari ai moai hoeireandi,
hímboambe ai moai hímboríyo
asu nindou-yafe hohoanímonambo yangírí moai
tüküfeyo,”

Aisaia 64:4

meho. ¹⁰ Hoafi ra ai dibo menjoroyosi, nga Yifiafi Aboedi ranahandi ratupur+namboyo God ai ran+moatükun+ ra nafuimemuni. Yifiafi Aboedi ranai ana God+ndi hohoan+mo dibo engoro amboani kokondambo hoeindeambo. ¹¹ Nindou ngorü ai ng+r+ ngoründi hohoan+mo amaro ra fif+r+ndeandi, nga yifiafi ahandi fiambe amarondo ranai-an+imbo ahandi+hoari fif+r+ndeambo. Mare yahuraiane nindou ai moai God hohoan+moayu ra fif+r+hindi, nga ahandi Yifiafi Aboedi ranane ahandi hohoan+mo ra fif+reamboayo. ¹² S+h+r+ ana hifi ndan+hündambo yifiafi ranana moai sahum+ndefi, nga Yifiafi God ai koamar+hemuni ran+yo masahum+ndefi. Sapo God ai n+ne-moatükun+ masemuni ra fif+r+ferambohünda. ¹³ Ran+imboane s+h+r+ ng+r+ hoaf+ndefüh+ nindou-yafe hohoan+mo hoaf+nambo yamund+hundi, nga Yifiafi Aboed+ndi yamund+fe hoafi ranan+imbo nindou God+ndi Yifiafi ahei fiambe n+mar+ndüreimbi ranaheimbo God+ndi moatükun+ fif+r+fe hoaf+imboane.

¹⁴ Nga nindou Yifiafi ahandi fiambe n+mar+koate-yondoweimbi ranai ng+r+ God+ndi Yifiafi sai-randeimbi moatükun+ ra ndemüdu. Nindou aiana ran+moatükun+ ra ng+r+ ndonde fif+r+ndeandi. Nga ahambo h+h+ndi hohoan+mo nahurain+imboe. Nga Yifiafi+ndi war+süngu yang+r-an+imbo nindou ai ran+moatükun+ y+bobondeandühi fif+r+ndeambui. ¹⁵ Nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ra ahandi fiambe amarondo ana, ai mun+guambo moatükun+ y+bobondeambui, nga asu nindou ngorü ai ng+r+ ahandi hohoan+mo y+bobondeandi. ¹⁶ God+ndi hoafi yare hoaf+yowohü yahoya, "Nindou düdi Adükar+ndi hohoan+mo fif+reamboayu-a? Nindou d+dai ahambo yamund+mandira?" Nga s+hef+imbo ana awi Kraisi+ndi hohoan+mo ra ngusüfoambe n+mar+mun+imboane.

3

Kraisi+ndi nendiyafe ratupuri+yu-randeimbi ana God+ndi ratupuri+yu-randeimbani

¹ Wandafi mam+, horombo ana ro ng+r+ s+heimbo Yifiafi Aboedi n+mar+ndüreimbi+imbo hoaf+yahandüri ar+handi nou hoaf+yahandüri. Ro nindou ai hifi ndan+hündambo hohoan+moyeimbi asu n+moak+d+bou nahurai s+heimbo hoaf+mehandüri. ² Awi ro s+heimbo kehuri sesi safiyo moan+gui-mar+handüri, nga n+imboe sapo se moai ng+n+ndi sesi ses+imbo tüküyahindi hapondani amboani. ³ Nga hapondani ana awi se nindou hifi ndan+hünda an+imboei nahurai-anei. Wandafi ngorümbo moaruwaimbofi hohoan+mo asu s+heihoari s+imbor+ hoafi ranana awi s+hei

mbusümo yangromboane. Hohoanimo ranana nindou hifi ndan+hündambo hohoanimo asu wam+ndafi hohoanimo ranane hifandar+hündi. ⁴ Nindou mam+ ai hoafi+yuhüya, “Roana Por+ndi süngueheandi.” Asu ngörü ai hoafi+yuhüya, “Roana Aporos+ndi süngueheandi.” Rani hohoanimo se hohoanimoayei ranana nindou hifi ndan+hündamboayafe hohoanimo-ane hohoanimoayei.

⁵ Se ranahambo ndondihi hohoanimondei. Aporos ra nindou düdia? Asu ro Por nda ro d+di+yaha? Roana moani God+ndi ratüpurimbo yangri nindou-anehi. God ai y+hoefimbo ratüpur+ mase mun-ane asu y+hoefi ratüpur+ rani-sünguyei se Sisas Kraisi+mba an+hondümbomari+hor+hi. ⁶ Ro nümbüri mam+ ranambe hoari hifi-kamar+heandi. Asu Aporos ai woh+mar+hendi. Nga asu Ape God aiyu rani-moatükuni ranahambo bot+mareanda adükari tüküme feyo. ⁷ Rani+mbaane nindou ai n+n+ mangr+riyo hifi-karareand-ane asu wohar+hendi ranai ana ndür+mb+yupoani, nga wani. Nga sapo God ai rani-moatükuni ranahambo bot+reandan+ tükefeyo ranai yangri-ani ndürümb+ ham+ndayu. ⁸ Nga nindou düdi mangr+ri hifi+kare asu nindou düdi woh+r+hai arand+ rani yimbu ai moani simogodi nindou-anafani. Nga nindou ranahafan+mba God ai ahand+hoar-an+mba sünguna n+ne ratüpur+ ai ratüpur+mefani tak+n+ dagap+r+mbui. ⁹ Roana mam+imboyaho hohoa God+ndi ratüpur+ ratüpurayehi, nga seana God+ndi nümbüri, asu wor+ nahurai-anehi.

God+ndi ratüpur+iyei-r+hündeimb ai wor+ wor+imboru-rundeimb+ nahurai-anehi

¹⁰ God+ndi moani hipoambofe-namboyahi ro nindou aboedi wor+imbora-randeimb+ nou tükümeheandi. Raniyahi asu ro kambohoani boatei ng+n+ndi mafeburaheandi. Raniyo asu nindou ngörü ai kambohoani rani+wam+ wor+ mafondeandi. Nga nindou mamami düdi wor+imboarand+ ranai moani ndonde hoeindeandühi wor+ ra wor+mbondandi. ¹¹ God ai mbusümo kambohoani hondü ng+n+ndi mafondir+ ra Sisas Kraisi-ani, nga asu kambohoani ng+r+ asukai nindou ai yahurai fondeandi. ¹² Nindou b+di+f+r+ ai gor, sirfa, n+moei kak+ af+ndi fih+ koar+hefembo rani+mba rani+wam+ wor+imbo-ndühümboyei. Nga asu nindou b+di+f+r+ ai n+mi, woh+ asu ahur+ndambo n+m+ndi rani+nambo wor+imbo-ndühümboyei. ¹³ Ranan+mba nindou ai n+ne-moatükuni nüngunahuraiyo ratüpur+iyei h+n+ng+mar+hindi+ ra Kraisi tüküfi simboani weindah+ tükünd+femboe. Asu rani si weindah+ tüküfe simboan-an+mba God ai hai nahurai ahei ratüpur+ ra rande hoeinde-andür+mbui. Ranan+mba ai nahan+yo aboedi safayo ranahambo hoeindeambui. ¹⁴ Asu

nindou ai kambohoanî ranîwamî worîmbo-rîhündanî asu worî ahei ranai hai tîkîrîkoate-ayo ana, nindou ranai takînî ndahümündimboyei. ¹⁵ Nga asu nindou ahei ratüpurîmayei ra hai tîkîrarandî ana, asu ai ranahandî takînî ngîrî ndahümündi. Nga asu aheihoarî ana haiambeahîndî hürarîhehindî nouehindî ana, aboedambo-ndahimboyei.

Sîhîrî Godîndî wor-aneî

¹⁶ Se fîfîrîhindai, seana Godîndî wor-aneî, nga asu ranane Godîndî Yîfiarî ranai sîhei mbusümo amaro. ¹⁷ Nga asu nindou düdi ai Godîndî worî ra moaruwaimbo-areandî ana, asu sîmborî God ai nindou ranahambo moaruwaimbo-ndirümbui. Godîndî worî ana ahandî yangîr-ane asu seana ahandî wor-aneî.

Sîhîrî ngîrî nindoumbo adükar-aneî mbîseî

¹⁸ Se sîhei fimbo tîkai hoafîndeimboyei. Sîhei mbusümo nindou mamî ai hîfî ndanîhündambo hohoanîmo süngurandühi yare hohoanîmoyuhüya, “Roana fîfîrîheandeimb-anahî,” ehu ana, nindou ranai awi nindou-yei hîmboahü hîhîndî hohoanîmoyu-randeimbî nahurai tükümbîfi-yuwamboane. Rananîmbo asu ai Godîndî hohoanîmoambe fîfîreandeimbî nindou hondü tükündîfimbui. ¹⁹ Hîfî ndanîhündambo aboedî fîfîrîfe ranana Godîndî hîmboahü hîhîndî hohoanîmo nahurai-ane. Godîndî hoafî yare hoafîyowohü yahoya,

“Fîfîrîndeimbî nindou ai wosîhoafî hoafîyomo arundî,
nga God ai ahamundî hohoanîmo moaruwaimbo-
ndeapurîmbui,” *Job*

5:13

meho. ²⁰ Nga Godîndî hoafî asükai yare hoafîyowohü yahoya,

“Adükarî ai fîfîreamboani fîfîrîndeimbî nindou-yomondî
hohoanîmo ranana
nîmîndî aboedî fîfîrîfekoate-ane,” *Buk Song 94:11*

meho.

²¹⁻²² Se ngîrî ngorü nindou ranîmbo borîndei, nga Por, Aporos asu Pita munguambo ra sîheimbo fehefembo awi sîhei-anemo. Yinî, nga munguambo moatükunî sîheimbo fehefembo sîhei-ane. Hîfî, yangîrî nînggo, yîfî, hapondan-ane asu süngunamboane mungu-moatükunî ra sîhei-ane.

²³ Asu se Kraisînd-aneî asu Krais ai Godînd-ani.

4

Adükarî ai ahandîhoar-ani ahandî ratüpurîyomorundeimbî ahamumbo fîfîreapurî arandî

¹ Se yîhoefîmbo rahurai hohoanîmondei: Ai Kraisîndî ratüpurîmbo nindou-anemo. Ai Godîndî hoafî dîbo

mengoro ranahandi hifandiru-rundeimb-anemo. ² Nga nindou hifandimboayu ahandi ratüpurimbo hohoanimo ana ndahurai-ane. Ai nine ratüpurimbo hifandimboayu ana, ai ndore aboedi hifandi-mbirandamboane. ³ Se-anei asu nindou hifihündi hohoanimo süngurihindeimbi ai wandi hohoanimo ranahambo yiboboareandi ana, ra moanane asahi, nga asu ro moai wandihoari rarihe yiboborihendi. ⁴ Ro moai nini-moatükuni moaruwai ramarihendi ra hohoanimoyahi, nga asu ngiri ro wandihoari randihe hoafindahühiya, “Roana nindou mbumundi hamind-anahi mbisahi, nga wani.” Wandi ratüpurimbo yibobofe ra Adükari yangiri-animbo randeambui. ⁵ Ranimboane asu rani si ra awi tüküfekoate-yoambe ana, se nindou ngorüdi hohoanimo yibobofendüripoani, nga Adükar-animbo kusü simboani yibobondearimbui. Ai-animbo mungu-moatükuni dibo engoro ra ndemündü si ninngoani digembui. Rananimbo asu ai munguambo nindou-yafe ngusüfoambe hohoanimo ra weindahindeambui. Rani-simboani animbo God ai nindou mamani ahei hohoanimo ranahambo aboedane mbüsümbui.

⁶ Wandafi mamani, ro siheimbo farihefe-ndürimbo hohoanimoyahüh-anahi asu Aporos-dibo yihoehi fimbo mungu hoafi ranahambo hoafayahi. Se yihoehimbo hohoanimo-ndühimunüh-animbo asu mbumundi hohoanimo rani yangiri süngundihindi hoafi mamani hoafimayo nou “Godindi bukambe hoafimayo ra wudipoapondihi süngundihündi,” meho. Ranimboane asu se nindou ngorümbo hihifi-hihifindeihi asu ngorümbo moaruwaimbo-ndihorimboyei. ⁷ Wandafi mamani, moai nindou ngorü shambo ngorüdi himboahü adükarimbore hininngireandüri. Asu se nini-moatükuni Godindi-mayo semindikoate-mayeia? Asu se Godindi-mayo yangiri nine-moatükuni asahümündi ana, asu nimboe se rani-moatükuni ra siheihoari nimindihanefi sei hei siheihoarimbo borayeia?

⁸ Se rarihi hohoanimoyeihisi seiya, “Roana ndeara munguambo moatükuni nafrihum-ndefomboanefi. Roana Godindi-mayo aboedi-moatükuni sahumindexi hohu afindeximbanefi. Roana ndeara adükari bogorimboyahu tüküyahumboanefi,” maseisi, nga roana adükari bogorikoate-anefi. Seana anihondümbo adükari bogorimbondahi ni-boadei animbo asu ro se-babidi bogorimbondahu nimboefomboanesi. ⁹ Ro rarihe hohoanimoayahisi, Kraisindi hoafi sahumindexi hefirihundeimbi yihoehimbo ana God ai hifini hondü hininngimareamuni. Roana kotambe papi-hoafiyomuni

mburimbo hifokoefemuna sünambeahindi nendi asu nindou-yei himboahü yifimbo nahurai-anefti. ¹⁰ Kraisimbo farihefembohünda ro hihindi hohoanimoyefeimbi nahurai-anefti, nga se rarihi hohoanimoyeihiya, “Ro Kraisindi hohoanimo fifirihundeimbi nindou hondü tüküyahumboanefti,” maseisi. Roana nginindiyefipoani, nga seana nginindi saf-anei. Seana nindou ndürimbanei, nga roana nindou yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimuneimb-anefti. ¹¹ Horombo piyo haya ho-hombo hapondani amboani ro wembomboyefühi amindasümo kikire yaparimarihemuni. Asu hoeari amboani wonimbi moaruwai magüdühundi. Ai yihoeftimbo wari momondifekoate pakarihamuni marundi. Ro moai aboedi ndorihu nimarefti. ¹² Roana yihoefti warinambo ratüpurü ra tñirifoyefti marihundi. Ai yihoeftimbo tirifoefe hoafirihümunani asu roana aheimbo simbori aboedi hoafimehundüri. Ai yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimunanani asu moanane sefühi nginindi manimboefti. ¹³ Ai yihoeftimbo amongoni hoafiyahümunani asu ro simbori aheimbo hoafendühi hoafiyahundüri marihundi. Roana munquambo nindou-yei himboahü yafisühumü nahurai-ayefi. Ro horombo piyefi hohu düdübudeimbi nahurai-ayefi.

Korinhündi ai Porindi hohoanimo ra süngumbirihind-amboane

¹⁴ Se amoaninngimbeyeiya saheheambo-yahipoani ro pas nda sürü paparhandi. Nga siheimbo didiboadondihearü samboanahi se wandi ngusüfoahündi nimori nou sürü nda paparhandi. ¹⁵ Kraisindi hohoanimo süngumbo siheimbo 10,000 nindou hifandiyondürimbo animboeisi, nga afindi hamindi yahurai boagireimb-yeipoani, nga wani. Ro Godindi hoafi aboedi ra hoafimeha himboriyei mburihü Krais-babidi animboei rani-süngumbo ro mam-anahi sihei ape nahurai-ayahü. ¹⁶ Ranimboanahi ro siheimbo hüti hoafayahandüri wandi-mayo hohoanimo nda sahümündi mburihü rani-süngu mbihahabudia saheheambo. ¹⁷ Rani-süngumboanahi haponda ro siheimbo sowana Timoti koamarihehina asüfu. Aiana Adükarimbo süngunambo wandi ngusüfoahündi nimori nahurai aboedi ratüpurüyu-randeimb-ani. Ai-animbo ro Kraisindi simbori hohoanimo süngurühi asu ahandi nendi munquambo hifihü yamundihe arihandi ra siheimbo asukai hohoanimo botindearümbui.

¹⁸ Awi bidifiri aiana wamboya aiana ngiri yihoeftimbo sowana düfu sei hehimboanei asu ai ahei fimbo boriyei wakirühi arihündi. ¹⁹ Nga asu God ai yifirayu ana, ro siheimbo sowana nimai tükündaheamboyahü. Asu

rananimo nindou ahei fimbo bor+yeimbi+yei nginindi ra ro türüboadihe fifirindi+heamboyah. Nga ahei hoafi ranana moanane. ²⁰ God ai nginindi hifandarandi ranana hoafi yangir+yopoani, nga wani. Nga nginindi moatükuni saf-ane. ²¹ Nga se nini hohoanimomboyei hohoanimoayeia? Asu se sihei hohoanimo ra didiboadofekoate-yeiyan ro nimihari semindi hefembo siheimbo didiboado-fendürimboyo hohoanimoayeia? Asu se sihei hohoanimo ra didiboado-ndihindani ro siheimbo h+mboari hoafendühi hipoambofe hohoanimo semindi hefembo siheimbo sowana sifombo ranimboyei hohoanimoayeia?

5

Nimorehi sisihimo hohoanimo Korin ngoafihü engoro

¹ Sihei mbusümo ana nimorehi sisihimo hohoanimo hoafi ranane yangori wakareandi. Rani-moatükuni ra moai nindou Godindi hoafi süngufekoate ana rarihi rihündi. Nindou mamai afindandi nimorehi hüramündü marandi hoafi nahurai h+mbor+mayahi! ² Asu awi se sihei fimboanei borayei. Nga awi se afindi hohoanimondeih aranindei. Asu sapo nindou düdi ai sihei mbusümo moaruwai rani hohoanimomayu ranahambo siheiambeahindi hündi+horimindei h+mboranambo-ndihori. ³ Roana wandi fi-ane angunayah, nga wandi hohoanimo ana se-babidimboane engoro. Sifehi Adükar+ Sisas Kraisindi ndürinambo ro sapo nindou sihei mbusümo moaruwai hohoanimomayu ranahambo papir+hinüh+ t+nrifo asahando mamai ranihü se-babidimbo nimboambo hoeir+heambo nou. ⁴ Awi se mamai fandihindan-animbo asu ro hohoanimonambo se babidi fandihundani sifehi Adükar+ Sisasindi nginindi ranambo ai akimi s+hir+ babidi nüngumbui. ⁵ Rananimo asu se nindou ranahambo Satanindi warihündihori ahandi moaruwai hohoanimo rani-sünguna ahandi fi ranai moaruwaimbo-ndifimbuisi, nga yifiafi ranai Adükarindi si tüküfe simboan+ aboedambo-mbifeyowamboane.

Korin ai nindou moaruwai ranahambo yihirimbiri-horamboane

⁶ Awi se borayei habudi ranana aboedi hamindi hohoanimoyopoani! Se fifir+hindi hoafi nda, “yis akidou praua ambe parefeyo ana, bret munquambo ra fufud+gondimboe.” ⁷ Ranimbo-hündambo-animbo asu se moaruwai hohoanimo yis wamindafi nahurai ra fifir+ndihümündi pindi+hindan-animbo asu se bret simbori nou aboedi hamindi tükündahimboyei. Sapo aboedambo-femunimbo sipsip nimori Krai ra hifokoarüwuri

sihawurimboanemo asu sihefi God aboedambo-femunimbo sesesimbo si tükumefeyo. ⁸ Ranimbo-hündambo-animbo sihirani aboedambofembo si ranahambo hihifi-hihifimbohündambo didiboado-ndihumboane. Sihiri moaruwai hohoanimo raguanambo-ndihumboane Suda ai yis wamindafi pimarihindi nou. Sihiri yisikoate bret nahurai tükündahumboyefi sapo ra ai anihondumbo hoafimbo asu didiboadofe ratüpurimbo nou-ane.

⁹ Horombo ro pas sürü papirihikoaritheheandühi sahiya, “Se nindou nimorehi sishimoyei-rihündeimbi babidi fiyimbu-ndeimboyei,” masahandüri. ¹⁰ Nindou munquambo hifi ndanihünda ai nimorehi sishimoyomo-rundeimbi, hohoanirihindeimbi, hühühün+yeyirihündeimbi asu tikai godimbo hohoanimoyei-rihündeimbi, ranaheimbo munquambo hinngife-ndürimboyopoan hoafimayahi, nga wani. Asu se nindou hifi ndanihündambo rahurai hinngifendürimbo hohoanimondeihana, hifi ndanamboan hinngindihindi. ¹¹ Nga roana ranahandambo nimindi hoafi sürü papirihandühi hoafimayahi ana, ndani hoafi ndanahamboyahi hoafimayahi: Nindou mamiranahambo se anihondümbore-randeimbi wandafi sahündoweimbi ai nimorehi sishimoyu arand-ane, hohoanire arand-ane, tikai godimbo hohoanimoyu arand-ane, tirifoefe hoafiyu arand-ane, asu bia sümündi haya mamikari hohoanimoyu arand-ane, se ai-babidi fiyimbu-ndeimboyei. Nga ai-babidi nimari sesi sesimbo amboan kapeihiyahi yowan masahi. ¹² Ai nungu-nahuraiyo ranihohoanimo rana? Nindou düdi ai Godindi nindouyeyi mbusümo ningokoate himboran amaru ranahandihohoanimo yibobofe ra wandi ratüpurimbaiyo? Ai ra wani. Nga nindou didiyeyi shei mbusümo aniboadei ranahei hohoanimo yibobombirihindamboane. ¹³ Nindou himboran amarei ahei hohoanimo ana God ai yangiranimbo yibobondea-ndürimbui. Nga Godindi hoafi hoafiyohü yahoya, “Se-ana nindou moaruwai shei mbusümo anungu ranahambo yhirindihori,” meho.

6

Kraisindi nindou ana wandafi ngorumbo anihondümbofekoateyeimbi-yei himboahü papi-hoafiyupoani

¹ Asu Kraisndi nindou seambeahindi mamiamambo hoafi engoro ana, nindou ranai ngiri Godindi nindou seambeahindi fükakiboendüri haya ngu nindou Godimbo fifirifekoate-ayei ahei himboahü hoafi ahandi ra didiboadondeandi. ² Godindi nindou sihirisüngunambo nindou hifi ndanihündamboyei

hohoanimo yibobofendürimboayefi ranahambo awi se moai fifirihindiyoy? Anihond-ane, sapa se nindou hifi ndanihündambo ahei hohoanimo yibobofembomayei ana, moani akidou hoafi yahurai tüküfeyoani nimboe asu ra yibobofehü fifirifekoate-mayeia? ³ Asu sünambeahindi nendi-yomondi hohoanimo sünguna sihiri yibobofemboayefi ra awi se moai fifirihindiyoy? Asu ra adükar-ane, nga ranimbo-hündambo animbo haponda ndarihu nimboefambe akidou ndahurai moatükuni ra yibobondihumboane. ⁴ Asu akidou yahurai moatükuni tükündifeyoani nindou Godindi hoafi süngufekoate-mayei aheimbo sowana hoafi ra nimboe sahümündi aheia? ⁵ Seana amoanngikoate-anei, nga anihond-ane nda, sihei mbusümo sihei wandafi mamai ai fifireandeimbimbanüngu niniyafani Kristen apodoho ranai simbori hoafiyafandani didiboado-fepirimbohünda. ⁶ Asu ngörü Kristen ai ngörümbopapimbo nindou Godindi hoafi süngufekoate-mayei aheimbo sowana nindou ranai ahandi hoafi ra didiboado-fembohünda hu-marandi. ⁷ Se sihei wandafi ngörü ranahambo papimboafirihorühimbori hoafiyei arihündi ranana awi Kraisindi hohoanimo ana münguna hifina hanimboanei. Asu se nimboe aheimbo himboari yangiri hifandiyondüra sheimbo moaruwaimbo-fendürikoate-mayeia? Asu se nimboe aheimbo himboari yangiri hifandiyondüranishei-mayonapo hümbühünikoate-mayeia? ⁸ Nga asu sheihoari-yei simbori hümbühüniyehi simbori moaruwaimbo-firimayei, nga shei Kristen wandaf-anei.

⁹⁻¹⁰ Anihondane, nga se ra fifirihindai, nindou moaruwai hamindayei ranai ana ngiri God nginindi hifandarandi ranambe ngei. Nindou didiyei ai nimorehi sisihimo hohoanimoyei, sanendi kabomombo didibafiyei, nimorehi nindowenihümbi simbori himindiyei, asu nindowenihibogo fiyimbu simbori moaruwai hohoanimoyomo, hümbühüniyei, nindou ngöründi napo hohoanirihini, bia simindei hehi moaruwai mamikari hohoanimoyei, nindou ngörümbotirifoefe hoafiyei asu nindou ngöründimayonapo fufurihümündi raro-rihindeimbimindou God nginindi hifandarandi ranambe ngiri ngei. ¹¹ Horombo ana nindou bidifiri se yahurai manimboei-anei. Nga Adükari Sisas Kraisi asu Yifiafi Aboedi ai shei moaruwai hohoanimo ra popoi-mariheneandüra haponda se Godindi yangir-anei asu ahandi himboahü mbumund-anei.

Shefi fi ana Godindi sürühoeimbiratüpurimboane

¹² Nindou mamai ai hoafinduhüya, "Roana moani ro hohoanimomayahisüngu nini-moatükuniyo refemboayahi

ra randi^heamboyahi,” mbüsümbui. Yini, nga refeana randowamboayafisi, nga mun^gu-moatükuni se refemboayafⁱ ranana sihambo aboedi yangriyopoani. Yini rani^hmoatükuni ra, ro hoafindahühiya, “Ro nini^h-moatükuni refemboayahⁱ ra randi^heamboyahisi, nga asu ro ngiri^h nⁱne-moatükuni wambo hifandindandiri,” asahi. ¹³ Nindou ngorü ai afindi sesimbo hohoanⁱmondühüya, “Sesi ana bodombo-hündamboane, asu bodo ana sesimbo-hündamboane,” ehu. Yini^si, nga asu rani^h-moatükuni ana God ai bⁱdⁱfⁱranambo si tükündifeyoani yibobo moendi^hndeapirimbui. Nindou ranahandi fi ranana nimorehi sisihimo hohoanimo fi-yopoani, nga Adükari^hmborati^hpurimbo fi yangri^h-ane. Asu Adükari^h ai fi ranahambo ratüpuriyuhü wudipoapore arandi. ¹⁴ God ai Adükari^hmborati^hhündi botimariri ranimbo-hündambo-animbo asu sihefimbo amboani ahandi nginⁱndinambo mare yahurai botindeamunimbui.

¹⁵ Se fifirihindai, sapa sihei fi ranana Kraisi^hndi fi bⁱdⁱfiri^h kameihane? Asu ro Kraisi^hndi fi ra ndahamindi hehea nimorehimbo dibo ho hohoanimo ranambe nga madiheheyo? Ngirindo ranana! ¹⁶ Nindou ahandi fi ra semündü haya hu nimorehimbo dibomborandühi ahandi fi ra nimorehi ranahandi fihⁱ parareandi ra awi se fifirifekoate wamboyei? Hoafi mamⁱ ranai Bukambe yare hoafiyowohü yahoya “Nindou yimbu ahafe fi ranai mamⁱ nahurai tükündifemboe,” meho. ¹⁷ Nga ranimboane nindou düdi ai ahandi fi ra Adükari^hndi fihⁱ parareandi ana, Adükari^hndi hohoanimoambe mam-anafani. ¹⁸ Nimorehi sisihimo hohoanimo ra se refepoani. Nindou ranai amuri moaruwai hohoanimoayu ranana ahandi fi ranifihⁱ pareandühiyupoani, nga nimorehi sisihimoayu ranana ahandi^hhoari ahandi fi ra moaruwaimbo-reandühani. ¹⁹⁻²⁰ Sihei fi ra Yifiafi Aboe^hndi wor-ayo ra awi se moai fifirihindiyo? Sapa God ai Yifiafi Aboedi masagaduri sihei fiambe amaronduri. Sihei fi ana sihei yangriyopoani, nga Godⁱnd-ane, sapa ai siheimbo kakⁱ adükari^hnambo nahurai pemⁱmayunduri. Ranimbo-hündambo-animbo sihei fi ranimbo nⁱne-moatükuni refembo Godimbo ahinⁱndei.

7

Nimorehi semⁱndi hohoanimo hoafi

¹ Haponda ro pasambe hoafi sürü papimarhandi ranahambo didi^hboardondⁱhe wataporimbo-ndⁱhanduri samboanahi. Nindou mamⁱ ai nimorehi semⁱndi^hkoateayu ana, ra aboedi saf-anesi. ² Nga sihei mbusümo nimorehi sisihimo asu nindowenihⁱ birabiri hohoanimo

adükari engoro ranimbo-hündambo-animbo, mamami nindowenihî ai nimorehümbî yangririmbiyomondamboane. Asu nimorehî mamamî ai amboanî nindowenihümbî yangririmbiyei-amboane. ³ Nindowenihî ahandî fi ranana ahandî nimorehî ranahandî fi-ane, nga ranimbo-hündambo-animbo nindowenihî ai ahandî fi ra kîkîhemîndîpoanî. Mare yahurai saf-ane nimorehîndî fi amboanî ahandî nindowenihî ranahand-ane, nga ranimbo-hündambo-animbo nimorehî ranai-amboanî ahandî fi ra kîkîhemîndîpoanî. ⁴ Nimorehî aiana ahandî fi ra ahandîhoarî hîfandamboyoipoanî, nga wantî. Ahandî nindowenihî ai-ani hîfandamboayu. Mare yahurai-ani nindowenihî ai-amboanî ahandî fi ra ahandîhoarî hîfandamboyoipoanî, nga ahandî nimorehî ai-ane hîfandamboayo. ⁵ Se nimorehühi asu anamîndühîndafîne hena, sîhafehoarî sîhafe fi ra sîmborî dîbokorürî-ndamboyafe. Yinî, asu se sîhafehoarî fi ranahambo bodîfohü kîkîhemîndî mburümbö Godimbo dîdîbafî-fembohünda hoafî fîrandîfe mburîna, sîhafe fi ra kîkîhîrandîfe anîmbafe ana, i ra aboed-ane. Nga asu sîhafe fi ra süngunambo mamambe-ndîneandî. Nga asu se sîhafe fi ra ndofe hîfandîkoate-ndafeanî asu Satan ai sîhafembo rande hoeindeapîrimbui. ⁶ Ndanî hoafî ndanana moai ro sîheimbo randîhindî sahi, nga sîheimbo fehefembo se yîfîrayei ana, randîhindî asahi. ⁷ Nüngürühi ana nindou munguambo ro nou anamîndühîfe asu nimorehühîfekoate nîboadei asahi, nga munguambo mamamî God ai ranî-poanî ranî-poanî ngînîndî yîmbumareand-ane. Ranîyo nindou ngorü ai ngorü-poanîmbo moatükunî semündü nindou ngorü ai ngorü-poanîmbo semündü marandî.

⁸ Haponda yihoarîfi hoarîfi asu kai aheimbo hoafayahandürî: Ro raweheadî nou se-amboanî moanî rarîhi anîmboei hei ana, aboed-ane. ⁹ Nga asu se sîhei hohoanîmo ra ndofe hohoanîmokoate fi sîhei ra mamîkararîhündî ana, awî se nimorehühi asu anamîndühîndahîndî. Se rawehîndî ranana aboedî saf-ane. Se refekoate-ayeî ana, sîhei hohoanîmo ranai moaruwai ratüpürî hohoanîmo ranîmbo ngusüfo botîndearümböe. ¹⁰ Nimorehî nindowenihühî-yeimbî aheimboane ndanî hoafî nda randîhindî asahi ranana wandî hoafîyoipoanî, nga wantî. Ranana Adükarîndî hoaf-ane. Hoafî ra yahurai-ane: Nimorehî ai ahandî nindowenihî ranahambo yowanî hînîngînderîmboe. ¹¹ Nimorehî ai randîfeyowohü ana, ai moanî nindowenihîkoate nîngombondowohü asu ahandî nindowenihî ra sowana hîhîrîfe hambondowohü. Asu nindowenihî ai ahandî nimorehî ranahambo moei mbüsühî koandîhembui, nga yowanî.

12 Nga nindou amuri ranaheimbo ana, royahi wandi hohoan+monambo yangri rarihe hoafi+mayahi, nga Adükari+ndi hoafi+yopoani. Nindou an+hondümboreandeimbi mam+ ai n+morehümbayu ana, asu n+morehi ranai Godimbo an+hondümbofe-koateayo ranai nindowenih+ rani-d+bo n+ngombo hohoan+mondoani ana, asu nindowenih+ ranai ahambo moi mbüsühi h+ni+ng+indeambui, nga yowani. 13 Asu mare an+hondümboreandeimbi n+morehi ai Godimbo an+hondümbofi-koate nindou serim+indoani, nindowenih+ ranai n+morehi rani-d+bo n+ngombo hohoan+moayu ana, asu ahambo moi mbisowohü h+ni+ng+inder+imboe, nga yowani. 14 Se ranahambo ndond+hi fifri+nd+hindi, nindou düdi Godimbo an+hondümbofekoate-yumbü, ai ahandi n+morehi Godimbo an+hondümboreandeimbi+mayondi fih+ ahandi fi ra parareandi ana, nindou ranai God+ndi h+amboahü aboed-ani. Asu n+morehi Godimbo an+hondümbofekoate-yoweimbi ai ho nindou Godimbo an+hondümbomari+ ranahandi fih+ ahandi fi ra parareandi ana, asu n+morehi ranai God+ndi h+amboahü aboed-ane. Asu rani+moatükun+ ra wanayo ana, n+mor+ ahafe ranai Godimbo an+hondümbofekoate-yeimbi+yafe n+mor+ nahuraind+imboe. Nga hapondani ana ai God+ndi h+amboahü aboed-anei. 15 Nga asu, nindou ai Godimbo an+hondümbofekoateyu haya, ahandi an+hondümboreandeimbi n+morehi ra moi yahohefembo h+ni+ng+ifembo hohoan+moayu ana, ambesi, nga rambireandamboane. Nga mare n+morehi amboa mam+ yahurai-ane. Yahurai moatükun+ tükünd+feyoani ana, nindowenih+yu asu n+morehiyo Kraisi+mboreandeimbi nindou ranai n+ne hohoan+mo ai hohoan+momayei süngu, rambür+hind-amboane, nga aheimbo moai n+ni+moatükun+ k+k+ham+nd+ndür+. Nga God ai se aboed+aboedife n+mar+imbohünda h+ni+ng+imareandür-anei. 16 Godimbo an+hondümboreandeimbi n+morehi se nüngundo sihaf+ nindowenih+ ranahambo fand+haworani, asu ai-amboani an+hondümboreandeimbi tüküfembo fifrirowandüh+yafa? Asu Godimbo an+hondümboreandeimbi nindowenih+, se nüngundo sihaf+ n+morehi ranahambo fand+hawandani, asu ai-amboani an+hondümboreandeimbi tüküfembo ra fifriwandüh+yafa?

God ai sihefimbo mborai mehu rani hohoan+mo süngu nimboefimboane

17 Nga Adükari Sisas ai nindoumbo muṅguambo n+ngombohünda hohoan+mo yimbumareandür+. Nga nindou ranahambo God ai Kraisi sowana mborai ehu ana,

moani ai mamani rani hohoanimo yangiri sungundandi. Yahurai hohoanimo raniyo ro munguambo ngoafihü Kraisindi nendi amarei ranaheimbo rarihe yamundihe arihandi. ¹⁸ Nindou mamani Sudahündi ahambo fi-hoeari karu tirihau-reimbihündi ahambo God ai Krai sowanambo mborai ehu ana, asu ai ngiri rani-moatükun ra asukai koadürü-koadürü-ndeandühi dibonapindeandi. Asukai nindou ai ahandi fi-hoeari ra kefe tirihEFEkoate-yu haya, God ai ahambo Krai sowanambo mborai ehu ana, asu ai ngiri ahandi fi-hoeari ra kande tirindihendi. ¹⁹ Nindou fi-hoeari kefe tirihEFE hohoanimo-ane asu fi-hoeari kefe tirihEFEkoate niŋgo hohoanimo-ane, ranana moanane. Nga Godindi hoafi sungufe ho ranane ai moani aboedi mbumündi hond-ayo. ²⁰ Munguambo nindou ai nungu-nahurai nindou-yei niboadeiani, God ai Krai sowana mborai ehu ana, ranihü moani randihi mbiniboadei-amboane. ²¹ Awi se moani ratüpuriyei-rihündeimbi nimboeianiyoy God ai siheimbo mborai ehua? Awi moanane, nga aboedambofembo naf engoro ana, se rasungundahindi. ²² Nga asu nindou ranai moani ratüpuriyu-randeimbi nunguan God ai ahambo Krai sowana mborai ehu ana, nindou ranai Godindi hamboahü moani ratüpuriyu-rakoateyu-randeimb-ani. Mare yahurai-ane nindou düdi moani ratüpuriyu-rakoate nunguan, Krai ai ahambo mborai ehu ana, nindou ranai Kraisindi moani ratüpuriyu-randeimbi nungumboani. ²³ God ai siheimbo kaki adükarinambo nahurai masemündündür-anei. Nga ranimbo-hündambo-animbo se ngiri nindouyafe hohoanimo sungundowandühi moani ratüpuriyafirandeimbi nahuraindafi. ²⁴ Wandafi mamani, mamani se nime-moatükun rarihinda God ai Krai sowana mborai ehu ana, se mamani rani hohoanimo yangir-animbo randihindühi nimboei.

Hoarifambori asu kaisahoabedi ranahei hoafi

²⁵ Yihoarifi hoarifi ranaheimbo ro moai Adükarindi-mayo hoafi sahaniendi heheambo-yahipoani, nga moani wandi hohoanimonambo yangir-anahi ro ndarihe hoafayah. God ai wambo hipoambo-reandrühi anihondumbo-reandri haya ahandi ratüpur masendri. ²⁶ Haponda tiririfo afindi engoro ranimbohünda nindou ai moani yahurai-poanimbo mbiniunguwamboane. ²⁷ Se nimorehümbayafi ana, asu se nimorehi ranahambo moei mbisamboayafi. Awi asu se nimorehi semindikoate-ayafi ana, asu se nimorehimbo kokondamboayafi. ²⁸ Nga asu se nimorehi asowandifi ranana moaruwai hohoanimoyopoi. Nimorehi yihoarifi ranai ho nindowenih aserimindo ana, rani-moatükun ra ai

moaruwai hohoan+moyowohü-yopoanî. Nga nîmorehî nindowenihî ranai nîmorehühi nindowenihühi-yahindeimbi ana, hîfî ndanîhü tîrîrîfo afîndî ndahümündimboyei, nga ranîmboanahî yahurai moatükunî ra sîheimbo sowahî tüküfembo ro moei asahî.

²⁹ Wandafî mamî, ro ndahurai-anahî ndarîhe hohoanîmoayahî. Adükarîndî si ra hapondanî gedühîyopoanî anîngo. Awi hapoana hombo nindou nîmorehümbî ai nîmorehîkoate anüngu nou yare yahurai mbününguwanboane.

³⁰ Nindou düdi aranî-aranîyu-randeimbi, ai moanî afîndî hohoanîmokoateyu-randeimbi manüngu nahurai-mbiyuwanboane. Nindou düdi hîhîfî-hîhîfîyu-randeimbi ai nindou hîhîfî-hîhîfîkoateyu-randeimbi nahurai-mbiyuwanboane. Nindou düdi napo pemîyu-randeimbi ai nindou napokoateyu-randeimbi-mayu nahurai-mbiyuwanboane.

³¹ Asu nindou hîfî ndanîhündambo ratüpurî ratüpurîyei-rîhündembi, ai ngîrî hîfî ndanîhündambo ratüpurî ranahambo yangîrî ngusüfo pandîhindî. Hîfî haponda ndare anîngo ra ngîrî ndande gedühî hamîndî nîngo.

³² Se afîndî hohoanîmoyo wakîfe ranahamboanahî ro moei asahî. Anîhondümboreandeimbi nîmorehîkoate hoarîfî anüngu ana, ai Adükarîndî ratüpurî ranahamboani afîndî hohoanîmoyu arandî. Adükarî ai ranahambo hîhîfî-hîhîfîmbiyuwa yahuhaya.

³³ Nga asu nîmorehühi-fimbi nindou ana hîfî ndanîhündambo moatükunîmbo afîndî hohoanîmoyu arandî nîmorehî ai ranahambo hîhîfî-hîhîfîmbeyowa yahuhaya.

³⁴ Ranîmboane asu hohoanîmo ahandî ranai yimbumboareandî. Nga anîhondümboreandeimbi nîmorehî nindowenihîkoate yihoarîfîmayo ranai ana hohoanîmo ahandî ranai Adükarîndî ratüpurî hohoanîmo ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yîfiarfî ra Adükarîndî yangîrî mbînîngowa yahohaya. Nga asu nîmorehî nindoweniheimbi ana, ai hîfî ndanîhündambo moatükunî ranahamboane hohoanîmoyo arandî, ahandî nindowenihî ranahamboya ai hîhîfî-hîhîfîmbiyuwa yahohaya.

³⁵ Sîheimbo ro ranî hoafî ranahambo yowanî sahandürîhi-yahîpoanî, nga wanî. Ro sîheimbo fehefendürîmbo samboanahî hoafî ra hoafayahî. Asu rananîmbo se mbumundî hohoanîmo süngundîhindühî Adükarîndî ratüpurî ranî yangîrî randîhindühî nîmboeianî rananîmbo, asu nînî-moatükunî ranai ngîrî sîheimbo fondamîndîndürî ngo saheheamboanahî hoafayahî.

³⁶ Nga nindou ranai nîmorehî semîndîmbo dîbonîyahündo-weimbi, ranahambo ngusüfoambe

³⁶ Nga nindou ranai nîmorehî semîndîmbo dîbonîyahündo-weimbi, ranahambo ngusüfoambe

hohoanimoayu ana, asu ai nimorehi ranahambo semindimbo afindi hohoanimoayu ana, ra moani sisikoate mbisemundu-wamboane. Rani hohoanimo ana moaruwai hohoanimoyopoani. ³⁷ Nga asu rani hohoanimo ranahambo ahandi ngusüfoambe yangiri hohoanimoyuhü, asu ahambo rani hohoanimo ra nimai botifekoate-ndowohü, ahandi hohoanimo ranai nginindi nimarindowohü, nimorehi ra moani mbinngo ehu ana, ra aboed-ane. ³⁸ Nindou ranai sapo ahandi nimorehi dibonimayei ra asemündu ana, aboed-anesi, nga asu nindou düdi ai nimorehi moani dibon-ayei ranahambo semindikoateayu ana, ra moani aboedi hamind-ane.

³⁹ Nimorehi nindowenihümbi ana nine-hohoanimo ai hohoanimomayo rani-süngu ngiri randeandi ahandi nindowenihü ai nunguambe ana. Nga nindowenihü ai yifinduan-animbo, ai nindowenihü ngorü semündimbo hohoanimoayo amboani ai rambifeyo-wamboane. Nga ai Adükariimbo anihondumbo-rireimbi yangir-animbo nderimindo. ⁴⁰ Asu ai moani yare anngo ana, ai moani mare aboedi ranihü rande hihifi-hihifina nngomoe. Ranana moani wandi hohoanimo-ane. Nga ro rarihe hohoanimoyahühi Godindi Yifiafi ranai fiambe nimarimbo farhendiri arandi asahi.

8

Tikai godimbo ninihondi sifeimbihündi sesimbo hoafi

¹ Haponda ro tikai godimbo sesi sifeimbihündi ranahambo wataporimbondiha samboanahi. Bidifiri ai seiya, “Roana fifirihundeimb-anefti,” asei. Yinisi, nga fifirife ranana afindi-afindümbi hohoanimo botireandühane, nga ngusüfo pefe hohoanimo ranane nindou ngorumbo nginiramindi arandi. ² Nindou ranai nine-moatükunü ra anihondü hamindi fifirihendeimb-anahi ehu ana, awi nindou ranai mungu-moatükunü ra fifireandeimbi hamindiyupoani. ³ Nga asu nindou didiyei ai Godimbo hohoanimoayei ana, asu God ai nindou ranaheimbo fifireandürimboani.

⁴ Nga asu sapo ninihondi tikai godimbo sifeimbihündi sesi ranahambo ana ro rarihe hoafayahü: Sihiri ranahambo ndorihu fifirihumboanefi, tikai god ranana anihondü hondüyopoani, nga sisami yangir-ane. Nga God hondü ana moani mamü yangiri hamind-ani anügu ranahambo sihiri fifirihurimboanefi. ⁵⁻⁶ Asu afindi moatükunü ranahambo hoafiyehiya “god” asei ane, asu afindi moatükunü ranahambo “adükari” asei-ane. Munguambo rani-moatükunü god asu adükari ra nimoamo-ane hifin-ane ra anngo ana, I ra ambemboane, nga sihiri ana mamü God yangir-ani sifeifi

Ape anüŋgu. Aiana muŋguambo moatükunî ra nîmîndühani asu sîhîrî ana ahand-aneî anîmboeî. Adükarî aiana moanî mamî hamînd-ani anüŋgu asu aiana Sisas Krai-ani. Ahandî süŋguyo muŋguambo moatükunî ranai tükümeŋeyo. Asu ahandî süŋguna sîhîrî amboanî anîmboeî.

⁷ Nga nindou bîdîfîrî ana ranahandambo hohoanîmo ra moai fîfîrîhîndî. Aiana tîkai god horombodîdî rana-hambo süŋgumarîhündî. Ranîmboanei asu tîkai godîmbo nînîhondî sîhefeîmbîhündî ra anîhondü hond-ane maseî. Aiana türüfoarîhî fîfîrîhîndühî-yeipoanî. Ranane asu ai sesî sahüsîhü, ranahambo ahei ŋgusüfoambe moaruwai-aneî aseî. ⁸ Anîhond-ane, nga asu sesî aseso ra ŋgîrî God sowana akîmî ndemîndîndürî ŋgo. Sîhîrî sesî ra sesîkoate-ayefî ana, ŋgîrî Godîndî hîmboahü moaruwai tükündahundî. Nga asu sîhîrî asahusîfî ana, ŋgîrî ahandî hîmboahü aboedî tükündahundî. ⁹ Nga asu se ranî-moatükunî rana-hambo hîbadîhümbö. Se nîne hohoanîmo refemboayei ra randîhindanî, asu nindou düdi ai ahandî Godîmbo anîhondümböfe akîdou safayo ranai hoeîndîhindanîwanî, asu ai-amboa refembo hohoanîmoayei ana, ai moaruwai hohoanîmo-ndeîmboyei.

¹⁰ Nindou fîfîrîwandeîmbî se tîkai godîndî worî ranambe hafî nîmarîfîmbo sesî sowasîfanî, nindou Godîmbo akîdou yangîrî anîhondümbö-reandeîmbî-mayu ranai hoeîareanî ana, asu ai tîkai godîmbo nînîhondî sîhefeîmbîhündî ra sesîmbo hohoanîmondümbü. ¹¹ Ranîmbo asu sîhafî hohoanîmo ranai sîhafî wandafî ahamböhündambo kameîhî Sisas Krai yîfîmayu, sapo akîdou yangîrî anîhondümbö-reandeîmbî-mayu ranahambo moaruwaimbo-nderîmboe! ¹² Ranî süŋgumbo-anîmbo asu se sîhafî wandafî ranahambo hohoanîmo moaruwaimbo-rowandoanî, ai ahandî ŋgusüfoambe nînî-moatükunîyo aboedîyo asu moaruwaiyo türüfoefe hohoanîmo ra moaruwaimbo-arowandî. Ranîmboane asu se Kraiîmbo hohoanîmo moaruwaimbo-marowando. ¹³ Ranîmboane asu nînî sesî wandî wandafî ranahambo rareranî moaruwai hohoanîmo asemündu ana, ro ŋgîrî sesî ra asükainda dagadîhî, wandî wandafî ai moaruwai hohoanîmondümbümböhünda.

9

Por amboanî Kraiîndî hoafî sowandümo homorundeîmbî bîdîfîrî nahurai-ani

¹ Ro nindou-yafe hohoanîmo süŋgufekoate-anahî moanî aboedî anîmboahî. Ro Kraiîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeîmbî anîmboahî asu Sisas sîhefî Adükarî hoeîmarîhinî. Ro Adükarîndî ratüpurî ratüpurîmayahî

sünguyo munguambo seana an+hondumbo-r+hindeimbi tükümehindi. ² Asu wambo nindou b'idifiri ai Godindi hoafi semündü hu-randeimb+yupoani masei. Nga se f'ifiri+himboanei, wandi ratüpurü ranambo se an+hondumbo-r+hindeimbi tükümehindi ranina ro Adükarindi hoafi sahamindi ha-r+handeimb-anahi ranahambo nafuimayo.

³ Nindou b'idifiri ai wandi hohoanimo ra yibobor+hinda rani hoafi ranane simbori hoafiyahandüri arihandi. ⁴ Kraisindi hoafi sahamindefi hefi-rihundeimbi ro y'hoefi ratüpurü ranimbohünda sesi, sesi asu hoe simindimbo, ra ahinümbiyo? ⁵ Asu Adükarindi ak'hoandi-yomo, Pitayu b'idifiri Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomo ai ramefundü nou an+hondumbo-reandeimbi nimorehidiho hoafi semindi hoahoangombo ra ahinümbiyosi? ⁶ Awi Barnabas-diho ro yangiri y'hoehi fi farihefembo kaki semindi ratüpurü ratüpurüyoani, asu amuri Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai wanimboyosi? ⁷ Nindou mamü ai amimbofi anüngu ra ahandihoari sesi kokombo-mandifiyosi? Nindou ai nümbürü hifareandi ra ahandihoari sesi yimungu-remindikoate-mandüyosi? Asu nindou ai burmakau moanguiarandi ra ahandihoari burmakau titi boboe ra simindikoate-mandüyosi?

⁸ Roana nindou-yafe hohoanimo süngu yangiri+yahipoani hoafayahü. Nga ahinümbi hohoanimo amboani yahurai hoafimayo. ⁹ Nga Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe sürü papirandühi yahoya, "Burmakau ai wit hipiri f'ifirigendani se yowani ahandi yafambe kikihemindipoani, b'idifiri wit dedimboe yaho hefembo," meho. Asu God ai burmakaumbo yangiri hoafiyuwaisi? ¹⁰ Ranana y'hoefimboyu hoafimayu. Anihond-ane, Bukambe hoafimayo ra sihefimbo rambirihinda yahohayamboyo. Nindou ngorü ai nümbürü hifireandanüyo, asu ngorü ai yimungu-ramündanüyo, ranai sapo ahafandi ratüpurayafani ranimbohünda sesi ra b'idifiri semindimbo hohoanimo-mbeyafandamboane. ¹¹ Ro sihei mbusümo Yifiafi Aboedindi-mayo hoari ra hifi kamarihundi, ranimbohünda se y'hoefimbo fi farihefembo b'idifiri sesi saimbo ra yowanimandiyosi? ¹² Sapo se nindou b'idifirambo sihei-mayo napo semindimbo yini, asei ana, asu y'hoefimbo amboani afindimbo yini, mbiseiamboane.

Ro sihei-mayo napo semindi ra nafi yangrosi, nga ambe masefi. Ro semindikoate-mayefi ra, sapo Kraisindi aboedi hoafi ra nafi gifepoani, sefi hoahumboyefi. Ranimboane ro tinirifo afindi sahamindefi arihundi, nga ranimbo moanane asefi. ¹³ Se f'ifirihindai, nindou Godindi adükari

worambe ratüpuriyomo arundi, ranai ranifihind-ane sesi sowandümo arundi. Nindou Godimbo ninihondi hifokoaru shou-rundeimbi fondi raniwami ratüpuriyomo arundi, ranai sihefembo fondi raniwaminind-ane ninihondi bidifiri sowandümo arundi. Awi ra se moai fifirihindiyoyo? ¹⁴ Mamani rani-sünguyo, Adükari ai yahuya, "Nindou aboedi hoafi wataporimbo-arundi ranai nindou wataporimbo-arundüri ahei-mayo bidifiri napo ahamundi fi fehefembo mbisahüpur-amboane," mehu.

¹⁵ Nga ro moai rasüngurihundi. Asu hapondani amboani sihei-mayo napo semindimbo-yahipoani pas nda sürü paparhandi, nga wani. Ro napo semindikoate ranahambo hihifi-hihifayahi, asu ngiri ngörü nindou ai ro hihifi-hihifayahi nafi ra gündeandi. Ai rambareambonana, ro yifayahi ra aboed-ane. ¹⁶ Ro Aboedi hoafi hoafindahühi ra ngiri wandi fimbo borindahühi roana aboedi hohoanimo sünguriheandeimb-anahi mbisahi, nga wani. Sapo Aboedi hoafi hoafimbo ranana wandi ratüpuru wambo ro ngiri hiniingindiheandi. Ro aboedi hoafi hoafikoate-yahi-mbonana, ro ngiri aboedi nimboahi. ¹⁷ Ro wandi hohoanimo süngu ratüpurayahi ana, ranifihitakin ndahamindimboyahi. Nga Adükari ai wambo rani ratüpuru ra masendiramboanahi ro ratüpurayahi. ¹⁸ Asu ro nini takini wandi ratüpuru ranimbohünda mandahamindihaha? Ro takini semindimbo-mayahi aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbo-hündambo ranana moai nini-moatükun sahamindihit. Nimorehi nindowenihimbo moani hoafimbo ranahambo takini nahurai-ane.

Por ai munquambo nindou-yei moani ratüpuriyu-randeimbimbofi manüngu

¹⁹ Ro nindou ngöründi moani ratüpuruya-rihandeimbinyahipoanisi. Nga asu ro wandi hohoanimonambo Kraisindi nindou tüküfembohünda nindou afindi safi semindimbo ahei moani ratüpuruya-rihandeimbini nahurai animboahi. ²⁰ Ranimboane ro Suda-dibo nimboambo ahei hohoanimo sünguaritheandi, Suda aheimbo aboedambo-fendürimbohünda. Ahinümbi hohoanimo ra moai wambo hifandirandiri, nga nindou-yei himboahü ahinümbi hohoanimo ra sünguriheandühi nou-ayahi ahinümbi hohoanimo süngurihindeimbi aheimbo aboedambo-fendürimbohünda. ²¹ Asu Suda-yafe ndifo ahinümbi hohoanimo süngufekoate-ayei, ranaheimbo ro-amboani ahinümbi hohoanimo süngufekoate-ayahi aheimbo aboedambo-fendürimbohünda. Nga asu ro moai Godindi ahinümbi hohoanimo ana hiniingiriheandi. Wani, nga Kraisindi ahinümbi hohoanimo ana sünguri-heandühanahi.

22 Asu dɔɔɔyei ŋɔɔnɔɔndɔ anihondũmbofekoate-ayeɔ, ranaheimbo semɔɔndɔ-ndũrɔmbohũnda ro-amboanɔ ŋɔɔnɔɔndɔ anihondũmbo-fekoate nahurai-ayahɔ. Ro nindou bɔɔɔfɔɔrɔ aboedambo-fendũrɔmbohũnda nafɔ kokombo muɔɔɔɔambo nindou-yeɔ hohoanɔmo sũɔɔɔurɔthe arɔhandɔ. 23 Ro ranɔ ratũpurɔ ra rarɔthe marɔhandɔ, Sisasɔndɔ aboedɔ hoafɔ ra ŋɔɔnɔɔndɔ tũkũmbɔfeyowa sahehea. Rananɔmbo ro-amboanɔ Adũkarɔ ai aboedɔ hoafɔndɔ aboedɔ moatũkunɔ nindou ranaheimbo saimbo napɔre masɔhendɔ ra ndahamɔndɔ sahehea.

Sɔhɔrɔ napo semɔɔndɔmbo pɔpɔɔndefomboane

24 Sapo se fɔfɔrɔhɔndɔ napo semɔɔndɔmbo pɔpɔɔ ranambe muɔɔɔɔambo nindou pɔpɔɔyeihaneɔ, ŋga mamɔ yanɔɔɔr-anɔmbo pɔpɔɔ ranahandɔ napo ra ndemũndũmbui. Ŋga ranɔmboane se-amboanɔ napo semɔɔndɔmbo pɔpɔɔ ra tɔɔɔrɔfondeɔ. 25 Muɔɔɔɔambo nindou pɔpɔɔ ranambe napo semɔɔndɔmboayeɔ ana, aheɔ fimbo hohoanɔmo ra hɔnɔɔɔrɔhɔ hehɔ, napo semɔɔndɔmbo pɔpɔɔ ranambe tɔɔɔrɔfoyeihaneɔ. Aiana awarɔhoeɔ-randeɔmbɔ napo semɔɔndɔmbo tɔɔɔrɔfoyeɔ arɔhũndɔ, ŋga ro awarɔhoefekoateyo-randeɔmbɔ napo semɔɔndɔmbo tɔɔɔrɔfoyefɔ arɔhũndɔ. 26 Ranɔmboane ro nindou napo semɔɔndɔmbo pɔpɔɔyuhũ amurɔ hɔmbokoate ahu nahurai-ayahɔ. Asu nindou fɔfahɔ yanɔɔoambe dɔboadore yanɔɔora arandɔ nou raweheandɔ, ŋga moai mamɔkarɔ yanɔɔorɔhandɔ, ŋga wanɔ. 27 Ŋga ro hohoanɔmoayahɔ sũɔɔɔufembo tɔɔɔrɔfoyahũhɔ wandɔ fi yamundɔthe arɔhandɔ.

10

Ŋɔrɔ sɔhɔrɔ Israer hohoanɔmomayeɔ sũɔɔɔgundɔhũndɔ

1 Wandafɔ mamɔ, sɔhefɔ amoaɔ mamɔ ai Moses sũɔɔɔuhoranɔ, nɔne-moatũkunɔ aheimbo-so tũkũmefeyondũrɔ ranahambo-anɔmbo hoeɔndɔhirũhɔ ndondɔhɔ hohoanɔmo ra tũrɔboadɔhɔndɔ. Aiana hamburɔ sɔrɔwara aboeda bamarɔhehɔndɔ muɔɔɔɔambo mburũɔɔgai mamɔ ranɔhoarehɔ nɔmboeimbo. 2 Mburɔɔɔgai-ambeyo asu sɔrɔwara-ambeyo ra ai Mosesɔndɔ sũɔɔɔurɔhũndeɔ-mbɔmboyahɔ hundũrɔmayeɔ. 3-4 Nindou muɔɔɔɔambo ai God sesɔ masendɔ ra sahũsɔ asu, God hoe masendɔ ra sɔmɔndeɔ marɔhũndɔ. Asu ai hoe ra masɔmɔndeɔ Godɔndɔ nɔmoeɔ aboedambeahɔndɔ asu nɔmoeɔ ra aheɔ sũɔɔɔu maho. Nɔmoeɔ ranana Kraɔs-ani. 5 Ŋga asu God ai nindou afɔndɔ aheimbo hɔhɔfɔ-hɔhɔfɔkoate-yundũrɔhɔ, asu ranɔmboyo nɔmɔ wohɔ furɔkoate-reandũhɔ yɔfɔsafɔyeihɔ, aheɔ yɔfɔnɔmoko ranai moanɔ mamɔkare kurɔmayo.

6-7 Ranɔ-moatũkunɔ aheimbo tũkũmefeyondũrɔ ranana sɔhɔrɔ hoeɔfembohũnda nafuimboane. Nindou bɔɔɔfɔɔrɔ ai moaruwai moatũkunɔ ra sũɔɔɔɔmarɔhũndɔ asu sɔsamɔ

god ranahambo süngur̄hi mar̄ihündi, ranimboyo se-
amboan̄i ranimboatükun̄i ra yowan̄i ranisüngufepoan̄i
yaho haya yare nafui-mayo. Bukambe yare hoafiyowohü
yahoya, “Nindou ai sesesiyo asu wain hoe simindirambo
nimareimbo, asu ai botiyahi hihifi-hihifiyeih̄i nimoreh̄i
sisihimoyei mar̄ihündi,” meho. ⁸ Sihiri ana nimoreh̄i
sisihimo, nindowenih̄i birabiri hohoan̄imoyopoan̄i,
nindou bidifiri ramehindi nou. Raniyo mamisimboan̄i
23,000 nindou ai yifisafi kurimayei. ⁹ Ranimboane asu
sihiri ngiri Adükari ahambo sisindindihurühi, randihuri
hoeindihuri nindou bidifiri ai ahambo ramar̄ihori
nou. Aiana ramar̄ihori ranimboyei aheimbo amoasiri
ai tikrimarandüra yifisafimayei. ¹⁰ Nindou bidifiri
ramehindi nou, sihiri ninimoatükun̄i tüküfeyoan̄i hoafiyu
hoangopoan̄i. Nga ranimboyo nindou bidifiri ranai
ramehinda sünambeahindi nendi nindou hifokoare-
randeimbi ai aheimbo moaruwaimbo-mareandüri.

¹¹ Ranimboatükun̄i aheimbo tüküme Feyondüri ra nindou
bidifirambo nafuimbo nahuraiyo, nga ranimboyo asu ranim-
boatükun̄i ranahambo sihefimbo ahini hoafombohünda
sürü papiru masihoemo. Sihiri ana ndeara bidifiranambo
si tüküfembo bidifiruhane fi animboefi nda. ¹² Ranimboane
asu nindou mam̄i ai hoafiyuhüya, “Roana nginindi
nimboambo-anahi,” ehu ana, moan̄i ai hibadambo-animbo
nüngu, nga asu ai pündumbui. ¹³ N̄ine refe hoeifembo
moatükun̄i siheimbo sowahi tüküme Feyondüri, ranana
ranipooan̄imbo moatükun̄iyopoan̄i, nga wan̄i. Siheimbo
sowahi tüke Feyondüri ra bidifirambo amboan̄i tüküfendüri
arandi nahurai-ane. God ai hoafiyu masihendi hohoan̄imo
rasünguarand̄i ana, asu ngiri ninimoatükun̄i siheimbo
refe hoeifembo tüke Feyo ranai sihei nginindi ranahambo
ngasündeand̄i, nga God ai siheimbo ngorü-süngunde
fand̄iheirim̄bui. God ai-animbo siheimbo nginindamündü-
ndüran̄i, asu se nginindi nimboeimboyei n̄ine-moatükun̄i
siheimbo refe hoeifembo tüküfe simboan̄i. Rananimbo asu
ai siheimbo aboed̄i naf̄i koand̄iheira tükündahimboyei.

*Sihiri ngiri God asu moaruwai nendi yibobo
süngundihundi*

¹⁴ Wandafi mam̄i hondü, ranimbo-animbo se moaruwai
nendambo didibafife ran̄i fikimi hopoan̄i. ¹⁵ Se
fifir̄ihindeimbi nindou-aneisi, nga ro siheimbo hoafi
nda hoafehandüri, nga ro hoafayah̄i nda se siheihoari
türüboad̄ihindi. ¹⁶ Adükari ndi kap nda Godimbo
didibafiyahu hihifir̄ihuri mbur̄ihu sim̄indefi ar̄ihundi
ra sihefimbo Kraisi ndi hor̄inambo mam̄ihüreamun̄i arandi.
Sapo bret bidifiri hifitir̄ihu ar̄ihundi ra Kraisi ndi fi

ranifihî mamihüreamuni arandi. ¹⁷ Sapo bret mamî engoro ranimbohündambo wamboane, asu nîmorehî nindowenihi sîhîrî afînd-aneî, nga fi mamayefî. Sapo munquambo sîhîrî bret mamî ranahandamboane sahusifî arîhundî. ¹⁸ Se Israer nindou ranaheimbo hohoanîmo-ndahündürî. Ranîhündambo nindou ana ai Godîmbo fondîwamî sesî sîhefeimbîndambo sahusîmbî, ranai ana sapo sesî Godîmbo sîhefeimbî babîdîmboyei ai mamühîyahi marîhündî.

¹⁹ Se ngîrî randîhi hohoanîmondeihîya, Ro Por tîkai godîmbo sesî saimbo ra anîhond-ane asahî mbîsei. Roana moai tîkai god ranahambo anîhond-ane sahi. ²⁰ Wanî, nga ro rarîhe hoafayahi: Nîne-moatükunî Godîmbo süngufekoate nindou ai sesî asîhehindî, ranana ai moaruwai nendî ranaheimbo hohoanîmo-yahündürîhanei aheimbo asîhehindî, nga Godîmbo ana wanî. Ranîmboanahî ro sîheimbo moaruwai nendî ranî-babîdîmbo mamîhüfembo yowanî asahandürî. ²¹ Se ngîrî Adükarîndî kap ranambe ndîmîndei asu moaruwai nendî-yafe kapambe ndîmîndei ndîhündî. Asu se ngîrî Adükarîndî sesî dagüdi asu moaruwai nendî-yafe sesî ra dagüdi ndîhündî. ²² Awi sîhîrî randîhundani, Adükarî ai sîhefîmbo ngusüfoambe moaruwaimbo-mbîreamuni sefîmboyefa? Asu sîhefî ngînîndî ra ahandî ngînîndîmbo ngasündeamboyo?

Munquambo si aho ra Godîmbo aboed-ani yahomboane

²³ Bîdîfirî seiya, “Munquambo moatükunî ra sîhîrî randîhumboane,” aseî. Yinîsî, nga asu ngîrî munquambo moatükunî sîhîrî rawarîhu hefî ranai sîhefîmbo fandîhemuni. Bîdîfirî seiya, “Munquambo moatükunî ra sîhîrî randîhumboane,” aseî. Yinîsî, nga asu munquambo moatükunî sîhîrî rawarîhundî ranai ngîrî fandîhemuna ngînîndî nîmboefî. ²⁴ Nindou mamî ai ngîrî ahandî fimbo yangîrî hibadandî, nga wanî. Nindou munquambo ai ngorûmbo fehefembo hohoanîmondeî.

²⁵ Munquambo maketambe nînîhondî safî sahümündeimbî ranana dagüdi, nga ranahambo aboedîmbayo mbîsei hehi afîndî hohoanîmondeihî düdu-düdundei wakîndîhimboyei. ²⁶ Nga Bukambe yare hoafîyowohü yahoya, “Hîfî ndanane asu munqu-moatükunî hîfî ranîfihî engoro, ranane munquambo ra Adükarîndî yangîr-ane,” meho. ²⁷ Asu nindou mamî Godîmbo anîhondümböfe-koateyuweimbî ai sîheimbo ho ahandî worambe sesîmbo hoafînduanî, asu se hombo hohoanîmoayei ana, nîne sesî sîheimbo asahündürî ra se dagüdi. Nga asu se ranahambo afîndî hohoanîmondeihü, düdu-düdundei wakîndîhimboyei. ²⁸ Nga asu nindou mamî ai hoafîyundürühîya, “Sesî

ndanana moaruwai nendambo s^hhefeimb^hünd-ane,” mbüsüwanⁱ ana, se sesⁱ ra dagüdimboyei, nindou ai yare hoafⁱmayu mbⁱsei hehi asu ngusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanⁱmomböhünda. ²⁹ Ro s^hhei ngusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanⁱmombo-yahⁱpoanⁱ. Nga nindou ngorü ai ngusüfoambe ranahambo moaruwai-ane mbüsümbui ranⁱmbo hohoanⁱmoayahⁱ.

Ro wandⁱhoarⁱ ana sesⁱ ra dagadⁱmboyahⁱ, nga asu nindou ngorü ai moaruwai-ane ehu ana, ng^rⁱ wandⁱ ratüpurⁱ ra gündeandⁱ. ³⁰ Asu ro Godⁱmbo h^hhⁱf^rⁱh^hüni hehea sesⁱ ra sahasⁱhanⁱ, asu nⁱmboe nindou ngorü ai ro h^hhⁱf^rⁱmarⁱh^hüni ranahambo moaruwai-ane ehua?

³¹ Ranⁱmboane asu se sesⁱ ra dagüdi, hoe ndⁱmⁱndeⁱ, asu nⁱne-moatükunⁱ aho ra rawarⁱhindⁱ ra, muṅguambo Godⁱmbo adük^r-ani yahombo-hündambo-anⁱmbo randⁱhindⁱ. ³² Se nⁱnⁱ-moatükunⁱ randⁱhind^h Suda-aneⁱ, ahei ndⁱfo-aneⁱ, asu Godⁱndⁱ nend-aneⁱ ranaheimbo hoeindⁱhind^h moaruwai-ane mbⁱseimboyei. ³³ Ro-amboanⁱ muṅguambo nindou ai refemboayeⁱ ranⁱ hohoanⁱmo-ane rarⁱhe arⁱhandⁱ. Roana wandⁱ fi ranahambo farⁱhefembo yang^rⁱ hohoanⁱmoyopoanⁱ rarⁱhe arⁱhandⁱ, nga wanⁱ. Roana muṅguambo nindou ranaheimbo God ai

11

aboedambo-mbⁱreandürⁱ hohoanⁱmo ranane ratüpurⁱya arⁱhandⁱ. ¹ Se wandⁱ hohoanⁱmo ra süngundⁱhi ngei, ro Kraisⁱndⁱ hohoanⁱmo süngurⁱhe arⁱhandⁱ nou.

Nⁱmorehⁱ ai mbⁱro gabudⁱfembo hoaf-ane

² Ro s^hheimbo h^hhⁱf^rⁱ-h^hhⁱfayahandürⁱ, sapa se muṅguambo si aho ra wambo hohoanⁱmo-yahünd^rühⁱ, asu ro s^hheimbo yamundⁱhearühⁱ s^hhei warambe masahandürⁱ, ra süngurⁱh^h hei marⁱhündambo. ³ Nga ro s^hheimbo ndanⁱ-moatükunⁱ ndanⁱmboanahⁱ ndondⁱhi f^rⁱrⁱndⁱhindⁱ asahⁱ ra ndahurai-ane: Krais ai muṅguambo nindou-yei mbⁱro-ani, nindowenihⁱ ai ahandⁱ nⁱmorehⁱ ranahandⁱ mbⁱro-ani, asu God ai Kraisⁱndⁱ mbⁱro-ani. ⁴ Ranⁱmboane nindou düdi ai nindou hⁱmboah^hü mbⁱro gabude haya, Godⁱmbo dⁱdⁱbafⁱfi asu Godⁱndⁱ hoafⁱ hoafayu-ane ra Kraisⁱmbo moaruwaimbo-rirühⁱ nou-ani. ⁵ Nga asu nⁱmorehⁱ mamⁱ ai ahandⁱ mbⁱro ra gabudⁱfekoate dⁱdⁱbafⁱfe arand-ane, asu Godⁱndⁱ hoafⁱ hoafayo-ane ra ai ahandⁱ anamⁱndⁱ ranahambo moaruwaimbo-rerⁱh^hü nou-ane. Nⁱmorehⁱ ranai ana sapa amoanⁱngⁱ-mbeyowa sei hehi, mbⁱro foarⁱhehindeimbⁱ moanⁱ anⁱnggo nahurai-ane. ⁶ Nⁱmorehⁱ ranai ahandⁱ mbⁱro ranahambo gabudⁱfembo

wanindowohü ana, ai mbirinanj ra bodifo kikirandühi tüpurimbi-hendamboane. Nga asu nimorehi ranai ahandi mbiro ra kikiyo foarhefembo amoanngindowohü ana, asu ai mbiro ra gabudi-mbi-reandamboane. ⁷ Nga asu nindowenih ai ana ahandi mbiro ra gabudeambui. Aiana sapo Godindi ndüreimbi asu nginindi nafuimbo sisami nahurai-ani. Nga asu nimorehi ahandi ra süngumbo nindowenih ai ndüreimbi-ndümbui. ⁸ Nga moai nindowenih ai nimorehindi hamindinambo tüküfiyu, nga nimorehiyo nindowenih ranahandi hamindinambo tüküme feyo. ⁹ God ai moai nindowenih ranahambo nafiruri nimorehi ranahambo fehefembohünda, nga wanti. Nga nindowenih ranahambo fehefembo-hündamboyo nimorehi ra nafimarandi. ¹⁰ Rani-mayowamboane sünambeahindi nendi ai hoeifeyoani, nimorehi ranai Godindi ratüpurü ratüpurayo ra nafuimbohünda, ai ahandi mbiro ra gabudi-mbi-reandamboane.

¹¹ Nga Adükari-babidi animboefi ranana nimorehi ai moai aheipoanmbo niboadei rihündi. Asu nindowenih ai moai ahamundi-poanmbo nngomo rundi, nga wanti. ¹² Nga God ai nimorehi ranahambo nindowenih ranahandi finambo randi nafimaranda, nimorehi ranai tüküme feyo. Nga asu God ai haponda nindow ranahamumbo nimorehiyei furambe nafirapurü arandi. Asu munngu-moatükunü ra Godindi süngu-ane tüküfearandi. ¹³ Siheiharü hoafi ndanahambo türüboadihindi: Ranimboane asu nimorehi ai ahandi mbiro ra gabudifekoate, nindow hümboahü Godimbo didibafife hoafi ra aboedüyo? ¹⁴ Nindow sihefi hohoanmonambo yangir-ane siheimbo rahurai nafuiyoarandi. Nindowenih ai mbirinanj hoandarümbi ana, aboedi hamindiyopoani. ¹⁵ Nga asu nimorehi ai mbirinanj hoandarümbayo ana, ranamboani aboedi himbombeyo-wamboane. Sapo rani-moatükunü ra God ai ahandi mbiro gabudifembohünda masagado-ane. ¹⁶ Nga nindow mamü ai rani-moatükunü ranahambo hoafindu hoanguhü ana, ai ranahambo ndore tumbifoareandamboane: Roanahi asu Godindi nend-anei ro moai ngorü hohoanmo süngurühu rihündi.

Adükariindi sesi sesimbo

¹⁷ Nga hapoana ro siheimbo bidifiri moatükunü yamundiheandüri samboanahi, nga asu se nne-moatükunü ratüpurüyei arihündi ranahambohünda ngiri ro siheimbo hihifi-hihifi-ndahandüri. Se Godindi hoafi himbörümbo fandihindühi, asu se moaruwai hohoanmo afindi hohoanmoayei ra moai nindow farhendüri randi.

¹⁸ S^hheimbo ndani hoafi nda boatei hoafinda samboanahi: Asu seana fand^hhind^hhi yikürübüyei wak^ri^hi-ndühanei. Ro rani hoafi ra rar^he rahurai h^mbor^mmayahi, nga asu ro hoafi ranahambo ak^dou an^hondumbo-mar^hheandi. ¹⁹ Nga awi an^hondü yikürübüfe hohoanimo tükümbifeyo-wamboane, sapa düdi s^hhei mbusümo an^mboei ranai God^hndi hohoanimo sünguar^hindⁱ ra ndor^hi hoeimbiri-hindamboane. ²⁰ Ran^mboanei asu se mamⁱ fand^hhind^hhi, asu Adükari^hndi sesi ra ndofe mamⁱ n^mmar^mbo sesi^koate-mayei. ²¹ Rananei asu nindou mamamⁱ se sesi ra s^hheipoan^mbo sahümündi hehimbo, n^mmai sahüsi ar^hhündi. Ranane asu nindou bi^dfiri ai moanⁱ wembopo n^mmareiani, asu bi^dfiri ai af^hndi ham^hndi sahüsi^h, hoe s^mndeih^h, hohoanimo mam^kkararandüri arandi. ²² Awi se sesi, sesi asu hoe s^mndi rambo ra wor^koate-wamboyei? Asu se God^hndi nendi ranaheimbo moananei seimboyei, wandafi mamⁱ bi^dfiri ranaheimbo sesi napokoate ai mamareia, amoan^hngambo-ar^hhindüri. Ro s^hheimbo nüngund^he hoafimandahandür-a? Awi ro s^hheimbo hi^hifi-hi^hifi-mandandüriyo? Wani yang^r-ane.

²³⁻²⁴ Yamundife hohoanimo nda Adükari^hndi-mayo saham^hndi heheambo-anahi, asu s^hheimbo masahandüri: Rani nimbokoanⁱ Sudas ai Adükari^h Sisasimbo hürütümbi nindou-yomondi war^hhümariramboyeu asu ai bret mamⁱ ra semündü haya, God^mbo hi^hifirürⁱ mbura, hi^ftire haya, hoafiyuhü yahuya, “Bret nda wandi fisaf-ane, s^hhamumbo far^hhefepuri-mbohünda. Ndani-moatükunⁱ nda se randu ndundⁱ, wambo hohoan^mmbohünda,” mehu. ²⁵ Raniyu asu sesi ra sowasümo mburu, mare yare yahurai kap amboanⁱ semündü haya, hoafiyuhü yahuya, “Kap ndanana God^hndi simborⁱ hoafi fem^hndi s^hhefe moatükun-ane, asu wandi horⁿnambo ngⁿndi tükündifemboe. Ndani-moatükunⁱ nda se nⁿi-simboanⁱ-yomo as^mndimo ra se randu ndundⁱ wambo hohoan^m-yond^rimbohünda,” mehu. ²⁶ Mu^hngambo si ra se bret nda sahüsi asu kap ndanambe s^mndi ar^hhündi ana, Adükari^h ai y^fmayu ranahambo weindahⁱ hoafiyei r^hhündühanei. Rani-moatükunⁱ ra se rand^hi ngeiani, asu Adükari^h ai hi^hifi mb^kusuwamboane

Nindou ai Adükari^hndi sesi moaruwaimbo-areandi ana, ai hüti-ani

²⁷ Ran^mboane nindou düdi ai ndofe hohoan^m-koateyuhü, ai bret ra sesü, asu kap ranambe hoe sümündü arandi ana, Adükari^hndi fi asu horⁱ ra moaruwaimbo-reandühani, asu nindou ranai ahandⁱ fi hüti-anandi. ²⁸ Nindou ai moanⁱ ahandⁱ fi ranahambo hohoan^mmondu hoeindeand^hhi an^mbo, ai bret ra dedü asu kap ranambe

hoe ndümündü ndandî. ²⁹ Rani-moatükunî ra rahuraine: Nindou düdi ai Adükarîndî fi ranahambo ndofe hohoanîmo türüfoefekoateyu haya, moanî sesî ra sesü, kap ranambo hoe simündî arandî ana, ai ahandî fi ra ahandîhoarî hütî-anandî. ³⁰ Sapo ranîmboanei nindou afîndî se anğünîmboyeihî, hamîndî kemîndîkoate-yeihî, asu bîdîfirî ai yîfîmayei. ³¹ Asu sîhîrî sîhefîhoarî sîhefî fi ranahambo türüfoarîhundühî, bret sahusifî, asu hoe asîmîndefî ana, Godîndî hîmboahü ngîrî hütîndefî. ³² Nga asu Adükarî ai sîhefî hohoanîmo ranahambo türüfoare-amunühî, aboedîkoate-mayowambo sîhefî hohoanîmo ngorü-süngure arandî. Ai sîhefîmbo rawareamun-anîmbo, asu sîhîrî ngîrî hîfî ndanîhündambo nindou rawehindî nou, ai-babîdî awarîndîhehundî.

³³ Wandafî mamî, ranî-mayoamboane, asu se sesîmbohünda fandîhindühî ana, awî se sesîmbo mbîseimbo ra bîdîfirambo hîbadîhündürî hehimbo anîmbo, mamî dagüdi. ³⁴ Nindou düdi ai wembombonduhî ana, ai ahandî worambe anîmbo mbîsesüwamboane. Rananîmbo asu se mamî fandîhindühî amboanî, asu ngîrî Godîndî papî-hoafî ranambe ngei. Bîdîfirî hoafî awî enğorosî, nga asükainda tükündaheandüh-anîmbo ranamboanî dîdîboado-ndîheamboyahî.

12

Yifiafî Aboedîndî-mayo ranî-poanî ranî-poanî ratüpurî moatükunî

¹ Wandafî mamî, ranî-poanî ranî-poanî ratüpurî Yifiafî Aboedî sai-arandî ranahambo se ndorîhi fifîrîmbîrîhinda samboanahî. ² Horombo se Godîndî hoafî süngufekoate nîmboeambe, ranî-sîmboanî ana munğambo si maho ra sîsamî god hoafîkoate, yîfî nahurai menğoro, ranî sowanamboyo ai sîheimbo hürîhümündî-hündürî hei marîhünda, asu ranî-süngü hei marîhündî ra se fifîrîhimboanei. ³ Ranîmboanahî asu se ndanî-moatükunî ranahambo fifîrîndîhindî asahî, ra ndahurai-ane. Asu Yifiafî Aboedî ranai nindou ngoründî fiambe amaro-ana, nindou ranai ngîrî hoafîndühîya, “Sisas ai moaruwaimbom-bîfiyu-wamboane,” mbüsu. Nga asu nindou mamî ai hoafîyuhüya, “Sisas ai Adükar-ani,” ehu ana, asu ai Yifiafî Aboedîndî süngü yangğîr-ane hoafîyu arandî.

⁴ Yifiafî Aboedîndî ratüpurî ra afînd-ane enğorosî, nga asu awî Yifiafî ranana mamî ranî yangğîr-ane sagadürî arandî.

⁵ Adükarîndî ratüpurî ra ranî-poanî ranî-poanî ratüpur-anesî, nga asu Adükarî mamî ranahamboane ratüpurîyei arîhündî. ⁶ Ranî-poanî ranî-poanî ratüpurî ngînînd-ane, nga God mamî ranai-ani nindou munğü ranaheimbo ngînîndî

ra sagadürî arandı. ⁷ Yifiafi Aboedi ranane ahandi-mayo nginîndî ra nindou mamî ranaheimbo tükufe arandı nindou munguambo farifehefe-ndürimbohünda. ⁸ Nindou ngorümbö Yifiafi Aboedi ranai nginîndî sagadowohane ndofe hohoanimo wataporimbo-yondürimbohünda. Nga asu nindou ngorümbö mare Yifiafi mamî ranai nginîndî sagadowohane ndofe fîfirife ranahambo wataporimbo-yondürimbohünda. ⁹ Yifiafi mamî ranane nindou ngorümbö anihondümbofe hohoanimo ra sagado arandı. Asu mare Yifiyafi mamî ranane ai nindou ngorümbö nindou anğünümbo-yeimbimbo didiboado-fendürî-rambo nginîndî ra sagado arandı. ¹⁰ Asu nindou ngorümbö hepünifeimbi moatükunî refembo nginîndî ra sagado arandı. Asu nindou ngorümbö Godîndî hoafi hoafiyo rambo nginîndî ra sagado arandı. Asu ngorümbö ai Yifiafi Aboedîndî-mayoyo asu moaruwai nendîyei-mayoyo ratüpürî ra türüfoefembohünda nginîndî ra sagado arandı. Nindou ngorümbö ranipoanîmbo hoafi hoafimbo nginîndî ra sagado arandı. Asu ngorümbö ranipoanîmbo hoafi hîhîrîfoefe hoafi nginîndî ra sagado arandı. ¹¹ Yifiafi Aboedi mamî ranane ai ranipoanîmbo ranipoanîmbo nginîndî ranahambo yare arandı asu ai-ane moanî ahandî hohoanîmonambo yangrî nindou mamî ranaheimbo nginîndî yîboborearü arandı.

Munquambo sîhîrî fi mamî ranahandambo bidîfir-anesî

¹² Fi ra mam-anesî, nga asu ngorü-poanî ngorü-poanî moatükunî ra ranîfihî papîreamboane. Ahandî ranî-poanî ranî-poanîmbo moatükunî afînd-anesî, nga fi mamî ranîfihî türemarand-ane. Kraisi ai rahurai-ani. ¹³ Mamî ranî-süngumboane munquambo sîhîrî, Suda, Suda-yafe ndîfo, moanî ratüpürîyei-rîhündeimbi, asu moanî nîmboeimbi nindou, sîhîrî fi mamî ranînambo hundürîmayefî. Asu munquambo sîhefîmbo God ai Yifiafi mamî ra masemunî.

¹⁴ Fi ranana moanî mamî moatükunînambo yangrîyopoanî pare haya anîngo. Aiana afîndî ranî-poanî ranî-poanî moatükunî ra papîre mburamboane fi ra mamî nahurai anîngo. ¹⁵ Asu tînarî ai hoafîndowohüya, “Roana watînarî-yahîpoanî, ranîmboane asu ro fi ranahandî-yahîpoanî,” mbîsîmboesi, nga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁶ Asu hîmboambe ai hoafîndowohüya, “Roana hîmboarîyahîpoanî, ranîmboane roana fi mamî ranahandîyahîpoanî,” mbîsîmboesi, nga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁷ Asu fi munğu ranai hîmboarî ranî yangrîrayo ana, asu nüngunde hîmborîmanda? Asu fi munğu ranai hîmboambe ranî yangrîrayo ana, nüngunde fîsînarü kamadada? ¹⁸ Fi mamî ranana ai yahuraiyopoanî,

nga God ai moani ahandi hohoani+monambo rani+poani rani+poani moatükuni ra fi mamani rani+fihi papimareandane. ¹⁹ Nga asu fi mamani ranahandambo moani mamani rani yangirayo ana, asu fi ranai nahü maningoa? ²⁰ Fi ranai moani yare ningowan-ane, asu fi mamani rani+fihi rani+poani rani+poani moatükuni ranai papire haya aningoa.

²¹ Ranimboane asu ngiri h+amboari ai wati+jarimbo hoaf+ndowohüya, "Ro ngiri s+hambo ndaham+nd+han+ni," m+iso, nga wani. Asu ngiri m+iro ai ti+jarimbo hoaf+ndowohüya, "Roana ngiri s+hambo ndaham+nd+han+ni," m+iso, nga wani. ²² Nga awi s+hi+ri nahan+ni+yo s+hefi fi ranahambo ranana ngi+n+indeimbi-yopoani asefi, rani+moatükuni ranai fi rani+fihi paiari+koate-ayo ana, asu ngiri fi ranai aboedi ndonde ningoa, nga wani. ²³ Asu fi ranahandambo b+di+fi+ri moatükuni+mbo s+hi+ri aboedi moatükuni-yopoani asefi, ranahamboane fi s+hi+ri aboedi yihuruhi ar+hundi. Nga asu fi ranahandambo b+di+fi+ri amoan+ng+mbü moatükuni ranahamboane aboedi d+di+boado-ar+hundi. ²⁴ Fi b+di+fi+ri aboedi ra moani hi+ningi+ri+hu ar+hundi. Nga God aiyu ahandi+hoari munguambo rani+poani rani+poani fi b+di+fi+ri ra fi mamani rani+fihi mamambere hi+ningi+mareandi. Raniyu asu fi b+di+fi+ri ranahambo moanane asefi ranahambo ai ndori+hoeimbi hi+ningi+re marandi. ²⁵ Fi mamani ranai ngori+poani ngori+poan+mbeyo yahuhayambo yare hi+ningi+reambo-yopoani, nga fi mamani b+di+fi+ri, mamani b+di+fi+ri ranai mamani hohoani+mo süngu s+mbori far+hefirü-mbeyeia yahuhayambo yare hi+ningi+mareandi. ²⁶ Ranimboane fi ra ngori+poani mamani b+di+fi+ri asübus+imboayo ra, asu fi mamani mungu ranai-amboani asübus+yowohane. Asu fi ra mamani b+di+fi+ri aboedi-ane asefi ana, asu munguambo fi ranai-amboani aboedi hi+hi+fi+hi+fi+yowohane.

²⁷ Ranimboane munguambo nindou se Kraisi+ndi fi-anei animboei. Asu munguambo se ahandi fi b+di+fi+ri nou-aye. ²⁸ God ai b+di+fi+rambo Kraisi+ndi nendi+mayeri ranaheimbo rahurai yare hi+ningi+mareari. Weangurü+hi+di+di ranai Kraisi+ndi hoafi sowandümo homo-rundeimbi, rani+k+i+m+i+ndi ranai God+ndi hoafi hoafi+yei-r+hi+ndeimbi, asu rani+k+i+ni ra yamundu-rundeimbi, asu hepüni+feimbi moatükuni rari+hi-r+hi+ndeimbi, asu nindou angünümü aboedi+r+hi-r+hi+ndeimbi, asu nindou far+hehi-r+hi+ndeimbi, asu munguambo ratüpurü aho ra hi+fandi+rühi-r+hi+ndeimbi, asu ngori+poan+imbo hoafi hoafi+yo-ramboane ranaheimbo hi+ningi+mareandüri. ²⁹ Awi nindou munguambo Kraisi+ndi hoafi sahümündi hei-r+hi+ndeimbi yangiri+yei an+imboeia?

Awi munḡuambo Godɪndɪ hoafi hoafiyei-rɪhɪndeimbɪ nindou yangɪrɪyei anɪmboeia? Awi munḡuambo yamundɪhi-rɪhɪndeimbɪ nindou yangɪrɪyei anɪmboeia? Awi munḡuambo hepɪnɪfeimbɪ moatɪkunɪ ratɪpuriyei rɪhɪndeimbɪ yangɪrɪyei anɪmboeia? ³⁰ Asu munḡuambo nindou ai aḡḡnɪmboyeimbɪmbo aboedɪ-fendɪrɪmbo ḡḡnɪndeimbɪ yangɪrɪyeia? Munḡuambo nindou ai ḡgorɪ-poanɪmbo hoafi ra hoafiyei-rɪhɪndeimbɪ yangɪrɪyeia? Asu munḡuambo nindou ai hoafi ra hɪhɪrɪfoadɪhi hoafiyei-rɪhɪndeimbɪ yangɪrɪyeia? E! ranɪ-moatɪkunɪ ra ai wantɪ. ³¹ Se moanɪ aboedɪ hamɪndɪ moatɪkunɪ ranɪ yangɪrɪ semɪndɪmbo ḡḡsɪfo pandɪhindɪ.

Sɪhɪrɪ nindou amurambo ḡḡsɪfo pandɪhumboane

ḡḡa ro sɪheimbo nahanɪyo aboedɪ hamɪndɪ nafɪ aho ranahambo nafuindahandɪrɪ samboanahɪ.

13

¹ Asu ro nindou ranaheimbo nindou-yei hoaf-ane, asu sɪnambeahɪndɪ nendɪ-yomondɪ hoafi ranane ra hoafɪyahandɪrɪhɪ, asu ro nindou ranaheimbo ḡḡsɪfo pefekoate-ayahɪ ana, asu ro nɪmɪsɪ fandɪyoanɪ, moanɪ hoafayo hoḡḡo nahurai-ndamboyahɪ. ² Asu ro Godɪndɪ hoafi hoafɪindahandɪrɪhɪ, Godɪndɪ hohoanɪmo dɪbo enḡoro ra munḡuambo fɪfɪrarɪheand-ane, asu munḡuambo fɪfɪrɪfe ra fɪfɪrarɪheand-ane, asu ḡḡnɪndɪ hamɪndɪ anɪhondɪmbo-rɪheandɪhɪ asu nɪmoei-wafu nɪmaroanɪ hoafɪyahanɪ ḡorɪḡoanɪnɪ aho-ane, asu ro nindou ranaheimbo ḡḡsɪfo pefekoate-ayahɪ ana, asu ro moan-anahɪ. ³ Ro wandɪ napo munḡuambo masɪheheandɪ ra napokoate-yeimbɪ nindou fehefendɪrɪmbo yimbondɪhe, asu wandɪ fɪ ra hɪnɪḡḡɪndɪheandanɪ nindou ai wambo haiambe mandundɪranɪ hai tɪkɪrɪnda-ndɪrɪmboesɪ, ḡḡa asu ro ḡgorɪ nindoumbo ḡḡsɪfo pefekoate-ayahɪ ana, ra ḡḡrɪ wambo aboedɪ fandɪhendɪrɪ.

⁴ ḡḡorɪmbo ḡḡsɪfo pare-randeimbɪ ai warɪ hoafeandɪh-reandɪhɪ farɪhendɪrɪ arandɪ. Asu ai moai nindou ḡgorɪmbo ḡḡsɪfoambe moaruwai hohoanɪmoyu randɪ, asu ahandɪ fimbo moai borɪyu randɪ, asu moai ahandɪ fimbo hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪyu randɪ. ⁵ Ai moai afɪndɪ-afɪndɪyurandɪ. Asu ai moai ahandɪ moatɪkunɪmbo yangɪrɪ hohoanɪmo pare randɪ, asu moai nɪmehɪnou ḡḡnɪndɪyu randɪ. Asu ai moai nindou ahambo moaruwaimbo-marɪhorɪ ranahambo hohoanɪmoyu randɪ. ⁶ Asu ḡgorɪmbo ḡḡsɪfo pare-randeimbɪ aiana nɪne-moatɪkunɪ moaruwai-ayo ranahambo moai hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪyu randɪ, ḡḡa aiana anɪhondɪ

hohoanimo ranahamboane hihifi-hihifiyu arandi. ⁷ Ai ana munquambo tiriifo aho ra moanane yahu arandi, asu munquambo si aho ra Godimbo anihondumbo-riri randuhani. Munquambo si aho ra God ai fandihendirimbui yahuhaya, hifandanduhi asu munquambo tiriifo ra tukufeyoani, ai nginindi nungumboani.

⁸ Ngorumbo ngusüfo pefe hohoanimo ra ai ngiri awarindihoyo. Nga Godindi hoafi hoafombo hohoanimo ranana kikingamindimboe. Rani-poanimo hoafina hoafi hohoanimo ranana moendindimboe. Fifiife hohoanimo ranana awarindihomboe. ⁹ Munqu-moatükuni aho ra moani bidifiri-bidifiri yangir-ane fifirihumboayefi. Godindi hoafi hoafimbo ranamboani awi moani bidifiri yangir-ane hefi hoafiyefi arihundi. ¹⁰ Nga süngunambo nine-moatükuni aboedi hamindi-mayo ranai tukündifeihi animbo, asu nine-moatükuni moani bidifiri-bidifiri yangiri hohoanimomayefi ranai awarindihomboe. ¹¹ Horombo ro nimori-yahambe rani-simboani wandi hoafi, hohoanimo, fifiife rani-moatükuni ra nimori nou rasüngumartheandi. Nga hapondani ana ro adukari-yahühi nimoakidibouyei hohoanimo ra hiningiriheamboanahi. ¹² Haponda munquambo moatükuni awi moai siri ndorihu fifirihundi, nga hoehimboambe nahurai-ane hoeirihu arihundi. Nga süngunambo animbo siri Godimbo ndondhuri ahandi ngusumboari ra hoeindihumboyefi. Hapondani ana moani bidifiri yangir-ane fifirartheandi. Nga süngunamboanimbo ro ahambo ndondhini fifirindi-hinimboyahi, ai wambo haponda ndore fifirareandiri nou. ¹³ Nga haponda ngimi moatükuni nda, Godimbo anihondumbofe hohoanimo, Godimbo anihondumbofehü himboyondombo hohoanimo, asu nindou ngorumbo ngusüfo pefe hohoanimo ra moani koadürumbo-koadürumbo yagodimboe. Nga ngimi hohoanimo ranahandambo, ngorumbo ngusüfo pefemboane ai adukari hamindayo.

14

Godindi hoafi hoafimbo hohoanimo pandihumboane

¹ Munquambo si aho ra nindou bodmondambo ngusüfo pefembo hohoanimoyo homboane. Asu se Yifiafi Aboedindi-mayo nginindi rani semindimbo hohoanimondei ngei. Nga Godindi hoafi hoafiyorambo nginindi ranimbo se moani ngusüfo pandihindi. ² Nindou düdi ai rani-poanimo hoafinambo hoafayu ana, nindou ranaheimbo hoafiyundurühi-yupoani, nga ai Godimbo yangiri-ani hoafayu. Sapo hoafi ra nindou ranai ngiri

fifiri+ndi+hindi, nga ranana Yifiafi Aboedi-mayo ranahandi ngi+n+ndi+nambo Godimbo yangir-ani dibo hoafi hoafiyundo arandi. ³ Nga asu nindou dudi ai Godi+ndi hoafi hoafayu ana, asu ai nindou ranaheimbo anihondumbofe ra ngi+nem+ndi+ndürühi farihendürühi, asu ngusüfoambe aboedi didi+boado-rearühane. ⁴ Nindou dudi rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafayu ana, ai ahandi fi ngi+nem+ndi+imbo yangir-ani hoafayu. Nga asu nindou dudi ai Godi+ndi hoafi ra hoafayu ana, asu hoafi ranai Kraisi+ndi nendi ranaheimbo ngi+n+ndamündür+imboe. ⁵ Ro siheimbo munquambo rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafindei sahehea hohoan+moayah+si, nga awi ro siheimbo Godi+ndi hoafi hoafi+yo-ramboanahi hohoan+moayah+ habodihi. Nindou dudi ai rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafinduan+ asu nindou ngorü ai hoafi ranahambo hihiri+foefe hoafi+yoan+ an+imbo, asu Kraisi+ndi nendi munquambo ranaheimbo hoafi ra fandihendür+imboe. Nga nindou dudi ai Godi+ndi hoafi weindah+ hoafayu ranana rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafi+mbo ngasündeamboane.

⁶ Wandafi mam+si, awi ro siheimbo sowahi tükündaheandühi rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafindahandüran+ ra ro ngiri+ siheimbo fandihendür+imboe. Nga ro siheimbo God ai wambo bidifiri moatükun+ weindah+mareandiri hoafi, fifiri+fembo moatükun+ hoafi, Godi+ndi hoafi hoafi+yorambo hoafi asu yamund+fembo hoafi ra ndahandüran-an+imbo, siheimbo fandihendür+imboyahi.

⁷ Hoahoango rakoate-randeimbi moatükun+si, nümüsi, fufun+si, mbon+ifaifai ranamboan+si moan+si mam+si rahurai-ane. Rani+moatükun+si munquambo ranai mam+kar+si hoafi+ndoan+si ra nüngund+hi nindou ai h+imbor+si mandei hoafi ahandi rana? ⁸ Nindou ai yifiar+imbo yinafoaiyu-randeimbi ai ndofe yinafoaikoate-ayu ra, asu nindou didai yifiar+imbo napo ra didi+boadomandea? ⁹ Moan+si mare yahurai-ane, asu se rani+poan+imbo hoafi+nambo hoafayei ra asu nindou amuri+si ai nüngund+hi sihei hoafi fifiri+mandi+hinda? Ranana se moan+po hoafi+ndamboyafi, nga sihaf+si hoafi ranai moan+si weri-yafui nou ni+moamo ngomboe! ¹⁰ Yini, munquambo hifi ndan+thü rani+poan+si rani+poan+si hoafi af+nd-ane engoro. Nga asu moai mamam+si hoafi ranai ranahandambo ni+m+ndi+si fifiri+fekoate yangoro, nga wani. ¹¹ Nga asu ro hoafi wataporayu ranahandi ni+m+ndi+si ra fifiri+fekoate-ayah+si ana, nindou hoafayu ranai wand+si nindou amur+nduan+si asu ro-amboa ahandi nindou amur+ndamboyahi. Se rani+poan+imbo hoafi+nambo watapor+ndeian+si siheimbo yahu-

rai tükündifemboe. ¹² Nga se-amboa Yifiafi Aboedindimayo nginindira semindimbo hohoanimoyei arihündiranimboane asu se Kraisindi nendifehefembo nginindira semindimbohünda tñjirifondei ngei.

¹³ Ranimboane nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafiyu-randeimbi ana, ai hoafayu ranahambo Kraisindi nendira naheimbo hihirifoefe hoafombohünda nginindiranahambo Godimbo didibafimbiyiwamboane.

¹⁴ Asu ro rani-poanimbo hoafinambo didibafeheandi ana, wandi yifiafi ranai-ane didibafefeyo, nga asu wandi hohoanimo ranai ana moani moaruwai titanimbo-reamboane. ¹⁵ Asu randifeyoani ra ro nüngumandihēa?

Ro wandi yifiafi ranambo didibafinda-heamboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani didibafinda-heamboyahi. Ro wandi yifiafi ranambo heründamboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani heründamboyahi. ¹⁶ Godimbo se sihafiyifiafi ranambo yangiri hihifariri ana, asu moanindi nindou-mayei ranai fandifeambe ngiri hoafindeihi, "Anihond-ane," mbi sei se hihifiyafambe. Sapo se hoafayafi ranahambo ana nindou ranai moai fifirihindi. ¹⁷ Godimbo hihifimbo didibafife sihafira aboedi saf-anesi, nga ngiri nindou ngorü ranahambo ngininda-mindündüri. ¹⁸ Ro afindimboanahirani-poanimbo hoafinambo Godimbo hoafiya arihandira siheimbo ngasündihēa-ndürimboanahira asu ranimboanahira ro Godimbo hihifarihüni. ¹⁹ Nga Kraisindi nendifandifeambe roana, moani nindou ai fifirihindeimbi hondahüfeimbi (5) hoafi yangiri yamundife-ndürimbo hohoanimoayahi. Nga asu hoafi moani afindi hamindirani-poanimbo hoafinambo wataporimboyo ho ana, aboedi hamindiyopoani.

²⁰ Wandafi mamira, se nimoakidibou hohoanimoayei nou hohoanimo-ndeimboyei. Moaruwai hohoanimo aho rananimbo se nimoakidibou nou hohoanimondeihinimboei, nga asu sihei hohoanimo ranana nindou boagiri nahurai-animbo se nimboei. ²¹ Ahnümbi hohoanimo sürü papirandühi yahoya, "Rani-poanimbo hoafi hoafümbi nindoundi yafambe süngu-ane, asu nindou amuriyei yafambe süngu-ane, rananimbo nindou ndanaheimbo ro hoafindahandüri-mboyahisi, nga asu ai ngiri wambo himborindei," mehu Adükari ai.

²² Nga ranane asu rani-poanimbo hoafi hoafimbo nginindiranai nindou Godimbo anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo nafuimbo moatükun-ane, nga asu anihondümbo-rihoreimbi ranaheimbo ana wani. Nga asu Godindi hoafi hoafimbo nginindira ahei mbusümo

ranai anihondümborihoreimbî aheimbo nafuimbo moatükun-ane, nga Godimbo anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo ana want. ²³ Ranimboane asu Kraisindî nendî ranai mamühi fandihindani se ranipoanimbo hoafnambo hoafayei ana, asu fifirifekoateyeimbî asu anihondümbofe-koate yeimbî ranai tükündahi sheimbo hoeindihindürihi, ai ana hihindî-hihindîyehanei mbiseimboyei. ²⁴ Nga muŋguambo Godindî hoafi raninyangiri hoafindeian-animbo, asu anihondümbofekoateyumbü asu fifirifekoateyumbü ai tükündîfi-hündambo amboani asu ai hoafi ra hamborindu haya moaruwai hohoanmomayu ranimbohünda ngusüfoambe afindî hohoanmondîmbui. ²⁵ Ranimbo asu ahandî hohoanimo dibo mengoro ra weindahindeandühi, asu ai yiri yimbu pusinde nîmandümborimbo Godimbo hohoanmonduwohü hoafîndühümboya, “Awi anihond-ane, nga God ai se-babidi sîhei mbusümo anüŋgu!” mbüsümbui.

Godimbo ratüpurî hohoanimo ra aboedi mbîhowamboane

²⁶ Wandafi mamî, asu se nüngundîhi ramandihinda? Muŋguambo se fandifeambe, nindou ngorü ai herü hohoanmonduhane, ngorü ai yamundiferambo hohoanimo hohoanmonduhane, ngorü ai God ai nîni-moatükunimboyo hoafimbohünda nafuimayundoane, ngorü ai ranipoanimbo hoafnambo hoafimboane, asu awi asukai sapo ai hoafiyumbî hihirife hoaf-ane, muŋgu ranimoatükunî ra hoafimbeyei-amboane. Muŋgu-moatükunî ra Kraisindî nendî ranaheimbo nginimbîra-mîndüramboane. ²⁷ Nga asu nindou bidifiri ai ranipoanimbo hoafnambo hoafimbo hohoanmondeihî ana, moani nindou yimbundafandani asu ngimîndîmondani yangiri-animbo rambîrundamboane. Nga asu moani ngorü ai hoafindu kikîndamünduanî, ngorü ai hoafiyu-mbîrandamboane. Ranimbo asu nindou ngorü ai nîne hoafi ngorü ai hoafimayu ranahambo hihirifoare hoafimbiyu wamboane. ²⁸ Nga asu nindou ngorü ai ranipoanimbo hoafnambo hoafînduanî ranahambo hihirife hoafimbo nindou ranihü nîngokoate-nduanî ana, asu nindou ranai ranî hoafnambo hoafîndümbui, nga moani ai sisikoate nîmandümboranimbo ahandî fimboane asu Godimboane ranî yangiri hoafimbiyu-wamboane.

²⁹ Yimbu ngimî nindou saf-animbo Godindî hoafi hoafimbo-mayo ra hoafimbeyo-mondamboane. Nga asu amuri bidifiri ai moani nîmarimombo nîne hoafi ai hoafayomo ranahambo tûmbîrundamboane. ³⁰ Nga asu nindou mamî wataporambe amaru ahambo God ai nafuiduanî, asu nindou nüngumbo hoafayu ranai ahandî

hoafi ra awi kiki+mbi+ramundu-amboane. ³¹ Rani-sungumbo-ani+mo nindou munquambo mamai Godi+ndi hoafi hoafi+ndi+mondani, asu nindou munqu amarei ranai hoafi ranahambo fifi+ri+hindühi ngi+ni+ndi mbi+ni+mboei-amboane. ³² Godi+ndi hoafi hoafi+mo ngi+ni+ndi sowandümondeimbi nindou ana ai moani ranahandi ngi+ni+ndi ra hifi+ndi+mbi+rundamboane. ³³⁻³⁴ Sapo God ai si+hefi+mo moai mamai+kariyo wakiferambo yifi+ri+yu, nga moani aboedi ndori+hefe ni+ngomboane yifi+ri+yu.

Krais+ndi nendi munqu ai fandi+feambe ana, awi ni+morehi ai watapor+i+ndeimboyei, nga moani si+skoate ni+mandei. Krais+ndi nendi munquambo yahurai-ane rari+hi ari+hündi. Ni+morehi aiana ngi+ri hoafi+ndei sapo Moses+ndi ahinümbi hoafi hoafi+mayo sungu ai moani nindowenihi+yomondi hoarehi ni+mboei. ³⁵ Ni+morehi ai rani+moatükuni ranahambo fifi+ri+fehü türüfoefembo mbi+seimbo ana, ai ahei nindowenihi ranahamumbo worambe düdumbeyahipuramboane. Ni+morehi ai Krais+ndi nendi fandi+feambe botife hoafi ana, amoani+ngaimb-ane.

³⁶ Awi Godi+ndi+mayo hoafi ra si+heimbo sowahi+ndi botife homboyo? Awi asu hoafi ra si+heimbo yangi+ri tüküfemboyo? ³⁷ Nga asu nindou mamai ai rande hohoani+monduhüya, “Ro Godi+ndi hoafi hoafi+ya-ri+handeimb-ana,” ehuyo, asu “Yifi+fi+fi Aboedi+ndi fifi+ri+fe masaham+i+ndi+hi,” ehu ana, refeana ai fifi+ri+mbi+reand-amboane, nga Adükari ai randi+hindi mehu hoafi-ane nda ro si+heimbo sürü papar+i+handi. ³⁸ Nga asu nindou rani hoafi ranahambo hibi+mbori+koate-ayu ana, asu se ngi+ri ahambo hibi+mbori+ndei.

³⁹ Rani+moane wandafi mamai, Godi+ndi hoafi hoafi+mo hohoani+mo ranahambo yangi+ri ngusi+fo pandi+hi ngei, nga asu se rani+poani+mo hoafi+na hoafi+mo yowani mbi+seimboyei. ⁴⁰ Krais+ndi nendi fandi+feambe munqu+moatükuni aho ra wudi+poapondi+hi ndondi+hi randi+hindi.

15

Krais ai yifi+ri hayamboyo asükaiyo boti+meftiyu

¹ Wandafi mamai, haponda ro si+heimbo aboedi hoafi masahandi+ri ra asükai+nda hohoani+mo boti+ndi+hendi+ri samboanahi. Aboedi hoafi ra se sahümü+ndi hehimboyei asu se rani+fihi ngi+ni+ndi man+i+boadei ranahamboanahi. ² Aboedi hoafi si+heimbo ro bokari+mar+i+heheandi+ri ranahambo ngi+ni+ndi kiki+hi+ri+hümü+ndi ani+boadei hei ana, ranambo se aboedambo-ndahimboyei. Nga refekoate+ndei+ni ana, ngi+ri fandi+hendi+ri.

³ Ro hoafi hĩmboriya heheambo masahamĩndĩhi ra siheimbo masahandũri ra ai aboedi adũkarĩ moatũkunĩ hamĩnd-ane: Kraisi ai sihefi moaruwai hohoanĩmo ra raguanambo-fembo-hũndamboyu yifĩmayu, sapo Godĩndĩ hoafi yare hoafĩmayo sũngu. ⁴ Ahambo honguambe sihehorane, asu ranambe ŋgĩmĩ nĩmbĩyu mbura asũkaiyu botĩmefiyu, Godĩndĩ hoafi yare hoafĩmayo sũngu. ⁵ Raniyu asu ai Pitambo-so boatei tũkũfi mburamboyu asu sũngunambo ahandĩ 12 sũngururũ-rundeimbĩmbo-so tũkũmefiyu. ⁶ Raniyu asũkaiyu ahandĩ wandafĩ mamĩ 500 ŋgasũndeandeimbĩ nindou ranaheimbo-so tũkũmefiyu. Nindou ra afĩndĩ ana anĩmboei, ŋga asu bidĩfirĩ ana yifĩsafĩmayei. ⁷ Raniyu ai Semsĩmbo-so tũkũfi mburamboyu asu sũngunambo ahandĩ hoafi sowandũmo homo-rundeimbĩ-memo munguambo ahamumbo-so tũkũmefiyu. ⁸ Raniyu asu sũngunambo hondũ wambo-so amboa tũkũmefiyu. Asu ro furambe sanigorambo hapoadũmboyaha wakemĩndĩ-ndĩrimbo nahurai-anahi.

⁹ Kraisiĩndĩ hoafi sowandũmo homo-rundeimbĩ-yomondĩ mbusũmo ra akĩdou saf-anahi. Wambo ana Kraisiĩndĩ hoafi semũndũ hu-randeimbĩ mbĩsei dũkandĩhi-ndĩrimboyei sapo ro Godĩndĩ nendi ranaheimbo moaruwaimbo-marĩhearũ hahi ranĩmbohũnda. ¹⁰ Ŋga God ai wambo moanĩ hĩpoambo-mareandĩra ranĩmboanahi haponda ro Kraisiĩndĩ hoafi sahamĩndĩ ha-rĩhandeimbayahi. Ŋga asu ahandĩ moanĩ hĩpoambofe hohoanĩmo ranai moai moanĩmbofeyo, ŋga wanĩ. Kraisiĩndĩ hoafi sowandũmo homo-rundeimbĩ bidĩfirĩ ai mungu moai ro ratũpurayahĩ nou yaru tĩŋĩrĩfoyomo. Ŋga roana, wand-amboanĩ moai ratũpurĩya rĩhandĩ. Ŋga Godĩndĩ moanĩ hĩpoambofe hohoanĩmo wandĩ fiambe amarondĩrĩ ranane farĩhendĩra ro rawarĩheandĩ. ¹¹ Ranane hoafi ra ro hoafiyahembũ hũndĩyo asu ai hoafiyomondeimbĩ hũndĩyo ra sapo mamĩ ranĩ hoafi ranĩyo bokarĩ-marĩhehundĩ ranahambo se anĩhondũmbo-marĩhindĩ.

Sihiĩ yifĩhũndĩ botife hoafi

¹² Kraisi ai yifĩmayua asu God ai honguambeahĩndĩ botĩmarirĩ hoafi ra ro afĩndĩmbo hoafiyefĩ marĩhundĩ. Ŋga asu nĩmboe nindou bidĩfirĩ sihei mbusũmo anĩmboei ranai hoafiyehĩya, “Nindou yifiyoweimbĩ-hũndĩ ana, ŋgĩrĩ asũkaindo botĩndĩfeyo,” maseia? ¹³ Rani hoafi ra anĩhondũmbayo-mbonana, God ai moai Kraisiĩmbo honguambeahĩndĩ botĩriri. ¹⁴ Asu Kraisi ai yifĩhũndĩ botĩfekoate-mbeimbonana asu ro ŋgĩrĩ nĩnĩmbo hoafiyefĩ

rɪhunda asu se ŋgɪrɪ nɪnɪ-moatükunɪmbo anɪhondümborɪhɪndɪ. ¹⁵ Rambefe-mbonanasɪ, asu ro Godɪmbo tɪkai hoafɪyefɪ-rɪhundeimbɪ nindou tükümbayahu. Sapo ro ahambo anɪhondümborɪhɪndɪ hoafɪyefühɪ sefɪya, “God ai Kraismbo botɪmarirɪ,” asefɪ. Nindou yɪfɪhündɪ botɪfekoate-mbembonana, God ai ŋgɪrɪ Kraismbo yɪfɪhündɪ botɪrirɪ. ¹⁶ Ŋga God ai nindou yɪfɪyeimbɪhündɪ ranaheimbo botɪfendürɪra koatembei-mbonana, asu Kraismbo ai-amboanɪ yɪfɪhündɪ botɪmbefipoanɪ. ¹⁷ Ŋga asu God ai Kraismbo yɪfɪhündɪ botɪfikoateyu-mbonana, asu sɪhei anɪhondümborɪhɪndɪ ranai sɪheimbo mbafarɪ-hendürɪpoanɪ. Ŋga seana sɪhei moaruwai hohoanɪmo ranaianɪmbo kɪkɪhɪndamɪndɪndürɪ nɪŋgomboe. ¹⁸ Asu anɪhondümborɪhɪndɪ rambefembonana, nindou dɪdɪyei Kraismbo anɪhondümborɪhɪndɪ mburɪhü yɪfɪmayei ranai-amboanɪ moaruwaimboyahi. ¹⁹ Sɪhɪrɪ ana Kraismboanefɪ anɪhondümborɪhɪndɪ hurühɪ hɪmboayahundo. Ŋga asu Kraismbo ai sɪhefɪmbo ndanisɪmboanɪ yangɪrɪ fehefemunɪmbo hɪmbombayefɪ-mbonana, asu nindou bidɪfirɪ sɪhefɪmbo hɪpoanɪmboembou-anei sahümunɪ.

²⁰ Hohoanɪmo ra yahuraiyopoanɪ, ŋga wanɪ. Ŋga anɪhondüyo Kraismbo ai yɪfɪyu mbura honɟuambeahɪndɪ God ai botɪmarirɪ. Nümbürambeahɪndɪ horombonambo sesɪmbo moatükunɪ boatei nafaramɪndo nahuraiyo God ai Kraismbo boatei yɪfɪyeimbɪ nindou ai yangɪrɪ botɪfekoate-yeiambe ahambo botɪmarirɪ. ²¹ Nindou mamɪ ahandɪ süŋgu yɪfɪmbo hohoanɪmo tüküme Feyo asu nindou mamɪ ai-amboanɪ ahandɪ süŋgu yangɪrɪ botɪfembo hohoanɪmo tüküme Feyo. ²² Sapo nindou muŋgu ai ra Adamɪndɪ sɪrɪhünd-anei yɪfɪmayu süŋgu yɪfɪyei arɪhündɪ. Ŋga nindou muŋguambo Kraismbo sɪrɪhünd-anei botɪmefiyu süŋgu botɪyahi arɪhündɪ. ²³ Ŋga muŋguambo nindou mamamɪ ahei botɪfeambe botɪndahumboyefɪ. Kraismbo ai boateimayu asu ai asükaindu kudüwan-anɪmbo asu nindou ahandɪ sɪrɪmayei ra muŋgu botɪndahimboyei.

²⁴ Rani-sɪmboan-anɪmbo muŋgu-moatükunɪ muŋgumboayo si ranai tükündɪfemboe. Rananɪmbo asu Kraismbo ai sanendɪ, ananɪ, kabomo ra hɪfandɪ-rundeimbɪ, muŋguambo ratüpurɪ bogorɪmboayafundeimbɪ, asu muŋguambo ŋgɪnɪndɪ hɪfandu-ndeimbɪ ranahamumbo hɪfɪnambo-ndeapurɪmbui. Rananɪmbo asu ai ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ra Ape Godɪndɪ warɪwamɪ hɪnɪŋgɪndeambui. ²⁵ Awi ranambe ana Kraismbo ai bogorɪmbondüfi nüŋgu ŋgumbo anɪmbo, asu God ai moaruwai nendɪ ranaheimbo hɪfɪnambo-ndeandürɪ haya Kraismbo yirumbo hoarehɪ hɪnɪŋgɪndearümbui. ²⁶ Amurɪ hürütümbɪ ranaheimbo hɪfɪnambo-ndeandürɪ

ngu-ṅgumbo animbo, asu süngunambo hondü-animbo yifi ranahambo amboani hifi nambo-ndeambui. ²⁷ Godiñdi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, “God ai muṅgu-moatükuní ahandi hoarehi hiniṅgimareandi,” meho. Nga God ai muṅguambo moatükuní ranambeyupoani. Ranimbo-animbo sihiri fifirindi-humboane, God ai muṅgu-moatükuní ra Kraisindi hoarehi hiniṅgimareand-anesi, nga asu ai moai ahandi hoarehi nūngu, nga wani. ²⁸ Nga muṅgu-moatükuní ra Kraisindi hoarehi yangiriñdoan-animbo, asu Godiñdi Nimori ranai sapo Afindi ai muṅgu-moatükuní ahandi hoarehi hiniṅgimareandi rani-hoarehindümbui. Rananimbo asu God ai ahandi hoari muṅgu-moatükuní aho ranahambo bogori hondündümbui.

²⁹ Nga asu yifiyeimbi ai botifekoate-ayei ana, asu nindou bidifiri aheimbohünda himoni hundüryei arihündi ranai nūngurihi-ndühyeia? Asu yifiyeimbi ai botifekoate-ayei ana, asu nimboe nindou bidifiri ai aheimbo fehefedüribohünda himoni hundüryei arihünda? ³⁰ Asu yihoefimbo amboa. Ro Kraisindi ratüpurí ratüpurimayefi asu nindou bidifiri ai muṅguambo si aho ra moaruwaimborihimuni hei arihündi. Asu yifiyeimbi nendi ranai asükaiyo botifekoatembo-ayei ana, asu ro nimboe moani ndarihu animboefa? ³¹ Wandafi mamí, muṅguambo si aho ra ro yifimbo nahuraiya arihandi. Ra anihond-ane. Se muṅguambo Sisas Krais-babidi aniboadei ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifiyahühi weindahí rarihe hoafehandüri. ³² Efesus ngoafihü ro nimambeahindi ninihondibabidi nahurai yifiarimayahi. Ranimbo-hündambo nindouyafe hohoanimo süngu ro nini-moatükuní aboedi mandahamindiha? Nga asu yifiyeimbihündi nindou ranai asükaindei giri botindahindi hoafi ra anihondayo ana, ambesi, nga sihiri moani, “Sesi dagudifi, hoe ndimindefi raraondiho ṅgefimboane. Nga sümbu ana awi sihiri yifindemboyefi,” hoafi mamí hoafimayo süngu.

³³ Se tikai hoafi anihondümbö-ndihimboyei. Sihiri sihefi wandafi moaruwai-mayei rani-babidi ahahabodefi ana, asu ai sihefi hohoanimo aboedi ra moaruwaimbönihimuni-mboyei. ³⁴ Se wudipoapondihi hohoanimondeihí asu moaruwai hohoanimo ra rühüsafi hiniṅgindiñdi. Nindou bidifiri seana moai awi Godimbo fifirihori. Ranahandambo se amoaniṅgimboyei-amboane.

Fi asükaiyo botefeyo ranana ṅgorü-poanimboane

³⁵ Nindou bidifiri ai düdundahindühi animboya, “Nindou yifihündi ra nūngundihi asükai botimandahinda? Fi ra asükaindo botindiñfeyowohü nūngu-nahurai fi ndemindi

haya tükündife maninggoa?" mb+seimboyei. ³⁶ Ranana hihindi hoaf-ane? Se ra fifirowamboanafi nini-moatükuní hoarí hifambe hifi kararowandi ranai yifikoate-nahuraiayo ana, asu ai ngiri yangiri aboedi tükündifeyo. ³⁷ Se koniyo asu nini mangiriyo hifarowandi ra moai emündü düdüdü kameihí hifirowandi, nga hoarí yangir-ane hifi kararowandi. ³⁸ Ranana asu God ai hohoanímomayu süngu düdüdü emündü napo ra ranífihi papareandi. Ranai mungu nine-moatükuní mamamí hoarí ranaheimbo rani-poanímbo rani-poanímbo düdüdü, emündü ra sagadüri arandi. ³⁹ Mungu-moatükuní yangiri níngo haya hoahoango-randeimbi ranahei fisafi ana mamí simogodi yangiriyopoani, nga wani. Nindou ai ngorü-poanímbo fisaf-ane, niníhondi ai ngorü-poanímbo fisaf-ane, ndu napo ai ngorü-poanímboane. Asu kiní ai ngorü-poanímboane. ⁴⁰ Sünambeahíndi moatükuní fi-poanímboane, asu hifi ndaníhündambo fi-poanímboane. Nga asu sünambeahíndi moatükuní ranai ngorü-poanímbo fiyomboane, asu hifi ndaníhündambo moatükuní ranai ngorü-poanímbo fiyomboane. ⁴¹ Hüfíhamíndi ai-amboaní ahandí rani-poanímbo fi anandi. Amoamo ai-amboaní ahandí rani-poanímbo fi anandi. Asu mupui amboaní rani-poanímbo fi anandi, nga asu munguambo mupui ra bidifiri ai ngorü-poanímbo fiyo asu bidifiri ai ngorü-poanímbo fiyo ra hoanomboane.

⁴² Moaní yahurai-anímbo nindou yifiyeimbíhündi asükaindei botíndahinda tükündífemboe. Fi ra asamboefeyo rananímbo ai sümboyo-randeimb-ane. Nga asu fi ranai yangirambofe tükefeyo ranai ana sümbokeateyo-randeimb-ane. ⁴³ Fi asamboefeyo ranana wosíhoaforí himboyowohü hoafendiyowohane. Nga asu fi yangiri botefeyo ranana moaní aboedi himboyowohü nginíndi tüküfeihane. ⁴⁴ Fi asamboefeyo ranana hifi ndaníhündambo fi yangir-ane. Nga asu fi botefeyo ranana sünambeahíndi fi-ane.

Hifi ndaníhündambo fi-poanímboane, asu sünambeahíndi fi-poanímboane rehayamboane aníngo. ⁴⁵ Sapó Godíndi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Weangurühídidí nindou, ahandí ndüri Adam ana, nindou yangiri níngombo tüküme fiyu,' meho. Nga asu ngorü Adam, Krais, aiana yangiri níngombo yifiafi saimboyu tüküme fiyu. ⁴⁶ Yifiafi hoearambe fi ranai moai raboatei tüküfeyo, nga wani. Nga hifi ndaníhündambo fi rani-boatei tüküfeyoane, asu süngunambo yifiafi fi ranai tüküme fiyu. ⁴⁷ Weangurühídidí Adam aiana hifíhündíyu tüküme fiyu. Nga asu süngudídi Adam ana sünambeahíndi tüküme fiyu-ani. ⁴⁸ Hifi

ndan+hündambo nindou ana sapo nindou hifinambo nafiyumb+hündi-mayu nahurai-anei. Nga asu nindou sünambeah+ndi aiana sapo nindou sünambeah+ndi tüküme fiyu nahurai-anei. ⁴⁹ Hapondani ana s+hiri nindou hifinambo nafiyumb+mayu ranahandi fi-hoeari-yefomboanefi, nga mare yahurai-animbo s+hiri nindou sünambeah+ndi tüküme fiyu rahurai fi-hoeari-ndembo yefi.

⁵⁰ Wandafi mamí, hoafi nda ndahurai-mayowamboanahi hoafehandüri. Nindou hifi ndan+hündambo safi hori rani-finambo tüküfimbí nindou ranai ana ngiri God ngin+ndi hifandarandi ranambe ngu. Asu nine-moatükuni sümboyo-randeimbi ra asu ngiri nine-moatükuni sümbokoateyo-randeimbi ra ndemüdü. ⁵¹⁻⁵² Dibo hoafi mengoro nda himbor+ndei, nindou muñguambo s+hiri ngiri yif+ndefi. Nga muñguambo s+hiri ngorü-süngundahundühi animbo rani-poanimbo findefi hohu tükündahumboyefi. Nimehünou, himboari dikir+hu afar+hum+ndefi nou bidif+ranambo fufuñi ai hoaf+ndoani simbori tükündahumboyefi. Sünambeah+ndi fufuñi ranai hoaf+ndoani animbo nindou yifiyeimb+hündi ranai asükaindei bot+ndahimboyei, asu muñguambo s+hiri moani rani-poanimbo tükündahumboyefi. ⁵³ Sümboyo-randeimbi fi ranana ngorü-poanimbo findo haya sümboyokoate-randeimbi tükümbifeyo-wamboane. Nga asu yifiyo-randeimbi fi rananimbo ngorü-poanimbo findo haya yifiyo-rakoate tükümbifeyo-wamboane. ⁵⁴ Rananimbo sümboyo-randeimbi fi ranai sümboyo-rakoate findoani, asu yifiyo-randeimbi fi ranai yifiyo-rakoate findoan-animbo, asu Baiborambeah+ndi hoafi ranai an+hondü tükünd+femboe. Ai yahoya, “Yifi ai awar+hoeihü yangiri koadürümbo niñgombo ranai har+hoai tüküme feyo!” meho.

⁵⁵ “Yifi se, naha s+hafi har+hefembo ngin+nda?

Yifi se, naha s+hafi ngin+ndi moaruwaimbofe ramboa?”

⁵⁶ Moaruwai hohoanimo, ra yif+ndi moaruwaimbofe ngin+ndi nim+ndühane. Ah+nümbi hohoanimo ra nindou-yafe moaruwai hohoanimo nafuiyo arandi rananimbo asu nindou ai moaruwaimbo-ndahimboyei. ⁵⁷ S+hefi Adükarí Sisás Krai+ndi ngin+ndi namboyu God ai s+hefimbo ramareamuna yifiar-ambeah+ndi hamar+hehundi. Nga ranimbo-hündambo-animbo s+hiri Godimbo hihif+ndi hurimboane!

⁵⁸ Wandafi mamí, ranimboane se akidou-amboani bübür+ndeimboyei, nga se moani ngin+ndi ham+ndi ni+boadei. Se muñguambo si ahora Adükar+ndi ratüpurí tñjir+fondei ndühündi, nimboe sapo ndani-moatükuni

nda se fifiri+hindi. Se Adükarimbo ratüpurayei ra ngiri moanimbondifeyo.

16

Godindi nendi fehefembo kaki

¹ Hapondani kaki Godindi nendi Sudia hifihü amarei ranaheimbo fehefe-ndürimbohünda gugurifembo hoafinda samboanahi. Kraisindi nendi Garesia hifihü amarei aheimbo hoafimayahi nou se-amboani rasüngundihindi.

² Muṅguambo Sande aho rananimbo nindou muṅguambo mamani se kaki masahümündi ranahandi saimbo shei worambe bidifiri digehindi. Rananimbo süngunambo ro tükündaheandani, aheimbo kaki gugurife segudürimbo ra se ngiri afuri kokopondühündi. ³ Ranihü ro tükündaheandüh-animbo nindou se dibonimehüpuri ranai shei-mayo kaki gugurimar+hindi ra sowandümo houmbo koanditheheapura wandi-mayo ahamundü fimbo pas kameihi Serusarem ngoafinambo mbihanimo-ndamboane. ⁴ Nga asu ro-amboa hohoanimo-yahan>wani ahanhi ana, nindou ranimemo ranai ro-dibo mbikosomo-ndamboane.

Porindi hohoanimo

⁵ Awi ro Masedonia hifi mbusümo nafindahe hehea sheimbo sowahi tükündaheamboyahi, nga ro Masedonia hifinafi homboanahi hohoanimoayahi. ⁶ Awi ro moai fifirihendi, nga se-babidi akidou nimboahani ngisihari tükefeyo ra aboedindoani mangahayo, nüṅgumandahe. Se-babidi nimboa mbundha asu ro nini-nafiyoyombo hohoanimoarandiri rananimbo se wambo nafihombo mbifar+hehindir-amboane. ⁷ Roana se-babidimbo akidou yangiri nimarimbo ana moeisahi. Nga awi roana se-babidi gedühi niṅgomboanahi hohoanimoayahi, Adükarai rawoyafu ehu ana. ⁸ Nga awi roana, Efesus ngoafihü ndan+hü nimanidhan Suda-yafe adükari si Pendikos* ra tükündifeyoan-animbo ndamboyah. ⁹ Nimboe sapo God ai nimorehi nindowenih afindi aheimbo ahandi nindowbofe tüküfembohünda wambo fondi masendimbo wambo. Nga asu nindou afindi ai wambo ndan+hü hürütar+hündiri.

¹⁰ Nga asu Timoti ai rühi shei nafindüfiyuan wani, se ndahorimindei worinindihoran-animbo ai se-babidi aboedi yihimbokoate mbinüṅguwamboane. Nga ai-amboani mare ro rawehandi nou Adükarindi ratüpuriyurandeimb-ani. ¹¹ Nga asu nindou ṅgorü ai ahambo yowan moanindi nindou-ani mbüsümbui. Nga se ahambo moani aboedi fandihethoran ṅgusüfoambe afure

* **16:8:** Pendikos ai Suda-yafe adükari si nübürambeahindi sesi yimungu-remindimbo si-ane.

küre haya mbüsünüwamboane. Nga ai wandafi mamî bîdîfîrî babîdîmbo mbîsîni+monda sahehea himboyahapurühanahi.

¹² Haponda wandafi Aporosîndî hoaf-ane sîheimbo hoafayahî nda: Ro ahambo wandafi mamî bîdîfîrî-babîdî sîheimbo sünî hoeimbîreandürî sahehea hoafi-yahandowohanahi. Nga ai hombo moei yahumboani, awi hapondanambe ana. Nga awi ai nînisîmboanîyo hombo nafî engoro ana, ai ngumbui.

Bîdîfîranambo hoafi

¹³ Se hîbadîhündühî anîhondümböfe hohoanîmo ngîni+ndî kîkîhîndühümündî nîmboei. Se yîhîmbokoate moanî ngîni+ndî nîmboei. ¹⁴ Se ratüpurîndeihi ra sîhei ngusüfo pefe hohoanîmo ranambo yangîr-anîmbo ratüpurîndei ngei.

¹⁵⁻¹⁶ Wandafi mamî, sapo se Stefanas asu ahandî worambeahîndî-yei hoafi ra fîfîrîhîndî. Sapo ai boateiyei Akaia hîfîhü Kraisîmbo anîhondümbö-rîhîndeimbî tükümehînd. Ai Godîndî nendî ranaheimbo fehefendürîmbo ratüpurî ra refembo afîndî hohoanîmoyei arîhündî. Wandafi mamî, ro haponda sîheimbo hütî-hoafayahandürî se-amboanî yahurai nîndou-yomondî hoarehî nîmboei. Asu nîndou düdi aîbabîdî farîhoundürîhî houmbo ratüpurîyomo arundî amboanî kameihî.

¹⁷ Stefanas, Fortunatus asu Akaikus ai sîhei fondîhümbö sapo se ndanîhü sîfokoate-mayei ranîmbo asu ai wambo sowana masîfomo-ndamboanahi hîhîfî-hîhîfayahî.

¹⁸ Aiyomo wambo wandî ngusüfoambe ndoru kümarundîrî sapo sîheimbo ramarundürî nou. Nîndou yahuraimbo-anîmbo nîndou aboed-anemo mbîsefî hohoanîmo-ndefomboane.

¹⁹ Esia hîfambe Kraisîndî nendî amarei ranai sîheimbo hîhîfarîhündürî. Akwira, Prisira-anafe, asu Kraisîndî nendî ahafe worambe fandîhi nîmarei arîhündî ranai-amboanî Adükari+ndî ndürînambo sîheimbo hîhîfarîhündürî. ²⁰ Asu wandafi mamî munju ndanîhündambo amboanî sîheimbo hîhîfarîhündürî. Se Kristenî-yafe hohoanîmo süngu sîmborî wakîkîhürîndei.

²¹ Ro Por-anahî wandî warînambo sîheimbo hîhîfî hoafi nda sürü paparîhandî.

²² Nîndou düdi ai Adükari+mbö aboedî hohoanîmo-yondokoate-ayu ana, ai moaruwaimbo-mbîfiyuwamboane. Adükari, se mborai!

²³ Adükari Sisas ai ana sîheimbo moanî hîpoambo-mbîreandür-amboane. ²⁴ Munjuambo se Sisas Krais-babîdî anîmboei sîheimbo ro ngusüfo pararîheandürî.

2 Korin Pas yimbu Por ai Korin+hündambo sürü papimarandi

¹ Kar+has+handüri, wandafi mamı, ro Por-anahi sapo God ai wambo moani ahandi yifiri süngu Sisas Kraisindi hoafi semindi ho ramböhünda kafoare h+n+ngi-mareandiri. Ro asu sihefi wandafi Timoti-di+bo Godindi nendi se Korin ngoafihü amarei-anei, asu muñguambo Akaia hifambe amarei rananei, siheimbo muñguambo pas nda sürü papir+ho koarar+hehoandi. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi ngüsüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo mbisab+nandür-amboane.

Godimbo Por ai h+hif+marüri

³ Awi sihiri Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape ranahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai hipoambo-reandeimbi Ape-ani asu ngüsüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo muñgu ra sai-randeimbi God-ani. ⁴ Aiani yihoefimbo-so n+ne t+ñ+rifo afindi tüküfeyoani ngüsüfoambe afure küreamuni arandi. Rananimbo asu ro mandiho nindou bidifiri aheimbo sowahi t+ñ+rifo tükefeyondüri ranaheimbo hohoanimondehühi ngüsüfoambe afurindiho kündihoa-ndür+mboyehi sapo ro yihoehihoari Godindimayo ngüsüfoambe afurife kife hohoanimo sahoaminde hohoambo nahurai wambo. ⁵ Kraisimbo sowahi t+ñ+rifo afindi tüküfeyoani semündü marandi asu ranane ro-amboani sahoaminde ar+hoandi. Rahurai-ane Kraisindi ngüsüfoambe afurife kifimbi hohoanimo afindi ranai yihoehimbo-so tüküfeyomuna sahoamünde ar+hoandi. ⁶ Asu yihoehimbo-so t+ñ+rifo afindi tükündifeyoani ro siheimbo hohoanimondemboyehi sihei ngüsüfoambe afurife kifemboane, asu rananimbo God ai siheimbo aboedambo-ndeandürümbui. Nga asu God ai yihoehi ngüsüfoambe afurifembü hohoanimo kürareamuni ana, asu sihei ngüsüfoambe afurifendürimbo kameihane. Raninambo ro t+ñ+rifo masahoamindehi nahurai se moanane sei hehi nginindi animboei hei ana, God ai sihei ngüsüfoambe hohoanimo afure küre arandi. ⁷ Ro siheimboya se nginindi mb+n+boadeia sehohoa anihondümbo-r+horühanehi. Ranimbo-hündambo ro rar+ho fifir+hoamboanehi, se ro-babidi t+ñ+rifo sahümündanı asu

se-amboani ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo ra ro asahoamindehi nou ndahümündimboyei.

⁸ Tiñirifombü moatükunî Esia hifambe wambo tükümeferî ranahamboanahî ro wandafî mamî sîheimbo hoafîndahandüra se ranahambo fifirîmbîrîhinda saheheamboanahî. Ranühî wambo tiñirîfo afîndî hamîndî tüküfendîrühîyo asu wandî ngînîndî nîngombo ratüpurî hohoanîmo ra muñguna hifînamareandîrî. Ranîyahî asu ro ngîrî yangîrî aboedî nîmboahî sahehea hoanîmomayahî. ⁹ Ranîyahî asu ro hohoanîmoyahanî wandî fiambe tiñirîfo afîndî tükümeferîyowa yîfîndamboyafî masahî sapo nindou kot hîfandî-randeimbî ai hoafîyuhüya, se yîfîndamboyafî, ehu nahuraiyo tükümeferîyondîrî. Nga asu ranî-moatükunî yîhoefîmbo tükümeferîyo ra yîhoefî fimbo hohoanîmokoate-ndehühi, ro God yîfîhündî botîre-randeimbî-mayu ranahambo yangîrî-anîmbo hohoanîmo-ndefomboane. ¹⁰⁻¹¹ Ranî-moatükunî moaruwai ranai yîhoefîmbo hîfokoefemunîmbo mayoyosî, nga asu God ai yîhoefîmbo ranambeahîndî aboedambo-mareamunî. Mande ai-anîmbo süngunambo aboedambo-ndeamunîmbui. Asu se yîhoefîmbo farîhehimunühî Godîmbo dîdîbafayahündo ana, ro ahambo ngînîndî anîhondümborîhurühî sefiya, “Ai yîhoefîmbo aboedambo-ndeamunî ngu,” asefi. Rananîmbo hohoanîmo-yahümunühî amboanî asu Godîmbo hîhîfî-mbîrîhor-amboane ai yîhoefîmbo afarîhemunî ranîmbohündo. Ai nindou afîndîyei dîdîbafîfe süngu yîhoefîmbo hîpoamboreamunühî mafarîhemunî.

Por ai hohoanîmo ngorü-süngumareandî

¹² Ndanî-moatükunî ndanahamboanahî ro hîhîfî-hîhîfiya arîhandî: Wandî hohoanîmoambe yare hoafîmeyondîrî ro Godîndî-mayo sürühoeimbî hohoanîmo hohoanîmoya marîhandî. Hîfî ndanîhündambo nindou-yafe fifîrîfenambo wambo moai ranî hohoanîmo ranai rareandîra tüküfeyondîrî, nga wanî. Nga Godîndî hîpoambofe hohoanîmo ranai wambo ramareandîra asu ro nindou-yei mbusümo mbumundî hohoanîmo ranî-süngu yangîrî mahahabodîhi. Sîheimbo-poanîmbo ro yahurai ramarîheandîrî hahî. ¹³⁻¹⁴ Ro sîheimbo pas sürü papîrîho arîhoandî ra se hoeindîhi mbundîhü hoafî ra fifîrîndîhimboyei. Hapoana hoafî ra se akîdou yangîrî fifîrîhindî. Nga se ro hoafayehî nda muñguambo fifîrîndîhindühî hohoanîmombeyei-amboane sehehoamboanehi. Ranîmbo Adükarî ai kosîmbo si

ra tüküfeyoambe-animbo ro siheimbo hihifi-hihifinda-
hoandürimboyehi mare yahurai-animbo se yihoehimbo
hihifi-hihifinda-hümünimboyei.

15-16 Ro rarihe hohoanimoyahiya, ai wandi hohoanimo
wudipoapondihi fifirindihindi sahehea horombo ro
siheimbo sowana sifomboanahi masahi. Ro Masedonia
hifinambo hafohü kosohü siheimbo hoeifendürimbo
asahi, asu se wambo Sudia hifinambo hombo mbifari-
hehindiramboane saheheamboyahi hohoanimomayahi.
Rananimbo se wambo yimbumbo hoeindihindirühi
hihifi-hihifimbeyei-amboane masahi. ¹⁷ Horombo ro
siheimbo yimbumbo hoeifendüri horombo hoafirthe
masiheheandiyosi, nga wani. Nga ro wandi hohoanimo
ngorü-süngumartheandi. Ro yimbu hohoanimo-yaheimbi-
mbayahiyoy? Ro hifi ndanihündambo nindou nou moai
mam simboani wandi horombo hoafirthe masiheheandi
ranahambo yini sa asu wani sa rihandi, nga wani.

¹⁸ Sihiri Godimbo anihondumbo-arihuri nou asu se wandi
hoafi amboa anihondumbo-ndhimboyei. Munguambo
hoafi ro siheimbo asahanduri ra yini ranane asu wani
ranane ra ai wani. ¹⁹ Ro Sairas, Timoti-babidi siheimbo
Godindi Nimori Sisas Krais ranahambo hoafimehunduri,
aiana yini yahu, wani yahu-randeimbityupoani. Nga mam
hohoanimo yangir-ani hohoanimoynu arandi. ²⁰ Nga asu
Godindi horombo hoafi afindi ra yangoromboane, nga
ranane asu Sisas Kraisindi süngu-ane horombo hoafi
müngu ra anihondumbo tükufe arandi. Ranane asu
sihiri Godindi hoafi himboriyefühi asu Sisas Kraisindi
süngu hoafiyefühi, "Anihond-ane," asefi God ai adükar-ani
hoafimbohünda. ²¹ God aiani yihoefimbo se-babidimbo
ngininindi kikihiramündümuna asu sihiri Krais-babidi
ngininindi animboefi. Asu ai sihefimbo ahandi ratüpurimbo
amboani kifoare hiniingimaremun-anefti. ²² Aiyu ai
ahandihoari sihefimbo diboniyumuni hiniingimaremun
haya asu ai Yifiafi Aboedi ra sihefi hohoanimoambe
hiniingimareandi. Yifiafi Aboedi ranana sapo God
ai sihefimbo aboedambo-femunimboayo ranahambo
nafuimbo-hündamboane.

Por ai moai aheimbo sowana asükai hu

²³ Nga ro anihondumbo hoafi hoafayahi nda God ai
anihond-ane mbüsü nginindamündümbui. Nga ro siheimbo
didi tinjirifo afindi segudüripoani saheheamboyahi
asu ro hombo hoafimayahi sihei ngoafi Korininambo
asükai sinikoate-mayahi. ²⁴ Sihei anihondümbofe
ranana ro hifandi-handürühiyahipoani, nga wani. Sihei
anihondümbofe hohoanimo ranamboanei se-amboani

s̄heihōar̄i ṅḡin̄ind̄i k̄ik̄ih̄ir̄ih̄üm̄ündi an̄im̄boei. Rananeh̄i asu ro s̄hei h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄i hohōan̄imo ra bot̄ifemboh̄ünda se-bab̄id̄im̄bo rat̄üpur̄iye ar̄ihōand̄i.

2

¹ Ran̄im̄boyah̄i ro moan̄i wand̄i hohōan̄imonambo yanḡir̄iya, awi ro ṅḡir̄i aheimbo sowana gad̄i as̄ükainda ṅḡin̄ind̄ifimb̄i hoaf̄indahand̄üran̄i, af̄ind̄i hohōan̄imondei sahehea hohōan̄imomayah̄i. ² Asu ro s̄ühüh̄i s̄heimbo ṅḡus̄üfoambe af̄ind̄i kifimb̄i hohōan̄imo mbasahand̄ürimbonana, asu nindou mam̄i ai ṅḡir̄i wambo h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄imboh̄ünda far̄ihend̄ir̄i. Nga se yanḡir̄-anei wambo h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄i moat̄ükun̄i rand̄ihinda h̄ih̄if̄i-h̄ih̄ifayah̄i. ³ Seana wambo h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄iyah̄ünd̄ir̄i-r̄üh̄ündeimb̄i nindou-anei. Ran̄im̄boanah̄i asu ro s̄heimbo sowana s̄in̄i s̄heimbo ṅḡus̄üfoambe af̄ind̄i kifimb̄i hohōan̄imo ra segod̄ürim̄bo moei asah̄i. Ran̄im̄bo-h̄ündamboyah̄i ro horombo s̄heimbo pas s̄ürü pap̄ir̄ih̄i koamar̄iheheand̄i. Ro n̄in̄i-moat̄ükun̄im̄boyo h̄ih̄if̄i-h̄ih̄ifayah̄i ana, asu se-amboan̄i ro-bab̄id̄i ranahambo h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄iyeihanei. Ran̄i moat̄ükun̄im̄bo s̄heimbo mun̄guambo an̄ihond̄ümbor̄iheand̄ürim̄boanah̄i. ⁴ Horombo s̄heimbo pas s̄ürü pap̄ir̄ih̄i koar̄iheheand̄i s̄imboan̄i ana wand̄i ṅḡus̄üfoambe t̄iṅ̄ir̄ifo af̄ind̄i n̄imar̄iwoh̄üyo asu as̄übus̄ümb̄i hohōan̄imo ranai t̄ük̄üf̄ih̄iyo ro aran̄im̄bo-aran̄imboya wak̄imar̄iheand̄i. Se t̄iṅ̄ir̄ifomb̄ü hohōan̄imo-mbeyeia sahehea pas ra s̄ürü pap̄ir̄ihambo-yah̄ipoan̄i. Nga se wambo ro s̄heimbo hohōan̄imo af̄ind̄i hohōan̄imor̄ihand̄ür̄i ra f̄if̄ir̄imb̄ir̄ihinda saheheamboyah̄i par̄ihe koamar̄iheheand̄i.

Nindou ai s̄heimbo moaruwaimbo-mareand̄ür̄i ranahambo amboawi mb̄isei-amboane

⁵ Nindou ai ṅḡus̄üfoambe af̄ind̄i kifimb̄i hohōan̄imo wambo yanḡir̄iyopōan̄i masend̄ir̄i, nga s̄heimbo mun̄guamboyo masagad̄ür̄i. Ro ran̄i moat̄ükun̄im̄bo af̄ind̄i hoaf̄im̄bo moeisah̄i, nga ran̄im̄boanah̄i moan̄i b̄id̄if̄ir̄i yanḡir̄i hoafayah̄i. ⁶ Nindou ranahambo nindou af̄ind̄i se t̄iṅ̄ir̄ifomb̄ü rat̄üpur̄i masah̄ündo ra awi r̄üh̄ü saf̄i ahambo h̄in̄iṅḡind̄ihor̄i. ⁷ Nga awi se ahand̄i hohōan̄imo moaruwai ranahambo amboawi sah̄ündowoh̄ü asu ṅḡus̄üfoambe afur̄ife kifimb̄i hohōan̄imo ndah̄ündo. Nga asu ṅḡus̄üfoambe af̄ind̄i ham̄ind̄i kifimb̄i hohōan̄imo ai ahambo mun̄guna moaruwaimbo-nder̄imboe. ⁸ Ran̄imboane ro s̄heimbo hoaf̄i nda hoafehand̄ür̄i, se ahambo s̄heimayo h̄ipoambofe ra nafuindah̄ündoan̄animbo ai f̄if̄ir̄im̄b̄ireandamboane. ⁹ Ro horombo pas s̄ürü pap̄ir̄ih̄i

koamari-heheandüri moani siheimbo refe hoeife-ndürimbohünda. Wandimayo hoafi se süngurihündühi munğu moatükunı ra rarıhi mbarihündıyo wanımbaiyo? Nga se ahambo tıñırifo masahündo. ¹⁰ Asu se nindou düdi ai siheimbo moaruwai hohoanımoayundürı ranahambo amboawi aseı ana, asu ro-amboanı ahambo amboawi mbısaHANDOMBOYAHı. Moaruwai hohoanımo engoro ana, ranahambo ro amboawi asahi ana, Kraısındı hımbuahü siheimbo fehEFE-ndürimbohünda amboawi sahühanahi. ¹¹ Satan ai sihefımbıo tıkai hoafındımunı-mbui sahehea ramarıheandı ra. Ahandı dıbohındı hohoanımo ra sapo sıhırı fıfırıhumboanefı.

Troas ngoafıhü Por ai tıñırifo afındı masemüdu

¹² Ro siheimbo hınıngırıheırı hehea Troas ngoafıhü Godındı hoafi hoafomböhünda tüküyaheandühi hoeırıheandane asu Adükari ai wambo ranıhü ratüpurımböhünda aboedı hohoanımo nafuımayundırı. ¹³ Nga ro sihefı wandafı Taitus ranıhü hoefıkoate-yahühi asu ngusüfo afındı kürıheandühi afındı hohoanımomayahı. Ranıyahı asu ro nindou ranıhü amarei aheimbo hıhıfırıharü hınıngırıhearü hehea, asu ro Masedonia hıfınambo mahahi, nga siheimbo sowana moai asükai sühühi.

Kraisındı ngınındınambo ro ngasündı-hurımbıoanefı

¹⁴ Nga Godımbıo hıhıfındı-hurımbıoane nımbıoE sapo aiani Kraıs-babıdı nımbıoEfanı munğıambo sı aho ra sıhefımbıo aboedı nafı semündümunı huhü asu nıne-moatükunı ranai sıhefımbıo moaruwaimbo-femunımbıo aho ra ngasündıhu aboedühi tükehündı. Yıhoefı ratüpurı ranahamboani God ai hoafıyuanı asu nindou ai Kraıs ranahambo fıfırarıhorı. Kraısımbıo fıfırıfe ranana aparümbı fıfıñarü yangorı wakareandı nahurai-ane. ¹⁵ Sıhırı amboanı aparümbı fıfıñarü Kraısındı-mayo Godındı aboedı sesı mandıfe fondı wamınındı aboedı tüküfe hafo arandı tüküfe haya God sowana aho nahurai-ane. Fıfıñarü ranane nindou Godındı hoafi süngurıhındeımbı-ayeı asu ahandı hoafi süngufekoate-ayeı ahei mbısumıo yangorü wakareandı. ¹⁶ Nindou dıdıyeı Godındı hoafi hımborıkoate anımbıoEı aheimbo ana yıfı fıfıñırı nahurai-ane. Sapo fıfıñarü ranai-ane aheimbo hıfıkoarearü arandı. Nga asu nindou Godındı hoafi süngurıhındeımbı aheimbo ana fıfıñarü ranai yangırı nıngombo sagadürı arandı. Nindou munğıambo aiana ngırı aheıhoarı Godındı ratüpurı ra randıhındı. ¹⁷ Nga se fıfırıhımbıoaneı, roana nindou afındı ai homo Godındı hoafi hoafıyomondühi kıkı sowandümo arandı nahurai nindou-yefıpoanı. Nga God

ai yihoeŋimbo ratüpurî ra masemuna asu ro moai ahandî ratüpurî ranahambo tikai hoafiyefî rîhundî. Nga roana Kraiss-babîdî hohoanîmo mamî sünguri-hundühanefî asu Godîndî hîmboarühi hoafî ra mbumundî süngu yangîrî hoafiyefî arîhu hefî.

3

Sîmborî hoafî femîndî sîhefembo ratüpurîyomorundeimbî nindou

¹ Ro Godîndî ratüpurîyefî-rîhundeimb-aneŋî maseŋî ra awi asükai yihoeŋihoarî yihoeŋî fimbo borîyefîhümbo se yihoeŋimbo aboed-anemo mbîseiya seŋimbo mbaiyefîyo? Asu awi ro nindou bîdîfirî nou ai pas sürü papîrîhündendeimbîhündî sîheimbo saiyoanî asu se yihoeŋimbo aboed-anemo yahomböhünda mbayefîyo? Asu se yihoeŋimbo farîhefe-munîmbohünda pas yahurai sürü papîmboyo? Nga wanî. ² Seanei yihoeŋimbo nindou munġu aboed-anafanî yahomunîmbohünda pas nahurai-ayeî. Pas ranahambo sürü papîmarîhündî ranana sîhei ngusüfoambeane amaro. Munġuambo nindou ranai pas ranahambo fîfirîhi hehi asu ai hoeiferambo-hündamboane. ³ Ranîmoatükunî ra dîbohîndîyopoanî, nga ai yahurai-ane. Kraiss ahandîhoarî randî pas ra sürü papîra mbura yihoeŋî süngu koamarîhendî. Pas ra moai penînambo sürü papîrandî, nga God yangîrî koadürümbo nünġu-randeimbî ranahandî Yîfiatînambo sürü papîmarandî. Asu moai God horombo ramareandî nou nîmoeifîhî sürü papîrandî, nga nindou-yeî hohoanîmoambeahîyo sürü papîmarandî.

⁴ Ro ranî hoafî hoafayehî ra sapo Kraissîndî süngu ro Godîmbo anîhondümbo-marîhorî. ⁵ Asu ngîrî yihoeŋîhoarî yangîrî ana ranî ratüpurî ra randîhundî, nga ranîmboane asu ro ngîrî hoafîndefühüya, yihoeŋîhoarî rîhundî ranî ratüpurî ra ramarîhundî mbîseŋî. Nga Godîndî ngînîndî sahumîndefî hohumboaneŋî ratüpurîyefî arîhundî. ⁶ God ai ahandîhoarî yihoeŋimbo se randumboemo mehuwa, asu ro sîmborî hoafî femîndî sîhefe ratüpurî ranî nindoumboyahu anîmboeŋî. Ratüpurî ranana horombo sürü papîru sîhoemombo-yomopoanî. Nga Yîfiatî Aboedîndî ngînîndînamboyo sürü papîra masîhendî. Ahînûmbî hohoanîmo sürü papîru masîhoemo ranî-süngu ana nindou ai yîfiyeî arîhündî, nga Yîfiatî Aboedî ana nindoumbo gedühî yangîrî nîngombo sendühane.

⁷ God ai ahînûmbî hohoanîmo ra nîmoeifîhî sürü papîmarandî. Nga asu ranîyo ranîmoatükunî ra Godîndî-mayo hîmboamupuimbo-randeimbî ranî bîtapîre

tükümeſeyo. Raniyo asu Mosesindi ngusumboari ranai himboamupuimbo-maranda asu Israerihündi ai ahandi ngusümbori ra ngiri ndondihi hoeindihindi. Nga asu sünguna homboyo rani-moatükuni ranai afurimarahoayo. ⁸ Ranimboane Yifiafi Aboedindi ratüpurü ra ah+nümbi hohoanimo ranahambo ngasünde haya himboamupuirandeimb-ane. ⁹ Ah+nümbi hohoanimondi ratüpurü ranana nindoumbo papi-hoafimboane, nga asu Godindi-mayo himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo menjoro. Rani hohoanimo rani-sünguyo nindou ai yifiyei arihündi. Nga asu nindoumbo Godindi himboahü mbumundi tüküfembo ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo engoro ra ngasündeamboane. ¹⁰ Anihondane, horombodidi ratüpurü ranahandi himboamupuirandeimbi si adükari-mayos, nga ndeara dikirifemboane. Nimboe sapo hapoana aboedi hoafindi ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si adükari hamind-ane. ¹¹ Ah+nümbi hohoanimondi ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si kameihü tükümeſeyosi, nga moai gedühi yanjoro. Nga aboedi hoafindi ratüpurü koadürümbo-koadürümbo yagodomboe ranimboane asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi si ra adükari hamindimbyowamboane.

¹² Aboedi hoafindi ratüpurü ranana ngiri mungundo ranahambo ro anihondumbo-rihu hohu animboefi. Ranimboane asu ro yihimbokoate ranahambo hoafiyefi arihündi. ¹³ Roana Moses yare marandi nou moai yarihu rihündi. Aiyu ahandi ngusumboari ra hoearinambo gabudimareandi. Rananimbo Israerihündi ai sapo himboamupuimbo-randeimbi si ra ahandi ngusumboarambe tükümeſeyo ra ngiri hoeindihinda afurinde gado. ¹⁴ Nga asu ahei hohoanimo ra moai hoeireandüri. Raniyei asu ai horombodidi hoafi femindi sihefe ra hoeirihindühi asu ahei ngusumboarambe hoeari nou ranai ahei ngusüfoambe gabudifoareandüri haya hombo haponda tükefeyo. Ai moai rani-moatükuni ra raguanambo-rihindi, nga wani. Krais mamü ranahandi süngunambo yangir-animbo God ai hoeari ngusüfoambe gabudareandi ra raguanambo-ndeambui. ¹⁵ Horombo peyo haya ho-hombo hapondan-amboani ai Mosesindi hoafi hoeirühi marühi hei ra hoeari ranai ahei hohoanimo ranahambo gabudimareandüra asu hoafi nimindi ra moai fifirihindi. ¹⁶ Nga nindou ai Adükari sowanambo hihiriyahi ahei ana, hoeari ra Adükari ai raguanambo-ndeambui. ¹⁷ Adükari ndanai ana Yifiaf-ani. Nga

asu Adükar+ndi Yifiafi ranai nindou ranahandi fiambe amarondo ana, asu nindou ranai moan+ aboedambo-ndüfimbui. ¹⁸ Munnguambo sihi+ ana moai sihefi+mo nini+moatükun+ ai ngusumboar+ gabudeamun+. Ranane asu Adükar+ndi+mayo himboamupuimbo-randeimbi+ si ranai sihefi+mo tapara-m+ndi+munühi+ asu sihi+ hoehimbo nou nindou ranahei fih+ hefi+ tapari+hu-m+ndefimbo nou-ayefi+. Rananefi+ munnguambo si aho ra himboamupuimbo-randeimbi+ si ranai adükar+ tükufe howohü sihefi+mo ngorü-süngureamun+ hoan+ sihi+ Adükar+ anungu nou nimboef+ ar+hundi+. Adükar+ sihefi+ ranai Yifiafi wamboani ai rasüngure arandi+.

4

Krais+ndi+ hoafi+ sowandümo homo-rundeimbi+ ai hifi+na nafümb+ hipi+ri+ nahurai-anemo

¹ Sapo God ai yihoefimbo hipoambo-reamun+ hayambo-wamboyu ratüpur+ ra masemun+ ro refembohünda, ranimboane asu ro moai yiboaruko-yiboaruko-yahundühi+ ambe sefi+ hini+ngiri+hundi+, nga wan+. ² Ranimbo-hündamboyefi+ asu ro amoan+ngümbi+ ratüpur+ dibo engoro nindou ai yaru marundi+ ra daboadanambo-mar+hundi+. Roana moai tikai hoafi+ hohoan+mo sünguri+hu hefi+ ri+hundi+ asu moai God+ndi+ hoafi+ ra ngorü-sünguri+hu ri+hundi+, nga wan+. Nga roana nindou ranai yihoefi+ ratüpur+ God+ndi+ himboahü ra hoeiri+hindühi+ ahei hohoan+moambe ratüpur+ ranahambo aboed-ane mbiseiya sefi+moanefi+ asu hoafi+ hondü ra weindah+ hefi+ hoafi+yefi+ ar+hundi+. ³ God+ndi+ hoafi+ ro hoafi+yefi+ ar+hundi+ ranai dibo engoro ana, sapo nindou ahandi+ hoafi+ himbor+koateyei+ heimbo awari+hefemboayei+ aheimbo-anendüri+. ⁴ Nindou ranai ana hoafi+ ranahambo moai an+hondumbo-r+hindi+, sapo ahei hohoan+moambe nimb+ amaro hifi+ ndan+hündambo tikai god nüngumbü Satan ai gabudi+foareandüri+ hayambo wambo. Rananei asu ai Krais sapo God+ndi+ sisam+ hondü nahurai aiyu ranahandi+ aboedi+ hoafi+ndi+ himboamupuimbo-randeimbi+ si ra moai hoeiri+hor+ ri+hündi+. ⁵ Ro bokarari+heheandi+ ra moai yihoefi+ fimbo hoafi+yefi+ ri+hundi+, nga wan+. Nga Krais ai Adükar-ani sefi+ hoahumboanefi+ asu ro ahandi+ sünguyo sihei+ ratüpur+yefi+ ri+hundeimbi+ an+moefi+ ranahambo hoafi+yefi+ ar+hundi+. ⁶ Sapo God hifi+ sünü nafirandambe ai hoafi+yuhü yahuya, “Nimb+ yare nimaroambe si ranai simbeyo-wamboane,” mehu. Asu God mam+ ranani sihefi+ hohoan+moambe si ramareanda af+ndi+ ham+ndi+ tüküme feyo asu sihefi+ ngusüfoambe ranai aboedi+ si nahurai engoro. Ro si ranahambo fifiri+humboanefi+ sapo

Godɪndɪ hɪmboamupuimbo-randeimbi si Sisas Kraisɪndɪ ŋgusũboarambe apenɪŋgo ranahambo.

⁷ Ŋga roana sapo aboedɪ hoafɪ ŋgɪnɪndɪ napo nahurai hɪfɪna nafũmbɪ hɪpɪrambe afoero nahurai-aneɪ. Rani-moatũkunɪ ra nindou ai yarɪhi fɪfɪrɪhindũhɪ ndani-moatũkunɪ ŋgɪnɪndɪ afɪndɪ nda Godɪndɪ-mayoane, ŋga asu yɪhoefɪ-mayopoanɪ mbɪsei-yambohũndamboane ra. ⁸ Yɪhoefɪmbo afɪndɪ tɪŋrɪfo ranai moaruwaimbo-reamunɪsɪ, ŋga asu awi moai muŋgunambo moaruwaimbo-reamunɪ. Afɪndɪ moatũkunɪ ranai yɪhoefɪ hohoanɪmo ranahambo kɪkɪhɪramɪndɪ-munũhanesɪ, ŋga asu awi yɪhoefɪ hohoanɪmo ra moai muŋgunambo hamɪndɪ peyorandoɪ. ⁹ Nindou bɪdɪfɪrɪ ai yɪhoefɪmbo moaruwaimbo-rɪhimunɪ marɪhũndɪsɪ, ŋga asu God ai yɪhoefɪmbo moai hɪnɪŋgɪreamunɪ randɪ. Ai yɪhoefɪmbo harɪyahũmunɪ marɪhũndɪsɪ, ŋga asu ro moai moaruwaimbo-yahurɪhundɪ. ¹⁰ Muŋguambo si maho ra Sisas yɪfɪmayu nou yɪhoefɪ fimbo amboanɪ yɪfɪmbo yangɪrɪ nahurai-mayefɪ. Rani-mboane asu Kraisɪndɪ yangɪrɪ nɪŋgo hohoanɪmo ra yɪhoefɪ fiambe hoeimbɪrɪhind-amboane. ¹¹ Ro yangɪrɪ nɪmboefũhɪ Sisasɪndɪ ratũpurɪ, ratũpurɪyefanɪ, nindou ai yɪhoefɪmbo hɪfokoeffemunɪmbo sei hehi raraomarɪhũmunɪ. Rananɪmbo asu Sisas ai hɪfɪ ndanɪhũ manũngu ahandɪ yangɪrɪ nɪŋgo hohoanɪmo amboanɪ yɪhoefɪ yɪfɪmbo fiambe weindahɪ tũkũmbɪfeyo-wamboane. ¹² Ranane asu yɪfɪmbo hohoanɪmo ra yɪhoefɪmbo sowahɪ engoro, ŋga yangɪrɪ nɪŋgo hohoanɪmo sɪheimbo sowahɪ engoro.

¹³ Godɪndɪ hoafɪ yahoya, “Ro anɪhondũmbo-rɪhe heheambo wamboanahɪ hoafayahɪ,” meho. Mare yahuriane ro-amboanɪ mamɪ anɪhondũmbofe-namboaneɪ hoafayefɪ. ¹⁴ God ai Sisasɪmbo yɪfɪhũndɪ botɪmarɪrɪ ranahambo fɪfɪrɪhumboaneɪ. Rani-mbo-hũndambo-anɪmbo asu yɪhoefɪmbo amboanɪ Sisas rameɪɪyɪ nou botɪndeamunɪ haya, ndemũndũmunɪ sɪheimbo kameihɪ gafu ahandɪ fɪkɪmɪ hɪnɪŋgɪ-ndeamunɪmbui. ¹⁵ Ŋga asu sɪheimbo farɪhefe-ndũrɪmboane muŋgu tɪŋrɪfombũ rani-moatũkunɪ yɪhoefɪmbo sowahɪ tũkũfe arandɪ. Sũngunamboanɪmbo Godɪndɪ hɪpoambo hohoanɪmo ranai nindou afɪndɪ ahei ŋgusũfoambe tũkũndɪfendũrɪ ndandanɪ asu ai Godɪmbo afɪndɪ hɪhɪfɪndɪhorũhɪ ahambo aboed-ani sei mbɪrɪhũndamboane.

¹⁶ Roana rani-mbo hohoanɪmoyefɪ hoeirɪhundũhanefɪ asu ro Godɪndɪ ratũpurɪmbo ra moai mbosɪyefɪ rɪhundɪ. Yɪhoefɪ fi ranai moaruwai-yowohanesɪ, ŋga asu yɪhoefɪ ŋgusũfoambe hohoanɪmo ranai muŋguambo si aho ra aboedɪ sɪmborɪ tũkũfeyoanɪ ndorɪhu hohoanɪmo-yefũhanefɪ.

17 Rani-moatükuni ra ai ndahurai-ane: Tiñirifo yihoefimbo sowahi tükufe arandi ra afindi hamindiyopoani, nga ranimbo wambo asu ngiri amitata moendindo. Nga asu süngunamboanimbo sünambe moani aboedi hamindi ngorü-süngundahu koadürümbo-koadürümbo ni mandemboyefi. Sünambe süngunambo aboedi hamindi ni mara ranai-animbo asu haponda hifi ndanihü tiñirifo akidou engoro ranahambo ngasündeamboe. ¹⁸ Sihiri ana moai nime-moatükuni himboarinambo hoeife-randeimbi moatükuni ranahamboyo poani kokorihu hefi arihundi, nga wani. Nga sihiri ana nime-moatükuni himboarinambo hoeifekoate-yefi arihundi ranahamboane hohoanimo parihu arihundi. Sapo nime-moatükuni shefi himboarinambo hoeirihu arihundi ranana ngiri gedühi yagodo, nga nime-moatükuni sihiri shefi himboarinambo hoeifekoate-yefi arihundi ranai-animbo gedühi koadürümbo-koadürümbo yagodimboe.

5

¹ Sihiri fifirihumboanefi hifi ndanihü dago ndanambe animboefi ndanana kandihoeyoani asu ngoasümboani ana God ai wori hondü sünambe sihiri ni ngombohünda hini ngimareandi ranambe-animbo ni mboemboyefi. Wori ranana nindou moai worimboarundi, nga moani koadürümbo fondarimboane. ² Hapondanana sihiri wori aboedi hamindi shefimbo sünambeahindi nou gabudi-foaremunimbo afondaro ranahamboanefi sihiri hanafumboyefühi hohoanimo pararihundi. ³ Sihiri rani-moatükuni aboedi ra fi ranahambo gabudafoarihundi ana, asu sihiri ngiri fi safi yangiri ni mboefi. ⁴ Yini, awi sihiri haponda dago ndanambe ni mboefomboanefi hanafumboyefühi afindi hohoanimoayefi. Asu sihiri rawehundi ra shefi fi-hoeari wamindafi ra raguanambo-fembo sefi hohumboyefipoani, nga wani. Nga shefi fi-hoeari simbori ra sapo hoeari hondü simbori nahurai güdifemboane. Asu rananimbo shefi fi sümboyo-randeimbi ranai aboedi yangiri gedühi ni ngombo ra mbi semindowambo sefi hohumboanefi. ⁵ God ai ahandihoariyu sapo sihiri yangiri semindi hefe ni ngombo ra didi boadore masihendi. Raniyu asu ai shefimbo Yifiafi Aboedi ra masemuni. Yifiafi Aboedi masemuni ranana sapo mungua aboedi moatükuni süngunambo God ai shefimbo refemunimboayu ranahandambo weangurühididi bidifiriyo.

⁶ Ranane shefi fiambe nginindi tükufemuni arandi. Haponda sihiri ra randihu fifirindi-humboane shefi

fi nda sihefi wori nahurai ranambe animboefisi, nga sihiri Adükarindi wori ranahambo angun-ane fi animboefi. ⁷ Hapondanambe sihiri moani Adükarimbo anihondumbo-rihurühanefi animboefi. Nga nini-moatükuniyo hoeifembo ranahambo hohoanimo parihu-ndühiyefipoani animboefi. ⁸ Sihefi hohoanimo ranai nginindi tüküfemunühane asu roana yihoe fi nda hifi ndanihü hihigife hefembo hafo Adükaribabidi ngoafi hondühi nimarimbo rananefi hohoanimoayefi. ⁹ Ranimboanefi sihiri ana ngoafi hondühi nimboefühi-ndoan-ane asu ndühi nimboefühi-ndoan-ane ra ro moani nene hohoanimo Adükar ai hohoanimoayu ra süngufembo yangiri hohoanimoayefi. ¹⁰ Muᅅguambo sihiri Adükar ai yiboboreandi simboani ra ahandi hımboahü tükündahumboyefi. Rananimbo rani-simboani sihiri fi ndarihu nimboefambe aboedi ratüpurı ratüpurımayef-ane, asu moaruwai ratüpurımayef-ane, ranimbo muᅅguambo sihiri mamani nene-moatükuni ramarıhundi simonᅅgorühi Adükar ai ndemunümbui.

Nindou ai Kraisindi süngu Godındi ᅅgunindimbofe tüküfemboane

¹¹ Ranimboane roana Adükarimbo yihımboyefühi, ahandi hoarehi nimboefühi nindou bidifırambo hoafıyefi habodefi arıhundi ahei hohoanimo botıfendüranı ai Adükarimbo anihondumbo-fimbohünda. God ai yihoe fımbı ndore fı fıreamunimboani. Mare yahurai-ane sihei hohoanimoambe se yihoe fımbı ndorıhi fı fırimbirıhimunamboane asefi. ¹² Ro asükai siheimbo ndanı hoafı hoafayefi nda se yihoe fımbı aboed-anemo yahomböhündamboyoanı, nga se yihoe fımbı hıhıfi-hıhıfımbeyahümuna se fımbıyefi. Rananimbo asu se nindou bidifıri-yafe hohoanimo ranahambo hıhıfi-hıhıfıyeyi, nga nindou-yafe hohoanimo ranahambo moai hohoanımoyeyi se simborı hoafımbıhünda hoafıyahandürı. ¹³ Nindou bidifıri ai yihoe fımbı hıhındı-hıhındı-yomondühanemo masei. Ro hıhındı-hıhındıyefi ana, Godımbıhündamboanefi. Nga asu haponda ro ndorıhu hohoanımoyefi ana, ra siheimbo fırihefendürımbıhündamboane. ¹⁴ Kraıs yihoe fımbı fıpoambo-maremunı hohoanimo ra yihoe fı ratüpurı ranahambo fıfandarandı. Ra yarıhu fı fırıhundi nindou mamı ai nindou muᅅguambo ranaheimbo sünguna yı fımayu rani-süᅅgunambo-anımbı nindou mamanı sihiri amboanı yı fıyefımbı nahurai-ane fı. ¹⁵ Ai nindou muᅅguambo sihefi süᅅguna yı fımayu. Rani süᅅgumbo-anımbı nindou sihiri ndarihu yangiri nimboefambe ra sihiri hohoanımoyefi süᅅgu yangiri hohoanımoyöhü hoahoanᅅpoanı, nga

yowani. Nga sapo ai sihefi sünguna yifiyu mbura asükaiyu botifi mahafu rani+mo sihiri ndondi+hu hohoan+mondefüh+ani+mo hahabodefomboane.

¹⁶ Rani+mayowamboane roana ngiri nindou-yafe hohoan+mo ra süngund+hundühi asu nindou ngoründi hohoan+mo türüboadi+hu ngefi. Yini, horomboyefi sihiri nindou-yafe hohoan+mo ra yari+hu hohoan+moyefühi Kraisi+mo tümafoari+huri hefisi. Nga asu hapondani ana sihiri moai ahambo rani hohoan+moyahundo rihundi. ¹⁷ Himboriyei. Nindou mamai ai Kraisi+mo anüngu ana, God ai nindou ranahambo simbori nindoumbondiri hini+ngi+ndirümbui. Wamindafi hohoan+mo awari+mar+hoayo, nga asu simbori hohoan+mo tüküfemboane.

¹⁸ Ran-moatükuni ranana God aiani ni+mündühi+yu haya yare arandi. Horombo ana sihiri ahandi hürütümbü nindoumboyahu manimboefiyosi, nga asu hapondaniyu Kraisi+mo süngu sihefi+mo God ai aboedi+aboedi+mareamuni. Raniyu asu Godi+ndi hürütümbü ranaheimbo far+hefendürani asu ai God-babi+di+mo wudi+wudi+fembo ratüpuru ra yihoefi+mo masemuni. ¹⁹ Siheimbo ro ndari+hu hoafehündüri: God ai nindou muṅguambo Kraisi+mo sünguyu ngunindi+mbore arandi. Asu ai moai nini+moatükuni+yo moaruwai hohoan+moyei mar+hündi ranahambo hohoan+moyu sihairandi, nga wani. Asu ai nindoumbo wudi+wudi+fembo hoafi ra hoafi+mo ratüpuru masemuni. ²⁰ Rani+moanefi ro Kraisi+mo yasimondi+hündi hoafi ra sahum+ndefi hohu hoafayefi. God ai ahandi+hoari+yu yihoefi yasimondi süngure haya muṅguambo nindou ranaheimbo wudi+wudi+ndahindi yahündüri arandi. Rananefi ro Kraisi+mo fondi sahum+ndefi hohu hoafi+yahundürühiya, “Awi se God-babi+di hürütümbü hohoan+mo ra hini+ngiri+hi hehi asu wudi+wudi+yahi,” sefi hohu hoafi+yefi arihundi. ²¹ Kraisi ai moai moaruwai hohoan+moyu randi. Nga asu God aiyu sihefi+mayo moaruwai hohoan+mo ra ahandi wami semündü manandeandi. Raniyu asu Sisasi ai nindou moaruwai hohoan+moyumbü nou tüküme fiyu. Sihefi+moaya, ai wambo-so ni+mboeimbo wandi ngini+ndi+nambo Godi+ndi nindoumboyahi moani aboedi mbumundi safi mbi+ni+mboei-amboane yahuhayamboyu ai rani+moatükuni ra ramareandi.

6

¹ Ro God-babi+di ngini+ndi ni+mboefombo ratüpuru+yefi rihundeimbi+anefi nda siheimbo hüti+hoafehündüri, “Sapo se Godi+ndi+mayo hi+poambo hohoan+mo masahümündi+ane,

nga asu se rani-moatükun† ra moani-yeimbündühümboyei,” asefi. ² God ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Rani† si ham†ndi hondü ro sihei hoafi h†mbor†mayahi. Asu siheimbo ro aboedambofe-ndür†mboayah† rani† si tüküfeyoambe maf†heheandür†,” mehu. Se hoafi† ra h†mbor†yei! God ai siheimbo fehefembo aboedi† si-ane tükéfeyo. Hapondanana God ai siheimbo aboedambo-fendür†mbo yahumboani.

³ Roana nindou b†d†f†r† ai y†hoef† ratüpur† ranahambo moaruwai-ane mb†seimboyei sefi hohumboanef†. Asu ro ng†r† nindou ranahei h†mboahü moaruwai ratüpur† rand†hundani† ai hoeind†hindühi† ranana moaruwai hohoan†moane mb†sei. ⁴ Nga roana God†ndi† ratüpur†mbo nindoumboyahu n†mboefombo wambo, asu munquambo si aho ra y†hoef† aboedi† ratüpur† rani-yan†g†r†-ane munquambo nindou ranaheimbo yar†hu nafuiyahundür† ar†hund†. Rananef† asu roana n†ne t†n†r†ifo y†hoef†mbo-so tükéfeyoane, asu af†nd† hohoan†mo tükéfeyoane, ra moanane sefi hohu ng†n†nd† an†mboef†. ⁵ Nindou ai y†hoef†mbo har†yahümuni†, karabus†r†himuni†, asu mam† af†nd† gugur†hi mbur†hü moaruwaimbo-r†himuni† ar†hund†. Asu ro gedühi† ratüpur†mayef† hefi† rani†yef† ndofe apo, sesi, sesi raraokoateyef† ar†hund†. ⁶ Asu ro sürühoeimbi† hohoan†moyefühi† y†hoef† God†mbo f†f†r†ife ra ndor†hu k†k†h†r†hum†ndef† ar†hund†. Yifiafi† Aboed†nd† ng†n†nd† ranai† y†hoef† fiambe n†marowohüyo asu ro nindoumbo aboedi† ndondor†hundür† ar†hund†. Asu ro nindou ranaheimbo God†nd† ratüpur†yef†-r†hundeimb-anef† sefi hohu nafuiyef† ar†hund†. ⁷ Ro God†nd† ng†n†nd†nambo n†mboefomboanef† asu ahand†-mayo hoafi† hondü ra hoafi†yef† ar†hund†. Ro mbumund† hohoan†mo ra yifiar†, n†m†nehoari† nou sahum†ndef† hohumboanef† an†mboef† rani†moatükun† ra rani†nambo yifiar†yo rambohünda.

⁸ Nindou b†d†f†r† ai y†hoef†mbo d†d†boado-r†himunühi† aboed-anemo sei, asu b†d†f†r† ai y†hoef†mbo moaruwai-anemo sei ar†hund†. B†d†f†r† ai y†hoef†mbo amon†gon† hoafi†yahümuni†, nga asu b†d†f†r† ai nindou b†d†f†ramboya, aiana aboedi† ratüpur†-ane ratüpuremo sahumuni† ar†hund†. B†d†f†r† ai y†hoef†mboya, aiana wos†hoafori† hoafi†yomorundeimb-anemo sahumun†si, nga asu roana hoafi† hondü rani-yan†g†r†-ane hoafi†yef† ar†hund†. ⁹ Ro Krai†nd† hoafi† sahum†ndef† hefi†-r†hundeimbi†-mayef† ra nindou b†d†f†r† ai moai f†f†r†himuni†, nga asu af†nd† ai se rananemo sei hehi f†f†rar†himuni†. Roana nindou ndeara y†f†mbo yan†g†r†yef†si, nga asu awi aboedi† yan†g†r† an†mboef†. Y†hoef†mbo t†n†r†ifo masemun†yosi, nga asu awi ro moai moaruwaimbo-

yahundi. ¹⁰ Ro afindi hohoanimo yefi arihundi yosi, nga asu munguambo si ra hihifi-hihifi yefi arihundi. Ro nindou moaruwai safi animboefisi, nga awi ro munguambo nindou ranaheimbo afindi moatukuni aboedi sahunduri arihundi. Ro nindou kakikoate-ayefisi, nga asu ro napo afindeimbi nahurai-ayefi.

¹¹ Wandafi mam Korinhundi, ro sheimbo hoafi nda himboahu hoafehunduri. Ro sheimbo yihoe fi ngusüfoambe afindi hamindi hohoanimo-ayahunduri. ¹² Roana sheimbo hohoanimo kikirihumindeti himboyefuhiyefipoani, nga asu simbori seanei yihoe fimbo moai yahurai hohoanimo yahumuni. ¹³ Ro haponda sheimbo wandi nimorimbo nou hoafehanduri: Sihe hohoanimo ra yihoe fimbo ngusüfo pandihimuni simbori ro sheimbo rawehundi nou.

Sihiri ana Godindi wor-ane fi

¹⁴ Godindi hoafi anihondü-mbofekoate nindou rani-babidimbo ana se mam ngeimboyei, nga yowan. Nungundine mbumundi hohoanimo asu hohoanimo moaruwai ra mamambemandine? Nungundine si-ane asu nimb-ane ra mam manimbafea? ¹⁵ Nungundine Kraisan asu Satan-ani ai hohoanimo mam süngumandine? Asu nungundine nindou ai Kraisimbo anihondümboririrandeimb-ani asu nindou ai ahambo anihondümbofekoateyu-randeimbi ranai hohoanimo mam süngumandine? ¹⁶ Nungundihu Godindi wori ra sanendi kabomo wori rani-dibo mamambe-mandifepira? Nga sihiri ana God Yangiri Nungumbü ahandi wor-ane fi! God ai ahandi hoar hoafiyuhü yahuya, “Ro wandi wori ra wandi nindou rani-babidi worimbondih mbundih ahei mbusümo nimandimboyahi. Ranimbo ro ahei Godindahan asu ai wandi nendi-ndeimboyei,” mehu. ¹⁷ Ranimboane asu Adükari ai hoafiyuhü yahuya,

“Se aheimbo hiningindihinduri hehi
sepoanimbo ngei nimandei.

Nga asu se moaruwai hohoanimo ra randihimboyei.

Nga ranimbo asu ro sheimbo wandihoari nda-
hamindiharü-mboyahi. *Aisaia*
52:11

¹⁸ Ranimbo asu ro sihei apembondahe nimbohani,
asu se wandi nimorehi asu nindowenih
nimorimbondahi nimboeimboyei,” *2 Samuei 7:14*
Adükari Munguambo Ngini Hifandandeimbi ai ramehu.

7

1 Wandafi mamî, Godîndi-mayo hoafi ndanana sapo sihefîmbo hoafiyu masîhend-ane. Ranî-mayowamboane awi sihirî Godîmbo yîhîmbondefûhî, sihefî fiambe-ane asu hohoanîmoambe-ane nîne moaruwai hohoanîmo ra hîniŋgîndîhu hohu moanî aboedî sûrûhoeimbî yangîrî hamîndî nîmboefomboane.

Korinîhündî ai ŋgor-süŋgumarîhindî ranahambo Por ai hîhîfî-hîhîfîmayu

2 Se wambo sihei ŋgusüfoambe hohoanîmo pandîhindîrî. Roana moai nindou ŋgorümbo moaruwai hohoanîmoyahando rîhandî. Asu ro moai nindou ŋgorümbo moaruwai hohoanîmo süŋgufembo yarîhe rîhandî. Moai ro nindou ŋgorümbo tîkai hoafiyahandowohü asu ahandî napo kiahe hûsihamîndî rîhandî. 3 Ro sihei wamî papîfendürî hoafomböhünda ndarîhe hoafiyahühi-yahîpoanî, ŋga wantî. Ŋga horombo hoafîmayahî nou siheimbo ŋgusüfoambe pandîhurî ŋgefombo yîfîndemboyefî. 4 Ro siheimbo weindahî nda hoafehandürî. Roana siheimbo hîhîfî-hîhîfî nafîrîhamîndî-harümboanahî! Wambo-so tîŋîrîfo afîndî tükefeyo-amboanî, asu ro siheimbo hohoanîmoyahandürühi, asu wandî ŋgusüfoambe hohoanîmo fufurîfoare-andîranî ranîmbo ro afîndî hîhîfî-hîhîfîya arîhandî.

5 Horombo ro siheimbo hîniŋgîrîhundürî hohu Masedonia hîfîhü hefî tükümehündî amboa ranîhü ro moai fi harîhu nîmarefî, ŋga wantî. Ŋga ranîhü ana yîhoefîmbo-so tîŋîrîfombü hohoanîmo afîndî ranai tüküfeyowohüyo, nindou ŋgorü-babîdî sîmborî hoafiyefühîyefî ŋgusüfoambe yîhîmbomaramunî. 6 Ŋga awi God ai nindou düdi ai tîŋîrîfombü hohoanîmo ahandî fiambe tüküfeyoanî aboedî fufurîfoare-randeimb-ani. Ranîyo ranî-sîmboanî God ai Taitusîmbo koamarîheira yîhoefîmbo-so sünî tükümeŋyüwa asu yîhoefî ŋgusüfoambe fufurî-mafoareamunî. 7 Ai yîhoefîmbo sowana masünu ranîmbo yangîrîyefîpoanî ramehundî, ŋga se ahambo sapo ŋgusüfoambe didîboadomarîhorî hoafi ra semündü sünî hoafîmemun-amboyefî asu yîhoefîmbo God ai ŋgusüfoambe fufurîma-foareamunî. Taitus ai yîhoefîmbo hoafîmemunî sapo se wambo hoefendîrühî mamî hohoanîmo süŋgufembo afîndî hohoanîmomayei asu se wambo fehefendîrîmbo sei hehi hohoanîmoayei habodei. Asu ranîmboanahî ro hîhîfî-hîhîfîyayahî habodîhi.

8 Ro pas siheimbo parîhe koamarî-heheandamboyei se moai hîhîfî-hîhîfîyeisi, ŋga asu ro moai ranîmbo

afindi hohoanimo yahi. Horombo ana ro afindi hohoanimo yahi si, nga hapondani ana aboed-anahi. Ro fifirihendi, pas ra siheimbo afindi hohoanimo mbasagaduri si, nga ranana moani bodifoahu yangir-ane. ⁹ Haponda ro hihifi-hihifayah si afindi hohoanimo mayei ranahambo-yahipoani, nga afindi hohoanimo ranai sihei hohoanimo ra aboedi ngorü-sungumareandura aboedi hohoanimo mayei ranimboanahi hihifi-hihifayah si. God ai ahandihoari randuri siheimbo afindi hohoanimo ra masagaduri, nga ranimboyo asu wandi-mayo hoafi ranai moai siheimbo moaruwaimbo-reanduri. ¹⁰ Wani, nga afindi hohoanimo God ai siheimbo rareanduri arandi ranana se ngorü-sungurihindani asu ai siheimbo aboedambofe-ndurimboayu ranimboane rareanduri arandi. Ranimboane se ranahambo afindi hohoanimo yo hoangopoani. Nga hifi ndanihundambo afindi hohoanimo ranai nindumbo moaruwaimbore arandi. ¹¹ God ai siheimbo afindi hohoanimo masagaduri raninamboyo siheimbo aboedi hohoanimo tukumefeyo. Afindi hohoanimo ra siheimbo botimareandura se botiyahi sihei hoafi ra didiboadofembo hohoanimo mayei. Asu nindou ai moaruwai hohoanimo mayu ranahambo nginindi hoafimayahundo asu se Godimbo yhimboyei marihundi. Asu se wambo nimai hoafendirimbo hohoanimo mayei. Asu nindou moaruwai hohoanimo mayu ranahambo tinirifo saimbo hohoanimo mayei habodei. Ranayo asu sihei hohoanimo ra yare weindah si tukumefeyo: Asu seana siheihohari hutiyepoani.

¹² Ro horombo pas ra siheimbo parithe koamarithehandi si. Nga asu roana moai nindou moaruwai hohoanimo mayu asu ngorumbo moaruwaimbo-mariri ranahambo hohoanimo-yahahuyapoani hoafiyahi. Se yihofimbo hohoanimo ehümüni habodei ra God ai siheimbo nafuimbohunda ro pas siheimbo parithe koamarithehandi. ¹³ Ranane asu sihei rani hohoanimo sunguyo yihofimbo ngusüfoambe afurimareamuni.

Ro ngusüfoambe afurihu kurihu mamarefi yangiriyosi, nga asu ro hihifi-hihifimayefi amboani. Sapo mungumbo se Taitusimbo hihifi-hihifi-yahünowohü didiboado-mariorani ranimboyo ai-amboani hihifi-hihifimayu. ¹⁴ Ro Taitusindi himboahu siheimbohunda borimayah si asu se ahambo aboedi hohoanimo mehundo ranimboyei se moai wambo amonanigiyahündiri. Roana siheimbo moani anihondü hoafi hondüyo hoafiyahanduri marihandi. Rani-sungumboyo siheimbohunda Taitusimbo borimayah si ra anihondümayo. ¹⁵ Taitus ai siheimbo sowahi tukumefiyuwa

se yihimboyeihî hîhamîndariyei ahambo masahorîmîndei. Raniyei asu muᅅgambo se ahandî hoafi ra süᅅgumarîhindî. Se ahambo ramarîhorî ranîmbo hohohanîmoyuhüyu ai sîheimbo afîndî hohohanîmo-marandürî hu. ¹⁶ Ro fifîriheamboanahî se aboedî hohohanîmo ranî yangîrî süᅅgundîhi ᅅgeimboyei. ᅅga ranîmboanahî ro sîheimbo hîhîfi-hîhîfi nafarîha-mîndîhandürî.

8

Godîndî nendî fehefembohünda kaki gugurîmarîhindî

¹ Wandafi mamî, ro sîheimbo Godîndî hîpoambo aboedî Kraisîndî nendî Masedonia hîfîhü amarei aheimbo masagadürî ranahambo hoafîndahundürî sefomboanefî. ² Aheimbo-so tîᅅîrîfo afîndî tükümeᅅyondüra ai moaruwai napo-koate manîmboeiyosî, ᅅga asu ai afîndî hîhîfi-hîhîfiyeihî Godîndî nendî bîdîfirî ranaheimbo farîhefendürîmbohünda kaki gugurîmarîhindî. ³ Rani-moatükunî ra ro fifîrihe heheamboanahî sîheimbo weindahî nda hoafayahî. Ai kaki nünᅅunümbîyo saimbo masei ra masehündürîyosî, ᅅga asu ranîwamî bîdîfirî parîhi mburîhümboyei masahündürî. ⁴ Godîndî nendî Sudia hîfambe amarei ranaheimbo farîhefendürîmbo sei hehî ahei hohohanîmonambo yangîrî yîhoefîmboya, se ranahambo yîñî yahomondan-anîmbo randîhu sei hehî hoafîmehümunî habodei. ⁵ Horombo ro ai kaki dîgegimboyei sefî hohu hohohanîmomayefî. ᅅga asu ai moai ranî yangîrî rarîhindî. Boatei ai Adükarîndî yifirî ra süᅅgufembo hohohanîmomayei asu mare Godîndî hohohanîmonambo yîhoefî yifirî ran-amboanî süᅅgufembo hohohanîmomayei.

⁶ Horombo Taitus ai hîpoambofe hohohanîmo ra sîhei mbusümo botîmareandî. Raniyefî asu ro ahambo ranî ratüpurî ra mando rando ᅅgafi moendîndowandî sefî hohu hütî-hütîmarîhurî. ⁷ Muᅅgambo moatükunî se yarîhi arîhündî ranana aboedî hamînd-ane. Sîhei anîhondümböfe hohohanîmo, sîhei sürühoeyoweimbî hoafi, sîhei fifîrîfe, sîhei Godîndî ratüpurîmbo yifirî hohohanîmo, asu yîhoefîmbo ᅅᅅsüfo pefemunî hohohanîmo, muᅅguambo ra aboedî saf-ane. Mandîhi yahurai hamînd-anîmbo nindou fehefendürîmbo kaki gugurîndîhindî asefî.

⁸ Ro sîheimboya, “Se randîhindî,” saheheambo-yahîpoanî, ᅅga wanî. ᅅga nindou bîdîfirî ai aboedî ratüpurî ranahambo refembo sei hehî hohohanîmoayei habodei asu ro sîhei hohohanîmo ra ai hohohanîmoayei nou hohohanîmombayeiyö, asu nünᅅumbehi sahehea moanî yarîhe hoeiarîheandî. ⁹ Seana sîhefî Adükarî Sisas Kraisîndî

hiipoambofe hohoanimo ra fifiri+himboanei. Aiana munngu-moatükunimboyou manungu, nga asu siheimbo farihefendürimbo ranimboyou ai nindou moaruwai napokoate nahurai tükumefiyu. Se munnguambo aboedi moatükunifindeimbimbeyeia yahuhayamboyou asu ai nindou napokoate nou manungu.

¹⁰ Haponda wandi hohoanimo-ane nda siheimbo hoafehandüri. Ngorü himbanifihiyoye se nindou fehefembo kaki gugurife ratüpuribotimarihindi. Nga asu se rani ratüpurira refembo boatei hohoanimomayei. ¹¹ Se ratüpuribotimarihindira haponda moendindihindi. Horombo seana ratüpurira refembo hohoanimomayei habodei. Yahurai-animbo hapondaniamboaninine kaki engoro ranambo ratüpurira moendifembo amboanihohoanimondei habodei. ¹² Nindou ai n-nemoatükunakidouyo, adükariyo, nindou ngorümbo saimbo hohoanimoyuhü asihendi ra asendi ana, Godindi himboahü aboed-ane. Asu kaki akidouyoweimbai kaki akidou asendi ana, Godindi himboahü moaruwaiyopoani.

¹³ Roana se tigrifo sahümündi nimareiani asu bidifiri ai aboedi mbimari samboyahipoani, nga se munngambo mamindorihimbarei samboanahi. ¹⁴ Hapondanambe ana sihei-mayo afindi napo ra nindou bidifiri ai mbonimboarihümündi ranaheimbo fehefendürimbo ra aboed-ane. Ranimbo-animbo asu se-amboa mbonimboarihümündi ana, asu ai afindi digegindühi amboanisiheimbo mbifarithehindüramboane. Rani hohoanimo sünguarihind-animbo munnguambo mamindondihinimandeimboyei. ¹⁵ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou düdi ai afindi sesi asemüdu ana, ai ngiri afindi fondani digendi. Nga nindou düdi ai akidou sesi asemüdu ai-animbo ngirimbondamüdu,” meho.

Por ai kaki gugurifembohünda nindou Korinnambo koamarihepuri

¹⁶ God ai Taitusimbo hohoanimo botimarira marihu ro hohoanimoayefi nou hohoanimomayua ranimbo ro Godimbo hihifimarihüni. Ai-amboanisiheimbo farihefendürimboani hohoanimoayu. ¹⁷ Ro ahamboya, ai ho siheimbo fehefendürimbo yifirimayefisi, nga ai ahandi hohoanimonambo siheimbo sowana masüfu. ¹⁸ Asu rananefi ro yihoeft wandafi mamitaitusindi süngu koarihapura asühüfani. Munnguambo Kraisindi nendiyei himboahü nindou ndanai ana aboedi hoafi hoafimbo ra ndürimb-ani. ¹⁹ Asu rani yangriyopoani, nga ro nindou fehefembohünda hahabodefühi ratüpuriyefi arihundi, asu Kraisindi nendi

ai ahambo ro-babidi hombo amboani koamarithehori. Ro rani ratupuri rawarihundi ra Godindi nduri aboed-ane yahombohunda ro nindou fehefendurimbo hohoanimoayefi ra aheimbo nafuiyo-ndurimbohunda.

²⁰ Kaki afindi masihendi ra ro hifandimbo ranahambo nindou ai hoafindei habodeimboyei sefimboane ahiniyefuhi nindou ra sahurimindefi ahefi. ²¹ Roana aboedi mbumundi ratupuri hohoanimo ra Adukarindi himboahü yangiri ndofe refembo hohoanimoyefuhi-yefipoani, nga munquambo nindou ahei himboahü kameih-ane fi refembo asefi.

²² Ranimboanefi asu ro yihoe fi wandafi nda ahafandi süngu koarithehuri. Ro ahambo afindimbo ratupuri ra refembohunda yarihuri hoeirihurane, asu ai rani-moatükuni refembo yahuhaya ngusüfo pamareandi. Hapondani ana se mbumundi ratupuri hohoanimo rani yangiri süngumbirihinda yahuhayamboani nginindi anihondumbo-areandi. Ranimboane asu ai rani-moatükuni ranahambo refembo ra ngusüfo parareandi. ²³ Taitusimbo se randihori fifindihori. Aiana wandi wandafiyu haya, asu siheimbo farihefe-ndurirambo ro mam ratupuriye-rihoandeimb-ani. Nga asu yihoe fi wandafi yimbu ranahafanimbo-animbo se randihi fifirndhipiri: Nindou yimbu aiana Godindi nindouyei ratupuri ratupuriyafani rinandühi asu ai ahafandi ratupuri raninambo Adukarimbo nduri adukarumb-ani safanir-nandeimb-anafani. ²⁴ Se ahafanimbo sihei hipoambofe hohoanimo ra nafuindahupiri. Ranimbo asu Kraisindi nendi munquambo ranai sihei hipoambo hohoanimo asu ro siheimbo moani bor yangiri boriyefuhi-yefipoani ra ndorihifi fifirimbirhind-amboane.

9

Godindi nendambo farihefembo kaki gugurindihimboyei

¹ Godindi nendambo farihefembo kaki gugurihiri arihündi ranahambo se fifirihimboane. Nga ranimayowamboane asu ro ngiri siheimbo asükainda pas pandihe koandihheandi. ² Ro fifirihearumboanahi sihei hohoanimoambe nindou ngorumbo fehefembo hohoanimoayei ra. Nga ranimboyahi ro Masedoniayei himboahü siheimbo borimayahandüri. Ro aheimbo rarihe hoafiyahandürühi sahiya, “Ngorü himbanifihiyoy wandafi mam Akaia* hifihü amarei ai rani ratupuri ra süngufemboane sei hehimbomayei,” masahi. Raniyei

* 9:2: Korin ngoafi ai Akaia hifih-ane anango.

asu se rani hohoanimo botifembo hohoanimomayei hoafi ra himboriyei hehi asu rani-moatükunî ra ai-amboanî refembo sei hehi ngusüfoambe botimareandürî. ³ Ro siheimbohünda borimayahî ra hoafi yangirî tükufembo moeisahî. Nga se farifehe-mbohünda kaki ra nafindihümandi nîmandei, nga ro nindou ndanahambo hoafimayahapuri. Ro ranahambo hohoanimoya hoeirheanda mayowamboanahî asu ro wandafi mamî ngimî ndanahamumbo siheimbo sowana koandiheheapura difomboemo. ⁴ Ro anihondümborihumboanefî se nîne-moatükunî sairambo ra nafirihümandi mbamarei. Asu Masedonia ai ro-babidi kosimo hoeirundüranî, se nafemîndi nîmarikoate-ndeianî, ro amoanîngî-ndemboyefî asu se-amboanî amoanîngî-ndeimboyei. ⁵ Raniamboanahî ro hohoanimoya hoeirheanda mayoa asu wandafi mamî ngimî nda boatei siheimbo sowana mbikosomonda sahehea hohoanimoayahî habodihî. Rananimbo asu ai difomo siheimbo-so tükünda fu siheimbo fandihoundürî mbundu sapo se nîne-moatükunî saimbo masei ra didiboadondihî dîgehindî. Rananimbo asu ai randu fifirîndumboemo rani-moatükunî sihei hohoanimonambo masihendî, nga ro sihei-mayo moanî sahumündefühî-yefipoanî.

⁶ Wandafi mamî, se randihî fifirîndîhindî: Nindou düdi ai nîni-moatükunî mangirîyo akîdou safî hîfareandî ranai ana süngunambo ranahandambo sesî safî ra akîdou ndemündümbui. Nga asu nindou düdi ai mangirî adükari hîfareandî ranai-animbo sesî ranahandambo adükari hîsîndowa ndemündümbui. ⁷ Nindou munquambo mamamî se sihei ngusüfoambe hohoanîmondei hoeindîhindüh-animbo, asu se rani-moatükunî saimbo masei ra moanî ndehindî. Nga asu nindou mamî ai ahandî ngusüfoambe moaruwaimbo-nderühî rani-moatükunî saimbo ranahamboya, nindou ai wambo hüti-hütimaründîramboanahî ro wandî rani-moatükunî ra maseheandî mbüsümbui. Nga wanî. Nga God aiana nindou hîhîfî-hîhîfîyuhü moanî saimbo yangirî hohoanimoayu ranahamboani hohoanimo pararirî. ⁸ God aiana siheimbo munquambo afîndî aboedî moatükunî ra dagadüranî asu se aboedî moatükunî afîndeimbindeimboyei. Rananimbo munquambo si aho ra mbonîmboemîndîkoate afîndî dîgehîmboyei asu nindou farifehembo ra afîndî yagodomböe. ⁹ Godîndî hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

“Nindou düdi ai nindou napo-koate-mayei aheimbo warambe kîkîhemîndîkoate-ayu
ra nindou ahurî bubufoareandî nahurai-ani.

Ahandi mbumundi hohoanimo ranai koadürümbo-
koadürümbo yagod+mboe,” Buk Song
112:9

meho. ¹⁰ God ai sesi mangiri nindou nümbürira-randeimbi ranahambo sagado asu mamikarambo sesi sesimbo sagaduri arandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu God ai siheimbo afindi moatükun dagadürani asu se digehi hehi ahandi nendi ranaheimbo fandihehi-ndürimboyei. Rananmbo sihei fehefembo hohoanimo ranai afindi hamindi tükündifemboe nindou nümbürambeahindi moatükun hifireanda afindi hsayo nou. ¹¹ God ai siheimbo afindi aboedi moatükun dagadürani asu se muḡambo si warambe kikihemindikoate ndehimboyei. Rananmbo asu sihei-mayo kaki aheimbo asehindi yihoe fi warihü ra ndahümündi hehi asu Godimbo hihifindihorimboyei. ¹² Se rani ratüpuri rawarhind ra Godindi nindou ranai nne moatükun mbonimboar-hümündi ranahambo farifehe-ndürimbo yangriyopoani, ḡga ai rani-moatükun ra hoeirhindühi Godimbo afindi hihifimbirihorambo kameihane. ¹³ Rani ratüpuri se rawarhind ranana sihefi wandafi mam ranaheimbo farifehe-ndürimboane, ḡga asu rananimbo rani-moatükun ranai weindah hamindi tükündifemboe. Rananmbo asu wandafi mam ranai randihi fifirindi-hindüh+mboya, seana Kraisindi aboedi hoafi ranahambo ndorih sünguri-hindühane mbisahündürimboyei. Asu muḡuambo nindou se aheimbo kaki sihei hohoanimonambo yangri warambe kikihemindikoate asehindi ranimbo ai rarihi hoeirhindani wani asu ai Godindi ndür ranahambo aboedani mbisei-amboane. ¹⁴ Rananmbo Godindi hipoambo hohoanimo sihei fiambe amaro ra ai hoeimbirihind-amboane. Rananmbo asu ai siheimbo hohoanimon-dühndürühi amboani asu ai Godimbo siheimbohünda didibafimbe-yahüindowamboane. ¹⁵ God ai moani aboedi hamindi moatükun masemuni ranahambo ḡgiri sihir wudipoapondihu nimindi hoafi ra wataporimbo-ndihundi, ḡga ahambo hihifi yangri hihifindi-hurimboane.

10

Nindou ai Porimboya aiana Kraisindi hoafi semündü hu-randeimbi hondüyupoani masei ranaheimbo simbori hoafimayu

¹ Nindou bidifiri ai wamboya, “Por ai ro-dibo nüḡuambe afure manüḡu, ḡga ai-poanimbo nüḡuambe rani-simboani yangri yihoeimbo pasambe ḡginindi hoafiyumuni marandi,” ase. Ro Por-anahi haponda wandihoari pas ndanambe siheimbo Krais ramefiyu nou

hĩmboari hoafendahũ hĩpoamborĩhearũhi hoafayahandũri.
² Ro sĩheimbo ŋgĩnĩndĩ hoafĩmbo moeisahi, ŋga se wambo amonjonĩ hoafĩndeianĩ ana, asu ro sĩheimbo-so dũgũhanĩ sĩheimbo ŋgĩnĩndĩ hoafĩndamboyahi. Ŋga nindou dĩdĩyeyi ai wamboya, aiana hĩfĩ ndanĩhũndambo hohoanĩmo ranane sũnguare hu aseĩ ranaheimbo-anĩmbo ro yĩhĩmbokoate ŋgĩnĩndĩ hoafĩndaha-ndũrĩmboyahi.
³ Ro nindou yangĩr-aneĩsĩ, ŋga asu ro moai nindou-yafe hohoanĩmo sũngurĩhundũhi yifiarĩyefĩ rĩhundĩ.
⁴ Muŋguambo yifiarĩ nĩmĩnehoarĩ sahumĩ-ndefĩmboayefĩ ra hĩfĩ ndanĩhũndambo-yopoanĩ. Ŋga wanĩ. Ŋga ranana Godĩnd-mayo ŋgĩnĩndĩ yifiarĩ nĩmĩnehoar-ane. Ranana hũrũtũmbũ nindou-yafe ŋgĩnĩndĩ hĩfĩnambondeamboe. Ranamboane wosĩhoaforĩ hohoanĩmo ra raguanambo-arĩhundĩ.
⁵ Asu nĩne-moatũkunĩ ai Godĩmbo fĩfĩrĩfĩmbo-mayo ranahambo nafĩ gũrareandĩ ra hĩfĩnambondĩhumboyefĩ. Asu muŋguambo sĩhefĩ hohoanĩmo kĩkĩhĩrĩ-hũmũndeyĩ Kraĩsĩmbo yangĩrĩ hohoanĩmo pambĩrĩhinda asefĩ.
⁶ Se Kraĩsĩndĩ hoafĩ ranĩ yangĩrĩ sũngundĩhi mbundĩhũmbo-anĩmbo asu sehũndĩ bĩdĩfĩrĩ ai sũngufekoate-ayeyi ranaheimbo tĩŋũmbĩ hohoanĩmo ndahu-ndũrĩmboyefĩ.

⁷ Seana nĩne-moatũkunĩ hoeiarĩhindĩ ranahambo wudĩpoapondĩhi tũrũboadĩhi hohoanĩmondeĩ. Nindou mamĩ ai hoafĩyuhũya, roana Kraĩsĩndĩ nindou hond-anahĩ ehu ana, awi ai rande wudĩpoaponde hohoanĩmondũhũ ro-amboanĩ ai rawefiyu nou Kraĩsĩndĩ nindou-aneĩ mbeyahu-wamboane.
⁸ Sĩhei anĩhondũmbofe hohoanĩmo ra ŋgĩnemĩndĩ-ndũrĩmbo-hũndamboya Adũkarĩ ai yĩhoefĩmbo ndanĩ ratũpurĩ nda masemunĩ. Ranĩ-moatũkunĩ ranana sĩheimbo moaruwaimbofe-ndũrĩmbo-yopoanĩ. Ŋga asu ro ndanĩ ratũpurĩ ranĩmbo wandĩhoarĩ akĩdou borayahĩ ana, asu ranĩmbo ro moai amoanĩŋgĩyahĩ.
⁹ Se randĩhi hohoanĩmondeĩhiya, “Por aiana ahandĩ pasambe hoafĩ ranĩnambo yĩhĩmboaramunĩ,” mbĩseimboyeyi.
¹⁰ Nindou bĩdĩfĩrĩ ai randĩhi hoafĩndeyĩ anĩmboya, “Porĩndĩ-mayo pas ranana tĩŋũmbĩ saf-ane. Ŋga aĩ sĩhefĩ fikĩmĩ nũngumbo ana, ai hĩmboarĩ hoafendĩ safĩ nũngumbo asu hoafĩ ahandĩ ra ndorĩhefekoate-ane,” sei arĩhundĩ.
¹¹ Nindou dũdĩ yahurai hoafĩyu arandĩ ranai ana rande ndonde hohoanĩmondũhĩ tũrũboadeandĩ. Ro anjonĩ nĩmboefĩmbo pasambe hoafayef-ane, asu sĩheimbo-so ranĩhũ nĩmboefĩmbo hoafehundũr-ane, ranĩ moatũkunĩ ra ŋgorũ-poanĩmboyopoanĩ, ŋga wanĩ.

¹² Roana ŋgĩrĩ yĩhoefĩhoarĩ yĩhoefĩ fi ra sĩmonjonĩndĩhu

hoeindi^hu ndi^hundi^h nindou bidi^hfiri^h ai ahamundi^h fimbo borayomo nou. Nindou ranai ana moani^h ahamundi^h hohoani^hmonambo yangi^hr-anemo ai ahamundi^hhoari^h ngorü ahandi^h hohoani^hmo ra ngorü^hndi^h-mayo hohoani^hmo rani^hfih^h simon^hgoru hoeiru arundi^h. Yahurai nendi^h ana fifi^hrifekoate-anemo! ¹³ Nga asu ro yi^hhoefi^h fimbo ana ratü^hpur^h yi^hhoefi^h ranahambo simon^hgori^h ra ngasü^hndife hefe bor^hyo ho ranahambo moei asefi^h. Nga ni^hne-moatükun^h ratü^hpur^h God ai yi^hhoefi^hmb^ho masemun^h rani^h simon^hgorü^h ani^hmb^ho ngemboyefi^h si^hheimbo-so ratü^hpur^himbo kameih^h amboani^h. ¹⁴ God ai yi^hhoefi^hmb^ho ratü^hpur^h masemun^h rani^h hoareh^h se ani^hmb^hoei. Rani^h-simboani^h ro si^hheimbo sowah^h tüküyahundü^h Kraisi^hndi^h Aboedi^h Hoafi^h ra sahum^hndefi^h hohu si^hheimbo hoafimehundü^hri. Rani^hnambo God ai yi^hhoefi^hmb^ho ratü^hpur^h masemun^h rani^h yangi^hri^h süngumar^hihund^hi. ¹⁵ Roana moai God ai ratü^hpur^h nindou ngorü^hmb^ho masagadü^hri ranahambo bor^hiyefi^h hefi^h ri^hhund^hi, nga wani^h. Nga roana si^hhei ani^hhondü^hmb^hofe ranai ngoani^h asu ro si^hhei mbusü^hmo ratü^hpur^himbohü^hnda God ai rani^h ratü^hpur^h masi^hhend^hi ra refeyowani^h aboedi^h adükari^h tüküfembo ranahamboane ani^hhondü^hmb^ho himboayefi^h. ¹⁶ Rani^himbo asu ro aboedi^h hoafi^h ra ndahum^hndefi^h nindou bidi^hfiri^h si^hhei hifi^h daboadan^h amarei ranaheimbo hoafi^hnda-hundü^hri^hmb^hoyefi^h. Asu ro ngi^hri^h nindou ngorü^h ai ratü^hpur^hmayu ranahambo bor^hindefi^h.

¹⁷ Bukambe yare hoafi^hyowohü yahoya, “Nindou düdi ai bor^himbo hohoani^hmoayu ana, moani^h Adükari^h ai ni^hne-moatükun^h ramareandi^h ranahambo yangi^hr-ani^hmb^ho bor^himbiyu-wamboane,” meho. ¹⁸ Nindou düdi ai sapo ni^hne-moatükun^h ramareandi^h rani^hmb^ho ahandi^hhoari^h borayu ana, Godi^hndi^h homboahü ndü^hri^hmbüyupoani^h. Nga asu Adükari^h ai nindou daboe ndü^hri^hmb-ani ehu ana, nindou ranai ndü^hri^hmb-ani.

11

Por ai se Kraisi^hndi^h hoafi^h wosi^hhoafori^h hoafi^hyomorundeimb^h ahamundi^h hoafi^h himbor^hyo-poani^h mehu

¹ Awi se wambo rari^hhi hini^hngiri^hhind^hirani^h-ani^hmb^ho asu ro hih^hndi^h hoafi^h hoafi^hnda. Nga se wambo hini^hngiri^hhind^hiri^hmb^hoanei. ² Awi ro ngusü^hfo parari^hheandü^hri^h God ai si^hheimbo ngusü^hfo parareandü^hri^h hu nou. Seana moani^h ni^hmoreh^h yi^hhoari^hfi^h ham^hndi^h nindoweni^hhi mam^hi ranahambo yangi^hri^h segodombo sei hehi di^hbon^hyei hini^hngari^hhind^hi nahurai-anei. Nindoweni^hhi mam^hi ranai ana Kraisi^h ranani. ³ Sapo amosari^h tiki^hai hoafi^h fifi^hreandeimb^h ham^hndi^hyo haya Ifi^hmb^ho tiki^hai hoafi^hmendo ranahamboanahi

ro afindi hohoanimoayahi. Siheimbo-so amboa hohoanimo yahurai tukundifendurani, asu sihei Kraismbo hohoanimo aboedi ngusüfo pamarithori ranai moaruwaimbondifemboe saheheamboanahi ro yihimboayahi. ⁴ Nindou bidifiri ai siheimbo-so tukuyafu Sisas sapo ro bokarithehu arihundi ranahamboemopoani, nga ngorü-poanimbo Sisas ranahambo bokarithou runduhanemo. Asu se ngorü-poanimbo yifiafi masahümündi, nga ro Yifiafi Aboedi ranahambo hoafiyefi arihundi yopoani masahümündi. Asu se ngorü-poanimbo aboedi hoaf-ane sahümündi arihundi, nga aboedi hoafi ro sinefi hoafiyahunduri marihundi raniyopoani. Nindou bidifiri ai rani hoafi ra hoafiyomondurani asu se rarihi hinjgirihipurani yahurai hoafi ra hoafiyomo arundi.

⁵ Ro siheimbo hoafehanduri, nindou ranahamumbo Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi nindou bogoranemo ase ranahamundi hoarehi nimboambo-yahipoani. ⁶ Yin anihond-ane, hoafi hoafiyorambo ra ro aboedi hamindi-yahipoani, nga fifirife ranana ro moai mbonimborihamindih. Munguambo moatükuni hohoanimo ro rarihu marihundi ra siheimbo rani fifirife raniyo munguambo nafuiyahunduri marihundi.

⁷ Se fifirihindi roana siheimbo Godindi-mayo aboedi hoafi hoafiyahanduri marihandi ranimbo-hünda moai kaki napombo semindimbo wariyarihandi. Ro siheimboya, aianimbo nindou aboedi hamindi tukumbeyahindi sahehea asu wandi fimbo ro hifinambo-riheandühi himboari hoafendühi hoafiya marihand-ane. Asu rani moatükuni ra nimboea? Refe-ana awi wandi hohoanimo ranambo ro moaruwai hohoanimombayahyo? ⁸ Ro siheimbo farihefendurimbohünda Godindi nendi ngorü ngoafihü amarei ranai wambo kaki akidou sehi rihünda masahamindih. Ranimbo-hündamboyah ro ahei-mayo kaki ra moani hümbuhünimbo fufurhamindimbo nahurai-mayah. ⁹ Ro se-babidimbo ranihü nimboah simboan ana ro kaki-napo yahurai sihefe-koate mbonimborihamindihühi moai nindou mam sihei mbusümo ahambo tijnirifo sahando, nga wani. Nga wandafi mam Masedoniahündi ndan hü sühüsi tukümehindi aiyei nene napo ro sihefembo mbonimborimarihamindih ra masehindiri. Horombo maho-ane, asu süngunamboane ro ngiri siheimbo tijnirifo ndahanduri. Nga ro rani hohoanimo ra sünguri-heandühanahi. ¹⁰ Kraisindi hoafi hondü ra wandi ngusüfoambe nimarimboane, ranane asu ro siheimbo anihondumbo hoafehanduri. Hohoanimo ra ro süngurihe arihandi ranahambo borayahi ra ngiri Akaia hifihü ngorü nindou ai wandi bor hoafi

ra kikiindeandi. ¹¹ Ni mboe ro sheimbo tiriifo saikoate-ayaha? Ro sheimbo ngusüfo pefindürikoate-wamboyahi? Nga wani. God ai firireamboani ro sheimbo ngusüfo parihendüri arihandi ra.

¹² Ro haponda nne ratüpurü rawarheandi ra ro moani rani yangiri ratüpurü-yahühanahi, nindou bidifiri ranahamumbo nafi gifepurimbohünda. Ai ngomondühiya, roana Por mamü ratüpurüyomo arundi yahurai-anefti ratüpurüyefi arihundi mbisimo houmbo borindimboemo sahehea. ¹³ Nindou ranai ana, Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hondüyomopoani. Aiana ahamundi ratüpurüyomo arundi ranahamumbo tikai hoafiyomo rundühanemo nindou amuri ranaheimboya, ai Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hond-anemo sei hoafimbiyeiya yahomo houmbo. ¹⁴ E! Asu se ahamundi hohoanimo ranahambo afindi hohoanimo-ndeimboyei. Satan ai-amboani ahandi fi ra ngörü-süngure haya sünambeahindi nendi-yomondi si ranimbofi haya tüküfi arandi. ¹⁵ Ranimboane Satan ahandi ratüpurüyomorundeimbi nindou ranai nindou ahei himboahü aboedi mbumundi ratüpurü-yomondeimbi rani hoearambeyafu tüküyafunda ranahambo hepünifepoani. Nindou ranai ana süngunambo rani-moatükunü ramarundi simongörühi asübusi ndowandümoemo.

Por ai Godindi ratüpurümbofi nüngumbo tiriifo mase mündu

¹⁶ Ro asukai hoafayahü: Nindou mamü ai wamboya, aiana hihindi-hindinyuhani mbüsü haya hohoanimondimbui, nga yowanü. Se wambo randhi hohoanimombondeihü ana, ambesi, nga wamboya, aiana hihindi-hihindiyumbani mbisahündü-ran-animbo asu wandi fimbo borinda habodimboanesi. ¹⁷ Ro haponda ndarhe hoafayahü nda: Adükarindi hohoanimo süngu hoafiyamboyahüpoani, nga wani. Nga ro moani wandi hoari hihindi-hihindiyahühüyahü ro rarihe borüyahühi hoafayahü. ¹⁸ Nindou bidifiri ai hifi ndanihündambo hohoanimo süngu homondühi sheimbo-so homo ahamundi fimbo borüyomo arundi rananimbo asu ro-amboani wandi fimbo mandihe yahurai borindamboyahi.

¹⁹ Seana sheimhoarimboya, "Ro hohoanimo aboedi firihi-ndeimbanefi," aseisi, nga ranimboanei se hihindi-hihindiyomondeimbi nindou ranahamumboya, "Ambemo, nga moani ai rani hoafimbeyomo," asei. ²⁰ Seana nindou ranai sheimbo moani hoafemo süngufembo yangiri-anei hohoanimoaye. Asu sheim-mayo napo fufemindi, ahamundi wosühoafori hoafi ranambo sheimbo semündündürane,

sìheimbo moaruwai-moaruwaimbo-arundürane, asu ngusüamboarambe pakararìhondür-ane, rani-moatükunì ra rarundan-ane asu seana ahamumboya, ai ambemo aseì.
²¹ Rani-moatükunì hohoiñmo ai rawarundì ranahambo ana awi ro nginindì hamindiyefipoani.

Nga asu nindou ngorü ai ahandì fimbo borimbo ehu-ana, ro-amboani, awi hihindì-hihindiyahühi hoafayahì, nga wandìfimbo borindamboyahì. ²² Nindou ra Hibruhündi-yomosi? Nga ro-amboani Hibruhünd-anahisi. Asu ai Israerihündi-yomosi? Asu ro-amboani Israerihünd-anahisi.*

²³ Ai Kraisindì ratüpuriyomorundeimbi-yomosi? Awi ro hohoiñmokoate nindou-anahi, nga roana ratüpurì ra refembo ahamumbo ngasündi-heapurimboanahi. Roana ratüpurì ra afindì hamindì tñjirifoya, afindimbo karabusiyahè, afindimbo wambo buburundirì, raramarundir-anesi.

²⁴ Wambo hondahüfeimbimbo wofì bogorinambo Suda 39 amberamindeimbìyo bubumarundirì. ²⁵ Romihündi ai wambo ngimimbo nimiharinambo buburundirì. Asu mamimbo nimoeinambo-rundirì, asu ngimimbo ro nimarìheimbi sip ranai himoni hihirìmafoareandi asu ro mamì si himoni yanggiri boboriya wakimarìheand-ane.

²⁶ Ro afindimbo hahabodì marìhandì ranambe hohoambumbo ha asu hùmbuhünì nendì afindì yanggorambe ha marìhandì. Asu ranambe yanggiryopoani, nga Sudahündi wandafì mamayei asu Suda-yafe ndifoyei ai wambo moaruwaimbo-marìhindirì. Adükari ngoafihüyo asu nimambe nindou niñgokoate-reandühi ranamboani ro moaruwaimbo-fembo yanggiriya marìhandì. Sirìwara himoyo asu tikai ngunindiyomo ranambe ro moaruwaimbo-fembo yanggiriya ha marìhand-ane.

²⁷ Ro rani-poani rani-poani ratüpurì afindì safìyo ratüpurìya marìhandì. Afindimbo ro nimbokoani gedühi moai ndorìhe apo rìhandì. Wembombo-yarìhandühi asu wandì amindasümo ranai hoe simindimbo kiki-re-yaparìhoai marandì. Ro sesì afindì sìhefe, worì aboedambe nìmarì, hoeari aboedì güdüfe raraokoate-ya marìhand-ane.

²⁸ Rani-moatükunì yanggiryopoani wambo-so tüküfe marandì, nga wantì. Munguambo si maho ra Godindì nindou ngorü ngoafihü amarei ranaheimbo hifandiyondürimbo hohoiñmo ranai-amboani tüküfeyo-anìyahì ro tñjumbì hohoiñmo sahamindì marìhandì.

²⁹ Nindou düdi ai nginemandi-koate-ayu ana, asu ro-amboani nginemandi-koate-anahi. Nindou

* **11:22:** Hibruhündi ai Abrahamindì ahurì hond-anei. Israerihündi ai Suda-yafe Godimbo hohoiñmo sünggurihi arìhünd-anei.

ngorü ai rareanda ngorü ai moaruwai hohoanimoayu ana, asu ro ngosüfo nimb+yahühi nimar+ ar+handi.

³⁰ Ro borimbo asahi ana, sapa ro ng+nem+ndi n+ngokoate animboahi ranahambo-animbo borinda habod+mboyahi.
³¹ God ai God-ani asu Adükari Sisas+ndi Afind-ani ranahandi ndür+ koadürümbo-koadürümbo aboed-ani seihanei. Ai wambo f+fireandiri ro tikai hoaf+yo rakoate an+hondümboanahi hoafayah+ nda. ³² Ro Damaskus ngoaf+hü nimar+hambe bogori nindou rani ngoafi hifandrandeimbi adükari bogori Arestas+ndi hoarehi mamaru. Nindou ranai wambo k+kihemi+ndi mburimbo karabusifend+r+mböhünda ami b+d+fir+ ngoafi gin+r+ nafitambe fikim+ hin+ng+mareapura man+ngomo. ³³ Nga asu wambo ngoafi gin+r+ ranambe nafi wandafi mam+ bod+mondi ai basketambe wofi küru mburu foarund+r+ houmbo masafoarund+ra aboedambomehandi.

12

God ai Porimbo af+ndi moatükuni nafuimeindo

¹ Ro borinda ngamboyah+si, nga asu ranana ng+r+ siheimbo fand+hendi. Ambesi, nga hapondan-ana wambo Adükari ai yafogoad+nambo nahurai mungu-moatükuni sünguna weindah+ tüküfemboayo weindah+mareand+r+ ra siheimbo watapor+nda samboanahi. ² Ro nindou mam+ Krais-d+bo nüngumbü f+firar+hini, nga 14 himbani maho ranambe ranahambo God ai serümündü nimoamo hondü sünambe mahafu. Rani-moatükuni ra roana moai f+fir+heandi, nga moani nindou saf+mbayo asu yifiafi yang+r+mbayo, nga God aiani ra f+fireamboayu. ³ Ro f+fir+heandi nindou ranai God+ndi ngoafi sünambe moani aboedi ham+ndi ranambe nimehünou has+fi tüküfi mahafu. Nga asukai ranahambo amboa ro moai f+fir+heandi, nindou saf+mbayo asu yifiafi yang+r+mbayo, nga God aiani ranahambo f+fireamboayu. ⁴ Raniyu asu d+boh+ndi moatükuni nindou ranahambo ng+r+ hoaf+ndei hoafi ra ahandi himboambenambo himbor+mayu. ⁵ Ro nindou ranahambo-animbo bor+ndamboyahi, nga wandi fimbo ng+r+ bor+ndahi. Nga wandi fi ng+n+ndi+koate-yaheimbi ranahambo yang+r+ wandi fimbo bor+ndamboyahi. ⁶ Ro nini-moatükunimboyo borimbo mbasahi-mbonana, asu ro ng+r+ h+h+ndi-h+h+ndi+yaheimbi nindou-anahi mb+sah+ sapa ro raranimbo moatükuni ranahambo an+hondümbo-animbo hoaf+ndamboyahi. Nga wandihoar+ borimbo moei asahi rananimbo nindou ng+r+ wambo aboed-ani mb+sah+ndiri. Nga ro n+ne ratüpuri rawar+heand-ane, asu n+ne hoafi

hoafayah-ane, ranimbo nindou ai hoeir+hind+rühi wambo wudipoapond+hi fif+r+ndi-hindir+imboyei.

Por+ndi fih+ t+hoari nahurai kamareri

⁷ God ai wamboya, n+n+ ngorü-poan+imbo moatükun+ ai hoeimareand+ ranahambo ahand+ fimbo bor+nd+imbui yahuhamboyu, mam+ moatükun+ t+hoari nahurai wand+ fihü fut+mareand+r+. Ran+moatükun+ ramareand+ ranana Satan+nd+ ratüpur+yu-randeimb+ nindou nahurayyu wamboya, ahand+ fimbo bor+ndu hoangumbui yahuhaya hif+nambo-fend+r+imbohünda hariyond+r+imbo mehu. ⁸ Adükar+imbo ran+moatükun+ ra fimb+r+henda sahehea ro ng+m+imbo did+baf+meheando. ⁹ Ran+yu asu ai wambo simbori yare hoaf+yund+rühi yahuya, “Wan+, nga wand+mayo hipoambofe hohoan+mo ranana awi se-d+bo ndear-ane, nga wand+ ng+n+ndi ranana nindou ham+ndi kem+ndi+koate-ayei ranaheimbo so-ane tükufe arand+,” mehuamboyah+. Asu ro sahiya, hapondan-ana ro ham+ndi kem+ndi+koate-anah+ ranahambo h+h+f+h+h+f+ndahühi bor+ndamboyah+ Adükar+nd+mayo ng+n+ndi ai wambo ham+ndi ng+nem+ndi-nd+rambohünda. ¹⁰ Ranane asu ro ham+ndi kem+ndi+koate-ayah+, nindou ai wambo moaruwaimbo-r+hind+r+, t+ngümb+ hohoan+mo tükefeyond+r+, nindou ai moaruwaimbo-moaruwaimbo-ar+hind+r+ hei, ranahambo Krais+imbohündambo ro h+h+h+f+h+h+fayah+. Ro ham+ndi kem+ndi+koate-ayah+ ana, asu ras+amboan+ ro ng+n+ndi nimboamboanah+.

Por ai Korin+hündambo af+ndi hohoan+mo-ayundür+

¹¹ Ro ndan+ hoafi hoaf+mayah+ ra h+h+ndi-h+h+ndi+yaheimb+ nindou nouyah+ hoaf+mayah+, nga wambo se ngusüfoambe bot+mar+hi-nd+ramboyah+ ran+ hoafi ra hoaf+mayah+. Nga simbor+ se-an+imbo wand+ aboed+ hohoan+mo ranahambo hoaf+ndahünd+r+, nga asu se moai rar+hind+, ran+imboyah+ asu wand+hoari ran+ hoafi ra hoaf+mayah+. Y+n+, an+hond-anes+, roana ndor+heheandeimb+ nindou hondüyah+poan+, nga Krais+ndi hoafi sowandümo homo-rundeimb+ nindou “ran+poan+imbo” asei s+hei mbüsumo an+ngomo ranahamund+ hoareh+ nimboamboyah+poan+. ¹² Ro hohoan+moya kik+h+r+heheamboyah+ Krais+ndi hoafi sem+ndi ho-rambo ratüpur+ s+hei mbusümo nimboambo ran+ ratüpur+ ra ramar+heand+. God+ndi ng+n+ndi nafuimbo ratüpur+ asu hepün+feimb+ moatükun+ ratüpur+ ra s+hei mbusümo ramar+heand+ Krais+ndi hoafi saham+ndi ha-r+h+handeimb-anah+ sahehea nafuimayah+. ¹³ S+heimbo ramar+heandür+ nou-ane asu Krais+ndi nend+ ngorü ngoaf+hü amarei aheimbo amboan+

rariheandüri arihandi. Ro moai siheimboya, wambo sesi-napo sehindiri sahehea siheimbo tiriifo sahandüri, nga wani. Karihasihandüri, nga se wambo amboawi mbisahündiri ro siheimbo tiriifo segodürükoate-mayahi ranimbo-hünda.

¹⁴ Hapoana ngimimboanahi nda ro siheimbo sowana sifombo saheheamboayah, nga asu ro ngiri sihei-mayo napofih yangiri kiarimbohünda tiriifo-ndahandüri. Nga roana sihei kaki-napo semindimboyahipoani, nga siheimbo fehefendürimbo yangir-anahi. Rarani moatükuni ra se fifirihindi nimori akidibou aiana boagirambo fehefendürimbohünda ngiri sesi-napo kokoboadihi ndahümündi tükündahi digehindi, nga wani. Nga simbori boagiri ai-animbo nimorambo rani-moatükuni ra didiboadofe sihefemboane. ¹⁵ Siheimbo farifehe-ndürimbohündambo ana wandi-mayo napo engoro ra segudürimbo wandi fimbo kameih hihifi-hihifiyamboanahi. Ro siheimbo afindimbo ngusüfo pandiheandüran asu se simbori wambo akidou yangiri ngusüfo pamandihindiriyo?

¹⁶ Anihond-ane, ro sihei-mayo kaki-napo semindimbohünda moai siheimbo tiriifo sahandüri. Nga asu nindou bidifiri ai seiya, “Yinisi, nga sihefi kaki-napo semindimbo-ana, ai tikarehayambo ngorüsüngundeamuni mbunda ndemündumbui,” masei. ¹⁷ Nga asu nüngufemboyoa? Asu ro wandi nindou bidifiri siheimbo sowana koamarheheapuri ranai sihei-mayo napo ra moai kiafu hüsindümo. ¹⁸ Ro Taitusimbo siheimbo sowana sinimbohünda hoafiyahando habodihühi asu ahandi süngu wandafi mam koamarhehina masinu asu Taitus sihei-mayo napo kifi hüsiamünduwai? Nga ra ai wani. Nindou ranai ro hohoanimoayah hohoanimo süngure hayambo ro rawariheandi rani-süngu yare randühiyo? Asu ro aidibo mam hohoanimo süngurihoandühi nne-moatükuni rarihoandühiyehi.

¹⁹ Se hoafi ra rarihi hoeirihindühiyo yihoefimboya, aiana ahamundihoari aboedi hoafimbohünda sürü papimbarundi seimboyei? I, ra wani. Ro haponda siheimbo hoafehandüri roana Kraisindi nindou hondümboyaho nimboemboanehi, ranane asu rani hoafi ra Godindi himboahü sihei ngusüfo ra ngininemindürimbohündamboanahi rarihe hoafehandüri, nga yihoefi fimbo hoafiyambo-yahipoani. ²⁰ Ro siheimbo-so tükeheandi ra asu siheimbo aboedi hoeifendürimbo samboanahi, nga asu se ngiri aboedi nimandei sahehea ranimbo yihimboyah. Asu simbori amboani se wambo hoeindihindüran nindou yahurai se hoeifembo sei hehi

hohoanimoaye yahunai ningokoate-ndamboyah. Ro akidou yihimboyahuh-anahi rani-moatukuni ranahambo ro ndarthe hoafayah. Sthei mbusumo yifiari, wandafi ngorumbo hohoanimo moaruwai hohoanimoyondo, simbori watikoafi, afindi-afindi hohoanimo, tirifoefe hoafi, daboadan hoafi, ahandi fimbo yangiri hohoanimo, mamikari hohoanimo mungu-moatukuni ra yahunai tukundifembo sahehea yihimboyahuh hoafayah. ²¹ Ro sheimbo sowana duguhan wandi God ranai wambo shei himboahu amoaningambo-ndeandrimbui samboanahi ro yihimboayah. Asu ro nindou bidifiri horombo moaruwai hohoanimoyei mburihumbo asu ai nimorehi sisihimo, nindowenih birabiri hohoanimo, ngusüfoambe botife hohoanimo ranahambo daboadanambofe-koate-mayei ranaheimbo, hoeindihe-anduran wani amoaningandahuh aranindamboyah. Ranahambo wambo God ai hifinambo-ndeandrimbui sahehamboanahi akidou yihimboayah.

13

Bidifiranambo ahini hoafi asu hihifi hoaf-ane

¹ Haponda ndeara ngimimboanahi sheimbo hoeifendurimbo sifombo asahi. Bukambeahndi hoafi ranai yare hoafiyomunuh yahoya, "Nindou yimbuyo ngimiyoye ai anihondumbo hoafindomonduhiya, 'Ro hoeirihumboanefi nindou mam ai moaruwai hohoanimomayuwa,' mbsismondan-animbo, awi shiri rani hoafi ra didiboado-femboane," meho. ² Nindou didiyeyi horombo moaruwai hohoanimomayeyi ranaheimbo haponda asükainda hoafinda samboanahi nindou amuri ranaheimbo kameih amboani. Horombo ro yimbumbo sühi sheimbo ahini hoafi hoafiyahandurisi, nga hapondani amboani ro asükainda ahini hoafindahanduri samboanahi ro anguni ndarthe animboahi amboani. Ro asükaiya sheimbo sowana asihuh ana, nindou moaruwai hohoanimomayeyi ranai mam ai-amboani tiri-fombü ratüpurü ra ngiri gübüsüboadea-nduri. ³ Ranimboyu se randhi anihondumbo fifirindihimboyei Kraisi ai wandi yafambe süngufi haya hoafindumbui se fifirifembo masei. Nga wandi warü süngu Kraisi ai se-babidimbo nüngumbo sheimbo farihendurimbo ana, ngiri ai mbosi-mbosindu. Nga asu aiana ahandi rani-poanimbo nginindi adükari ra sheimbo nafuiyunduruhani. ⁴ Yini, ra anihond-ane, horombo ai hamindi nginemindikoateyu ranimboyomo nindou nini keimb karihendeimbifih tikorundumo pamarü-wura yifimayu. Nga asu hapondani ana Godindi nginindi

adükari hamindi ranambo botimarira asu ai yangiri botifi anungu. Asu ro-amboani ai-dibo nimboefimboanefi hamindi kemindikoate-ayefi. Nga asu Godindi nginindi ranambo-animbo mare ro-amboani sheimbohündambo ai-babidi yangiri nimboemboeyefi.

⁵ Se sheihoari ro hoafi ranahambo anihondumbo-mbarihuyo asu wani-mbayefiyoyo mbosei hehi hohoanimondei hoeindihindi. Moani sheihoari yangir-animbo hohoanimo ra randihi hohoanimondei hoeindihindi. Sisas Krais ai shei hohoanimoambe anungu ra fifirihindai? Se ahambo fifirifikoate-ayei ana, awi se ahambo wudipoapofe anihondumbofe hohoanimo aho ra fifirifekoate-wamboanei. ⁶ Se hoafindeihiya, ai Kraisindi anihondü ratüpuriyomorundeimb-anemo mbosei hohoanimondei sahehea ro anihondü fifirihamboanahi. ⁷ God ai sheimbo fariheiranani asu se moaruwai hohoanimo süngufekoate moani aboedi yangiri mbninimboeia sefi hohumboanefi ro ahambo sheimbo farihefe-ndürimbohünda didibafiyahundo arihundi. Se yihoefimboya, aiana Kraisindi aboedi ratüpuriyomorundeimb-anemo nafuimbo yihoefi fimbo hoafiyefühi-yefipoani, nga wani. Nga bidifiri nindou yihoefimboya, "Ai Godindi ratüpurimbo moai aboedi ratüpuriyomo," ase ana, ambesi, nga se aboedi hohoanimo ra süngumbirihahi heiya sefimboanefi didibafiyahu arihundi. ⁸ Roana ngiri hoafi hondü ranahambo gigiranambofembo moatükuni hohoanimo ana randihundi, nga hoafi hondü ranahambo yangir-ane fi hohoanimo parihu hefühi rawarihu hefi. ⁹ Ro hamindi kemindikoate-yefani ana, asu se nginindi aboedi nimboeiani ro ranahambo hihifi-hihifi-yefühanefi. Asu ro sheimboya, hohoanimo moaruwai hiningirihahi hehi didiboadorihahi hohoanimombeyeia sefi hohu Godimbo sheimbohünda didibafiyahundühanefi. ¹⁰ Ranimboanahi ro anguni ndanihü nimboambo sheimbo pas nda sürü papirihandühi hoafayahandüri. Asu rananimbo ro sheimbo-sotükündaheandühi amboani Adükari ai wambo nginindi masendirani hohoanimonambo sheimbo nginindi hoafimbo moei asahi. Nginindi ai wambo masendirani ro sheimbo moaruwaimbo-fendürimbo-hündamboyopoani, nga sheimbo nginemindi-ndürimboane. Ranimboanahi ro sheimbo pas nda sürü papirihandüri.

Bidifiranambo hihifi hoafi

¹¹ Nga karishandüri. Hohoanimo moaruwai hiningindihahi hehi didiboadingihahi hohoanimondei. Ro hoafayahani ranahambo hamborindeihani rani-süngundihindi.

Mamɪ hohoanɪmondeihɪ aboedɪ sɪsɪ-koate nɪmboei. God nindou hɪpoamboreandühɪ aboedɪyu-randeimbi asu afurɪfe hohoanɪmo sai-randeimbi ai se-babɪdɪ nüngumbui.

¹² Se Godɪndɪ nendɪ-yafe hohoanɪmo süngu wandafɪ-wandafɪndeihɪ sɪmborɪ wakɪkɪhürɪndei-ndühündɪ.

¹³ Godɪndɪ nendɪ munquambo ai-amboanɪ sɪheimbo hɪhɪfarɪhündürɪ.

¹⁴ Sɪhefɪ Adükari Sisas Krais ai sɪheimbo hɪpoambombɪreandür-amboane asu God ai sɪheimbo ŋgusüfo pambɪreandür-amboane asu Yifiafɪ Aboedɪ ai sɪhei ŋgusüfoambe mamambe-mbɪreandür-amboane.

Garesia Pas nda Por ai Garesiahündambo sürü papimarandi

¹ Ro Por-anahi. Nindou ai moai ahei hohoanimonambo wambo Kraisiñdi hoafi ndowandifi ñgafi ndandi sei hehi kafoarhindiri mburiñhü koarihehindiri, ñga wanti. Nga Sisas Kraisiñ asu Ape God sapo yifihündi botimariri rani diboyafani wambo ahafandi hohoanimonambo ahandi hoafi semindi ho rambohünda kafoare hinñgi-mareandiri.

² Munquambo anihondumbo-rihindeimbi ndaniñhü ro babidimbo aniboadei ai-amboani Kraisiñdi nendi Garesia hifihü amarei siheimbo hihifarihündiri.

³ God sihefi Ape asu Adükari Sisas Kraisiñ ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi asu ñgusüfo afurife kife hohoanimo ra mbisabnandür-amboane. ⁴ Sihefi moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohünda asu ñine moaruwai hohoanimo hifi ndaniñhü engoro ranambeahindi aboedafe-munimbohünda Kraisiñ ai sihefi Ape Godindi yifiri sünguyu ahandi fi masagado. ⁵ Raniñmoane asu siñiri munquambo si aho ra Godimbo aboed-ani mbisefi hohoanimo-ndefimboane. Nga anihond-ane.

Aboedi hoafi mamirani yangir-ane engoro

⁶ God ai siheimbo Kraisiñdi moani hipoambofe sünguyu diboniyu-ndürühiya, wand-anei mehuyosi, ñga asu moai se gedühi hoafi ra süngurihindi. Nga asu ñgorü rani-poaniñmo aboedi hoafi ra süngurihindühi asu ahandi fikimi ñngokoate-mayei. Raniyo asu ro rani-moatükuni ramarhindiri ranahambo mahepünaheandi! ⁷ Anihond-ane, moai ñgorü rani-poaniñmo aboedi hoafi yangoro. Nga nindou bidifiri ai sihei hohoanimo ra mamikariyo wakifihü asu ai Kraisiñmo aboedi hoafi ra ñgorü-süñgu ñgorü-süñgufe wakifembo hohoanimoyomo arundi. Raniñmoanahi ro ndarihe hoafayahi. ⁸ Nga ro-aneñ asu sünambeahindi nend-ani aboedi hoafi ra hoafiñduani sapo siheimbo hefi hoafimayefi yahurai hoafikoate rani-poaniñmo fiyoweimbi hoafayu ana, nindou ranahambo God ai hai ñgoafi moaruwai raniñnambo koambirihair-amboane. ⁹ Siheimbo rani hoafi ra horombo hoafiyahündüreimb-anesi, ñga asükaiya ro hapondani siheimbo hoafehandiri: Nindou ñgorü ai ñgu siheimbo aboedi hoafi ra, sapo horombo ro hoafimefa se anihondumbo-marihindi, yahurai hoafikoate moani rani-poaniñmo hoafeyundüri ana,

nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambiriheir-amboane. ¹⁰ Ro ndani hoafi hoafayahi nda, nindou wambo aboed-ani yahombohündamboyo? Wani, nga Godimbo yangir-anahi. Ro rani-moatükuni ra anihondü refembo sahehea rambarihea-mbonana, asu ro Kraisiñdi ratüpuririhandeimbi nindouyahipoani.

Por ai Godiñdi hoafi semindi horambo tükümeñiyu hoafi

¹¹ Wandafi mamí, awi siheimbo randihe hoafindahandüri, ro siheimbo aboedi hoafi ra ha hoafiyahandüri arihandi ranana nindou-yafe hohoanimonambo hoafiyopoani. ¹² Rani-moatükuni ra nindou-yei-mayo moai sahamindihi asu moai nindou mamí ai wambo yamundeandiri, nga wani. Nga Sisas Kraisi ahandihoari randiri rani hoafi ra wambo weindahimareandiri.

¹³ Ro horombo Suda-yafe Godimbo hohoanimo rani-süngu yangiri süngurihandühi nimboahambe ana, ro Kraisiñdi nendi ranaheimbo moaruwaimbo-rihearühi mungunambo awarihefendürimbo hohoanimomayahi. Rani hoafi ra se horombo himboriyaimb-ane. ¹⁴ Wandafi mamí, Sudahündi ranahei mbusümo nindou akohoandi ro dibombo-memo ranahamumbo ngasündi-heapurimboanahi. Roana moani Suda-yafe hohoanimo hondü ranahambo süngufembo nindou hamindiyahi rani-poanimbo manimboahi. Raniyahi asu ro moani yihoeñi amoao-yafe hohoanimo rani-mbo yangiri süngufe hombo ngusüfo pamarihendi. ¹⁵ Nga asu ro niñgokoate-yahambeahiyo God ai wambo moani hi-poambo-reandirühi ahandi ratüpurí ratüpurimbohünda kafoare hiniñgimareandiri. ¹⁶ Raniyo asu ro ahandimayo aboedi hoafi ra semindi ho Suda-yafe ndifo ranaheimbo bokari-hefembohünda ahandi nimori wandi hohoanimoambe ndore korimafoareandiri. Ro moai nindou ngorumbo-so didiboadore hoafimbiyundiri sahehea tüküyaheandi.

¹⁷ Asu ro moai Serusaremnambo Kraisiñdi hoafi horomboyafu sowandümo homo-rundeimbi ranahamumbo sowana ndüfosimbo hahühi. Nga roana ni-mehünou Arabia hifinambo yangiriyahi ha mburiha asu asükaiya Damaskus ngoafina hihirima-riheheandi. ¹⁸ Raniyo asu ngimi himbani hoane, rani mbusümo ro Serusarem ngoafinambo Pitandi-mayo bidifiri watapori himborimbo mahahühi. Raniyahi asu ro ranihü ai-dibo yimbu wik yangiri manimboahi. ¹⁹ Ranihü ro moai Adükarindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hoeirihapuri, nga Sems Adükarindi akidi yangiriyu hoeimarhini. ²⁰ Ro siheimbo pasambe nda anihondumboanahi hoafayahi. God

ai hoafi ranahambo fifireamboani, nga ro tikai hoafiyahühi-yahipoani!

²¹ Raniyahi asu süngunambo ranihünda botiyahe hehea Siria, Sirisia hifambe mahahi. ²² Asu Kraisindi nendi Suda-yafeambe amarei ranai moai wambo ndorhi fifirihindiri. ²³ Nga nindou bidifiri ai wambo hoafi yangiri himborimayei. Bidifiri ai hoafiyehiya, nindou sapo ndan-aiyu shefimbo moaruwaimbo-reamuni marandi ranani anihondümbafe hohoanimo ra awarihefembo yahuhaya hohoanimomayu. Nga asu ranane haponda ai rani hoafi ra bokarhai arandi, masei. ²⁴ Raneyei asu ai wandi sünguyo Godimbo aboed-ani masei.

2

Por ai Adükarindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi nindou bidifiri babidi hohoanimo mam sünguarundi

¹ 14 himbani sünguna asukai hihiriyahe Serusarem ngoafinambo wandafi Barnabas-dibo hahihühiyehi Taitusimbo fihimari-horimindehi. ² Ro rani ngoafina mahahühi ra God ai wambo nafuimarandir-amboyahi mahahi. Raniyahi ro ranihu tüküyahe nimboambo anihondümborihindeimbi-yei bogori nindoumba aningomo ahamumbo poanimboreapur mburaha ro Suda-yafe ndifo Godindi hoafi hoafiya marihandi ranahambo hoafimehapuri. Ro nine ratupuri horombo ramarheandi asu haponda rawarheandi ranai moani ngo afurindihoemboe saheheamboyah ramarheandi. ³ Wandafi Taitus ai Grikihündüyu ro-dibo mahehi, nga asu ahambo moai shafi fi-hoeari ra kando tindihawandi yahomo houmbo huti-hütiruri. ⁴ Tinirifo tüküme feyo ra tikarhou anihondümborundeimbi nahurai nindou yihoefti mbusümo dibo hasiyafu tüküyafu masifomo. Ai ramefundu ra sapo shefimbo Kraisi ai Suda-yafe ahinümbi hohoanimo-ambeahindi aboedambo-mareamuna asu shiri Kraisi-babidimbo aboedamboyah animboefti. Rani hoafi hihimboryo mburumbo asu shefimboya, ai ahinümbi hohoanimo rani hoarehi mbinboadei-amboane moani ratupuriyehi-rihundeimbi nou yahomo houmboemo dibo masifomo. ⁵ Godindi aboedi hoafi hondü ranai sheimbo-so koadürumbo mbeyangorowa sefi hohumbo wambo asu ro moai ahamundi hoafi rani hoarehiyefi. Asu Taitusimbo fi-hoeari kefe tirihefembo rani hoafi ahamundi-mayo ranahambo moai yini sefi, nga wani.

⁶ Nindou bidifiri ahamumbo ndüreimb-anemo masei. Ai bogorimbo-efundiyo wanayomoyo ra ambe. Nga Godindi himboahü nindou munquambo simogod-anei. Nindou ranai

moai nini simbori hoafi fimb wandi aboedi hoafi ranifihituru hoafiyomo, nga wani. ⁷ Nga ai yaru fifirimarundi God ai wambo Suda-yafe ndifo ranaheimbo aboedi hoafi ra hoafimbohunda koamarhendiri, sapo ai Pitambo Suda ranaheimbo ahandi hoafi hoafimbohunda koamarheru nou. ⁸ Nga sapo God ai Pitambo Suda ranaheimbo hoafi semindi ho hoafiyonduri rambo ramariri nou ai wambo nginindi masendi Suda-yafe ndifo ranaheimbo Kraisimbo aboedi hoafi semindi ho hoafiyorambohunda.

⁹ God ai ahandi aboedi hoafi hoafiyorambo ranipoanimbo ratupuri masendiri ra nindou ranai fifirimarundi. Raniyomo Sems, Pita, asu Son ai bogori nindoumboyafu ningomombo Barnabas-dibo yihoehimbo warifumafoarumuni shiri mamirani ratupuriyefirihundeimb-anefti yahomo houmbo. Raniyefi asu ro mbiro fokoakomayefi Barnabas-dibo ro Suda-yafe ndifoyei mbusumo ratupurindehan asu ai Suda-yei mbusumo ratupurindimboemo sefi hohu. ¹⁰ Ai mamirani hoafiyangiri yihoehimbo hoafiyomonduhi yahomoya, 'Awi se nindou moaruwai rananikoate-mayei ranaheimboanimbo farihendurimbo hohoanimondafani,' mehomondamboyahi asu ro amboani kameihi ranahambo refembo hihifi-hihifiyahuhi hohoanimomaya hahi.

Por ai Andiok ngoafihü Pitandi moaruwai hohoanimo weindahimareandi

¹¹ Pita ai Andiok ngoafihü tükumefiyu-amboyahi asu ro ahandi himboahü nginindi hoafimehando ahandi hihindi hohoanimo ranahambo. ¹² Sapo rani ngoafihü nindou bidifiri Sems koamarhepurirani tükufekoateyomondambe ana, Pita ai Suda-yafe ndifo anihondumborihindeimbi rani-babidimbo sahüsihü nimarü marandi. Nga asu nindou ranai tükumefundamboyu ai Suda-yafe ndifobabidi ranihü piyu haya moai nimarü sesü randi Sudambo yihimborapurühi wambo. ¹³ Raniyomo asu Sudahündi wandafi mamirani bidifiri ranai Pita hohoanimomayu süngu hohoanimomemo. Ranio asu ahamundi rani hohoanimo ranai Barnabasindi hohoanimo ranahambo mamikarimari rani-süngumareandi. ¹⁴ Raniyahi asu ro ahamumbo hoeirihapura aboedi hoafi anihondü mengoro rani-nafi süngufe ho-rakoate-memonda, asu ro nindou munquambo ahei himboahü Pitambo hoafiyahandowohü sahiya, "Pita, seana Sudahünd-anafi, nga moai se Suda-yafe hohoanimo sünguwandi, nga Suda-yafe ndifo nahurai-anafi. Nga nimboe se Suda-yafe ndifo ranaheimboya, 'Se Suda-yafe hohoanimo süngundihindi,' asafi," sa hoafimehando.

Nindou ai Sisasimbo anihondumboarior ana, ai nindou mbumundi hamindi nimboemboyei

¹⁵ Ro Sudahünd-anefti yihoeftimbo hoafayahimuni, sapo roana Suda-yafe sirambeahindi tükümehund-anesi. Nga roana yihoefti ndifo sirambeahindi ahinümbi hohoanimo süngukoate-yeimbi moai tüküyahundi, nga wani. ¹⁶ Ro rarihu fifirihumboanefti, God aiana moai nindou düdi ahinümbi hohoanimo menjoro ra süngure huan ranimbo nindou mbumund-ani yahu randi, nga wani. Nga nindou moani Sisas Kraismbo anihondumboarior ranaheimboani nindou mbumund-anefti yahu arandi.

¹⁷ God ai Sudahündi yihoeftimbo nindou mbumund-anefti mbeyahumuna sefti hohu asu ro Kraismbo anihondumborior hefui ahinümbi süngukoate-yefeimbi nahurai tükümehundi nindou amuri rawehindi nou. Nga ranimboane asu ro randihu hoafindefihüya, 'Krais-ana moaruwai hohoanimo nimindihani,' mbisefti hoafimandefiyo? Ngiri randihu hoafindefi, nga wani. ¹⁸ Ro mbumundi ni ngombohünda ahinümbi hohoanimo süngufembo ra hinigirihe mburaha asukai hihiriyahe asahamindihana, ro nindoumo moaruwai hohoanimoayah ra nafuiya arihandi. ¹⁹ Godindi hoarehi nimarimbohünda ahinümbi hohoanimo ranahandi sünguyo ro yifi nahurai-mayah ranimbo-hündambo-animbo ahinümbi hohoanimo ngiri wambo hibadandiri.

²⁰ Ranane asu ro nimi keimbi karihendeimbi-fih Kraisdibo yifiyamboanahi, nga hapondanambe ana ro moai yangiri nimboahühi wandihoari hifandirihandi, nga Kraisindi yangiri ni ngombo hohoanimo wandi fiambe nimarimbo wambo hifandarandiri. Ranane asu Godindi Nimori ai wambo hipoamboreandiri haya nimi keimbi karihendeimbi-fih yifimayu aboedambofe-ndirimbohünda ahandi nginindinambo ro yangiri animboahi. ²¹ Ro rarihe hoafiyahani moai Godindi moani hipoambofe hohoanimo ranahambo yiboaruko-riheandi. Nga siri Suda-yafe ahinümbi hohoanimo sünguarihundi raninambo siri Godindi himboahü mbumundi nimboefti-mbonana, asu Kraisihefimböhünda yifimayu ra moanimbore.

3

Ahinümbi hohoanimo süngufe asu anihondumbofe hohoanimo süngufe

¹ Garesiahündi seana hohoanimokoate-anefti! Nindou didai sheimbo ngorü-süngumarundür-amboyei se hohoanimokoate-ayeia? Ro shei himboahü sapo Sisas Kraisi ai shefimbo aboedambofe-munimbohünda nimi

keimbi karihendeimbi-fihî yifi+mayu ra hoafi+mayaha se wudipoaporîhi himborîmayei. ² Ro siheimbo mamî hoafi ndanahambo dūndaheandūri samboanahî, nga se wambo rani-moatükunî ra hoafi ndahündîri. Se Yifiafi Aboedî ra nūngurîhi sahūmūndimboyeia? Ahî+nūmbî hohoanîmo engoro ra sūngurîhindūhî rani-sūngumbo sahūmūndimboyei, asu Godîndî hoafi ra anîhondūmborîhi hehi sūngurîhindūhî sahūmūndimboyei nūngurîhimboyeia? Anîhondūmbofe sūngu! ³ Awi se hî+hîndî hohoanîmo-yeihiyeia? Se Godîndîmayo Yifiafi Aboedî ranahandî ngî+nîndînambo piyei hehi Kraisimbo sūngumarîhorî hei asu haponda se moanî sihei ngî+nîndînambo rani ratūpurî ra moendîmandîhiyo? ⁴ Se horombo Godîndî hoafi ranahambo semîndîmbo tîñîrîfomayeî hei, nga asu tîñîrîfo ra moanîmbo-mandîfeyo wanîmandîyo? Ro siheimbo hoafehandūri rani-moatükunî ranai ana ngîrî moanîmbondîfeyo. ⁵ Nîmboe God ai siheimbo Yifiafi Aboedî sagadūri asu sihei mbusūmo hepūnūfeimbi moatükunî ra ratūpurîyu arandî? Ra sapo se ahî+nūmbî hohoanîmo sūngurîhindanîyo asu ahandî hoafi himborîyei anîhondūmbo-rîhi hehi sūngurîhindanîyo? Anîhondūmbofe sūngu-ane.

⁶ Sapo Abraham ramefiyu ranahambo-anîmbo hohoanîmomboane. Sapo Godîndî hoafi yare hoafi+yowohū yahoya, ‘Abraham ai Godîmbo anîhondūmbomarira ai ahamboya nindou mbumund-anafi mehundo,’ meho. ⁷ Awi se ranahambo ndondîhi türüboadîhindî, nga sapo nindou dîdîyei ai Godîmbo anîhondūmborîhorî arîhündî ranai ana Abrahamîndî ahurî mam-anei. ⁸ Horombo hondū God ai Suda-yafe ndîfo ranaheimbo fîfirîmareandūri nindou ranai ana sūnguna aboedî hoafi ra anîhondūmbo-ndîhimboyei ranîmboane ai ranaheimbo aiana nindou mbumundî hamînd-anei mbîsamboyahî mehu. Ranîyo asu horombo God ai aboedî hoafi ra Abrahamîmbo yare hoafi+mayundo sapo ahandî hoafi yare hoafi+yowohū yahoya,

“Sîhafî sūngu-anîmbo sūngunambo ro muṅguambo nindou ranaheimbo aboedî-aboedîndî-heandūri+mboyahî,”

Stat 12:3

meho. ⁹ Sapo Abraham ai Godîmbo anîhondūmbomarira God ai ahambo aboedî-aboedî-marirî nou-anîmbo asu nindou dîdîyei anîhondūmbo-arîhorî ranaheimbo amboanî Abrahamîmbo ramefiyu nou God ai aboedî-aboedîndeandūri+mbui.

¹⁰ Nindou dîdîyei hohoanîmoyeihiya, ro ahî+nūmbî hohoanîmo muṅgu sūnguarîhundî ana, God ai yihoefîmboya, ‘seana mbumund-anei,’ mbūsūmbui aseî ana, awi God ai aheimbo moaruwaimbo-ndearūmbui. Nîmboe

sapo Baibor ai yare hoafiyohüya, 'Didiyei munquambo ahinümbi hohoanimo Bukambe engoro ra mamami amboani süngukoate-aye ana, God ai nindou ranaheimbo moaruwaimbo-ndearümbui,' meho. ¹¹ Nda munquambo fifirihimboanei ahinümbi hohoanimo süngufe rani n+mindü süngu ng+r+ nindou ai God+ndi h+imboahü mbumundü süngu. Rani-moatükuni ra sapo God+ndi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ai God+imbo an+hondümboariri ranai-an+imbo God+ndi h+imboahü nindou mbumundü tükündüfi nüngumbui,' meho. ¹² Nga asu ahinümbi hohoanimo ranai ana an+hondümbofe hohoanimo rani-dibo simogodiyafepoani. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ahinümbi hohoanimo süngulare hu-an+imbo yangiri nüngumbui,' meho.

¹³ Sihiri ng+r+ munquambo ahinümbi hohoanimo süngundihundi, nga ran+imboane asu sihiri moaruwaimbo-ndahumboyefi. Nga Kraisi ai shefimbo moaruwaimbo-fembo ranambeahindi aboedambo-femun+mböhünda ai moaruwaimbo-mefiyu. Sapo God+ndi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou daboe ahambo hifikoefembohünda kambohoani-fih+ parar+hor+ ana, ahambo God ai moaruwaimbo-ndirümbui,' meho. ¹⁴ God ai Abraham+imbo aboedi-aboedife hohoanimo masagado ranahand+hünd+yo Sisi Kraisi+ndi süngu Suda-yafe ndifo aheimbo-so amboani tükümbifeyowamboane yahuhayamboyu aboedambo-mareandüri. Sapo horombo God ai hoafimayu süngu, shefimboya ai Kraisi+imbo an+hondümbo-r+hindüh+ asu ai Yifiafi Aboedi ra mbisahümündi-amboane yahuhayamboyu ramareandi.

Ahinümbi hohoanimo ana God ai horombo hoafireandeimb+hündi ra ng+r+ raguanambo-ndeandi

¹⁵ Wandafi mam+ awi nindou sihiri munquambo si aho ra rar+hu ar+hünd+ yahurai hoaf+nda samboanahi: Sapo nindou yimbu ai n+n+moatükunimboyo hoafi fifirine mburüna ranahambo ndeari hoaf-ane ranihüsi safandeimb+hünd+ ra, asu nindou didai hoafi ranahambo ngorü-süngunde asu bidifiri hoafi rani+fihi tapar+mandamündipoani, nga want. ¹⁶ God ai Abraham asu ahandi nimori mam+ ranahafan+imbo süngunambo aboedi moatükuni tükündifemboe yahuhaya horombo hoafimareap+ri. Asu ai moai ahuri af+ndi ranaheimbo hoafiyu, nga want. Nga ai moani ahuri mam+ ranahamboyu yare hoafiyuhü yahuya, 'sihafi ahurambo' meho. Ahuri ranana Sisi Kraisi ranahamboyu yare hoafimayu. ¹⁷ Ro hoafimayah+ ra yahurai-ane: Horombo God ai Abraham+imbo horombo hoafirirüh+ hoafi f+ramündi

masihend-ane. Nga asu süngunambo 430 himbanı ai hoanıyo ranambe, ahınümbı hohoanımo ranai tükümfeyo. Ranıamboane asu ahınümbı hohoanımo süngunı tükümfeyo ranai ıgırı horombo God ai hoafı fıramündı masıhendı ranahambo yıhırınde pandeandı. Asu ıgırı horombo God ai horombo hoafırea-ndeimbıhündı ranahambo raguanambo-ndeandı. ¹⁸ Nıne-moatükunı God ai sıhefımbı saımbı horombo hoafımareamunı ra ahınümbı hohoanımo ranı nafı süngu sahumındefı mbarıhu-mbonana, asu sıhırı sapo God ai horombo hoafımareamunı ranı-süngu ıgırı sahumındefı. Nga horombo hoafı yangırı sünguyo God ai Abrahamımbı moanı aboedı-aboedımarırı. ¹⁹ Nga asu nımbı ahınümbı hohoanımo ranai tüküfe mengoroa? Moaruwai hohoanımo nımindı aho ranai weindahıfembo-hündamboyo ahınümbı hohoanımo ra tükümfeyo. Nga asu ahınümbı hohoanımo ra ho-hombo ranı-poanımbı nımorı God ai Abrahamımbı horımbı hoafımarırı ra tükümfıyo. Nga asu God ai ahınümbı hohoanımo sünambeahındı nendı ranahamumbo hoafımayupura asu ai Mosesımbı hoafımemonda asu Moses hoafı semündü hu semündü hu-randeimbı nındou ranai Sudambo hoafımayundırı. ²⁰ Mamı nındou ahandıhoarı hoafımbıaiyu ana, ai ıgırı hoafı semündü hu semündü hu-randeimbımbı hoafındündo. God ai ahandıhoarı hoafıyu marandı. Nga God mamı ai yangırıyu Abrahamımbı horımbı hoafıre masagado ranıamboane asu horımbı hoafı ranai ahınümbı hohoanımo ıgasündeamboane.

Ahınümbı hohoanımo ranana sıhefımbı Krais sowana semındımunı hombo moanıgui boagırı nahurai-ane

²¹ Ranayo ana, asu ahınümbı hohoanımo ranai sapo horombo God ai Abrahamımbı horombo hoafımareandı ranahambo hıfınambomandeyo? Ai ra wanı. Nga ahınümbı hohoanımo süngu God ai sıhefımbı koadürü yangırı nıngombo mbasemunı-mbonana, sıhırı anıhondümbı Godındı hımbıahü mbumundı nımbıoefı. ²² Nga asu Godındı hoafı hoafıyowohü yahoya, 'Munıguambo nındou ranai moaruwai hohoanımondı ıgırındı ranı hoareh-anei,' meho. God ai yare hoafımayu ra sapo ai yıfırıyu nındou düdi Sısas Kraisımbı anıhondümbı-arıhorı ana, ai yangırı-anımbı nını-moatükunıyo ai Abrahamımbı horombo hoafımarırı ra ndahümündı-mboyeı.

²³ Kraisımbı anıhondümbıfofe hohoanımo ranai tüküfekoateyo-ambeahıyo ahınümbı hohoanımo ranai sıhefımbı tüküfe kıkıhıramındımunı ho-hombo anıhondümbıfofe hohoanımo ra weindahı tükümfeyo.

²⁴ Ranıyo asu sıhefımbı ahınümbı hohoanımo ranai

sihiri Krai sowana hombohunda hifandimaramuni. Sihiri ahambo anihondumbondi huruhi Godindi hamboahu nindou mbumundi tukufembohunda hifandimaramuni. ²⁵ Ranamboane asu sihiri Kraiimbo anihondumbofe nafi ranana hapondani ndanihu engoro. Ranamboane asu ngiri hapondanambe ana, ahinumbi hohoanimo ranai hibadamuni ngo.

²⁶ Sisas Kraiimbo anihondumbofe hohoanimo ransi ngumboane munguambo se ai-babidi nimboeimbo asu Godindi nimorimboyahi animboei. ²⁷ Se didiyei Krai-babidi hundurimayei ranimboyei asu se ahandi hohoanimo masahumundi. ²⁸ Ranamboane asu Kraiindi nendimbofe ra Sudahund-anei asu ahei ndifo rananei munguambo ra ngoru-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Nindou moani ratupuriyeimbi rananei asu moani aboedi-poanimbo animboei rananei ai ngoru-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Asu nimorehi, nindowenihai ai ngoru-poanimbo fiyeimbi-yeipoani, nga wani. Nga munguambo se Sisas Krai babidi animboei seana mam-anei. ²⁹ Asu se Kraiindi nend-ayei ana, Abrahamindi ahuri mamindei hehi asu se nini-moatukunimboyu God ai saimbo yahuhaya horimbo hoafire masihendi ra ndahumundi-mboyei.

4

Sisas Kraiindi sunguyefi sihiri Godindi nimorimbomehundi

¹ Nga hoafi ra ndahurai-ane: Nindou nimorai anungu ana, sapo ai ahandi afindandi-mayo mungu-moatukuni ra ndemumdumbui. Ai mungu-moatukuni hibadambuisi, nga asu awi ai akidouyu-ambe ana, ngiri ai hibadandi, nga ai moani ratupuriyu-randeimbi nahurai nungumbui. ² Nindou nimorai ranai akidouyu-ambe ana, ai moanngui afindi asu hifandi-randeimbi ranahafandi hoarehi nungu ngumbo asu ai nini-simboaniyo afindi ai ahambo hifandimbi-randamboane mehu rani-simboani dagadombui. ³ Mare yahurai safane sihiri horombo nimorai akidou nahurai hifi ndanihundambo moatukuni ranahandi moani ratupuriyefeimbi manimboefi. ⁴⁻⁵ Nga asu ndeara si ra tukufembo yangiriyoambeyo God ai ahandi Nimorai ra hifina koamarisheru. Nimorehi ai ahambo wakimarimindo asu ai Suda-yomondi ahinumbi hohoanimo mengoro rani-hoarehi manungu. Nindou didiyei ai ahinumbi hohoanimo rani-hoarehi animboei ranaheimbo aboedambo-fembohunda God ai ahambo koamarisheru. Rananimbo asu sihiri Godindi nimorimbondahu burindemboeyefi. ⁶ God ai shefimboya, ai wandi nimorimboyeiamboane yahuhayamboyu. Ranamboane asu ahandi Nimorindi

Yifiafi s̄hefi ṅgusüfoambe koamar̄hendi, sapo Yifiafi ranai ramareamuna s̄h̄ri Ape, wandi Ape, sefi ar̄ihundi. ⁷ Ran̄imbo-hündamboane asu se hapondani ana nindou ṅgoründi moani ratüpur̄iyei-r̄ihündeimbi nindou-yeipoani, ṅga God̄indi n̄mor-anei. Asu se ahandi n̄mor̄imbo-mehindambo-wambo ai n̄ni-moatükuni ahandi n̄morambo nap̄ire mas̄hend̄i ra dagadür̄imbu.

⁸ Horombo maho ana awi se moai God̄imbo fif̄ir̄ihori. ṅga ran̄imboyei se God hondü n̄ṅgokoate amuri god̄i-maye ranahei moani ratüpur̄iyei mar̄ihündi. ⁹ ṅga asu hapondani ana se God̄imbo ndor̄ihori fif̄ir̄ihor̄imboanei. ṅga awi asu God ai s̄heimbo fif̄irendür̄imboani. Ran̄imboane asu se n̄imboe asükai hifi ndanihündambo moatükuni engoro ranahambo h̄ih̄ir̄iyahi aheia? Asu se n̄imboe hifi ndanihündambo ṅṅ̄n̄indi-koate ranahambo moani ratüpur̄iyei-r̄ihündeimbi n̄ṅgombo hohoan̄imoayeia? ¹⁰ Seana Suda-yafe hohoan̄imo süngur̄ihindühi ran̄ipoan̄imbo si, amoamo, hoembo, yah̄imombo asu h̄imban̄i ranahambo af̄indi hohoan̄imoyei r̄ihündühanei. ¹¹ Roana s̄heimbo ȳh̄imboar̄iharü. Ro s̄heimbo far̄ihefendür̄imbohünda ratüpur̄i af̄indi t̄ṅ̄r̄ifoayah̄i ra hifi n̄i p̄ind̄imboe samboanahi hohoan̄imoayah̄i.

¹² Kar̄has̄handür̄i wandafi mam̄i, ro s̄heimbo h̄iti-hoafehandür̄i. Se awi ro ah̄in̄umbo hohoan̄imo süngufekoate an̄imboah̄i nahuraindei. Horombo ana roambo se ah̄in̄umbi hohoan̄imo süngufekoate man̄imboei nahurai tükümeheandane. Horombo se moai wambo n̄ni-moatükuni moaruwai hohoan̄imoyahünd̄ir̄i, ṅga wan̄i.

¹³ Wambo aṅgün̄nambo-marand̄ira s̄heimbo sowahi boatei sühi aboed̄i hoafi s̄heimbo hoaf̄imehandür̄a se fif̄ir̄ar̄ihindi. ¹⁴ Wand̄i fiambe ra moai ndoreand̄ir̄i asu se ran̄imboyei t̄ṅ̄r̄ifomoyei, ṅga asu se wambo moai daboadi h̄ih̄ir̄ihind̄ir̄üh̄imbo ȳboaruko-r̄ihind̄ir̄i, ṅga wan̄i. ṅga se moani wambo masah̄ümündi-nd̄ir̄i God̄indi-mayo s̄nambeah̄indi nend̄iyu asu Sisas Kraiss ahand̄ihoariyu sem̄ind̄imbo nou. ¹⁵ Se ran̄i-s̄imboan̄i wambohünda h̄ih̄ifi-h̄ih̄if̄imayei, ṅga haponda asu h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi ra nahana? Horombo se wambo fehefembo af̄indi hohoan̄imoyei. ṅga asu se s̄hei h̄imboar̄i ra him̄ind̄imbombe-mbonana, se wambo hür̄üh̄ümüdi sehi. ¹⁶ Awi ro s̄heimbo aboed̄i hoafi ra an̄ihondumbo hoafayahandür̄i ra ro s̄hei hür̄ütümbi-mbaiyah̄iyo ndane?

¹⁷ Ȳni, nindou bid̄if̄ir̄i ai ahamundi hohoan̄imo süngufembohünda s̄heimbo hüh̄umaründür̄i hoan̄gomosi, ṅga aboed̄i hohoan̄imokoate-yomondühi ramaründür̄i. ṅga ai ramefund̄i ra s̄heimboya, Por mam̄imbo daboadi h̄ih̄ir̄ihipur̄ühi asu ȳhoef̄imbo ṅṅ̄n̄indi süngumb̄ihimuna

yahomo houbomo. ¹⁸ Sihiiri nindou fehefembo afindi hohoanimondefani ra aboed-ane. Munguambo si se randihindi ro se-babidimbo ni ngokoate-yahambe amboani. ¹⁹ Wandi nimori mam, sapo nimorehi ai nimori wakemindimbo niman ni nimarimbo asubusimboayo yahurai-ane wandi ngusufoambe asubusi amaro. Ro moani yahurai hamind-animbo siheimbo asubusimbonda nga-ngambo se Godindi nimori Sisas Kraiss nahurai tukundahimboyei. ²⁰ Karhasihanduri, haponda ro se-babidimbo ni ngombo afindi hohoanimoayah. Awi asukai siheimbo afurindihe hoafindahanduri samboanahi. Awi hapondanambe ana ro sihei hohoanimo ranahambo ngusufo afindi kuruheamboanahi.

Hagar Sara-yafe kafeefe hoafi

²¹ Awi haponda ro nindou se didiyei ahinumbi hohoanimo engoro ranahandi hoarehi nimboefimbo asei siheimbo dundaheanduri samboanahi: Awi se ahinumbi hohoanimo ranai hoafimayo ra himborikoate-wamboyei? ²² Sapu Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya, Abraham ai nindowenih ni mori yibumarapiri. Ngoru nimorehi moani ratupuriyo-randeimbinyu asu ngoru ahandi nimorehi hondundimayu. ²³ Abrahamindi ni mori ra nimorehi moani ratupuriyo-randeimbi Hagarindi-mayu ranai koaduru ni mori wakirihumundi arihundi sungu tukumefiyu. Nga asu nimorehi aboedi ni ngo-randeimbi Sarandi-mayu ranai God horombo hoafimareandi rani-sungu tukumefiyu. ²⁴ Hoafi ai yare hoafimayo ranahambo refe turfoefemboane, nga kafeefe hoaf-ane ra. Nimorehi yimbu ra God ahandi nindou-babidi hoafi femindi asihefeyo yahurai-anafe. Ngoru hoafi femindi asihefeyo ranana God ai Mosesimbo ahinumbi hohoanimo masagado nahurai Sainai wafu amaro ranahand-ane. Sainai wafuwami Moses ai ahinumbi hohoanimo masemundu. Asu nindou ranai ahinumbi hohoanimo rani hoarehi nimoreimbo moani ratupuriyei-rihundeimbi nahurai-anei. Ranimboane Hagar ai ahinumbi hohoanimo hoafi femindi asihefeyo nahurai-ane. ²⁵ Hagar ai Sainai Arebia-yomondi hifi wafu asu Suda-yomondi adukari ngoafi Serusarem nahurai-ane. Ranimboane asu Serusarem ngoafi ranai nindou rani ngoafihu amarei rani-babidimbo ahinumbi hohoanimondi hoarehi moani ratupuriyei-rihundeimbi-anei. ²⁶ Nga asu ngoru Serusarem sunambe anango ranai ana moani aboedi nimar-randeimbi ngoaf-ane. Ngoafi ranai ana anihondumbo-rihundeimbi sihefi me-ane. ²⁷ Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya,

“Nimورهi ra seana hihifi-hihifiyafi.

Serusarem se hihifi-hihifiyafi.

Se nimori wakemindikoate nahurai-anafi.

Se heirüdafühi asu hihifi-hihifindafühi hoafi puküna hoafindafi.

Se nimori wakemindimbo simboani asübusi afindi semindikoate-ayafi.

Se nimورهi nindowenihi hininḡireandeimbi nahurai-anafi,

ḡga se nimورهi nindoweniheimbi aheimbo ḡgasündiwori hawa nimori afindeimbi-ndamboyafi,”

Aisaia

54:1

meho.

²⁸ Wandafi mamí, seana Aisak nou Godindi nimor-anei horombo Abrahamimbo horombo hoafimareandi süḡgu. ²⁹ ḡga asu nimori mamí sapo hondi ai nindou sihefi hohoanimo süḡgu wakimarimindo ranaiyu nimورهi nimori Yifiafi Aboedindi ḡḡnindi süḡgu wakimarimindo ranahambo tiḡirifo masagado. Hapondani amboani mamí yahurai ahinümbi hohoanimo süḡḡurihindeimbi ai anihondumbo-rihindeimbi aheimbo tiḡirifo sahündürí arihündí. ³⁰ ḡga asu Baiborambe hoafi ra nünḡure hoafiyowa? Ai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nimورهi moani ratüpuríyo-randeimbi ra ahandi nimori ranidibo hefoarihipiri. ḡga ahandi-mayu nimori ranai ana ḡḡri afindandi-mayo napo nimورهi aboedí ninḡo-randeimbíndí-mayu raní-díbo yíbobondandífaní,’ meho. ³¹ Wandafi mamí, munḡu-moatükuní sihirí raní nimíndíhündí fífiraríhündí ana, moani ratüpuríyo-randeimbi nimورهi ranahandí nimoriyefipoaní, ḡga sihirí ana nimورهi aboedí ninḡoweimbíndí nimor-aneí.

5

Sihiri aboedi animboefi yahurai yanḡiri nimboefimboane

¹ Sihiri aboedí ninḡombohünda Sisás Kraís ai sihefímbo ahinümbí hohoanímbo-ambeahíndí aboedámbo-mareamuní. Ranímbo-hündámboane asu se ḡḡníníndíhümündí nimboei. ḡga asu se asükaindeí ahinümbí hohoanímbo raní hoarehí moani ratüpuríyeyí-ríhündeimbi tükündahimboeyí.

² Se himboríndeí! Ro Por-anahí nda siheimbo ndarihe hoafehandürí. Se ahinümbí hohoanímbo süḡḡufembohünda sihamundíhoari fi-hoearí ra kefe tíríhefe hohoanímbo süḡḡuarundí ana, Sisás Kraís ai ḡḡrí sihamumbo fandíhepurí, ḡga waní. ³ Nindou düdí ai ahandí fi-hoearí ra kare tíraríhoayu ana, awí ro ahambo ahiní

hoafehando: Asu se rani hohoanimo sünguarandi ana, se ahinümbi hohoanimo muŋguambo engoro ra kameihanimo süngunda ŋgafi. ⁴ Ŋga asu ahinümbi hohoanimo ra süngufeyoani ranimbohünda God ai siheimbo mbumundanei mbeyahua sei hehi hohoanimoaye ana, awi se Kraismbo hinŋiri+horühi asu Godindi moani hipoambofe hohoanimo ra ŋgiri siheimbo fandihendüri. ⁵ Ŋga ro Yifiafi Aboedi ranahandi ŋginindi-namboanefi Godimbo anihondumbo-r+hurühi y+hoefimbo nindou mbumundanei mbeyahumuni sefi hohu ranahambo himboayefi. ⁶ Ŋga asu nindou ai Sisas Kraisi d+boehindi ana, fi-hoeari kefe tir+hefe hohoanimo-ane asu nindou fi-hoeari kefe tir+hefekoate hohoanimo-ane ranana awi moanane yahomboane. Ŋga anihondumbofe hohoanimo ai nindou ŋgorümbo ŋgusüfo pefe hohoanimo ranahambo botareandi ana, rani hohoanimo ra ai ndor+hoimb+ ham+nd-ane.

⁷ Se horombo ana Kraisi+ndi hohoanimo rasüngu aboedi maheiyoi! Ŋga asu düdi n+mor+ ai siheimbo rani+nafi ra gümareandüra asu se anihondü hohoanimo ra süngufekoate-mayeia? ⁸ God sapo siheimbo wandanei mehu ranai moai nafi güreandüri. Ŋga wani. ⁹ Hi+bad+hümbi! Akidou hi+hindi hohoanimo ra afindi nindou-yafe hohoanimo mam+kari-ndandürimboe tapoko akidou sesambe apaiaro ana, asu sesi muŋgu hühüti yangiri nahuraiyohane. ¹⁰ Se Kraisi-d+bo man+mboei-amboanahi asu ro yari+he hohoanimoayahi, ŋgiri se ŋgorü hohoanimo ndahümündi, ŋga wandi hohoanimo-animbo ndahümündimboyei, asahi. Nindou düdi ai sihei hohoanimo haponda ŋgorü-süngu ŋgorü-sünguarandüri ranana God ai ahambo tir+ifo dagadombui.

¹¹ Ŋga wandafi mam+, ro fi-hoeari kefe tir+hefe hoafi ra bokar+hehe-mbar+hi hahi-mbonana, asu wambo ŋgiri moaruwaimbo-rundiri. Ŋga ro hoafi ra bokar+hehe-mbar+hi hahi-mbonana, asu ro Kraisi ai nim+ keimbi kar+hendeimbi-fih+ yifimayu ranahambo bokar+hehe ar+handi rani+mbo Suda ai ŋgiri ŋgusüfoambe y+boarukori+hindiri. ¹² Nindou d+d+yei sihei hohoanimo ra ŋgorü-süngu ŋgorü-süngu arundi ranai ana, awi ai ahamundi+hoari fi-hoeari yangiri karu tir+hoemo asu timoefi kameihi kambirupur-amboane.

¹³ Wandafi mam+, siheimbo ana God ai aboedambo mb+nimboeia yahuhayambo sinei yahundi+reimbanei. Haponda se aboedambo animbeisi, ŋga asu se ranahambo ŋgiri hohoanimondeih+ hifi ndani+hündambo hohoanimo ra war+ndahi ndahümündi. Ŋga se simbor+ ŋgusüfo pefir+ndeihi fandihendüri ndühündi.

14 Munḡuambo ah+nümbi hohoan+mo enḡoro ra hoafi mam+ ran+ nim+ndi+fih-ane türef+ra-m+ndi+mboayo. Ai yare hoafi+yowohü yahoya, 'Se nindou ḡgorümbö ḡḡsüfo pandowandi sapo se sihaf+ fimbo rawarowandi nou,' meho. 15 Nḡa asu se nimambeah+ndi nin+hondi burayei nou hohoan+moyei+ siheihoari simbor+ hoafürayei ana, awi se ranahambo hi+bad+ihümbö. Nḡa asu awi se siheihoari simbor+ moaruwaimbo-fir+ndeimboyei.

Yifiafi Aboed+ndi hohoan+mo asu hifi ndan+hündambo hohoan+mo

16 Wand+ hoafi ro hoafayah+ nda ndahurai-ane. Sihei hohoan+mo ra Yifiafi Aboed+ ranai-an+mbo hifandi-mb+randür+ howamboane. Ranan+mbo asu se ḡḡri+ horombod+di hohoan+mo ḡḡsüfoambe amarondür+ ranahandi yifir+ süḡgund+hi ḡgei. 17 Awi sihir+ rand+hu fifir+nd+humboane, horombod+di hohoan+mo ranai Yifiafi Aboed+ndi hohoan+mo ra pühiyo hif+nambofembo yaho haya refeyoan-ane, asu simbor+ Yifiafi Aboed+ndi hohoan+mo ranai horombod+di ḡḡsüfoambe hohoan+mo hif+nambofembo hohoan+moayo. Rananafe yimbu moatükun+ ranai simbor+ ḡḡnin+dürefe hafe. Ran+mboane nin+moatükun+ se refembo sei hehi hohoan+moayei ra ḡḡri+ rand+hindi. 18 Siheimbo Yifiafi Aboed+ ranai sem+nd+ndür+ aho ana, asu se ah+nümbi hohoan+mo ranahandi hoareh+yeipoan+.

19-21 Horombod+di ḡḡsüfoambe hohoan+mo ranana se fifir+himboanei. Rani-moatükun+ ra ndahurai-ane: Nimorehi sisi+h+mo hohoan+mo, nindowenihi birab+ri hohoan+mo, ḡḡsüfoambe moaruwai botife hohoan+mo, tikai godimbo hohoan+mombo, sanendi kabomombo di+di+bafife hohoan+mo, yiboarukofe hohoan+mo, hohoan+fe hohoan+mo, watikoafi hohoan+mo, di+bokor+ hohoan+mo, simbor+ hoafi hohoan+mo, yikürübür+hefe n+mar+ hohoan+mo, ḡgorümbö ḡḡsüfoambe moaruwaimbofe hohoan+mo, bia sim+ndi hohoan+mo, patiambe bia sim+ndi hefe ho hohoan+mo, rahurai hohoan+mo aho ra. Horombo siheimbo hoafimehandür+ yahurai-ane asükaiya ah+n+ hoafehandür+. Munḡuambo nindou ai yahurai hohoan+mo süḡguar+hi hei ana, ai ḡḡri+ God ḡḡnin+ndi hifandarandi ranambe ḡgei, ḡḡa wan+.

22-23 Nḡa asu Yifiafi Aboed+ aiana aboed+ hohoan+mo ndahurai ḡḡsüfoambe botire randühane. ḡḡsüfo pefe hohoan+mo, hi+hi+fi-hi+hi+fi hohoan+mo, ḡḡsüfoambe afurife kife hohoan+mo, nindou ḡḡrö ai sihef+mbo moaruwaimbo-r+himunan+ amb+r+hümuni yaho hohoan+mo, fehefe

hohoanimo, nindou ndondofe hohoanimo, asu moani aboedi mbumundi ho hohoanimo, h+n+ng+rou safi n+ngo hohoanimo, hohoanimo ndofe kife hohoanimo aho ra. Moai ah+nümbi hohoanimo mam-amboani rani hohoanimo ranahambo yowan+ yaho, nga wani. ²⁴ Nindou d+d+yei ai Kraisi+ndayei ana, ai ahei horombodi+di ngusüfoambe hohoanimo ra ahandi yifiri asu hohoanife hohoanimo rani kameih+ raguanambo-mar+hind-ane. ²⁵ Yifiafi Aboedi ranai s+hefi+ambo yangiri+ n+ngo hohoanimo masemuni. Ranimboane asu randihu h+n+ng+nd+hunda Yifiafi Aboedi ai s+hefi hohoanimo ra hifand+mb+ra howamboane. ²⁶ Awi ngiri+ s+hefi fi ranahambo moani hoanigiri+nd+thu s+h+i+ bor+ndefi. Asu ngiri+ nindou ngorü+di ngusüfoambe moaruwaimbo-fembohünda hohoanimo bot+nd+hundi. Asu ngiri+ ngorü+bo ngusüfoambe moaruwaindefühi hohoanimo-mbondefi.

6

Sihiri+ simbori+ far+hefir+ndefomboane

¹ Wandafi mam+ asu nindou ngorü ai moaruwai hohoanimo ranambo himondar+m+ndo ana, nindou sapo d+d+yei Yifiafi Aboedi+ndi hohoanimo sünguri+hindeimbi se nindou ranahambo wari hoafendühi aboedi ndondond+hor+ h+n+ng+nd+hor+. Rand+hindühi asu se s+heihor+ h+bad+hü+bo, nga asu rani hohoanimo ranai s+heimbo amboani rande hoeindeandü+ran+ moaruwai hohoanimo-ndeimboyei. ² Se nindou ngorü+bo t+ng+i+fo tükefeyo ra simbori+ far+hefir+ndei. Rani süngumbo-animbo asu se Kraisi+ndi-mayo ah+nümbi hohoanimo engoro ra süngund+himboyei. ³ Nindou mam+ ai ndür+koate-ani, nga ai ro ndürümb-anah+, ehu ana, nindou ranai ahandi fimbo wos+hoafor+ hoaf+yuhani. ⁴ Nindou mamami s+heihor-animbo n+ne hohoanimo ranahambo aboedi+yo moaruwaiyo rawar+heandi mb+sei hehi türüboadi+hindi. Nga se s+hei hohoanimo nindou ngorü+di hohoanimo ra mamüh+nd+hi y+bobond+himboyei. Asu se s+heihor+ n+n+moatükun+yo ramar+hindi ranahambo h+h+fi-h+h+f+ndeimboyei. ⁵ Nimboe nindou munguambo mamami ai aheihor-animbo ahei ratü+pur+ ranahambo wud+poapor+hi hifand+mb+r+hünd-amboane.

⁶ Nindou düdi God+ndi hoafi yamunde-randeimb+mayu ahandi yamundea-ndüreimbi ahambo b+d+f+r+ napo mb+isahü+ndo-wamboane.

⁷ Awi se s+heihor+ s+hei fi ranahambo t+kai hoaf+ndeimboyei. Nindou d+dai-amboani ngiri+ God+imbo t+kai hoaf+ndundo. Nindou n+n+moatükun+ manj+ri+ nümbür-ambe hifareandi+ ana, asu süngunambo mare

hifimareandi yahurai-animbo asükaindu hündihembui.
⁸ Nindou ranai nine moaruwai hohoanimo mangir nahurai hifareandi ana, yifayu amboani süngunambo rahurai safindowani hündihembui. Nga asu ai Yifafi Aboedi ranahandi nginandinambo aboedi hohoanimo hifareandi ana, asu süngunambo ai Yifafi Aboedi raninambo yangiri koadürümbo-koadürümbo ninjoweimbi safindowani hündihembui. ⁹ Ranimboane awi shiri aboedi mbumundi hamindi ratüpurü ranahambo refembo garibpoani. Shiri ranimbo garibikoate ranifih hamindi tütüngarihundi raninambo süngunambo ranahandambohündi sesi ranai safindowani aboedi hündiheumboyefi. ¹⁰ Ranimboane ninisimboaniyo shiri nindou amurambo fehefendürimboayo, rasüngundihurimboane. Randihu-ndühindowani sapo wandafi mamidiideyi Adükarimbo anihondümbo-rihoreimbi aheimbo rani-poanimbo hamindi fandihuhu-ndürimboane.

Por ai Kraiss yifiyuweimbi nim keimbi karihendeimbi ranahambo hihifi-hihifayu

¹¹ Hoafi nda ro wandihoari sürü paparhandi. Se hoeindihindi ro wandihoari sürü boagiri-boagiri pamarheandi.

¹² Nindou bidifiri ai sishamumbo fi-hoeari karu tirihou yahomo hütihütiarüpurü rananimbo Suda ai aboed-anemo mbiseiya mehomo. Nindou ranai yihimboyomondühi yahomoya, 'Ro Kraiss yihoefimbo nim keimbi karihendeimbifih yifimayu ranahambo yangiri anihondümbo-arihundi ana, Suda ai yihoefimbo moaruwaimbo-ndümünimboemo,' mehomo. ¹³ Nindou ranai sapo Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo ra sowandümo-ndeimb-anemosi, nga asu ai moai ahamundihoari rani-moatükuni ra ndoru sünguru homo rundi. Nga aiana sishamundi fi-hoeari ra kefe tirihelihü asu ranahambo borndefo yahomo houmboanemo hohoanimoayomo. ¹⁴ Nga wandi fimbo ana, awi ro shifei Adükari Sisas Kraiss ai nim keimbi karihendeimbi yifimayu ranahambo yangir-animbo borinda ngamboyahi. Rani-sünguane hifi ndanihündambo hohoanimo ra wandi hohoanimoambe moanane asahi. Raniyahi asu ro-amboani marihe nindou hifinindi ahei hohoanimo ranimbohünda yifimayaha nindou ai wandi hohoanimo ranahambo moanane asei.

¹⁵ Fi-hoeari kefe tirihefe hohoanimo asu fi-hoeari kefe tirihefekoate hohoanimo ra yiboboambo Godindi himboahü moanane. Nga shifeimbo God ai simbori nindouboreamuni hininjimareamuni ranane ai aboedi

hamɪndɪ hondayo. ¹⁶ Nindou munḡuambo ai ranɪ hohoanɪmo enḡoro ra sũḡuarɪhi hei ranaheimbo God ai hɪpoambo-reandũrũhɪ ḡḡusũfo afurɪfe kife hohoanɪmo mbɪsagadũr-amboane. Asu Godɪndɪ nendɪ munḡuambo ranaheimbo amboa mbɪsagadũr-amboane.

¹⁷ Ndeara bɪdɪfɪranambo hoafɪ hoafayahɪ: Nindou mamɪ ai wambo tɪḡũmbɪ hohoanɪmo ḡḡɪrɪ ndendɪrɪ, ḡḡa yowanɪ. Nindou ai wambo harɪmemondɪra sɪfo ananḡondɪrɪ ranɪ-sũḡunambo munḡuambo fɪfɪrɪhɪndɪ ro Sisas Kraɪsɪndɪ yanḡɪr-anahɪ.

¹⁸ Wandafɪ mamɪ, sɪhefɪ Adũkarɪ Sisas Kraɪs ai sɪheimbo moanɪ hɪpoambo-mbɪreandũrɪmboane. ḡḡa anɪhond-ane.

Efesus Pas nda Por ai Efesus+hündambo sürü papimarandi

¹ Ro Por, Sisas Kraisiñdi hoafi sahamiñdi ha-rihandeimb-anahi. God ai ahandi hohoiñmonambo wambo ahandi hoafi semiñdi hombohünda kafaore hiññgi-mareandiñi. Se Efesus+hüñdi Sisas Kraisiñbo aniñhondüñbo-rihoreimbiñsiheimbo God ai wand-anei, yahuenüñgu kamafoareandiñ-anei. ² Sihefiñ Ape God asu Adükariñ Sisas Kraisiñ ai siheimbo moaniñ hiñpoambo-ñdiñeandüra, asu siheiñ hohoiñmo afundiñhi küñdiñhi hehiñmbimariyañsamboanahi.

Kraisiñdiñ süñgüyuñ God ai sihefiñ hohoiñmoambeñ aboediñ moatükuniñ maseñmuniñ

³ Siñiriñ sihefiñ Adükariñ Sisas Kraisiñdiñ God asu Ape-mayuñ ranahamboñ aboed-aniñ, mbisefiñboane. Siñiriñ Kraisiñ-babiñdiñ manimboefamboyuñ asu God ai sihefiñ hohoiñmoambeñ süñambeahiñdiñ moatükuniñ muñguñ ranimboñ aboediñ-aboediñreamuniñ arandiñ. ⁴ Sapoñ God ai hiñfiñ, süñüñ nafikoateyuñ-ambeahiñyuñ sihefiñboñ ahandiñ süñüheñdeimbiñ nindouñyeiñhiñ asu ahandiñ hiñmboahiñ hütikoate-mbeyeiyañ yahuhayañ diñbonimayumuniñ. ⁵ Horomboñ hondüñ God ai ahandiñ hiñpoambofeñ süñguñ sihefiñboñ Sisas Kraisiñdiñ süñguyuniñ ahandiñ niñmorimboñreñ kamafoareamuniñ. Ahandiñhoariñ yifiriñmayuniñ rasüñguñ ramefeyuwañ asu ai hiñhiñfiñ-hiñhiñfiñmayuniñ. ⁶ Ai ahandiñ ñgusiñfoñ parireimbiñ niñmorimboñdiñ süñguñ sihefiñboñ hiñpoambo-mareamuniñ ranimbo-animboñ asu siñiriñ ahandiñ ranipoiñmboñ hondüñ moaniñ hiñpoambombofeñ ranahamboñ aboed-aneñ, mbisefiñboane. ⁷⁻⁹ Kraisiñ ai yifiyuhüyuñ, asu ahandiñ horinamboñ sihefiñ moaruwaiñ hohoiñmoñ ranahamboñ God ai amboawiyeiñ yahuhayañ aboedambo-mareamuniñ ai sihefiñboñ afiñdiñ hamimboñdiñ hiñpoambo-reamuniñhiñ-wambo. Ñgañ Godimboñdiñ moaniñ hiñpoambofeñ hohoiñmoñ rañ adükariñ hamimboñdiñ hond-aneñ! Horomboñ God ai Kraisiñdiñ warisüñguñ roñ randiñheamboyahimboñ mehuñ rañ diñboñ meñgoroyosiñ, ñgañ ai diñboadoreñ fifireandiñhiñ yifiriyuhüñ ahandiñ hohoiñmoñ rañ sihefiñboñ weindiñhiñ-mareamuniñ. ¹⁰ God ai ahandiñhoariñ aboediñ hohoiñmoñ ndañ yareñ hohoiñmoyuniñ masihendiñ-aneñ, ñgañ rasimboaniñ refemboñ siñ tüküñdiñfeyoaniñ muñguamboñ hiñfiñimboñdiñ asuñ süñambeahiñdiñ moatükuniñ rañ mamambeñndeandiñhiñ-animboñ asuñ Kraisiñ ai bogoriñmbondiñfiñ hiñbadarümbuiñ, mehuñ. ¹¹ Niñniñmoatükuniñ God ai yifiriyuniñ hayañ hohoiñmoyuniñ masihendiñ rañ yare-randañ tüküfeñ arandiñ. Horomboñ

God ai hohoan+moyu masihendi ra hapondani ana rasungureandühi asu Kraisi-babidi Suda yihoeftimbo ahandi nendimbore kamafoareamuni. ¹² Ranane asu Suda ro boatei Kraismbo hifandiri+huri manimboefi ra God ai wambo aboedi hamindi nduri adukarumb-animbisei, yahuhaya kamafoareamuni. ¹³ Aboedi hoafi ndanambo-animbo Suda-yafe ndifo siheimbo amboani God ai aboedambo-ndiheanduri-mboyahi mehu. Se hoafi ra himboriyei hehi, anihondumbo-marihindi asu se Kraisi-babidi mamimboei. God ai horombo hoafire masihendi sungu siheimbo wand-anei mehu ra nafuimbohündambo ahandi Yifiafi Aboedi masagaduri. ¹⁴ God ai siheftimbo ahandi nouehundi ranimbo munju aboedi moatükuni horombo hoafimareamuni, nga asu ai ndaiamunümbui. Nga ranimboanefi sihiri hifandarihundi ra fifirifembo-hündambo ahandi Yifiafi Aboedi masemuni. Sungunambo ai siheftimbo aboedindeamuna aboedi hamindi ninjomboayefi rasimboani ndahumündemboyefi. Ranimbo-animbo sungunambo ai ndürümbindühi asu ahambo aboedi hamind-animbiseimboyei.

Porindi Godimbo didibafife hoafi

¹⁵⁻¹⁷ Ranimboyahi asu se Adukari Sisasimbo anihondumbo-rihori arihundi, asu ahandi nendi munquambo hipoambo-rihinduri arihundi, rani-hoafi ranahambo himboriya hehea, siheimbohündambo Godimbo hihifi hoafi kikirihamindi himboyahühi-yahipoani. Nimbiniimbisi siheimbo hohoanimoyahühi Adukari Sisas Kraisindi God asu sihefi Aboedi Hamindi Ape ahambo didibafiyahandühi sahiya, 'Se aheimbo sihafif Yifiafi Aboedi dabadürühi, ranambo asu aheimbo diboadorihoeimbi hohoanimo dagadürühi, asu sihafif hohoanimo nafuindafindürani rananimbo asu sihambo diboadondühi fifindühi-ninimboane. ¹⁸ Ape, se aheimbo ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo dabadürani animbo asu se ninimoatükunimboyoy hoafimayafinduri ra ai himboayei ranahambo fifirimbirihind-amboane. Ape, se sihafif nendi ranaheimbo aboedi hamindi ninjombo diboniyafif hininji-marwanduri ranahambo fifirifembo-hündambo fandihawanduri. ¹⁹ Asu sihafif nginindi adukari hamindi anihondumborihirihündeimbi nindou ranaheimbo fehefemböhünda ratüpuruyo arandi ranahambo fifirifembo-hündambo fandihawanduri.' Yahurai siheimbohündambo Godimbo didibafiyahandühi. Asu Godindi nginindi ra akidouyo, nga adukari saf-ane. ²⁰ Nginindi ra siheftimbo ratipurayo ra rahurai-ane, God ai ranamboyu Kraisi yifihundi botiriri

haya, bogorimboriri ahandi warihondü warani sünambe hinngimarira amaru. ²¹ Krais ai nimoamo saf-ani, nga sünambeahindi moatükuni nginndeimbi, bogori, ndürümbi ra muṅguambo ahandi hoareh-ane. Muṅgu-moatükuni ndürümbayo ranambo, ahandi hoareh-ane, hapondani asu süṅgunambo amboani. ²² God ai muṅgu moatükuni ra Kraisindi hoarehi sihai mbura asu ahandi nend-aye ranaheimbo bogorimboriri hinngimariri. ²³ Kraisindi nendi ra ahandi fi-ane, nga ai ahei mbiro-ani. Ai muṅgu moatükuni nafiramündümboani asu ahandi nendi ahambo amboani nafirihori-mindeimboanei.

2

Sihiiri yifihündi nahuraimefa God ai yanggiri-mareamuni

¹ Horombo se Godindi hoafi himborikoate-yeihi, hohoanimo moaruwai süṅgurihi marihündi, ranieyi se yifihündi nahurai-mayei. ² Rasimboa se ndani hifinindi moaruwai hohoanimo ra süṅgurihindühi, asu moaruwai nendi nimoamo sünambe amarei ahei bogorindi hoafi süṅgurihi marihündi. Asu haponda ai Godindi hoafi himborikoate-yeimbi muṅgu hifandarandüri. ³ Horombo sihiri amboani ai ramehindi nahurai-mayefi. Sihiri sihefi hifinindi hohoanimo süṅgurihundühi asu nini-moatükuni sihefi fiambe hohoanimo yifirayo ra rarihu süṅgurihu marihündi. Asu bodimondambo ramefeyo nou, sihefimbo amboa God ai nginindi-ndamunühi tihirifo mbisayamun-amboane. ⁴⁻⁵ Yini, ro Godindi hoafi himborikoate-yefühi yifihündi nahurai-yefi, nga Godindi moani hipoambofe ra adükari hamind-ane asu ai sihefimbo afindi ngusüfo pareamunühi Krais-babidi yanggiri-mareamuni. Ahandi moani hipoambo-nambo yanggiri sihefimbo farihemunühi aboedambo-mareamuni. ⁶ Asu sihefimbo Krais-babidi yanggireamunühi sünambe nimoamo hinngi-mareamuna, ai-babidimbo bogorindi fondihü amarefi. ⁷ Ai afindi hamindi moani hipoambo-reamunühi Kraisindi süṅguyo sihefimbo aboedi hohoanimomemuni. Ra koadürümbo-koadürümbo süṅgunambo nafuimbohünda Krais-babidi ahandi fondihü nimoamo hinngimareamuni. ⁸ Se anihondümbo-marhind-amboyu asu God ai ahandi hipoambofena aboedambo-mareandüri. God ai moani masagadür-ane siheimbo, nga siheihoari moai rani-moatükuni ra rarihindi. ⁹ God ai moai se aboedi ratüpur ramarhind raniambo hohoanimoyuhü aboedambo-reandüri. Ranimayo-wamboane, asu ngiri se siheihoari raniambo borindei. ¹⁰ Sihefimbo nafiramunühi asu Krais-babidi mamambereamunühi, aboedi hohoanimo

süngufembo-hündambo nafimaramun-aneſi. Horombo God ai aboedihohoanimo ra hohoanimo masihend-ane, sibiririrasüngufembo-hündambo.

Krais ai Suda-yei ndifo aheimbo mamühimarearü

¹¹ Ranimboane asu se ndanahambo hohoanimondei. Suda ai ahamundi warina fi-hoeari karu tirihoemo arundi. Nga seana Suda-yafe ndifo-anei asu moai sishamundi fi-hoeari karu tirihoemo rundi. Asu Suda ai siheimbo sisindi hoafirundürühi seiya fi-hoeari kefe tirihefe-koateyomorundeimb-anemo sei dukamarhipuri. ¹² Se ndanahambo hohoanimondei. Horombo se Krais-babidi moai niboadei. Se nindou amur-anei, nga se nindou God ai dibonyu hininngi-mareandüri raniyei-poani. God ai Sudambo horombo hoafimareandüri rasüngumbo aheimbo hoafifiramündü masihendi, nga siheimbo-ana, wani. Se hifindanihu ana Godi-koate-aye asu God siheimbo farihefendürimboayu moai hifandühi nimarei. ¹³ Horombo se Godindi fikimi moai nimboei, nga haponda God ai siheimbo, Sisas Kraisindi hori raninambo, ai-babidi mamambe-mareandüra, Godindi fikimi animboei. ¹⁴ Krais ai Suda, asu Suda-yafe ndifo mamambe-reamunühi, sifhimbo wudimbohünda mafarihemuni. Horombo simbori nginindüriyefühi nimboefimbo asu simboriyiboaruko-firiyefühi rani-moatükuni ra giniri nou mbusümo mapaiaro. Krais ai simbori nginindüri ra mbusümo kikimareandi. ¹⁵ Suda-yafe ahinümbi ai yowan yahomo asu randihindi yahomo marundi, nga Krais yifimayu raninambo ahinümbi hohoanimo ra awamarhoayo. Suda asu Suda-yafe ndifo ai-babidi mamambefe-pirimbo, simbori nindou mamihahurai tüküfembohünda Krais yifimayua, asu yimbu ai wudimaye. ¹⁶ Ahei simbori nginindüri kikifembohünda, asu yimbu mamambefepiri sepirimindi God sowana hombohünda, ai nimi keimbi karihendeimbifihiyifimayu. ¹⁷ Suda ai Godindi fikimi manimboei, nga Suda-yafe ndifo se ahandi fikimi anguni manimboei, nga Krais ai kusü yimbu ranahafembo yahuya, 'Se God-dibo wudindefineandühi asu sifeihoari amboa wundei ndihündi,' mehu ¹⁸ Kraisindi sünguyo ro Suda, asu se Suda-yafe ndifo Godindi Yifiafi Aboedi raninambo nafimasihemunambo wambo asu sibiriri Ape sowana hefi arihündi. ¹⁹ Ranimboane asu hapondani ana Suda-yafe ndifo se Godindi himboahü nindou rani-poanimbo asu amuri-yeipoani, nga moani se Godindi nindou yangirane asu se munquambo ahandi fikiminindi yangirane. ²⁰ Se Godindi wori nahura-anei. Godindi hoafihofiyomorundeimbi, asu Kraisindi hoafisowandümo

homo-rundeimbi ai hawesafi nahurai-anemo, asu Sisas Kraisi ai bogimondi nahurai-ani. ²¹ Kraisi ai nimi munju ra mamambemareanda nginindi maningo. God ai wori ra worimbo-randuhani adukari tukundifewani asu Adukari ai wandi yangir-ane mbusumbui. ²² God ai sheimbo amboa Kraisi nendi asu Kraisi-babidi mamambe-reandurui, ahandi Yifiafi ranambe nimarimbohunda wori ra worimboarandi.

3

Por ai Suda-yafe ndifombo aboedi hoafi hoafimenduri

¹ Raneahi asu ro Por sheimbohundambo Godimbo hoafiya arihandi. Ro Sisas Kraisi nendi ratupuri ratupuriya, Suda-yafe ndifo sheimbo Godindi hoafi hoafimayahi, ranayo asu wambo karabusi-marundi. ² Se ra himborimbeyeyo, God ai sheimbo moani hipoamboreandurui ahandi hipoambo hohoanimo ra nafuimbohundambo wambo ranipoani ratupuri masendiri. ³ Ai hohoanimo masihendi hoafi ra horombo dibo mengoro, nga haponda ai wambo hoafi ra weindahimareandi. Horombo ro ranimbo akidou suru papimarihandi. ⁴ Nga se wandi hoafi ra hoeiarihindi ana, se fifindihimboyei, ro Kraisiimbo diborihundi hoafi mengoro God weindahimareandi ra ndorihе fifirimarihendi. ⁵ Horombo God ai ahandi dibo hohoanimo ra moai nindumbo hoafiyunduri, nga haponda ahandi Yifiafi Aboedi ranai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi, asu Kraisi nendi hoafi sowandumo homo-rundeimbi, ranahamumbo hohoanimo ra weindahi nafuimarapuri. ⁶ Diborihindi hoafi God ai weindahimareandi ra ndahurai-ane: Suda-yafe ndifo amboa ahandi aboedi hoafi anihondumbo arihindi ana, ai sihiri Suda nahurai, Godindi aboedi moatukuni ndahumundeimboyei. Ai-amboa Kraisi nendi fi-anei. Asu koaduru yangiri ningombo God ai horombo hoafimareandi, ranambo Sisas Kraisi nendi warisungunde aheimbo dagadurimbui. ⁷ Ai wambo moani hipoamboreandurui, ahandi nginindi sendiri hayambo, ahandi aboedi hoafi hoafimbohundambo ratupuriya-rihandeimbi kamafoareandiri. ⁸ Godindi nendi-yafe mbusumo ro bidifiran hamind-anahi, nga God ai moani hipoamboreandurui, ranipoani ratupuri masendiri. Ro Suda-yafe ndifombo God ai shefimbo afindi hamindi didiboadoreamunui Kraisi masemuni ranimbo aboedi hoafi ra hoafiyondurimbo-hundambo ratupuri ra masendiri. Nga ahandi aboedambofo hohoanimo afindi hamindi wambo ngiri munjuambo fifindihundi. ⁹ God ai munju moatukuni nafimarandi, nga horombo hondu peyo-haya hombo ahandi

hohoanimo ra dibo mengoro. Nga asu haponda wambo ahandi hohoanimo ra weindahi nafuimbohündambo ratüpurü ra masendiri. ¹⁰ God ai hohoanimoyuhü yahuya, 'Sünambeahindi bogorimbo-yafundeimbi asu nginindeimbi ai wandi rani-poani rani-poanimbo ndofe fifirife ra fifirimbirund-amboane,' yahuhaya Kraisindi nendi-yafe warina ranahamumbo nafuirapuruhani. ¹¹ Horombo hondü God ai hohoanimo ra hohoanimoyu masihendi, nga asu sihefi Adükari Sisas Kraisindi warisünguyu hohoanimo ra, rasüngumareandi. ¹² Sihiri Kraisimbo anihondümborihurühi ai-babidi amarefi rani-süngumboane sihiri moani yihimbokoate Godimbo yimiyamboarhuri. ¹³ Raniyo asu siheimbo hoafiyahandürühi sahea, 'Ro siheimbo mafarithe-handürambo asu wambo sowahi tiriifo afindi tükefeyo. Nga se ngiri ranimbo ngusüfoambe moaruwaindei, nga raninambo se ndüreimbi-ndeimboyei,' asahi.

Kraisindi hipoambofe hohoanimo

¹⁴ Raniyo asu ro Apembo yiri yimbu pusiriheni marimbo didibafiyaha arihandi. ¹⁵ Ai sünambeahindi nendi, hifinindi nendi, mamisiri mungu ranahei nimindihani. ¹⁶ Ro ahambo siheimbohündambo didibafiyaha hoafiyahühi, 'Ape, se mungu aboedi moatükuni nimindihanafi, asu sihafü Yifiafi Aboedinambo aheimbo nginindi dabadürani, asu ngusüfoambe nginindi kürühi hehi mbimarei-amboane. ¹⁷ Asu ai Kraisimbo anihondümborihori rananimbo, ahei ngusüfoambe mbimarindüramboane. Ai ngusüfo pefe hohoanimo ranambe, nginindi mbinimboei-amboane, nimi aharü hifambe hanü nginindi aningou nou. ¹⁸ Rananimbo ai nafindihümündihü asu Kraisindi ngusüfo pefe ra, Godindi nendi-babidimbo munquambo, diboadondihü fifirimbirihindamboane. Ngusüfo pefe ra afindi hamindiyoy hayambo, hoandari, hani, ho asu hafomboane. ¹⁹ Yinü, ai ahandi ngusüfo pefe fifirimbirihindamboane, nga nindou ngiri ngusüfo pefe ra mungu hamindi fifindihindi. Ai ra fifindihindani, sihafü aboedi hohoanimo aheimbo hafo tükündifemboe sihafü ngusüfoambe hafo tüküme feyo nou,' asahi. ²⁰ God ai nginindani. Asu ninmoatükuni sihiri ahambo düduwehundo, asu hohoanimoayefi ra, Godindi nginindi ai ngasündeamboane. Nga hapo nginindi ra sihefi ngusüfoambe ratüpurüyo arandi. ²¹ Kraisindi nendi Godimbo, koadürumbo-koadürumbo aboedani, mbisei-amboane. Anihondane.

4

Kraisindi fi mam-ane

¹ Ro Adükar+ndi ratüpur+ sünguyah+ karabusi-meheandi. God ai s+heimbo ahand+ mbumund+ hohoan+mo süngufembo yahuhaya mborai s+nei mehündür+. Ran+imboane asu ro s+heimbo hüt+hi-tiari+harü se God+ndi mbumund+ hohoan+mo ra ndond+hi süngund+hi ngei asahi. ² Se s+heihoari+ fi hifi+nambofe, war+ hoafendüh+ife asu tiñ+rifo tükünd+fewani+ moanane yaho hohoan+mo ra süngund+hi ngei. Asu Kristen b+di+firi+ ai s+heimbo tiñ+rifo ndehindüran+wan+, se moanane mb+sei hehi, ranaheimbo nğusüfo pand+hindür+. ³ Nga Yifiafi+ Aboedi+ ai d+boado-mareamuna asu s+hiri+ hohoan+mo mam+ süngufeihü wudi-wud+fe-mbohünda wofi+ n+n+n+moatükun+ mamambere hühareand+ nou. Nga se mam+ yahurai hohoan+mo-animbo tiñ+rifondeih+ süngund+hindi. ⁴ Krais+ndi+ fi mam-ane asu God+ndi Yifiafi+ mam-ane. Asu God ai s+hefi+imbo 'Mborai ro s+heimbo aboedambo-fendür+imbo ra h+badüh+ n+mandei,' mehu ran+moatükun+ mam+ ranahamboane hifandar+hundi. ⁵ Adükar+ mam-ani, Krais+imbo an+hondümbofe hohoan+mo mam-ane asu hundürümbo hohoan+mo ra mam-ane. ⁶ Asu God mam-ani, nindou muñguambo-yei Ape-ani, muñguambo-yei Adükar-ani asu ai muñguambo-yei mbusümo ratüpur+yu arandi, asu muñguambo moatükun+ ran+mbusümo amaru. ⁷ Krais ai ahand+ af+ndi+ ham+ndi+ moan+ h+poambofe hohoan+mo ra ran+poan+imbo aboedi+ ratüpur+ s+hefi+imbo s+mogodi+ yimumareamun+. ⁸ Ranahambo God+ndi+ hoafi+ ai yahoya, 'Ai ahand+ hürütümb+imbo nğasündiri+ mburambo, nindou yifiarambe nğasünd+mareapur+ ai sepur+mündü haya, n+moamo ham+ndi+ hafuhü, asu nindoumbo aboedi+ moatükun+ masagadür+,' meho. ⁹ Mam+ hoafi+ 'ai mahafu' ra nüngufimboyu mahafuwa? Ranane ra, ai rahurai-ane, ai moai sünambe n+moamo yang+r+ hafu, nğa boatei kusü mbura hifi+n+ hifambe-ambe ragu ham+ndi+ amboa mahanu. ¹⁰ Nindou mahanu ra, mam+ ranaiyu asu sünambe n+moamo ham+ndi+ mahafu, muñguambo hifi+, sünü ran+fih+ n+nğombomayo ran+imbo. ¹¹ Ai ahand+hoari+ b+di+firambo ahand+ hoafi+ sem+ndi+ ho ratüpur+ ra sagapur+, b+di+firambo God+ndi+ hoafi+ hoafi+imbo ratüpur+ ra sagapur+, b+di+firambo ho aboedi+ hoafi+ hoafi+yo-rambo ratüpur+ asu b+di+firambo ahand+ nendi+ ranaheimbo moanğindür+imbo asu yamund+fembo ratüpur+ ra masagapur+. ¹² Krais ai ahand+ fi ra af+ndi+ kokoendüh+ asu nğ+nd+mbeyowa yahuhaya God+ndi+ nendambo far+hefe ratüpur+ ran+imbo d+boado-fembohündambo ran+poan+imbo ratüpur+ ra masagadür+. ¹³ S+hiri+ rand+hu nğefombo, God+ndi+ n+mor+ wud+poapondi+hu an+hondümbo-nd+hur+hümbo fifi+nd+hurüh+, mam+ hohoan+mo

süngundihumboyefi. Sihiri randihundühi, Krais nahurai diboardori-hehundeimbi hondü nimboemboyefi nimori heimbo nginarihendi nou. ¹⁴ Sihiri randihundani, ngiri nimoakidibou nahurai nimandefi. Asu nindou ai shefimbo mamikambo simbori yamundife hoafinambo tikai hoafindihumunan+ sihiri ahei hohoanimo ra ngiri süngundihundi. Nindou ai tikai hoafi süngufembohündambo ai hoafi nafir+hi rihünduhanei. Asu ahei tikai yamundife hoafi ra ngiri shefimbo yamundihimunühi werinambo nim+ fondamindi ho fondamindi ho arandi nahuraindefi. ¹⁵ Wan+, nga sihiri nindoumbo ngusüfo pandihu ngefühi, asu an+hondü hoafi hoafinda-hundürimboane. Asu sihiri Krais-bab+dimbo afindikokoe nahurai nindou adükar+ diboardori-hehundeimbi-ndefomboane. Nga ai shefi mbiro-ani. ¹⁶ Mbiro ranai fi-safi munju hifandarandi asu manduhari ai fi munju türe-türe arandi. Asu fi-safi napo ngörü-ngoanini, ngörü-ngoanini, ahei ratüpur+ wudipoapond+hi ratüpur+ndeian+ asu fi afindi kokoendühi ngusüfo pefenambo ngin+ndi tükündifemboe.

Anihondümborihindeimbi ai simbori hohoanimo sünguar+hindi

¹⁷ Ranimboane asu sheimbo Adükar+ndi süngu ahini hoafayahandüri nda, se Godimbo fifirife-koateyeimbi-yafe hohoanimo ra asükaindei süngundihimboyei, nga ahei hohoanimo ra nim+ndi fifirife-koate-ane. ¹⁸ Asu ai ngusüfoambe diboardofe fifirife-koateyeimb-anei. Asu God+ndi-mayo yangiri n+ngombo ra ranikoate-anei. Sapo ai ngusüfo hohoanimo-koate-anei asu himboambe himbori-koate-anei. ¹⁹ Ahei moaruwai hohoanimo ranahambo amonan+ngi-koate hohoanimo yangiri süngurihi arihündi. Asu ngusüfo h+hir+hi wakir+hi kür+hi hehi, hohoanimo moaruwai hamindi ra yahuraimbo himboyeihi sünguar+hindi. ²⁰ Nga sheimbo Kraisimbo horombo yamundimarundüri ranana yahurayopoani. ²¹ Krais ranahambo hoafi himborimayeisi, nga se ahambo süngurihorani Sisasimbo an+hondü aboedi hoafi ra sheimbo yamundimarundüri. ²² Se shei horombod+di ngusüfoambe hohoanimo ra raguanambo-fembo yamundimarundüri. Ai sheimbo hifandirandüri marandamboyei asu se moaruwai hohoanimo süngurihi marihündi. Horombod+di hohoanimo ra nindoumbo tikarehaya ngusüfoambe botireandüri arandi, nga ai aheimbo awar+hendüri arandi. ²³ Nga shei ngusüfoambe ra simbori tükümbife-ndüramboane. ²⁴ Asu se simbori hohoanimo ra ndahümündi kik+boad+hindi, nga hohoanimo simbori ra God ai ahandihoari ramareanda ahandi

hohoanimo yahurai tüküme feyo. Simbori hohoanimo ra sürühoeimbi asu aboedi diboadori-hoeyoweimbi hondane. ²⁵ Ranimboane asu se tikai hoafi hohoanimo ra hini ngi ndi hindi. Nga wandafi mamimbo anihondumbo yangiri hoafindei, nimboe sihiri munju Kraisi ndi fi anefi. ²⁶ Se ngini ndi ndeiani hibadi humbo, nga se moaruwai hohoanimo-ndeimboyei. Se mam ngini ndi ndeini ngeimbo hüfhami ndi hündamindimboe, nga yowan. ²⁷ Se Satanimbo nafi nafi ndi-hehimboyei. ²⁸ Hübuhüni nendi asükaiyo hübuhüni mbopoani, nga yimbukoari warinambo ratüpuru aboedi ratüpuru yo mburimbo-animbo kaki asu sesi semindi mburimbo, nindou mbonimbo-arihümüdi aheimbo farifehe-ndürimboane. ²⁹ Se moaruwai hoafi hoafindeimboyei, nga nindou farifehe-mbohündambo asu nginemndürimbo aboedi hoafi yangiri hoafindeian-animbo, asu shei hoafi ra ahei hohoanimoambe mbonimbo-arihümüdi ranahambo didiboado-ndearümböe. ³⁰ Se moaruwai hohoanimo ra refe poani, nga Yifiafi Aboedi ai afi ndi hohoanimondömböe. God ai sheimbo dibonimayundüri asu ra nafuimbohünda Yifiafi Aboedi masagadüri. Rananimbo se wudipoaporhi fifiri hindi bidifirani si tükü feyo-ambe God ai sheimbo aboedambo-ndearümbui. ³¹ Ngüsüfoambe yiboarukofimbi, ngini ndi hoafümbi, paipaife hoafümbi, tirifoefe hoafümbi, asu ngüsüfoambe moaruwaimbofe hoafi munju hohoanimo moaruwai ra hini ngi ndi hindi. ³² Nga se wandafi mamimbo hipoambo-ndihindürühi asu afufuri foefimbi hohoanimo hohoanimo-ndahündüri. Bodimondi ai sheimbo moaruwai hohoanimondeiani, asu moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyeyi mbi sei God ai Kraisi ndi sünggu shei hohoanimo moaruwai ranahambo amboawiyeyi mehu nou.

5

Sihiri sihi yangiri hü ngefi mboane

¹ Se Godi ndi nimor-anej, asu sheimbo hohoanimo pamareandüri. Ranimboane asu se ai ahandi hohoanimoayu nahurai ra süngundi hindi. ² Se ngüsüfo pandi hi ndühüdi, Kraisi ai shefimbo ramareamuni nou. Sheimbo farifehe-mbohünda yifi yühü, ahandi fi Godimbo masagado ahambo hihifi-hihifimbohündambo nindou sesi asu aboedi fisjarümbi moatükuni Godimbo asayo nahurai. ³ Nimorehi sishi mo, animindi hoandi birabiri, ngüsüfo moaruwai hohoanimo, hohoan hohoanimo, moaruwai hohoanimo munju ra ngiri shei mbüsümo nimando, nimboe se Godi ndi sürühoeimbi nindou-anej. ⁴ Se hohoanimo-koate hoafi, amoan ngümbi hoafi, asu

sísindí hoafi, hoafíndeimboyei. Hoafi ra refembo aboedi-yopoani, nga Godímbo híhífmbo aboed-ane. ⁵ Se ra fífíríhíndí! Nímórehí síshímombü, anamíndíhoandí bírabíreimbí, hohóanümbü, ngírí Kraís God ngíníndí hífandarínandí ranambeahí ngei. Nga asu hohóaní hohóanímó ra tíkai godímbo süngufe randeimb-ane. ⁶ Se híbadíhümbó, nga nindou síheimbo híhíndí hoafi raní-süngu ndahümündihündürí ngeimboyei. Nga asu nindou Godíndí hoafi ranahambo gígírana-mboaríhíndí ana, asu God ai ranaheimbo ngíníndandürímbui. ⁷ Nga se aibabídímbo wudíndeimboyei. ⁸ Horombo se nimbokoaní nahurai mamarei, nga asu haponda se Adükaríndí nímórímboyahi mburíhümbó asu síhí aníboadei. Rananímbo asu se síríhündí nindou rawehíndí nou randíhíndí. ⁹ Aboedí hohóanímó, díboadofe hohóanímó, aníhondümbófe hohóanímó ra sí ai botímareand-ane. ¹⁰ Níne hohóanímó Adükarí ai yífirayu ranahanambo kokondíhündí. ¹¹ Nindou ai nimbokoaní hahabodei aríhündí, ra-babídímbo se ngeimboyei, nga asu raní hohóanímó ranana ngírí hísí aboedí hísíndo, nga waní. Nga se hohóanímó ra weindahíndíhíndí. ¹² Nindou ranai moaruwai hohóanímó díbo ratípurayei aríhündí ranahambo hoafímbo ro amóaníngayahi. ¹³ Mungua hohóanímó ra síhí tükefeyo ranahandí nímíndíhündí ra weindahí-reandühane. ¹⁴ Asu hohóanímó ra weindahí-ndífewaní nindou ai ahandí nímíndí fífíríndíhimboyei. Nga asu ranímboane hoafi nda hoafayo, 'Nindou se apoei ra se botíndahíndí, asu yífíhündí hínníngíndíhíndí.

Rananímbo asu Kraís ai síhei wamí sindümbui, meho. ¹⁵ Se síhei ahabodei ra híbadíhümbó. Se nindou hohóanímó-koate ahabodei nahurai ngeimboyei, nga fífíríhíndeimbí ahei rahurai ngei. ¹⁶ Haponda moaruwai hohóanímó engoro, ranímboane asu aboedí ratüpürí nafí engoro ana, asu se ra süngundíhíndí. ¹⁷ Ranímboane asu se híhíndí-híhíndí-ndeimboyei, nga ranímboane se wudípóapondíhi fífíndíhíndí hohóanímó Adükarí ai ahandíhoarí yífirayu rasüngu. ¹⁸ Se bia hoe ndímíndeí hehí, mamíkarí hohóanímó-ndeimboyei, nga ai síheimbo moaruwaimbo-ndearümbóe. Nga se Yífiáfí Aboedí ai síheimbo hífandímbrámun-amboane mbísei. ¹⁹ Se wandáfí mamí-babídí wataporímbo-ndühündühí bukambeahíndí herü asu Sísasímbo kakísaombo herü asu Yífiáfí Aboedíndí-mayo herü hoafi ranínambo wataporímbondíhü ndühündí. Asu ngúsüfoambe Adükarímbo hohóanímóndéihí adükar-ani mbísei hehí herüna horí-horíndíhorí ndühündí. ²⁰ Nímíbí-nímíbísi se mungua moatükuní ranahambo Ape

Godimbo hihifindihori ndühündi s'hefi Adükarî Sisas Kraisindî warî-süngu.

Nimorehî nindowenihî ahafe hoaf-ane nda

²¹ Se Kraisimbo ahinindeihî ngoründi hoarehîndei.
²² Nimorehî, se s'heî nindowenihî-yafe hoarehîndei, se Adükarimbo rawehindî nou. ²³ Nga nimboe, nindowenihî ai nimorehî hifandarandî, asu ahandî mbîro-ani, Krais ai ahandî nendî hifandîrandî asu ahandî mbîroayu nou. Kraisindî nendî ai ahandî fi-anei, asu ai aheimbo aboedambo-reandûri-randeimb-ani. ²⁴ Ranane asu nimorehî se nindowenihî-yafe hoarehîndei, Kraisindî nendî ahandî hoarehayei nou. ²⁵ Nindowenihî, se s'hamundî nimorehî ranaheimbo ngusüfo pandundûri, Krais ai ahandî nendambo ngusüfo pareandûrühimbo aheimbohündambo yifîmayu nou. ²⁶ Krais ai aheimbo Godimbo yangîrî saimbohünda ramefiyu. Ai ahandî hoafînambo hoenambo nahurai ahandî nendimbo hundûrûmarandûra aboedîmayei. ²⁷ Krais ai ahandî nendambo ahandî himboahü aboedî hamîndîmbeyeia yahuhayambo yifîmayu. Ai sürühoeimbî, hûti-koateyeimbü, moaruwai hohoanîmo-koate, aboedî yangîrî mbîdîboadia yahuhaya dîboadofembohünda yifîmayu. ²⁸ Mamî ranî-süngumbo-anîmbo nindowenihî s'hamundî nimorehimbo ngusüfo pandundûri, s'hamundî fimbo ngusüfo pararundî nou. Nga asu nindowenihî ai ahandî nimorehî ngusüfo pare arandî ana, ai ahandî fimbo ngusüfo pare arandî.
²⁹⁻³⁰ Nindou ai ngîrî ahandî fimbo yiboarukondeandî, nga wanî. Nga ai ahandî fimbo dîboadoreandühî, sesî moanguirandühani. Krais ai ahandî nendambo yahurai rawareandî nimboe sapo s'hirî ahandî fi safî bîdîfirî nahurai-aneftî. ³¹ Godîndî hoafî yare hoafîmayo, 'Ranane asu nindowenihî ahandî hond-afîndî hinîngîndeapîrî haya, nimorehî-dîbo nîmandîmboyafe asu yimbu ai-anafe fi mamîndamboyafe,' meho. ³² Dîborîhindî hoafî ra ndorîhoayoweimb-ane, nga ro rarîhe hohoanîmoayahî, hoafî ra Krais ahandî nendî-babîdî ranahambo hoafîmayo. ³³ Nga asu s'hefîmbo kameihîyo yare hoafîmayo, 'Se s'hamundî nimorehimbo ngusüfo pandundûri, se mamamî s'hamundîhoarî ngusüfo pararundî nou. Nga asu mare nimorehî ai ahandî nindowenihîmbo ahînîndo.

6

Nîmoakîdîbou asu hondafîndî aheimbo hoaf-ane nda

¹ Nîmoakîdîbou, se Adükarîndî hohoanîmo süngundîhindühî, s'heî meape-yafe hoafî hîmborîndeihî

ra süngundihindi. Hohoanimo ra diboardorihoeimbi hohoanimo-ane. ²⁻³ Godindi hoafi yare hoafiyowohu yahoya, 'Se sihei meapembo ahinindei,' meho. Ahinümbi hoafi ra God ai weangurühi horombonambore rani bitapire masihendi. 'Se randihindani rananimo se aboedi yangiri ni boadeimbo, asu hifi ndanihu geduhi nimboeimboyei,' meho.

⁴ Nga boagiri, se sihei nimorambo nginindi himbondihendura niori ai ngusüfoambe nginindeimboyei, nga yowan. Nga Adükarindi hoafi ra diboardondihindürühi yamundihindüri.

Moani ratüpuriyei-rihündeimbi asu hifandiru-rundeimbi aheimbo hoaf-ane nda

⁵ Moani ratüpuriyei-rihündeimbi, se sihei hifandiru-rundeimbi mo ahinindeihü yhimbo sisirindahindühi ahamundi hoafi himborindei. Moani mam aboedi hohoanimo süngundihindühi, ahamundi hoafi himborindei, se Kraisindi hoafi rawehindi nou. ⁶ Ai sihei ratüpurü ranahambo aboed-ane mbisimonda mbisei hehi ahamundi himboahü yangiri aboedi ratüpurindeimboyei, nga yowan. Se Kraisindi moani ratüpuriyei-rihündeimbi nahurai ni boadeimbo nini moatükuni God ai yifirayu ra hihifi-hihifindeihü süngundihindi. ⁷ Se hihifi-hihifindeihü, moani ratüpurü ra diboardondihü ratüpurindei. Se nindoumbo ratüpurayei nahurai-yoponi, nga Adükarimbo ratüpurayei nahurai ratüpurindei. ⁸ Se ra fifirihindi, Adükari ai ahandi takini ratüpuriyei-rihündeimbi asu moani ratüpuriyei-rihündeimbi aheimbo munquambo dagadürimbui.

⁹ Hifandiru-rundeimbi, se sihamundi moani ratüpuriyei-rihündeimbi mo aboedi-aboedindundüri, nga se aheimbo nginindi hoafindimboemo. Adükari ai sunambe amaru ra, sihamundi asu ahei munquambo hifandira-ndüreimbani. Asu ai moai nindou ngorümbo ngorü-poani ngorü-poani hohoanimo-yu, nga ahandi himboahü mam-anei.

Anihondümbo-rihindeimbi ai Godindi ami nahurai-anei

¹⁰ Asu hapoana ro hoafi nda munqufembo samboanahi. Adükari ai nginind-ani asu ahandi nginindnambo nginindi ni boadei. ¹¹ Se Godindi-mayo yifiarimbo napo ra ndahümündi hehimbo Satan ai siheimbo sisihimo-ndandürani nginindi nimboei. ¹² Nga asu sihiri moai nindou-babidimbo yangiri yifariyefühi-yefiponi, nga munqu moaruwai nendi sunambe amarei rababidimboanefi yifarayefi. Moaruwai nendi-yafe bogori, nginindi nendi, asu hifinindi moaruwai hohoanimo ra

hifandundeimbi munḡuambo ai-babidiḡambo yifariyefi arihundi. ¹³ Ranimboane asu Godindi-mayo yifariḡambo napo ra ndahüḡmüḡdi. Rananambo asu moaruwai tüküḡndifewani, se ḡḡiniḡndi niḡboadeimbo yifariḡndei ḡḡeimbo, se harindiḡhehi niḡboadeimboyei. ¹⁴ Yini, se randiḡhi niḡboadei, anihondü hohoaniḡmo rananambo siḡhei botifohü retimbondiḡhi güdüḡhindi. Asu sürühoembi hohoaniḡmo raninambo niḡm+nehoari nahurai güdüḡhindi. ¹⁵ Godindi hoafi aboedi hoafiḡambo diḡboadondiḡhi hehi niḡmandei. God ai nindou-babidiḡ wudimbo yahumboani hoafi ra su nahurai güdüḡhindi. ¹⁶ Munḡuambo moatükuni ra ndahüḡmüḡdi hehi Godimbo anihondüḡambo-fembo hohoaniḡmo ran-amboa niḡmafüḡmi nahurai ndahüḡmüḡdi mbundiḡhüḡambo, rananiḡambo Satanindiḡ yifariḡ hai ra pakandiḡhehindi. ¹⁷ God ai siḡheimbo aboedambo-mareandüri, ranambo yifariḡambo at ra kikiḡboadiḡhindi. Godindi hoafi ra Yifafi Aboedindi niḡmeri nahurai-ane, se ra ndahüḡmüḡdi. ¹⁸ Niḡmbi-niḡmbisi Yifafi Aboedindi ḡḡiniḡndinambo se diḡdiḡbafi-ndahindüḡhi raniḡpoaniḡambo diḡdiḡbafife ranambo Godimbo düḡduḡdahindüḡhi se fandihawamuni mbisei ndüḡhündi. Se ḡḡiriḡ afurindiḡhindi, ḡḡa niḡmbi-niḡmbisi Godindi nendiḡmbohündambo ahambo diḡdiḡbafindei. ¹⁹ Se ndandiḡhi diḡdiḡbafindahindi: God ai wambo hoafi ndendiḡranı ro yiḡhiḡmbokoate niḡmboambo ahandi diḡborihindi aboedi hoafi weindahı-mareandi ra hoafiḡndamboyahı. ²⁰ Ro Godindi aboedi hoafi ra hoafiya-riḡhandeimb-anahi raniḡyahı, asu ro raniḡmbo-hündambo karabusı-meheandi. ḡḡa se wambohüḡnda Godimbo diḡdiḡbafindeian-anıḡmbo, ro yiḡhiḡmbokoate aboedi hoafi ra hoafiḡnd-amboane God ai yifirayu süḡḡu.

Bidifirana hoafi

²¹ Tikikus siḡhefi wandafi asu Adükarindi diḡboadore ratüpurıyu-randeimbi ai hoafiḡndündüriḡmbui ro ratıpurayahı asu nüḡḡuriḡheamboyahı anıḡmboahı raniḡmbo se-amboa diḡboadondiḡhi fiḡfirindiḡhimboyei. ²² Ranıḡmboyahı ahambo koariḡhehina asüfu, ro niḡnüḡḡu-yahumboyeḡfi anıḡboadeḡfi raniḡmbo-hündambo fiḡfirindiḡhimboyei. Asu ai ḡḡüsüfoambe kikiḡmo-boadearüḡmbui. ²³ Ape God asu Adükarı Sisas Krais ai, se munḡu wandafi mamıḡmbo ḡḡüsüfo pefe hohoaniḡmo, anihondüḡmbofe hohoaniḡmo, ḡḡüsüfoambe afurıfe kife hohoaniḡmo mbıseneand-amboane. ²⁴ Nindou siḡhefi Adükarı Sisas Kraisıḡmbo ḡḡüsüfo parıḡhorı arıḡhündi, ranaheimbo God ai moanıḡ hiḡpoambo-mbıreandüri-amboane.

Firipai

Pas nda Por ai Firipaihündambo sürü papimarandi

¹ Por ro Timoti-dibo Sisas Kraisindi moani ratüpurıye-rıhoandeimb-anehi. Se Godındı nendi Firipaihündı Sisas Krais-babıdı anıboadei asu anıhondumbo-rıhindeimbimbo hıfandı-rundeimbı asu farıhou-rundeimbı babıdımbı se muŋguambo karıhasıhandür-anei. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krais ai sıheimbo moani hıpoambo-ndıneandürühi ŋgusüfoambe afurıfımbı hohoanımo mbısabınandür-amboane.

Por ai Godımbı hıhıfımarüri

³ Ro sıheimbo hohoanımo-yahandürühi-ana sıheimbohünda wandı Godımbı hıhıfırıhünı arıhandı. ⁴ Ro sıheimbo muŋguambohünda muŋguambo sı Godımbı dıdıbafı-yahandowöhü hıhıfı-hıhıfıya arıhandı. ⁵ Horombo se Kraisımbı anıhondumbo-marıhorı ra hei-heimbo haponda asu ro aboedı hoafı bokarı-hefemböhünda wambo farıhehindıri arıhündı ranımbıoanahi ro Godımbı hıhıfarıhünı. ⁶ God ai ranı-sımbıoanı piyu haya sıhei ŋgusüfoambe aboedı ratüpurı ratüpurıyu humbo asu süngunambo Sisas Krais asükaindu kuduanı ratüpurı ra moendındeambui, ro ranahambo türüfoarıhe anıhondumbo-rıheandı.

⁷ Ranımbıoane ro sıheimbo yahurai hohoanımoayahı ra aboed-ane. Ro sıheimbo ŋgusüfo pararıheandürı. God ai sıhefımbı moanı hıpoambo-reamunühi ratüpurı mamı masemuni. Ŋga ro haponda karabus-ambe anımbıoahıyo asu horombo karabusı-fekoate-yaheand-ambe manımbıoahıyo aboedı hoafı ranahambo anıhondü nafuimbo asu nındou ŋgıni ndı anıhondumbo-fembo farıhehe arıhandı ra se wambo farıhehindıri arıhündı. ⁸ Ro sıheimbo ŋgusüfoambe afındı hohoanımo-ayahandürı asu ranı hohoanımo ra Sisas Kraisindi-mayo-ane. Ro ranımbıo anıhondumboanahi hoafayahi, ŋga God ai wandı hoafı ra anıhond-ane mbüsümbui.

⁹ Ro Godımbı dıdıbafı-yaheandühi sahiya, sıhei ŋgusüfoambe nındou ŋgorümbı ŋgusüfo pefe ra afındı hamındı tükümbıfendür-amboane. Asu rananımbıo se aboedı fıfırındıhindühi asu sıhei hohoanımoambe ra sündıhoe-ndürımbıoe. ¹⁰ Rananımbıo se hohoanımo yıbobondıhindühi aboedı hohoanımo ra fıfındıhimboyei. Süngunambo Krais kusü sımbıoanı ra

se sürühehi-ndeimbi asu hütikoate-ndeimboyei. ¹¹ Sisas Kraisiñdi wari-süngu mbumundi hohoanimo sihei hohoanimoambe tükündifewani asu nimorehi nindowenihai ai hoeindihindühi Godimbo aboed-ani mbiseimboyei.

Por ai karabusi-mefiyu ranıyo asu nindou afıñdi ai aboedi hoafi himborımayei

¹² Wandafi mamı, se ra fifirimbihinda samboanahi, wambo karabusi-marundiri ra aboedi hoafi hoafıyo hombo mafarhendı. ¹³ Ranıamboane asu munğu prisman ai Rom adükari bogori Sisarıñdi worı hıfandımbı, asu bidifiri amuri amboani ai fifirihindi ro Kraisiñdi hoafi sünguarıhandı ranımbı-hündamboyo wambo karabusi-marundiri. ¹⁴ Anıhondümbı-rıhindeimbi wandafi afıñdi ai ro karabusi-meheandi ranımbı hohoanımımayei. Ranıamboane asu Adükariımbı anıhondümbı-rıhorühi ngüsüfoambe kikiımbıfoarhi hehi yıhımbıkoate-yeihi asu Godıñdi hoafi wataporımborıhü arıhündı.

¹⁵ Nga bodımondı nindou ai simborı hıfınambofe-yomondühi wambo ngüsüfoambe moaruwaimbo-rundırühi Kraisiñdi hoafi bokarıhou arundı. Nga bodımondı ai dıboadoru hohoanımı-yomondühi Kraisiñdi hoafi bokarıhou arundı. ¹⁶ Nga ro aboedi hoafi anıhondü nafuımbıhündı anımbıoahı ra nindou ranı yaru fifırundı. Ranıamboane asu ai wambo ngüsüfo parundırühi Kraisiñdi hoafi bokarıhou arundı. ¹⁷ Nga bodımondı ai ahamundıhoarımbı yangrı hohoanımı-yomondühi moai dıboadoru Kraisiñdi hoafi bokarıhou rundı. Ai hohoanımı-yomondühiya, 'Ro randıhundıan-anımbı Porımbı karabus-ambe tıñrıfo tükümbıfendo-wamboane,' mehomo. ¹⁸ Nga ambe, moanane masahi. Aboedi hohoanımonamboyo asu moaruwai hohoanımonamboyo, ai munğuambo Kraisiımbı bokarıhou arundı. Ranımbıoanahi ro hıhıfı-hıhıfayahi.

Ranıamboane asu ro hıhıfı-hıhıfında ngamboyahi. ¹⁹ Nga asu ro yarıhe fifrıheandi sıhafi dıdıbafıfe asu Sisas Kraisiñdi Yıfiadıñdi fehefe ranınambo süngunambo karabus hıñıngıñdıhe hehea tükündaheamboyahı. ²⁰ Ro afıñdi yıfirayahi ra Kraisiñdi ratüpuri hıñıngıñdıheandühi amıanıngıñdıamboyahı sahehea, nga haponda hamıñdi ro yıhımbıkoate Kraisiñdi hohoanımı süngundıhe ngamboyahi horombo yarıhe marıhandı nou. Rananımbı ro yangrı anımbıoahıyo asu yıfayahiyo ra Kraisiımbı aboed-ani mbıseimboyei. ²¹ Asu nımbıoe ro yangrı anımbıoahı? Ro yangrı anımbıoahı ra Kraisiımbı-hündamboane. Nga ro yıfıñdahanı, ra wambo aboedi saf-ane. ²² Ro yangrı anımbıoahı ana, rananı ratüpuri

aboedî ratûpuri-ndamboyaî. Ro yîfayahîyo asu yangîrî animboahîyo nîne aboedayo ra moai fifîrîheandî, nga nahanîmbai? ²³ Ranahambo ro yîboboardîhandî. Ro Kraissowanambo hafo ai-dîbo nîmarîmbo asahî, ra aboedane. ²⁴ Nga asu sîheimbo fehefendûrîmbo hîfî ndanîhû animboahî ranai ngasûnde-amboane. ²⁵ Ro wudîpoaporîhe fifîrarîheandî nda, ro ndanîhû se-babîdîmbo nîmboambo sîhei hîhîfî-hîhîfî asu anîhondûmbofe ra ho-hombo afîndî tûkûfembohûnda fandîhe-heandûrîmboyaî. ²⁶ Ranîmboane asûkai sîheimbo sowahî ngahanî se wandî sînggu Kraissîmbo afîndî hamîndî siaondahîndûhî ngusûfoambe fufurîboadî-himboyaî.

Firipaihûndî Por-babîdîmbo ranî ratûpurîmbo tîjîrîfo-mbeyî-amboane

²⁷ Nga se aboedî hohoanîmo yangîrî sîngundîhi ndûhûndî, Kraissîndî aboedî hoafî hoafîmayo nou. Nga ranînambo ro sîheimbo sowahî tûkûnda-heandûhîndoanî wanîndoanî, hoafî nda randîhe hîmborînda samboanahî. Se mamî moatûkunîmbo yangîrî hohoanîmoyeiî ngînîndîhûmîndî nîboadei. Asu aboedî hoafî ra anîhondûmbofe hohoanîmo ranahandî nîmîndîhane, nga se mamî hohoanîmo yangîrî sîngurîhindûhî anîhondûmbofe ra fehefembo tîjîrîfoyaî arîhûndî ra hîmborînda samboanahî. ²⁸ Nga se sîhei hûrûtûmbîmbo yîhîmbokoate ngei. Se randahîndanî ana, aheimbo nafuinda-hûndûrîmboyaî ai awandîhehimboyaî, nga se aboedambondahi handîhehimboyaî. Nga God ai ra randeambui. ²⁹ Sapo se Kraissîmbo anîhondûmbo-rîhînda God ai Kraissîmbohûnda sîheimbo ndondomareandûrî. Se Kraissîmbo anîhondûmbofembo yangîrîyo-poanî, nga asu ahambohûndambo asûbusî semîndîmbo kapeihîyo ndondomareandûrî. ³⁰ Nga asu horombo ro se-babîdî nîmboah-ambe ro Godîndî ratûpuri tîjîrîfomayahî ra se hoeimarîhindî. Nga haponda ro ahandî ratûpuri tîjîrîfoayahî ra se hîmborayeî. Nga haponda se ro nahurai tîjîrîfoayeî.

2

Sîhîrî sîhefîhoarî moananefî mbîsefûh-anîmbo wandafî mamîmbo hohoanîmo-ndahundûrî-mboane

¹ Kraissî se-babîdî nîngumbo sîheimbo ngînîndî sagadûrî arandî ranînambo se ngînîndî anîboadei. Ai sîheimbo ngusûfo pareandûra se ngusûfoambe afurîhi amarei. Se Yîfiáfî Aboedî-babîdî wudîyeihî asu se nîndou ngorûmbo aboedî hohoanîmoyeiî hîpoambo-arîhindî. ² Ranîmboane

asu wambo afindi hihifi-hihifimbohündambo, mamí ho-
hoanimo süngundihindühi, síheihoiari símbori ngusüfo pe-
firindeihí, mamí hohoanimo süngundihindi. ³ Se síheihoiari
yangiri hohoanimondeihí níñondi-ndeimboyei. Nga se
síhei fi hífinambo-ndihindühi bodimondamboya, ai ndeari
hamind-anei mbísei. ⁴ Se síhei ranani moatükunimbo
yangiri díboadofemboane mbíseimboyei, nga bodimondi-
yafe ranani moatükuni kapeihü díboadofemboane mbísei
hohoanimondei.

*Krais ai ahandihoari fi hífinambo-mareanda God ai
adükarimbomariri*

⁵ Sisas Krais ai hohoanímomayu rahurai se mandíhi
süngundihindi. ⁶ Koadürümbo-koadürümbo Krais ai God-
ani, nga ai moai God nahurai níngombo ra kíkíhamindu,
nga moani híniñgímareandi. ⁷ Nga God nahurai níngombo
ra ai ahandihoari híniñgímareandi, asu moani ratüpuríyu-
randeimbi nahurai hohoanimo masemündu. Nindoumbofi
tüküfi nüngumbo, asu nindou-yafe fi wusíndamündü
manüngu. ⁸ Nindou ranahambo nindou nahuraiyu
hoeimaríhori, nga ahandi fi hífinambore hayambo Godíndi
hoafi süngura humbo yífímayu. Yíni, ními keimbi karíhe-
ndeimbífihi yífímayu. ⁹ Ranímboane asu God ai ahambo
serümündü hafu nímoamo híniñgírírühi, asu muñguambo
ngasündeandeimbi bogori kamafoariri. ¹⁰ Ranímboane
asu nímoamoníndi, hífiníndi, hífi hoarehíndi nendi
muñguambo ai yirímbo pusíndíhi Kraisíndi hoarehi
nímandeimboyei. ¹¹ Asu muñguambo ai Sisas Krais Adükari
Bogor-ani mbíseimboyei. Ranímbo-hündamboane ndürí
adükarümb-ani mbíseimboyei.

*Síhíri ñgorü nindou-yafe mbusümo si nahurai-
ndefomboane*

¹² Ranímboane asu ngusüfo paríheandüreimbi mamí,
ro se-babídímbo nímbóahambe se nímbi-nímbísi wandí
hoafi hímbori-yei maríhündi. Nga haponda se-babídi
nímaríkoate-yahambe se wandí hoafi ra süngundíhi
ñgei. God ai síheimbo aboedambo-mareandüri, nga
ratüpurí ra moendífembohünda se aboedí hamíndi
nímarímbohündambo búbüríñíndahi ñgei. ¹³ Sapo níni-
moatükunímboyu God ai yífirayu ra se yífiríyo hefe
ratüpurímbohünda faríhendüri arandi.

¹⁴ Muñguambo moatükuni se ratüpuríndeihí ñgírí
yiboaruko hoafíndeihímbo símbori-símboríndei.
¹⁵ Ranímbo-hündambo se moaruwai hohoanímokoate-
yeimbíndeihí asu Godíndi aboedí sürühehindeimbi
nímorí nímbóeimboyei. Hífiníndi nímorehi nindowenihí

ai diboadofekoate-yeimbi moaruwai hohoan+moyei-rihundeimb-anei. Nga se aheimbo yangiri nngombo hoafi hoafindeiani, se ahei mbüsumo niboadeimbo sindeimboyei mupui nimbokoani siayo nahurai. ¹⁶ Se rahurai randihindani, aheimbo yangiri nngombo hoafi hoafindeiani, Kraisi ai asukai kuduani, rasimboani ro shembohündambo hihifi-hihifindahühi hoafindamboyahä, 'Ro moani hoangiriheti tñirifo-yahüh+yahipoani.' ¹⁷ Se Godimbo anihondumbo-rhorühi ratüpuriyei arihündi ranimbo God ai hihifi-hihifayu se ahambo sesi shiefembo nahurai-ane. Wambo hifokoarahindiri ana, ra ro se-babidi Godimbo sesi shiefembo nahuraindimboe asu se-babidimbo hihifi-hihifindamboyahä. ¹⁸ Raninambo asu se-amboani ranahambo ro-dibo hihifi-hihifindei.

Timotindi hoaf-ane

¹⁹ Adükari Sisi ai yifirayu ana, ngiri amitata Timoti shheimbo sowanambo koandihelina düdu sahehea hohoanimoayahä. Rananimbo asu ai asukai düdü shheimbohündambo wambo hoafinduanä, ro ngusüfoambe hihifi-hihifindamboyahä. ²⁰ Nindou ngörü moai rahurai nungu, nga Timoti yangiri-ani ro mamä hohoanimo sünguarahoandi. Shheimbo farihendürimbo ai afindi hohoanimoayu. ²¹ Bodimondi ai aheihöarimbo yangiri hohoanimoyei arihündi, nga Sisi Kraisiandi ratüpurimbo moai hohoanimoyei. ²² Nga se yarhi fifirihindi, Timoti ai nindou aboed-ani. Aboedi hoafi hoafimbo wambo mafarihendiri, nimori ai ranani moatükunä ratüpurimbo afindambo afarihirü nou. ²³ Ranimboane asu nini-moatükunä tükufemboayo ra nungundiheti fifindiheti mbundihambo-animbo, nimai koandihelinani shheimbo sowanambo mbüsünuwa asahi. ²⁴ Ro türüfoariheti anihondumbo-rheandi Adükari ai yifirayu ana, ngiri amitata ro-amboani shheimbo sowana didihä.

Epafröditusindi hoaf-ane

²⁵ Epafröditusimbo shheimbo sowanambo koehefiwa sinimbo hohoanimoayahä. Ai shiefi wandaf-ani, nga ai ami nahurai wandi mamä ratüpuriyu-randeimb-ani. Wambo farihelendirimbo sei hehi, koamarihelora wambo sünimbo mafarihendiri. ²⁶ Shheimbo hoiefembo afindi hohoanimoayu. Se ahambo angünimbomayu hoafi himborimoyei ranahambo fifire hayambo asu shheimbo afindi hohoanimo-mayundüri. ²⁷ Anihönd-ane, horombo angünimboyuhü ndearambo akimi hamindi yifimbo yangirimayu. Nga asu God ai ahambo hipöambörihühi diboadoमारिरा asu aboedimefiyu. God ai moai ahambo yangiri hipöambörihi, nga wani. Nga

ai wambo amboani hipoambo-mareandiri, nimboe ro afindi hohoanimomayahi, nga asu ai yifimbei-mbonana, ro afindi hamindi hohoanimoaya. ²⁸ Ranimboanahi ahambo koehefimbo afindi hamindi hohoanimoayahi rananimbo se asukai hoeindihorühi hihifi-hihifindeimboyei. Rananimbo asu ro siheimbo afindi hohoanimokoate-ndamboane. ²⁹ Ranimboane asu se hihifi-hihifinambo Epafroditus ndahorimindei Adükarimbo anihondumbo-rihoreimbi ai anihondumbo-rihindeimbi asahorimindei nou. Se yahurai nindoumbo ndüreimb-anemo mbisei. ³⁰ Ai Kraisindi ratüpurü ratüpurüyuhü ndeara akimi hamindi yifyuane, nga ai moai ahandi fimbo ndorihefe niŋgombo hohoanimoayu. Nga wani. Se wambo fehefendirimbo masei, nga ngirindei. Nga sihei-mayo fehefe ra wambo saimbohünda ahandi anjünü ra karefarihoei hayambo ahandi ratüpurü ratüpurümayu.

3

Nindou didiyei Kraisimbo anihondumbo-arihori ana, ai mbumundi hamind-anei

¹ Wandafi mamü, hoafi nda moendifembohünda randihe hoafinda samboanahi: Se Adükari-babidi animboei asu ranahambo se hihifi-hihifindei. Rani-moatükunimbo asukai siheimbo sürü papimbo ro moai yiboarukoyahi, nga ro siheimbo fandihе-heandürimboyahü.

² Nindou afoendi yafori nahurai ratüpurü moaruwai ratüpurüyomo-rundeimbi ahamumbo se hihadihumbo. Rani nindou ai hütihütirundürühi hoafiyomondühüya, 'Sihiri muŋguambo Suda rarihi arihündi süngu sihefi fi-hoeari kandihu tindihehumboane,' mehomondürü. ³⁻⁴ Nga Kraisimbo anihondumbo-rihuri arihundi sihiri Godindi mamisiri hond-anefi. Nimboe sihirü ahandi Yifiafinambo ahambo hihifi-hihifimbo kakisaorihurühi asu Sisas Kraisimbo ndürü adükareimbani sefi arihündi.

Nindou düdi ahandi fimbo moatükunimbo yangiri türüfoare anihondumbo-areandi ranahambo ro ngasündihinimboanahi. ⁵ Wambo me ai wakimara-mindindirü ra 8 siyo hayamboyoane, wandi fi-hoeari karu tirimarihoemondiri. Nga asu ro Israerihündi Bensaminindi sirambeahind-anahi. Ro Hibruhünd-anahi asu wandi meape amboa Hibruhünd-anafe. Nga ro ndorihе Farisi-yafe ahinümbi hohoanimo ra süngurihе marihü hahi. ⁶ Ro ahinümbi hohoanimo süngufembo hütihütüya habodihühüyahü asu Kraisindi nendi aheimbo moaruwaimbo-marihеandürü. Nindou ai Suda-yafe ahinümbi hohoanimo ranahambo hohoanimo yei asu wandi

hohoanimo ranahambo yibobomarihindi ranahambo ro hütikoate-yahi.

⁷ Horombo ranimoatükuni ra wambo ndorihoyo-weimbi hondü hamindi-mayo, nga asu haponda Kraisiñdi süngumbo rani-moatükuni ra moanane asahi. ⁸ Roana Suda-yafe moatükuni ranahambo moanane yahombo yangiriyahipoani, nga wani. Nga munguambo moatükuni ranahambo moanane asahi Sisas Kraisi wandi Adükarimbo fifirari-hinimbohünda. Rani-moatükun-ane ai afindi hamindi hondayo, nga asu munguambo aboedi moatükuni hifi ndanihünd-ambo ranana ai yafisühum nahurai-ane. Roana Kraisiñbo yangir-anahi süngumbo hohoanimoayah, nga asu bidifiri amuri moatükuni ranana hinngimaritheandi, nga asu rananimo ro Kraisiñbo yangiri kikihsafindi-hüminimboyahi. ⁹ Ro ahinümbi hohoanimo sünguaritheandi ana, wambo mbumund-ani mbiseiani, ra moanane, asahi. Nga ro Kraisiñbo anihondümboritheandi ana, God ai wambo mbumund-ani mbüsüani, ra aboed-ane. ¹⁰ Ro Kraisiñbo ndondihini fifirindihini samboanahi. Ai yifihündi botimefiyu, rani nginindi ra fifirindihea samboanahi. Kraisi ai tñirifo masemündua asu ro-amboani waboadihinimbo tñirifo ndahamindi samboanahi. Ai hohoanimoyu mbura, yifimayu nou, ro-amboa rani süngundahea samboanahi. ¹¹ Ro rani-süngundihe heheambo-animbo ro-amboani yifihündi botindaheamboyah sahehea-mboanahi hohoanimoayah.

Por ai tüküfembo-yowami tüküfembohünda pipimayu hu

¹² Ro Kraisiñdi hohoanimo moai munguambo sünguritheandi asu nafirihamindih, nga wani. Ranimbohünda awi ro tñirifoayah mungumboyowami tüküfih takini semindimbohünda. Nga ranimbohündambo Kraisi ai wambo wand-ani, mehu. ¹³ Nga wandafi mam, ro hohoanimoayah, moai awi munguambo tüküyaheandi, nga ro mam moatükuni yangir-ane süngurithe arhandi. Wand horombodidi hohoanimo ra moanane asahi, asu süngunambo Kraisi nahurai ndorihoeimbi ninngombo rani hohoanimo tñirifoayah. ¹⁴ Ro mungumboyowami tüküfembo hüti-hütiayah napo semindimbohündambo nahurai. God ai Kraisiñdi warisünguyu wambo hoafimeindiri sünambe God-dibo ninngombohünda ra napo nahurai-ane. ¹⁵ Sihiri didiyefi hohoanimo nginindi kükühi-foarihundeimbayefi ana, sihiri amboa hohoanimo yahurai randihu hohoanimo-ndefomboane. Nga bidifiri se hohoanimo ra mam süngufekoate-ayei ana, God ai siheimbo rani hohoanimo

ranahambo koriboadeandürümbui. ¹⁶ Nga sîhîri aboedi hohoanimo sahumîndefî-mboanefî ranî hohoanimo ra kîkîhîsafî-ndîhumîndefîmboane.

¹⁷ Wandafî mamî, se munġuambo wandî hohoanimo ndanî-sünġundîhindî. Sîheimbo aboedi hohoanimo nafuimarî-hundûrî. Nindou ai ranî hohoanimo rasünġurîhi arîhündî ranaheimbo dîboadondîhi hoeindîhindûrî mbundîhü-mboanîmbo, se-amboa rasünġundîhi ndühündî.

¹⁸ Horombo sîheimbo afîndîmbo hoafîmehandûrî, nġa haponda aranî himboahombo-rîhamîndîhühî hoafayahî. Nindou afîndî ai moaruwai hohoanimo sünġurîhi arîhündî asu ranînambo Kraîs nîmî keimbî karîhe-ndeimbîfîhi yîfîmayu ranahambo daboadî hîhîrîma-rîhindî.

¹⁹ Sünġunambo nindou ranai ana awarîndî-hehimboyei. Nînî-moatükunî ai yîfirayeî ranî-moatükunîmbo yanġîrî hohoanîmoyeî arîhündî ra ahei god nahurai-ane. Ahei amoanîngûmbî hohoanîmo ranahambo borîyeî rîhündühî asu hîfînîndî moatükunî ranahambo yanġîrî hohoanîmoyeî arîhündî.

²⁰ Nga sîhefî nġoafî hondû ana sünambe-ane. Adükarî Sîsas Kraîs sîhefîmbo aboedamboreamunî-randeimbî ai sünambeahîndî kosîmboayu ra hîfandarîhundî. ²¹ Ahandî nġînîndînambo ai munġu-moatükunî ra ahandî hoarehîndîmboe. Asu mamî ranî nġînîndînambo ai sîhefî fi moaruwai fîyoweimbî ra hîhîrî-boadeanda asu ahandî ranî-poanîmbo fiayu nahurai tükündahu-mboyefî.

4

Hîhîfî-hîhîfîndeihi wudîndeihi aboedi hohoanîmo sünġundîhindî

¹ Ranîmboane asu se Adükarî-dîbo anîboadeî ra se nġînîndîhümündî nîboadeî. Nġusûfo parîheandûreimbî, ro sîheimbo afîndî hohoanîmoayahî. Sîheimbo ro hîhîfî-hîhîfîyahühî asu nġusûfoambe yibîdafoa-rîheandî.

² Yuodia-ane asu Sindiki-ane, sîhafembo hûti-hoafayahî, se Adükarî-dîbo anîmbafe, nġa se wudî-wudîndafîneandî.

³ Nga se ro-dîbo ratûpurîyafî-randeimb-anafî sîhambo hoafayahanîni, “Nîmorehî yimbu ra fandîhawapîrî,” masahî. Kremen asu wandî mamî ratûpurîyeî-rîhündeiimbî babîdî nîmorehî yimbu ai tîġîrîfo-mayafe aboedi hoafî hoafîmbohünda. Horombo God ai ahei ndûrî munġu koadürümbo yanġîrî nîngombo bukambe sürü papîmarandî.

⁴ Se Adükarî-dîbo amarei, nġa rananîmbo munġuambo sî hîhîfî-hîhîfîndei. Asükai hoafayahî, se hîhîfî-hîhîfîndei.

⁵ Nindou bodîmondî sîhei himboarî hoafendî hohoanîmo hoeimbîrîhindî-amboane. Nga nġîrî amîtata Adükarî ai

kudu. ⁶ Se ngiri nini-moatükunimbo afindi hohoanimondei. Nga nini-moatükuni sheimbo fehefembohündambo se Godimbo hihifindihorihü didibafi-ndahindo. ⁷ Rananimbo asu se Kraisdibo nimandeimbo Godindi afurife hohoanimo ranai shei hohoanimoambe asu ngusüfoambe ra ngininda mndimboe. Afurife hohoanimo ra nindou ai ngiri aboedi fifindihindi.

⁸ Nga wandi bidifirani hoaf-ane nda: Aboedi hohoanimo asu hohoanimo ranahambo nindou aboed-ane sei arihündi ranahambo se hohoanimondei ndühündi. Hohoanimo ra anihond-ane, ndondofeimb-ane, diboadorihoeimb-ane, sürühoeimb-ane, aboedi saf-ane asu hohoanimo ranahambo aboed-ane asei, rani hohoanimo ranahambo nimbini mbisi se hohoanimondei. ⁹ Ro wataporimbo marhandi asu yamundi-marhandüri ra se fifirihimboane asu nini-moatükuniyo ro ramarheandi ranahambo himborimayeyo asu hoeimarhindiyoy muṅguambo ra se süngundhi ndühündi. Se randihindani, God afurife hohoanimo saimuni-randeimbi ai se-babidi nmandümbui.

Ahei-mayo fehefe ranahambo Por ai hihifimarandüri

¹⁰ Haponda se asükaiyei wambo hohoanimoyeyi mafarhehindiri. Ranimboanahi Adükari-dibo hihifihihifayahi. Horombo se wambo farifehe-ndirimbo sei marihündi, nga nüngundhi mafandihhindiri. ¹¹ Ro moai rananini moatükunimbo mbonimbo-rhamindi hehea hoafiyahi, nga wani. Nga ro fifirihhe-amboanahi nini-moatükuni wambo tükefeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi. ¹² Ngorü-simboa ro napo mbonimbo-rhamindi, asu ngorü-simboa napo afindeimbiya rani-moatükuni ranahambo ngiri afindi hohoanimondahi. Nini-moatükuni tükufeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi, nga aboedi nimar arihandi ra ro fifirihheandi. Ro sahasi heheambo nahurai-mbayahiyo wembopo nahurai-mbayahiyo, afndimbayo akidoubmayo rani-moatükunimbo wanget-ane asahi. ¹³ Kraisi ai wambo nginindi masendra, asu ranina ro muṅgu moatükuni ra randiheamboyahi.

¹⁴ Nga wambo moaruwai tükumefeyoa, se mafarhehindiri ra aboed-ane. ¹⁵ Firipaihündi se-amboa yarhi aboedi fifirihindi, horombo ro peya hehea, Godindi aboedi hoafi ra bokari-hefembohünda, Masedonia hifi hini ngi-marheandi. Rasimboa Kraisi ndi nendi ngorü ngoafihündi wambo moai farihhindiri, nga se yangiri farihhindiri hehi wambo kaki masehindiri. ¹⁶ Ro Tesaronaikahü nimarhambe bidifiri moatükuni mbonimbo-marhamindaha, rasimboani se yahunümbimbo

far^hehind^ri mar^hündⁱ. ¹⁷ Ro moai si^hei-mayo napo semⁱndⁱmbo yang^ri hohoanⁱmoyahⁱ, nga wanⁱ. Nga se wambo mafar^hehind^ri ranahambo God ai si^heimbo aboedⁱmbireandür-amboane asahⁱ. ¹⁸ Si^hei-mayo mungua-moatükunⁱ masahamⁱndⁱhⁱ. Ra akⁱdouyopoanⁱ, nga adükar-ane. Epafroditus si^hei-mayo moatükunⁱ semündü sünⁱ wambo masendⁱra, ranane asu ro afⁱndⁱ engoro. Si^hei-mayo moatükunⁱ wambo masehind^ri ra Godⁱmbo aboedⁱ fi^siⁿarü moatükunⁱ saimbo nahurai-ane. Rani hohoanⁱmo ranahambo God ai aboed-ane yahuhaya hⁱhⁱfi⁻hⁱhⁱfayu. ¹⁹ Se ninⁱ-moatükunⁱ mbonⁱmboa-rⁱhümündi ra wandⁱ God ai ahandⁱ napo afⁱndeimbⁱ saf-ane ra Kraisiⁱndⁱ süngu si^heimbo dagadürⁱmbui. ²⁰ Si^hefi Ape Godⁱmbo koadürümbo-koadürümbo aboed-ani mbⁱsefomboane. Anⁱhond-ane.

Hⁱhⁱfi⁻hoafi

²¹ Godⁱndⁱ nendⁱ Krai Sisas-babⁱdⁱ anⁱboadei aheimbo hⁱhⁱfar^hündürⁱ. Bodⁱmondⁱ wandafⁱ mamⁱ ro-babⁱdⁱ amarei, si^heimbo amboanⁱ hⁱhⁱfar^hündürⁱ. ²² Godⁱndⁱ nendⁱ ndanⁱhü amarei si^heimbo hⁱhⁱfar^hündürⁱ. Romⁱ-yafe bogorⁱ adükarⁱ Sisarⁱndⁱ worambe ratüpurⁱyeyi-rⁱhündeimbⁱ ai-amboanⁱ si^heimbo hⁱhⁱfar^hündürⁱ. ²³ Adükarⁱ Sisas Krai ai si^heimbo moanⁱ hⁱpoambo-mbⁱreandür-amboane.

Korosi **Pas nda Por ai Korosihündambo sürü papimarandi**

¹ Ro Por Sisas Kraisiñdi hoafi sahamiñdi ha-rihandeimb-anahi. God ai ahandi hohoaniñmonambo wambo Kraisiñdi hoafi semiñdi hombohünda kafoare hññgñ-mareandiñi.

² Wandñ wandafi, Timoti diñoanehi pas nda sürü papirñho Godiñdi nendi Sisasiñbo aniñhondümborñhoreimbi Korosi ngoafiñhü amarei siñheimbo koararñhehoandi. Siñhefi Ape God ai siñheimbo moani hiñoambo-ndearühñ ngusüfoambe afurñfe kifimbiñ hohoaniñmo mbiñsagadür-amboane.

God ai Korosi nendambo aniñhondümbofe hohoaniñmo botñmareandiñi

³ Yiñhoehñ diñdibafiñfe hoafi ranambe siñheimbohünda muñguambo siñ Godiñbo siñhefi Adükariñ Sisasiñ Kraisiñdi afiñdi ranahambo hiñhiñfirñhorñhü hoafiñyahoando riñhoandüh-anehi.

⁴ Se Sisasiñbo aniñhondümborñhorühñ asu Godiñdi nendi amurñ aniñboeiñ aheimbo ngusüfo pariñhi marñhündiñ hoafiñ ra ro hiñborñmayehñ ranñmboyeñhi ro Godiñbo hiñhiñfiñmarñhorñi.

⁵ Niñmboe sapo se aniñhondü hoafiñ asu aboediñ hoafiñ ranaiñ tüküfeyoaniñ aboediñ moatükuniñ God ai sünambe masñhendñ ranahambo hiñborñyeiñ hehi semiñdiñmbohünda aniñhondümborñhiñ niñmoamo hiñmboyeiñ arñhündiñ. Asu ranana siñheiñ hiñoambofe asu ngusüfo pefe hohoaniñmo ranahandiñ niñmiñdiñhane.

⁶ Muñguambo hiñfiñhü ai bokamarñhoemo ranñyo niñmorehiñ nindoweniñhiñ afiñdiñ aniñhondümborñhindühñ süñgumarñhindiñ asu ranñyo aheiñ hohoaniñmo ra aboediñ tükümeñfeyo siñheimbo rawareandiñ nou.

Abodiñ hoafiñ ra weañgurühñ siñheimbo sowahñ tükümeñfeyo hiñborñyeiñhiñ asu ranñmbo Godiñdiñ moaniñ hiñoambofe hohoaniñmo ra aniñhondümborñfiñfirñmarñhindiñ.

⁷ Epafras ai Godiñdiñ-mayo moaniñ hiñoambofe hohoaniñmo hoafiñ ra yamundiñ-mareandiññ ra se fiñfirñhimboaneiñ. Nindou ranaiñ ro-diño Sisasiñdiñ ratüpuriñyefñ-rñhundeimb-anaiñ asu ai yiñhoehñmbo farñhemuniñ arandiñ ahambo ngusüfo pamariñhorñi.

⁸ Yifiafiñ Aboediñ ranaiñ siñheimbo nindou ngorñmbo ngusüfo pefe hohoaniñmo masagadürñ ra Epafras ai yiñhoehñmbo wataporñmbo-marandiñ.

God ai Korosiñmbo ngñniñmbñramündürñ yahuhaya Por ai diñdibafiñmeñfindo

⁹ Ranñmbo-hündamboyehñ ro siñheimbo hiñborñyeiñ hohoa muñguambo siñ ra siñheimbohünda Godiñbo diñdibafiñye

arihoandi. Raniyehi ro Godimboya ai Yifiafi Aboedindi-mayo aboedi fifirife dagadurani asu se nini-moatukuni ai yifirayu ra fifiri-mbirihinda se hohoa didibafiyahoando arihoandi. ¹⁰ Ranimbo-hundambo-animbo asu se Adukarindi nendi nahurai hahabodeihü asu nini hohoanimo se rawarihindi ra hihifi-hihifindumbui. Rananimbo asu se nimboeimbo ahandi-mayo aboedi ratupuri rani yangiri süngundhi ndühündi asu sihei Godimbo fifirife ra ngombo adukarindimboe. ¹¹ Ro rariho didibafi-yahoandühi sehuya: God ai siheimbo ahandi hepünufeimbi nginindinambo ngusüfoambe nginamindüri-mboane. Ranimboane asu nginindi nimboeimbo munquambo tinirifo ranahambo moanane mbiseihü hihifi-hihifindeih Godimbo hihifindihori asehi. ¹² Ai siheimbo ramareandura se aboedi hohoanimo süngurahi arihündi ranimboane asu aboedi moatukuni semindimbo dibonyu masihendüri raninambo süngunambo ndahümündimboyei. Rananimbo Godindi nendi munquambo si God hifandirandi ranifih animboei rani-babidi rani-moatukuni ra se ndahümündimboyei. Ranahambo se Godimbo hihifindihori. ¹³ God aiyu shefimbo nimbini mariwani poedi hüramündumuni tüküfi aboedambo ahandi nimori mam ranahandi nginindi hifandirand-ambe hinngi-mareamuni. ¹⁴ Ahandi sünguyefi sihiri aboedambo tüküyahundühi shefi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyeyi mehumuni.

Sisas asu ahandi ratupuri hohoanimo

¹⁵ Godindi nimori Krai-ana sapo God hoeifekoate-ayefi yahurai sisami hamind-ani. Aiana weangurühi hondü tüküfi haya asu munquambo moatukuni God ai nafimarandi ra ai ngasündife nimindihani. ¹⁶ Ahandi sünguyo God ai munqu moatukuni nimoamo sunambe asu hifini ra nafimarandi. Ai hoeifeimbi asu hoeifekoateimbi moatukuni nginindi munquambo nafimarandi. Raniyu munqu moatukuni ra ahandi süngu ahambohünda nafimarandi. ¹⁷ Raniyu Sisas Krai ai boatei munqu moatukuni tüküfekoate-yoambe manüngu asu rani-moatukuni ranai ahandi nginindinambo aboedi tüküfe engoro. ¹⁸ Ranimboane asu ai ahandi nendiyafe fi ranahambo mbroyuhü asu fi ranahambo yangiri ningombo nimindihayu. Ai boatei weangurühi tüküme fiyu asu munqu moatukuni ranahambo bogori ningombohünda ai boatei yifihündi botimefiyu. ¹⁹ God ai ahandi munquambo yangiri ningombo hohoanimo asu nginindi ra ahandi Nimorindi fiambe mbimarowamboane mehu. ²⁰ Munqu moatukuni hifi ndanihünda asu sunambeahindi ra Godimbo hürütimb-anei, nga ahandi nimorindi sünguyuy

ai munɣua moatükuni ra ai randeambui asu God-babidi wudindeimboyei. Ranimboyo Sisasindi hori ranai nimi keimbi karihendeimbi fih kamefoenda asu God ai shefi hürütimbü hohoanimo ra hifinambo-mareandi.

²¹ Horombo ana God ai anɣuni manungu asu se anɣuni manimboei. Raniyei asu se ahambo hohoanimoambe hürütumarihori. Sapo se moaruwai hohoanimo ra süngurhindühi wambo. ²² Nga asu Sisas ai nimi keimbi karithe-ndeimbifih yifyuhü rani-süngunamboyu God adibo niŋgombo mamambe-mareandüri. Sheimboya, ai wambo sowana sühüsihumbo asu ai aboedi sürühehindeimbi nimboeimbo moaruwai hohoanimo ra nimarikoate-mbeyondüri yahuhayamboyu ramareandi. ²³ Se anihondümbofe hohoanimo raninambo kikhisafirihümündih moani ŋginiandi animboei ana, rani-moatükuni sheimbo tükündifemboe. Nga moaruwai ratüpurihohoanimo ranai sheimbo hühundeiran asu se aboedi hoafi himboriyei hehi anihondümbo-marhind ra hinŋgindihimboyei. Ro Por aboedi hoafi ranahandi ratüpuriyarhandeimb-anahi asu hifi ndanihü nindou munɣuambo ranaheimbo rani hoafi ra hoafiya marhandi.

Por ai Korosimbo mafarhendüri

²⁴ Haponda ro sheimbo farihendürühi nine tñirifo ra wand finambofe semindimbo hihifi-hihifeheandi. Roana Kraisindi nendi ahandi fi nouayo ranimbo fehefembo samboanahi. Kraisindi asübusi ahandi nendi ranaheimbo farihefembo ra awi mbeŋgori. Asübusi ra ro semindimboayah nda Sisasindi asübusi rani-dibo simoŋgorindihea samboanahi. ²⁵ God ai ahandihoari kamafoareandir-amboyah ro Kraisindi nendi-yafe ratüpuriyorambo sheimbo farihefe-ndürimbohünda tükümeheandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu ro Godindi hoafi engoro ra munɣu wataporimbo-ndihamboyah. ²⁶ Munɣuambo si maho ra horombo ana hoafi ra munɣuambo nindou ranahei himboahü dibo meŋgoro. Nga hapondani ana Godindi nendi ranahei himboahü weindah hamindi tüküfemboane. ²⁷ God ai hoafi dibo engoro ra Suda-yafe ndifo ranaheimbo nafuimbo yahumboani. Hoafi dibo hamindi meŋgoro, nga God ai weindahmareandi ra ndahurai-ane: Sisas ai se-babidi manungu-wamboanei asu se ahambo hifandarihori. Nimboe ai sheimbo semindindüri hafo ai-babidi aboedi napo ahandi-mayo sünambe engoro ra semindimbohünda.

²⁸ Roana Sisasindi aboedi hoafi ra munɣuambo nindou mamani ranaheimbo hoafi-yefi-rihundeimb-anefti. Rananefti ro nindou munɣuambo ranaheimbo wudipoaporihu yamundirihurühi ahini hoafi-yefi arihundi.

Asu ro aboedi hamindi fifirifenambo yamundi+hunduri arihundi sapo ai nginindi hamindi sungur+hindeimbi tukundahindani asu ro Godimbo sowana semindinduri hombohunda. ²⁹ Ranimbo-hundamboane asu ro Adukarindi nginindinambo tijnamboyahuhi ratupurayahi. Krais aiyu rani nginindi ra wandi fiambe h+n+ngi-mareandri.

2

Ai nginindi anihondumbo-ndihinduhi tikai hoafi yihiri-mbirihind-amboane

¹ Ro sheimbo yarhi fifirimbrihinda samboanahi afindi hamindi tijnrifoayahi se-anei adukari ngoafi Raodisiahund-anei asu Godindi nendi wandi ngusumboari hoeifekoate-mayei-anei fehefembohunda. ² Ahei hohoanimo ra nginindi tukindifehumbo ngusifo pefirindeihahi aboedi hohoanimo sahumundihumbo asu rani hohoanimo ranai ahei anihondumbofe hohoanimo ranahambo nginimbiraminindura samboanahi. Asu Godindi dibo hoafi horombo menjoro ranamboani ai fifirimbrihinda samboanahi. Nga Krais-ani ai ahandihoari hoafi ranahambo nimindihayu. ³ Godindi munguambo fifirife asu hohoanimo ra Krais ahandi hohoanimoambe tukufemboane nginindi napo arambe tikefeyo nou. ⁴ Nindou ngoru ai sheimbo sisindi hoafinambo tikai hoafinda-hunduri+mboyei saheeamboanahi hoafi nda sheimbo hoafayahi. ⁵ Ro se-babidimbo nimboambo-yahipoani, nga wandi hohoanimo ana se-babidimboane engoro. Rananahi ro se Kraisimbo anihondumbo-rhoruhi aboedi nginindi nimboeimbo ratupurayei ranahambo fifirihhe hehea hihifi-hihifayahi.

Sihiri Krais-babidi niboadefuh-animbo yangiri niingo hondu ra ndahumindefimboane

⁶ Nga asu se Sisas Kraisimbo yihoefti Adukar-ani seihui masahorimindei ranimboane asu se ai-babidi nimboei ngei. ⁷ Ranimbo se ahandi nginindinambo nimboei sapo nimi aharhi hafambe hanihu nginindi aningoneane asu worhi kambohoani nginindiwami nginindi afondaro nahurai nimboei. Ro sheimbo aboedi hoafi yamundar+hunduri rani yangiri anihondumbo-ndihinduhi nginindi nimboeimbo asu se Godimbo hihifindihorihinduhundi. ⁸ Asu se randihinduhi hibadihumbo. Nga nindou ngoru ai sheimbo hoafi nimindi fifirifekoate hoafinambo tikai hoafindandurumbui. Yahurai nindou-ana ahamundi amoao-yomondi-mayo asu moaruwai nendi hifandirundeimbi-yomondi-mayo hohoanimo masemundu, nga ai moai Adukarindi hohoanimo sungureandi. Nga wani.

⁹ Munḡuambo yangiri niḡgombo hohoanimo Godiḡndi-mayo ranana Kraisiḡndi fiambe tükufemboane. ¹⁰ Kraisi ai munḡu-moatükunḡ ḡḡniḡndeimbḡ ranahei mbiro-ani. Se Kraisiḡnd-anei, ranḡmboyu God ai siheimbo yangiri niḡḡo hohoanimo masagadüra sihei fiambe tükufemboane. ¹¹ Se Kraisiḡndi anḡmboadei ranḡmbo-hündamboyo se fihoearḡ kefetiriḡhefe hohoanimo hondü süḡguarḡhindi. Rani-moatükunḡ ranana fi-hoearḡndi-yopoanḡ, ḡḡa wantḡ. ḡḡa rani-moatükunḡ ranana Kraisiḡndi süḡguyo sihefiḡ yaboateihündḡ ḡḡusüfoambe hohoanimo ra raguanambo-fembohünda ramarḡhindi fi-hoearḡ kefe tirḡhefe nou. Rani-moatükunḡ ranana Kraisiḡndi-mayo fi-hoearḡ kefe tirḡhefe hohoanimo hond-ane. ¹² Se hundürayei ana, se Kraisi-babiḡdi hiḡfambe masamboerei nahurai-ane, asu se ai-babiḡdi botḡmehindi. Se Godḡndi ḡḡniḡndi Sisasiḡmbo botḡmaririḡ ranahambo anḡhondümbomariḡhinda ranḡmbo God ai siheimbo botḡmareandüri.

¹³ Horombo ana se moaruwai hohoanimo süḡḡumarühi hei. Raniyei asu se yaboateihündḡ hohoanimo ra moai raguanambo-rḡhindi, ḡḡa asu ranai siheimbo hiḡfokoa-mareandüri noumehindi. ḡḡa asu siheimbo God ai ahandḡ hiḡpoambona Kraisiḡndifiḡ yangiri niḡḡombo hohoanimo ranambo botḡreandüri pamareandüri. Raniyu asu ai rani-simboanḡ sihei moaruwai hohoanimo mamarondüri ra raguanambo-mareandüri. ¹⁴ Raniyo munḡuambo ahḡnümbḡ hohoanimo ranai sihefiḡmbo papi-hoafiḡreamunḡ mbura sihefiḡ moaruwai hohoanimo ra weindahḡ-mareandḡ. Niḡne hohoanimo moaruwai ratüpurḡyefḡ mariḡhundḡ ranana papi-hoafiḡ sürü pefe sihefewa enḡgoro, ḡḡa asu God ai rani-moatükunḡ ra niḡmi keimbḡ kariḡhe-ndeimbḡfiḡhi pare tikoramündühi munḡu moendḡmareandḡ. ¹⁵ Raniyu God ai moaruwai nendi, asu ḡḡniḡndi bogoriḡmboyafu-ndeimbḡ hiḡfiḡnambo-mareapurḡ. Niḡmi keimbḡ kariḡhendeimbḡfiḡhi God ai munḡuambo nindou-yafe hiḡmboahü nafuimayu Kraisi ai ahamumbo ḡḡasündḡ-mareapura asu ai ḡḡniḡndiḡkoate-memo.

Siḡhiri Kraisi-babiḡdi yifiḡmayefḡ

¹⁶ Ranḡmbo-hündamboane nindou ḡḡorü ai ḡḡiriḡ siheimbo papi-hoafiḡndandüriḡ sesiḡ sesiḡ, hoe siḡmḡndiḡ, adükariḡ rotumbo si asu siḡborḡ amoamofihḡ rotumbo asu moanḡ ḡḡoafiḡmbo niḡmarḡmbo si ahḡnümbḡ ranḡmbo. ¹⁷ Horombo ahḡnümbḡ hohoanimo ranana niḡniḡ-moatükunḡyo süḡḡunambo tükufemboayo ranahambo siḡsamiḡ nahurai-ane, ḡḡa haponda Kraisi-ani ai anḡhondü hamḡndiḡ hondayu. ¹⁸ Se hiḡbadḡhümbom nindou mamḡ ai siheimbo papi-hoafiḡndandüranḡ anḡmbo se ḡḡiriḡ Godḡndiḡ takḡniḡ ndahümündi. Ai tikarehaya ahei

ndürí hífínambo-mareandi, nga asu sünambeahíndí nendí ranaheimbo adúkar-anei sei hehi ahei ngusúfo ranaheimbo paríhi aríhündí raní hohoanímo ranahambo híhífí-híhífíyeyi aríhündí. Nindou ranai níní-moatükuní yafogoadínambo nahurai hoeiríhi hehi ranahambo afíndí wataporímbo-aríhündí ahei-hoarí ndüreimb-aneí asei. Nga ai nindou-yafe hohoanímo yangírí sünguríhindühí fífíríhundeimb-aneí asei. ¹⁹ Rananei asu nindou ranai Kraís mbíro hondü ranahambo moai ndoríhi kíkihíríhomíndei. Kraísíndí nendí ai ahandí fi-ane asu Kraís ai mandúharí fisafí ranai türe-türe ra haya fi afíndí tükefeyo God ai ramareandambo wambo.

²⁰⁻²¹ Seana Kraís-babídí yífíyeyi mburíhü asu raní-símboaní hífí ndaníhünda hohoanímo moaruwai ra ndeara híníngí-maríhind-ane. Nga asu nímböyeyi haponda se nindou hífí ndaníhündambo hahabudí aríhündí nahurai tükehínda? Asu nímböyeyi se munguambo hífíníndí hohoanímo ndahurai mengoro raní-hoarehí anímboei ra sapo yare hoafíyowohüya, 'Raní-moatükuní ra refepoaní, raní-moatükuní ra sesípoaní, raní moatükuní ra sündífepoaní,' yaho arandí. ²² Se mungu moatükuní ra randíhínda moendíndímboe. Nindou aiyomo raní hohoanímo ra moaní ahamundí hohoanímonambo yangírí hohoanímoyomo houmbo síhefímbo yamundímarümüní. ²³ Aníhond-ane, raní hohoanímo raníramuní síhefímbo ngíníndí hohoanímo botíreamunaní asu síhírí sünambeahíndí nendambo dídíbafí-yahundühí síhefí hohoanímo ranahambo hífínambo-reamunühí asu síhefí fi ranahambo asúbüsü semuní marandí. Ranímboyo asu síhefí hímböahü ana raní-moatükuní ra ai aboedí mbumundí hamíndí hímbömayo. Nga asu raní-moatükuní ranana moaruwai hohoanímo síhefí ngusúfoambe botífe ranahambo ngírí hífínambo-ndeandí, nga waní.

3

God ai Kraís-babídí botímareamuní

¹ God ai Kraís-babídí síhefímbo botíreamunímboani. Ranímbo-hündambo-anímbo asu níní-moatükuní hohoanímo nímoamo sünambe engoro ranahambo yangírí hohoanímondei. Nímoamo raníhü ana Kraís ai munguambo moatükuní ranahambo bogorímbofi Godíndí warí hondüní nímarümboani. ² Munguambo sí aho ra se sünambeahíndí moatükunímbo yangírí-anímbo hohoanímo pandíhíndí, nga hífíníndí moatükuní raníyopoaní. ³ Seana Kraís-babídí yífímayeyi, ranímbo-wambo asu síhei koadürü

yang'iri niŋgombo hohoani mo ranai-ana di bo mbengori Krai-di bo God'indi fikimi, nga awi moai weindah yangoro. ⁴ Krai-ana sihei yang'iri niŋgombo hohoani mo ranahambo ni mi ndihani. Sūngunambo ai weindah tüküfiyu-ambe-animbo asu se ai-babidi God'indi ŋgini ndi hi mbo amupuimbo-randeimbi engoro ra ndahümündi hehimbo rani hü weindah tükündahimboyei.

Se simbori hohoani mo sahümündi-mboanei

⁵ Ranimboane se sihei hohoani moambe hifi ndani hündambo hohoani mo amaronduri ra raguanambo ndihindi. Ro hoafehanduri moaruwai hohoani mo nda ndahurai-ane: Ni morehi si si himo hohoani mo, nindowenihi birabiri hohoani mo, ŋgusüfo boti reandeimbi moaruwai hohoani mo asu nindou ŋgorüdi napo hohoani fe hohoani mo. Hohoani fe hohoani mo ranana tiki godimbo süngufe hohoani moane. ⁶ Nindou düdi ai God'indi hoafi hi mborikoate rani moatükun hohoani mo sünguarandi ana, asu God ai nindou ranahambo ŋgini ndi ndürühi moaruwaimbo-ndirümbui. ⁷ Horombo se-amboani nindou rani-babidi ni mboeimbo muŋguambo moaruwai hohoani mo ra süngumari hünd-ane. ⁸ Nga haponda se hohoani mo nda muŋguambo hi ni ŋgini ndi hindi: ŋgini ndi hohoani mo, wati koafi hohoani mo, nindou ŋgorumbo moaruwaimbofe hohoani mo, amongoni hoafi, muŋguambo moaruwai hoafi ranana se muŋgu hi ni ŋgini ndi hindi. ⁹ Se mamani simbori tiki hoafuri ndeimboyei sapo ndeara yaboateihündi moaruwai hohoani mo ra sihei ŋgusüfo ambe ahindi hi ni ŋgini ri hi mboanei. ¹⁰ Nga asu hapondan-ana se simbori nindou tüküyahimboanei. God aiyu ahandi hoari nindou simbori ra nafimarandi. Raniyu asu ai siheimbo hohoani mo simbori simbori reanduri hi ni ŋgini reanduri arandi se God muŋguambo moatükun nafira-randeimbi ranahambo di bo adofe fi fi ri fi mbohünda. ¹¹ Ranimboane asu God'indi simbori hohoani mo süngu si hi ri ahandi hi mboahü mam-ane fi. Suda asu Suda-yafe ndi fo rani poani mboyopoani, nindou fi-hoari kefe ti ri hefeimbi asu nindou fi-hoari kefe ti ri hefe-koateimbi rani poani mboyopoani. Ndi fo asu ni mambeahindi buriyaimbi nindou, kaki semindi koate ratüpuriyomo-rundeimbi nindou asu nindou moani aboedi ni ŋgomondeimbi ra rani poani mboyopoani. Nga Krai ai yang'iri adükari moatükunani asu muŋguambo si hefi fiambe amarumuni.

¹² God ai siheimbo wand-ane yahu hi ni ŋgini ma-reanduri amboani, asu se ahandi nindou mboyahi manimboei amboanei asu ai siheimbo muŋguambo si ŋgusüfo pareanduri arandi. Ranimboane asu se hohoani mo

ndahurai ndahümündi: Hipoambofe hohoanimo, nindou didiboadife hohoanimo, afurife hohoanimo, warı hoafeandühife hohoanimo, simborı hoafıkoate hohoanimo. Rani-hohoanimo ra se süngundıhi ndühündi. ¹³ Nindou ngorü ai sıheimbo moaruwaimbo-areandürı ana, asu se amboawi mbısei. Nindou ngorü ai ngorümbo moaruwaimboarırı ana, nindou ranai ngrırı ahambo simborı hoafındu. Sisas Krais ai sıhei hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mehu nahurai-anımbo asu se-amboanı ranı-süngumbo nindou ranaheimbo amboawi mbısei. ¹⁴ Amurı hohoanimo munğu ra ranahambo kapeihı nğusüfo pefırındeı. Ranane nğusüfo pefe hohoanimo ra munğuambo mamambere hınıngırreanda nğınındı anıngo.

¹⁵ Sisas Kraisındı-mayo nğusüfoambe afurıfimbı hohoanimo masemunı ranai sıhei nğusüfo ranahambo ndore hıfandımbırandür-amboane. Se fı mamı nahurai-aneı asu God ai sıheimbo afurıfe küfimbı hohoanımondeı yahuhaya mborai mehündürı. Asu se Godımbo hıhıfındıhorı ndühündi. ¹⁶ Kraisındı hoafı ra sıhei hohoanimoambe nğınındı mbımarındür-amboane. Se sıheihıhoarı ndondıhi fıfırındıhindühı simborı yamundıfırındeı. Se Herü Bukambeahındı herü, Sisasımbo kakısaombo herü asu Yıfıafı Aboedındı-mayo herü ra heründeihi sıhei hohoanimoambe Godımbo hıhıfındıhorı. ¹⁷ Rananımbo asu se munğu moatükunı hoafı hoafayei-ane asu nıne ratüpürı ratüpürayei-ane ra Sisas Adükarı yıfırayu süngu ratüpürındeı. Krais ai sıheimbo mafarıhendürı ranımbo-hündambo se Ape Godımbo hıhıfındıhorı.

Nımورهی نندوینهی اسی اهی نیموری رانهیمبو هوافی

¹⁸ Nımورهی se, sıhei nindowenihı ranahamundı hoarehı nımboei. Ranı hohoanimo ranane Godındı hımboahü aboedı hamındayo. ¹⁹ Nindowenihı se-amboanı, nımورهی sıhamundı ranaheimbo nğusüfo pandundürühı sısı-koate ndowandümondürı nıngomo. ²⁰ Nımوری se-amboanı munğua moatükunı sıhei boagrı ai hoafayei ahei hoarehı nıboadeı. God ai ranı hohoanimo ranahamboanı hıhıfıhıhıfıfayü. ²¹ Asu afındı se-amboanı sıhamundı nımوری ranaheimbo randüwuranı asu ai nğınındı-nğınındındeihı dıgorı-dıgorındahimboyeı.

Ratüpürıyeı-rıhündeimbi asu hıfandu-rundeimbi-yafe hoafı

²² Ratüpürıyeı-rıhündeimbi se sıhei hıfandündürı-rundeimbi ahamundı hoafı ranı-yanğırı süngundıhındı. Se ahamundı hımboahü yanğırı ai hoeirundühı aboed-aneı mbısimonda mbısei hehi ratüpürı aboedı ratüpürındeimboyeı. Nğa se Adükarımbo yıhımbondeih-anımbo

asu s̄hei hohoan̄mo ra rat̄upur̄i aboed̄i ranahambo yanḡr̄i hohoan̄mo pand̄ihind̄i. ²³ Se n̄ne rat̄upur̄i ratupurayei ra ndond̄ihi rat̄upur̄indei. Sapo se mun̄gu rat̄upur̄i rat̄upurayei ra Ad̄ukar̄imboh̄unda rat̄upurayei, nga nindou-yeiyopoani. ²⁴ Se f̄if̄ir̄ihimboanei, s̄ungunambo ana Ad̄ukar̄i ai s̄heimbo tak̄n̄i dagad̄ur̄imbui. Ai n̄n̄i-moat̄ukun̄yo s̄heimbo segud̄ur̄imboayu ra nap̄ire s̄haiamboani. Se Krais̄ind̄i rat̄upur̄iyo-ramboh̄unda n̄imboei. Aiana s̄hei Ad̄ukar̄ani. ²⁵ Nindou ai moaruwai hohoan̄moayei ana, asu God ai aheimbo s̄imbor̄i moaruwaimbo-ndear̄umbui. Nga God ai n̄imoreh̄i nindowenihi-yafe hohoan̄mo ra mam̄i s̄mogod̄uh̄i ȳibobore rand̄uhani.

4

¹ Rat̄upur̄i h̄ifand̄undeimb̄i bogor̄i se-amboan̄i s̄hamund̄i rat̄upur̄iyei-r̄ih̄undeimb̄i nindou ranaheimbo aboed̄i ndond̄und̄ur̄i h̄ibad̄und̄ur̄i. Se f̄if̄ir̄umboanemo, Bogor̄i s̄hamund̄i ranai-amboan̄i s̄unambe mbamar̄u.

² God̄imbo d̄id̄ibaf̄ifendombo hohoan̄mo ra se ndond̄ihi k̄ik̄ih̄ind̄ih̄um̄undi. Se d̄id̄ibaf̄ifembo ra ndond̄ihi hohoan̄mondeih̄i God̄imbo h̄ih̄if̄ind̄ihor̄i. ³ Se ȳihoef̄imbo kameih̄i God̄imbo d̄id̄ibaf̄i-ndahindowan̄i asu ai ȳihoef̄imbo naf̄i nafuinduan̄i ro Krais̄ind̄i hoaf̄i weindah̄i bokar̄ind̄i-hehumboane. Hoaf̄i ranahandamboyo wambo karabusambe h̄in̄nḡima-r̄ihind̄ir̄i. ⁴ Se d̄id̄ibaf̄i-ndahindan-an̄imbo asu ro Sisas̄ind̄i-mayo hoaf̄i ra ndond̄ihe t̄ur̄iboad̄ihe hoaf̄indahan̄i weindah̄i t̄uk̄umb̄ifeyo-wamboane God ai ranahambo hohoan̄moayu s̄ungu.

⁵ Se nindou God̄imbo s̄ungufekoate-yeimb̄i bab̄id̄i n̄imboeimbo ndond̄ihi hohoan̄mondeih̄i aboed̄i hohoan̄mo s̄ungund̄ihind̄i ahei h̄imboah̄u. Se mun̄guambo si h̄ibad̄ih̄und̄uh̄i Krais̄ind̄i hohoan̄mo nafuindah̄und̄ur̄i.

⁶ Mun̄guambo si se aboed̄i hoaf̄i yanḡr̄i hoaf̄indei. Yahurai hoaf̄i ran̄imboanei nindou ai h̄imbor̄imbo yifirayei. Ranan̄imbo se nindou-yafe d̄udufe hoaf̄i ra s̄imbor̄i hoaf̄imbo wud̄ind̄ihi f̄if̄ir̄ind̄ihi hoaf̄indeimboyei.

Por ai Tikikus Onesimus̄imbo Korosinambo koamar̄ihep̄ir̄i

⁷ Tikikus ai s̄heimbo mun̄gua rat̄upur̄i ro rat̄upur̄imayah̄i ranahambo hoaf̄ind̄und̄ur̄imbui. Nindou ndanana aboed̄i an̄ihond̄umbo Ad̄ukar̄ind̄i rat̄upur̄i rat̄upur̄iyu-randeimbani asu ro-d̄ibo s̄hef̄i rat̄upur̄iyef̄i-r̄ihundeimb̄i wandafani. ⁸ Ran̄imboanah̄i ro ahambo s̄heimbo sowana koarar̄ihchini, ai s̄n̄i ro n̄ne rat̄upur̄i rat̄upurayef̄i ran̄imbo hoaf̄iyo-nd̄ur̄imboh̄unda. Ran̄inambo s̄hei ngus̄üfo nḡin̄indam̄ind̄i-nd̄ur̄imboe. ⁹ Onesimus̄ amboan̄i ai-d̄ibo koarar̄ihchini. Ai seh̄und̄-ani asu s̄hef̄i aboed̄i ham̄ind̄i

wandaf-ani. Ai-animbo sheimbo nine-moatükuni ndan+hü tüküfe arand+ ranahambo wataporimbo-nd+narümboyanani.

Por ai Korosimbo kar+has+handür+ ehundür+

¹⁰ Aristarkus ro-dibo karabusambe anüngu ai-amboani sheimbo h+hifarandür+. Mak, Barnabas+nd+ asand+, ranai-amboan+ sheimbo h+hifarandür+. Ai sheimbo sowana düduwan+ ana, ahambo se ndahor+m+ndei sapo ro sheimbo hoaf+mayahandür+ ran+ambohünda. ¹¹ Sisas Sastus sahündo-r+hündeimb+ ai-amboan+ sheimbo h+hifarandür+. Ai yangir+ Sudahünd-anemo ro-babid+ God ng+n+nd+ hifandarand+ ranahambo ratüpur+mayef+. Aiyomo wambo aboed+ ham+nd+ mafar+houndir+. ¹² Epafras sehünd+ ai Sisas Krais+nd+ ratüpur+yu-randeimb-ani sheimbo h+hifarandür+. Munguambo si aho ra aiani sheimbo ng+n+nd+ nüngumbo sheimbohünda Godimbo did+baf+fi arand+. Ai sheimboya, nindou hondü nimboeimbo shei hohoan+mo ranai God hohoan+moayu ra fif+r+hindüh+ ng+n+nd+ mb+n+boadeia yahuhayamboani Godimbo did+baf+fi arand+. ¹³ Ro yar+he sheimbo hoafayahandür+, Raodisia-hünd+, Hiroporisi-hünd+ ai sheimbo far+hefe-ndür+imbohünda af+nd+ ratüpur+ t+ng+r+foyei ar+hünd+. ¹⁴ Ruk y+hoef+ dokta asu Dimas ai-amboan+ sheimbo h+hifar+nandür+. ¹⁵ Wand+ h+hif+ hoaf+ nda se wandaf+ mam+ Raodisia adükar+ ngoaf+hü amarei aheimbo hoaf+ndahündür+. Nimfa asu Krais+nd+ nend+ ahand+ worambe fand+hi-r+hündeimb+ ranaheimbo y+hoef+mayo hif+fi hoaf+ nda hoaf+ndahündür+.

¹⁶ Pas nda se hoeind+hi mbund+hümbö-an+ambo asu nindou Raodisia ngoaf+hü amarei aheimbo sowana koand+hehinda ai-amboan+ hoeimb+r+hind-amboane. Asu se-amboan+ wand+mayo pas Raodisia-hündambo koamar+heheand+ ra hoeind+hind+.

¹⁷ Nga asu se Arkipus+imbo rand+hi hoaf+ndahündowohü an+imboya, 'Sapo ratüpur+ Adükar+nd+mayo masowand+fi ranahambo se h+badambo an+imbo ndondo ratüpur+ndaf+', mb+sahündo.

¹⁸ Ro Por-anah+ wand+ war+nambo sheimbo h+hif+ hoaf+ nda sürü papar+hand+. Se wambo hohoan+mo-ndahünd+r+, nga ro karabusambe-anah+ an+imboah+. Nga God+nd+ moan+ hipoambofe hohoan+mo ra sheimbo sowah+ mbeyangoro-wamboane, nga kar+has+handür+.

1 Tesaronaika

Pas mamî Por ai Tesaronaika-hündambo sürü papîmarandî

¹ Ro Por, Sairas, Timoti-aneftî, Kraisîndî nendî Tesaron-
aikahü amarei sîheimbo pas nda sürü paparîhundî. Se Ape
God asu Adükari Sisas Krais-yafand-anei. God ai sîheimbo
hîpoambo-reandürühî, afurîfe hohoanîmo mbîsagadür-
amboane.

² Muᅅguambo si sîheimbohündambo Godîmbo didîbafi-
yahundürühî hîhîfî-rîhurühanefî. ³ Se anîhondümborî-
hindühî aboedî ratûpurî ratûpurîyeyihî, ᅅgusüfo
parîhindühî tîᅅrîfoyeyihî, asu Adükari Sisas Krais ai
kosomboayu ranîmbo hîmboyeyihî ᅅᅅîndî nîmboei
arîhundî. Ranîmbo ro hohoanîmoyefühî, nîmbî-nîmbîsi
sîheimbohündambo sîhefî Ape Godîmbo hîhîfî-rîhurühî
didîbafîyefî arîhundî. ⁴⁻⁵ Wandafî mamî, yîhoefî hoafî
aboedî nda hoafî yangîrîyopoanî sîheimbo tükéfeyo,
ᅅga ᅅᅅîndînambo tükümefeyo-ane. Yîfiáfî Aboedî
ai mafarîhemuna aboedî hoafî ra hoafîmayefî, asu
ranîmboane se ᅅᅅîndî anîhondümborî-hîndî.
God ai sîheimbo ᅅgusüfo pareandürühî, ahandîhoarî
sîheimbo kamafoareandürî, ra ro yarîhu fîfîrîhu
mburîhu hîhîfarîhurî. Sîhei mbüsumo nîmboefombo
sîheimbo fehêfe-ndürîmbohünda hohoanîmomayefî,
ra se fîfîrîhindî. ⁶ Se Godîndî hoafî masahümündia
hohoanîmo afîndî tükümefeyondürîsî, ᅅga Yîfiáfî Aboedî ai
mafarîhendüra hîhîfî-hîhîfîmayei. Se yîhoefî hohoanîmo
asu Adükariîndî hohoanîmo ra dîboadorîhi süᅅgurîhi
marîhundî. ⁷ Ranîyo asu se Masedonia hîfîhindî, Akaia
hîfîhindî anîhondümborî-hîndeimbî ranaheimbo aboedî
hohoanîmo nafuimehündüra asu ai ranî-süᅅgumarîhindî.
⁸ Sehündî Adükariîndî hoafî ra fufuᅅayomo rahurai maho.
Masedonia Akaia hîfî yangîrîyopoanî, ᅅga muᅅgu hîfî se
Godîmbo anîhondümborî-hîhorî hoafî ra maho. Ranane
asu ro asükaindefî ranîmbo ᅅᅅîrî aheimbo hoafîndefî.
⁹ ᅅga aheihoarî ranahambo fîfîrîhindühî hoafîyeyi arîhundî
nahurai: Ro sîheimbo sowana tükümehünda Godîndî hoafî
sahümündi hehi, tîkai god hîndîᅅᅅîrîhi hehi, anîhondü God
ai yangîrî nüᅅgumbî ranahambo süᅅgumarîhindî ranîmbo
wataporîyeyi arîhundî. ¹⁰ Asu God ranani ai ahandî nîmorî
Sisas yîfîhindî botîmarirî sünambeahîndî kosomboayu
ranîmbo se hîfandarîhorî. Sisas ai Godîndî hürütümbî

yibobofe si ra tükündifemboe sihefimbo ranambeahindi aboedambo-reamuni arandi.

2

Por ai Tesaronaikahü ratüpurimayu ranahambo hoafimayu

¹ Wandafi mamî, horombo ro siheimbo sowanambo masinefi rasimboani yihoefti ratüpurî moai moani tüküfeyo, nga ra se fifirihindi. ² Horombo Firipai ngoafihü yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimunühi asu yihoeftimbo amoanîngümbi hoafi hoafimayei, ra se fifirihindi. Asu bidifiri ai yihoeftimbo gumarîhimunisi, nga ro Godimbo anihondumbo-rihurühi, yihimbokoate aboedi hoafi siheimbo bokamari-hehundüri. ³ Siheimbo moai mamikarambo hoafi hoafiyahundüri, asu moai moaruwai hohoanîmoyefühi wosihoaforî hoafiyahundüri, nga wani. ⁴ Nga God ai yihoeftimbo yare hoeireamuna mayoa aboedanemo yahuhaya, ranimbo yihoeftimbo anihondumbo-reamunühi aboedi hoafi hoafimbo ratüpurî ra masemuni. Asu nindou yihoeftimbo siao-mbeyahümunambo sefi hohumbo-yefipoani aboedi hoafi hoafayefi, nga God ai siaombüfiyuwa sefi hohumboanefi hoafiyefi arihundi. Godani ahandihoari yihoefti ngusüfo yare hore arandi. ⁵ Asu yihoefti hoafi ra ngorü-süngufe hoafiyoy, ngorü-süngufe hoafiyoy-ramboyefipoani, se ra fifirihindi. Asu ro yihoefti hohoanî hohoanîmo ra gabudihundühi moai hoafiyefi, nga God ai ranimbo fifireandi. ⁶ Nindou bidifiri asu se, yihoeftimbo aboedi mbumund-anemo mbiseiya sefi hohumbo-yefipoani, nga wani.

Ro Kraisindi hoafi sahumîndefi hefi-rihundeimbanefti, nga se yihoeftimbo afarîhehimuni ra aboedanesti. ⁷ Nga se-babidi mamarefti ra warî hoafendühi diboardomarihundüri, hondi ai nimorimbo diboardo-arîhindürî nou. ⁸ Ro siheimbo afîndimbo ngusüfo parîhundürühi aboedi hoafi hoafiyondürimbo hîhîfi-hîhîfimayefi. Ranîyangîriyopoani, nga fehefe-ndürîmbohündambo amboani hohoanîmomayefi. Sapo se ngunindi hondü-mayeambo. ⁹ Wandafi mamî, ro afîndi tînrîfomayefi ra se fifirihindi. Siheimbo aboedi hoafi bokari-hehundürühi se yihoeftimbo sesîmbuimbi saimbo ra tînrîfo-ndahimboyei sefi hohu ranîmboyefi asu nîmbi-nîmbisi afîndi tînrîfomayefi yihoeftihoari fehefemböhünda.

¹⁰ Horombo anihondumbo-rihindeimbi babidi nîmboefambe, ro moai moaruwai hohoanîmo süngurîhundi, nga mbumundî hohoanîmo süngurîhu marîhundi rananefi hütikoate-ayefi. Ranimbo se Godimbo

fifiri-hori. ¹¹ Afindi ai ahandi nimori didiboadoariri nou-ane, ro sheimbo mamami rarihunduri marihundi, ra se fifiri-hindi. ¹² Ro shei ngusüfoambe kikimifoari-hundürühi, ngusüfoambe botirihundürühi hütihofimehunduri. Nga se Godindi hoafi süngundhindani, God ai sheimbo aboed-anei mbüsündura sefi hohumboanefi hoafi ra hoafimehunduri. Nga God-ani sheimbo ahandi sambamindi hamindi nginindi hifandirand-ambe kefoefembohündambo kamafoareanduri.

Ai Godimbo anihondumbo-rihindühi taborihehi ni-boadei arihündi

¹³ Ro horombo Godindi hoafi hoafimayefa se nindou-yafe hoafi yangriyo, nga Godindi-mayo hoaf-ane sei hehi masahümündi ranimbo ro munguambo si Godimbo hihifirihuri arihundi. Nga anihond-ane, hoafi ra Godindi hoaf-ane. Se anihondumbo-rihindeimbi hoafi ra shei ngusüfoambe amaronduri ranai nginindi ratüpurio arandi. ¹⁴ Wandafi mam, Godindi nendi Sudia hifihü amarei se ahei hohoanimo süngurihi arihündi. Nga shei ngoafihündi sheimbo moaruwaimbo-marhinduri, Sudahündi ai aheimbo moaruwaimbo-marhinduri nou. ¹⁵ Sudahündi ai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu Adükari Sisas ahamumbo hifokoa-marhipuri, asu yihoefimbo hemafoarihimuni. Raniyu God ai aheimbo nginindimarandura asu ai nindou munguambo hürutarihünduri. ¹⁶ God ai Suda-yafe ndifombo aboedambo-fendürimbo moei ase ranimboane asu ai yihoefimbo Godindi hoafi bokarihendürimbo gümarihimuni. Raninambo ahei moaruwai hohoanimo afindi tüküme Feyowa haponda Godindi hürütü ranaheimbo tüküfendürimboane.

Por ai Tesaronaikahündi ndüfosimbo asukai hihirife hombo mehu

¹⁷ Wandafi mam, Suda ai gümarihimuna asu moai akidou gabusümo se-babidi nimarefi, nga sheimbo afindi hohoanimoayefi. Yihoefi ngusüfo ana se-babidimboane, nga roana fi safi yangri-ane fi. Raniyo asu sheimbo hohoanimoayefi hihifirihuri nini-nafindahu ngefi hoeindhünduri sefi hohu hütihütia yefi. ¹⁸ Sheimbo sowanambo ndüfosimbo hihirife hombo masefi, nga Por ro yimbumbo-mbaiyahyo, ngimimbo-mbaiyahyo sheimbo sowana sinimbo masahi, nga Satan ai yihoefimbo gümareamuni. ¹⁹ Adükari Sisas ai kuduan, rasimboani nini-moatükunimbo anihondumbo-ndihündühi hibadimandihunda? Se ro-babidi nimarefambe ra. Dabohündambo hihifirihifimandefa? Sheimbohündambo. Yihoefi ratüpurira aboed-ane nafuimbohünda ro aboedi nini-moatükuni

mandahum+ndefa? S+heimbo. ²⁰ Nga s+heimbohündambo h+hif+hi+hifayefi asu ndür+mb-anefti.

3

Por ai Timotimbo koamar+heira hu ahei ngusüfo k+kim+mafoareandür+

¹⁻² Asu s+heimbo af+ndi hohoan+moyefühi s+hei hoafi fifir+fembo-hündambo ngir+ gedühi ham+ndi h+bad+hundi, nga ro yimbu Atens ngoaf+hü n+mar+mb se+hühi, Timoti s+heimbo sowana koar+hefiyuan+ hombo masehi. Timoti ai s+hefi wandaf-ani, asu ai Kraisi+ndi hoafi aboedi hoafiyu randühi, God+ndi ratüpur+yu-randeimb-ani. S+heimbo k+kim+foe-fendürühi, asu ng+nem+ndi-ndür+mb koamar+hehora masünu. ³ Ti+ngir+fo s+heimbo tükünd+fewan+ se ngir+ k+kir+f+ndei, nga se s+heihoari fifir+hindi God ai s+hefi+mb ti+ngir+fo ra yifir+mayu süngumbo. ⁴ Yin+, horombo ro se-bab+di n+mb oefambe yar+hu hoafiyahundür+ahiya, 'S+hefi+mb ti+ngir+fo tükünd+femboe,' masefi ra tüküme feyo. ⁵ Rani süngumboyo asu ro moai gedühi hifand+handi, nga asu Timoti koamar+hehina masünu ra ro s+hei an+hondümb ofe fifir+fe-ndür+mb ohündambo. S+s+h+more hoeire-randeimbi ai s+heimbo s+s+h+monde hoeindeandürani asu y+hoefi ratüpur+ s+hei mbusümo ra wan+nd+mb oe sefi hohu moei-asefi.

Timoti ai Kraisi+ndi nendi Tesaronaika ngoaf+hü aboed-anei mehua Por ai h+hif+hi+hif+mayu

⁶ Nga haponda Timoti ai h+hir+fi sünümboani s+heimbo sowah+did+ raniyu ai se an+hondümbor+hi asu ngusüfo par+hi ar+hünd+ ranahambo hoafi semündü masünu. Ai yare hoafiyuhü yahuya, muñguambo si se y+hoef+mb hohoan+moyeihi y+hoef+mb hoiefembo af+ndi hohoan+momayei ro s+heimbo ramehund+ nou. ⁷ Wandafi mam+, moaruwai moatükun+ asu ti+ngir+fo y+hoef+mb tüküme feyo, nga se aboedi an+hondümbomar+hindi ra ro h+mbor+yeifühi rani hoafi y+hoef+mb k+kim+ma-foareamuni. ⁸ Nga se Adükari-bab+di ng+n+ndi man+boadei rani+mb oane asu ro aboedi safi amarefi. ⁹ S+hefi God+ndi h+mb oahü s+heimbohündambo af+ndi h+hif+hi+hif+far+hündür+ rani+mb oanefti asu h+hif+hi+hif+ ranahambo ro God+mb oaf+nd+mb o h+hif+mar+hurt+. ¹⁰ N+mbi-n+mb+si s+heimbo hoiefembohündambo God+mb o d+di+bafiyahu ar+hünd+. Asu s+hei an+hondümb ofe ra mbon+mb o-nd+hümündian+, ro rani+mb ohünda fand+hehundür+mb oyefti.

Por ai aheimbo sowana hombo ahafanimbo fehefepiri-mbohünda Godimbo didibafimesiyu

¹¹ Siheti Ape asu God ahandihoari siheti Adükari Sisas ai siheimbo sowana nafi ndondineamunani digimboane. ¹² Asu Adükari ai siheimbo fandihendürani sihei ngusüfo pefe hohoanimo adükari mbihowamboane. Ranimboane asu se apodoho-apodoho asu muṅguambo nindou aheimbo afindi ngusüfo pandihindüri ndühündi, ro siheimbo ngusüfo pararihundüri nou. ¹³ Rananimbo ai sihei ngusüfoambe kikimi-mbifoareandür-amboane asu süṅgunambo-animbo siheti Adükari Sisas ahandi nendi-babidi kuduani, rasimboani se siheti Ape Godindi himboahü sürühehindeimbi hütikoate niboadeimboeyi.

4

Hohoanimo God ai yifrayu ra süngundhi ndühündi

¹ Wandafi mamä, hohoanimo God ai yifrayu ra siheimbo yamundi-ma-rihundüri asu se ra süṅgurihi arihündi. Adükari Sisasindi süṅgu siheimbo ṅḡnemindürimbo se hohoanimo aboedi safi rani-süṅgundhi ṅgei asefi. ² Sisasindi dibafi hoafi ro horombo siheimbo hoafimayefi ra se fifirarihindi.

³ God ai yare hohoanimoyuhü, se diboadondihehi niboadeimbo, nimorehi sisihimo, animindihandibirabiri, rani hohoanimo hinṅgindihhehi niboadei, mehu. ⁴ Se mamamä nindou muṅguambo ai nimorehühindafundü, nimorehimbo aboedi hohoanimondimondürühi diboadondüwuri. ⁵ Nindou Godimbo fifirifekoate-yeimbi, Suda-yafe ndifo ai nimorehimbo ngusüfoambe hohoanirundürühi nimorehi sisihimoyomo marundi. Nga se ahamundi hohoanimo rasüṅgundu hohoanimondimboemo.

⁶ Se wandafi mamimbo moaruwaimbo-ndüpurühi ahamundi nimorehi sisihimondümbemo. Nga nindou ai rawareandi ana, God ai ahambo simbori tihirifo dagadombui. Nga horombo siheimbo ranahambo ro ahini hoafimehundüri. ⁷ Nga God ai moaruwai hohoanimo süṅgufembo yahumboyoani sihetimbo hoafimemuni, nga sürühoeimbi hohoanimo süṅgufembo yahumboyu hoafimemuni. ⁸ Ranimboane asu nindou ai hoafi ranahambo daboadanambonduhindani, nindoumboyoani, nga God Yifiafi Aboedi sai-randeimbimbo anihori daboadanambo-arihori.

⁹ Wandafi mamimbo ngusüfo pefe hohoanimo ranana ro ṅgiri siheimbo pas ndanambe sürü papindihundi. Sapo God ai siheimbo hohoanimo ra yamundi-mareandüri. ¹⁰ Yini, Masedonia hifi muṅguambo, apodoho mamä

ranihü munḡuambo se ḡḡusüfo pandihindüri. Nga wandafî, se yandîhi süḡḡundîhi ḡgei sefî hohumboanefî ro sîheimbo hütî-hütîayefî. ¹¹ Se yandîhi dîboadondîhi hohoanîmondeihî, afufurîboadîhi hohoanîmondeihî, sîheihoarîmbo yangîrî dîboadondîhi hîbadîhündî. Moanî nîmandeimboyeyî, ḡḡa yimbokoarî warînambo ratûpurîndeyî, horombo sîheimbo yarîhu hoafîmehundürî nou. ¹² Rananîmbo se ḡḡîrî ḡḡoründîfihî kündareyî. Ranîmboane asu Godîndî hoafî süḡḡufekoate-yeimbî ranayî yandîhi hondîhindüranî, sîheimbo ahînîndeimboyeyî.

Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbîyîfîhündîbotîfe aheimbo hoafîane nda

¹³ Wandafî mamî, Godîndî hoafî süḡḡurîhindeimbîyîfîsafîmayeyî ranîmbo fîfîrîmbîrîhindî sefî hohumboanefî. Se ranaheimbo afîndî hohoanîmondeimboyeyî nindou ai anîhondümbofe-koate ramehindî nou. ¹⁴ Nga Sisasîyîfîyü mbura, asûkai botîmefîyü ra anîhondümborîhündî. Ranîmboane asu ndan-amboanî anîhondümborîhündî. Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbîyîfîmayeyî ra Godî ai aheimbo ndemündündürî haya, Sisas-babîdîmbo kodeimboyeyî.

¹⁵ Nga Adûkarîndîmayo hoafî sîheimbo hoafayefîndürî ra ndahurai-ane: Adûkarî ai asûkai kuduanî, yangîrî anîboadefî sîhîrî Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbîyîfîmayeyî ranaheimbo ḡḡîrî ḡḡasündîhundürî hohu gagîfî, ḡḡa wanî. ¹⁶ Nga ranîsîhî Adûkarî ai ahandîhoarî sünü hînîḡḡînde haya kudûmbui. Rasîmboan-anîmbo ai pukûna hoafînduanî, sünambeahîndî nendî bogorî ai mîḡḡînduanî, asu Godîndî fufuḡî ai hoafîndîmboe. Nga Sisasîmbo anîhondümborîhindeimbî horombo yîfîmayeyî ranayî boateyî botîndahimboyeyî. ¹⁷ Nga süḡḡunî sîhîrî yangîrî anîboadefî ai-babîdî Godîndî ḡḡîndînambo sünambe mamambe-ndeamunî hayambo-anîmbo, Adûkarî babîdî mamûhîndahu, asu koadürümbo-koadürümbo ai-babîdîmbo nîmandeimboyeyî. ¹⁸ Nga hoafî ranînambo ḡḡusüfoambe kîkîmîfoefîrîndeyî.

5

Adûkarî ai kudûmbui ranîmbo-hündambo sîhîrî dîboadondîhehu nîmandefomboane

¹ Wandafî mamî, nînîsîhîyo nînîsîmboanîyo ranîmoatükunî tükündîfemboe ranahambo ro ḡḡîrî sîheimbo hoafî sürü papîndîhündî. ² Sîhîrî ḡḡîrî ranîsîmboanî fîfîndîhündî. Nga Adûkarî ai kusü sîmboanî ra moanî nîmai tükündîfemboe, nîmboambo hümbuhünî nendî tükayafundî

nou, se s̄heihoiar̄i ranahambo aboedī f̄if̄ir̄ih̄indī. ³ Nindou ai hoaf̄indeih̄iya, 'Aboedī hoaf̄uhane,' asu 'Hapoana aboedī amarefī,' ramb̄iseiani, ran̄i-s̄imboan-an̄imbo moaruwai moat̄ükun̄i aheimbo moaruwaimbo-ndear̄ümboe, n̄imoreh̄i ai n̄imorī wakem̄ind̄imbo n̄imai tan̄ḡüfür̄i arand̄i nou. Nga ai nḡir̄i ranahambo tabor̄ind̄i-hehind̄üh̄i b̄ündah̄indī.

⁴ Nga wandaf̄i mam̄i, seana n̄imbokoan̄i moai n̄imarei, nga ran̄imboan̄imbo Sis̄as kus̄ü s̄imboan̄i se nḡir̄i hep̄ün̄indah̄indī h̄ümbuh̄ün̄i nend̄i t̄ük̄ufewan̄i nindou ai hep̄üneh̄indī nou. ⁵ Nga se ra mun̄gu n̄imbokoan̄i hahabudei-r̄ih̄ündeimb̄i-yeipoan̄i, nga s̄ir̄ih̄ü hahabudei-r̄ih̄ündeimb̄i-anei. ⁶ Ran̄imboane s̄ih̄ir̄i nḡir̄i apoef̄i bod̄imond̄i ai raweh̄indī nou, nga s̄ih̄ir̄i ana h̄ibad̄ihund̄üh̄i mun̄gu ranahambo d̄iboadond̄ihu hohoan̄imo-ndefomboane. ⁷ Nga yapomboh̄imbomb̄ü ai n̄imboambo apoeihanēi asu s̄im̄indei-r̄ih̄ündeimb̄i ai n̄imboambo s̄im̄indei hehi af̄ind̄i-af̄ind̄iyei r̄ih̄ündüh̄anei.

⁸ S̄ih̄ir̄i s̄ir̄ih̄üd̄id̄i nindou-anēfi, ran̄imboane asu s̄ir̄ih̄ü hahabodef̄üh̄i d̄iboadond̄ihu h̄ibad̄ind̄i-humboane. S̄ih̄ir̄i an̄ihond̄ümbo nḡus̄üfo pefe hohoan̄imo ra ḡüd̄ihumboane n̄im̄inehoarī aḡüdund̄i nou. God ai s̄ih̄ef̄imbo aboedambofe-mun̄imboayu ras̄imboan-an̄imbo ran̄imbo h̄imbondefomboane, ran̄an̄imbo rand̄ihund̄an̄i, s̄ih̄ef̄imbo nḡosan̄gon̄i-nd̄imboe kapa at nḡin̄ind̄i ami yif̄iar̄imboh̄ünda k̄ikafoarund̄i nou. ⁹ God ai s̄ih̄ef̄imbo nḡin̄ind̄iyimun̄imbo moai kafaoreamun̄i, nga wan̄i. Nga s̄ih̄ef̄imbo ana s̄ih̄ef̄i Ad̄ükarī Sis̄as Krāis aboedambofe-mun̄imboh̄ündambo kamafoareamun̄i-ane. ¹⁰ Sis̄as ai s̄ih̄ef̄imbo feh̄ef̄e-mun̄imboh̄ündambo yif̄imayu. Ran̄an̄imbo asu s̄ih̄ir̄i yan̄ḡir̄i n̄iboadef̄üh̄iyo asu yif̄iñdef̄üh̄iyo ai-bab̄id̄i n̄imboemboyef̄i. ¹¹ Ran̄imboane asu se s̄ih̄eihoiar̄i s̄imbor̄i k̄ik̄im̄ifoe-fir̄indeih̄i, aboedī hoaf̄inambo feh̄efir̄ünd̄ei, ra se rawar̄ih̄indī nou.

B̄id̄if̄ir̄an̄imbo Hoaf̄i

¹² Wandaf̄i mam̄i, ro hoaf̄i nda hoaf̄ehund̄ür̄i, nindou ai se-bab̄id̄i God̄ind̄i rat̄üpur̄i rat̄üpur̄iyomorundeimb̄i ranahamumbo d̄iboadond̄ih̄ipur̄i. Ai s̄iheimbo h̄ifand̄imboh̄ündambo Ad̄ükarī ai kamafoareapura, s̄iheimbo aboedī hohoan̄imo süngufembo hoaf̄iyomond̄ür̄i arund̄i. ¹³ Ahamund̄i rat̄üpur̄imbo hohoan̄imondeih̄i, se ah̄in̄indeih̄i hohoan̄imondah̄üpur̄i. Se wandaf̄i mam̄i-bab̄id̄i s̄imbor̄i-s̄imbor̄i wud̄indei.

¹⁴ Wandaf̄i mam̄i, ro s̄iheimbo hoaf̄ehund̄ür̄i nda, nindou ai yiboaruko-yiboarukondeian̄i, aheimbo ah̄in̄i hoaf̄indah̄ündür̄i. Nindou ah̄in̄iyei-r̄ih̄ündeimb̄i k̄ik̄im̄iboad̄ihund̄ür̄i. Nindou ai God̄ind̄i hoaf̄i ak̄idou

yaŋgiri süngundihindani ranaheimbo fandihhindürü asu nindou muŋguambo warü hoafendühündi-hindürü. ¹⁵ Se hi badihündi nindou bidifiri ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindürani, asu aheimbo simbori moaruwaimbo-ndihindürimboyei. Nga wani. Muŋguambo si siheihoari simbori fehefirindeihi, asu nindou muŋguambo fandihhindürü.

¹⁶ Muŋguambo si hihifi-hihifindei ndühündi.

¹⁷ Muŋguambo si Godimbo didibafindei ndühündi.

¹⁸ Nini-moatükuni tükümandife ranahambo se Godimbo hihifindihori. Sapo se Sisas Kraisind-ane asu God muŋgu ra refemboane mehu.

¹⁹ Se Yifafi Aboedi hai nou dikiri ndihimboyei. ²⁰ Nindou Godindi-mayo hoafi hoafindeiani, se hoafi ranahambo moanane mbisemboyei. ²¹ Nga muŋgu-moatükuni ra randihi hoeindihinda aboedindoani ana, ranahambo kikihi-safindihümüdi.

²² Nga moaruwaindoani ana, ranahambo bündahindi.

²³ God ai afurife hohoanimo ra nimindihani. Ai ahandihoari siheimbo muŋgunambo didiboado-mbireandür-amboane asu se sürühehindeimbi nimboeimboyei. Nga sihei ngusüfo, yifafi, fi ra hifandimbi-rand-amboane rananimbo asu sihefi Adükari Sisas Krai kuduani, se hütipoani, nga aboedi mbumündi hamindi nimboeimboyei asefi. ²⁴ Nga God ai randeambui nimboe sapo ai anihondumbo mamani siheimbo wand-ane mehündürü.

²⁵ Wandafi mami, se yihoefimbo-hündambo Godimbo didibafindei. ²⁶ Se apodoho-apodoho muŋguambo se yihoefimbo-hündambo karihasihandürü mbisei.

²⁷ Adükari ndi nginindi süngu ro hoafehandürü nda: Se pas nda muŋguambo apodoho-apodohombo hoeindih hehi hoafindei.

²⁸ Sihefi Adükari Sisas Krai siheimbo hi poambo-mbireandür-amboane.

2 Tesaronaika

Pas yimbu Por ai Tesaronaika-hündambo sürü papimarandi

¹ Por, Sairas, Timoti, ro pas nda Kraisiñdi nendi Tesaronaika-hündi s̄heimbo sürü papar̄hundi. Se s̄hefi Ape God asu Adükari Sisas Kraisi-yafand-anei. ² Ape God asu Adükari Sisas Kraisi ai moani h̄ipoambo-mbir̄neandür-amboane asu se ŋgusũfoambe afundihi kündihi n̄imandei.

Por ai Godimbo h̄ihifaruri

³ Wandafi mam̄i, muŋguambo si s̄heimbohündambo Godimbo h̄ih̄if̄ind̄ihuri nd̄ihumboyefi. Ra aboed-ane, n̄imboe s̄apo s̄hei an̄ihondũmbofe hohoan̄imo adükari tükufe arandi asu s̄heihoari s̄imbor̄i h̄ipoambofir̄yeyihei hei asu ran̄i hohoan̄imo af̄ind̄i tükufe arandi. ⁴ Ranahambohünda ŋgorü ŋgoafi, ŋgorü ŋgoafi Kraisiñdi nendi s̄heimbo aboed-anei ase. S̄hei hürütümbi moaruwaimbo-mar̄hindüra s̄heimbo t̄ñ̄ir̄ifo tükümeŋfeyo. Ŋga se ranahambo moanane sei hehi Godimbo an̄ihondũmbo-r̄ihindühi ŋḡin̄ind̄i an̄iboadei. Ranahambo ro Kraisiñdi nendambo s̄heimbo hoafi-yahundür̄i ar̄ihundi.

God ai s̄hefimbo mbumundi hohoan̄imo süngu ȳiboboreandühani

⁵ God ai ahand̄i mbumundi ȳibobofe hohoan̄imo ndahurai nafuiaramuni. Se God ŋḡin̄ind̄i h̄ifand̄irand̄i ranahambo ratüpur̄iyeyi ar̄ihündi ran̄imboane asu nindou ai s̄heimbo moaruwaimbo-mar̄hindür̄i. Asu ranan̄imbo God ai s̄heimbo ahand̄i ŋḡin̄ind̄i h̄ifand̄irand̄i ranambe n̄iŋgombo ra naf̄indamündi-ndür̄imbui. ⁶ Nindou s̄heimbo moaruwaimbo-mar̄hindür̄i ranaheimbo God ai mbumundi hohoan̄imo süngundeandühi s̄imbor̄i moaruwaimbo-ndearümbui. ⁷ Se t̄ñ̄ir̄ifo masahümündi ra God ai moend̄inde mbunda asu s̄heimbo ai-bab̄id̄i aboed̄i n̄imar̄imbohünda fand̄iherümbui. Adükari Sisas ai hai kameih̄i ahand̄i s̄unambeah̄ind̄i nendi ŋḡin̄ind̄i-bab̄id̄imbo s̄ünü h̄in̄iŋḡinde weindah̄i kuduan̄i ras̄imboan̄i God ai fand̄ihemunümbui. ⁸ Nindou ai Godimbo fifir̄ifekoate-ayeyi asu Adükari Sisas Kraisiñdi aboed̄i hoafi süngufekoate-ayeyi ranaheimbo t̄ñ̄ir̄ifo dagadür̄imbui. ⁹ God ai aheimbo s̄imbor̄i moaruwaimbo-ndeiran̄i ai Adükariñdi h̄imboamupuimbo-randeimb̄i ŋḡin̄ind̄i-kim̄i ŋḡir̄i n̄imandei asu ai koadür̄imbo-koadür̄imbo moaruwai n̄imandei-imbeyi. ¹⁰ Adükari Sisas ai kuduan̄i

ahandî nendî munḡu ahambo aboed-ani mbîsemboyei rasimboanî ra tükündîfemboe. Asu munḡuambo nindou ahambo anîhondümborîhorî ranai ranahambo hepünîndahimboyei. Se-amboa randîhimboyei anîhondü hoafî sîheimbo hoafîmayefî ra se anîhondümborîhindîwambo. ¹¹ Ranîmbo hohoanîmoyefühî sîheimbohündambo Godîmbo dîdîbafîyefühî sefiya, 'Ape God, se aheimbo sîhafî hohoanîmo süngufembo hoafîmayafîndürî asu se dîboardondo-wandüranî rasüngumbîrîhind-amboane. Aheimbo ḡîḡîndî dabadüran-anîmbo aboedî hohoanîmo ai süngufembo aseî rasüngumbîrîhind-amboane. Asu ai Kraisîmbo anîhondümborîhorühî ahandî ratüpurî munḡumbîrîhind-amboane,' asefi. ¹² Rananîmbo se Adükarî Sisas Kraisîmbo aboed-ani mbîsei, ḡga ai-amboa sîheimbo aboed-aneî mbüsümbui. God asu Sisas Kraisîmbo moaî hîpoambo-ndîneandürühî rambîrîneandür-amboane.

2

Godîndî hohoanîmo daboadanambore-randeimbî ai weindahî tükündîfîmbui

¹ Wandafî mamî, sîhefî Adükarî Sisas Krais asükai kudümbui asu sîhefîmbo ai-babîdî mamambe-ndeamunîmbui ranahambo ro sîheimbo hoafayefî. ² Nindou ai hoafîndühîya, 'Adükarîndî si tüküfemboane asu Adükarî ai kusümbuani,' mbüsuanî se ḡḡîrî afîndî hohoanîmondeihî, ḡgusüfoambe hepünîndahîndî. Ranî hoafî ra nindou ḡḡorü ai Godîndî hoafî hoafîyurandeimbî nahurai hoafîyumbo-mbeiyo, asu nindou ḡḡorü ai ahandîhoarî hohoanîmoyu haya hoafîyumbo-mbeiyo, asu nindou ḡḡorü ai yahuhaya, 'Por, Sairas, Timoti ai yaru hoafîmemo,' yahumbo-mbeiyo? ³ Se nindoumbo himboana wandîhündüranî sîheimbo tîkai hoafîndeimboyei. Awi Adükarîndî si ra ḡḡîrî moanî hoanḡînde tükündîfeyo. ḡga boateî nindou afîndî Godîndî hoafî moaruwaimbo-ndîhindühî getündîhehimboyei. Asu moaruwai hohoanîmoyumbü ahambo God ai moaruwaimbo-ndearümbui ranai weindahî tükündîfiyuanî asu süngunambo-anîmbo Krais ai kudümbui. ⁴ Moaruwai hohoanîmoyumbü ra ai munḡuambo moatükunî ranahambo nindou ai hohoanîmo-yahündowohü dükarîhi god sei-arîhündî ranahambo ai hürütündarümbui. Ranîmoatükunîmbo 'moanane' mbüsühî ahandî fimbo yanḡîrî adükar-ane mbüsümbui. Ai Godîndî worambe nîmandümbu, 'Ro God-anahî,' mbüsümbui.

⁵ Hoafî horombo ro sîheimbo sowahî nîmboahambeyahî hoafîmayahî ra se mîtanîrîhümündî-ai? ⁶ Ranîmoatükunî

ai moaruwai hohoan+moyumbündi nafi gürareandi ra se fifir+hindi. Ahandi nafi gündeandani ngombo-animbo nin+simboaniyo God ai yirifayu rani+simboan-animbo ai weindahi tükündifimbui. ⁷ Awi getürühoeimbi hohoan+mo haponda dibo ratüpur+yo arandi. Nga nindou ai moaruwai hohoan+mo-yumbündi nafi gürareandi ana, God ai ahambo nderümünduan+ asu ai nafi gifekoate-nduan+ ra-simboan+ munğu moatükun+ ngir+ dibo yagodo. ⁸ Asu moaruwai hohoan+moyumbü ai weindahi tükündifimbui. Asu Adükari Sisas ai kuduan+ ai moaruwai hohoan+mo-yumbümbo ahandi yafuinambo hifokoandirüh+ asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi ranambo moaruwaimbo-ndirümbui. ⁹ Satan ai moaruwai hohoan+mo-yumbümbo ngin+ndi dagadombui asu nindou ranai ngin+ndi tükündifi haya ngin+ndi moatükun+ asu hepün+feimbi moatükun+ tkai ratüpur+ndümbui. ¹⁰ Nindou ai awar+hefemboaye ranaheimbo moaruwai hohoan+mondühimbo tkai hoaf+ndürümbui. Nga nindou ranai awand+hehimboyei nimboe sapo ai an+hondü hohoan+mo ranahambo ngir+ yifir+ndei asu God ai ngir+ aheimbo aboedambondearü. ¹¹ Ran+imboane asu God ai ahei hohoan+mo ngorü-süngundeandani ranan+imbo ai tkai hoafi ra an+hondümbond+himboyei. ¹² Ran+imboane asu nindou munğu ai an+hondü hoafi an+hondümbofe-koate-yeih+ hohoan+mo moaruwai ranahambo yifiraye ranaheimbo God ai ahandi yibobofe-ambe moaruwaimbo-ndearümbui.

God ai sheimbo kamafoareandür+ wambo aboedambo-ndearümbui

¹³ Wandafi mam+, Adükari ai sheimbo ngusüfo pareandür+ arandi. God ai weangurüh+ hondü sheimbo aboedambo-fendür+imbo kamafoareandür+. Ran+imboanefi sheimbohündambo God+imbo h+hifir+hur+ ar+hundi. Ai sheimbo Yifiafi Aboed+ masagadür+ ran+imbo-hündamboane asu se God+ndi yangir+anei asu se an+hondü hoafi an+hondümbomari+hindi. Ran+süngumbo-animbo God ai aboedambo-ndearümbui. ¹⁴ Ai shefi Adükari Sisas Krais+ndi sheimbo himboamupuimbo-randeimbi sürühoeimbi moatükun+ ranambefendür+imbo yahumboani. Ro sheimbo hoafi aboedi nda hoafi mayefi ran+nambo God ai sheimbo mborai mehu. ¹⁵ Ran+imboane asu, wandafi mam+, se ngin+ndihümündi n+boadei. God+ndi hoafi munğu sheimbo yafambenambo, pas+nambo yamundar+hündür+ ra se k+k+h+nd+hümündi. ¹⁶ Shefi Adükari Sisas Krai asu Ape God ai shefi+imbo ngusüfo par+neamunüh+ moan+ ngusüfoambe

kikimi-mafoarineamuna sihiri ahambo anihondumbo-rihuri hi fandarihuri. ¹⁷ Nga God ai shei ngusüfo kikimi-boadeandüri nginindi mbisagadür-amboane ranimboane asu se hohoanimo aboedi süngundihindühi hoafi aboedi hoafindeimboyei.

3

Yihoefimbo farifehe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei

¹ Wandafi mamı, nda ndeara bidifiranimbo hoaf-ane. Yihoeimbo farifehe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei ndühündi. Ranimbo Godimbo hoafi ra nimehünou ngorü ngoafi, ngorü ngoafi mbihowamboane asu ahandi hoafimbo aboed-ane mbisei-amboane shei mbusümo ramefeyo nou. ² Yihoeimbo farifehe-munimbohündambo Godimbo didibafindei ndühündi ranimbo asu nindou moaruwai hohoanımoyomorundeimbi ai ngiri yihoeimbo kikihinda-mündimuni. Nimboe sapo afindi nindou moai anihondumbo-rihindi. ³ Nga Adükarı ai hohoanimo hondü aboed-ane yare arandi. Ranimboane asu ai sheimbo nginindi dagadürühi hibadandüranı Satan ai ngiri sheimbo moaruwaimbondearü. ⁴ Adükarı ai ramareamuna ro fifirihundi nda; Hoafi sheimbo hoafimayefi ra hapo se rasüngurühi arihündi, nga asu süngunambo amboa randihimboyei. ⁵ Adükarı ai sheimbo aboedi hohoanimo sagadüranı ranimboane asu Ape Godındi nindoumbo ngusüfo pefe hohoanimo ra fifirindihindi asu se ahandi nginindinambo tıngırifo ranahambo moanane mbisei hehi nginindi nimboeimboyei Kraıs ramefiyu nou.

Nımorehi nindowenihı munğu ai ratüpurı-mbeyi-amboane

⁶ Wandafi mamı, shefi Adükarı Sisas Kraısındi nginindi süngu ro sheimbo randihindi asefi. Munğambo wandafi ngorü ai ratüpurıkoate-yehi hohoanimo sheimbo yamundıma-rıhundürı ra süngufekoate-yeianı se ahei fikimı papühi-ndahimboyei. ⁷ Se yihoei hohoanimo nda süngundihindi. Yihoei ratüpurimbo se fifirihindi asu ro se-babıdı nımarefimbo moai yiboaruko-yiboarukoyefi. ⁸ Sesi se masehimuni ra pemımayefi. Se yihoeimbohünda tıngırifo-ndahimboyei sefi hohu sırihü nimboambo ro ratüpurimbo tıngırifomayefi. ⁹ Shei-mayo sesi ndahumındemboyefisi, nga asu moai sahumındefi. Nga sheimbo aboedi ratüpurı nafuındefanı asu se aboedi hohoanimo ra süngumbihinda sefi hohumboyefi sesi semındıkoate tıngırifomayefi. ¹⁰ Nga se-babıdı nimboefimbo ro sefiya,

'Nindou ratüpurî-koateyuanî ngîrî sesi ndemündu,' masefi. ¹¹ Nga ro himborîmayefî ra semayei bodîmondî moanî ratüpurîkoate nîmarei mburîhümbö ngöründî ratüpurî sefe farîhefendürîmbo hoafîyeyi arîhündî. ¹² Nindou ra aboedî hohoanîmo süngufembo sefi hoahu Adükari Sisas Kraisîndî süngu hoafîyahundürîya, 'Se sîheihoari sesi semîndîmbo-hündambo moanî ratüpurî yangîrî ratüpurîndei,' asefi. ¹³ Wandafî mamî, se aboedî hohoanîmo süngufembo ra yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. ¹⁴ Hoafî pas ndanambe sürü papîmarîhundî nda nindou ai rasüngufekoate-ndeianî ranaheimbo se türüboadîhi fîfirîndî-hindürühi ai-babîdî wudîndeimboyei, nga yowanî. Rananîmbo asu ai amoanîngî-mbeyei-amboane. ¹⁵ Nga se yandîhi hohoanîmo-ndeihiya, 'Yîhoefî hürütümb-anei,' mbîsemboyei, nga yîhoefî wandaf-anei mbîsei hehimbo aheimbo ahîndahündürî.

Bîdîfiranî hoafî

¹⁶ Adükari ai afurîfe hohoanîmo ra nîmîndîh-ani. Muᅅguambo si muᅅguambo moatükunî tükündîfeyoanî ai sîheimbo mbîfarîhendür-amboane asu ᅅgusüfoambe afundîhi kündîhi hehi nîmandei. Adükari ai muᅅguambo se-babîdî mbînüᅅguwamboane. ¹⁷ Ro Por-anahî sîheimbo karîhasîhandürî asahî hoafî ra wandîhoari sürü paparîhandî ro wandî pas muᅅgu sürü papîmarîhandî nou. ¹⁸ Sîhefî Adükari Sisas Krais sîheimbo muᅅguambo hîpoambo-mbîreandür-amboane.

1 Timoti Pas mamî Por ai Timotimbo sÛrÛ papîmarandî

¹ Ro Por Sisas Kraisîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimb-anahî. God sîhefîmbo aboedamboreamunî-randeimbî asu Sisas Krais ranahambo anîhondÛmbo-rîhurÛhî hîmboayefî aiyafanî wambo hoafî semîndî hombohÛnda kafoarîne hîningî-marîneandîrî. ² Timoti, wandî sÛngumboyo se anîhondÛmbo-marîworî asu se wandî nîmorî hondÛ nahurai-anafî. Pas nda sîhambo sÛrÛ papîrîhî koararîheheandî. Ape God asu ahandî nîmorî Sisas Krais ai sîhambo moanî hîpoambondîne hohoanîmondînanîhÛ ngusÛfoambe afurîfe kÛfimbî hohoanîmo mbîsabînanîn-amboane.

Tîkai yamundîfe hoafî ra raguanambo-ndîhumboane

³ Ro Masedonia hîfîna hahÛhî asu sîhambo Efesus ngoafîhÛ mbînîmbafa sahehea hoafîmehanînî ranane asÛkai haponda sîhambo hoafehanînî. Se ranîhÛ nîmbafîmbo nindou bîdîfîrî ai tîkai hoafî sÛngufe hohoanîmo yamundarundÛrî ra yowanî mbîsafîpurî saheheamboyahî hoafîmehanînî. ⁴ Rananîmbo se hoafîndafî-ndÛranî ai ngîrî tîkai hoafîndei asu ahei hÛrÛtÛhoafî, ahuirîhoandî ndÛrîmbo tÛrÛfoefe ho wataporî hohoanîmo ra mbîsîhehind-amboane. Nga yahurai yamundîfe hoafî ana sîmborî hoafî tÛkufe arandî, nga asu ranî hohoanîmo ranai ana ngîrî aheimbo Godîmbo anîhondÛmbofîhî ahandî ratÛpurî fîfîrîfembo-hÛnda fandîhendÛrî, nga wanî. Nga anîhondÛmbofe hohoanîmo yangîrî randeamboe. ⁵ Ro ngusÛfo pefe hohoanîmo botîfembohÛnda hoafî ra hoafayahanînî. NgusÛfoambe sÛrÛhoeimbî hohoanîmo, Godîndî hîmboahÛ hÛtî-koateimbî hohoanîmo asu anîhondÛmbofe hohoanîmo munÛguambo ra ngusÛfo pefe hohoanîmo nîmîndîh-ane.

⁶ Asu nindou bîdîfîrî ana hohoanîmo ranahambo munÛguna daboadanamborîhî hehimboanei, asu hîhîndî wataporî ranahambo yangîrî hohoanîmoyei hei arîhÛndî.

⁷ Aiana Godîndî ahînÛmbî hohoanîmo ranahamboanemo yamundîhu-rîhundeimbî-ndefîmbo mehomo. Nga ai ahamundî hoafî ranahandî nîmîndîhÛndî asu ai rananî moatÛkunîmbo anîhondÛmboanefî hoafayefî mehomo ra moai fîfîrundî.

⁸ Sîhîrî yarîhu fîfîrîhundî God ai nindou-yafe hohoanîmo dîboadofembo-hÛndambo ahandî ahînÛmbî hohoanîmo hîningîmareandî. Asu nindou ai ahînÛmbî hohoanîmo

ranahandi ratüpurî hondü rawarîhindi ana, ra aboed-ane. ⁹ Nga sîhîrî ndanahambo ndondi hu yandi hu fifîrîndîhumboane: God ai nindou aboedî ranaheimbo-yopoanî ahînümbî hohoanîmo hîniŋgîmareandî, ŋga wanî. Ndanî-moatükunî ranana nindou ai ahînümbî hohoanîmo gogonîmbîrîhehî-ndeimbî, bogorîmboyafundeimbîmbo hîfînambo-rîhipureimbî, Godîmbo daboadanambo-rîhoreimbî, moaruwai hohoanîmo süŋgurîhî-ndeimbî, Godîndî hohoanîmo ana ambe sei-rîhüdeimbî, hîfî ndanîhünda hohoanîmo süŋgufemboane seimbî, boagîrambo hîfîkoarîhindürî-rîhüdeimbî asu nindou hîfîkoarî-hindeimbî muŋguambo ranaheimbo God ai ahînümbî hohoanîmo hîniŋgîmareandî. ¹⁰ Asu nîmorehî sîsîhîmo-yeimbî, nindowenihî bogo moaruwai hohoanîmoyomo-rundeimbî, nindoumbo hümbuhünîyomo sowandümo homo kaki fihîmbo koarîhou-rundeimbî, tîkai hoafîyei-rîhüdeimbî, asu moanî hoangîrîhi hehî nîmoamo nda sei-rîhüdeimbî, yamundîfe hoafî aboedî ranahambo daboadi hîhîrîhindeimbî, nindou muŋguambo ranaheimbo God ai ahînümbî hohoanîmo ra hîniŋgîmareandî. Nga ahînümbî hohoanîmo ndanana ranî-moatükunî, asu amurî moaruwai hohoanîmo aho ranai aboedî hohoanîmo ranahambo gabudeamboembo-hünda gifembo-hündamboane. ¹¹ Hoafî hondü ranana aboedî hoafî God ai wandî warîhü masendî ranî-dîbo sîmogod-ane. Hoafî aboedî ranahambo aboed-ane aseî asu God ai hîhîfî-hîhîfî hohoanîmo nîmîndîhayu ra hoafîmemunî.

Por Godîmbo hîhîfarürî

¹² Sîhefî Adükarî Sîsas Kraîs ai wambo hohoanîmo-yundîrühî, wandî ratüpurî nda wudîpoaponde randeambui yahuhaya, wambo ahandî-mayo ŋgînîndî ra masendîramboanahî, asu ro ranahambo hîhîfarîhünî. ¹³ Yînî, ro horombo ahambo hoafîyahandowohü tîrîfoarîhinühî moaruwaimbo-rîhinühî ahambo hürütümarîhünî, ŋga ro ahambo anîhondümbofi asu fifîrîfekoate manîmboaha ranîmboyu ai wambo hîpoambo-mareandîrî. ¹⁴ Adükarî ranai wambo hîpoambo-mareandîramboyahî, ro Sîsas Kraîs-dîbo anîmboahî. Ranîyu wambo anîhondümbofe asu hîpoambofe hohoanîmo afîndî masendîrî. ¹⁵ Hoafî nda anîhondü hond-ane asu muŋgu ai anîhondümbombrîhindamboane. Sîsas Kraîs ai moaruwai hohoanîmoyefembü sîhefîmbo aboedambo-femunîmbo makusu, ŋga moaruwai hohoanîmoyei-rîhüdeimbî ranaheimbo muŋguambo ŋgasündî-heandürîmboanahî. ¹⁶ Nga Sîsas Kraîs ai moaruwai hohoanîmoyeimbî hîmboana wamarandürî hu ra nafuimbohünda ŋgasündîhearü hehea moaruwai

hohoan+moya-r+handeimbi wambo boatei hipoambo-mareandiri. Nindou didiyei Kraisi+ambo an+hondumbo-nd+horani asu sungunambo koadurumbo-koadurumbo yangiri n+ngombo sem+ndimboayei ranaheimbo ro sisami nahurai-anahi. ¹⁷ Aiana Bogori adukari hondu koadurumbo-koadurumbo nungumboani. Aiana yifi+koateyu-randeimbani, asu ahambo nindou ai hoeife-koateyu-randeimbani. Ai mam-ani God hondayu asu ahambo nduri adukarumbani asu ai koadurumbo-koadurumbo bogori hond-animbisefimboane, nga an+hond-ane.

Timoti ai ngin+ndi nungumbo yifiar+mbiyu-wamboane

¹⁸⁻¹⁹ Timoti, se wandi nimori nahurai-anafi. Horombo God+ndi hoafi hoafiyu-randeimbi ai sihambo nini+moatukuni sungunambo refemboayafi ranahambo hoafimayu asu ro hoafi ranahambo hohoan+moya hehea, haponda se randowandi asahan+ni. Se hoafi ra ngin+ndi kiki+hindandifi nimbafimbo-animbo asu sihafingusufoambe hutikoate-ndafuhi an+hondumbo-nd+woruhi moaruwai hohoan+mo dibo yifiar+mbohunda t+ngirifondafi. Nindou bidifiri ahei ngusufoambe ra moaruwai-ane asei, nga ranahambo raguanambo-mar+hindi ranimboanei asu ahei an+hondumbofe hohoan+mo ra mahanonduri sip ho nimoefihi t+mondeanduhi himoni ahano nou. ²⁰ Nindou yimbu yahurai-anafani ahafandi nduri Himeneus, Areksander ahafan+ambo ro Satan+ndi war+hü-mar+heapiri. Nindou yimbu ai randafineanduhi karini asu ai Godimbo tiri+foefe hoafikoate-mbeyafanda sahehea.

2

Godimbo didibafife hohoanimo

¹ Boatei se an+hondumbo-r+hindeimbi aheimbo hoafindafindurui animboya, se nindou munquambo fehefe-ndurimbohunda Godimbo didibafi-ndahindowohu hihifindihori, mbisafi. ² Adukari bogorimbo-yafundeimbi, asu munquambo gafman ranahambo-hundambo Godimbo hoafimbeyafindo-wamboane sihiri aboedi nimarimbohunda. Rananimbo asu sihiri God+ndi hohoan+mo sungundihu nindumbo hohoan+mondefi ngefimboane. ³ Sihiri hoafi yahurai hoafayef-animbo ra aboed-ane asu God sihefimbo aboedamboreamunirandeimbi ai ranahambo yifrayu. ⁴ Ai nindou munquambo aboedambo-ndiheandurui asu an+hondu hoafi ra fifirimbri+hinda yahumboani. ⁵ God mam-ani asu hoafi semündu hu semündu hu-randeimbi nindou mam-ani. Aiani God asu nindumbo sowana hoafi semündu hu semündu hu arandi. Nindou ra Kraisi Sisani. ⁶ Ai munquambo

nindou aboedambofe-ndürimbohünda ahandi fi Godimbo masagado. Nini-simboaniyo God ai yifrimayu ra ai nindou aboedambo-fendürimbo yahumboani sihefimbo nafuimbohünda Kraisi ai ahandi fi masagado. ⁷ God aiyu ahandihoari rani hoafi ra semindi ho Suda-yafe ndifombo bokarifehe-ndürühi yamundife-ndürimbo kafaare hinngimareandiri. Ranahambo ro tikarheambo-yahipoani, nga anihondumboanahi hoafayahi. Rananimbo Suda-yafe ndifo ai Kraisimbo anihondumbo-rigorühi asu anihondü hohoanimo fifrimbirihind-amboane.

⁸ Munguambo nindowenihi ngoafi-ngoafi ranihünda ai waribotirundühi didibafimbemonda sahehea hohoanimoayah. Ai sürühoeimbi ningomombo asu simbori hoafikoate-ndimondühi Godimbo didibafindafundi.

Nimorehiyei hoafane

⁹ Nimorehi ai hoeari ndorihoyo-weimbi güdühindühi afind-afindi-koate asu ahei fi hifinambo-ndihindi. Ai ahei mbirinanji didiboadofe yihuru asu gorinambo nafiru-ndeimbihündi ranambo fi yihuru-ane asu hoeari kaki adukarifihi semindümbi yihuru-ane ra moeisahi. ¹⁰ Nga nimorehi ai Godindi hoafi süngumbo seimbo ana, ai ratüpur aboedi ratüpurimbeyei-amboane ranane nimorehiyei yihuru hondayo. ¹¹ Nimorehi ai hifandirundeimbi-yomondi hoarehindeihisiikoate nimandeimbo Godindi hoafi himborimbeyei-amboane. ¹² Ro ngiri hinngi-ndiheandüra nindoweniambo hibadühüpur asu Godindi hoafi yamundhipuri ndühündi, nga wani. Nga nimorehi ana moani siikoate nimarimbo Godindi hoafi himborimbo yangir-anei. ¹³ Nimboe sapo God ai Adamimbo boatei nafirüri mburamboyu, asükaiyu süngunambo Ifimbo nafimarandi. ¹⁴ Nga asu Adam ai moai tikai hoafi ranahambo anihondumbo-reandi, nga wani. Nimorehi aiyo tikai hoafi ranahambo anihondumbo-mareandi raniyo asu ai moaruwai hohoanimomayo. ¹⁵ Nga nimorehi ana niori wakemindi ratüpur ratüpurimbeyei-amboane. Asu ai yarhindühi Godimbo munguambo si aho ra anihondumbo-rigorühi, nindoumbo hipoambofe hohoanimo ra süngurihündühi, sürühoeimbi hohoanimoyeih asu ahei fi hifinambo-arhindi ana, God ai aheimbo aboedambo-ndearümbui.

3

Kraisindi nendambo hifandirundeimbi-yomondi hoafi

¹ Hoafi nda tikaiyopoani, nga anihond-ane: Nindou düdi ai Kraisindi nendi aheimbo hifandiyondürimbo

hohoanimoayu ana, asu ai ratüpurî aboedî ranahambo yifiriyu hayamboani. ² Hifandîrandürî-randeimbî nindou bidîfirî ai ahandî moaruwai hohoanimo nîmarikoate-ayo ranahambo türüfoefe hoeifekoate-mbîyei-amboane. Asu moanî nîmorehî mamî semündümb-anîmbo mbününgu-wamboane. Nindou ranai ahandî fi dîboadore hifandîmbîrand-amboane asu ndore nünguanî nindou ai ahambo aboed-anî mbîsei-amboane. Asu nindou ahandî worîna tükehindî ra ndore hifandîmbîrandür-amboane. Asu ai aboedî yamundea-ndeimbîmbiyu-wamboane. ³ Asu ai ngîrî bia afîndî ndümündü asu ai ngîrî harîmbo hohoanîmondu, nga hîmboarî hoafendühî sîmborî hoafîkoate nindoumbiyu-wamboane. Asu aiana ngîrî kakî afîndî semîndîmbo hohoanîmondu. ⁴ Ai ahandî aborüdî ranaheimbo dîdîboado-ndearühî asu nîmoakîdîbou ai ahambo ahînîyeihî ahandî hoafî hîmborîyeihî süngumbîrîhind-amboane. ⁵ Nindou ranai ahandî aborüdî ranaheimbo dîdîboadofekoate-ayu ana, asu ai nünkunde Kraîndî nendî ranaheimbo hîbadîmandandüra? ⁶ Anîhondümbö-reandeimbî nindou sîmborî aiana nîmai hifandî-randeimbîmbofe-poanîsî, nga ai ahandî fimbo borîndu asu God ai ahambo Satanîmbo ramarîrî nou tîngîrîfo dagadombui. ⁷ Nga nindou düdi Godîndî hoafî hîmborîkoate-mayei ahei mbusümo aboedî mbumundî anüngu ai-anîmbo hifandî-randeimbîmbofi mbîmaru-amboane. Nga asu nindou ranai ahei hîmboahü mbumundî nîngokoate-ayu ana, asu nindou ranai yîboaruko-ndîhoranî asu Satanîndî andürambe keboembui.

Kraîndî nendî-yei ratüpurîyomo-rundeimbî-yomondî hoafî

⁸ Mamî yahurai-ane Kraîndî nendî-yafe ratüpurîyomo-rundeimbî amboanî ai ahamundî ratüpurî ranahambo ndondu hohoanimo-mbemondamboane. Nindou ranai ngîrî afîndî bia ndîmîndîmo asu ngîrî nümüsî nou moaruwai hoafîndîmo aboedî hoafîndîmo ndundî. Asu ai ngîrî nindou bidîfirî-yeimayo kakî semîndîrambo hohoanîmondîmo. ⁹ Rananîmbo asu ai Godîndî hîmboahü hütikoate-yomondühî anîhondümböfe hohoanimo dîbo mengoro God ai sîhefîmbo nafuimayu ranahambo kîkîhîsafî-mbîrundîmund-amboane. ¹⁰ Weangurühî ahamundî hohoanimo ranahambo yandu hoeindundantî, asu ranî hohoanimo aboedî mbumundî ngoan-anîmbo asu se ahamumbo ratüpurîyomo-rundeimbîmbo-ndüpurî hînîngî-mbîrupur-amboane. ¹¹ Mamî yahurai-ane nîmorehî amboanî ai ahei ratüpurî ranahambo ndondîhi hohoanîmombeyei-amboane. Ai ngorümbo

daboadani hoafindeimboyei. Ai ahei fi hifinambo-ndihindühi anihondümbo ratüpurimbeyei-amboane. ¹² Ratüpuriyomo-rundeimbi aiana nimorehi mamî yangiri sowandümöndei-mbemond-amboane. Asu ai ahamundi aborüdi ranaheimbo ndondündüri hifandimbirundür-amboane. ¹³ Ratüpuriyomo-rundeimbi ai aboedi ratüpurî ratüpuremo ana, nindou ranahamundi ndürî aboedi yagodimboe. Rananimbo ai ahamundi Sisas Kraisimbo anihondümbofe ranahambo hoafimbo yihimbokoate-ndimboemo.

Godindi hohoanimo nimindihündi hoafi

¹⁴ Timoti, ro sihambo sowana nimehünou sinimbo afindi hohoanimo-ayahahi, nga asu ndani moatükunimbo pas nda sürü paparhandi. ¹⁵ Ranimboanahi asu ro nimai sinikoate-ndahanî ana, asu se hoafi nda hoeindo hawa aboedi hohoanimo Godindi nendi sihiri siñgufemboayo ra fifirindo-wamboyafi. Rani nindou sihiri ana yangiri koadürümbo nüngumbü Godindi nendi fandihî arihündi ranaheimbo kambohoani nahurai anihondümbofe hohoanimo ra nginemindî-ndürimboanefi.

Kraisimbo herü

¹⁶ Sihiri ndondi hu fifirindihumboane, nga Godindi nimindî hoafi hohoanimo ra ndorihoeimbi hamind-ane. God ai dibo-hoafi weindahimareandi ra ndahurai-ane. Nindou nimorimbofi tükümeñiyuwa hoeimarihori.

Yifiafi Aboedi ai nafuimayo ahandi hohoanimo mbumund-ane.

Sünambeahindi nendi ai hoeimarüwuri.

Ahamböhünda Suda-yafe ndifoambo hoafi bokamarihoemo.

Hifinindi nimorehi nindowenihî ai ahambo anihondümbo-marihori.

God ai sünambe serümündü mahafu.

4

Tikai hoafümbi nendi-yafe hoafi

¹ Yifiafi Aboedi ranai wudipoapore hoafiyowohü yahoya: Süñgunambo ana nindou bidifiri ai anihondümbofe hohoanimo ra hininñgi-ndihimboyei. Asu ai tikai hoafümbi sanendi kabomo ranahei yafambehündi himborindeihî asu ranahei yamundi-fe hoafi ranahambo süngundühimboyei, meho. ² Yamundi-fe hoafi ra tikai hoafiyomo-rundeimbi-yomondi-mayo hoaf-ane. Ahamundi ngusüfoambe hohoanimo ra mamikari-ndapurüh-animbo asu ahamundi moaruwai hohoanimo ranahambo ngiri amoaninñgi-ndimo ndundi. ³ Rani nindou ranai nimorehi semindikoate hohoanimo asu bidifiri sesi wehisaombo hohoanimo ra

refemboane mbisimboemo. Nga nindou didiyei ahambo anihondumbo-arihori asu hoafi hondü fifirarihindi ranai sesi sahusihi asu ahambo hihifimbohünda God ai sesi ra nafimarand-ane. ⁴ Nga asu munjuambo moatükuní God ai nafimarandi ra aboed-ane. Nga se rani-moatükuní ranahambo moaruwai-ane mbiseimboyei, nga Godimbo hihifarihori ana, ndahümündi. ⁵ Nga asu Godíndi hoafi süngu sihefi didibafife hoafi rasüngunambo munjuambo sesi ra Godíndi yangiri tükündifemboe.

Timoti ai Sisasi ndi ratüpurimbo aboedi mbününguwamboane

⁶ Asu se ndani hoafi ra wandafi mamí ranaheimbo hoafayafíndürí ana, asu se Sisasi Kraisi ndi ratüpuriyafirandeimbi aboedi safi nimboamboyafi. Anihondümböfe hoafi asu yamundi fe hoafi aboedi ra se sünguaro hafi rani-süngu se nginindi niman dimboyafi. ⁷ Asu se hihindi wataporí moaruwai ranahambo ana daboadanambondowandi. Nga se Godíndi hohoanimo ranahambo yangir-animbo yamundi-yamundi-ndowandi. ⁸ Sihefi fi yamundi-yamundi fe hohoanimo ndanana moani akidou fandi hemunimboe. Nga asu Godíndi hohoanimo süngufembo yamundi-yamundi fe ra sihefimbo afindi safi fandi hemunimboe. Rani-moatükuní animbo yangiri animboefi ndani-simboani fandi hemuní asu süngunambo koadürümbo-koadürümbo yangiri ni ngombo semindimbo rani-simboani amboani fandi hemuní raraondamboe. ⁹ Hoafi ra anihondü hamind-ane, nga munjuambo ra anihondumbo-mbirihind-amboane. ¹⁰ Godíndi hohoanimo süngufembo ra ratüpuriyefühi hüti-hütiyefi. Sapo ro yangiri nüngumbü Godimbo anihondumbo-rihurühi himboayefi. Nga nindou didiyei ahambo anihondumbo-arihori ranaheimbo aboedambo-reandüreimb-ani.

¹¹ Nga se nindou ranaheimbo hoafi ra dabadürühi yamundowandürí arandi rananimbo süngumbirihind-amboane. ¹² Ahei himboahü ana se nindou akohoand-anafi, nga asu ai sihamboya aiana nindou yangir-animbisi ahüninimboyei, nga wani. Nga se nindou aboedi mbumundi hamindi nimbafan-animbo, asu anihondumbo-rihindeimbi ai sihafi hoafi, ni ngo, hipoambofe hohoanimo, anihondümböfe hohoanimo asu sürühoeimbi hohoanimo ra sihambo hoeirihinini hehimbo süngumbirihind-amboane. ¹³ Ro tüküfekoate-yahambe nindou himboahü Godíndi hoafi hoeindo wataporimbo-ndandühi, kiki miboadowa-ndürühi asu ahandi hoafi yamundowandürí ndandi. ¹⁴ Horombo hifandi-rundeimbi ai sihambo warí waminí nanduninani God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbindi hoafi-süngu

sihambo ranipoani ratüpurî masaganîni. Nga se ratüpurî ra mbosindamboyafo. ¹⁵ Muŋguambo ratüpurî ranahambo sihambo hoafîmayahi ra se ndondo hibadandi ratüpurî aboedi ra tüküfembohünda tîŋirîfondafi. Rananimbo asu muŋguambo nindou-yei himboahü sihafî hohoanimo ra aboedi tükümbifeyo-wamboane. ¹⁶ Se nindou aheimbo yamundaro-wandürane, asu sihafî hohoanimo ranane ranahambo ndondo hibadandi. Se yaro ŋŋinîndî nimbafi. Se randowandühi ana, se-anafi asu sihafî hoafi himboriyeimbi ra muŋguambo aboedambo-ndahimboyei.

5

Ngorü nindoumbo didiboadofo hoafi

¹ Se boagîri nindoumbo ŋŋinîndî hoafîndamboyafo, nga sihafî apembo hinîŋgîrou safî didiboado-arîworî nou-animbo asu ahamumbo amboani randowapurî. Asu akohoandambo amboani sihafî akîdambo rawaroworî nou rando didiboado-ndowapurî. ² Se nîmorehî boagîrambo amboani didiboado-ndowandürî sihafî me hondü rawarowandî nou. Asu se yihoarîf-amborîmbo didiboado-ndowandürî sürühoeyoweimbi hohoanimo süŋgu sihafî rehî hondümbo rawarowandî nou.

Nîmorehî kaisahoabediyei hoafi

³ Se nîmorehî kaisahoabedi ranaheimbo aheiamboa hamîndî nîboadeia ndondondîworü. ⁴ Nga asu nîmorehî ranai nîmoreimbi-ndowohü ahuirîhoandeimbi-ndowanî ana, nîmorî ai boatei ahei hondî asu asarî ranaheimbo mbîfarîhe-hindür-amboane. Ranî hohoanimo ra Godîndî hohoanimo süŋgufe-ane, nga yamundowandürî. Asu ai nîmorehî ranahambo ndondîhi hibadîhündühi horombo moanŋguimarandürî ranî-süŋgumbo sîmborî amboani mbîfarîhe-hindamboane. Ranî hohoanimo ranîmboani God ai yîfirayu. ⁵ Nîmorehî ranai nindowenihambo dîgerî haya ai-yaŋgîri hamîndî nîŋgombo ana, ai Godîmbo hibadîrihü nîmbî-nîmbîsi ahambo fehefe ranahambo didîbafîndo pîndo nda ŋgomböe. ⁶ Nga nîmorehî kai ai moanî ahandî fimbo yaŋgîri hohoanîmoyo süŋgure arandî ana, nîmorehî ra yîfîyombo nahurai-ane. ⁷ Se anîhondümbo-rîhindeimbi ranaheimbo ranî hohoanimo ra randîhindî mbîsafan-anîmbo asu ai ranahambo süŋgundühi ŋgeianî asu nindou ŋgîri aheimbo moaruwai hoafîndahündürî. ⁸ Nindou düdi ai ahandî mamîsîri asu ahandî fikîmînîndî ranaheimbo-poanîmbo didîboado-fendürîkoate-ayu ana, nindou ranai anîhondümbofe hohoanimo ranahambo daboadî hîhîreamboani. Nga nindou ranai anîhondümbofe-koateyeimbi ranaheimbo ŋgasündearü haya ai moaruwai hamîndî nîŋgumbui.

9 Kaisahoabedi ai 60 himbani ngasündeandeimbi nindowenihi mamî yangiri serimîndoweimbi ranahambo aboedi hohoanîmo süngureandeimb-ane aseî nîmorehi yahurai yangiri-anîmbo kaisahoabedi-yafe fehefembo bukambe ndürî pefendürîmboane. ¹⁰ Ai aboedi hohoanîmoyo-randeimb-ane mbîsei-amboane. Rani-ratüpurî aboedi yahuraimboanahi hoafayahî ai ahandî nîmorî ndore hîfandîmbîrand-amboane asu nindou semîndî worînambo-mbîreand-amboane, anîhondümborîhindeimbi-yafe tîjarî popoai-mbîrîhend-amboane, nindou tîjirîfo tükündîfeyoanî mbîfarîhendür-amboane asu munjuambo aboedi ratüpurî aho ra rambîreand-amboane. ¹¹ Nga se kaisahoabedi akîdou nîmorî safî aheimbo fehefemböhündambo ahei ndürî pandowandürîmboyafi. Ai hoafîndeihi anîmboya, 'Ro Kraisîndî ratüpurîmboanefî' mbîsei hehi, asu ahei fimbo yangiri hohoanîmondeihî anamîndî ngorü semündümbo mbîsei hehi Kraisîndî ratüpurî ra hîniñgi-ndîhimboyei. ¹² Asu sapo ai nîni-moatükunîyo horombo hoafîyeihî randîhumboyefî masei ra refekoate-ayeî ana, ai hütindeimboyei. ¹³ Asu ai ngorü hohoanîmo yarîhi arîhündî ra ratüpurîkoatendeihî moanî worîni-worînîndeimboyei. Asu ratüpurîkoate yangiri-poanî, nga ai bodîmondambo hahabodeihî daboadanî tehündîhündürî asu bîdîfirî-yafe moatükunî ranahambo sefe fehefendürî nîni-moatükunî ai hoafîkoate-mbomayo ra wataporîmborîhü arîhündî. ¹⁴ Rani-mboane kaisahoabedi akîdou nîmorî safî aiana asükai anamîndîhü-mbeyahind-amboane asahi. Rananîmbo nîmorî wakîndîhümündî mbundîhümbo asu ahei worî ra hîbadîhündî. Randahindan-anîmbo nindou ai ngirî ahei moaruwai hohoanîmo hoeindîhindühî asu moaruwai hoafîndei. ¹⁵ Nga nîmorehî bîdîfirî ana ai daboadi hîhîriyahi hehimbo asu Satanîndî süngu heimboanei. ¹⁶ Nîmorehî anîhondümboreandeimbi, nîmorehî kai mamî ahandî worambe ai-dîbombo anîngo ana, nîmorehî ranai ndonde hîbadandî. Sapo nîmorehî kai ranahambo ana anîhondümborîhindeimbi ai ngirî ahambo hîbadîndîhündî ranîmbo-hünda. Nga nîmorehî kai dîdîyei nindou ngorü ai-amboanî hîfandîyondürîkoate-ayeî ranaheimbo-anîmbo anîhondümborîhindeimbi ai hîbandî-hündürîmboyei.

Hîfandî-rundeimbi nindou ai aboedi ratüpurî-ndîmonda ndondîhu hîbadîhu-purîmboane

¹⁷ Asu hîfandî-rundeimbi ai aboedi hîfandarundî rani-süngumbo ahamumbo aboed-anemo mbîsahüpurüh-anîmbo aboedi mbîfari-hehipurîmboane. Godîndî hoafi hoafîyomo

asu yamundu-rundeimbi ahamumbo rani-poanimbo hamindi mbifari-hehipuramboane. ¹⁸ Sapo nindou ahandi ratupuri ranahambo kaki saimbo ranahambo-hündambo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Burmakau ai wit hipiri fifirihendühi asu safi dedimboe sei hehi yafambe kikhindi-hümindimboyei,' meho.* Asu ngorü hoafi yahoya, 'Nindou ratupuriyu-randeimbi ranai ratupuri rani-süngunambo kaki ndemündumbui,' meho.

¹⁹ Nindou mamai ai hifandi-randeimbi ranahambo papi-hoafindürani ana, se ahandi hoafi himbori-ndamboyafi. Nga yimbuyafani asu ngimiyomo ai hoafindimondananimbo himborindafi. ²⁰ Asu hifandiru-rundeimbi nindou bidifiri ai moaruwai hohoanimo-ndimondani ana, se ranahamumbo hifandiru-rundeimbi-yomondi himboahü hoafindafihü didiboado-ndowapuran-animbo asu hifandiru-rundeimbi bidifiri ai amboani yhimbo-mbeyomondamboane.

Timoti ai ahandi hohoanimo ranahambo ndonde hibadandi

²¹ Ro God, Sisas Kraiss asu God kafaoreapureimbi sünambeahindi nendi ahamundi himboahü sihambo hoafayahani, se randowandi masahi mamai yahurai hohoanimo-animbo munguambo nindou ndondo süngundandi. ²² Nga se yowanai nindou Godindi ratupuri ratupuri-mbohünda kafeofi hinngifimbo ra nimehünou warai ahandi wami nandowamboyafi. Se Godindi himboahü mbumundi ningombo hibadambo, nga ngorü ai moaruwai hohoanimoayu ra se ai-dibo mamambe-ndafamboyafi. Nga se sürühoeimbi nimbafi ngafi. ²³ Se hoe yangiri ndimindimboyafi, nga akidou wain hoe amboani sihafai furai asu angüni sowandifi arandi ra farihafeninimbohünda ndimindifi. ²⁴ Asu nindou bidifiri-yei moaruwai hohoanimo ra aheimbo yibobofekoate-yuambe weindahai adükari tüküfe arandi. Asu nindou bodimondi-yei ai dibomboane engoro, nga süngunambo weindahai tükündifemboe. ²⁵ Mamai yahurai-ane aboedi hohoanimo amboani weindahai tüküfe engoro. Asu bidifiri aboedi hohoanimo nimehünou weindahai tüküfekoate-ayo ra ngiri mungunambo dibo yagodo.

* **5:18:** Por ai hohoanimo-yuhü yahuya, Anihondumbo-rihindeimbi ai ahei hifandi-rundeimbi-kaki-napo mbifari-he-hipur-amboane, mehu. Rani-hoafi ra weindahai-fembohünda ai Baiborambeahindi hoafi hoafimayu. 1 Korin 9:8-12, Jo 25:4, Ruk 10.7

6

¹ Munguambo an+hondumbo-r+hindeimbi ngorü nindou-yei moani ratüpur+yei-r+hündeimbo-yahi an+mboei ai ahei hifand+rundüri-rundeimbi nindou ranahamumbo ahin+indeih+ ahamundi hoareih+imbeyei-amboane. Ranan+mbo nindou ai ngiri+ God+nd+ ndüri+ asu sihefi yamundife hohoan+mo ranahambo moaruwai hoafindu.

² Nga ratüpur+yei-r+hündeimbi-yei hifand+rundüri-rundeimbi ranai an+hondumbo-rundeimbi aiyomo ana, ai yowan+ randihi hohoan+mondeih+ya, 'Ro mami apodoho nahurai-anefti, nga ro ngiri+ ahamundi hoafi himbor+ndefi,' mbisei, nga want. Nga ai randihi hohoan+mondeih+ an+mboya, 'Nindou ndanahamumbo aboedi fehefemböhünda ratüpurayefi nda ai an+hondumbo-rundeimbi-memondamboanefti ro ahamumbo hohoan+mo parar+hupuri,' mbisei. Se n+morehi nindowenih+ aheimbo aboedi hohoan+mo ra yamundowandürühi+ asu rasüngufembo ngusüfo bot+ndowandüri+.

³ Sihefi Adükari+ Sisas Krais+ndi hoafi ai sihefi+mbi God+ndi hohoan+mo süngufembo yamundeamuni+ arandi. Asu nindou ngorü ai yamundife hoafi ra hin+ngire haya rani+poan+mbo hoafi yamundareandüri+ ana, nindou ranai ahandi hohoan+mo ranahambo yangir+ani af+ndi hohoan+moyuhü hoafi himbor+koate-ayu. ⁴⁻⁵ Aiana fifiri+fe-koate nindou nahurai-anemo. Nga ai nin+ ak+doumbo ndüri+ asu nin+ kaboad+humbo yaho hefe hoafi+nambo simbori+simborimbo-anemo mam+kari+ hohoan+moemo. Rani hohoan+mo rani+süngumboane ndani hohoan+mo tükufe arandi: Nindou ngorümbo moaruwaimbofi, simbori+simbori, tiri+foefi hoafi, ngusüfoambe nimb+yo asu hoafi+nambo simbori+simbori, munguambo hohoan+mo ra tükufe arandi. Nindou rasünguru arandi+ ana, ahamundi hohoan+mo ra mam+kari+rapurühi+ moai ak+dou amboani hoafi hondü ra wud+poaporu fifirundi. Ai Godimbo süngufe hohoan+mo ana aboedi+ napo sem+ndi naf+mbai yahomo houmboanemo. ⁶ An+hond-ane, sihiri+ God+ndi hohoan+mo sünguar+hundi+ ana, asu nin+moatükuni+ God ai sihefi+mbi semuni+ arandi+ ranahambo hihifi+hihifi+yefühi+ aboedi+ napo nahurai+ saham+ndefi+ ar+hundi+. ⁷ Sihiri+ fifiri+humboanefti, sihefi+mbi sihefi+ boagiri+ ai wakiri+hümündimuni+ simboani+ moai nin+moatükuni+ saham+ndefi+ hoahumbo-yefi+poani+ tükümehundi+. Rani+ süngumboane asukai+ yifayefi+ amboani+ ngiri+ nin+moatükuni+ ndahum+ndefi+ ngef+ti. ⁸ Nga sesi+ hoear+ napo sihefi+mbi engoro+ ana, ra ndear-ane mbisefi+mbi+ane. ⁹ Nga nindou ai kaki+napo af+ndi+ sem+ndi+mbi hohoan+moayei+ ana,

nin+hondî andürambe pîrayo nahurai randahimboyei. Ai afîndî moaruwai moatükunî refembo hohoanî+mondeimboyei asu ranî hohoanî+mo rananî+ambo aheimbo mamî+kari+ndandürî+amboe. Ranî süngunambo-anî+ambo ai moaruwaimbo-ndahimboyei. ¹⁰ Kakî+ambo hohoanî+mo pefe ana moaruwai hohoanî+mo afîndî ranahandî nî+mîndî+h-ane. Nindou bîdî+fîrî ai kaki afîndî semîndî+ambo hohoanî+moyei+hî anî+hondü+bofe hohoanî+mo hî+nîngî+rî+hîndü+hî afîndî hamîndî tîngî+rî+fo masahümündi.

¹¹ Nga Timoti, Godîndî nindou-anafî, nga se ranî-hohoanî+mo ranahambo feboawandî. Nga se mbumundî hohoanî+mo, Godî+ambo süngufe hohoanî+mo, ngusüfo pefe hohoanî+mo, tîngî+rî+fo tüküfeyoanî moanane yaho ngî+nîndî nîngombo hohoanî+mo, asu hî+amboarî hoafendü+hî hohoanî+mo muŋguambo ra se süngundandî. ¹² Nindou Kraî+ambo anî+hondü-mboarîrî ana, sapo nindou napo semîndî-mbohünda pîpayomo nahurai-ane. Ranî+mböhündamboane se aboedî pîpîndafî ngafî+ambo yangî+rî koadürü-koadürü+ambo nîngombo ra ndowandî+fî. Se nî+morehî nindowenî+hî+ambo sî+hafî anî+hondü+bofe hohoanî+mo ranahambo hoafî-mayafîndürî ranî+ambo God ai sî+hambo hoafî+yumboani yangî+rî koadürü+ambo nîngô ranî semîndî+mböhünda. ¹³ God ai muŋguambo moatükunî+ambo yangî+rî nîngô sai arandî asu Sisas Kraî ai Pondius Pairatîndî hî+amboahü nüngumbo anî+hondü+ambo fî+fîrî+foare hoafî+mayu ahafandî hî+amboahü sî+hamboya ndahurai randowandî asahî. ¹⁴ Sî+hambo refembo hoafî+mayo ra hütikoate-ndafî+hü wudî+poapondo yando ngafî Adükari Sisas Kraî ai kuduanî rananî+ambo asu ngî+rî hoafî yagodo. ¹⁵ Ai weindahî tüküfembo+ayu ra God ai ahambo tüküfembo hoafî+mayu ranî-süngu tükündî+fîmbui. God aiana aboedî yangî+rî nüngumb-ani asu ai mamani muŋgu-moatükunî hî+fandarandî. Aiana muŋguambo bogorî nindou-yei bogorî hond-ani asu hî+fandî-rundeimbi-yomondî Adükari hond-ani. ¹⁶ Ai mamî yangî+r-ani yî+fî+yo-rakoate-ayu. Aiana si afîndî peyoanî ranî+fîh-ani anüngu, nga ranî-fîkî+mî nindou mamî ai-amboanî ngî+rî ngu. Nga asu nindou mamî ai-amboanî moai horîrî asu ngî+rî hondîrî. Ranî+amboane muŋguambo si sî+hî+rî ahambo hohoanî+mo-ndî+hurani ai muŋguambo ngî+nîndeimbi-mbiyu-wamboane, nga anî+hond-ane.

¹⁷ Nindou hî+fî ndanî+hündambo napo afîndeimbi+ranaheimbo hoafîndafîndürî ai yowanî borîndeimboyei. Ai nî+mehünou moaruwaiyo-randeimbi napo ranahambo ngî+rî anî+hondü+ambo-ndî+hîndî, nga yowanî. Nga God ai sî+hefî+ambo hî+hî+fî-hî+hî+fî+mböhünda aboedî moatükunî saimunî arandî

ranahambo animbo anihondumbo-ndihurimboane.
 18 Napo afindeimb+ ai aboed+ hohoan+monduhü
 aboed+ ratüpur+ afindeimb+mbiyu-wamboane asu sai-
 randeimb+mbiyu-wamboane. 19 Ai rasünguar+hind+ ana,
 aheimbo süngunambo far+hefembo napo gugur+hindü+
 nahurai-ane aiana süngunambo yang+r+ n+ngo hondü ra
 ndahümündimboyei.

20 Timoti, se God ratüpur+ s+hambo masend+ ra
 wud+poapondo h+badand+. Munguambo n+m+nd+ fifr+fe-
 koate hoaf+ ranahambo daboadanambo-ndowand+. Nindou
 b+d+f+r+ ai t+kar+hi hehi hoaf+yeih+ seiya, 'Hoaf+ nda n+m+nd+
 fifreandeimb+ hoaf-ane,' mb+seimboyei, nga se hoaf+
 ranahambo h+mbor+ndamboyaf+. 21 Nindou b+d+f+r+ ai
 ran+ hoaf+ ran+süngur+hindü+ an+hondümbofe hohoanmo
 ra h+n+ng+r+himboanei.

God+nd+ moan+ h+poambofe hohoan+mo ai se-d+bo
 mbeyangoro-wamboane.

2 Timoti

Pas yimbu Por ai Timotimbo sürü papimarandi

Por ai Timotimbo pas sürü papimarandi

¹ Ro Por-anahi. God ai ahandi hoari Sisas Kraisindi hoafi semindi horambo kamafoareandiri. God ai wambo nindou Sisas Kraisimbo anihondumbo-rihinda yangiri koadürü niñgoweimbi saimbo horombo hoafimareandi ranahambo wataporimboyo-rambohünda koamarihendiri. ² Timoti, se wandi nimori hondü nahurai-anafi, ro sihambo pas nda sürü paparhandi. Ape God asu sihefi Adükarisi Sisas Kraisi ai sihambo aboedi hohoanimo-ndinanihi hiipoamondi neanina ngusüfoambe afure kümbearo-amboane.

Sihiiri yowan aboedi hoafi hoafimbo amoaninji-yopoani

³ Ro Godindi hımboahü hütikoate ahandi ratüpurı ratüpurıya arıhandi wandi amao mamı amboanı rani-sünguarıhındi nou. Ro sirihü asu nimbokoanı sihambo hohoanimo-yahanınühi Godimbo hıhıfirihünühı didıbafıyaheando arıhandi. ⁴ Asu se wambohünda aranımayafı ranımbı hohoanımoyahanınühi ro sihambo hoeifeninımbı afındi hohoanımoayahı. Ro asükai hoeindıheanıınühi rananımbı hıhıfi-hıhıfi-ndamboyahı. ⁵ Ro sihafı Kraisimbo anihondümbofe hondü ranahambo asükai hohoanımoayahı. Sihafı asarı Rois asu sihafı me Yunis ai weyangurühi anihondümborıne marınanđi, nga ro yarıhe anihondümbıorıheandı sihafı anihondümbofe hohoanımo amboahafe nahurai-ane. ⁶ Ranımbı-hündamboane sihafı hohoanımo botarıheanıni. Ro wandi warı sihafı mbırowamı manandıheandı ra God ai sihambo rani-poanımbı ngınındi masaganıni. Rananımbı sihafı ngınındi ranai hai pıpirowanda ahoro nahuraimbeyowa sahehea. ⁷ Sapo God ai sihefimbo Yıfiadı masemunı ra yıhımbı saiyamunırandeimbi-yopoanı, nga wanı. Yıfiadı ranana sihefimbo ngınemındımunanı nındou ngorümbo ngusüfo pefe asu sihefi hohoanımo ndofe hıfandımboyo hohoanımo ra masemunı. ⁸ Ranımbı-hündamboane se sihefi Adükarındi hoafi hoafimbo amoaninji-ndamboyafı. Asu se wambo amoaninji-ndamboyafı, nga ro ahandi ratüpurı-mbohünda karabusi-meheand-ane. Nga se Godındı-mayo ngınındi ranınambo Aboedi hoafi bokarı-hefembıhünda rodıbo tıñırıfondemboane. God ai ranımbı-hündamboyo ngınındi sayamunı arandı. ⁹ Asu ai aboedamboreamunı

mbura ahandi sürühoeimbi nindoumbore kafaore hiniŋgimareamuni. Ai ramareandi ra sihiri aboedi hohoani-mo-mayefamboyo poani, nga wani. Nga ranana horombo hondü God ai hifi sünü nafi-koateyu-ambeyo Kraisiñdi süngu aboedi hohoani-mo-memuna ahandi nindoumbo yahu tükümehundi. ¹⁰ Nga asu hapondani ana Sisas Kraisiñefimbo aboedambo-reamuneimbi ranai ndeara weindahi tüküfimboani. Asu ahandi ratüpurü süngu Godiñdi nindoumbo aboedi hohoani-mo amboani weindahi tüküfemboane. Sisas Kraisiñdi yifiñdi nginiñdi hifinambo-mareanda yifi ai nginiñdi-koate-ane. Asu ahandi aboedi hoafi raninambo muŋguambo nindou ai yifi-koate yangiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo ra weindahi-mareandi.

¹¹ Ai wambo kamafoareandiri aboedi hoafi waporimboyo, Kraisiñdi hoafi semindi ho, asu nindoumbo Godiñdi hohoani-mo yamundi-fe raraombohünda. ¹² Ro tiŋiri-fo asahamindihi aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbo-hünda, nga ranahambo ro moai amoaniŋgiyah. Sapo ro Nindou anihondümbo-arhini ahambo fifirihini. Asu ro fifirihendi ai wambo rani ratüpurü masendi ra hibada ŋumbo Sisasiñdi adükari si ra tüküñdifemboe.

¹³ Ro yamundi-marihendi himborimayafi ra aboedi sisami nahurai-ane asu se mamihayurai nindoumbo yamundowandüri ndandi. Ranimboane se Sisas Kraisiñdi amoaniñdi-hondümbo-ndiworühi ŋgüsüfo pandoworühi asu rani-hoafi yamundo ndandi. ¹⁴ God ai aboedi hoafi sihafihari-hümareandi ra aboedi moatükun-ane, nga se wudi-poapondo hibadandi. Yifiafi Aboedi sihefi fiambe amaro ranai fandi-heniñimboe rani ratüpurü ra hifandi-mbohünda.

¹⁵ Se fifirowandi muŋguambo nindou Esia hifihündi ai wambo hiniŋgimarihindiri. Asu Figerus weimbo Hemo-genes amboani hiniŋgimarineandiri.

¹⁶ Ro didibafeheandi Adükari ai Onesiforus ahandi aborüdi babidimbo hipoambo-mbireandür-amboane. Ai wambo karabusambe-ani yahu amoaniŋgi-koate süni hoeireandiri randani ŋgüsüfo aboedi kürihe mamarhi. ¹⁷ Ai süfumbo Romohü wambo tiŋiri-foyuhü kokorandiri-mbo asu sünguna hoeimareandiri. ¹⁸ Ro didibafeheandi Adükari ai Godiñdi yibobofe si tüküfe simboani hipoambo-mbirir-amboane. Se fifirowandi Onesiforus ai ro Efesusihü karabusiyaha ni-marihambe wambo fehefe-ndiri-mbohünda afindi ratüpurü ratüpurü yu marandi.

2

Timoti ai Kraisiñdi ratüpurü wudi-poaponde

ratüpurimbiyu-wamboane

¹ Asu wandi nïmorï Timoti, munquambo si Sisasïndi-mayo aboedi hohoanimo ranai sihambo nginmbi-ramindin-amboane. ² Asu yamundife hoafi ro nindou afindi-yei himboahü wataporimbo-marhandi ra se himborimayafi. Rani hoafi ra nindou Godïndi hoafi anihondumbo kikhiründimondeimbi ahamundi warihündowapuri. Rananimbo asu ai asukai nindou bidifirambo yamundi-mbirundür-amboane.

³ Se Sisas Krisïndi ami aboedi nahuraimbondafu nimbafi. Rananimbo se ro-dïbo tñirifo ra ndahoamïndemboane. ⁴ Se ami-yomondi ratüpurï fifirowandi, sapo ai amimboyafu ratüpurayomo ra ngiri ngorü ratüpurï ndowandümo, nga wani. Aiana moani ami ratüpurï rani yangiri ratüpurï-ndïmondani ahamundi bogori ai ahamundi ratüpurï ranahambo aboed-ane mbeyahua mbisimo hou rani yangiri ratüpurï-ndïmboemo. ⁵ Asu nindou ai napo semïndimbo pipi ranambe pipayu ana, pipi ranahandi ahini ra süngundeandi. Ai ra süngufekoate-ayu ana, ai pipimayu ranahambo napo semïndimboayu amboani ngiri ndemüdu. ⁶ Nindou nümbürambe mangiri hifireandühi tñirifoayu ai-boatei bidifiri sesi ra yimunguri-mbiramüdu-wamboane. ⁷ Hoafi nda ro hoafimayahimbo se hohoanïmondafi, nga Adükari ai sihafï hohoanïmoambe horïndea-ninimbui. Asu rananimbo se hoafi ranahandi nïmïndi ra wudïpoapondo fifirïndo-wamboyafi.

⁸ Se hohoanïmondafi fifirïndowandi Sisas Krais yifihündi botïmefiyu ranana Defit, Israeri-yafe adükari bogoriñdi sirambeahïnd-ani. Ranimboane aboedi hoafi ro wataporimbo-arhandi ranahambo hoafayahi. ⁹ Ro aboedi hoafi hoafiya marhandi ranimboyo nindou ai wambo moaruwai nindou-ani yahomo houmbo mamikarambo tñirifo saundiri mburumbo karabusi-marundiri. Nga Godïndi hoafi ranana ngiri karabusïndïfeyo. ¹⁰ Ranimbohündamboane ro hohoanïmo nginïndi küriheandühi munquambo tñirifo ra asahamïndihi nindou God ai wand-anei yahundüreimbi ranaheimbo fehefendürimbohünda. Ranimboanahi ai-amboani Sisas Krais ai aheimbo aboedambo-ndeandüra ai-dïbo koadürümbo-koadürümbo himboamupuimbo-randeimbi kapeihü mbïnïmboeia sahehea hohoanïmoayahi. ¹¹ Sihiri hoafi nda anihondumbo-ndïhumboane:
Sihiri ai-dïbo yifayefi ana,

asukai sihiri ai-dïbo yangiri nïmboemboyefi.

¹² Sihiri ai-dïbo tñirifo asahumïndefi ana,

asu sihiri ai-babidi+mbogorimbondahu
h+bad+humboyefi.

Nga asu sihiri ahambo daboadi hihirari+huri ana,
ai sihefimo daboadi hihir+indi+ndeamunumbui.

¹³ Sihiri ahambo süngufimbo hoafiyefi mbur+humbo
asu süngufekoate-ayefi anasi,
asu aiana ahandi hoafimayu ra süngundeambui.

Aiana ngiri ahandi hohoanimo ra ngörü-süngundeandi, nga
wani.

*Timoti ai Godindi ratüpuriyombo tihirifombiyu-
wamboane*

¹⁴ Se nimorehi nindowenihiranaheimbo rani hoafi
ranahambo hoafindafinduri nda ngafi. Asu Godindi
himboahü se aheimbo ahini hoafindafinduri ai ngiri
hifinindi moatükuniranahambo hoafinambo simbori-
simborindei. Rani-moatükunirana nindoumbo
famandiheiri+poani, nga nindou himborayei ranaheimbo
moaruwaimbo-ndearümböe.

¹⁵ Se Godindi ratüpuriyorandeimbi nindoumbofe
tükufembo tihirifondafi, rananimo God ai sihafiratüpurir
ra aboed-ane yahombohünda. Rananimo se Godindi
ratüpuriyafirandeimbi amoanngikoate-ndafühi ahandi
hoafi wudipoapondo yamundo-wandurimboyafi. ¹⁶ Se
Godindi hohoanimo süngufekoate hoafi rani-fikimi
ngamboayafi, nga yowani. Sapo hoafi moaruwai ranai
ana nindoumbo Godindi süngufe anguni ndemindinduri
ngomböe.

¹⁷ Sapo hoafi ranana masimeimaruwai
hamindi adukari tükefeyo nahurai-ane, nga rananimo
nindoumbo moaruwaimbo-ndeamböe. Sapo Himeneus
weimbo Firetus rawefine marinandi nou. ¹⁸ Nindou
rahurai aiana hoafi hondü ra hinngirineambo anafandi,
sapo ai hoafiyafandühi safaniya, 'Sihiri ana yifihündi
botimayahundane, ranimo wambo asu ngiri sünguna
yifihündi botindahundi,' safani arinandi. Ranane
hoafi ranai bodimondi-yafe Godimbo anihondümböfe
hohoanimo ra moaruwaimbo-reanduri arandi.

¹⁹ God ai Kraisindi nendi ngineminimbo-hünda Krai
kambohoani nahurai mafondiri. Kambohoani ranifihir
sürü nda apenngo: 'Adukari ai ahandi nendambo ndore
fifirea-ndurimboani.' Asu ngörü sürü amboani nda
'Muñguambo nindou ai seiya, "Ro Adukarind-anefti," asei
ranai ana moaruwai hohoanimo ranahambo daboadi
hihirimbirihind-amböane.'

²⁰ Adukari worambe gor asu sirfa raninambo
hipiri nafirühi masihendi. Gor sirfa raninambo
yangiriyopoani, nga nimi asu hifi raninambo amboani
nafimarihündi. Rani-moatükunirabidifiri rani-poanambo

ratüpurimboyo asu bidifiri mamikarambo moatükunî ratüpurimboyo. ²¹ Ranimboane nindou düdi ai ranî mamikarambo hohoanimo ra hinîngireandühi Godindî himboahü abodayu ana, ai ranî-poanimo ratüpurimbo hipiri nahurai nüngumbui. Ai Adükarindî yangiri nünguhü asu ahambo fandîheirühi aboedi ratüpurimbo yangiri nafîramindî nîngo marand-ane.

²² Nga ranimboane se nindou hoarîfambori-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo feboawandî. Nga se mbumundî hohoanimo, Godimbo anîhondümböfe hohoanimo, ngusüfo pefe hohoanimo, ngusüfo afurife kife hohoanimo, ranî hohoanimo-animbo ndowandîfi. Nindou didîyei Godindî himboahü sürühehi-ndeimbîyei asu Adükarindî ndürinambo didîbafiyahi arîhündî ai se-babîdîmbo ranî hohoanimo süngundîhindî. ²³ Asu se nindou ngusüfo hohoanîmokoate hoafi ngorü-süngu ngorü-süngu-rîhündeimbî ranahei fikîmî ngamboyafi, nga yowanî. Nga se fifîrowandî hoafi yahurai ranana hoafînambo simborî-simborî tüküfe randühane. ²⁴ Asu Adükarindî ratüpurîyu-randeimbî ana ngîrî hoafînambo simborî-simborîndu, nga wanî. Nga ai nindou munguambo afure hohoanîmoyuhü ndore yamunde-randeimbîyu haya himboari-yangîrî hîfandî-randeimbîmbiyu-wamboane. ²⁵ Adükarindî ratüpurîyu-randeimbî ai himboari hoafendînduhü, nindou mamî hohoanîmo süngufekoate-yeimbî ranaheimbo yamundeandürî. Rananimbo God ai ahei ngusüfoambe hîhîrareandürî ana, anîhondü yamundîfe hoafi ra himborî-ndeimboyei. ²⁶ Nindou yahurai ranana Satan ai aheimbo ahandî andürambe masemündündürî ahandî hoafi süngufemböhönda. Nga ai hoafi hondü ra fifîrarîhindî ana, Satanindî andürî ra hinîngîrîhi moanambühi aboedambo tükündahimboyei.

3

Bidifîranambo si tüküfeyoambe ana nindou ai moaruwai hohoanîmo-ndeimboyei

¹ Se fifîrîhindî bidifîranambo si akîmî tüküfembo-yoambe ana tîngîrîfo afîndî tükündîfemboe. ² Nimboe sapo nindou ai ahei fimbo yangîrî hohoanîmondeihî, kakîmbo yangîrî hohoanîmo pandîhimboyei. Ai ahei fimbo yangîrî borîndeihî asu ngorü nindoumbo hohoanîmo-koatendehî nindou bodîmondambo tîrîfoefe hoafîndehî, ngîrî ahei boagîrî-yei hoafi himborîndei ndühündî. Ngîrî nindou ranaheimbo hîhîfîndîhündürî asu ai Godindî hohoanîmo süngufekoate-ndeimboyei. ³ Ai ngîrî nindou bodîmondambo

hohoan+mondei asu ng+r+ nindoumbo amboawiyei mb+sei. Nga ai daboadan+ nindou ngorümbo amongon+ hoaf+ndeimboyei, asu ng+r+ ahei fi wud+poapond+hi hibad+hünd+, nga ai hipoambofe-koatendeh+ n+ne aboedayo ra moaruwaimbo-nd+himboyei. ⁴ Asu ai ahei ngunindambo amboan+ hohoan+mo-koatendeh+ moaruwai moatükun+ rand+himboyei. Ai hohoan+moyo hoeifekoate ratüpuri-ndeimboyei. Ai hohoan+mo-ndeh+ya, roana bogor+ nindou-aneft+ mb+sei hehi God+imbo hohoan+mokoate hif+ ndan+hündambo h+hif+-h+hif+ hohoan+mo yang+r+ hohoan+mo-ndeimboyei. ⁵ Ai God+nd+ hoaf+ ra fi yang+r+ süngund+himboyei, nga ahand+ ng+n+nd+ adükari engoro ra ng+r+ fif+r+nd+hind+. Se nindou yahurai ranahei fik+m+ ho-poan+, nga yowan+.

⁶ Nindou yahurai aiana n+moreh+ h+h+nd+ ho-hoan+moyeimb+ moaruwai hohoan+moyei ar+hünd+ ranahei wor+nambo ho ahei hohoan+mo ngorü-süngufe hifand+imbo ran+imboane naf+ kokoarund+. Moaruwai hohoan+mo ai ahei ngusüfambe bot+reandüra ran+ hohoan+mo ra refembo hohoan+moyei ar+hünd+. ⁷ Asu n+moreh+ ranai s+mbor+ yamund+ife sahümünd+ ar+hünd+, nga ai ng+r+ God+nd+ an+hondü hohoan+mo ra fif+r+nd+hind+. ⁸ Horombo Sanes weimbo Sambres ai Moses+nd+ hoaf+ daboad+ h+h+r+ma-r+neand+ ran+süngumboane hapondan+ amboan+ an+hondü hoaf+ ranahambo daboadi h+h+r+arund+. Ranane ahamund+ hohoan+mo ranai mam+kar+yomondüh+ asu ahamund+ God+imbo hohoan+mo ra moanane. ⁹ Nga ahei ran+ hohoan+mo ra ng+r+ adükari tükünd+feyo, nga wan+. Munguambo nindou ai hoeind+hindan+ ahamund+ hohoan+mo ai mam+kar+ndapur+imboe sapo horombo Sanes weimbo Sambres ramef+neand+ nou.

Timoti ai God+nd+ hoaf+ ng+n+nd+ k+k+h+mb+ramündu-wamboane

¹⁰ Nga seana wand+ yamund+ife, hahabod+ mar+hand+ asu wand+ hoahoango ranahand+ n+m+nd+ ra fif+rowandüh+ süngumarowand+. Ro God+imbo an+hondumbo-r+hinüh+ ngorü nindoumbo afur+he hohoan+mo-yahandür+ asu nindoumbo ngusüfo par+heandürh+ t+ñ+r+fo tüküfeyowan+ moanane sa ng+n+nd+ n+imboa mar+hand+ ra se fif+rowand+. ¹¹ Sapo ro Andiok, Aikoniam asu Ristra ngoaf+hü nindou ai wambo moaruwaimbo-r+hind+rüh+ asübus+ masehünd+ ra se fif+rowand+. Ro ran+ ngoaf+hü t+ñ+r+fo masaham+nd+h+yost+, nga Adükari ai famar+hend+ra aboedambo an+imboah+. ¹² An+hond-ane, munguambo nindou Sisas Kraisi d+bo n+imboadeimbo God+nd+ hohoan+mo sünguar+hind+ ana, nindou ai aheimbo moaruwaimbo-nd+hindür+imboyei.

13 Nga nindou moaruwai Godɪndɪ hoafɪ fi yangɪrɪ sɪngurundeimbɪ ahamundɪ hohoanɪmo ranai ɲgo-ɲgombo moaruwai hamɪndɪndɪmboe. Ai nindou bidɪfɪrɪ-yei hohoanɪmo mamɪkarɪ-rundürh-anemo, ɲga asu ahamundɪ hohoanɪmo amboanɪ mamɪkararapurɪ.

14 Ro sɪhambo hoafehanɪnɪ, se hoafɪ hɪmborɪyafɪ mbura anɪhondümbö-arowandɪ ranɪ yangɪrɪ sɪngundo ɲgafɪ. Hoafɪ ra anɪhond-ane, sapa nindou düdi sɪhambo yamundɪ-marɪhinɪnɪ ranaheimbo wudɪpoaporo fifɪrowandürɪ. 15 Asu se fifɪrowandɪ sapa se nɪmorɪ akɪdouyafambe hafɪmbo sɪhambo hohoanɪmo aboedɪ saimbo Godɪndɪ hohoanɪmo paiaroweimbɪ buk ranɪ-boatei fifɪrɪmarowandɪ. Buk rananɪmbo hohoanɪmo aboedɪ daganɪnanɪ Sisas Kraisɪmbo anɪhondümbö-ndɪworanɪ asu God ai sɪhambo aboedambo-ndeanɪnɪmbui. 16 God ahandɪ bukambe hoafɪ ra weindahɪ-mareandɪ. Asu yamundɪfembo, moaruwai hohoanɪmo nafuimbo, hohoanɪmo didɪboado-fembo asu mbumundɪ hohoanɪmo sɪngufembo yamundɪfe-mbohündambo hoafɪ ra aboed-ane. 17 Rananɪmbo nindou didɪyei Godɪndɪ hohoanɪmo sɪnguarɪhindɪ ranai aboedɪ ratüpurɪ ratüpurɪ-mbohünda ndorɪhi fifɪrɪhimboanei.

4

Timoti ai Godɪndɪ hoafɪ hoafɪmbo ɲgɪnɪndɪ mbɪnɪnguwamboane

1 Sisas Krais ai weindahɪ kuduani asu ahandɪ ɲgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ra tükündɪfeyoanɪ ai yangɪrɪ nɪboadeimbɪ asu yɪfɪyeimbɪ ra yɪbobondearübui. Ahandɪ asu Godɪndɪ hɪmboahü ndanahambo sɪhambo ahɪnɪ hoafehanɪnɪ. 2 Se aboedɪ hoafɪ ra bokarɪhefembo ɲgɪnɪndɪ nɪmbafɪ. Nindou ai hɪmborɪndeianɪyo asu wanɪndoanɪyo ra se bokandɪhao ndandɪ. Nindou ai ahei hohoanɪmo moaruwai hoeifembohünda hoafɪndafɪndürɪ. Ai moaruwai hohoanɪmo-ndeianɪ se ɲgɪnɪndɪ hoafɪndafɪndürɪ. Ahei ɲgusüfoambe kɪkɪmo-boadowandürɪ. Hɪnɪɲgɪrou hoafɪndafɪndürühɪ wudɪpoapondo yamundowandürɪ. 3 Hɪmborɪyafɪ, sɪngunambo ana nindou ai hoafɪ hondü ranahambo hɪmborɪkoate-ndeimboyei. Rananɪmbo ai nindou afɪndɪ aheimbo yamundɪfe-ndürɪmbo kokondɪhüpurɪmboyei nɪnɪ hoafɪyo ai hɪmborɪmbo hohoanɪmoyeimbɪ ra yamundɪfe-ndürɪmbohünda. 4 Rananɪmbo hoafɪ hondü ra hɪnɪɲgɪndɪhi hehi moanɪ hoafɪ yangɪrɪ ra sɪngundɪhimboyei. 5 Nga se munɲuambo si wudɪpoapondo hohoanɪmondafɪ se tɪɲɪrɪfo ndowandɪfɪ asu nindoumbo aboedɪ hoafɪ ra wataporɪmbo-ndandürɪ. Asu Godɪndɪ ratüpurɪ ra se anɪhondümbö hamɪndɪ ratüpurɪndafɪ.

Por yifimbo akim-ani

⁶ Wandî yangîri nîngo ra Godimbo sesi saimbo nahurai-ane, nga ndeara wandî yifimbo ra akim-ane. ⁷ Ro aboedî hamîndî yifiariya, yangîri nîngo semîndimbo ra pipîmayahî ranane ro pipî moendîfemboyowamî tüküyaheandühi wandî Godimbo anîhondümbofe ra kîkîhari-hamîndîhi. ⁸ Hapoana napo pipambe horombofe hefe semîndimbo ranai yangori hîfandarandî. Napo ranana ndahurai-ane. Adükari ai wambo mbumundî nindou mbüsümbui. Adükari ai mbumundî hohoanîmo süngu nindou yîbobore arandî sapo ahandî adükari yîbobofe si ra tükündîfeyoanî napo ra wambo ndendîrimbui. Ai wambo yangîriyopoanî asendîri, nga nindou munguambo dîdîyei ahambo weindahî tükündîfiyuanî hoeifimbo hîmboyeihî amarei ranaheimbo amboa.

Timoti ai nîmehünou Porimbo sowana mbüsünüwamboane

⁹ Se wambo sowana nîmehünou sînimbo tîjîrifondafi. ¹⁰ Demas ai hîfîhündî hohoanîmo süngufembo afîndî hohoanîmoyuhü wambo hînîngîreandîri haya Tesaronaika ngoafînambo mahu. Kresens ai Garasia hîfîna mahu asu Taitus ai Darmesia hîfînambo mahu. ¹¹ Asu Ruk mamî yangîri-ani ro-dîbo anüngu, ranîmbo-anîmbo dügüfîhü Mak ndowarîndîfi dügüfi. Rananîmbo ai wandî ratüpurî ra farîhendîri haya ratüpurîmbiyuwamboane. ¹² Nga Titikusîmbo ana Efesusînambo koamarîhehina mahu.

¹³ Asu se asühüfi ana, wandî ngîsîhari hoearî warî hoandarî Troas ngoafîhü Karpusîndî worambe masîheheandî ra ndowandîfi dügüfi, asu buk amboanî kapeihî. Sapo buk nînîhondî hoearînambo nafîyoweimbi-mayo ra.

¹⁴ Areksander napo bras kapanambo nafîra-randeimbi ai wambo afîndî moaruwaimbo-mareandîri. Ranîmbo-hünda süngunambo Adükari ai sîmborî ahambo moaruwaimbo-mbîrir-amboane. ¹⁵ Nga se-amboanî nindou ranahambo-anîmbo hîbadambo. Nga ai-ani yîhoefî hoafi hîfînambore arandî.

¹⁶ Weangurühi ro kotambe sîmborî hoafîmayahî ra moai nindou dîdai-amboanî farîhendîri, nga munguambo nindou ai hînîngî-marîhindîri. Nga God ai aheimbo amboawiyei mbeyahuamboane. ¹⁷ Asu Adükari ai ro-dîbombo nüngumbo ngînîndî masendîra ro aboedî hoafi ra Suda-yafe ndîfo ranaheimbo dîdîboadondîhe wataporîmbo-ndîhamboyahî. Ranîyo God ai wambo nîmambeahîndî nînîhondî

raion yahamonɪndɪ hūmarɪhendɪrɪ.* 18 Mami ranisūngumboane Adūkari ai wambo nindou moaruwaimbofembo hohoanimoayei ranambeahɪndɪ aboedambo ndeandɪrɪmbui. Rananimbo ai sūnambe ŋgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ ranambe aboedambo ndemündündɪrɪ gafumbui. Koadürümbo-koadürümbo ahambo aboed-animbişefimboane.

19 Asu se wandɪ hɪhɪfɪ hoafɪ Prisira weimbo Akwirambo asu Onesiforusɪndɪ worambeahɪndɪ aheimbo hoafɪndafɪ.

20 Erastus ai Korin ŋgoafɪhū awi mbanūngu. Trofimus ai anğünimbomayua Muretus ŋgoafɪhū hɪnɪŋgɪmarɪhinɪ.

21 Asu se wambo sowanambo sɪfombo tɪŋɪrɪfondafɪ ŋgɪsɪharɪ tüküfekoate-yoambe. Yuburus, Pudens, Rinus, Krodia asu munğambo anɪhondümbo-rɪhindeimbi ai sɪhambo hɪhɪfɪ hoafɪ koararɪhehinɪnɪ.

22 Adūkari ai se-dɪbo mbɪnūngu-wamboane. Nga asu ahandɪ moanɪ hɪpoambofe ai se-dɪbo mbeyanğoro-wamboane.

* 4:17: Nda kafeefe hoaf-ane. Raion ai nindou bɪdɪfɪrɪ mbura arandɪ. Kafeefe hoafɪ nɪmɪndɪ ra Porimbo tɪŋɪrɪfo tükümeşeyowa yɪfɪmbo yanğɪrɪmayu, ŋga God ai ahambo mafarɪheira aboedambomeşiyu.

Taitus

Pas Por ai Taitusimbo sürü papimarandi

¹ Ro Por Godındı ratüpurıya asu Sisas Kraısındı hoafı sahamındı ha-rıhandeimb-anahı. God ai nındoumbo wand-aneı yahu-ndüreimbı ranahei anıhondümbofe ra ıngınemındı-ndürımbı asu Godındı mbumundı hohoanımo fıfırıfe süngufembohünda kafaore hınıngı-mareandür-ane. ² Anıhondümbofe asu fıfırıfe ranahandı nımındı ra yangrı koadürü-koadürümbo nıngombo ranahambo hımboayefı ranane. Horombo hıfı nafıkoate-yuambe God tıkai hoafıkoateyu-randeimbı ranahambo horombo hoafımareandı. ³ God ai yıfırımayu rasımbıanı ai ahandı hoafı ra weindahı-mareandı. God sıhefımbı aboedambo-reamunı-randeimbı ai randowandı yahuhü wandı warıhü hoafı ra masıhenda ro ahandı hoafı-süngu randowandı bokarıhehe arıhandı. ⁴ Taitus, ro sıhambo pas nda sürü paparıhandı. Sıhehı mamındıhündı anıhondümbofe hohoanımo ranınambo wandı nımorı nahurai-anafı. Nga Ape God asu Sisas Kraıs aboedambore-randeimbı ai moanı hıpoambofe asu ıngüsüfo afurıfe kife hohoanımo mbısabınanın-amboane.

Taitusındı ratüpurı Krit airanıhü

⁵ Bıdıfırı ratüpurı moendıfe-koate anıngı ra moendıfe asu munıguambo adükarı ıngoafıhü anıhondümbo-rıhindeimbı hıfandımbı nındou kafaefe hınıngı-fembohünda horombo hoafımayahı süngu ro sıhambo airan Krit ranıhü hınıngı-marıheanı. ⁶ Hıfandı-randeimbı nındou ranai nındou-yei hımboahü mbumundınu haya nımorehı mameimbınu. Asu ahandı nımorı amboanı Kraısımbı anıhondümbo-mbırıhind-amboane, nga ai yowanı boagrı-yei hoafı amboanı hımborıkoate-ndeimbıyeı. ⁷ Se fıfırowandı, anıhondümbo-rıhindeimbı hıfandı-randeimbı ai Godındı ratüpurıyu-randeimb-anı. Ranımbıane asu ahandı hoahoıngı ra aboedımbeyo-wamboane. Ai ıgırı moaruwai hohoanımo ahei hımboahü randeanda hoeındıhindı asu ıgırı afınd-afındınu. Asu ai ıgırı ıngüsüfoambe nımai hüfınu. Asu ıgırı bia ndümündü haya afınd-afındınu ndandı. Ai ıgırı nındou harınu asu ıgırı kıkı napombo semındımbı hohoanımondu ndandı, nga yowanı. ⁸ Ai nındou ıgorü ıngoafıhündı ahei ranaheımbı worınambo-mbıreandür-amboane, nga asu ai aboedı hohoanımo ranı yangrı hohoanımondıhı sıngumbıreand-amboane. Nga ai aboedı dıboadorıhoı nıngumbo Godındı hohoanımo

rani yangiri hifandimbirand-amboane. Asu ai ahandi fi mungu ra wudipoapore hifandimbirand-amboane. ⁹ Nga asu ai anihondü hoafi yamundi-marüwuri ra kikihimbiramundu-wamboane. Rananimbo asu ai nindou bidifirambo yamundi-ndeandürühi, ahei ngusifoambe kikihimbo-foareandür-amboane. Asu yamundife hoafi aboedi rananimbo nindou ai anihondü yamundife hoafi mbaharihindi ranaheimbo ai ndore hoafimbiyundür-amboane. Rananimbo asu ahei moaruwai hohoanimo ra yarühi hoeimbirhind-amboane.

Krit nindou ai afindi tikai hoafumb-anei

¹⁰ Yinü, nindou afindi ai hoafi mbahibadirihoundeimbi aningomo, nga moani hoafi yangiranemo, asu nindou aheimbo tikarhou wosihofori hoafiyomorundeimb-anemo. Nindou afindi ai rawarundi ra ai Suda-anemo, nindou fi-hoari karu tirihomo-ndeimbi-yomondi mamisir-anemo. ¹¹ Nindou yahurai ai hohoanimo yamundarundi ra sihiri ngiri randihundi. Ranane asu nindou bidifiri mam worambeahindi, ranaheimbo ngusüfo mamikararundüri kaki semindimbohünda. Ranimboane se nindou yahurai-yafe yafambe ra kikihindapundifi. ¹² Horombo Kritihündi ffireandeimbi ahandihoari hoafiyuhü yahuya, 'Kritihündi aiana tikai hoafiyei arihündi. Ai nimambeahindi ninihondi moaruwai nahurai ratüpurimbo yiboarukoyeihi afindi sahüsi arihündi,' mehu. ¹³ Rani hoafi ra anihond-ane. Ranimboane se aheimbo nginindi aboedi hoafindafindüri. Rananimbo asu Adükarimbo anihondümbofe ra nginindimbeyowamboane. ¹⁴ Rananimbo Suda-yafe hürütühoafi yangiri asu nindou ai hoafi hondümbo daboadi hihirarihindi ranahei ahini hoafi ranahambo ngiri hohoanimondei. ¹⁵ Nindou didiyei ahei hohoanimo sürühoeimbayo ana, asu ranaheimbo munguambo moatükuni sürühoeimb-ane. Nga asu nindou ai moaruwai hohoanimoayei ra moai Kraisimbo anihondümbo-rihindi, ranaheimbo munguambo moatükuni sürühoeimbi-yopoani. Nga ahei hohoanimo ngusüfoambe afoero ranamboani moaruwai-ane. ¹⁶ Yafambe yangiri ai yarühi hoafiyeihi, 'Ro Godimbo firirihini,' asei. Nga asu ahei hohoanimo yarühi nafuiyeyihi Godimbo daboadi hihirihorühanei. God ai aheimbo moai wudireandüri. Ai hoafi kikihiri-hindühanei, nga ai ngiri aboedi hohoanimo randihindi.

2

Hoafi nda nimorehi nindowenih boagirambo hoaf-ane

1 Nga Taitus, se ndorihoeimbi hohoanimo rani-sungu nimorehi nindowenihimbo yamundowanduri. 2 Nindowenih boagiri ranahamumbo hohoanimo nda sungufembo yamundowapuri. Ai ahamundihoari ndondu hibadunduhi, nginindi-hamindi anihondumbondundi. Ai ngusüfo parunduhi asu tngirifo tükündifeyoani moanane mbisimo nginindi mbininngomond-amboane. 3 Mare yahurai-animbo nimorehi boagirimbo amboani yamundowanduri. Ai aboedi sürühoeimbi yangiri niboadeihi asu daboadani amongonimbo hoafindeimboyei. Asu aheimbo nginindi hamindi bia ra hibadarümboe, nga yowan. Nga ai aboedi hohoanimo sungufembo ra yamundimbirihind-amboane. 4 Asu nimorehi ngusüfo kikihiri-hindeimbi ranaheimbo yamundife-ndürimboane aboedi hohoanimo ndahurai: Ai ahei nindowenihambo ngusüfo pandhipuri, asu ahei nimorambo amboani mam yahurai ngusüfo pambirihindür-amboane. 5 Asu ai ahei hohoanimo ra wudipoaporih hibandirihünduhi, mbumundi mbininboadei-amboane. Asu ahei wori ra diboadorihünduhi hibandi-mbirühünd-amboane. Asu munguambo aboedi mbifarihhindür-amboane. Rananimbo asu ahei nindowenihiyafe hoarehi mbininboadei-amboane. Ai rani hohoanimo ra mungua sungumbirihünd-amboane. Rananimbo nindou ai ngiri Godindi yamundife hoafi ranahambo tiriboandih hoafindei.

Hoafi nda hoarifamborimbo hoaf-ane

6 Mam yahurai se hoafindafipuri, nindou akidou hoarifambori-yomondeimbi ranahamumbo, nga ai-amboani ahamundi hohoanimo ra ahamundihoari wudipoaporu hibandimbirund-amboane. 7 Hohoanimo munguambo se rawarowandi ra, se-amboani aboedi nafuimbo nimbafani nindou ai shambo horihininhü sungu-mbirihin-amboane. Nindou yamundife ratüpuriri ra anihondumbo hondü ndondo yamundowandi. 8 Asu se anihondumbo yangiri hoafindafi ndandi. Rananimbo nindou ai ngiri shambo moaruwai-ani mbisei. Nga rananimbo shefimbo nginindarhümuni ai amoanngi-ndeimboyei sapo shefimbo moaruwai hoafimboayei rani-moatükuni moaruwai moai rarihundi.

Hoafi nda moani ratüpuriyeyeri-hündeimbimbo hoaf-ane

9 Se moani ratüpuriyeyeri-hündeimbimbo yando yamundowandürühi hoafindafindürim munguambo moatükuni ai ahei bogori ranahandi hoarehimbeyei-amboane. Asu ai diboadondih aboedi ratüpuriri ratüpurimbeyei-amboane.

Ranan+ambo ahei bogori ranai 'aboed-ane' mbeyahomondür-amboane. Asu ai ngiri ahei bogori ranahamumbo moaruwai hoafi simbori hoafindahüpurü. ¹⁰ Asu ai ahamundi-mayo napo bidifiri moani ndahümündimboyei, nga yowanü. Ranan+ambo bogori ai aheimbo anihondümbondündür+amboemo. Ran+nambo asu ahei ratüpurü munquambo ran+nambo shefi God aboedambo-reamuneimbi ahandi yamundi+fe hoafi ranahambo nindou ai aboed-ane mbiseimboyei.

Sihiri aboedi niiboadefombo Kraisimbo hibadihur+amboane

¹¹ Sihiri fifirihundi, nimorehi nindowenihü munqu aboedambofe-ndür+mböhünda Godindi moani hipoambofe weindahi tüküme feyo. ¹² God ai shefimbo moani hipoambo-mareamuni hohoanimo ranai-ane shefimbo yamundi+reamuni arandi. Godimbo daboadi hihirife hohoanimo asu munquambo hifinindi hohoanimo moaruwai ra hin+ngi-fembohünda yamundi-mareamuni. Sihiri wudipoapondi+hu hohoanimo-ndefomboane, ndasimboani mbumundi hahabodefühi asu Godindi hohoanimo s+ngundi-humboane. ¹³ Sihiri yar+hundani anihondümbondihündühi, shefi God asu Aboedamboreamuni-randeimbi Sisas Krais ai himboamupuimbo-randeimbi dibofe weindahi tüküfemboayu ranahambo hihifi-hihifi+yefühi hifandar+hundi. ¹⁴ Sisas ai shefimbo munquambo moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambofe-munimbo yifimayu ahandi yangiri sürühoeimbi nindou n+ngomböhünda. Nindou ranai aboedi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimondei ndühündi. ¹⁵ Hoafi ra yamundowandüri ndandi. Aheimbo nginem+indür+ambo asu moaruwai hohoanimo hin+ngi-fembohünda nginindhündo hoafindaf+ndürü ndandi. Nga asu shambo nindou ai nindou yangir-ani mbiseimboyei.

3

Sihiri aboedi hohoanimo ranahambo nginindi niiboadefimboane

¹ Se nimorehi nindowenihambo ngusüfoambe bot+ndowandüri ndandan-an+ambo, ai gafman asu gafmaniyafe ratüpurü+yomo-rundeimbi-yafe hoareh+yeihü ahamundi hoafi süngur+hindühü naf+nd+hümündi n+mandeimbo aboedi ratüpurü ratüpurü+mbeyei-amboane. ² Nga asu ai ngiri nindou ngorümbo moaruwai hoafindei. Asu ai ngiri yifiar+ndei, nga ai wudi-wudi+ndeihi nindou-yafe himboahü ahei fi hifinambo-nd+hindi. ³ Nga se

fifrowandi, horombo sihiri amboani ngusufokoate-yefi, hoafi himborikoate-yefi asu Satan ai sihefimbo tikai hoafimemuni. Sihiri afindi moatükuni moaruwai hohoanimo ngusüfoambe botirea-ndeimbi, rani-hoarehü manimboefi. Sihiri nindou moaruwaimbofe hohoanimo süngurihu asu napo hohoanirihu marihundi. Asu sihefihoi amboani simbori nginindüryefi rihundühi maniboadefi. ⁴ Nga asu God Aboedamboreamunirandeimbi ai sihefimbo hohoanimo-yumunühi hipoambomareamuni ra weindahi tükumefeyo. ⁵ Sihiri moai aboedi hohoanimoyefani-yupoani ai sihefimbo aboedambomareamuni, nga wani. Nga ahandi hipoambofe ranamboyu sihefimbo aboedambo-mareamuni. Ai sihefimbo popoaimarhemuna, sihiri nimori aboedi tükumehunda asu Yifiafi Aboedi ai sihefimbo simbori yangiri aboedi ningombo masemuni. ⁶ Sisas Krai Aboedamboreamunirandeimbi ahandi sünguyo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi afindi masemuni. ⁷ Kraiindi hipoambo ra sihefimbo mbumundi nindou yaho dukamareamuni. Ranimboane asu yangiri koadürü-koadürumbo ningombohunda sihefimbo kamafoareamuni. Ranahambo anihondumbo-ndihundühi hibadihu nimboefimboane. ⁸ Rani yamundife ra anihond-ane. Nga se ranahambo hoafindafani nindou aboedi fifirimbirihind-amboane samboanahi hoafayahi. Ranimbo asu Godimbo anihondumbo-rihindeimbi ai aboedi hohoanimo süngufembo tñirifombeyei-amboane. Rani-moatükuni aboed-ane asu muñgumbo nindou fandihendürimboe. ⁹ Nga asu mamikarambo hihindi hoafi ra ai düdu-düduyei wakirihirihündühi, amao mami-yei ndürimbo wataporimborühi, asu nginindüryehi Mosesindimayo ahinümbi hohoanimo ranahambo hoafina simborisimborayei, nga ranahambo se ngasündowandi. Nga sihiri fifirihundi ranana ngiri sihefimbo fandihemuni asu ai ngiri sesi aboedi hisindo. ¹⁰ Nindou yikürübü-reandeimbi ahambo mamimboyo yimbumboyo ahini hoafindafindo. Nga ai hoafi himborikoate-nduani, se ahambo daboadi hihindiwori. ¹¹ Se fifrowandi, nindou yahurai ra ai nafi aboedi hinngirundühi moaruwai hohoanimoyomo arundi. Asu ahamundi moaruwai hohoanimo ranai ahamumbo papi-hoafimarapuri.

Bidifiranambo hoafi

¹² Süngunambo Artemasiyu asu Tikikusiyu sihambo sowana koandihihinimboyahi, nga se wambo sowana Nikoporis ngoafinambo sifombo tñirifondafi. Nga se fifrowandi, ngisihari tükifeyo-ambe ro Nikoporisihü

nimboamboanahi masahi ra. ¹³ Se ahinümbi fifirundeimbi Sinas weimbo Aporosi yimbu ahafanimbo nafi ho ra wudinodo fandi hawapira ai ngiri nini-moatükunimbo mbonimbo-ndandifani. ¹⁴ Sihefi nindou ai aboedi ratüpuraniwami ni boadeimbo ra fifirimbiri hind-amboane. Asu nindou mbonimbo-arihümüdi, ranaheimbo mbifarihendür-amboane, asu ai hifi ndanihü ngiri moani nimboei. ¹⁵ Munguambo nimorehi nindowenih ro-babidi aniboadei nda ai sihambo hihifarihünini. Anihondumbo-rihindeimbi ai yihoefimbo hohoanimo-ayahümun ranaheimbo hihifindandüri. Nga moani hipoambo hohoanimo ra munguambo se-babidi mbeyangoro-wamboane.

Firemon Pas Por ai Firemonimbo sürü papimarandi

¹ Firemon, sihambo pas nda ro Por-anahi sürü paparihandi sihefi wandafi Timoti dibo. Ro Sisas Kraisi ndi ratupuri sungunambo karabusiyahe nimboamboanahi asu yihoefi wandafi se ro-babidi mam ratupuri ratupuriyefi-rihundeimb-anafi. ² Asu ro sihefi rehi Afia-ane asu sihefi wandafi Arkipas ai ro-babidi ami nahurai Kraisi ndi ratupuri ratupuriyefi-rihundeimb-ani asu Kraisi ndi nendi sihafi worambe fandihi-rihundeimbi ranaheimbo amboani pas nda sürü paparihandi. ³ Ape God Adukari Sisas Kraisi-dibo ai siheimbo moani hipoambofe hohoanimo asu ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo ra mbisabinandür-amboane.

Firemon ai Adukarimbo ngusüfo parirühi anihondümborirühani

⁴⁻⁵ Se Adukarimbo ngusüfo pariworühi anihondümborirori arandi asu Godi ndi nendi ranaheimbo amboani ngusüfo parowandüri arandi hoafi ra himboriyahühanahi. Ranimboanahi munguambo si ro Godimbo didibafiyahühi ra sihambo hohoanimo-yahaninühi dukariheaninühanahi asu ranimbohünda ro wandi God ranahambo didibafiyahando arihandi. ⁶ Se ro-babidi anihondümböfe-rambo animbafi. Ranimboanahi asu ro Godimbo didibafiyahando arihandi sihafi anihondümböfe ranai randeandan aboedi sihafi hohoanimoambe tükümbifeyo sahehea. Sihiri Kraisi-babidi animboefi asu raninambo ahandi-mayo munguambo aboedi moatükuni sihiri masahumindexi ra se ndondo türüboadowandi sahehea didibafiyahando arihandi. ⁷ Karihasi wandafi, se Godi ndi nendi ranaheimbo ngusüfo parowandüri arandi ranimboane asu aheimbo ngusüfoambe nginira-mindindüri arandi. Asu raninambo afindi hihifi-hihfiyahühi wandi ngusüfoambe afure akiaro.

Firemon ai Onesimusimbo wandafimboriri mbi serümandu-wamboane

⁸⁻⁹ Se mam moatükuni rambrowanda saheheamboanahi. Ro sihambo Kraisi ndi sungu randowandi randowandi ndamboyahahi ra yihimbokoate-anahisi, nga ngusüfo pefe hohoanimo rani-sungu sihambo düduweheanini. Sapo ro Por boagiri-yamboanahi asu ro Kraisi ndi fondühi ahandi hoafi semindi hombo-hündamboanahi, nga haponda ro

karabus+yaheamboanahi. Nga asu ro s+hambo ngusüfo par+hean+nühi wamboanahi hin+ngirou safi ndar+he hoaf+yahan+ni. ¹⁰ Ro s+hambo ndar+he düduwehean+ni Onesimus+ambo-hündambo. Aiana wandi nimori hondani Kraisi+ndi sünguna. Ro karabus+yahe nimboambo Kraisi+ambo an+hondumbo-fembo yamund+mar+hin-ani. ¹¹ Horombo ana ai moai mam+ambo amboani s+hambo aboedi far+hen+ni raran+ ratüpur+ ra, nga hapondan-ambe ana ai se-anafi asu ro-anahi siheh+ambo aboedi nin+ni ratüpur+ fand+hemunümbui.

¹² Haponda ro ahambo s+hambo sowana h+h+r+hini koarar+hehin+ asu ai wandi ngusüfoahünd-ani. ¹³ Ro aboedi hoafi ra saham+ndi hahabod+hane ran+humbo wambo ndan+hü karabus+marund+ra an+amboahi. Ran+amboyah+ asu ro Onesimus+ambo ndan+hü k+k+h+ndühü-m+nd+hani asu ai s+hafi fond+hü wambo mb+far+hend+ra sahehea hohoan+moayah+. ¹⁴ Asu awi ro s+hambo wambo far+hefe-nd+r+ambo hüti-hütiyon+n+ambo ana moeisahi, nga moani wambo se randowandi mb+safan-an+ambo rand+heamboyah+. Se s+hafi hohoan+monambo refemboanahi randowandi asahi. Ran+ambo ana, ro ng+r+ni+ni+moatükun+ ni+nüngund+heandi, nga nda wambo se randowandi mb+safan-an+ambo rand+heamboyah+. ¹⁵ Ai s+hambo ak+idou hin+ngi+marean+ni, nga awi refeanasi asukai se ndowar+ndifan+ ai se-d+bo gedühi mb+nüngu-wamboane. ¹⁶ Ai se-d+bo moani ratüpur+yu-randeimbi-yupoani, nga ngusüfo par+woreimbi wandaf+mb+yu-wamboane. Nga ra aboedi safane. Se yahurai ahambo ndowar+ndifi. Ro ahambo ngusüfo parar+hini, nga s+hambo ai moani ratüpur+yu-randeimbi asu Kriasi+ndi süngu s+hafi wandafi kapeih-ani. Ranan+ambo se ahambo af+ndi safi ngusüfo pand+wor+.

¹⁷ Nga asu wambo se s+hafi wandaf-anahi asaf+nd+r+ ana, asu mare yahurai-safi ahambo amboani wandi wandafi mb+saf+indowohü hüh+nd+wor+. ¹⁸ Asu ai s+hambo moaruwai hohoan+mo-yun+nühi s+hafi-mayo bid+fi+r+ moatükun+ moani asemüdu ana, se süngunambo rani-moatükun+ ranahambo wandi ndür+ pando mbunda hoaf+ndaf+nd+r+. ¹⁹ Ro Por wandi war+nambo simbor+ saimbo moatükun+ sürü par+he as+heheandi. Ro-an+ambo s+hafi n+ne-moatükun+ ai ramareandi ran+ambo s+hambo h+h+r+nd+he ndahan+n+amboyah+. Nga se wandi sünguyafi an+hondumbo-rowandeimbi tükümefoandi rani-nambo se simbor+ wambo saimbo-aiyafi ranana s+hafi fi ni+ngo hohoan+mo rananes+, nga asu ro ng+r+ ranahambo s+hambo watapor+mbond+hani+ni. ²⁰ Nga wandafi, s+h+r+ Adükari-bab+di an+amboeh+ ran+amboane asu se wambo

híhífi-híhífi ndafíndírí. Síhírí yíbobó Kraisíndí nindou-anehí, ŋga ranímbo-húnda se wandí ŋgusúfoambe ndondo kúndowandúrhí Onesímusímbo wandafí mbísafíndowohú hühíndíworí. ²¹ Se wandí hoafí hímborí-ndamboyafí sahehea aníhondúmbo-ríheanínúhí pas nda súrú paparíhaníní. Ro haponda síhambo raní hohoanímó ra randowandí sahehea dúduweheaníní. Raní hohoanímó ra ŋgasúndo hawa asu aboedí adúkari hamíndí raní-poanímbo randowamboyafí sahehea fífírí-heamboanahí. ²² Awi ro síhambo mamí hoafí ŋgorú hoafíndahaníní samboanahí. Asu se randowandúhí wambo síhafí worambe fondí nafíndíhao híníŋgíndowandí. Ŋga ro fífírí-heamboanahí God aí síhei dídíbafífe ra hímboríndu haya asu wambo síheimbo sowana koandíhendírí yahumboani.

Híhífi hoafí bídífirí

²³ Epafras aí ro-díbo Sisas Kraisíndí hoafí súngunambo karabusíyaho ndaníhú anímboehí aí síhambo híhífaraníní. ²⁴ Wandí Kraisíndí ratúpuriyefí-ríhundeimbí Mak, Aris-takus, Dimas asu Ruk aí-amboaní síhambo híhífarúníní. ²⁵ Adúkari Sisas Kraisíndí-mayo moaní hípoambofe ho-hoanímó ranai síhei ŋgusúfoambe mbímarondúr-amboane.

Hibru Hibruhündi an+hondümbö-r+hindeimb+mbö pas sürü pap+marandi

God ai ahandi n+mor+ndi süngu sihef+imbo hoaf+imayu

¹ Horombo God ai af+nd+imbo af+ndi moatükun+ süngure haya sihefi amoa mam+ ranaheimbo ahandi hoafi hoaf+yomo-rundeimbi-yomondi yafambe süngure haya hoaf+yundur+ marandi. ² Nga asu hapondani bid+if+ran+ si ndanambe-ane God ai ahandi N+mor+ndi yafambe süngure haya hoaf+yumun+imboani. N+mor+ndi sünguyu God ai mun+gumbo moatükun+ sünü hifi ra naf+marandi. Ran+yü asu ai N+mor+mboya, ai mun+gumbo moatükun+ ra ahandi yang+ir+imbeyo-wamboane yahuhaya kafoarir+ hin+ng+mariri. ³ Ranani asu N+mor+ ranai God ahandi si adükar+ ranambe h+imboamupui-randeimb-ani. Ranani asu ai Af+ndand+ fi wus+ndamündümbö nou anüngu. Ranane asu ahandi hoaf+ndi ng+n+ndi ranambo mun+gu moatükun+ ra k+k+ham+ndi an+ngo. Ranane asu sihefi moaruwai hohoan+mo foafoefembo ratüpur+ ra moend+re haya süngunambo hafu Bogori Hondündi war+ hondü waran+ bogori hondümböfi mamaru.

N+mor+ ai sünambeah+ndi nendi ngasündeamboani

⁴ God+ndi N+mor+ ai adükar+imbofi tüküfiyuane asu sünambeah+ndi nendi ai ran+ hoareh+ tükümfund+. Mam+ yare ra nou-ane Ape God ai ahambo 'Wand+ N+mor+' yahu dükarirüh+ adükar+ ndür+ ra sagadowohü asu sünambeah+ndi nendambo ndür+ ak+dou masagapur+.

⁵ Nga God ai mam+-s+imboan+ moai sünambeah+ndi nendi ranahamumbo mam+imbo amboan+ hoaf+yuhüya,

"Hapo ro sahea, 'Seana wand+ n+mor-anafi,

nga haponda ro sihaf+ Apembo-yaheamboanahi," ' asahi, *Buk Song 2:7*

yahu. Asu asükai moai sünambeah+ndi nendi mam+imbo yahuya,

"Ro ahandi af+nd+ndamboyahi,

nga asu ai-amboan+ wand+ n+mor+ndümbui," *2 Samue+ 7:14*

yahu. ⁶ Nga ndeara ai ahandi amon+go n+mor+ mam+ hifi+na koafoefimbo yahuhaya hohoan+moyuhü n+marumbo, asu ai mam+ yare hoaf+yuhü yahuya,

“Muŋguambo sünambeahĩndĩ nendĩ ranĩ amboanĩ moanĩ
ahambo yangĩr-anĩmbo hohoanĩmo-ndĩmondowohũ,
‘Ai yangĩr-ani adũkarayu,’ mbĩsĩmo,” *Io 32:43*

mehu. ⁷ Hoafĩ nda ndahuraiyo ai sünambeahĩndĩ nendambo
yare hoafiyuhũ yahuya,

“Aiana sünambeahĩndĩ nendambo werĩ nahurai
nafĩrapurũhĩ,
asu ahandĩ ratũpurĩyomo-rundeimbĩ ranahamumbo
hai imami nahurai nafĩrapurĩ-randeimb-anemo,” *Buk
Song 104:4*

mehu. ⁸ Nga ahandĩ Nĩmorĩ ranahambo God ai yare
hoafiyuhũ yahuya,

“O God, sĩhafĩ ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranana koadũrũmbo-
koadũrũmbo hohane,

Se sĩhafĩ nendĩ ranaheimbo mbumundĩ hohoanĩmo
sũngu anandĩ hĩfandĩrandũrĩ arandĩ.

⁹ Seana nĩne-moatũkuni mbumundayo ranahambo yafo-
horowandũhanafĩ,

ŋga asu nĩne-moatũkuni farĩfarũmbayo ranahambo
yĩboaruko-rowandũhanafĩ.

Ranĩmbo-hũndamboyo sĩhafĩ God ranai Adũkarĩmbore
dĩbonĩyunĩnĩ hĩnĩŋgĩmareanĩna hĩhĩfĩ-hĩhĩfayafĩ,

sapo sĩhafĩ wandafĩ mamĩmbo yahurai hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ
segopurĩkoate-a,” *Buk Song 45:6-7*

mehu. ¹⁰ Ai asũkaiyu Nĩmorĩmbo yare hoafiyuhũ yahuya,

“O Adũkarĩ, horombo bĩdĩfĩranĩ hondũ se hĩfĩ nafĩra mbura
asu sĩhafĩ warĩnambo nĩmoamo sũnũ ra nafĩmarandĩ.

¹¹ Ranĩ-moatũkuni ranai ana awandĩhoemboe,

ŋga seana moanĩ rando yahurai yangĩrĩ
nĩmboamboyafĩ.

Ranĩ-moatũkuni ranai ana muŋguambo sapo hoearĩ rawe-
feyo nou yahurai wonĩmbĩndĩmboe.

¹² Asu se warambeimbĩ hoearĩ momondefeyo nou rando
ranĩ-moatũkuni ra momondo-wamboyafĩ.

Asu se randowandani

ranĩ-moatũkuni ranai nindou hoearĩ ŋgorũ gũdeandani
ŋgorũ hĩmboayu nou randĩfemboe.

Asu seana ŋgĩrĩ ŋgorũpoanĩ findafĩ,

ŋga moanĩ koadũrũmbo-koadũrũmbo yahurai yangĩrĩ
nĩmbafĩmboanafĩ,” *Buk Song 102:25-27*

mehu. ¹³ Nga God ai moai sünambeahĩndĩ nendambo
mamĩmbo amboanĩ yare hoafiyuhũya,

“Wandĩ warĩ hondũ waranĩ se nĩmarĩfĩ,

ŋga rananĩmbo asu sũngunambo sĩhafĩ hũrũtũmbĩ
nindou ranaheimbo sĩhafĩ yirũmbo hoarehĩ
hĩnĩŋgĩndĩheandũranĩ,

asu se yiri pühindafi nımandıfi,” *Buk Song 110:1*
 yahu. ¹⁴ Sünambeahındı nendı ra asu nıne-moa? Aiana
 Godındı dıborıhındı nend-anemo. Aiana Godındı
 ratüpurı ratüpurıyomo-rundeımbı yangır-anemo, asu
 ai koamarıhepur-anemo sapo nındou aboedambofe-
 ndürımoayu ranaheimbo farıhefe-ndürımbohünda.

2

Nındoumbo aboedambofe ranana adükari hamınd-ane

¹ Ranımoane awi sıhırı moanı nıne hoafi hımborımayefı
 ra ıgıńındı safı kıkıhındı-humındefı hohu ranahambo
 süngundı-humboane. Rananımo asu sıhırı ıgırı
 ranı-moatükunı ranahambo gübüsüboadı-hundühi
 funındıhehundı. ² Horombo God ai sünambeahındı
 nendı-yomondı yafambe süngure ahınümbı hoafi
 hoafıyumbühündı ıgıńındı menğoro ranahambo
 anıhondümbo-femboane. Nğa asu nındou düdi ai
 süngufekoate-ayu-ane asu hımborıkoate-ayu-ane ranana
 nındou ranai nıne-moatükunı moaruwai ramareandı
 sımogodühi tıñırıfombü hohoanımo masahümündi.
³ Ranımo-hündambo-anımo asu adükari hamındı
 aboedambofe-mayo ra sıhırı hımborındefühi gıgırana-
 mboefeyo ana, ra asu nüngundıhu mafeboehua? Sapo
 Adükari ai ahandıhoarıyu aboedambofe hohoanımo
 ranahambo weangurühi hondü wataporımo-marand-ane.
 Ranıyo asu nındou dıdıyei hımborı-mayei ranai ranana
 yıhoefımo anıhond-anesı masei. ⁴ Mamı yare God ai
 ahandı aboedambofe hohoanımo anıhond-anesı yaho hoafi
 ra ahei fıhi türe haya adükari ıgıńındı moatükunı, asu
 hepünüfeımbı moatükunı afındı ranambo ahei hoafi ra
 anıhond-ane yahu nafuımemunı. Ranıyu asükaiyu Yıfıafı
 Aboedındı ranı-poanımo ranı-poanımo ıgıńındı ra
 moanı ahandı hohoanımonambo yangırı nafıramündı
 yıbobomareandı. Asu ranımo-hündambo-anımo
 sıhırı gıgırana-mbofepoanı, nğa hımborayehı ra kıkıhısafı-
 yımındımoane.

Aboedambofe-rambo Nındou bogori

⁵ Sımborı nıngo hohoanımo tüküfemboayo ranahambo
 wataporımo-arıhundı ra God ai moai sünambeahındı
 nendı bogorımbofe hıfandıyo nıngombo dıbonıyu
 hıńıngıreapurı, nğa wanı. Nğa nındoumboyu ramareandı.
⁶ Refembo-mayoyosı, nğa asu Godındı bukambe ıgorü-kımı
 yare hoafıyowohü yahoya,
 “Nındou ai sıhafı hımoahü nınea,
 asu God se ranaheimbo hohoanımoafai?”

Nindou n̄mori ranai n̄n̄i-moatükuni-mayei-amboyafi
se ranaheimbo d̄i d̄i boado-rowandür̄i hafarand-a?

⁷ Sapo se nindou aheimbo moani bodifombo sünambeah̄indi
nendi ranai n̄moamo-yomondani
asu aheimbo rani-hoareh̄i rowandür̄i h̄in̄ngi-
marowandür̄-anes̄i.

Nga asu se ahambo nḡin̄indi sabado hawa ai adükari
ham̄indi hond-ani saf̄indo hawa,
ai muᅅgu moatükuni ranahambo bogor̄imbofi
mbün̄nḡu-wamboane,

⁸ Se nindou ranaheimbo muᅅgu moatükuni ra ahei
hoareh̄imbeyo-wamboane saf̄i hawa h̄in̄ngi-
marowandür̄-ane,” *Buk Song*
8:4-6

meho. Ai rani-moatükuni rareandüh̄i muᅅguambo
moatükuni engoro ra nindou hoareh̄i h̄in̄ngi-mareandür̄-
ane. Nga asu moai hapondanambe ana hoeir̄ihunda nindou
ai muᅅguambo moatükuni engoro ra h̄ifand̄ihündi, nga
wan̄i. ⁹ Nga s̄ih̄ri Sisas̄imbo hoeir̄ihuri! Bodifomboyu
God ai ahambo sünambeah̄indi nendi-yomondi hoareh̄i
h̄in̄ngimariri. Asu ahand̄i moani h̄ipoambofe hohoan̄imo
rani-süᅅgunambo muᅅguambo nindou ranaheimbo süᅅguna
yif̄imbiyu yahuhaya. Haponda s̄ih̄ri hoeir̄ihura Sisas
an̄ᅅgu God ai ahambo h̄imboamupui-randeimb̄i nḡin̄indi
sagado hayambo ai adükari ham̄indi hond-ani ehundo
sapo ai asübus̄i rani-fih̄i yif̄imayu rani-mbo-hündambo
wambo. ¹⁰ God aiana muᅅgu moatükuni ra n̄m̄ind̄ih-
ani asu ai muᅅguambo moatükuni ra naf̄imaranda
tüküme Feyo. Ai ahand̄i n̄mori af̄indi ranaheimbo
semündündür̄i hafo aboedambo-fendür̄imbo asu ahand̄i
h̄imboamupuimbo-randeimb̄i ranambo ȳibobofe-
ndür̄imbo mehu. Rani-mboane asu God ai Sisas̄imbo
asübus̄i süᅅguyo ahambo boatei hondü ndore naf̄ir̄ümündi
h̄in̄ngimariri. Rani-mboyu asu Sisas ai-an̄mbo nindou
aboedambofe-rambohündambo horombofe bogor-ani.
God ai rani moatükuni ramareand̄i ra moani mbumundi
ham̄ind-ane. ¹¹ Sapo Nindoumbo sürühoeimb̄i hohoan̄imo
sagadür̄i-randeimb̄i ranani asu nindou sürühehindeimb̄i-
mayei rananei muᅅguambo aiana Af̄indi mami ranahand̄i
n̄mori yanḡir-anei. Rani-mbo-hündambo wamboane asu
Sisas ai nḡir̄i aheimbo wand̄i akohoand-anei yahundür̄imbo
amoan̄nḡi-ndu. ¹² Asükaiyu ai hoaf̄iyuhü yahuya,

“God, Ro wand̄i akohoand̄i ranaheimbo s̄ihaf̄i ratüpur̄i
ranahambo watapor̄imbo-nd̄i handür̄imboyahi.

Munḡu afiṇdi fandife-ambe ro sihambo kakisaondi-
haninühi God adükar-ani mbisahanini-mboyahi,”
Buk Song 22:22

mehu. ¹³ Asükaiyu ai yare hoafi-yuhü yahuya,
“Ro ahambo yangrî ṅgusüfo pandihinühi anihondümbon-
dihinî ṅgamboyahi,” *Aisaia*
8:17

mehu. Asükaiyu yare hoafi-yuhü yahuya,
“Ro ndanimboahi God ai wambo munḡuambo ni-mori
masendîrî ranî-babîdîmbo,” *Aisaia 8:18*

mehu. ¹⁴ Sapo ni-mori ranai nindou fimboyahi ni-mboei-
ambe asu Sisas ai-amboani mamî yare ai ramehindi
nahurai tüküfi nindoumbofi haya manüḡu. Hîfi ndanîhü
ahandi yîfi süḡgu sapo Satan yîfi-yo-rambo hohoanimo
ni-mîndîhü anüḡgu ranahambo raguanambo-ndîhinî
yahuhayamboyu tükümeḡiyu. ¹⁵ Nindou yîfi-mbo yîhî-mboyei
habodei marîhündî. Munḡuambo si maho ra ai hîfi
ndanîhü ni-mboei-ambe ra yîfi-mbo yîhî-mbombo ranai
kîkîhîsafi-ramîndîndürî manîḡo. Ranî-süḡgumboyu
Sisas ai hîfi ndanîhü yîfi-mayu aheimbo yîfi yîhî-mbombo
ranambeahîndî aboedambofe-ndürî-mbohünda. ¹⁶ Si-hîrî
ranî-moatükunî ra fi-fîrî-hündî, Sisas ai moai sünambeahîndî
nendî farîhendürî randî, ṅga Abrahamîndî ahuirî
mamî farîhendürî arandî. ¹⁷ Mamî ranî-süḡgumboyu
asu ai-amboani ahandî wandafî mamî ramehindi nou
munḡuambo moatükunî ra ahandî fi amboa mamî
yare yahurai tükümeḡeyo. Ranîyu ai hi-poambore-
randeimbî asu ndore hohoanîmoyu Godîmbo sai-randeimbî
bogorî adükarî-mbofe tüküfembohündambo nindoumbofi
tükümeḡiyu. Ai rameḡiyu ra sapo nindou ahei moaruwai
hohoanîmoyei arîhündî ranahambo ahandî horînambo
gogorî-hefe-ndürî-mbo-hündamboyu. ¹⁸ Ranî-mbo-hündambo-
anîmbo asu nindou daboe ni-ne moaruwai hohoanîmo
refe hoeifembo moatükunî tüküfendürî ranaheimbo
fandîhendürîmbui sapo ahambo amboani ranî-moatükunî
ra tükümeḡendowa tîḡîrîfo ra marore hayambo wambo.

3

Sisas ai Mosesîmbo ṅgasündirîmboani

¹ Ranî-mbo-hündambo-anîmbo sürühoeimbî wandafî
mamî, siheimbo amboani God ai wand-anei mehundür-
anei. Awi se sapo Sisasîmbo dîboadondîhi hohoanîmondeî.
Ai Godîndî hoafi semîndî ho-randeimbî asu Godîmbo
sihai-randeimbî adükarî bogor-ani. Si-hîrî ahambo
anîhondümborîhu mburîhu wataporîmborîhu arîhündî.
² God ai ahandî ratûpurîmbo-hündâ Sisas ahambo kafoarîrî

hɪnɪŋgɪmarir-ani. Ranani asu Sisas ai Godɪndɪ ratüpurɪ moanɪ ndore ratüpurɪyu-randeimbayu. Sapo Moses ai Godɪndɪ worɪmboyahi manɪboadei nendɪ-babɪdɪmbo moanɪ ndore ratüpurɪyu marandɪ nou-ani. ³ Sisas aiana Mosesɪndɪ ndürɪ ranahambo ŋgasündeandeimb-ani, sapo nindou worɪ worɪmboarandɪ ranai ndürümbɪyuwuhɪ asu worɪmbomarandɪ worɪ ranai moan-ane. ⁴ Awi sapo muŋguambo worɪ ra nindou mamɪ ai worɪmbondandanɪ anɪmbo fondarɪmboesi. Ŋga awi muŋguambo moatükunɪ ranamboanɪ God ai yangɪr-anɪmbo nafɪramboani. ⁵ Moses ai Godɪndɪ ratüpurɪyu-randeimbɪ nindouyu haya moanɪ ndore Godɪndɪ nendɪ muŋguambo ranaheimbo hɪfandɪmarandürɪ hu. Ramareandɪ rananɪmbo-anɪmbo asu God ai nɪnɪ-moatükunɪmboyu süŋgunambo wataporɪmboayu ranahambo nafuirandürɪ marandɪ. ⁶ Ŋga Krai ranai-ani Godɪndɪ Nɪmorɪyu haya moanɪ ndore Godɪndɪ worɪ nahurai-mayei ranaheimbo hɪfandarandürɪ. Ŋga ŋgɪnɪndɪ nɪŋgo hohoanɪmo ranahambo kɪkɪhɪsafɪ-rɪhumɪndifühɪ hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪyefühɪ Adükarɪ ranahambo hɪmboayefɪ ana, asu sɪhɪrɪ ahandɪ worɪ nahurai-ayefɪ.

Godɪndɪ nendɪ aheimbo harɪhefe nɪmarɪ hohoanɪmoane

⁷ Ranɪmbo-hündambo-anɪmbo asu sɪhɪrɪ Yifiafɪ Aboedɪ hoafɪ-memunɪmbo türüboadɪ-humboane. Ai yare hoafɪyowohü yahoya,

“Asu haponda se Godɪndɪ yafambehündɪ hoafɪ hɪmborɪndeihi ana,

⁸ se ŋgɪrɪ hɪmbo-sɪhɪmondɪhehindɪ,

sapo sɪhei amoa mamɪ horombo ai wosɪhoaforɪ hohoanɪmoyeihi

wandɪ hoafɪ mbahɪrɪhehi marɪhündɪ nou.

Nɪmɪ wohɪ furɪkoate-reandühɪ nɪmboei-ambe ai hɪmborɪkoateyeihɪ

wambo moanɪ yarɪhi sɪsɪndɪrɪhi hoeimarɪ-hindɪrɪ.

⁹ Ranɪhü ai nɪmboeimbo ro nɪne ŋgɪnɪndɪ moatükunɪ 40 hɪmbanɪmbo ratüpurɪmayahɪ muŋguambo ra hoeimarɪ-hindɪyosɪ.

Ŋga wambo sɪsɪndɪrɪ-hindɪrühɪ ai nüŋgu-nahurai-yuke masahündɪrɪ.

¹⁰ Ranɪyahɪ asu ro nindou wandɪ ratüpurɪ hoeimarɪhindɪ ranaheimbo ŋgɪnɪndɪ-rɪharühɪ hoafɪya-handürühɪ sahɪya,

‘Aiana muŋguambo si ra ro hohoanɪmoayahɪ süŋguri-hindühɪ-yeipoanɪ,

ŋga ai wandɪ hoafɪyaheimbɪ ra yɪboaruko-rɪhindahanei,’ masahɪ.

11 Ranimboyahi asu ro nginindi-rihandürühi dabari-yaheandühi sahiya,

‘Nindou ranai sapo ro aheimbo harifehe nimarimbo hifi masahandüri ranambe ngiri ngei,’ masahi,” *Buk Song 95:7-11*

mehu.

12 Wandafi mam, se hibadihumbo. Nga shei mbusümo nindou mam ai ahandi ngusüfoambe hohoanimo moaruwai tükündifendowohü anihondümbafe-koatendeih asu ai sapo God yangiri koadürumbo nunguwembi-mayu ranahambo hiningindir haya hohoanimo rani süngundüfimbui. 13 Nga sapo God ai si ranahambo hoafiyuhü, ‘Hapo,’ mehu ra awi ningomboane. Nga rananimbo asu haponda ndefeambe se sheihoari munguambo si aho ranihisi simbori farifehirüdei ngei. Nga hibadihumbo nindou mam seambeahindi ai ahambo hohoanimo moaruwai tükündifendowohü tikai hoafindindoani asu ai hoafi himborikoate-ndühimbo mamikari hohoanimondümbui. 14 Sapo horombo bidifiri si hoani Kraisimbo nginindi anihondümbomarihuri hefi nou yahurai hefi-hefimbo süngunambo bidifirani yifayefi ana, shiri Kraisindi ngunindimbo-ndahumboyefi. 15 Nga asu se rani hoafi himborimayei ra mitanindü-hümündimboyei, sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Haponda se Godindi yafambehündi hoafi himborindeih ana,

se himbo-sihomo-ndihehindi sapo horombo shei amao mam ai Godindi hoafi himborikoate-yehi mbahimari-hehindi nou,” *Buk Song 95:7-8*

meho.

16 Nindou didiyei sapo Godindi yafambehündi hoafi himboriyehi hehi asu rani-moatükuni ranahambo süngufekoate mbahimari-hehinda? Nindou mungu ranai ana sapo Moses ai Isip hifambeahindi semündündüri mahu rani-yehi ramehindi. 17 Nindou daboe God ai 40 himbanimbo nginindimamarü hu-a? Ai ramefiyu ana nindou sapo moaruwai hohoanimoyehi hehi asu ai nimi wohi furikoate-reandühi yifisafimayehi ranaheimboyu nginindimarandüri. 18 Asu nindou daboe God ai dabarifihi horombo hoafi hoafiyuhüya,

“Ai ngiri ro aheimbo harifehe nimarimbo hifi masahandüri ranambe ngei,”

mehu-a? Sapo nindou ahandi hoafi yi-boaruko-rhindühi mbahimari-hehindi ranaheimboyu yare hoafimayundüri.

19 Ranimbo-animbo awi shiri hoeindihumboane. Sapo

ai Godɪndɪ hoafɪ anɪhondũmbofe-koatemayeɪ ranɪmbo-
hündambo wambo-anɪmbo asu ai ŋgɪrɪ harɪhefe nɪmarɪmbo
hɪfɪ God hɪnɪŋgɪmareandɪ ranambe ŋgeɪ.

4

Godɪndɪ nendɪ-yei harɪhefe nɪmarɪmbo

¹ Nga God ai aheimboya, ai harɪhefe nɪmarɪmbo
ranambe ŋgeimboyeɪ yahuhaya horombo hoafɪmareandɪ
ra yaŋgorombo-wambo sɪhɪrɪ ranɪ-moatükunɪ ranahambo
wataporɪmbo-marandɪ ra ndahumɪndemboyeɪ. Awi
sɪhɪrɪ ranahambo ndondɪhu hɪbadɪhumboane, ŋga
nindou mamɪ ai harɪhefe nɪmarɪmbo moatükunɪ ranambe
hokoate-ndu haya bodɪboembui. ² Nga sɪhɪrɪ amboanɪ
Godɪndɪ aboedɪ hoafɪ ra hɪmborɪyefɪ-mboanefɪ, sapa
amoao mamɪ-mayeɪ ai yarɪhi hɪmborɪmayeɪ nou. Ai
hoafɪ ra hɪmborɪmayeyosɪ, ŋga asu ai ranahambo
anɪhondũmbofe-koateyeihɪ süŋgufekoate-mayeɪ ranɪmbo-
wamboyo moai ndoreandürɪ. ³ Nindou sɪhɪrɪ hoafɪ
ranahambo anɪhondũmbo-rɪhundeimbɪ ana, harɪhefe
nɪmarɪmbo ranambe hefɪ-rɪhundeimb-anefɪ. Sapa ranɪ-
moatükunɪ ranahambo God ai yare hoafɪyuhü yahuya,
“Ro ranaheimbo ŋgɪnɪndɪ-yahandürühɪ dabarɪ-yaheandühɪ
sahɪya,

‘Ai ŋgɪrɪ sapa ro aheimbo harɪhefe nɪmarɪmbo
hɪfɪ segudürümbo-mayahɪ ranambe tükündahindɪ,’
masahɪ,” *Buk Song 95:11*

mehu. Ai Moses nüŋgu-ambe ranɪ hoafɪ ra hoafɪmayu. Nga
horombo ai muŋguambo moatükunɪ nafɪramündɪ mbura
ahandɪ ratüpuri ra muŋgumayo. ⁴ Nga Baiborambe
ŋgoründühɪ rühɪ 7 si ranahambo sapa yare hoafɪyowohü
yahoya,

“God ai ratüpuriyu humbo 7 si ranɪ-simboanɪyu warɪ hare
mamaru,” *Stat 2:2*

meho. ⁵ Mare mamɪ ranɪ-moatükunɪ ranahambo asükaiyu
yare hoafɪyuhü yahuya, “Nindou ranai ŋgɪrɪ sapa wandɪ
harɪhefe nɪmarɪmbo hɪfɪ ranambe ŋgeɪ,” mehu. ⁶ Israer
nindou ranai weaŋgurühɪ hoafɪ aboedɪ ranahambo
hɪmborɪmayeɪ aiana moai harɪhefe nɪmarɪmbo hɪfɪ
ranambe hei sapa ai ranɪ-moatükunɪ God ai hoafɪmayu
ranahambo anɪhondũmbofe-koatemayeɪ ranɪmbo-wambo.
Nga asu nindou amurɪ-mayeɪ aiana ranambe ŋgeimboyeɪ.

⁷ Ranɪmbo-hündamboyo asu süŋgunambo God ai asükaiyu
ŋgorü si ra hɪnɪŋgɪmareandɪ, sapa si ranahambo
dükareandühɪ “ndanɪ si” mehu ra. Godɪndɪ hoafɪ
mbahɪrɪhefe si afɪndɪ hɪmbanɪ ra ho-ane ranɪ mbusümo
Defitɪndɪ yafambe süŋgure haya God ai hoafɪyuhü yahuya,

“Asu haponda se Godindî yafambehündî hoafi
 hîmborîndeihi ana, se ŋgirî hîmbo-
 sîhomondîhehindî,”
Buk Song
 95:7-8

mehu. ⁸ Ŋga asu Sosua ai nindou ranaheimbo sapo God ai harîhefe nîmarîmbo hîfî ra horombo hoafîmayu mbasagadürü-mbonana, asu God ai ŋgirî asûkaiyu sünguna ŋgorü si tüküfemboayo ranahambo wataporîmborandî. ⁹ Ra rawefeyo nou-ane asu Godindî nendî ranaheimbo amboanî harîhefe nîmarî si ra awi mbanîŋgondürî sapo God 7 sihi warî hare mamaru nou. ¹⁰ Nindou düdi ai sapo Godindî harîhefe nîmarîmbo hîfî ranambe ahu ana, nindou ranai ahandîhoarî ratûpurî moendîre haya nîmarûmboani sapo God ai-amboanî muŋgu moatükunî nafîra humbo warî hare mamaru nou. ¹¹ Ranîmbo-hündambo-anîmbo awi sîhîrî amboanî ranî harîhefe nîmarîmbo moatükunî hîfî ranambe tüküfembo hütî-hütîndefîmboane. Rananîmbo asu nindou mamî ai-amboanî ŋgirî sîhîrî ranambeahi tüküfembo gübüsî-boadeamunî sapo nindou ai aheihoarî Godindî hoafî ranahambo süngufekoate-yehî bodîmefoehindî nou. ¹² Godindî hoafî ranane yangîrî nîŋgombo ŋgînîndî ratûpurî ratûpurîyohü anîŋgo. Aiana yihîmîndî hamîndîyo hayamboane asu pisao yîbobooanî yihîmîndî-yoweimbî ranahambo ŋgasûndeamboane. Godindî hoafî ranai ana ragu safambe kefoendühî sapo yifiafî asu yangîrî nîŋgombo hoanîmo ahafe mamambe-marîneandî, hamîndî türîandambe asu efu nîmaro-ambe amboanî ragu keboemboe. Ranane asu ai nindou-yafe ŋgusüfoambe hohoanîmo ragu amaro ranahambo türüfoare arandî. ¹³ Ŋgirî nînîmoatükunî Godindî hîmboahü dîbonapîndîfe yagodo. Nindou muŋgu God ai nafîmarandî ranai ana ahandî hîmboahü weindahî yangîr-ane. Ŋga God ai süngunambo sîhefî hoanîmo muŋgu yîbobondeambui.

Sisas ai sîhefî Godîmbo saimbo bogorî adükar-ani

¹⁴ Sîhefî Godîmbo sai-randeimbî bogorî adükarî Sisas, Godindî Nîmorî, ranai sapo God amaru ranambe nîmoamo mahafu. Ŋga awi sîhîrî ranîmbo-anîmbo nînîmoatükunîmboyo anîhondümborîhundühî weindahî wataporîmborîhu arîhundî ranahambo ŋgînîndî-safî kîkîhîndî-humîndefîmboane. ¹⁵ Sîhîrî sîhefîhoarî ana moaruwai hohoanîmo ranahambo hîfînambofembo ŋgînîndî-yefîpoanî. Ŋga asu sîhefî Godîmbo sai-randeimbî nindou ranai ana sapo nindou sîhefîmbo hîpoambofemuni-koatemayu ra nahuraiyupoanî, ŋga wanî. Ŋga ranîmoatükunî ra yahurai-ane, nindou ranai-amboanî sîhîrî rawehundî nou afîndî mamîkarambo moatükunî ranai

yare hoeimareri+yosi, nga ai moai moaruwai hohoan+moyu.
 16 Ran+imboane awi sih+ri moan+ mbi+ro-koate God moan+
 hi+poambore-randeimbi hi+fanda ni+maruwan+ ahambo
 sowana ngef+imboane. Ranambe an+imbo sih+ri amboawiyei
 yaho hohoan+mo asu moan+ hi+poambore arand+ ra
 sihef+imbo fehefemböhünda ndahumündemboyefi sapa
 sih+ri sem+ind+imbo hohoan+moayefi amboani.

5

*Sihefi God+imbo sai-randeimbi bogori adükar+i Sisas ai-
 an+imbo aboedambo-ndeamunümbui*

1 Munguambo God+imbo sai-randeimbi bogori adükar+
 nindou ana sapa nindou-yei mbusümon+ndi God ai
 kafoarir+ hi+n+ng+marir-ani. Ranani asu nindou ranai
 munguambo nindou ranahei moaruwai hohoan+mo
 ran+imbohünda God+imbo moan+ saimbo asu ahambo
 ni+n+hond+ hi+fokoefe sihefembo-hündamboane kafoarir+
 hi+n+ng+mariri. 2 Ranane asu nindou ai fi+ri+fekoate-
 yeih+ mam+kar+iyei ar+hünd+ ranaheimbo hi+mboari+
 hoafendühi hi+badarümbui, sapa nindou-mayei ranai-
 amboani aheihor+ ng+n+ndi n+ngokoate-yeih+wambo.
 3 Ran+imbo-wambo ai God+imbo ni+ne-moatükun+ hi+fokoare
 sihenda hor+ p+rayo ra ng+r+ nindou di+iyei moaruwai
 hohoan+momayei ranaheimbo-hündambo yang+r+
 randeand+. Nga ai-amboani ahand+ moaruwai hohoan+mo
 ran+imbo-hündambo kameih+ rareandühani. 4 God+imbo sai-
 randeimbi bogori adükar+imbofe ndürümb+ moatükun-ane
 asu adükar+ ratüpuri+ ra ng+r+ nindou mam+ ai ahand+hoari+
 ran+imbondahe ni+mboambo mbüsu, nga wan+. Nga moan+
 God ahambo kafoarir+imboani ran+ ratüpuri+mbohünda sapa
 Aron+imbo boatei God+imbo sai-randeimbi+mborir+ kafoarir+
 hi+n+ng+mariri nou. 5 Mam+ yare yahuraiyo, Krai+ aiana
 God+imbo saimbo ra bogor+imbofe adükar+i ndürümb+yo
 ni+ngombo-mayu ra ahand+hoari+ moai bogor+imbofi nüngu,
 nga wan+. Nga God+iyu ahand+ ndür+ adükar+i sagadowöhü
 hoafi+yundühi yahuya,

“Seana wand+ ni+mor-anafi,

nga haponda ro sihaf+ Apembo-yaheamboanahi,” *Buk
 Song 5:7*

mehundo. 6 Asu God ai asükaiyu yare hoafi+yuhü yahuya,

“Awi seana wambo sairambo bogor+imbo-ndafo rando
 ndühümeambo ni+mboamboyafi

sapa Merkisedek referambohünda manüngu ran+fihi+
 tündo hawambo,” *Buk Song 110:4*

mehundo.

⁷ Sisas ai hifi ndan+hü yangiri nünguambe Godimbo sapa ahambo yif+hündi aboedambofimbo-mayu ranahambo ai moani pukuna hoafiyuhü aran+himboahi hümoariyuhü didibafiyundühi hoafiyundo marandi. Sisas ai himboari hoafendiyu haya Godindi hoarehi nüngumbo-wambo God ai ahandi hoafi ra himborimayundo. ⁸ Sisas ai Godindi Nimoriyusi, nga nini-moatükuni tñirifo afindi ahambo tükümefero ra ahambo yamundifiwani asu ai Godindi hoafi ra süngufe hombo-hündamboyo tükümefero. ⁹ Raniyu asu ai tñirifo moatükuni ra ndeara yare nafamündi mbura rananimbo asu ai nindou didiyei ahandi hoafi süngurihi ar+hündi ranaheimbo koadürümbo aboedambo-fendürimbo nimindihifi tükümefero. ¹⁰ Raniyu asu God ai ahambo fi sai-rambohünda Sisasimbo bogori adükarimboriri hinñgimariri sapa Merkisedek rasüngure marandi ranifihitüre haya.

Se Godimbo anihondümbofe ho ra hinñgife-poani

¹¹ Rani hoafi ranahambo sheimbo wataporimboyondürimbo ra afind-ane engorosi, nga sheimbo wataporimboyondürimbo ra awi akidou tñjümbi safane, sapa se nimai hohoanimo ra puremindi-koateyei ar+hündi ranimbo. ¹² Afindimbo maho ra se Godindi hoafi yamundife-randeimbi niñgombomayo-aneisi. Nga awi nindou ngorü ai-animbo Godindi hoafi boakori fifirife ra asukai sheimbo yamundi-mbirihindüramboane. Se nginindi sesi sesimboayei rananeisi, nga asu awi nindou ngorü ai sheimbo titi yangirananimbo dagadürimbui. ¹³ Nindou düdi ai titi yangiri simindimboayu ana, ai nimoakidou nou-ani, nga asu ai aboedi mbumundi hohoanimo aho ranahambo yamundife ra moai türüfoareandi. ¹⁴ Sapa nginindi sesi ranana nindou adükarimboehindi ranahei ses-ane. Nindou yahurai ana ahei hohoanimo ra ndorhi korifoarihi ar+hündiwambo asu ai nine-moatükuni aboedayo-ane asu nine-moatükuni moaruwaiyo ranane rani-moatükuni ranahambo türiboadihi fifindihimboyei.

6

Godimbo anihondümbofe ranahambo sihiri kikihi safindihu-mündefimboane

¹⁻² Awi ranimbo-animbo sihiri nginindi yamundife hoafi rani-sowana sühündahundüh-animbo asu Kristeniyafe raboakori hoafi yamundifembo engoro ra daboadanambondihumboane. Sihiri ngiri kambohoani rani yangiri fondihu asükaindefi findihehu fondihu ndihundi.

Asükaindefi ngiri sihiri ranahambo wataporimbondi hu
 ngefi, nga ranana sapo nda: Ndorifehe-koate ratüpurü
 daboadanambofe, Godimbo anihondümböfe, rani-
 poanimbo himoni hundürü hohoanimo, nindou-yeiwami
 warü nandife hohoanimo, nindou yifihündi asükaiyo botife
 hohoanimo asu Godindi nendi yiboböfe hohoanimo
 rani-simboani God yibobondeandani asu bidifiri ai
 koadürümbo yangiri nimboeimboyei asu bidifirimbo
 God ai tñirifo dagadürimbui. Rani hoafi yamundife
 yangiri ngiri hihirindexi keboehu ndihundi, nga
 wani. Nga sapo nindou boagiri-yafe yamundife hoafi
 rananimbo himborindexi süngundihu ngefimboane.
³ God ai shefimbo refembo hinñgareamuni ana, sihiri
 randihumboane. ⁴ Nindou bidifiri ai Godindi sürühoeimbi
 hohoanimo ranambe nimboei, asu sünambeahindi moani
 saimbo moatükuni ra ai yarühi hoeirihindi asu Yifiafi
 Aboedi ra ai-amboani sahümündi manimboei. Asu
 nindou ranai rarihindeimbi ai ahei anihondümböfe ho
 ra randühi hinñgandühi hehi, asu asükaindei nüngundühi
 hihirindexi Kraismbo anihondümbo-mandühora? ⁵ Sapo ai
 Godindi hoafi aboedi hamind-ayo ranahambo fifirihindi ai
 yarühi hoeirihimboane-wambo. Asu ai Godindi aboedi
 si süngunambo tükufemboayo ranahandi nginindi ra
 hoeirihimboanei. ⁶ Asu ai ahei Kraismbo anihondümböfe
 hohoanimo ra moani yarühi hinñgarihindi ana, ai ngiri
 asükai hihirindexi anihondümbondihindi, nga wani. Rani-
 moatükuni ra refekoate-ayo ana, ngiri randifeyo sapo
 ai ahei-hoarü asükaiyei Godindi Nimori ranahambo nimi
 keimbi karühe-ndeimbifihü nindou himboahü hifokoarühorü
 pamarühorü noumayo-wambo.

⁷ Hoe ranai hifi rani-wami afindimbo peyoani asu hifi
 ranai hoe ra semindühi nindou nümbürü-marühündi ranahei
 nümbürü ranambe sesi aboedi tükefeyo ana, God ai rani-
 moatükuni ranahambo aboedi didiboadore huhani. ⁸ Nga
 asu hifi rani-wami nümbürü ranai wohafi napo furüyowohü
 wohi ai furayo ana, ngiri aboedindo. Ranimbo-animbo asu
 rani-moatükuni ranahambo God ai moaruwaimbo-ndeanda
 asu sünguna hai-nambo tikirindandani awarindühoemboe.

⁹ Nga wandafi mamü, ro hoafi afindi tñümbi ndahurai
 hoafayefi ra awi sheimboanefi hoafayefisi, nga ro sheimbo
 rani-moatükuni ranimbo-hünda fifirihundürü-mboanefi. Se
 ngiri randühi nindou amurü ramehindi nou moaruwaimbo-
 ndahindi, nga wani. Nga awi sheimbo God ai aboedi
 didiboado-ndearümbui sapo ai sheimbo aboedamböfe-
 ndürimboayu ranimbo-hündambo. ¹⁰ God aiana nindou
 hohoanimo mitaniramündi-randeimbiyupoani. Raniyu-
 animbo asu ai nüne ratüpurü se ratüpurayei-ane asu

Godimbo ngusüfo pari+horühi ahandi nendi ranaheimbo fari+hehi mar+hünd-ane asu hapondani amboani yari+hi ari+hünd-ane ranahambo ngiri+ m+tan+ndamündündüri, nga wani. ¹¹ Yi+hoefi adükari hohoanimo siheimbo ranana ndahurai-ane. Roana siheimboya, awi se munguambo moani rani+ratüpurü yangir+an+ambo randi+hi ratüpur+indei ngeimbo bidif+ran+ hondü ranan+ambo asu se n+n+mboyei himboayei ranai an+hondü tükümbife-ndüramboane. ¹² Se rani ratüpurü süngufe ho yi+boaruko-yi+boaruko ran+amboanefi ro moei-asefi. Nga se sapo nindou bidif+ri+ Godimbo an+hondümbor+ihori mbur+hümbomayei sapo Ape ai n+ni+moatükun+yo segodür+ambo horombo hoafi+mareandi ra asahümündi nou randahindi sefomboanefi hohoan+moayefi.

Sihiri Godindi horombo hoafi ra an+hondümbor+ndi+humboane

¹³ Horombo God ai Abraham+ambo horombo-hoafi+rirühi ai an+hondümbor+randi+heamboyah+ yahu dabar+mefiyu. Ahambo moai n+ni+moatükun+ ngasündeambo nahurai yangoro ranambo dabar+ife-mbohünda, nga wani. Nga rani+yu asu ai moani ahandi ndüri rani+fihi yangir+ dabar+fihi hoafi+mayu. ¹⁴ God ai yare hoafi+yuhü yahuya, “An+hondümbor+an+ ro sihambo aboedi+aboedi+ndi+hean+n+imboyah+ asu sihaf+ ahuir+ mam+ af+ndi+ tükündahimboyei,” *Stat 22:17*

mehu. ¹⁵ Rani+yu asu Abraham ai rani+moatükun+ ranahambo himboyuhü nüngu-ane God ai ahamboya, aboedi+aboedi+ndi+hean+n+imboyah+ yahuhaya horombo-hoafi+mariri. ¹⁶ Nindou mam+ ai dabar+fembo yahumbo ra sapo nindou ngorü düdi ai ahambo ngasündiri haya ranahandi ndür+nambo dabar+ndi+fiyuan-an+ambo asu ahandi hoafi ra ng+nem+nd+ambo n+ni+moatükun+ simbor+ hoafi mbusümo engoro ranahambo wan+nd+mboe. ¹⁷ Nindou sapo didi+yei ai God aheimbo aboedi+ didi+boadofendür+ambo ahandi n+mor+ambo horombo-hoafi+mareandi ra ngiri+ ngorü süngund+heandi yahuhaya rani+ambo weindah+reandühi+yu ahandi horombo-hoafi ranahambo ng+n+amündühi+ dabar+mefiyu. ¹⁸ Ahandi dabar+ife-ane asu horombo-hoafi+fe-ane yimbu moatükun+ ranana ngiri+ ngorü-n+goründo. Asu rani+moatükun+ ranahambo God ai yare hoafi+mayu ra ngiri+ tikandeambo rambüsu, nga rani+ambo-an+ambo sihefi ngusüfo ndondeamun+mboe. Rani+amboane nindou sihiri+ didi+yefi God+ndi fik+mi+ aboedamboyahu n+imboefeimbi sihiri+ ana rani+moatükun+ ra an+hondü hondü tükündi+femboe mb+sefi hohu God ai sihefi+ambo horombonambore rani+moatükun+ambo

himbombo masihemuni ranifihî nginîndî kikhîndî-humîndefî nimboefî-mboane. ¹⁹ Rani-moatükunî ranahambo himbombo hohoanîmo ranana sihefî nîngō hohoanîmo ranambeahî nîmoei fûrîfûrîkoate nginîndî amaro nahurai-ane. Rani-moatükunî ranana aboedambore-randeimbîyo haya rani-hoarehî nîmboefembo ngîrî fûrîfûrîndefî. Hohoanîmo ranambo-anîmbo God nîmaruambe ngemboyefî sapo Godîmbo sai-randeimbî bogorî adûkarî ai yipurî hoearî ranî hundûnî kefuai ser worî safambe hamîndî ragu hüfu-arandî nou. ²⁰ Sihefomböhünda Sisas ai Godîmbo saimbohünda bogorî adûkarîmbofi haya God nîmaruambe ai-boatei kefuai mahüfu. Sapo Merkisedek ai sai-randeimbî bogorîmbo-mefiyu ranifihî türehaya ai koadürümbo-koadürümbo anüngu.

7

Merkisedek ai ndürümb-ani

¹ Merkisedek ranai ana adûkarî ngōafi Saremî-yafe bogorî adûkarî nindou sapo Godîndî ndürî nîmoamo hondayo ranahambo sai-randeimb-ani. Abraham ai yifiarîni-poedî bogorî adûkarî nindou yimbuyimbu-yomondî ami titaboarîfoaru hou ranîni-poedî mahüfuwa Merkisedek ai nafîni hoeirîrî haya ahambo Godîmbohünda aboed-aboedîmarirî. ² Asu Abraham ai yifiarîni-poedî napo semündü masüfu ra mamî 10 yîbobore mbura mamî bîdîfirî Merkisedekîmbo masagado. Ndürî 'Merkisedek' ranana 'Mbumundî hohoanîmoyumbü bogorî adûkarî' yaho-randeimb-ani. Sapo ai Saremî-yafe bogorî adûkarî nindou-ayu, ranîmboane ahandî ndürî ranamboanî ngusüfo afurife küfeimbî bogorî adûkarî' yaho arandî. ³ Merkisedekîndî hond-afîndî, ahandî amoa, ai tüküme fiyu asu ai yîfîmayu hoafi ra moai akîdou amboanî yanğorowanî fîfirîfeyo. Merkisedek ranai ana sapo Godîndî Nîmorî moanî yahurai nou koadürümbo Godîmbo sai-randeimbî anüngu.

⁴ Awi se Merkisedek ranahambo hoeindîhorî nüngu-nahurai ndürümbî adûkarîyu tüküme fiyu ra. Sapo sihefî adûkarî amoa hondü Abraham ai napo yifiarîni-poedî semündü haya ranahambo mamî 10 yîbobore haya ahambo mamî bîdîfirî masagado ra. ⁵ Rifaindî ahurîmami ranai ana Godîmbo sihou-rundeimb-anemo. Raniyomo asu nindou ranai yanğîr-anîmbo Israerî-yeimayo mamî 10 bîdîfirî napo ra mamî bîdîfirî sowandümo mbürundamboane yaho ahînûmbî hoafi yare meğoro. Sapo Godîmbo sihou-rundeimbî ranai-amboanî Israerîhündîyomo asu Israer ai-amboanî Abrahamîndî ahurî mamîyeisî, nga Godîmbo sihou-rundeimbî ai ahei-mayo napo

mamí bídífrí sowandümo marundí. ⁶ Nga asu Merkisedek ana Rifaindí ahuirí mamambeahíndí-yupoaní. Nga asu ai Abrahamíndí-mayo napo mamí bídífrí ra semündü mburambo asu ahambo aboedí-aboedímarirí sapo nindou Godíndí-mayo horombo hoafí semündümbü-mayu ranahambo. ⁷ Awi síhírí ranahambo fífíríhumboanefí sapo nindou düdí ai ngorümbó aboedí-aboedarirí ranai ana ndürí ngíníndí adükarümbiyu-wamboane asu aboedí-aboedímefiyu ranai ahandí hoareh-ani. ⁸ Rifaihündí aiana Israerí-yeimayo napo bídífrí sowandümo marundí ra nindou yífíyomo marundí. Nga Merkisedek aiana nindou-yeimayo napo mamí bídífrí mamí bídífrí semündü marandí, nga ai yangírí nüngumbü nou-ani sapo Baibor ai yare hoafímayo nou. Ranane asu síhírí yaríhu fífíríríhündí Merkisedek ai Abrahamímbo ngasündímarirí. ⁹ Moaní hoafímbo randíhu hoafíndefímboane. Rifaindí ahuirí mamí ai Israerí-yeimayo napo ¹⁰ mamí bídífrí sowandümo marundí-anesí, nga horombo Merkisedek ai Abrahamíndí-mayo bídífrí napo masemündu rasímboaní Rifaindí ahuirí mamí aho ra ranaheimbo kameihí randí masemündu. ¹⁰ Ranímbo Merkisedek ranai Abraham ranahambo nafíní hoeiriraní Rifai ai tüküfekoate-yuambe ahandí amoao Abraham ranahandí flambe mamaru. Raní-moatükuní ra moaní hoafomboane. Ranane asu síhírí yaríhu fífíríríhündí Merkisedek ai Rifaimbo amboaní ngasündímarirí.

Godímbo sai-randeimbí bogorí símborí ai Rifaindí ahuirí mamí-memo ranahamundí fondí kosímaríhendí

¹¹ Rifaindí sírambeahíndí yangírí Godímbo sai-randeimbí bogorí ra tüküyafu marundí. Moses ai ahínümbí hohoanímbo ra nindou Israeríhündí ranaheimbo masagadürí, nga Rifaindí ahuirí mamí ranai hífandímaru homo. Rifai mamí-yomondí Godímbo saimbo ratüpurí ra nindoumbo ndombaríhoai-mbonana, asu ngírí ngorü-poanímbo Godímbo saimbo bogorímbofe moatükuní ra tüküfeyo. Nga ngorü-poanímbo Godímbo saimbo moatükuní ra Merkisedekíndí Godímbo saimbo hohoanímbo ranífhí türe hayamboyo, nga Aron Rifiandí ahuirí ahandífhí türe hayamboyo poaní. ¹² Asu Godímbo saimbo bogorímbofe moatükuní ranai ngorü sünguefeyo ana, asu ahínümbí hohoanímbo ranamboaní ngorü süngumbífeyo-wamboane. ¹³ Síhefí Adükarí sapo ahamboane ndaní hoafí nda hoafayo, Aiana nindou ngorü sírambeahíndíyu, nga asu Aroníndí sírambeahíndí-yupoaní. Moai ahandí sírambeahíndí ana Godímbo sai-randeimbí bogorí ratüpurí ra nindou mamí ai-amboaní semündu, nga waní. ¹⁴ Aiana nindou Suda-mayu

sirambeah+ndiyu tüküme fiyu. Nga asu Moses ai moai rani siri ranahambo dukare hoafi yu Godimbo sai-randeimbi bogori nindou tükufembo, nga wani. Rani-moatükuni ra sapo ndorihu fifirihumboanefi.

Sisas ana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari koadürümbo nüngumb-ani Merkisedek nahurai

¹⁵ Sihiri diboadorihu hoeirihumboanefi ngörü simbori Godimbo sai-randeimbi bogori Merkisedek ramefiyu nahurai tüküme fiyu asu ai Rifaindi sirambeah+ndi sihou-rundeimbi ranahamumbo ngasündi-mareapurü. ¹⁶ Ai Godimbo sai-randeimbi bogorimbomefiyu ra moai Rifaindi ahuri yangir-animbo ratüpuriyo ramboane yaho ah+nümbi hoafi megoro rani-süngu süngurandi, nga wani. Nga aiana awarihefekoate yangiri nüngumb-ani ranimboane asu ai ngasündeandeimbi bogori sai-randeimbi tüküme fiyu. ¹⁷ Nga Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Seana Godimbo sai-randeimbi bogori koadürümbo koadürümbo nimboamboyafi
Merkisedek ramefiyu ranifihü tündo hawambo,” *Buk Song 110:4*

meho.

¹⁸ Horombodidi ah+nümbi hohoanimo ranana gigirana-mbofemboane sapo rani-moatükuni ranai aboedi ndorihefekoate asu shefimbo fehefemuni-koatemayowambo. ¹⁹ Nga ah+nümbi hohoanimo megoro ranai ana ngiri nini-moatükuni aboedi ndemindi ndondeandi. Nga hapondani ana simbori moatükuni horombodidi moatükuni ranahambo ngasündareandi. Rani-moatükuni himboayefi ranambo sihiri God sowanambo akimi ngemboyefi.

²⁰ Asu God ai Sisasimbo ahambo sai-randeimbi-mborirühi moai moani hin+ngiriri, nga dabarifihiyu hin+ngimariri. Nindou bodimondi yaru Godimbo sihou-rundeimbi-mbo-yafundeimbi ana moai yahurai dabari yangorowa tüküyafurundi. ²¹ Nga Godindi dabari sünguyu Sisas ai ahambo sai-randeimbi tüküme fiyu. Rani-simboani God ai yare ahambo hoafiyundowohü yahuya,

“Adükari ai anihondümbo hondü dabarifimboani,
nga asu ai ngiri rani-moatükuni ra hihirinde ngörü süngundeandi.

Nga seana Godimbo sao-randeimbi koadürümbo nimboamboyafi,” *Buk Song 110:4*

mehu. ²² Dabari ranimbo-hündambo wamboyo simbori hoafi femindi shefe moatükuni-mayo ranahambo Sisas ai hoafiyuhüya, rani-moatükuni ra anihondü tükündifemboe,

mehu. Ranimboane hoafi femindi sifehe ra Mosesindi ahinumbi ranahambo ngasundeamboane.

²³ Rani-moatukuni ra yahurai-ane: Horombo ana Godimbo sai-randeimbi bogori nindou ra afindi tukuyafu marundane, nga asu ai yifyomo runduhi wambo moai ahamundi rani ratupuri ra geduhi huraamindi ho randi, nga wani. ²⁴ Nga Sisas ana moani koadurumbo nungumbo wambo asu ahandi Godimbo sai-randeimbi ratupuri ra ngiri nindou ngoru ai kosindihai ratupurindu, nga wani. ²⁵ Ranimbo-wambo-animbo hapondan-ane asu sungunambo munguambo si aho ranane ra nindou didiyeyi God sowana Sisasindi sunguyahi ahei ranaheimbo munguambo aboedambo-ndearumbui. Sapo ai koadurumbo nungumbo aheimbo farifehe-ndurimbohunda didibafiyu arandi.

Sisas Godimbo sai-randeimbi bogori adukari ai-animbo sifehimbo fandihemunumbui

²⁶ Sapo Godimbo sai-randeimbi bogori adukari ndahurai sifehimbo fandihemunumbui. Aiana moani aboedi suruhoeimbi hamindi hond-ani. Ahandi fiambe ana moai se hutiyafi yaho hoafi hohoanimo nimarondo. Aiana moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo nindou nimboeia ai moani rani-poani honduyu haya sunambe nimoamo hond-ani anungu. Nindou yahurai-animbo sifehimbo fehefemunimboani. ²⁷ Aiana bodimondi Godimbo sihourundeimbi bogori adukari nindou yahuraiyupoani. Aiana nimbiniimbisi moai ahandi fimbohundambo boatei Godimbo ninihondi hifokoare sihai mbura asu sunguna nindou amuri ranahei moaruwai hohoanimo ranahambo yare randi, nga wani. Nga aiana moani mamimbo yangiri randi ramareandi moani koadurumbo ai ahandi fimbo Godimbo sifehembo sapo ninihondi hifokoarefeyo nou refihi. ²⁸ Ahinumbi hohoanimo menjoro ranaiyo nindou ndoyimndikoate-memo ranahamumbo Godimbo sai-randeimbi bogori adukarimbo hiningireapuri arandi. Nga asu Godindi ahinumbi hohoanimo ra sagadoambe ahandi dabarife ranamboyoyi Nimorimbo yariri hiningimariri. Raniyo asu rani-moatukuni ranai ahandi Nimori koadurumbo ndorihoeimbi ranahambo yare hiningimareri. Sapo Nimori koadurumbo mungunambo ndorihoei nungumbu-mayu ranahambo.

8

Sisas ai sifehi Godimbo sai-randeimbi bogori adukar-ani

¹ Rani-moatukuni ranahandi nimindi hondu hoafi ro wataporimbo-arihundi ranana sifehi moani yahurai Godimbo sai-randeimbi bogori adukari ai sunambe God Bogori

Hondü-mayu ranahandi hanjifoani amaru. ² Ranambe-ani aiana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ratüpurü ranani ratüpurüyuhü moani sürühoeimbi fondi ranambe anüngu. Fondi ra sapo Godimbo hoafiyo-rambo ser wori hondü Adükari ai mafondeandi ranambe, nga nindou ai wori ra moai fondundi.

³ Munguambo nindou didemo sapo Godimbo sihou-rundeimbi bogori adükari ningomo arundi ra Godimbo moani saimbo moatükuni sihefembo asu ninihondi hifokoefeyoani hori kefoefe-rambohündambo aningomo. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai-amboani ninimoatükuniyo ra awi Godimbo mbisihend-amboane. ⁴ Sisas ranai hifi ndanihu mbanüngu-mbonana, ai ngiri Godimbo sai-randeimbi mbo nüngu, sapo nindou bidifiri ai Suda-yei ahinümbi hohoanimo rani-süngumbo Godimbo moani saimbo moatükuni sihou-arundi nindou ranai maningomondambo wambo. ⁵ Moani sürühoeimbi fondi ranambe Godimbo sihou-rundeimbi ratüpurü yaru arundi fondi ranana moani safi hondü sünambeahi engoro ranahandambo sisamane. Moses ai sapo sisami moatükuni ser wori-mayo ra fondi fembo yahuhaya-mboyuambe God ai ahambo hoafiyundohü yahuya,

“Se rani-moatükuni ra randowandühi ana, sapo hifi wafuambe munguambo moatükuni refembo safi hondü sisamirihе nafuimehanini rananimbo rani-süngundo worimbondandi,”

Kisim Bek 25:40

mehundo. ⁶ Nga haponda Sisas ai Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ratüpurü ranifihü türe haya ratüpurayu hu ranana amuri-yomondi ratüpurü ngasündeandeimbi hondane. Sapo hoafi femindi aboedi safi sihefembo moatükuni Godindi nendi asu Godimayu ranahei mbusümo didiboado-mareandi ranana moani aboedi mbumundi hamindi hondane. Rani-moatükuni ra sapo aboedi hamindi hondü horombo hoafifimbihündi süngu wambo.

Simbori hoafi femindi sihefe ai horombodidi ranahambo ngasündeamboane

⁷ Horombo weangurühididi hoafi femindi sihefe-mayo ra moani aboedi ndombarihoai-mbonana, asu ngiri sünguni ngorü tüküme feyo ranai tüküfeyo, nga ranana waniyo. ⁸ Nga asu God ai ahandi nendi ranaheimbo papihofirandürühi yahuya,

“Adükari ai yahuya, Awi sünguna ro Israerihündi asu Sudahündi rani-babidimbo simbori hoafi femindi sihefemboayah rani si ra tükündifemboe.

⁹ Rani hoafi femindi sihefe moatükuni ranana ngiri sapo ahei amoa mamibabidimbo Isip hifambeahindi koakoma-rihandüri hahi ranisimboani hoafi firihamindi masiheheandi nahurai-yopoani, nga wan.

Nindou ranai wandi hoafi femindi sihefe ra ndofe süngufekoate-mayeri-amboyahi asu ro-amboani aheimbo moani yarihe hininjgimarhearü, Adükari ramehu.

¹⁰ Awi süngunambo ana Israerihündi babidimbo ndani hoafi femindi sihefe ndandithe ndahurai-animbo randiheamboyahi.

Ro wandi-mayo ahinümbi hohoanimo ahei hohoanimoambe hininjgindiheandühi asu ahei ngusüfo fihü sürü papindihini hininjgindiheamboyahi.

Ro ahei God-ndamboyahi asu ai wandi nendi-ndeimboyei.

¹¹ Nindou mamai-amboani ngiri ahandi mamigoafihündi nindou-mayu ranahambo yamundeandüri asu ahandi sirambeahindi nindou ranaheimbo hoafindundürühi, 'Se Adükari firirindihori,' mbüsu.

Nimboe muḅguambo nindou ai ndürimbayeri asu ndürikoateayeri aiana wambo firirindi-hindirimboyei.

¹² Ro hipoambondi-handürühi ahei moaruwai hohoanimo ranimbo amboawiyeyi mbisa hininjgindihearühi, asu ahei mamikari hohoanimo ranahambo moani mitanindi-hamindi-handürimboyahi," *Jeremaia 31:31-34*

mehu.

¹³ God ai simbori hoafi femindi sihefe ranahambo simbor-ane yahu wataporimbo-randühiyu asu hoafi ranambo ai weanḅgürühdidi-mayo ranahambo muḅguna wamindafimbo-mareandi. Asu nine-moatükuni sapo ai wamindafiyowohü sümboayo ranana ngiri amitata awarindihoyeo.

9

Hifi ndanihündambo Godimbo hifokoeife saimbo hohoanimo

¹ Weanḅgürühdidi hoafi femindi sihefeimbi-mayo ranai ana rani-poanimbo Godimbo didibafife hohoanimo asu nindou nafiyoweimbi-hündi sürühoeimbi fondi Godimbo didibafife-rambo rani amboani meḅgoro-ane. ² Weanḅgürühi sapo sürühoeimbi fondi ser wori ra

yimbumbofe pap+yoweimbiyo mafondaro. Weindani pap+ ranambe ana ram nindifembo fondi n+ngo asu yibadi bret rani+wami Godimbo sihefeimbi-hündi n+ngo marandi. ³ Ai hoeari yipur+mbor+hi kümari+hindi asu hoeari rani daboadan+ fondi mam+ man+ngo ranahambo moani sürühoeimbi+ fond-ane yahomo marundi. ⁴ Wor+ rani safambe, rani-poan+ambo fi+s+i+ri+yo-randeimbi+ Godimbo mandife fondi gor+nambo nafirundeimbiyo asu hoafi fem+ndi sihefe-rambo bokis rani+kameih+ man+mbafe. Bokis ranahambo gor+nambo gabud+foefimb+yo haya asu ranambe gor hip+ri yangoro-ane asu ranambe mana* foaru nindundeimbiyo man+ngo. Aron+ndi ni+mi-ni+mi horombo andufur+yoweimbi-mayo asu horombo ni+moei yimbufih+ God ai hoafi fem+ndi sihefe sürü pap+marandi ranai bokis ranambe amboan+ mengoro. ⁵ Bokis rani+wami mbanendeimbi+ sünambeah+ndi nendi sisami yimbu mapaiar+fan+ God+ndi hi+moamupui-randeimbi+ ra ahafandi mbusümo mengoro. Rani+wami God ai moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawiyeyi yahu arandi rani+wami mbanendi ngur+ne hena ni+mar+fan+ mar+nandi. Nga hapondani ana ng+r+ rani-moatükuni ranahambo muḡuna gedühi ham+ndi watapor+mbond+hu ngefi.

⁶ Muḡuambo moatükuni ra nafirundümo kurarundi ana, Godimbo sihou-rundeimbi+ ranai muḡuambo si aho ra ai ahamundi ratüpur+ambo hohoan+mo-yomondühi sapo weindani pap+mayo ranambe kefoau tüküyafu marundi. ⁷ Nga wor+ safambe pap+ hondü ranambe ana Godimbo sairandeimbi+ bogori adükari ranai yang+r+yu kefuai tüküfi marandi mam+ambo yang+r+ muḡuambo hi+mbani maho ra. Refih+ ai moai moani war+ yang+r+ hüfu randi, nga ni+n+hondi hori Godimbo sihefembo sapo ai moaruwai hohoan+moyu marandambo asu nindou ai moani hohoan+mokoate moaruwai hohoan+moyeyi mar+hündi ranaheimbohünda kameih+ semündü hayamboyu hüfu marandi. ⁸ Muḡuambo rani ratüpur+ rani+ambo Yifafi Aboedi ranai yare nafuiramunühi yahoya, weangurühi Godimbo sairambo ser wor+ ranai fondarowan+ ana, Sürühoeimbi+ Hondü Fondi sünambe wor+ safambe hombo naf+ ra weindah+fe-koatemayo. ⁹ Ni+m+ndi+h+ndi ra ranane nda. Muḡuambo rani ratüpur+ ser wor+ ranana sisami nahurai hapondanambe ranahamboane nafuiayomuni. Ni+n+hondi hori Godimbohünda raraofe as+hefeyo ana, ng+r+ nindou di+diyeyi Godimbo hohoan+mombo sei-ar+hündi ranahei ngusüfo ranai ndond+hoayondüri. ¹⁰ Nga saimbo

* **9:4:** Mana ra sesi God ai Israer+hündambo ni+mi wofi fur+koate-reandühi masagadür+ ranane.

moatükuni ra sesimbo moatükuni, simindimbo moatükuni, mamikarambo fi popoaifoefembo moatükuni ranana moani fi-hoeari moanambuhü ranahandi ratüpurü hohoanimo yangir-ane. Nga asu rani-moatükuni ra süngundühi ngeiani Godindi simbori hohoanimo tükündifemboe yahumboani

11 Krai hapondanambe tüküfimboani, nga aiana munquambo aboedi moatükuni haponda tüküme Feyo ndanahambohünda Godimbo sai-rambo bogori adükarimbofi tüküfimboani. Godimbo saimbo ser wori hondü sapo horombodidi-mayo ranahambo ngasündeandeimbi-mayo. Rani ser wori ranana nindou ai worimbo-rumbo-yomopoani. Asu rani-moatükuni ranai hifini nafi-yombo-yopoani, nga wani. 12 Krai ai moai meme hori asu burmakau hori ra semündü haya Godimbo saimbohündambo kefuai hüfu, nga wani. Nga asu aiana ahandi hori rani-randi semündü hayambo Godimbohünda sehefembo God namaruambe Safambe Hondü mamimbo yangiri-yu kefuai mahüfu shefimbo koadürümbo-koadürümbo ni ngombo aboedambofe-munimbohünda. 13 Nga nindou bidifiri ai Godindi himboahü moaruwai fiyei ana, asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai meme hori, burmakau anamindi hori, asu burmakau yikimindi weindambo mandifimbi-hündi hasüfi rani amboani ahei-wami bubumafoarunda, asu rani-moatükuni ranambo nindou ahei moaruwai fi ra Godindi himboahü aboedi tükümehindi. 14 Nga Kraiindi hori ana rani-moatükuni hohoanimo ranahambo ngasündeandeimb-ane. Sapo Kraiindi flambe ana moai moaruwai hohoanimo ra akidou-amboani nimarö, nga wani. Asu sapo Yifiafi koadürümbo-koadürümbo nimarö-wembü ranahandi nginindi-namboyö Krai ahandi fi ni ngombo hohoanimo ra Godimbohünda ninihondi hifokoefe asihefeyo nou yare hifokoare masihendo. Ranimboane ahandi hori ranai ngiri shefi fi moanambühi rani yangiri popoaindihendi, nga wani. Nga aiana sapo shefi hohoanimo moaruwai ngusüfoambe popoi-marihemuna asu sihiri horombodidi fehefekoate ahinümbi hohoanimo moai süngurihündi. Ranimbo-animbo asu sihiri God yangiri nünguweimbi ahandi ratüpurü aboedi rani yangiri ratüpurü-ndemboyefi.

Kraiindi hori ranai simbori hoafi femindi shefe ranahambo nginimaramindo

15 Ranimbo-hündambo Krai mami ranaiyu simbori hoafi femindi shefembo moatükuni ra didiboadore semündü tüküfi weindahimareandi. Ranimbo asu nindou daboe diboniyu-ndüreimbi koadürümbo-koadürümbo yangoroweimbi aboedi moatükuni ahei ape

ai nīmorīmbo segodūrīmbo horombo hoafīmareandūrī ra ndahūmūndimboyei. Ndanī-moatūkunī ra yare yahurai tūkūmbīfeyo-wamboane. Sapo Sisas ai yīfīyuhū nindou moaruwai mamīkarī hohoanīmomayeī ranambeahīndī aboedambo-mareandūrī ai weaᅅgurūhīdīdī hoafī femīndī sīhefe ra yaᅅgoro-ambe ramarīhīndīmbo-hūnda.

¹⁶ Nindou dūdi ai sūᅅgunambo yīfīndamboyahī yahuhaya, asu ahandī napo ra nindou ᅅgorū ai mbīsemūndu-wamboane yahuhaya, pepafihī sūrū pare asīhendī ranana sapo nīnī-moatūkunīmboyo hoafī femīndī asīhefeyo nahurai-ane. Nindou ranahandī nīmorī ai hoafī femīndī sīhefe hoafī ra sūᅅgure huhū afīndandī-mayo napo ra asemūndu ana, nindou bīdīfīrī ai hoafīndēihīya, nindou ranai yīfīmayu mbīsei. ¹⁷ Nindou ranai ranī-moatūkunī sīhēdeimbi-hūndī sūᅅgunambo ai yīfāyu rananīmbo ranī-moatūkunī ranai mamī anīhondūmbo tūkūndīfemboe. ᅆga asu nindou ranai yare hoafī fīramūndī sīhai mbura awi yīfīkoate yaᅅgīrī anūᅅgu ana, ahandī hoafī femīndī sīhefe moatūkunī ranai moanī yare yaᅅgoromboane. ¹⁸ Ranīmbo-hūndamboyo weaᅅgurūhīdīdī hoafī femīndī sīhefe ranai amboanī horīnambo yaᅅgīr-ane ranī hoafī ranahambo ᅅᅅnēmīndīmbo-hūnda yaru marundī. ¹⁹ Weaᅅgurūhī Moses ai muᅅguambo nindou ranaheimbo God ai nindoumbo ranī-moatūkunī yaᅅgīr-anīmbo sūᅅgundīhūndī yahuhaya ahīnūmbī hohoanīmo hoafī sūrū papīre masīhendī ranahambo wataporīmbo-marandī. Ranīyu asu ai burmakau anamīndīndambo horī memendambo horī ra semūndū hīmonī foᅅᅅoeffi mbura hisip nīmī dūdū dīdareimbīyo asu hamburī sipsipīndī nīnēndī bīdīfīrīyo ranī-moatūkunī ranambo ahīnūmbī Bukī-mayo ranīwamī fūsīhai-fūsīhaimarandī nindou muᅅguambo ranahei wamī kameihī. ²⁰ Ranīyu ai hoafīyuhū yahuya,

“Horī ndanamboanīmbo sapo God ai hoafī fīramūndī sīhendūhī ranī-moatūkunī ra randīhi sūᅅgundīhūndī yahuhaya hoafīmendūrī ranahambo ᅅᅅnīndamīndīmboe,” *Kisim Bek 24:20*

mehu. ²¹ Mamī yare ramareandī yahuraiyu Moses ranai horī ra semūndū haya, hoafī femīndī sīhefe ser worī asu muᅅgu moatūkunī ranambe yaᅅgorowanī Godīmbo dīdībafīfe-rambo moatūkunī-mayo ranīwamī kameihī fūsīhai-fūsīhaimarandī. ²² Anīhond-ane, sapo ahīnūmbī hohoanīmo ranai hoafīyowohū yahoya, “Muᅅguambo moatūkunī ranana horīnambo yaᅅgīrī-anīmbo popoaindīhendānī asu asūkai aboedīndīmboe,” meho. Asu horī peyohū popoaihefe-koate ana, God ai

ngiri amboawi mbüsu nindou-yei hohoanimo moaruwai ranahambo.

Kraisindi yifi ana moaruwai hohoanimo awarahoendühane

²³ Hifini rotu ser worindi moatükuni ra sisami nahurai-ane, nga anihondü hamindi moatükuni sünambe engoro. Ranimbo-hündambo-animbo muḅguambo hifinindi moatükuni ra horinambo popoihefe ranambo aboedi tüküfemboane. Nga sünambeahindi hondü moatükuni engoro ranai ngasündeandeimbi hori raninambo yangiri aboedi tükümbifeyo-wamboane. ²⁴ Sünambe anihondü hamindi engoro ranahandi sisami nindou ai sürühoeimbi fondi nafiru hinḅḅimarundi ranambe ana moai Krais ai kefuai hu, nga wani. Nga sapo sünambe fondi hondü-mayo ranambeahiyu ai Godindi himboahü shefimbo-hündambo kameih tüküfimbo ranambeahiyu ai kefuai hüfu anḅḅu. ²⁵ Suda-yomondi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai ana ser wori moani safambe hondü ranambeahiyu rani-poani hori semündü haya moani mamimbo yangiri himbani mamimam randüh kefuai hüfu marandi. Nga Krais-ana ai moai ahandi fi ra Godimbo saimbo afindimbo kefuai hüfu randi, nga wani. ²⁶ Rani-moatükuni ra rambarea-mbonana, Krais ranai tḅirifo afindimbo semündü ra hu-humbo God ai hifi, sünü asu muḅgu moatükuni ra nafirand-ambe amboani tüküfi, nga wani. Nga asu moani ai mamimbo yangiri hamindi muḅguambo si aho ranahambo kameih tüküfemboane ndeara bidifiranambo si ranai tüküfembo yangiriyamoambe. Moaruwai hohoanimondi ḅḅinindi engoro ra Krais ai ahandihoari Godimbo shefimbohünda yifyowohü awarihéfembo-hündamboyu tüküme fiyu. ²⁷ Muḅguambo nindou moani mamimbo-animbo awi yifyo mburümbo asu süḅḅunambo God ai yibondeambui. ²⁸ Mam yare yahuraiyo Krais amboani ahandi fi ra Godimbo shefimbohünda moani mamimbo yangiri nindou afindi ranahei moaruwai hohoanimo ra raguanambo-fembohünda yifimayu. Asükaiyu ai tükefiyu ra moaruwai hohoanimo ranahambo gogorihéfembo yifimboyupoani, nga nindou didiyei ahambo tükümbifiyu sei hehi himboayei hei ranaheimbo aboedambo-fendürimbo-animbo tükündüfimbui.

10

Krais ai mamimbo yangiri yifimayu

¹ Suda-yeimayo ah+nümbi hohoan+mo ranana sapo n+ne-moatükun+ aboedi süngunambo tüküfemboayo ranahandi-mayo s+sam+ yifiafi nahurai-ane. Asu nindou ai ah+nümbi hohoan+mo süngur+hi-rühündeimbi munguambo himban+ aho ra ahei moaruwai hohoan+mo ranahambo-hündambo God+imbo n+n+hondi hifokoar+hi s+hehi ar+hünd+. Nga ran+ hohoan+mo ng+r+ nindou Ape sowana hei ar+hünd+ ranaheimbo munguna aboedambo-ndeandüri. ² Nga ah+nümbi hohoan+mo süngu nindou-yei moaruwai hohoan+mo ranahambo raguanambo-reandüra ai aboedi sürühehindeimbi tükümbehi-mbonana, asu ai ng+r+ moaruwai hohoan+mo ranahambo hüt+yefi sei hehi hei r+hünd+. Rambefe-mbonana, asu munguambo God+imbo n+n+hondi hifokoefe hohoan+mo ra rüh+safi h+n+ng+r+his+. ³ Nga asu God+imbo hifokoefe s+hefe hohoan+mo ra munguambo himban+ yar+hi p+yeyi ar+hü hei ahei moaruwai hohoan+mo ranahambo hohoan+mo kor+foefe-ndür+imbohünda. ⁴ Nga burmakau horane asu meme hor-ane ran+moatükun+ ranai ana awi ng+r+ moaruwai hohoan+mo ranahambo raguanambo-ndeandüri.

⁵ Ran+imbo-hünda Kraisi ai ndeara hif+na kos+imbo yahumbo ai God+imbo hoaf+yundühi yahuya,

“God, seana s+hamböhünda n+n+hondi hifokoefe s+hefe moatükun+ ran+imbo ana se moai yifir+yafi,
nga se wand+ fi-safi ran+rand+ refemböhünda yaro masahawand+.

⁶ Seana n+n+hondi s+hamböhünda munguambo mand+feimban+e,

asu moaruwai hohoan+mo raguanambo-femböhünda ngorü-poan+ s+hambo s+hefembo moatükun+ ran+imbo ana moai h+h+fi-h+h+fi+yafi rand+.

⁷ Ran+yah+ asu ro yar+the hoaf+yahüh+ya, ‘O God, y+n+yah+ ro nda.’

Sapo sürü paru mas+hoemo buk ranambe wamböhünda yare hoaf+mayo.

Moan+ s+hafi hohoan+moayafi ran+ süngufembo-hünda ro ndeara kosamboanah+,”

Buk Song 40:6-8

mehu. ⁸ Wean+gurüh+ ai yare hoaf+yuhü yahuya, “Seana moai yifir+yafi rand+ s+hamböhünda n+n+hondi hifokoefe s+hefe asu mand+fe arand+ moaruwai hohoan+mo raguanambofembo ran+imbo ana,” mehu. Ah+nümbi hohoan+mo ra yan+gorowan+ ran+ süngumbo n+n+hondi God+imbo hifokoefe s+hefe hohoan+mo ra yar+hi ar+hünd+ yahu Kraisi ai hoaf+mayu. ⁹ Asükai ai yare hoaf+yuhü yahuya, “O God, y+n+yah+ ro nda. Ro sapo se hohoan+moayafi süngu yan+g+r+ süngufih+ refemboanah+ ndan+imboah+,”

mehu. God ai munḡuambo wamɪndafi Godɪmbo sairambo moatükunɪ ra ḡḡɪranambo-reandühani, asu Kraisiɪndɪ fi Godɪmbo saimbo moatükunɪ ranahandɪ fondɪhü sɪmborɪ kɪkafoareandɪ. ¹⁰ Sapo Sisas Kraisi ai God ro hohoanɪmoayahɪ süḡgu yangɪrɪ rambɪreandamboane mehu rani-süḡgure haya asu ai moanɪ ahandɪ fi ra mamɪmbo yangɪrɪ munḡuambo si aho ranɪmbo kameihɪ Godɪmbo masɪhendo. Rananɪmbo asu sɪhɪrɪ moaruwai hohoanɪmo ranambeahɪndɪ aboedɪ sürühehundeimbɪ anɪmboefɪ.

¹¹ Suda-yomondɪ Godɪmbo sai-randeimbɪ bogorɪ mamamɪ ranai ahandɪ Godɪmbo nɪnɪhondɪ mandɪfe sɪhefembo ratüpuri ra munḡuambo si ratüpuriyuhü moanɪ mamɪ rani-moatükunɪ ratüpuri yangɪrɪyu rarao ra hu marandɪ. Nga asu rani-moatükunɪ ratüpuri ranai ana awi ḡḡɪrɪ moaruwai hohoanɪmo ranahambo raguanambo-ndeandɪ. ¹² Nga asu Kraisi-ana moanɪ ai mamɪmbo yangɪrɪyu yɪfɪyuhü ahandɪ fi ra Godɪmbo masɪhendo munḡuambo si moaruwai hohoanɪmo ra raguanambofembo-hünda. Ranani asu ai haponda Godɪndɪ warɪ hondü waranɪ amaru. ¹³ Ranɪhü ai Godɪmboya, ai wandɪ hürütümbɪ nindou ra wandɪ yirɪmbo hoarehɪ hɪnɪḡḡɪmbɪreandɪ yahuhaya hɪfanda amaru. ¹⁴ Ai moanɪ mamɪmbo yangɪrɪ yɪfɪyuhü Godɪmbo fi ahandɪ ra sɪhendühɪ asu ranɪnambo ai nindou ranaheimbo moaruwai hohoanɪmo ranambeahɪndɪ sürühendürɪ hɪnɪḡḡɪ-mareandüra ai koadürümbo-koadürümbo ndorɪhehi anɪmboei.

¹⁵ Yifiafɪ Aboedɪ ranai-amboanɪ ranahambo anɪhond-ane meho. Nga ai Baibor-ambeahɪ weḡḡurühɪ hoafɪyowohü yahoya,

¹⁶ “Haponda awi süḡgunambo-anɪmbo Israer nindou-babɪdɪmbo,
ndanɪ hoafɪ femɪndɪ sɪhefe ndandɪhe ndahurai-anɪmbo
randɪheamboyahɪ,” Adükarɪ ra mehu.

“Ro wandɪ-mayo hohoanɪmo ahei hohoanɪmoambe
hɪnɪḡḡɪndɪheandühɪ
asu ahei ḡḡusüfofihi sürü papɪndɪhɪ hɪnɪḡḡɪ-
ndɪheamboyahɪ,”

Jeremaia

31:33

mehu. ¹⁷ Ranɪyu ai nɪḡofi hoafɪyuhü yahuya,

“Ro ahei moaruwai hohoanɪmomaye-ane
asu moaruwai hamɪndɪ moatükunɪ hondü yarɪhi arɪhündɪ
ranahambo amboawiyeyi mbɪsahɪ ḡḡɪrɪ gedambo ho-
hoanɪmondahɪ,”

Jeremaia

31:34

mehu. ¹⁸ Asu munḡu rani-moatükunɪ hohoanɪmo rana-
hambo amboawiyeyi ehu ana, asu moaruwai hohoanɪmo

raguanambofembo Godimbo ninihondi hifokoefe sihefe hohoanimo ranai ngiri asükaindo tükündife ndandi.

¹⁹ Nga ranimbo-hündambo-animbo wandafi mam, awi Godimbo sihefe bogori adükari ai moani Sürühoeimbi Hondü Fondi ranambe kefuai hu arandi nou sihiri amboani moani himbokoate God nimarumbe Sisasindi hori süngumbo keboehu ngemboyefi. ²⁰ Sihiri ranambe keboehu ngemboyefi simbori nafi rani-süngu. Sisas yifiyuhüyu ai hoeari Godindi nafitambehü mapeniñgo rani mbusümo nafi hifombo yangiri niñgoweimbi nafi ra sübüdi-marihendi. ²¹ Ranimboane hapondani ana sihiri Godimbo Sai-randeimbi Bogori Adükari Godindi wori sünambe ranambeahindi nindou hifandrandeimbi bogori anüngu. Ranai Sisas-ani. ²² Sapo aiyu ahandi horina sihefimbo moaruwai hohoanimo sihefi ngusüfoambe ranahambo sihiri hüti-anefti yarihu arihundi sefi-rihundeimbi amaro ra popoi-marthemuni. Asu sürühoeuweimbi hoenambo amboani kameihi sihefi fi hundürümaramuni. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi ngusüfoambe moaruwai tkai hohoanimo amaro ra raguanambondi hu mbundi hu asu sihiri moani anihondümbofe hohoanimo rani yangiri ndahumündefi hohu God sowana akimi sühündahu ñgefimboane. ²³ God ai aboedi moatükuni süngunambo sihefimbo saimuni-mboayu ranahambo horombo hoafimareandi. Ranimbo sihiri hoafiyefi arihundi ranahambo awi nginindi nimboefimbo himbondefimboane. Awi ahambo sihiri randeambui mbisefti anihondümbo-ndihumboane sapo God ai hoafiyumbühündi ai randeambuimbo-hündambo wambo. ²⁴ Awi sihiri mamami wandafi mam ranaheimbo hohoanimo-ndefimboane. Asu nindou ai simbori fehefe asu ngusüfo pefe hohoanimo ra ahei hohoanimoambe botindihumboane. ²⁵ Awi sihiri ana wandafi mam-babidi mamühi fandife hohoanimo ra refe hiniñgife poani rühi sapo nindou amuri bidingiri raweahi arihündi nou, nga wani. Nga se hoerihimboanei bidingirani si ra ndeara akimane. Nga ranimbo-hündambo-animbo asu sihiri nindou bodimondi ranahei ngusüfoambe hohoanimo nginemindi-ndürimbohünda tñjirifondefi ñgefimboane.

Godindi Nimori ranahambo daboadanambo-fipoani

²⁶ Asu sihiri Kraisindi-mayo anihondü hoafi ra fiftiri hu mburihu, moani sihefi hohoanimonambo yangiri hefühinda, ranambo moaruwai hohoanimo rani-süngu peahu ahefti ana, moai ñgorü-poanimbo hifokoefe Godimbo sihefeyoani asu ranambo hohoanimo ra raguanambofembo yangoromuni, nga wani. ²⁷ Nga sapo

Godɪndɪ yɪbobofemunɪmbo si tükündɪfeyowohü nindou Godɪndɪ hürütümbɪ ranaheimbo ɲgɪnɪndɪ hamɪndɪ hai ranambo tɪkɪrɪndandürɪmboe ranahambo yɪhɪmboayefühɪ hɪmboayefɪ ranɪ yangɪr-ane ɛɲgoro. ²⁸ Nindou düdi ai ahɪnümbɪ hohoanɪmo Moses masendɪ ra hɪmborɪyowohü süngufekoate-ayu ana, nindou yimbuyafanɪ asu ɲgɪmɪyomo ai ranɪ-moatükunɪ ra ai ramareandɪ sei hoafɪyeianɪ moanɪ amboawi yaho-koate hɪfokoarɪhi marɪhündɪ. ²⁹ Asu nindou düdi ai Godɪndɪ Nɪmorɪmbo daboandɪ hɪhɪrarirɪ ana, se ranahambo nüɲgurɪhi hohoanɪmo-yeihɪyeia? Nindou ranai ana awi afɪndɪ tɪɲɪrɪfo saf-anɪmbo ndemündümbui. Kraisɪndɪ-mayo horɪ ranambo Godɪndɪ hoafɪ femɪndɪ sɪhefe ranahambo ndomarɪhendɪ. Horɪ mamɪ ranamboyo nindou ranahambo hohoanɪmoambe sürɪherɪ hɪnɪɲgɪmarer-anesɪ. ɲga asu nindou ranai hoafɪ femɪndɪ sɪhefe horɪ-mayo ranahamboya, ranɪ-moatükunɪ ana moan-ane, ɲga ndorɪhoeimbɪ moatükunɪ hamɪndɪyopoanɪ yahumbü nindou-ani. Ranani asu ai Yɪfiafɪ moanɪ hɪpoambore-randeimbɪ ranahambo moaruwai-moaruwai-mboareandɪ. ³⁰ Sapo sɪhɪrɪ fɪfɪrɪhundɪ Adükarɪ ai yare hoafɪyuhü yahuya, “Nindou moaruwai hohoanɪmoyeianɪ ranɪ-süɲgumbo sɪmborɪ tɪɲɪrɪfo sai ana, wandɪ ratüpur-ane.

Ro sɪmborɪ tɪɲɪrɪfo ndeheamboyahɪ,” *Io 32:35*
 mehu. Asükaiyu ai nɪɲofi ɲgorü hoafɪyuhü yahuya,
 “Adükarɪ ai ahandɪhoar-anɪmbo ahandɪ nendɪ ra
 yɪbobondearümbui,” *Io 32:36*
 mehu. ³¹ Yangɪrɪ koadürümbo nüɲgumbü God ai nindou
 kɪkɪhemɪndɪmbo ra yɪhɪmbombü moatükun-ane.

*Anɪhondümbofe hohoanɪmo ra ɲgɪnɪndɪ kɪkɪhɪndɪ-
 humɪndefɪ-mboane*

³² Sapo ranɪ-moatükunɪ sɪheimbo-so horombombo tüküme Feyondürɪ ranahambo se hohoanɪmondei! Godɪndɪ-mayo si aboedɪ sɪheimbo boakɪfoa-reandürambe ranɪ mbusümo maho ra sapo se tɪɲɪrɪfo afɪndɪ tüküme fendüra awi tɪɲɪrɪfo ranambe hütɪ-hütimayei hei-ane. ³³ Se ranɪ-sɪmboanɪ nɪmboei-ambe ana ɲgoambo nindou bɪdɪfɪrɪ ai sɪheimbo nindou hɪmboahü moaruwai-moaruwaimborɪhindürühɪ tɪɲɪrɪfombü hohoanɪmo masahündürɪ. Asu se ɲgoambo nindou ai tɪɲɪrɪfo asahümündi ranɪ-babɪdɪmbo-yahindühɪ se ahei mbusümo nɪmboeimbo ai tɪɲɪrɪfoayei ra farɪhehi-ndürühanei. ³⁴ Ranɪyei asu se nindou karabusambe nɪmboeimbo tɪɲɪrɪfoayei nou se-amboanɪ ai-babɪdɪmbo tɪɲɪrɪfomayei. Asu nindou bɪdɪfɪrɪ ai sɪhei napo ra ɲgoambo fufurühümündi hündüranɪ asu se ranɪmbo hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪyeihɪ aheimboya, ‘I ambɪrɪhündɪ ana,’ sei hehi

warî hürühümündi-anî ai sahümündi marîhündî. Se ranî-moatükunî ranahambo ramarîhindî ra, sapo sîhei aboedî moatükunî hondü koadürümbo-koadürümbo yanggoromboayo ra fîfirîhi hehimbo-wambo.

³⁵ Ranîmbo-hündambo awi se sîhei ngînîndî hamîndî anîhondümbofe ho moatükunî-mayo ra warî-hündühümündimboyei, nga yowanî. Nga nîmboe ranî-moatükunî ranahambo takî-n-anîmbo God ai aboedî adükarî moatükunî ro ndeheamboyahî mehu ra ai ndembui.

³⁶ Ranîmbo-hündambo-anîmbo God ai nîne-moatükunî saimbo horombo hoafîmareandî ra semîndîmbohünda awi se moanî sapo God ai nîne hohoanîmo hohoanîmoayu ranî-süngu yangîrî hîmboarînambo hîbadîhümbo ratüpurîndei.

³⁷ Sapo Baiborambe God ai yare hoafîyuhü yahuya, "Awi gedamboyo-poanî, nga nindou sapo tüküfembo-mayu ranai tükündîfimbui.

Ai ngîrî gedambo hîhîningîndeandî.

³⁸ Ro hohoanîmoayahî ranî-süngu yangîrî rarîhindeimbi nindou wandî,

awi ai wambo anîhondümbo-rîhindürühi mbînimboei-amboane.

Nga asu nindou düdi bîdîfirî ai wambo anîhondümbofe ranahambo sîsîrefiyu ana,

asu ro ngîrî nindou ranahambo wudîndîhinî," *Habakuk 2:3-4*

mehu.

³⁹ Nga asu sîhîrî ana Godîmbo anîhondümbofe hohoanîmo ranahambo sîsîrîyahundühi awarîhehundeimbi nindou-yefîpoanî, nga wanî. Nga awi sîhîrî ana Godîmbo anîhondümborîhu hefühi aboedambo-yahundeimbi nindou-aneîfî.

11

Anîhondümbofe hohoanîmo nîmîndî hoaf-ane

¹ Sapo anîhondümbofe hohoanîmo ranana nîni-moatükunîmboyo hîmboayefî ra tükündîfemboe ranahambo sîhîrî dîdîboadorîhu fîfirîhundî. Ranî-moatükunî ranana sîhîrî ngîrî sîhefî hîmboarînambo hoeindîhundî, nga moanî hohoanîmonambo yangîr-anîmbo ranî-moatükunî ra anîhondü mbengorî mbîsemboyefî. Hohoanîmo ra anîhondümbofe hohoanîmo-ane. ² Horombo amoao ahei anîhondümbofe hohoanîmo ranîmbo-hündambo God ai aheimboya, nindou aboedî mbumund-aneî mehündürî. ³ Sîhefî anîhondüfe hohoanîmo-mbohündambo fîfirîhumboayefî sapo God ai hoafîyuhü ahandî hoafînambo sünü hîfî ra nafîmarandî ranahambo. Nga ranî-moatükunî ra nafîmaranda

hĩmboarĩnambo hoeiarĩhundĩ ai moanĩ hoeifekoate moatũkunĩnambo randĩ ramareandĩ.

Aber; Enok asu Noa ai Godĩmbo anĩhondũmbo-mariũwuri

⁴ Aber ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũndambo ai Godĩmbohũnda nĩnĩhondĩ hĩfokoare mamandeandĩ. Ai ramareandĩ ra Ken ai ramareandĩ ranahambo n̄gasũnde haya Godĩndĩ hĩmboahũ moanĩ aboedĩ hamĩndiyo. Asu ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũndambo God ai ahamboya, aiana nindou moanĩ mbumundĩ hamĩndani mehu hoafi ra Aber ahambo maho. Ranĩyu asu God ai nĩne-moatũkunĩ Aber ai ahambo masagado ra hĩhĩfĩhĩhĩfiyu marandĩ. Aber ai yĩfĩmayusĩ, n̄ga awi ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo ranĩ-sũngumbo hoafi yare hoafiyo ara ho.

⁵ Enok ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũnda God ai ahambo nĩmoamo maserũmũduwa asu ai yĩfĩ-koate gedũhĩ manũngu. God ai maserũmũdu-wambo asu nindou dĩdai moai ahambo hoeirirĩ. God ai Enok ahambo semũndũ hafokoate-yuambe ranĩ-sĩmboanĩ ahambo hoafi yuhũya, 'Ro hohoanĩmoayahĩ ranĩ-sũngu yangĩrĩ sũngumara hu,' mehundo. ⁶ N̄ga nindou Godĩmbo anĩhondũmbofe-koate-ayu ana, asu ahambo God ai n̄gĩrĩ siaondĩfiyu. N̄ga nindou dũdi ai Godĩndĩ fikĩmĩ sũhũfembo hohoanĩmoayu ana, God ai anũngu ranahambo anĩhondũmbo-mbĩreand-amboane. Sapo God ai nindou dũdi ahambo hũti-hũtiyuhũ kokoarũrĩ ranahambo takĩnĩ segodombo ranahambo kameihĩ anĩhondũmbo-mbĩreand-amboane.

⁷ Noa ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũnda God ai nĩne-moatũkunĩ sũnguna refeyowanĩ tũkũfemboayo ra Noa ai hoeifekoate-yuambe ranahambo ahĩnĩ hoafi rũrũhiya ranĩ-moatũkunĩ tũkũndĩfemboe mehu. Ranĩyu ai Godĩndĩ hoafi ra hĩmborĩyu mbura, moanĩ ai hoafi mayu sũngu sip afĩndĩ ra nafĩmarandĩ ai ahandĩ aborũdĩ-babĩdĩ ranambe kefoehi nĩmareimbo aboedamehindĩ-mayo ra. Ranĩyo asu ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũnda God ai ahamboya seana nindou mbumund-anafi mehundo. Ranĩ-sũngu nindou muŋguambo ahambo anĩhondũmbo-arĩhorĩ ranahambo refemboayu nou. Ranĩmbo-hũndamboyo asu Noa ai muŋguambo nindou ndanĩ hĩfĩhũndĩ ranaheimbo nindou moaruwai-anei yaho nafuiyombo nou ramareandĩ.

Abrahamĩndĩ hoaf-ane

⁸ Abraham ahandĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo-mbohũnda God ai ahambo hĩdĩborĩ nafĩnĩ hĩfĩ n̄gorũ segodĩmbo kohefimbo mehu ra hĩmborĩmayu. Ai ahandĩ hĩfĩ hondũ hĩnĩn̄gĩre haya moanĩ fĩfĩrĩfekoate nahanafĩmbayahĩ nda ahahĩ yahuhaya sirĩmbĩrowohũ

mahu. ⁹ Ahandi anihondümbofe hohoanimo-mbohünda God ai ahambo hifi ngorü ndahandomboyahi yahu horombo hoafimayu rani hifambe hidi-bo-hidiborihoei manungu. Raniyu ai hifi ranihü ser worambe manungu sapo Aisak ahandi nimori, asu Sekob Aisakindi nimori marine mam rani hifi God ai sünguna dagapirani ningomboayafani nou. Nga ahafanimbo amboani God ai rani-moatükun segoprimbohünda horombo hoafimareapiri. ¹⁰ Abraham ai ser worambe manungu, nga ngoafi adükari koadürümbo-koadürümbo ningoweimbi God ai ahandihoari nafimbo hohoanimo-yu mbura nafimarandi ra hoeifemboyu himbomayu hu.

¹¹ Sara Abrahamindi nimorehi ahandi anihondümbofe hohoanimo-mbohünda ai ahandihoari amboani purüsi nimori-koate ningo ho-hombo boagiri-mayoyosi, nga asu God ai ahambo nginindi masagado nimori wakemindimbo. Raniyo asu Sara ai yare hohoanimo-yowohüya, God ai nimori wakindandimboyafi yahu horombo hoafimayu ra ai anihondümboyu hoafimayu, nga ai rani-süngundeambui, yahohaya hohoanimomayo. ¹² Raniyu asu Abraham ai ndeara boagiriyuhü yifimbo yangirimayusi, nga asu ai afindi nimori burayo ranahei amoaomayu. Nimori nindou mam yangiri ranahandambo-hündi burayo ra moani afindi tüküfeihyo sapo mupui sünambe engorü asu gudikikiri tapuiyowa kikifekoate engorü yahurai tüküme Feyo, God ai ahambo horombo hoafimeindo nou.

¹³ Nindou mungu ranai Godimbo anihondümbo-rihori heimbo sünguna yifimayei. Ai ndani hifihü nimboei-ambe awi moai sapo God ai aheimbo aboedi moatükun segodürimbo horombo hoafimayu ra sahümündi, nga wani. Nga moani ai anguni nimboeimbo himboar-nambo yangiri hoeirihindühi hihifi-hihifimayei. Raniyei ai weindahi yarhi hoafiyehi seiya, 'Ro ndani hifihü nimboefani ro ngorü hifihündi hidibori nindou nou-anefti, moani bodifombo ndani hifihü animboefi,' masei. ¹⁴ Nindou ai yarhi yahurai hoafayei ana, sibir randihu hohoanimo-ndefihüya, aiana ahei hifi hondü aboedi hamindi rani hoeifembo seimboanei yarhi yahurai hoafayei mbisefimboane. ¹⁵ Nindou ranai ahei hifihü weangurühi nimboei mburihü ra hiningirihü hehi ngoründühi nimboembo weangurühididi hifi ranahambo hohoanimo pambarhi-mbonana, awi ai koadürana hihiriyahi hei. ¹⁶ Wani, nga ai sapo hifi sünambe engoro hifi ndanihü ngasündareandi rani hifinamboyei hombo sei-hehi hohoanimomayei. Ranimbo-hündambo-animbo asu Godimbo ai shefi God-ani seimbo ra God ai ngiri aheimbo

amoanɨŋgi-ndundürɨ sapo hifi ranɨfihɨ aheimbo ŋgoafi adükari nafira hɨnɨŋgi-mareandambo wambo.

17 Abraham ahandɨ anɨhondümbefe hohoanɨmo-mbohünda God ai ahambo yari hoeimarirɨ ranambo asu ai ahandɨ nɨmorɨ Aisak ra Godɨmbohünda hɨfokoefi sɨhefimbo hohoanɨmomayu. Abraham ranahamboyu God ai nɨnɨ-moatükunɨmboyu ahambo refimboayu ranahambo horombo hoafɨmarira fɨfɨrɨmareandɨ. Nga asu Abraham ai ahandɨ nɨmorɨ mamɨ hamɨndɨ-mayu ranahambo Godɨmbohünda hɨfokoefi sɨhefimbo hohoanɨmomayu.

18 Sapo God ai Abrahamɨmbo Aisak ranahamboyu horombo hoafɨrirühɨ yahuya “Aisak ranahandambo-hünd-anɨmbo sɨhafɨ amoao mamɨ afɨndɨ ra yagodɨmboe sa horombo hoafɨmarɨheanɨnɨ,” mehuyosi, nga asu ai ahandɨ nɨmorɨmbo hɨfokoefimbo hohoanɨmomayu. 19 Abraham ai yare hohoanɨmo-yuhüya, Aisak ai yɨfayu ana, God ai yɨfihündɨ botɨndirümbui yahuhaya hohoanɨmomayu. Nga moanɨ hoafɨmbo randɨhu hoafɨndefɨhüya, Abraham ai ahandɨ nɨmorɨ yɨfihündɨ nou hɨhɨri maserümündu mbɨsefimboane.

Aisak, Sekop asu Sosepɨ-yomondɨ hoaf-ane

20 Aisak ahandɨ anɨhondümbefe hohoanɨmo-mbohünda ai ahandɨ nɨmorɨ yimbu Sekop Isombo aboedɨ dɨdɨboado-mareapɨrɨ. Ai hoafɨ ranɨnambo nɨnɨ-moatükunɨyo ahafanɨmbo sünguna tüküfemboayo ranahambo hoafɨmayupɨrɨ.

21 Sekop ahandɨ anɨhondümbefe hohoanɨmo-mbohünda ai ndeara yɨfimbo yangɨrɨ-yuambe Sosepɨndɨ nɨmorɨ yimbu ranahafanɨmbo aboedɨ-aboedɨmareapɨrɨ. Ai ahandɨ nɨmɨnɨmɨ wafu ranɨwamɨ kɨkɨhamündü amofihü Godɨmbo seana Adükari aboedɨ hamɨnd-anafɨ yahuhaya hɨhɨfɨmarürɨ. 22 Sosep ahandɨ anɨhondümbefe hohoanɨmo-mbohünda asu ai ndeara yɨfimbo yangɨrɨ-yuambe hoafɨyuhüya, süngunambo Israer ai Isip hifi hɨnɨŋgi-ndɨhi hehi ŋgorü hɨfɨna ŋgeimboyei mehu. Asu ai yɨfɨndua ahandɨ hamɨndɨ ranahambo nüngundɨhinüngundɨhi-mandɨhündɨ yahuhaya hoafɨmayundürɨ.

Mosesɨndɨ hoaf-ane

23 Mosesɨndɨ hond-afɨndɨ ahafe anɨhondümbefe hohoanɨmo-mbohünda ai ahafe nɨmorɨ Moses ra wakɨrɨndɨife mburɨna aboedɨ hamɨndɨmayu ranɨmboane asu nindou adükari bogorɨ Isip hifi hɨfandarandɨ ranahandɨ ahɨnümbɨ hohoanɨmo ranahambo yɨhɨmbokoate ŋgɨmɨ amoamo weindahɨfikoate sowarɨndɨife manɨmbafe. Sapo nindou adükari bogorɨndɨ ahɨnümbɨ ranane nda: Suda-yafe nindowenihɨ nɨmorɨ munju hɨfokoambɨrɨhind-amboane.

24 Moses ahandi anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda ai adükariyu mbura se wambo ana Isip-yafe nindou adükari bogorindi nimir Ferondi nimir-ani mbisahündirimböyeyi yahuhaya hohoanimomayu. 25 Moses ai sapo Godindi nendambo ngörü nindou ai moaruwai-moaruwaimbo-marihindüra afindi tiriifoayeyi ranibabidimbo yahurai refemboyu hohoanimomayu. Nga asu ai moai bodifombo moaruwai hohoani-mo süngu hihifi-hihifimbo hohoanimoyu. 26 Krais ranahambohünda Mosesimbo amoanüngümbi hoafi hoafi-yahündowanai ai munguambo kaki, hoeari, nginindi moatükunai napo Isip hifihü engoro ranahambo ngasündeamboayo yahuhaya hohoanimomayu. Raniyu ai süngunambo God ai ahambo tiriifomayu rani takini aboedi moatükunai segodimbo-mayu ranimbo himboapomayu. 27 Moses ahandi anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda asu ai Isip hifi hiniringire haya Isipthündi nindou bogorindi nginindi ranahambo yihimbokoate mahu. Nindou Godimbo hoeifikoate-mayu ra Moses ai hohoanimonambo yangiri hoeimariri ranimboyu nginindi yangiri manüngu hu. 28 Ahandi anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda nindou aheimbo Pasofa si ra botimareandi. Si ranifihisipsip hifokoaru mburumbo yipurifihis hori kükihoemonda, God ai sünambeahindi nendi amongo nimir hifokoe-fembohünda koamaritherü ranai Israer nindou ranahei fikimi akimi hokoate-mbiyuwa yahuhaya se rani-moatükunai ra yaru mehupuri.

Israer afindi ai Godimbo anihondümbö-marihori

29 Israer nindou ahei anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda ai Hamburi Siriwara bamarihendini moani hifi yangiri süngu nou. Isipthündi nindou ai randihu badihuhu yahomo houmbo raweafundane, hoe ranai koadürükoadüreandühi titiporiko-mareapura yifisafimemo. 30 Israerthündi ahei anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda Godindi nginindinambo Seriko ngoafi-yafe giniri ra tiboai pindimboe sei hehi giniri ranahambo 7 amberamndeimbimbo wakiyeyi wakimarihinda tütifoai pimayo. 31 Rahap nimorehi nindowenihis birabiriyorandeimbi ahandi anihondümböfe hohoani-mo-mbohünda ai Israerthündi nindou yimbu ngoafi kosemindi-mbohünda samongorimbo tükümeFINEANDA aboedi hihifi-hihifina worinimareapiri. Ranimbo-hündamboyo ahambo moai hifokoarundi nindou Godimbo anihondü-mbofekoateyembi hifokoako-mafoarundüri ranambe.

Godimbo anihondumbo-rithoreimbi ranaheimbo tñirifo tüküme Feyondürí

³² Awi ro nini hoafi ñgorü sñheimbo hoafimandahi ñgaha? Si moai gedühi ññgo ro Gideon, Barak, Samson, Septa, Defit asu nindou muñgu Godindí hoafi hoafiyomorundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyombo, ñga wantí.

³³ Nindou ranai ahamundí anihondumbofe hohoanímombohünda ndífo nindou-babidimbo yifiarí-yomombo asu ai hamaríhoemo. Bídífirí ai mbumundí hohoanímomambo yangírí nindoumbo hífandímarapurí asu ai nini-moatükunímboyo God ai saimbo horombo hoafimareapurí ra masowandümo. Raníyomo bídífirí ai adükari nímambeahi ninihondí ahandí ndürí raion ranahandí yafambe tapíru kíkíhímaründümo. ³⁴ Bídífirí ai yíhimbo sísíreandeimbi hai ñgíníndí-hamíndí ahamundí hürütümbí püpímaranda mahoro ra díkíru mamandundí asu bídífirí aboedambomefundí ranambeahíndí ahamumbo pisaonambo hífokoefepurímbo mehomo. Nindou ranímemo ai hamíndí kemíndíkoate-memosí, ñga asu süñgunambo ai hamíndí ñgínímaründümo. Ai yífíarambe moaní títaboari-hoemondühiyomo asu ai ndífo nindou-yomondí haríndífo nendí ranahamumbo wamafandüpürí.

³⁵ Nímorehí bídífirí ahei anihondumbofe hohoanímombohünda ahei fíkímíníndí yífíyomondeimbi yangíríyafu marunda sahüpurümündí maríhündí. Bídífirí ai karabusambe Godimbo daboadanambo-aríhori ana, aboeda ñgeimboyei, ñga ai moei masei ranímboanei asu nindou ñgorü ai ahei fí moaruwaimbo-maríhindüra asu yífímayei. Nindou ranai aboedambofe yiboarukombo süñgunambo yífíyei mburíhü yífíhündí botíyahi yangírí aboedí ññgombo-mayo ra hohoanímoyeihí aboedambofembo yíboarukomayei. ³⁶ Asu bídífirambo hoafínambo moaruwai-moaruwaimborundürí asu bubumarundürí asu bídífirambo senínambo hüputüpu-ríhondürí karabusambe híññgímarundürí. ³⁷ Bídífirambo nímoeinambo pütíyomondühi bubumarundüra yífímayei. Bídífirímbo sonambo yimbu kíkírundürí síhondürí asu bídífirambo pisaonambo hífokoarundürí síhondürí marundí. Bídífirí ai aheimbo moaruwai-moaruwaimbo-ríhindürühi tñirífo masahündüra moaní napo-koate sipsip hoearí, meme hoearí raní yangírí güdühi sahümündí hehi hahabodei wakímaríhindí. ³⁸ Sapo ai nindou aboedí hamíndíyei, ñga asu nindou hífí raníhündambo ai aboedí hamíndíyeipoaní! Nindou ranai nímí wohí furíkoate-yowohü, hífí wafuaní híhíríyei wakíríhindühi, nímoei ambísambe hífí ambísambe ranambe nímboei maríhündí. ³⁹ Sapo

nindou munḡuambo ranai Godimbo anihondümbomarihori ranimbo-wambo God ai nindou aboed-anei mehu, ḡa asu ai God ninimboatükunimboyo segondürimboane yahu horombo hoafimareandi ra awi moai sahümündi. ⁴⁰ God ai süḡuambo sihefimbo munḡu semunimboayu aboedi moatükunihondü ra ndore sihai hayambo wamboyu asu nindou ranai boatei semindikoate-mayei. God ahandi hohoanimo ana yahurai-ane, sihefimbo munḡu ramareamuna aboedi simonḡori-humindefimboanefi.

12

Awi sihiri Sisasimbo yangiri himboari pandihurühi anihondümbomandihurimboane

¹ ḡa asu awi sihiri nünḡumandahua? Sihefombo ana nindou afindi ranai wakirihimunühi nine-moatükunihondümbofe ramarihindi raninambo sihefimbo anihondümbofe hohoanimo nafuimarihümuni. Ranimbohündambo-animbo awi sihiri sihefihorari nine-moatükunihondümbofe nafigüreamuniranane, moaruwai hohoanimo ḡginindi hamindi kikihisafaramindimuniranane rayihirindihu hohu, ḡgüsüfo ḡginindi foandihu hohu, sihefimbo hombo God ai nafihinḡimareamunirasüḡu ḡgefimboane. ² Awi sihiri Sisasimbo yangiranimbo himboari pandihuri ḡgefimboane. Ai sihefihondümbofe hohoanimo ninindihani asu ai sihefihondümbofe hohoanimo rasüḡunambo nafindamündihinḡindeamunümbui. Ai nine-moatükunihondümbofe ahamaham sowahitükümeferendorahambo awi ro ninikeimbikarihendeimbifihiyifimboanahi, ḡga i ambe ranimoatükunihondümbofe ra hinḡindihedeaha yahu, ḡga wani. ḡga hihifihihifi afindi aisüḡunambo semindimboayu ranahambo hohoanimoyuhü ai amohanḡümbimoatükunimbo moanane yahuhü ḡginindiyaremanüḡu. Ranani asu ai haponda God munḡu hifandarandeimbihandini marifondihandihandihondü warani amaru.

God ai sihefimbo tinirifo asemuni ranana sihefimbo didiboado-femunimboani

³ Awi se Sisasimbo randihihohoanimomandahündo, sapo nindou moaruwai hohoanimoyeimbiranai yiboarukorihorühi moaruwaimbo-moaruwaimbomarihora moanane yahuhaya ḡginindimanüḡu. Ranimbohündambo-animbo asu se-amboani yahurai nimboei, ḡga se ranimoatükunihondümbofe tükündifeyoani ḡgüsüfoambe garibndahindühirühirandihihinḡindihimboyei. ⁴ Se moaruwai hohoanimorahambo raguanambo-fembo sei hehi ranibabidimbo hütihütieihaneisi, ḡga awi moai

moaruwai hohoan+mombo yifiari+yeih+ sihei hor+ ai piyo, Sisas+nd+ hor+ ramefeyo nou. ⁵ Awi siheimbo God ai ahand+ n+mor+ nou ngusüfoambe kiki+m+foefeimb+ hoafi watapor+imbo-marandür+ ra se mitan+r+ihümündiai? Sapo Ai yare hoafi+yuhü yahuya,

“Wand+ n+mor+, Adükari ai siheimboya ai did+boadond+hi hohoan+mo-mbeyeia mbüsü haya ngorü süngunde randearan+ se ahambo himbor+ yang+r+ himbor+indahündo.

Asu ai siheimbo did+boad+fembohünda n+n+amboyo se tñ+r+fo dagadüran+, ngusüfo n+mb+ndeimboyei.

⁶ Sapo Adükari ai nindou mam+ ngusüfo parareand+ ana, did+boadore arand+.

Asu nindou mam+ asemüdu ana, ahambo wand+ n+morani yahuhü aboedambohünda pakar+herü arand+,” *Sindaun 3:11-12*
mehu.

⁷ Siheimbo did+boadofe-ndür+imbohünda God ai pakar+hefendür+imbo mbüsüwan+ ahand+ n+mor+ nou, se moan+ ng+n+nd+ n+mboei. Ranahandambo hünd+ se tñ+r+fo asahümündi ana, ran+moatükun+ ra God ai ahand+ n+mor+imbore-andür+ haya rareandürühani. Hifi ndan+hündambo boag+r+ ai n+mor+imbo did+boadofimbohünda moai pakar+herü rand+yo? ⁸ N+neafi n+mor+ sihambo Ape ai ahand+ n+mor+imbo nourean+n+ pakar+hefen+ni+koateayu ana, awi se boag+reimbi n+mor+hondüyafi-poan+, nga se boag+r+koate naf+n+nd+ n+mor+anaf+. ⁹ Sapo sihefi ape hifi ndan+hündambo-memo ai sih+r+ mam+kar+ hohoan+moyefan+ pakar+hoununan+ ana, I aboed+anes+, nga amb+r+mun+ sefühanef+. Ran+ süngumbo-an+imbo sünambeah+nd+ Ape ranahand+ hoareh+ saf+ndefüh+ ahand+ hoafi süngund+hu-mboane, nga ranan+imbo yang+r+ n+boademboyef+. ¹⁰ Hifi ndan+hündambo ape sihefi ranai ana moan+ ahamundi hohoan+mo süngumbo yin+hoar+amboanemo pakarar+hounun+. Nga God aiana sihefi+imbo far+hefembo ai ro sürühehea-ndeimbayah+ yahurai tükümbeah+nd+amboane yahuhayamboani rawareamun+. ¹¹ Ape ai pakarar+hemun+ sihefi+imbo aboedambo-hündambo ran+simboan+ ana sih+r+ ngusüfo n+mb+iyefüh+ ng+r+ hih+ifi-hih+ifi+ndef+. Nga asu süngunambo pakar+mar+hounun+ ranahandambo did+boado-r+hehu hohumbohünd+ ana, ran+ tak+n+hünd+ mbumundi aboed+ hohoan+mo tüküfe-arand+. Asu ran+imbo-hündamboane moan+ ngusüfo aboed+ kife n+mar+ hohoan+mo ra tüküfeyowohane.

Sihiri firifiri-koate nginindi hamindi tütüngindühu hohu nimboefimboane

¹² Ranimbo-animbo sihei wara ra afurindeirani wani, se moani hamindi tütüngindühündühi sihei tinaru ra hoafindeirani manduhari nginindi didiboadondhi nimboei. ¹³ Se nafsungu yangri ngei, nga himborani pindahimboeyi. Nafi aboedi ra sungundhindani tinaru hoafi-koate nginindindimboe. ¹⁴ Se munguambo nindou rani-babidimbo moani ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo asu sürühefimbi hohoanimo rani-sungu yangri sungundhündühi tinarufondeih nimboei. Rani hohoanimo sungufe ho rani-koate ana, nindou mam amboani ngri Adükarimbo hoeindir. ¹⁵ Se awi hibadihumbo. Seambeahi nindou mam ai Godindimayo moani hipoambofe hohoanimo aboedi ranahambo bodiboadeambui. Asu seambeahi nindou mam ai hühütimbü nini aningou nou tükefiyu ana, siheimbo tinarifo dagadüra asu se moaruwai hohoanimo sungundhimboeyi. ¹⁶ Nindou mam ai seambeahindi nimorehimbo hohoanimo nindowenihimbo hohoanimo yangri ngusüfo pandihi ngeimboeyi. Nindou mam ai seambeahindi Godimbo daboadi hihirindirumbui, sapo horombo Iso ai ahandi akidandimayo sesi akidou yangri sesimbo yahumbo Godindimayo amongo niori ai semindimboimayo ra akidi-dibo sisefefineandi nou randifimbui. ¹⁷ Se ra firirih, akidi ai masemünduambo sungunambo Iso ai aranimboaho hümoar+yuhü asu nini-sungundheha yehuenügu hohoanimoyuhü kokora wakimareandisi, nga asu ai moai rani-moatükuni ra semüdu.

Sihiri anihondümborihundeimbi Godindi ngoafi hondühi tüküyahu-mboanefi

¹⁸⁻¹⁹ Se God sowana hombo hohoanimondeih awi moai Israer ramehindi nou Sainai wafu tüküyahi hoeirih asu sündihindi. Wafuambe ranihü imami kikirandeimbi hai, muti kambunji kikirandeimbi nimbü, asu hoeweri nimoamondi-hoafiyowohü fufunji ai hoafiyowohü Godindi hoafi sünambeahindi tüküfehümbomayo yahurai awi moai siheimbo amboani tüküfeyondüri, nga wani. Nindou ranai rani hoafi tüküme Feyo ra himboriyeyi hehi hoafiyeyih seiya, “Ro ngri asükaindefi ngorü hoafi himborindefi,” masei. ²⁰ Hoafi ranai yare yahurai tüküfeyowohü yahoya, “Nindouyo ninihondiyoy Sainai Wafu ra wara parareandi ana, nimoeinambo pitiyo hifokoefemboane,” meho ra himboriyeyi hehi ngri ro rasungundhundü sei hehimbo. ²¹ Rani-moatükuni ai hoeimarihindi ra moani yihimbo sireandeimbi-mayo wamboyu Moses

ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Ro awi hihamindari-yahühi yihimbo sisi-reheandi,” mehu. ²² Seana moai Sainai Wafu yahuraihü tüküyahindi, nga seana God koadürümbo nunguweimbi ngoafi adükari Saion Wafu raniwami tüküyahimboanei. Ran+ ngoafi adükari ranana Serusaremane, nga sünambe nanjoan+ God+ndi sünambeahindi nendi af+ndi n+marimondi ngoaf+hü tüküyahimboanei. ²³ Seana God+ndi munjuambo amonjo n+mor+yei hihifi-hihifümbi fandifeambe tüküyahimboanei. Nindou ranahei ana ndür+ ra sünambe parihi sihehinda mbenjori. Seana sapo God nindou munjuambo yibobore-randeimbi ranahambo, asu nindou aboedi mbumundi+yeimbi God ai aheimbo naf+ramüdi h+n+ng+mareandür+ ahei yifiafi ranahambo sowah+ tüküyahimboanei. ²⁴ Sisas aiyu God-babidimbo simbor+ hoafi fem+ndi sihefe ranahambo yipupuik+ki manungu ahambo-so amboan+ tüküyahimboanei. Ahandi hori aboedambo-fembohünda tüt+jar+mayo ranana Aber+ndi hori ngasünde hayambo sapo Sisas+ndi hori ana simbor+ hoafi fem+ndi sihefembo-hündamboyo, nga Aber+ndi hori ana simbor+ mbiro hoafi+ambo-hündamboyo. Seana munju ranahambo-so tüküyahimboanei.

Sihi+i hibadihumbo

²⁵ Ranimbo-hündambo-animbo awi se hibadihumbo. God ai hoaf+nduan+ se ahandi hoafi h+imbor+imbo yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Horombo nindou God+ndi-mayo hoafi hifi ndan+hü h+imbor+imbo yiboaruko-yiboarukoyei mar+hündi ranimboyei ai moai aboedambo fefoehindi. Sapo yahurai-ane sünambeahindi hoafi hoafayo ranahambo sihi+i daboadanambo-ar+hündi ana, nungund+hu asu aboedambo mafeboehu-a? Ng+r+ rand+hündi. ²⁶ Ran+simboan+ ahandi hoaf+nambo hifi nda hifi+hemayo. Nga asu hapondan+imbo ai yare horombo hoaf+reandühi yahuya,

“Awi asükainda mam+imbo ng+r+ hifi yang+r+ hifi+hendo, nga sünü kameih-an+imbo rand+femboe,” *Hagai 2:6* mehu. ²⁷ Hoafi ‘Awi asükainda mam+imbo’ ranana yahurai-ane: Ni-ne-moatükun+ God ai horombo naf+marandi ra hef+henambo raguanambo-areandi ana, ng+r+ ni+ngo, nga awand+hoemboe. Nga asu ni-ne-moatükun+ hifi+henambo refe hoeifekoate-aiyo ana, ranai ni+ngomboe. ²⁸ God ai ng+n+ndi hifandarandi ra sihi+i asahum+ndefi ana, ng+r+ ni+n+moatükun+ ai hifi+henambo rande hoeindeandi. Ranahambo-an+imbo God+imbo hihifi+ndi-hur+imboane. Awi sihi+i moan+ God+imbo ah+n+ndefühi ahandi ratüpur+ ra

kikihindi-humindedan-animbo ai ranimbo hihifimbiyu-wamboane. ²⁹ Sapo sihefi God aiana nginindi hamindi hai mungu moatükunî sesi arandi nahurai-wambo.

13

Hohoanimo ranane God ai yifirayu

¹ Wandafi mamî, hohoanimondeihî se simborî ngusüfo pefirüdeî ngei. ² Hidîborî nindou tükündahindanî siheimbo-so semündündürî worînfendürimbo hohoanimondeî. Nindou bidîfirî ai rarîhindühîyei sünambeahîndî nendî ai tükümfunda fifirife-purîkoate moanî sahüpurümündi worînîma-rîhipurî. ³ Nindou karabusiyahi animboei sapo se-amboanî ai-babîdîmbo karabusiyahi animboei nou ranaheimbo hohoanimondahündürî. Nindou ai tînrîfoyeianî asu se-amboanî ai-babîdîmbo tînrîfoayeî nou aheimbo hohoanimondahündürî. ⁴ Nîmorehühîfe anamîndühîfe hohoanimo ranana aboed-ane. Nga nîmorehî nîdownihî ranai ahafe fi ranahambo simborî anîhondümbo-feründafehü ndorîne hîfandî-mbîrînand-amboane. Nindou didîyomo nîmorehî sisîhimoyomo asu nîmorehî ai anamîndîhoandî bîrabîrayei ana, ranaheimbo God ai yîbobo-ndearümbui. ⁵ Kakîmbo ngusüfo pandîhi ngeimboyei, nga se ranahambo hohoanîndühümboyei. Nînî-moatükunîyo se masîhehindî ranimbo I ndear-ane nda mbîsei. Sapo God ai yare hoafîyuhü yahuya, “Ro siheimbo ngîrî hînîngîndîhearü,

asu ro ngîrî siheimbo daboadi hîhîrîndîhearü,” *Io 36:1* mehu. ⁶ Ranîmbo-hündambo-anîmbo sihîrî hîmbo-koate hoafîndefîhüya,

“Adükari ai wambo farîhendîrî-randeimb-ani ranîmbo wambo ro ngîrî yîhîmbondahî.

Nindou ai wambo nînî-moatükunî nüngumandundîra?”

Buk Song 118:6-7

mbîsefîmboane, Bukambe ai hoafayo nou.

Nindou horombo bogorîmboayafu manîngomo ranahamundî hohoanimo süngundî-humboane

⁷ Horombo sihei bogorîmbo-yafundeimbî nindou Godîndî hoafi wataporîmbo-marundürî ranahamumbo hohoanimondeî. Horombo ai yaru manîngomo ranîmbo-anîmbo se hohoanimondeî. Ai yarumboemo manîngomo mbîsei hehi ahamundî anîhondümbofe ra yahurai-ane mbîsei süngundîhindî. ⁸ Sisas Kraîs aiana ngîrî ngorü hohoanîmondu, nga mamî ranî yangîrî horombo maho hapondan-ambe asu süngunambo aho ra ai mamî ranî

yangiri nungumboani. ⁹ Ranimboane asu se awi ranipoanimo wosihofori yamundife hohoanimo ranai sihei aboedi ndofe yamundife ho hohoanimo ranambe tukufeyowani asu se ngoru nafi sungundahimboyei. Godindi moani hipoambofe hohoanimo shefi ngusufoambe nginemindi ra aboedi safane, nga ses wehimbori horihorife ho hohoanimo raninambo sihiri ngiri nginindi ndahumndefi. Nindou didiyei ai rani hohoanimo ranahambo sunguarihi hei aheimbo hohoanimo ranai moai farihenduri. ¹⁰ Shefe fondi hini ngirihu-mboanefi. Nga Godimbo sihou-rundeimbi Suda-yomondi ser wori ranambe ratupuriyomo-rundeimbi aiana shefi sesi mandife fondi-waminindi nini-moatukuni amboani ngiri dowadumo. ¹¹ Godimbo sihai-randeimbi adukari bogori ai God nimiru-ambe ahambo ninihondi hifokoefe shefembo-hunda moaruwai hohoanimo sungunambo hori sowandumo kefoau arundi. Nga amuri fi safi ranana giniri hunduni mandu arundi. ¹² Rani sungumboyu Sisas amboani ahandi horinambo nindou ranahei moaruwai hohoanimo popoi-hefembohunda Serusarem giniri hunduni yifimbo tiririfo adukari masemundu. ¹³ Ranimbo-hundambo-animbo awi sihiri ahambo-so giniri nafitambe hunduni ngefi ranihu amoanngambo-maruwuri nou aibabidi yahurai-ndefimboane. ¹⁴ Nga hifi ndanihu moai shefimbo koadurumbo ni ngoweimbi ngoafi adukari nanngo, nga wani. Nga sihiri koadurumbo ni ngoweimbi ngoafi adukari aboedi sungunambo tukufembo ranimboanefi himboayefi. ¹⁵ Ranimbo-animbo sihiri Sisasi ndi sungu hoafindefihuya, 'God ai aboed-ani,' mbisefimboane munquambo si aho ra ahambo ninihondi shefe rawefeyo nou. Ranane sihiri shefi yafambe ra Godimbo ndahundowohu ranambo weindah hoafindefihuya, 'Ai yihof-ani,' nda mbisefomboane. ¹⁶ Aboedi hohoanimo sungufe ratupuriyowohu nindou mbonimbo-ruhumundimbi fehefe hohoanimo ra se mitaninduhumundihi hini nginidihimboyei. Sapo rani-moatukuni ra Godimbo shefembo moatukuni nou-ane asu God ai ranimbo hihifi-hihifiyuhani.

God ai shefimbo randeamuna aboedi nimboemboyefi

¹⁷ Sihei bogori nindoumboyafu aningomo ranai siheimbo farihefe-ndurimbo yahomomboanemo hohoanimoemo. Rananemo ai sihei hohoanimo munquambo si aho ra ai harihefe nimirukoate hifandu homo arundi. Ranimbo sungunambo ai Godimbo nini-moatukuni ratupuriyo ramarundi ranimbo hoafinidimo-ndomboemo. Se ahamundi hoafi himborindeihimbo ahamundi

hoarehindeian-animbo, asu ai moani hihifi-hihifi-ndimondühi aboedi randumboemo. Nga asu wanayo ana, ai afindi hohoanimonambo ratüpuri-ndimboemo. Ranana asu ngiri sheimbo rani hohoanimo ranai fandtheiri. Ranimbo-hündambo-animbo se moani ahamundi hoafi ai hoafemo ra himborindeih rasüngundihindi. ¹⁸ Se Godimbo yhoefimbohünda didibafindei ngei. Ro fifirihundi ro mbumundi hohoanimo hohoanimoayefi ra, nga moani munguambo si aho ra sapo mbumundi hohoanimomayo rani yangiri süngundihu sefimboanefi. ¹⁹ God ai sheimbo sowana hapondanambe wambo hihire koambirihendir-amboane samboanahi se Godimbo didibafindei sahehea düduarhandüri habodih. ²⁰ God ai ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo nimindihani ranai shefi Adükarü Sisas ranahambo yifihündi yangiri botimariri. Rananimbo asu Sisas ai sipsip hifandandaimbi nou shefimbo hifandamuneimbi bogorimbomefiyu. Ahandi horinamboane koadürümbo yangorombo hoafi femindi shefe ra nginiramindi arandi. ²¹ Munguambo aboedi moatükunü sapo se semindimboayei ra God ai mbisagadür-amboane ahandi hohoanimo süngufehümbo ratüpuri-mbohünda. Sisas Kraisindi süngu-animbo shefi ngusüfoambe ratüpürimbiyu-wamboane nne-moatükunü aboediyowanü ai hihifi-hihifefiyu ranahambo. Sisas Kraisimbo ahandi ndürü adükar-ane mbisefi-mboane koadürümbo-koadürümbo, nga anihond-ane.

Bidifiranambo hoafi

²² Wandafi mamü, awi ro sheimbo hoafipoa-yahandüri habodih. Nga sheimbo ngusüfoambe nginemindindürimbo-hündambo hoafi hoafehandüri ndanahambo himboarinambo yangiri hibadühindühü himborindei. Sheimbo ro pas nda sürü papimarhandi ra awi hoandarü hamindiyoponanü, nga wanü. ²³ Shefi wandafi, Timoti, ai karabus-ambeahindi hiningmarüwura tüküme fiyu ranahambo fifirimbirihori samboanahi hoafehandüri. Asu ai nmai wambo-so tükefiyu ana, ro sheimbo hoefendürimbo asükai tükeheandi ra ai-dibo tükünda-hoamboyehi. ²⁴ Shei bogori nindou munguambo ranahamumboane asu Godindi nendi munguambo yhoefimayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. Itari hifihündi ai sheimbo hihifarihündüri. ²⁵ Godindi moani hipoambo hohoanimo sheimbo munguambo mbifarhendür-amboane.

Sems Pas Sems ai sürü papimarandı

Pas nda Sems sürü papimarand-ane

¹ Ro Sems-anahı God asu Adükarı Sisas Kraıs-yafandı ratüpurıya-rıhandeımbı. Sudahündı 12 mamısırı Sisasımbo anıhondümbo-rıhindeımbı sıhei ıngoafı hondühündı bukürühehi mburıhü hıfı ıngoründühi anıboadeı, sıheimboanahı pas nda sürü paparıhandürı. Nğa karıhasıhandür-aneı.

Tıııııııııı moatükunı ranai sıhei anıhondümbofe hohoanımo ranahambo ıgınemındındürımboane

² Wandafı mamı, tıııııııııı moatükunı sıheimbo tüküfeyoanı se ranımbo randıhi hohoanımondei: Ranımboanımo asu ro hıhıfı-hıhıfındamboyahı. ³ Nğa se yarıhi fıfırıhındı, rananı moatükunı ra sıhei anıhondümbofe hohoanımo ranahambo refe hoeıfembo-hündamboane tükefeyo. Ranı moatükunı ranana se ıgınındı nımboeimbo nıne tııııııııfo tükefeyo ranahambo moan-ane mbıseıya yahomboane tükefeyondürı. ⁴ Se ıgınındı nıboadeı ıgeımbo-anımo asu se dıdıboado-ndıhehi nımboeimbo asu se ıgırı Godındı hohoanımo mbonımbo-ndıhümündı.

Nındou ai dıdıboado-rıhefımbı hohoanımo ra mbonımboaramündu ana, Godımbo dıdıbafımbıfyuwamboane

⁵ Sehündı mamı dıdıboado-rıhefımbı fıfıre ra mbonımboaramündu ana, asu ranımbo-hündambo Godımbo dıdıbafı-femboane, ınga ai ahambo dagadombui. Ai afındı sendeımb-anı, ınga nındou dıdıyeı ahambo dıdıbafıyeı arıhündı ranaheimbo muıııııııııı ıgınınd-koate sagadürı arandı. ⁶ Nğa nındou ra Godımbo dıdıbafıfıhı ndaiambui yahu anıhondümbo-mbıreand-amboane, ınga anıhondümandai mbüsümbui. Nğa nındou yımbu hohoanımoyu arandı ai wofı nımı werınambo semındı ho semındı ho arandı nahurai-anı. ⁷ Nındou yahurai God ai ahandı hoafı hımborındühi ıgırı ıngorü-moatükunı ahambo dagado. ⁸ Ai yımbu hohoanımoyu arandı, ınga hohoanımo muıııııııııı ahandı wofı nımı nahurai sıho sıho arandı. ⁹ Wandafı napokoateımb-ayu ranai hıhıfı-hıhıfımbıfyuwamboane, nımboe Godındı hımbıoahü aiana ndüreımbındümbui. ¹⁰ Asu nındou napo afındeımbıyuru ranai hıhıfı-hıhıfımbıfyuwamboane, ınga hıfınambo-ndırümbui. Nındou ranai ana

sapo wohi ahuri yaparayo nou mande yahurai ranai-amboa yifindumbui. ¹¹ Sapo hufihamindi afindi pare kikasowohu ana, wohi ranai yapariyo randuhi ahandi ahuri ranai yapariyo hifokoefoenduhi asu ahandi yihuru aboedi himbo-mayo ranai-amboani moaruwai-mbofehane. Mare yahurai-animbo nindou sapo napo afindeimbimayu ranai-amboani ahandi ratupuri afindi ra ratupurinduhü ranambe yifindumbui.

Nindoumbo refe hoeifembo moatükun-ane

¹² Nindou düdi ai nginindi ningombo nine tñirifo ahambo refe hoeifembo tüküfeyoani ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Nga nindou ranai refe hoeifembo moatükuní ranahambo titaboari-foareandeimbi ana, ai koadürümbo yangiri ningombo hohoanimo ra sapo takini nahurai ndemündumbui God horombo hoafimayu süngu. 'Nindou wambo ngusüfo pararhindiri ranaheimbo ra ndahanduri-mboyahi,' mehu. ¹³ Moaruwai hohoanimombo-hündambo mamí moatükuní ai ngusüfoambe botínderani, nindou mamí ranai ngiri hoafinduhüya, 'God ai rani-moatükuní ra ramareand-ane,' mbüsu, nga wani. Nga God ai-amboani ngiri nindou ngorümbo moaruwai hohoanimo-mbohünda ninendeandi. ¹⁴ Nga nindou ranahandi fiambe hohoanimo amarondo ranane ai moaruwai hohoanimo-mbohünda ngusüfo botireri serimindi hohü asu hohoanji hohoanimoyu arandi. ¹⁵ Ranane asu ahandi hohoanji hohoanimo ranai nimorehi ranümbi aninggo nahuriane. Rani-süngu nimorehi ai nitori wakarimindo nahurai moaruwai hohoanimo ra tükefeyo. Asu moaruwai hohoanimo ai afindi tüküfendowohü yifi hohoanimo tüküfe-arandi.

¹⁶ Wandafi mamí, hibadihumbo. Hohoanimo moaruwai ra siheimbo woshihoafori hoafinda-ndürimboe. ¹⁷ Muñguambo aboedi asu ndorihoeimbi sai-randeimbi moatükuní ra sünambeahindi makoso-ane. Ape muñguambo si nimindihani ranai ana rani-moatükuní ra sihefimbo hifina koamafoareandi. Aiana ahandihoari ngiri hihirinde si nahuraindu asu hihirinde nimbi nahuraindu ndandi, nga wani. Ngiri ahandi hohoanimo ra ngorü süngunde ngorü süngunde ndandi, nga mamí hamind-ane hohoanimoayu. ¹⁸ Ai moani ahandi hohoanimo yangiri süngu ahandi anihondü hoafinambo ramareanda sihiri ahandi nitori tükümehundi. God ai yare hohoanimoyuhüya, 'Nindou ranai sapo ro muñguambo moatükuní nafimaríhandi ranaheimbo weangurühdidi sirimboyahi mbidi-boadei-amboane,' mehu.

Sihiri Godindi hoafi himborindefi mburihumbo rasungundi-humboane

¹⁹ Wandafi mamɪ, se ndanahambo didiboado-ndihi fifirindihindi. Munguambo se nimehounou hoafi ra himborimbo-hündambo nafindühümündi nimboei. Nga asu se awi nimai hoafimbo botindahi nginindi hoafindeimboeyi. ²⁰ Nga nindou-yei nginindi hohoanimo ranai ana Godindi aboedi mbumundi hohoanimo ranahambo moai weindahire randi, nga wani. ²¹ Ranimbo-hündambo-animbo munguambo moaruwai hamindi hohoanimo sihei ngusüfoambe afindi tüküfendürü arandi ra raguanambo-ndihindi. Nga asu se siheihöari himboari hoafendühü digegindühü asu God ai sihei ngusüfoambe hoafi mafoareandi ra ndahümündi, nga sapo hoafi ranai-animbo siheimbo aboedambo-ndearümboe. ²² Asu se hoafi ranahambo himbori yangiri himbori-ndeimboeyi, nga wani. Nga se ranahambo himborindeihü asu süngufe amboani süngundihü ngei. Asu se moani himbori yangiri himborayei ana, se sihei fimbo wosihöafori hoafiri-hündühanei. ²³ Nindou mamɪ ai Godindi hoafi ra moani himbori yangiri himboriyu haya asu rasüngufe-koate-ayu ana, ai ahandi ngusümboari hoehimbo-ambe hoeiareandi nou-ani. ²⁴ Ai ahandi ngusümboari ra türüfoare haya asu süngunambo nimai ahandi ngusümboari ra nüngunahuraiyo hoeimareandi ranimbo mitanamündühani. ²⁵ Nga sapo ahinümbi hohoanimo nindoumbo aboedambofembo rawareandi ranai ana mbumundi hamind-ane. Nindou düdi ai rani hohoanimo ranahandi nimindi ra ndore türüfoareandühü ranahambo süngure huhü, ai himboriyuhü mitanemindi-koate-ayu ana, nindou ranahandi hoahoango munguambo ra God ai didiboado-ndirümbui.

²⁶ Nindou mamɪ ai rande hohoanimondühüya, roana Godindi hohoanimo süngurühe-rühandeimb-anahi, yahuhü asu ai ahandi yafambe ra ndofe kikihemindi-koate-ayu ana, nindou ranai ahandi fimbo wosihöafori hoafiyuhani. Ranana ahandi Godimbo süngufe hohoanimo ra moani fimboane. ²⁷ Godimbo süngufe hohoanimo ra sihefi Apendi himboahü mbumundi asu hütikoate ndahurai-ane: Asühü nimori asu nimorehü kai ranaheimbo tñiriifo tükündifeyoani sihefi daboadanü kikiindihü hündihumindefi-mboane. Asu hibadühumbo, hifi ndanühündambo hohoanimo ranai sihefi ngusüfoambe mamikari-ndeamunimboe.

2

Sihiri munguambo nindou ranaheimbo mamɪ simogodi

hohoanimo yangir-i hohoanimomboane

¹ Wandaf-i mam-i, se sihef-i Adükari Sisas Krai sapo himboamupuimbo-randeimbi-mayu ranahambo anihondümbofe ra kikihi-ndühümündih-i ana, se ngorü nindumbo ngorü süngundhi hohoan+mondeih-i asu ngorü nindumbo ngorü süngundhi hohoan+mo-ndeimboyei.

² Se Godimbo hohoan+mombo fandihindan-i nindou mam-i gor m+i-ñ-i warambe kiki+foare mbura aboed-i hoearümb-i siheimbo sowanambo nguan-i asu nindou napo-koateyuweimb-i hoear-i hir-i hiri+yoweimb-i güdeandeimb-i ai kameih-i nguan-i, se ahafan+mbo mam-i simogod-i hohoan+mo-ndahüp+i. ³ Se nindou hoear-i aboedümb-i-mayu ranahambo hoafinda-hündowohü an+mboya, 'Karihas-i, se nimar-i fond-i aboed-i ran-i-wam-i nimar-i-fi,' mb+i-seimboyei, nga nindou napo-koateyuweimb-i ranahambo hoafinda-hündowohü an+mboya, 'Awi se rühi n+mbaf-i,' mb+i-sei asu 'Se ro nimar-i-h-i-k-i-m-i wor-i-fondüh-i nimar-i-fi,' mb+i-seian-i, ran-i hohoanimo ana moaruwai-ane. ⁴ Se ran-i hohoanimo yar-ihi hohoanimoaye-i ana, asu se nindou ngorümbi yibobore-randeimbi+mboyahi hehi moan-i sihei moaruwai hohoanimo mamarondüri-mayo ranan+mbo yangir-anei nindou ranaheimbo ran-i yibobofeye-i arihünd-i.

⁵ Wandaf-i mam-i, awi se nda himbor+i-dei! Nindou didiye-i ai nindou-yei himboahü napo-koateyeimb-i ranaheimbo ana God ai aheimbo ahei anihondümbofe hohoanimo nafamündümboani. Ran+mboane nindou napombaye-i nahurai-anei yahuhaya dibon+mayundüri. Nga nindou Godimbo ngusüfo parar-i-hori ana, ranai God ngin+i-nd-i hifandarand-i ranambe ni-boadeimboye-i ai horombo hoafimareand-i süngu. ⁶ Nga se nindou napo-koateyeimb-i ranaheimbo amoan+ngambo-r+i-hindüri arihünd-i. Nindou napo af+i-ndeimb-i ranai siheimbo tiñ+i-fo af+i-nd-i sahündürüh-i asu ai siheimbo papi-hoaf-i sowana kiah-i hür+i-hümündi-hündüri hei arihünd-i ra awi se firi+i-hindai? ⁷ Sisas Krai-nd-i ndüri aboed-i saf-i-nambo siheimbo dükari+hindüh-i Kristen-anei masei, nga napo af+i-ndeimb-i ai ndüri ranahambo si-s+i-nd-i hoaf-i-r-ihi arihünd-i.

⁸ God ai sihef-i adükari bogor-ani asu ranahandi-mayo ahinümb-i hohoanimo ra se ran-i-sünguar-i-hind-i ana, ra aboed-ane. Ahinümb-i hohoanimo ra Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Si-haf-i wandaf-i-mbo ngusüfo pandowand-i si-haf-i fimbo ngusüfo parowand-i nou,' meho.

⁹ Nga se nindou bodimondambo didi+boado-nd-i-hindüh-i asu bodimondambo koarar-i-hündüri ana, asu se moaruwai hohoanimo-yeihanei. Ranan+mbo siheimbo ahinümb-i hohoanimo ai hoaf-i mbahir-i-hehindeimb-anei mb+i-s-i-haya papi-hoaf-i-ndandüri+mboe. ¹⁰ Nindou düdi ai God-i-nd-i

ahinümbi hohoanimo munguambo süngure arandi, nga mamı yangrı mbahırarıhendı ranana ai hıti-ani. Ai nindou munguambo ahinümbi hohoanimo mbahırarıhendı nahurai-ani. ¹¹ Nga God Baiborambe hoafıyuhü yahuya, ‘Se nımorehı nindowenihümbi himındıpoanı,’ mehu. Asükaiyu hoafıyuhü yahuya, ‘Se nindou hıfokoeffoanı,’ mehu. Se nımorehı nindowenihümbi himındıkoateyafühi asu nindoumbo hıfokoararowandı ana, rananımbı se ahinümbi mbahırhoefeımbi tükündafoamboyafı. ¹² Godındı ahinümbi hohoanimo nindou ranaheimbo aboedambo koarıhendürı arandı asu ai aboedı hei arıhündı. God ai ahandı ahinümbi hohoanimo rananımbı nindou ranaheimbo yıbobı-ndearümbı. Ranımayowamboane se ranımoatükunı randıhi asu hoafındeı ndühündı ahinümbi hohoanimo ranı sımogodühi. ¹³ God ai nindoumbo yıbobondeandühi ngırı sapo nindou amboawıyeı yaho hohoanımoate-mayu ranahambo sımborı amboawı mbüsündo, nga wanı. Nga nindou düdi ai amboawı hoafümbı-mayu rananımbı ahandı amboawı yaho hohoanımo ranı Godındı yıbobofe ranambeahındı awı aboedambo-ndıfımbı.

Anıhondümbıfe hohoanımo ra aboedı hohoanımo ratüpurıfıhi pefekoate-ayo ana, ngırı aboedındo

¹⁴ Wandafı mamı, nindou mamı ai hoafınduhüya ‘Roana Godımbı anıhondümbı-rıheandeımb-anahı’ ehu, nga moadı dıdıboadore hohoanımoıyü randı. Nindou ra moan-ane anıhondümbı-areandı, nga ahandı ranı anıhondümbıfe hohoanımo ranı aboedambo-manderıyo? Nga wanı. ¹⁵⁻¹⁶ Sisasımbı anıhondümbı-rıhındeımbı wandafı ngorü hoarıkoateyoweımbı asu sesıkoateyoweımbı nıngoanı se yaro hoafıyafı-ndowohüya, ‘Karıhası, se aboedı nımbafı. Se hoarı güdowanda sıhafı fı hüfındowanı asu sesı dowadıfı,’ asafındo ana, ahambo ranımoatükunı ra segodokoate-yafühi yaro hoafayafındo ra ahambo nüngunde mafandıhera? ¹⁷ Anıhondümbıfe hohoanımo ranı amboanı mare yahurai-ane. Anıhondümbıfe hohoanımo ranı aboedı ratüpurıkoate ranamboı moan-ane.

¹⁸ Nga asu nindou ngorü ai yare hoafıyuhüya, ‘Nindou ngorü ai anıhondümbı-ırandeımb-anı, asu nindou ngorü ai aboedı ratüpurıyü-ırandeımb-anı,’ ehu. Nga asu ro randıhe hoafındahüh-anımbıya, ‘Se anıhondümbı-roandeımb-anafı, nga aboedı ratüpurı ratüpurıkoateyafı ana, nüngundo wambo sıhafı anıhondümbıfe ra nafuımandafa? Nga ro Godındı ratüpurı ratüpurındamboyahı, nga ranambo ro sıhambo wandı anıhondümbıfe nafuındahanımbıyahı,’ asahı. ¹⁹ Se moanı mamı God ranı

yangiri anungu ranahambo anihondumbo-rithorimboanei. I, rani-moatükunî ra aboed-anesi, nga moaruwai nendi amboani ahambo yarithori anihondumbo-rithori mburihü asu ai yihimboyeihî hihamindarayei. ²⁰ Hohoanimo-koate nindou-anafi! Anihondumbofe hohoanimo ra aboedi ratüpurî ratüpurî-koateayo ana, ra moan-ane. Se ra fifrowandai? Awi sihambo ro nafuindi-haninimboyahî. ²¹ Nüngureamboyu sihefi amoa Abraham ai Godindi himboahü nindou moani aboedi mbumundi hamindi manungu-a? Ai Godindi hoafi süngureandühi fondi-wami ahandi nimori Aisak ranahambo Godimbohünda hifokoariri maserügudo ranimboyu God ai ahambo seana nindou mbumund-anafi mehundo, rani ratüpurî aboedi ahandi ranimbo wambo. ²² Se ranimbo didiboadondo hohoanimondafi. Sapo Abrahamindi anihondumbofe ra ahandi aboedi ratüpurî hohoanimo rani-diboyo mamambere haya ratüpurîmayo ho. Ahandi anihondumbofe hohoanimo ra ahandi aboedi ratüpurî rani-sünguyo moani aboedi hamindi tükumefeyo. ²³ Baibor-ambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranimboyu asu ahandi anihondumbofe hohoanimo ranimbohünda God ai ahambo nindou mbumundi hamind-anafi mehundo,' meho. Asu 'Abraham ai Godindi ngunind-ani masahündo,' meho. God ai yare hoafimayu Abraham ramareandi ranimbo wambo, nga raninambo süngunambo hoafi ranahandi nimindi weindahî tükumefeyo. ²⁴ Randihi se fifindihindi, nindou ai ahandi aboedi ratüpurî hohoanimo raninambo-animbo God ai ahamboya, 'se nindou aboedi mbumund-anafi' mbüsümbui, nga ahandi anihondumbofe hohoanimo ranimbo yangiri ngiri rande hoafindu.

²⁵ Sapo Rahap, nindowenihî birabiriyorandaimbi nimorehî amboani yahurai ramefeyo-ane. Ai Israerihündi türüfoarine fifirine-rinandeimbi nindou yimbu ai ahambo-so tükumefineanda sepirimindi worinireapiri haya se-dibo ngorü nafi aboedambo-ndafineandi yahohaya mafarihepiri. Nimorehî ai aboedi ratüpurî ra ramareanda asu God ai ahambo se nindou aboedi mbumund-anafi mehundo. ²⁶ Nga asu sapo nindou fi ranambe yifiafi nimarikoate-ayo ana, yifiyomboane. Mare yahurai-ane anihondumbofe amboani. Anihondumbofe hohoanimo ranai yangorowanî asu aboedi ratüpurî ranai yangorikoate-ayo ana, ranai-amboani yifiyomboane.

3

Hibadihumbo hoafindefimboane

¹ Wandafi mamî, awi se-ambeahîndî afîndî safî hoafi yamundîfe-rambo nindoumbo-ndafu tükündafumboemo. Awi se randu fifîrîndundî nindou hoafi yamundîhu-rîhundeimbi sîhefîmbo-anîmbo God ai türîboade yîbobondeamunûmbui. ² Muṅguambo nindou sîhîrî ṅgîrî mbumundî hohoanîmo maho ranî-süṅgu yangîrî ṅgefi, ṅga wanî. ṅga asu nindou mamî ai nîne hoafi hoafayu ranambe moanî mbumundî hohoanîmo aho ranî-süṅgu hoafayu ana, nindou ranai moanî ndorîhoei haya asu ahandî muṅguambo fi ranahambo ndore hîfanda huhani. ³ Hos ai moanî sîhîrî hohoanîmoayefî ranî-süṅgu yangîrî süṅgufembohünda sîhîrî ain bîdîfîrî ahandî yafambehu safoarîhu hîniṅgî-rîhundühanefî. Rananîmbo asu hosîndî yafambe akîdou-anesî, ṅga rananîmbo sîhîrî ahandî fi muṅgua ndahumîndefî ṅgemboyefî. ⁴ Asu sip ranahambo amboanî se türîboadîhindî. Ai adûkarî moatükunî hamîndîyo hayambo werî afîndînambo ragore-ragore randühanesî, ṅga moanî akîdou moatükunî ahandî ndürî rada ranambo sip ranahambo koakoranda sapo sip semündü hu-randeimbi ai homboyu nafî howohane. ⁵ Mare sapo sîhefî teifî ran-amboanî yahurai-ane. Teifî ra akîdou moatükunî-anesî, ṅga asu ai muṅguambo afîndî moatükunî ranahambo wataporîmbo-randühi borîyowohane.

Se fifîrîhindî, hai akîdou ahoro ra hombo porîhoai haya adûkarî nîmî napo hai tikîrandüthane. ⁶ Sapo sîhefî teifî ranamboanî mare hai yahurai saf-ane. Aiana moaruwai wosîhoaforî hohoanîmo ranahandî ṅgusüfoambe tüküra pire hayamboane asu sîhei muṅguambo fi ranahambo moaruwaimbo-reamboayo. Ranane asu ai sîhefî fi ranahambo hai hüfü nou tîṅrîhendühi asu sîhei fi ranai moaruwai hohoanîmoyi arandî. Hai ranana sapo koadürümbo horoweimbi hai ranîni-poedane tüküfe arandî. ⁷ Nindou ai muṅguambo moatükunî hîfîni ahahabodei ranîyo, nîmambeahîndî nînihondî, ndu, amoasîrî asu sîrîwarambeahîndî burîyeimbi ra yamundîhindühi hîfandühi marîhündî. Hapondanî amboanî ranî-moatükunî ra randîhimboyei. ⁸ ṅga nindou mamî ai-amboanî moai teifî ana hîfandandühi kîkîhîramündü randî, ṅga wanî. ṅga teifî ranai moanî yare aimbo kiarîmboane moaruwai hoafiyo arandî. Ranî-moatükunî ranai ana hühütimbü moatükunî nindou moaruwaimbore-randeimb-ane. ⁹ Teifî ranamboanefî sîhîrî Ape adûkarîmbo aboed-ani sefî arîhundîsî, ṅga nindou God ai nahurai nafîmarandî, ranaheimbo sîhîrî sîhefî teifînambo moaruwai hoafiyeifî arîhundî. ¹⁰ Sapo yafambe mamî ranî naf-ane Godîmbo aboedîfe hoafi

tüküfe asu nindou ngorümbo moaruwaimbofe hoafi түкүfe arandi. Wandafi mamı, rani-moatükunı ranana awi se randıfemboe, nga yowanı! ¹¹ Apoarındıhorı hoe mamı tükefeyo ranahandambo-hündı ngırı aboedı aparümbı pındo asu hühütimbü pındo ndanı, nga wanı. ¹² Wandafi mamı, hoandasüfo nımındı rani-fihı ngırı hangırı hisındo asu hongoroho nımındı rani-fihı ngırı hoandasüfo ranai kündaro, nga wanı. Mare yahurai-ane sırı apıyoweimbı hoe apoarı tükefeyo ranahandambo ngırı aboedı apıyoweimbı tükündıfeyo, nga wanı.

Aboedı hohoanımo ana Godındı-mayo-ane

¹³ Sıhei mbusümo se-ambeahındı nindou düdi dıdıboadore fıfırıfe hohoanımoeimbayu-a? Asu nindou yahurai afufurıboadeandühi aboedı hohoanımo süngumbıreand-amboane, nga rani-nambo ahandı dıdıboado-rıhefımbı fıfırıfe ra nafuındümbui. ¹⁴ Nga asu se sıhei ngusüfoambe nindou ngorümbo moaruwaimbofe hohoanımo, ngınındı-ngınındı hohoanımo, asu yıboarukofembo hohoanımo ra nımandındüranı ana, asu se ngırı sıhei fıfırıfe ranahambo borındeı. Asu anıhondü hoafi ranahambo ndahümündı pındıhi hehi tıkai hoafındeımboyeı. ¹⁵ Yahurai fıfırıfe hohoanımo ranana Godındı-mayo sünambeahındı kosımboyo-poanı, nga hıfı ndanıhündambo yangır-ane. Nindou-yafe moaruwai hohoanımo ranahambo Satan ai hıfandarandı. ¹⁶ Nga nahanühiyo nindou ngorümbo moaruwaimbofe hohoanımo asu yıboarukofembo hohoanımo engoro ana, ranihü ana ndofe nımarokoate hohoanımo asu mamıkarı hohoanımo süngufe ranamboanı mare yangırıamboane. ¹⁷ Nga sapo dıdıboado-rıhefımbı hohoanımo sünambeahındı akoso ranane nda: Weangurühi sürühoeımbı hohoanımo, munguambo wudı hohoanımo, hımborı hoafendühi hohoanımo, nindou ngorümbo hımborıambo hohoanımo, afındı hıpoambo hohoanımo, aboedı ratüpurıambo hohoanımo, sımogodühi hohoanımo asu anıhondü hondü hohoanımo. Hohoanımo ranane Godındı-mayo makoso-ayo. ¹⁸ Afurıfembü hohoanımo ra sesı moatükunı hoarı nahurai-ane. Sıhırı afurıfembü hohoanımo hıfındıhundanı mbumundı hohoanımo tükündıfemboe.

4

Nindou düdi ai hıfınındı hohoanımo süngufembo hohoanımoayu ana, ai Godındı hürütümb-anı

¹ Dagüdambo tüküfemboyo sıhei mbusümo sımborı hoafi hohoanımo asu yıfıarı-yıfıarı hohoanımo rana? Sıhei

hohoanꞑꞑ hohoanꞑmo ranai ṅgusũfoambe nꞑmarꞑmbo ai sꞑhei fiambe sꞑmbori-sꞑmborayei. ² Se nꞑnꞑ-moatũkunꞑyo semꞑndꞑmbo sei hehi hohoanꞑmo-yei haneisꞑ, ṅga asu se rani-moatũkunꞑ ra moai sahũmũndi rꞑhũndꞑ ranꞑmboane asu se nindou hꞑfokoefembo sei arꞑhũndꞑ. Se nꞑnꞑ-moatũkunꞑmboyo hohoanꞑ-rꞑhindũhaneisꞑ, ṅga asu se moai sahũmũndi, ranꞑmboane asu se ṅgꞑnꞑndꞑ-ṅgꞑnꞑndꞑ-yei hꞑ yifiarꞑyeyi arꞑhũndꞑ. Se nꞑnꞑ-moatũkunꞑmboyo semꞑndꞑmbo hohoanꞑmoayeyi ra se ṅgꞑrꞑ ndahũmũndi, nꞑmboe se moai Godꞑmbo rani-moatũkunꞑ ranꞑmbo ndawamunꞑ sei hehi dꞑdꞑbafꞑyahindꞑ. ³ Se nꞑnꞑ-moatũkunꞑyo semꞑndꞑmbo dꞑdꞑbafꞑ-yahindanꞑ semꞑndꞑkoate-ayeyi ra sapo se moanꞑ mamꞑkarꞑhi dꞑdꞑbafꞑmehindꞑ ranꞑmboane. Se semꞑndꞑkoate-ayeyi ra, sapo sꞑhei fi hꞑhꞑfꞑ-hꞑhꞑfꞑmbohũndambo ranꞑ-moatũkunꞑ semꞑndꞑmboyo hohoanꞑmomayeyi. ⁴ Se anamꞑndꞑhoandꞑ bꞑrabꞑrꞑyeyimbꞑ nahurai-ane! Nindou dũdi ai hꞑfꞑ ndanꞑhũndambo nindou-yafe-mayo hohoanꞑmo ranahambo sũṅgufembo hohoanꞑmoayu ana, asu ai Godꞑmbo yꞑboaruko-rirũhani. Awi se moai ranahambo fꞑfꞑrꞑhindꞑyo? Nindou dũdi ai hꞑfꞑ ndanꞑhũndambo hohoanꞑmoyeyimbꞑ nindou ranahei ṅgunindayu ana, asu ai Godꞑmbo hũrũtũrũ-reimbꞑ nindou-ani. ⁵ Baibor-ambe yare hoafꞑyowohũ yahoya, ‘Yifiafꞑ God ai sꞑhefꞑ fiambe hꞑnꞑṅgꞑ-mareandꞑ ranai ahandꞑhoarꞑ yangꞑrꞑ yꞑhoefꞑmbo hꞑfandꞑmbo yahomboane,’ meho. Awi se rani-moatũkunꞑ ranahamboya sꞑsꞑndꞑ moatũkunꞑ-ane seimboeyeyi?

⁶ ṅga God ai afꞑndꞑ moanꞑ hꞑpoambo-ramunũhꞑ sꞑhefꞑmbo farꞑhemunꞑ arandꞑ. Baibor-ambe yare hoafꞑyowohũ yahoya, ‘God ai nindou afꞑndꞑ afꞑndꞑyeyimbꞑmbo koareandũrũhꞑ asu nindou hꞑmboarꞑ afurꞑhi-ndeimbꞑmbo moanꞑ hꞑpoambo-randũrũhꞑ farꞑhendũrꞑ arandꞑ,’ meho. ⁷ Ranꞑmbo-hũndambo-anꞑmbo awi se afufurꞑ-boadꞑhindũhꞑ Godꞑndꞑ hoarehꞑ nꞑmandei. Satanꞑmbo koandꞑhoranꞑ asu ai sꞑheimbo hꞑnꞑṅgꞑ-rearũ haya fiboembui. ⁸ Se God sowana akꞑmꞑ sũhũndahindanꞑ-anꞑmbo asu ai-amboanꞑ sꞑheimbo so akꞑmꞑ sũhũndũfimbui. Moaruwai hohoanꞑmoyeyi-rꞑhũndeimbꞑ nindou sꞑhei ṅgusũfoambe sũrũhoeimbꞑ tũkũmbꞑfeyo-wamboane. Sꞑhei ṅgusũfo ra ndorꞑhi kũrũhindũhꞑ yimbu hohoanꞑmoyeyi arꞑhũndꞑ ra rũhꞑ randꞑhi hꞑnꞑṅgꞑrꞑhindꞑ. ⁹ Se moaruwai hohoanꞑmomayeyi ranahambo afꞑndꞑ hohoanꞑmondeihꞑ aranꞑndeyihꞑ sꞑrꞑndeyi ṅgei. Asu sꞑhei tikꞑfũmbꞑ hohoanꞑmo maho ra hꞑnꞑṅgꞑndꞑhi hehi aranꞑmbo hohoanꞑmo sũṅgu-ndꞑhindũhꞑ hꞑhꞑfꞑ-hꞑhꞑfꞑ hohoanꞑmomayeyi ra hꞑnꞑṅgꞑ-ndꞑhindũhꞑ afꞑndꞑ hohoanꞑmondei. ¹⁰ Se Adũkarꞑndꞑ hoarehꞑ yangꞑrꞑ nꞑmboeimbo-anꞑmbo ahandꞑ hohoanꞑmoayu sũṅgu sũṅgundꞑhũndanꞑ-anꞑmbo asu ai sꞑheimbo ndemũndũndũrꞑ

botindearümbui.

Sihiri wandafindambo papifi-poani

¹¹ Wandafi mamî, se sîheihoari sîmbori tirifoefirindeimboyei. Nindou düdi ai ahandî wandafi-mayu ranahambo tirifoarirühi asu yîboboariri ana, asu nindou ranai sapo ahînümbî hohoanîmo mengoro ranahambo tirifoareandühi yîbobo-reandühani. Nga asu raranîmbo nindou ranai ahînümbî hohoanîmo ranahambo süngure-randeimbî nindouyupoanî, nga ai ranahambo türifoareandühi yîbobore-randeimb-ani. ¹² Mamî ai yangîrani ahînümbî hohoanîmo saimbo ra nîmindîhiyu haya asu ai yangîrani fifire yîbobore-randeimbayu. Ai yangîranîmbo nîne nindou ranaheimbo aboedambonde asu moaruwaimbo-ndeandürî ndambui. Nga asu se ra nindou didiyafi sîhafî wandafi-mayu ranahambo yahurai yîboboro aranda?

Sihiri afîndî afîndîmbo-yopoani

¹³ Awi se haponda hîmboriyei, wambo nindou didiyei sapo yarîhi hoafiyeihîya, 'Hapo sümbu ana, ngorü ngoafi adûkarîna ngefî mamî hîmbanî gedühî kaki semîndî ratûpuri ratûpurîndefühî, kaki ndahumîndefî ndîhumboane,' sei arîhündî. ¹⁴ Awi se moai fifîrîhindî sîhei fi ranahambo sümbu nîni-moatükunî tüküfe-ndürîmboayo ra! Sîhei nîngo ranana sapo mburüngai siambe moanî wosîhoaförîmbo peyo mbura asu hüfîhamîndî-yowohü awararîhoayo nahurai-anendürî. ¹⁵ Se hoafîmboaye ana, ndanî süngundîhi hehimbo-anîmbo hoafîndei: Adûkarî ai ahandîhoari yare hohoanîmoayu ana, ra randîhu nîmboefîmbo nîne ratûpurî aho ra ndanî süngundîhu ranî-süngundîhu ndîhumboyefî, mbîsei. ¹⁶ Nga asu se afînd-afîndeihi sîheihoari borîyei arîhündî. Borîyo hoango hohoanîmo ranana sapo moaruwai hamîndî hohoanîmomayo-ane. ¹⁷ Se wudîpoapondîhi hohoanîmondei. Nindou düdi ai aboedî ratûpurî hohoanîmo fifîreandî, nga refekoate-ayu ana, nindou ranai moaruwai hohoanîmoayu.

5

Napo afîndeimbî-yomondî hoaf-ane

¹ Asu napo afîndeimbî se! Awi hîmboriyei! Nîni-moatükunî tînrîifo afîndî sîheimbo tüküfemboayo ranahambo-anîmbo se afîndî hohoanîmondeihî aranîhoenambo nîmboeimbo hasîheindei. ² Sîhei ngînîndî napo afîndî ranai ana sümboyomboane. Ranane asu sîhei hoearî napo ranamboanî kîdaboarî taparîhümboane. ³ Sîhei

ng+n+ndi napo sapo gor sirfa ranana samiyomboane. Sami ranai sihei kaki napo tapar+marandi nou-animbo asu sihei fi ranamboani süngunambo sümbondühi sapo hainambo tikiri arandi nou. Ngiri am+тата bidif+ranambo si tükündifeyo, nga se ng+n+ndi napombo yangiri hohoan+moyeihi gugurar+hindi. ⁴ E! Awi se nda ndor+hi himbori+yei! Nindou bidif+ri ai sihei nümbürambe wohi tüpur+mayeri, nga asu se moai aheimbo rani tak+ni kaki ndor+hi sahündüri, nga se bidif+ri dibo masahümündi. Rananei asu nindou ranai sihei nümbürambe ratüpur+yeihi sesi sihei yimunguri mar+hündi ranai kaki sem+nd+imbo hoaf+mayeri habudi. Asu ahei hoafi ranai Adükar+ munguambo hifanda-randeimbi ahandi himboahü tüküme Feyowa himbor+imayu. ⁵ Se hifi ndan+thü nimboei-ambe ana, se aboedi moatükuni ra siheimbo tüküfeyondürani sahümündi hehi ranimbo h+hifi-h+hifi+yeihi manimboei-ane. Se afindi sahüsi ar+hündi rananimbo se wor+ndi moatei nou fi safindeiani ndeari yifimbo akim+ tifindahimboyei. ⁶ Seana ndor+hoeimbi nindou ai siheimbo hari sowanambo-fendür+koate-ayeri ranaheimbo papi-hoaf+ri+hündüri hehi hifokoar+hindüri ar+hündi.

Sihefimbo nimbori tükündifeyoani awi shiri moan-ane mbisefi Adükarimbo himbondefimboane

⁷ Ranimboane wandafi mam+, se sihei ngusüfoambe ra ng+n+ndi ndond+hi kik+h+hündühümündi hehimbo-animbo nini-moatükuni tñiri+foyo tükündifeyoani ra moan-ane mbiseihü asu awi se Adükar+ tüküfemboayu ranahambo himbondeih+ nimboei. Se sapo nindou nümbür+ra mbura ai awi sesi aboedi nümbür+ ranambe tükündifemboe yahuhaya ai himboayu hu ranahambo hoeind+hor+. Ai moani hifanda huan+ hoeyo yah+moyo randühi sesi ranai nümbür+ ranambe tüküfeyoani asu ai sesi ra asemündu. ⁸ Rani-süngumbo-animbo awi se-amboani moan-ane mbisei hehimbo himbondei. Adükar+ndi tüküfembo si ra ndeara akim+ane ranimboane asu awi se sihei hohoan+mo ra ng+n+ndi safi kik+h+hündü-hümündi.

⁹ Wandafi mam+, se siheihoari simbori momori hoafür+ndeihi n+pondei habudimboyei. Nga h+bad+hümbo, God ai siheimbo y+bobo-ndearümbui. Nindou y+bobofembo si ranana ndeara tüküfembo akim+ nafira-m+nd+imboane. ¹⁰ Wandafi mam+, horombo God+ndi hoafi hoaf+yomorundeimbi ai Adükar+ndi ndür+nambo watapor+imbo-marundi ranimbo awi se tür+boad+hindi. Nindou bidif+ri ai ahamumbo tñiri+fo masahüpura ai awi moan-ane yahomo houmbo man+ngomo. Tñiri+fo yahurai-ambe man+ngomo nou-animbo asu se-amboani rand+hi ai ramefund+ nou

nimboeimbo süngundihi ngei. ¹¹ Se fifirihindi, nindou didiyei ai ngusüfoambe kikimifoa-rihindühi nine tñirifo tüküfeyoan+ awi moan-ane seimbi ana, ai ndorihoeimb-ane sefi arihundi. Se Sopindi hoafi sapo ai ngusüfo ndore kikimifoare mbura nine tñirifo afindi ahambo-so tüküfeyowa ai awi moan-ane yahuhaya manüngu ranahambo h+mbor+yahündo. Ran+yu asu süngunambo Adükar+ ai ahambo mafar+heiri, ranamboan+ se fifirihindi. Nga Adükar+ aiana munguambo si aho ra sihef+imbo hipoambo-reamunühani.

Sihiri hoafiyowohü Ape nimoamo amaru ra yaho-poan+

¹² Nga wandafi mam+, hohoan+mo nda adükar-ane, nga se ra süngundihindi. Se sünambeahindi ndür+ asu hifindi ndür+ asu ngorü moatükun+ndi ndür+ ngir+ dükandhi an+hondumbo dabar+ndahindi. Se hoaf+yeih+, yini+, ase moan+ yini+ mbisei. Asu hoaf+yeih+, wan+ ase moan+ wan+ mbisei. Ranan+imbo asu se sünguna ngir+ God+ndi yibobofe sih+ papi+hoafife ran+ so tükündahindi.

Nindou mbumund+ndi God+imbo didibafife ana ngin+ndane

¹³ Nindou se-yeimbi ngorü ai tñirifoayuyo? Ai God+imbo didibaf+imbiyu-wamboane. Asu nindou ngorü ai hihifi-hihifayuyo? Ai God+imbo-an+imbo heirünambo moan+ kakisaombürür-amboane. ¹⁴ Nindou se-yeimbi ngorü ai angünumboayuyo? Ai ran+fih+ ana sapo Kraisi+ndi nendi hifandiru-rundeimbi ranahamumbo-an+imbo hoaf+nduan+ asu ai ahand+fih+ wer+nambo Adükar+ndi ndür+nambo God+imbo didibafi+mbeyomo-ndamboane. ¹⁵ Nindou ranai God+imbo an+hondumbo-rüwuri+ ro didibafehundi nda God ai h+mbor+nd+imbui yahomo houmbo didibafefundi ana, asu Adükar+ ai nindou ranahambo angünumb+hünd+ didiboado-ndirühi bot+ndirümbui. Asu nindou ranai moaruwai hohoan+moayu ana, God ai ahand+ moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi mbüsümbui. ¹⁶ Ran+imbo-an+imbo asu se sihei moaruwai hohoan+mo wandafi mam+yei h+imboahü weindah+fir+ndei ndühünd+. Asu God ai siheimbo didiboadofe-ndür+imbohünda ahambo simbor+ didibaf+firündei. Nindou mbumund+ ham+nd+yumbü ranahand+ God+imbo didibafife ana, ngin+ndi ham+nd+yo haya nindou far+hai-randeimb-ane. ¹⁷ Eraisa ana nindou moan+ mam+ sihiri+ nahuraiyu manüngu. Nindou ranai hoekoate-mbayu yehuenüngumbo God+imbo ngin+ndi ham+ndi didibaf+mefiyuwa ngim+ himban+ asu 6 amoamombo hoekoate-mayo. ¹⁸ Ran+yu asu süngunambo God+imbo hoe koand+hoef+ yahuhaya didibafi+mefiyuwa

sünambeahĩndĩ hoe ranai peyowohũ asu sesi-napo ranai hoenambo aboedĩ momorĩmayo hĩfĩ ranĩfihĩ.

Nindou ai Godĩndĩ hohoanĩmo hĩnĩngĩndeambui hoaf-ane

¹⁹Wandafĩ mamĩ, nindou se-yeimbĩ anĩhondũ hohoanĩmo sũngufe ho ra hĩnĩngĩre haya moaruwai hohoanĩmoayu ana, asu nindou ŋgorũ ai ahambo aboedĩ hohoanĩmo ranĩ sowana serũmũndũ hĩhĩndũfi dũduanĩ, ai aboedĩ hohoanĩmondũmbui. ²⁰Ŋga se yarĩhi fĩfĩrĩhindĩ, nindou ŋgorũ ai sapo nindou moaruwai hohoanĩmoyumbũ ranahambo moaruwai hohoanĩmo ranambeahĩndĩ hũrarũmũndu ana, nindou ranahambo aboedambo-rirũhani, ŋga asu ŋgĩrĩ munguna yĩfĩndu. Ranĩ hohoanĩmo ranĩ-sũngumbo-anĩmbo God ai moaruwai hohoanĩmo afĩndĩ gogorĩndĩhaimbui.

1 Pita

Pas mamî Pita ai sûrû papîmarandî

¹ Karîhasi-handürî, ro Pita Sisasîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimb-anahî. Godîndî nendî se hîfî hondü hîniŋgîrîhi hehi nou, Pontus, Garesia, Kapadosia, Esia, asu Bitinia hîfî ranîhü burîyei wakarîhindî, sîheimbo pas nda sûrû paparîhandî. ² Ape God ai horombo hondü fîfîreandühî sîheimbo ahamböhünda dîbonîmayundüra Yifiafî Aboedî ai Godîmbohünda kafoareandürî hîniŋgîmareandürî. Se Sisas Kraisîndî hoafî süngurîhünda asu ahandî horîna sîheimbo popoaiyondürîmbo-hündamboyo God ai dîbonîmayundürî.

God ai sîheimbo moanî hîpoambo-ndeandürühî ŋgusüfo afurîfe kifeimbî hohoanîmo ra afîndî safî mbîsagadüramboane.

Yangîrî niŋgombo hohoanîmo

³ Awî sîhîrî sîhefî Adükarî Sisas Kraisîndî God asu Ape-ayu ranahambo aboed-ani mbîsefîmboane. Ai ahandî hîpoambofe hohoanîmo afîndî ranî-süngunambo sîhefîmbo yangîrî niŋgo hohoanîmo masemunî. Sisasîmbo yîfîhündî botîmarirî, ranîmbo-hündambo-anîmbo sîhîrî amboanî randîhu tükündahumboyefî sefî hohumboanefî asu sîhîrî ranahambo hîmboayefî. ⁴ Asu sîhîrî ahandî nîmor-aneî, ranîmbo-hündambo-anîmbo God ai yangîrî niŋgombo hohoanîmo engoro ra ndemunîmbui sîhîrî ranahambo amboa hîmboayefî. Ranî-moatükunî ra sûrühoeimbî hamîndîyo hayamboane ŋgîrî sümbondo asu moendîndo. Muŋgu moatükunî ra God ai sîhefîmbohünda sünambe kîkîhîramündü nîmarümbowambo. ⁵ Se ahambo anîhondümborîhorî arîhündî, ranîmboane asu ai sîheimbo ahandî ŋgîniŋdînambo güre hîbadandüra ŋgombo asu bîdîfîranambo si tükündîfemboe. Ra-sîmboan-anîmbo ai sîheimbo aboedambofe-ndürîmboayu ra weindahîndîfemboe. ⁶⁻⁷ Ranahambo hîhîfî-hîhîfîyeihaneisî, ŋga asu se hapondanî akîdou hîniŋgîfe mamîkarambo tîŋrîfo sîheimbo sowahî tüküfehane. Ŋga ranî tîŋrîfo moatükunînambo God ai sîhei anîhondümbofe hohoanîmo ranahambo refe hoeifendürîmbo yahumboani, gor haiambe mandu hoeiarundî nou. Gor ai hepünîmbü moatükun-ane, ŋga ai moendîndîmboe. Ŋga sîhei anîhondümbofe hohoanîmo gorîmbo ŋgasündeamboane. Ranîmboane asu süngunambo Sisas Krais ai weindahî

tüküfiyu-ambe-animbo God ai siheimboya aboed-anei mbüsündürühi himboamupuimbo-randeimbî dagadüranî asu se ndürümbî hamîndî-ndeimboyei. ⁸ Asu se moai awi ahambo hoeirîhorühi-yeipoanî, nga se ahambo afîndî hohoanîmoyahündo arîhündî. Hapondanî ana ahambo se hoeirîhorühi-yeipoanî, nga asu se ahambo ngusüfo parîhorî arîhündî. Ndanî hîhîfi-hîhîfi ndanana hîfi ndanîhündambo-yopoanî, nga nüngundîhu ranahambo hoafîndefî sefi, nga wagabeahîndî moatükun-ane. ⁹ Se Godîmbo anîhondümbö-arîhorî ranîmboane asu ai sihei yangîrî nîngombo aboedambo-reandürî arandî ranahambo se hîhîfi-hîhîfayeî.

¹⁰ God ai nindou aboedambo-fembo horombo ahandî hoafî hoafîyomo-rundeimbî aiyomo wudîpoporu türüfoaru marundî. Ai God siheimbo aboedambo-ndearümbui ranahambo hoafîmemo. ¹¹ Kraîsîndî Yîfiáfî ai ahamundî flambe nîmarîmboyo horombo boateî yahoya, “Süngunambo Kraîs ai tîrîrîfo hohoanîmo ndemündü mbundambo asu ndürî adükarümbî-ndümbui,” mehopurî. Ranîyomo ai ranî-moatükunî ra nîni-simboanî nüngu-nahurai tükümandîfe yahomo houmbo ranahambo tûmaru hoanîgomo. ¹² God ai ahamumbo nafuimepurî, nga asu ahandî aboedambofe-munîmbo hohoanîmo ra ahamundî fimbo fehefepurîmbo-yopoanî, nga hoafî ra siheimbo farîhefe-ndürîmbo-hündamboane. Nga aboedî hoafî ra hoafî sowandümo homo-rundeimbî ai haponda siheimbo masabundürî ranahamboane hoafîmemo. God ai sünambeahîndî Yîfiáfî Aboedî koamarîhenda kosowühîyo asu ranî ngînîndînambo ai aboedî hoafî ra siheimbo hoafîmemo. Ranî-moatükunî ranahamboanemo sünambeahîndî nendî ranai-amboanî fîfîrîndîhu yahomo houmbo hohoanîmoemo.

God ai sihefîmbo sürühehindeimbî mbînimboeî yahumboanî

¹³ Ranîmboane haponda se dîboado-ndühümündî nîmandeî. Rananîmbo Sisas ai süngunambo weindahî tüküfihümbo ranî-simboanî God ai aboedambofe-ndürîmbo ranahambo se muŋguambo anîhondümbö-ndîhindühi himbondeî. ¹⁴ Dîbafî hoafî himborîyeimbî nîmorî nahurai Godîndî hoafî himborîndeî. Horombo ahandî-mayo hohoanîmo ra sihei fikîmî yangorîkoate-yoambe wamboyeî asu se sihei ngusüfoambe hohoanîmo moaruwai tüküferandeimbî hohoanîmo ra süngurîhi-marîhündî. Nga awi hapondan-ana ranî hohoanîmo ra se süngundîhi-mboyeî. ¹⁵ Nga se aboedî sürühehindeimbî hamîndîndeî, God

sìheimbo dìboni-mayundürì ranai aboedi sürühoeimbi hamìndayu nou. ¹⁶ Sapo Godìndì hoafi hoafi-yohü yahoya, “Roana sürühoeimbi hamìndì hond-anahì ranimbo asu se sürühehindeimbi hamìndìndei,” *Wok Pris 11:44-45* meho.

¹⁷ Asu Ape ai mamì hohoanìmo süngu-ane mamamì nindou yìboboreamunì arandì. Asu se ahambo Ape seihü d+dìbafiyahindo arìhündì ana, asu se ndìfo nindou hìfì ndanìhü nìboadei-ambe Godìmbo hohoanìmondahündo sìsìrì-sìsìrìndahindühì hìbadìhümbo hahabodei. ¹⁸ Horombo sìhei amooyei-mayo ndorìhefekoate hohoanìmo ranì-süngu mahahabodei-aneì. Nga hapondan-ana sìheimbo ranambeahìndì aboedambo-mareandürì. Nga se fìfìrìhìndì, God ai moai awarìhefimbì moatükunì gor asu sirfa nahurai ranìnambo aboedambo-reandürì, nga wanì. ¹⁹ Nga ai Kraisìndì horì aboedi ngasündeandeimbi ranamboyu aboedambo-mareandürì. Kraisi aiana hohoanìmo moaruwai-koateimbi sipsip nìmorì nìnì moaruwai moatükunì nìmarìkoate aboedi hamìndayo nahurai-ani.* ²⁰ God ai hìfì nda nafì-koate-yuambe boateiyu ai Kraisìmbo dìbonìyu hìnìngìmarirì sìheimbo yìfìmbohünda. Nga ho-hombo hapo bídìfìranìmboyu-ambe sìheimbo farìhefe-ndìrìmböhünda ranai weindahì hìfì ndanìhü tükümefiyu. ²¹ Ahambo ranìmböhündamboaneì Godìmbo anìhondümbò-arìhorì. God ai Sisas ranahambo yìfìhündì botìrìrì haya bogorìmborirì hìnìngìmarirì. Ranìmboaneì se Godìmbo anìhondümbò-rìhorühì hìmboayei.

Sìhìrì wandafìndambo ngusüfo pefimboane

²² Seana Godìndì hoafi hondü ranì hohoanìmo süngurìhindühì ranìmboaneì asu sìhei ngusüfoambe hohoanìmo aboedi mbumundì ranai tükümefeyondürì. Ranìmbo-anìmbo se wandafì mamìmbo anìhondümbò hondü ngusüfo pandìhindürì. Ranì hohoanìmo rananìmbo se kìkìhì-safìndühümündi nìmboeimbo sìhei ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanìmo ranambo afìndì sìmborì ngusüfo pefirìndei. ²³ Godìndì hoafi sesi hoarì aboedi nahurai-ane, nga se ranìnambo sìmborì yanggìrì nìngombo tükümehindì. Hoarì ra yìfìmbo nìmìndìhìyopoanì, nga yanggìrì nìngombo nìmìndühane. Hoarì ra Godìndì hoaf-ane, nga ai yanggìrì gedühì nìnggo ngombòe. ²⁴⁻²⁵ Yìnì, nga Godìndì hoafi hoafi-yowohü yahoya, ‘Nindou munquambo aiana nenewohì nahuraiyei hehimboaneì,

* 1:19: Sipsip yahurai hamìndì horombo Sudahündì ai hìfòkoaru marundì aheì hohoanìmo moaruwai gogorì-hefemböhünda.

asu ahei yihuru napo, munḡuambo moatükunî ranana
 nenewohî ahurî nahurai-anendürî.
 Ranane nenewohî ranai yapataparîyo pütapîyohane,
 ḡḡa asu Adükarîndî hoaf-ana koadürümbo-koadürümbo
 yare yanḡoromboane,' *Aisaia 40:6-8*
 meho. ḡḡa ndanî hoafî ranana sapa sîheimbo aboedî hoafî
 hoafîmemondürî ranane.

2

*Adükarî ana nîmoei aboedî yanḡirî nîḡgoweimbi enḡoro
 nahurai-ani*

¹ Ranîmboane asu hapo-ana se mamîkarambo moaruwai
 hohoanîmo, munḡuambo tîkai hoafî, yimbu hohoanîmo
 süḡgufe ho, nindou ḡgorümbo moaruwai hohoanîmo
 asu ḡgorümbo munḡuambo daboadanî moaruwai hoafî
 hohoanîmo ranamboanî se moanî hinîḡḡindîhindî. ² Se
 sîmborî tükümehindî ranane asu se Yifiafî Aboedîndî-
 mayo hoafî sürühoeimbi ranahambo wembombondei,
 nîmorî warîhündî tîtî sîmindîmbo rawehindî nou.
 Ranîmbo-anîmbo hoafî ranî ḡḡinîndînambo sîhei Godîmbo
 süḡgufe hohoanîmo ra nîmorî horarîhehindî noundowanî,
 aboedambo-ndearümbui. ³ ḡḡa asu Godîndî hoafî ai yahoya,
 'Se Adükarîndî hohoanîmo yarîhi hoeirîhinda-mayoa
 aparümb-ane asei,' meho.

⁴ Adükarî aiana yanḡirî nîḡgombo worîmbombo kambo-
 hoanî nahurai-ani. Ahambo nindou ai moaruwai-ani sei
 hehi worîmbombo kambohoanî moaruwai asîhehindî nou
 yarîhorî masîhehorî, ḡḡa God ai ahambo aboedî hamîndî-
 ani yahuhaya hoeirîrühî maserümündu. Ranîmayu rana-
 hambo sowana se sühüsi arîhündî. ⁵ Se-amboanî yanḡirî
 worîmbo kambohoanî nîmî nahurai-anei, ḡḡa God ai sîhei-
 mayo fi kambohoanî nîmî nahurai ranambo dîdîbafîfe
 worî ra mamambe-fendürî worîmbombohündambo yahum-
 boani hohoanîmoayu. Worî ranambe se Godîmbo sîhehi-
 rîhündeimbi sürühehindeimbi mbumündî hondü anîmboei.
 Asu Yifiafî Aboedîndî süḡgu sîhei fimbo Godîmbo sîhefe
 moatükunî nahurai ndahündomboyei Sudahündî sîhefembo
 sipsip hîfîkoaru ahambo sîhou-arundî nou. Kraisîndî
 süḡguyo God ai sîhefe hohoanîmo ra yifirayu. ⁶ Krais
 ranahambo Godîndî hoafî hoafîyowohü yahoya,
 "E, hoeirîhi, ro aboedî hamîndî worî kambohoanî
 Saion ḡḡoafîhü kamafoarîheandî.

ḡḡa nindou düdi ai kambohoanî ranahambo anîhondümborî-
 arirî ana,

ai ḡḡirî ḡḡusüfo nîmbîndei,"

Aisaia 28:16

meho. ⁷ Ranîmboane nindou se Adükarîmbo anîhondümborî-
 rîhoreimbi sîhei hohoanîmoambe ai hepünîfeimbi

moatükuni hamind-ani. Nga nindou ai ahambo anihondümbofe-koateyeimbi ranaheimbo Godindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya,

‘Sapo nindou worimboru-rundeimbi kambohoani hoeirunda mayoa masihoundi

ranana aboedi hamindi hond-ane,’ *Buk Song 118:22*

meho. ⁸ Asu ngorü bidifirani Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya,

‘Kambohoani rananimbo nindou ranaheimbo bendeandürani

ai bübürindeih pndeimboyei,’ *Aisaia 8:14*

meho. Ai Godindi hoafi süngufekoate-yei arihündi, nga ranimboyei ai bürühümündi mahei God horombo hoanmomayu süngu.

⁹ Nga sheimbo ana God ai dibonimendüra se ahandi mamisir-anei asu God adükar bogorimbo sesi shehirihündeimbi animboei. Asu se sürühehindeimb-anei asu ahandi yangiri nend-anei. Se nindou hımboahü Adükar ai aboedi hamindi moatükuni ratüpurıyu arandi ranimbo wataporimbo-mbirihündamboane yahuhaya dibonıyu hinıngımareandürı. Aıyu sheimbo hoafıyuhü yahuya, se nımbı nımaro-ambeahındı hinıngırıhi hehi wandı sı aboedi safı nıngowanı tüküyahi sınei, mehu. ¹⁰ Horombo se Godındı nındou-yeipoanı, nga hapondanı ana se Godındı nındou tüküyahimboanei anımbıoeı. Horombo-ana God ai moai sheimbo hıpoambo-reandürı randı, nga hapondan-ana ai sheimbo hıpoambo-reandürımbıoanı.

¹¹ Wandafı mamı, seana nındou ngorü ngoafıhündıyeı hehimbo, asu hei hıfı ndanıhü burıyeı wakarıhındı nahurai-anei. Nga sheı ngoafı hondü ana sünambeane anangondürı. Ranımbıo-hündamboane ro sheimbo hoafehandürı nda: Hıfı ndanıhünda hıhoanımo ranı fıkmı wakındahımbıoeı, nga ranahambo bündahındı. Nga hıhoanımo ra nındou-yeı fıambe yangırı nıngombo ranı-babıdı yıfıarıyeı rıhündühane. ¹² Nga seana nındou Godımbıo anıhondümbofe-koateyeimbi ranahei hımbıoahü aboedi hıhoanımo yangırı süngundıhındı. Rananımbıo asu ai sheımbıoı, aıana moaruwai hıhoanımo süngurıhındürühanei mbısahındüranıwanı, asu ai sheı aboedi ratüpurı hıhoanımo ranahambo ndandıhi hoeındıhındanıwanı God ai nındou yıbobıfe sı tükündıfeyoanı ai Godımbıo aboed-anı mbıseımbıoeı.

Se bogorı nındou-yomondi hoarehındeı

13-14 Adükarımbıo-hündambo muıguambo bobıogorı sheimbo hıbadündürımbıo anıngımo ahamındı hoarehı

yangiri nimbœi. Gafman adũkari bogori ai gafman nindou bodimondambo hinngi-mareapuri. Ai ningombo nindou dũdi ai moaruwai hohoanimoaye ranaheimbo tñirifo segodũrimbohũnda asu nindou ai abœdi hohoanimoaye ranaheimbo abœd-anei hoafombohũnda hinngi-mareapur-anemo. ¹⁵ Nga God ai siheimboya, se moani abœdi hohoanimo sũngundũhi ngeiani, asu se nindou ngusũfo-koate bidifiri ai siheimbo nine-hoafi moaruwai hoafinda-hũndũrani, ranaheimbo abœdi hohoanimo ranambo ahei yafambehũ kikihĩndi-hũmũndihũndũri. ¹⁶ Se nindou ngor-ai siheimbo hifandiyondũri-koate nahurai nimbœi. Nga se ngiri nindou ngor-ai hifandiyomunikoateanefi mbi sei hehi moaruwai hohoanimondei. Nga seana Godĩndi moani ratũpuriyei-rĩhũndeimbi nahurai hamĩndi hond-animbo nimbœi. ¹⁷ Seana nindou munguambo ahĩndahũndũri. Anĩhondũmbo-rĩhĩndeimbi ranaheimbo hohoanimo-ndahũndũri. Se Godimbo yĩhĩmbondihori asu gafmanĩndi adũkari bogorimbo ahĩndahũndo.

Sihi ri Sisiĩndi hohoanimo yangiri sũngundihũndũhi tĩjũmbi hohoanimondahumi-ndefimboane

¹⁸ Moani ratũpuriyei-rĩhũndeimbi, seana nindou ai siheimbo hifandarandũri ranahambo ahĩndeihi ahandi hoarehĩndei. Nindou siheimbo abœd-anemo asu ngĩnĩndi hoafikoate-yomo rundeimbo-anemo ranahamumbo hoareihimbo yangiriyopoani, nga ngĩnĩndi hoafiyomorundeimbi, ranahamundi hoarehi amboani nimbœi. ¹⁹ Se Godimbo yangiri hohoanimo-yahũndowohũ heiani, asu nindou ai siheimbo tĩjũmbi hohoanimo ra moani sahũndũrani asu se rani hohoanimo ranahambo moan-ane sei hehi animbœi ana, God ai ranahambo abœd-ane ranansi mbũsũmbui. ²⁰ Nga se moaruwai hohoanimoeyani, asu nindou rani siheimbo rani-sũngumbo hariyahũndũrani, asu se ranahambo moan-ane sei ana, asu ngorũ nindou ai hohoanimo ranahambo ngiri abœd-ane mbũsu. Nga se abœdi hohoanimo rani-sũngu sũnguri-hĩndũhimbo heiani, asu nindou rani siheimbo rani-sũngu hariyahũndũrani, asu se ranahambo moan-ane sei hehi animbœi ana, God ai siheimbo hĩhĩfi-hĩhĩfĩndũmbui. ²¹ Nga God ai siheimbo rani tũjũmbi hohoanimo ndahũmũndi yahuhayamboya kafaare hinngi-mareandũri. Ranĩmboya Kraisi amboa tñirifo masemũndu siheimbo farĩhefe-ndũrimbohũnda. Ranĩmboya ai anũmi nahurai siheimboya ai-amboa yarĩhi hoeirĩhĩndũhi rani-sũngumbĩrĩhĩnda yahuhaya yare masĩhendi.

22 Nga ai moai nini-moatükunimbo moaruwai hohoanimo ratüpurira süngureandi asu nindou mamai-amboani moai himboriyuwanitkai hoafihandiyahamo tüküfeyo, nga wani. *Aisaia 53:9*

23 Nindou aihambo moaruwaimbo-fimbo hoafihofimeyomondowa ranimbo ai moai ahamumbo simborimoaruwaimbo-fepurihofihofiyu. Nindou aihambo asübusi afindi sabudowanai moai simborimoaruwaimbondiheapurimboyahiyahu, nga wani. God ai mbumundi yibobore-randeimbi-wamboane ranimboane asu Kraisi aihambo anihondümborirühi ahandifi Godindiwarambeninendimareandi. 24 Aiyu ahandihoarisihefi moaruwai hohoanimo ra ahandifinambore semündü hui nimitkeimbi karithe-ndeimbifihiyifimayu. Sihiri moaruwai hohoanimo ra hiningife hefe, asu mbumundi hohoanimorani yangiri süngufemböhünda aiyifimayu. Nindou aihandifi ra moaruwaimbo-marundi, nga asu ranियो sihiria boedi tükümehundi. 25 Nga horombo-yei se sipsip moanimitkarihiburiyei wakimarihindinahurai-mayei, nga asu hapondan-ana se sipsip hifanda-randeimbi sowahihihiriyahi aheihauraimasinei.

3

Anihondümborihindeimbi-yei hohoanimo

1-2 Moaniratüpuriyerihündeimbi aihelihifandirandüri-randeimbindihoarehianiboadei nou nimorehi seamboanisihei nindowenihiranahamundi hoarehinitimboei. Ranimbo asu nindowenihibidifiri Godindihofisüngufekoate-yomondeimbi ranai, nimorehi sihei Godimbo ahini hohoanimo asu mbumundi hohoanimo ra hoeindiwurihoumbo ai-amboani Godindihofianihondümborndümboemo. Se ranimoatükuniranahambo hoafikoate-ayei amboani, aianihondümborndümboemo sapo sihei hohoanimo aboedi yangiriwambo. 3 Asu nimorehi se fi-hoearisihei moanambuhüraninyangiria boedi yihurunambo yihuru-ndihümboyei, ro aboedi himbondefo mbisei hehi. Sapo se sihei mbirinanjidi diboado-arhind-ane, misinjyihuruayei-ane asu hoearise ndorihoeimbi yihuruyei arihündiranane. Se ranimbo yangiri hohoanimo-ndeimboyei. 4 Nga sihei ngusüfoambe hohoanimo ranahambo-animborandihiyihurundihündi. Ranimbo asu yihuru wagabe ragu amaro ranai ana ngiri awandihoyayo. Rani hohoanimoranana sapo didiboadofe hohoanimoyohü, himboarihofendini ngombo ratüpurihohoanimo-ane. Nga ranihohoanimo-ane Godindihimboahü aboedi hamindayo. 5 Sapo horombohondü Godimbo ngusüfo parihoreimbi nimorehi ai

Godimbo anihondumbo-rithorühi hifandirithori marihündi ayei yahurai yarithi yihuruyeihi asu ahei nindowenihiyomondi hoarehi manimboei. ⁶ Mamí yahurai Sara ai ahandi nindowenihí Abrahamimbo yangiri sünguririhü nindou bogori yahondo marandi. Nga hapo-ana se aboedi hohoanimo ra süngurithindühi ninimoatükunimbo yihimbokoate-ayeí ana, se ahandi nimorehi nimori nahurai-anei.

⁷ Mamí, rani-süngumbo-animbo nindowenihí se-amboani sihamundi nimorehi rani-babidimbo niñgombo ai nginindiyeipoani mbisimo houmbo ndondu hohoanimo-ndundüri. Se aheimbo ahinindimondüri, nga asu ai-amboani se-babidi God yangiri koadürumbo niñgombo hohoanimo semunimboayu ra ndahümündimboyei. Se rawarundi ana, ngiri ninimoatükuní se Godimbo didibafefundi ranahambo mbusümo kikindeandi.

Nindou bodomondambo aboedi hohoanimo-ndefimboane

⁸ Haponda ro wandi hoafi moendindihea samboanahi. Munguambo se moani mamí rani-süngufimbi hohoanimo yangiri hohoanimondei asu simbori hohoanimurindei. Asu apodoho nahurai simbori ngusüfo pefirindeihí simbori hipoambo-firindei asu sihei fi hifinambo-ndihindi.

⁹ Se nindou bodimondi ai siheimbo moaruwaimbondihindürani, asu se aheimbo hihindihí moaruwaimbondihindürimboyei. Asu ai siheimbo hoafi moaruwai hoafinda-hündürani, se aheimbo hoafi moaruwai ra hihindihí hoafinda-hündürümboyei, nga waní. Nga ai siheimbo randihindürani ana, asu se Godimbo didibafin dahindo aheimbo aboedi-aboedifembohünda, nga sapo God ai siheimboya mborai yahu aboedi-aboedifendürimbo kafaore hinngi-mareandüri. ¹⁰ Nga,

‘Nindou düdi ai hihifi-hihifiyuhü

aboedi gedühi niñgombo hohoanimonduhü ana,

asu ai moaruwai hoafi hohoanimo

asu tikai hoafi hohoanimo ra hinngi-mbireand-amboane.

¹¹ Asu ai moaruwai hohoanimo ra hinnginde mbunda, aboedi hohoanimo ra süngu-mbireand-amboane.

Ai nindou mungu-babidimbo aboedi-aboedife ninmarimbohünda tinirifoyeihi

mamí rani hohoanimo yangiri süngu-mbirihündamboane.’

Buk Song

34:12-16

¹² Nga Adükari aiana mbumundi nindou ranaheimbo, ahandi himboarina himboa-pareandürühi asu ahandi himbona ahei didibafife hoafi ra himboriyu arandi.

Nga nindou ai moaruwai hohoanimoayei, Adükarî ai ranaheimbo refepoanî yahuenüngumbo-wambo.

Sîhîrî aboedî hohoanimoayefî ranimbohünda tîjîrîfo-ndefîmboane

13 Asu se aboedî hohoanimo ranahambo hütî-hütîyeihî süngurîhi arîhündî ana, sîheimbo nindou didai moaruwai-moaruwaimbo-mandîhindüra? 14 Nga se aboedî mbumurîhoeimbî hohoanimo ra süngurîhü heianî, ranimbo-hündambo nindou ai sîheimbo moaruwaimbo-fendürîmboayei ana, asu se hîhîfî-hîhîfîndeî. Nga se aheimbo yîhîmboyopoanî asu afîndî hohoanîmoyopoanî. 15 Nga sîhei hohoanimo ranînambo-anîmbo Kraisîmbo ahînîndeihî Adükar-ani mbîsei hehi hohoanîmondahündo. Asu nindou düdi ai fîfîrîfe hoafîmbo sîheimbo düdündahîndürühi, 'Nîmboe Kristen se ranahambo anîhondümborîhindühi hîmboayei,' mbîsahündüranî, asu se sîmborî aheimbo ranîmoatükunî ranahambo dîboadondîhi hoafîndahündürî. Nga asu se aheimbo aboedî hohoanîmondahündürühi hînîngîrou-safî anîmbo hoafîndahündürî. 16 Sîhei hohoanimo ra hütikoate Godîndî hîmboahü aboedî yangîrîmbeyo-wamboane. Rananîmbo asu se Kraisîmbo süngufe hohoanimo aboedî ra sünguarîhindî ranîmbo nindou ai sîheimbo tîrîfoefe hoafî hoafîndahündürî mbundîhü asu randîhi hîmbondeianîwanî ahei hoafî ranahambo amooanîngîndeimboayei. 17 Aboedî hahabodianî ranahambo tîjîrîfo tükefeyo ana, aboed-ane, God ai ranîmbo yîfirîyu. Nga asu moaruwai hohoanimo ra süngurîhündanî, tîjîrîfo tükefeyo, ranane moaruwai safayo.

Krais ai sîhefîmbo aboedambo-femunîmbohünda yîfîyu mbura botîmefiyu

18 Sîhefîmbo God sowanambo semîndîmunî hafomböhündamboyu mbumundî hamîndîmayu ranai nindou moaruwai-mayei ahei fondîhümbö mamîmbo yangîrî yîfîmayu. Nindou ahandî fi ra hîfokoa-marurüyosî, nga asu God ai ahandî yîfiáfî ranahambo yangîrî botîmarîrî. 19 Rasîmboanî ranîyu ai yîfiáfîyu haya hu yîfiáfî ngoafîhü yîfiáfî karabusambe anîmboei ranaheimbo ahandî hoafî ra wataporîmbo-mararü. 20 Yîfiáfî ranana sapo Noa ai sip nafîrandambe asu God ai moanî sîsîkoate nindumbo hîfanda nûnguambe, nindou ranai Godîndî hoafî süngufekoate-mayei ahei yîfiáfîmboyu hu wataporîmbo-mararü. Nindou bîdîfîrî 8 yangîrî sip ranambe hoenambo aboedambo-mehîndî. 21 Hoe ra hundürüyeimbî ranahambo sîsam-ane asu ranînambo se aboedamboyahî arîhündî.

Hundürüyeimbî hoe ranana sihei fi afisaho ra popoaifoe-femboyopoanî. Nga hundürüyeimbî hoe ranana se Godîndî hoafi süngufembohünda ai-dîbo hoafi femîndî masihéfeyo hoaf-ane. Sisas Kraisi ai yifihündî botîmefiyu ranînamboyei se aboedamboyahî arîhündî. ²² Asu ai sünambe hafu Godîndî warîhondanî bogorîmbofi amaru. Ranane asu sünambeahîndî nendî, ndürî adûkarümbî, asu ngînîndî adûkarî hohoanîmombü munguambo ranai ahandî hoarehî anîngomo.

4

Moaruwai hohoanîmo horombo süngumarîhîndî ra hîniîngîndîhîndî

¹ Kraisi ai sihefîmbohünda ahandî flambe asübusî afîndî masemüdu. Ranî süngumbo-anîmbo se-amboanî ai ramefiyu nou randîhindan-anîmbo ranî hohoanîmo ranai siheimbo ngîniînda-mündürîmboe. Nga nindou düdi ai Kraisiîmbohünda ahandî flambe asübusî yahurai asemüdu ana, moaruwai hohoanîmo ranahambo sünguarandî ranambe moai hu. ² Se hîfi ndanîhü fi-hoearî kapeihü nîmboei-ambe sihei horîmbodîdî hohoanîmo süngufe-poanî, nga God yifirayu ra süngundîhîndî. ³ Horombo se ndeara afîndîmbo ndîfo nindou ai Godîmbo anîhondümböfe-koateyeimbî ahei hohoanîmo ranî-süngumarîhi hei-ane. Sapo se ndanî-moatükunî ndanîyo süngumarîhündî: Nîmorehî sisiîhîmo hohoanîmo, nindowenihî bîrabîreimbî hohoanîmo, moaruwai moatükunî ranahambo ngusüfo pefehümbö hohoanîfe hohoanîmo, bia simîndî hefe mamîkarî hohoanîmo, afîndî sesesîmbo sihî moaruwai hamîndî hohoanîmo, asu bia simîndî moaruwai hohoanîmo patimbo ho hohoanîmo asu sisamî god tikaimbo didîbafîfe amoanîngîmbo hohoanîmo ranî hohoanîmo ra horombo se süngurühü marîhündî. ⁴ Nga haponda anîhondümböfe-koate nindou ranai ai-babîdî se hokoate-yeihî, moaruwai hamîndî hondü hohoanîmo mengoro ra süngufekoate-yeianî, asu ai ranahambo ndarîhi hoeirîhînda mayoa, siheimbo tirîfoarîhi hoafehündürî. ⁵ Nga süngunambo-anîmbo sapo God ranahandî hîmboahü ai moaruwai moatükunî ratüpurîmayei ra dîboadondîhi hoafi-mbeyahündö-wamboane. God ranai ana ai-ani nindou yangîrî nîmboeimb-anei asu yifîyeimb-anei ahei hoafi ra hîmborîmbohünda hîmboayu. ⁶ Ranîmboane asu aboedî hoafi ra yifîyeimbî aheimbo bokarîhefemboane. Ai yifîmayei nindou moaruwai hohoanîmoayeî ra yifîyeî arîhündî nou ahei moaruwai hohoanîmo ranî-süngumbo.

Nga aboedi hoafi ranaheimbo bokari-hefemboane ai yifiafi nɨngombo yangiri koadürümbo nɨngombohünda God rawefiyu nou.

⁷ Munguambo moatükunɨ munğumbo-ayo ranɨ si ra ndeara akim-ane. Ranımboane asu se sihei fi ra siheihoari hibadihümbo, ndondɨhi hohoanımondei kıkıhındı-hindühımbo Godımbo didıbafı-ndahindo. ⁸ Anıhondümborıhindeimbı siheihoari simborı ɨgusüfo pefirındeihı, ranı hohoanımo aboedi se moanı ɨgınnıdı kıkıhısafındıhümündi. Rananımbo nındou ai ɨgorümbo ɨgusüfo parareandı ana, ahandı moaruwai hohoanımo ranahambo amboawi mbüsümbui. ⁹ Nındou ai sihei worına ɨgeianı, aboedi wataporımbo-ndıhündürühi, moanı sisıkoate sesi moatükunıyo, fondıyo, ra simborı seirüdei. ¹⁰ God ai siheimbo ra sihafı warıhü ranı-moatükunı wudımbeyowamboane yahuhaya masıhend-ane. God ai siheimbo moanı hıpoambo-reandürühi mamamı ranı-poanı ranı-poanı ratüpuri yıbumareandürı se nındou bıdıfırı babıdı simborı fehefirındeı yahumbo. Sapo nındou mamı ɨgoründı ratüpuriyuanı, ra ndore hıfandarandı yahurai hamınd-anımbo randıhındı. ¹¹ Nındou ɨgorü ai bokarıhai arandı ana, ai God hoafımayu nahurai bokarımbrıhendamboane. Nındou ɨgorü ai bıdıfırambo farıhendürı arandı sapo God ai ranı ɨgınnıdı masagado ranınambo-anımbo bıdıfırambo mbıfarıhendür-amboane. Rananımbo Sisas Kraındı warı-sünğuşu asu Godımbo adükar-anı mbıseimboyeı. Koadürü-koadürümbo God ai ndüreimbı asu ɨgınnıdeimb-ani. Nga anıhondü-ane.

Kristenıyafe asübusı semındı hohoanımo

¹² Wandafı mamı, gor refe hoeifembohünda haiambe mandu hoeiarundı nou, siheimbo sowahı asübusı afındı tükefeyo ranahambo se hepünında-himboyeı. Se ranahamboya ranı-poanımo moatükun-ane tükefeyo mbısei hehimbo hepünında-himboyeı. ¹³ Kraı ai asübusı masemündu, ɨga se-amboa ai-babıdımbı masahümündi asu ranambo se hıhıfı-hıhıfındeı. Rananımbo asu sünguna ahandı ɨgınnıdı moatükunı weindahı tüküfeyo-ambe sihei ɨgusüfoambe hıhıfı-hıhıfı afındı tükündıfemboe. ¹⁴ Kraıımbıhındambo wambo se nındou amurı ai siheimbo nıne hoafı moaruwai hoafehündürı ranımbo hıhıfı-hıhıfındeı. Nga sapo sihei fıambe Godındımayo hepünıfeimbı Yifiafi amaro ranımbo-hünda. ¹⁵ Hıfokoeffembo hohoanımo, hümbühünı hohoanımo, moaruwai hohoanımo ratüpuri, ɨgoründı ratüpuri sehefehefe hohoanımo, ranımbo-hındambo asübusı asahümündi ana, ra moaruwai-ane. ¹⁶ Nga asu se Kristen-ayeı

ranimbohünda asübusümbi moatükuni ra siheimbo sowahi tükündifeyoani, ranahambo amoanngi-ndeimboyei, nga se Godimbo hihifindi hori sapo se Kristen ndürimb-aneimbohünda. ¹⁷ Nga God ai ahandi siri yibobofemboayu rani si ra ndeara tüküfemboane. Asu ai ahandi siri siheimbo boatei yiboboareandürü ana, asu nindou Godindi-mayo aboedi hoafi anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo tigrifo afindi safi tükündifemboe. ¹⁸ Nga ranimbo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya,

‘Nindou sürühehindeimbi ai aboedambofe ra tigrümbayo ana, asu nindou Godimbo hohoanimokoate asu moaruwai hohoanimombo süngurihindeimbi ra nüngumandahia?’

Sindaun 11:31

meho.

¹⁹ Ranimbo-hündamboane asu God ai ahandi hohoanimonambo nindou bidifiri ai tigrifombü hohoanimo asahümündi ana, nindou ranai moani aboedi mbumundi yangiri ngehümbo asu ahei fi ra God nafirarandeimbi ahambo yangirindahüdo. Nine ai horombo hoafiyu masihendi ra randeambui.

5

Hifandirundeimbi seana Godindi sipsip ra hibadündürü

¹ Ranimboanahi haponda ro sihei hifandiru-rundeimbi ahamumbo hoafindahapurü samboanahi. Ro-amboani hifandirihirihandeimb-anahi. Ro wandi himboarinamboyo Sisasimbo hoeirihina ai asübusi ra masemüdu. Ngiri amitata God ai Krais adükari hamind-ani weindahi nafuindu, nga ro-amboa ai-dibo aboedi nimboamboyahi.

² God ai nindou sihamundi warihümareandürü ranaheimbo ndondu hibadündürü. Sapo sipsip hifandi-randeimbi nindou sipsip hifandarandürü nou, sihamundihoari hohoanimondimo houmbo randundi God ai yifirayu nou. Nindou ngorü ai sihamumbo hütihüti nou reandürimbo-yupoani. Asu se kakü semindimbo ratüpurimbo hohoanimo-ndimboemo, nga sihamundi hohoanimonambo fandhaundürü.

³ Asu se nindou God ai sihamundi wariwami hinngimarearü ranaheimbo nginindi hibadu-ndürimboemo, nga wani. Se aboedi ratüpurü yangiri animbo ranaheimbo nafuindi-mondürani ai rani-süngu-mbirihind-amboane. ⁴ Rananimbo asu sipsip hifandira-randeimbi hondü Krais ai weindahi tükündüfihü rani-simboani se ramarundi ranimbohünda aboedi hamindi koadürümbo-koadürümbo ningombo takini ndowandümboemo.

⁵ Rani süngumbo-animbo asu akohoandi nindou se boagri nindou-yomondi hoarehi ningomo. Rananimbo

munḡuambo se s̄heihoar̄i fi h̄fiñambofe hefe wandaf̄i mam̄imbo fand̄ihend̄ür̄i. Sapo,

‘God aiana nindou ahei fimbo bor̄iyeian̄i,
ranaheimbo h̄fiñambo-reand̄ür̄uhani,
ḡga asu nindou did̄iyei ai aheihoar̄i fi h̄fiñambo-
r̄ihindeimb̄i

aheimbo ana did̄iboado-reand̄ür̄uhani.’ *Sindaun 3:34*
6 Se s̄heihoar̄i h̄fiñambond̄ih̄i hehi God̄ind̄i ḡḡn̄ind̄i
ham̄ind̄i war̄i hoareh̄i ran̄ih̄ü n̄imboei. Ranan̄imbo
asu ai ahand̄ihoar̄i n̄in̄i-s̄imboan̄iyu hohoan̄imoayu ran̄i-
s̄imboan̄i s̄heimbo nd̄ür̄imbanēi mb̄üs̄umbui. 7 God̄ ai
s̄heimbo af̄ind̄i hohoan̄imo-yund̄ür̄uhani, ḡga se s̄hei
ḡḡs̄üfoambe af̄ind̄i hohoan̄imo amarond̄ür̄i ra ahand̄i
war̄ih̄ü d̄iḡehind̄i.

8 Se hohoan̄imondei k̄ik̄ih̄ind̄ihind̄üh̄i ndond̄ih̄i
h̄ibad̄ih̄ünd̄i. ḡga Satan ai s̄hei h̄ür̄utimb-ani asu
s̄heimbo moaruwaimbo-fend̄ür̄imbo yahumboani
amoas̄r̄i ai n̄in̄ihond̄i mb̄üfe ses̄imbo yaho haya hoahoḡḡo
wakareand̄i nou. 9 Se an̄ihond̄ümbofe hohoan̄imo aboed̄i
ran̄i yanḡr̄i k̄ik̄ih̄ind̄i-h̄ümündi n̄imboeimbo-an̄imbo
asu Satan ḡünd̄ihor̄üh̄i raguamambo-nd̄ihor̄üh̄i moan̄i
ḡḡn̄ind̄i ham̄ind̄i n̄imboei. Se rand̄ih̄i f̄if̄ir̄ind̄ihind̄üh̄i
hohoan̄imondei, s̄hei wandaf̄i mam̄i munḡuambo h̄fi
ran̄ih̄ü amarei ai-amboan̄i se t̄ḡr̄ifo asah̄ümündi nou
yar̄ih̄i sah̄ümündihanēi.

10 ḡga God̄ ai nindou h̄ipoambofe hohoan̄imo
ra n̄im̄ind̄ihani. Aiyu se Krai-s̄bab̄id̄i n̄iḡḡombo
ahand̄i ḡḡn̄ind̄i si aboed̄i koad̄ür̄umbo n̄iḡḡoweimb̄i
ra sem̄ind̄imboh̄ünda d̄ibon̄iyu h̄in̄iḡḡi-mareand̄ür̄i.
Asu se moan̄i bod̄ifombo nindou-yafe t̄ḡr̄ifo ra
ndah̄ümündi mbund̄üh̄ü asu s̄ḡḡunambo-an̄imbo as̄ükaindu
ai ahand̄ihoar̄i s̄heimbo wud̄iwud̄i-ndeand̄ür̄ih̄i
ḡḡnam̄ünd̄ünd̄üra ḡḡn̄ind̄i n̄imboemboyei. 11 Ahambo
sowah̄i ana munḡuambo ḡḡn̄ind̄i ra koad̄ür̄umbo-
koad̄ür̄umbo mb̄eḡḡori. ḡga an̄ihond̄i-ane.

12 Pas nda Sairas ai far̄ihend̄r̄i hayambo s̄ür̄ü pap̄imara-
ndamboanah̄i hoaf̄iyah̄i, ḡga wandaf̄i nda ro an̄ihond̄ümbo-
r̄ihin̄imboanah̄i. Asu hoaf̄i pas ndanambe ra God̄ind̄i
moan̄i h̄ipoambofe hohoan̄imo hond̄ü ranahambo
an̄ihond̄ümbo hoaf̄imboh̄ünda s̄ür̄ü papar̄ihand̄i. ḡga
moan̄i h̄ipoambofe ranahambo ndond̄ih̄i k̄ik̄ih̄ind̄i-
h̄ümündi n̄imboei.

13 An̄ihond̄ümbo-r̄ihindeimb̄i nindou Babiron*

* **5:13:** Nda kafoefe hoaf-ane, ḡga ahand̄i n̄im̄ind̄i moai f̄if̄ir̄ihund̄i. Nin-
dou b̄id̄if̄ir̄i hohoan̄imoyeih̄iya, Rom-ane asēi, ḡga b̄id̄if̄ir̄i hohoan̄imoyeih̄iya
munḡuambo Kristen ai ahei h̄fi h̄in̄iḡḡir̄ih̄i hehi n̄imboei wakar̄ihind̄i hor̄imbo
Suda ai Babiron ḡḡoaf̄ih̄ü asu h̄f̄ih̄ü mamarei nou, asēi.

ngoafihündi sapa God ai ahandi hoafi süngufembohünda se-babidi hiningimarearü ai-amboani siheimbo hihifarihündüri. Ran+yu asu wandi nimori Mak amboani siheimbo hihifarandüri. ¹⁴ Kristen+yafe hohoanimonambo se simbori wakikhürindei ndühündi.

Mungumbo se Krais-babidi nimboeimbo sihei ngusüfoambe afurifimbi hohoanimo mbimarind-amboane.

2 Pita

Pas yimbu Pita ai sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı, ro Saimon Pita Sisas Kraısındı moanı ratüpurıya-rıhandembı asu ahandı hoafı sahamındı harıhandeimb-anahı. Sıhefı God asu aboedambo-reamunı-randeimbı Sisas Kraısındı sürühoeimbı hohoanımo süngu God ai anıhondümbofe hohoanımo aboedı-safı ro hohoanımoayefı yahurai sıheımbo masagadürı. ² Se God asu Adükarı Sisas anıhondümbo fıfırıhi-pırımboanei ranımboanımo ai hıpoambo-ndınearühı ııgusüfoambe afurıfe kife hohoanımo afındımbı mbısabınandür-amboane.

God ai sıhefımbo wand-aneı mehu

³ Kraıs ai Godındı ııgınındeımb-anı, asu ranınambo ahandı hohoanımo yangırı süngufembohünda ai sıhefımbo munıı moatükunı masemunı. Sıhırı ahambo fıfırırıhurı ranınambo ai sıhefımbo ahandı-mayo fıfırıfe aboedı masemunı. Ai sıhefımbo hoafıyumunühı yahuya, 'Se sınei wandı hımboamupuımbo-randeimbı asu sürühoeimbı hohoanımo sahümündı,' mehumunı. ⁴ Ranımboyu sıhefımbo aboedı adükarı hamındı fehefembo moatükunı ra masemunı sapo horombo ai sıhefımboya ndahandürımboyahı mehu. Ranınamboyeı se ııgusüfoambe moaruwai botıfımbo hohoanımo hıfı ndanıhündambo sıhefımbo munıı ra moaruwaimbo-reamunı marandı ranahambo aboedambo-ndahımboyeı asu se Godındı hohoanımo ndahümündımbıyeı.

⁵ Ranımbo-hündambo-anımo asu se tııırıfondeıhı sıhei aboedı hohoanımo ra anıhondümbofe ranıfıh-anımo pandıhındı. Sıhei aboedı hohoanımo ranıfıh-anımo Godımbı fıfırıfe ra pandıhındı. ⁶ Godımbı fıfırıfe ranıfıh-anımo sıhei fımbı dıboadofe hıfandı hohoanımo pandıhındı. Sıhei fımbı dıboadofe hıfandımbı hohoanımo ranıfıh-anımo ııgınındı nııııııı hohoanımo ra pandıhındı. Sıhei ııgınındı nııııııı hohoanımo ranıfıh-anımo God hohoanımoayu hohoanımo süngufe ra pandıhındı. ⁷ Sıhei God hohoanımoayu süngufe hohoanımo ranıfıh-anımo wandafı mamı-babıdı aboedı nııııııı hohoanımo ra pandıhındı asu ranıfıh-anımo hıpoambofe hohoanımo ra pandıhındı. ⁸ Rananımbı asu ranı hohoanımo ranai sıhei fıambe nımandı ııııııı adükarı tükefeyondürı ana, asu sıhei Adükarı Sisas Kraısımbı fıfırıfe ra ııııııı moanı rande yagodo, ııııııı. ııııııı ranana sıhei Adükarımbı fıfırıfe ranai aboedı nııııııı

afindî hisaiyo nou yahurai rande hisindimboe. ⁹ Nga asu nindou ai sapo munḡambo rani-moatükunî hohoanimo ra ahandî fiambe nîmarikoate-ndoanî ana, nindou ranai nîni-moatükunîyo anḡunî enḡoro ra hoeifekoate-ayu ana, himboatîharî nahurai-ani. Aiana sapo horombo moaruwai hohoanîmoyu marandî ra God ai raguanambo-mareando ranahambo hohoanimo mitanîra-mündümboani.

¹⁰ Ranîmboane wandafî mamî, God ai siheimbo wambo sowana sinei yahuhaya hoafiyundürühî ai wandanei mehündür-anei. Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu ai siheimbo anîhondümbo hoafîmayundürî ranîmbo nafuimbohünda süngundühündühî hütî-hütindei. Se rawarîhindî ana, ḡḡrî se anîhondümbofe hohoanimo hîniḡḡndîhindî. ¹¹ Rananîmbo siheimbo sihefî Adükari asu aboedambo-reamuneimbî Sisas Kraisindî ḡḡnîndî hîfandarandî koadürümbo-koadürümbo yanḡorambo ranambe hafombo nafî yagodondürîmboe.

¹² Yîni, munḡu-moatükunî horombo hoafîmayahî ra se hohoanîmoyei fîfirîhi hehi ḡḡnîndî nîmboeimbo süḡḡurîhü-ndühaneisi. Nga awi ro siheimbo nîmbi-nîmbi-si hoafîndaha-ndürîmboyahî se ranî hohoanimo ra hohoanîmoyei-mbîrühündamboane mbîsahehea. ¹³⁻¹⁴ Ro fîfirîhe-amboanahî ḡḡrî amîtata ro fi yanḡḡrî anîmboahînda hîniḡḡndîheandî. Sapo rani-moatükunî ranîmboyu sihefî Adükari Sisas Krai ai fîfirîe hoafîmayundürî. Nga awi ro ndarîhe yanḡḡrî nîmboahambe-anîmbo sihei hohoanimo ra botîfendürî rambo-hündambo munḡambo si ra asükai hoafîndamboyahî. Ro hohoanîmoayahî ranana aboed-ane. ¹⁵ Ranîmboanahî asu ro haponda siheimbo hoafîyondürîmbo hütî-hütîaya habodîhi. Rananîmbo asu süḡḡuna ro yîfînda hehea ḡḡahanî amboanî asu munḡambo hoafî ranahambo hohoanîmombeyî saheheamboanahî ro hütî-hütîyahühî hoafehandürî.

Kraisîmbo sowahî Godîndî ḡḡnîndî menḡoro ra hoeimarîhundî.

¹⁶ Sihefî Adükari Sisas Krai asükaiyo ḡḡnîndî kapeihü kosîmboayu hoafî ra ro ndorîhe wataporîmbo-marîhandürî ra ropoanîmbo hohoanîmoyefî hohu hoafîyefühî-yefîpoanî. Nga yîhoefî himboarînambo ahandî ḡḡnîndî himboamupuimbî moatükunî hoeimarîhurî. ¹⁷ Ape God airürî ahambo ndürî adükari sagadowohü asu si adükari aboedî ahandî-mayo ra sagodowanî ro ranîhü manîmboefî. God ai adükari himboamupuimbî sünambe si ranîfihî nîmarümbo ai yare hoafîyuhü yahuya, “Nindou ranana

wandi n̄mor-ani, nga moani ro ngusüfo pari+hineimb-ani. Ahamboane ro wambo ngusüfoambe siaoweheandi,” mehu. ¹⁸ Ro Sisas Krais-babi di wafuambe n̄mboef-ane God hoafi mayu rani hoafi ra s̄nambeah̄ndi makosowa h̄mbori mayefi.

¹⁹ Rani mboanefi ro God̄ndi hoafi hoafi yomo-rundeimbi ahamundi hoafi ra nḡn̄ndi an̄hondümb-ari hund̄i, nga se-amboani rani hoafi ranahambo yarihi an̄hondümb-ari h̄ndi ana, aboedi saf-ane. Ahamundi hoafi ranana ram n̄mbi n̄marowan̄ an̄ngo nahurai-ane. Ram ra siyo homboyowan̄ si hoafambe Krais̄ndi si bot̄bot̄i nahurai sihei ngusüfoambe tükündi femboe. ²⁰ Nga asu se ranahambo wud̄i poapondihi fi fi r̄ndihi hehimbo-an̄mbo. Nindou mam̄ ai nḡr̄i ahandi hohoan̄i monambo yanḡr̄i God̄ndi hoafi hoafi yomo-rundeimbi-yomondi hoafi Baibor-ambe engoro ranahambo fi fi nde hoafi ndu. ²¹ Ai n̄mboe, horombo nindou mam̄ ai moai God̄ndi hoafi engoro ra ahandi hohoan̄i monambo yanḡr̄i hoafi yu, nga wan̄i. Yifiafi Aboedi ranaiyo nindou bi di fi rambo hohoan̄i mo bot̄i reapuran̄i God ai hoafi masagapur̄i rani mbo hoafi weindah̄i hoafi yomo marundi.

2

God̄ndi hoafi t̄ikai-hoafi yomo-rundeimbi

¹ Nga horombo God̄ndi hoafi t̄ikai-hoafi yomo-rundeimbi nindou Israeri-yei mbusümo tüküme fundi. Yahurai-an̄mbo nindou t̄ikai-hoafi yamundu-rundeimbi sihei mbusümo amboani tükündafumboemo. Nindou ranai di bo tükündafu n̄ngomombo mun̄guambo rani poan̄i mbo t̄ikai-hoafi siheimbo moaruwaimbo-fendür̄i mbo yamundi-ndundür̄i mboemo. Nindou ranahamumbo Adükari ai moaruwai hohoan̄i mo-ambeah̄ndi hi hi re masepur̄i mündüyosi, nga asu ai Adükari ranahambo amboani daboadi hi hi r̄i maruwur-ane. Ai ramefund̄i rani mboemo asu ai ahamundi hoafi n̄mai moaruwaimbo-ndafumboemo. ² Asu nindou an̄hondümb-ri h̄indeimbi af̄ndi ranai t̄ikai yamundu-rundeimbi ahamundi moaruwai ham̄ndi hohoan̄i mo ra süngundi hümboyei. Asu ai rawari h̄ndi rani mbohünda nindou amuri burayei ranai hoafi hondü naf̄i engoro ranahambo moaruwai hoafi ndeimboyei. ³ Ndan̄i nindou ndanai sapo hohoan̄i hohoan̄i moyomo-rundeimbi-wambo ai siheimbo t̄ikai-hoafi hoafi nd̄i mo-ndür̄i mboemo. Horombo hondüyo God ai ahamumbo pap̄i-hoafi hoafi mayupur̄i, nga ai moai mun̄guyo. Hoafi ai hoafi yu mas̄hend̄i ahamumbo

moaruwaimbo-fipurimbo ra adükari tüküfemboane himboyopurühi aninggo.

⁴ Sünambeahindi nendi bidifiri ai yaru moaruwai hohoanimo-memoyosi, nga asu God ai moai ahamumbo ambemo yahu hininggireapuri, nga wani. Ai ahamumbo ngoafi moaruwai nimbü afindi nimaromambe karabusire hininggimareapuri asu ai adükari tñirifo saimbo si tüküfembohünda hifandarundi. ⁵ Horombo hondü ai moai hifinindi nindou munguambo ranaheimbo ambeyei yahu, nga wani. Nga ai hoe afindi koamarihenda ranambo Godimbo hohoanimokoate nindou ranai moaruwaimbo-mehindi. Nga Noa ana sürühoeimbi hohoanimo bokarihairandeimbi asu God ai ahambo nindou 7-babidi aboedambo-mareandüri. ⁶ Nga ngoafi yimbu Sodom, Gomora ranahafembo moaruwaimbondiheaprimboyahi yahuhaya, hainambo ramareapira hai tikiraprimbo munguambo moatükuni hasüfi yangiri menjoro. Ranimboane nindou Godimbo daboadi hihirihoreimbi ana, horombo rani-moatükuni tüküme Feyo nindoumbo ra nafuimbo nahuraiyo tüküme Feyo. ⁷ Rot nindou sapo mbumundi hamindiyu asu God ai ranahambo mafarihiri. Rot aiyu nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo ranimbo ngusüfo nimbümayu. ⁸ Nindou aboedi ranai ahamundi mbusümo nungumboyu asu ai moaruwai nindou ahamundi-mayo ahinümbi hohoanimo süngufekoate hohoanimo hoafi himboriyu asu hoeire marandi. Raninambo munguambo si maho ra ahandi mbumundi ngusüfo asüriri marandi. ⁹ Nga asu nime-moatükuni Godindi hohoanimo süngurihindeimbi aheimbo refendürimbo yahohaya sisam-arandüri ana, God ai aheimbo ranambeahindi hürihendürimbo fifireamboani. Nga Adükari ai nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo karabusi-fendürimbo sünguna yibobofembo si tüke Feyo ranihü aheimbo moaruwaimbo-fendürimbo fifireamboani. ¹⁰ Rani-simboan-animbo nindou bidifiri sapo Godindi nginindi yiboaruko-marihindi ranai moaruwaimbo-feimbi hamindi hohoanimo ahei ngusüfoambe botifembo rani-süngurihimarihündi aheimbo moaruwaimbo-ndearümbui.

Tikai yamundu-rundeimbi nindou aiana himboambekoate nindou-anemo asu ai ahamundi-poanimbo hohoanimo rani-süngu yangiri süngumarundi. Raniyomo ai bogori hifandi-rundeimbi ahamumbo tirifoefe hoafimbo kikirififekoate-memo. Nindou himboambekoate-yeimbi asu afindi-afindeimbiyomo ai nindou sünambe amarimo ahamumbo tirifoefe hoafimbo yihimbokoate-memo. ¹¹ Sünambeahindi nendi ranai nindou tikai

hoafi yamundu-rundeimbi ahamumbo ngasündüpurî houmbo nginîndî adûkarî hamîndanemosî, nga asu ai moai simborî tîrifoarûpurûhî Adûkarîndî himboahü papihoafirûpurî. ¹² Nga tikai yamundu-rundeimbi ai ninîhondîyei hohoanîmo nahurai sünguarundî. Ahamumbo hîfokoefe mandîfe sesimbo yangîrî nahurai anîngomo nindou ra asu nîne-moatükunî ai fîfîrîfekoate-memo ranahambo moanî türüfoaru hoafiyomo marundî. Asu nindou ninîhondî naru arundî nou God ai ahamumbo hîfîkoa-ndeapurîmbui.

¹³ Asu ai moaruwai hohoanîmo süngumarundî ranîmbohündambo ai tîjîrîfo asûkai ndowandümbomo. Ai nindou bîdîfîrambo tîjîrîfo masabudürî ranîsünguyo asu ai-amboa tîjîrîfo ndowandümbomo. Aiana sîrîhü sesesiyomo asu bia simîndîmo raro arundî ranahambo hîhîfî-hîhîfîmbai yahomomboanemo. Rananemo ai se-babîdî sowasümondühî amarîmo, nga se ranahambo amoanîngayei. Nga moaruwai tikai hohoanîmo ai yîfîrîyomo houmbo ramarundî ranahambo hîhîfî-hîhîfîyomondühî amarîmo. ¹⁴ Aiana amurî hîmbombo-yomopoanî, nga moaruwai hohoanîmo ra ratûpurîmbohünda nîmorehîmbo sowanamboane hîmboarî pararundî. Aiana ngîrî moaruwai hohoanîmo ra hînîngîndundî, nga wanî. Rananemo asu ai nindou bîdîfîrî anîhondümbofe hohoanîmo akîdou yangîrî kîkîhîru-ndümondeimbi ahamumbo moaruwai hohoanîmo ra rambîrunda yahomo houmbo hüharupurî. Aiana nindou ngoründî napo hohoanîfembo hohoanîmo ra ndeara yamundumboanemo. Nga God ai nindou ranahamumbo moaruwaimbo-ndeapurîmbui. ¹⁵ Ai sâpo aboedî hohoanîmo nafî hondü menjoro ranahambo daboadî hîhîrîmarundî ranîmboanemo asu ai mamîkarîyomo wakarundî. Nindou aiana Beorîndî nîmorî Baram ai moaruwai hohoanîmomayu ahandî hohoanîmo ra süngumarundî. Baram aiana ro moaruwai hohoanîmondahan-anîmbo kakî ranai tükündîfemboe yahuhaya yare hohoanîmomayu. ¹⁶ Ahandî ninîhondî moangui-randeimbi-hündî ahandî ndürî dongi ai hoafîkoateimbane, nga nindou hoafî nahurai hoafîmayo. Ai Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbi Baram moaruwai hohoanîmoayu ranahambo ranî-süngufepoanî yahohaya hoafîmendo. Ranîyo asu dongi ai ahandî ngusüfo-koate hohoanîmo ra kîkîhîmarîmîndo.

¹⁷ Tikai yamundu-rundeimbi ndanana sâpo apoarîndîhorî hoe ngînareandî nahurai-anemo. Asu aiana mburüngai hoewerînambo kîkîramîndî pireandanî aho yahurai-anemo. God ai ahamumbo nîmbî afîndî moaruwai

nimarowani koarihefepurimbo diboniyu hininji-reapurimboani.* 18 Nindou ndanai-ana ngusufokoate hoafi hoafiyomondühi niñondiyimondühi boriyomo wakarundi. Rananemo asu ai nindou bodimondambo findi moaruwai hohoanimo aho ranahambo ngusüfoambe botife hohoanimo ra süngu-mbiri+hinda yahomo houmbo yirümoarundüri hoangomo. Ai nindou sapo haponda moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi ahamundi fikimi mafefoehindi ranaheimbo ahamundi moaruwai hohoanimo ranambe mbiheiya yahomo houmbo hohoanimoyomo arundi. 19 Rananemo tikai yamundurundeimbi ranai horombo hoafiyomondühiya, 'Se yihoefi hohoanimo sünguar+hindi ana, aboedambo ngeimboyei,' mehomo. Nga asu ai-amboani nine-moatükuni ahamumbo moaruwaimbo-ndeapurimboe ranahandi moani ratüpuriyomo-rundeimbi nindou nahurai niñgomomboanemo. Rani-moatükuni ra ndahurai-ane: Nine-moatükuni nindou ranahambo hifandariri ana, ahandi moani ratüpuriyu-randeimbi nindou-ani. 20 E! ra anihond-ane, nindou ai shefi Adükari Sisas Krais shefimbo aboedambofe-munimboayu ranahambo fifirihori. Asu ranimbo-hünda ai fefoehindühi hifi ndan+hünda moaruwai hohoanimondi ngininidi ranambeahindi aboedambo-mehindi. Nga asu asükai ai moaruwai hohoanimo ra sünguar+hindi ana, asükai hihiriyahi karabusehindi nahurai-ane: Weangurühi ai anihondümbofe-koate-yeiambe moaruwai hohoanimo ra süngur+hindühi nindou moaruwai manimboei. Asükaiyei sünguna ai hihiriyahi hei ranifih apaiarei ana, moaruwai hamindi hondü nimboeimboyei. 21 Refe ana, awi ai aboedi hohoanimo nafi aho rani-süngufekoate-mbeimbonana, ranana ranaheimbo moaruwai-ane. Nga nindou ai aboedi hohoanimo nafi aho rani-süngu süngur+hi hehimbo süngunambo Godindi ahinümbi hoafi ranaheimbo yamundimarundüra masahümündi ranahambo daboadanambo-ar+hindi ana, ranaheimbo moaruwai hamindi hond-ane. 22 Ahei hohoanimo ra kafefe hoafi nahurai-ane: 'Yafori ai nini-moatükuniyo kimbomayo ra asükaiyo hihirife ho sesi arandi.' Asu ngorü yahurai-ane: 'Nindou ai moatei hundürarandi ana, moatei ai hihirindife asükai ngo hüburukoambe foerimboe.'

3

* 2:17: Yimbu moatükuni ra hoekoate-anafe asu ai ngiri hoenambo nindou fandiheneandi. Yahurai-ane tikai yamundurundeimbi ahamundi hoafi ninimindi-koate-ane, ranane asu ngiri nindou fandihendüri.

Adükarî ai kudümbui.

¹ Ngusüfohöndî wandafî, haponda sîheimbo yimbumboanahî pas nda sürü paparîhandî. Pas yimbu ranambe sîheimbo sapo ranî hoafîmayo ra asükai hohoanîmo purîhümündihî mbumundî hohoanîmo botîmbîrîhindî saheheambo sürü papîmarîhandî. ² Hoafî ra Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî sürühoemöndeimbî horombo hoafîmemo. Asu sîhefî Adükarî aboedambo-reamuneimbî ai ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbî-yomondî süngu hoafîmayu ranîmboanahî asükaiyei hohoanîmo pumbîrîhümündia sahehea hohoanîmoayahi.

³ Se ndanî boatei fîfîrîndîhi hehimbo-anîmbo; Bîdîfîranambo si tüküfeyo-ambe-anîmbo nindou ai tükündahi hehi ahei moaruwai hohoanîmo ngusüfoambe botîndeiranî ra süngundîhimboyei. ⁴ Rananîmbo ai randîhi tîrîfoefe hoafîndeih-anîmboya, 'Sapo kosombo horombo hoafîmareandî, nga nahi-a? Horombo amoaö mamî ai yîfîsafîyei heimbo hapondanambe amboanî munju moatükunî God nafîmarandî ra moanî horombo manîngö nou yare yahurai yangîrî anîngö ho,' mbîseimboyei. ⁵ Ai ndanî-moatükunî horombo tüküme feyo ranahambo hohoanîmo-yowohümbö fîfîrîfembo-yeipoanî, nga wanî. Horombo hondü God ai hoafîyuhü hîfî sünü nafîra hînîngîmareandî. Ai hîfî hoe yîbobomareanda hîfî ranai hoe mbusümo tüküme feyo. ⁶ Asu süngunambo hoe ranai hohoambu afîndî tüküfîhümbö hîfî wamîndafî-mayo ra moaruwaimbo-mareandî. ⁷ Hoafî mamî ranîyo sünü asu hîfî haponda tüküme feyo ranamboanî hai koarîhefeyowa sünü hîfî ra tîkîrîmbohünda hoafîmayoa ranîmbo hîmboyowohü anîngö. Sünü hîfî nda sapo nindou dîdîyei ai Godîmbo daboadî hîhîrîmarîhorî ranaheimbo God ai yîbobofendürîmbo moaruwaimbo-fembo si tüküfemboayo ranahamboane ai hînîngîmareanda hîmboyowohü anîngö.

⁸ Se sapo mamî moatükunî ndanî-anîmbo se hohoanîmo mîtanîndü-hümündimboyei. Adükarîndî hohoanîmonambo ana si mamî ra 1,000 hîmbanî nahurai-ane, nga asu 1,000 hîmbanî ra mare mamî si nahurai-ane. ⁹ Adükarî ranai sapo horombo hoafî hoafîmayu ranîmbo ratüpurîmbo ra afureandühîyupoanî. Bîdîfîrî nindou afurîfembo hohoanîmoayo nou refihîyupoanî. Nga aiana nindou mamî ai-amboanî awarîhefembo ana, moi yahuhü nindou munjuamboya se ngörü süngurîhi hohoanîmoyei yahumboanî hohoanîmoayu.

Sünü hîfî nda awandîhoemboe

10 Adükari ai kosimbo si ana sapo hümbuhüni nindou hümbuhünimbo ahu yahurai-animbo tükündifemboe. Rani-simboani sünü ranai nimoamondi-hoafi nahurai paindowohümbo awandihomboe. Rananimbo muṅgu akidou hamindi moatükuni raninambo God ai sünü hifi nafimarandi ranai hai tikirindandan muṅgundimboe. Rananimbo asu hifi amboani muṅgu moatükuni ranifihingoro ranai kameihai hai tikirindamboe.

11 Rani-moatükuni ranai rande awandihomboe. Nga se ranahambo nungumandahu mbisei hohoanimondei. Ranimbo-hündambo-animbo se Godindi yangir-anefti mbiseihü rani yangiri süngundihindühündi. 12 Rani hohoanimonambo-animbo se Godindi si tüküfemboayo ra himbondei. Rananimbo asu se si tüküfemboayo ranahambo nimai-nimaindihindühi ḡginindi ratüpurindei. Rani si tüküfe simboan-animbo sünü ranai hai tikirindandühi muṅgundimboe. Asu rananimbo muṅguambo sünambe akidou hamindi moatükuni ra kameihü hüfü afindiyohümbo hoe nahurai tükündifemboe. 13 Nga God ai sünü hifi simbori nafimbo horombo hoafiyumboani, nga simbori hifi ranifih-animbo moani mbumundi hohoanimo yangiri yagodimboe. Rani-moatükuni ranahamboanefti sibir tükümbifeyowa sefi hohu himboayefi.

Sihiri hibadihumbo Adükarimbo himbondefimboane

14 Wandafi mam, rani-moatükuni ranahambo se himboyeihanei. Ranimbo-hündambo-animbo se Godindi himboahü sürühoeimb hondü nṅgomböhünda asu aibabidi wudi-wudimbohünda hüti-hütindei. 15 Sihifi Adükari ai siheimbo aboedambo-fendürimbo yahuhaya himboyu-ndürühani asu ai siheimbo hinṅgirouhinṅgirouarandür ranimbo randihohohoanimondei. God ai sihefi wandafi Porimbo fifirife aboedi masagadowa asu ai-amboani hoafi ra mare ndahurai siheimbo pasambe sürü papira koamarihendür. 16 Yin, ahandi-mayo muṅguambo pas ranambe ai ndani moatükuni ranahamboyu hoafiyumarandi. Ahandi-mayo hoafi pas ranambe bidifiri ana asu akidou tṅmaramuni. Nindou bidifiri fifirife ḡginindi nṅgokoate-ayei hoafi raniyo asu Baibor-ambeahindi hoafi kameihai mamikari-marihündi. Ranimbo-hündambo-animbo ai awandi-hehimboyei.

17 Wandafi mam, se fifirihimboanei nine-moatükuni sapo sünguna tüküfemboayo ra. Ranimbo-hündambo-animbo se sihei fimbo hibadihumbo. Nga asu hoafi mbahibadi-hoemondeimbi nindou-yomondi hihindi hohoanimo ranai

sihimbo hühündeirani se anihondümböfe nginindi hininigin-
dihimboyei. ¹⁸ Nga seana sihefi Adükari asu aboedambo-
reamuneimbi Sisas Krai ahandi hipoambofe hohoanimo
nda afindisafi ndahümündih, asu se ahambo adükari
hamindi ndondihori fifirindihori ngei. Aiana hapondan-
ane asu süngunamboane ra ndürümbi-mbiyuwamboane.
Anihond-ane.

1 Son

Pas mam† Son ai sürü pap†marandi

Yang†r† n†ngombo hoafi

¹ Yang†r† n†ngombo hoafi ranahambo s†heimbo sürü pap†r†hund†. Horombo hondü ai menjoro, nga ro ahambo h†mbor†yef† y†hoef† h†mboar†nambo hoeir†hu mbur†hu sünd†hu mar†hund†. ² Yang†r† n†ngombo ra weindah† tüküme Feyo, nga hoeir†hu hohu an†hondümboanef† hoaf†yef†hümbö s†heimbo bokar†r†hehund†. Horombo ai Af†nd†-d†bo manüngu, nga y†hoef†mbo sowah† weindah† tüküme Feyu. ³ Se ro-bab†d† wud†mbohündambo n†ne-moatükun† ro hoeir†hu h†mbor†yef† mar†hund† ra s†heimbo bokar†r†hehund†. Nga ro Ape God asu ahand† N†mor† Sisas Krais ai-bab†d†mbo wud†yef† ar†hund†. ⁴ S†h†r†† af†nd† saf† h†h†f†-h†h†f†ndefo sef† hohu hoafi nda sürü pap†r†hund†.

S†h†r†† s†h†† n†gef†mboane

⁵ Hoafi ra Krais†nd†-mayo hoaf-ane h†mbor†yefeimb†hünd† s†heimbo rar†hu bokar†hehundüh† sef†ya, ‘God ai si nahurai-ani, nga moai ahambo sowah† n†mb† n†maro,’ asef†. ⁶ S†h†r†† hoaf†yef†hüya, ‘Roana ai-d†bo wud†yef†,’ sef† hohu asu n†mbokoan† hef† ar†hund† ana, s†h†r†† t†kar†hu hohumboanef† hoaf†yef† ar†hund†, nga an†hondü hohoan†mo moai süngur†hund†. ⁷ Nga s†h†r†† s†r†hü ahef† ana, ai s†r†hü amaru nou s†h†r†† Kristen wandaf† mam†-bab†d† wud†yef† ar†hund† asu ahand† N†mor† Sisas†nd† hor† s†hef† hohoan†mo moaruwai munju gogor†hairanda s†h†r†† aboed†yef† ar†hund†. ⁸ S†h†r†† hoaf†yef†hü, ‘Ro moai moaruwai hohoan†moyef†,’ asef† ana, s†hef†hoar† t†kar†hu hohumboanef† asu an†hondü hoaf† s†hef† ngusüfoambe moai n†maro. ⁹ God ai d†d†boado-r†hoeimb-ani asu ai refembo ehu ana, randeambui ran†mboane asu s†h†r†† s†hef† hohoan†mo moaruwai ranahambo weindah† hoaf†ndefan† ai s†hef† hohoan†mo moaruwai ra gogor†nd†hembui asu ranan†mbo s†h†r†† aboed†ndemboyef†. ¹⁰ God ai hoaf†yuhü yahuya, ‘Nindou munjuambo hohoan†mo moaruwaimb-anei,’ mehu, nga asu s†h†r†† hoaf†yef†hüya, ‘Roana moai moaruwai hohoan†moyef† r†hund†,’ asef† ana, s†h†r†† rar†hu hoaf†yef†hüya, ‘God ai t†kare-hayamboani,’ sef†hanef†. Nga ahand† hoafi ra moai s†hef† ngusüfoambe n†maro.

2

Krais ai s'hef'imbo fehefemun'imboani

1 Wandĩ n'imoakidibou, se moaruwai hohoanimo-ndeimboyei sahehea-mboanahi sürü nda paparihandĩ. Nga s'hirĩ ñgorü ai moaruwai hohoanimonduanĩ s'hef'imbo far'hefe-mbohünda God-d'ibo s'hefĩ mbüsumo Sisas Krais ai did'iboado-reandeimbi-mbofi nüngumboani. ² Nga aiyu s'hefĩ moaruwai hohoanimo gogori-mar'ihenda asu s'hirĩ God-d'ibo wudayefĩ. Nga moaruwai hohoanimo ra s'hefĩ yang'iri-yopoani, nga mun'guambo nindou-yafe-ane. ³ S'hirĩ God'indĩ ah'ñümbĩ hohoanimo süngund'ihundühĩ ranan'imbo rand'ihu d'iboand'ihu f'fir'indĩ-humboyefĩ, ro ahambo f'fir'ihini. ⁴ Nga nindou mamĩ ai hoaf'yuhüya, 'Ro God'imbo f'fir'ihini,' ehu ana, asu God'indĩ ah'ñümbĩ hohoanimo moai süngureandĩ, nindou ra tikarehayamboani, nga an'hondü hoaf' ahandĩ ñgusüfoambe moai n'imaro. ⁵ Nindou mamĩ ahandĩ hoaf' sünguarandĩ ranai ana God'imbo ñgusüfohüri-reimbi ham'ind-ani. Ranan'imbo rand'ihu d'iboand'ihu f'fir'indĩ-humboyefĩ, s'hirĩ God-babid'imboanefĩ. ⁶ Nindou mamĩ ai hoaf'yuhüya, 'Roana God d'ibo-anehi,' mbüsuanĩ nindou ranai Sisas ramefiyu nou refimboani.

Nindou ahandĩ wandaf' mam'imbo ñgusüfo parareandür' ana, ai s'ir'ihü hu arand'

⁷ Wandaf' mamĩ, ah'ñümbĩ hohoanimo s'heimbo sürü paparihandĩ nda simbori-yo-poani, nga wam'indaf-ane horombo hondü se h'imbori-yei mbur'ihü masahümündi. ⁸ Nga ah'ñümbĩ hohoanimo ra asükaiya s'heimbo simbori simbori'he sürü paparihandĩ. Krais ai hohoanimo ra süngure marandĩ asu se amboa süngurihi mar'ihündĩ, ran'imboane asu hohoanimo ra an'hond-ane sef' f'fir'ar'ihundĩ. Nga asu n'imb' mun'guihimbo si an'hondü sir'ihoi an'ñgo. ⁹ Nindou mamĩ ai hoaf'yuhüya, 'Ro sir'ihü an'imboahi,' yahuhü ai ahandĩ wandaf' ñgorümbo y'iboaruko-areandĩ ana, nindou ranai awi n'imbokoan-ani an'ñgu. ¹⁰ Nindou ahandĩ wandaf' mam'imbo ñgusüfo parareandür' ana, nindou ranai s'ir'ih-ani an'ñgu, nga ñg'ir' ñgorü-moatükun' ahambo randeran' pündu. ¹¹ Nga nindou ai ahandĩ wandaf' ñgorümbo y'iboaruko-areandĩ ana, nindou ranai n'imbokoan-ani an'ñgu. Asu ahandĩ h'imboarambe n'imb' n'imar'imbo-wambo ai naf' b'ibai-b'ibaindümbui.

¹² N'imoakidibou, Sisas'ind' sünguyo God ai s'hei moaruwai hohoanimo gogori-mar'ihendĩ. Ran'imboanahi hoaf' nda s'heimbo sürü paparihandĩ.

¹³ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nün̄gu humbo haponda anün̄gu ndanahambo se fifirüwuri, ranimboanahi s̄hamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se hamarhoemonda Satan ai amomefiyu, ranamboanahi s̄hamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Nimori, se Ape God fifirihori, ranimboanahi s̄heimbo hoafi nda sürü paparihandi.

¹⁴ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nün̄gu humbo haponda anün̄gu ndanahambo se fifirüwuri. Ranimboanahi s̄hamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se nginind-anemo asu Godindi hoafi s̄hamundi ngusüfoambe amaro, nga raniyo se hamarhoemonda Satan ai amomefiyu, ranimboanahi s̄hamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Ngiri s̄hiri hifinindi moatükunimbo hohoanimondefi

¹⁵ Se hifinindi moatükuni asu hifinindi hohoanimo ranahambo ngiri hohoanimondei. Nindou ai hifinindi moatükuni asu hohoanimo ranahambo hohoanimoaye ana, ai moai Godimbo hohoanimoyei. ¹⁶ Hifinindi hohoanimo-ane nda: Moaruwai hohoanimo ngusüfoambe botife hohoanimo, hohoan̄i hohoanimo asu bor̄i hohoanimo. Hohoanimo ra Godindi-mayopoani, nga hifinindi hohoanimo-ane. ¹⁷ Hifinindi hohoanimo asu hifinindi ngusüfoambe botife hohoanimo amboa ra muḅgundimboe, nga nindou ai Godindi hoafi süngur̄hi ar̄ihündi ai gedühi koadürümbo koadürümbo nimboeimboyei.

Kraisindi hürütümbi tüküfimboani

¹⁸ O, nimoakidibou, hapoana ndeara bidifranambo si akim-ane. Horombo se hoafi rar̄hi h̄imborimayei, Kraisindi hürütümbi düdümbui masei, nga hapoana Kraisindi hürütümbi af̄indi tüküyahimboanei. Rananimbo asu hapoana ndeara bidifranambo si akim-ane ra fifirihundi. ¹⁹ Kraisindi hürütümbi ai s̄hirihündi-yomopoani, nga ranimboanemo hin̄ngi-rumunimboemo. Nga ai s̄hirihündimbemo-mbonana, s̄hiri mam̄i koadürümbo n̄boadefi.

Nga s̄hirihündi hin̄ngi-rumunimboanemo ranamboanefi wud̄ipopar̄ihu fifirar̄ihundi nindou muḅgu ranai s̄hirihündi-yomopoani.

²⁰ Sisas ai s̄heimbo Yifiafi Aboedi masagadüra ranimboane asu se muḅgu an̄hondü fifirar̄ihindi. ²¹ Se an̄hondü ra fifir̄ihindisi, nga se fifir̄ifekoate-anei saheheambo-

yahipoani sürü paparihandi, nga wan̄i. Se yar̄hi fifirar̄ihindi tikai hohoanimo ngiri an̄hondü hohoanimo ran̄i nim̄indihü tükündifeyo. Se ra fifirar̄ihindi, ranimboanahi s̄heimbo sürü paparihandi. ²² Nindou

ai hoafiyeihî, 'Sisas ai Kraisiyupoanî,' aseî ana, ranai tîkai hoafümb-aneî. Nindou rananeî God arîmbînimbo daboadi hîhîrîhipîrî arîhündî asu Kraisîndî hürütümbayeî. ²³ Nindou ra Nîmorîmbo daboadi hîhîrîhorî arîhündî ranana God ai aheî afîndîyupoanî. Nga nindou ai Sisas Nîmorî ranahambo anîhondümbö-arîhorî rananîmbo God ai-ambo aheî afînd-ani.

Godîndî Yifiafî sîhefîmbo anîhondümbö fîfirareamunî

²⁴ Hoafi ra horombo se hîmborîyeimb-ane se kîkîhîsafî-ndîhümündî. Se hoafi ra kîkîhîsafî-ndîhümündianî Sisas arîmbînî ai sîheimbo kîkîhîsafî-ndînandürî-mboyafanî. ²⁵ Ai anîhondümbö horombo-nambore hoafîyuhü yahuya, 'Ro randîheanda se yangîrî gedühî nîboadeimboyeyî,' mehu. ²⁶ Nindou ai se tîkai hoafi ranahambo anîhondümbö-fembo mehomo ranahamumbo sîheimbo sürü paparîhandî. ²⁷ Nga se Kraisîndî-mayo Yifiafî Aboedî sahümündî hehimbo sîheimbo sowahî anîngö, ranîmboane asu moai dîdai-amboanî sîheimbo yamundearü, nga wanî. Yifiafî Aboedî ai muŋguambo moatükunî yamundearü arandî asu ahandî yamundîfe ra tîkaipoanî, nga anîhond-ane. Ranîmboane se Krais ranahambo kîkîhîsafa-ndîhorîmîndeyî Yifiafî Aboedî ai yamundîmarearü nou. ²⁸ Yînî, nîmoakîdîbou, se aîbabîdî nîboadeimboaneî. Ranîmboane ai weindahî tüküfî sîmboanî rananîmbo sîhîrî yîhîmbokoate nîboademboyefî, nga ahandî hîmboahü ngîrî amoanîngî-ndefî. ²⁹ God ai dîboadorîhoeimb-ani ra se fîfirîrîhîndî, ranîmboane asu se rarîhi fîfirîrîhîndî, nindou dîboadore hohoanîmoayu ranai Godîndî nîmor-ani.

3

Haponda sîhîrî Godîndî nîmor-anefî

¹ E awi, Ape ai sîhefîmbo ngusüfo pareandürî-mboani. Ranane asu ai sîhefîmbo wandî nîmor-aneî, ehu. Nga anîhond-ane, sîhîrî ahandî nîmor-anefî. Ranîmboane asu hîfînîndî nindou ai sîhîrî Godîndî nîmor-ayefî ra moai fîfirîhimunî, Godîmbo fîfirîfî-koate-wambo. ² O wandafî mamî, haponda sîhîrî Godîndî nîmor-anefî. Nga süngunambo-anîmbo nüngundîhu mamandefî ra moai fîfirîhündî. Nga ra dîboadorîhu fîfirîrîhündî, Krais ai tükündîfîyuanî, sîhîrî ahambo dîboadondîhurî hoeindîhurüh-anîmbo asu sîhîrî Krais nahurai-ndemboyefî. ³ Muŋguambo ai ranîmbo hohoanîmoyeyihî Sisasîmbo hîfîndarîhorî ranai aheî hohoanîmo dîboadorîhi arîhündî Sisasîndî hohoanîmo aboedayo nou. ⁴ Nindou ai hohoanîmo moaruwaiyu arandî ra Godîndî ahînûmbî hohoanîmombo moaruwaimbo-reandühani. Hohoanîmo moaruwai ra

ahinümbi hohoanimo moaruwaimbo-reandühani. ⁵ Se rarahi fifirarihindi Kraisi ai moaruwai hohoanimo ra gogorihembo yahumbo tüküme fiyu, nga ahambo sowah moai hohoanimo moaruwai yangoro. ⁶ Nindou Sisas-dibo anungu ranai moai hohoanimo moaruwai hohoanimo randi. Nga nindou moaruwai hohoanimo arandi, ranai ana Sisasimbo moai horiri asu moai fifiriri raro randi. ⁷ O nimoakidibou, hibadumbo, nga nindou mam siheimbo tikai hoafindumbui. Nindou didiboadore hohoanimo ayu ranai didiboado-rihoimbani Sisas didiboado-rihoimbayu nou. ⁸ Nindou moaruwai hohoanimo arandi ranai Satanindi nimorani. Sapo horombo hondü rani-sungure hayamboani humbo haponda Satan ai moaruwai hohoanimo ra sungure arandi. Ranimbo ayu asu Godindi Nimori ai Satanindi ratupuri moaruwai ranahambo raguanambo-fembo weindah tüküme fiyu. ⁹ Nindou ai Godindi nimor-ayu ranai moai moaruwai hohoanimo randi, nga ai God dibo-ani ranimboane ai ngiri moaruwai hohoanimo sungundeandi, nga wan. Ai Godindi nimorani. ¹⁰ Naha fifindi-humboane düdi Godindi nimor-ayu, düdi Satanindi nimor-ayu? Randihu fifindi-humboane. Nindou ai mamikari hohoanimonduan ai Godindi-yupoani. Asu nindou ai ahandi wandafi mamimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, ranai-amboa Godindi-yupoani.

Wandafi mamimbo simbori ngusüfo pefendürimbo hohoanimo

¹¹ Horombo hondü se hoafi rarahi himborimayei, sihefithoari simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane. ¹² Sihiri Ken rame fiyu nahurai ngiri nimboefi. Ai Satanindi nimorani, nga ahandi akidambo hifokoamariri. Nimboe hifokoamariri? Ahandi hohoanimo moaruwai-ane, nga ahandi akidandi hohoanimo aboed-ane ranimbo ayu ahambo hifokoamariri. ¹³ Wandafi mam, hifinindi nindou ai siheimbo yiboaruko-ndihinduran se ngiri ranahambo hepünindahindi. ¹⁴ Sihiri sihefithoari simbori ngusüfo pefiriyefi arihundi ranimboane asu sihiri rarihu fifirarihundi sihiri yifimbo hohoanimo ra hiningi-marihundi, nga yangiri ningombo hohoanimo sunguarihundi. Nindou ai ahandi wandafi mamimbo ngusüfo pefekoate-ayu-animbo ranai awi yifimbo hohoanimo sungureandühani. ¹⁵ Nindou ai ahandi wandafi mamimbo yiboarukore arandi ranai hifokoare-randeimbi nahurai-ani. Nga se fifirarihindi hifokoare-randeimbi ai ngiri yangiri geduhi nungu. ¹⁶ Sisas ai

sihēfīmbo farihēfe-munimbo yifimayu, ŋga asu raninambo ŋgusūfo pefe hohoanimo fifirimarihundi. Sihiri amboa rani-sūngundahumboane wandafi mamimbo fehefe-ndürimbohündambo yifimboane. ¹⁷ Nindou mamī ai napombūyu, ŋga wandafi mamī hondiranī ai waninduanī ana, asu ai wandafi mamimbo ŋgusūfo pefekoate-ayu ana, Godindi-mayo ŋgusūfo pefe hohoanimo ra ahandi ŋgusūfoambe moai nīmaro, ŋga wani. ¹⁸ Wandī nīmoakidibou, sīhīri ŋgīri wandafi mamimbo hoafi yangiri ŋgusūfo pandihundūri, ŋga sīhīri aheimbo anihondūmbo hondū fandihēhu-ndürimboane.

Sihiri Godindi himboahū ŋgiri yihombondefi

¹⁹ Sihiri ŋgorū nindoumbo ŋgusūfo pandihundanī rananimbo anihondū hohoanimo sūnguri-hundūhanefi ra fifirarihundī, ŋga ranimboane asu Godindi himboahū sīhefi ŋgusūfoambe afundihu hohu nīboademboyefi. ²⁰ Asu sīhefi ŋgusūfoambe yīboaruko-ndihimunani, ambe! Sihiri rarihu fifirarihundī God ai adūkar-ani, ŋga sīhefi ŋgusūfoambe adūkariyopoani. Ŋga asu God ai muŋgu fifirareandi ra. ²¹ O Wandafi mamī, sīhefi ŋgusūfoambe sīhefīmbo yīboarukofe-koateyeiani, sīhīri Godindi himboahū moai yihimboyefi. ²² Sihiri ahandi ahinūmbi hohoanimo asu ai hohoanimoayu ranahambo sūngundi-hundanī animbo asu ranani moatükunī sīhīri Godimbo dūdundahundoani ai sīhefīmbo ndayamunūmbui. ²³ Ahandi ahinūmbi hohoanimo nda: ahandi Nīmori Sisas Kraiss ranahambo anihondūmbo-ndihindūhi asu sīheihōari simbori ŋgusūfo pefindürindei Sisas sīhefīmbo hoafimayu sūngu. ²⁴ Nindou mamī ai Godindi ahinūmbi hohoanimo sūnguareandi ana, ai God-dībo nīmandīmbui asu God ai-dībo nīmandīmbui. God ai ahandi Yifiafi masemunī ranimboane asu sīhīri rarihu fifirarihundī God ai sīhefīmbo sowahi amaru.

4

Godindi Yifiafi Aboed-ane asu bidifiri yifiafi moaruwai-anei

¹ O wandafi mamī, Godindi hoafi tikai hoafiyomorundeimbi afindi hifini ahoahōngomo. Ŋga nindou sīheimbo hoafīndomondūhi, ‘Ro Godindi Yifiafūmb-anahi,’ mbisimondani, se muŋguambo ra anihondūmbo-ndihimboyei. Ŋga se yifiafi muŋgu ranahambo randihi hondihindūhi Godindi-mayoyo asu hifinindiyō ra randihi fifirīndihindī. ² Se Godindi Yifiafi Aboedi randihi fifīndihimboyei ra: Nindou ai hoafiyuhū, ‘Sisas Kraiss ai nindoumbomefiyu,’ mbūsuanī ana, nindou ranai Godindi

Yifiafi Aboedümb-ani. ³ Nga nindou ai hoafi yuhü Sisas ai moai nindoumbofiyu mbüsuani ana, nindou ranai Godindü Yifiafi Aboedümbi-yupoani, nga moaruwai nendeimb-ani. Nindou ra Sisasindü hürütümb-ani se himboriyeiani ai düdümbui masei, nga sünumboani. ⁴ O nimoakidibou, se Godind-anei, nga Godindü Yifiafi Aboedü sihei fiambe amaro ranai hifinindü nendü moaruwai ranaheimbo ngasünda-reandürü, nga se ranaheimbo harhehimboanei. ⁵ Nindou ranai hifinind-anei, nga ranimboane ahei hoafi ra hifinind-ayo. Nga hifinindü nindou munju ai ahei hoafi ra himboriyei arihündi. ⁶ Nga sihiri Godind-aneftü asu nindou ai Godimbo fifirarihorü ranai siheftü hoafi himboriyei arihündi. Nga nindou ai Godindü-yeipoani ranai ngirü siheftü hoafi himborindei. Rananimbo sihiri anihondü Yifiafi ranane, tikai yifiafi ranane ra fifindü-humboane.

God ai ngusüfo pefe hohoanimo nimindih-ani

⁷ O wandafi mamü, God ai ngusüfo pefe hohoanimo nimindih-ani asu sihiri wandafi mamimbo ngusüfo pandihu-ndürimboane. Nindou ai ngusüfo pare arandü rananimbo ai Godindü nimor-ani asu ai Godimbo fifirarirü. ⁸ God ai ngusüfo pare-randeimb-ani asu nindou ai wandafi mamü ngusüfo pefekoate-aye ranai moai Godimbo fifirarihorü. ⁹ God ai Nimori mamümb-ani, nga asu ranüyu sihiri yangirü gedühü nüngombohündambo Nimori ra koamariheirü. Ranimboyu asu God ai siheftimbo ahandü ngusüfo pefe ra weindahü nafuimaramuni. ¹⁰ Nga ngusüfo pefe ra rahurai-ane. Moai sihiri Godimbo ngusüfo parihuri, nga God ai siheftimbo ngusüfo pareamunühü siheftü moaruwai hohoanimo ra gogori-hefemboghündambo ahandü Nimori hifina koamariheira kusü yifimayu. ¹¹ O wandafi mamü, God ai siheftimbo afindü ngusüfo parareamunü ranimboane asu sihiri amboa simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane. ¹² Nindou mamü ai-amboani moai Godimbo horirü. Nga sihiri simbori ngusüfo pefirayefü ana, rananimbo God ai sihiri-babidü anüngu asu ahandü ngusüfo pefe hohoanimo siheftimbo adükari hamindü tüküfemboane. ¹³ God ai ahandü Yifiafi Aboedü siheftimbo masemuni ranahambo fifirarihundü ana, God ai sihiri-babidü anüngu asu sihiri ai-babidü aniboadefü. ¹⁴ Ape God ai hifinindü nindou farifehe-mbohündambo ahandü Nimori koamariheira makusu. Ra ro hoeirühoahumboanefü bokarihehu arihündi. ¹⁵ Nindou ai weindahü hoafi yuhü, 'Sisas ai Godindü Nimor-ani,' ehu ana, God ai nindou ra-dübo nüngumboani asu nindou ranai God-dübo nüngumboani. ¹⁶ Asu God ai siheftimbo ngusüfo parareamunü ra fifirihu mburühu anihondümbö-arihündi.

God ai ngusüfo pefe nîmîndîh-ani. Nindou ai ngusüfo pefe hohoanîmo sünguaréandî ana, ai God-dîbo anüngu asu God ai-dîbo anüngu. ¹⁷ Godîndî ngusüfo pefe hohoanîmo ra sîhîrî dîboadondîhu ngusüfo pandîhundani anîmbo sîhîrî Sisas hîfîni manüngu nahurai nîmboemboyefî. Ranîmboane asu God ai muŋguambo nindou yîbobonde-andûranî rasîmboani ngîrî yîhîmbondefî. ¹⁸ Ngorûmbo ngusüfo parîhi-rîhîndeimbî ai ngîrî yîhîmbondei. Ngusüfo pefe hohoanîmo ra adûkarî hamîndî tükündîfeyoanî yîhîmbo ra raguanîmbo-ndîfemboe. Yîhîmbo hohoanîmo nîmîndîh-ane ra: God ai nindou-yafe hohoanîmo moaruwai ranahambo ranî tîŋîrîfo dagadûrîmbui. Nindou ai yîhîmboyei arîhündî ranaheimbo Godîndî ngusüfo pefe hohoanîmo moai adûkarî hamîndî tüküfeyo. ¹⁹ God ai-boatei sîhîfîmbo ngusüfo pamareamunî ranîmboanefî asu sîhîrî ahambo ngusüfo pararîhurî. ²⁰ Nindou mamî ai hoafîyuhüya, 'Ro Godîmbo ngusüfo pararîhini,' yahuhü asu ahandî wandafî mamîmbo yîboaruko-areandî ana, nindou ranai tîkai hoafîmb-ani. Nindou ranai nindou hoeireandûrîhî ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, asu God hoeifekoate-ayu ranahambo ngîrî ngusüfo pandîrî. Nga nindou ahandî wandafî mamîmbo hoeireandûrîhî ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu, asu nüngunde God hoeifekoate ranahambo ngusüfo pamandira? ²¹ Hohoanîmo nda sîhîrî Kraisîndî-mayo masahumîndefî ra, nindou ai Godîmbo ngusüfo pararîrî ranai ahandî wandafî mamîmbo-ambo ngusüfo pambîrea-ndûramboane.

5

Anîhondûmbo-rîhîndeimbî ai hîfînîndî hohoanîmo pûhîyei afoasîhindî

¹ Nindou muŋgu Sisas ai Krais-ani sei anîhondûmbo-arîhindî ranai Godîndî nîmor-anei. Nga nindou muŋgu Afîndambo hohoanîmoayeî ra asu Nîmorîmbo amboa hohoanîmo-yeihanei. ² Sîhîrî Godîmbo hohoanîmoyefûhî asu ahandî ahînûmbî hohoanîmo sünguarîhundî ana, ndarîhu sîhîrî fîfîrarîhundî: Sîhîrî Godîndî nîmor-aneî. ³ Godîndî ahînûmbî hohoanîmo sünguarîhundî ana, ahambo ngusüfo parîhurî arîhundî, nga ahandî ahînûmbî hohoanîmo süngufembo tîŋûmbîyopoanî. ⁴ Muŋgu Godîndî nîmor-ayeî ranai hîfînîndî hohoanîmo ra pûhîyei foasîhindûhanei. Godîmbo anîhondûmbo-rîhurîmboanefî ranîmboane hîfînîndî hohoanîmo moaruwai ra pûhîyefî foasîhumboanefî. ⁵ Nga dîdîyei hîfînîndî hohoanîmo ra

pühiyei afoasihindi? Nindou ai Sisasimbo Godindi Nimorani seihü anihondumbo-arihori ranai hifinindi hohoanimo ra pühiyei foasihindhanei.

Sisas ai ahandi Nimor-ani ra God ai nafuimaramun

⁶ Sisas Kraiss ai kusü hoenambo hundürüyu asu nımı keimbı karıhe-ndeimbıfihı ahandı horı peyowohü asu ai yifımayu. Nga ai kusü hoenambo hundürumbo yangırıyupoanı, nga ahandı horı peyowohü asu ai yifımayu. Godındı Yıfıafı anihondumbo ranı hoafı ra anihondane yaho nafuiarandı. ⁷ Nga ngımı ai anihondumbo hondü hoafımayei. ⁸ Godındı Yıfıafı Aboedi, hoe, horı, ngımı ranai hoafı hoafımayei, nga ahei hoafı ra mamane. ⁹ Nindou ai anihondumbo hoafı hoafayomo ana, ahamundı hoafı anihondumbo-ndıhumboyefı. Nga Godındı anihondü hoafı ra nindou-yafe hoafı ngasüde-andühane. Nga God ai hoafı ra ahandı Nimorımbo-hündambo anihondumbo hoafımayu. ¹⁰ Nindou ai Godındı Nimorımbo anihondumboarırı rananımbı ai ngüsüfoambe yare fıfırareandı Sisas ai Godındı Nimor-ani. Nga nindou ai Godındı hoafı anihondumbofoke-koate-ayu ana, Godındı anihondü hoafı ahandı Nimorımbo hoafımayu ra moai anihondümboreandı. Ranana ai Godımboya, ‘Ai tıkaı hoafıyu-randeimbani,’ yahu arandı. ¹¹ Godındı anihondü hoafı nda: God ai sıhefımbı ramareamuna sıhırı gedühi yangırı nıboademboyefı. Nga yangırı nıngombo ra Godındı Nimorı ai nımındıh-ani. ¹² Nindou Godındı Nimorı-dıbo anıngı ai gedühi yangırı nıngumbui. Nga nindou ai Godındı Nimorı-dıbo nıngokoate-ayu anımbı, ai gedühi yangırı nıngokoate-ndümbui.

Sıhırı yangırı gedühi nıboademboyefı ra fıfındıhumboane

¹³ Se Godındı Nimorımbo anihondümborıhorı-rıhüdeimb-anei, sıheimbo hoafı nda sürü paparıhandı. Se gedühi yangırı nıboademboyeyi ra fıfırımbı-rıhında sahehea sürü paparıhandı. ¹⁴ Rananı moatükunı God yıfırayu ranımbı ahambo düdündıhuranı sıhefı hoafı hımborındımbui. Nga ra fıfırırıhundı rananımbı asu ahambo hoafımbı moai yıhımborıhurı rıhundı. ¹⁵ Nga ahambo düdündıhuranı sıhefı hoafı hımborındımbui ra fıfırırıhundı. Rananımbı rananı moatükunı refembo ahambo düdündıhuranı sıhefımbı randeambui ra fıfırırıhundı. ¹⁶ Bıdıfırı hohoanımo moaruwai nindou mamı ai randeandanı rananımbı ai awandıhoembui. Nga bıdıfırı hohoanımo moaruwai nindou rawareandı ana, ngırı awandıhoayu. Kristen ngorü ai hohoanımo moaruwai

rawareandi ana, asu ngorü Kristen ahambo hoeindirani-wani ai ahambohündambo Godimbo didibafindümbui. Rananimbo asu God ai ahambo fandiheirani yangiri nungumbui. Nga awarhoeimbi hohoanimo moaruwai sapo horombo hoafmayahi ranahambo Godimbo didbafifembo moai hoafiyahi. ¹⁷ Munguambo hohoanimo didiboadofe-koateayo ra ai hohoanimo moaruwai-ane, nga bidifiri hohoanimo moaruwai nindou ai rawareandi rananimbo ngiri ai awandihoyo. ¹⁸ Sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi nimori ai moai hohoanimo moaruwai süngurihi rihundi, nga wani. Nga Godindi Nimori Sisas ai aheimbo hifandandüri arandi, nga Satan ai ngiri aheimbo kündifi hündamündündüri. ¹⁹ Nga sihiri ndarihu fifirarihundi: Sihiri Godindi nimor-anefti, nga Satan ai hifinindi nindou mungu hifandirandüri arandi. ²⁰ Asu sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi Nimori kusü anihondü God ranahambo fifirifimbohünda sihefimbo yamunde hiningire-amunimboani. Nga sihiri God arimbini Sisas Krais-babidimbo animboefti. Ai God hond-ani asu koadürümbo-koadürümbo yangiri ningombo nimindihani. ²¹ O nimoakidibou, se tikai godimbo hohoanimo-mboyopani. Karihasihandüri.

2 Son

Pas yimbu Son ai sürü papimarandi

¹ Meao, sihambo God ai ahandihoari kamafoareanini ranimbo anihandi ro aborüdi siheimbo kameihifandi-rihandeimbi nindou-anahi pas nda sürü paparihandi. Siheimbo anihondumbo ngusüfo pararheandüri ra ro yangiri-yahipoani, nga mungu anihondü hoafi fifirihindeimbi ranai amboa siheimbo ngusüfo pararhindüri. ² Sihiri anihondü hoafi ra anihondumbo-arihundi, nga koadürumbo-koadürumbo anihondumbo-ndihumboyefi ranimboanahi siheimbo ngusüfo pararheandüri. ³ God arimbini Sisas Krais sihefimbo ngusüfo parineamunühi, rananimbo sihiri ngusüfoambe afundihu kündihu hoahu nimandefühi anihondü hoafi anihondümbondihu asu ngorumbo ngusüfo pandihu-ndürimboyefi. ⁴ Sihafi nimori bidifiri anihondü hohoanimo süngurühi arihündi sihefi Ape God sihefimbo hoafimayu nou, ranimbo himboriya heheamboanahi hihifi-hihifayahi. ⁵ O Meao, ro se nda randowandi saheheamboanahi hoafiyahühi, 'Sihefi-hoari simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane,' asahi. Hohoanimo ra sihambo sürü pararihandi nda simbori moatükuniyopoani, nga horombo hondü masahumindex-ane. ⁶ Sihiri yahurai wandafi mamimbo ngusüfo pandihu-ndürimboane ranane Godindi hoafi süngufeayo. Horombo hondü se Godindi hohoanimo ra masahümündi, 'Se ngorumbo ngusüfo pandihindüri.'

Sihiri Kraisindi hoafi ra ngiri hininiginidihundi

⁷ Tikai hoafümbi afindi hifi ndanihü hahabodei wakarihindi. Nga ai ngiri weindahi hoafindeihü, 'Sisas Krais ai nindoumbo-mefiyu,' mbi-sei. Nindou ranai tikarühi hehimboanei, nga asu Kraisindi hürütümb-anei. ⁸ Se hibadihumbo. Rani-moatükuni se Godindi warambeahindi semindimbo sei hehimbo ranimbohünda ratüpurimayei ra se hibadihumbo, nga hininigi-ndihimboyei. Nga tinirifondefühi Godindi-mayo takini aboedi ra yihoefti ratüpurimbohünda ndahumi-ndefimboane. ⁹ Nga nindou mamai ai Kraisindi hoafi ragu pire haya ngorü hohoanimo süngure arandi ranai ana God ai ngiri aidi-bo nimandu. Nindou ai Sisasindi hoafi süngure arandanimbo God arimbini Sisas-di-bo nindou ranahambo sowahinimboamboyanani. ¹⁰ Nga nindou mamai siheimbo sowahi

tükündifihümbö yamundife hoafi ra hoafikoate-nduani ana, se nindou ranahambo ngiri hihifindihorühi worinindihori, nga wani. ¹¹ Nindou ai ahambo hihifarüri ana, nindou ranai ahambo ahandi moaruwai hohoanimo ranahambo fariheirühani.

Bidifirana hoafi

¹² Ro sheimbo hoafi afindi hoafimbo saheeamboyahi, nga pepafihisürü pefembo moeisahi. Nga ro sheimbo sowanambo sinis wataporimbo saheeamboyahi shiri hihifi-hihifimbohünda. ¹³ Sihafi akidi God ai ahandihoari kamafoareandi ahandi nimori ai shambo hihifarihünini. Karihasi.

3 Son

Pas ngim̄i Son ai sūrū papim̄arand̄i

¹ Ro anihondumbo-rihindeimbi hifandiri-handeimb-anahi, wandi wandafi Gaius, shambo pas nda sūrū paparhandi. Shambo anihondumbo ngusūfo pararheanini. ² O wandafi, shambohündambo Godimbo didibafayahi. Shafi ngusūfo didiboado-rihoemb-ani, nga shafi ranani moatükun̄i ra yahurai didiboado-ndihoayowa se aboedi mbimarifa sahehea ranahambo Godimbo hoafiyahühi didibafayahi. ³ Wandafi mam̄i, horombo bidifiri ai wambo sowahi tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, 'Hapoana Gaius ai anihondü hohoanimo süngure arand̄i horombo rasüngumareand̄i nou,' mehomo-ndamboyahi ranahambo afindi hihifi-hihifi-mayahi. ⁴ Wand̄i n̄imori ai anihondü hohoanimo süngurihi arihündi rani hoafi ra himborayahi ana, ro afindi safi hihifi-hihifiya arihand̄i.

Gaius ai aboedi didiboadorihoei ratüpur̄iyu arand̄i

⁵ O wandafi, se wandafi mam̄mbo didiboadoro farihawandüri arand̄i. Nga asu se wandafi mam̄i ndifoambo amboa farihawapur̄i arand̄i. ⁶ Nindou rotumbo tüküyahi-rihindeimbi-yafe himboahü hoafiyomondühi yahomoya, 'Gaius ai yihoeimbo ngusūfo pareamunühi mafarhemuni,' mehomo. Se ahamumbo nafi nginambo war̄i nginrowapur̄i arand̄i God ai refi arand̄i nou. Se rawarowand̄i ana, aboed-ane. ⁷ Ai Sisasimbohünda hoangomo arundi, nga nindou ai anihondümbofekoateyeimbi ahei-mayo nini-moatükun̄i moai sowandümo. ⁸ Nindou yahurai shiri fehefepurimboane asu rananimbo shiri ai-babidi Godindi anihondü hoafi fand̄ihehuri-mboyefi.

Diotrefes ai hohoanimo moaruwai süngumareand̄i

⁹ Horombo ro Kraisindi nendi ranaheimbo pas sūrū parihe koamarheheand̄i. Nga Diotrefes ai ahei bogorimbondahe nimboambo yahuhaya yihoei hoafi moai himboriyu. ¹⁰ Ranimboane asu ro didi tükündaheandühi ahand̄i ratüpur̄i ranahambo hoafinda-handomboyahi. Ai yihoeimbo-hündambo moaruwai hoafi wataporiyu wakire arand̄i. Rani ratüpur̄i yangriyopoani, nga ai sapo wandafi mam̄mbo himbokaboako-marapur̄i. Nga nindou ai nindou ranahambo wor̄nifimbo hohoanimondeiani, Diotrefes

ai aheimbo yowani yahu arandi, nga ngiri ro-babidi rotundimo yahupuri arandi.

Demitrius ai hohoanimo aboedi süngure arandi

¹¹ O wandafi, se ngiri hohoanimo moaruwai süngundowandi. Nga hohoanimo aboedi süngundowandi. Nindou ai aboedi hohoanimo süngundeandani ana, ai Godindi nimor-ani. Nga nindou ai hohoanimo moaruwai süngundeandani ana, ai Godimbo hoeifekoate-ani. ¹² Mungu ai Demetriusimbo aboed-ani asei. Nga ra anihond-ane mungu ai fifirihindi. Ro-amboa ahambo anihondumbo hoafiyahühi aboed-ani asahi, nga wandi hoafi anihond-ane ra se fifirowandi.

Bidifirana hoafi

¹³ Sihambo ro afindi hoafi hoafimbo samboanahi, nga pepafihisi sürü pefembo moeisahi. ¹⁴ Awi hibadandiri, nga se-dibo wataporimbohünda sihambo sowana sinimbo samboanahi. ¹⁵ Se ngüsüfoambe afundo künde hawa nimbafi. Wandafi mamisi sihambo hihifarihünini. Yihoefti wandafi mamimbo mamamindandürühi hihifindandüri.

yibobofembo si ranahambo hifandundühi amarimo.
 7 Yahurai-ane horombo nindou Sodom asu Gomorahündi
 asu ngoafi akimi ranifiki adaburo ranihündambo nindou
 amboani sünambeahindi nendi ramefundi nou yarhi
 hohoanmomayei-ane. Raniyu asu God ai aheimbo hai
 koadürümbo hori-randeimbi ranambe hini ngi-mareandüra
 asübusi afindi masahümündi. Nga aheimbo yandihu
 hondihundüri mbundihumbo animbo asu shiri amboani
 yahurai refepoani, nga ranahambo ndondihu türüboadi-
 humboane.

8 Mami rani-süngumboane nindou ranai-amboani
 nine-moatükunifafogoadnambo nahurai tüküfeyoani
 ranahambo süngurihindühi moaruwai hamindi
 nindou tükümehindi. Rananei ai Godindi nginindi
 ranahambo daboadi hihirihindühi himboamupuimbo-
 randeimbi sünambeahindi nendi ranahamumbo tirifoefe
 hoafiyahüpurarihündi. 9 Horombo sünambeahindi nendi-
 yomondi bogori, ahandi ndüri Maiker, ai moai ramarhindi
 nou rareandi. Nga ai Satan-dibo Mosesindi fi ra didi
 manderümündi safani hena simbori hoafiyafandühü ai
 moai Satanimbo tirifoariri papi-hoafirüri. Nga ai yare
 hoafiyuhü yahuya, 'Adükari ai-animbo shambo moaruwai
 watikoafi-mbiyunin-amboane!' mehundo. 10 Nga nindou
 ranana nimindi ra fifirifekoate wamboanei ranahambo
 ai tirifoarishi hoafiyei arihündi. Asu ai ninihondi
 nahurai hohoanimo fifirife-koate-anei nini-moatükunio
 hohoanimoambe tükefeyo ra süngurihi arihündi. Ranane
 asu ahei rani hohoanimo ranai aheimbo moaruwaimbo-
 reandüri arandi. 11 Hipoanimoebou-anei, nga aiana
 asübusi afindi ndahümündimboyei! Aiana sapo horombo
 Ken hohoanimomayu hohoanimo-ane süngurihi arihündi.
 Aiana horombo Baram tikare-haya ramefiyu nou ai kaki
 semindimbo-hündambo yangiri ratüpuriyei arihündi. Kora
 ramefiyu nou ai Godimbo süngufekoate-mayei-amboani asu
 ai aheimbo moaruwaimbo-reandürimboani.* 12 Se mami
 fandühi nimarimbo nindou ngorümbo aboedi hohoanimo-
 yondorambo sesesi-yehi nimarian-anemo asu nindou ranai
 se-babidi nimarimondühi ahamundihorari sowasümondühi
 nindou bidifirambo saikoate-memo. Ahamundi hohoanimo
 ra shei fandühi arihündi ra moaruwaimboru arundi asu
 ai didibudümbi moatükuninahurai-anemo. Rananemo asu
 ahamundi fimbo yangiri-anemo aiana hohoanimoyomo
 hoangomo arundi. Aiana sapo mburüngai werinambo

* 1:11: Ken ai ahandi akidambo nginindiyuhü hifikoamariri (Stat 4). Baram ai kaki semindimbohünda Israerimbo moaruwaimbofe hoafi hoafimayu, nga God ai moai ahandi hoafi himboriyu. (Namba 22-24, fo 23:4-5). Kora ai Mosesimbo daboadi hihirimariri ranimboane asu God ai ahambo hifikoamariri. (Namba 16).

kikamindi pireandani hoe-koate moani goagu aho yahurai hamindi nend-anemo. Aiana sapo nimi hisi simboani hisi-koate aninggo nahurai-anemo. Asu ngoambo nimi sapo nindou ai ahasihari kibodirihinda emüdü pefoi haya yapari aninggo nahurai-anemo. ¹³Ahamundi amoaninggumbi ratüpurü ra sapo hohoambu afindi howohü wutipuari semindi ho momoehoani koararihendi yahurai-anemo. Horombo God ai sapo mupui hoahoango-randeimbimbo nimbi nimarowambe ranihü koadürümbo nmandifi ndandi yahuhaya hningmareandi yahurai-anemo.

Nindou ranai tñirifo moaruwai ndowandümoemo

¹⁴ Enok ai Adam nungu-ambeahindi 7 amoaombofi tüküfi manungu. Ai nindou ranahamumbo horombo hondü hoafiyuhü yahuya, “Hoeirhi! Adükarü ai ahandi sunambeahindi nendi afindi tausen engoro rani-babidimbo kudümbui munguambo yibobofe-mbohündambo. ¹⁵ God ai nindou munguambo ‘se hütiei,’ mbüsü haya ahambo fifirifekoate-ayei ranaheimbo tñirifo dagadürimbui. Sapu ai Godimbo hohoanimo moate moaruwai hamindi moatükunü ratüpurü süngurühündühü asu ai Godimbo moaruwai hamindi hoafi hoafiyei marhündi ranimboane ranaheimbo tñirifo dagadürimbui,” mehu. ¹⁶ Nindou ranai ana nininimbo ra ai yiboaruko hoafiyomo wakirundühü nindou ngöründi-wami papife hoafi afindeimb-anemo. Aiana ahamundi moaruwai hohoanimo mengoro ranyangir-ane sünguru homo arundi. Aiana ahamundi fimbo boriyomo arundi asu nindou bidifiramboya, ai yihoefti hohoanimo rani-süngumbiri-hinda yahomomboanemo aheimbo hoafi nafirundürü arundi.

Se hibadihümo sihei anihondümofofe hohoanimo ra kikihindühümündi

¹⁷ Se wandi ngusüfohünd-anei, se sapo nne hoafi siheimbo sihefti Adükarü Sisas Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai horombo hoafimemondürü ranahambo hohoanimondei. ¹⁸ Ai siheimbo yaru hoafiyomondühüya, “Bidifiranambo si tüküfeyo-ambe ana, tirifoaru hoafiyomo-rundeimbi tükündafumboemo asu ai ahamundi Godimbo fifirife-koate hohoanü süngundu ndumboemo,” mehomondürü. ¹⁹ Nindou ranai hifinindi hohoanimo sünguru asu yikürübüru-rundeimb-anemo. Yifiafi Aboedi ranai moai ahamundi ngusüfoambe nimaropurü, nga wanti. ²⁰ Nga wandafi mamü, sihei anihondümofofe hohoanimo ra Godindi yangir-ane asu se nginindi anihondümo-fembohünda simbori farihafirindei. Sapu Yifiafi Aboedindi-mayo nginindi raninambo-animbo Godimbo didibafindei

ndühündi. ²¹ Godiñdi ñgusüfo pefe hohoaniño ranambe niñboei ñgei. Se siñefi Adükari Sisas Krais ranai ahandi hiñoambo hohoaniño ranambo yangiri koadürümbo-koadürümbo niñgombo ra ndemunimbui mbisei hehi himbondeihini niñboei. ²² Nindou didiyei ai ndofe anihondümbofe-koate moani mbusümondühi niñboei wakarihindi ranaheimbo hiñoambo-ndihindüri. ²³ Bidifiri nindou aiana hai ngoafina ho nafini aniboadei, nga se niñmai aheimbo ranambeahindi kündahi hündühümüñdi-hündüri aboedühi pindiñhindüri. Nindou bidifiri ahei ñgusüfoambe botifembo moaruwai hohoaniño aheimbo hifandirandüri arandi. Nga se aheimbo moani yihimbondelihini hiñoambo-ndihindüri. Hibadiñhündi, nga ahei moaruwai hohoaniño raninambo se moaruwai tükündahimboyei.

Godimbo hihifi hoafi

²⁴ Siñiri God mamani yangiri ahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai-animbo siheimbo kikiñhindamündü nünñuanu asu se ñgiri anihondümbofe hohoaniño hininñgindiñhindi. Ai-animbo siheimbo ndemündündüri gafu didiboadonde ahandi himboamupuimbo-randeimbi himboahü ranambe hüti-koate hihifi-hihifi kapeihü hininñginiñdearümbui. ²⁵ God ai siñefimbo aboedambo-reamuni-randeimb-ani. Siñefi Sisas Kraisindi süñguyu Godimbo hoafiyeihini seiya, “God ai adükari ndüreimb-ani, adükari bogor-ani, ñginiñdi adükareimb-ani asu muñguambo moatükuni hifandandeimb-ani,” mbiseiamboane. Muñguambo si horombo maho ai yahurai manünñu-ane asu hapondanambe asu süñgunambo amboani ai moani yahurai koadürümbo-koadürümbo nünñgumbui. Anihond-ane.

Dibohindi Hoafi Weindahifembo Hoaf-ane Hoafi God ai Sonimbo weindahimareandi

Boatei hoafi

¹ Hoafi nda dibo menjoro-ane, nga Sisas Kraiss ai weindahimareandi. God ai ahandi ratupuriyei-rihundeimbi ranaheimbo nini-moatukuni nimehinou tukufemboayo nafuimbiyunduri yahuhaya Sisas Kraissimbo nafuimayundo. Rani-moatukuni ra sunambeahindi nendi ai Kraissindi ratupuriyu-randeimbi Son, wambo sowana koarheira kusu weindahimareandi. ² Raniyo asu Son ro nini-moatukuniyo hoeimariheandi ranahambo anihondumbo hoafimayahi. Rani-moatukuni ra Godindi hoafimayo-wamboyo asu Sisas Kraiss ai ranahambo anihondumbo hoafimayu. ³ Nindou ai nini-moatukuni sunguna tukufemboayo hoafi nda nindou bidifiriyei himboahü ritimira arandi aiana hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Asu nindou didiyei ai ndani hoafi sürü papimarandi ranahambo himboriyei hehi sunguarhindi ai hihifi-hihifimbeyei-amboane. Nini-moatukuniyo tukufemboayo si ra ngiri amitata tukundifeyo.

Kraissindi nendi 7-ngoafumbi amarei aheimboane hoafi nda

⁴ Ro Son-anahi nda, ro 7-ngoafumbi Kraissindi nendi Esia hifambe amarei sheimbo sürü nda paparhandi.

God haponda anungu, horombo hondü manungu, asu sungunambo nngomboayu ranani, asu yifafi 7 ranai ahandi adukari bogorindi nimarifondi hangifoani amarei, asu Sisas Kraiss aiane sheimbo moani hipoambondihindürühi ngusüfoambe afurife kifimbi hohanimo mbisahü-ndüramboane. ⁵ Sisas Kraiss-ana ai ndore anihondumbo weindahi hoafiyu-randeimb-ani. Ai boatei yifihündi botifi haya, asu ai munguambo moatukuni hifi ndanihü bogorimboyahi ninouaye ranahei adukari bogor-ani. Sapo Sisas aiyu shefimbo moani hipoamboreamunühi ahandi hori ranambo moaruwai-ambeahindi aboedambo-mareamuni. ⁶ Raniyu shefimbo, God ahandi afindi ranahandifihi didibafife-rambohünda adukari bogorimbore hningimareamuni. Sisas Kraiss aiana nduri adukarumbindu haya koadürumbo-koadürumbo nginindimbiyu-wamboane. Nga anihond-ane!

⁷ Awi se himboryei! Ai ngiri amitata mburungai bitapinde haya kudu.

Nga asu munguambo nindou ai hoeindi-horimboyei.

Asu yifarinambo wafusimaründümo nindou amboa hoeindü-wurimboemo.

Asu ahambo sünguna mungua hifinindi siri amboa arani-hoafindeimboyei.

Yini, ndani-moatükuni ra tükündifemboe. Nga anihond-ane.

⁸ God Adükari ai hoafiyuhü yahuya, “Roanahi horombodidiya asu süngudidiya arihandi. Roanahi haponda animboahi, horombo manimboahi asu sünguna nimboamboyahi. Asu ro nginindi hamindi hond-anahi,” mehu.

Son ai Kraisimbo hoeimariri

⁹ Ro sihei wandafi Son-anahi. Ro se-babidimbo ningombo asubusi Sisas-dibo asahümündi ra semindi mburümbo God nginindi hifandarandi ranambe ningomboanahi. Sihiri munguambo nine tihirifo afindi tükefeyo ra mamihiningirou nimboefimbo sahamndefüh-anefti. Ro Godindi hoafi asu hoafi Sisas weindahimareandi ra bokamari-heheandamboyei wambo hemafoari-hindira asu ro ha airan Patmos-wami manimboahi. ¹⁰ Adükarindi si ra tüküfehüyo asu Yifiafi Aboedi wandi fiambe nginindi tüküfehüyo asu wandi daboadanhi himboryahanenindou mamihofimayu ra fufunihaturai pukuna hoafimayu. ¹¹ Ai yare hoafiyuhü yahuya, “Nini-moatükuniyo hoeiari-wandi ra se bukambe sürü papinda mbunda 7 ngoafümbi Kraisindi nendi amarei aheimbo sowana koandihoefti. Ngoafi ranana Efesus, Smerna, Pergamam, Taiataira, Sardis, Firadefia asu Raodisia-anei,” mehu.

¹² Raniyahi asu nindou düdi wambo hoafimayu ranahambo hoeifimbo sahehea, hihiriyahae hoeirtheandane gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 ranai maningomonda hoeimarheapuri. ¹³ Ranayo asu nindou mamihaturai ram nindife fondi ranimbusümo manüngu. Aiana Nindou Hondü nahuraiyu. Raniyu ai hoandari hoeari güdeandanhi hani tihari gabudi-mafoareandamboyu asu gorinambo nafümbi ret nahurai ahandi misindihamindihü hühire haya manüngu. ¹⁴ Ahandi mbiro asu mbirinani ana kayahi ninendi kifohayo asu sünü kifohi nahurai hamindimayo. Ranayo asu ahandi himbora ranai hai imami nahuraimayo. ¹⁵ Ahandi tihari ana ain hai adükarambe mandife mburimbo himboraamupimboarandi nahurai hamindiyo makiaro. Ranayo asu ro ahandi hoafi ra himboryahanhi sapo hoe hohoambuyo haya aho nahurai fumayo. ¹⁶ Asu ai mupui 7 ra warihondü warani

waramberamündü haya manüngu. Asu ami-yomondi pisao ra yiboboani yihümandiyo-weimbi yihümandi hamindi ranai ahandi yahamonandi moanambühi tükife mbumarandi. Asu ahandi ngusumboari ranana sapo hüfniambo hüfhamindi si boakafoareandi nahurai hamindi simayo.

17 Raniyah hoeirihinihünda asu ahandi yirikimi yifi nahurai pimahahi. Raniyu asu ai ahandi warihondü wara ra wandiwami nande mbura hoafiyuhü yahuya, "Awi se yihimbo-ndamboyafi. Roana weangurühi-didi hondüya asu süngu-didi hondüya-rihandeimb-anahi. 18 Asu ro yangiri nda animboahi. Horombo yifimayahisi, nga se himboyafi, roana haponda yangiri koadürümbo-koadürümbo animboahi. Ran-anahi asu ro Yifiyo-ramboane asu yifiafi ngoafi yipuri ra hifandarihandi. 19 Ranimboane awi nene-moatükuni hoeimarowandi asu haponda tükefeyo-ane asu sünguna tüküfemboayo ra se sürü papindandi. 20 Sapo se hoeimarowandi mupui 7 asu gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 wandi warihondü warani ranana dibohindi hoafi mengoro-ane. Ranahandi nimindi ra ndahurai-ane: Mupui 7 ranana Kraisiendi nendi-yei sünambeahindi nendi 7-anemo. Ram nimindi 7 ranana Kraisiend nendi 7-anei," mehu.

2

Kraisiendi nendi Efesus ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

1 Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisiendi nendimbo Efesus ngoafihü hifandarandüri rana-hambo sürü papindandi.

Nindou mamai ai mupui 7 ahandi warihondü warani semündü haya gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 rani mbusümo hoahoangu wakimareandi ai hoafiyuhü yahuya, 2 "Se munguambo moatükuni wambohünda ratüpuriyei arihüندی ra ro fifirihemboanahi. Asu ambe yaho yiboaruko-yiboarukofihü hini ngifekoate tiri foyeihü ratüpuriyei arihüندی. Seana moai nindou moaruwai ranaheimbo shei mbusümo nimgombo yifiriyei. Nindou ai hoafiyomondühiya, "Ro-amboa Kraisiendi hoafi sahumindefi hefi-rihundeimb-anehi," mehomo, nga anihondü ana wani, se ranahamumbo yibobori-hipurühi fifirihindi ra ai tikai hoafümbi nindou yangiri-anemo. 3 Nga seana ambe sei hehi nginiendi nimboeimbo asu wandi süngu tiri fo ra sahümundi hehi tiri foyeihü moai wambo süngufembo ra hini ngirihindi.

4 Nga sihafi hoafi akidou engoro. Se weangurühi wambo ngusüfo pamarowandiri, nga haponda hiniñgi-marowandiri. 5 Se aboedi hohoanimo hiniñgifekoate-yafambe manimbafi ra nahurai hohoanimondafi. Nga asu hapondani ana se moaruwai hohoanimo hiniñgiro hawa horombo weangurühi süngumarowandi nou süngundandi. Asu se sihafi hohoanimo ra ngorü-süngufekoate-ayafi ana, asu ro tükündähe sihambo tñiriifo ndahanin+hü sihafi ram nindife fondi ra raguanambo-ndiheamboyahi. 6 Awi aboedi hohoanimo ranana sihafi fiambe nimarimboane: Asu ranane Nikorasindi srihündi nindou ranahei hohoanimo ranahambo yiboarukoro hafi arandi. Ro-amboani ahei hohoanimo ranahambo ana yiboaruko-riheandühanahi.

7 Nindou ai himboambe-mbändühi ana, awi ai moani himbo yangiri kümbireandamboane, sapo Godindi Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo! Nindou ai yifiariyu taborarihoayu ana, nimi nindoumbo yangiri senda nimboei-rihündeimbi ranahandambo sesi yimai mbisaha, ndemündümbui. Nimi ranana Godindi nümbürambe-ane aninggo," mehu.

Kraisindi nendi Smerna ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

8 Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Smerna ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi.

Nindou düdi ai weangurühididi asu süngudidi yifiyu haya asukai yangiri anüngu, ai ndare hoafiyuhü yahuya, 9 'Ro fifiriheandi sihei tñiriifo afindi asu napokoate-aye ra, nga se munguna napo afindeimbi hond-anei! Ro fifiriheandi nindou bodimondi ai siheimbo hoafi moaruwai hoafimehündüri ra. Ai hoafiyehi seiya, "Roana Suda hünd-ane fi," masei, nga aiana Suda hondüyeipoani. Aiana Satanindi nendi yangiri-anei. 10 Nine asübusi ndeara akimi hamindi siheimbo tüküfemboayo ranahambo se yowani yihimboyopoani. Himboriyei! Satan ai bidifiri siheimbo refe hoeifendüri-mbohündambo karabusindearümbui. Asu 10 si se afindi tñiriifo-ndeimboyei. Nga se anihondümbondihi ngeimbo yifayei amboani ro yangiri niñgombo hohoanimo nginindi napo nahurai ndahandürimboyahi.

11 Nindou ai himboambembändühi ana, awi ai moani himbo yangiri kümbireand-amboane sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafayondüri ranahambo. Nindou didiyei yifiariyei taborihehi-rihündeimbi aheimbo ana ngiri asukaiyo yifimboayo ranambo moaruwaimbo-ndeandüri," mehu.

Krais#ndi nendi Pergamum ngoaf#hü amarei aheimbo hoafi aho

¹² Nindou ranai hoafi#yuhü yahuya, “Sünambeah#ndi nendi Krais#ndi nendambo Pergamum ngoaf#hü h#fandarandüri ahambo sürü pap#ndand#:

Nindou mam# ami-yomondi pisao y#boboani yihüm#ndeimb# masemündu ranai ndare hoafi#yuhü yahuya, ¹³ ‘Ro nahi se n#mboei ar#hündi ra fifir#he-amboanah#. Ngoaf# ra sapo Satan ai ahand# ng#n#ndi h#fandarandi ran#hü. Nga seana, wand# ndür# ranahambo k#k#h#safi-randi#f#mbo-anafi. Horombo Antipas ai wand# ndür# ranahambo weindah#re-randeimb# man#nggu asu moani wand# hoafi rani yang#ri ham#ndi süngumare hu. Raniyo asu sapo Satan ai n#marü ngoaf#hü ran#hü s#hei mbusümo ahambo h#fokoamar#hora y#fi#mayusi, nga rani-s#mboani se moai s#hei an#hondü#mbofe ra d#bonap#ri#hindi.

¹⁴ Nga awi ro s#heimbo hoafi#yondür#mbo hoafi ak#dou mbegori. Awi sehündi b#d#f#ri aiana Beram#ndi hohoan#mo ra ng#n#ndi k#k#h#ri-hümündimboanei. Ai Berak#mbo yamund#marira asu Berak ai Israer#mbo moaruwai hohoan#mo nafuimendüra sünguri#hindüh# t#kai god#mbo sesi s#hefeimb#hündi sahüsi mar#hündi. Asu nindoweni# ai n#moreh# s#s#h#moyomo asu n#moreh# ai nindoweni# b#rab#ri#yei mar#hündi. ¹⁵ Rahurai sehündi nindou amboa b#d#f#ri Nikoras#ndi yamund#fe sünguri#ri#hündeimb-anei. ¹⁶ Ran#mbo-hündambo-an#mbo awi s#hei moaruwai hohoan#mo h#n#ng#ndi#hi hehi aboedi hohoan#mo süngund#hindi. Asu se refekoate-ayei ana, ro n#meh#nou s#heimbo-so düg#mbo rani-bab#d#mbo wand# yahamo pisao yihüm#ndi tüküfe an#ngo ranambo yifiari#ndamboyah#.

¹⁷ Nindou ai h#mboambe-mb#ndüh# ana, awi ai moani h#mbo yang#ri k#mb#reand-amboane sapo Yifiafi Aboedi ranai Krais#ndi nendambo hoafendür# ranahambo. Nindou düdi ai yifiari ra t#taboara-foareand# ana, nindou ranahambo sünambeah#ndi sesi b#d#f#ri, ahand# ndür# mana, d#bo engoro ra ndahandomboyah#. Asükainda ro n#moei k#foh# ndür# s#mbor# pen#ngoweimb# ahambo ndahandomboyah#. N#moei k#foh# rani#fi# ndür# apaiaro ra nindou mam# ai-amboani ng#ri f#f#ri#ndeandi, nga nindou sapo düdi ndür# asemündu ranai yang#ri-an#mbo f#f#ri#ndeambui,’ ” mehu.

Krais#ndi nendi Taiataira ngoaf#hü amarei aheimbo hoafi aho

¹⁸ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, “Sünambeahindî nendî Kraisindî nendambo Taiataira ngoafihü hifandarandürî ahambo sürü papindandî:

Godindî nîmorî, nindou düdi ai ahandî hîmboarî hai imami nahurai asu ahandî tîjarî ain hai adükarambe mandife mburîmbo hîmboamupuimbo-arandî nahurai, ai ndare hoafiyuhü yahuya, ¹⁹ ‘Se nîni-moatükuniyo ratüpurîyafî arandî ra ro fifîrîheamboanahî. Sîhafî hîpoambofe hohoanîmo, anîhondümböfe hohoanîmo, fehefe hohoanîmo, asu sîhambo tîjîrîfo tüküfeyoanî moan-ane yahoeife nîngo hohoanîmo ra ro fifîrîheandî. Se horombo ratüpurîmayafî ranahambo ngasünde haya haponda afîndî hamîndî ratüpur-ayafî ranahambo ro fifîrîheandî.

²⁰ Nga ro sîhambo ndanahambo hoafî akîdou engoro. Asu se Seseberîmbo nîmesi safühî hîni-ngîmarowanda tikai yamundife ra yamunde wakîmareandî. Ai hoafiyohü yahoya, ‘Roana Godindî hoafî hoafîya-rîhandeimb-anahî,’ meho. Nga ai wandî ratüpurîyei-rîhundeimbîmbo tikare-haya yamundîmareandüra nîmorehî sîsîhîmoyei asu nindowenihi bîrabîrîyei asu tikai godîmbo sesi sîhefeimbîhündî sahüsi marîhündî. ²¹ Rananîmbo ahandî moaruwai hamîndî hohoanîmo ra hîni-ngîre haya hîhîrîfe aboedî hohoanîmombeyo sahehea afîndî si rarîhe hîni-ngîmarî-heandîyosi, nga asu ai ahandî ranî hohoanîmo ra daboadanambo-fembo moei meho. ²² Awi nîmorehî ranahambo ro tîjîrîfo semîndîrambo fondi ranî wamî pindîheamboyahî! Asu nindou didîyomo ai-babîdî nîmorehî sîsîhîmoyomo marundî amboa hîfî ndanîhünda moaruwai hohoanîmo ra hîni-ngîfe-koateayomo ana, afîndî hamîndî tîjîrîfo ndowandümböemo. ²³ Ro ahambo süngurîhi-ndeimbîmbo amboa hîfokoakoboadîhearümböyahî. Rananîmbo asu muñguambo Kraisindî nendî ai wambo anîmboya, Nindou aiana ngusüfoambe asu hohoanîmo ambe türüfoare fifîreandeimb-ani. Asu mamamî nindou se moaruwai hohoanîmomayeî ranahambo sîmborî tîjîrîfo ndahandürîmboyahî.

²⁴ Taiataira ngoafîhündî seana moai ahandî yamundife ranî süngurîhi rîhündî. Asu ro fifîrîheandî, seana moai Satanîndî hoafî dîbohîndî hohoanîmo asei ra fifîrîhindî. Ro hoafehandürî, sîheimbo ngorü tîjîrîfo ra ngîrî sîheiwamî ana nandîheandürî. ²⁵ Nga se muñguambo hohoanîmo masahümündî ra ngînîndî kîkîhîsafî ndühümündî nîmboei ngeian-anîmbo ro tükündaheamboane.

²⁶ Nindou düdi ai yifariyu humbo tîtaboarîfoare haya asu ro hohoanîmoayahî ranî-süngu yangîrî süngura

humbo bidifiran#mbo ana, nindou ranahambo ngin#ndi ndahandomboyahi wandi Ape wambo masendi nou. Ranan#mbo asu nindou ranai mu#guambo nindou hifi ndan#hu an#mboei ranaheimbo hibadar#mbui.

²⁷ Ai ngin#ndi ham#ndi n#ngumbo yikamun#nambo hibadar#mbui.

Asu ranan#mbo aheimbo har#ndund#ran# hip#ri hifi#nambo naf#mbi nahurai bobor#ndeambui. *Buk Song 2:9*

²⁸ Asu ai ngas#ndi-mareand#nd#ri ran# nafuimboh#nda ro ahambo bot#bot# ndahandomboyahi. ²⁹ Nindou ai himboambemb#nduh# ana, awi ai moan# himbo yang#ri k#mb#reand-amboane, sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisi#ndi nendambo hoafend#ri ranahambo!" " mehu.

3

Kraisi#ndi nendi Sardis ngoafi#hu amarei ranaheimbo hoafi aho

¹ Nindou ra as#kaiyu hoafi#yuh# yahuya, "S#n#ambeah#ndi nendi Kraisi#ndi nendambo Sardis ngoafi#hu hifandarand#ri ahambo s#r# pap#ndand#:

Nindou mam# ai yifiafi 7 asu mupui 7 sem#nduweimbi-mayu ai ndare hoafi#yuh# yahuya, 'Ro si#hambo se n#ne rat#puri rawarowandi ranahambo fifi#ri#heandi. Nindou ai hoafi#yeih# seiya, "Seana yang#ri an#mbafi," maseisi, nga an#hond# ana se mu#guna yifi#yafi-mboanafi. ² Se himboari bir#hoefi! Sihafi an#hond#umbofe hohoan#mo ra moend#koate-yoambe ngin#ndi n#mbafi#mbo kik#h#safi-ndand#fi. Nga ro hoeir#heandan# se n#ni-moat#kun#yo rawarowandi ranana wandi God#ndi himboah# awi aboedi ndor#hoeimbi ham#ndi-yopoan#.

³ Se n#ni-moat#kun#yo himbor#yafi mbura asu masowand#fi ra mitan#nda-ndi#mboyafi. Nga himbor#ndafi mbunda asu sihafi moaruwai hohoan#mo ra hin#ng#ndo hawa asu aboedi hohan#mo s#ngundowandi. Se himboari bir#hoefi hawa hibadandi, nga ro si#hambo sowahi h#mbuh#n#mbi nindou nahurai t#k#ndahe-amboyahi asu se ngi#ri ro t#ki#femboayah# ra fifi#ri#ndowandi.

⁴ Nga asu Sardis ngoafi#hu nindou bod#mond# ahei hoear# ranana aboedi afi#sahoyokoate-ane. Asu ranan#mbo ro-babi#di hahabodeih# sapo ai aboedi ham#ndi wambo kifoh# hoear# gud#himboyei. ⁵ Nindou d#di ai ngin#ndi sem#nd# haya yifiari#yu hu ti#aboara-foareandi an#mbo ai nahurai kifoh# hoear# g#deambui. Asu ro ngi#ri yang#ri n#ngombo bukambe nd#ri s#r# pap#marandi ranambeah#ndi gogor#ndi-heheandi. Nga ro wandi ape asu

ahandî nendî-yomondî hîmboahü hoafîndahühi anîmboya, 'Wand-anei,' mbîsamboyahî. ⁶ Nindou ai hîmboambe-mbîndühî ana, awi ai moanî hîmbo yangîrî kümbîreand-amboane, sapa Yifiafî Aboedî ranai Kraisîndî nendambo hoafendürî ranahambo,' mehu.

Kraisîndî nendî Firadefia ngoafîhü amarei ranaheimbo hoafî aho

⁷ Nindou ra asükaiyu hoafîyuhü yahuya, "Sünambeahîndî nendî Kraisîndî nendambo Firadefia ngoafîhü hîfandarandürî ahambo sürü papîndandî:

Hoafî ndanana sapa nindou düdi sürühoeimbî hondüyu haya anîhondümbo hoafîyu-randeimb-ani. Aiana Adükari Bogori Defitîndî-mayo ki semündümboani yipurî ra sübüdîhenda asu nindou mamai-amboanî ngîrî asükaindu pandeandî. Asu ai parareandî ra ngîrî ngorü ai sübüdîhendî. ⁸ Ro se nîne-ratüpuri ratüpuriyafî arandî ra fîfîrîhea-mboanahî. Asu se ndürîkoate-ayafî ra fîfîrîheandî, nga ro nîni-moatükunî mboyo yamundî-marîheanîni ra se süngurandîhü asu wandî ndürî dükefembo moai amoanîngîyafî. ⁹ Ranî nindou Satanîndî rotu worambe mamarei ranai seiya, 'Roana Sudahünd-aneftî,' maseisi, nga aiana anîhondü Suda-yeipoan. Aiana tikai hoafümbî nindou yangîr-anei. Ro yandîheranî sîhafî hîmboahü tükündahi sîhafî yirîkîmî yirümbo pusîndîhimboyei, asu ro sîhambo hohoanîmo-ayahîni ra ai fîfîndîhimboyei. ¹⁰ Ro sîhambo sahiya, 'Tîngîrîfo sîhambo tükündîfeyoanî se moan-ane mbîsafî ngîniîndî nîmbafî,' masahî. Asu se hoafî ra süngumarowandî. Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu ro sîhambo hîbadîhanîni-mboyahî tîngîrîfo nindou munquambo ndanî hîfîhündî ranaheimbo refe hoefendürîmbo si tükefeyo ranî-sîmboanî ra ngîrî sîhambo tükündîfenîni.

¹¹ Ngîrî amîtata ro sîhambo sowana tükündahendî. Anîhondümbofe hohoanîmo se kîkîharandîfî ra awi hîniîngîndo-wamboyafî. Nga kîkîhîndandîfan-anîmbo asu nindou bodîmondî ai sîhafî aboedî harîhefimbî takîni-mayo ra raganambofe-koatembeyei-amboane. ¹² Nindou düdi sapa yifiarîyu tîtaboari-foareandeimbîmayu ranahambo ana ro wandî Godîndî worî ranambe kambohoanî-mbondîhinî fondîhi hîniîngî-ndîhinîmboyahî. Asu ai ngîrî worî ra hîniîngînde haya weindanî tükündüfiyu. Asu ro-ahandîfihî wandî Godîndî ndürî pandîhe asu wandî Godîndî ngoafî adükari sîmborî Serusarem ranahandî ndürî amboanî pandîheamboyahî. Sapa ranî ngoafî ranai anîmbo sünambeahîndî hîfîna wandî God sowahîndî

kodomboe. Rananimbo asu ro-amboani wandi simbori nduri nindou ahandifih pandihe hini ngi-ndiheamboyahi. ¹³ Nindou ai himboambe-mbnduhi ana, awi ai himboyangiri kumbireand-amboane, sapo Godindi Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafenduri ranahambo, ” mehu.

Kraisindi nendi Raodisia ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹⁴ Nindou ra asükaiyu hoafiyuhü yahuya, “Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Raodisia ngoafihü hifandaranduri ahambo sürü papindandi:

Anihondumbo hoafiyu-randeimbi ai munguambo God nafimarandi ranahandi nimirandi ra ndare hoafiyuhü yahuya, ¹⁵ ‘Se nire-ratupuri ratupurayafi ra fifiriheninimboanahi. Asu awi se moai wambo daboadi hihirowandiri asu moai ngusüfo parowandiri. Awi se wambo daboadi hihirimbaro-wandiriyo asu ngusüfo pambarowandiriyo saheeamboyahi. Nga se wambo akidou yangiri anihondumbo-rowandiri arandi. ¹⁶ Ranimbo-hündambo-animbo asu awi ro sishambo daboadi hihirindicheaninimboyahi. ¹⁷ Nindou se raro hoafiyafühi safiya, ‘Roana kaki afindeimbi nindouya hehea napo afindeimb-anahi. Ranimbo-wambo asu ro moai mam moatükuni napo amboani mbonimbori-hamindih,’ asafi. Nga wani. Se moai nindou wudi ningoyafi. Seana nindou moaruwai hamindiyafi himboatihariyafi hawa moani nindou safi yangiri-anafi. ¹⁸ Awi ro sishambo dibafindicheanini samboanahi. Se napo afindeimbi hondü tüküfembohünda wandi-mayo gor hondü nda pemindafi. Asu shafi amoaningümbi safi yangiri fi ranahambo gabudifembohünda kifohi hoeari amboani pemindafi. Se himboatihar-ayafi ranimbo-hündambo se himboari aboedi asükaiyo himboari-mbohünda himboari marasin bidifiri pemindafi.

¹⁹ Nindou daboe ro hohoanimmo-ayahanduri ranaheimbo ana moaruwaimborihe hoafeyahandurühi asu aheimbo didiboado-riheandurühi-anahi. Ranimayo-wamboane awi se afindi hohoanimmondafühi moaruwai hohoanimmo ra hini ngindo mbunda aboedi hohoanimomayo ra ndowandifi süngunda ngafi. ²⁰ Awi se himboriyafi! Ro yipuri-kimi nimboambo pirako-pirako-arihandi. Nga asu nindou düdi ai ro pirako-pirako-arihandi ra himboriyuhü wambo yipurü sübudarihendiri ana, ro ahandi worambe keboehe ai-dibo sesi dagadihani asu ai-amboa ro-dibo nimirandü dedümbui.

²¹ Ro yifiariya titaboari-mafoareandi nindouya heheamboanahi asu hapondani ro wandi Apendi nimarifondi

raniwami amarihi. Nga nindou düdi ai-amboani yifariyu titabofoarea-ndeimb-ayu ana, asu ro-dibo yini mbisaha wandi adukari bogorindi nimarifondi raniwami nimanidumbui. ²² Nindou ai himboambe-mbinduhi ana, awi ai himbo-yanjiri kumbireand-amboane, sapo Godindi Yifafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafenduri ranahambo," mehu.

4

Godimbo sunambe heirunambo hihifi-hihifiyeih kakisao-arithori

¹ Raniyahi rani-simboani hamindi ro yafogoadinambo nahurai sunambe yipuri ranai subudirihoai menjorowa hoeimaritheandi. Ranayo asu himboriyahane wambo hoafi mam horombo fufun nahurai hoafimendiri ranai hoafiyondiruhi yahoya, "Awi, se nduhi sühufanani-mbo ro shambo nine-moatükunyo süngunambo tükufemboayo ranahambo hoafindahanini," mehondiri.

² Nimehounou Godindi Yifafi Aboedi ranai wandi fiambefeyowohüyo asu adukari bogorindi nimarifondi sunambe hoeiritheandani, raniwami nindou mam didimbei ranai mamaru. ³ Nindou adukari bogorindi nimarifondi raniwami mamaru ahandi ngusumboari ana yanjirasüfo asu hamburi sospa asu hamburi konirian kaka afindifih semindimbo nimoei nahuraiyowohü tükife maningo. Refeyowohüyo asu foforahoeimi ranai bogorindi nimarifondi ranahambo wakiyo türe haya, yanjirasüfo emerar nimoei nahurai himboarambe forihoayoweimbi maningowa hoeimaritheandi.

⁴ Adukari bogorindi nimarifondi ranahambo 24 adukari bogorindi nimarifondi bidifiri ranai wakiyo türe haya burimayo. Ranayo asu fondi raniwami 24 boagiri-memo ranai kifohi hoeari yihuruyomo houmbo gorinambo nafumbi at kibodirifoaru mburu ninoumemo. ⁵ Adukari bogorindi nimarifondi ranambeahindi wabürüsü ranai bire hinjireandühiyo, nimoamonindi hoafi ranai moani pukuna pai kameih kiki-marandi. Ranayo asu adukari bogorindi fondi-mayo rani hanjifoani sjarai hai 7 ranai yiyowohü burimayo. Sjarai hai maningomo ranana Godindi yifafi 7-yomo burimayomo. ⁶ Asu asukaiyo fondi hanjifoani ra mam moatükuni siriwara sürühoeyoweimbi grasinambo nahurai nafiyoweimbi menjoro.

⁶ Asu asukaiyo fondi hanjifoani ra mam moatükuni siriwara sürühoeyoweimbi grasinambo nahurai nafiyoweimbi menjoro.

Adukari bogorindi nimarifondi rani-mbusümondühi asu himborikimi ra yanjiri njombü moatükuni himboari hanjifoani asu dabodani gabudifoa-reandeimbi

Adukari bogorindi nimarifondi rani-mbusümondühi asu himborikimi ra yanjiri njombü moatükuni himboari hanjifoani asu dabodani gabudifoa-reandeimbi

ranai n+noumayei. ⁷ Weangur+hüd+di yang+ri n+ngombü moatükun+mayo ranai adükar+ pusi ahandi ndür+ raion nahuraiyo. Ran+k+m+n+ndi yimbu noufimb+ yang+ri n+ngombü moatükun+ ranai burmakau nahuraiyo. Ngorü ran+k+m+ ng+m+ noufimb+ yang+ri n+ngombü moatükun+mayo ranai ahandi ngusumboari ra nindou nahuraiyo. Asu b+d+f+ran+ yimbuyimbu noufimb+ yang+ri n+ngombü moatükun+mayo ranai meso bot+r+hoai ho-randeimb+ nahuraiyo. ⁸ Yimbuyimbu yang+ri n+ngombü moatükun+ mamam+ ranai 6 mbanendeimb+yei n+noumayei. Aheifih+ wagabe ragu asu moanambühi ra himboar+nambo yang+ri+yo gabud+foa-reandür+ haya mamarei. Asu ai n+mbi-n+mb+si ra moai heirü k+k+rühümündi, nga heirü hoaf+na kümerei. Ai rar+hi heirüyeih+ seiya:

“Adükar+ God Moan+ Adükar+ hondü,
Ai Sürühoeimb+ hondü, Sürühoeimb+ hondü, Sürühoeimb+ hondü-anü.

Ai horombo manüngu, haponda anüngu asu sünguna n+ngomboayu.”

sei heirüyeih+ kak+saor+hor+ mar+hündi. ⁹ Yimbuyimbu yang+ri n+ngombü moatükun+ ai nindou koadürümbo-koadürümbo yang+ri n+nguweimb+ bogor+ndi n+mar+fond+wam+ mamaru ahambo heirünambo kak+saor+hor+ ar+hündi. ¹⁰ Ai refembo hohoan+mo-yomondühi ana, sapo bogor+ nindou 24-memo ranai nindou ai adükar+ bogor+ndi n+mar+fond+ wam+ mamaru ranahand+ hanjifoan+ yir+yimbu pus+rundühi piyomo mamar+mo. Ai heirünambo koadürümbo-koadürümbo n+ngumbü-mayu ranahambo kak+saomarur+. Ran+yomo n+mar+fond+ ran+ hanjifoan+ ahamundi adükar+ bogor+ndi at ra pir+indowohü yaru heirüyomondühiya,

¹¹ “Yi+hoef+ Adükar+ asu God!

Awü seana ndür+ adükar+umb+ asu ng+n+ndi moatükun+ sem+ndimbo ra adükar+ ham+ndi hond-anafi.

Se-randi muñguambo moatükun+ engoro ra sihaf+ ho-hoan+mo süngu naf+marandi,”

mehomo.

5

God+ndi hoafi n+m+har+filhi ngamond+feimb+ asu sipsip n+mor+ndi hoaf+ane

¹ Ran+yo asu adükar+ bogor+ndi n+mar+fond+ ran+wam+ nindou mamaru ranahand+ war+hondü warani ro hoeir+heandan+ pepa hoandar+ mam+ n+m+har+filhi ngamond+feimb+ ahandi ndür+ skror ai meñgoro. Asu pepa-mayo ran+filhi y+boboan+ sürü pap+yoweimb+

mayowa, asu ranahambo n#m# hor# nahurai 7-nambo h#mond#y#m#nd# mas#hefeyo. ² Asu ro hoeir#henda s#nambeah#nd# nend# #g#n#nd# hond# ranai hoaf#yuh# yahuya, “Nindou d#di aboed# mbumund# ndor#hoeimb#-aiyu ai pepa n#m#har#fih# #ngamond#feimbi#-mayo ranahambo n#m# hor# ran#nambo h#mond#mem#ndo ra k#k#nde fufud#gai haya pepa ra #gur#ma#ndeanda?” mehu. ³ #ga asu nindou s#nambeah#nd#y#u, h#f#n#nd#y#u, h#fambeah#nd# ragupoed#y#u mam# ai#amboan# #g#r# pepa#mayo ranahambo #gur#nde hoeinde asu ragu wagabe h#mbondu, #ga wan#. ⁴ Pepa n#m#har#fih# #ngamond#feimbi#-mayo ranahambo #guri#-#gur#ife asu wagabe ragu samon#gori#foefembo#-mayo nindou mam# ai n#ngokoate#mayuwa hoeifekoate#mayef#. Ran#mboanah# ro moan# af#nd#mbo aran#mboaho #gus#mboar# h#mboar#-mayah#. ⁵ Ran#y#u asu nindou boag#r#-mayu ranai wambo hoaf#yund#r#h# yahuya, “E! Se aran#ndamboyaf#! Se h#mboyaf#! Raion Suda s#rambeah#nd# sei#ar#h#nd# sapo Defit#nd# amoao ad#kar#-mayu ranai awi yifiar#y#u titaboaf#oare#randeimb#-ani. Ran#mboane asu ai#an#mbo n#m# hor#nambo h#mond#mem#ndo 7 ra k#k#nde haya pepa n#m#har#fih# #ngamond#feimbi#-mayo ra #guri#-#gur#ndeambui,” mehu.

Son ai Sipsip N#mor# hoeimar#r#

⁶ Asu ro hoeir#heandan# Ad#kar# bogor#nd# n#mar#fond#-mayo ran# mbus#mond#h# Sipsip N#mor# ra man#nggu. Ran#yo asu ahambo yimbuyimbu yang#r# n#ngoweimbi# moat#kuni#-mayei ran#yo asu boag#r# nindo#-memo ranai Sipsip N#mor# ranahambo wak#yomo t#ru houmbo man#ngomo. Refeyowoh#yo asu Sipsip N#mor# ranai h#fokoefe s#hefembo h#mboyohaya men#goro. Sipsip N#mor# ranai 7 dabur#d#mb#yo asu 7 h#mboar#mb#yo. Asu ai ra God#nd# 7-yifiar#-yei sapo mun#guambo h#f#na koamar#hend#ra makosei. ⁷ Sipsip N#mor# ranai ho ad#kar# bogor#nd# n#mar#fond#-wam# nindou mamaru ranahand# war#hond# waran#poed# sapo pepa n#m#har#fih# #ngamond#fe mas#hefeyo ra kos#maram#ndo. ⁸ Sipsip N#mor# ranai ramareandamboyo asu sapo yimbuyimbu yang#r# n#ngoweimbi# moat#kuni#-mayei ran#yei asu 24 boag#r#-memo ranai mun#guambo ahand# han#foani yir#yimbu pus#r#hi mamarei. Mun#guambo mamam# boag#r#-memo ranai fand#yo#rambo moat#kuni# hap ra fufur#nd#mo asu gor#nambo naf#yoweimbi# dis warambemar#nd#mo ranambe f#s#nar#mb# moat#kuni# foafusimb#yo. Ranana God#nd# yang#r# nindou#-yei d#d#baf#fe ran#yo. ⁹ Asu ai yaru heir# s#mbor# heir#yomond#h# yahomoya,

“Seana nindou moani aboedi hamind-anafi.

Pepa nimi harifih ngamondifeimbi semindi hefe
asu nimi horinambo himondiyimindi masihefeyo
ra kikife nguri-ngurifembohünda se nginindayafi!

Nimboe sapo sihambo hifokoama-rihinana yifimayafi,
ranimbohünda asu sihaf hori ranambo muᅇguambo
siri,

muᅇguambo hoafimbü, muᅇguambo hifihündi
asu muᅇguambo fi ra

Godimbo-hünda hihiro masowandifi-ndüri.

¹⁰ Asu se aheimbo Godimbo sesi sai-rambohünda nin-
dou adükar bogorimbo-rowandürühi hinngima-
rowandüri

ahandi ratüpur ratüpur-rambohünda.

Asu aiana muᅇgua hifi hibadihümboyei,”

yahomo heirümayomo.

¹¹ Raniyo asükaiya himboyahane sünambeahindi nendi
afindi tapuiyoani tausenyo mirionyo-randeimbi-yomondi
yafambe himborimayahi. Asu ai sapo Adükar bogorindi
nimarifondi ranahambo, yimbuyimbu yangiri niᅇgoweimbi
moatükuni-mayo, asu boagiri nindou-memo ranaheimbo
muᅇguambo wakiyomo türu houmbo maningomo.

¹² Raniyomo asu ai puküna heirüyomondühi yahomoya,

“Sapo Sipsip Nimori hifokoamefiyu ranai ana nindou aboedi
hamind-ani.

Asu ai hifandimbo nginindi,
muᅇguambo aboedi moatükuni,
aboedi fifirife,
nginindi ra mbisemüdu-amboane.

Asu muᅇguambo nindou ranahambo

ndürümbi adükar-ani mbisei-wamboane,
ahambo hihifi-hihifimbiri-horimboane,
asu ahambo hihifimbiri-horimboane,”

yahomo houmbo heirümayomo.

¹³ Raniyo himboriyahane, muᅇguambo moatükuni
sünambe engoro, hifi ndanihu engoro, hifambe ragu
hoarehi engoro, asu muᅇguambo moatükuni siriwara-ambe
engoro ranai rarihi heirüyeih seiya,

“Nindou sapo ahandi adükar bogorindi nimarifondi-wami
amaru

asu Sipsip Nimori amboani ranahafanimbo
muᅇguambo ai hihifimbiri-hü-piramboane
adükar ndüreimb-anafani mbiseiyei-amboane
ahafanimbo hihifi-hihifimbeyi-amboane
asu ai nginindi mbisowandifand-amboane,”

masei. ¹⁴ Asu yimbuyimbu yangiri niᅇgoweimbi moatükuni
ai rarihi simbor hoafiyehi seiya, ‘Anihond-anesi,’

masei. Ran+yomo asu nindou boag+r-i-memo ranai yir+yimbu pus+ru n+mar+mombo heir+unambo ahafan+imbo kak+saorup+r+uh+i aboed-anafan+i mehomop+r+i.

6

Sipsip N+mor+i ai n+i+m+i hor+i ra k+i+boak+i+mar+i+hend+i

¹ Asu ro hoeir+heandane, Sipsip N+mor+i ranai sapo n+i+m+i hor+i mas+hefeyo 7 ranahandambo mam+i k+i+boak+i+mareand+i. Asu ro h+i+mbor+yahane, sapo yang+r+i n+i+ngoweimb+i moat+ukun+i yimbuyimbu-mayei ranahandambo mam+i ai puk+una n+i+moamond+i+hoaf+i nou yare wambo hoaf+yowoh+u yahoya, “Se s+uh+u+f+i!” meho. ² Ran+yah+i asu h+i+mboyahane hos k+i+foh+i ranahambo hoeimar+i+heand+i! Nindou hos sem+und+u hu-randeimb+i ranai yifiahond+i sem+und+u-haya mamaru ranahambo ad+u+kar+i bogor+ind+i at masagado. Ai yifiar+y+u t+i+taboar+i+foare-randeimb+ani asu ai yifiar+y+o t+i+taboar+i-foefemboh+unda as+u+kai h+i+h+r+i+fi mahu.

³ Ran+y+u asu Sipsip N+mor+i ai yimbu noufimb+i n+i+m+i hor+i ra k+i+boak+i+mareand+i. Asu ro h+i+mbor+yahane, yimbu noufimb+i yang+r+i n+i+ngoweimb+i moat+ukun+i ranai hoaf+yowoh+u yahoya, “Se s+uh+u+f+i!” meho. ⁴ Ran+y+o asu hos hambur+i ranai t+u+k+ufe mas+no. God ai hos sem+und+u hu-randeimb+i nindou-mayu ranahambo ng+n+ind+i masagado. Ng+n+ind+i ra aboedi n+i+ngombo hohoan+i+mo raguam+bofih+i asu yifiar+i hohoan+i+mo s+i+hefeyoan+i yifiar+yowoh+u s+i+mbor+i h+i+fokefir+u-mboh+unda ng+n+ind+ane. Ahambo ami-yomond+i pisao ad+u+kar+i masagado.

⁵ Ran+y+u asu Sipsip N+mor+i ai ng+i+m+i noufimb+i n+i+m+i hor+i ra k+i+boak+i+mareand+i. Asu ro h+i+mbor+yahane, ng+i+m+i noufimb+i yang+r+i n+i+ngoweimb+i moat+ukun+i-mayo ranai hoaf+yowoh+u yahoya, “Se s+uh+u+f+i!” meho. Ran+y+o asu ro h+i+mboyahane, n+i+mband+i hos ranai man+i+ngo. Hos sem+und+u hu-randeimb+i ranai n+i+mbor+i s+i+mongor+i-ferambo waramberam+und+u haya man+u+ngu. ⁶ Asu ro h+i+mbor+yahane, yang+r+i n+i+ngoweimb+i moat+ukun+i yimbuyimbu mamarei ahei mb+usumo hoaf+i mam+i rahurai yare hoaf+yowoh+u yahoya, “Ses+i mbon+i+mo-marund+umo. Mam+i kirogram wit ra ten kinafi+h+i y+i+bobondowand+i. Asu bari ng+i+m+i kirogram ra ten kinafi+h+i y+i+bobondowand+i.* Nga asu se mand+i+fe wer+ane asu wain ranana moaruwaimbo-ndowamboyafi,” meho.

⁷ Ran+y+u asu Sipsip N+mor+i ranai yimbuyimbu noufimb+i n+i+m+i hor+i ra k+i+boak+i+mareand+i. Ro h+i+mbor+yahane, yimbuyimbu noufimb+i yang+r+i n+i+ngoweimb+i moat+ukun+i ranai

* 6:6: Kaki ra rani sesi pem+i+boh+unda ad+u+kar+i ham+ind+ane. Ad+u+kar+i yifiar+i+mo s+i+mboran+i nindou ai sesi s+i+mogod+uh+i rahurai kaki ran+i+fi+h+i pem+i+yei ar+i+h+und+i.

hoafiyohü yahoya, “Se sühöfi!” meho. ⁸ Ranıyo asu hımbayahane, aņsü futıreandeımbı hos ra manıņgo. Nındou hos semüdü hu-randeımbı ranıwamı mamaru ahandı ndürı ranana Yıfeımb-ane. Asu Yıfiadı Nıgoadı ahandı süņgu maho. Nındou hıfıhü anımböei ranaheimbo yımbuyımbu-bore yıbobomareandı. Mamı bıdıfırı ranaheimbo yıfiadı, wembo, aņgünü asu nımbıbeahındı nınhındı moaruwai ranambo hıfoköfe-ndürımböhdambo God ai ahafanımbö ıņınındı masagadı.

⁹ Sıpsıp Nımorı-mayu ranai hondahüfımbı nımi horı kıboakımareandı. Ranıyahı asu ro hoeırıheandane, nınhındı hıfoköfe mandıfembo fondı-mayo ranıhoarehı yıfiadı yangrı anıboadeı ra hoemarıheandı. Sapo nındou ra Godındı hoafı wataporımbörıhü asu anıhındümbö ahandı hoafı ranahambo hoafıyeı marıhündı ranımböhdanda hıfokoa-marıhindürıyeı yıfiadı ranıyeı. ¹⁰ Ranıyeı asu ai puküna rarıhi hoafıyeıhı seıya, “Moanı adükarı hamındı bogorı, sürıhoeımbıyadı hawa asu anıhınd-anadı! Ro nüņgunımbımbö hıbadıma-ndıhındı se nındou hıfıhü amareı ranaheimbo yıbobondo-wandürühi tıņrıfo madabadürı sapo yıhoeımbö hıfoköamarıhimunı ranımböhdambo?” sei düdumehındı. ¹¹ Ranıyo asu mamamı aheimbo hoandarı hoearı kıfohi yımburındürühi awı akıdou gedühi safı nımandei yahomo houmbo hoafıyomondühi yahomoya, “Asu süņgunambo-anımbö sıhei mamı ratüpürıyeı-rıhündımbı nındou-aneı asu wandadı-mamı ranaheimbo hıfokoa-mbürhındür-amboane, sapo sıheimbo hıfokoa-marıhindürı nou,” mehomo.

¹² Ranıyu asu Sıpsıp Nımorı-mayu ranai nımi horı 6 ra kıboakımareandı. Ranıyo asu ro hımbayahane, adükarı hıfıhe ranai tüküfeyowohüyo, hüfıhamındı ranai nımbökoanı nahurai nımbıranı-mareandı. Asu amoamo ranai moanı müņgunambo horı nahurai hamburımayu. ¹³ Ranıyo asu mupui ranai hıfını fırbadıyıfoadı pütapımayo sapo haņrı werınambo nahurai fımbömoranda hıfoköaköayo nou. ¹⁴ Asu sünü ranai awarıhoalıhüyo sapo nımharıfıhı nıni moatükunı ıņgamödefeyo nou. Asu müņgambo hıfı wafu asu airan ranıpoanımbö ranai nımarıfondıhındı ranıhındambo fırböadıhoalı haya ho marandı.

¹⁵ Ranıyo asu hıfınındı bogorı nındou, gafman hıfandı-rundeımbı amı-yomöndı bogorı, napo afındeımbı, ıņınındı hıfandı-rundeımbı, moanı ratüpürıyeı-rıhündımbı, kıkı semındımböhdanda ratüpürıyeı-rıhündımbı nındou müņguambo ranai nımöei ambeambe asu hoņgu hoarehı

dibonapimehindi. ¹⁶ Raniyei asu ai hifi wafu, nimoeyi yitifo ranaheimbo rarahi hoafiyehi seiya, “Yihoeft wami se piyei gabudihimunan-animbo asu nindou sapo ahandi nimarifondiwami amaru ranai hoeifekoate-yumunühi asu Sipsip Nimori ranai nginindi-yomunikoate-mbiyumunamboane. ¹⁷ Ahafandi nginindiyowohü nindou didiyei ai moaruwai hohoanmomayei ranaheimbo tihirifo saimbo si ra ndeara tükufemboanesi, nga asu nindou didai ranahambo moan-ane mambüsa?” masei.

7

God ai Israerihündi 144,000 nindou ranaheimbo sürü pamareandüri

¹ Munguambo rani-moatükunü ranai refehayamboyoane, asu ro hoeirheandane, sünambeahindi nendi yimbuyimbu ranai hifi munguambo yimbuyimbu rani himborani-kimi waraniründümo maningomo. Raniyomo asu yimbuyimbu weri ra kikhiründümo warambe maningomo. Rananimbo asu weri ranai ngiri mamü ai-amboani hifi ranih-ane, siriwara ambe-ane, hoe-ane asu nimi raniwam-ane ra ngiri werindo yahomo houmbo. ²⁻³ Raniyahü asu ro hoeirhinane, sünambeahindi nendi mamü ranai hüfhamindi süfuanipoedi God yangiri nüngumbündi-mayo sürü pare-randeimbi semündü haya masüfu. Asu raniyu sünambeahindi nendi yimbuyimbumemo sapo God nginindi masagapura hifi asu siriwara moaruwai-mbofembo-memo ranahamumbo puküna miringiyu hoafiyuhü yahuya, “Awi se hifi, siriwara, asu nimi napo ranahambo nimai yowanü moaruwaimbo-fepoani. Nga yihoeft Godindi ratüpuriyei-rihündeimbi ranaheimbo ahei giribodi hamindiwami sürü pare-randeimbinambo pandihundan-animbo, se rani moatükunü moaruwaimbondundi,” mehu. ⁴ Nindou ranaheifihü sürü apaiaro ra himboyahane, 144,000-mayo. Nindou ranai ana 12 mamisiri Israerihündi-yei asu ai mamami mamisiri ranambeahindi 12,000-yei.

⁵ Sudandi sirambeahindi 12,000,
Rubenindi 12,000,

Gadindi 12,000,

⁶ Asandi 12,000,

Naptarindi 12,000,

Manasendi 12,000,

⁷ Simionindi 12,000,

Rifaindi 12,000,

Isakarindi 12,000,

⁸ Seburunindi 12,000,

Sosepindi 12,000

asu Bensaminindi 12,000.

Rani nindou ranaheimboyo God ai wand-anei yahu sürü pamareandi.

Nindou Afindi ai Godimbo hohoanimoyeih aboed-ani sei arihündi

⁹ Rani-moatükuni ranai refehayambo-yoane, asu asükaiya hoeiriheandane, nindou afindi hamindi ranai manimboei asu ranaheimbo ngiri mamai amboa tapuindüri. Nindou ranai ana muṅguambo hifihündi, muṅguambo siri, muṅguambo fi-hoeari, asu muṅguambo hoafümbi-yei manimboei. Ai Godindi nimarifondi Sipsip Nimori-mayu ranahandi hanḡifoani-yei kifohi hoeari yihuruyei mburihü asu hihifi-hihifiyehi mbeyemü waramberihümündi hehi burimayei. ¹⁰ Ai puküna hoafiyehi seiya,

“Yihoefi God ai adükari bogorindi nimarifondiwami amaru

asu Sipsip Nimori-dibo yihoeimbo aboedambo-rineamuni arinandii,”

masei. ¹¹ Sünambeahindi nendi muṅguambo ai bogori nindou-yomo asu yangiri nonḡoweimbi moatükuni yimbuyimbu-mayei raniyei ai Godindi nimarifondi ranahambo wakirihü hehi burimayei. Raniyei asu ai Godindi nimarifondi rani hanḡifoani pütapiyei amoyareimbo Godimbo hohoanimo-rihorühi aboed-ani masahüdo. ¹² Ai seiya,

“Anihond-ane!

Yihoefi God ranahambo hoafiyefihüya,

‘Ai himboamupui-randeimbi,

aboedi fifireandeimbi,

ndüri adükarümbi,

asu hifandimbo nginindeimb-ani.

Koadürümbo koadürümbo ahambo hihifindihurühi aboed-ani, mbisefimboane,”

masei.

¹³ Raniyo asu boagiri mamai ai wambo hoafiyundirühi yahuya, “Nindou didiyei hoandarü hoeari kifohi ra güdmarihinda? Ai nahanipoediyehia?” mehu. ¹⁴ Ro simbori hoafiyahindowohü sahüya, “Ape, se fifirarowandi,” masahi.

Ai yahuya, “Nindou ranai tñirifoyo asu asübusi afindi ranambeahindi aboedambo tükümehindi.

Ai Sipsip Nimorindi horambe ahei hoandarü hoeari boboemari-hünda kifohimayo.

¹⁵ Ranimbo-hündamboane, ai Godindi nimarifondi hanḡifoani animboei.

Ai ahandi worambe nimbini mbisi ratupuriyei
arihundi.

16 Ai ngiri asukaindei wembombondei asu amindaninjom-
bondei.

Hufihamindi ranai ngiri aheimbo tagindanduri,
asu hufu amboa ngiri tagindanduri.

17 Nimboe sapo sipsip nimir adukari bogorindi nimir-
fondi mbusumonduhi anungu

ai ahei hifandiranduri-randeimbi-ndumbui.

Ai aheimbo ndemundundur ngu yangiri ninjombo hoe
sowahi tukundahimboyei.

Asu God ai ahei himboar-ambeahindi aranhimboaho
geduherumbui,"

mehu.

8

Sipsip Nimir ai 7 noufimbini miri ra kiboaikimareandi

1 Sipsip Nimir ai 7 noufimbini miri hori ra
kiboaikimareanda asu bodifoahu sunambe nimir emundu
bofoaimbo nahuraimayo. 2 Ranayo asu sunambeahindi

nendi 7 Godindi hangifoani maningomo ranai fufunji
7 ra warani-marundumonda hoeimarheapuri. 3 Asu

sunambeahindi nendi ngoru ranai Godimbo fisinjaru
aboedeimbi mandife hasihoni rani-kimi tukufi manungu.

Ai gorhipiri ranambe fisinjarumbi moatukuni foerumbi
warambemaramunduwa ahambo fisinjarumbi moatukuni

afindi ra masabudo. Ai Godimbo rani-moatukuni
ahandi nendi munju ranahei didibafife hoafi ra-kapeihu

sihefembohunda masabudo. Aiana gorinambo nafeimbi
hasihoni Godindi nimir-fondi fikimi aninggo raniwami

digembui. 4 Ranayo asu fisinjarumbi moatukuni hai
tikirimarandi-mayo hasiheimi ranai Godindi nendi-

yafe didibafife rani bitapire haya sunambeahindi
nendi ranahandi warambeahindi Godindi hangifoani

mahafo. 5 Ranayu asu sunambeahindi nendi-mayu
ranai fisinjarumbi moatukuni hipiri ra semundu haya

Godimbo sesi mandife hasihoni-mayo raniwaminindi
hai siramundi foare mbura hifini pimareandi. Asu rani-

samboani nimoamondi-hoafiyohu, fu afindi-afindi-yohu,
wabusyuyohu hifihemayo.

6 Raniyomo asu sunambeahindi nendi 7 fufunji waram-
berundumo maningomo ranai ndeara fufunimbo yahomo

houmbo-memo.

7 Sunambeahindi nendi mami noufimbini mayu ranai
ahandi fufunji ra fufunji mayuwa asu hoeweri ranai hoe

ngisihar nginindi nimoie nahurai putapiyowohuyo asu hai

ranai hori bitapire haya hifi raniwami pimayo. Raniyo asu ranambo hifi mamî ngîmi bidifiri, nîmi mamî ngîmi bidifiri asu muŋguambo mamamî wohi yaŋgiri ra hai tikrimarandi.

⁸ Raniyu asu yimbu noufimbî sünambeahîndî nendî mayu ranai ahandî fufuŋî ra fufuŋîmayu. Asu mamî moatükunî moanî adükari hamîndî hai tikrandeimbî nîmoei wafu hîmboyoweimbî ra sirîwara-ambe pifeyoanî mahano. Raniyo asu sirîwara mamî ngîmi bidifiri ranai horîmbofe tükümeŋeyo. ⁹ Raniyo asu yaŋgiri nîngoweimbî moatükunî mamî ngîmi bidifiri-mayo sirîwara-ambe ranai yifisafiyowohü asu sip mamî ngîmi bidifiri sirîwara-ambe hei arîhündî ranai ranî-moatükunî ranambo nîmborî mafoareandî.

¹⁰ Raniyu asu ngîmi noufimbî sünambeahîndî nendî ranai ahandî fufuŋî fufuŋîmayu. Raniyo mupui mamî adükari ranai siŋari hai nahurai yiyowohü sünambeahîndî firefoai hoe asu apoarîndî horî hoe ngîmi bidifiri ranambe pimayo. ¹¹ Mupui ranahandî ndürî ranana Hühütimbî Moatükunîyo. Hoe ngîmi bidifiri ranai hühütimbü tükümeŋeyowa nindou afîndî ranai simîndeihünda yifîmayei sapa ai hühütimbü wambo.

¹² Asu yimbuyimbu noufimbî sünambeahîndî nendî ranai ahandî fufuŋî fufuŋîmayu. Asu hüfîhamîndî ngîmîndambo, bidifiri amoamo ngîmîndambo, bidifiri mupui ranaheimbo harîmendüra asu ahei si ranai ngîmîndambo bidifiri nîmbîraŋî-mareandî. Raniyo asu ranî-simboanî ngîmîndambo bidifiri siyo asu ngîmîndambo bidifiri nîmbî ra si akîdou amboa tüküfekoate-mayo.

¹³ Raniyo asu ro hîmborayahane ndusîkorî nîmoamo youyu wakîmareandî ai puküna hoafiyuhü yahuya, "Hîpoanîmboembou-anei, hîpoanîmboembou-anei, hîpoanîmboembou-anei, nindou hîfîni anîmboei se! Sünambeahîndî nendî ngîmi ranai ahamundî fufuŋî ranambo fufuŋîndîmondanî, moaruwaimbofe moatükunî afîndî tükündîfemboe," mehu.

9

Hondahüfimbî noufimbî sünambeahîndî nendî ai fufuŋîmayu

¹ Hondahüfimbî noufimbî sünambeahîndî nendî-mayu ranai fufuŋîmayuwa mupui ranai sünambeahîndî hîfîna firefoai pimayowa hoeimarîheandî. Raniyo asu ahambo hîfambe akîmi kaikoate raguhondü hanümbîmayo ranahandî yipurî sübüdirîhefembo ki masemündu.

² Mupui ranai ki ranambo hifambe-mayo ranahandi yipuri ra sübüdi-marhendamboyo, asu hasiheimi afindi tüküme Feyo hai adükarı hifambe horombo nahurai. Hasıheimi tüküme Feyo ranınambo hüfıhamındı asu sünü ranahambo gabudı-mafoareanda nımbı mamaro.

³ Ranıyo asu wohı-yıtıhi ranai hasıheimi ra hınıngırıhi hehi hıfını pütapımayei. Asu ai hıfınındı ngınındı aheimbo masagadüra arühüpoahündı nahurai nındoumbo kiarımböhünda tüküme hındı.

⁴ “Se wohı, nımı asu amurı moatükunı yangırı hıfını burayo ranahambo ana moaruwaimbo-ndıhimboyei. Nga moanı sapo nındou daboe ahei gırıbodı hamındı-wamı God ai wand-aneı yahombo moatükunı pefekoate-mayei ranaheimbo-anımbı moaruwaimbo-ndıhindürı,” meho.

⁵ Wohı-yıtıhi ana nındou ranaheimbo hıfokoe fe-ndürımbı hoafı ra moai yangoro, nga moanı aheimbo hondahüfımbı amoamo anımbı afındı hamındı asübusı ndahündürı yaho hoafımayondürı. Nga afındı hamındı asübusümbı ana sapo arühüpoahündı kiaroanı asübusayo nou-anımbı rambıfeyowamboane.

⁶ Hondahüfımbı amoamo ranambe nındou ranai yıfımbı yıfırındeı-mboyeısı, nga asu ai ngırı yıfırındeı. Ai yıfımbı hohoanımo-ndeımbıyeısı, nga asu yıfı ranai aheimbo gübüsüboadearımboe.

⁷ Wohı-yıtıhi ranai ana, sapo hos yıfıarımbı hombo sei hehimbo rawehındı nou-mayei. Ahei mbıroambe ana sapo adükarı bogorındı at gorınambo nafümbı nahurai-ane amarondürı. Ranane asu ahei ngusümbıarı ranana nındou-yafe nahurai-ane.

⁸ Ahei mbırınarı ranana nımorehi-yei mbırınarı nahurai hoandarıyo hayamboane asu yahafı ana adükarı pusi raion ahandı yahafı nahurai-anendürı.

⁹ Ahei mısındı ranana aını-nambo nafümbı nımınehoarı nahurai-anendürı gabudıfoa-reamboayo. Asu fıhoafı ahei mbanendınambo ranana sapo nımarıfondı hosıfıhi nafıyo kifeyoanı kife hüramındı haya yıfıarımbı füsühoasümbı ahei yahurai-ane.

¹⁰ Wohı-yıtıhi ndınındınambo kiarei arıhündı ranana sapo arühüpoahündı nahurai-aneı. Asu ahei ndınındı ranınambo nındoumbo hondahüfımbı amoamo asübusı sehi arıhündı.

¹¹ Ranımoatükunı aheimbo ana sünambeahındı nendı bogorımbıfı hayamboanı hıfandarandürı. Sünambeahındı nendı ranai ana sapo hıfambe akımı kaikoate ragu hamındı hanıweımbı ranahambo hıfandandımbı nındou-anı. Ahandı ndürı Hıbru-yafe hoafınambo ana Abadon-anı. Asu Grik-yafe hoafınambo ana Aporion-anı. Hoafı ahandı nımındı ra moaruwaimbore-randeımb-anı.

¹² Weangurühıdıdı tıngırıfo afındı ranai ana ndeara

munḡumayo. Nga asu sünguna awi yimbu afindĩ tĩḡĩrifo amboanĩ tükündafĩne-amboyafe.

¹³ Sünambeahĩndĩ nendĩ 6 noufimbĩ-mayu ranai fufuḡĩ-mayuwamboyo, asu gorĩnambo nafũmbĩ sesĩ mandĩfe hasĩhoni yimbuyimbu daburũdümbĩ Godĩndĩ haḡḡĩfoani manĩmboei ranambeahĩndĩ hoafi ranai tükümeḡeyowa hĩmborĩmayahi. ¹⁴ Sünambeahĩndĩ nendĩ 6 noufimbĩ fufuḡeimbũ-mayu ranahambo hoafi ranai yare hoafi yondowohũ yahoya, “Sünambeahĩnd nendĩ yimbuyimbu adũkarĩ hoe ahandĩ ndürĩ Yufretis kĩmĩ karabusĩyafu anĩḡgomo ranahamumbo koandĩhawapura mbĩhomond-amboane,” mehondo. ¹⁵ Ranĩyo asu sünambeahĩndĩ nendĩ yimbuyimbu-memo ranahamumbo karabus-ambeahĩndĩ aboeda koamarĩhoupura mahomo. Ai ndeara hapondanĩ, ndanĩ si, ndanĩ amoamo, ndanĩ hĩmbanĩfihĩ nindou ḡḡĩmĩndambo bĩdĩfĩrĩ ranaheimbo hĩfokoefe-ndürĩmbohũnda nafĩrũndũmo houmbo hĩfandu manĩḡgomo. ¹⁶ Ami ai hos ranĩwamĩ nindou-memo ranana tapuiyoanĩ yimbu handret mirion-ane (200,000,000) mehomonda ro hĩmborĩmayahi.

¹⁷ Ranĩyahĩ asu ro yafogoadĩnambo nahurai hos ranĩyei asu nindou hos sowandũmo homo-rundeimbĩ ra hoeimarĩheandĩ. Ahamundĩ nĩmĩnehoarĩ mĩsĩndĩhũ magũdũndĩ ra hai imami nahurai hamburĩ-mayo, nĩmbandĩ asũdabo, asu aḡĩsũhĩ safĩ nahurai mapaiaro. Hosĩ-yei mbĩro ranana adũkarĩ pusi raionĩndĩ mbĩro nahuraiyo. Ranĩyo asu ahei yahamonĩndĩ hai, hasĩheimĩ, asu nĩmoei sarfa imamiayo nahurai ranai tükũfe haya maho hoanḡo. ¹⁸ Ranĩyo asu ḡḡĩmĩ moatũkunĩ hai, hasĩheimĩ, asu nĩmoei sarfa imamiayo nahurai hosĩ-yei yahamo tükümeḡeyo ranambo nĩmorehĩ nindowenihĩ ḡḡĩmĩndambo bĩdĩfĩrĩ-mayo ra moaruwaimbo-mareandürĩ. ¹⁹ Hos ranahei ḡḡĩnĩndĩ referambo moatũkunĩ ranana ahei yahamo asu sendanĩ ane amarondürĩ. Ahei sendĩ ranana amoasĩrĩ mbĩro nahuraiyondürĩ hayamboane asu ranĩnambo nindou moaruwaimbo-rĩhindürĩ arĩhũndĩ.

²⁰ Nĩmorehĩ nindowenihĩ bĩdĩfĩrĩ moaruwai hamĩndĩ moatũkunĩ ranambo hĩfokoefendũra yĩfĩkoate-mayeĩ ai awi moai ahei hohoanĩmo ḡḡorũ-sũḡḡurĩhindĩ. Asu moai tĩkai god sĩsamĩ ahei warĩna nafĩmarĩhũndĩ ranahambo daboadanambo-rĩhindĩ. Asu ai moai moaruwai nendĩ hĩfĩ ndanĩhũnda ranaheimbo ḡḡusũfo pefe hohoanĩmo ra hĩnĩḡḡĩrĩhindĩ. Asu tĩkai sĩsamĩ god aheihoarĩ gor, sirfa, bras, nĩmoei, nĩmĩ bĩdĩfĩrĩ ranĩnambo nafĩmarĩhũnda hĩmboarĩyo, hoafi hĩmborĩyo, asu hoahoanḡo-rakoate-mayeĩ ranahambo amboa ai moai ḡḡusũfo pefihũmbo ho-

hoanimo ra hininḡirihindi. ²¹ Asu nindou rani-mayei ranai sapo ai nindou hifokoarhi, tḡbagirhi, nimorehi sḡsḡhimo, nindowenihḡ bḡrabirḡyei asu hḡmbuhḡnḡyei marḡhḡndḡ ranahambo amboanḡ ai moai hininḡirihindḡhḡ aboedḡ ho-hoanimo sḡḡḡurḡhindi, ḡḡa wanḡ.

10

Sḡnambeahḡndḡ nendḡ mamḡ ai Sonimbo buk masagadowa masesu

¹ Raniyahḡ asu ro hoeirḡhinane, sḡnambeahḡndḡ nendḡ ḡḡḡnḡndḡ mamḡ ranai sḡnambe tḡkḡfi haya makusu. Ai mburḡḡḡainambo gabudḡfoareri haya asu ahandḡ mbḡro wafusḡfoahḡ forahoeimḡ ranai wakḡyo tḡmareri. Ahandḡ ḡḡḡsḡmboari ana hḡfḡhamḡndḡ nahuraiyo asu ahandḡ tḡḡari yimbu ana hai nahuraiyo. ² Ai ahandḡ warambe buk akḡdou skror* ra, ḡḡure waramberamḡndḡ hayamboyu. Raniyu ahandḡ warḡhondḡ tḡḡari ra sḡrḡwara-ambe tḡreandḡ asu kadḡdḡ tḡḡari ra hḡfiwamḡ tḡmareandḡ. ³ Asu ai pukḡna hamḡndḡ raion hoafayo nou hoafḡmayu. Ai hoafḡyu hayamboyu-ane asu nḡmoamondḡ-hoafḡ 7-ambe ramḡndeimbḡmbo hoafḡmayu. ⁴ Nḡmoamondḡ-hoafḡ ranai hoafḡmayuwa rani-sḡmboanḡ ro ndeara ahei hoafḡ ra sḡrḡ papḡmbo yanḡḡirḡmayahḡ. ḡḡa asu sḡnambeahḡndḡ hoafḡ mamḡ ranai hoafḡyohḡ yahoya, “Nḡmoamondḡ-hoafḡ 7 hoafḡmayo ra se weindahḡndo-wamboyaḡfi, ḡḡa dḡbonapḡndowandḡ. Asu se bukḡfihḡ hoafḡ ra sḡrḡ papḡndamboyaḡfi,” mehondḡri.

⁵⁻⁶ Raniyu sḡnambeahḡndḡ nendḡ sḡrḡwara-ambe tḡḡari tḡre asu hḡfiḡhḡ tḡre maranda hoeimarḡhinḡmayu ranai sḡnambe ahandḡ warḡhondḡ warḡ nḡmoamore mbura God koadḡrḡmbo-koadḡrḡmbo anḡḡḡ ahandḡ ndḡrḡnambo anḡhondḡmbo hoafḡmayu. Ai sḡnḡ, hḡfi, sḡrḡwara asu muḡḡu moatḡkuni ranambe enḡoro ra nafḡmarandḡ. Sḡnambeahḡndḡ nendḡ ai hoafḡyuhḡ yahuya, “Ndeara God ai muḡḡu-moatḡkuni moendḡfemboayu si ra muḡḡumbo yahomboane, ḡḡa asu ḡḡirḡ ai gedḡhḡ hḡbada ḡḡu. ⁷ ḡḡa asu 7 noufimbḡ sḡnambeahḡndḡ nendḡmayu ranai ahandḡ fufuḡḡ fufuḡḡnduan-anḡmbo, asu God ai ahandḡ hohoanḡmoyu dḡbo masḡhendḡ ra moendḡndeambui. Rani-moatḡkuni ranahamboyu ai ahandḡ ratḡpurḡyomo-rundeimbḡ asu hoafḡ hoafḡyḡmo-rundeimbḡ-memo ranahamumbo wataporḡmbo-marapuri,” mehu.

⁸ Sḡnambeahḡndḡ hoafḡ ro horombo hoafḡmayowa hḡmbori-marḡhamḡndḡhḡ ranai asḡkaiyo hoafḡyondḡrḡhḡ

* **10:2:** Skror ra pepa hoandarḡ nḡmḡharḡfihḡ ḡḡamondḡfeimb-ane.

yahoya, “Se ngafi buk akidou skror sünambeahindi nendi tñjarì sirìwara-ambe türe asu hifihü türe haya anüngu ranahandi warìwami boare anaŋgo ra ndowandifi,” meho.

⁹ Raniyahì asu ro sünambeahindi nendi-mayu ranahambo sowana ha buk akidou ra mbìsenda sahehea düdumeheando. Raniyu asu simborì wambo hoafiyundirühì yahuya, “Se buk akidou ra ndowandifi mbunda dowadifi. Rani-moatükunì ra sìhafì bodoambe didìhamìndimboe. ŋga asu sìhafì yafambehü ana efu hoe nahurai aboedi aparìndimboe,” mehundiri. ¹⁰ Raniyahì asu ro ahandì warambeahindi buk akidou-mayo ra sahamìndì hehea sahasihane, rani-moatükunì ranai efu hoe nou wandì yafambehü aboedi aparìmayo. Ŋga asu sahasì hinìŋgirihe heheamboya-hane asu wandì bodoambe didìhamìmayo. ¹¹ Raniyu asu wambo yare hoafiyundirühì yahuya, “Asükaindafi se muŋguambo sirìhündì, hifihündì hoafi asu bogorì nindou afìndì ranaheimbo ninì-moatükunì tüküfemboayo ra wataporìmbondandì,” mehundiri.

11

Yimbu nindou ai hoafi bokamarì-heneandi

¹ Raniyo asu wambo simongorife-rambo nimìharì nimìndì nahurai sendirì mbura hoafiyuhü yahuya, “Nimìharì ranambo ngafi Godìndì worì asu ahambo sesi mandife hasìhonì ra simongorì-ndowandì. Asu nindou didìyei worì ranambe amarei ranaheimbo tapuindafìndürì. ² Ŋga asu Godìndì worì ranahandambo papì weindanì anìŋgo ranana yowanì se simongorì-ndowamboyaafi. Ranana sapo nindou Suda-yafe ndìfo ranaheimbo hinìŋgimefeyo-ane. Rani nindou ranai-anìmbo Godìndì ŋgoafi adükarì ranahambo 42 amoamombo pühìndei kìkìmìboadi-himboyei. ³ Rananìmbo asu ro nindou koandìheheapìra afìndì hohoanìmo-yomombo hoearì güdüne hena wandì hoafìyaheimbì hoafi hoafombohünda kodamboyaiani. Rananìmbo ai Godìndì hoafi ra wataporìmbo-ndìnamboyaiani 1,260 si aho ranambe,” mehundiri. ⁴ Nindou yimbu ranai ana sapo orif nimì yimbu asu ram hai yimbu muŋguambo hifì ranahei Adükarì anüngu ranahandi hanğìfoan-ane anìmbafani. ⁵ Nindou yimbu ranahafanìmbo düdi ai moaruwaimbo-fepìrìmbo ehu ana, asu ahafandì yahamo-nafi hai ranai tükündìfehü rani-moatükunì ranambo ahafanìmbo moaruwaimbofe-pìrìmbo nindou ranaheimbo hai tikìrìnda-ndürìmboe. ⁶ Ai ŋgìnìndì sowandìfanìmbo-anafani Godìndì hoafi bokarìhefembo sìmboanì sünambeahindi hoe kosìwa kìkìhemìndìmbo

ra. Asükai ai nginindî sowandifanîmbo-anafanî hoe ra horî nahuraimbofe tüküfembo amboa. Asu hifinindî nendî aheimbo moaruwai moatükunî refeyoanî moaruwaimbofendürîmbo amboa ahafandî hohoanîmo süngu refembo asafanî ra randîneamboyafanî.

7 Godindî hoafi ra ndeara wataporîmborîni moendîneandan-anîmbo nîmambeahindî nînhondî hifambe akîmî kai-koateimbî ranambeahindî tüküfe arandî ranai ai-babîdîmbo yifiarîndîmboe. Ai ahafanîmbo ngasündeapîrî haya hifokoa-ndeapîrîmboe. ⁸ Asu ahafandî yifi-nîmoko ranai ngoafi ranahandî bogorî nafîni yagodîmboyafanî, sapo ahafandî Adükari nîmî keimbî karîhendeimbî-fihî tikoründümo pamarüwuri houmbo hifokoarüwurühi. Adükari ngoafi ranahambo kafeefe hoafi ranana Sodom asu Isipîyo. ⁹ Mungua hifihündî nindou, mamamî sirî, mamamî hoafümbî asu mamamî fi-hoearî ai ngîmîyo mbura ngorü sinambo hombo hüfünîmboyo ahafandî yifi-nîmoko ra hibudundîhü-pîrîmboyeisî, nga asu ngîrî hifî kandîhipîrî. ¹⁰ Hifî ndanîhündambo nindou ai hîhîfi-hîhîfi-ndeimboyei sapo nindou yimbu ai yifi-mefandî ranahambo. Ai sesesî-ndeihi hîhîfi-hîhîfi-ndeihi asu aboedî napo simborî saindeimboyei nindou yimbu Godindî hoafi hoafîyafanî-rînandeimbî ai nindou ranaheimbo afîndî hamîndî tîjîrîfo masabînandürî ranîmbo.

¹¹ Ngîmîyo mbura ngorü sinambo hombo hüfünîmboyo yangîrî nîngombo yafui ra God ai koamafoareanda kosî ahafandî fiambemefeyowa ai botîmefîneanda, asu nindou munguambo ai ndarîhi hoeirîhipîra mayowa yîhîmbomayei. ¹² Ranîyo asu Godindî hoafi hoafîyafanî-rînandeimbî ai hîmborî-yafandane, sünambeahindî hoafi mamî puküna ahafanîmbo hoafîyopîrühî yahoya, “Mborai ndühi sühüfanî,” meho. Ahafanîmbo hifokoa-marîhipîrî ai hîmboapoyeiane, asu ai mburîngai bitapîrîne hena sünambe mahahüfanî.

¹³ Asu ranî-simboanî hamîndî hifîhe afîndî ranai tüküfehüyo, adükari ngoafi ranahandambo mamî bîdîfirî bîrefoai pütapîyowohü asu 9 bîdîfirî nîngohüyo 7,000 nîmorehî nindowenihî ra hifokoako-mafoareandürî. Nindou bodîmondî yangîrî manîboadei ai yîhîmboyeihî God sünambe amaru ranahambo adükar-ani masei.

¹⁴ Yimbu noufimbî tîjîrîfo ranana ndeara munگویomboane, nga se hîmborîyei ngîmî noufimbî tîjîrîfo ranai ndeara akîmî tüküfembo yahomboane.

Sünambeahindî nendî 7 noufimbî ai fufunîmayu

15 Raniyo asu sünambeahindi nendi 7 noufimbi ai fu-fuñimayu. Raniyo asu sünambeahi nindou afindi hoafi ranai pukuna hoafiyehi seiya,

“Nginindi semindi hefe muṅgua hifi ra hifandimbo ana
 sihefi Adükari
 asu nindou sihefimbo aboedambofe-munimbo
 kamafoariri Kraisi ahafand-ane,
 asu ai-animbo koadürümbo-koadürümbo hibadambui,”

masei 16 Raniyomo Godindi hanjifoani 24 boagiri nindou ahamundi nimarifondiwami mamarimo ranai hifini yiriyimbu pusiru mbiro putapiyomo mburu Godimbo aboedani mehomo. Ai hoafiyomondühi yahomoya,

17 “Adükari, se God muṅguambo nginindeimb-anafi.

Seana haponda animbafi,

horombo manimbafi!

Sihaifi nginindi ra sowandifi hawa

asu muṅguambo hifi piyafi hawa hifandara hafi

ranahambo sihambo ro hihifarihunini.

18 Hifi ndanihünda nindou ai nginindimayeji

sapo sihaifi nginindimbo si ra tüküme Feyowa,

asu yifiyeimbi nindou aheimbo yibobo-fendürimbo si
 ranamboa tüküme Feyowa.

Sihaifi ratüpuriyomo-rundeimbi,

sihaifi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu

sihaifi muṅguambo nindou akidouyo adükariyo sapo

sihambo yihimboarihünini

ranaheimbo aboedi moatükuni saimbo si ra
 tüküfemboane.

Nga asu nindou didiyei hifi moaruwaimbo-marihindi

ranaheimbo moaruwaimbo-fendürimbo si ran amboa
 ndeara tüküfemboane,”

mehomo.

19 Sünambeahi Godindi wori ranahandi yipuri ra sübüdihoehü asu ahandi nendimbo hoafi firamündü masihendi bokisi ra weindahimayowa hoeimarihindi. Raniyo wabürüsiyo wakireandühi asu fuyowohüyo nimoamonindi hoafi ai pai kapeihü kikirandühiyo asu hifihe tüküfehü kifohi nimo ei nahurai putapimayo.

12

Son ai nimorehi asu amoasiri adükari hoeimareapiri

1 Raniyo asu sünambe moani rani-poanimbo moatükuni ranai tüküme Feyo. Rani-moatükuni ranana nimorehi mami ranaiyo. Ai hüfihamindi hoearimbore güde hayamboyo asu amoamo ahandi yirüfoendi hoarehi pare mbura, 12 mupui atimbore ahandi mbiroambe kiki foare hayamboyo tüküfe maninjo. 2 Nimorehi ranai ranümbiyo hayamboyo

asu n̄imori wakem̄nd̄imbo asübusi ranai ahambo tüküme fe ndowa asübusimbo hoafi kar̄hoaimarandi. ³Ramefeyowamboyo asu moan̄i ran̄i-poan̄imbo moatükun̄i n̄gorü ranai sünambe tüküme feyo. Ran̄i-moatükun̄i ramefeyo ranana moan̄i adükari ham̄nd̄i amoas̄r̄i hamburiyu 7 mb̄roweimbi, asu 10 daburüdüm̄biyu haya ahand̄i mb̄ro mamami ran̄iwami at 7 k̄bod̄r̄ifoare hayamboyo tüküfi man̄ngu. ⁴Ahand̄i send̄i ranambo n̄ḡim̄i b̄id̄fir̄i mupui kifihüramünd̄i huhüyu asu sünambeah̄nd̄i h̄if̄ina fir̄bad̄i-mafoareand̄i. Ran̄iyu asu amoas̄r̄i ranai n̄imoreh̄i-mayo ranahand̄i fik̄im̄i man̄ngu n̄imori ra wak̄ndam̄ndoan̄i mbund̄ihe dagadi yahuhaya. ⁵Ran̄iyo asu n̄imoreh̄i ranai nindowenihi n̄imori wak̄mar̄im̄ndo. Nindowenihi n̄imori ranai-an̄imbo adükari mbond̄ifi haya mun̄guambo h̄if̄ihünd̄i nend̄i ranaheimbo ain n̄im̄har̄i ndemünd̄ü haya h̄ibadarümbui. N̄imoreh̄i ranai n̄imori ra wak̄maram̄ndo-amboyo asu n̄imori ra kos̄r̄ündümo houmbo God asu ahand̄i n̄imari-fond̄i sowana mahafomo. ⁶Ran̄iyo asu n̄imoreh̄i ranai fefoai haya n̄im̄i woh̄i fur̄ikoate-reand̄ühi maho. Sapo God ai ahambo 1,260 si ranambe n̄n̄gowan̄i h̄ifand̄imboane yahuhaya n̄goafi did̄iboadore h̄in̄n̄ḡimareand̄i ran̄inambo.

⁷⁻⁸ Ran̄iyo asu yifiari ranai sünambe pomarihoaiyo. Ran̄iyo sünambeah̄nd̄i nend̄i bogori Maiker ai ahand̄i sünambeah̄nd̄i nend̄i-memo ran̄i-bab̄id̄imbo amoas̄r̄i af̄ind̄i-mayu ran̄i-bab̄id̄i yifiari-memo. Asu amoas̄r̄i ai asükaiyu ahand̄i nend̄i-bab̄id̄imbo h̄ih̄ir̄iyafu yifiari-memo. Nga amoas̄r̄i adükari-mayu ranahambo yifiarambe n̄gasündüwuri houmbo, asu ahand̄i nend̄i-bab̄id̄imbo sünambe gedühi n̄n̄gombo yowan̄i yahomo hemafoarupuri. ⁹Ran̄iyomo God̄nd̄i sünambeah̄nd̄i nend̄i-memo ranai amoas̄r̄i af̄ind̄i-mayu ranahambo sowar̄ndümo h̄if̄ina pimarüwuri. Amoas̄r̄i ranai ana horombod̄id̄i hondüyu haya ahamboya, “Satan h̄ifi ndan̄ihünda nindou papihoaf̄ira-randeimb-ani,” masei. Ai h̄if̄in̄nd̄i nindou mun̄guambo tikai hoaf̄iyu-randeimb-ani. Ran̄iyo ahambo ahand̄i sünambeah̄nd̄i nend̄i-memo ran̄i-bab̄id̄imbo sünambeah̄nd̄i h̄if̄ina hemafoarupuri.

¹⁰ Ran̄iyo asu ro h̄imbor̄iyahane sünambeah̄i hoafi ranai puküna yare hoaf̄iyowohü yahoya,

“Hapo-ana God ai sihef̄imbo aboedambofe-mun̄imbo ra ndeara tüküfemboane.

Hapo-ana nindou God ai d̄ibon̄iyu h̄in̄n̄ḡimariri ranahambo bogor-ani yahu nafuiyumboani!

Sapo nindou düdi ai God̄nd̄i h̄imboahü n̄ngumbo

sihēfi wandafi mamī nimbī-nimbīsi papi-hoafīrandūrī
 arandī
 ranahambo sūnambeahīndī hīhairündūmo
 masafoarūwurī.

11 Sihēfi wandafi-mamī ana Sipsip Nīmorīndī horī
 asu ahandī hoafī anīhondūmbo wataporīmborīhū
 marīhündī
 ranīnamboyēi ai amoasīrī-dībo yīfiarīyēi taborī-
 marīhehindī.

Nindou ranī-mayēi ranai ahei fimbo hohoanīmo-koate
 asu hoafī anīhondūmbo wataporīmbo-marīhündī
 ranīnamboyēi amoasīrī-dībo yīfiarīyēi taborī-
 marīhehindī.

Nindou ranī-mayēi ranai yīfīmbo yīhīmbokoate-mayēi.

12 Ranīmbo-hündambo-anīmbo sūnū asu sūnambeahīndī
 nend-anemo
 se hīhīfī-hīhīfīndīmo!

Nga hīfī asu sīrīwara se hīpoanīmboembou-anafe.

Satan ai ndeara ranīhū kusūmbo wambo asu ahambo
 ŋgusūfo asūrīrūhane.

Ai ranīhū nīŋgombo ra gedūhīyopoanī,
 ŋga bodīfo-ane ranīmbo fīfīreamboani,”
 meho.

13 Amoasīrī adūkarī-mayu ranai ahambo hīfīna
 hemafoarūwurī ra ndare hoeireandanī mayoamboyu
 asu sapo nīmorehī nindowenihī nīmorī wakīmarīmīndo
 ranahambo pare wamara hu. 14 Nga asu nīmorehī
 ranahambo meso mbanendī nahurai masahūndo.
 Mbanendī yimbu ranambo-anīmbo ai nindou nīŋgokoate-
 reandūhī amoasīrī adūkarī ranahambo dīdīmombo
 diboai haya ŋgombōe. Asu ranīhū ŋgo nīŋgowan-
 anīmbo ŋgīmī hīmbanīyo haya 6 amoamo ahambo
 hībadīhündūhī sesī ndahūndomboyēi. 15 Ranīyo asu
 nīmorehī ranahamboya hohoambu ranambo semīndī
 mbīhowamboane yahuhaya amoasīrī ahandī yahamonīndī
 hohoambu kamafoareandī. 16 Ai ramareandīyosī, ŋga
 asu hīfī ranai nīmorehī ranahambo mafarīhendī. Hīfī
 ranai yafadū boamareanda amoasīrīndī yahamonīndī
 hoe tūkūmefeyo ra sīrīmafoareandī. 17-18 Ranīyo asu
 amoasīrī adūkarī ranai yare hoeireanda mayowa nīmorehī
 ranahambo ŋgīnīndīmarandī. Asu ai nīmorehī-mayo
 ranahandī ahūrīhoandī-mayēi, sapo nindou dīdīyēi
 Godīndī ahīnūmbī hoafī asu Sisasīndī hoafī sūngurīhī-
 rīhūndeimbī, ranaheimbo sowana ai-babīdīmbo yīfiarīmbo
 yahuhaya mahu.

13

¹ Ranıyu asu amoasiri adukari ranai siriwara gudi pimaramindo ranıwami manıngu

Nımambeahındi nınihondi yımbu tükümeFINEANDI

Ranıyahı asu ro hoeirıheanda moaruwai himboyoweimbi nınihondi mamı ranai siriwara-ambeahındi tüküme masıfo. Ranımoatükunı ra 10 daburüdümbüyo haya asu 7 mbıroweımbüyo. Daburüdü mamamı ra

adukari bogori nındoundı at nahurai nınoumayo. Asu ahandı mbıro mamamı ranıwami sürü papımayo, ranana Godımbı tırıfoefi hoafıyo. ² Nınihondi

tükümeFEYOWA hoeimarıheandı-mayo ranai ana adukari pusi tıtiborandeimbi repat nahuraiyo. Ahandı tınarı ra adukari nınihondi bea nahuraiyo. Asu yafambe ahandı ra mare raionındı nahuraiyo. Ranahamboyo amoasiri adukari-mayu ranai ahandı-mayo ıgınnıdı, asu adukari bogorındı nımarı-fondı asu adukari bogori moatükunı ra masagado. ³ Nınihondi-mayo ranahandı

mbıro ıgorü ranana moanı pısaonambo-marundı ra yıfımbımbuımbıyosı, ıga asu ahandı masımei mamaro ranana dıkirımeFEYO. Munıambo hıfınındı nındou ranai ranımoatükunı rameFEYO ranahambo hepınahi hehi asu ahambo süngumarıhü hei. ⁴ Ranıyei asu munıambo

hıfınındı nındou ranai amoasiri adukari-mayu ranahambo hohoanımo parıhindühi seiya, adukar-ani sapo aıyu nınihondi-mayo ranahambo hıfandımbıhünda ıgınnıdı masagado. Asu ai nınihondi-mayo ranahambo amboanı hohoanımo parıhindühi seiya, “Düdi nımambeahındı nınihondi ndahuraiayua? Asu dıdai nınihondi ndanahambo ıgu pande haya yıfıarımanda?” masei.

⁵ Ranıyu asu God ai nınihondi ranahambo yare hınııgımareanda hoafı afındı-afındıyo wakıreandühi Godımbı tırıfoarerühi hoafımento. Ranıyu asu ai ahambo ranımoatükunı ra refembo 42 amoamo yangrı hınııgımareandı. ⁶ Ranıyo asu ranımoatükunı-mayo ranai Godımbı, ahandı nımarıfondı asu ahandı nendı sünambe amarei ranaheimbo amboa tırıfoefe hoafıyo marandı.

⁷ Ranıyo ahambo God ai hınııgımareanda ahandı nendı-babdımbı yıfıarı-mayeia asu ai yıfıarı ra tıtaboarı-mafoareandı. Asu ai munıgua sirı, hıfıhündı, hoafeımbı, fı-hoearı ranaheimbo hıfandıyondürı hımbı, randowandı mehındo. ⁸ Rananımbı nındou munıambo hıfı ndanıhü anımbıoei ranai nımambeahındı nınihondi-mayo ranahambo ıgınsüfo pandıhimboyei. God hıfı sünü nafıkoate-yuambe Sıpsıp Nnımorı hıfıkoamarüwuri

ranahandi koadürümbo-koadürümbo yangiri niŋgombo buk ranambe ndüri papimareandi. Ranambe ahei ndüri pefekoate-mayei ranai ana nımambeahindi ninihondi ranahambo ŋgusüfo pandihimboyei.

⁹ Nindou didiyei ai himboambembaye ana, hoafi nda himborindei. ¹⁰ Nindou didiyei sapo aheimbo mbuimündündüri karabusi-fendürimbo-mayei ranaheimbo mbuimündündüri karabusife-ndürimboane. Asu nindou düdi ai sapo pisao yihümündi-mayo ranambo hifokoefimboani meho, ranana pisao yihümündi ranambo hifokoefimboani. Yahurai moatükuni tükündifeyoani ana, asu Godindi nendi ai ahei anihondümbofe hohoanimo ra kikh+safi-rihümündi hehi mbinimboei-amboane, meho.

¹¹ Raniyo asu ro hoeirheandane, moaruwai himboyoweimbi ninihondi ŋgorü ai hifambeahindi tükife masifo. Rani-moatükuni ra Sipsip Nimorindi daburüdü nahurai yimbu ahandi mbirowami hinŋgireapiri hayamboyo, ŋga ai adükari amoasiri nahurai hoafimayo.

¹² Ai adükari hamindi ŋginindi weaŋgurühididi ninihondindimayo semindi hayamboane asu haponda ahandi fondahü ai rani-süŋgure arandi. Ai hifi asu nindou raniwami animboei ranaheimbo weaŋgurühididi ninihondi masime afindeimbi yifimbo yangiri-mayo ranahambo ŋgusüfo pefembohünda hüti-hüti-marandüri.

¹³ Yimbu noufimbini mambeahindi ninihondi ranai adükari hamindi hepünifeimbi moatükuni ramareandi. Ai nindou muŋguambo ahei himboahü ramareanda hai ranai sünambeahindi tükife haya hifina makoso.

¹⁴ God ai yini mehua nindou ranaheimbo tikai hoafiyondürühi weaŋgurühididi ninihondi ranahandi himboahü hepünifeimbi moatükuni ramareandi. Yimbu noufimbini ninihondimayo ranai nindou ranaheimbo yahoya, sapo horombo ninihondi pisaonambo hitimaranda masimeimbü-mayo, ŋga ai haponda yangiri aninŋgo ranahandi sisami nafindihü mbundihü asu ahambo hohoanimo-mbeahündo-wamboane, meho.

¹⁵ God ai yini mehua yimbu noufimbini ranai weaŋgurühididi ninihondi sisami ranahambo yangiri niŋgombo yafui masagado. Rananimbo asu sisami ranai wataporiyohümbo nindou didiyei ahambo ŋgusüfo pefekoate-ayei ranaheimbo hifokoa-ndeandüra yifimbiiyei-amboane, meho. ¹⁶ Nindou muŋguambo akidou, adükari, napo afindeimbi, napokoateimbü, moani ratüpuriiyei rihündeimbi asu kiki semindimbo ratüpuriiyei rihündeimbi ranaheimbo ahei warihondü warani asu ahei giribodi hamindi wami sürü pefendürimbo hüti-hüti-marandüri. ¹⁷ Nindou mamii ai-

amboa ngiri kakinambo pemindu asu ngiri kakifihimbo ndendi, nga nindou düdi ahandifihî sürü apenîngo ranî yangiri animbo randeambui. Sürü ranana ninihondi ahandî ndür-ane asu namba ranahandî ndür-ane. ¹⁸ Ndanana aboedi fifirife hohoanimo-ane. Nindou düdi ai aboedi fifireandeimbayu ana, ai ninihondi ranahandî ndürî nîmîndî ra tapuimbiyu-wamboane. Sapo sürü ranana nindoundî ndürî süngunamboane. Ranahandî namba sürü ranana 666-ane.

14

Sipsip Nîmorîndî nindou ai simborî heirü heirayei

¹ Ro asükaiya hoeirheand-ane 144,000 nindou ai Saion nîmoei wafu-ambe Sipsip Nîmorî-babîdîmbo manîmboei. Sipsip Nîmorî asu ahandî afîndandî ndürî ra ahei girîbodî hamîndîfihî papîmarandî. ² Ranîyo ro himborîyahanî sünambe hoe amündürî fuwayo asu nîmoamondî-hoafî nahuraimayo. Ranîyo asu ro himborîyahanî gita fandunda hoafayo nahurai hoafîmayo. ³ Nindou ranai Godîndî nîmarî-fondî hanjîfoanî, yimbuyimbu yangiri nîngoweimbi asu boagîrî nindou-yomondî himboahü simborî heirü mamî heirümayei. Nindou 144,000 God ai hîfî ndanîhündambo nindou-yafe mbusûmonîndî masemündündürî ranî yangîr-anîmbo heirü ra fifîrîndîhimboyei. ⁴ Nindou ranana moai nîmorehî dîbombo apomo, nga moanî sürühoeimbi hamînd-anemo. Muñguambo hîfî nahi Sipsip Nîmorî ai huwanî nindou ranai ahambo süngurûwurî homo arundî. God ai nindou ranahamumbo hîfî ndanîhündambo-yomondî mbusûmonîndî manîngomonda masepurîmündu. Ahamumbo boatei ndeara sepurî-mündumboani Sipsip Nîmorî asu God ahafandî yangîrî nîngomböhünda. ⁵ Ai moai tikai hoafîyomo-rundî, nga aiana hûti-koate-anemo.

Sünambeahîndî nendî ngîmî ai hoafî wataporîmbo-marundî

⁶ Ro hoeirîhinanîyo sünambeahîndî nendî ngorü ai nîmoamo youyu wakîmareandî. Ai yangîrî koadürü koadürümbo nîngombo hoafî nindou muñguambo aheimbo wataporîyondürîmbo semündü hayamboyu. Muñguambo hîfîhündî, muñguambo fihoeareimbi, muñguambo mamîsîrî, muñguambo mamî hoafeimbi ranaheimbo muñguambo wataporîmboyondürîmbo semündî hayamboyu. ⁷ Ai pukünambo yare hoafîyuhü yahuya, “God ai nindou-yei hohoanîmo yîbobofembo si ra ndeara tükîfemboane, nga asu ranîmbo-hündambo

animbo yihimbondeih+ ahambo aboed-ani mbisefimboane. Aiyu sünü, hifi, sir+warä, asu feamongo hoe nafimarandi ranimbo-hündambo-animbo ngusüfo pandihori,” mehu.

8 Yimbu noufimb+ sünambeahindi nendi ai weangurühid+di ramefiyu ahandi süngu ai yahuya, “Adükari ngoafi Babiron ana moaruwaimbo-mefeyo. Anihond-ane! Mungunambo moaruwaimbo-mefeyo. Adükari ngoafi Babiron ramareandüra nimorehi sisih+mo asu nindowenih+ birab+riyei mar+hündi. Ai nginindi wain hoe sagadürani sim+ndei hehi hihindi hohoan+moayeri nahurai-ayeri ranimbo God ai nginindi-ndandürümbui,” mehu.

9-10 Asükai sünambeahindi nendi ngorü ai ngorü yimbu ramefi+neandi nou ramefiyu. Ai puküna hoafi+yuhü yahuya, “Nindou didyei ai n+mambeahindi n+n+hondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo parar+hindi ana, ahei gir+bodi ham+ndifih+ asu war+hondü warani sürü apaiaro ana, ai rani-poanimbo wain hoe mb+sim+ndei-amboane. Wain+ hoe ranana God+ndi hürüt-ane. God ai ngiri nginindi wain ra hoe-ambe kandeandi, nga wani. Ai ahandi hürütü ra moaruwai-mbofe hoe sim+ndi hip+ri ranambe kande dagadürani ndim+ndeimboyei. Asu nindou n+n+hondimbo ngusüfo parihi ar+hündi, sünambeahindi aboedi ham+ndi nindou asu Sipsip N+mori ahamundi h+mboahü, ranaheimbo hai asu sarfa n+moei hai hufü hondü ran+nambo t+ri+fo af+ndi mb+sagadür-amboane. ¹¹ Hai ranahandambo has+heim+ aheimbo t+ri+fo asagadüri ranai koadürümbo-koadürümbo gafomboe. Sapo nindou n+n+hondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo pamar+hindi, asu ahandi ndüri sürü masahümündi ranana ngiri fi hand+hi n+mandei,” mehu. ¹² Ranimbo-hündambo God+ndi nendi ai ahandi hoafi h+mbori-yei süngur+hindüh+ asu Sisasimbo anihondümbo-ar+hori hei ai aboedamboyahi nginindi mb+nimboei-amboane.

¹³ Ro h+mbori+yaha sünambe yafambe mam+ ai hoafi+yohü yahoya, “Se sürü nda pap+randi: Haponda asu sünguna nindou didyei Adükari+di+bo aniboadei ranai yifayeri ana, ai hihifi-hihif+mbeyei-amboane,” meho. Yifiafi Aboedi ai-amboan+ yahoya, “Anihond-ane. Sapo ai ratüpur+ af+ndi t+ri+fomayeri ra hin+ngiri+hi hehi moan+ war+ hand+hi n+mandeimboyei ranimbo-hünda. Asu ai ngiri moan+ ngei, nga aboedi hohoan+mo ai ramar+hindi ra-kapeihü ngeimboyei,” meho

14 Asükai ro himboyahind-amboyo mburɨngai kifohiwamɨ nindou mamɨ Nindou Hondü nahurai mamaruwa hoeimarɨhinɨ. Ai adükari bogorɨndɨ at gorɨnambo nafɨyoweimbi-mbɨro-ambe kikifoare sarif yihɨmɨndɨ semündü haya mamaru. 15 Asu sünambeahɨndɨ nendɨ ɨgorü ai Godɨndɨ worambeahɨndɨ tüküfi sünü nindou mburɨngaiwamɨ mamaru ranahambo puküna mɨngɨyu hoafɨyuhü yahuya, “Sihaɨ sarif ndowandɨɨ hawa sesɨ hɨfɨnɨndɨ ra yimunguri-ndandɨɨ, ɨga ndeara sesɨ ra yimungurɨmbo si-ane,” mehundo. 16 Raniyo nindou sapo mburɨngai-wamɨ mamaru ranai ahandɨ sarif semündü haya sesɨ hɨfɨnɨndɨ rani yimungure-mɨndɨmbo mahanu.

17 Asükai sünambeahɨndɨ nendɨ ɨgorü ai Godɨndɨ worɨ ra hɨnɨngɨre haya tüküfi masünu. Ai-amboanɨ sarif semündü hayamboyo. 18 Asükai sünambeahɨndɨ nendɨ ɨgorü hai hɨfandɨra-randeimbi-mayu ranai Godɨmbo sesɨ mandɨfe sihefe-rambo hasɨhoni-mayo ra hɨnɨngɨre haya masüfu. Ai sünambeahɨndɨ nendɨ ɨgorü-mayu sarif yihɨmɨndɨ masemündu ranahambo puküna hoafɨyuhü yahuya, “Sihaɨ sarif yihɨmɨndɨ ndowandɨɨ hawa wain hisɨ ra hɨfitɨri-ndandɨɨ mamɨnɨ digawandɨ, ɨga ndeara wofɨ hisɨ ra süfiyomboane,” mehundo. 19 Sünambeahɨndɨ nendɨ ranai sarif semündü haya amofi hanü wain hisɨ ra hɨfitɨramündɨ mamɨnɨre masɨhendɨ. Wainɨ hisɨ-mayo ra Godɨndɨ hürütümbɨ nɨmoei hipɨri wain hisɨ ndünɨyo boboe semɨndɨmbo-mayo ranambe pütimefiyu. 20 Asu ai wain hisɨ-mayo ra adükari ɨgoafɨ hɨmboranɨ tüküyafu homo hipɨri-mayo ranambe ndünɨrund-anɨyo horɨ ranai 300 kiromita nahurai maho. Asu horɨ tüküfe maho, ra nindou simonɨgorɨ-feyoanɨ ɨgusümboarühɨ nahurai mahafu.

15

Bidɨfiranambo tɨɨriɨfo

1 Ro sünambe hoeirɨheandane, rani-poanɨmbo moaruwai hamɨndɨ hepünɨfeimbi moatükunɨ tükɨmefeyo. Sünambeahɨndɨ nendɨ 7 ranai nindoumbo moaruwainbofembo moaruwai hamɨndɨ moatükunɨ 7 sowandümo mamarɨmo. Rani-moatükunɨ ranai munɨguayo ana, Godɨndɨ hürütü ndeara bidɨfiranamboane, ɨga asu ɨgɨri asükai yahurai tükündɨfeyo. 2 Raniyo asu ro karasɨnambo nafümbɨ nahurai sirɨwara-ambe hai bitapɨre tükümefeyowa hoeimarɨheandɨ. Nindou yifiarambe ɨgɨnɨndɨ nɨmboeimbo nɨmambeahɨndɨ nɨnɨhondɨ, ahandɨ sisamɨ, asu ahandɨ ndürɨ namba ranahambo hɨfɨnambo-marɨhindɨ. Ai ahei gita God masagadürɨ ra fufurɨhümündi hehi karasɨnambo

nafümbi nahurai siriwara rani-kimi manimboei. ³ Asu Moses, Godindi ratupuri ratupuriyu-randeimbi asu Sipsip Nimori-mayu ahafandi heiru ndahurai heirumoyei.

“Adukari, seana God munguambo nginindi nimindh-anafi. Se hepunifeimbi moatukuni ratupuriyafi-randeimb-anafi.

Se mungua nindou-yafe bogori adukar-anafi.

Sihafi hohoanimo mbumundi hondüyo haya anihondü hamind-anafi.

⁴ Adukari, munguambo nindou shambo ahinindeih sihaf nduri ranahambo aboed-ani mbiseimboyei.

Seana sürühoeimbi hamind-anafi.

Munguambo hifihündi nindou shambo sowana didei ngusüfo pandihi-ninimboyei.

Sapo sihaf mbumundi ratupuri ramarowandi ra furühümündi hehi karasinambo nafümbi nahurai siriwara rani-kimi manimboei,”

masei.

⁵ Asükaiya sünambe himboyahündamboyo Godimbo hoafi femindi shefe wori ranahandi ahinümbi wori safambe ra sübüdi-marhoayowa hoeimarheandi.

⁶ Asu sünambeahindi nendi 7-memo ranai nindoumo moaruwaimbo-fembo moatukuni 7 masowandümo. Ai hoeari aboedi afisaho-koate himboarambe forhoeimbi güdu mburu asu gorinambo nafümbi ret ahamundi mäsindihü hühiru hinngiru hou seriwori safambe tüküyafu masinimo. ⁷ Asu yimbuyimbu yangiri nangoweimbi moatukuni-ndambo mam ranai sünambeahindi nendi 7 ahamumbo gorinambo nafiyoweimbi dis 7 masagapuri.

Rani-moatukuni masagapuri ranana Godindi koadürükoadürumbo yangori-randeimbi hürütü foeroweimbi disyo.

⁸ Godindi himboamupuimbo-randeimbi asu nginindi ranahandi hasheimi ranai ahandi worambe güre haya mengoro. Asu ngiri nindou mam amboani ahandi wori ranambe kebuendi, nga wani. Ai hibadhindani sünambeahindi nendi ranai nindou moaruwaimbofe moatukuni ra moendi-ndundan-animbo keboehimboyei.

16

Sünambeahindi nendi 7 ai Godindi hürütü 7 hipirambe foeroweimbi kamafoarundi

¹ Raniyo asu ro himboriyahaniyo Godindi wori ranambeahindi hoafi mam sünambeahindi nendi 7-memo ahamumbo pukuna hoafiyowohü yahoya, “Se ngomo Godindi hürütü 7-disambe afoero ra hifihü kaboadundi,” meho.

² Ran+yu asu mam+ noufimb+ sünambeah+ndi nendi-mayu ranai hu ahandi dis God+ndi hürütü foafusümb+ ra kamafoareandi. Ran+yo nindou sapo yang+ri+ n+ngoweimb+ moatükun+ ranahandi sisam+ambo ngusüfo pamar+hindi, asu ahandi sürü ahei gir+bodi ham+ndi+fi+ par+hindeimb+mayei, asu ranaheifi+ moaruwai ham+ndi asübusümb+ mas+mei tüküme Feyondüri.

³ Ran+yu asu yimbu noufimb+ sünambeah+ndi nendi-mayu ranai ahandi dis ra hu sir+wara-ambe kamafoareandi. Ran+yo asu hoe ranai nindou yifiyoan+ yiwihoe nahurai tükü Feyowohüyo asu muᅅguambo yang+ri+ n+ngoweimb+ moatükun+ sir+wara-ambeah+ndi ranai yifi-saf+mayo.

⁴ Ran+yu asu ngim+ noufimb+ sünambeah+ndi nendi-mayu ranai ahandi dis ra hu hoe asu apoar+ndi+hor+ for+hoayo-ambe kamafoareandi. Ran+yo muᅅguambo hoe ranai hor+ nahurai tüküme Feyo. ⁵ Ran+yo asu ro himbor+yahane, sünambeah+ndi nendi muᅅguambo hoe ranahambo hifandandeimb+mayu ranai yare hoafi+yuhü yahuya,

“O God, seana aboedi ham+nd-anafi,

Haponda se an+mbaf+ asu horombo man+mbaf-ane.

Tiᅅri+fo yibobofe se hifi+na kafaaro arandi ra mbumund-ane.

⁶ Nindou didiyei ai sihaf+ nindou ranaheimbo asu sihaf+ hoafi hoafi+yomo-rundeimb+ambo hifokoa-mar+hindüri ranaheimbo hor+ kamefoendi ra aheimbo sim+nd+imbohünda masabadüri.

Se ran+moatükun+ aheimbo ramar+wandüri ra sapo

ai nini-moatükun+yo ramar+hind ran+ simogodühi-mboane,”

mehu. ⁷ Ran+yahi asu asükai himbor+yahane, God+imbo ses+ mandife sihefe hasihon+ ranambeah+ndi hoafi mam+ hoafi+yohü yahoya, “Yini, Adükar+ God, seana Muᅅguambo Ng+n+ndeimb-anafi. Se nindou ranaheimbo pap+hoafarandüri ranana ai moan+ an+hondü hondüyo hayambo asu mbumundi saf-ane,” meho.

⁸ Ran+yu asu yimbuyimbu noufimb+ sünambeah+ndi nendi-mayu ranai ahandi dis hüfi+ham+ndi-wam+ kamafoareandi. Ran+yu God ai hüfi+ham+ndi ng+n+ndi masagado nindou hifi+n+ ranaheimbo hai nahurai tik+ri+yondüri+imbohünda. ⁹ Nindou ranaheimbo ng+n+ndi ham+ndi hüfü ranai tag+ri+marandüramboyei asu ai seiya, “God ndanani muᅅgua moatükun+ moaruwaimbofembo ng+n+ndi ra hifandarandi,” sei hehi ahandi ndüri moaruwaimbo-mar+hindi. Nga asu nindou ranai moai ahei moaruwai

hohoanimo ra hinjgirihindühi Godimbo aboed-ani sei, nga wani.

¹⁰ Ranïyu asu hondahüfimbï noufimbï sünambeahindï nendi-mayu ranai ahandï dis ra nïmambeahindï ninihondï adükari bogorindï nïmarï-fondï ranïwamï kamafoareandï. Ranïyo asu nindou munjuambo ninihondï hifandïrandï ranïwamï nïmbï piyowohüyo asu ai asübusï afindï sahümündihï ahei teifï kïkïmarïhündï.

¹¹ Ranïyei asu aheimbo asübusï afindï tüküfendürühï masïmei ninoumendürambo Godimbo moaruwai-moaruwaimbo-marïhorï. Nga asu ai moai ahei moaruwai hohoanimo süngufe ra hinjgirihindï.

¹² Ranïyu asu 6 noufimbï sünambeahindï nendi-mayu ranai ahandï dis ra hoe adükari Yufretisï-mayo ranambe kamafoareandï. Ranïyo asu hoe ranai nginireandühïyo bogorï nindou hüfïhamindï süfuanï-poedï sïfombo-memo ranahamumbo nafï ra meñgoro.

¹³ Ranïyahï asu ro hoeirïheandane, moaruwai nendï ngïmï ranai koaikoai nahurai adükari amoasïrï, nïmambeahindï ninihondï, asu Godindï hoafï tkai hoafïyu-randeimbï ranahei yahamonafï tükümehindï.

¹⁴ Aiana moaruwai nendï hepünïfeimbï hamindï moatükunï rarïhi arïhündï rananei. Moaruwai nendï ranai ana bogorï nindou hïfï hïfandu-rundeimbïmbo sowana hei arïhündï. Sapo bogorï nindou ranahamundï ami mamambefepura God Munjuambo Adükari Ngïnindï hifandïrandï ranahandï bidïfirani sihï yïfiarïmbohünda.

¹⁵ Adükari ai yahuya, “Awi se himborïyei! Ro hümbühünümbï nindou nahurai tükündaheamboyahï! Nga nindou düdi ai apokoate yangrïrï nïmarümbö ahandï hoeari ra wudïpoapore hifandarandï ana, hïhïfï-hïhïfïmbiyuwamboane. Sapo rananïmbo ai ngïrï nindou afindï himboahü safï yangrïrï hoahoangühü ahandï fimbo amoanïngïndu,” mehu.

¹⁶ Ranïyomo asu moaruwai nendï ngïmï-mayeï ranai bogorï nindou-memo ranahamumbo hïfï mamï Hibruyafe hoafïnambo Armagedon ranïhü mamühïfepurïmbo sahüpurümündi mahei.

¹⁷ Ranïyu asu 7 noufimbï sünambeahindï nendi-mayu ranai ahandï dis hïpïrï ra nïmoamo sünambe kamafoareandï. Ranïyo asu hoafï mamï ranai puküna Godindï munjuambo moatükunï hifandïyo nïmarïmbo fondï ranïwamïndï hoafïyowohü yahoya, “Munju-moatükunï ra ndeara munjuyomboane,” meho.

¹⁸ Ranïyo asu wabürüsï afindï ranai bire hinjgirera wakïreandühïyo asu nïmoamondï hoafï ranai pai kameihï kïkïrandühïyo

hifihe afindi ranai moani moaruwai hamindi tüküme feyo. God ai nindou nafirandambe ana hifihe ranai moai yahurai tükü feyo, nga haponda tüküme feyo ranana moani moaruwai hamindiyoy. ¹⁹ Ranियो asu adükari hamindi ngoafi ranai ngimimbore bumareandi. Ranियो asu munguambo hifiyei adükari ngoafi madaburo-mayo ranambo moaruwaimbo-mareandi. Sapo God ai Babiron ngoafi amboa moaruwaimbo-mareandi. Sapo God ai Babiron ngoafi ranahambo hohoanimo puramündühiyu asu ai ahambo ahandi-mayo kap ranambe wain hoe rasimindi mbo masagado. Waini hoe ranana sapo God ahandi nginindi hamindi hürütü ranियो. ²⁰ Ranियो asu munguambo airan ranai dibonapi-foendühiyoy, asu nimoei wafu ranamboani moai hoeirihindi. ²¹ Asu nginindi ngisihari ais nimoei nahurai sünambeahindi 50 kirogram nimboreimbirani nindou-yeiwami pütapiyowohü ranaheimbo moaruwaimbo-mareandüri. Ranimboyei asu nindou ranai seiya, “Ro nimboeyefi moaruwaimbo-ehundi,” sei hehi Godimbo moaruwai-moaruwaimbo-marihori.

17

Nindowenihirirabiriyorandeimbinimorehi

¹ Ranियu asu sünambeahindi nendi mamisapo dis 7 fufurundümo-ndeimbi-memo ranambeahindi-mayu ranai wambo-so kusü hoafiyundirühi yahuya, “Awi se mborai sinif-animbo nimorehi nindowenihirirabiriyorandeimbi bogori-mayo ranahambo tiririfo adükari tükefendo ra nafuindahaninimboyahi. Nimorehi ranai ana ngoafi adükari hoe hariafoafuso rani-kimane aningo. ² Munguambo hifi ranihünda adükari bogori nindou ranai nimorehi rani babidi moaruwai hohoanimomemo. Raniyeyi asu hifi ndanihünda nindou ranai-amboa nimorehi rani-babidi moaruwai hohoanimo rasungumarundi. Ranimboyomo asu nindou ranai ngusüfo mamikarimarapurai ai nindou wain hoe simindi hefe rawehindi nou,” mehu.

³ Raniyahi asu Yifiafi Aboedi ranai wambo fiambe farife nginima-ramindindira asu sünambeahindi nendimayu ranai wambo semündündiri haya nimi wohi furikoate-reandühi mahu. Ranihü tüküyaheandühi hoeirihandane, nimorehi mamirani nimbambeahindi ninihondi hamburiraniwami mamaro. Ninihondi-mayo ranahandifihiana ndüri afindi sürü papiyoy hiningifeyoane maningo. Ndüri ranana Godimbo moaruwaimbofe hoafiyoy papimayo. Ninihondi-mayo ranai 7 mbiroweimbियो haya asu 10 daburüdübüyo. ⁴ Nimorehi ranai ana

bogori-yafe asüdabombü asu hamburi hoeari güde mbura, rani-poanimbo yihuruyo haya gor asu nimoie kaki afindi-fih semindiweimbi-nambo nafiyoweimbi, foefembo moatükunî yihururamindi hayamboyo maninggo. Gorinambo nafiyoweimbi kap ranambe moaruwai moatükunî ai anamindihoandi birabiri-mayo ranahandi afisaho foafusoweimbi semindi haya maninggo, sapo ai anamindihoandi birabiri-mayo rambo-hünda. ⁵ Nimorehi ranahandi giribodi hamindifih moani rani-poanimbo dibohindi ndürî sürü paru hiningmarundi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘DIBOHÜNDI HOAFI BABIRON NGOAFI ADÜKARI
NINDOWENIHI BIRABIRIYEIMBI NIMOREHI ASU
MUNGUAMBO MOARUWAI HOHOANIMO HONDÜ HIFI
NDANHÜNDAMBO ENGORO RANAHEI HOND-ANE’,

meho. ⁶ Nimorehi ranaiyo Godindi nendi-yei asu Sisasimbo anihondumbo süngurihoreimbi hifokoarearü marandi ranahei-mayo horî ra simindi haya mamikari-mayowa ro hoei-maritheandi.

Raniyahî asu ro rani-moatükunî ranahambo hepünaheandühi afindi hohoanimo-mayahî. ⁷ Raniyu asu sünambeahindi nendi ranai düdufindirühi yahuya, “Se nimboe hepünefoandühi afindi hohoanimoayafa? Awi ro sîhambo nîmambeahindi nînihondi asu nimorehi ranahambo semindi ho arandi ranahafe dibohindi hoafi nîmindi ra hoafindahanî-mboyahî. Nîmambeahindi nînihondi ranana sapo 7 mbîro-weimbiyo haya asu 10 daburüdümbî-mayo-ane. ⁸ Nîmambeahindi nînihondimbo yangîri maninggowa hoeimarowand-anesî, nga asu hapondanana wanî. Ai ndeara sapo hifambe akimî kaikoate moani raguhamindi hanîweimbi ranambeahindi tüküfembo yangîr-ane. Nga asu ngîri amitata ahambo moaruwaimbo-fembohünda dibonapindifeyo. God ai hifi sünü nafîrand-ambe nindou didîyei koadürümbo-koadürümbo yangîri nîboadeimboyei ranahei ndürî ra bukambe sürü papîmarandi. Nindou hifîni anîmboei ranahei ndürî buk ranambe pefe sîhefekoate-mayo ranai-anîmbo randîhi nîmambeahindi nînihondi ranahambo hoeindîhindanî-wanî hepünîndahi-mboyei. Rani-moatükunî ra horombo yangîri maninggoyosî, nga hapondan-ana moai ninggo, nga asu süngunambo asükaindo tükündîfemboe.

⁹ Ndanî hoafi ndanana nindou düdi ai fifîreandeimbi-mayu ranahamboane: Mbîro 7 ranahandi sîsamî ranana hifi wafuyo asu nimorehi-mayo ranai ranîwamî nîmarî arandi. Asu rani-moatükunî ra adükari bogori nindou 7

amboan-anemo. ¹⁰ Ranane asu hondahüyafundeimbi (5) adükarî bogorî nindou yifîmemo-anemo mamî ai mbamarü asu ŋgorü ai awi moai bogorîmbofi tüküfiyu. Tüküfekoate-mayu ranai tükîndîfiyuwanî ai moanî akîdou bodîfohü yangîrî nüngumbui. ¹¹ Sapo nîmambeahîndî nîñîhondî horombo manîŋgo-yosî, ŋga asu hapondanî ana moai nîŋgo. Ai-anîmbo ahandîhoarî ranana 8 noufimbî bogorîmbo-ndîfemboesî, ŋga asu aiana sapo nîñîhondî 7 ranambeahînd-ane. Ŋga asu ahambo ana süngunambo God ai moaruwaimbo-ndearümbui.

¹² Sapo 10 daburüdümbî hoeimarowandî ranana 10 adükarî bogorî nindou-yomo asu ai awi moai muŋguambo moatükunî hîfandîyo hombo ra piyomo houmbo hîfandundî. Ŋga ahamumbo amboanî God ai ŋgîñîndî dagapurîmbui. Bodîfohü nîmambeahîndî nîñîhondî-mayo ra-babîdîmbo adükarî bogorî nindoumbondafu hîfandu nîŋgomboemo. ¹³ Bogorî nindou ranahamundî ratüpurî hohoanîmo ranana moanî mam-ane. Rananemo ai ahamundî ŋgîñîndî asu ndürî adükarî ra nîmambeahîndî nîñîhondî ranahambo masabudo. ¹⁴ Ai Sipsip Nîmorî ranîbabîdîmbo yifiarî-ndîmboemo. Ŋga asu Sipsip Nîmorî ai yifiarî ra taborîndî-hoembui. Aiana adükarî-yomondî adükar-ani asu adükarî bogorî-yomondî adükarî bogor-ani. Asu ahandî nendî ranaheimboya mborai mehündüra tükîmehinda wand-anei yahu kafoare hîñîŋgî-mareandüra ahandî hoafî sünguarîhind-anîmbo yifiarî ra taborîndî-hehimboyei," mehu.

¹⁵ Sünambeahîndî nendî ai asükaiyu wambo hoafîyundîrühî yahuya, "Nindowenihi bîrabîrîyo-randeimbî nîmorehî nîmarümbî hoe se hoeimarowandî ranana nindou-anei. Ai muŋgua hîfîhündî, muŋgua fihoearî, muŋgua mamamî hoafümbî asu muŋgua nindou afîndî mafandîhindî ranîyei. ¹⁶ Se 10 daburüdümbî nîmambeahîndî nîñîhondî hoeimarowandî ai-anîmbo nîmorehî ranahambo yîboaruko-ndîhindühî ahandî nîne napo ahambo sowahî engoro ra mbirîboadî-hindühî hoearî hîrîboadî-hindoanî asu safî yangîrî nîmandîmboe. Rananîmbo asu ai ahandî fisafî ra dagüdindowohü haiambe muŋguna mandîhimboyei. ¹⁷ Ranî-moatükunî ra God ahandîhoarîyu ahamundî ŋgusüfoambe refembo hohoanîmo masagapurî ranîyo asu ahamundî-mayo ŋgîñîndî ra nîmambeahîndî nîñîhondî ranahambo masabudo. Ai muŋgua hîfî ra hîbadîyo hombo God ai ahandî hoafîmayu süngu muŋgua moatükunî anîhondü tüküfemboayo ranî si tüküfe sîmboanî. ¹⁸ Nîmorehî se

hoeimarowandi ranana adükarî ngoafi sapo hifinîndî adükarî bogorî nindou ranahamumbo hifandapurî arandi ranîyo,” mehu.

18

God ai Babiron ngoafi Adükarî ra moaruwaimbo-mareandi

¹ Rani-moatükunî ranai refehayamboyoane, sünambeahîndî nendî ngorü ranai sünambeahîndî tüküfi makusuwa hoeimarîhinî. Ai nginîndî hamîndî hondüyu haya asu ahandî nginîndî hamîndî si ranambo munguambo hifî ra si boakîma-foareandî. ² Asu ai puküna hoafi-yuhü yahuya,

“Adükarî ngoafi Babiron ai hifinî pîmayo! Ai hifinî pîmayo!
Ai moaruwai nendî ranahei ngoaf-ane.

Rani-poanîmbo rani-poanîmbo moaruwai ndu ranai-
amboanî ranîhü amarei.

³ Nîmorehî Babiron rani-babîdîmbo munguambo nindou
ranai moaruwai hohoanîmomemo
nindou ai wain hoe simîndîmo houmbo mamîkarî ho-
hoanîmomemo nou.

Munguambo adükarî bogorî nindou hifî ndanîhündambo
amboanî ai-dîbo moaruwai hohoanîmomemo.

Asu kakî semîndî ratüpurî ratüpurîyomo-rundeimbî
nindou amboanî

ahandî-mayo moaruwai hamîndî hohoanîmo rani-
fihîndî kakî afîndî sowandümo houmbo

kakî afîndeimbî nindou tükümefundî,”

mehu.

⁴ Raniyo asu hoafi mamî sünambeahîndî makosowa
hîmborîyahane, ai yare hoafi-yowohü yahoya,

“Wandî nindou se ngoafi ranambeahîndî aboedühî
tüküyahi!

Se ai moaruwai hohoanîmoayo ranîsüngu-ndîhimboyei,
nga yowanî.

Asu se ai tîrîrîfo asemîndo ranambe-ndahimboyei, nga
yowanî!

⁵ Ahandî moaruwai hohoanîmo ratüpurîmayo ra nîmoamo
sünü ngasünde-amboane.

Ranane asu God ai nîmorehî ranahandî
moaruwai hamîndî hohoanîmo ranahambo moai
mîtanîramündu.

⁶ Ai sîheimbo ramareandürî rani-sîmogodühî sîmborî se
ahambo randîhindî.

Nîmorehî ranai sapo munguambo moatükunî moaruwai
ramareandî rani-sîmogodühî nandîhi ndahündo.

Nîmorehî ranai sîheimbo wain hoe ra nginîndî hamîndî
kare masagadürîmbo

asu se ahambo wain yimbumbore nginindi hamindi
kandih ndahundo.

7 Nimoreh ranai ahandi boriyohü asu napo afindeimbi-
mayo rani-simogodühi
ahambo asubusi afindi ndahundoani aranimbeyo-
wamboane.

Ai ahandi fi ranimbo boriyohü yahoya,

'Roana adükarü bogorimbo-yaheamboanahi nda
amarühi!

Ro ngiri aranindahi, nga wani,' meho.

8 Ranimbo-hündambo-animbo awi ngorü-simboani ana
ahambo moaruwai hamindi moatükunü,
masime, arani-hoafi, sesi-koate nimarü, munguambo
rani-moatükunü ranambo nikonda digemboe.

Asu hai ahambo tikirindamboe

sapo Adükarü God ai-animbo ahambo yibobondeambui
ai nginindi hamind-ani.

9 Hifi ndanihündambo adükarü bogorü nindou-memo
ranai nimoreh rani-babidimbo nimoreh sisihimoyomondühü ai moani moaruwai hamindi afindi sowandümo
maningomo. Ranimbo-hündambo-animbo adükarü bogorü
nindou ranai nimoreh ranahambo hai tikirirandühü
ranahandi hasheimü ahafo ranahambo hoeindundani-
wanü aranindimondühü ngusüfohö warü purükündümboemo.

10 Nindou ranai angunü safi ahandi fikimü ninggokoate
ninggomboemo sapo ai asubusi ranambefembo yihimbombo.

Asu ai hoafindomondühü animboya,

'Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboemou-ane!

Babiron ngoafi adükarü ra!

Se ngoafi adükarü hamindi-yafi hawa asu nginindi hamind-
anafü!

Nimehinou God ai shambo tinirüfo sagananimboani,'
mehomo.

11 Hifi ndanihündambo nindou kakü semindimbo
ratüpurü ratüpurüyomo-rundeimbü-memo ranai-amboani
ahambo aranindimboemo sapo nindou ahamundi napo
ra semindimbo wanimewambo. 12 Sapo ahamundi napo
ranana ini nda: gor, sirfa, nimeie kakü adükarü hamindifihü
semündümbü, aboedü hamindi yamanü, kifohü hoearü
nginindi aboedü, rani-poanimbo hoearü hamburü, sirika
nginindi hoearü. Asu rani-poani nimeie fisinjarü aboedümbü,
munguambo aboedü moatükunü erefan yahafinambo nafiyoye-
weimbühündü, mungu moatükunü nimeie kakü afindifihü
pemyoyeweimbühündü nambo nafiyoyeweimbühündü. Asu
nginindi kapa bras, ain asu nimeie aboedü sürü-sürüyoye-
weimbü nambo nafiyoyeweimbühündü. 13 Asu bidifirü napo
yahurai. Sesi fisinjarümbü moatükunü sinamon, kosendü

mbai, fisinḡirümbi mbimbirai, wowondümbi moatükuní aboedí fisinḡirümbi, sanda, wain, sesimbo wer, kifohi praua asu nimbandi praua, burmakau, sipsip, hos, ahandi nimarifondi kameihí, nindou kaki-koate ratüpuríyomo-ndeimbi asu nindou yifiarambe sowandümo-ndüreimbi muḡuambo moatükuní ra ḡirí asúkai pemíndomo.

¹⁴ Kaki semíndimbo ratüpuríyomo-rundeimbi ranai nimorehimbo hoafiyomondowohü yahomoya, 'Muḡu aboedí moatükuní se sihoefi hawa wand-ane masafi ranana ndeara sihambo hininḡireanini haya dibonapi-mefeyo. Asu muḡuambo aboedí sesi kaki afíndífihi semüdümbi asu muḡuambo yihuruyimíndi napo aboedí sihafí meḡgoro-mayo ranamboani ndeara sihambo hininḡireanini haya awarimaríhoayo. Asu muḡuambo rani-moatükuní ra ḡirí se yahurai asúkaindafi hoeindowandí,' mehomó. ¹⁵ Sapo kaki semíndi ratüpurí ratüpuríyomo-rundeimbi ai adükari ḡgoafi ranihü ninḡomombo rani-fihíndi kaki afíndeimbi-memo ranai ḡgoafi ra anḡuni safi ninḡomboemo ai afíndi tinirífo asemíndo ranambefembo yihimbombo wambo. ¹⁶ Nḡa asu aiana araniyomondühi afíndi hohoanímomemo. Ai randu hoafi-ndimondühi anímboya,

"Hípoanímboembou-ane! Hípoanímboembou-ane!

Adükari ḡgoafi ra.

Horombo ai kifohi hoeari aboedí, rani-poanímbo hoeari hamburí yihururamíndi,

asu gor, nímoei ranambo nafíyo-weimbi moatükuní, aboedí hamíndi yamaní yihururamíndi raraora-hayambo maninḡomayo-ane!

¹⁷ Asu nímehünou muḡuambo aboedí ḡḡiníndi moatükuní ra awarimaríhendí!"
mbisímboemo.

Muḡuambo sip sowandümo homo-rundeimbi, nindou sipambe fareahi ḡgorü ḡgoafini hei-ríhündeimbi, sipambe nimarímombo, sip ranahambo hífandíru homo-rundeimbi asu nindou didemo siríwara-ambe kaki semíndi ratüpurí ratüpuríyomo-rundeimbi nindou muḡuambo ai Babiron ḡgoafi rani-kimí ninḡo-koate anḡuni-safi manímboei. ¹⁸ Rananímbo asu ai Babiron ranahambo hai imaminambo tikírírandühi hasíheimí ahafo ranahambo hoeríhindani mayowa hasíhei-mayei. 'Moai ḡgorü ḡgoafi adükari Babiron yahurai nanḡo!' masei. ¹⁹ Ai ahei mbírowamí düdübudí pütíyahindühi arani-hímboahoyeihí seiya,

'Hípoanímboembou-ane! Hípoanímboembou-ane! Babiron ḡgoafi adükari! Moaruwai hamíndi ahambo tükímefeyo.

Nindou didemo ai sip sihoundeimbi-memo ranai
siriwara-ambe sowandümo homondühi
kaki afindeimbi nindoumbo-yafu tüküme fundi ngoafi
ranahandi kaki afindi ranambo!

Asu munguambo moatükuni afindi ahandi ra awari-
marithoayo, masei.

20 God ai Babiron ranahambo moaruwaimbo-mareandi
ranimboane
asu sünu se-anafi, Godindi nindou se-anei, Kraisindi
hoafi
sowandümo homo-rundeimbi nindou-anemo, Godindi
hoafi hoafiyomo-rundeimb-anemo munguambo se
hihi-fi-hihi-findei.

God ai ahambo tihirifo masagado sapo simbori siheimbo
ramareandüri süngumbo,”

meho.

21 Raniyu sunambeahindi nendi-mayu ranai wit nokoyo-
rambo nahurai afindikokoe nimoei semündü botire haya
siriwara-ambe pireandühi hoafiyuhü yahuya,

“Ndahurai-animbo Babiron ngoafi adükari ranamboani
püküna pindifeyowan
gadowohumbo ngiri asükaindo hoeindihindi.

22 Babiron se, nindou gita fandu, heiründer, mboni
faifaindimo
asu inafaaindimo raro-ndundan
sihafi mbusümo ngiri nindou ai asükaindei himborindei
ndühündi!

Rani-poanimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ai
sihafi mbusümo rani ratüpurindimo ndunda ngiri
asükaindo hoeindifeyo.

Asu wit nikombo nimoei ranai ngiri asükaindo
sihafi mbusümo wit nikondandühi hoafindowan
himboringendei ndühündi.

23 Asu sihafi mbusümo ngiri asükaindo
ram hai ranai sindoani hoeindifeyo.

Sihafi mbusümo nindouwenihi ai nimorehi
semindimboayu-ane
asu nimorehi ai nindowenih semindimboayo-ane
hoafi ra ngiri asükai tükündifeyowan himborindo
ndandi.

Sihafi kaki semindimbo ratüpur ratüpuriyomo-rundeimbi
nindou ranai ana
munguambo hifi ranahambo ngasüdu houmbo ndeara
moani nginindi hamindi hond-anemo.

Nga asu se sihafi tihagi nginindi ranamboyafi munguambo
hifihündi nindou ranaheimbo wosihofori hoafi-
mayafindüri!

24 Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyomo-rundeimbi-yomondi horɪ asu
Godɪndɪ nindou ranahei horɪ ranai Babiron ŋgoafɪ
ranɪhü meŋgoro.

Yɪnɪ, sapo nindou aheimbo ai hɪfɪ ndanɪhü hɪfokoa-
mareandürɪ ranahei horɪyo ŋgoafɪ ranɪhü meŋgoro,”
mehu.

19

*Babiron ŋgoafɪ ranai moaruwaimbo-mefeyowa nindou ai
ranɪmbo hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmayei*

¹ Ro nindou afɪndɪ sünambeahɪ hoafɪ puküna
kamarɪhehinda hɪmborɪmayahɪ. Ai rarɪhi hoafɪyeihɪ seiya,
“God ai sɪhefɪmbo aboedambo-reamuneimb-ani.

Ndürɪ adükarɪ asu muŋguambo ŋgɪnɪndɪ ranana sɪhefɪ
God ranahandɪ yangɪr-ane!

² God ai anɪhondü asu mbumundɪ hohoanɪmo süngure
nindoumbo yɪbobore arandɪ.

Nindowenihɪ bɪrabɪryo-randeimbü ranai muŋguambo
nindou ranaheimbo ahandɪ nindowenihɪ bɪrabɪrɪ ho-
hoanɪmo ranambo moaruwaimbo-mareandürɪ.

God ai nɪmorehɪ ranahambo sɪmborɪ tɪŋɪrɪfo masagado
nɪmboe ai Godɪndɪ ratüpurɪyomo-rundeimbi nindou
hɪfokamarɪpurɪ ranɪmbo-hünda,”

masei. ³ Asükaiyei ai puküna hoafɪyeihɪ seiya,
“Godɪmbo adükar-ani yahomboane!

Hai Babiron ŋgoafɪ adükarɪ ranahambo tɪkɪrarandɪ rana-
handambo hasɪheimɪ ranai moanɪ yare koadürümbo-
koadürümbo ahafo,”

masei.

⁴ Ranɪyo 24 boagɪrɪ asu yangɪrɪ nɪŋgoweimbi moatükuni
ranai hɪfɪnɪ pütapɪyei nɪmareimbo God sapo ahandɪ
adükarɪ bogorɪ nɪmarɪfondɪ ranɪwamɪ amaru ranahambo
hohoanɪmo yahündowohü ŋgusüfo pamarɪhorɪ. Ai rarɪhi
hoafɪyeihɪ seiya,

“Godɪmbo adükar-ani yahomboane! Nga anɪhondü-ane!”

masei. ⁵ Ranɪyo asu adükarɪ bogorɪndɪ fondɪ-mayo ranam-
beahɪndɪ hoafɪ ranai tüküfeyowohü yahoya,

“Muŋguambo nindou, Godɪndɪ ratüpurɪyei-rɪhündeimbi se
sɪhefɪ God ranahambo aboed-ani mbɪsei.

Moanɪ nindou-anei asu ndüreimb-anei se muŋguambo
ahambo aboed-ani mbɪsei,”

meho.

Sipsip Nɪmorɪ ai nɪmorehühɪfɪhɪ sesɪ afɪndɪ tüküme Feyo

⁶ Ranɪyahɪ asu nindou afɪndɪ fandambo yangorombo hoafɪ
afɪndɪ tüküfembo nahurai hɪmborɪmayahɪ. Ranɪ-moatükuni
ranai ana sapo hoe amündürɪ yigüdayo nahurai hɪmboyo

asu nimoamondi hoafi mbuayo nahuraiyo tüküme feyo. Ro himboriyaha ai rarithi hoafiyehi seiya,
 “Godimbo adükar-ani yahomboane!

Sapo Adükar+ God sihefi ai munquambo nginindi ra hifandarandi!

7 Haponda awi sihiri hihifi-hihifindefühi adükar-ani mbisefimboane.

Sapo Sipsip Nimori ranai nimorehi semindimboayu ranisi ra ndeara tüküfemboane.

Asu ahandi nimorirehi ranai ndeara nafiram-ndimboane amaro.

8 God ai nimorehi ranahambo moani aboed+ hamindi hoeari himboarambe for+hoaiweimbi güdífembohünda sagadomboani,”

masei. (Sapo hoeari aboed+ ranana Godindi nendi mbumundi ratüpur+ hohoanimoaye ranahandi sisami nahurai-ane.)

9 Raniyu asu sünambeahindi nendi mami ai hoafiyundirühi yahuya, “Se ra sürü papirandühi animboya, Sipsip Nimori ai nimorehi semündühi sesi afindi sesesimaye ranambe God ai nindou ranaheimbo se dügüsi mehündür+ ranai ana hihifi-hihifimbeiyei-amboane.”

Asükaiyu yare hoafiyundirühi yahuya, “Ndan+ hoafi ndanana Godindi anihondü hoafi hond-ane,” mehu.

10 Raniyah+ asu ro ahambo hohoanimo-mbohünda yiri yimbu pusir+he mamarithi. Nga ai hoafiyundirühi yahuya, “Refepoani! Ro-amboani se asu sihaf+ wandaf+ babidimbo sihiri Sisasindi-mayo hoafi anihondumbo-rihundeimb-ane. Nga se Godimbo yangir-animbo hohoanimo pandiwori. Hoafi Sisas weindah+mareandi ranai nindou nginindi sagapuri arandi Godindi hoafi hoafimbohünda,” mehu.

Nindou kifoh+ hos+wami mamaru

11 Raniyo asu ro himboyahane, sünambe yipur+ ranai sübüd+hoai yangrowohüyo hos kifoh+ ranai maningowa hoeimar+heandi. Hos semündü hu-randeimbi nindou raniwami mamaru ranahandi ndür+ ra yahurai-ane: ‘Ratüpur+ ndore hifanda-randeimb-ani’. Asu, ‘Anihondü hohoanimo süngure-randeimb-ani’. Sapo ai nindou ranaheimbo yibobofe asu yifiari hohoanimo ra ai moani mbumundi hohoanimo megoro rani-süngu-ani rawareandi. 12 Ahandi himboari ana hai nahuraiyowohüyo asu adükar+ bogori nindou-yafe at afindi ahandi mbiroambe ninoumayo. Ahandifih+ ndür+ sürü pefe hin+ngifeyowa mapaiaro ranahambo nindou amuri ai moai fifir+feyo, nga moani ahandi hoari yangir-ani

fifireamboayu. ¹³ Ai hoandarî hoearî magüdeandî ranana hor-ambe foefe himîndümbiyo magüdeandî. Ahandî ndürî ranana, ‘Godîndî Hoaf-ane.’ ¹⁴ Ranîyomo asu sünambeahîndî ami ranai kifohî hoearî moanî aboedî hamîndî ra fihü yihururündîmo houmbo kifohî hosiwamî nînouyomo houmbo ahambo süngumarürî homo. ¹⁵ Muñguambo hîfî ranaheimbo hîfînambo-fendürîmbo ami-yomondî pisao nahurai yihümîndî hamîndî ahandî yahamonafî tüküfe mbumarandî. Ai ain nîmînîmî ranambo-anîmbo muñguambo hîfî ranahambo hîbadambui. Ranambo asu ai wain hoe boboe ra wain boboembo fondî ranambe tîñarînambo bubütükündambui. Ranîmoatükunî ranana sapo God muñguambo ñgînîndî hîfandandeimbi-mayu ranahandî muñguna moaruwai hamîndî ñgînîndî hohoanîmo ranane. ¹⁶ Ahandî hoandarî hoearî-mayo ranîfihîyo asu ñgehurîfihîyo ndürî ra sürü pefe hîññgîfeyoanî mapaiaro. Ndürî ranai yare hoafîyowohü yahoya, “Bogorî nindou-yomondî Bogorî asu adükarî nindou-yomondî Adükar-ani,” meho.

¹⁷ Ranîyahî asu hîmboyahünda sünambeahîndî nendî ranai hüfîhamîndî fihî botîfi manünguwa hoeimarîhinî. Ranîyu asu ai ndu sünü wafusîfohü youmemo ranahamumbo puküna hoafîyupurühî yahuya, “Godîndî adükarî sesesî ndanîfihî mborai sîfomo fandu mamühîyafu! ¹⁸ Mborai sîfomo adükarî bogorî nindou-yafe safî, ami bogorî-yomondî safî, ñgînîndî nindou-yomondî safî, hos safî, asu hos sowandümo homo-rundeimbi-yomondî safî, ra muñguambo sowasümo. Muñguambo nindou-yafe safî, moanî ratüpurîyomo-rundeimbi nindou-yomondî-mayo asu kaki semîndî ratüpurîyo-rundeimbi-yomondî-mayo, adükarî nindou asu akîdou nindou-yomondî-mayo safî ra muñguambo sowasümo,” mehu.

¹⁹ Ranîyahî asu hîmboyahünda, nîmambeahîndî nîñhondî asu adükarî bogorî nindou hîfî ndanîhünda ahei amiyomo ranai fandu gugurîmarunda hoeimarîheandî. Nindou sapo kifohî hosi-mayo ranîwamî nîmarümbo semündü ahu ranani asu ahandî ami rananemo ranîbabîdîmbo yîfiarîmbo ranai fandu gugurîmarundî. ²⁰ Nîmambeahîndî nîñhondî-mayo asu Godîndî hoafî tîkai hoafîyu-randeimbi nindou-mayu ranî-dîbo ai muñguambo tîkai hepünîfeimbi moatükunî rarîne-marînandî ranîyimbumbo mbumarîpündümo. Nindou nîmambeahîndî nîñhondî-mayo ranahandî hîmboahü hepünîfeimbi moatükunî rarerandühî asu ranî hohoanîmo sünguyu ai nindou ranaheimbo wosîhoaforî hoafîyundürî marandî.

Raniyei asu ai nĩmambeahĩndĩ nĩnĩhondĩ-mayo ranahandĩ ndũrĩ sahũmũndihĩ asu ai sĩsamĩ ranahambo hohoanĩmo parĩhi marĩhũndĩ. Ranĩmboyo asu nĩmambeahĩndĩ nĩnĩhondĩ-mayo ranĩyo asu Godĩndĩ hoafĩ tĩkai hoafĩyu-randeimbĩ-mayu ranĩyu ahafanĩmbo yangĩrĩ nĩmbafanda sowapũndũmo wafusũrĩho hai sarfa nĩmoeinambo tĩkĩra-randeimbĩ-mayo ranambe pĩmarupĩrĩ. ²¹ Ranĩyu asu nĩndou sapo kĩfohi hosi-wamĩ nĩmarũmbo ahandĩ yahamo pisao yihũmĩndĩ tũkũfe mbumarandĩ ranambo ami bodĩmondĩ ranahamumbo hĩfokoako-mafoareapuri. Ranĩyo asu muĩguambo ndu ranai ahamundĩ safĩ sahũsimbo bodo tũkĩmehĩndĩ.

20

Satan ai 1,000 hĩmbanĩ karabusambe manũngu

¹ Ranĩyahĩ asu ro nĩmboa hĩmboyahũnda sũnambeahĩndĩ nendĩ mamĩ ranai sũnambeahĩndĩ tũkũfi haya sapo hĩfĩ ambe ndihĩ ragu hoeife-koateyo-randeimbĩ ranahandĩ yĩpurĩ ki asu sen nĩmboreimbũ waramberamũndũ makusũwa hoeimarĩhinĩ. ² Ranĩyu asu ai amoasĩrĩ afĩndĩ ranahambo mbumaramũndu. Amoasĩrĩ ranai ana sapo horombodĩdĩ hondũ-mayo-ane. Ai sapo muĩguambo nĩndou ranaheimbo papĩ-hoafĩrandũrĩ hoangu-randeimbĩ Satan-ani. Ranĩyu asu sũnambeahĩndĩ nendĩ-mayu ranai ahambo senĩnambo hũputũpurĩherũ mbura 1,000 hĩmbanĩ hĩnĩĩgĩmarĩrĩ. ³ Ranĩyu ai ahambo hĩfambe ragu hanĩweimbĩ-mayo ranambe pĩrira mahanu. Nafĩtambe pare mbura kinambo kĩkĩre papĩramũndĩ yowanĩmbo hĩnĩĩgĩmareandĩ. Rananĩmbo ai muĩguambo hĩfĩhũndĩ ranaheimbo ĩgĩrĩ wosĩhoaforĩ hoafĩndũndũrĩ. Ahambo refĩ hĩnĩĩgĩfĩyuanĩ nũngumbo 1,000 hĩmbanĩ muĩguyo-ambe-anĩmbo tũkũndũfi akĩdou yangĩrĩ nũngumbui.

⁴ Ranĩyo asu bogorĩ nĩndou-yafe nĩmarĩmbo fondĩ ranai burĩmayowa hoeimarĩheandĩ. Fondĩ ranĩwamĩ mamarĩmo-memo ranahamumbo yĩboboferambo ĩgĩnĩndĩ masagapuri. Asu asũkai sapo nĩndou Sisasĩmbo asu Godĩndĩ hoafĩ ranahambo anĩhondũmbo wataporĩmbo-rĩhũ marĩhũndĩ ranĩmbo mbĩro kĩbodĩrĩ-marandũrĩ ranahei yĩfĩafĩ hoeimarĩheandĩ. Asu aiana nĩmambeahĩndĩ nĩnĩhondĩ-mayo ranahambo ahandĩ sĩsamĩ kameihĩ moai ĩgũsũfo parĩhindĩ. Ahei gĩrĩbodĩ hamĩndũhĩ asu warĩhũ nĩmambeahĩndĩ nĩnĩhondĩndĩ ndũrĩ moai paiaro, ĩgga wanĩ. Ai yangĩrĩ tũkũyahĩ bogorĩ nĩndoumboyahĩ Kraĩs-babĩdĩ muĩgu-moatũkunĩ 1,000 hĩmbanambe hĩfandĩmarĩhũndĩ.

⁵ Nĩndou amurĩ yĩfĩmayei ana moai yangĩramboyahĩ

tüküyahindi, nga ai randihi yifi yagodei ngeimbo 1,000 himbani muṅguyo-ambe-animbo tükündahimboyei. Ranana weaṅgurühi yifihündi botife-ane. ⁶ Nindou didiyei ai sapo weaṅgurühi yifiyeimbı botife si ranambe botiyahindeimbı ana ai hıhıfi-hıhıfimbeyei-amboane. Ai Godındı yangıri-aneı. Asükai yimbu noufimbı yifi ranai ana ṅrı nindou ranaheimbo hıfınambo-ndearü. Ai Godımbo asu Kraısmbo didıbafife-rambo nindoumbondahi nımboeimboyei. Rananımbı ai Kraısbabıdımbo nımboeimbo 1,000 himbani aho ranambe muṅgu moatükunı ra hıbadıhümboyei.

Satan ai muṅguna moaruwai-mboefiyu

⁷ Süṅgunambo 1,000 himbani ra muṅguyo-ambe-animbo Satanındı karabus worı yipurı ranai sübüdıgoedoanı asu ai moanambühi tükündüfimbui. ⁸ Asu rananımbı ai muṅguambo hıfıhü nindou burıyei wakarıhındı ranaheimbo wosıhoaforı hoafıyondürımbı hoahoṅgu wakındeambui. Hıfı ra ahandı ndürı Gok asu Magok-ane. Rananımbı Satan ai aheimbo muṅguambo yıfiarımbıohünda ndemündündürı mamühi guguründerümbui. Nindou afındı safı ranai ana moanı sırıwara hoe-kımı gudikıkırı nahurai anıboadeı. ⁹ Ranıyei asu ai muṅguambo hıfı ranıhü hei Godındı nindou ser worambe anıboadeı asu adükarı ṅgoafı God ai hohoanımoyu wakımareandı ranaheimbo wakımarıhındürı. Ranıyo asu sünambeahındı hai ranai kosıwohüyo nindou ranaheimbo hainambo tıkrımarandürı. ¹⁰ Satan ai nindou ranaheimbo wosıhoaforı hoafımayundürı ranımboyu asu God ai ahambo wafusürıho hai sarfa nımoeifihı mahoro ranambe pırira mahanu. Nımambeahındı nınıhondı asu Godındı hoafı tıkaı hoafıyu-randeimbı nindou amboanı haiambe manımbafanı. Rananımbı ai muṅguambo nımbı si aho ra koadürümbo-koadürümbo asübusımbondımo pındımondu ṅgomboemo.

Yıbobofe si tüküme feyo

¹¹ Ranıyo asu himboyahünda adükarı bogorındı nımarıfondı kıfohi ranai nıṅgowohüyo asu ranıwamı nindou mamı ai mamaruwa hoeımarıhını. Ranıyo asu ai nımaruambe ra hıfı sünü ranai awarıhoehüyo asu moai asükaiyo hoeıfeyo. ¹² Ranıyahı asu himboyahünda yifiyeimbı nindou ndüreimbı asu ndürü-koateimbı ranai bogorındı nımarıfondı haṅıfoanı burımayeiya hoeımarıheandürı. Ranıyo asu buk bıdıfırı ranai boare haya kurümayo. Asu yangrı nıṅgombo buk amboanı boare haya meṅgoro. Ranıyo asu yifiyeimbı nindou burımayei ranaheimbo nıne-moatükunı ramarıhında sapo buk kurümayo ranambe

sürü pefemarandi ranî simogodühî aheimbo papi-hoafi ranai tüküme Feyondürî. ¹³ Ranîyo asu muᅇguambo sirîwara-ambe yîfiyei yaᅇgoreimbi ranaheimbo sirîwara ai hinîᅇᅇᅇ-mareandürî. Yîfiyo-rambo hohoanîmo asu yîfiafi ᅇgoafi ranambe yîfiyeimbi nindou kîkîhîrîhümündi anîmboei ranaheimbo muᅇᅇu hinîᅇᅇᅇ-mareandürî. Ranîyo asu nindou nîmarî-fondî-wamî mamaru ranai nîne-moatükunî ai ramarîhindî ranî-simogodühî aheimbo papi-hoafîmarandürî. ¹⁴ Ranîyo Yîfiyo-rambo asu Yîfiafi ᅇgoafi ranahafembo haiambe pimareapîra mahanîfe. Wafusüroho haiambe ranana sapo asükaiyo yimbombofe yîfîmbo moatükunî ranane. ¹⁵ Nindou dîdîyei ahei ndürî sapo yaᅇᅇrî nîᅇᅇᅇᅇ buki-mayo ranambe paiarî-koate-ayo ana, nindou ranaheimbo wafusüroho hai mahoro ranambe pimareandüra mahanei.

21

Hîfî sünü sîmborî tükîmefeyo

¹ Ranî-moatükunî ranai refahaya-mboyowane, asu hîmboyahünda sünü hîfî sîmborî ranai tüküme Feyowa hoeimarîheandî. Weaᅇᅇurühî sünü tüküfe hîfî tüküfe-marandî ranai awarîhoeihüyo asu sirîwara amboanî foerî-koate-mayo. ² Asu hîmboyahünda Godîndî ᅇgoafi sîmborî Serusarem ranai, sapo nîmorehî anamîndühîfembo ahandî anamîndî ranî-sowahî homboyaho haya rawefeyo nou yahurai refe-haya God sowahîndî tüküfe makosowa hoeimarîheandî. ³ Bogorîndî nîmarî-fondî-mayo ranambeahîndî hoafi puküna hoafîmayowa hîmborîmayahî. Yare hoafîyowohü yahoya, “Hîmborîyei! Godîndî worî hapoana nindou-babîdîmbo anaᅇᅇo! God ai nindou-babîdîmbo nüᅇᅇuhü asu ahandî nendî-ndeimboyei. God ai ahandîhoarî nindou ranî-babîdîmbo anüᅇᅇu anîmbo asu ai ahei Godî-ndümbui. ⁴ Ai nindou ranahei hîmboarambeahîndî aranî-hîmboaho gedüherümbui. Rananîmbo yîfîmbo hohoanîmo, asübusî, aranî asu ᅇᅇusüfo afîndî kîfe hohoanîmo ra ᅇᅇrî tükündîfeyo. Sapo ranana horombodîdî moatükunî awarîhoaimb-ane,” meho.

⁵ Ranîyo asu nindou fondî ranî-wamî mamaru ranai hoafîyuhü yahuya “Haponda ro muᅇᅇuambo moatükunî sîmborî rarîheandühanahî,” mehu. Asükai hoafîyundîrühî yahuya, “Ndanî hoafî ranahambo se sürü papîndandî. Sapo hoafî nda ai anîhondü hamînd-ane, ᅇᅇa anîhondümbondîhindî,” mehu.

6 Raniyu hoafiyundirühi yahuya, “Munquambo moatükunî ai tüküfemboane! Roana horombonipoedanahî asu süngunipoedanahî, sapa weanjurühîdid-anahî asu bidifiranîdid-anahî. Nindou düdi ai amîndanîngomboayu ana, nindou ranahambo ro yangrîrî nîngoweimbi harîhoe forîhoeimbi nindou ranahambo moanî ndahandoanî ndümündümbui asu kakînambo semîndî-koate ndahandomboyahî. 7 Nindou düdi ai yifiarambeahîndî tîtaboarîfoare harîhoei tükefiyu ana, ai wandî-mayo moanî sai moatükunî ra ndemündümbui. Rananîmbo asu ro ahandî Godîndahanî ai wandî nîmorîndümbui. 8 Ngga asu nindou didêi yîhîmbo-sîsîrîyahî-rîhündeimbi, anîhondümböfe-koateyi rîhündeimbi, moaruwai hamîndî ratüpurîyei rîhündeimbi, nindou hîfokoarîhi-rîhündeimbi, nîmorehî sîsîhîmoyomorundeimbi, nindowenihî bîrabîrîyei rîhündeimbi, tîbagîrurundeimbi, tîkai godîmbo hohoanîmo parîhi-rîhündeimbi, wosîhoaforî hoafîyei rîhündeimbi ahei nîngofondî ranana, wafusüroho hai asu hai sarfa nîmoei apoarambe ahoro ranîhü yagodîmboe. Ranana yimbu-noufimbi yîfîmbo moatükunî-ane,” mehu.

Sîmborî Serusarem ngoaftî

9 Sünambeahîndî nendî dis 7 waramberündîmo-ndeimbi ranahandambo mamî-mayu ranai wambo-so Godîndî hürütü moendîfembohünda moaruwai hamîndî moatükunî foafusüfiyuanî tüküfimbî-mayo ra semündü haya makusu. Ai hoafiyundirühi yahuya, “Se sînîf-anîmbo ro nîmorehî anamîndühîfembo anînggo Sipsip Nîmorîndî nîmoreh ra nafuinda-hanînîmboyahî,” mehundîrî. 10 Raniyo asu wandî fiambe Yifiaftî Aboedî ranai ngînîndî tüküfendîrühîyahî asu sünambeahîndî nendî ranai wambo semündündîrî hîfî wafu nîmoamo hamîndî ranîwamî mahafu. Raniyu asu ai wambo Serusarem ngoaftî adükarî sünambe God sowahîndî makoso ranahambo nafui-mayundîrî. 11 Raniyo asu Godîndî hîmboamupuimbo-randeimbi ranai si boakîmafoareandî. Asu ngoaftî ranai sapa sürühoeimbi sospa nîmoei kakî afîndîfilî semîndîmbo rahuraiyo moanî hîmboarambe forîforîhoeimbi hamîndî-mayo. 12 Ngoaftî adükarî ranai papî nîmoamo hamîndîyo 12 nafîtambe kemîndî hînîngîmefeyo. Raniyo asu 12 sünambeahîndî nendî ranai nafîtambe ranahambo waranî-ründümo houmbo hîfandîmarundî. Nafîtambe ranîfilî Israeryafe 12 sîrî ranahei ndürî ra papîmayo. 13 Nafîtambe ranai gorügoanîni-gorügoanîni-re burîmayo. Ngîmî ranai hûfîhamîndî süfuanî nîngomo, ngîmî hîmboranî nîngomo, ngîmî ranai rahanîni hîmboranî nîngomo asu ngîmî

hüf+ham+ndi hafuani niŋgomo marundi. ¹⁴ Adükari ŋgoafi ranahandi papi ranana 12 ŋgini+ndi nimoeinambo ndih ragu samboefimbiyo. Raniyo asu mamami ran+wami Sipsip Nimori+ndi hoafi sowandümo homo-rundeimbi 12-yomondi nduri ranai papimayo.

¹⁵ Sapo sünambeah+ndi nendi horombo wambo wataporimbo-marandi+ri-mayu ranai gor+nambo nafiyoweimbi+hündi simongorife nimi+hari ranambo adükari ŋgoafi nafitambe asu papi ra simongorifembohünda semündü haya manungu. ¹⁶ Adükari ŋgoafi ranana munguambo himbori ra moani simogodapo ham+ndiyo. Raniyu asu sünambeah+ndi nendi ranai simongori nimi+hari masemüdu ranambo simongoro-reandane, ŋgoafi af+ndi-kokoeaiyo ahandi ra 2,200 kiromita tükumefeyo. Raniyo asu ahandi simongori hoandari mahafu, himbori yimbu mahafe ranai moani simogodapo hoandari-mayo.

¹⁷ Asu papi nimoamo ranahambo amboani simongoro-reandane, mamami 65 mita tükumefeyo. Rani simongori ranana moani nindou simongoru-rundeimbiyo sünambeah+ndi nendi-mayu ranai simongori+mareandi. ¹⁸ ŋgoafi ranahandi papi ranana hamburi asu yangiri saspami nimoeinambo papiyoweimbiyo. Nga ŋgoafi ranana moani gor sürühoembi yangir-ane nafiyoweimbiyo manango. ¹⁹ Adükari ŋgoafi ranana hifini ndih God ai munguambo mamikarambo nimoeki kiki af+ndi+fihi semündümbi+namboyo kore hini+ŋgimareandi. Weangurühi korimefeyo ranana hamburi asu yangiri saspami nimoeyo, rani+kimi asudabombü sapaia nimoeyo, rani+kimi kifohi aget nimoeyo, rani+kimi yangirasüfo emerar nimoeyo. ²⁰ Asu rani+kimi hamburi kikire kifohi kikire-randeimbi sadonikis nimoeyo. Rani+kimi konirian nimoeyo, rani+kimi krisorait nimoeyo, asu rani+kimi ŋgorü-poani+mbu yangirasüfo berir nimoeyo, rani+kimi anjüsü+safümbi topas nimoeyo, rani+kimi krisopres nimoeyo yangirasüfoyo anjüsü+safümbiyo-randeimbi. Asu rani+kimi asudabombü haiasin nimoeyo, bidifiranambo ana hamburi ametis nimoeyo. ²¹ Nafitambe 12 ranana sapo 12 kifohi mbisi+hondiyo. Munguambo yipuri nafitambe ra mbisi+hondi mamami+namboyo nafiyu hini+ŋgimefeyo. ŋgoafi ranahandi munguambo nafiranan gor hondünambo nafiyoweimbiyo hayamboyo hoehimbo nahurai-mayo.

²² Ro moai Godimbo hohoani+moyondo-rambo wori fondarowa hoeiri+heandi. Sapo Adükari God Munguambo ŋgini+ndembi-mayu ranai-yu asu Sipsip Nimori ai ŋgoafi ranahandi Godimbo hohoani+moyo-rambo worimefani.

²³ Ngoafi raniwami hüfhamindi amoamo ahafandi si ra ngiri boakiboandineandi sapo Godindi himboamupuimborandeimbi si ranai ngoafi raniwami boakimafoareandi ranimbo-wambo. Asu Sipsip Nimori ranai-ani ngoafi ranahandi ram hai nou-ayu. ²⁴ Rananimbo munquambo hifihündi ranai ngoafi ranahandi si ranisungu ngeihü, asu munquambo hifihündi bogori ranai ahamundi nginindi napo ra ranihü ndowandümo tükündafumboemo. ²⁵ Munquambo si aho ra nafitambe ranai ngiri pande ningo, nga sübüdhöai yagodi ngomoe. Sapo ransi-mboani ana ngiri nimb ranai yagodo. ²⁶ Asu ngoafi adükari ranambe munquambo hifihündi-yafe yihuru asu aboedi napo nginindi ra ndemündündür keboemoe. ²⁷ Nga nne-moatükun moaruwai-ayo, asu yikoarifo hohoanmoyorandeimbi asu wosihöafori hoafiyorandeimbi, munquambo ranana ngiri ngoafi ranambe keboehi ngei. Sapo Sipsip Nimorindi koadürümbo ningombo buki-mayo ranambe ahei ndür pamareandür ai-yanigiranimboke-boehi ngüsimboyei.

22

Yanğiri ningombo hoe asu nim

¹⁻² Raniyu asu sünambeahindi nendi-mayu ranai hoe afindi yanğiri ningombo nimindi ra wambo nafuimayundiri. Hoe ra himboarambe mupui fori wakireandeimb-ane. Hoe ranana sapo God asu Sipsip Nimori ranahafandi nimari-fondi-mayo ranambeahindi tüküfe hayamboyo ngoafi nafi bogori rani mbusümondüh mafoero ho. Asu hoe rani himborikimi yanğiri ningombo nimi ranai ngorügoanini-ngorügoanini burimayo. Nimi ranai mam himbanambe 12 hisiyowohü asu moani mamami amoamo hisiyo arandi. Asu nimi ranahandi emündü ranana munquambo hifihündi ranaheimbo aboedambofendür ramboane. ³ Asu nne-moatükun God ai ranahambo moaruwai-ane ehu ranana ngiri ngoafi ranambe yagodo. Nga God asu Sipsip Nimori ahafandi adükari bogorindi nimari-fondi rani yanğiri yagodoani asu Godindi ratüpuriyei rihündeimbi ai ahambo hohoanmondeih ngüsüfo pandihorimboyei. ⁴ Rananimbo asu ahandi ngüsümboari hoeindihi-mboyei asu ahandi ndür ra ahei giribodi hamindifih sürü pande hinngindeambui. ⁵ Asu rananimbo ngiri nimb asükaindo tükündifeyo. Ranimbo-animbo ngiri ram asu hüfhamindi ranai si boakiboadeandi. Sapo Adükari God ai-animbo ahei sindumbui. Asu nindou ranai adükari bogori

nindoumbondahi koadürümbo-koadürümbo hɪbadühɪ
 ɲgeimboyei.

Sisas ai ɲgɪrɪ amɪtata kudu

⁶ Ranɪyɪ sɪnambeahɪndɪ nendɪ ai hoafɪyundɪrühɪ yahuya, “Ndanɪ hoafɪ ndanana anɪhond-ane, ɲga anɪhondümbo-
 mbɪrɪhindamboane. ɲga Adükarɪ God, sapo ahandɪ
 hoafɪ hoafɪyomo rundeimbi ranahamumbo ahandɪ Yi-
 fiafɪ masagapurɪ ranai ahandɪ sɪnambeahɪndɪ nendɪ rana-
 hamumbo koamarɪhepurɪ. Asu ai sapo Godɪndɪ ratüpurɪ
 ratüpurɪyei-rɪhündeimbi ranaheimbo nɪnɪ-moatükunɪ nɪmai
 hamɪndɪ tükümandɪfe ranahambo nafuimbohünda koa-
 marɪhepurɪ,” mehu.

⁷ Sisas ai hoafɪyuhü yahuya, “Awi hɪmborɪ-yei! Ro ɲgɪrɪ
 amɪtata tükündaheandɪ. Nindou düdɪ ai buk ranambe
 süngunambo tükɪfembo hoafɪ sürü papɪ-mayo ranahambo
 hɪmborɪyeihɪ süngurɪhi rɪhündeimbi-mayeɪ ranai ana hɪhɪfi-
 hɪhɪfɪmbeyei-amboane!” mehu.

⁸ Ro Son ranɪ-moatükunɪ ra hɪmborɪya
 hoeirɪheamboanahɪ. Asu ro ranɪ-moatükunɪ ra hɪmborɪya
 hoeirɪhe raraorɪhɪ heheambo sɪnambeahɪndɪ nendɪ wambo
 nafui-mayundɪrɪ ranahandɪ yirɪ-kɪmɪ pɪya nɪmarɪmbo
 ndeara ahambo hohoanɪmo-yondowohü ɲgusüfo pefimbo
 yangɪrɪmayahɪ. ⁹ ɲga asu ai wambo hoafɪyundɪrühɪ
 yahuya, “Yowanɪ, se refepoanɪ! Roana sapo sɪhafɪ mamɪ
 ratüpurɪye rɪhoandeimbɪ wandaf-anahɪ. Asu roana sapo
 sɪhafɪ apodoho wandafɪ-mamɪ Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyomo-
 rundeimbi-memo rananemo asu muɲguambo nindou
 buk ndanambe hoafɪ engoro ranahambo hɪmborɪyei
 mburɪhü ranɪ-süngurɪhindeimbɪ ranahei wandaf-anahɪ.
 ɲga Godɪmbo-anɪmbo hohoanɪmo-ndafɪndowohü ɲgusüfo
 pandɪworɪ,” mehu.

¹⁰ Asükai hoafɪyundɪrühɪ yahuya, “Godɪndɪ süngunambo
 tükɪfembo buk ndanambe apaiaro ra se yowanɪ
 dɪbonapɪfehɪ gabudɪfe-poanɪ. God ai muɲguambo
 ranɪ-moatükunɪ ranahambo refemboayu ra ndeara
 akɪmɪ tüküfembo yangɪr-ane. ¹¹ Ranɪmboane asu
 moaruwai hohoanɪmoyu-randeimbɪ ranai moanɪ moaruwai
 hohoanɪmo ranɪsüngu-mbɪreand-amboane. Asu moaruwai
 hamɪndɪ hohoanɪmoyu-randeimbɪ ranai moaruwai
 hamɪndɪ hohoanɪmo süngu-mbɪreand-amboane. Asu
 mbumundɪ hohoanɪmoyu-randeimbɪ ranai mbumundɪ
 hohoanɪmo süngu-mbɪreand-amboane. Sürühoeimbɪ
 hohoanɪmo süngureandeimbɪ ranai sürühoeimbɪ hohoanɪmo
 süngu-mbɪreand-amboane,” mehu.

¹² Sisas ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Awi se himboriyei! Ro ngiri amitata tükündaheandi! Ro takini moatükuni ndahamindi tükündahe-amboyahi. Rananimbo düdi ai nini-moatükuniyo ramareandi rani-simogodühi ndeheamboyahi. ¹³ Roana horombonipoed-anahi asu süngunipoed-anahi. Ro weangurühdid-anahi asu bidifiranidd-anahi. Roana weangurühdidi hondüyu asu süjudidi hondüya-rhandeimb-anahi

¹⁴ Nindou didiyei ahei hoeari-mayo ra boboerihünda aboedi simbori afisaho-koate tüküfeimbi-maye ranai ana hihifi-hihifimbeyei-amboane. Aiana sapo yangiri ningoweimbi nini-mayo ranahandi hisi ra moani himbo-koate dagüdihi asu adükari ngoafi giniri yipuri nafitambe-mayo rani nafi keboehimboyei. ¹⁵ Nga asu moaruwai hamindi hohoanimoeyimbi nindou, tibagiru rundeimbi, nimorehi sisihimoyomoru-ndeimbi asu nindowenihi birabiriyei rihündeimbi, nindou hifokoaririhündeimbi, tikai godimbo sünguririhündeimbi, nindou wosihofori hoafiyei rihündeimbi, ranai ana ngiri adükari ngoafi nafitambe-mayo rani-nafi keboehi ngüsi, nga ai moanambuhü nimboeimboyei.

¹⁶ Ro Sisas-anahi nda, wandi sünambeahindi nendi ranahamumbo koarari-heheapuri muṅguambo moatükuni ranahambo wandi nendi ranaheimbo wataporimbo-yondürimbohünda. Roana sapo Defitindi amoaomami ranahei sirihünd-anahi tüküyahe animboahi. Asu roana botiboti siambeahindi mupui-anahi,” mehu.

¹⁷ Yifiafi Aboedi ai Sipsip Nimorindi nimorehi rani-dibo hoafi-yafehü safeya, “Se mborai sinifi,” masafe. Nindou düdi himborinduhü ana, hoafinduhü animboya, “Se mborai sinifi,” mbüsu. Nindou düdi ai amindanḡombonduhü ana, mbüsünu-wamboane. Nindou ai hoe simindimbo hohoanimoayu ana, ai sünü yangiri ningoweimbi hoe ra moani mbüsümüdu-wamboane.

Son ai nindou buk ndanambeahindi hoafi himboraye ranaheimbo ahini hoafimayundüri

¹⁸ Muṅguambo nindou ai Godindi hoafi sapo buk ndanambe engoro ranahambo himboraye ranaheimbo ahini hoafi nda ro Son-anahi asahandüri. Nindou düdi ai ahandi hoafi Godindi-mayo hoafi ranihi pare haya hoafayu ana, God ai ahambo nine moaruwai moatükuni ai buk ndanambe refembo hoafimayu ra ahambo randeambui. ¹⁹ Asu nindou düdi ai bidifiri hoafi buk ndanambe raganambo-areandi ana, God ai nindou ranahambo

randirani asu ngiri sapo yangiri niŋgombo nimi hisimayo ra dedu. Asu ngiri Godindi adukari ngoafi buk nda ranahambo wataporimbo-marandi ranambe nungu.

²⁰ Nindou mungu moatukuni ranahambo anihondumbo hoafimayu ai hoafiyuhuya, “Ro ngiri amitata tukundaheandi,” mehu.

Anihond-ane. Adukari Sisas, se mborai.

²¹ Adukari Sisas ai siheimbo munguambo moani hipoambo-mbireanduramboane.